

༡༡། །འཇུངས་རབས་དེབ་ཐེར་
ཚོར་བུའི་ཐོང་བ།

ཞུ་བའི་བུ་བཞི་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷན་ཆ།

མདུན་རིས་ཀྱི་འབྲེལ།

རིག་གནས་གསར་བརྗེ་མ་བྱུང་གོང་གནས་རྒྱུ་
གིས་ད་ས་ནས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་རབ་གནས་
དགོས་པའི་ལུང་ལུ། རབ་གནས་ལན་འགར་མཛད་
ཅིང་མནལ་ལས་དུ། མགོན་པོ་མཚོག་ལྷ་ལྷན་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ་ཕེབས། རབ་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་ཡར་ཕེབས་
ཞེས་པའི་བརྗེ་མཛད། ལྷ་ལྷན་གྱིས་དུ་འཇུང་ཅིང་ལྷགས་
ལ་དགྲེས་ཚོར་འཇུངས། རབ་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས། བརྗེ་
འབྲེལ་བརྗེ་མཛད་པའི་བརྗེ་མཛད་ཀྱིས། ཞེས་སོགས་
མགོན་པོ་མཚོག་དང་ལྷན་ཅིག་གསུངས་པར་མིས། དེ
ནི་ “རབ་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་སེམས་ལྷགས་མ་ཆག་ཅེས་
གསུངས་པ་ཡིན་འདུག” ཅེས་གསུངས། ༡༩༦༦ ལོར་
རྒྱ་དམར་གྱིས་རབ་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གཏོར། དེའི་དབུ་ཞལ་
དུ་མ་དེ་སར་འབྲོར་བ་གཞུངས་སུ་སྤུལ་ཏེ་མདུན་རིས་
བུ་བཞི་པའི་ཐོང་བ། ༡༩༧༠ ལོར་བཞེངས། རབ་གནས་
ལགོངས་མཚོག་གིས་མཛད། ལྷན་བོད་དུ་གནས་ལྷའི་རྟེན་
འབྲེལ་དུ་ཞལ་ཤར་གཟིགས་ཀྱིས་ད་སའི་གཙུག་ལག་
ཁང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དེ་ལྷན་མདུན་རིས་ལ་བྱིན་
རྒྱབས་དང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་གཉིས་ཀྱི་ལྷན། ཞེས་ཏུ་
བུ་བཞི་པའི་ཐོང་བ་མཛད་རྣམ་དུ་གཟིགས།

2015_3_28 ལ་ཤེས་རབ་དར་རྒྱས་ཀྱིས།

༡༡། །འཕགས་མཚོག་འཛུགས་ཉེན་དབང་ལྷན་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་
ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྲུལ་གྱི་ཚོས་སྲིད་གྱི་མཛད་པ་དུ་མ་ལས་
བརྩམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པ་
ལྷན་འཛུགས་ཞིབ་གཏེར་གྱི་ཉིན་ཁྱེད་
ཅེས་བྲུ་བ།

ལྷན་ཆ།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

མཛད་ཀྱིས་སྦྱང་ཆའི་དཀར་ཆག།

བརྩ་གསུམ་པ། ལུགས་གཉིས་རླང་དུ་འབྲེལ་བའི་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་གསར་འཛུགས་ སོགས་ཀྱི་དམ་བར་བྲེ་བ།

- 80. ཆོས་སྲིད་རླང་འབྲེལ་སོགས། 8
- 81. ཆོས་སྲིད་རླང་འབྲེལ་གྱི་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་གསར་འཛུགས། 17
- 82. གངས་ཅན་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བརྩུང་མ་ཐོར་བའི་བོད་ཀྱི་སློབ་དེབ་གསར་བཟོ། 31
- 83. འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཤེས་ཡོན་བསྟོ་གནས་བཅོན་ཀྱི་འོད་སྲོལ་བོད་མིའི་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས། 33
- 84. བོད་སློབ་རླང་འཛུགས་ཀྱི་དཔོན་དོན། 50
- 85. ཕྱི་རྒྱལ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་སྐྱེད་སློབ་དུ་བོད་སླུག་ཆེད་གཏོང་། 53
- 86. ཕྱི་སྐད་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་བསྟོ་གནས་ལུབ་བསྟན་བཤམ་སྐྱབ་སྲིད་གསར་འཛུགས་སོགས། 56
- 87. བཅོན་ཀྱི་འོད་སྲོལ་བོད་མིའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཉེན་གཤིས་ཆགས་གསར་འཛུགས། 60

བརྩ་བཞི་པ། ཆོས་སློབ་ཀྱི་སློབ་གཉེར་ལྟེ་གནས་གསར་འཛུགས་སོགས་ཀྱི་ དམ་བར་བྲེ་བ།

- 88. ཆོས་སློབ་སློབ་གཉེར་གྱི་ལྟེ་གནས་གསར་འཛུགས། 67
- 89. བཤད་སྐྱབ་རླང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པའི་མཛད་ཁུར་བསྐྱེད་བཞེས། 79
- 90. ཆེད་སྲོལ་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན། 83
- 91. བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྲིད་གཞུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་གསར་བཞེངས། 87
- 92. བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་སློབ་ཀྱི་མཛད་པ་ཐོར་བྱ། 93

བཙོ་ལྷ་པ། ལུང་མེད་ཀྱི་འགན་ཁུས་དང་བཅུན་མའི་སློབ་གཉེར་སོགས་ལ་ལུགས་ཁུར་བསྐྱེད་ བཞེས་ཀྱི་དམ་བར་བྲེ་བ།

- 93. ལུང་མེད་ཀྱི་འགན་ཁུས་དང་དགེ་སློང་མའི་སློབ་གྲྭ། 126

94. བཅུན་མའི་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་དང་། དགོ་བཤེས་མའི་དམ་འདོག་གསར་གཏོད། བཅུན་མའི་འཇང་དགུན་ཆོས། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་པ། མཁས་བཅུན་བཟང་གསུམ་ལྡན་པ། དགོ་འདུན་པའི་ཆོན་རིག་ཟབ་སློང་། ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་བཟོ་སྐྱེད་།.....134

བཅུ་དྲུག་པ། ཆོས་གསུམ་རང་སློང་དུ་བྱེད་པའི་གཉིས་སྟེན་དབུ་མའི་ལམ་དང་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་སོགས་ཀྱི་དེམ་བར་བྱེ་བ།

95. གཞི་རྩའི་དགོངས་གཞི་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཐར་པ།.....138
 96. དབུ་མའི་ལམ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལམ་སྟོན།.....140

བཅུ་བདུན་པ། གསལ་བསམ་ཉམས་བཞེས་སོགས་ཀྱི་དེམ་བར་བྱེ་བ།

97. ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པའི་མདུན་ནས་གཞུང་ཆེན་གསལ་བཞེས།.....151
 98. དེམ་མེད་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐྱ་མ་གཞན་ཀྱི་དྲུང་ནས་ཟབ་ཆོས་གསལ་བཞེས།.....161
 99. རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྤྱི་བྱེད་གསལ་བསམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཐུགས་སྤོང་སྤོང་དུ་བརྗོད་པའི་རྒྱལ་སོགས།.....172
 100. ཐུགས་གཅིགས་ཆེས་ཆེར་མཛད་པའི་གནས་དུ་མ།.....192
 101. ཡོངས་འཛིན་དམ་པའི་བཀའ་འདོད་རྗེས་སུ་བྱུང་ཉེ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྟན་པ།.....195
 102. རང་ཆོས་རོ་སློང་དང་གཞུང་བཤད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་མཛད་པ།.....199
 103. ལོག་ཉོག་ཐེར་འདོན་དང་ལེགས་བཅོས།.....205
 104. དཀར་སློང་དང་མི་འདིགས་སོག་གི་སྤྱིན་པ།.....212

བཅོ་བརྒྱུད་པ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་དེམ་བར་བྱེ་བ།

105. རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རོ་མ།.....218
 106. ཀུན་གཞིགས་པའི་ཆེན་སྐྱེས་སྤེད་བཅུ་པའི་གཞེགས་རྒྱུན་དང་ཡང་སྤྱི་ལོ་འཛིན།.....225

བརྒྱུ་དགུ་བ། རྒྱུགས་དམ་འཕྲིན་ལས་གནད་བསྐྱེད་དང་བོད་མི་སྤྱི་ཚོགས་སོགས་ཀྱི་དེམ་བར་སྤྱེ་བ།

- 107. མཚོག་གསུམ་ཚོས་སྤྱང་གི་གསོལ་འདེབས་འཕྲིན་བསྐྱེད་ལྗགས་ཚུལ། 234
- 108. བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཟུར་དུ་ལ། 240
- 109. འོས་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལོགས་ཉེས་སྤང་དོར་གྱི་ལམ་སྟོན། 266

ཉི་ཤུ་བ། བྱམས་བཅེ་དང་རྗེས་འཛིན་གྱི་དེམ་བར་སྤྱེ་བ།

- 110. ལ་ཤོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་ཚོགས་བཅེ་དང་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུ་ཤིས་བཟའ་སྤྱོད་གཉིས། 294
- 111. གཤམ་རྒྱུ་བོན་དང་རྒྱལ་བ་ཚོ་ནང་བར་གཞིགས་སྤོང་། 301

ཉེར་གཅིག་བ། འཛམ་གླིང་བྱམས་བཅེས་སྤོང་བའི་མཛད་བཟང་གི་དེམ་བར་སྤྱེ་བ།

- 112. གངས་ཅན་མགོན་པོ། 309
- 113. འཛིག་ཉེན་མགོན་པོ། 314
- 114. འཛམ་གླིང་ཁྲོན་ལ་སྤྱི་སེམས་སྤེལ་བའི་མཛད་བཟང་། 319
- 115. རྒྱུགས་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གསུལ། 325
- 116. གཞེངས་རྒྱུགས་དང་དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་ལྷག་འབྲེད། 334

ཉེར་གཉིས་བ། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་དེམ་བར་སྤྱེ་བ།

- 117. འཛིག་ཉེན་ཀུན་རྒྱ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བའི་མཛད་ཆེན། 337
- 118. ཚོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་གསོ་བར་མཛད་པའི་མཛད་ཆེན། 339
- 119. ལང་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ཚོན་རིག་རྒྱུང་འབྲེལ་གནད་བའི་མཛད་ཆེན། 346
- 120. ཚོལ་གསུམ་བོད་མིའི་རྣམ་པ་གཅིག་རྒྱ་བསྐྱེད་བའི་མཛད་ཆེན། 352

**ཉེར་གསུམ་པ། དགྲུང་གྲངས་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་བཞུགས་པའི་མནལ་ལྟས་ལུང་བསྟན་
འཕྲོས་དོན་དང་གསོལ་འདེབས་གྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

- 121. མགོན་པོ་མཚོག་གི་མནལ་ལྟས་དང་རྗོ་གྲུབ་ཆེན་གྱི་ལུང་བསྟན། 357
- 122. བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་བསྐྱལ་བཟང་ཉི་གཞོན་བསྟུ་བའི་པོ་ཉ། 370

**བྱུང་རྒྱུ། འཕགས་པ་སྦྱོར་རས་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་དབང་སྦྱེ་ཐེང་རིམ་ཕྱོན་བར་གྱི་ལྷགས་བསྐྱེད་
དང་དགོངས་གཞིའི་རིམ་བར་སྟེ་བ།**

- 123. འཕགས་མཚོག་སྦྱོར་རས་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་བའི་བར་གྱི་ལྷགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞི། 372
- 124. རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གི་དགོངས་གཞི་སོགས། 381
- 125. རྒྱལ་མཚོག་བདུན་པ་སོགས་གྱི་དགོངས་གཞི། 401
- 126. རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི། 404
- 127. ལུང་ཁུངས་དབྱེད་ཡིག ། 410

རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཁའ་དབྱུག་གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད།

བརྟུ་གསུམ་པ། ལུགས་གཉིས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་གསར་འཛུགས་སོགས་ཀྱི་རིམ་པར་བྱེ་བ།

ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་སོགས།

འདིར་མགོན་པོ་མཚོག་སྐུ་ན་གཞོན་པའི་དུས་ནས་ཐོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་སྡེངས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ལུགས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཡང་དག་པའི་དམངས་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་དུ་སྐྱུར་བར་བཞེད་པའི་མཁའ་དབྱུག་གི་དོན་ལ་གོ་བ་ཡང་དག་པ་སྟེ་བར་བྱ་བའི་སྣང། ཐོག་མར་གང་ཟུང་དུ་སྟེལ་བའི་ལུགས་གཉིས་དང་། ཚུལ་རི་ལྟར་ཟུང་དུ་སྟེལ་བ། མང་གཙོའི་གོ་དོན་བཅས་སྐྱེད་ཅན་བྱས་ན། ཐོག་མར་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 6 ཆོས་ 15 ཉིན་སྟོན་བྱལ་ཆོར་སྐུལ་བའི་བཀའ་སྟོན་ལས། “ལུགས་གཉིས་ནི་ཆོས་ཀྱི་ལུགས་དང་སྲིད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་ལ་ཟེར། ཟུང་འབྲེལ་ནི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་པོ་དེ་ཡ་མ་བལ་བར་འཛིན་སྟོང་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན། ད་ཆོ་བོད་ལ་སྲིད་གཞུང་གིས་དང་བ་དེ་ཅན་གྱིས་ཆོས་དང་རྒྱལ་ལམ་པར་དུ་དགོས་པ་ཡིན། འདི་ནི་ད་རང་ཆོ་བོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྐྱུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྟུལ་བ་ལྟར་བསམ་དགོས།

དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་དང་ཞིང་རྒྱས་དགོས་པ་དམིགས་དོན་དུ་བཟུང་སྟེ། དེ་གཉིས་ཡ་མ་བལ་བར་འཛིན་སྟོང་བྱེད་པ་ཐོད་ཀྱི་སྐྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་དོན་དུ་བཀའ་སྟུལ་བ་འདི་ལྟ་བུ་གཞན་དུ་མཐོང་རྒྱ་མེད། དེ་ནི་ཐབས་རྒྱས་གང་ཞིག་གིས་རི་ལྟར་“དབང་སྐྱུར་བ་”མ་ཡིན་པར་རི་ལྟར་“སྟོང་བ”འི་ཚུལ་དེ་རེད། འདི་ལྟ་བུ་དག་ལ་དེས་ཤེས་ཆེད་ན་མགོན་པོ་མཚོག་ཐོད་ཀྱི་དབྱེད་དུ་བཞུགས་པའི་དགོས་དོན་དང་། འཛམ་སྐྱིད་གི་སྟེ་འགོ་ཀུན་དང་གིས་འདུ་བའི་གནད་ལ་ཡང་དེས་ཤེས་བདེ་སྐྱུག་ཏུ་རྟེན་སྟེ། ཐོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་དོན་སྐྱུན་མོང་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། སྟོན་དཔོན་ཆེན་པོ་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས། “ཆོས་དང་མཐུན་པའི་ཆབ་སྲིད་བསྐྱར་རྒྱ་ཞིག་ལ་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་ཟེར་གྱིན་ཡོད་”ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། དེས་ན། དོན་ལ་ཟུང་དུ་སྟེལ་བའི་ཆོས་དེ་ཅི་ཡིན་སྟུམ་ན། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

སྤྱིར་བཏང་བཤད་ན།   མི་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོང་བའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་འདི་དག་གཞི་ཅར་བཞག་ནས་དེ་དག་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བ་དང་རུས་པ་ཆེ་དུ་གཏོང་བའི་དོན་ལ་ཆོས་ལུགས་ཁག་གྲུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་མཐོང་གིན་འདུག ། ད་ཆོ་

ལ་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་འདི་དག་གཞི་རྩར་བཞག་ནས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་ཐོན་ཡོང་
བར་བརྟེན། ལ་རབས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་དང་བཟང་པོའི་སྲོད་པ་གཞི་ལ་བཞག་ནས་(མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་)བཙོས་པ་ཡིན་
ན། མིང་ལ་ཚོས་ཞེས་བཏགས་རུང་མ་བཏགས་རུང་དོན་དག་ཚོས་ཀྱི་སྤྱིང་པོའི་ཐོག་སྐྱེ་བ་ཀྱི་ཡོད།¹ ཅེས་དང་། “སྤྱིར་བཏང་
མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་འགོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཚོ་ནང་བཞེན་མ་ཡིན་པར། ང་ཚོའི་[མང་གཙོ་]འདི་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལ་རབས་ཀྱི་ལྟ་བུ་
རྩ་བར་བཞག་ནས་གོ་རིམ་བསྐྱིགས་པ་ཡིན་ན། དོན་གྱི་ཆ་ནས་རྣམ་ཀུན་ང་ཚོའི་ཁ་རྒྱུན་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་སྤྱིང་རྒྱུད་འབྲེལ་
ཞེས་པའི་གོ་དོན་དེ་སྐྱེལ་རྒྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་”²ཞེས་དང་། “ཚོས་ཞེས་པ་འདི་ལ་རབས་སྲོད་བཟང་དང་བྱམས་བརྟེ། བཟོད་
བསྐྱེད། ཚོག་ཞེས་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཡིན། དེ་ནི་ཁོར་ལུག་སྲུང་སྲོལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཞི་བདེ། དབུལ་སྐྱུག་གི་ཁྱད་པར་
ཆེན་པོ་མི་ཡོང་བར་བྱེད་པ་སོགས་ཕྱོགས་མང་པོ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་”³ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ལ་རབས་ཀྱི་བསམ་
སྒྲོ་དང་བཟང་པོའི་སྲོད་པ། འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལྟ་བུ་སོགས་ཚོས་ཀྱི་སྤྱིང་པོའམ་དགོས་དོན་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་གང་རུང་
དུ་སྐྱེལ་བའི་ཚོས་སྤྱི་བཀའ་སྐྱེལ། འདི་ལྟ་བུ་དག་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་གཞན་སྤྱི་ལྟར་བསྐྱེད་མ་རྒྱུ་བའི་གནད་ཆེན་
པོ་ཞིག་ཡིན། སྤྱིང་ཞི།

ཚོས་སྤྱིང་གཉིས་ལྟན་ཞེས་པའི་སྤྱིང་དེ་དབྱིན་སྐད་དུ་ politics ཟེར་བའི་སྤྱིང་རྒྱུས་དེ་མིན་པར་འདིག་རྟེན་སྤྱིང་
ལུགས་ཀྱི་སྤྱིང་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། དེར་དུས་སྤྱིང་རྒྱུས་ལམ་ཆེར་གཡོ་འདྲུལ་གྱི་ཐབས་རྒྱུས་ལ་བརྟེན། ཚོས་སྤྱིང་
གཉིས་ལྟན་ཟེར་བ་འདྲུང་མི་རྒྱབ་ཟེར་མཁན་ཡང་འདུག །ང་ཚོས་ཚོས་སྤྱིང་རྒྱུད་འབྲེལ་བྱེད་པའི་སྤྱིང་ཞི་དེ་འདྲའི་སྤྱིང་
རྒྱུས་(politics)མིན་པར་འདིག་རྟེན་སྤྱིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱིང་ཡིན་པས། དེ་དང་ཚོས་རྒྱུད་འབྲེལ་ཡོང་དགོས་ལ། ཡོང་རྒྱབ་
པ་ཡང་ཡིན།⁴ ཞེས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་སོགས་པན་རྒྱུན་བར་གྱི་ཐོབ་ཤོར་དང་རྒྱལ་པོར་ཚོད་པའི་གཡོ་
འདྲུལ་གྱི་ཐབས་རྒྱུས་དེ་མ་ཡིན་པར་འདིག་རྟེན་རྒྱུས་བཞེན་དུ་སྲོད་པའི་ཐབས་རྒྱུས་ལ་གསུངས། གལ་ཏེ་ཚོས་སྤྱིང་
རྒྱུད་འབྲེལ་ཞེས་པའི་སྤྱིང་དེ་སྤྱིང་དོན་པ་ལམ་མོ་ཆེས་སྲོད་ཅིང་འདིག་རྟེན་ཡོངས་ལ་གྲགས་པའི་སྤྱིང་དེར་གོ་ཆོ།
ཚོས་དང་ལྟན་དུ་སྲོད་མི་རྒྱབ་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཡང་། གོང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་གྱི་རོ་བོ་ངོས་འདོན་རྒྱབ་ན། བོད་ཀྱི་
ལུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་“ཚོས་སྤྱིང་རྒྱུད་འབྲེལ་”ལམ་“ལུགས་གཉིས་རྒྱུད་འབྲེལ་”གྱི་ལམ་སྲོལ་ལ་སྐྱོན་གཡོང་ས་མེད་
ལ། ཚོས་མེད་སྐྱེ་བ་རྣམས་དང་དམར་གོས་ཀྱོན་བ་དག་གི་ཡོག་འབྲེལ་ཡང་རང་སར་མི་ཞི་བའི་གནས་མེད། དེ་ལྟ་
བུ་ནི་ཚོས་སྤྱིང་གྱི་དབུ་ཁྲིད་དུ་བཞེངས་པ་དང་མཁས་དབང་གི་གལ་མགོར་བཞུགས་པ་སྤྱི་ལྟར་མི་རུས་པའི་
གསར་གཏོད་ཆེན་པོ་ཡིན། ཚོས་སྤྱིང་རྒྱུད་འབྲེལ་གནད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

¹ 1990 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 29 ཉིན་སྤྱི་འབྲུས་ལྟན་ཚོགས་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་གྱི་བཀའ་སློབ་དེའི་གཉིས་པ་ལས་ཤིངས།
² 1991 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 29 ཉིན་སྤྱི་འབྲུས་ལྟན་ཚོགས་སུ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ། མང་གཙོའི་ལམ་གྱི་ལས་ཤིངས།
³ 2000 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 1 ཉིན་ཚོས་བརྒྱུད་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་སྤྱིང་སྐུལ་བ་ལས་ཤིངས།
⁴ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་སྤྱི་བྱའི་ལས་དོན་ཡང་རྒྱས་གཏོང་ཕྱོགས་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་ཤིངས།

ཡ་རབས་སྲོད་བཟང་དང་བྲལ་བའི་སྲིད་དོན་གྱིས་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་དོན་ཚུལ་བཞིན་སྐྱབ་མི་ཐུབ། དེར་སང་ཚོས་
པ་ཁག་གཅིག་གིས། ཚོས་ལ་སྲིད་དོན་གྱི་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཞུགས་ཏེ་ཡ་རབས་སྲོད་བཟང་འཛུགས་ཏེ་འགྲོ་བར་འདྲིགས་
སྤང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་དབང་གིས་ཚོས་དང་སྲིད་གཉིས་མཉམ་སྲོད་བྱེད་པ་ལ་མི་འདོད་པའི་སྲོང་གཞི་ཡོང་གིན་ཡོད་
པ་འདྲི་ནི། རང་འདོད་ཅན་དང་འགལ་བ་ཅན་གྱི་བསམ་སྲོའི་ཞིག་རེད། ཚོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་ནི། སེམས་ཅན་ལ་
ཞབས་འདེགས་དང་པན་བདེ་སྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས། གལ་ཏེ་དེ་དག་སྲིད་དོན་དང་ཁ་བྲལ་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་
དོན་སྐྱབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་ལྷན་ཞེས་དོར་བ་ཡིན། ... ཚོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་བུ་རྒྱ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་དོན་བསྐྱབ་རྒྱུར་
པན་ཐོགས་ཆེ་བའི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན། སྲིད་དོན་པ་ཚོ་ཡ་རབས་ཀྱི་བསྐྱབ་ཁྲིམས་དང་སྲིད་དོན་གཉིས་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་
ཐོག་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས་རང་ཉིད་ཡ་རབས་སྲོད་བཟང་གི་སྤྱི་འཁྲིད་པ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོང་བར་བྱེད་དགོས། ... གལ་
ཏེ་སྲིད་དོན་པ་ཞིག་ཡ་རབས་སྲོད་བཟང་གི་བསྐྱབ་ཁྲིམས་དང་ཁ་བྲལ་ན། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་པོ་ཉེན་ཁ་ཏུ་ཅང་ཆེ་བའི་
རྗེས་འབྲེལ་ངན་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱ་ཡིན་པ་ཤེས་གསལ་རེད། ཡ་རབས་སྲོད་བཟང་ཞེས་པ་འདྲི་ནི་ཚོས་ཁས་ལེན་མིན་ལ་
མ་ལྟོས་བར་ཚང་མས་ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་འོས་པ་ཡིན།⁵ ཞེས་བཀའ་སྐྱུལ་ཏེ། དགོངས་ཚུལ་འདྲི་ནི། འཇམ་གྲིང་གི་
ཚོས་སྲིད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གཉིས་ན་ཆེན་པོའི་ཚོ་ལོ་བཞེས་པ་སྤྱི་ལྷན་གྲང་མ་དགོངས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་
ཡིན།

ལུགས་གཉིས་ལྷན་པའི་དམངས་གཙོ་འཕེལ་འདེགས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ཅི་ཡིན་སྟེ། ཡགོངས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་
བཀའ་གསུང་དྲི་མ་མེད་པ་རྣམས་བསོད་ནམས་ཀྱི་བཀོ་སྐྱེད་དམ་བར་ཐོབ་པ་དག་ལ་རྫོངས་ཚོད་ཀྱིས་ཤོད་པའི་ངལ་

⁵ བཀའ་སྐྱོབ་སྤྱི་ལོ་ལོ་ལྷན་ལས་ཀྱི་འགན་དོན་མཉམ་བསྐྱེད་པའི་རུང་བ་ཞིག་ནི། ཡགོངས་མཚོགས་ནས། “དེར་སང་ཡུལ་གྱི་ལས་ཀ་ནང་
ཐོབ་གོ་ས་དང། དུལ་དངོས་ཀྱི་ཁེ་པན། འབྲེལ་སྐྱོད་གི་གཏམ་སྟེན་གྲགས། ཐོབ་ཐང་སོགས་ཡོངས་ཐབས་ལ་དམིགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་དང་བྲལ་བ་སྲིད་
དོན་ནང་འཇམ་ཞུགས་བྱེད་པ་དེ་སྤྱི་ལོ་ལས་ཐོབ་པའི་སྤྱི་ལོ་དང་པོ་ལོ་ལྷན་ལག་གི་གཏམ་སྟེན་ལ་མིན། དེ་ལྟར་ཡོང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་
གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། སྲིད་དོན་པས་འོས་ཤོག་ལ་སོགས་པའི་ཁེ་པན་ཡོང་རེས་བསྐྱེད་ཏེ་གཞན་གྱི་བེད་སྲོད་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་བ་དང། རང་ཉིད་
ཀྱིས་ཀྱང་ཅུང་ཅམ་རང་ཚུགས་མ་ཐེན་པའམ་སྲོད་མ་ཚུགས་པའི་ཉེན་པོ་རེད། ལྷག་པར་མང་ཚོགས་ཀྱིས་བཟག་དབྱེད་མ་བྱས་པར་སྐྱུག་ལང་དུ་
བཏང་བ་བཅས་ཀྱིས་ཡིན། སྤྱི་ལོ་དང་བྲལ་བ་དེ་རིགས་སྲིད་དོན་ནང་ཞུགས་པའི་རྗེས་སུ། རང་དང་ཉེ་བའི་ཕྱོགས་གཏོགས་དང་བཅས་པར་དོ་
དགའི་སྤྱི་ལོ་ལང་འཁྲུག་པ་དང། རང་ཉིད་དང་ཚོགས་པའི་ཁེ་པན་ཆེད་དུ་སྐྱབས་རེར་རྒྱུན་ཤོད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོང་གིན་ཡོད། ཕྱོགས་
འགལ་ཚོགས་པར་དགའ་མིན་དགའ་མདོག་གིས་སྲོན་བརྗོད་དམངས་འབེབས་བྱེད་དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་དེ་ལྟ་བུ་བྱས་
ན། ཚོས་པའི་གནས་སྤངས་གང་འདྲ་ཞིག་ཆགས་སོང་ངམ། དེའི་རྒྱུན་པས་དགོན་པའི་ནང་ཤོག་ཁག་ཐོན་པ་དང། རྗེས་འཇུག་མང་ཚོགས་ཀྱི་ནང་
དུ་འདྲོག་ཁག་ཐོན་པ་དེ་དག་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་ལ་པན་གྱིན་འདུག་དང་གཞོན་གྱིན་འདུག་པར་བསམ་གཞིག་ནན་པོ་བྱེད་དགོས། ཚོས་
པས་མི་འཛོན་འཛོན་མདོག་གིས་སྲིད་དོན་ཤོག་ཁག་གི་ནང་ཞུགས་ཕྱིན། རང་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་གང་བྱས་པ་ལ་ལུགས་མ་ཐུབ་ཀྱིས་
རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་དགོས་པ་དང། རང་ཉིད་ལས་གནས་ལ་བསྐྱོར་བཞག་བྱེད་མཁན་ནམ་འོས་འཕེན་མཁན་དེ་དག་གི་དོ་སྤྱོད་དགོས་པ། ཕྱོགས་འགལ་
ཚོགས་པར་ཁ་གཏད་ལྟ་བུར་དོས་འཛོན་དགོས་པ་བཅས་དེ་དག་ཚོས་པ་དོ་མའི་བྱ་ལས་ཤིག་ཡིན་མེན་མཚུབ་མོ་ནང་དུ་བཀའ་སྐྱོབ་སྤྱི་ལོ་ལྷན་གྱི་
བཏང་ནས་རང་གིས་རང་ལ་དྲི་བ་བཀོད་དགོས།” ཞེས་གསུངས་པ་འདྲི་སྟེ། བཀའ་སྐྱོབ་སྤྱི་ལོ་ལྷན་ལས་ཀྱི་འགན་དོན་ལས་ཀྱི་

བ་བསྟེན་མི་དགོས་ཀྱང་། གཞིས་སྤྱོད་ལུགས་ལོང་དམར་ལུགས་ཀྱི་ལོག་ཏུ་ཚུད་པ་དང་། རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་
བཀའ་དགོངས་ཉོགས་པའི་སྐལ་བ་སྤོང་མོ་ཙམ་ཡང་མེད་པ་དུ་མ་ཞིག་དུང་ཡང་ཡོད་པའི་པས་སྤོང་ཙམ་བྱས་ན།
རང་ཅག་གིས་དམངས་གཙོ་ལམ་མང་གཙོ་ཞེས་ཤོད་པ་ནི། དབྱིན་སྐད་དུ་ Democracy ཞེས་པ་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
འཕེལ་འགྱུར་དང་གནས་བབ་ཐ་དད་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་གོ་དོན་ལ་གཅིག་ཏུ་དེས་པ་མེད་ཀྱང་། ཅ་བ་ཡང་དེད་
ན་པའ་ཆེར་སྟོན་པ་བཙུན་ལྟ་འདས་ཞེས་བཞག་ལུགས་པའི་སྐབས་སུ་ Greek གི་སྐད་དུ་ demokratia ཞེས་བྱུང་པའི་
བར་དུ་ཐུག་ཆེག་ཁ་སྤེལ་ཉེ་དེའི་དོན་བཤད་ན། demos ཞེས་པ་དམངས་དང་། kratia(kratos) ཞེས་པ་དབང་ཆ་
དང་དབང་རྒྱུར་གཉིས་ཀར་གོ་བས་དབྱིན་སྐད་དུ་ rule of the people ཞེས་པ་སྟེ་“མི་དམངས་ཀྱི་དབང་རྒྱུར་ལམ་
སོལ་”ཞེས་པའི་དོན་དུ་བཤད། དེའི་ཁ་གཏང་ནི། aristokratia ཞེས་པ་སྟེ་ aristos ནི་“ལེགས་ཤོས་”ཉེ་མཐོ་རིམ་
པའམ་དམར་རྗེན་དུ་བཤད་ན་སྐྱེ་བའ་གོ་ཞིང་ kratia ཞེས་པ་གོང་ལྷན་ཡིན་པས་དོན་ནི་ rule of an elite ཞེས་
པ་སྟེ་“མཐོ་རིམ་གྱི་དབང་རྒྱུར་ལམ་སྤེལ་”ལ་བཤད། བོད་ཀྱི་དམངས་གཙོ་ལམ་མང་གཙོ་ནི། གོ་བདེར་བཤད་ན།
དམངས་ལ་དབང་ཞིང་དམངས་ཀྱི་བདེ་དོན་གཉེར་བའི་ལམ་སོལ་ཞིག་ལ་ཟེར། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ངོས་
ཀྱིས་འཛུམ་སྤོང་འདྲི། འཛུམ་སྤོང་འདྲིའི་མི་དམངས་དུང་རྒྱུར་བདུན་ཅུར་ཉེ་བ་དེ་དག་ལ་དབང་བ་ལས། རྒྱལ་པོ་དང་སྤྱོད་ལ།
དཔོན་པོ་བཅས་ལ་དབང་བ་མིན་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། དུལ་ལུང་གྲེ་བྲག་པ་སོ་སོར་ཆ་བཞག་ནའང་། དུལ་ལུང་གྲེ་བྲག་པ་དེ་
དང་དེའི་མི་དམངས་ལ་དབང་བ་ལས་རྒྱལ་པོ་དང་སྤྱོད་ཆེན་ལ་དབང་མེད། ར་ཚོ་བོད་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། བོད་དེ་བོད་རྒྱ་ཆེའི་
མི་དམངས་ལ་དབང་བ་ལས་སྤྱོད་ཆེན་དང་། སྤར་གྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ལ་དབང་མེད་”ཅེས་བཀའ་སླུབ་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་
1964 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 9 ཉིན་བཀའ་ལག་དང་སྤྱི་འཐུས་ལས་བྱེད་སོགས་ལ།

ད་ལྟ་རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་དུས་ནས་སྤྱི་ལོ་དབང་བའི་ལམ་སྤོང་གས་སུ་སེམས་ཐག་ཉེ་དུ་གཏོང་བ་དང་། དེའི་གནས་ཚུལ་དང་
བསྟེན་ནས་གོམ་པ་སྤོང་བའ་ཞིག་གྲེད་དགོས། འདི་ངོས་ཀྱིས་དམར་པོའི་ལྷ་བའི་རྗེས་སུ་ལུགས་རྒྱུའི་འདོད་ཚུལ་སྟོན་
པ་ནམ་ཡང་མིན། དམར་པོའི་ལྷ་བ་ནི་དངོས་གཙོ་འབའ་ཞིག་སྟེ། ཆེ་འདི་དང་འཛིག་ཉེན་འདིའི་ཐོག་གི་ཐབས་ཚུལ་ཙམ་
ལས་ཆེ་གྱི་མའི་བདེ་ཐབས་སྤྱོད་མི་བྱུང་། ... སྤྱི་གཞུགས་ལ་བཙན་དབང་གྲེད་པོར་འདུ་ཤེས་ན་ཞོར་འཁྲུལ་རེད། ལས་
བྱེད་པ་ཟེར་བ་མང་ཚོགས་ཀྱི་དཔོན་པོ་དང་སྤྱི་པོ་གཏོང་མཁན་ཞིག་མིན། ལས་བྱེད་པ་ཡིན་ན་མང་ཚོགས་ཀྱི་
གཞིག་པོ་དཀའ་འདུག་དང་ལེན་གྲེད་མཁན་ཞིག་ཡིན། ལས་བྱེད་པ་ཡིན་ཀྱིན་སྤྱིར་བཏང་བ་ལས་ལྷག་པའི་སྤོང་
སྟོབས་དང་སྤོད་ཚུལ་བཟང་པོ་ཞིག་དེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས། ཞེས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 12 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་དང་ལས་བྱེད་རྣམས་ལ། “གཞུང་ཞབས་ཟེར་བ་འདི་མི་མང་
གི་མགོ་བོད་དེ་གཞུང་དང་མི་མང་ལ་ཞབས་སྤོད་ལུགས་ཞིག་རེད་མ་གཏོགས། མི་མང་གི་མགོ་ལ་སྤོད་མཁན་དཔོན་པོ་མ་

⁶ སྤོད་ཀྱི་ལུགས་ལག་རྗེས་སྤོད་གནང་བའི་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སླུབ་ལས་བྱེད་ལ།

ཤེད་ཅེས་དང་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 11 ཉིན་སྔོན་སྐར་ཁག་གི་འཕུས་མི་རྣམས་ལ། “ཚོས་སྤྱོད་པ་ནས་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་ཞབས་འདེགས་ལྷོ་མཁའ་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་དཔོན་པོ་ཡིན་སྟེ་པའི་
འདུ་ཤེས་མེད་པ་ལྟར། ལས་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱང་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ལྷོ་མཁའ་ལས་དཔོན་པོ་ལྷན་ཡང་མིན། ང་ལས་
བྱེད་པ་ཡིན་པས་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་ཅམ་གྱིས་སྟོ་གོས་ལེགས་པ་ཞིག་དགོས་སྟེ་པ་དང་། མང་ཚོགས་ལ་གཉའ་
གཞོན་བལྟ་གཞོག་གཏོང་བའི་བསམ་ཚུལ་བརྒྱུང་ན་ཤིན་ཏུ་ལོར་འཕྱུལ་ཤེད་”ཅེས་བཀའ་སླུ་ལ།

དེ་ལྟར་“སྤྱི་ལ་དབང་བའི་ལས་ལུགས་”དང་། སྲིད་གཞུང་འི་དབང་སྐྱུར་བ་མིན་ཞིང་། ལས་བྱེད་རྣམས་
དམངས་ལ་སྤྱི་ལྷོ་སྐྱབ་མཁའ་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱང་དམངས་གཙོའི་ཆ་ལག་ཏུ་བསྟན། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཕུས་ལྷན་
ཚོགས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་<<བཅའ་བྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ།>>དེ་བཞེད་གཉིས་པ་ལས།

འདི་ག་རྟེན་འདིར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་རྗེ་སྟེད་ཅིག་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་སྟོས་ས་སྟོས་འདོག་གི་ལེགས་ཉེས་ཅམ་ལས་སྟོན་
གྱི་ཆ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ཞིག་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་། སྤྱི་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆེ་འདིའི་བདེ་སྤྱིད་ཐུག་ཚེགས་ནས་
བརྒྱུང་སྟུག་བསྐྱེད་སྤྱོད་བཅས་ཟེད་པའི་ཐར་པ་མཚོག་གི་བར་སྤྱི་རྒྱུའི་ལེགས་ཚོགས་ཀྱི་གཞི་ཅ་ཉག་གཅིག་ལྟེ། གང་ཟག་
བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་སྤོ་གསུམ་གྱི་རང་དབང་དང་། བཅའ་ཆུང་འཆེ་མེད་ཞི་བདེར་འཚོ་བའི་བྱམས་བཅེའི་གཞི་ཅ་ལ་སྟུག་པ་
འི་སྟོས་མེད་དང་། དེའི་སྤྱད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐག་གཙོད་མང་མོས་ལ་བརྟེན་པའི་མང་གཙོའི་(སྐབས་འདི་ནས་བརྒྱུང་བཅའ་
ཁྲིམས་ནང་“དམངས་”ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་“མང་ཏུ་”བརྒྱུར་ཡོད་པས་དཔེ་དེ་བའི་འདིའི་ནང་དུའང་མཚོམས་འདི་ནས་བརྒྱུང་
ལུང་འདྲེན་ཡིག་ཆས་མཚོན་པའི་སྐབས་བབ་གསལ་བརྗོད་སོགས་ཅི་རིགས་སྐབས་“མང་”ལྟར་བྲིས་ཡོད།)ལས་སྟོལ་
འདི་ཉིད་དུས་སྐབས་འདིར་ལེགས་ཤོས་སྤྱོད་པས། རིས་མེད་ཚོས་ལུགས་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་འཆེ་མེད་བྱམས་
བཅེའི་ལམ་དང་། འདྲ་མཉམ་། རང་དབང་ལ་བརྟེན་པའི་མང་གཙོའི་སྲིད་ལུགས་ཀྱི་བྱུ་བ་མཐའ་དེ་བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་

གཞི་ཅའི་ལྟ་བུར་བརྒྱུང་ཡོད། ཅེས་གྲུག་རྟགས་སྤྱོད་དམངས་དང་མང་གི་འགྱུར་མཚོམས་གསལ་བཤད་དང་བཅས་
བཏོད། བཅའ་ཁྲིམས་དེ་འི་སྤྱི་ལོ་ 1991 ཟླ་བ་ 6 རང་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྤྱི་འཕུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་གཏན་
འཁེབས་གནང་བ་ཞིག་ཡིན། ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

ཅ་བའི་ང་ཚོའི་མང་གཙོ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོང་དགོས་ན། མི་གཅིག་གིས་མཐར་སྟུག་གི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་འདྲིན་པ་
འདི་འགྲིག་གིན་མེད་སྟེ་ལས། ཅ་ཁྲིམས་ཟེན་བྲིས་དེའི་ནང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ཆ་དེ་མི་མང་གི་འཕུས་མི་སྤྱོད་ཆ་
གཉིས་ཀྱིས་མོས་མཐུན་ཐག་གཙོད་ཀྱི་འོག་ནས་བརྒྱུར་བཅོས་གཏོང་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་བཏོད་ཡོད། དེ་འི་མང་གཙོའི་འོ་
པོ་མཚོན་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཙོ་པོ་ཞིག་ཡིན། ... མ་འོངས་པའི་བོད་འི་དེ་སྔོན་ངོས་ནས་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་མི་མང་གིས་
ངོས་བསྟུ་བྱས་ཏེ་གཞུང་གི་མགོ་ཁྲིད་བསྟོན་དགོས་ཞེས་ཐག་བཅད་ནས་ཡོངས་བསྟུགས་བྱས་ཡོད། དེ་འི་ཅ་དོན་གཅིག་
ཡིན། དེའི་སྟོན་ངོས་ནས་བརྒྱུར་དུ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་དགོས་དོན་མི་འདུག་ཅུང་། དེ་ལྟར་བྱས་ན། མང་གཙོའི་འོ་པོ་
ཡོངས་སྤྱོད་པ་ཞིག་ཆང་གིན་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྤྱོད་པ་གཞན་དག་མང་པོ་ནས་དགོ་མཚོན་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་

ཡིན།⁷ ཞེས་དང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱ་ཤར་ཞིག་གི་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་དབང་ཆ་བརྒྱུང་ན་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་འགྲོ་མི་
ཐུབ། རི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། མང་གཙོ་ནི་དེས་པར་དུ་འགྲན་བསྐྱར་གྱི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཏེ་དོས་མི་འགྲན་བསྐྱར་གྱིས་ཐོན་
དགོས་པ་ཡིན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དོས་གཞི་འགྲན་བསྐྱར་ནང་ཞུགས་ན། མི་མང་ཆེ་བས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་དོས་
ཐོག་འཕེན་པ་རེད། གལ་ཏེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་བྱུང་ན། དེ་ཐོ་རོག་དཀར་པོར་ཐོན་རྒྱ་
རེད། གཅིག་བྱས་ན། སློན་བརྗོད་ཐོག་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡང་ཡོད།⁸ ཅེས་མང་གཙོའི་ཆ་ལག་དང་མང་གཙོའི་ལམ་ནས་དབུ་
ཁྲིད་འདེམས་ལུགས། སྐབས་དེའི་བོད་མིའི་གནས་བབ་བཅས་གསལ་བར་གསུངས།

<<མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་ཅ་ཁྲིམས་སྤྱིར་དོན།>>⁹ ལས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “༡༩༩༣
པོར་ཅ་ཁྲིམས་ཟེན་གྱིས་རྒྱལ་བ་ཞིག་གསལ་བསྐྱབས་དང་འབྲེལ། བཅོམ་འོལ་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་མང་གཙོའི་
ལམ་སྟོན་གང་ལྟར་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འགན་འཁུར་འོག་དེ་སྤེལ་ཅེ་སྟོར་དང་། ཐོད་སྐྱོར་ཞེས་པའི་
གཞུང་གི་སེར་མོ་བ་དང་སྐུ་བོའི་ཡོང་སྐྱེད་ལམ་སྟོན་དང་། བོ་མིང་རྟིང་བ་བཅས་ཕྱིར་བཏུ་བྱས་ཐོག་མང་གཙོའི་གཞུང་
གི་སྤྲིག་སྟོན་དང་མཐུན་པའི་གཞུང་ཞབས་བཞོད་སྤྲིག་ལམ་སྟོན་གསར་གཏོད་བྱས། ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟེན་གྱིས་དེའི་ནང་དུ་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཞེ་པན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དོན་དུ་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་འགན་འཁུར་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་སྤེལ་སྤྱོད་ཚོགས་ཀྱིས་སྐབས་ཚོགས་
རྒྱ་བཞོད་ཡོད། སྐབས་དེའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་སྐོ་འཆབ་གནས་བབ་དང་བསྐྱར་ཏེ་གཞུང་གི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མང་
ཡོད་པ་འཁོད་པར་བརྟེན་མང་གཙོའི་ལམ་སྟོན་དོས་ཀྱི་རེ་འདོད་ཡོངས་སུ་ཁྲིམས་པ་ཞིག་བྱུང་མེད།” ཅེས་བཀའ་སླུ་ལ།
མོད་གསལ་དག་ལས་ཤེས་པ་ནི་མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྐབས་ལ་ཡོད་པའི་མང་གཙོའི་དོན་དེ་རེད།

དམངས་གཙོའམ་མང་གཙོ་ཞེས་པའི་དོན་ལ། བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ Democracy ཞེས་པ་དམངས་གཙོར་
བརྒྱུར་ཏེ་ཐེ་ཚོམ་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཡུན་རིང་བཞུགས་སྐྱོད་བྱས་ཀྱང་། དུས་ཕྱིས་དགོས་དོན་དུ་མ་དང་གོ་ཚུལ་གནས་
བབ་འབྲེལ་མེད་དང་བསྐྱར་ནས་སྤར་གྱི་དམངས་གཙོ་དེ་མང་གཙོར་བརྒྱུར། དམངས་ཞེས་པ་ཡང་རྒྱ་གར་གྱི་རིགས་
ཐོད་པའི་སྐབས་ཚམ་ལས་བཅད་མེད་དུ་བཏང་། སྤྱིར་སྤེལ་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་བཤའ་ན། ཡུལ་ལུང་ཞིག་གི་ལམ་
ལུགས་ལ་གོ་རྒྱ་དུ་མ་ཡོད་པ་དེ་མི་ལེགས་པའི་ཆ་ཡིན་ཡང་། བརྗོད་དམ་འགྱུར་ཚིག་ཐ་དང་དུ་བྱུང་བ་འདིས་དོན་
ཐ་དང་དུ་མི་གོ་ཐབས་མེད་ཡིན། ཐ་དང་དུ་གོ་བའི་དོན་ནི། མཐོ་རིམ་པ་ལས་དམངས་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་དང་། བསྐྱར་
གཞི་གང་ལས་མང་བ་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ཞེས་པ་གཉིས་རེད། གལ་ཏེ་“དམངས་གཙོ་”འདི་མི་འདོད་ན། བཅོས་

⁷ 1991 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 29 ཉེན་བཀའ་སླུ་ལ། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་གྱི་བཀའ་སློབ་དེབ་གཉིས་པ་ལས་བྲངས།
⁸ 2000 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 1 ཉེན་ཚོས་བརྒྱུད་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་པ་ལས་བྲངས།
⁹ 1992 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 26 ཉེན་གཏན་འབེབས་མཛད་ཅིང་། དེའི་བར་བཀའ་སྤྱི་དུས་ཡུན་དང་སྤྲིག་འཛུགས་ཞེས་པའི་སྤེལ་ཚུན་དུ། “བར་བཀའ་
ཀྱི་སྤེལ་འཛིན་དེར་དོས་ནས་བོད་ཀྱི་མངའ་དབང་དང་། རོས་ཀྱི་མིང་གནས་རྗེས་འབྲེལ་སྤེལ་གཞུང་གི་འགན་དབང་ཡོངས་རྫོགས་ཁྲིམས་ལུགས་
ལྟར་ཅེས་སྟོན་བྱ་རྒྱ།” ཞེས་འཁོད།

དགོས་པ་དེ་ལ་དེ་གཙོ་ཡིན་པ་ལས་དམངས་མིའི་དམངས་བཅོས་ན་ཅ་དོན་ཞིག་འགྲོ་ལ། གཙོ་བཅོས་ན་སྲིད་
ལུགས་ཀྱི་དོ་བོ་རྗེ་གསལ་དུ་འགྲོ།

བདེ་སྲོད་རིག་པའི་སློང་ནས་བཤད་ན། “དམངས་”ཀྱི་བྱིངས་འདུས་པའི་ཚོགས་པའམ་སྤྱི་ལ་ཟེར་ཞིང་།
“མང་”ཀྱི་གངས་ཀའི་འབོར་ཚད་ཀྱི་ནམ་བུ་སྟོན་བྱེད་ཅེས་ཡིན། རྒྱལ་པོའི་ལམ་ལུགས་སོགས་དབང་ཆ་གཅིག་སྟེང་
དམ་སྲིད་དབང་སླེར་འཛིན་གྱི་ལམ་སྟོན་ལ་ཚོལ་བ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་སྐོར་མང་ཅོད་པ་སོགས་ཀྱི་གོ་བོ་དུ་བཤད་
པའི་“དམངས་”ཀྱི་གོ་བོ་དང་པན་ཚུན་རྒྱ་འབྲེལ་ནས་ཡོད། གོ་བོ་དུ་བཤད་པའི་དམངས་དང་མང་གི་གོ་བོ་བཞག་ལས་
ཤེས་རྒྱུ་བཟོ་ནི། དམངས་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ནི་སྲིད་ལུགས་ཀྱི་སྟེང་ལམ་ལུགས་ཅ་དོན་ཉེ་གཞུང་དེ་ཉིད་དམངས་ལ་དབང་བ་
དང་། མང་བ་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ནི་ལམ་ལུགས་དེའི་ནང་གི་ལག་ལེན་བྱེད་སྟེན་ཤིག་ལྟེ་གངམ་གསེས་དང་གོས་
ཐག་གཅོད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་དོ་གངས་མང་པའི་འདོད་སྟོབས་གཅིག་ལ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། བརྒྱུས་ན། དང་པོ་
ནི་ཅ་དོན་དང་གཉིས་པ་ལག་ལེན་བྱེད་སྟེན་ཤིག་རེད། འགའ་ཞིག་གིས། “མང་”ལ་དེ་སྟེང་“དམངས་”ཀྱིས་བརྟན་པའི་
གོ་དོན་དེ་ཉིད་ཡོད་ཚུལ་བརྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་བུ། རྒྱུ་པར་སྟོན་པའི་རྒྱ་ཚོགས་དང་དོ་བོ་སྟོན་པའི་མིང་རྒྱུང་གི་ཤེས་པ་བྱེད་
པའི་སྟོན་དུང་ཡང་སོ་ན་གནས་ཡོད་པས་ས་རྒྱ་དེ་ཅེས་ཚོད་དཀའ།

མོ་ན། དམངས་ཞེས་པ་དོན་གྱིས་རྗེ་ལྟར་བྱུང་ངམ་སྟུམ་ན། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཐ་སྟེང་བཟོ་སྐྱེས་ཀྱི་འགྲོས་
ཤིག་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། རྒྱུ་པར་བྱེད་པ་ལ་“སྐབས་”དང་། མོད་པ་འགྲང་བའམ་རྒྱལ་པར་བྱེད་པ་ལ་“རྒྱལ་སྤྱི་”¹⁰
འཚོང་བར་བྱེད་པ་ལ་“ཚོང་སྤྱི་” འཚོས་པར་བྱེད་པའམ་འཚོས་ལུས་པའི་དོན་ཅན་གྱི་“ཚོས་”ཟེར་བ་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི་
བྱེད་ལས་དང་ལུས་པ། རྒྱ་བ་བཅས་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་མིང་རྒྱུང་དུ་བཟོས་ཤིང་། དེ་དག་གི་འབྲུང་ལུངས་ནི་རང་
རང་གང་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ཡིན། དུང་རྒྱལ་དང་མཚན་མ་ལ་“ལྟས་”དང་། བཟའ་བར་བྱ་བ་ལ་“ཟས་
”ཟེར་བ་ལྟ་བུར་ཡང་འགྲོས་དེ་ལྟར་དུ་བསམ་དགོས་ཉེ། དེ་ཡང་ཡང་དེད་ན། རྒྱ་ཚིག་ལྟ་དང་ཟ་གཉིས་ལ་ཐུག་ཡོད།
དེ་དག་ལས་སྤྱི་ལ་ཚིག་ཏུ་འཇུག་ཅུང་བ་རྣམས་ལ་བྱེད་ལས་དང་ལུས་པ་¹¹གཉིས་ཀའི་སློང་ནས་ཤེས་དགོས། གཞན་
ཡང་མང་པོ་ཚོགས་པ་ལ་མང་ཚོགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་བརྒྱུས་ཚིག་གི་སྟོན་པ་མིང་རྒྱུང་དུ་བྱུང་བ་ཡང་ཡོད། ཡང་
གཅིག་བཤད་ན། མང་ཚོགས་དང་མང་ཇ་སོགས་ནི། བརྒྱ་ལྷག་གསུམ་ལ་སྤྱི་ལ་ལྟ་ཚིག་བར་ཐོག་མའི་

¹⁰ རྒྱལ་སྤྱི་དང་ལམ་རྒྱལ་སྤྱི་ལུགས་སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་ཚོན་པོ་ལ་རྒྱལ་སྤྱི་ལ་ཟེར་བས་ཀྱང་མཚོན་དགོས།
¹¹ འདྲིར་ལུས་པ་ཞེས་པ་ནི། གཙོ་བོ་སྐོར་དང་མི་སྐོར་ལ་ཚོད་དང་མི་ཚོད་ཟེར་བ་དང་། འགྲོ་བུ་དང་མི་སྐོར་ལ་སྤྱི་ལ་དང་མི་སྤྱི་ལ་ཟེར་བས་མཚོན་
ཉེ་སྤྱི་ལ་ཚིག་གཞུགས་ཅན་ལ་བསམས་ན་གོ་སྟོན།

སྐྱོ་གཉོས་དུ་སོང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པ་ལྟར་བཟུང་ཆོག་ཀྱང་། དམངས་གཙོ་མང་གཙོར་སྐྱེས་པ་དག་གི་ཞེ་སྤྲུལ་ས་
ན་འགྲེལ་ལུགས་འདི་ཡོད་པའི་ཚུལ་མ་མཐོང་ངོ་།།

འདིར་ཤོད་དགོས་པའི་“དམངས་”ནི། མོང་གསལ་གྱི་འགྲོས་དང་མཚུངས་པར་མིང་རྒྱུ་དུ་བཅོས་པ་སྟེ། དེ་
ཡང་གངས་འབོར་གྱི་ཁྲུང་པར་¹²སྟོན་གྱི་རྒྱུ་ཆེན་པོ་“མང་”ཞེས་པ་ཡིད་ལ་བཞག་སྟེ། མང་པོ་འདུས་པའི་ཆོག་ས་
བའམ་སྤྱི་སྟོན་གྱི་ལ་“དམངས་”ཞེས་གཏན་འབེབས་བྱས། དམངས་རིགས་ཞེས་པའི་“དམངས་”ཀྱང་མང་པོ་
འདུས་པའི་སྤྱི་ཞིག་ལ་གོ་བ་ལས་ཆོག་རང་སྟེང་ན་“དམན་པ་”འམ་“རན་པ་”འི་དོན་མེད། གསལ་བར་བཤད་ན། མང་
པོ་འདུས་པའི་རིགས་ཀྱི་བྲག་པ་ཞིག་ལ་“དམངས་རིགས་”ཞེས་བརྗོད། དེ་ཡང་ཆོས་རྗེ་བུ་སྟོན་གྱིས། “ཞིང་ལ་
སོགས་པ་དམན་པའི་ལས་ཀྱི་དབང་དམངས་རིགས།” ཞེས་དང་། རྒྱལ་ཚབ་རྗེས། “ཞིང་ཚོ་བ་ལ་སོགས་ལས་རན་པ་ལ་
སྐྱོར་བ་དེ་དག་ནི་དམངས་རིགས་ཞེས་བྲགས་”ཞེས་པ་ལྟར་དམན་པ་འམ་རན་པ་ནི་ལས་ཀའི་རིགས་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་ནས་
འཛོག་པ་མ་གཏོགས་ལས་དེར་འཇུག་པའི་གང་ཟག་གི་ངོ་བོའི་སྟེང་ནས་མི་འཛོག་ཤེ་ཡང་བཞེ་བརྒྱུ་བ་ལས། “འཚོ་
བའི་ཐབས་སོ་ཚོག་ལ་ཡང་། །འཛིག་རྟེན་ན་ནི་རིགས་ཞེས་བསྟོད། །དེས་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། །རིགས་ལས་དབྱེ་བ་
ཡོད་མ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྟོན་རྒྱ་གར་དུ་ཁ་དོག་གི་སྟེང་ནས་རིགས་གཉིས་བཤད་ཅིང་རིམ་གྱིས་ལས་
ཀྱི་སྟེང་ནས་རིགས་དུ་མར་འབྱེད་པའི་ཚུལ་བྱུང་། དམངས་རིགས་ཞེས་པ་རིགས་རབ་དུ་ཅི་ཡང་ཐ་སྟོད་རང་སྟེང་ན་
རན་པའི་དོན་མེད་པ་ནི། དཔེར་ན། གསར་དུ་འབྱོར་བ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོད་ལ་རན་པའི་དོན་མེད་ཀྱང་། བར་སྐབས་ཤིག་
འགའ་ཞིག་ནས་“གསར་འབྱོར་”ཞེས་སྟོན་པ་བྱུང་སྟབས་ཐ་སྟོད་དེ་མི་སྟོན་པར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། མི་རིགས་ནག་པོ་
ཞེས་པའང་དེ་མཚུངས་ཡིན། མདོར་ན། རྒྱ་གར་བས་དམན་པར་བཅེས་པའི་ལས་དེ་དག་གྱི་མཁའ་གྱི་རིགས་དེའི་
ཁོངས་སུ་ངོ་གངས་མང་པ་འདུས་པའི་ཆ་ནས་མང་འདུས་ཀྱི་སྤྱི་དེ་ལ་“དམངས་རིགས་”ཞེས་བརྗོད། དེས་ན། ཆོག་
གི་དོན་དང་དོན་གྱི་འབབ་ས་གཉིས་ནས་དུ་ཡང་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེ་མི་རུང་སྟུམ་སྟེ་དབྱུང་འཆོལ།¹³

ཉེ་རབས་བཅའ་བྱོལ་བོད་མིའི་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་དག་ལས་འབངས་མིར་ཐོབ་དབང་ཡོངས་སུ་སྤྱད་ཀྱང་
“དམངས་”ཀྱི་ཆོག་གི་བདག་དབང་ཕྱིར་བསྐྱུས་ཏེ། “མང་”ལ་ཐོབ་དབང་གོ་བབ་ཅི་འདོད་དུ་གནང་བ་ནི་ཕྱོགས་སུ་
སྤུང་བ་ཞིག་མེད། གང་ལྟར། བཅའ་བྱོལ་གྱི་མཁའ་པ་དག་གིས་ Democracy ཞེས་པར། མང་ཆོག་སམ་

¹² དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་དང་གངས་དང་བོངས་ཚད་སོགས་ལ་ཁྲུང་པར་གྱི་ཆོས་ཟེར་ཞིང་། ངོ་བོ་ཞེས་པ་ནི་རང་བཞིན་དང་གནས་ལུགས་ལྟ་བུར་
མི་གོ་བར་དོན་ནམ་དངོས་སོའམ་ཆོས་དེ་ཉིད་དུ་གོ་དགོས། དེས་ན། མང་པོ་དང་མང་པོ་འདུས་པའི་སྤྱི་གཉིས་ལ་ཁྲུང་པར་ཆེ་བ་ལྟར་མང་དང་
དམངས་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་དུ་བཟུང་དགོས།

¹³ མཁའ་པ་དབང་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་“དམངས་གཙོ་མང་གཙོ”ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་དམངས་ཀྱི་དབྱུང་བ་དབྱིས་ཕྱིན་པ་ཞིག་ད་ལྟའི་
བར་སུས་ཀྱང་བྱེད་ཐུབ་མེད་པས། མཁའ་པའི་ལུགས་ཀྱི་དབྱུང་བརྗོད་ལ་གཟིགས་འདོད་ན་ལྷགས་ཚོམ་དེ་ཉིད་ལ་གཟིགས་འཆོལ།

དམངས་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་དང་། མང་ཚོགས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་གཙོ་བོའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་གོ་དོན་གཉིས་སྔ་ཕྱིར་
བྱུང་བ་ཞེས་གྲིས་བཞེས་ཀྱང་། “མང་གཙོ་”ལ་ཁེ་དབང་མང་དུ་གནང་བ་ཅི་ཡིན་སྟེ་ན། གཅིག་ཏུ་ཁ་ཚོན་གཙོ་
དཀའ་ཡང་མོངས་ཚོད་ལྟར་བྱས་ན། དེ་ནི་རྒྱལ་ཆེ་བའི་དགོངས་གཞི་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་
པོ་མཚོག་པོད་ཀྱི་དབུ་མེད་དུ་གཏན་ཆགས་པར་བཞུགས་ཏེ། གཤམ་འོག་གི་སྲིད་ལུགས་དེ་ Democracy ཡི་ལམ་
ལུགས་ཤིག་ཡོང་བའི་ཐུགས་རེ་གནང་ཡོད་ཚོད་དུ་མངོན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ལམ་ལུགས་ནང་དུ་ MAJORITY རྟེ་
གངས་“མང་བ་”གཙོ་གནད་དུ་གྱུར་བ་ཀྱི་གསལ་ཡིན། རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོས་མི་ལོ་མང་པོའི་རིང་ལུ་ཚུགས་
རི་ལྟར་གནང་ཡང་། བོད་མི་ཚོས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྐུ་དབང་མཚན་གནས་ལ་འགྱུར་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་གཏོང་མ་
འདོད་པ་དང་། ཡགོང་ས་མཚོག་དབུ་མེད་དུ་བཞུགས་པ་ཅམ་གྱིས་རང་ཅག་གི་སྲིད་གཞུང་དེ་ Democracy ཡི་
གཞུང་ཞིག་མིན་པའི་ཁས་ལེན་ནམ་ཡང་བྱས་མེད།

ཡང་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་དག་ན། “ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་”དང་“ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སློབ་གཞི་དང་
མཐུན་པ་”ཞེས་འགྲུབ་བར་ཡང་དོན་གནད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་མངས་པར་འགྱུར་བས་ལུགས་དོན་ཞིབ་ཏུ་མ་གྲིས་
ལ།¹⁴ འདིར་ཅུང་ཟད་སྟོན་འདོད་པ་ནི། ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཡུལ་མི། ཆབ་འབངས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་སློབ་རི་
ལྟར་ཐག་གཅོད་གནང་བའི་སློབ་རྒྱས་བཤད་མིན་པར་ལུང་འདྲེན་གྱིས་འབྲི་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་སྟོང་
དོན་དང་བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་སོགས་ཡིག་ཆ་གསལ་རྙིང་རྣམས་སུ། “བོད་ཀྱི་ཡུལ་མི་”དང་“ཡུལ་
མིའི་རྒྱལ་ཁབ་”ཅེས་གསལ་བ་ནི་ཆེད་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་གནང་བ་ཞིག་སྟེ། “ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་”ཅེས་བ་ནི། རྒྱལ་
པོའམ་རྒྱལ་མོས་སློང་བ་མ་ཡིན་པར་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་སྐྱེ་ཆབ་དང་སྲིད་འཛིན་གྱིས་གཞུང་སྲིད་འཛིན་
སློང་དང་སྟེ་ཁྲིད་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་ཁབ་བམ་ཡུལ་ལུང་དེའི་ཁོངས་མི་ལ་བཅན་གྱོལ་
བོད་གཞུང་གི་ཆོད་མཐོའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་“ཡུལ་མི་”ཞེས་འབོད་པ་ལས་མི་སེར་དང་ཆབ་འབངས་སོགས་སུ་མི་
འབོད། དེ་ལ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས།

ཆོག་བཅད་སྤྱོད་གཏོང་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་“ཡུལ་མི་”ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་བཅད་སྤྱོད་བཏང་ཡོད་པ་རེད།
དབྱིན་སྐད་ལ་ citizen ཟེར་བ་དེ་རེད། ཆོག་དེ་ནི་ང་ཚོ་མང་གཙོ་ཆགས་ནས་གསར་དུ་བཅད་སྤྱོད་བཏང་བ་ཞིག་རེད།
དེ་སྟོན་ཡིན་ན། “འབངས་”དང་། ཡང་ན་ཞེ་ས་བྱས་ཏེ། “ཆབ་འབངས་”ཞེས་ལབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ལྷན་པས་རེར་“མི་
སེར་”ཡང་ཟེར་བ་རེད། འབངས་ཞེས་པ་དེ་རྒྱལ་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་རྒྱལ་པོའི་རྣམས་བྱངས་པའི་མང་ཚོགས་ལ་

¹⁴ དགོ་ལུགས་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་ཁྲིན་རྗེས་བྱོལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་གོ་སྐྱིག་གནང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 26 ཉིན་ཁོ་བོས་<<མང་
གཙོ་ནས་དམངས་གཙོར་བསྐྱར་བའི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་སློབ་ཏེ་སྲིད་ལུགས་ཀྱི་མངོན་པ་སྤྱོད་པ་ཅམ་སྟོན་པ་>>ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་སྟེང་བཀོ་སྐྱོང་
ལུགས་པའི་ནང་ཞིབ་ཅམ་གྲིས་ཡོད་པས། དམངས་གཙོའི་སློབ་མཁུན་པར་དགོངས་ན་དེར་གཞིགས་འཚལ་ལྷ།

“འབངས་”སམ་“ཆབ་འབངས་”ཞེས་རྫོང་གི་ཡོད་པ་རེད། མང་གཙོ་ཡིན་རུང་གོང་མའམ་རྒྱལ་པོ་ཡོད་པའི་ཡུལ་
ལུང་དེ་ཚོའི་ནང་“ཆབ་འབངས་”ཞེས་པའི་ཚིག་ཤིང་སྲོད་གཏོང་སྲོལ་འདུག །དེ་ནི་དབྱིན་སྐད་ཏུ་ subject ཟེར་བ་དེ་
རེད། དབྱིན་ཡུལ་མང་གཙོ་ཡིན་རུང་གོང་མ་ཡོད་པས་དབྱིན་རྒྱུ་མི་མི་རིགས་ལ་“ཆབ་འབངས་”ཞེས་བརྗོད་པ་དང་།
ཨ་རི་ལྷ་བུ་གོང་མ་དང་རྒྱལ་པོ་མེད་པར་མང་ཚོགས་ནས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྲིད་འཛིན་དེ་རྒྱལ་ཁབ་དང་སྲིད་
གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་ཡིན་པ་དང་ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་ Republic ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁོ་ཚོས་“ཡུལ་མི”ཞེས་པའི་ཚིག་
དེ་བེད་སྲོད་བཏང་བ་རེད། ... བཅོམ་ཕྱོད་ཕོད་གཞུང་དུ་ལྷ་ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་མཚན་ཉིད་པ་ཞིག་ལ་གྱུར་མེད་ཀྱང་།
བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་བོར་འགོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་།
བཅོམ་ཕྱོད་ཕོད་མིའི་གནས་སྡངས་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། བཅའ་ཁྲིམས་ནང་“ཆབ་
འབངས་”སམ་“མི་མེད་”ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་བེད་སྲོད་མ་བཏང་བར་“ཡུལ་མི”ཞེས་པའི་ཚིག་བེད་སྲོད་བཏང་བ་རེད།¹⁵ ཅེས་

གསུངས། འདི་ལས་གསལ་བ་ནི། བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ། ཨ་རི་ལྷ་བུས་ citizen ཟེར་
བ་བོད་སྐད་ཏུ་ཡུལ་མིར་བསྐྱར་བ་དང་། དབྱིན་ཡུལ་ལྷ་བུས་ subject ཟེར་བ་ཆབ་འབངས། Republic ཡུལ་མིའི་
རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་སུ་བསྐྱར་བ་དེ་རེད། གང་ལྟར། འདིར་ཤོད་འདོད་དངོས་ནི། “ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་”ཅེས་པའི་གོ་དོན་
ཉེ། དབྱིན་སྐད་ཏུ་ Republic ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་གོ་བདེ་དག་ཏུ་ a country governed by elected
representatives of the people, and led by a President, not a king or queen. ཞེས་པ་ལྷ་བུ་དག་གསལ།
འོན་ཀྱང་། Republic ལ་སྲི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཟེར་བ་དང་། སྲི་ཚོགས་རྙིང་པར་མི་མེད་ཞེས་པ་བྲན་གཡོག་ལ་གོ་
རུང་ཞིང་དེར་སྐབས་ཀུན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་གི་ཁོངས་མི་ལ་མི་མེད་ཞེས་བརྗོད་པ། ས་གནས་ཀྱི་མི་ལ་ཡུལ་
པའམ་ཡུལ་མི་ཟེར་བ་སོགས་འདིར་སླེང་བྱ་མིན།

ཚོས་སྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་ གསར་འཛུགས།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་བོད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་ཚོས་སྲིད་པོར་
བྱས་པའི་སྲིད་གཞུང་སྟེ། འཛིན་སྲོད་བཀའ་འགན་དང་། ཁྲིམས་བཟོ་སྲོལ་ཚོགས། ཁྲིམས་ལུགས་དབང་འཛིན་ཆེས་
མཐོ་ཁྲིམས་ཞིབ་ཁང་སྟེ་ཀ་བ་གསུམ་ལྟན་གྱི་མང་གཙོའི་གཞུང་ཞིག་རིམ་བཤས་གསར་འཛུགས་གནང་བཞེད་གྱིས་
ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 25 ཉིན། བཞུགས་སྐྱེད་པ་མ་སུ་རིང་མགོན་པོ་མཚོག་དབུ་བཞུགས་

¹⁵ <<སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་ཚོམ་སོགས་གལ་ཆེ་ཞབས་ཕྱོགས་བསྟུས་>>དེབ་ཐོང་ལྷ་པོའི་“སྤྱི་
འབྲུས་འོས་བསྐྱེད་སྤྱི་གོན་ཐོག་གསུང་བཤད་”ཅེས་པ་ལས་བྲངས།

ཀྱིས་སྤྱི་ཁབ་པ་ཚེ་དབང་རབ་བརྟན་དང་། གཤམ་ཐོག་བཟུ་ཤིས་དོན་གྲུབ། ལྷའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་སོགས་གནད་ཡོད་ལྷན་འཛོམས་ཐོག་ཚོས་དོན་ལྷན་ཁབ་དང་། བྱི་སྲིད་ལྷན་ཁབ་དང་། བད་སྲིད་ལྷན་ཁབ་དང་། དཔལ་འབྱོར་འདུ་འགོད་ལྷན་ཁབ་དང་། ཤེས་རིག་ལྷན་ཁབ་བཅས་གསར་འཛུགས་གནད་རྒྱུར་གཏན་འབེབས་གནང་བ་ལྷན་བཀའ་བསྐྱེད་པའི་སོང་གིས་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་མིན་པའི་ལྷན་ཁབ་ཚེ་བ་བཞི་དང་། བདེ་སྐྱེད་དང་ལྷི་མིའི་སྤྱི་ཚབ་དོན་གཙོ་དུ་ཁབ་གཉིས་བཅས་གསར་འཛུགས་བསྐྱེད་སྤོངས། ལྷུ་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 4 ཉིན་བཞུགས་སྐྱེད་དུ་སར་ཤེས་རིག་ལྷན་ཁབ་དང་། རིམ་གྱིས་གོང་གསལ་ལྷན་ཁབ་ལྷའི་སྤྱི་དབང་དུ་ཅིས་ཞིབ་དང་། ལས་བྱེད་བདག་གཉེར་ཁབ་དེའི་བསྐྱེད་སྤོངས་སོགས་གཞན་ལྷན་ལས་ཀྱི་གསར་འཛུགས་བསྐྱེད་སྤོངས།

གོང་གསལ་དག་ལས་ཚོས་དོན་ལྷན་ཚོས་རིག་ལྷན་ཁབ་ཞི། ཐོད་བསྐྱེད་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྲི་ལྷུ་སྐྱབ་པ་སྟེ། དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་གཞིགས་སྤོང་དང་། བསྐྱེད་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་རིམ་སྐྱབ་པ། རིག་གཞུང་བདག་སྤོང་གྱི་དུ་པ་སོགས་ཡིན། དེའི་གཞིགས་སྤོང་ཁབ་ཁོངས་སུ། དེར་གི་སྐབས་སུ་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་ཚོས་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་བཞི་གཤམ་དུང་ཐོན་དང་བཅས་པའི་དགོན་སྡེ་རྣམས་དང་དུ་ས་ཐོད་ཀྱི་རྫོས་གར་ཚོགས་པ། ལྷི་མི་ཐོད་ཁབ་དང་། ལྷན་ཁབ་ཐོད་ཀྱི་ཚོས་མཚོའི་གཞུག་ལག་སྤོང་གཉེར་ཁབ་དང་། དུ་ས་ཐོད་ཀྱི་དཔེ་མཚོད་ཁབ་དང་། དུ་ས་ཐོད་ཀྱི་དཔེ་མཚོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཅེས་སྤོང་ཁབ་དང་། དོར་གྲིང་འཇམ་དབྱེད་ཐོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཅེས་འཛིན་ཁབ་བཅས་ཡོད།

བད་སྲིད་ལྷན་ཁབ་ཞི། གཞིས་ཚགས་གསར་འཛུགས་དང་དེ་དག་གི་ཉིན་ལོའི་འཚོ་བའི་བདེ་སྐྱེད་གཞིགས་སྤོང་། ལས་རིགས་དང་ལག་ཤེས་གསར་འཛུགས་དང་ཡར་རྒྱས་རོགས་འདེགས། ལྷན་ཡོད་སྤྱི་བརྟན་སོགས་ཉེ་ལས་གཞི་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཚེ་བའི་ལྷན་ཁབ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་ལྷུ་ལོ་ལས་ཁུངས་ནས་འདོན་སྤྲོལ་གནང་བའི་<<བཅན་གྱོལ་བད་གི་བྱེད་བ་བརྗོད་པ།>>ཞེས་པ་ལས།

ད་ལྷའི་ཚར་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་ནང་སོ་ནམ་གཙོ་གྱུར་གྱི་གཞིས་ཁག་ ༡༤ དང་བཟོ་ལས་ལ་བརྟེན་པའི་གཞིས་ཁག་ ༡༤ གཞན་ཐོད་མིའི་སྤོང་སྐྱེད་གྲངས་ ༡༡ ལྷན་གསོ་ཁབ་ ༡༥ བཅས་ཡོད་པ་དང་། མི་འབོར་བསྐྱོམས་ ༡༣༥༤༤༣ ཡོད་པ་འདི་དག་གི་གང་ཅིའི་གནས་སྤངས་ལ་གཞིགས་སྤོང་འགན་འཁུར་ལྷུ་སྐྱེད་ཡིན། ལྷུ་ལོ་ ༢༠༠༤ ཟླ་ ༡༣ ཚེས་ ༩ ཉིན་རང་གཞུང་བཀའ་འགན་ནས་ཐོད་མིའི་སྤྱི་བའི་འཛུགས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་མ་ལག་ཁབ་ཁོངས་དང་བཅས་པའི་སྤྱི་བའི་འཛུགས་བསྐྱེད་བཅས་དང་ལས་བྱེད་ས་མིག་གཏན་འབེབས་གནང་བ་ལྷན་ནང་སྲིད་བཀའ་རྫོན་གྱིས་དབུ་འཁྲིད་ཐོག་དུང་ཚོས་འགན་འཁུར་ཐོག་ནང་གསེས་ལས་བཟོས་སྡེ་ཚོན་གསུམ་དང་ཚོན་པ་དབུ་དེ་དག་གི་ནང་ལས་བྱེད་ས་མིག་གྲངས་ ༥༡ གཏན་འབེབས་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན། ཞེས་གསལ། ལྷུ་ལོ་ 1961 ལོར་ཐོད་གཞུང་གི་སྤྱི་བའི་ཚེས་ཁབ་གི་མང་གཞི་གསར་འཛུགས་གནང་བ་ནས་ད་ལ་སྤྱི་བའི་བར་དུ་ཐོད་ཀྱི་སྤྱི་བའི་ཚེས་རིག་པའི་བྱེད་སྤོང་མཐའ་དག་འཛིན་སྤོང་སྤོལ་གསུམ་དང་། ལྷན་པར་དུ་ལག་ལེན་སྤྱི་བའི་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཐོད་མི་དང་ལུལ་མི་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་བ་བཅས་

འགྲོ་བ་བགྲང་གིས་མི་ལང་བ་ནད་ཀྱི་འདིགས་པ་ཆེན་པོ་ལས་བསྐྱབས་ཤིང་སྐྱོབ་བཞིན་པ་སོགས་ཚོགས་སྡེ་གཞན་ལང་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་མ་གྲིས།

པོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་ཚུལ་ལ། པོད་ས་པག་ལྷ་བ་ ༡༢ ཆེས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 3 ཉིན། གནས་མཚོག་རྩོམ་གསུང་དུ་སྤྱི་ལོ་ལ་པོད་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་བཅན་ཤོལ་པོད་མིའི་གནས་ལུལ་ས་ཁུལ་ཡོངས་ཀྱིས་བཏུན་བཞུགས་བསྐྱར་འབུལ་དང་འབྲེལ། བང་ཁུལ་མཐུན་ལས་རྩོག་ཅ་ཆེག་སྤྱིལ་འགྲུར་མེད་ལྷགས་ཀྱི་གོང་ལུ་ལྷ་ལུང་ལུ་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་“མནའ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ་”ཞེས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཐོག་མར་འབུལ་ལས་ལུས། ལྷགས་དེར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

པོད་འདིར་ལྷར་ལྷར་མ་ཡིན་པར་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྷན་ཀྱི་མང་གཙོའི་གཞུང་ཞིག་དགོས་པ་གལ་ཆེར་བརྟེན། རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་གི་དོ་ཚབ་མང་མོས་དོས་འདེམས་བྱས་པའི་འཐུས་མིའི་ལྷན་ཚོགས་ཤིག་དགོས་གཤིས་སུ་འགྲོ་ས་ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་བཞེན་ལས་འཐུས་མི་དེ་དང་། ཆོལ་ཁ་གསུམ་ནས་འཐུས་མི་གསུམ་དེ་བཅས་ཁྲིད་དང་རྣམས་ཁུངས་སོ་སོར་ཕྱིར་ལོག་ཟེན་འཕམ་མི་མང་གི་ཁྲིད་དུ་ཤེས་ཡོན་འདོན་ཐང་དང་རྒྱལ་གཅེས་ལྷག་བསམ་ལྷན་ལ། མང་ཚོགས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་སློང་གཏད་འཕེར་བ་ཅི་ཡོད་ནས་དོས་འདེམས་ཀྱིས་མིང་སོ་དོས་གངས་འཕམ་འབུལ་

དགོས། ཞེས་སུ་དུ་པོད་དིགས་ཆོལ་གསུམ་ཆོས་བརྒྱུད་དང་བཅས་པའི་ཁོངས་ནས་འཐུས་མི་བཅུ་གསུམ་ཅམ་ལེགས་འདེམས་གཏན་འབེབས་དགོས་ཚུལ་སྤྲུལ། དུས་དེ་ནི། བཅན་ཤོལ་པོད་མི་ཀུན་གྱིས་ཉལ་ཏུ་“ལ་པོད་ས་མཚོག་ནས་གསོལ་རས་སུ་སྤུལ་བའི་མང་གཙོའི་ལས་ལུགས་”ཞེས་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལྷན་བའི་ཉིན་དང་པོ་དེ་དེད། འབངས་ཀྱི་དོས་ནས་མང་གཙོ་ཅོད་ལེན་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་ཅམ་ཡང་མེད་པར་མགོན་པོ་མཚོག་རང་དོས་ནས་དེ་ལྷར་མཚན་པ་ནི་འཇམ་སྒྲིང་གི་དབུ་ཁྲིད་གཞན་གྱིས་མི་ཐུབ་པའི་མཚན་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྷར་པོད་དིགས་ཆོས་རང་རང་གི་ཆོལ་ཁ་དང་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཁོངས་ནས་སྤྱི་འཐུས་སྐབས་དང་པོ་བྲག་འདེམས་ཀྱིས་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་བཞེན་ལས་འཐུས་མི་དེ་དང་། ཆོལ་ཁ་གསུམ་ནས་གསུམ་དེ་བཅས་བསྐྱོམས་འཐུས་མི་ ༡༣ བདམས་ཐོན་ལྷན་

པོད་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་བ་ ༡ ཆེས་ ༡༢ སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 2 ཉིན་གྱི་སྤྱི་ལོ་ཆུ་ཚོད་ ༤ པའི་སྟེང་འཐུས་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ལ་པོད་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་སྐུ་མདུན་དུ་མཇམ་པུག་དམ་འབུལ་ལུས་པ་དང་འབྲེལ་པོད་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྷན་ཀྱི་མང་གཙོའི་གཞུང་དབུ་བརྟེས་པའི་དགའ་རྟོན་མཚན་སློང་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་ཤིང་ལྷན་དོར་ལུ་སློང་བཀའ་སློབ་ཞིབ་ཏུ་སྤུལ་བཞི།

ཁྲིད་ཆོ་མི་མང་འཐུས་མི་རྣམས་འདི་ཁུལ་ཡོད་པའི་པོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་མི་མང་རང་ནས་དོས་འདེམས་བྲག་དེས་ཀྱིས་དོས་འཆར་ལུལ་ཐོག་དོས་ནས་ཀྱང་དེ་སེམས་ཆེན་པོས་བསྐྱོས་ཏེ་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་གཏན་འཁེལ་ཡག་པོ་

བྱུང་ཡོད། དེར་སང་གི་དུས་འདིར་ང་ཚོས་བསམ་སྒྲོ་མང་པོ་བཏང་སྟེ་ལས་དོན་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས། ང་ཚོས་སྤྱི་
དོན་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེ་ཙམ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་ལ་བསམ་སྒྲོ་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་གཏོང་དགོས། ཁྱོད་ཚོ་ཆང་མ་མི་མང་
ནས་དག་རེས་ཀྱིས་བདམས་པའི་འཇུག་མི་དག་གསལ་གསལ་བྱས་ཤིང་།

ད་རེས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་འདི་ནི། གལ་ཆེ་གཞན་ཆེ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་གསལ་གསལ་གཏམ་སྟོང་པ་ཞིག་ཡོང་བའི་དོན་དུ་
མིན། བོད་གཞུང་འདི་དོན་དམ་མཚན་ཉིད་ཆང་བ་ཞིག་དགོས། དེའི་ཕྱིར་དུ་མི་མང་གི་འཇུག་མི་ཡོད་པའི་ཚོགས་
འདུའི་སྤྱི་གཞུག་འཇུག་ཤིག་གྲང་ངེས་པར་དུ་དགོས་པ་འདི་ལ་དགོ་མཚན་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད། ད་ཆ་ཚོགས་འདུ་དངོས་
སུ་རྒྱུགས་རྒྱ་འདི་ལ་ངོས་རང་དགའ་པོ་བྱུང་། ད་ལྟ་ཚོགས་འཇུག་གསལ་བཞི་འཕྲོར་རྒྱ་བསྐྱེད་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཚོ་མང་
ཆེ་བ་འདིར་འཕྲོར་ནས་བསམ་སྒྲོ་ཞིབ་ནན་བཏང་སྟེ་ད་པན་ལོ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་གྱི་ནང་བོད་སྤྱིའི་ལས་དོན་ཐོག་དགོ་
སྟོན་གང་དང་གང་འདྲ་བྱུང་བ། སྟོན་བྱུང་སྟངས་གང་འདྲ་ཡིན་པ་སོགས་སྤྱོད་པས་ནད་ངན་སང་བཏག་ཞིབ་ནན་ཉན་
བྱས་ཏེ་ནད་ཀྱི་འབྱུང་ཅ་ཅད་ཚོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱེད་དགོས། དེ་མིན་སྐད་ཆ་སྟོང་པ་ཆེ་གསལ་པོ་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་
བཤད་ཀྱང་མན་པ་མེད།

ཁྱོད་ཚོས་ངེས་པར་རང་ལ་ནད་དག་པོ་བྱུང་དུས་སྤྱོད་བཅོས་ཐབས་ཤེས་ཅི་ལྟར་བྱེད་དགོས་བསམ་པ་དེ་བཞིན་
རང་རེའི་བོད་བསྐྱེད་པ་ཆབ་སྲིད་སྤྱི་དོན་གྱི་ཐོག་ཏུ་དོན་དམ་པའི་མན་ཐོགས་ཡོང་ཐབས་ཤིག་བྱེད་དགོས། ད་རེས་ཁྱོད་
ཚོས་ལས་དོན་སྤྱི་ཐོས་དང་འདྲ་ཆགས་སོ་ཞིག་ལ་གཡུགས་པའམ་ཟབ་ཤེ་ཐོབ་པའི་ངང་དུ་ལུས་ན། ཉིན་གཅིག་སོང་
གཉིས་སོང་། རྒྱ་བ་དང་ལོ་སོང་ནས་ནམ་ཞིག་ཉན་ཉན་འཇུག་མ་འདུས་པ་ཞིག་ཆགས་རྒྱུར། དེ་དུས་འཇུག་དགས་
ནས་འཕྲོད་ཀྱང་བྱ་ཐབས་ཅུ་བ་ནས་མེད་པ་ཞིག་ཡོད། ད་པན་ང་ཚོས་དུས་སྐབས་དང་བསྐྱེད་པའི་ལས་དོན་བཟང་པོ་
སྐབས་མཚམས་སོ་སོར་འཇུག་འཇུག་ལག་ལེན་མ་ཐུབ་པའི་སྟོན་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ཚོས་མ་འཇུགས་པ་ཞིག་
ཅིས་ཀྱང་བྱེད་དགོས། ཁྱོད་ཚོས་སོ་སོའི་མི་གི་མདུན་དུ་མཐོང་བ་གཅིག་ལྷག་གི་མཐོང་གིས་བསམ་སྤྱད་དོག་པོའི་
སྐད་ཆ་གང་བྱུང་མང་པོ་བཤད་པས་དགོས་པ་མེད། སྤྱིར་པོ་སྤྱི་དོན་གྱི་ཐད་ལ་འཇུག་སྤྱོད་པས་གང་ཅིའི་བསམ་སྒྲོ་རྒྱ་ཆེ་
ཙམ་ཞིག་བཏང་སྟེ། དཔེར་ན། མགོ་བྱེད་སྤྱི་དང་སྤྱི་བྱེད། དེས་ལས་འགན་གང་དང་གང་སྤྱོད་དགོས་སོགས་འདི་
དང་འདི་ཞེས་པའི་བསམ་སྒྲོའི་རྒྱ་ཆ་ཞིག་བཏོན་ཐུབ་ན། དེ་ནས་ཐོས་བསྐྱེད་དོན་པན་གྱི་ཐབས་རྒྱས་རྙེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད་
བསམ་པ་ཡོད། ང་རང་ཚོས་ལས་ཀ་དང་། མི། སྤྱི་གཞུག་སོགས་གང་སང་སྤྱོད་བཅོས་དགོས་ངེས་ཤིག་མ་བྱས་
ན་གཏན་ནས་མི་འགྲིགས། ད་ལྟ་ཚོགས་འདུའི་དུས་ཚོད་དང་ཉིན་ཚད་གཏན་འབེབས་ཡོད་ཀྱང་དགོས་ངེས་ལ་དུས་
ལུག་ཅི་ཙམ་འགོར་ཡང་འགྲིག་གི་རེད།

ད་ལས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་འདི་གཞན་གྱི་སྐད་ཆ་མང་པོའི་སྟོན་སེལ་ཆེད་དུ་མ་ཡིན། དེ་ཡིན་ན་བྱེད་སྟངས་འདི་འདྲ་
མ་རེད། དེར་བརྟེན། ཁྱོད་ཚོས་དོན་དོ་མའི་ཐོག་ཏུ་ལས་འགན་ཁུར་དགོས་པ་དང་། དོན་དམ་གྱི་ལས་འགན་ཁུར་
མཁན་མང་པོ་ཞིག་ཡོང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་བྱེད་དགོས། ཁྱོད་ཚོ་ཆེད་མངགས་འདིར་འཛོམས་དགོས་པའི་དོན་དག་
སྤྱིར་པོ་གང་ཡིན་པར་བསམ་སྒྲོ་ནན་ཉན་གཏོང་དགོས། ཞིབ་པའི་གནས་ལུགས་སྤེལ་ཤིང་ནས་སང་ཉིན་ཚོགས་འདུར་
བརྗོད་ཀྱི་རེད། དེ་དང་ཐོས་གཞི་ཡིག་ཆ་བཅས་ལ་བསམ་ཞིབ་ནན་ཉན་བྱས་ཏེ། ད་རེས་ཁྱོད་ཚོས་ང་རང་ཚོའི་ལས་

དོན་ཁ་ཆ་གལ་ཆེ་དེ་དག་གང་འདྲ་བྱས་ནས་སྐྱབ་པར་དགའ། གང་འདྲ་བྱས་ན་འབྲུབ་ཐུབ་པ་སོགས་བྱ་བའི་གནད་གསལ་ལོར་བཏོན་ཐུབ་པ་ཞིག་གེད་དགོས། དེས་བསམ་སློབ་གཏོང་རྒྱ་གང་ཡོད་བཏང་། རྒྱུ་ཆ་དམ་འཇགས་རྒྱ་གང་ཡོད་དམ་འཇགས་དོན་དག་སྤོང་པོ་ཡོད་པ། བོད་སྤྱི་དོན་ལ་མཁའ་མཁའ་ཆ་བའི་སྐད་ཆ་བཤམ་རྒྱ་གང་ཡོད་ཡོད་དགོས། དགོས་མེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་སྤོང་བ་མང་པོ་བཤམ། ཡི་གེ་ཟང་ཟིང་མང་པོ་བྲིས་ན་ཁྱོད་རང་ཚོར་ཚང་མས་དེ་བ་བཅོམ་ནས་འདིར་ཆེད་མངགས་ཡོང་བའི་དགོས་པ་མ་ཚང་བ་དེ། གང་ལྟར། ཁྱོད་ཚོས་དོན་དམ་མི་མང་འབྲུས་མིའི་གོ་ཚད་པ་ཞིག་བྱས་ཏེ་ལས་དོན་ཐོག་ལ་འབྲས་བུ་མཛོན་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་དེས་བར་དུ་གཏོང་དགོས། དེ་རིང་ངོས་ནས་བཤམ་རྒྱ་འདི་ཅམ་ཡིན། འབྲས་མི་ཚང་མ་འཛོམས་མཚམས་རེ་སྐད་ཆ་སྤོང་སྤོང་ཡོང་གི་དེ། ད་ཁྱོད་ཚོས་བསམ་སློབ་ཐོ་དཔ། བརྒྱུད་པོ། རྒྱ་ཆེ་ཅམ་ཞིག་དེས་བར་དུ་གཏོང་དགོས། ཞེས་པེབས།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 3 ཉིན་ནས་མང་གཅེའི་ལམ་ལུགས་ལག་བསྟར་གྱི་ཕྱོགས་ཐད་བཟོ་སྐྱེད་ཚོགས་འདུ་ཉིན་བདུན་རིང་ཚོགས་ཏེ། མོས་འཆམ་ཅི་བྱུང་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་སྐྱོན་འབྲུལ་དང་སྐྱོན་བསྟར་ཞུས། དེ་ནས་གཞི་རྒྱུ་ཅེའི་མང་གཅེའི་ལམ་སྲོལ་གྱི་གནད་དོན་ཚང་བའི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཅ་ཁྱིམས་སྤྱིང་དོན་ཏེ། 1 མང་གཅེའི་ཅ་ཁྱིམས། 2 བཀའ་བྱི་དབང་ཆ། 3 རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ། 4 རྒྱལ་ཚབ་ལྷན་ཚོགས། 5 ཚོགས་འདུ། 6 ཁྱིམས་ཁང། 7 ས་ཁུལ་གྱི་དབང་ཆ། 8 མཐའ་དོན། ཞེས་དོན་ཚན་བརྒྱུད་ཅན་ཞིག་གསར་བཟོ་གནང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 10 ཉིན་གསལ་བསྐྱབས་དང་རིམ་གྱིས་བཅོན་པོའི་བོད་མིའི་བསམ་ཚུལ་བསྐྱེད་ལེན་གནང་བར། དོན་ཚན་གསུམ་པའི་ནང་། “གལ་ཏེ་དགག་དགོས་དབང་གིས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་དབང་ཆ་འདོར་དགོས་པ་བྱུང་ན་ཅ་ཁྱིམས་དང་། ཚོགས་འདུའི་འགོ་ལུགས་དང་མཐུན་པར་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ།” ཞེས་འཁོད་པར་མི་དམངས་ཀྱིས་མོས་མཐུན་ཞུ་ཐབས་མ་བྱུང་ཡང་གཞན་རྣམས་ལ་དགའ་བསུ་ཆེན་པོ་ཞུས། དེ་ནི་སྐབས་དེའི་བོད་མིའི་གནས་བབ་སོགས་ཕྱོགས་གང་ནས་བསམས་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུའི་སྐྱེད་དབང་མཛོད་འགན་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་བ་སྤོང་ཡུལ་དུ་ཡོང་དགའ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ། དེ་ནས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཚོག་གིས་དེ་མཚུངས་བཀའ་སློབ་རིམ་བར་སྐུལ་ཀྱང་ཡོ་མང་རིང་མི་དམངས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་ཞུས་མེད།

སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 10 ཉིན་མང་གཅེའི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱིའི་ལམ་སྲོལ་གྱི་ལེགས་ཆ་ཡོངས་སུ་ཚང་ཞིང་། བོད་རང་གི་སྐྱོན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཚོས་འབྲུར་དུ་ཐོན་པའི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་མང་གཅེའི་ཅ་ཁྱིམས་ཟེན་གྱིས་རྒྱས་པ་ལེའུ་བཏུ་དང་དོན་ཚན་བདུན་ཅུ་དོན་བདུན་ཅན་¹⁶དེ་ཉིད་གསལ་བསྐྱབས་བསྐྱུངས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

¹⁶ མང་གཅེའི་ཅ་ཁྱིམས་ཟེན་གྱིས་རྒྱས་པ་དེའི་ཐོག་མའི་མ་ཟེན་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཅ་ཁྱིམས་སྤྱིང་དོན་གྱི་རོ་བཤམ་གིག་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཨ་རིའི་སྤྱི་དཔྱད་ལྟར་བ་འཛོར་སྤྱི་བུ་ལེ་(1946 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 6 ལ་འཁྱུངས་)མཚོག་གིས་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་“འཛོར་སྤྱི་བུ་ལེ་ལྟེ་གནས་ཁང་”ལ་ལེགས་སྐྱེས་སུ་གནང་། སྐྱེད་ལེགས་སྤྱི་ལེ་ལེགས་ཆ་དེ། དུས་རབས་གོང་མ་ནས་ད་ལྟའི་བར་གྱི་རང་དབང་ཚོད་ལེན་པ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཚགས་ཀྱི་ཆེས་ཐོག་མའི་ཡིག་ཆ་ཉིད་དུ་གཏེས་ཅར་བཞིས། སྤྱིར་སྤྱི་དཔྱད་ལྟར་བ་བུ་ལེ་དང་མགོན་པོ་མཚོག་པན་རྒྱལ་མཛོད་བཅེ་

ང་ཚོས་མ་འོངས་པར་ལམ་སྲོལ་ཁྲིམ་ཆེ་ལྟར་བསྐྱོད་དགོས་པའི་སྐོར་ད་ལྟོ་ནས་བསམ་གཞིག་དང་། བྱ་སྒྲིག་གིས་རིམ་བཞོན་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ད་ལྟོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་རང་རེའི་ལས་འགན་ཡིན་ཞིང་། དེའི་དོན་དུ་རྒྱ་ནག་མ་འོངས་པའི་བོད་ཀྱི་ཅུ་ཁྲིམས་ཟེན་གྱིས་སྲོལ་ལས་རྒྱས་ཅམ་ཞིག་དུ་ལམ་འགྲེལ་སྒྲུབ་པ་འདྲིའདྲི་བོད་མི་ཚོས་བརྟུག་ཞིབ་ཅུག་ཏུ་བྱ་དགོས། ཅུ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟེན་གྱིས་འདི་བཞིན་སྲོལ་བ་སྲུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་བཀའ་དང་། བོད་རྗེ་ཚོས་རྒྱལ་གོང་མའི་དུས་ནས་དར་བའི་རང་རེའི་གོམས་སྲོལ་བཟང་ལོ་རྒྱུས་དང་མི་འགལ་ཞིང་། འདྲ་མཉམ་དམངས་གཙོའི་སྲོལ་དང་མཐུན་པ། བོད་ཀྱི་ཚོས་སྲིད། དཔལ་འབྱོར། ལེས་རིག་སོགས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ལེགས་པར་བྱེ་བའི་ལུས་དུ་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་ལེས་ལྡན་བོད་མི་ཚོར་ལེགས་ཆའི་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་བསྐྱབ་གསོག་སོག་རྗེས་སུ་བོད་ནང་ལུས་ཀྱི་སྲུག་རྒྱ་ཚོར་གོ་བསྐྱར་ལེགས་པར་བྱས་ཏེ་དངོས་གཞིའི་གཏན་འབེབས་ལག་ལེན་བྱེད་དགོས།¹⁷ ཞེས་སོགས་བཀའ་

སྲོལ་རྒྱས་པར་སྐྱེལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 30 ཉིན།

ང་ཚོ་མང་གཙོ་ཟེར་བ་དེའི་ནང་དེས་པར་དུ་འགྲོ་དགོས། དེ་ཡང་མང་གཙོ་ཟེར་བའི་སྐྱུར་བཅོས་དེ་དེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས། མང་གཙོའི་དོ་སོ་སྣེ་ལའི་ཐབས་རྒྱས་བྱ་དགོས། ཉིན་རེ་ཉིན་རེའི་འཚོ་བ་སྐྱེལ་སྤངས་ཀྱང་མང་གཙོའི་དོན་ལ་ཕན་པའི་བསམ་སྲོལ་གཏོང་དགོས། དེ་སྤེའི་ལས་ཀ་བྱེད་སྤངས་ནང་བཞིན་ཚང་མས་སྐྱབ་བསྐྱམས་ཏེ་སྲོད་བ་ཡག་སོ་མ་རེད། དཔེར་ན། དེ་སྤེའི་ཆབ་མདོ་ས་ཤོར་སྐབས་ཆབ་མདོ་ཤོར་ཟེན་ཀྱང་། བཀའ་ལག་ནས་སྲུགས་སྲོལ་བཏང་སྟེ་ཆབ་མདོ་ནས་བཏང་བའི་རྒྱུ་འབྲིན་ཡང་ལེན་མི་མེད་པའི་དཔེ་ཡན་གནས་སྲུགས་ཅམ་དུ་ལུས་པ་ཡིན། ཞེས་སོགས་བོད་མི་ཐམས་

ཅད་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པར་འབད་བཅོལ་བྱེད་དགོས་པའི་སྐྱེལ་མ་ནན་ཏན་ཏུ་མངོད།

དེ་ནས་ཀྱང་སྐྱེལ་སྤངས་དགོངས་བཞེས་ཐབ་སོས་གཞིས་ཆགས་སོ་སོའི་མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་སྐྱབ་ལ་ཆེད་མངགས་སྟེ་ཏོག་སོགས་ལ་དམིགས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 8 རས་བོད་མི་སྲོད་སྐར་ཆེ་ཁག་ནང་མང་ཚོགས་ནས་རང་རང་གི་འདོད་བབ་དང་མཐུན་པར་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྐར་འཇུག་འདེམས་བསྐྱོད་པའི་ལམ་སྲོལ་གསར་འཛུགས་¹⁸དང་། སྤྱི་ལོ་ 1964 ལོ་སྟེ་སྤྱི་འཇུག་སྐབས་གཉིས་པ་ནས་བཟུང་ཚོལ་ཁ་རེ་ནས་དམིགས་བསལ་བྱུང་མེད་སྤྱི་འཇུག་རེ་དང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཐད་བསྐྱོད་གནང་བའི་སྤྱི་འཇུག་གཅིག་བཅས་འཕར་སྲོལ་མངོད་དེ། ཚོལ་ཁ་རེ་ནས་འཇུག་མི་ ༩ རེ་དང་། ཚོས་བརྒྱུད་རེ་ནས་ ༡ བཅས་ ༡༩ དེའི་སྟེང་ཐད་བསྐྱོས་ ༡ བཅས་འཇུག་མི་བཅུ་བདུན་དུ་བྱུང་། དེ་ལ་ཐད་བསྐྱོས་སྤྱི་འཇུག་ནི་རྒྱ་སྲོད་རྒྱ་དབར་རིག་སོ་ཆེ་དང་།

ཐབ་ཅིང་། འཇུག་ཚེས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་འཁེལ་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ 2007 ལོར། ལུ་ཤི་ཡིས། “ཨ་རིའི་གོས་ཚོགས་གོང་འོག་གཉིས་དང་འཛམ་གླིང་དབུ་ཁྲིད་ཚོས་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་ནི་དང་བ་དང་བྲང་རྒྱུགས། ཞི་བ་བཅས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་མངོལ་གྱིན་ཡོད་ལ། ཨ་རིའི་མི་དམངས་དང་ཁོང་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་ལ་བྱས་ཞབས་དང་བརྟེ་སེམས་ཆེས་ཆེར་བྱེད།” ཅེས་ཀྱང་གསུངས།

¹⁷ བཅོལ་བྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་ལས་བྲངས།

¹⁸ བཅོལ་བྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པར་གཞིགས།

དབུས་གཙང་བུད་མེད་སྤྱི་འཐུས་འི་སྲིད་འཛིན་ཆེན་མོ་ལ་མ་དང་། མདོ་སྤོད་བུད་མེད་སྤྱི་འཐུས་ཡལ་ཚང་བདེ་ཆེན་
སྤོལ་ལ། མདོ་སྤོད་བུད་མེད་སྤྱི་འཐུས་སྐབས་ལྷ་ཆེ་འཛིན་སྤོལ་མ་བཅས་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོ་ཉེ་སྤྱི་འཐུས་སྐབས་བཞི་པ་ནས་ཐད་བསྐོ་གནང་བའི་ལམ་སྲོལ་མཚམས་འདྲིག་མཛད།
སྤྱི་འཐུས་སྐབས་ལྷ་པའི་དུས་སྐབས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1974 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 10 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་མིའི་དམིགས་
བསལ་ཐོབ་དབང་དེ་ཉིད་མི་དགོས་པར་སྤྱི་སྲོལ་སྤྱད་པོ་མོ་དབྱེད་མེད་ཀྱི་ལམ་ནས་ཚོལ་ཁོངས་རེ་ནས་འཐུས་མི་
བཞི་རེ་དང་། ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཐུས་མི་སྤྱད་སྤྱད་བཞི་བཅས་ ༡༩ འདེམས་བསྐོ་བྱ་དགོས་པའི་གསལ་བསྐྱབས་
གནང་། སྐབས་དེ་ཤེད་ནས། བོད་མིའི་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་དེ་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོང་སྤྱད་བོད་
མིར་འཚམས་པའི་གནད་དོན་ཐད་བསམ་གཞིག་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། གཞན་གྱི་ལེགས་ཆ་གང་ཡོད་
ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་མེད་བྱེད་དགོས་ལ། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་འཐུས་འོས་མིར་གཏན་འབེབས་མཚན་རྟགས་
གནང་མི་དགོས་པ་སོགས་ལ་གོ་བསྐྱེད་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་ཕེབས་པར་བརྟེན། སྤྱི་ལོ་ 1974
ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 21 ཉིན་ནས་བུད་མེད་འཐུས་མིའི་དམིགས་བསལ་ཐོབ་དབང་མི་དགོས་པ་སོགས་གསལ་བའི་
བསྐྱེད་བཅོས་འོས་བསྐྱེད་སྤྱིག་གཞི་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ལག་བསྟར་གནང་། དེ་ནི་བུད་མེད་ཀྱི་འཐུས་མི་མི་དགོས་
པར་གཞིགས་པ་མ་ཡིན་པར་གོང་དུ་བཤད་པ་སྤྱད་ཡང་དག་པའི་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་དུ་འབྲིང་བའམ་འཐུས་སྤོལ་
ཚང་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པའི་སྤྱད་ཡིན།

གཡུང་བུད་བོན་གྱི་སྤྱིགས་ནས་ཚོས་བརྒྱུད་གཞན་དང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་ཐོབ་དབང་དགོས་
ཚུལ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཁག་ལ་རེ་སྐུལ་ལུས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ལ།
བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ནང་ཚོས་སྤྱིགས་འཐུས་མི་དགོས་མིན་དང་། གལ་ཏེ་དགོས་པར་མཐོང་ཆེ་གཡུང་བུད་བོན་གྱི་
རེ་སྐུལ་ལའང་གོ་བསྐྱེད་ཞིབ་ནན་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཕེབས་པས། སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོ་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་
ཀྱིས་གོ་བསྐྱེད་གནང་ཡང་ཐོན་གྱི་རེ་དོན་ལེགས་འབྱུང་མ་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་དགོངས་སྤྱད་
སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ནང་གོས་མོལ་ནན་ཆེད་གནང་བར་ཐོན་པོའི་སྤྱི་འཐུས་གསར་འཛུགས་ལ་མང་མོས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་
མ་ཐོབ། ཚུལ་དེ་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 11 ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་སྤྱད་མེད་ལུས།
དེའི་རྗེས་སུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ཐོན་འཐུས་ཐད་དུ་གོ་བསྐྱེད་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་
ཕེབས་ཀྱང་ཀྱིར་འབྱུངས་ཅོམ་ལས་ཐག་མ་ཚོད། དེ་ལ་<<བཅོན་ལོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ>>
ལས།

དེ་རིང་སྤྱི་ཟླ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་རྒྱན་ལས་ཚོགས་འདུའི་སར་རི་འགའ་བཀའ་བསྐྱེད་ཞིབ་ཆ་བྱུང་དོན། གཙོ་པོ་
ཚོས་སྤྱི་ཟླ་བ་འབྲེལ་ཞེས་མང་གཙོའི་ཅ་ཞེས་ནང་འཁོད་ཚོག་དོན་གྱི་ཚོས་དེ་དོས་འདྲིན་དེས་གསལ་མི་བདེ་

བ་དང་། གཞན་ཡང་འབྲེལ་བྱུགས་ཀྱི་དགེ་སྤྱོད་དགོངས་འཆར་མང་དག་ལ་བརྟེན་དགོངས་ཚུལ་ཅེ་མཐུན་ཡོང་
མིན་མ་ཟད། དེ་དོན་རྒྱུ་ལས་ཚོགས་འཛོམས་རྒྱས་པ་མ་གྲུང་སྐབས་རྗེས་འཆར་ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་
རྒྱབས་བསྐྱར་དུ་དགོངས་བཞེས་བཀའ་བསྐྱར་གནང་རྒྱ་གནང་ཞེས་གསལ་འདུག །ཅེས་པ་ལྟར་གཡུང་བྱུང་པོན་གྱི་
ཕྱོགས་ནས་དེ་རྒྱལ་བསྐྱར་མར་ཞུས་པ་དང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་གོ་བསྐྱར་ཞིབ་ནན་གྱི་དགོས་ཞེས་ཡང་
ཡང་བཀའ་མེབས་པའི་གྲུབ་དོན་ནི་དེ་ཅེས་དུ་ཟད་པར་གྱུར། སྤྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་ 9 རང་བཀའ་དགོངས་ལྟར་པོན་
འབྲས་ཐད་སྤྱི་འབྲས་རྒྱུན་ལས་ཀྱིས་གོས་མོས་གནང་ཡང་མཐར་“པོན་ཚོས་འདི་བཞིན་ཚོས་རིག་གང་དུ་ངོས་འཛིན་བྱ་
གི་ཡོད་ཅུང་། དེ་ཉིན་ཚོས་རིག་བཀའ་སློབ་ཚོགས་འདུར་ངོ་མེབས་མེད་སྐབས་དགོངས་བཞེས་གནང་རྒྱ།” ཞེས་ནར་
འགྲངས་སུ་བཏང་བའི་ཚུལ་<<བཅོན་གྲོལ་པོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ>>དེ་བཞིན་དང་པོར་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 21 ཉིན་པོད་གཞུང་གི་ལོ་འཁོར་ལས་བསྐྱོམས་ཐེངས་བརྒྱད་པའི་སྟེང་། གང་
ཅིའི་ལམ་སྟོན་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་བྱུག་རོགས་སྤིང་སྟོན་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པའི་སྟོང་ལས་
འཛོམས་པའི་དགོངས་འཆར་གནང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “དེ་ནས་གཏམ་གསར་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ། ད་རེས་དུས་
ཚོད་སྟོད་སྟོད་རང་མི་འདུག་མ་གཏོགས་གོ་བསྐྱར་གྱི་རྒྱ་གཅིག་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་ཤེས་དབང་མི་ཞིག་ཟེར་
བ་དེ་ལ་མཚན་པོའི་སྐད་ཆའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། སྐད་ཆ་དེ་མ་བཤད་རང་བཤད་པོད།”¹⁹ ཅེས་སྐུལ། འདི་ནི་
ཕྱིས་སུ་མི་དམངས་ཀྱིས་ཐད་ཀར་བདམས་པའི་བཀའ་སློབ་ཁྲི་བས་འགན་དབང་སྤར་ལྷག་བཞེས་ཏེ་མགོན་པོ་
མཚོག་གི་“གྱེད་གན་ཡོལ་”དུ་མེབས་པ་ནས་མཐར་སྤིང་གི་བྱུགས་འགན་ཡོངས་རྫོགས་མི་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་
དབུ་ཁྲིད་ལ་ཅེས་སྟོང་གནང་བའི་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རིམ་གྱི་དབུ་འཇུགས་ལྟ་བུ་ཡིན། ལས་ནས་ཆབ་སྤིང་གི་
བྱུགས་འགན་གཞན་ལ་ཅེས་སྟོང་གནང་བཞེད་ཀྱི་བཀའ་སློབ་འདི་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ཚེག་སྟོང་དབུ་བརྒྱ་དུག་ཅུའི་ནང་ནས་
མངོན་པར་མི་གསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཐོར་ཅེས་དེ་ལན་དུ་མར་མེབས་ཡོད། ཡང་སྐུ་མཐུད་ནས།

རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་རོགས་གྱེད་མཁན་མི་ཞིག་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་པོད་དེ། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་གཞོན་པ་ཞེས་ལབ་ཤེས་ཀྱིན་
མི་འདུག །རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་ཟེར་བ་དེ་མི་གཅིག་གི་མིང་ཡིན་སྐབས། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་གཞོན་པ་ཞེས་ལབ་ན། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་
ཟེར་བ་དེ་གོ་སའི་མིང་ཆགས་གསལ་གྱེད་ཀྱིན་འདུག །དེས་འགྲིག་གིན་མི་འདུག །མི་དེས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་གཙོས་
པའི་ཕྱི་མིར་བྱུག་འཕྲད་བྱ་རྒྱ་དང་། རོས་མ་བསྐྱེདས་སར་གདོང་ལེན་གྱེད་མཁན་ཡིན་པའི་སྐད་ཆ་པོད། དེར་སྤིང་སྟོན་
ཞེས་ལབ་ན་ནི་ང་ཚོར་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ལམ་སེང་བསམ་འཆར་ཡོང་གི་པོད། ཅེས་བྱུག་རོགས་བསྐྱོ་བཞག་གནང་བཞེད་
དེའི་གོ་བབ་ཀྱི་མིང་རི་ལྟར་འདོགས་མིན་སོགས་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས། དེ་ལྟར་དགོངས་བཞེས་མཚན་པ་ནི།

¹⁹ འདི་དང་གཤམ་གྱི་ལུང་རྣམས་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་པོད་དང་པོ་ལས་ཤར།

བསམ་ཚུལ་དེ་ཡོང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚོན་ནི། ས་གཞི་ལོ་གཅིག་སྟོན་ནས་དེ་འདྲི་བསམ་སློབ་མཁུ་བུ་འཁོར་ཡོང་གིན་འདུག །དོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དེ་སྟོགས་གཅིག་ནས་སློབ་པ་རེད། ཚོས་པ་རེད། ཚོས་ཀྱི་སྟོག་ནས་སོ་སོའི་མི་ཆེ་སྐྱེལ་གྱིན་ཡོད། ... མི་དག་པ་ཞིག་བྱུང་རྟོགས་བྱས་ན། སྟོགས་གཅིག་ནས་དོས་ལ་སྐྱེར་དོན་མཁུ་བུ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་གང་ཡིན་ཟེར་ན། མཚམས་བསྟེན་སྐབས་ལ་སྟོན་རྒྱ་དེ་ཡིན། དཔེར་ན། སྐབས་ཉམས་ལེན་གྱི་མཁུ་བུ་ཆེ་དང་སྐབས་པ་མཉམ་པ་ཞིག་གྱི་སྐབས་ལ་བྱུང་ན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་རེད་དེ། དེ་འབྲམ་བྱུང་ཡང་ལོ་གསུམ་སྟོགས་གསུམ་²⁰ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ལོ་ཁ་ཤས་སྟེ་མཚམས་ནང་མཚམས་བཅད་དེ་སྟོན་པའི་ལུགས་སྟོལ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། སྐྱ་གོང་མ་ཡང་འཛིགས་གྱི་བསྟེན་ཆེན་སོག་མར་གནང་བ་དེ་ལ་བར་ཆད་བྱུང་། ཡང་བསྐྱར་གནང་སྟེ་སྐྱ་མཁུ་བུ་སྐྱ་སྟེར་རང་ལ་ཡང་མན། བོད་སྐྱི་པའི་དོན་དག་ལའང་མན་བ་བྱུང་བ་རེད། ... གཙོ་ཆེ་ཤོས་ང་རང་ཚོར་རྟོགས་པ་མི་དག་པ་ཞིག་བྱུང་ན། གང་ཅིར་གོ་བསྐྱར་དང་། གཡས་གཞིགས་གཡོན་འདེགས་གྱི་མཁུ་བུ་དཔུང་པ་གཡས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡག་པོ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུབ་པ་ལྟར་ཡིན།

སྐྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 5 ཉིན་གཡུང་བྱང་བོན་གྱི་སྐྱི་འཇུས་སོག་མ་གཡུང་བྱང་ནམ་རྒྱལ་བདམས་སོན་བྱུང་སྟེ་དམ་འབུལ་ལྷུས་ཤིང་། སྐབས་དུག་པ་དང་བདུན་པའི་ཚོལ་ཁ་དང་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐྱི་འཇུས་བསྟོལ་ས་ ༡༢ དུ་བྱུང། སྐྱི་ལོ་ 1979 ནས་བཀའ་སློབ་ཚོའི་མཁའ་ཁྲུང་དུས་ལུན་ལོ་ལྷར་བསྐྱུར། སྐྱི་ལོ་ 1981 ལོར་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཇུས་མི་སོགས་སྐར་ལྟར་དང་། ཚོལ་ཁའི་འཇུས་མིའི་ཐད་སྟོན་འགོ་དང་དངོས་གཞི་གཉིས་ཀར་ཚོལ་གསུམ་དབྱེར་མེད་ཀྱིས་འོས་འབངས་ཏེ། ཚོལ་ཁ་དེ་ནས་འཇུས་མི་གཉིས་དེ་འོས་འདེམས་བྱ་གཏན་འཁེལ་བའི་གསལ་བསྐྱབས་གནང་། དེ་ལྟར་ཚོལ་ཁ་དེར་གཉིས་དེ་སྟེ་ ༤ དང་། ཚོས་བརྒྱུད་ལྟ་ལ་གཅིག་དེ་སྟེ་ ༥ ཐད་བསྐྱོས་ ༡ བཅས་སྐབས་བརྒྱུད་པའི་སྐྱི་འཇུས་ཀྱི་གྲངས་འཁོར་ ༡༢ སུ་བྱུང། དེ་ལ་མི་མཐུན་པའི་བསམ་ཚུལ་མང་དུ་རྫོང་མཁུ་བུང་བར་བརྟེན་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

བར་སྐབས་འཇུས་མི་རྒྱལ་བསྐྱུས་བྱས་པ་རེད། འཇུས་མི་རྒྱལ་བསྐྱུས་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་པ་དང་པོ་རེད། དེའི་སྐོར་ལ་བར་ལམ་སྐད་ཆ་མང་པོ་ལྷགས་བྱུང། མདོ་དོན་ཡང་སྟེང་། འཇུས་མི་རྒྱལ་བསྐྱུས་གྱི་དང་འཇུས་མི་འདེམས་སྟོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཐག་གཅོད་དོས་ཀྱིས་བྱས་པ་མ་གཏོགས། གཞན་སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་དབང་ཡོད་བཤད་མེད། སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་ཁགས་མགོ་མ་ཚོས་པ་ཡིན་འགོ། ཁགས་དགོག་གཏམ་ཡིན་འགོ། གང་ལྟར། སྐད་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད། བཅོས་བསྐྱར་མང་པོ་གཏོང་བའི་ཐག་གཅོད་དོས་ཀྱིས་བྱས་པ་རེད། ཐག་གཅོད་གྱི་དགོས་པ་དེ་ཡང་མང་ཚོགས་ནས་བསམ་ཚུལ་ལུགས་ཆེར་བྱུང་སྟེ་དོ་མ་སྟོགས་པར་ཐག་གཅོད་གྱི་དགོས་བྱུང་བའང་མིན། དང་པོ་བཀའ་འགྲུ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་སོག་ལ་དོས་ཀྱིས་སྐྱེལ་སྟོང་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེ་གྱི་དགོས་དོན་ནི། བར་སྐབས་དོས་སྟོ་མཁུ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན། ད་དུང་དེམ་པས་མ་འགྲིག་མ་

²⁰ <<བཅོན་གྱི་ལྟ་བུ་དང་དབང>>གི་ཤོག་དོས་ 208 བ། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “སྐྱི་ལོ་ 1973 ནང་། ལོ་གསུམ་སྟོགས་གསུམ་གྱི་བསྟེན་སྐབས་ཅིག་གྱི་སྐྱེལ་པའི་འདུན་པ་ལུགས་ཆེར་བྱུང་ཡང་། གནས་སྐབས་ཀྱི་དབང་གིས་གྱི་དམ་ཐུག་” ཅེས་གསུངས།

འཕུས་པའི་གནས་ཚུལ་ཤོད་མཁན་ཡོད་མདོག་ཁ་པོ་རེད། ... རོས་ཀྱིས་ལུང་ཤོད་བཤད་པ་མིན། བོད་སྤྱི་པའི་དོན་ལ་
སྤྱི་ཚེ་མེར་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཆེ་ནས་བསྐྱེད་ཡོད་མ་གཏོགས། སྤྱི་གཅིག་གིས་ནམ་འཕང་བཅད་པ་མེད།
རོས་རང་གི་རོས་ནས་ཀྱང་བྱས་ལུས་ཤོད་རྒྱ་མེད། རང་ཉིད་ལས་དང་སློན་ལམ་གྱིས་བསྐྱོད་པ་ཞིག་རེད། ད་ལྟ་བར་དུ་
རྒྱུ་ཐག་བྱས་ཡོད་ལ།   མ་འོངས་པར་ཡང་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་ལ་རྒྱུ་ཐག་བྱེད་བསམ་པ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་གཏོགས།
ཕྱོགས་སྤྱོད་ཀྱི་ཀྱོག་བྱེད་བསམ་པ་ཙུ་བ་ནས་མེད། བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔང་པོར་བཞག་པའི་ཐོག་ནས་རོས་རང་དགོ་
སློང་བྱས་པའི་ལུས་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བྱེད་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད།   རོས་ཀྱིས་སྤྱི་ཡང་དེ་ཆེ་རྒྱུ་ཙུ་བ་ནས་གཏོང་གི་མ་རེད།
གང་ལ་གང་འཚམས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཆ་འདོག་དང་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།   བར་སྐབས་ཐག་
གཏོང་དེ་རྣམས་ཚང་མ་རོས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ལྷགས་པ་ལུ་ཚུགས་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད། བསྐྱེད་བཅོས་གང་
ཡང་གཏོང་གི་རེད། མིས་སྤྱི་འཕྲུགས་བཅོས་པ་དེ་ལ་མིས་བསྐྱེད་བཅོས་གཏོང་ཆོག་པར་ཡིད་ཆེས་གཅོང་མ་ཡོད་པ་
ལས། མིས་བཅོས་པའི་སྤྱི་འཕྲུགས་ལ་རང་ཉིད་འཛིགས་སྤང་བྱས་ཏེ་སྤོང་བར་ཡིད་སློན་མེད། མི་ཁ་ལྷགས་ཆེན་པོ་
ཁ་ལས་ཀྱིས་དབྱུང་ཤེད་ཀྱི་བྱ་སྤོང་བྱས་པ་དེ་སྤང་བར་ཙུ་བ་ནས་འགྲོ་གིན་མི་འདུག །དབྱུང་རྒྱ་མི་བཅོན་པོ་རེད། འོན་
ཀྱང་། ང་ཚོས་སྤྱི་ཡང་མ་སྤྱི་ཡང་རྒྱ་མཚན་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་མིར་ཁ་གཏད་གཅོག་གིན་ཡོད། ང་ཚོས་ད་ལྟ་ཡར་བས་
དང་རང་བདེན་གྱི་སྐད་ཆ་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལས། དབྱུང་གཅིག་ལྷན་ཆ་འདོག་ཐབས་མི་འདུག²¹ ཅེས་བཀའ་སླུལ། བཀའ་
སློབ་འདི་ལས་སྐབས་དེའི་ལས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་བ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་བབ་གསལ་པོར་ཤེས་སྤྱོད་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་ཕྱགས་པམ་
བྱུང་བའི་རྒྱལ་ལ།

གང་ལྟར་རོས་སློབ་པམ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་གཅིག་འཕུས་མིའི་ནང་ནས་ང་ཚོའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་འགྲིག་དང་མ་
འགྲིག་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ།   ཁ་མར་བཏུས་ཏེ་མ་བྱེད་མ་དག་བརྗོད་པའི་ཆོས་ཏུ་ཤོག་སྤྱོད་སྤྱོད་
འཚང་བྱེད་དུས་ཁྱེད་མཚན་ཞིག་མཚོང་གིན་འདུག །   གཞུང་གི་འགྲོ་སོང་གི་ཆ་ནས་ཀྱང་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་
བརྟེན།   ཙུ་བའི་གངས་འཕོར་ཉུང་དུ་བཏང་ན་བསམ་པ་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་འགྲོ་སོང་གི་ཕྱོགས་ལ་བསམ་སློབ་བཏང་།
ཕྱོགས་གཞན་ནས་དེས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དམར་པོ་བཤད་ན། འགངས་ཆེ་ས་ཞིག་ལ་ཕྱག་དུས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་
གཅིག་ལྷན་པོ་དག་ལྷན་དགོས་ཀྱིན་འདུག་མ་གཏོགས། སློབ་ཤོགས་ཤོས་ཤོགས་བྱེད་མཁན་སྤྱི་ཡང་མི་འདུག་ག།
བག་ཤོ་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། དགོག་རྒྱུན་སློང་བ་ལ་ཁ་མང་བའི་ཚོད་ཀྱིས་སྐད་ཆ་མང་བ་བཤད་ན་ཚོ་འདུག་གས། ཞེས་སྤྱི་
འཕུས་འགའ་ཤེས་སྤྱི་ཁྱིད་དེ་མང་ཚོགས་ནང་དགོག་རྒྱུན་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་སོགས་གསུངས། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1984 ལོ་
བ་ 9 ཚེས་ 6 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྤྱི་ཡང་གཏུག་ལག་ཁང་དུ། བཀའ་འགྲུབ་དང་སྤྱི་འཕུས། ཚོལ་གསུམ་
དང་གཞོན་ལུང་འཕུས་མི་བཅས་ལ།

རོས་ཀྱིས་ལས་བསྐྱོམས་ཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་སྐད་ལ་ཐག་རོས་ཀྱིས་བཅད་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད།
སྐབས་དེར་མདོ་སྤོང་ཁོངས་ནས་མི་གང་ལ་གང་འཚམས་ཤིག་གིས་འདིའི་ཐོག་ལ་རྣམ་རྟོག་འདྲ་པོ་སྤྱི་ཏེ་ནང་མ་

²¹ འདི་དང་གཤམ་གསལ་དག་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྤྱོད་པའི་བཀའ་སློབ་ཤོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

3) ལྷ་འཕྲོམ་སྲིད་སློན་བསྐོ་གཞག་མ་དགོས་པར་བཀའ་སློན་ཁྲི་པ་ཞིག་བསྐོ་རྒྱུ་དང་། དེ་ཡང་བཀའ་སློན་རྣམས་ལའམ།
ཡང་ན་དེའི་ཐོག་འོས་འདེམས་པ་ཁ་གསལ་བཀའ་འོས་གནང་སྟེ་དེས་འདེམས་བསྐོ་གནང་རྒྱུ་དང་། ད་ནས་
བཀའ་སློན་རྣམས་འོས་འདེམས་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་ཕྱིན་ཆད་སྤྱི་འཕུས་རྣམས་ལོས་འདེམས་གནང་
རྒྱུར་གཏན་འཁལ་གནང་སྟེ། ཡལོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཐད་ཀར་བསྐོ་གཞག་གནང་བའི་ད་
ཡོད་བཀའ་སློན་རྣམས་ལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༩ ཉིན་དགོངས་ཀྱི་སྐྱེ་ལྷན་ལྷན་འབྲེལ་ལམ་ལུས་ལ་ལྷན་དགོངས་
འཁྲོལ་སྤུལ་བ་ཚོགས་ཆེན་ལ་ཡོངས་བསྐྱེད་གནང་ཐོག་ད་ནས་བཀའ་སློན་གྱི་གངས་འཕོར་བདུན་ལ་དེས་ཤིང་། ད་
དེས་དམིགས་བསལ་ཚོགས་འདུ་འདི་ཐོག་ནས་བསྐོ་གཞག་གནང་རྒྱུ་དང་། དེ་ཡང་འོས་གྱི་བརྒྱུ་ཆ་བདུན་ཅུ་ལོན་
དགོས་པ་བཅས་བཀའ་སློན་ལེབས། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། བྱད་མེད་སྤྱི་འཕུས་གྱི་དམིགས་བསལ་ཐོབ་ཐང་
མེད་པར་གྱུར་བ་དེ་སྤྲད་གསོ་དགོས་པ་སོགས་ཀྱང་བཀའ་སྤུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1991 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 29 ཉིན། སྤྱི་འཕུས་ལྷན་ཁང་དུ། ས་དགོ་བཀའ་སློང་བོན་དང་བཅས་པའི་
འཕུས་མི་གཉིས་འེ་བཅས་ཚོས་བརྒྱུད་གྱི་སྤྱི་འཕུས་ ༡༠ དང་། ཚོལ་ཁ་འེ་ནས་འཕུས་མི་བཅུ་འེ་བཅས་ཚོས་ཁའི་སྤྱི་
འཕུས་ 30 ཡོ་རོབ་ནས་སྤྱི་འཕུས་ 3 བྱང་ཨ་འེའི་ལུལ་ནས་སྤྱི་འཕུས་ ༡ མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཐད་བསྐོས་ 3
བཅས་སྤྱི་འཕུས་ ༤༤ ཡོད་པ་བཅས་གྱིས་བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ལ་ལུར་འགན་ཆེ་བཞེས་དགོས་པ་སོགས་
ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

རྩ་བ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་གནས་སྤངས་སྐོར་གྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོའི་གསུམ་བཅའི་དུས་དྲན་གྱི་ཡོངས་བསྐྱེད་གསུང་
བཤད་ནང་དོས་ནས་གསལ་བོར་བཤད་ཡོད། གཞུང་འབྲེལ་གསུང་བཤད་ནང་། ཕྱིན་ཆད་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱིག་
འཇུགས་འདི་གནས་དང་མི་གནས་རྩ་བ་བོད་མི་མང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བཤད་ཡོད། དོས་རང་སྤེལ་གྱི་
དོས་ནས་གྱི་ནང་གི་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཕྱིན་ཆད་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་གནས་སྤངས་འདི་སྐབས་དེའི་དགོས་མཁོ་ལ་
བསྐྱེད་ནས་མི་མང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། དོས་ནས་སྤྱིག་འཇུགས་འདི་ལུ་མཐུན་གནས་རྒྱུར་དོ་སྤྲང་
དང་ཐབས་ཤེས་བྱེད་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད་ཅེས་བཤད་ཡོད། དེ་སློན་ཞིག་ནས་དོས་གྱིས། “དོན་གྱི་བདག་པོ་
”ཞེས་པའི་ང་རང་ཚོའི་ཁ་རྒྱུན་ལ་ཡོད་པ་འདིར་བསྐྱེད་བཅོས་གཏོང་དགོས་ཞེས་བཤད་ཡོད། ... གནས་ཚུལ་དེ་འདྲར་
བསམ་སློ་གཏོང་སྐབས་དེའི་ཚོགས་ Secularism ཞེས་པ་འདིར་མཁས་པ་ཚོས་གོ་དོན་ལེན་སྤངས་འདྲ་མིན་
ཡོད་ས་རེད། ང་ཚོས་ཚོས་ལུགས་འེས་མེད་ཅེས་བར་བསྐྱེད་ཡོད། དེ་ལ་བསམ་སློ་གཏོང་རྒྱུ་ཡོད། ལོང་དུ་བརྗོད་པའི་
འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལུ་བ་འདི་ཚོས་གྱི་སྤྱིང་པོ་ཆགས་ཡོད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སློབ་རྒྱས་པར་སྤུལ། འདིའི་ཚོས་ལུགས་
འེས་མེད་ཅེས་པ་ནི། ཚོས་བརྒྱུད་ཀུན་ལ་སྲིད་གཞུང་གིས་ལྷ་རྩལ་དང་བདག་སྐྱོང་གཅིག་མཚུངས་འཛིན་པ་དང་།
ཀུན་ལ་ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་ཡོད་པའི་དོན་ཡིན། དུས་སྐབས་དེ་ནི། སྤང་བ་བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱི་ལོ་དང་།
སྐོས་སུ་བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་གི་དཀྱིག་མཚམས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་སྟེ། བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་
གཏན་འབེབས་དང་། མགོན་པོ་མཚོག་གིས་སྤྱི་འཕུས་གཅིག་ནས་གསུམ་གྱི་བར་ཐད་བསྐོ་གནང་བ། ཚོལ་ཁོངས་

ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་སུ་ཅིས་སྲོད་གནང་བའི་དུས་དེར། བོད་མིའི་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་མངའ་བདག་སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་
ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། “དངོས་གནས་ངོས་ཀྱི་མི་ཚའི་ནང་། རིང་ནས་སྤོང་དུ་བརྒྱགས་པའི་འདོད་པའི་
དོན། ཞེས་བརྗོད་པའི་འདོད་དོན་གཅིག་དེ་རིང་དངོས་སུ་གྲུབ་གྲུབ་པ་བྱུང་”ཞེས་བཀའ་སླུལ།

གངས་ཅན་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བརྟུད་མ་པོར་བའི་བོད་ཀྱི་ སློབ་དེབ་གསར་བཟོ།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་མ་སུ་རིང་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲེལ་སློབ་བྲལ་གསར་འཛུགས་
གྲུབ་མ་ཐག་བོད་དགོ་མ་བྱ་བ་ཆེ་དབང་འགྱུར་མེད་དང་། ཨ་རི་བ་སྐྱེ་ཞབས་ཀྱིས་གཉིས་ཀྱིས་འབྲེལ་སེལ་སློབ་ཚན་
བསྐྱེགས་ཏེ་སྐབས་བསྐྱེད་ཀྱིས་སློབ་ཁྲིད་གནང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། བོད་སྐད་རྒྱུ་ལ་ལ་གནང་དེང་བྱང་འབྲེལ་ཀྱི་ཤེས་
ཡོན་ཚད་ལྡན་སྲོད་པར་མི་འགྲུང་བར་སློབ་དེབ་གསར་བཟོ་གནང་དགོས་པར་གཟིགས་ཏེ། རུ་སྲོད་སྲོད་སློབ་པོ་
ཆེ་ག་སྐྱབ་ནས་བཞུགས་སྐར་མ་སུ་རིང་བཀའ་འགྲུག་གནང་ཞིང་། སློབ་དེབ་གསར་བཟོ་ཚོགས་རྒྱུད་གི་གཙོ་འགན་
པར་བསྐོས་འགན་དང་། མགོན་པོ་མཚོག་གི་བཀའ་དགོངས་ལྟར་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྐྱེ་ཆབ་དང་མཁས་པ་སྲོད་ཅན་
གཞན་ཡང་བསྐྱོད་གིས་སློབ་དེབ་གསར་བཟོའི་ཅ་འཛིན་གཏན་འབེབས་གནང་། དེ་ལ་<<བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་
ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས།>>ལས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ ནང་ལྷན་ཚོགས་ཤིག་ཆེད་དུ་བསྐྱེད་གནང་ཞིང་། ལྷན་ཚོགས་དེའི་ནང་བཀའ་འགན་
ཉིང་པའི་བཀའ་སློབ་རྣམས་པ་དང་། མ་སུ་རི་བོད་བོད་གཞུང་སློབ་བྲལ་སློབ་སྤྱི། བོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞིའི་ཁོངས་
ཀྱི་མཁས་པ་པ་པང་བཀོད་བདུད་འཛོམས་སྐལ་སྐྱེད་དང་། དགའ་ཤར་རྩེ་སྐད་སྐལ་སྐྱེ། རོར་ཐར་ཅེ་མཁས་པོ། རུ་སྲོད་སྲོད་
ཟེ་སྐལ་སྐྱེ། གསར་འགྱུར་མེ་ལོང་གསར་ཤོག་གི་ཚོམ་སྤྱིག་པ་ཁྱུ་བ་མཐར་ཕྱིན་ལྷ་ལྷ། ལྷ་ཡུང་སློབ་ཐབས་ལྟན་ཚོགས་
བཅས་མཉམ་ཞུགས་གནང་ཡོད། ལྷན་ཚོགས་དེའི་ཐོག་གོ་བསྐྱུར་གནང་མཐར་གཤམ་གསལ་དོན་ཆེན་བཞི་འཆར་
འབྲེལ་ཞུས་པར་ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་བཀའ་བཅོས་ཐོན་བྱ་དང་བཅས་ལག་བསྟར་བྱ་འཕུས་ཀྱི་བྲུག་ཉེགས་སླུལ།
དོན་ཚན་བཞི་ལོ། ༡) བོད་སྐད་ཚོར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་ཤེད་སྐབས། དེང་དུས་དང་འཚམས་པའི་ཐབས་ལམ་
གསར་པ་དང་བྱང་འབྲེལ་ཀྱིས་སློབ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱ། ༢) བོད་ཡིག་སློབ་དེབ་ནང་བོད་ཀྱི་ནང་ཚོས་དང་། རྒྱལ་རབས་ལོ་
རྒྱུས། ལྷན་འག་སོགས་ཀྱང་དེས་པར་རྒྱུད་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་། སློབ་ཚན་དེ་དག་འཛིན་རིམ་དང་པོ་ནས་ངོ་སྲོད་ཀྱིས་
རིམ་པས་འཛིན་རིམ་མཐོ་སར་བསྐྱེད་སྐབས་གོ་བ་གཉིད་རྒྱགས་ཐུབ་པར་བྱ་རྒྱ། ༣) འཛིན་རིམ་བདུན་པ་མན་དུ་
འཛིན་རིམ་རིང་བོད་ཡིག་སློབ་དེབ་གཅིག་གིས་འཕུས་པར་བྱ་རྒྱུ་དང་། སློབ་དེབ་དེའི་ནང་གོང་དུ་བཤད་པའི་སློབ་ཚན་
ཚང་མ་རྒྱུད་པར་བྱ་རྒྱ། འཛིན་རིམ་བརྒྱུད་པ་ནས་རྒྱལ་རབས་དང་ནང་ཚོས་སོགས་སློབ་ཚན་དེར་སློབ་དེབ་རེ་ལོགས་

སྲོལ་མར། སྲོལ་དེ་བའི་དག་ཉི་ལྷ་ལུ་ལྷོ་ཁ་དང་འཚོམ་རྒྱུ་ལར་ཟད། འཇིག་མཚོན་དག་ཀྱང་ཡང་མཁས་པ་
ཞིག་མིན་ཆེ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱལ་དཀའ་བའི་སྐྱོན་ཀ་དང་འཁང་ར་བསྐྱེད་མར་བྱུང། གནད་འགག་ཉི། སྲོལ་དེ་བའི་གསར་
བཟོ་སྐབས་ཡ་གོང་ས་མཚོག་དང་ཀྱང་རབས་ཚོས། རྒྱ་མིས་གཏོར་བཞིན་པའི་བོད་ཀྱི་ཚོས་དང་། ཤེས་རིག་གི་ཉིད་
བཅུད་ཐམས་ཅད་བོད་སྐད་ཚོས་འཛིན་སྐབས་པའི་སྐབས་དེ་བཅངས་ཡོད་པས། རྒྱ་དམར་གྱི་བོད་སྐད་འོག་བཟོས་
པའི་སྲོན་གྱི་བོད་ནང་གི་སྲོལ་དེ་བའི་གསར་བཟོའི་དཔལ་བོ་དཔལ་མོར་བསྐྱོད་བ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་བཟོས་བཅོས་སྐྱུང་དང་།
མའོ་ཅེ་རྟུང་དང་རྟུང་ལ་བསྐྱོད་པའི་སྐྱུ། གསར་བཅོས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་མ་སོགས་ཀྱིས་ཁེངས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྐྱུས་ཀྱང་
བཟོ་མི་འདོད་པ་དེ་ཡིན། གཞན་ཡང་། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་གསུང་སྲོལ་“བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སོན་ཅ”
”ཞེས་པའམ། “མ་འོངས་བོད་ཀྱི་སོན་ཅ”ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱིང་ནའང་བོད་སྐད་རྒྱལ་མཚོན་ལ་བཅོལ་བའི་སྐབས་དེ་དང་
ཡིད་ཆེས་ཇི་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དེས་པར་ཤེས་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱིད་ཉིག་ཉིག་གི་སྐབས་དེ་དང་ཡིད་ཆེས་ཆེན་
པོའི་འོག་དེང་རབས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ལ་སྤྱིང་གོམས་དང་སྤྱིང་བདར་མ་ཐོབ་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་མཁས་པ་ཚོས་བཞག་པའི་
མཚན་ཇེས་ལ་བཀའ་བློན་ཇེས་བཞག་ལས། དེ་དག་ཉི་འཁང་ར་དང་སྲོད་ཚོག་བོར་བའི་གནས་མིན།

འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྷན་གྱི་ཤེས་ཡོན་བསྐྱེད་གནས་བཅོན་སྲོལ་བོད་མིའི་
སྲོལ་གྲུ་གསར་འཛུགས།

དགོན་སྡེ་གསར་བཞེངས་མ་གནང་བར་ཐོག་མར་སྲོལ་གྲུ་གསར་འཛུགས་གནང་བར་རྒྱ་མཚོན་མར་དུ་ཡོད་
ཀྱང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིའི་ཐད་ནས་སྤྱིང་ན། བོད་རྒྱུང་པའི་སྐབས་ཀྱི་བོད་མིར་དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་མེད་པས་
རྒྱལ་ཁབ་བམ་མི་རིགས་ཤིག་ལ་དགོས་དེས་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྒྱལ་མཚོན་མ་བྱུང་བ་དང་། འཛམ་སྤྱིང་སྤྱིའི་ལམ་
སྲོལ་ལྟར་ཡང་རྒྱུས་གསར་གཏོད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མེད་པ། རྒྱལ་མཚོག་གོང་མའི་དུས་གསུམ་གསལ་གཟིགས་ཀྱི་
གསར་གཏོད་ལ་འགོག་རྒྱུ་སྤོ་ཚོགས་དངོས་ལུགས་ཅི་རིགས་ནས་བརྩམས་པས་ཡང་རྒྱུས་ལས་ལྷོག་སྤེལ་
ཉེས་སུ་བྱུང་ཡོད། རྒྱེ་བྲག་རྒྱལ་སྐྱུང་གི་ཐད་ནས་སྤྱིང་ན། གདན་སའི་མཁན་རྒྱ་བེ་བའི་དབང་འཛིན་པ་འགའ་ཞིག་
གིས་བོད་གངས་ཅན་སྤྱིངས་ནི་འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་དང་། རྒྱ་མཚོས་སྐྱུང་འདུ་བའི་ཞིང་
ཁམས་ཡིན་པས། སྤྱིའི་གཞོན་འཚོ་གང་ཡང་འཛུགས་མི་སྤྱིད་སྐྱུ་བའི་བག་ཆགས་ངན་གོམས་རང་རྣོམ་འབའ་ཞིག་
སྤྱིང་དུ་བཅངས་པས། མཐར་ཐལ་པོ་ལྷན་པས་མི་ཁེངས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་བ་དང་། མི་སྐྱ་རྒྱེ་བྲག་པའི་སྤྱིང་ནས་
བཤད་ན། དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་མེད་པས་འཛིག་ཉེན་ཀྱང་མ་གཟིགས་ཤིང་། སྤྱིད་སྐྱུབ་ལུགས་མི་མཁྱེན་ཡང་བེ་

གཏོགས་དབང་ཡོད་གནང་རྒྱུ་མཉེས་པའི་བོད་ཀྱི་ཚོས་ལུགས་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་གི་མཚན་སྲོད་འབྲས་བུ་དང་
བཅས་པའང་རྒྱ་མཚན་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཆོག། །གསལ་ཅམ་བཤད་ན། ལྷག་བསམ་མ་དག་པ་གལ་ཡིན་ཏེ་ཚོས་ལ་
ཞེན་ཆེ་བ་དང་། བྱ་བུ་དུ་གུ་“སྲ་ལམ་”ལས་བཀལ་མི་རུང་བ། “སྲ་མེད་གསར་སྲོས་”བྱས་ན་མི་ལེགས་པ་
སོགས་སུ་བསམས་ཏེ་བཟོ་ལས་དམག་དོན་སློབ་བྱ་སོགས་གང་ཞིག་རྒྱ་བསྐྱེད་གསར་གཏོད་གནང་ཆེ་དེ་མ་ཐག་
འགོག་རྒྱུ་བཟོས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་མི་ས་མཐར་སྐྱབས་མཁུ་རྒྱ་ནག་གི་སོ་ཉུལ་བའི་གཡོ་འོག་ཏུ་ཕོར་ཏེ་སྲ་
ཕྱིར་ཕྱི་སྐྱད་སློབ་བྱ་གསར་འཛུགས་དང་། ལས་གཞི་གསར་གཏོད་ལ་འགོག་རྒྱུ་ཡང་ཡང་བསྐྱབས་ཡོད། དེ་ལ་སྤྱི་
མོར་ཡོང་ས་སྐྱབས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་བུ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 17 ཉིན་བོད་ཀྱི་དགོ་ཆུ་འོས་སྲོད་
བ་ཚོར་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས།

ལྷག་པར་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལ་ཆེན་པོར་ཡང་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སློབ་ལ་ལེགས་ཆའི་བཅོས་བསྐྱར་མཚན་རྒྱུ་དཔོན་པོ་
པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་ལེན་ལ་འཁེལ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་མ་ཤེད། དོས་ནས་ཀྱང་ཞི་འཇམ་གྱི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་
ཡར་རྒྱས་གཏོད་སྲོགས་སློབ་ལ་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱུ་ལྱིས་ལེགས་བཅོས་ལྷན་ཁང་སོགས་བཙུགས་ན་ཡང་རྒྱ་མིའི་
དབང་འོག་ཏུ་རྒྱུད་པའི་རྒྱུ་ལྱིས་དེའི་བྱས་རྗེས་མ་ཐོན་གོང་རྒྱུ་དཔོན་འདི་འདྲ་ཞིག་འཕྲད་པ་ཤེད། དེར་བརྟེན། མ་
འོངས་པའི་བོད་དེ་ལམ་སྲོལ་རྙིང་བ་དེའི་ཐོག་འགོ་ཐབས་གཏུ་ནས་མེད། ... མེ་མའའི་སློབས་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་
བདེན་དོན་རྩོད་ན་མི་མང་པོ་ཡོད་པས་འགྲིག་ཀྱང་། ང་ཚོས་བདེན་པའི་སློབས་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་བདེན་དོན་
རྩོད་ཀྱིན་ཡོད་པར་བརྟེན་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ། དེར་བརྟེན། ང་ཚོ་བཅོན་གྱིས་བར་གྱུར་པའི་སྐབས་ཉིད་
ནས་ཤེས་ཡོན་གལ་ཆེན་པོར་བརྟེན། དེ་ཡང་དེར་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དེ་གལ་ཆེན་དུ་བརྟེན། དེ་སྲ་བོད་དུ་དེར་དུས་ཀྱི་
ཤེས་ཡོན་ལ་དོ་སྣང་ཅམ་ཡང་བྱས་མེད། ... སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ཉི་ལུ་ཅ་ཡངས་ནང་ལ། སྐྱེལ་བའི་སྐྱོད་མཚན་
བོད་གཞུང་གིས་སྤྱི་རྒྱལ་ནས་གཏེར་ཁ་འདོན་མཁུ་དུ་མ་བོད་ལ་མཐོན་འབོད་གནང་། དེའི་སྲོལ་ལ་དབྱིན་ཡུལ་དུ་སྐྱེ་
གུ་བཞི་བཏང་བའི་ཁྲིད་ནས་སློབ་གྲོང་མཁུ་རབ་ཀུན་བཟང་གིས་ས་གཏེར་འདོན་ལས་སློབ་སློང་བྱས། སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་
གཏེར་འདོན་མ་ཚོ་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་མང་པོར་གཏེར་ཁ་བཟུག་དཔུད་དུ་བསྐྱོད་དེ་དོ་སོལ་བཏོན་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
དེ་དོས་རང་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ནས་གོ་སློང་ལ། ཉེ་ཆར་ཡང་དེའི་ཐད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསལ་ཅམ་ཞིག་ཐོས། དེ་ཡང་
སྐབས་དེར། ས་གཏེར་བསྐྱོགས་པ་ཡིན་ན། ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་ལ་ཕོག་སྐྱབས་འགོ་གི་རེད་ཅེས་དགག་བྱ་བྱས་པ་དང་།
ས་ཁུལ་དེ་གའི་མི་དམངས་ཚོས་ཀྱང་ཁུལ་གསར་པ་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་དོ་སྐྱོལ་བྱས་ནས་གཏེར་ཁ་སྲོག་མཁུ་དེ་དག་
ཕྱིར་བསྐྱོགས་པ་རེད་ཅེས་ཟེར། དེ་ནས་པལ་ཆེར་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་སུམ་ཅུ་སོ་གཅིག་ཡས་མས་ཤིག་ལ་ཨ་རིའི་
བཟོ་ཚོང་མཉམ་ལས་ཁང་ཞིག་གིས་བོད་ནས་གཏེར་ཁ་འདོན་པར་མི་ཉི་ལུ་ཅམ་བཏང་སྟེ་བོད་མི་ཚོར་དེའི་ཐད་ཀྱི་སློབ་
སློང་སློད་པ་དང་། གཏེར་གྱི་ཁེ་འབབ་གང་ཡོང་བོད་དང་བཟོ་ཚོང་ཁང་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བཟོ་བཤམ་རྒྱུ་ཆོག་ཅེས་
བཤད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་གོ། ཡིན་ནའང་། བོད་གཞུང་གིས། མི་འགྲིག་ཅེས་ཁས་ལེན་བྱས་མེད་ཅེས་ཟེར། སློབ་
སློང་གི་སློབ་ལ། ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་བཞི་བཅུ་འདི་ནང་སྟེ་དོས་ཀྱིས་དབྱིན་ཇི་སྐྱེད་མཐོ་བཙུགས་ཟེན་པའི་སྐབས་

(1945)ཅམ་ཞིག་ལ། རྒྱུད་སྤྱིའི་སྤྱིང་གར་སློབ་གྲྭ་ཞིག་བཅུགས་ཤིང་དགེ་ཚུན་ཞི་དུའི་འཛིན་ཞིང་གི་ཞིག་སྟེ་ཁོའི་གདོང་དུའི་བསམ་ད་ལྟའང་གསལ་བར་འདྲ། སལ་ཆེར་རྒྱ་བ་བདུན་བརྒྱད་ཅམ་གྱི་རིང་ཚོགས་ཡོད། དེ་ནས་གདན་ས་སོགས་ནས་དུའི་འཛིན་ཞིང་བསྐྱབས་ན་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱབས་པ་ལ་གཞོན་ཅེས་བསམ་འཆར་བྱུང། དེ་དུས་གདན་སའི་ནང་ལ་གཅིག་ནས་རྒྱ་མི་ཚོས་འབྱེད་རྒྱལ་བ་སོགས་ཐུན་བྱེད་ཀྱི་ལོད་ལ། གཉིས་ནས་གདན་སའི་ནང་དུ་རྒྱ་མིའི་གྲྭ་བ་ལ་འགས་ཡོད། འགའ་ཞིག་གིས། དུའི་འཛིན་ཞིང་ལྷགས་རྒྱུན་བསྐྱབས་ན་རྒྱ་མིར་ཉེན་ཁ་ཡོང་བར་བསམས་ནས་རྒྱ་མིའི་གྲྭ་བ་དེ་དག་གིས་མཐུན་པོ་ཚོར་བརྒྱུད་སྐྱུལ་བྱས་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་ལྷགས་རྒྱུན་བཏང་ཞེས་ཟེད། དེ་ཚོའི་གྲས་ནི་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་རེད། རོས་གྱིས་ཐག་བཅད་ནས་བཤད་མི་བྱུང། གང་ལྟར། སློབ་གྲྭ་དེ་སློབ་བརྒྱབས་པ་རེད། དེ་ལྟར་དེང་དུས་གྱི་སློབ་སློང་བྱེད་པར་འཕུས་ཤོར་བཏང་བ་དེར་འགྲོད་པ་འག་པོ་ཞིག་ཡོད་པས། ང་ཚོ་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱབས་མ་ཐག་དེང་དུས་གྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་པར་སློབ་གྲྭ་འཇུགས་པར་འབད་བཅོལ་བྱས་པ་རེད།²³ ཅེས་བཀའ་སླུལ། སློབ་གྲྭ་དེ་སློབ་བརྒྱབས་པར་བཅེན།

འོད་གཞུང་ནས་སྤྱིང་ཡང་འགོ་བོའི་བཏང་སྟེ་བོད་སྐྱུག་འགའ་རྒྱ་གར་དུ་དུའི་འཛིན་ཞིང་ལྷན་ཡིག་སློབ་སློང་དུ་མི་གཏོར་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་བ་སོགས་དེང་རབས་ཤེས་ཡོན་སློབ་པའི་ལས་ལ་དཀའ་ངལ་མང་ཅམ་བྱུང་ཡོད།

མ་འོངས་པའི་ཐད་ནས་སྤྱིང་ན། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས། མ་སྐུ་རིང་བོད་སློབ་དང་པོ་གསར་འཇུགས་སྐབས། འཇམ་སྤིང་སྤྱིའི་འགོ་ལྷགས་དང་མཐུན་པར་དམངས་གཙོའི་ལས་སློབ་འཛིན་སློང་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་བ་ལ་“རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་མང་ཚོགས་ལ་དེང་དུས་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཚད་ལོངས་པ་ཞིག་མེད་ཐབས་མེད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་དེང་དུས་གྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་མེད་ཐོག །“དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་ནང་ཚོས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རིག་གཞུང་གི་རྣམ་གཤས་མང་དག་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་རེས་བར་དུ་སློབ་སློང་བྱས་ཏེ།” ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། འཇམ་སྤིང་ན་ཆེས་རིན་ཐང་གྲལ་བའི་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་དང་ལྡན་པ་སྟེ། མདོར་ན། གཞུང་དེང་གི་ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་དུ་སྤྱིད་སྤིང་གཞུང་སྟེ། འོད་གཞུང་ཅན་པ་རྣམས་ཤར་བུ་བ་སྤྱིའི་འཕེལ་སྤྱོད་ལས་གྲུབ་དུ་མ་ལྟར་བར་འཇམ་སྤིང་གི་མི་གྲལ་དུ་ཚུད་པ་དང་། སློབ་ཐོན་གྱི་གྲས་སྐྱེ་བ་ལ། འཕྱར་ཐོན་དམིགས་བསལ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་བྱ་རྒྱ་བཅས་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། “འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ལ་ང་ཚོ་བོད་མི་རིགས་འཕུས་ཤོར་ཆེན་པོ་བྱིན་ཡོད། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པར་ཤེས་ཡོན་གང་ཅིའི་ཐོག་ནས་འཇམ་སྤིང་གི་མི་གྲལ་ལ་ཚུད་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད།”²⁴ ཅེས་སྤྱིང་ནས་སྐྱུགས་ལ་བརྒྱགས་པའི་དགོངས་བཞེད་དེ་ཉིད་བསྐྱུར་དུ་བཀའ་སླུལ། ཡང་།

²³ རྟེན་ལོང་(Bangalore)དུ་སློབ་སྐྱུག་ཚོར་སྐྱུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་འདུག།
²⁴ 1977 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 11 ཉིན་སྐྱུལ། ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སློབ་བོད་དང་པོ་ལས་འདུག།

མ་འོངས་པའི་ཐོད་དེ་ལེགས་ཉེས་རྗེ་ཡོང་དུ་སྒྲིབ་ཐོད་སྤྲུག་རྣམས་ལ་རག་ལས་ཡོད། སྤྱི་ཚད་འཚོས་དེར་དུས་འཛམ་
 མིང་གི་ཆབ་སྲིད་སྐྱོད་སྤངས་ཀྱི་ལེགས་ཆ་རྣམས་རང་གི་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལེགས་ཆའི་སྤེང་བསྐྱོན་ནས་འཛམ་
 མིང་དམངས་གཙོ་རྒྱལ་ཁབ་ཁབ་གི་གདན་གྲུ་དུ་སྤོད་སྤྲུབ་པ་ཞིག་དེས་པར་བྱ་དགོས། འོན་ཀྱང་འཚོའི་ཆབ་སྲིད་སྐྱོད་
 སྤངས་དེ་འཛམ་མིང་གི་ཆབ་སྲིད་སྐྱོད་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་ཅམ་གྱིས་ཚོགས་གཙམ་ཞེ་ན། དེ་ཅམ་གྱིས་ཚོགས་གཙམ་མེད།
 དེ་ཅམ་གྱིས་ཚོགས་གཙམ་ཐོད་སྤྲུག་རྣམས་ཆ་བགོས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ནང་གི་སློབ་གྲྭ་ཁག་ལ་བཏང་ན། འཚོའི་དཀའ་ངལ་
 རྣམས་ལས་སྤོ་ཐོབ་ཐོག་ནས་ཉིན་གཅིག་ལ་སེལ་སྤྲུབ་ཀྱི་རེད། འཚོས་ལས་སྤོ་བ་དེ་དོར་ཉེ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོའི་སློ་
 རྣམས་ཐོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ལུང་དུ་བཅུགས་པ་འདི་ལ་དགོས་པ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བ་རེད།²⁵ ཅམ་དང་། གཞན་ཡང་། དང་
 ཐོར་བརྗོད་ན། རྒྱ་གར་ནང་ལས་དོན་རང་ཡུལ་ལས་ལེགས་ཅམ་ཡོང་གིན་ཡོད་སྤྲུབས། འཚོས་སློབ་སེལ་པ་འདི་ལས་
 ལྷག་ཅམ་དང་ཆེ་ཅམ་བསྐྱུང་ནས། རྒྱ་གར་ནང་གཞི་བརྗོད་དང་ལྷན་པའི་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད་ཅིག་འཇུགས་སྤྲུབ་ཀྱི་ཆེད་
 དུ་སློབ་གྲྭ་བཅུགས་ཡོད་སྤྲུབ་པ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་ནང་ལུས་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་དང་སྤྱིར་བཏང་གི་སློབ་གྲྭ་གཞན་ལས་ཚད་
 མཐོ་བ་ཞིག་ཡོང་བར་བྱ་དགོས་སྤྲུབ་དུ་སློབ་སེལ་བསྐྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། དེ་ལྟར་བྱུང་ན། ཨ་རི་བའམ། དབྱིན་རི།
 རྒྱ་གར་བ་སོགས་མི་རིགས་གཞན་དག་རང་རེའི་སློབ་གྲྭ་ཞུགས་འདོད་ཡོང་བ་དང་། དེ་དག་ལའང་དགའ་བསུ་ཞུ་རྒྱ་
 ལས་གཞན་མེད། དེ་ལྟ་བུའི་སེམས་འཇུགས་འདོད་རྒྱ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག །གོང་དུ་བཤད་པའི་ཆེད་མཐོ་བ་དགོས་
 ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་གང་གི་ཆེད་ཡིན་སྤྲུབ་ན། ཤེས་རིག་གི་ཆེད་མཐོ་བ་དགོས་པ་ལས། ལྷོ་གོས་ཀྱི་ཆེད་མཐོ་བར་བརྗོད་
 པ་མིན།²⁶ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགྲོད་གཏུང་དང་མ་འོངས་འཛམ་མིང་སྤྱི་ལ་ཁ་
 ཕྱོགས་པའི་དམིགས་འཆར་ཟབ་མོའི་འོག་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 3 ཉིན། བཞུགས་སྐར་མ་སུ་རིར་ཐོད་སྤྲུག་
 ལྷ་བཅུ་ཅམ་ཡོད་པའི་སློབ་གྲྭ་ཐོག་མ་དེ་གསར་འཇུགས་གནང་བའི་ཐོག་རིང་མིན་སློབ་གྲྭ་ཅི་མང་གསར་འཇུགས་
 འབད་བརྗོད་བསྐྱུང་མར་གནང་། དེ་ཡང་མ་སུ་རི་ནས་བཞུགས་སྐར་སློབ་མཚམས། མི་སྤྱར་མཇལ་འཕྲད་དང་ལས་
 ཁུངས་ཚུགས་ཡུལ་གྲྭ་སྤྱི་གསོགས་མཇུག་བྱེལ་གིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་། ཐོད་མི་རྣམས་ལམ་བཟོའི་ལས་ཀ་སོགས་དཀའ་
 ངལ་ཅི་མང་ལ་འཕྲད་བཞེན་པ་སྤྲུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་དེ་མ་ཐག་འཇུག་དང་ཁ་ལ་ཉའོ་སེ་སོགས་སུ་གཞིགས་
 སྐྱོར་བསྐྱུངས། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 12 ཉིན་འཇུག་ལུས་དུ་གཞིགས་བསྐྱུངས་སྐབས།
 རང་རེའི་ཐོད་མི་རྣམས་ཆ་བ་ཆེ་སར་སྤོད་མི་དགོས་པའི་ཆེད་ས་ཁུལ་བམིལ་སར་གནས་སྐབས་གཞིས་ཆགས་སྤྲུབ་པ་
 དགོས་སྐྱོར་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་འོགས་རམ་སྤྲུབས་འཇུག་ཞུས་པ་ལྟར་དེ་ཡོང་ཐབས་སུ་འབྲལ་སེལ་ལམ་བཟོ་དང་
 བཅས་ལ་དུགས་ཞུས་དུ་བསྐྱོད་དགོས་ལ། སྤྱི་གྲུ་རྣམས་ས་ཁབ་ཐག་རིང་དུ་མཉམ་ཁྲིད་བྱེད་དགོས་ན་པ་མ་སུ་སྤྲུག་
 ཆེད་མར་དཀའ་ངལ་ཆེ་བར་བརྗོད། རོས་ནས་འདིར་དམིགས་བསལ་བཅུན་ཤོལ་བུ་སྤྲུག་གསོ་སྐྱོད་ཁང་ཞིག་གསར་
 འཇུགས་བྱ་རྒྱའི་ཁོངས་སུ་འཛོག་ཉར་བྱས་ན་ཡག་པོ་འདུག །དེ་སྤྱི་གྲུ་དང་པ་མ་ཚོའི་འདོད་པར་བྱིན་ན། གནས་སྐབས་

²⁵ 1964 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 17 ཉིན་དགོ་ཆུན་འོས་སྐྱོད་བར་སྤྲུལ་པའི་བཀའ་སློབ་ལས་ཤངས།

²⁶ 1964 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 28 ཉིན་སློབ་གྲྭའི་ལས་དོན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཕྱོགས་ཐད་སྤྲུལ་པའི་བཀའ་སློབ།

གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མཐད་དུ་བྱུང་བ་མང་དུ་ཡོད། གྲིས་པ་མང་ཚམ་ཞིག་བཞུགས་སྐར་དེ་ས་ནས་མ་སུ་རིའི་སློབ་གྲུབ་
གཏོང་གནང་མཛད་པར་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟ෍་བ་ 6 ཚེས་ 15 ཉིན་སྤྱི་གུ་དེ་དག་ལ།

ཁྱོད་ཚོས་ཉིན་མཚན་དུས་དུག་དུ་མ་བཟེད་པར་བྱས་ནས་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ལུགས་གཉིས་
ཚོས་སྲིད་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་དང་། རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་བའི་ཆེད་དུ། ངས་སློབ་སློང་ལ་
དུར་བཙོན་མཐའ་སོན་པ་ཞིག་དེས་པར་དུ་མ་བྱས་ན་ཅ་བ་ནས་མི་འགྲིག་བསམ་དགོས་པ་དེ་ཡིན། ལུགས་གཉིས་
ཚོས་སྲིད་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགན་དབང་དེ་ནི། བོད་མི་ཕོ་མོ་ཀླན་གཞོན་ཚང་མར་ཡོད། ཕོ་མོ་དང་
འག་ཞན་ལ་ཁྱད་པར་ཅ་བ་ནས་མེད། ཁྱོད་རང་ཚོ་སུ་ལོ་རྒྱུས་ནས། ངས་ཡོན་ཏན་གང་འཚམས་ཤིག་སྤྱངས་ནས་
ཁྱིམ་གྱི་ཨ་མ་བྱས་ཏེ་བསྐྱེད་བསམ་པའི་བསམ་སློབ་རྒྱུ་རྒྱུ་དེ་འདྲ་བཏང་ན་མི་འགྲིག་ །ང་ཡང་མི་ཞིག་ཡིན་བསམ་པའི་
སློབ་སློབ་སྤྱོད་དེ་བོད་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་སྐྱབ་སྐྱབ་པར་བྱེད་དགོས། ཁྱོད་ཚོས་ང་ཚོ་ཀླན་པའི་
ལས་མཁུག་འཛིན་སྐྱབ་པ་ཞིག་དེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས། ཞེས་བཀའ་སློབ་ཟབ་མོ་སྤྲུལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟ෍་བ་ 6

ཚེས་ 29 ཉིན་མང་ཚོགས་ལ་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་དང་གྲིས་པ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་སྤྱངས་སྐོར་ལ།

དེ་རམ་ས་ལར་ང་ཚོས་བོད་མིའི་བྱ་སྤྲུག་གསོ་སྦྱོང་ཁང་ཞིག་གསར་དུ་བཙུགས་ཏེ། དེར་བཙོན་བྱོལ་རང་མི་ལམ་བཟོ་
བ་ཁག་གི་སྤྱི་གུ་ཕོ་མོ་མང་པོ་བསྐྱེད་འགྲུག་བྱས་པ་ཡིན། སྤྱི་གུ་ཚོ་ཚོགས་མར་འབྱོར་སྐབས་སལ་ཆེར་ལུས་གཙོང་པོ་དང་།
སྤོན་པ་འབྲེལ་འདུག །ཡིན་ནའང་། བདུན་དེ་གཉིས་སོང་ནས་སྤྱི་གུ་ཚོ་མེ་ཏོག་ལ་རྒྱ་བརྒྱབས་པ་ནང་བཞིན་གྱུར་པོ་
དང་སྤྱིང་རྗེ་པོ་ཆགས་འདུག ། དེའི་སྐབས་ངོས་ཀྱི་སེམས་སུ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་གདུལ་བྱའི་སྐྱེ་པོ་འདེམ་ཚོར་
ཐབས་མི་འདུག་བསམ་པ་བྱུང། དེ་བཞིན་ལམ་བཟོ་ཁག་ལ་ཡང་མི་དེགས་གཞན་དག་གི་ལས་མི་དང་བོད་པའི་བར་
ལས་ལུགས་ཆེ་རྒྱུ་གི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག ། ཚུལ་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ད་ཆ་ངོས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་གཏོང་རང་
ནས་ང་ཚོ་བོད་དེགས་ཐེར་བ་འདི་དོན་དམ་ཀྱི་གྱུར་པོ་རེད། གང་བྱས་གྱང་མི་འཛོན་པ་དང་། མི་ཤེས་པ་ཅ་བ་ནས་མི་
ཡོང་ཐག་ཚོད་རེད་སྤྱི་ལོ་ལོ་ལོ་ཆེས་སྤར་ལས་བརྟན་པ་ཞིག་སྤྱི་གུ་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། བོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཁག་དུ་དགོ་

གན་ཚད་ལྡན་ཡོང་བར་དམིགས་ཏེ་མ་སུ་རིའི་སློབ་ཁོངས་ནས་ཤེས་ཚད་ཅེར་སོན་སློབ་གྲུབ་བཅུ་ཚམ་སྤྱི་ལོ་ 1961
ཟ෍་བ་ 1 ཚེས་ 23 རས་ལོ་བྱེད་རིང་དགོ་ཀླན་ངོས་སློང་བྱ་བར་ལག་ནའོ་ཞེས་པར་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་གྲྭ་སྤྲོད་གསལ་
ཅན་ཞིག་དུ་ཆེད་གཏོང་མཛད་དེ། སློབ་སློང་གྲུབ་མཚམས་བོད་སློབ་ཀྱི་དགོ་ཀླན་དུ་བསྐོ་བཞག་གནང། དེ་ནས་སྤྱི་
ནོར་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་སྤྱི་སྤྱི་གུ་ཐེན་ལུང་ནས་མ་ཅ་གསོལ་རས་གནང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1961
ཟ෍་བ་ 5 ཚེས་ 23 ཉིན་ཤེས་རིག་པར་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ་སློབ་མར་མཁོ་བའི་དཔེ་དེབ་སོགས་པར་སྤྱན་
དང་། ལོ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་དེའི་ཁོངས་གཏོགས་ཚོམ་སྤྱི་སྤྱི་གུ་ཀླན་ཚོགས་གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ། འགོ་བ་མིའི་ཐོབ་
ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་དང་རྒྱན་ཤེས་སོགས་སྐབས་འབྲེལ་གང་མཁོ་རྒྱུས་བོད་སྤྱི་དང་དབྱེན་སྤྱི་གྱི་ལས་
དོན་ཡང་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱབས། བོད་ནང་དུ་དམར་གཞུང་གིས་སློབ་རིག་གནས་ཀྱི་ཆ་ལག་ཐམས་ཅད་ཅ་གཏོང་

བྱེད་བཞིན་པར་བརྟེན། སློལ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་བསྐྱབ་རྒྱུ་དེ་རིམ་གྱིས་ཤེས་རིག་པར་ཁང་གི་
ལས་འགན་གཙོ་བོར་གྱུར།

སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 8 ཉིན་ནས་ཟླ་བ་དྲུག་གི་རིང་ཚོས་བརྒྱུད་རིམ་མེད་ཀྱི་སྐྱེས་ལོ་དགུན་པ་
ཞལ་གྲངས་ 30 ཙམ་ལ་དགོ་ཞུན་འོས་སྤྱོད་སྐབས་དང་པོ་གོ་སྤྱི་ག་གནང་བར། ཁེ་ན་ཏུ་ནས་ཡིན་པའི་ལྷ་མ་འཇུ་ཉི་
ཞེས་པས་དེང་རབས་ཀྱི་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་སྤྱོད་ལམ་འཚད་ཁྲིད་གནང་ཞིང་། མཇུག་ཏུ་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་དངོས་སྤྱོད་དང་
མཐར་ཡིག་དག་གཉིས་ནས་རྒྱགས་སྤྱོད་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་ཏེ་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་ཆེད་གཏོང་མཛད། འོས་སྤྱོད་བ་
རྣམས་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

སྤྱིང་པོ་མདོར་བསྐྱབ་ཏེ་བཤད་ན། སྤོན་པན་བོད་ཀྱི་རིམ་མེད་དགོན་ཁག་ཚོའི་ནང་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་སྤྱགས་དང་བཅས་
པའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་ཆེན་བོར་སློབ་གཉེར་བྱེད་མཁའ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་མང་ཚོགས་ནང་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་
ཤེས་ཡོན་ཅན་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བའི་དབང་གིས་ལས་དོན་གང་ཅིར་མང་ཚོགས་ཀྱིས་རུས་པ་འདོན་མ་ཐུབ་པས། ད་ཚོར་
འབྲུལ་ཤོར་དང་གྲོད་གུན་ཆེན་པོ་ལོག་ཡོད། མ་འོངས་པར་ད་ཚོའི་བོད་མི་མང་ཚོགས་རྣམས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་
རིམ་ཅན་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་འབྱུང་ཐབས་མི་བྱ་བུ་མེད་ཡིན་པས། ཁྲིད་ཚོ་དགོ་ཞུན་འོས་སྤྱོད་བྱེད་མཁའ་ཚོས་
བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་གོ་མས་གཤེས། རྒྱལ་རབས། ཚོས་འབྱུང་། འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་
སོགས་ཚང་མར་སྤྱད་ཏེ་ཕྱི་ཆད་ད་ཚོའི་བོད་སྤྱག་ཚོའི་ཤེས་ཚད་གོང་ནས་གོང་མཐོར་གཏོང་བུལ་བ་བྱེད་དགོས།²⁸ ཞེས་

བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་རྒྱ་གར་ལུལ་གྱི་བོད་རིགས་སློབ་གྲུའི་ལས་དོན་ཡང་རྒྱས་གཏོང་
སྤྱོད་ཀྱིས་མཚོན་པའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་སྤྱོད་དུ་དམིགས་བསལ་ཚོགས་འདུ་བསྐྱོངས་ཏེ་གནང་རབས་བོད་ཀྱི་
ཤེས་རིག་གི་འཁྲིད་གཞི་དང་ཁྲིད་ཐབས་སོགས་ཀྱི་ཐད།

སློབ་སྤྱི་ཚོས་གནས་སྐབས་དོན་རིམ་བཞིན་མ་རྟོགས་ཀྱང་། ས་བཅད་གོ་རིམ་ཅུང་དང་ཆེག་ཅུང་སྐོར་སྐྱབ་ན། རི་
རྒྱས་སུ་གཏོང་སྤྱོད་བས་རེ་ཞིག་དགོན་མཚོག་འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་གྲུབ་མཐའ་ཅུང་ནས་ཁྲིད་ན་ལེགས་མས་སྤྲུལ།
ས་རྒྱུང་བཀའ་བོན་བཅས་ནས་དགོངས་ཚུལ་འདྲ་མིན་ཡོང་སྲིད་རུང་། འདི་ནི་འཕགས་ལུལ་དུ་སྤྱོད་ཡོད་ཕྱི་ནང་གི་གྲུབ་
མཐའ་རིམ་སུ་མ་ཆད་པའི་གནས་ལུགས་འཚད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་འགལ་བ་གང་ཡང་མེད། ... ཁྲིད་སྤྱོད་མཚོན་དོན་
གཞན་ཞིག་ལུས་ན། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དུ་བྱམས་པ་མགོན་པོས་ལུལ་གྱི་གདམས་དག་འཚད་ལུགས་དེའི་མིང་དུ་ཡང་
གདམས་དག་ཅེས་བཏགས་ཡོད་ལ། དོན་དུ་ཡང་སེམས་ལ་མཚེ་བར་སྤྱོད། དེར་ཐོག་མར་བདེན་གཉིས་བཤད་པ་
ལྟར། རང་རིམ་གྱང་མདུན་ན་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ཅོག་ཅེ་ཤོག་སུ་སོགས་ལ་སྤྱོད་ཏེ་དེ་དག་ཆེགས་འདུས་པའི་ལྷོ་ས་
གྲུབ་ཡིན་པ་དང་། མིང་རྒྱང་བཏགས་ཡོད་ཅུང་ཡིན་པའི་གནས་ལུགས་ལེགས་པོར་བཤད་ན། ད་ཚོས་བཅོམ་སྤོན་
འདས་དང་སྐྱེ་སྐྱབ་སོགས་ཀྱི་ལུང་འདྲན་མ་བྱས་ཀྱང་། དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བཤད་པ་དེར་བྱ་སྤྱག་ཚོ་དང་། ཕྱི་

²⁸ ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྤྱོད་དེབ་དང་པོ་ལས་བྲངས།

Ashram)དུ་ཚོགས་གནང་མཛད་སྐབས་བཅོད་ཤོལ་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་པའི་ལོ་ལྔའི་རིང་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོར་གི་ལས་དོན་གསར་གཏོད་དང་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་གཤིགས་ལས་དུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། འབྲུང་འབྲུར་གྱི་འཆར་གཞི་སྤྲུགས་དམིགས་སྣོན་པའང་མང་པོ་སྤྲིག་གཤེས་གནང་སྐབས་པ་བྱུང་ཡོད།²⁹ ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྗེ་འབངས་གཉིས་ནས་མི་ལོ་དུ་མའི་རིང་འབད་བཅོམ་རྒྱུ་སྲིད་གནང་བའི་འབྲས་བུར།   དེང་རབས་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཐོག་གྲུབ་འབྲས་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཐོན་པར་མ་ཟད།   སྤྱ་གྲུ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིའི་ཀྱུ་སྦྱོད་དང་ཡ་རབས་གཞན་པན་སོགས་ནང་བསམ་སློའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྣངས་བཅས་ཀྱི་ཐད་དུའང་གཞན་གྱིས་སྤྱབ་པར་དཀའ་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་ཐོབ།

སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 8 ཉིན་ནས་བཅུ་ལྔ་མ་གཉིས་མེ་བའི་ཚོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་ཀྱི་སྐྱ་སྐྱལ་དགེ་འདུན་ཞལ་གྲངས་ ༡༩ ཅམ་ལ་གོང་མཚའས་དགེ་ལེན་ལོས་སྦྱོར་སྐབས་གཉིས་པ་གོ་སྤྲིག་གནང་སྟེ། ལོས་སྦྱོར་གི་དུས་ལུན་ཟེན་པ་དང་རྒྱགས་སྦྱོད་སོགས་སྤར་བཞིན་གནང་།   སྐབས་དེའི་བོད་མིའི་སློབ་གྲྭ་དང་སློབ་མའི་གྲངས་འཕོང་།   གནས་ལུལ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བཀའ་ཕྱིན་རྗེས་ཤར།   འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1966 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 9 ཉིན་པན་ཅ་མ་རིར་བཟོ་ལས་སློབ་གྲྭ་དབུ་འབྱེད་གནང་སྐབས་བཀའ་སློབ་ལས།

རྒྱ་གར་དང་འབྲུག། འབྲས་སྦྱོངས་བཅས་པར་བོད་མི་སྣོད་ཐལ་ལྡ་བཅུ་བཞུ་བཞུ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ནས་ཞིག་རང་ལུལ་དུ་སྤྱིར་ལོག་པ་སྐབས་བར་ཁྱིམ་མཚེས་ལུལ་ཁག་ནང་རང་མཁོ་རང་འདད་ཐོག་ནས་གཞིས་བྱ་དགོས་ཤིང་། ... རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ལྷག་བསམ་དཀའ་ཞིང་གཏོང་བོད་ཆེ་བའི་སློབ་ཉེན་སྦྱོར་འབྲུམ་ཐལ་དུ་མའི་འགོ་ཐོན་བཏང་སྟེ། གཏན་འཇགས་སློབ་གྲྭ་བདུན་ནང་བོད་སྤྲུག་པོ་མོ་བཞེ་སྣོད་སྦྱོར་དང་།   གཞིས་ཆགས་སོགས་ཉེན་མའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་ནང་བོད་སྤྲུག་ཆེན་སྣོད་བཞུ་བར་སློབ་སྦྱོར་གི་མཐུན་རྐྱེན་སྦྱོར་སྤྱོད་གནང་བཞིན་ཡོད། འདི་སྟེ་ཕྱིའི་ལ་ཆོ་དང་བེན་འཇགས་ཆེ་བའི་རོགས་རམ་གནང་བ་ནི་བོད་མི་རྣམས་ནས་དུས་ནམ་ཡང་བརྗེད་མི་སྲུབ་ལ།   གནས་ཚུལ་འདི་དག་མི་ལོ་ ༡༩༠༠ ཅམ་ཀྱི་གོང་ནས་བྱུང་བའི་བོད་ཉིན་མཛའ་གོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་པོའི་ནང་གཙོ་གལ་ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལེའུ་གསར་པ་

ཞིག་ཏུ་འཕོད་རིས་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྤྱི་ལོ་ 1967 ལོར། “བོད་མིའི་གཏན་འཇགས་སློབ་གྲྭ་ཁག་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཡོངས་འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲུའི་ཡིག་རྒྱགས་སུ་ཞུགས་ཚོགས་པའི་ཐག་གཅོད་སྟེན་ཟེན་ཐོག། བོད་ཡིག་གྲང་རྒྱ་གར་ནང་ཞུགས་ཀྱི་ཡིག་སྐྱ་ཁག་དང་མཚའས་པར་རྒྱགས་སྦྱོད་བྱས་འབྲས་བཀའ་འཁོལ་བྱུང་། དེར་བརྟེན། འཛིན་རིམ་དགུ་པ་ནས་བཟུང་འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲུའི་སློབ་ཚན་གཞིར་བཟུང་སློབ་ཁྲིད་དགོས་པར་བརྟེན།” ཞེས་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པར་གསལ་བ་ལྟར་གྲུབ་འབྲས་རྣམས་གསལ་ནས་གསལ་དུ་གྱུར།   འདི་ལ་བོད་མིའི་གནའ་བོའི་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་ལ་བསམ་གཞིག་བྱས་ཚེ།   གནའ་དེད་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ཀར་གཙོ་འདོན་བྱེད་པར་དུས་ཚོད་ཀྱིས་

²⁹ ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་སྤྲིགས་བསྤྲིགས་ལས་ཤངས།

སློབ་པ་དཀའ་བ་དང་། སློབ་མའི་རྒྱུ་ལ་དངོས་གཙོའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུ་རང་བཞིན་གྱིས་སོག་དེས་པ་སོགས་
ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པར་ཟེ་ཆོས་མེད་ཀྱང་། བཅོམ་བྱོལ་དུ་གྱུར་བའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མཚོན་ན།
དགོས་དབང་ཁྱད་པར་བའི་སྐབས་ཀྱིས་སློབ་བྱ་རྒྱུ་རྒྱལ་གནང་སྟེ་གནས་ལུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་མཚུངས་ཡིག་
རྒྱལ་སྤྱི་འཇུག་ལྷགས་སྤྱབ་པ་ནི་སླ་ན་མེད་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཚད་གཞི་གོང་མཐོ་དང་སྤར་ལས་ཚད་ལྡན་དུ་གཏོང་བར་མཁས་སྤོང་
གཉིས་ལྡན་གྱི་མི་སྣ་ཆེད་བསྐོང་གིས་བསྐོ་སྤོང་དང་དགོངས་རྒྱུ་ལ་གསུངས་པ་ལག་བསྟར་གནང་བས་སྤར་བས་
བཅོམ་བྱོལ་སློབ་བྱའི་ཤེས་ཡོན་ལ་པན་བྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་། ལོ་དེར་བོད་སྤྱལ་འགའ་ད་ལྟའི་འཛིན་རིམ་བཅུ་གཉིས་པ་
དང་མཚུངས་པའི་འཛིན་རིམ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཡིག་རྒྱལ་སྤོངས་སྤྱི་ལྷགས་ཏེ། བོད་སྤྱལ་དུ་མས་ཨང་རིམ་དང་པོ་
དང་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་ཨང་རིམ་གཉིས་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཡོན་ནས་ཚང་མ་མཐོ་སློབ་ཏུ་ཚུད། དེ་ནི་བོད་སྤྱལ་ཚོ་གཞི་
རིམ་སློབ་བྱ་ཐོན་པ་དང་རྒྱ་གར་མཐོ་སློབ་ཏུ་བཏང་བ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ། ༡་ལ་ཉའོ་སའི་གཏན་སློབ་ཀྱི་
སློབ་སྤྱལ་ཚོས་“སློབ་སྤྱལ་གི་མེ་ལོང་”ཞེས་པའི་ཉིན་རའི་ཆ་གས་པར་ཞིག་འདོན་སྤེལ་བྱས་པ་སོགས་གྲུབ་འབྲས་སླ་
ན་མེད་པ་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་ 1970 ལོར་ཡིག་རྒྱལ་སྤོངས་ཨང་རིམ་དང་པོ་ཐོན་པ་རྣམས་འབྲུང་འགྱུར་གཞུང་གི་
ལས་བྱེད་དང་དགོ་ཆེན། ཨང་རིམ་གཉིས་པ་རྣམས་གཏན་སློབ་དང་ཉིན་སློབ་ཀྱི་དགོ་ཆེན་དུ་གཏོང་རྒྱུར་དམིགས་ཏེ་
གཞུང་ནས་སློབ་ཡོན་སྤྱུར་ནས་མཐོ་སློབ་ཏུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ཨང་རིམ་གསུམ་པ་རྣམས་ལས་གནས་གཞན་དུ་གཏོང་
རྒྱུའི་སྤིང་རྒྱས་གཏན་འབེབས་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1971 ལོར་ཉེ་བའི་གཞུག་ལག་རབ་འབྲས་པ་སྟེ་ B.A ཞེས་པ་ཐོན་
མཁན་ཡང་དུ་མ་བྱུང་། དེ་ལྟར་འབད་བ་བསྟུན་མར་གནང་བས་སྤོགས་ཐམས་ཅད་ནས་བོད་སྤྱལ་ཚོའི་ཤེས་ཡོན་ཐོག་
པལ་ཆེད་དམིགས་དོན་ལས་སྤྱལ་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་
ནས། “སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལས་ ༡༩༧༠ ཅམ་གྱི་བར་བཅོམ་བྱོལ་བའི་མི་ཆེ་པོ་རིམ་བཅུ་སྤྱལ་དང་པོའི་ནང་གཏན་ཉིན་གྱི་སློབ་
བྱ་ཁག་མང་གསར་འཇུགས་དང་། སློན་མེད་ཀྱི་སློབ་དེབ་གསར་བཟོ། བོད་མིའི་དགོ་ཆེན་འོས་སྤོང་སྤྱི་ལྷགས་པ་སོགས་
སྐབས་དེའི་མཐུན་རྒྱུན་གྱི་གནས་བབ་ལ་གཞིགས་པའི་ཉ་ལས་པའི་ལས་དོན་མང་པོ་བྱས་ཡོད།”³⁰ ཅེས་ཀྱི་རབས་
རྣམས་ལ་བསྤྱལ་བ་ཐོན་གནང་བ་ལྟར་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོར་བཅོམ་བྱོལ་བོད་མིའི་གཏན་འཇགས་སློབ་བྱ་དང་ཉིན་སློབ་ ༣༩ དང་། སློབ་མ་ ༧༤༦
དགོ་ཆེན་ ༥༣༧ ཅམ་དུ་འབེལ། སྤྱི་ལོ་ 1976 ལོར་རྒྱ་གར་གྱི་མཐོ་སློབ་ཁག་ཏུ་དགོ་ཆེན་འོས་སྤོང་ཐོན་ཐེན་པའི་
སློབ་མ་ ༣༠ ཅམ་རྟ་རམ་ས་ལར་ཆེད་བསྐོང་གིས་སློབ་བྱལ་ཅམ་ལ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ལྷགས་ཀྱི་དང་ནང་ཚོས། རྒྱལ་རབས་

³⁰ ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་སྤོགས་བསྐྱིགས་ལས་བྱངས།

ཚོས་འབྲུང་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ཟབ་སློང་སླད་རྗེས་སློབ་དགའ་ཆེད་གཏོང་མཛད། ལགོང་ས་མཚོག་དང་བོད་གཞུང་གི་
དགོངས་གཞི་གཙོ་བོ་ནི། བོད་ཀྱི་སློབ་བྱ་ཁག་གི་སློབ་དགའ་མཐོ་དམན་ཡོངས་རྫོགས་བོད་མིས་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་དང་།
སློབ་ཚན་རྣམས་ཀྱང་བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་མིན་སྟོན་གནང་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པས། སློབ་བྱ་ཁག་ཏུ་གཞན་གྱི་སོགས་དཔུལ་
ཡོད་ཐོག་སྐྱ་སྐྱེར་ནས་ཀྱང་ཕྱག་དཔུལ་འབོར་ཆེན་གསོལ་རས་སུ་སྐྱུལ་བ་སོགས་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་ཐད་སྐྱགས་
ཁུར་ཆོད་མེད་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 11 ཉིན། བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་ཆེན་ཚོས་གྲིང་དུ་དམིགས་བསམ་
ཚོགས་འདུར་བཅར་བའི་སློབ་བྱའི་འགན་འཛིན་དང་སློབ་དགའ་ཁག་ལ།

ངོས་ཀྱི་ནམ་རྒྱན་རྫོང་སྐྱུ་ལྟར། མི་ལ་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ནའང་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ནི་ལག་ཆ་ལྟ་བུ་
ཡིན། ལག་ཆ་དེ་བེད་སྤྱོད་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་བྱེད་དང་མི་བྱེད་ཅ་བའི་སྐྱག་བསམ་ལ་རག་ལས་ལ་ཡིན་པས། མི་ཁོ་རང་
གི་གཞི་ཅའི་བསམ་སློབ་གཏོང་སྐྱབས་སྐྱག་བསམ་ཡག་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ན། དེ་ལ་རི་ཚམ་གྱིས་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ཆེན་
པོ་དང་ཡག་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱང་ཆེ་འདིར་སྤྱིད་པ། ཆེ་བྱི་མ་ཁས་སྐྱབས་ལ་ཡིན་ན་བྱི་མར་ཡང་
ཕན་པ། ཆེ་འདིར་སྤྱིད་པ་དང་བྱི་མར་བདེ་བ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། རང་ཉིད་གང་དུ་གནས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་སམ་ཡུལ་དེའི་ནང་
ལ་ཡང་བན་ཐོགས་ཡོད་པ། སྤྱིའི་ཞབས་འདེགས་སྐྱབས་སྐྱབས་པ། སྤྱིའི་སྐྱག་བསམ་ཤེས་སྐྱབས་པ། ཁེ་སན་མང་ཚམ་སྐྱབས་
སྐྱབས་པའི་བན་ཐོགས་ཡོང་གི་རེད། ... མིའི་བསམ་སློབ་སྐྱུ་དག་པོ་ཚོས་བྱས་ཏེ་ཡོང་དགོས་ཟེར་ནས་ཚོས་བཤའ་བ་
གཅིག་ཕྱིས་འགྲིག་གི་མ་རེད། སློབ་ལམ་དང་འདོན་བ་བཏོན་བས་ཀྱང་ཕན་གྱི་མ་རེད། ཅེས་སོགས་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་
ཏེ། བོད་སྐྱག་རྣམས་ཤེས་ཡོན་དང་སྐྱག་བསམ་གཉིས་ལྡན་དུ་བསྐྱེད་སྤིང་བྱེད་པར་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་འབད་བཅོམ་སྟོན་མེད་ཞུ་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་མཛད། དེ་ལྟར་སྐྱ་བྱི་བར་གསུམ་དུ་སྐྱགས་བཅོམ་ཆེན་པོ་གནང་
བར་བཅོན་བྱོལ་གྱི་གནས་བབ་གང་ཅིའི་ཐད་གཞན་གྱིས་བསྐྱབས་དཀའ་བའི་བྱུ་འབྲས་རི་སྟེད་ཅིག་བྱུང་ཡང་། དུས་
རྒྱུན་བཀའ་ལས། “ཡར་རྒྱས་ལ་མཐའ་མེད་པས་ཚོགས་ཤེས་ནས་ཡང་བྱ་མི་རུང་ལ། རོ་བོ་གི་དུས་ཚོད་ཡོལ་མཚམས་སྐྱར་
ཡང་འཆར་ཅན་ལྟ་བུར་བྱེད་པ་ནི་བོད་མིའི་སྟོན་ཆ་ཡིན་”ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 11
ཉིན་ཡང་སློབ་བྱ་ཁག་གི་དགའ་ལས་བཅས་ལ།

ང་རང་ཚོ་རྒྱ་གར་ལ་འབྱོར་ནས་བཅོན་བྱོལ་བ་ཆགས་པའི་ལས་ཀ་དང་པོ་དེ་ཤེས་ཡོན་དང་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ལས་ཀ་
གཉིས་པོ་དེ་གལ་ཆེ་ཤོས་སུ་བཅུས་ཏེ་བྱས་པས། སློབ་བྱའི་ལས་ཀ་འདི་དག་ད་ལྟའི་བར་པལ་ཆེར་ཡག་ཐག་ཚོད་བྱུང་
ཡོད། སྐྱར་མེད་གཞི་ཅ་རྒྱུགས་པ་རེད། ད་དུང་ང་ཚོས་གཞི་ཅ་རྒྱུགས་ཡོད་སྐྱེས་སྟེ་ཚོགས་ཤེས་བསམ་མི་འགྲིག་པར་
མིང་དོན་གཉིས་མཚུངས་ཀྱི་གནས་ཆེད་ཡོངས་ལ་བཅོད་དགོས། ཞེས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་དེ་དག་གི་རིང་བྱུ་འབྲས་མི་
དམན་པ་སྟོན་སོན་བྱུང་ཡང་ད་དུང་སྐྱ་མཐུད་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་ཐེབས། འོན་ཀྱང་། ལོ་རྒྱ་རིམ་སོང་གིས་དམིགས་
ཡུལ་དང་གནས་གཞི་མཁོ་ཆས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་རྒྱ་སྤྱིད་གནང་ཡང་། བན་ཞིག་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་

དགོངས་གཞི་ལྟར་དེ་ཅུ་ཡར་སྐྱེད་མེད་པར་གྱུར། དེ་ལ་བཀའ་སློན་གྱི་ལྷན་མཁའ་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་
མཚོག་གིས།

གོང་དུ་ཞུས་པ་བཞིན་བཅའ་བྱོལ་དུ་འགྲོར་ཉེ་དང་ཐོག་ལོ་གངས་བཟུ་ལྷན་ཅུ་གི་རིང་ཤེས་ཡོན་གི་ལས་དོན་གང་ཅིར་
ཆོ་ཆོ་ལུང་ལུང་ལྟ་བུས་གྲུབ་འབྲས་མི་དམན་ཅུ་གྲུང་ཡོད་ཀྱང་། རིམ་བཞིན་ལས་གི་སྣེ་མོ་བ་དང་། སློབ་སྦྱོར་པ་མ་
བཅས་སོ་སོའི་འཚོ་ཐབས་གི་མདུན་ལམ་འགྲིག་ཅུ་གྲུང་སྐབས་བོད་མི་རིགས་གི་ཕུགས་རྒྱུང་རིང་པོའི་དམིགས་ལུས་
རྣམས་རིམ་བཞིན་བརྗེས་པ་དང་། ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོར་གི་ལས་དོན་རྣམས་ཀྱང་འཆར་ཅན་ཆོ་ག་ལྷན་ལེན་གི་རྣམ་པར་
གྱུར་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༠ (ལོ་རབས་བདུན་པའི་) དེའི་ཅུ་ཉེས་འབྲས་ཤོར་འགོ་འགོ་ཚུགས་ཉེ་བར་སྐབས་གཞི་རིམ་ཤེས་
ཡོན་གི་གནས་ཚད་དང་། ཡ་རབས་བཟང་སྲོད་ཆེས་ཉམས་དམས་སུ་གྱུར་སྐབས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༠ གྱུ་གངས་ནས་བཟུང་
དཀའ་ངལ་འདྲིའི་སྐོར་དབུ་མིན་རྣམས་པ་དང་། སྤེལ་ལས་བྱེད། དགོ་ཆུ། སློབ་སྦྱོར་། ཤེས་ཡོན་ལ་ཆོར་སྤང་གསལ་
པོ་བྱུང་ཡོད་པར་མ་ཟད། གང་དགའ་ཅི་ལེགས་གི་གོས་བསྐྱར་བསྐྱོད་སྤེལ་སུ་གནང་འདུག་ཀྱང་དོན་པན་ལྷན་པའི་
ཐབས་བྱས་ལག་བསྟར་བྱུང་བ་དམིགས་བསལ་མ་བྱུང་།³¹ ཞེས་གསུངས།

ཡར་རྒྱས་རྒྱུང་བའམ་འབྲེལ་རྒྱས་མེད་པ་ནི་འབྲེལ་ཡོད་དགོ་ལས་གི་ལས་ཀའི་ཆ་ནས་ཡིན་པར་གསལ་ལ།
སྐབས་དེར་ཡ་རབས་བཟང་སྲོད་ཉམས་པའི་རྒྱུ་གཅིག་ནི། གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ལ་སྦྱོར་ཡོད། དེ་ཡང་
གནའ་དེར་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་གཅིག་པན་གཅིག་གོགས་སུ་སྦྱོབ་ལུགས་མ་ཤེས་པར་གཅིག་ལྷངས་ན་གཞན་འདོར་
དགོས་པ་དང་། གཉིས་ཀ་སློད་གཅིག་ཏུ་ཡོང་མི་སྲིད་སྣམ་པའི་འདུ་ཤེས་སྦྱེས་པ་དང་། འདིག་ཉེན་ལྟ་ཚུལ་དང་འཚོ་
གནས་གི་དམིགས་ལུས་མི་གཅིག་པ་སོགས་བསྟུང་མར་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། ལགོང་ས་མཚོག་གིས་ཕྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་
5 ཚེས་ 26 ཉིན་རྗེས་སྐྱེད་བོད་རིགས་སློབ་གྲྭ།

འགའ་ཞིག་ནས་ང་ཚོའི་ལུགས་སློབ་ལས་ལེགས་པ་གཞན་མེད་པས་བོད་པས་བྱུ་བ་སློགས་པའི་ཤེས་ཡོན་སྤངས་ན་
པན་ཐོགས་མེད་ཅེས་ཤོད་མཁའ་ཡོང་གིན་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་སློགས་གཅིག་ཏུ་སྤང་བའི་སྐད་ཆ་རེད། ཡང་ང་ཚོས་བྱུ་བ་
སློགས་པའི་ལད་མོ་བྱེད་བྱུ་བ་ཞིག་བྱུང་ན་དེ་ལས་ལྷག་པ་མེད་ཚུལ་ཤོད་མཁའ་ཡང་ཡོང་གིན་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་
མཐའ་ལ་སྤང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་མི་རབས་ཆུན་གཞོན་དུ་མ་ཞིག་གི་འདོད་སློགས་སོ་སོར་གྱུར་པའི་
སྐབས་སུ། དགོ་ལས་འབྲེལ་ཡོད་སྤྲིལ་འདུགས་སོགས་གིས་སློབ་རིག་སྤར་སྦྱོར་བསྐྱིམས་ཉེ་གསར་གཏོད་དང་མདུན་
མཚོངས་བྱེད་མ་སྦྱབ་པས། གོང་དུ་བཤད་པའི་རྒྱུ་ཆ་དེ་དག་གི་སྐྱེད་དུ། བྱུ་བ་སློགས་གི་གཞུང་གཉེར་སློབ་གྲྭ་མང་
པོའི་ནང་དུ་ཚོས་ལུགས་མིན་སྤེལ་མི་ཚོགས་པར་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤེས་པ་དང་། གནའ་སློབ་ལ་དང་བའགག་པའི་
བོད་མི་གསར་བརྗེས་པར་བསྟུང་བ་དུ་མ་ཐོན། ཚོས་དགོ་རྣམས་ཀྱང་གྲུབ་འབྲས་རི་བཞིན་མ་ཐོན་པས་ཡིད་ཐང་ཆད་
ཅིང་སྐྱིད་ལུགས་པར་གྱུར། དེ་ལྟར་ལོ་རྒྱུ་རིམ་སོང་གིས་མཐར། མགོན་པོ་མཚོག་གིས་ཕུགས་རེ་ཆེས་ཆེར་གནང་བའི་

³¹ ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་གི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་སློགས་བསྐྱིམས་ལས་ཤངས།

རིགས་ལས་ཚད་མ་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་གསོ་དེ་དགོང་ཞོགས་ཀྱི་ཞལ་འདོན་ཅམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་། ཚོས་དགེ་
ནམས་དགོན་གཉེར་རམ་དགེ་བསྐྱོས་འགྲིག་བདག་ལྷ་བྱུང་གྱུར། དེ་དང་ཚབས་ཅིག་བོད་གངས་ཅན་པའི་སྐད་ཡིག་
གཉིས་ལ་ཡང་ཉམས་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡིག་རྒྱལ་ཁོངས་སུ་འཇུག་དགོས་པས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་
གཉིས་ལ་གཙོ་འདོན་མ་གྲུབ་པའི་ཁར། མ་འོངས་པའི་ལས་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་གལ་ཆེན་དུ་མཐོང་བ་དང་། སློབ་
མའི་སློབ་དང་མཐུན་པའི་གོ་བདེའི་འཆད་ཁྲིད་བྱེད་མ་གྲུབ་པ། སྤྱི་ལོ་ 1982
ཟླ་ 7 ཚེས་ 22 ཉིན་གཞོན་ནུའི་འགན་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་ལ།

སྤྱིར་བཏང་ཆ་སློབ་སྦྱོར་གྲུས་ནས་བཤད་ན། ང་རང་ཚོ་སོ་སོའི་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་ཐོག་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་མཁན་དགོན་པོ་
འདུག། དེ་ནི་ད་ལྟའི་ཆར་ཉིན་རེ་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ནང་ལ་དེ་ཅམ་དགོས་མཁོ་མེད་པ་ལྷ་བྱུང་མཐོང་སྟེ་སྟོད་ཡངས་
དང་སྣང་ཆུང་དུ་སོང་ནས་འཕྲུལ་ཤོར་འགྲོ་གིན་མེད་དམ་བསམ་གྱིན་འདུག། དེ་ལ་དོ་སྣང་དེས་བར་དུ་བྱེད་དགོས། ང་
ཚོས་རྒྱ་མི་ལ་བར་མཇུག་མོ་བཅུགས་ཏེ་ང་ཚོའི་རིག་གཞུང་རྩ་གཏོར་གཏོར་གིན་འདུག་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་མི་རྒྱུར་
ཡོང་སྟེ་ཁྲིད་རང་ཚོས་རིག་གཞུང་ག་ཚད་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་ཅེས་དེས་ན། མགོ་འཕྲུར་ནས་སྟོད་དགོས་བྱུང་ན་ངོ་ཚ་པོ་
ཆགས་པ་རེད། བོད་ནང་ལ་བྱེད་མི་ཚོགས་པའི་བཀག་སྡོམ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ལྡན་བོད་པ་ཚོས་བོད་ཡིག་དང་བོད་ཀྱི་རིག་
གཞུང་སློབ་སྦྱོར་བྱེད་རྒྱུར་འཕྲུལ་ཤོར་གྱིན་པ་རེད། ང་ཚོར་མིའི་ལུང་བར་བཀག་སྡོམ་བྱེད་མཁན་སུ་ཡང་མེད། བཀག་
སྡོམ་བྱེད་མཁན་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་ནས་འཕྲུལ་ཤོར་གྱིན་ན་ངོ་ཚ་པོ་དང་གྲོང་ཆེན་པོ་རེད། ཅེས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་

རིག་གཞུང་གི་ཐད་ནས་ཉམས་ཞེན་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས།
ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ལས་སྟོན་དེའི་འོག་གསུང་བཞེད་འགྱུར་འགྲོས་དེ་སྐར་ཡང་རྒྱུན་སྲོལ་པལ་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་དུ་མ་
བཅུག་པར་ལོ་རེ་བཞེན་མདུན་ནས་མདུན་དུ་བཞོད་སྐབ་བ་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་དེ་བཅའ་སྲོལ་གཞུང་གི་སྲི་ལུ་བ་རྣམས་ཀྱི་
སྐབས་བབས་ཀྱི་ལས་འགན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ལས་བྱེད་དང་པ་མ་གཉིས་ཐད་ནས་བཅའ་སྲོལ་དུ་གཞིས་ཆགས་པ་
ཚུགས་ཀྱིས་འཚོ་ཐབས་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་དཀའ་ངལ་རིམ་མེལ་བྱུང་བ་དང་མཉམ་དུ་རྩ་བཤག་གི་ཚོར་བ་ཡལ་ཏེ་
བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་སྲོལ་ཐོག་དགོས་དེས་ཀྱི་འགྱུར་བ་དང་། ཡར་རྒྱས་གང་ཡང་གཏོང་མ་གྲུབ་པར་མ་ཟད།
ལམ་སྲོལ་འདིའི་ནང་ནས་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཅམ་ཡང་རྒྱུན་འཛིན་མ་གྲུབ་པར་ཉམས་ཆག་
གྱིན་པའི་གནས་སྟངས་འདི་ནི་ང་ཚོའི་མི་རབས་ཀྱི་ལས་འགན་མ་འགྲུབ་པ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་མི་བྱ་མཐུ་མེད་རེད།³² ཅེས་

སྤྱོད་པ་ཡོངས་ནས་ཉམས་ཆག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྟོན་གནད་གསུངས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1983 ཟླ་ 10 ཚེས་
15 ཉིན་ད་ས་བུ་སྤྱོད་ཀྱི་སྟེན་སྟོན་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོར་བ།

³² ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་སྤྱོད་པ་བསྐྱིགས་ལས་ཀྱི་ཐད་སྤྱོད་པ།

ང་ཚོ་མོད་མི་རིགས་དེར་དུས་ཤིག་ལོན་ཐོག་རྗེས་ལུས་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཡོད། རྗེས་ལུས་ཆེན་པོ་ཐེབས་པ་འདི་ང་
ཚོས་མི་ཐོག་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཡར་གསོ་ཐུབ་པར་བྱེད་དགོས། ལོ་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོའི་ནང་ལ་འཇུག་པོར་བྱིན་
པ་དེ་མི་ཐོག་གཅིག་གཉིས་ནང་གསོ་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པས། སྤྱིར་བཏང་འཛམ་གླིང་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མཁན་ལུ་
ལུ་མོ་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་ཅམ་གྱིས་ལུགས་བསྐྱེད་འབད་བཅོལ་བྱེད་དགོས། ... འཛམ་གླིང་ས་ཁུལ་གཞན་དག་
ལ་མི་དང་མིའི་བརྗེ་བའི་བསམ་སློབ་དེ་སློབ་མ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བརྒྱ་དང་དུག་ཅུའི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་དང་མི་འདྲ་བར་དེང་སང་
བསམ་སློབ་གསར་བ་ཞིག་སྤྱི་བའི་སྐབས་ཡིན་པས། ང་ཚོ་མོད་པའི་སྤྱི་གཞི་ལྷོ་ལོ་དེ་བས་ཀྱང་བྱམས་བཅེ་དང་གཞན་པའི་
ཤི་བསམ་པས་རང་གི་སེམས་ལ་ཞི་བདེ་ཡོད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་འདྲིའི་སྤྱི་དངོས་འབྲེལ་དོན་དང་ལྷན་པའི་
བསམ་པ་ཅན་དང་པའི་བསམ་པ་ཅན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཐུབ་པའི་འབད་བཅོལ་དེས་སར་དུ་བྱ་དགོས། ཞེས་མི་རིགས་གཞན་
ཤི་སྤྱི་གཞི་ལྷོ་དང་མི་འདྲ་བར་སློབ་སྦྱོང་ཐོག་འབད་བཅོལ་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཤི་ལམ་སློབ་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1984 ལྷ་
9 ཚེས་ 11 ཉིན་ཤིག་རིག་ལས་དོན་གལ་ཆེའི་སྤྱད་ཚོགས་འདུར་འབྱོར་བའི་ཚོགས་མི་རྣམས་ལ།

ཁ་སང་བཀའ་ཤག་དང་སྤྱད་ཚུང་བ་བཞིན། ང་ཚོས་རིག་པ་བསྐྱེམ་དགོས་པའི་དུས་ཚོད་ལ་བསྐྱེབས་ཡོད། བར་
ལམ་ཞིག་ནས་སློབ་བྱ་ཐོན་མཁན་དང་། ད་ལྟ་སློབ་བྱའི་ནང་ཡོད་བཞིན་པའི་སློབ་སྤྱི་གཞི་ལོན་པོར་འཇུག་པོར་འགྲོ་
གིན་འདུག་ཅེས་སྤྱད་ཚུག་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོངས་གྲགས་ཤིག་བྱུང་བ་ཤིང་། ... ང་ཚོས་དཔེར་བལྟ་ས་དེ་རྒྱ་
གར་གི་སློབ་བྱ་ཤིང་། རྒྱ་གར་གིས་ལུབ་སྤྱོད་ཤིག་གི་སློབ་བྱར་ལྷ་གིན་ཡོད་པ་ཤིང་། དཔེ་བལྟ་ས་མཐར་ཐུག་ལུབ་སྤྱོད་ཤིག་
ཤི་སློབ་བྱ་ཚོའི་ནང་ལ་ཆ་བཞག་ན། རིགས་གཅིག་གིས་ཚོས་བསྐྱབས་ན་འགྲིག་གི་མ་ཤིང་ཅེས་ཤོད་ཤིན་ཡོད་པ་དང་།
དེང་སང་ཞི་ཚོས་ཤི་བསྐྱབ་བྱ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་ཤོད་ཤིན་ཡོད། ཅེས་སོགས་ཤོད་སྤྱི་གཞི་ལྷོ་དང་ལམ་སོགས་ལ་
སློབ་ཚན་པོ་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། སློབ་ཚན་ཡིག་སྐྱར་བྱེད་སྤྱོད་ཤིག་ལ། འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་ཤི་བསམ་སློབ་སོགས་ཤི་
ཐད་ཐུགས་སློབ་མ་ཁེངས་པའི་བཀའ་སློབ་མང་དུ་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1985 ལྷ་ 4 ཚེས་ 6 ཉིན་ལོ་འཁོར་ལས་བསྐྱེམས་
ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་བརྒྱ་བཞི་པའི་སྤྱི་དང་།

དུས་ཚོད་ཁག་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ་ང་ཚོར་རང་གི་ཉམས་སྲོང་གིས་མ་འདང་བ་དང་། ཤེས་ཚད་ཤིས་མ་འདང་བའི་
དཀའ་ངལ་བྱུང་ན་ཡང་། ལྷག་བསམ་ཤི་ཐོག་ནས་གཞུག་བསྐྱེད་ཏེ་ལོ་བསྐྱེད་ནས་ཡོང་དུས་གཞི་རྩ་མེད་པ་ཞིག་ལ་
གཞི་རྩ་གསར་བ་ཞིག་ཆགས་ནས་གང་ལྟར་རྩ་བ་ཞིག་ཚུགས་བསྐྱེད་ཡོད། གཞི་རྩ་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་ཚོས་ད་དུང་ཡར་
རྒྱས་གཏོང་ཐུབ་ཤིང་། བྱེད་མ་ཐུབ་པ་རྩ་བ་ནས་ཡོད་པ་མ་ཤིང་། དེ་འདྲའི་དུས་ཚོད་ལེུ་གསར་བ་ཞིག་གི་སྐབས་ལ་
སློབ་ཡོང་དུས་ཚོད་མས་དམིགས་བསམ་ཤི་སྤྱི་གཞི་ལོན་པོར་ལུགས་བསྐྱེད་དགོས། ང་ཚོ་བཅོལ་བྱེད་པའི་གནས་
སྐབས་འདིར་གལ་ཆེ་ཤོས་སློབ་སྦྱོང་གི་སྐོར་དང་གཞིས་ཆགས་ཤི་སྐོར་དེ་ཤིང་། དེའི་ཐོག་ལ་བྱུབ་འབྲས་མང་གི་དང་
པོ་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་བར་ལམ་ཞིག་ནས་ལས་ཀ་ཆགས་ཚུང་མེད་པར་འཇུག་པོར་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་ཞིག་མཐོང་
གིན་འདུག། ... སློབ་མ་པལ་ཆེར་དུག་ཅུ་རེ་གཉིས་ཅམ་ལ་ང་ཚོའི་ཤེས་རིག་གི་ཚོགས་འདུ་དང་པོ་དེ་འཚོགས་པའི་ས་
སྐབས་ལ། སློབ་ཚན་ཚང་མ་ཤོད་ཡིག་བརྒྱུད་ནས་བསྐྱབ་ཐུབ་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས་ཤིན་འདུག་ཅེས་བཀའ་ཡོད། ཡིན་

ནའང་། ལག་ལེན་འཁེལ་མ་ཐུབ་པ་རེད། ལམ་སངས་སློབ་ཚན་ཆ་ཚང་མ་བྱུང་ན་ཡང་དབེར་ན། སང་གནངས་འཛིན་གྱི་
ནང་བསྐྱབ་རྒྱུ་དོན་དག་དེ་ལྟམས་དོ་དགོང་སང་དགོང་འཕྲལ་འཕྲལ་ཤོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱུར་ནས་སྐྱམ་པར་ལས་མ་བྱུང་
ཏུང་བརྒྱབས་ཏེ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ན། རིམ་པས་རིམ་པས་ཤོད་སྐྱེད་ནང་སློབ་ཚན་ཆ་ཚང་སློབ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། ཉི་
མ་དང་ཤོ་རང་ནས་ལམ་སངས་ཆ་ཚང་དང་སྐྱུས་དག་པོ་ཞིག་ཡོང་བའི་རེ་བ་བརྒྱབས་ཏེ། སྐྱུས་དག་པོས་དེ་མ་འགྲུབ་
པའི་བར་ལ་བསྐྱབས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན་ཏུས་འགྲུང་རྗེས་ལུས་ཐེབས་རྒྱུ་ཉིན་ཁ་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་སྐྱེད་ཆ་བྱུང། ད་པས་
ཆེད་དེ་འབྲུང་ཆགས་འདུག ། མིའི་ལུང་བར་བསྐྱེད་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུག་འགོ་གིན་ཡོད་ཀྱང་། སློབ་ཚན་མང་པོ་

ཞིག་གི་ནང་ལ་ཤོད་སྐྱེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསྐྱབ་རྒྱུ་ཡང་རྒྱས་ད་ལྟར་འགོ་ཐུབ་ཀྱིན་མི་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་
1985 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 23 ཉིན་ཡང་ཤེས་རིག་ཚོགས་ཆེན་ཐངས་གསུམ་པའི་ཐོག་སྐྱུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་ཀྱང་།
མཐོ་རིམ་སློབ་གྲུའི་བར་དུ་སློབ་ཚན་ཆ་ཚང་མ་ཤོད་ཡིག་ནང་སློབ་ཐུབ་པར་འབད་བཅོལ་དགོས་པའི་ལམ་སློབ་སྲུང་
ནས་གནང་ཡང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་བར་འཕྲུས་ཤོར་དུ་སོང་བའི་ཚུལ་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་
རིན་པོ་ཆེས།

ཐོག་མའི་རྩ་བའི་དུས་སྐབས་སུ། གཞན་གཡང་བྱས་པའི་ལམ་སློབ་ཚུ་ངན་ལམ་ཤོར་ལྟ་བུ་གོམས་གཤེས་སུ་
འཇགས་ཏེ་དེ་ལས་གཞན་པའི་ལམ་སློབ་ཞིག་བསམ་ཞིབ་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས་མཐོང་མ་ཐུབ་པའམ། མཐོང་ཡང་བྱེད་
མ་ཤོད་པའི་དབང་གིས་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཁམས་དེ་སྲུང་འདས། ལ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་དུས་གསུམ་གསལ་
གཞིགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ནན་བསྟུན་གནང་འབྲས་སུ། ཤོད་སྐྱེད་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་འཛིན་གྱི་དང་པོ་ནས་ལྷ་པའི་བར་
སློབ་སློང་གི་སྐྱེད་ཡིག་ཤོད་སྐྱེད་དུ་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་ཆེད་ཀྱི་བཞུག་བསྐྱབ་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡང་། ཕྱི་ནང་གི་འགལ་རྒྱུན་དུ་
མའི་དབང་གིས་འཛིན་རིམ་དུག་པ་ཡན་སློབ་སློང་གི་བརྒྱུད་ལམ་གཞན་སྐྱེད་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་ཉམ་ངའི་གནས་ལས་
ད་ལྟ་ཡང་གོམས་ཐུབ། ཅེས་བཅོལ་སྤོལ་ཤོད་མིའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་

གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1990 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 3 ཉིན་ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས། “ད་བར་ང་ཚོས་སློབ་གྲུ་བརྒྱལ་པ་འདི་དག་ལ་
གང་ལ་གང་འཚམས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་ཡོད།” ཅེས་སོགས་སྲུང་གི་ལས་དོན་ལ་གྲུབ་འབྲས་བྱུང་བ་དང་། གཞུང་གི་
ལས་བྱེད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་འཇོག་སྤྱི་ལོ་མང་ཙམ་བསྐྱེད་པ་ཡོད་པ་ལ་སོགས་བསྐྱབས་བསྐྱེད་མཚུངས་ཤིང་།

ཡིན་ནའང་། བར་སྐབས་ང་ཚོའི་སློབ་གྲུ་ཁག་ཚོའི་ནང་ལ་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་ཚད་འདར་གིན་མི་འདུག ། ཤེས་ཡོན་
གནས་ཚད་སློ་དུ་འགོ་གིན་ཡོད་པའི་སྐྱེད་ཆ་ཞིག་ལྷགས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་ཤོད་ནང་ལ་རྒྱ་མིས་རིག་གཞུང་ཙུ་
མེད་གཏོང་གིན་འདུག ཅེས་སྐྱེད་རྒྱུ་གིན་ཡོད་ཀྱང་། སྐབས་རེར་ཤོད་ཡིག་གི་རྩོམ་གྲིས་དང་། དཔེ་དེབ་ཐོན་སྐྱེད་ས་
ཤོད་ནང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ཚོའི་གསལ་ལེགས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ང་ཚོ་རང་དབང་ལུང་པའི་ནང་ལ་ཤོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་སྐྱེད་སྐྱོབ་
བྱེད་རྒྱ་དམིགས་ལུལ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཟེར་མཁན་གྱི་སློབ་གྲུ་ཁག་ནས་ཐོན་མཁན་ཚོ་ཤོད་ཡིག་གི་ཤེས་ཚད་ཞན་པ་ལྟ་བུ་
དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཉེ་ཆར་རྒྱ་གར་ཤེས་རིག་སློབ་ཚན་ལ་ཆེད་མངགས་མཇུག་ཏེ་

སྲིད་བྱུངས།” ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་གཏུག་འབེབས་གནང་། ཤེས་ཡོན་སྲིད་ཇུས་དེ་ཉིད་གཞིར་བཟུང་གིས་དགོ་
ཚད་ཚུལ་ལ་འོས་སྤྱོད་གནང་། ལ་གོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་མཆོག་པོ་མཚོག་ནས་ཐུགས་སློབ་རྒྱ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་སློབ་
གྲུའི་མིང་བྱང་སྒྲུལ། རང་དབང་གིས་འདུས་པའི་བོད་སྐད་ལ། ༡༩ ཅམ་སློབ་འཇུག་གཏུག་འཁེལ་གནང་བ་སོགས་གྲ་
སྲིག་ཚུལ་ལེགས་པར་གྲུབ་མཐར་སྦྱི་ལོ་ 2005 ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 10 ཉིན། “མེས་དཔོན་གཙུག་ལག་དཔེ་སློབ་
སློབ་གྲྲ།” ཞེས་པ་གསར་འཇུགས་གནང་། སྦྱི་ལོ་ 2009 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 27 རས་ཉིན་ལྗེའི་རིང་ཚོགས་ཚེན་
ཚོགས་ཉེ་ཚོས་དགོ་ཚད་ལྡན་བསྐྱོད་གཞག་དང་། སློབ་དགོ་ཚུལ་ལ་ཚན་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབ་སྤྱོད་གང་མང་
ཐོག་རིགས་ལམ་གྱི་སློབ་ཁྲིད་ཁྲིད་གདམ་དུ་གཏོང་བ། “རིགས་ལམ་གྱི་གཞུང་ལུགས་དང་ཐབས་ཚུལ་ཚུལ་ཚུལ་དེད་
རབས་གྱི་སློབ་ཚན་དང་སྦྱར་ཉེ་སློབ་ཁྲིད་བྱ་སྤྱོད་གས།” དེའི་ལོ་སློབ་ཚན་ཚུལ་སྐད་ལོག་གཉིས་པའི་ཚུལ་གྱིས་
སློབ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱ་སོགས་གྱི་ཐད་བཟོ་སྐྱེད་དང་མོས་ཚོད་དུ་མ་བཞག །

དེ་ལྟར་བཅོན་པོའི་དུ་མེབས་མ་ཐག་ནས་ཉིན་དང་མཚན་མཐུད་ནས་དགོངས་བཞེས་དང་ཐབས་འཚོལ།
རོགས་སྤྱོད་འབོད་སྐྱུལ་སོགས་རྒྱན་མ་ཚད་པར་གནང་སྟེ་གཏུག་ཉིན་སློབ་གྲྲ་དང་མཐོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་། ཤེས་
རབ་དགའ་ཚེལ་སློབ་སྦྱིང་ཁང་གསོག་སྐྱར་སློབ་གྲྲ། བོད་རིགས་ཁ་ཆེའི་སློབ་གྲྲ་སོགས་ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱ་གར་དང་
བལ་ཡུལ། འབྲུག་བཅས་སུ་སློབ་གྲྲ་ཁྲིན་བསྐྱོམས་བརྒྱ་ལྷག་བརྒྱལ་བ་གསར་འཇུགས་གནང་བ་ལས་སྐབས་དོན་སྣ་
ཚོགས་གྱི་དབང་གིས་སློབ་གྲྲ་ ༩༧ ལྷིར་བཟུ་གནང་། སྦྱི་ལོ་ 2013 ལོར་འགྲེམ་སྐྱེལ་གནང་བའི་<<ཤེས་རིག་ལས་
ཁུངས་གྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ལོག་ཆ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་>>ཞེས་པར།

རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་ཁུལ་དུ་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་སུ་དེ་བཞེད་ཡོད་པའི་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྲའི་གངས་ཆ་ལ་དུས་ནས་
དུས་སུ་འཕར་ཆག་ཅི་རིགས་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞེན་ཡོད་པ་ལྟར། ད་ལྟའི་ཆར་སློབ་འཕྲོའི་སྤེ་ཚན་ཁག་བྱུང་དུ་མ་བཅེས་
པའི་སློབ་གྲྲ་ཁག་ ༧༧ དང་། དེ་དག་དུ་སློབ་སྐྱོད་ལོ་མོ་གངས་ ༩༤༤༤༥ ཡོད། སློབ་སྐྱོད་གི་རྩ་འབོར་གྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༡༩
རྒྱ་བལ་ཡུལ་མའི་སྐྱ་གྲྲ་དང་། བརྒྱ་ཆ་ ༡༤ བོད་ནས་གསར་འབྱོར་སྐྱ་གྲྲ། དེ་གི་ཁུངས་བརྒྱ་ཆ་ ༤༤ རྒྱལ་མཚོག་པོད་
སྐྱོད་ལོག་སློབ་གྲྲ་དེ་དག་དུ་དགོ་ལས་གངས་ ༩༩༩༤ ཡོད་ཁོངས་ནས་བོད་རིགས་དགོ་ལས་གངས་ ༡༧༤༤ ཡོད།
གོང་ལུས་གངས་མོའི་ནང་མེད་པ་སློབ་ལོ་བརྒྱལ་བའི་དམིགས་བསལ་སློབ་ཁང་ཤེས་རབ་དགའ་ཚེལ་སློབ་སྦྱིང་དུ་ད་ལྟ་
སློབ་སྐྱོད་གངས་ ༤༤ དང་དགོ་ལས་གངས་ ༥༤ ཡོད། ཅེས་དང་། བོད་ནས་གསར་འབྱོར་བའི་སློབ་མར་བདག་

སྤྱོད་གནང་བའི་ཐད་ལ།

སྦྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ རས་ད་བར་བོད་ནས་གསར་འབྱོར་བའི་སློབ་གྲྲའི་ལོ་ཚད་ཅན་སྐྱ་གྲྲ་ ༡༩༩༩ བོད་ཁྲིམ་གཉིས་སུ་
སློབ་འཇུག་བྱུང་ཡོད་པ་ནས་སློབ་སྐྱོད་གངས་ ༤༤༩༧ ད་ལྟ་བོད་ཁྲིམ་གཉིས་སུ་ཡོད་སྐྱུས་དང་། དེ་དག་ལ་བོད་ཁྲིམ་
གཉིས་ནས་གཞིགས་སྤྱོད་སློབ་མོན་ནང་གཏོང་གནང་སྐྱུས་ཤིང་། དེ་བཞེན་སྦྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ རས་ད་བར་སློབ་གྲྲའི་ལོ་ཚད་

བཀའ་བའི་གསུང་འཕྲོར་གཞིན་སྐྱེས་གངས་ ༤༢༠༩ ལེས་རབ་དགའ་ཚལ་སློབ་སློབ་ལྷན་པུ་སློབ་འཇུག་བྱུང་ཡོད་པ་ནས་
སློབ་སྐྱེས་གངས་ ༤༡༤ ད་ལྟ་སློབ་ཁང་དེར་ཡོད་ལུས་དང་། དེ་དག་ལ་ལེས་རིག་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་རང་གཞུང་ནས་
སློབ་ཁོན་ནང་གཏོར་གནང་ལུས་ཡིན། ཞེས་གསལ་ལ། སློབ་དེབ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ། སློབ་འགྲོ་ནས་འཛིན་གྱི་
བརྒྱུད་པའི་བར་གྱི་ཤོད་ཡིག་སློབ་དེབ་རྣམས་ཅོམ་སྒྲིག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་གནང་ལུས་ཐོག་འཛིན་གྱི་ ༤ པ་ནས་ ༩
པའི་བར་གྱི་ཆོན་རིག་དང་ཨང་ཅེས་སློབ་དེབ་རྣམས་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་འབྲེལ་སྒྲེལ་གནང་ཡང་། སློབ་གྲྭ་ཁག་
གིས་དབྱེན་སྐད་སོར་འཛོག་བྱས་པས་ཕན་མེད་དུ་ལུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་སློབ་དེབ་གཞན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་བོད་སྐད་
ཤེད་བཞིན་པ་སོགས་གོང་གསལ་ཡིག་ཆར་གསལ་ལ། མདོར་ན། ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།
རོས་གྲིས་རྒྱན་དུ་ཤོད་ལུས་ལྟར། ང་ཚོར་བསྟོན་བསྐྱབས་མིས་བཏང་ན་ཡག་པོ་རེད། རང་གིས་རང་ལ་བསྟོན་པ་བཏང་
ན་ལོས་བབ་གང་ཡང་མི་འདུག། ... སྤྱི་ཡོངས་ནས་བལྟས་ན་ང་ཚོ་གཞན་ལས་ལྷག་པའི་བྱས་རྗེས་ཡོད་པ་ཞིག་དུ་
གྱུར་ཡོད། འཛམ་གུ་སློབ་འདིའི་སྐང་ལ་བཅའ་བྱོལ་བ་མང་པོ་ཡོད། ང་ཚོ་བོད་པའི་གངས་ཀ་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཉ་ཅང་
ཉུང་ཉུང་ལྟེ་བཅའ་བྱོལ་བ་ཉུང་ཤོས་ཀྱི་གསུམ་ཤིག་རེད། ཡིན་ནའང་། སྤྱི་བཟུངས་དང་ཚགས་རྒྱུད་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐོག་
ནས་བཤད་ན། བོད་པ་བཅའ་བྱོལ་བ་དེ་ཚགས་རྒྱུད་ཤོས་དང་ཡར་རྒྱས་ཆེ་ཤོས། རོགས་རམ་གང་བྱུང་བ་རྣམས་ནད་
ཐོག་སྐྱོན་འཁེལ་བྱས་ནས་སྤྱི་བཟུངས་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་བྱུང་ཡོད།³³ ཅེས་བཅའ་བྱོལ་བོད་མིའི་སྒྲིག་འཇུག་གི་གནས་
སྟངས་དང་། སློབ་གྲྭ་དང་དགོན་སྡེ་སོགས་སྤྱི་གསུམ་བསྐྱོམས་གྲིས་བལྟས་ན། དུས་སྐབས་ནང་གཞན་ལ་མེད་པའི་སྤྱི་
འབྲས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་ཐོན་ཡོད་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྐྱེལ།

བོད་སློབ་རྒྱུར་འཇུགས་ཀྱི་དགོས་དོན།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1959 ནས་བཅའ་བྱོལ་བོད་མིའི་སློབ་གྲྭ་རྒྱུར་འཇུགས་མཚན་པ་ལས་བཅུམས་
ཉེ་བར་མཚམས་མེད་པར་འཛམ་གུ་འདིལ་བོར་ལེས་ཡོན་གཉིས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་ཕན་འབྲས་སོགས་ཞིབ་འབྲེལ་
དང་ཉིང་སྐྱེལ། བསྟེ་གནས་གསུང་འཇུགས་ལ་མཐུན་ཆུན་སློབ་པ་སོགས་མགོ་བྱིད་དུ་བསྐྱེད་པ་སྤུས་ཀྱང་བྱ་དགའ་
བའི་མཚན་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་སློབ་བཞིན་པ་འདི་ནི་བོད་མི་ཅོམ་དུ་མ་ཟད། འཛམ་གུ་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་གྱི་ལེགས་ཚོགས་
ཀྱི་དཔལ་རྒྱ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

གོང་དུ་གྲིས་པ་དག་ལས་བོད་སློབ་རྒྱུར་འཇུགས་ཀྱི་དགོས་དོན་མི་གསལ་བ་མིན་ཡང་རེས་པའི་དོན་དུ་སྐར་
ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

³³ 1992 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 23 ཉིན་བོད་སྤྱི་གྲིས་སྡེར་གསུངས།

དོན་སྤྱིར་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་གཞི་འོད་མ་ཉམས་པའི་བོད་སྐད་འཆར་ལོངས་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་སློབ་གྲྭ་འདི་འདྲ་བཅུགས་པ་རེད། ... རང་ཆོས་བོད་མི་རིགས་སྤྱིའི་བསམ་བློ་དོར་ནས་མི་གྲེ་གྲག་པ་གཅིག་ལ་བསམ་བློ་བཏང་བས་འཕྲིག་ན། བོད་སྐད་རྒྱལ་མཚོག་གྲྭ་གར་བའི་སློབ་གྲྭ་བཏང་། རྒྱ་གར་གྱི་མི་མེད་དུ་ཞུགས། རྒྱ་གར་བའི་ལས་དོན་བྱས་ན་སྐྱེད་ཀྱི་འཚོ་བ་འཕྲིག་ཅམ་ཞིག་ཡོང་སྲིད་ཀྱང་། དེས་མི་རིགས་ཅ་བཅུག་དུ་འགྲུང་ཉེན་ཡོད། བོད་སྐད་དང་རང་གི་ཤེས་ཡོན་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པ་དེ་མ་ཤེས་ན། དེར་སང་རྒྱ་གར་ནང་ཡོད་པའི་སྤར་གྱི་བོད་རྒྱུད་རེད་ཅེས་པའི་རྟ་མང་ཟེར་བ་དེ་ཚོ་ནང་བཞེན་ཡོང་རྒྱ་རེད། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ཁ་ནས་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་ཞེས་ཟེར་གྱིན་ཟེར་གྱིན་ལ། དོན་དུ་མི་རིགས་ལྷན་བཅུགས་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་བོད་མི་རིགས་གསོན་གནས་ཡོང་བའི་ཆེད་ཡིན་པ་སློབ་མེད་ཡིན། ཡང་གཅིག་བཤད་ན། ཤར་རུབ་ཀྱི་མི་རིགས་སྤྱིས་སྤོང་བའི་ཤེས་ཡོན་ཅམ་མ་ཡིན་པར། བོད་མིས་ཡུན་རིང་བདག་གཅེས་བྱས་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བོར་བཅུག་དུ་མ་བཏང་བར་སློབ་སྦྱོང་གི་ཚོའི་རྒྱུད་ལ་བཞག་སྟེ། “རང་རེར་སྤར་ཡོད་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ནི་མི་ཉམས་རྒྱུན་སྤོང་བྱེད་པ་ལས་གསར་དུ་བཟོ་སྐྱབ་མི་དགོས་པ་འདི་གཤོག་པ་ལ་གཅིག་དང་། དེར་དུས་རིག་གསར་གྱི་ཆ་ནས་རང་རེ་རྗེས་སུ་སྐྱབ་ཐབས་ཡོད་པས་སྤར་མེད་གསར་དུ་སྐྱབ་དགོས་པའི་འདབ་གཤོག་ལ་གཅིག་བཅས།”³⁴ ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། གནའ་དེང་ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཅ་དོན་སྐྱབ་སྐྱབ་པ། འདིག་རྟེན་སྤྱི་ལ་བན་བདེ་སྐྱབ་པ་སོགས་མཐར་གཏུགས་ན་རང་གཞན་ཀྱང་གྱི་བདེ་སྤྱིད་སྐྱབ་མཁན་གྱི་བོད་མི་ཚད་ལྡན་ཞིག་དུ་གསོ་སྤོང་གནང་བའི་ཆེད་ཡིན། དེ་ལ་ཡ་བོང་ས་མཚོག་ནས།

བདེ་སྤྱིད་བསྐྱབ་རྒྱའི་དོན་དུ་མི་ལ་རང་བཞེན་གྱིས་བསམ་བློ་གཏོང་རྒྱའི་རུས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་། དེའི་ཁ་སྐོང་ལྟ་བུར་ཤེས་ཡོན་ཟེར་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན། དེ་དུས་རབས་ནས་དུས་རབས་སྐྱེལ་ཉེ་ཡར་རྒྱས་ལྱིན་ཡོད། ཡང་སྤྱིར་ཤར་ཚོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། ལུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། ལྷོ་རོལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། ལྷོ་རོལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། གང་ལྟར་ཡང་སྤྱིར་ཤེས་ཡོན་གྱི་རིགས་ཚང་མའི་རྩ་བའི་སྤྱིར་བོད་མི་ལ་བདེ་སྤྱིད་ཅིག་ཡོང་བའི་དོན་དུ་ལམ་ཆེར་རེད།³⁵ ཅེས་ཤེས་ཡོན་སྤྱིའི་དགོས་དོན་གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་མ་སུ་རིང་

བོད་སློབ་དང་སོ་གསར་འཇུགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་དུ།

ད་ལྱིན་རང་ཆོས་སྤར་བཞེན་གྱི་རྒྱལ་ལ་འགྲེལ་བ་མ་བྱས་པར་རང་ཉིད་གཅིག་ལུང་སྤོད་སྐབ་ཐབས་གཏན་ནས་མེད་པས། རང་ཆོའི་ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ཡིག་དང་། འཛམ་གླིང་དུ་ཁྱབ་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་དབྱིན་རིའི་སྐད་ཡིག་། འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འཕྱོར། ཆོན་རིག་ལ་སོགས་པའི་དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་གཙོ་ཆེ་བ་ཚང་མ་སློབ་སྤོང་

³⁴ 1964 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 22 ཉེན་མ་སུ་རིང་སློབ་སྦྱོང་ཆེག་སྤོང་ཅམ་འདུས་པར་སྐྱེལ།

³⁵ 1972 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 20 ཉེན་རྟ་ས་དཔེ་མཛོད་དུ་གསུངས།

སྤྱི་ཚུལ་ནི་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད་དང་། མི་ཡ་རབས་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ངེས་པས་དེ་ཚང་མས་སེམས་ལ་ཞོག་། ཅེས་ཆེ་
འདིའི་བདེ་ཐབས་སྐྱབ་བ་དང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་། འབྲས་ལྷན་གྱི་བདེ་ཐབས་སྐྱབ་བ་ཚོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་
ལ་བརྟེན་ནས་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད་དང་མི་ཆེ་དོན་ལྡན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས།³⁶ ཡང་སྐབས་དེར། “ཚོས་
ཞེས་པ་ནང་བསམ་སློབ་ཀྱི་བྲག་ཅིག” ཅེས་དང་། ཡན་དེར། “ཚོས་ཞེས་པ་ནང་གི་ཡོན་ཏན་ཏེ་བྱམས་སྤྱིང་རྗེ་དང་། གཞན་
པན་ལྷག་བསམ།” ཞེས་དང་ཡང་། “ཚོས་ནི་སློབ་ལྡན་འགྲོ་བ་ཡོད་ཚད་ཀྱི་འབྲས་ལྷན་གྱི་པན་བདེ་སྐྱབ་ཐབས་ཤིག་
”སོགས་ཀྱང་སྐབས་བསྐྱབ་ཀྱིས་གསུངས་ཏེ་ཐབས་ལ་མཁས་ཤིང་གོ་རྒྱུ་ཟེ།

ཕྱི་རྒྱལ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱི་ཚུལ་དུ་བོད་སྐྱུག་ ཆེད་གཏོང་།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 5 ཉིན། “ཕྱི་རྒྱལ་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་སྤྱི་ཚུལ་གྲངས་སྟེ་འཕྲོས་ ༥༠༠ ཅམ་ལ་ཆ་
འཛིག་བྱས་ན། དེའི་ཁོངས་ནས་སྤྱི་དོན་དང་། ཁིམས་ལུགས། སྤྱོད་པ་དག་ཆོད་ལ་སོགས་པ་རིག་གནས་སྤེ་ཚོན་

³⁶ སྤྱི་ཚུལ་ལ། སྤྱི་ཚུལ་ཏེ་སེམས་རྒྱུད་འཚོས་པའི་ཚུལ་སྟོན་བ་“སྐྱབ་ཚུལ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་”དང་། ཉམས་སྤྱིང་བྱེད་ཚོས་ཏེ་
གཞུང་ལུགས་ནས་བསྐྱབ་པའི་དོན་ཉམས་སྤྱིང་བ་“སྐྱབ་བ་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚོས་” འབྲས་བུའི་ཚོས་ཏེ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་དོན་གང་
ཉམས་སྤྱིང་ཏེ་རང་རྒྱུད་ལ་སྤྱེས་པ་“གྲུབ་དོན་ཉམས་རྟོགས་ཀྱི་ཚོས་” རིགས་པའི་ཚོས་ཏེ་དངོས་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཚོ་བ་བའམ་
གཏན་ལ་འབེབས་པ་“གཏན་ཚིགས་རིགས་ལམ་གྱི་ཚོས་” ལག་ལེན་གྱི་ཚོས་ཏེ་རང་གཞན་ཀྱན་ལ་མི་འཚེ་བ་ལ་རབས་བཟང་སྤྱིང་དང་། བྱམས་
བཅེ་སྤྱིང་རྗེ། གཞན་པན་ལྷག་བསམ་སོགས་“ཀྱན་པན་ཚུལ་ལྡན་གྱི་ཚོས་”ཞེས་སོགས་མང་དུ་བཀྲུ་ཚོག་། བསྐྱབ་ན། ཆེ་འདིར་འཛིག་རྟེན་
ཐམས་ཅད་བདེ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཕྱི་མར་འབྲས་བུ་བཟང་པོ་རྗེས་བར་བྱེད་པའི་ཚོས་གཉིས་སྤྱི་དབྱེ་ཚོག་། འདི་ལྟར་ཡང་ཤེས་དགོས་ཏེ། འུ་ཀྱང་
གོས་མེད་བཅེ་སྤེ། །གསུམ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཚོས་ཡིད་དང་། །མིག་དང་རྣ་བ་ཡིས་འཛིན་པ། །དེ་ཕྱིར་སྐྱབ་པའི་གཞུང་ལུགས་སྤྱོད་ཞེས་ལུང་འཛིན་
མཚན་དེ་སྟོན་པ་འུ་ཀྱང་སྐྱབ་པའི་ཚོས་ནི། གཅེར་བུ་བ་དང་བཅེ་ཚོས་ལུགས་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་སེམས་ཀྱིས་བྱེད་པའི་ཚོས་ཏེ། སྐྱབ་པའི་གཞུང་
ལུགས་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཟབ་ཅིང་རྟོགས་དཀའ་བ་རྣམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཐོས་པ་དང་། རིགས་པ་ཡང་དག་གི་རྒྱ་ལས་མི་
འདའ་བར་བསམ་པ་དང་སྤོམ་པའི་སྤོམ་དཀྱིས་ཕྱིན་པར་གཏན་ལ་འབེབས་དགོས་པས་ཤིན་ཏུ་སྤྱི་བར་གསུངས་པ་དང་། ཡང་། ཚོས་ནི་མཛོད་
ན་མི་འཚེ་བར། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས། །ཞེས་པ་དང་། ལུང་ཚིག་གཞན་ཡང་འདྲམས་ཏེ། སྤྱི་གཤེད་ཡང་མི་བྱ་བར་དགེ་བ་
ལུན་སྤུམ་ཚོགས་པར་སྤྱི་དེ་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་རྒྱུད་ཡོངས་སྤྱི་འདུལ་བར་བྱེད་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། སྤྱི་གཤེད་ནི་
གང་ཞིག་རང་གཞན་ཅི་རིགས་ལ་འཚེ་བར་བྱེད་པ་དང་དགེ་བ་ནི་པན་བར་བྱེད་པའི་དོན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱང་བསམ་སྤྱིར་གང་ཞིག་གིས་འདྲམས་པའི་
བདེ་སྐྱུག་གི་འབྲས་བུའི་ཆ་ནས་བལྟ་དགོས་ལ། དགེ་སྤྱི་གཤེད་འཚེ་མི་འཚེ་གང་དུ་འགྱུར་བ་ནི་ཀྱན་སྤོང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་ཤེད་འབྲེད་དགོས་ཞེས་
ཕྱི་ནང་གི་མི་རིགས་རྣམས་ལ་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྱི་ལ། སེམས་འདུལ་བ་ནི་རང་གཞན་ཀྱན་ལ་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་གཞོད་ཅིང་འཚེ་བའི་
སེམས་ཀྱི་འཁྲུང་སོ་གང་ཡིན་བཅོས་ཏེ་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་མི་འགྲོ་བར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་གསུངས།

སོ་སོར་སློབ་གཉེན་གྱི་མཚན་འཛིན་འདི་དང་འདི་ཞེས་པ་དང་། ཡང་ལོ་གཉིས་གསུམ་ནས་སྤྱིར་ལོག་གུས་ཏེ་འཛིན་གྱི་འདི་
ལ་སློབ་ཐུབ་པའི་དགེ་ལྡན་འདི་ཅུ་ཞེས་དང་། ལོ་བཅུ་སྟོར་ནས་ཐོན་པའི་མཐོ་རིམ་དགེ་ལྡན་འཕེར་པའི་གྲངས་འཛོལ་འདི་
ཅུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ནང་གསལ་སྤེལ་ཆོད་དེ་འབྲེད་ཀྱིས་འཆར་གཞི་བཞོད་ན། དེ་ལ་བསྟུན་ནས་མི་འགོ་གཏོང་ཕྱོགས་དང་།
སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས། དགེ་ལྡན་གོ་སློབ་གྲྭ་བར་ཕན་ཁུངས་ལོང་།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྟོན་འཕོར་བཅན་ཕྱོགས་དུ་
ཞབས་སོར་འཕོད་མ་ཐག་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་གནང་བ་ཅུ་ལ་ཟད། འབྲུག་ཕྱགས་
ཀྱི་དགོས་དོན་སྤེལ་ཐབས་ལ་དགོངས་ཏེ། འོད་ཟུག་བརྒྱ་ཐག་དུ་མ་གྱི་རྒྱལ་དུ་གཏོང་བའི་དགོངས་བཞེས་ཀྱང་
མཛད། ལྷོ་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 9 ཉིན་བཀའ་སློབ་ལས་ཀྱི་དང་བཅས་པ་ལྟན་འཛོལ་སར།

ང་ཚོའི་ཚོས་དང་ཤེས་རིག་བཟང་པོའི་ཆ་ནས་སྤྱི་ལ་ཡང་འགྲམ་རྒྱ་ལྡང་དགོས་པ་མེད་ཀྱང་། འཕར་འབྲུག་སྤྱི་ལས་
ཆེ་བའི་འཛུམ་སྤྱིང་འདི་ལ་བསྟུན་དགོས་སྤྱི་ལས་དེ་དུས་ཀྱི་རིག་གསར་རྣམས་རང་རེད་དགོས་མཁོ་ཆེན་པོ་ཡོད། ང་
ཚོ་རིག་གསར་དང་ཕྱི་རྒྱུ་ཡིག་གིས་ཐོངས་ཏེ་ཡིད་ལྷན། །ཞེ་ཐང་ཆད་པའི་དབང་གིས་ཐོད་ཟུག་གཅིག་སློབ་སྦྱོང་དུ་
གཏོང་ཡུལ་རྟེན་གྱི་དང་བཅས་ཏེ་གཏོང་བཞིན་ཡོད། གསལ་ཏེ་གཞོག་སྤྱི་ལས་ཐང་ཐང་སྤྱི་ལས་མཚམས་རང་མགོ་
གང་ཐོན་ཀྱིས་འཕུར་ཏེ་ཕྱི་ན་ཐབས་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་པས་འབྲེད་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། ང་ཚོས་རེ་བ་ཆེན་པོ་དེ་འབྲེད་ཞིག་གུས་
མེད་ན་བྲག་ཀྱང་། དེ་ལྟ་མིན་པར་ང་ཚོས་རང་གི་མི་དམངས་སྤྱི་གསུལ་ལས་གྲོལ་ཐབས་དང་། རང་གི་ལུང་པ་ལ་ཕན་
ཐབས། ཚོས་སྤྱི་དགཉིས་ལྟན་ཀྱི་མི་རིགས་ཤིག་གནས་པ་ལ་ཕན་ཆེད་རེ་བ་ཆེན་པོ་གུས་པའི་ཐོད་ཟུག་ཅིག་གིས་དེ་
ལྟར་གུས་ན་ཏེ་ཅང་སྤོང་པས་ཡོང་གི་རེད། ང་ཚོས་རེ་བ་ཆེན་པོ་གུས་ཏེ་སློབ་སྦྱོང་ལ་བཏང་བའི་ཐོད་ཟུག་རིག་གསར་བཏབ་
སར་སྤོང་པ་དང་། དམིགས་ལུལ་འབྲུག་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཁྱོད་རང་ཚོས་མིག་དཔེ་བཟང་པོ་ཞིག་རེས་པར་འདོན་དགོས།

ཁྱོད་རང་ཚོས་གཟབ་གཟབ་ཀྱི་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག །ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་ལྷོ་ལོ་ 1970 ལོའི་བར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་
བཅུ་ཐུག་ལྟག་གི་ནང་ཐོད་ཟུག་ ༤༠༠ ལས་ ༥༠༠ བར་གོང་གསལ་ལས་རིགས་རྣམས་སྦྱོང་བར་ཆེད་གཏོང་མཛད་
ཅིང་། དེ་ལྟར་བར་རྒྱན་མ་ཆད་པར་གཏོང་བཞིན་ཡོད། དེ་དག་ལས་ཁག་གཅིག་ནི་མ་མ་དང་འཚོ་བའི་གནས་སྤངས།
ཐོད་ཀྱི་རྩ་དོན་དང་སྤྱི་གྲུའི་མ་འོངས་པའི་བདེ་ཐབས་སོགས་ལ་དགོངས་ཏེ། ལྷོ་ལོ་འབྲོར་ལྟན་ཁྱིམ་ཆང་ཁག་ལ་བྱ་
ཆབ་ཀྱི་དོ་བོ་ལྟ་བུར་གཏོང་གནང་མཛད་པ་རྣམས་ཡིན། དེ་ཡང་ཐོད་ཀྱི་བྱ་བུ་མོ་ཚོ་རང་དགར་འགོ་ས་ཞིག་བཅོལ་
ཏེ་བཏང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐོད་ཀྱི་སྤྱི་ཡིག་དང་རིག་གཞུང་སོགས་ཀྱིས་པ་རང་སྤོང་ནས་རྩ་བརྒྱུག་ཏུ་མི་འགོ་བ་དང་།
ཐོད་མིའི་བྱམས་སྦྱོང་དང་གོམས་གཤིས་རྒྱན་གནས་ཡོང་སྤྱད་པ་ཆབ་མ་ཆབ་དང་། ཚོ་ཁག་ཆེ་སར་ཚོས་དགེ་
བཅས་ལྟན་དུ་གཏོང་གནང་མཛད། དེ་ལ་སྟུག་ལྟ་སྤུན་ཚོགས་བཟུལ་གིས་ཀྱི་«མི་ཚེའི་རྒྱུད་བ་བརྗོད་པ་»ལས།

སྤྱི་ལས་དེར་ཐོད་མི་བཅན་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱ་བུ་གསོ་སྦྱོང་དང་། སློབ་སྦྱོང་གི་དཀའ་ངལ་ཤེས་སྤྱད་སྤྱི་ལས་གཅིན་པོ་
སྟུག་འཚོར་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་སྤྱི་ལས་དོ་མཁུའི་བའི་སྤྱད་མི་(Swiss)མི་རིགས་ཡིན་པའི་ཁོར་ཁར་ཨ་ཤི་མན་
ཀྱིས་ཐབས་ཤིག་དོ་སྤྱོད་ཀྱི་དོགས་རམ་གུས་ཏེ་དེ་ས་བུ་བཅོལ་ཁང་གི་ཁོངས་ནས་སྤྱི་ལས་སྤྱི་ལས་དུ་དང་བྱ་མོ་ ༥༠ ཅུ་

སུད་སི་ལ་སེ་ག་ལོ་ཅི་བྱིས་པའི་ཁྲིམ་སྡེ་(Pestalozzi Children's Village)ཞེས་པའི་རོགས་རམ་ཚོགས་པའི་འོག་
 ཏུ་གསོ་སྦྱོང་དང་སློབ་སྦྱོང་གི་གོ་སྐབས་ཐོབ་སྟེ་ཕ་ཚབ་དང་མ་ཚབ་ཚོས་དགེ་བཅས་བསྐོ་བརྗོད་གནང་། དེའི་རྗེས་ཅམ་
 ལ་འོག་ཁྲམ་ཨ་ཤི་མན་གྱིས་སྐྱེས་ཡང་སྡེ་སྡེ་སུ་དང་བུ་ལོ་དུག་ཅུ་སྟོར་སུད་ཇ་ལན་ཁྲིར་(Switzerland)འཕྲོར་
 ལྷན་ཁྲིམ་ཚང་ཁག་གི་བུ་ཚབ་ལྟ་བུར་ལོ་དུས་མ་བསྐྱེབས་བར་སློབ་སྦྱོང་དང་གསོ་སྦྱོང་བདག་གཉེར་བྱ་རྒྱུར་སྐྱོད་ཏེ་
 རང་གི་བུ་སྐྱེས་པར་བཞེན་ཐོབ་ཐང་སྟོན་རྒྱུའི་གན་རྒྱ་བཞག་། དེ་ནས་གོང་བཞེན་ཨིང་ལན་(England)དང་། ས་རན་
 སི།(France)   འཇར་མན་(Germany)བཅས་ཀྱི་བྱིས་པའི་ཁྲིམ་སྡེའི་ཚོགས་པ་ཁག་གིས་བུ་བུ་ལོ་ཚོ་ཁག་དེ་དང་།
 ཕ་ཚབ་མ་ཚབ་བཅས་སྐྱེས་ཞེས་གསལ་། བོད་སྐྱེས་ཀྱི་དུག་ཏུ་གཏོང་གནང་མཛད་པར། བྱི་མི་ཕྱག་ཚུ་ཅན་
 དུ་མས། བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཁོར་ཡུག་ནང་བོད་གཤེས་ཡོངས་སུ་ཉམས་ཏེ་ཅང་མེད་མན་མེད་དུ་འགྱུར་ཉེན་ཆེ་བས་དེ་ལྟ་མི་
 ལེགས་ཞེས་ཞུས་ཀྱང་། གསལ་འཛོགས་གནང་བར་སྐྱེས་མཁའ་དཔལ་གཏོང་གནང་མཛད་དེ་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་རིང་མའི་ནང་
 བོད་ཀྱི་ཅུ་དོན་ལས་འགྲུལ་ལ་ཕན་ཏུ་སྐྱེས་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད་ཅེས་སྟེ་ལྟ་སྟེ་ཚོགས་པ་གྲུ་ཤིས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་
 ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་ཁྲིད་ནས་བོད་ཞེན་དང་ལ་རྒྱས་སྐྱེས་ཅིང་། ཅུ་དོན་ཅོད་ལྷགས་ཅན་མང་དུ་བྱུང་བ་ནི་ཀྱང་གསལ་
 དུ་གྱུར་ལ། དེ་དག་གི་བུ་རྒྱུད་འབྲེལ་ཡོད་དང་བཅས་པའི་ཁྲིད་ནས་ཀྱང་ཤེས་འཛོན་སྟོང་སྟོང་སྟེ་ལས་ལྷག་བསམ་ཅན་
 མང་ཅམ་ཐོན་ཡོད། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

དེ་བཞེན་བྱི་རྒྱལ་ནང་བོད་སྐྱེས་འགའ་ཤས་ཁ་ཐོར་ནས་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་མཚོན་ན།   བ་ཞིང་ངོས་ལོ་རོབ་ནང་འགོ་
 སྐབས་ཁོང་ཚོར་སྐྱེས་འབྲུག་བྱུང་། སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ང་ཚོའི་བོད་རང་བཙན་ག་དུས་ཡོང་གི་རེད་དམ་ཞེས་བྲིས་ནས་མིག་
 རྒྱ་བཏང་། སྐད་ཆ་མཚུགས་ལྟོས་མ་སྐྱེས་པ་བྱེད་མཁའ་ཁ་ཤས་བྱུང་། སྟོན་ས་བྱི་རྒྱལ་དུ་བཟུང་། བྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་དང་བཟུང་
 ཚོ་འབྲེལ་བ་དེ་འདྲ་ཡང་འདུག་སྟེ། སེམས་ལྷགས་དེ་བོད་རང་བཙན་གྱི་དོན་དུ་བསྐྱིལ་ནས་སྟོན་མཁའ་དེ་འདྲ་ཁ་ཤས་
 འདུག །དེ་ཚོའི་གསལ་ནི་དངོས་གནས་དང་གནས་སེམས་ལྷགས་ཡོད་པའི་རྟོགས་རེད། དེ་ག་ནང་བཞེན་བྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་
 བོད་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མཁའ་ཕལ་ཆེ་བས་བོད་པའི་སྟོར་སྐད་ཆ་ཡོད་དུས་བསྐྱེས་པ་བརྗོད་བྱེད་མཁའ་མ་གཏོགས།

སྐད་ར་གཏོང་མཁའ་སུ་གཅིག་མི་འདུག །³⁷ ཅེས་བཀའ་སྐྱེས། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐྱེས་མཁའ་ཚོན་པོ་མཚོག་དང་
 ལམ་གཞིས་ཚང་། བོད་མི་རྣམས་འདས་གསོན། རྒྱ་གར་དང་བྱི་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེར་བཅས་ཀྱིས། འཚིག་སོན་ཆགས་
 འཛིག་གི་ཉེན་ཁའི་གནས་སྐབས་ཀྱང་ཏུ་བོད་མི་རིགས་ལ་བྱམས་སྟོང་སྟོང་ལེད་པ་གནང་བ་དེ་ནི་ནམ་དུའང་བརྗོད་
 དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ།   སློབ་བྱ་གསར་འཛུགས་ཀྱི་སྐབས་སོགས་སུ་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱེར་གྱི་སྐྱེས་པ་འབོར་ཆེན་གྱོན་
 དུལ་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པའང་ཤེས་ཤིང་བྱ་དགོས་པའི་གནད་ཡིན། གང་ལྟར། རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་
 གཞིགས་རྒྱུ་མཐའ་མེད་པའི་མཛད་འཆར་དང་སྐྱེས་ལེན་རྣམས་དུས་ཐོག་ཉིད་དུ་རྟོགས་མཁའ་དགོན་ཡང་།
 ལེགས་མཛད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲས་བུ་དུས་ལས་མ་ཡོལ་བར་སྐྱིན་པ་མིག་མཐོང་དུ་གྱུར་བས་མཛོན་པར་མི་བསྟོན་

³⁷ 1974 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 12 ཉིན་གསུངས། བྱི་བཀའ་ལས་གསུམ་བཀའ་སྟོན་དེ་དང་པོ་ལས་དྲུག་པ།

པ་མེད་པར་གྱུར། སྤྱི་ལོ་ཚིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷག་ཅུའི་སྤྲོད་ནས་བརྒྱུད་ཅུའི་གྲ་གྲངས་བར་དུ། བོད་རིགས་སློབ་གྲྭ་
ཉུང་ཞིང་སློབ་ལོ་རན་པའི་བྱིས་པ་མང་དུ་འཕེལ་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བོད་སྤྲུག་ཡོངས་རྫོགས་སློབ་འཇུག་གནང་
མ་ཐུབ་པར་བརྟེན། བོད་སྤྲུག་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོ་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པའི་ཡེ་ཤུའི་སློབ་གྲྭ་སོགས་སློབ་གཉེར་ཁང་སྤུམ་ཅུ་
ལྷག་གི་ནང་ཆེད་གཏོང་གིས་ཤེས་ཡོན་འཇུག་ལོར་མེད་པར་གནང་། དེ་དག་ལས་སློབ་མཐར་ཕྱིན་པ་རྣམས་ལ་བོད་
ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་རིག་གི་སློབ་སྦྱོང་དེ་ཅུ་ཐོབ་མེད་ཀྱང་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀའི་སྤྱི་ལྷན་སྐྱོན་པའི་
ཤེས་འཛོན་ཅན་མང་དུ་ཐོབ་ཡོད།

སྤྱི་སྤྲོད་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་བསྟེན་གནས་ཐུབ་བསྟན་བཤམ་སྐྱབ་སྤྱིང་ གསར་འཛུགས་སོགས།

མགོན་པོ་མཚོ་གཞུང་གི་བོད་མིའི་འཕེལ་སྤུགས་ཀྱི་བདེ་སྤྲུག་དང་ཉིན་རེའི་འགྲོ་འདུག་སྦྱོང་གསུམ་ལ་
གཟིགས་ཏེ་གྲྭ་ཁྱེས་ལོ་སོ་གནས་མལ་བཀོད་སྤྱི། །ཤེས་རིག་དང་བཟང་གོམས་བདག་ཉར་མཚན་དགོས་པ་སོགས་
གནང་སྟོ་མཐའ་ཡས་ཀྱང་། “འཕྲེན་པ་མཚོ་གཞུང་དེས་དཀའ་བ་དཔག་མེད་ཀྱིས། །ནུབ་ཉུན་སྤྱིང་པོར་མཚན་ནས་བསྐྱབས་པ་
འདི། །ཐབས་གང་ཞིག་གིས་འཕེལ་བར་འགྱུར་སྤུམ་པའི། །རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་ཉིན་མཚན་འདའ་བར་ཤོག །”ཅེས་སྟོན་པ་
སྟེ། རུབ་སྤྱིང་དང་འཕགས་པའི་ཡུལ་སོགས་སྤྲང་“འགྲོ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་སྤུམ་གཅིག་སྤྱ། །བདེ་བ་ཐམས་ཆད་འགྱུར་
བའི་གནས་”ཆེན་པོར་གྱུར་བ་“བསྟན་པ་རིན་ཆེན་མཚོ་གཞུང་གིས་མ་ཁྱབ་པའམ། །ཁྱབ་ཀྱང་ཉམས་པར་གྱུར་པའི་སྤྱི་གས་དེར་
ལོ། །སྤྱིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཡིད་རབ་བསྐྱོད་པ་ཡིས། །ལན་བཤེའི་གཉེར་དེ་གསལ་བར་བྱེད་པར་ཤོག །”ཅེས་པ་སྟེ། རི་ལྟར་
གསལ་བའམ་འཕེལ་བར་བྱེད་སྤུམ་དུ་ཡང་ཡང་རྣམ་པར་དཔྱོད་པས་ཉིན་མཚན་འདའ་བར་མཚན། ལྷང་གི་བསྟན་པ་
དར་བར་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་གྱིས་ལྷང་དོན་རྟོགས་དགོས་པ་དང་། རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་སྟོན་སྐྱབ་
ཉམས་ལེན་གྱིས་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་དགོས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ཀའི་མེད་མི་རུང་གི་ཐོག་མའི་བརྒྱུད་ལམ་ནི་དགོ་གན་
གྱིས་བདེ་སྦྱོང་པ་དང་སློབ་མང་བདེ་དོན་འཕྲོད་པར་བྱེད་པའི་སྤྲོད་ཡིག་ཉིད་དུ་གཟིགས་པས། བོད་ཀྱི་སྤྱི་སྤྲོད་ཆོས་
ཐོག་མར་དབྱེན་རི་དང་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲོད་གཉིས་སྦྱོང་དགོས་པའི་དགོངས་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཚན། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་དར་
ཞིང་རྒྱས་པར་མཚན་པའི་དགོས་དོན་ནི། ཆང་ལ་མ་རྟོར་བའི་མདོ་སྤྲུགས་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རང་
གིས་སྤྲངས་ཤིང་གཅིག་སྤུམ་དོན་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཅུ་མ་ཡིན་པར། སྤྱི་དངོས་པོས་སྤྲུག་ཀྱང་ནང་བདེ་བས་པོངས་
པའི་སྤྱི་འགྲོ་གཞན་དང་གཞན་ལ་ཡང་ཚུལ་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་དུ་སྟོན་པ་དང་བསྟན་དོན་ཉམས་སུ་སྤྲངས་པའི་སྟོན་ནས་
རྒྱུད་དུལ་ཞིང་ཞི་བ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་ཞིང་སྤྱིད་པ་སོགས་ཡིན། དགོས་དོན་དེ་དག་སྤུགས་ལ་བརྟགས་ཏེ། མདོ་

མཚུངས་སྐྱེལ་ལོ་གཞིན་གཞན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་ལྷ་མོ་གཞན་དུ་སློབ་སྦྱོར་དང་། རྒྱ་སྐད་དག་བཤེས་དང་
མཁན་པོ་སོགས་མཁས་པ་ཅི་མང་ཕྱི་ལོ་སློབ་ཆེན་སོགས་སུ་ཆེད་གཏོང་མཛད། དེ་ལྟར་གཞིགས་རྒྱུ་དེར་བའི་
ཕྱགས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་ད་ཆ་ཕྱི་མི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྗེས་འབྲུག་མཁས་པ་དང་ལོ་རྒྱུ་བ། ཉམས་ལེན་བ།
བོད་དོན་རྩོད་ལེན་པ་སོགས་མང་དུ་བོན་པར་མ་བཟད། བོད་ལྷགས་ཆོས་ཆོགས་ཀྱང་བཟང་གིས་མི་ལང་བ་བྱུང་སྟེ་
གངས་ཅན་པའི་ཤེས་རིག་གོམས་སློབ་དང་བཅས་པར་ཆེ་མཐོང་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེད་ལས་བཀའ་བ་བྱུང་། དེ་ལ་
མགོན་པོ་མཚོ་གཞན། “རྒྱ་སྐད་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་ཆོགས་རྣམས་རྒྱ་མི་རིགས་རང་ཉིད་གང་དུ་
གནས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཅམ་ལས་བཀའ་སྲུབ་མེད་ལ། རྒྱ་སྐད་སུ་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་ཡོད་པའི་ནང་བསྟན་ཆོས་
ཆོགས་ཡིན་ན། སལ་ཆེད་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་ཆོགས་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེས་བརྗོད་ཆོག །དེ་ནི་བོད་མི་རིགས་སྐད་
ཡིག་དང་བཅས་པའི་གཞི་བརྗོད་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟ་བུའི་མཛད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛམ་གླིང་ཆོས་
ལྷགས་ཁག་གི་ཁྲོད་ནས་རྗེས་འབྲང་འཕེལ་ཆེད་སྤྱི་ལོ་དེ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དུ་བྱུང་། དེ་ལྟར་བོད་མི་རིགས་
རིག་གཞུང་དང་བཅས་པ་འཛམ་གླིང་རིམ་ལོ་འདིའི་སྟེང་གསོན་གནས་དང་དང་རྒྱས་སུ་མཛད་པའི་ཕྱག་རྗེས་སྤར་
ལོ་རྒྱས་སུ་མ་བྱུང་བ་བཟང་ལས་འདས་པ་འཛོག་གནང་མཛད། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 1 ཉིན།

ཕྱག་དཔེ་གཞིགས་མཁན་སློ་གསར་རྣམས་ཀྱིས། ཉིན་རྒྱེད་དང་དེ་ལྟར་འདི་སྐད་ཡིག་ཀྱང་དེས་པར་དུ་སློབ་སྦྱོར་བྱ་
དགོས། ད་པན་བོད་དུ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཟབ་མོ་དེ་རང་རིགས་ནང་ཁྱེད་ལ་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྟོགས། ཉམས་ལེན་སྲུབ་
པ་ཅམ་གྱིས་འགྲིག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཀྱང་། ད་སྐབས་དེ་འདྲ་མིན་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་བོད་ཅམ་མིན་
པར་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ལ་དར་ཁྱབ་དགོས་པ་དང་། དར་ཁྱབ་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་ཡིན། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་
ཟབ་མོ་ཡང་དག་པ་འདི་དག་བོད་རིགས་གཅིག་ལ་མིན་པར་མང་གྲུར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དེས་པར་དུ་རྟོགས་
དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། དེས་ན། དཔེ་ཆ་བཙུག་པོད་ཀྱི་འགྲོ་ལྷགས་དང་། བོད་དུ་བསམ་སློབ་འབྱེད་ཕྱགས་དེ་ཁོ་ནའི་
དབང་དུ་མ་སོང་བར་དུས་བསྟན་བསམ་རྒྱུ་ཆེད་བསྐྱེད་གྱིས་སྤྱི་རྒྱལ་ཁག་ཏུ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྤར་
རྒྱུས་ཐབས་ལ་འབད་དགོས། འདི་ཡང་བོད་རང་དབང་རང་བཅོན་སྤར་གསོ་དང་། ལྷགས་གཉིས་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་སློབ་
བཟང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་འབྱུང་ཐབས་ཀྱི་དོན་གནད་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སླུལ། ཁྱབ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཞི་ཚ་
རྒྱུས་པའི་བོད་དོན་སྐྱབ་རྒྱལ་ཞི། འདི་ལྟ་བུ་དག་ལ་ཟེར་བ་ལས་ཁོམ་གཞུང་དུ་དུས་སྤུང་ནང་དར་དར་དང་། ཨ་ཐང་
ཆད་ཆད་ཀྱི་སྐད་འབོད་སོགས་ཕྱི་ལོ་ཟང་ཟང་གི་འགྲུལ་སྦྱོད་ཅམ་ཞིག་བོད་དོན་རྩོད་ལེན་གྱི་ཐབས་རྒྱལ་ཟབ་མོར་
ངོས་འཛིན་བྱས་ན། རང་ཉིད་བསམ་རྒྱ་རྒྱུང་ཞིང་མིག་རྒྱུང་པའི་དན་རྟོགས་ངོ་མ་སྟེ། བྱེས་བཞུགས་བོད་མིའི་
ཁྲོད་ནས་ཅོལ་རྒྱུད་སྐད་ཅེ་ཅེ་ལོང་བ་འགས་རང་ཉིད་བསམ་སློབ་སྟོན་མོན་ཅན་ཞིག་ཡིན་ལུལ་གྱིས། ལ་གོང་ས་
མཚོ་གཤམ་བུ་གར་གྱི་རང་དབང་རྩོད་ལེན་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྟོན་རྒྱེད་དང་། ཨ་རིའི་མི་རིགས་ནག་པོའི་ཐོབ་ཐང་
རྩོད་ལེན་པ་སྤར་འཛིན་ལོ་ཟེར་འཛིང་(Martin Luther King)། འབར་མའི་དམངས་གཙོ་རྩོད་ལེན་པ་ཨ་ལཱ་ལ་སན་

སྤུ་ཀྱི་(Aung San Suu Kyi)སོགས་དང་འདྲ་བར་ཁོམ་གཞུང་དུ་ཕེབས་ཏེ་གསུང་འབོད་དང་ཞབས་བསྟོད་ཁོམ་སྐོར་སོགས་གནང་དགོས་པར་བཤད་པ་ནི། དགོད་བྱོ་བའི་གཏམ་དང་མི་ཤེས་པའི་མཚང་ཆེན་པོ་ཕྱིར་འདོན་བྱས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ།།

བཅན་ཕྱོལ་བོད་མིའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཉེན་གཞི་གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས།

ཐོག་མར་བོད་མི་བཅན་ཕྱོལ་བ་ཀུན་པ་པལ་མོ་ཆེ་གནས་གཤམ་དང་འཚོ་ཐབས་ལ་དམིགས་ཏེ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་འབོད་སྐུལ་གནང་བ་ལྟར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བཀོད་སྲིད་འོག་སྐད་ཏོག་དང་ཀྱུ་ལྷ། ཅམ་ལ། སེམ་ལ་སོགས་སྤུ་ལམ་བཟོར་བཏང་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “བར་སྐབས་དེར། རྒྱ་གར་གཞུང་གི་མངའ་སྡེ་ཁག་ཏུ་བོད་མི་སྣོད་ཐུག་དུ་མས་ལམ་བཟོའི་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་པའི་སར་ལྷ་སྐོར་ལན་མང་བྱས་པའི་ཐོག་མ་དེར། ཚོ་ཁག་རེ་རེའི་ནང་དུ་སྤུ་ཀྱི་དང་མོ་མོ། བྱ་བཅུན། ཞིང་པ་དང་གཞུང་ཞབས་རྒྱུ་པ་བཅས་མཉམ་བསྐྱེས་ཀྱིས་བཟོད་བསྐྱབ་ཆེན་པོའི་རང་ཉིན་མོ་ཆོ་བའི་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་པ་དང་། མཚན་མོར་གྲུར་རྒྱུང་ནང་འཚང་ཁ་བརྒྱབས་ཏེ་སྤོད་པ་བཅས་མཐོང་བས་སེམས་ལ་བཟོད་དཀའ་བའི་སྐོ་སྐྱུག་ཚད་མེད་སྐྱེས་”³⁹ཞེས་བཀའ་སྐུལ་བ་ལྟར་བོད་མི་ལམ་བཟོ་བ་རྣམས་ས་ཆུ་མ་འཕྲོད་པ་དང་ནད་ཀྱིས་མཁར་བ། རི་གཟར་དུ་ལས་ཀ་བྱ་དགོས་ལ། བྲག་རི་གས་གཏོར་བྱེད་སྐབས་སྟོག་ལ་ཉེན་ཆེ་བ། ཟས་བཅུད་ཀྱིས་མ་འདད་བར་སྤུ་ཀྱི་མང་པོ་ཤི་བོད་བྱང་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཅི་མང་གཞིགས་པར་བཞེན། གང་སྐྱར་གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས་དགོས་པར་དགོངས་ཏེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ནན་སྐུལ་བསྐྱར་མ་གནང་། དེ་ལྟར་བོད་མི་ 3000 ཙམ་རྒྱ་གར་སྐོ་སྐྱེགས་སྤུ་གཏོང་འཆར་ལ་སྟོན་དུ་ལམ་བཟོ་ཁག་ནས་མིང་སོ་བསྐྱུས་ཏེ་བོད་མི་ 400 ཙམ་འགོ་གཏན་ཁེལ་ཏེ་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་མཇུག་ཁ་ལྷུས། གཞིས་ཆགས་ཀྱི་མིང་ལ་“ལུགས་རྒྱང་བསམ་འགྲུབ་སྤྱིང་”ཞེས་བཏགས་ཏེ། གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས་གནང་དགོས་པའི་ལུགས་དོན་དུ། “ལུལ་འཛིན་བྱ་སྐྱུག་ཚོར་སྐོབ་སྐྱོད་གི་གོ་སྐབས་མེད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་། མི་རིགས་རང་བཞིན་གྱི་གོམས་གཤམ་བཟང་པོ་མཐའ་དག་སྤུང་སྐྱོབ་དང་སྤེལ་སྐབས་པ་བཅས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གཞིས་ཆགས་བྱ་རྒྱུ་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ།” ཞེས་སོགས་གསུངས། བོད་མི་ཚོ་བཀའ་སྐོབ་ཟབ་མོ་སྤྱིང་བཅུངས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 16 ཉིན་སྐོ་སྐྱེགས་སྤེལ་གོ་བ་ཁུལ་དུ་འབྱོར་བར་མའི་སོར་ལུགས་རྒྱང་བསམ་འགྲུབ་སྤྱིང་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 7 ཉིན་ཏེ་རྩ་དར་རྒྱས་སྤྱིང་། སྤྱི་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 10 ཉིན་ཅ་ལང་ཀུན་བཟང་སྤྱིང་། སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 26 ཉིན་མར་སྐར་པན་བདེ་སྤྱིང་།

³⁹ བཅན་ཕྱོལ་གྱི་རང་དབང་དུ་གསལ་བ་པལ་སྐྱར་གྱིས་བྲངས།

སོ་སོགས་ཉིན་དང་རྒྱན་གྱི་འཚོ་བར་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ལམ་སྟོན་སོགས་སྒོ་གྲུབ་ནས་པ་མས་རང་གི་བྱ་སྤྲུལ་ལ་
 བཅངས་པ་ལས་ཀྱང་ལྷག་པའི་བྱམས་བཅེས་བསྐྱབས། ལྷུ་ལོ་ 1962 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 20 ཉིན་རྒྱ་གར་སྡོ་སྤྲུགས་སྤྱ།
 མི་རིགས་ཤིག་དང་ལུལ་གྱི་ཞིག་གི་དོན་གནད་ཡིན་པས་དུས་ལུན་ཐོན་བྱ་འགོར་གྱིན། ཅུ་དོན་ཆེན་པོ་དེ་དག་དེ་རིང་
 སང་ཉིན་ཅམ་ལ་ཡོང་མི་བྱུང་གྱང་། མཐའ་མའི་རྒྱལ་ཁ་འཛོལ་རྒྱ་ཉལ་གཅིག་ཡིན། རོས་ནས་ཀྱང་བོད་གངས་ཅན་གྱི་
 བསྟན་འགྲུའི་བདེ་དོན་ལ་འབད་བཅོལ་གང་ཡོང་བྱས་པར་བྱས་ལུས་མིན་ཡང་། ད་པན་འགྲུབ་ཚེད་གང་ལེགས་ལྟ་བུ་
 ལྷུང་སོང་། ... ལྷོགས་གཅིག་ནས་བསམས་ན། བོད་ནང་གི་སྤྱི་ཚོ་གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་ཞིག་གི་སྟོན་ཏུ་གནས་ཡོད་
 དམ། ལུས་རག་ཡིད་གསུམ་ལ་རང་དབང་སྤོ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་བཤེས་སྒོམ་ཡི་དུགས་ཀྱི་གནས་སུ་མཆིས་པ་དང་།
 རྣམ་འགྲུར་བཟང་བཅ་སྤོ་ཅམ་ལ་ཡང་ལུས་སྟོན་འདོར་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། ད་པན་རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་
 བོད་མི་ཁྱིམ་མང་པོའི་ལུས་སྟོན་རྒྱ་དམར་ནས་སྟོགས་ཐོབ་པ་རེད། ཅེས་དང་། ལྷུ་ལོ་ 1964 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 28 ཉིན་
 ཡང་སྡོ་སྤྲུགས་སྤྱ། “བོད་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེ་མི་དམངས་ཚོས་མི་རིགས་རང་དབང་གི་དོན་དུ་ཉིན་ཁ་ཆེན་པོ་དང་། རྩ་བུ་
 གཏུག་རྒྱབ་ཀྱི་ལོག་ཏུ་རང་སྟོན་སྒོམ་བཏང་གི་སྟོན་ནས་ད་དུང་པར་གྲོད་སྤྱ་མཐུན་གྱིད་པ་དེ་དག་ང་ཚོའི་བསམ་སྒྲུབ་འདོད་དུ་
 དེས་པར་དུ་རྟོགས་པར་གྱེད་དགོས།” ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ལྷུ་ལོ་ 1964 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 28 ཉིན་མའི་སོར་གཞིས་
 ཆགས་སྤྱ།

ནང་ག་རི་(Hungary)ལྟ་བུར་མཚོན་ན། 1955 ལས་ 1956 བར་ལ་ངོ་ལོག་བྱུང་ནས་བཅོན་བྱོལ་བ་འབྲུམ་སྤྲུག་
 མང་པོ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོར་རྒྱ་བ་ཁག་ས་རིང་འཕལ་ལེལ་གྱི་གསོག་སྐར་ལྟ་བུ་བཅོས། དེ་ནས་མི་སོ་སོ་རང་རང་
 ལས་ཀ་གང་ཐོབ་སར་ཕྱིན་པ་རེད། དེ་དག་སྐད་ཡིག་དང་ཤེས་ཡོན་མཐུན་རྐྱེན་འཛོམས་པའི་ཁྱད་པར་སྤྲུག་བྱུང་
 ཡོད་ཀྱང་། གཙོ་ཆེ་ཤོས་མི་རིགས་ཅུ་སྟོང་འགྲོ་བའི་ཉིན་ཁ་ལས་སྤྱང་སྟོན་དགོས་པའི་དམིགས་ལུལ་གང་ཡང་མེད་
 ལྟ་བུས་ལས་ཀ་སྤོ་པར་མཐུག་བསྟོམས་གྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་རེད། ང་ཚོ་དེ་ལྟ་བུ་གཏན་ནས་མ་ཡིན། ... ལྷོགས་གཞན་
 ལས་བཅོལ་ན། ང་ཚོ་གཞན་ལུལ་དུ་ལོ་བརྒྱ་ཉིས་བརྒྱ་སྟོར་སྟོན་དགོས་པ་ཡོང་གི་མ་རེད་དེ། གལ་ཏེ་ལྷུང་བྱུང་ན། ད་ལྟ་
 ང་ཚོས་གཞིས་ཆགས་གྱེད་སྤངས་ཀྱི་འཆར་ཅིས་ཡོད་པ་འདི་ལྟ་བུའི་ལེགས་པོ་ཞིག་བྱུང་ན། ལོ་ཉིས་བརྒྱ་སྟོར་སོང་
 ཡང་། རྒྱ་མ་བོད་མ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་གཅོད་མ་ཞིག་དང་། ཤེས་རིག་ཡིན་ཏུ་རྒྱ་མ་བོད་མ་ཡིན་པར་བོད་ཀྱི་ཤེས་
 རིག་གཅོད་མ་ཞིག་སྟོན་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ང་ཚོས་བསམ་སྒོ་སྤྲུགས་ནས་བཏང་ན། ང་ཚོར་དབང་བལྟ་ས་ཞིག་ཡོད། མི་ཟེ་
 རལ་(Israel)ཞེས་པའི་ལུལ་མི་དེ་རྣམས་དཔེ་མི་སྲིད་པའི་བྱུང་པོ་ཞིག་བྱུང་འདུག ། ཁོང་ཚོའི་ལུལ་དུ་དམག་ཆེན་
 གཉིས་པའི་རྗེས་སུ་མ་གཏོགས་རང་བཅོན་མ་བྱུང་བ་རེད། དེའི་གོང་ལོ་སྟོང་ལྷག་ལྷག་གི་རིང་ཁོང་ཚོའི་མི་རིགས་
 མཉམ་ཐུབ་གྱེད་མ་ཐུབ་པར་འཛོལ་གྱིང་གི་ས་ལྷོགས་མང་པོར་ཁ་འཛོལ་དུ་སྟོན་དགོས་བྱུང་བྱུང་། ཁོང་ཚོས་རང་གི་མི་
 རིགས་དང་། ཚོས་ལ་གཅེས་སྤྲུལ་ཏ་ལས་པའི་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱས། གཉིན་སྤྲིག་གྱེད་སྤངས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་
 རང་རིགས་ལ་གཅེས་ཞེན་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ། མཐའ་ཁོང་ཚོའི་ལུལ་དུ་རང་བཅོན་གྱི་གོ་སྐབས་ཐོབ་མ་ཐག་ས་ལྷོགས་

སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 27 ཉིན། “ད་པན་ལོ་ཤས་རིང་ང་ཚོའི་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་གནད་གང་འཚམས་ཡར་
རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད་ཀྱང་། ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་ལ་ཡང་ཡར་རྒྱས་ལེན་ཅིག་ཅེས་ཀྱང་གཏོང་དགོས་པས་མང་ཚོགས་ནས་ཚོས་ཀྱི་
ཤེས་ཚད་དེས་ཅན་ཞིག་ཡོང་ཐབས་ལ་འབད་དགོས།” ཞེས་དང་། དེ་ཡང་“སངས་རྒྱས་ལ་དད་པ་བྱས་ན་སྤྱི་དོན་ལོང་གི་
རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་ལྟུང་ཞེས་པ་ཞིག་བཤད་ཡོད། རང་ཉིད་བདེ་བ་འདོད་ན། བདེ་བ་དེའི་རྒྱ་གང་ཡིན་ཅད་
བཅད་ནས་དེ་སྐྱབ་དགོས་པ་དང་། སྤྱུག་བསྐྱེད་མི་འདོད་ན་དེའི་རྒྱ་སྤོང་བ་ལ་འབད་དགོས།” ཞེས་སོགས་རྒྱ་ལྟུང་ཉེན་
འགྲུང་གི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པའི་ཐོག་ནས་ཚོས་སྐྱབ་ཚུལ་ཤེས་དགོས་པར་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་།

བཙམ་ལྡན་འདས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། དགེ་སྤོང་དག་གསལ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །བསྐྱེད་པ་བཅད་བརྟེན་པའི་གསེར་
བཞིན་དུ། །ལེགས་པར་བརྟེན་ལ་ང་ཡི་བཀའ། །ལྲང་བར་བྱ་ཡི་གུས་ཕྱིར་མིན། །ཞེས་བསྐྱེད་པ་བཅད་བརྟེན་པ་ལ་
སོགས་པའི་སྐོར་ནས་གསེར་ལ་བརྟེན་དབྱེད་ཞེས་ཏུ་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ངས་བསྟན་པའི་ཚོས་འདི་རྣམས་ཀྱང་ཡང་དག་
པ་ཡིན་མིན་རིགས་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་མང་པོའི་སྐོར་ནས་བརྟེན་དབྱེད་བྱས་ཏེ་བདེན་པར་འདུག་ན་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་
པ་ལས། ང་ལ་གུས་པ་ཅམ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱར་མི་རུང་ཞེས་གསུངས་འདུག་པ་དེ་ནི། བདེན་པ་ཡང་དག་དང་ལྡན་པའི་
སྤོང་བས་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་དང་། འཛིན་ཉེན་བཀོད་པ་པོ་འདོད་པའི་ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་“ལྷ་
ཚོས་དང་”དེ་མི་འདོད་པའི་ནང་པའི་བསྟན་པ་ནི་“མི་ཚོས་”ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ལན་དུ་མར་གསུངས་ཏེ་གོ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་ཟབ།
ཡང་།

མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་གི་ལག་ལེན་འདི་ནི། མཐོ་རིས་དང་ཐར་པར་བཟོད་པའི་སྐྱེས་ཀྱི་གདང་བྱ་དང་པོའི་ཚོད་དེ་ཡིན་པས།
ཚང་མས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཨེ་ཐུབ་ཨེ་ཤེས་བལྟ་དགོས། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་དང་སའི་ཡུལ་བོད་ཁ་
བ་ཅན་དུ་སྤྱེས་པའི་དགོས་དོན་ཚང་བ་ཡིན། ང་ཚོས་སྤར་བསྐྱེད་བཟང་དུས་བཟང་གི་སྐྱབས་སྤར་བ་རྣམ་ཉོག་མེད་པ་
ལྟ་བུས། རྒྱ་མཚན་ཇི་བཞིན་མི་ཤེས་ཀྱང་ཚོས་དད་བྱེད་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་མི་འགྲིག་། དེས་འདད་གིན་མེད། དེས་གཞོད་
ཀྱིན་འདུག། རང་ཉིད་ནང་པ་ཞིག་དང་ཚོས་པ་ཞིག་བྱེད་འདོད་ན་ཅེས་ཀྱང་ཚོས་ངོ་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས་ལ། མི་དགེ་
བཅུ་སྤོང་གི་ལག་ལེན་དེས་པར་དུ་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་མིན་པར་རང་ཉིད་ནང་པར་ཁས་སྐྱོད་ལོག་ཤིང་སྤྱུག་
བྱས་ན། བོད་མི་རིགས་ཅམ་མིན་པར་འཛམ་གླིང་ནང་པ་ཡོངས་ཀྱི་ཞབས་འདེན་ཆགས་ཀྱི་རེད། མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་གི་
ལག་ལེན་མི་ཐུབ་ན། ང་ནང་པ་མིན་ཞེས་བརྗོད་ན་ལེགས་ཤོས་རེད། ལམ་འདི་གཉིས་ལས་མེད་པས་དེ་དོན་ཚང་མས་

སྤོང་བའི་བྱེད་དགོས། ཞེས་ལམ་སྟོན་ཟབ་མོ་མཛད། ཡང་། “ང་ཚོས་བྱེད་རྒྱ་དེ་ལ་ཚོས་ཀྱི་འཚོ་བ་དང་། མིན་ཀྱི་འཚོ་བ་
གཉིས་ཡོད་པ་ནས། མིན་ལ་འགྲུགས་སྟོན་བྱེད་པ་ནང་བཞིན་ཚོས་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཡང་འགྲུགས་སྟོན་ཆེན་པོ་བྱེད་དགོས།” ཞེས་
དང་། “ང་ཚོས་རུབ་སྤྱོད་པའི་སྐྱོད་ཡིག་མ་ཤེས་ན་ངོ་ཚ་རྒྱ་དང་། སྤམ་ཤོར་རྒྱ་གང་ཡང་མི་འདུག། བོད་པས་བོད་ཡིག་མ་
ཤེས་ན་དངོས་གནས་ངོ་ཚ་པོ་རེད།” ཅེས་སོགས་ཀྱང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 31 ཉིན་མོན་ལྷོ་འདོད་
རྒྱ་གླིང་དུ་སེར་སྐྱ་འདུས་ཚོགས་ཆེན་པོའི་སང་།

སྐབས་འཇུག་ལྷ་རྒྱ་འབྲེ་ཡོད་ན། ལྷ་མ་སྐད་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་གི་ཅར་འབྲུལ་གྱིན་བཟུང་ན་སྐར་པ་ཞིག་ལ་བབས་པ་
རེད། བྲང་པོ་ཡིན། དེ་ལས་སྐོར་མོ་ལྷ་ལས་འབྲུལ་རྒྱ་མེད་ཀྱང་དགོན་པ་ཞིག་ལ་སྐུལ་ན་དེ་ཡག་གི་རེད། དགོན་པ་དེའི་
གྲུ་པ་བརྒྱ་ཉིས་བརྒྱ་ཞིག་གི་དོན་དག་ལ་མཚན་ལྡན་གི་རེད། རོས་ཀྱིས་ལྷ་མར་སྐད་པོ་བྲུས་ནས་བཤའ་པ་མིན། རོས་
རང་ཡང་ལྷ་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐད་ཆ་རེད། བསམ་སློབ་ཡག་པོ་བྲུས་ནས་མོངས་དང་། རྒྱུད་ནས་བཤའ་བའི་ལྷ་མའི་
མཚན་ཉིད་ཚང་བ་ཉར་ཉར་ཡོང་གི་རེད་དེ། སྤྱིར་བཏང་ལྷ་མ་ལ་སྐུལ་བ་དེ་ཕྱག་མཚོད་ཀྱིས་བཟས། རྗེས་སུ་ཕྱག་
མཚོད་དེ་གྲུ་པ་ཡོག། ལྷ་བྲང་ལྷ་བྲང་ཟེར་ནའང་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གི་བཟོ་འབྲེ་པོ་ཞིག་ཆགས་ཀྱིན་འདུག། དེ་ཞབས་འབྲེན་
ལྷ་མཁན་མ་རེད་དམ། ལྷ་མའི་ཚོག་ཅའི་སྐད་ལ་བཞག་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཁྱིམ་ཚང་གསོ་བྱེད་ཅིག་ཆགས་པ་ཡིན་ན་ངོ་
ཆ་བའི་གནས་མ་རེད་དམ། ཞེས་སྤྱི་དོན་དང་ཚོགས་སྡེ་གཙོ་བོར་འཛིན་དགོས་པའི་བཀའ་བཟང་ཡང་ལེབས། སྤྱི་
པོ་ 1999 ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 7 ཉིན་ཉིན་སོར་རབ་རྒྱས་སྤྱིང་གི་གཞིས་མི་རྣམས་ལ།

འདིར་གཞིས་ཆགས་ནང་ཡོད་པའི་སློབ་ལགས་དང་ཚོ་ལགས་ཚོས་དུས་ཡུན་འདིའི་རིང་ལ་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་
སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད། མཐུན་ཆེན་འཛོམས་མིན་གྱི་དཀའ་ངལ་ལ་མ་ལྟོས་པར་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་ཐོག་ནས་ལྷ་མ་
པ་མེད་པའི་འབད་བཙོན་བྲུས་པ་ཅ་ཆེན་པོ་རེད། དོན་གོ་ཚོད་ཡོད། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་གཞོན་སྤྱིས་འཚར་ལོངས་བྱེད་
མཁན་ཚོ་ཡང་། སློབ་ལ་མཐུན་ཆེན་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་སྐུ་སྐུ་ཚོགས་པ་རང་རང་ཚོའི་འདོད་པ་ཁེངས་པ་ཞིག་ཁག་
པོ་ཡིན་ནའང་། སློབ་གྲྭ་ཁག་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་བ་དང་། ... གཞིས་ཆགས་ནང་མི་རབས་གསར་པ་
འཚར་ལོངས་བྱེད་མཁན་འདི་ཚོར། ཐོག་མར་ང་ཚོས་གཞིས་ཆགས་བཙུགས་པའི་སྐབས་སུ་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་བ་
བཞིན། རྒྱ་གར་གོང་ཁྲེང་ཀལ་ཀ་ཉ་དང་རྫོམ་རྗེ། ལྷོ་ལི་སོགས་གོང་ཁྲེང་དེ་ཚོའི་ནང་སྤྱིས་ཉེ་འཚར་ལོངས་བྱེད་མཁན་
གྱི་སྤུ་གྲུ་ཚོ་དང་མི་འབྲེ་བར་བོད་པའི་གོམས་གཞིས་ཀྱི་བྱི་བྱི་མ་ཤུགས་ཆེ་བ་ཡོད། འདི་ང་ཚོས་དང་པོ་ནས་གཞིས་
ཆགས་རྒྱར་དུ་བཙུགས་པའི་དགོས་པ་དང་དམིགས་ཡུལ་རེད། རྒྱ་མཚན་དེ་འབྲེ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོས་བོད་པ་རང་ཉིད་
ཁེ་གཙང་གི་གཞིས་ཆགས་བཙུགས་པའི་ལག་རྗེས་ལ་གཞིས་ཆགས་ཚོའི་ནང་ནས་མི་རབས་གསར་པ་འཚར་ལོངས་
ཡོང་མཁན་ཚོར་རང་ཉིད་བོད་པ་ཡིན་བསམས་པའི་འདུ་ཤེས་མི་ལམ་རྩོད་ཆད་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། བོད་པའི་འདུ་
ཤེས་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་བོད་པ་རང་གི་ཁྱད་ཚོས་དང་། བོད་པའི་དོ་བོ་རྒྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ། ང་ཚོ་འདིར་
བཙན་བྱོལ་བ་ཆགས་དགོས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཚོ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་དོ་སྣང་དང་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་དགོས་པ་
ཞིག་རེད། ང་ཚོས་བོད་སྤྱི་པའི་རང་དབང་གི་དོན་དག་ལ་འཐབ་ཚད་བྱེད་པ་འདི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་རྒྱུད་དུ་
འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་འདས་པའི་ལོ་བཞི་བཅུའི་རིང་འབད་ཚོལ་བྲུས་པ་རེད། ... བྲུས་པའི་གྲུབ་འབྲས་
ཀྱང་ང་རང་ཚོས་མིག་གིས་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། འཛམ་གྲུ་སྤྱིང་འདིའི་སྐད་ལ་བོད་མི་བཙན་བྱོལ་བར་མི་མཐོང་
ཆ་འཛིན་འོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལས་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་སོགས་ཤེས་ལ།
མགོན་པོ་མཚོག་གི་དགོངས་གཞི་ཡང་ཕྱོགས་ཅམ་ཞིག་ངེས་ལུས། དེ་ལྟར་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་བོད་མིའི་སྤོང་

སྐར་གསར་འཛུགས་གནང་བར་མ་ཟད།   ལྷི་རྒྱལ་ཡུལ་གྱི་ཁག་ཏུ་འབྲོག་པའི་ཉུང་བ་ཞིག་ཆེད་གཏོང་མཛད།
དེའི་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ལོར་༧༥འོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། <<བཅན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

དེ་ལྟར་པལ་ཆེར་མི་པོ་བཅོ་ལྔའི་རིང་།   བོད་མི་བཅན་གྲོལ་བ་རྣམས་ཐུན་ཉག་གི་དུས་སྐབས་སུ་གནས་དགོས་བྱུང་ལ།
རང་ཡུལ་བོད་དུ་སྤྱིར་ལོག་རྒྱ་ནི་དེད་ཅག་བཅན་གྲོལ་དུ་འབྱོར་བའི་སྐབས་ཀྱི་རེ་བ་ལས་རྒྱང་རིང་དུ་གྱུར་བའི་ཆེར་
སྐར་བྱུང།   མཚན་མོའི་དུས་ཆོད་ནི་གཟུགས་པོའི་རྒྱས་པ་སྐར་གསོ་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ཡིན་པ་ལྟར།   ཐུན་ཉག་གི་ལོ་
ཟླ་དེ་དག་གི་ནང་དུ་གཞིས་ཆགས་འཛུགས་སྐྱབ་གྱི་ལས་གཞི་ལ་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་ཚོབ།   རིམ་གྱིས་བཅན་གྲོལ་བ་
མང་པོ་ལས་བཅོའི་ལས་ཀ་ནས་རྒྱ་གར་ནང་གི་གཞིས་ཆགས་ཁག་ཏུ་གཏོང་བྱུང་བ་བྱུང།   དེར་མ་ཟད།   བཅན་གྲོལ་བ་
ཉུང་ཤས་ཤིག་རྒྱ་གར་དང་ཁ་བྲས་ཏེ་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྱི་ཁག་ཏུ་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་རྒྱང་ཁག་ཏུ་མ་འཛུགས་
པར་བསྐྱོད།   ད་ལྟ་ཨ་རི་དང་ Canada   གཉིས་སུ་པལ་ཆེར་བོད་མི་ ༡༢༠༠   ཅམ་དང་།   Switzerland   ལ་ ༢༠༠༠
ཅམ།   དབྱིན་ཇིའི་ལུང་པར་ ༡༠༠   བཅས་དང་།   Republic of Ireland   ནང་བོད་མིའི་བྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡོད་པས་མཚོན་
ཏེ་ལས་ཡོ་ཤོབ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མའི་ནང་བོད་མི་དུ་མ་རེ་གནས་སྡོད་བྱས་ཡོད།   ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་ཡིན།   དེ་ནས་
གྲང་སྐབས་མཚམས་རེར་གནས་སྐར་དང་བསྐྱེད་ནས་རྒྱལ་ཁབ་འགའ་ཞིག་གི་མགོ་གཙོ་གནད་ཡོད་དག་ལ་
འབོད་སྐུལ་གནང་སྟེ་བོད་མི་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་བསྐྱོད་དེ་གཞིས་ཆགས་ཡོད་ལ།   རང་ལོས་ནས་སྐྱོད་
པ་ནི་དེ་བས་མང།   གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་བཏང་བའི་ཁོད་ནས་མང་ཅམ་ཞིག་ལོ།   བོད་ཀྱི་རྩ་དོན་ཆེད་ལུས་སློག་ལ་མ་
ལྟོས་པར་བདེན་དོན་ཚོད་མཁན་ཆབ་སྲིད་བཅོན་མ་རྒྱུར་པ་དག་ཡིན་ལ།   བོད་ནས་ཐད་ཀར་སྐྱབ་བཅོས་སོགས་ཀྱི་
སྐད་དུ་བསྐྱོད་དེ་གཞིས་ཆགས་པའི་ཆབ་སྲིད་བཅོན་རྒྱུར་བོད་ཞེན་ཅན་དུ་མ་ཞིག་གྲང་ཡོད་པ་བཅས་བསྐུས་ཏེ་བྲིས་
སོ།།

བརྩ་བཞི་པ། ཚོས་སྤྱོད་པ་གི་སློབ་གཉེར་གྱི་ཉེ་གནས་གསལ་འཇུག་སོགས་ཀྱི་ རིམ་པར་སྤྱོད་པ།

ཚོས་སྤྱོད་པ་གི་སློབ་གཉེར་གྱི་ཉེ་གནས་གསལ་འཇུག་སྤྱོད་པ།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་བཅོན་གྲོལ་དུ་ཕེབས་སྐབས། གདན་ས་ཚེན་པོ་གསུམ་གྱིས་གཙོ་བོར་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སློབ་པ་དགོ་འདུན་ཚོས་ཀྱིས་མང་པོ་ཞིག་མཚམས་མ་ཆད་པར་སྐྱེས་འབྲངས་ཏེ་འབྲོར་བ་རྣམས་སྐྱོ་བོ་ཕོ་ཕོ་དང་མཉམ་བཞེས་ཁ་འཐོར་དུ་ཕྱིན་ཏེ།   སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་སློབ་སྤྱོད་པ་གསུམ་ལ་འཇུག་པོར་བྱུང་ཆེ་བོད་མི་རིགས་ཅམ་དུ་མ་ཟད།   འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་བདེ་དོན་ལ་ཡང་གྲོང་གུང་ཆབས་ཚེན་པོ་གཉེར་པ་བཞེས། དགོ་འདུན་གྱི་སྤྱོད་པ་འཇུག་སྤྱོད་པ་ལོ་དགོངས་བཞེས་དང་བཀའ་སློབ་རིམ་ཕེབས་གནང་ཡང་། དེ་ཞིག་སློབ་གྲྭ་དང་གཞིས་ཆགས་གསལ་རྒྱལ་ཐོག་སྤྱོད་པ་བཅོན་ཆེས་ཆེར་གནང་རྒྱ་ཅམ་ཞིག་སྤྱོད་པ་བཞེས། དེ་ལྟར་གནང་བར་རྒྱ་མཚོན་གཉེས་ཏེ། དང་པོ། བོད་ས་བརྟན་བརྩུང་མ་སྤྱོད་པ་ཞི་གཞུང་རབས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་རྒྱུད་དུ་ཕྱིན་པས་མིན་ས་དང་། གཉེས་པ། དགོན་སྡེ་འཛིན་སློབ་པ་མི་ལོ་སློབ་སྤྱོད་པ་གི་ཉམས་སྤོང་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པས་དཔལ་འབྲོར་སོགས་ཀྱི་མཐུན་ཚུན་འཛོམས་ན་དཀའ་བ་མེད་པར་གསལ་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་དགོངས་པ་དེ་རེད།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོའི་གཞུང་འབྲེལ་འབྲོར་ཐོར་གསལ་ལ་བ་ལྟར་ན། གདན་ས་ཚེན་པོ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་ནས་སླ་གྲྭ་ 1300 ཅམ་རྒྱ་གར་དུ་འབྲོར་ཡོད་པར་ཀུན་གླིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་བྲིས་འདུག་པ་ལྟར་དང་། དེ་ནས་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>>དུ་གསལ་ལ་བ་ལྟར་ན། མི་རིང་བར་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་ཡོངས་ནས་དགོ་འདུན་པ་ 6000 ཅམ་བཅོན་གྲོལ་དུ་འབྲོར། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་དེ་དག་གི་སློབ་གཉེར་དང་འཚོ་ཐབས་སོགས་ལ་དམིགས་ཏེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་དེ་སྐུལ་གནང་བར་དགོ་འདུན་ཞལ་གྲངས་ 300 ལས་མང་བར་སློབ་གསོ་མ་གནང་ཡང་། བསྐྱར་དུ་དེ་སྐུལ་མཚན་པས་ 1400 ཅམ་ལ་སློབ་གསོ་བྱོལ་སྤྱོད་པ་ལ་འབྲངས་པར་རིས་མེད་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སླ་གྲྭ་རྣམས་ཀྱི་མདོ་སྤྱོད་པ་གཞུང་ཚེན་པོ་གཉེར་པ་ལོ་དགོངས་པ་ལ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་གཉེར་པ་དམིགས་ཏེ། སྤྱོད་པ་ (Buxa)ཞེས་པར་“ནང་བསྟན་ཤེས་རིག་འཛིན་སློབ་སྤྱོད་པ་གཉེར་ཁང་ཐོས་བསམ་ཐར་འདོད་གླིང་”ཞེས་པའི་ཚོས་སྤྱོད་པ་ཉེད་གསལ་འཇུག་བསྐྱར་སྤྱོད་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཁ་ཉེ་ལོ་ཞེས་པར་རྒྱུད་གྲྭ་སྤྱོད་སྤྱོད་གཉེས་དང་། ལྷན་རྒྱལ་གྱི་ཚང་སོགས་སྤྱོད་པ་ལ་ཐོས་བསམ་གཙོ་བོར་གནང་བ་རྣམས་ལ་དམིགས་ཏེ་སྤྱོད་པ་ལྷན་དུ་ཞིག་གསལ་འཇུག་བསྐྱར་སྤྱོད་པ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལོ་བ་ 6 ཚེས་ལ་ 29 ཉིན་ཁ་ཉེ་ལོ་སྤྱོད་པ་གཞིགས་ངན་སོང་ཀུན་གྲོལ་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་པའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས།

པོད་དུ་སྐྱལ་བ་བཟང་པོ་རེད། དགོ་འདུན་པ་ཚོ་ལ་དཀའ་ངལ་དམིགས་བསལ་གང་ཡང་མེད། ད་ཆ་པོད་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོལ་བསྐྱར་བཅོས་བཅུང་སྟེ། ལམ་བཟོའི་ལས་རོགས་སུ་ཕེབས་སྐབས་པ་དེ་ཡག་པོ་རེད། སྐབས་སངས་སྐྱེས་དང་ཉིང་མ། དགོ་ལུགས། བཀའ་བརྒྱུད་པ་བཅས་ཀྱི་སྒྲ་སྒྲུལ་དགོ་འདུན་ཚོ་གཅིག་བཞུགས་སྐབས་དང་། ཁ་ལ་ཉའོ་སེར་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོན་སྟངས་དང་ཞུས་ཀྱི་ཚུལ་གྱི་ཚུལ་སྟེ། སྐབས་སྟོན་གསུང་གི་དགོ་འདུན་གཞན། དེ་མིན་དགོ་བཤེས་དང་དཔེ་ཆ་བ་ཁག་གཅིག་བཅས་ས་གནས་ཁག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་དང་། དེ་དག་གི་འགའ་ཤམ་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་སུ་ཞུགས་པ་བཅས་ཡག་པོ་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག ། ... ཚང་མས་རང་གི་སྟོ་གོས་རང་གི་ལས་ཁུངས་འཁྲོལ་བ་ཞིག་གྱེད་པ་དང་།

ཚང་མ་སྤྱིར་འཇགས་སུ་སྟོན་སྐབས་ན། དེ་ནས་པོད་ཀྱི་བསྐྱར་བ་ཆབ་སྲིད་ལ་ཞབས་འདེགས་པན་ཅུས་ཐོན་པ་སྐྱབ་སྐབས། **ཅེས་སེར་སྐྱེ་ཚང་མས་རང་ཁ་རང་གསོ་གྱེད་སྐབས་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་སྒྲུལ། དེ་ནས་ཀྱང་།**

རང་རེ་པོད་ལ་ཚོས་ཡག་པོ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཚོས་དང་མཉམ་པའི་སྲིད་རྒྱུས་འཛིན་སྟོང་ཇི་བཞིན་ལག་ལེན་དུ་འཁལ་བ་བྱུང་མེད། སྲིད་ཀྱི་ཐད་ལ་འོར་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། ལྷག་པར་རྒྱལ་བ་སྐུ་གོང་མ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་རྗེས་ནས་པོད་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་དང་། པོད་མི་དམངས་སྤྱི་དོན་གྱི་ལས་ཀར་ཚགས་ཚུད་པོ་ཞིག་ཅ་བ་ནས་བྱུང་མི་འདུག །བར་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་བྱུང་བ་ཞེད་ཚོ་ཚང་མའི་དགོངས་པར་མངའ་གསལ་རེད། རོས་ཀྱིས་གསལ་པོར་ཞུས་ན། གདན་ས་ཚོའི་ཁོངས་ནས་ཚོས་གཞིས་ཡིན་ཞེས་ས་ཁང་མི་སེར་མང་པོ་ཞིག་བདག་ཏུ་བཟུང་། དེས་སྟོབ་གཉེན་བ་སོགས་དགོ་འདུན་དམངས་ལ་ཐན་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཞུས་ཀྱིས་གཞུང་དང་མི་དམངས་སུ་ལ་ཡང་ཁོ་དབང་མ་སྤྱད་པར་དམ་པོར་བཟུང་བ་དེས་བསྐྱར་བ་ཆབ་སྲིད་ལ་ཞབས་འདེགས་སྐྱབ་ཀྱིན་ཡོད་ཞུས་ཀྱིས་པ་དེ་ཡང་འོར་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པར་མཐོང་གིན་འདུག །**ཅེས་ཚོས་གྱེད་དགོ་འདུན་གྱི་སྟེ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སྤར་སྟོལ་འོར་**

འཁྲུལ་ཅན་དེ་དག་ལོ་བསྐང་གནང་སྟེ་དམངས་སམ་སྤྱི་དོན་ལ་ཐན་བ་སྐྱབ་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད།
གང་དུ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱར་བ་ཉམས་པའམ་སྤར་མ་དང་བའི་གནས་སུ་ཉི་མ་ལྟར་གསལ་བར་གྱེད་པ་ལ་ཐབས་དང་སྟོན་པོ་ཁོར་བཞེན་པ་ལས་སྤོངས་ཚོད་དང་ཁ་ལྷགས། དཔུང་ཤེད་སོགས་ཀྱིས་གང་ཡང་མི་སྤྱིན་པར་གཞིགས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་བ་ 1 ཉིན་ཁ་ལ་ཉའོ་སེར་ཚོས་ཞུ་བ་ཚོའི་ཁོངས་ནས་སྐྱེས་དགོ་འདུན་པ་དཔེ་གཞིགས་གནང་མཁན་ཚོར་ཆེད་དམིགས་ཀྱིས།

ང་ཚོས་རང་གི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁས་ལེན་རིགས་གཞན་ལ་གདམས་པར་ངོ་ཚད་ཞུས་པ་གྱེད་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད། རང་རེའི་ཚོས་ནི་རིགས་པ་ཡང་དག་གི་ཁུངས་དང་ལྷན་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རིགས་ལམ་གྱི་སྟོ་སྟོན་ཆད་ཀྱི་སའི་ནང་གི་བརྗོད་རྒྱུ་འཆར་ཅན་ཁོ་ན་བཟུང་བསྐྱད་པས་མི་འགྲིག །རང་རེས་སྤྱི་ནང་སྟོན་བཅུད་གང་ས་ནས་ཞིབ་གསལ་ཁུངས་གཏུགས་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་རུང་། ས་རོལ་པོར་འདོད་རྒྱལ་ཅི་ཡོད་ང་ཚོས་རྟོགས་པར་བྱས་ཏེ། དེ་ནས་པ་རོལ་པོའི་བརྗོད་བབ་ཀྱི་གནད་དང་བསྐྱར་ཏེ་རང་ལུགས་འདོད་རྒྱལ་གདམས་མཁས་པ་བྱུང་ན་གཞི་ནས་པ་རོལ་པོའི་རྣ་བ་དང་ཡིད་ལ་འཇུག་ཆེ་བ་ཡོང་། དཔེར་ན། སྟོན་གྱི་བཀོད་པ་ཆགས་སྤངས་ལ་ང་ཚོའི་སྤར་བས་ཀྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་འདོད་རྒྱལ་དང་མི་འདྲ་བར། དེང་འཛམ་སྐྱིད་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་མཐོང་རྒྱལ་ལ། ད་ལྟ་རང་ཅག་གནས་པའི་

འཛམ་གླིང་འདི་ཉིད་ཀྱི་བཀོད་པ་ནི་ས་རྒྱུ་པོ་རིལ་རིལ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད། ཡིན་ནའང་། འདི་ལ་ང་ཚོ་ལ་མཚན་རྒྱ་
གང་ཡང་མེད། ལྷོན་པས་ཀྱང་རི་རབ་ལ་སོགས་པ་སྤང་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་གསུངས་ཡོད། མཛོན་པ་མཛོད་དང་
དུས་འཁོར་གཉིས་ཀྱི་གསུང་ཚུལ་མི་འདྲ་བར་མ་ཟད། གནས་ས་སྤྱིང་ལོག་གོ་སྒྲིག་ཏུ་གནས་པའི་འདིག་རྟེན་དག་ཀྱང་
ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། མཁའ་ལ་རྒྱང་བརྟེན་དེ་ལ་རྒྱ་ཡི་སྤུང་པོ་བརྟེན། །དེ་ལ་ས་ཆེན་འདི་བརྟེན་དེ་ལ་འགོ་བ་
བརྟེན། །ཞེས་ཀྱང་གསུངས་ཡོད་པས། ལྷག་དཔེ་གཟིགས་མཁའ་ཚོས་ངེས་པར་དུ་དགོངས་པ་རྒྱ་ཆེ་ཅམ་བཞེས་ཉེ་
རང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་གང་ཡང་དུང་བ་ཞིག་ཅ་བར་བརླུང་བའི་སློན་ནས་སྐབས་བབས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་མཐོང་

ཚུལ་དང་འགལ་བ་མེད་པའི་ཁས་ལེན་འགོ་ལུགས་ཤིག་འཚོལ་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12
ཚེས་བ་ 5 ཉིན་འཛིན་སྐྱོང་ཚོས་དོན་སོགས་ལ། “ཚོས་དོན་ལྟ་བུ་ནས། སྐབས་དང་ཁ་ལ་ཉལ་སེ། ལམ་བཟོ་བཅས་ལ་
མ་རྟོག་པའི་བཀའ་རྟོགས་དགའི་ཚོས་པ་གང་ཡོད་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་ཐབས་ཁྲུངས་འཁྲོལ་བའི་ཐབས་ལམ་གང་ཡོད་བརྟེན་
དབྱེད་ཀྱིས། བཟའ་ཚང་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོས་བྱེད་རིགས་མཚོ་སྐྱོ་སོགས་གང་ལོས་སུ་གཞིས་ཆགས་ཡོང་ཐབས་ཁྲུང་ལེན་
བྱས་ན་སྟེན་”ཞེས་ཚོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་ཀྱི་བྲིམ་བ་ཚོས་བྱེད་རྣམས་ལ་ཡང་བདག་སྐྱོང་དང་གནས་གཞི་བཀོད་སྤྱིག་
གནང་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་མཛད། དེའི་འགྲོ་ལ། “འདི་འདྲ་ཞིག་བྱས་ཨེ་ཚོག་སྟེན་པ་དང་། འགྲུབ་ཨེ་ཡོང་སྟེན་པ། རྒྱ་
གར་གཞུང་ནས་རི་འདྲ་ཞིག་ཟེར་ཡོང་སྟེན་པའི་དོགས་པ་དང་། མ་རུས་པའི་བྱེད་སྤྱངས་རྣམས་དོར་དགོས།” ཞེས་གཤམ་
འོག་ལས་བྱེད་ཚོར་སྤྱིང་དུས་བསྐྱེད་པར་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་། “གསེར་རིན་པོ་ལུ་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་སློབ་གྲུབ་སློར་
སོགས་སུ་གང་འཚམས་བཅད་ཡོད་ཅིང་། ད་དུང་བོད་མི་རིགས་དང་། ཚོས། ཤེས་རིག་གི་ཆེད་དུ་དགོས་ངེས་ལ་འབྲམ་སྐབ་
མང་པོ་བྱིན་ཀྱང་དགོས་སར་པན་པ་ཡིན་པས་གཏོང་དགོས། དེ་མིན་དགོས་མེད་རིགས་ལ་སློར་མོ་གཅིག་ལ་ཡང་སེར་སྟེ་
ཡོད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སླུལ། འདིར་གསེར་རིན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་བོད་ས་མ་ཤོར་གོང་སྤྱི་རྒྱ་གསེར་དབུལ་མང་
ཅམ་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེད་ཉེ་རྗེས་སོར་དབུལ་བརྗེས་གནང་བ་དེ་ཡིན།

མགོན་པོ་མཚོག་གི་དགོངས་གཞི་དངོས་ནི། སྤར་ལམ་དེབ་གསལ་ལྟར་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་དགེ་འདུན་
རྣམས་འབྲེལ་མེད་ཁེར་སློད་མ་ཡིན་པར་མཉམ་གནས་དང་། ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ལ་སྐབས་འདིས་དག་སྤང་། ལན་ལུལ་
མཐུན་ལམ་དམ་གཅེད་འོ་རྒྱ་གཅིག་འདྲེས། གནས་དུས་དང་མཐུན་པར་བསྐྱུར་བཅོས་ཀྱིས་བྱི་ནང་གི་སྐྱོད་ཡིག་དང་
གཞུང་ལུགས་རབ་འབྲམས་ལ་སློབ་གཉེད། མདོར་ན། འབྲུང་འབྲུང་བོད་མི་ཡིན་ནོ་ཅོག་གིས་སྤར་སློབ་མི་ལེགས་
པ་གང་ཡིན་ཅམ་འཛོག་གིས་ཚོས་དང་རིག་གནས་གང་ཅིར་སློབ་གཉེད་བྱ་དགོས་པ་དེ་རེད། དེར་བརྟེན། ལུ་སྐབ་
རྣམས་ལ་བོད་སློབ་རྒྱར་འཛུགས་ཀྱིས་གནང་དང་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ཀ་སློད་སའི་ཁོར་ལུག་བསྐྱུན་པ་དང་། གོང་དུ་
བྲིས་ཟེན་པ་སྤར་སྤྱི་ལོ་ 1961 ལོར། ཁ་ལ་ཉལ་སེར་སྐབ་བསྐྱུན་བཤམ་གླིང་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་སྐྱེད་ལུག་
ལ་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བྱི་སྐྱོད་སློབ་གཉེད་སོགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་ཀྱང་བསྐྱུན་པར་མཛད། དེ་ནས་

ཡུང་<<མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྤྱོད་སྟོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ། >>ཞེས་པར་ཀུན་གླིང་འོད་ཟེར་
རྒྱལ་མཚན་གྱིས།

སྐབས་སུ་གཞུང་ཚོན་བཀའ་པོད་ཁག་གི་སློབ་གཉེར་གནང་སྟངས་སྤྱི་བཞེད་སྟོན་ཉེན་པོ་དེ་རང་ལ་ལྷ་
ཚོགས་མ་བྱས་པར་དེར་དུས་ཀྱི་ནམ་པར་ཅུང་ཟད་ཁ་བརྒྱུར་བྱས་ན་འབྲེལ་སྐད་ཅམ་དུ་མ་ཟད། ལྷན་ཚུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོ་
ཐོག་ཏུ་ཕན་ཚུབས་དག་མཚན་ཆེ་བ་འབྱུང་དེའི་ཐོག་རིང་མིན་ལྷ་རྒྱ་ཤ་སེར་རང་ཅག་པོད་མིའི་རིག་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་
མཛེས་ལ་གཏུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱ་སྐབས་གཏན་འཁེབས་བ་ལྟར། ཞེས་པ་ལྟར་སྐྱོད་གཞིའི་
ཅུང་དང་རོགས་ཚོགས་ཁག་ནས་ཐོན་དུལ་མཐུན་འགྲུབ་སྟེ་ལྷན་ཚུལ་གཏོང་མཚན་དེ་མཛེས་སློབ་གཉེར་ཁང་འཛུགས་
པའི་ཐོག་མའི་གྲུ་གྲིབ་ཏུ། སྐབས་སུ་གཞུང་དུ་བཞུགས་པའི་རིས་མེད་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་མཁན་སློབ་དག་པའི་ས་
གཞི་ལོངས་ནས་དག་འདེམས་ཀྱིས་དག་འདུན་ཞེས་གྲངས་ ༥༩ ཅམ་མ་སྤུ་རིང་བསྐོངས་ཏེ་ཟབ་སྦྱོང་འཛིན་བྲི་
ཚུགས་པར་སློབ་གྲིང་གི་གཙོ་འགན་མཁས་བྱུང་ཆེན་པོ་ལུ་ལྷ་མ་བཟུན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་གནས་བཞེས་ཤིང་།
གཞུང་བཀའ་པོད་ལྷའི་སློབ་གྲིང་གནང་། སྐབས་སྐབས་སྤྱི་ལོངས་འཛིན་ནམ་པ་གཉིས་དང་ཕྱི་རྒྱལ་མཁས་དབང་
སྟན་ལགས་ཅན་ནམས་གདན་ལུས་ཀྱིས་ཚོས་ལྷན་ཚུལ་གཞུང་ཚོན་གྱི་བཤའ་བ་དང་དེར་དུས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་གནང་
སྟོགས། དེ་བཞིན་དུ་པོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་སྟན་ལུ་སྤུ་སོགས་ཐ་སྟོན་རིག་གནས། འཛེམ་གྲིང་སྤྱི་ལོ་
པར་བུ་བའི་གནས་ཡུང་འཆད་མིད་བསྐྱུངས། དེ་ལྟར་ཚོས་དང་ཐ་སྟོན་རིག་གནས་ཀྱི་ཟབ་སྦྱོང་བྱུང་མཚམས་རྒྱ་གར་
གཞུང་གི་མཐུན་འགྲུབ་ལོག་རིམ་གྱིས་སྤྱི་ལོ་པོད་ཀྱི་མཛེས་སློབ་གཉེར་ཁང་གསར་འཛུགས་བསྐྱུངས། དེ་ལྟར་
སྤྱི་ལོ་དགོན་སྡེ་ནམས་གྲ་མ་ཆག་གྲུ་མ་ཉམས་པར་བསྐྱུར་གསོ་མ་གནང་བར་སྟོགས་སྐྱོ་ཚོགས་ནས་བཅོས་བསྐྱུར་
གནང་བའི་དགོངས་པ་འབྲུངས་ཚུལ་རི་ལྟར་ཡིན་སྟེ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 17 ཉིན། “དགོན་སྡེ་ནམས་
སློབ་གྲིང་ནམ་པར་བསྐྱུར་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ཚོས་རྒྱལ་བཟུན་འཛིན་སྐྱོང་སྡེ་བའི་ལམ་སྟོགས་བཟུན་པོ་ཞེས་བཟུང་དགོས།”
ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་བཞུགས་སྐད་དུ་ལེས་རིག་དམིགས་བསལ་ཚོགས་འདུའི་སྤྱིང་།

དེ་ཡང་ཚོས་ཚོས་དགོས་པ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། དགོན་པ་དང་ལྷ་ཁང་བཞེངས་པ། གྲུ་པར་ཚོས་གཞིས་དགོས་ལྷན་ཚུལ་
སྐྱེ་དགོས་པ། དེ་ལ་ལྷན་ཚུལ་མཛོད་དང་གསོལ་དཔོན་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་གཏན་ནས་མིན། དེ་ནམས་ནི་རྒྱལ་པའི་
ལམ་དུ་བསྐྱོད་ཐོན་པ་ཞེས་པས། དགོ་མཚན་སྤྱི་ཚེ་ཅམ་མེད་པ་དངོས་ལྟར་ལོ་རྒྱུས་ནས་ར་འཕྲོད་གསལ་པོ་བྱུང་ཐོན།
སྐྱེ་མེད་ལོ་སྤྱི་ལྟར་ལ། སྤྱི་ལོ་དང་ལྷན་ཚུལ་མཛོད་སོགས་དགོས་པ་མེད་ལ། ལྷ་ཁང་སྐྱུང་པའི་ནང་ཡོད་པ་ལྟར་དུ་དགོས་
དོན་མེད། དགོན་པ་ཞེས་ཞག་རི་གྲིང་དེར་སྤྱོད་པ་ལས་སློབ་གྲུ་ཁག་ཏུ་དགོ་འདུན་གྱི་བསྟེན་གནས་ལུ་སྤུ་སོགས་པ་
ཞེས་ཚུགས་ན་དེ་ག་ལེགས། དེ་ནས་ཚེས་མཛེས་སློབ་གྲུ་བཞུགས་པས་ཚོགས་ཁྲེང་དང་སྐྱབ་པ་མཉམས་པར་ཉམས་ལེན་
ལྱེད་མཁན་ཚོ་ནི་གནས་གང་བཟང་དང་རྒྱ་གར་བཟང་དུ་སྐྱོད་པ་ལས། མཐའ་གཅིག་ཏུ་དགོན་པ་ཞེས་གི་ནང་སྤྱོད་པའི་
དེས་པ་གང་ཡང་མེད། སྤྱི་ལོ་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱ་སྤུ་སོགས་ཡུང་ཚོས་ཀྱི་སློབ་གྲུ་རང་ཡིན། པོད་དུ་ཡོད་པའི་གདན་ས་ཆེ་

དམངས་ལ་ཚོས་འཆད་སྤངས་ཀྱང་ཐེ་ཚོམ་དང་དོགས་འདྲི་ཅམ་ཡང་མེད་པའི་སྲོལ་གྱི་བོད་མིར་འཆད་
ལུགས་དེ་ག་སོར་འཛོག་མ་ཡིན་པར། མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་པར་རྟོག་པ་སེལ་བའི་ཐབས་ཅུལ་དུ་བཏོན་ཏེ། ཚོས་
དང་ཡོད་མེད་དང་ནང་པའི་རྗེས་འཇུག་ཡིན་མིན་སོགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་དོན་གཉེར་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་འཆད་སྤངས་པ་
དང་འཆད་ཤེས་པ། འཆད་པ་གནད་དུ་འགྲོ་བ། འཆད་པས་དང་བ་འདྲེན་པ། མདོར་ན། འགྲེལ་བས་གཞུང་བསྐྱོངས།
དབྱུང་པས་གནད་གྲོལ། དགག་གཞག་གིས་གཏན་ལ་མཐུ། ཚོད་སྲོང་གིས་ཐེ་ཚོམ་ལྷོ་མོ་ཚུན་ཆད་ནས་ཡོངས་སུ་
བསལ་སྤངས་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྲུལ། ལྷི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 1 ཉིན་ཁ་ལ་ཉའོ་སེ་དུ་
སེར་སྐུ་མི་དམངས་ལ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ངན་སོར་ཀུན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་བཀའ་
ཁྲིད་སྤྲུལ་བའི་སྲོལ་འགྲོ་ཚོས་བཤད་དང་འབྲེལ་ཏེ།

རྟོན་པ་སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་པའི་ཚོས་ཞེ་རིགས་པ་ཡང་དག་དང་ལྷན་པ་ཁོ་ན་ཡིན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
འཁོར་བའི་སྤྱད་བསྐྱེད་ལས་སྤོལ་བའི་ཐབས་དམ་པ་དང་། རང་རེ་བོད་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པའི་ཚོས་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་
པས། འདི་ལ་ང་ཚོས་ཞེ་ཐག་པ་ནས་དང་བས་འབད་དགོས་པ་ཡིན། སྤར་འཛམ་གླིང་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཚོས་ཐེར་བ་དེ་
དངོས་དོན་དང་འགལ་བས་ཚན་རིག་དང་མི་མཐུན་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད་ཀྱང་། དེར་སངས་ཚན་རིག་པ་འགས་གནས་ཚུལ་དེ་
ལས་ཡོངས་སུ་སྤོག་སྟེ་ཚན་རིག་གིས་བཏག་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་སེམས་ཅན་ཤི་བ་ཞེ་མར་མེ་ཤི་བ་དང་མི་མཚུངས་པར་
ཤི་བའི་རྗེས་སུ་སེམས་ཀྱི་རྒྱན་ཞིག་ཡོད་ཐག་ཚོད་དང་། དེ་བཏགས་ནས་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ལ་ཚོས་ཀྱི་གནད་དོན་ནམ།
ཚོས་ཀྱི་རིགས་པའི་འགྲོ་ལུགས་རྟོགས་དགོས་ཞེས་རྗོད་སྤྲུལ་ཡིན་འདུག །དེས་ན། ལྷ་མ་དགོ་བཤེས་དང་དཔེ་ཆ་བ་
སོགས་ནང་པའི་ཚོས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་སྤོང་སྤོང་བ་ཚོས་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་རིགས་པ་ཡང་དག་རྣམས་སྤོ་བོ་ཐ་
མལ་པའི་མཐུན་སྤྱད་གི་ཚོས་ལ་གཏུགས་ཏེ་ཚོས་སྟོན་དགོས། དེར་སྐབས་ལྷི་ལོ་གཞན་དག་ལ་ལམ་རིམ་གྱི་གསུང་
རྒྱན་རྗེ་ལྷ་བ་བཞིན་བཤད་ན་མི་འགྲིག །དེས་ཀྱི་བསམ་པར། དང་པོ་ཚོས་དེ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པར་རིགས་པའི་རྒྱ་
མཚན་དང་བཅས་གསལ་བར་དོ་སྲུང་། པ་རོལ་པོ་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱུང་ན་དེ་ནས་ཚོས་ཉམས་སུ་ལེན་ཐབས་ལམ་
རིམ་བཞིན་བརྗོད་དགོས་པར་བསམ་གྱིན་འདུག །ང་ཚོས་དེར་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་བསྐྱེད་ཏེ་གཞི་བདེན་པ་གཉིས།
ལམ་ཐབས་ཤེས་གཉིས། འབྲས་བུ་སྤྱོད་ཏེ་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་ལས་ལྷི་མ་ལྷི་མ་སྤྱོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
འབྱུང་བས་རྒྱ་མེད་པར་རང་འཇུངས་ལྷ་བུ་མིན་ཞིང་། གཞི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱང་རིགས་པ་མཐུན་སྤྱད་སྤྱོད་དུ་
གཏུགས་ཏེ་དམ་པའི་ཚོས་འཆད་སྤངས་བྱེད་དགོས། ཚོས་ཀྱི་གནད་དོན་ཤོད་མཁས་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ཚུལ་འདི་ལྷ་བུའི་
སྟོན་སྤྱོད་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱང་ནང་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་དེས་རྟེན་སྤངས་པའི་རེ་བ་ཡོད། ཅེས་ཐབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་ལ་བྱི་ནང་ཀུན་
གྱི་གནད་གཟིགས་པའི་བཀའ་སྤོབ་མདུ་བྱུང་བ་སྤྲུལ། ཉམས་ཞིབ་པ་ཚོས་འཛམ་གླིང་གི་ཚོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་དག་
གི་ཁྲིད་ནས་རྗེས་འཇུག་པ་འཕེལ་ཚད་མཐོ་ཤོས་དང་སྤྱར་ཤོས་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྐྱེད་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་ཡང་།
མགོན་པོ་མཚོག་ནས་འཆད་ཐབས་མདུ་བྱུང་བ་འདི་ཉིད་གཞིར་མཛད་ཅིང་། འཆད་པོ་གཞན་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་

གདམས་པའི་བཀའ་དྲིན་ཉལ་གཅིག་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 11 རང་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྐྱེ་བའི་འདུས་པའི་ཚོགས་ཚུན་དང་པོའི་སྐྱོད་སྤྲུལ་ས་ནང་བསྟན་ཤེས་རིག་འཛིན་སྐྱོད་སྐྱོབ་གཉེར་ཁང་དེ་ཉིད་སྤར་སྲོལ་གྱི་དགོན་པའི་རྣམ་པ་དོན་ཉེ་སྐྱོབ་བྱ་ལྟ་བུའི་སྐྱོབ་གཉེར་ཁང་གི་རྣམ་པ་རྗེ་གསལ་དུ་བཏང་སྟེ། བོད་རིགས་ཚམས་མེད་པའི་བར་ནང་ཚོས་དོན་གཉེར་ཅན་གྱི་སྤྱི་རྒྱལ་མི་རིགས་ཀྱི་འཛུལ་ཞུགས་ཚོགས་པ་དང་། ཚོས་འཆད་སྤངས་ཀྱི་གོང་དུ་གསུངས་པ་སྟེ་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་སྐྱོབ་ཟབ་མོ་སྦྱུལ། དེ་ཡང་།

བཀའ་སྤངས་ལའང་ངོས་རང་སྐྱེད་ཀྱི་མཚན་ཚུལ་བྱས་ན། བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ཤོད་སྤངས་མི་འབྲེལ། རྒྱ་གར་མཁས་པའི་གཞུང་དང་བོད་ཀྱི་གཞུང་ཡང་མི་འབྲེལ། དཔེར་ན། མངོན་ཉིགས་རྒྱན་དང་དབུ་མ་འཇུག་པ། སྐྱོད་འཇུག་ལ་སོགས་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལག་ལེན་གོ་རིམ་གྱི་ངེས་པ་མ་མཛད་པར་ལོག་ཉིག་སེལ་ཆེད་དགག་གཞག་གི་རིམ་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ཅིང་། རོ་བོ་དང་དབྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱོས་པའི་མཐའ་དབྱུད་ཉེ་སྐྱོད་ངོས་པ་རྙེད་ཐབས་གཙོ་བོར་མཛད་པ་ལས་ལག་ལེན་བྱ་ཐབས་གཙོ་བོར་མ་མཛད། བོད་ཀྱི་མཁས་པས་མཛད་པ་རྗེའི་ལམ་རིམ་དང་དུགས་པའི་ཐར་རྒྱུ། སྐྱོད་ཚུན་པའི་ཡིད་བཞིན་མཛོད་སོགས་སུ་དགག་གཞག་གི་སྐྱོས་པ་གཙོ་བོར་མ་མཛད་པར་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་གྱི་རིམ་པ་གཙོ་བོར་མཛད་འདུག །དེ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡིན་ཚོད། རྒྱ་གར་དུ་ནང་ཚོས་ཁས་ལེན་མི་བྱེད་མཁན་དང་། ཁས་སྐྱོངས་ཀྱི་དོགས་སྐྱོང་ཚོད་འདི་བྱེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་སྟབས་དགག་གཞག་ཚོད་སྐྱོང་དེ་སྟེ་མཛད་ཅིང་། བོད་དུ་བསྟན་པ་དཀར་འཇམ་ཡུག་གཅིག་ཏུ་དར་བས་ཐོག་མ་ནས་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ཡིན་པ་གཞིར་བཞག་གིས་བསྟན། དེ་ནི་གདུལ་བའི་རིགས་མི་འབྲེལ་བ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་མི་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་པར་ཡིན། ད་ཆ་རང་རིམ་སྤར་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཚོས་ཚོས་འཆད་སྤངས་ལྟ་བུར་བྱེད་དགོས་པའི་

དུས་ལ་བསྐྱེད་པས་བར་མ་ཟད། མ་འོངས་པར་བོད་དུ་འབྲེལ་བཞིན་བྱ་དགོས་པར་བསམས། ཞེས་བཀའ་སྦྱུལ། དེ་སྟེ་བྱེད་དགོངས་ཚུལ་ཟབ་མོ་དེ་དམིས་ཕྱིན་པར་ཉིགས་ཉེ་རི་བཞིན་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་མེད་ཤོད་དཀའ་ཡང་། རིམ་གྱིས་འཛུལ་གྱི་སྤྲུལ་ཡོངས་ནས་ནང་ཚོས་ལ་དོན་གཉེར་བྱེད་མཁན་མང་དུ་འཕེལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་དོགས་འདྲི་དང་དགག་གཞག་བྱེད་མཁན་མང་དུ་བྱུང་བ་ན། ད་གཟོད་ཡོངས་མཚོགས་གི་དགོངས་གཞི་དེར་ཉེ་ལས་མཁན་མང་དུ་བྱུང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་འཕྲིན་ལས་བོད་ས་ལས་ཡོངས་སུ་བཞག་ཉེ་འཛུལ་གྱི་ཁྱོད་ལ་ཁྱབ་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར་གོང་གསལ་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོད་ནས་འགྲོ་རྒྱུ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པས་སྤར་སྲོལ་ལ་འགྲམ་སྦྱག་ལན་མང་མི་གཞུ་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར། ཡེ་ཤེས་དབྱེད་ས་དབྱུད་དང་དུས་གསུམ་གསལ་གཞིགས་ཞེས་པའང་འདི་སྟེ་བྱེད་དགོངས་ཚུལ་དག་ལ་ཟེར་བ་ལས་གཞན་ཅང་མིན། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 11 ཉིན།

ང་ཚོས་བསྟན་པ་འཛིན་སྐྱོད་སྐྱོབ་སྤྲུལ་བྱེད་སྤངས་ཀྱི་དོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དང་མཐུན་པའི་ཐོག་ནས་བྱ་དགོས། ཡུལ་གྱི་དོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་འགྱུར་བཞིན་པ་ཡིན་ནའང་། ང་ཚོས་བྱེད་སྤངས་སྤར་གྱི་དེ་ཁོ་ནས་སྤྲུལ་སྐྱོབ་བརྒྱབས་ཉེ་བསྟན་ན་མི་འགྲིག །དེས་པན་ཐོགས་ཐན་བྱ་འབྲུང་ཡང་། སྤྱི་ཡོངས་མང་ཚོགས་ལ་རྒྱབས་ཆེན་པོའི་ཐན་

ཐོགས་འབྱུང་བར་དགའ། དེས་ན། ཚོས་ཀྱི་འགན་ཁུར་གྱི་རིགས་ཉུང་ཤམ་ཤིག་ལ་འཁྲི་བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་ཚོས་ལ་
དད་ཚོས་ཡོད་པའི་མང་ཚོགས་ཚང་མར་ནང་ཚོས་ཀྱི་གནད་འགག་ནམས་སློབ་སྟོན་གྱི་རྒྱུ་ཕྱགས་སྟོན་གྱི་དགོས་པ་
གཤམ་ཆེན་པོར་མཐོང་གིན་འདུག། ཅེས་སློབ་སྟོན་གྱིས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཉི་ཤེས་པོར་ཚོས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་སྤེལ་ཏེ་
འཛིན་སྟོང་གནད་དགོས་པར་བསྐྱར་དུ་གདམས། དེ་ལྟར་ཐོག་མའི་ཆར་སྤག་ས་དང་ཁ་ལ་ཉའོ་སེར་ཚོས་སྐར་དང་།
སྐར་ཁར་མཐོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་གསར་འཛུགས་བསྐྱེད་ས་པ་སོགས་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་འགྲོ་བ་
བདེ་བའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབ་སྐྱོར་པོ་བསྐྱེད། དེས་ན། རྒྱབ་སྐྱོར་དེའི་སློབ་གཉེར་ཁང་གཙོ་བོ་སྤག་ས་ཚོས་སྐར་གྱི་སློབ་
གཉེར་སོགས་ཀྱི་ནམ་པ་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་སྟེ། <<སྤག་ས་ཚོས་སྐར་གྱི་རྒྱུ་བོད་ལུ་ལྷེད་པ་>>ལས།

སྤག་ས་སློབ་གྲུ་ལྷན་པ་སྟོན་སྐབས་ལྟར་སློབ་གཉེར་གནད་སྣངས་དང་མི་འབྲ་བར་འཛིན་རིམ་བརྒྱུད་དང་། འཛིན་
རིམ་རེ་རེའི་སློབ་ཚན་ནང་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ལོ་སློབ་ཚན་ལྟ་དང་། དེ་མིན་རིག་གནས་ཀྱི་སློབ་ཚན་གཞན་
བཅས་དེ་སྟོན་དང་མི་འབྲ་བའི་སློབ་ཚན་མང་བ་དང་། དགོ་ཆུང་ཡང་རང་གི་འདོད་པ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་དགོ་ཆུང་རེས་
མོས་ལ་བརྟེན། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་འཛིན་གྲུ་གངས་དང་སློབ་ཚན་སྤྲི་བ་སྣངས། དཔེ་མིན་དགོ་ཆུང་
བསྟན་ཚུལ་དང་སློབ་ཡུན་སོགས་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་ཏེ་དེར་རབས་ཀྱི་ནམ་པ་ཅན་དུ་མཛད། དེ་ནི་དུས་བདེ་ཞོད་
འངགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ལྟར་མི་ཆེ་དགོན་པར་སྟོན་དམ་གྱིས་བསྐྱེད་པ་དང་། སློབ་གཉེར་གྱི་མི་གྲུ་ཐམས་ཅད་དགོན་
པར་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། སློབ་གཉེར་བ་ཁེ་གཙང་གིས་དུས་སྤང་ནང་འབྲས་བུ་གཡུང་དུ་ཐ་བ་ལོན་པར་མཛད་
རྒྱུ་དེ་རེད། རྒྱབ་སྐྱོར་དེར་སྤག་ས་ཚོས་སྐར་གྱི་དགོ་འདུན་ནམས་ནི། ས་རྒྱ་མ་འཕྲོད་པ་དང་མཐུན་ཆུན་ཞུ་བ། རང་
ཡུལ་གཉེན་ཉེ་དང་བཅས་པར་བུལ་བའི་སྤྱི་སྤྱུག་ཆེ་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཚད་ལས་བཞུལ་བ་རྒྱུད་ཡང་། སློབ་གཉེར་
ཀྱི་ཞོར་དུ་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་རིམ་སྐར་པོ་རྒྱས་སུ་མ་གྲགས་པ་ལྟ་བུ་བསྐྱེད་ས་པ་སོགས་བཀའ་འཛིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ།
སྤག་ས་ཀྱི་དུས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ནམས་ཀྱི་གཞི་འཛིན་གྱི་ཐོག་མཐམ་བཅན་གྱིས་དུ་བསྟན་པའི་མེ་རོ་གསོ་མཁན་ཞེ་
གཅིག་དུ་རྒྱུར་པ་ཅན་ལ་བསམས་ཀྱང་བཀའ་འཛིན་ནི་གཞིས་གྲུ་པོད་འབངས་ཀྱི་ཀྱིས་གསལ་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན།
སྤག་ས་འི་རྒྱུ་འབྲས་ནི། <<སྤག་ས་ཚོས་སྐར་གྱི་རྒྱུ་བོད་ལུ་ལྷེད་པ་>>ལས།

དེ་ལྟར་གྱི་ལོ་ ༡༩༦༡ ལས་ ༡༩༦༩ བར་སྤག་ས་འི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་རྒྱབ་སྐྱོར་དགོ་བཤེས་ལྟ་རམས་ཨང་རིམ་དང་པོ་
ཐོབ་མཁན་གྱི་མཚན་རིམ་གཤམ་གསལ། འབྲས་སྟོ་མང་བཀའ་རམས་སྟོར་དཔོན་ག་བཞི་མ་ཚོས་མཛད་དགོ་འདུན་
སྟོ་སྟོས། སེར་གྲུས་གཙང་བ་དགོ་བཤེས་བཟོད་པ། འབྲས་སྟོ་སྟོ་མིང་གོ་བོ་དགོ་བཤེས་ཆེ་དཔག་ལྟ་སྐྱེད་ས། འབྲས་སྟོ་
སྟོ་ཉག་རེ་དགོ་བཤེས་དག་དབང་སྟན་ཚོགས། སེར་སྟོན་རྒྱལ་པོད་དགོ་བཤེས་དག་དབང་ཐེག་མཚོག། འབྲས་སྟོ་
མང་རྒྱུ་ཆུ་དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་ཚུལ་ཞིམས། སེར་སྟོན་པ་པོད་ཁ་མཚོག་སྟུལ་དག་དབང་སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་བསྟན་
འཛིན། སེར་གྲུས་ལ་བ་དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་སྟན་ཚོགས། སེར་སྟོན་སྟོ་མ་ར་དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་ཚུལ་ཞིམས་བཅས་
དང་། བཤད་རམས་པ་ཀམ་བཀའ་བརྒྱུད་དགོ་སྟོར་དག་དབང་མཁས་རྒྱུ་སྟན་ཚོགས། སྟོ་སྟུལ་ཀམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་

མཚོན། བཀའ་བརྒྱུད་དགོ་བཤེས་ཡེ་ཤེས་ཚོས་དང། བསོད་ནམས་དང་རྒྱས་བཅས་མཁས་དབང་རྣམས་ཡིན། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་དུ་ཤེས་དགོས། དེ་ལྟར་འདུང་། སྤྲུལ་སའི་གནས་བབ་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་བོད་མི་གསར་དུ་འབྱོར་བ་རྣམས་ལ་
འཕྲོད་པོ་མ་བྱུང་བར་ནད་མནར་སོགས་མི་འདོད་པའི་རིགས་མང་དུ་བྱུང་བས། བོད་གཞུང་ནས་ཐབས་ཤེས་ཡོད་ཀྱི་
ཅལ་སྤྲུལ་གྱིས་མཐར་སྦྱི་ལོ་ 1969 ཟླ་བ་ 12 རང་རྒྱ་གར་གྲོ་ཕྱོགས་སུ་སློབ་ཏེ་གཞིས་ཆགས་གྱི་ཐོབ་ཐང་ལྟར་
གནས་གཞི་བཟུང་། དེ་ལ་སྦྱི་ལོ་ 1971 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 8 ཉིན།

ང་ཚོའི་བསམ་སློབ་སྤྲུལ་སར་སློབ་གཉེར་གྱི་མཁའ་ཁེ་གཙང་གི་རིས་མེད་ཚོས་སྐར་སློབ་གཉེར་ཁང་ཡག་པོ་ཞིག་
བཟོས། དེ་ལ་མཐུན་རྐྱེན་ཡང་དམིགས་བསམ་གྱི་ཐོག་ནས་བསྐྱབ་རྒྱུའི་བསམ་སློབ་འཁོར་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། སྤྲུལ་
སའི་ས་གནས་ཆགས་བབ་གྱིས་ཚ་བ་ཆེ་ཞིང་། གང་ཅིའི་མཐུན་རྐྱེན་མ་འདྲོམས་པའི་དབང་གིས་དགོ་འདུན་མང་པོ་
འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར། མང་པོ་ཞིག་ནད་པ་ཆགས། དགོ་འདུན་མང་པོ་སྤྲུལ་སེམས་མི་བདེ་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཆེན་
པོ་བྱུང་བར་བརྟེན་ཚོས་སྐར་དེ་རྒྱ་གར་ནང་སློབ་ཐབས་བྱས་ཀྱང་། ལྷན་ཁང་ཉིས་བརྒྱ་ལྟ་ཅི་ཞིག་མ་གཏོགས་ཡོངས་
རྒྱུགས་མ་ཚུད་སྤྲུལ་ས། དགོ་འདུན་གྱིངས་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་ཐབས་བརྟེན་པ་ཞིག་རང་གལ་ཆེ་བར་བསམས་ནས་བོད་མིའི་
གཞིས་ཆགས་གྱི་ས་ཆའི་སྐར་ལ་སློབ་རྒྱ་དང་། བོད་མི་སྦྱི་འབྲེའི་ས་ཁང་སྐལ་ཐོབ་ལེན་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་བ་རེད། དགོ་
འདུན་རྣམས་རྒྱ་གར་གྲོ་ཕྱོགས་སུ་སློབ་སྦྱངས་དེ་ལྟར་རེད། **ཅས་དང་།** <<བཅོན་ཕྱོགས་ཀྱི་རང་དབང>>ལས།

སྦྱི་ལོ་ 1963 ལོར་ངོས་གྱིས་ཚོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་དྲུང་བོན་བཅས་ཀྱི་དབྱེ་ཁྲིད་ལྷ་ཆེན་དང་སྤྱི་ཚབ་
འདུས་པའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་བསྐོངས་ཏེ། དེ་ད་ཅག་གིས་ཉིན་ཉེད་པོ་ལོ་བོད་ཀྱི་ནང་པའི་རིག་གཞུང་གི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་
རྣམས་གཅེས་སྦྱོང་དང་ཡར་རྒྱས་ཡོང་བར། སྦྱི་ལ་ཡོད་པའི་དཀའ་ངལ་དང་དེ་དག་སེལ་ཐབས་བཅས་ལ་གྲོས་བསྐྱར་
བྱས། མཐུག་ཏུ་བོད་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་རྣམས་རྗེ་བཞིན་སྐྱབ་སྐྱབ་ན་ཚོས་འདི་གནས་
སྐབས་ལ་སྤྲུལ་སའི་སློབ་སྦྱང་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེར་བརྟེན། ངོས་ཀྱི་དགོན་པ་(རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་)དེ་གསར་རྒྱག་གྲུབ་མ་ཐག་
ཐོག་མར་རྒྱ་གར་གྲོ་ཕྱོགས་ཀར་ན་ཏེ་ཀ་(Karnataka)མངའ་སྡེའི་ནང་སྤྲུལ་ས་ཚོས་སྐར་ནས་ཐེབས་པའི་དགོ་འདུན་
པ་ ༡༣༠༠ ཡོད་པ་རྣམས་ལ་དགའ་ལྷན་དང་འབྲས་བུ་སྤྲུལ་ས། མེ་ར་ཚོས་སྐར་བཅས་བསྐྱར་བཞེངས་བྱས། ད་ནི་བཅོན་
ཕྱོགས་དུ་འབྱོར་ནས་མི་ལོ་སྤུལ་ཅུ་འདས་ནས་བཞི་བརྒྱ་པ་མགོ་བརྩུགས་ཏེ། དགོ་འདུན་པ་ ༤༠༠༠ ལྷག་ཡོད་པའི་
དགོན་སྡེའི་གནས་སྤངས་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བཞེན་པའི་སྐབས་ཡིན། **ཞེས་དགོན་པའི་འཕེལ་རིམ་མདོ་ཅིམ་**

གསུངས་ཤིང་། གྲུ་པའི་གངས་འཕོར་ལས་སྤྲུལ་ག་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ། བོད་ཀྱི་ཚོས་རིག་བདག་
སྦྱོང་གནང་བའི་ཁོངས་ནས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གསར་རྒྱག་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་ཡང་གོང་གསལ་དཔེ་དེབ་ལས།

ལོ་རབས་དུག་ཅུ་པའི་མཐུག་ཅིམ་ལ་རིག་གཞུང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་གཞན་ཞིག་མགོ་འཛུགས་བྱས་པ་ནི་བོད་
ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཡིན། དེར་སྤྲུལ་སའི་སྤྲུལ་ས་མཚོང་སྤྲུལ་བཞི་བརྒྱ་ཅིམ་བདག་གཉེར་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། བོད་
ཡིག་དང་དབྱིན་ཇིའི་དཔེ་དེབ་ཀྱང་པར་སྐྱུན་བྱས་ཡོད། ད་ལྟ་སྦྱི་ལོ་ 1990 ལོ་འདྲིར་དབྱིན་ཇིའི་དཔེ་དེབ་ཉིས་བརྒྱ་པ་
དེ་པར་སྐྱུན་བྱས་ཡོད། བོད་མི་སྤྲུལ་ས་བཅོལ་བ་རྣམས་བོད་ནས་ཡོང་སྐབས། འབྲེལ་སེལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་དངོས་པོ་

རྣམས་བཞག་སྟེ་དེའི་ཆོས་ཏུ་ཐང་ག་དང་དཔེ་ཆ། མཚོད་ཆས་སོགས་ཁྲིར་ཡོད་ལ། དེ་རྣམས་གོམས་སྲོལ་ལྟར་ཐོག་
མར་ངོས་རང་ལ་སྤྱད་ཅིང་ངོས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ཚོགས་སྡེ་སོ་སོར་བགོ་འགྲེལ་བྱས། བོད་ལུགས་ལྟར་བཞེངས་པའི་
དཔེ་མཚོད་ཁང་དུ་འགྲེལ་སྟོན་ཁང་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ལ། དེའི་ནང་དུ་སྐྱབས་བཙུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ནས་གདན་འདྲེན་
ཞུས་པའི་དངོས་པོ་མང་པོ་སྤྲངས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་དགོན་པ་དང་དཔེ་མཚོད་ཁང་སོགས་གསར་
བཞེངས་གནང་སྟེ། ཚོས་བྱེད་དགོ་འདུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་པ་འདྲིན་སྤོང་སྟེལ་གསུམ་གྱི་ལམ་ནས་སྤྱི་སྤྱིར་ཀུན་
གྱི་དོན་རྒྱལ་ས་པོ་ཆེ་བསྐྱབས། དེ་ལྟ་བུར། རྒྱལ་ས་དུ་མ་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཐོག་མའི་དགོངས་གཞི་དང་
མཚུངས་པ་ཞིག་བྱུང་མེད་ཚོད་དུ་སྤྱང་བས་སྤྱི་ལོ་ 1977 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 21 ཉིན།

ལྷག་པར་གཞིས་ཆགས་ཁག་གི་ནང་ལ་དགོན་པ་ཆེན་པོ་རྒྱག་པ་དང་། དགོན་པ་ཆེན་པོ་ཚོས་དང་དོད་བྱེད་གྱིན་ཡོད།
གདན་ས་ཚོར་ངོས་ཀྱིས། དགོན་པ་བརྒྱབས་ན་ཡག་པོ་རེད་དེ། རྒྱས་སྤོས་དང་དོད་བྱས་ན་མི་ལེགས་ཞེས་སྟོན་མ་
ནས་ལམ་རྒྱ་བྱུང། འོན་ཀྱང་། སོ་སོའི་དང་པ་དང་ཞེན་ཁོག་གི་ཐོག་ནས་འདི་ཕྱིའི་བསོད་ནམས་གསོག་པའི་གཞི་རེད་
བསམ་པ་ཡོད་ཀྱི་རེད་དེ། གང་ལྟར། རྒྱས་སྤོས་དང་དོད་གང་ལ་གང་འཚམས་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད། ལྷ་བ་ཡང་ཁ་
ལས་བརྒྱབས་ཡོད། ཉེ་ཆར་ཀར་ན་ཀ་(Karnataka)ནས་ཡོང་བའི་རོགས་རམ་ཚོགས་མི་ཞིག་དང་སྤྱད་ཆ་བྱུང།
མོན་ལྷོ་ཤར་སྤོ་པོ་ཚོ་དེ་ཚོ་དཀའ་ལས་ཁག་པོའི་སྤྱང་ལ་བསྐྱད་ཡོད་ཅེས་ཚོད་སྐབས། གཞིས་ཆགས་དེའི་ནང་ལ་
ཁང་པ་ཆེན་པོ་དེ་འབྲེལ་པོ་འདུག ། དེ་ཚོར་དཔུལ་ཡོད་ནས་ཁང་པ་བརྒྱབས་པ་རེད། ད་ཚོས་ལྷ་གནས་ཚུལ་ཤེས་
གྱིན་འདུག་སྟེ། ཞལ་འདེབས་བསྐྱེད་པའི་མི་ལ་ལབ་པར་འགྲོ་དུས་ཁག་པོ་འདུག ། རོ་ཆོ་པོ་འདུག་ཅེས་ཟེར་གྱིན་
འདུག ། ཁག་མི་འདུག ། དངོས་གནས་རེད་ཅེས་ལབ་པ་ཡིན། དགོན་པ་གྲུ་ཚང་དང་ལྷ་བ་ཁག་དེ་དག་བཟུ་གཞིག་
གཏོང་མཁན་དང་། ས་གནས་དེར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་དེ་དག་བཟུ་གཞིག་སྤོང་མཁན་གྱི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཆགས་
ན་ཡག་པོ་གཏན་ནས་མི་འདུག ། ཅེས་དང་། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1979 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 14 ཉིན་ལོ་འཁོར་ལས་བསྐྱོམས་

ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་བཅུ་པའི་སྟེང་།

ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱུ་ལའི་ནང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལྷན་པ་བསྐྱབས་བར་འཚར་ལོངས་བྱས་པ་རེད།
ངོས་རང་དེའི་ནང་གི་ལྷ་མ་མཐོ་ལོས་བྱས་ནས་བསྐྱད་པ་རེད། ད་ཆ་མིའི་ལུང་པར་བསྐྱབས། གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་
རང་ཉིད་ཀྱིས་མཐོང་ཐོས་དང་ཉམས་སྲོལ་བྱུང་བའི་རྗེས་ལ། ལ་དུགས་དང་ཁུ་ལ་བསྐྱབས་པའི་སྐབས་སུ་ཐབས་སྤྱོ་
པོ་དེ་ལྟ་བུ་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་བསམ་པ་ཡོང་གིན་འདུག ། ད་ཚོར་ཉལ་སར་སྤྱད་ཆ་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་ལྟར། ད་ཚོས་ཚོས་
གྱི་སྤྱི་དོན་དེ་ཐོན་དགོས། ཅུ་བ་དེ་ཐོན་དགོས། ཅུ་བ་དེ་ཐོན་སྐབས་ན་ངེ་སྤྱི་མིའི་བདེ་བ་སྐྱབས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཞིག་
ཡོད་ཡོད་ཀྱི་བར་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་གྱི་གཟི་བཞིན་དེ་སྤྱོད་བྱུང། ཅུ་དོན་བརྒྱལ་ནས་དགོན་པ་དེ་སྟོ་གོས་
བཙལ་སའམ་མི་ཆེ་བསྐྱེད་ས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་པ་ཡིན་ན་གཏན་ནས་མི་འགྲིག ། དེར་སང་འཛམ་གྱི་སྤྱི་འདིར་མི་ཆེ་
སྤྱིལ་བའི་ཐབས་ལམ་ཏུ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པས། མི་ཆེ་དགོན་པའི་ནང་ལ་སྤྱིལ་དགོས་དོན་མེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དགོན་
པའི་ནང་བཞུགས་ཏེ་སྤོང་གཉེར་གནང་སྤངས་སོགས་ཀྱི་ཐང་ལ་སྤྱར་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1997 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 9 ཉིན།

དགེ་སྲུག་ལ་དཔེ་མེད་ཀྱི་དེད་པའི་སྐབས་སུ། རོས་ཀྱིས་ཉལ་པར་ལྷ་བཞེན་པ་ལྟར། རོག་མར་ཁ་དོག་དཀར་དམར་འབྲིང་
 སའི་སྲུ་གུ་ཚོ་ནས་བརྒྱུད་ཉེ། དམིགས་ལྷུལ་ལམ་སྟོན་གསལ་པོ་བྱེད་པ་གལ་ཆེ། འབྲེལ་སེལ་རིགས་པའི་ཚལ་འདོན་
 པ་གཅིག་སྲུ་མ་ཡིན་པར་གཙོ་བོ་སེམས་རྒྱུད་འདུལ་བའི་དོན་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལྟར། དང་པོ་ནས་སློབ་སྦྱོང་
 བྱེད་པའི་དམིགས་ལྷུལ་དགོས་པ་དང་ཉིང་དགོས་ཞེས་བཤད་པ་བཞེན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པའི་རྒྱ་དང། དེའི་
 ཆ་རྒྱུན་ལ་སློན་ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས་པ་མ་གཏོགས། རྒྱལ་དང་ཕྱག་དོག། འབྲེལ་སེམས་འཕེལ་བའི་དོན་དག་ལ་བྱིན་
 བ་ཤིན་ཏུ་ཐབས་སློབ་པོ་རེད། དེ་ནི་ལྷ་བདུད་དུ་བབས་ཟེར་བ་ལྷ་སྲུ་ཡིན། དཔེ་ཆར་བལྟས་པ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་པོར་
 མ་སོང་བར་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཐོགས་སུ་བྱིན་ན་ཤིན་ཏུ་ཐབས་སློབ་པོ་རེད། དེ་ཚོའི་ཐོག་ལ་བྱེད་རང་ཚོ་ཆང་མས་ཡག་པོ་
 ཞིག་གཞན་རོགས་གཞོངས་ལྷོ་བ་ཡིན། ཞེས་དང། སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 29 ཉིན་རྗེ་སློབ་སློབ་བཟང་གྲགས་
 པའི་དཔལ་ཀྱིས་རྒྱུད་འབྲེལ་ཆེན་མོ་མཚན་ཉལ་མི་ལོ་ 600 འཁོར་བའི་དུས་དྲན་མཚན་སློབ་སྐབས་དཔལ་ལྷན་ཉོན་
 རྒྱུད་གྲུ་ཚང་དུ། “བལྟན་པ་འཛིན་སློབ་སྦྱོང་གསུམ་བྱེད་ཟེར་བ་དེ་གཞན་གྱི་ཡིད་འཕྲོག་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། དེ་ནི་བལྟན་
 པའི་དོན་ཁ་ནས་བཤད་ཐུབ་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རང་གི་རྒྱུད་དུས་བ་ཞིག་དགོས། དེ་ལྟར་བྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ནང་པའི་བལྟན་
 པ་ཟེར་བ་དེ་སེམས་རྒྱུད་འདུལ་བྱེད་དམ། སེམས་རྒྱུད་བཟང་ཕྱོགས་སུ་སྦྱར་བྱེད་ཅིག་རེད་སྟེ་སྟེ་པའི་ཚོར་བ་སྦྱེད་ཐུབ་པ་
 ཞིག་ཡིན་དགོས།” ཞེས་དང། ཡང་ཐོས་བསམ་སྤྱི་དང་བྱེད་དུ་དུ་མའི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཚུལ་ལ། སྤྱི་ལོ་
 2014 ཟླ་བ་ 12 རང་སྟོ་ཕྱོགས་དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྦྱིང་དུ།

དབུ་མ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དབུ་མ་ལ་འཇུག་ཅེས་པའི་འཇུག་བྱའི་དབུ་མ་དེ་ཙམ་པའི་ས་རབ་རེད། ཙམ་པའི་ས་
 རབ་ལ་བྱུགས་ཆེ་ཅམ་ཞིག་བལྟ་དགོས། དབུ་མ་འཇུག་པ་དང་གྲུ་ཚང་རང་རང་གི་ཡིག་ཆ་གཅིག་སྲུར་བལྟས་ནས་
 བསྟན་ན་མི་འགྲིག། ཙམ་པའི་ས་རབ་ལོ་བ་ལ། དེའི་རྒྱ་འབྲེལ་ཆེན་གསལ་ལ་ནི་མཐའ་ཚོད་པ་སུམ་ཏུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།
 ཆེན་གསལ་ནང་གི་དགའ་པ་དགའ་ལན་གནང་བ་སོགས་ལེགས་པར་པེས་པ་ལ། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱི་ཤེས་
 རབ་སློབ་མེར་བལྟ་དགོས། དེ་ལེགས་པར་པེས་པ་ལ་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱི་བྱུ་པ་ལི་ཉར་བལྟ་དགོས། གཞུང་དེ་
 དག་གི་ཆོག་ཉུང་དུ་བཅད་སྟེ་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་འདུ་བར་བྱས་པ་ཙམ་པའི་རྒྱ་མཚོ་རེད། དེར་
 མང་ཅམ་བལྟ་དགོས། གྲུ་སའི་ནང་ལ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པའི་འཇུག་བྱའི་དབུ་མ་དེ་ཙམ་པའི་ས་རབ་ཡིན་པར་
 ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད་དེ། དབུ་མ་འཇུག་པ་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ། ཙམ་པའི་ས་རབ་ལ་དོ་སྣང་མེད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད། དེ་
 རོར་འདུག། ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་ཙམ་པའི་ས་རབ་ལ་བལྟ་དགོས། ཞེས་བཀའ་སླུལ་ལ། སྐབས་གཞན་དུ། རྗེའི་ལེགས་
 བཤད་མཚན་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་དང། དེ་དག་ལ་རི་ལྟར་སློབ་གཉེར་བྱེད་དགོས་པའི་གོ་རིམ་སོགས་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་
 གསུངས། གཞན་ཡང། བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ཚོས་གསན་བསམ་སློབ་གཉེར་དང་ཆབས་ཅིག་ཡོ་བྱའི་ཚོས་པ་རྣམས་
 དང་མཚུངས་པར་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབས་ཏེ་ཀུན་གྱི་མིག་དཔེར་འོས་པ་ཞིག་ཡོང་ཐུབ་པར་བྱེད་
 དགོས་པ་དང། མང་ཚོགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་ཡང་འགན་ཆེ་ཅམ་བཞེས་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཡང་
 ཡང་ཕེབས་པས་དེ་སྟོགས་དུ་མ་ནས་ཀུན་གྱིས་སློབ་པའི་གནས་སུ་བྱུང་བ་མིག་མཚན་དུ་ཡོད་པ་འདི་ག་ལགས།

གོང་དུ་ལྷུང་ཙམ་བརྗོད་པ་ལྟར། མགོན་པོ་མཚོ་ག་ནས་དགོན་པ་རྣམས་སློབ་གྲུའི་རྣམ་པར་སྐྱུར་དགོས་ཞེས་
པ་ནི། རོག་མ་ནས་དེ་རིང་གི་ཉིན་མོའི་བར་དུ་གནང་བའི་ལམ་སྟོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། སློབ་གྲུའི་རྣམ་པ་ཞེས་པར་གོ་
ནོར་ཐེབས་མི་རུང་སྟེ། དེ་ནི་སློབ་གཉེར་གྱི་ཐང་ཁོ་ན་ནས་གསུངས་པ་ལས་སྐྱུ་བོའི་འཚོ་བ་ལྟར་བྱ་དགོས་པའི་དོན་
མིན། གསལ་པོར་བཤད་ན། ཆོ་ག་སྤྲུལ་ལེན་ཙམ་ལ་གཙོ་འདོན་བྱས་ཏེ་སློབ་གཉེར་མི་བྱེད་པ་དང་ལུགས་སློབ་གྱི་
རྣམ་པར་སྐྱུར་པ་སོགས་དོན་གལ་ཚུང་བའི་རིགས་རྣམས་དོར་ཏེ་སློབ་གཉེར་ཉིད་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་དང་། དགོན་
པར་ཞུགས་པ་ཀུན་གྱིས་བྱེད་སྟོ་ཐམས་ཅད་སློབ་གཉེར་དུ་བསྐྱེལ་བ་ལས་མི་ཆེ་སྐྱེལ་བའི་ཐབས་ཙམ་དུ་མི་འཛིན་པ།
ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ནས་དེར་རབས་སྐྱི་ཚོགས་ནང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྟན་པའི་ཆེ་བ་འདོན་སྤུངས་པ་དང་། རྒྱུགས་རེ་བ་
ཙམ་མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་སྟོ་དང་གནད་ཐམས་ཅད་ཤེས་ཤིང་། འཛམ་གླིང་སྤྱིར་མིག་དཔེ་བཟང་པོ་སྟོན་
བྱས་པའི་ཚོས་པ་རྣམས་མ་ཞེ་གཅིག་གསོ་སྟོར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་རེད། དོན་གྱི་དབང་དེ་དག་ལ་གཟིགས་ཏེ་མགོན་པོ་
མཚོ་ག་ནས། རོག་མ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་དགོན་པའི་འགོ་ལུགས་ཐམས་ཅད་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་དང་ཡོངས་སུ་མཚུངས་
པའི་སློབ་གྲུའི་རྣམ་པ་རིས་ཅན་ལྟར་པའི་ལམ་སྟོན་ཅན་དུ་བསྐྱུར་དགོས་ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ལ། དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ལ་ནང་
པའི་སློབ་གཉེར་ཁང་ཆེན་པོ་ཞེས་དང་། དེ་ནས་ཐོན་པའི་མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་སོགས་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ལ་ནང་པའི་
སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས། དེ་ལྟ་བུར་། རྒྱུ་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དགོངས་གཞི་དངོས་ལག་
བརྟན་བྱེད་པ་སྤྲུལ་ས་ཚོས་སྐྱར་དང་སྐྱར་ཤིང་ལོ་ངོ་དུ་མ་ལས་བྱུང་མེད། གལ་ཏེ་མགོན་པོ་མཚོ་ག་གི་དགོངས་
བཞེད་ལྟར་ཆེས་མཐོ་ནང་བརྟན་གཞུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་རྒྱུགས་སུ་གསར་གཏོང་དང་མཐུན་སྟོན་གནང་སྐབ་
ཡོད་ན། ད་ལྟར་འབྲས་པའི་དཀའ་ངལ་པལ་མོ་ཆེ་ཡོང་དགོས་དོན་མེད། ཤེས་ཡོན་གྱི་ལྟོ་གནས་ཆེན་པོ་འདི་འཚོ་
གནས་བརྟན་བརྐྱེད་ཡོང་དགོས་ན། མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་རྒྱུན་ནི། མི་ལོ་བཅུ་སྟོག་གཉིས་ལ་ཉེ་བའི་ཤེས་པ་མང་
བར་དཀའ་སྤྲུལ་སྐྱ་ཚོགས་བསྟེན་པའི་ཤེས་ཡོན་དེ་སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་པར་བེད་སྟོན་སྐབ་པ་ཞིག་
དང་། ལག་འབྲེར་གྱི་གོ་བབ་དང་མཐུན་པར་འཚད་ཚོད་ཚོམ་གསུམ་ལ་རང་རྒྱ་ཆ་མཉམ་དུ་འཕེར་བའི་མཁས་པ་སྐྱར་
ལས་མང་ཙམ་སྐྱེད་སྤིང་བྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ཡོང་བར། དེར་རབས་ཡིག་སོག་གི་ཤེས་ཡོན་ལམ་ལུགས་ལ་སྟོར་གོམས་
ཐབ་མོ་དགོས་པ་སྟོས་མེད་ཡིན།

མདོར་ན། དགོན་སྡེ་ཅི་མང་བསྐྱུར་གསོ་གནང་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ཆེར་དར་ཞིང་
འཕེལ་བར་མཛད་པ་དེ་ནི་བཅོན་གྲོལ་དུ་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་སྟོག་བཞུགས་པའི་རིང་གི་གྲུབ་འབྲས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ལ།
ཐོད་གྱི་རྗེ་འབངས་གཞུང་གསུམ་ལ་དགོས་པ་དང་འཛམ་གླིང་སྐྱི་ལ་ངོམ་དུ་ཡོད་པ། མི་རིགས་ཀྱི་གསོན་ལྷགས་ངོ་
མ་སྐྱེན་མཁན་སོགས་ཀྱང་འདི་ཉིད་ཡིན། དེ་ལྟར་དགོན་སྡེ་རྣམས་རིམ་གྱིས་འཕེལ་ཏེ་ད་ལྟའི་ཆར་ཚོས་རིག་ལྟར་

ཁང་གི་གཟིགས་སྐྱོད་བཞོད་ཁུབ་འོག་ཡོད་པ་གཅིག་ཤུར་ཡང་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་རྟེན་མ་ལ་དགོན་པ་ ༡༩
དང་། བཀའ་བརྒྱུད་ལ་ ༡༤ ས་སྐྱེ་ལ་ ༣༠ དགོ་ལུགས་ལ་ ༤༡ རྡོ་ནང་ལ་ ༣ བོན་ལ་ ༡ རིས་མེད་ལ་ ༡༩ བཅས་
དགོན་པ་ཆེ་སྒྲ་བསྐྱོམས་ ༩༡༡ དང་། ཚོས་བྱེད་བྲུ་བཅུན་སྒྲགས་གསུམ་བསྐྱོམས་ཁྲི་བཞི་ཡས་མས་ཅམ་ཡོད།
གངས་འབོང་འདི་དག་ནི་ཚོས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་གནས་ཚུལ་སྤྱི་བཞིར་བྱས་ཏེ་བཞོད།

བཤད་སྐྱབ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པའི་མཛད་ཁུར་ བསྐྱེད་བཞེས།

བཅོན་བྱོལ་དུ་མེབས་མ་ཐག་ནས་མཛད་པ་ཇི་སྟེན་ཅིག་ཚ་ཚ་འུར་འུར་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་
འབབ་སའམ་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ཟེ། འགོ་བ་མ་ལུས་པའི་འབྲེལ་ཡུན་གྱི་མན་བདེ་ཐམས་ཅད་གང་ལས་འབྱུང་བའི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསོན་གནས་དར་རྒྱས་ཡོང་བར་མཛད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་
གིས་ཉིན་མོར་མཛད་བྲེལ་གྱི་བར་གསེང་དག་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་སྤྱོད་བྱ་དམ་བ་དག་གི་
བྱུང་ནས་དབང་ལུང་མན་ངག་སོགས་གསལ་ཞིང་གཞན་ལ་སྦྱུལ། བཞེས་པ་གནང་བའི་སྐབས་ཚུན་ཆད་དུ་དབེ་
གཟིགས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་གནང་། གཞན་རྣམས་གཉིད་དུ་ཡུར་བའི་སྐབས་སུ་མན་ལ་ལས་བཞེངས་ཏེ་བྲུགས་དམ་
ཉམས་བཞེས་མཛད། དགོ་འདུན་གྱི་སྤེ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚོས་བྱེད་རྣམས་ལའང་རང་རང་གི་རུས་པ་དང་མཐུན་
པར་བཤད་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱི་སྐོ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་ཅིང་སྤེལ་བར་བྱེད་དགོས་པའི་ལམ་
སྟོན་ཡང་ཡང་མཛད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

མཁས་མཚོག་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། ལྷོན་པའི་དམ་ཚོས་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་དོ། །དེ་འཛིན་
བྱེད་པ་སྐྱ་བྱེད་པ། །སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན། །ཞེས་པའི་ཁོ་ནའི་སྐྱ་ནི་གཞན་ལྷན་རྣམ་གཙོད་ཀྱི་སྐྱ་ཡིན་ལ། དེའི་
དོན་ནི་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་གཉིས་བཤད་པ་དང་སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྐོ་ནས་འཛིན་པ་མ་གཏོགས་དེ་མིན་པའི་ཐབས་
གཞན་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན། དེར་བརྟེན། ལྷ་ཁང་དང་སྐྱ་ཆེན་སོ་བཞེངས་པ་སོགས་ཡག་སོ་རེད་དེ། སྐྱ་ལ་གསུང་
འཕྱོན་པ་མི་འདུག་ཅེས་མོད་ཀྱིན་ཡོད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཉམས་སུ་ལེན་ཞེས་པ་སྐབས་སུ་མཚོ་ཞེས་པ་གཅིག་ལུས་
འགྲིག་པ་ཡིན་ན། སྐྱ་ཆེན་སོ་ཞིག་བཞེངས། དེ་ནས་དེའི་མདུན་ལ་ལུས་ཀྱི་བ་སྐྱ་ལྷང་བ་དང་མིག་ནས་མཚོ་མ་

འབྲུགས་པར་བྱས་ཏེ་སྐབས་སུ་མཚོ་ཞེས་ལབ་སྟེ་བསྐྱེད་ན་འགྲིག་གི་རེད་དེ་དེས་མི་འགྲིག །⁴¹ཅེས་སོགས་ཚོས་བྱེད་པ་
ཞེས་པ་སེམས་ལ་བཅོས་སྐྱུར་གཏོང་བ་དང་། དེ་ཡང་རང་གི་འདོད་པས་དང་དུ་རྒྱངས་ཏེ་ཐོག་མར་སེམས་ལ་བསྐྱུར་

⁴¹ ཚོས་ཚོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་སྐྱ་ཆེན་དང་སྐྱ་ཆབ་རྣམས་ལ་གསུངས།

སྲ་མོ་སྐྱབས་ཇེ་པ་བོང་ཁ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་བཞེས་ལ་བཀའ་ལུགས་ཚོས་སྤིང་ལ་ལྷ་ཡི་རྣལ་འབྱོར་གསུང་བའི་སྐྱབས་ལ།
 འཆི་བ་ཚོས་སྤྱིའི་ལམ་འབྲེར་ལྷ་བྱ་གནད་ཆེ་སར་དབུ་མཛད་ཀྱིས་འདོན་བ་མ་བསྐྱལ་བར་དུས་ལུན་གང་འཚམས་འདིར་
 མཉམ་པར་བཞག་སྟེ་བཞུགས་པའི་ཕྱག་སྲོལ་ཡོད། གངན་སའི་བྱ་ཚང་གཞུང་གི་ཐོག་ནས་སྲ་དེ་འབྲེའི་ཕྱག་སྲོལ་
 ཡོད་ཀྱང་རུང་མེད་ཀྱང་རུང་། དེ་ལྷ་བྱའི་སྲོལ་བཏོད་ཐུབ་ན་ལོན་ཏུ་ལེགས་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན། ... སྲ་བོད་ལ་ཡིན་
 བའང་། རྒྱུད་སྤྱི་དབྱེར་གནས་འཚོགས་ས་རྒྱ་མིག་ལུང་ལ། རྫོགས་རིམ་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་བརྒྱུད་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།
 དེར་དབྱེར་གྱི་མའི་སྐྱབས་ལྷ་བ་གཅིག་དང་སྤྱི་ཀ་ཅམ་གྱི་རིང་མཚམས་ཁང་དུ་བཞུགས་ཏེ་སྤྱགས་བཟང་བ་ཅམ་མ་
 ཡིན་པར། གསང་འདུས་རིམ་ལྷ་དང་རྣ་རོ་ཚོས་བྱུག་། ཕྱག་རྡོར་འཁོར་ཆེན་གྱི་རྫོགས་རིམ་སོགས་ཉམས་ལེན་པ་རང་
 གི་འདོད་མོས་ལྷར་ཉམས་བཞེས་སྤོང་བའི་སྲོལ་ཡོད། དེ་ནི་རྫོགས་པ་བརྟེན་པར་བྱེད་པའི་དོན་རེད། གལ་ཏེ་ཉམས་
 ལེན་པ་གང་ཞིག་མཚམས་ཁང་དེ་གར་གཤེགས་པ་ཡིན་ན། རྫོགས་པ་བརྟེན་ནས་སྤང་བོ་འཇའ་ལུས་ལ་གཤེགས་
 ཡོད་ཀྱང་རུང་མེད་ཀྱང་རུང་། མཚམས་ཁང་འདག་སྤྱར་བྱས་ནས་འཛོག་པ་རེད། དེ་ལྷ་བྱའི་ཕྱག་སྲོལ་ཡོད་པ་ཡིན་
 དུས། དགོ་ལུགས་ཀྱི་མཁན་པོ་ཚོ་འདིར་མེད་ཀྱང་གཙོ་བོ་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་ཇེ་རྣམ་པ་གཉིས་འདིར་ཕེབས་ཡོད་
 པས། ཇེས་མར་གྲ་ཚང་སོ་སོའི་ནང་མཚམས་ཁང་ལྷ་བྱ་གསར་རྒྱག་བྱས་ཏེ། མཚམས་བྱེད་སྤྱངས་ཀྱང་སྤྱགས་
 བསགས་ནས་སྤོང་བ་ཅམ་མ་ཡིན་པ་དང་། དུས་ཀྱང་ལྷ་བྱ་ནས་ལོ་གསུམ་སོགས་དུས་ངེས་མེད་དུ་བཞུགས་ཚོག་པ་
 སོགས་དགོ་ལྷན་གྱི་སྤྱགས་ནས་ལུགས་རྒྱག་སྤུལ་བ་བཟང་། ས་སྐྱུ་ལ་གཞོགས་གཅིག་དེར་བཤད་བྱ་དང་གཞོགས་
 གཞན་དེར་སྐྱབ་ཁང་འདྲ་བོ་ཆེ་ཐག་ཚོད་ཅིག་ཡོད་པ་རེད། ... ཇེས་མར། གྲ་ཚང་སོ་སོས་ས་ཆ་དབེན་ས་ཞིག་ཏུ་སྐྱབ་
 ཁང་བརྒྱབས་ཏེ་ཞི་གནས་སློམ་མཁན་ལྷ་བྱ་དེ་འབྲེའི་ས་པར་དུ་དགོས་ཀྱིན་འདུག།⁴⁴ཅེས་སོགས་གདན་སའི་དགོ་འདུན་པ་
 བྱེ་བྲག་པའི་གནས་རྒྱལ་ཅི་ཡིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྤྱི་བའམ་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་དོས་ནས་འཆད་ཉན་ཁོ་ན་གཅིགས་
 འཛིན་མི་གནང་བར་སྐྱབ་པ་ཉམས་བཞེས་ལ་ཡང་སྤྱགས་སྤང་ངེས་པར་དུ་གནང་དགོས་པའི་ཐད་ལ་ཡང་རྟེན་སྐྱུལ་
 དང་ལམ་སྟོན་མཛད། ཡང་གདན་སའི་ནང་དུ་མཛོ་རྒྱུད་པ་མ་ཡིན་པར་སྤྱགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཡང་འཆད་ཉན་གནང་
 དགོས་པའི་རྒྱལ་ལ།

དེ་བཞིན་དུ། སློ་མང་མཁན་པོ་ལ་སློ་མང་གྲ་ཚང་རང་ལ་སྤྱགས་ཀྱི་གཞུང་འཆད་ཉན་བྱེད་པའི་བསམ་རྒྱུ་ཞིག་
 འདུག། དེ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་ལབ་པ་ཡིན། སྤྱིར་བཏང་གདན་ས་ཚོའི་ནང་ལ་མཛོ་རྒྱུད་རྒྱུད་འཆད་ཉན་བྱས་ཏེ།
 སྤྱགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་འཆད་ཉན་བྱེད་དགོས་བྱུང་ན། ངེས་པར་དུ་རྒྱུད་གྲ་ལ་འཇུག་ནས་ལྷ་བ་མ་གཏོགས། གྲ་ས་རང་ལ་
 སྤྱིར་བཏང་སོ་སོས་འཆད་ཉན་བྱེད་པ་ཡོད་སྤྱིད་ཀྱང་དེ་མིན་དམིགས་བསལ་གྱི་ཕྱག་སྲོད་མེད། དེར་བརྟེན། དེ་དུས་སློ་
 མང་མཁན་པོ་ལ། དེ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་རེད། རྒྱུད་པ་གྲ་ཚང་ཚོས་འབྲེལ་བ་བཞེ་སྤྱགས་སམ་གསང་འདུས་སློན་གསལ་
 གཙོ་བོར་གཞིགས་ཀྱིན་ཡོད་པས། རྒྱུད་རང་ཚོས་སྤྱགས་རིམ་ཆེན་མོ་གཙོ་བོ་བྱས་ནས་གཞིགས་པ་ཡིན་ན། དེ་འདུས་

⁴⁴ འདི་དང་གཤམ་གསལ་ཚོས་ཚོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་སྤྱི་ཚོགས་རྣམས་ལ་གསུངས།

ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ས་ལིན་ཏུ་ལེགས་ལ།   དེའི་སྤྲེང་དུ་གཞན་གང་ཞིག་སློན་དགོས་ཀྱང་བསྐྱེད་ཆོག་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན།   ཞེས་
གསུངས།། དེ་ལ་དབལ་ལྡན་བཟུ་ལིས་སྒོ་མང་གྲུ་ཚང་གི་མཁན་རབས་དོན་དགུ་པ་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་
ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་དམ་ཚོས་མཚོག་ལ་དེའི་ཚུལ་བཀའ་འདྲི་ལྟས་པར།

དབལ་ལྡན་སྒོ་མང་གྲུ་ཚང་དུ་སྐྱགས་ཀྱི་འདྲིན་གྲུ་དེ་སྤྱི་ལོ་ 2011 ལོར་གསར་འཛུགས་བྱས། དེ་ལ་རྒྱུད་སྤེལ་མའི་
འདྲིན་གྲུ་དང་བསྐྱེད་རིམ་འདྲིན་གྲུ།   རྫོགས་རིམ་འདྲིན་གྲུ་བཅས་གསུམ་སྟེ་རྒྱུད་སྤེལ་མའི་འདྲིན་གྲུས་དབལ་ལྡན་
ཆོས་རྗེའི་སྐྱགས་ཀྱི་ས་ལམ་དང་སྐྱགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་རྒྱུད་སྤེལ་མ་གསུམ།   བསྐྱེད་རིམ་འདྲིན་གྲུས་མཁས་གྲུབ་
རྗེའི་བསྐྱེད་རིམ་དངོས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་དང་།   སྐྱགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་བསྐྱེད་རིམ་ཀྱི་སྐྱོར་སོགས།   རྫོགས་རིམ་འདྲིན་
འདྲིན་གྲུས་རིམ་ལྡན་གསལ་སློན་དང་སྐྱགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་རྫོགས་རིམ་ཀྱི་སྐྱོར་ལ་འཆད་ཉན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ད་
ལྟོའི་བར་དུ་འདྲིན་རིམ་གསུམ་ཅམ་མཐར་ཕྱིན།   ཞེས་གསུངས།། དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་ལམ་སློན་དང་སྐྱེལ་འདེད་གནང་བ་
ལས།   ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རིས་སྲུ་མ་ཆད་པའི་སྐྱབ་སྤེལ་མང་པོས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་ལ་ཐོས་བསམ་
སློབ་གཉེར་དང་།   གནད་སའི་གྲུ་ཚང་འགར་སྐྱབ་ཁང་གསར་རྒྱག་བྱེད་པ་སོགས་མདོར་ན།   སར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྲུ་
མ་གྲུང་བའི་མཛད་རྗེས་སླ་ན་མེད་པ་འདྲིན་གནང་མཛད།

གཞན་ཡང་རིས་སྲུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་བྱེད་ཡོངས་ལ་གཞུང་ཆེན་མོ་ཐོས་ཤིང་ཐོས་དོན་དབེན་པ་བསྟེན་ཏེ་
ཉམས་སྲུ་བསྐྱར་དགོས་པར་ཡང་ཡང་བསྐྱེལ་བ་དང་།   སྐྱ་སྤེར་ཡིག་ཚང་དང་ཆོས་དོན་ལྡན་ཁང་ནས་མཐུན་ཀྱེན་
སྐྱར་ཏེ་དབེན་པའི་རི་སྲུལ་དུ་ལོ་མང་སྐྱབ་ལ་གཞིལ་བ་དང་།   རང་དོས་ནས་སློམ་སྐྱབ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནང་སྟེ་རྣམ་
འགྱུར་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་བའང་མང་དུ་བྱུང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

རྟ་རམ་ས་ལའི་བྱ་བལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དམིགས་བཀར་གཏུམ་མོ་སློམ་མཁན་མིན་ཡང་།   སློམ་ཀྱི་ཞོར་ལ་གཏུམ་
མོ་བསྐྱོམས་ནས་ཉམས་སྤྱོད་གང་འཆོམས་ཐོན་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་པ་དང་།   འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་
ཁོངས་ཀུ་ལུ་མ་ན་ལེར་ཨ་པོ་རེན་པོ་ཆེའི་གདན་སའི་ནང་ཡོད་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཁ་ཤས་ལ་ཡང་བརྟུག་དབྱེད་བྱས།
རུམ་ཐེག་ཀི་ཚང་ཁོངས་འབོ་དཀར་རེན་པོ་ཆེར་ཡང་མལ་ཆེར་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་ཡོད།   གང་ལྟར།   ཉམས་ལེན་པ་ཁ་
ཤས་ལ་དངོས་སྲུ་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་པའི་གྲུབ་འབྲས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།   སློམ་བརྒྱབས་པའི་འབྲས་
བུར་སྤྱིར་བཏང་གི་མིའི་གཞུགས་པོའི་ནང་མེད་པའི་རྫོད་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་དང་།   སྐད་པའི་འགྱུར་བའང་མི་འདྲ་
བར་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོན་པ་དེ་དག་རྗེས་སྲུ་ཚོན་རིག་དུས་དེབ་ཐོག་བཀོད་ཡོད།   བྱ་ཐབས་དེ་དག་ནི་བཟང་
སྤོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན།   ། ། །   ཉམས་ལེན་པ་ཆོས་ཚོན་རིག་པའི་བརྟུག་དབྱེད་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཉམས་ལེན་
བྱས་པ་མིན་ཡང་།   མཚོག་གི་དངོས་གྲུབ་དོན་དུ་གཉེར་ཏེ་ཉམས་ལེན་བྱས་པའི་སྤོང་བ་རྣམས་བསྐྱེད་པ་སྤྱིའི་དོན་དུ་
དམིགས་ནས་ཚོན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་དགོས།   དེའི་ཐང་ཆོས་རིག་ལྡན་ཁང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་དགོས་པ་དང་།
སློ་གཞུ་བོར་གནས་པའི་ཆོན་རིག་པ་ཆད་ལྡན་དག་གསུམ་ཞབས་དང་ལྡན་པའི་ཐོག་ནས་བརྟུག་དབྱེད་བྱེད་པར་ཡོང་
སྐབས།   ཉམས་ལེན་པ་རང་ཉིད་ས་གནས་གང་དུ་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་འབྲེད་བྱེད་སྐབས་པའི་གོ་སྐབས་དང་ཆ་རྒྱུན་བསྐྱེད་

དགོས། དེ་ལུགས་ཚང་མས་ལྷན་སྐྱེས་ལཱ་ལྷན་གྱིས་ལུགས་སྐྱེད་གནང་དགོས། རང་པོའི་ལྷ་བའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེ་
ཞིང་བསྐྱེད་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ཉམས་ལེན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་དངོས་སུ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་དུས་འགྲུང་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་འགྲོ་
ལ། མིག་མཐོང་ལག་བྱིན་གྱི་བྱུང་འབྲས་ལ་ངོ་མཚར་མི་སྤྱེ་བའི་གནས་མེད།⁴⁵ ཅེས་བཀའ་སླུལ། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ངེ་

ལྷན་སྐྱེས་ལུགས་ལྷན་བསྐྱེད་པ་ལྷན་འབྲུང་འབྲུང་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྤྱི་སྤྱོད་ཚོས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ལྷན་བསྐྱེད་གནང་
དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་ཡང་གནང་། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1997 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 23 ཉིན།

ཁ་སྤོན་རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་ལུགས་དུ་སྐྱོད་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་དང་། དེ་བཞིན་ཀ་ལུ་རིན་པོ་
ཆེ་དང་དེ་མོ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་ལྷ་བུའི་སྤྱི་སྤྱོད་རྒྱ་མ་རྒྱུད་རྒྱུད་ཚོར་དེང་སང་ངོས་ནས་ག་རེ་མངགས་ཀྱིན་ཡོད་ཅེ་ན། ལྷ་མ་
རྒྱུད་རྒྱུད་ལོ་བརྒྱ་ནས་བཅོ་ལྷའི་བར་ཡིན་པ་ཚོས་ད་ནས་བསྐྱབ་པ་སྤོབ་གཉེར་ཡག་པོ་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་སྐྱབ་པ་
ཉམས་ལེན་ཡག་པོ་བྱས་ན་ལོ་ཉི་ཤུ་སྤྱི་སྤྱོད་ལོ་མང་བའི་མཚམས་དངོས་གནས་ཚོས་པ་དག་སྤོབ་རྣམ་དག་ཅིག་ཆགས་
དུས། ... ལྷ་མ་ལོ་ན་རྒྱུད་རྒྱུད་འདི་ཚོའི་གསལ་ལ་འགན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པའི་ཡོད་ཅེས་ངོས་ཀྱིས་ཚོས་ཕྱོགས་ནས་གཞིན་
སྐྱུལ་ལྷ་བྱིན་ཡོད། ལྷན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་རྒྱུད་རྒྱུད་དེ་ལ་ངོས་ཀྱིས། ད་ནས་ལོ་སྤྱི་སྤྱོད་བཞི་བརྒྱ་ལོ་མང་བའི་
མཚམས་ལ་མཐོང་མང་ངོས་འཛིན་རྒྱུ་ཡོད། དེའི་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་ཁ་ཆེམས་འཛིན་ས་ཁྱེད་རང་བྱེད་དགོས་པས། དེ་
ཅིས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་སྤོབ་གཉེར་ཡག་པོ་བྱས་ཏེ་སྐྱབ་པ་ཉམས་ལེན་བྱས། བསྐྱབ་པ་བཤད་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་
འཛིན་སྐབ་མཐུན་གྱི་བྱ་བ་ཡག་པོ་ཞིག་བྱུང་ན། ངོས་རང་སྤོབ་དེ་པོ་བྱས་ཏེ་ཁ་ཆེམས་འཛིན་ས་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་
བརྗོད་པ་ཡིན། ཡང་སྲིད་སྤྱི་སྤྱོད་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུད་ལོ་མང་མང་པོ་བཤུམས་སོང་། ངོས་རང་ཡང་སེམས་པ་སྤོབ་པོ་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་
སླུལ། དེའི་རྗེས་སུ་དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་སྤྱོད་གཉིས་ལ་སངས་རྒྱལ་
ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་དོན་དུ་ལུགས་ལྷན་བསྐྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་མཚན་པ་ཡང་ཀུན་གྱིས་བརྒྱན་རིས་མཚམས་དུ་
ཡོད་པ་དེ་ག་ལགས་པས། འདིར་རེ་རེ་བཞིན་བརྗོད་པའི་ངལ་བ་བསྐྱེན་མི་འདོད།

ཆེད་སྤོབ་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འཛིན།

རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འཛིན་ནི། སྤེ་ཁག་གང་ཞིག་གི་རྒྱང་གཞིའི་ཤེས་ཚད་སྤེད་ཤེས་ཚད་བྱེ་བྲག་པར་ཆེད་
སྤོབ་བྱས་ཏེ་དེ་ཉིད་དབྱིས་ཕྱིན་བའམ་རང་རྒྱ་འཕེར་བར་བྱེད་པ་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ལྷོ་ལོ་སྤྱི་སྤྱོད་མགོན་ཆེན་པོ་
མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1983 ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 9 ཉིན་རྒྱལ་ས་ལྷོ་ལོ་གཞིན་ལུ་ཆོགས་འདུའི་སྐབས་སྤྱི་སྤྱོད་པའི་བཀའ་
སྤོབ་ལས།

⁴⁵ 2003 ལྷ་བ་ 1 རང་རིས་མེད་ཚོས་ཚོགས་ཐངས་བརྒྱུད་པའི་སྤེད་གསུངས།

ད་ཆ་ང་ཚོ་རིམ་པ་གསར་པ་ཞིག་ལ་སློབ་ཀྱིན་ཡོད། ཁ་སང་ Switzerland ལ་གཞོན་ནུར་སྐབས་ལ་ཡང་
 རོས་ཀྱིས་དེ་ལ་བརྒྱ་བྱུང་། དེ་རིང་འདྲིང་ཡང་ལ་བ་ན་བསམས་བྱུང་། ང་ཚོ་རྒྱ་གར་ལ་འབྱོར་འབྲེལ་གྱི་དུས་ཚོད་དེའི་
 སྐབས་ལ་གཞིས་ཆགས་ཀྱིས་རྒྱ་དང་། སློབ་གྲྭ་ཁག་འདྲེན་སྐྱོད་ལས་ཀ་བྱས་པ་རེད། དེའི་སྐབས་ལ་དབྱིན་ཇི་ལྷ་ལེ་
 རྩོམ་པ་ལྷན་པུ་ལེས་མཁན་ཞིག་བྱུང་ན་དེས་མི་གོ་གང་ལ་གང་འཚོམས་ཚོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་འདྲི་བྱས་ནས་ཕྱིན་པ་རེད། ད་
 ཆ་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་འདྲིང་གནས་ཚུལ་དེ་ཡོལ་ཚར་བ་རེད། སྤྱིར་བཏང་སློབ་གྲྭ་འགྲིམས་ཏེ་འདྲིན་གྲུ་བཅུ་
 བའམ། བཅུ་གཉིས་ཐོན་པའི་ལེས་ཚོད་ཀྱིས་མི་འགྲིག་པར་ད་ཆ་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་གྱི་མཁས་པ་ཐོན་དགོས་
 ཀྱིན་འདུག། དེང་སང་ང་ཚོ་བོད་པའི་གནས་སྐབས་ཐོན་བྱུང་མཐོ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། དཔེར་ན། དཔེར་ན་གྱི་གནས་
 སྐབས་ལ་མཚོན་ན། ས་ཞིང་དང་ལག་ལེས་ཅག་ཅིག་མིན་པར་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་འཚར་གཞི་གསར་པ་འདྲིང་རྒྱ་དང་།
 ཐབས་ལམ་གསར་པའི་ཐོག་ནས་དཔེར་ན་འབྲོང་ཡང་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་ལ་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་ཡོད། དེ་བཞིན་བོད་
 པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཐབ་ཚིང་ལ་ཆ་བཞག་ན་ཡང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྲོ་སྐབས་ལེས་མཁན་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་
 ཞེས་ཀྱི་འགྲོ་སྐབས། འགྲོ་བ་མིའི་ཀྱུན་སྲོད་ཐོབ་ཐང་གི་སྒོར། ལས་ཁུངས་འདྲིན་སྲོད་གི་ལས་དོན། བཟོ་ལས་
 འདྲེན་སྐབས་སྐབས་ལས་རིགས་སྐྱོད་གསུམ་པ་སོ་སོར་དམིགས་བསམ་ཀྱིས་སློབ་སྲོད་བྱས་ཏེ་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་
 འདྲིན་པའི་ལས་ཀྱིས་མཁས་པ་ཐོན་དགོས་ཀྱིན་འདུག། དེང་སང་ང་ཚོར་དེ་འདྲིན་རྒྱས་པ་མ་འདྲང་བའི་དཀའ་ངལ་
 འཕྲད་ཀྱིན་འདུག། རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་པ་ཐོན་རྒྱུར་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་འདུག། དཔེར་ན། ཡོ་རོབ་ནང་ལ་
 བསྐྱེད་པའི་ཚར་བའི་སྤུ་གྲུ་ཚོའི་ནང་ནས་གཞི་ཅའི་སློབ་སྲོད་གི་ཆ་རྒྱུན་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་རིག་གཤམ་ཞིང་མེས་ས་
 ལྷགས་ཡོད་པ་དེ་འདྲི་འདྲི་སྤྱུག་གིས་མཐོ་རིམ་རིགས་གཅིག་མཁས་པའི་སློབ་སྲོད་བྱེད་རྒྱུའི་མཐུན་རྐྱེན་སྲོད་རྒྱ་
 གཞན་འགག་ཆེན་པོ་འདུག། ཅེས་བཀའ་སྤྱད། དེ་སྤྱིར་བོད་སྤྱུག་རྣམས་ཀྱིས་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་བྱེད་དགོས་
 པའི་བཀའ་སློབ་སྤྱད་པར་མ་ཟད། དེའི་སློབ་ནས་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྱད། དེ་ཡང་མདོ་སྤྱུགས་གཉིས་ཐང་
 ལས་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་པར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་སློབ་ལྟའི་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་མང་གཞིའི་སླེང་རེ་རེར་དམིགས་
 བསམ་ཀྱིས་མཁས་པར་བྱ་བ་དང་། ཡི་དམ་ཀྱི་ལྷ་རེ་རེར་བརྟེན་པའི་རིམ་གཉིས་ཀྱི་ལམ་དང་དབང་ལུང་མན་
 ངག་། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྤྱུག། བསྐྱེད་མཚམས་དང་ཚོ་ག་སྤྱུག་ལེན་སོགས་ཡི་དམ་གཅིག་གི་ཚོས་སློབ་ཀྱི་ཆ་ལག་
 ཡོངས་སུ་ལེས་པའི་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་པའི་ལམ་སྟོན་མཛད། དེ་ཡང་རིམ་མེད་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་
 དཔེར་བྱེད་ཚོའི་ཚོས་ཚོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྤྱིང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “སློབ་མར་པར་ཕྱིན་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་
 འདྲིན་དང་དབྱུ་མ་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་པར་འདྲིན་ལྷ་བྱ་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་བྱུ་པ་བྱུང་ན་ཡག་པོ་རེད་ཅེས་རོས་རང་གི་
 བསམ་ཚུལ་ཞུས་པ་ཡིན། རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་བྱས་ན་དུས་ཚོད་ཀྱིས་ལྷ་ཁོལ་ཡོད། དཔེར་ན། པར་ཕྱིན་རིགས་གཅིག་
 རྒྱུ་འདྲིན་བྱས་པ་ཡིན་ན། བསྐྱེད་འགྲུར་ནང་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་འབྲེལ་ཉེར་གཅིག་སོགས་ཆ་ཚང་ལྷ་སྤྱད་པ་ཞིག་དང་། དེའི་
 ཞུངས་ཀྱི་མདོ་དེ་དག་བཅས་ཆ་ཚང་ལ་རྒྱས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད། དེ་བྱུང་ན་ལེགས། གཞན་སྤྱོད་ཅེས་སྤྱོད་ཅེས་ཞིག་ཚང་
 མས་མཁྱེན། གཞན་གཅིག་གི་ཐོག་ལ་དམིགས་བསམ་ཀྱིས་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འདྲིན་བྱས་པ་མིན་པས། །འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་

སྟོན་མཛད་ནས་ལོ་དུས་རིམ་སོང་གི་མཐའ་སྟེ་ཉེ་ལམ་ད་གཞོན་ལག་བསྟར་བྱེད་མགོ་བཙུགས། དོན་དངོས་བཤད་
ན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་དུས་ལས་མ་ཡོལ་བར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས་གང་ཅིའི་ཐད་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་དང་ཉིང་
སྐྱལ་ཡང་ཡང་མཛད་ཀྱང། མགོ་བྱིད་མི་དམངས་དང་བཅས་པས་སློར་མ་ཚུད་བའམ་གནས་ཚུལ་རང་བཞིན་པ་ཞིག་
ཏུ་མཐོང་བ། ཡང་ན། ལྷན་ལམ་མིན་པ་སོགས་རི་ལྟར་ཡང་བཞེད་པ་ལྟར་མ་གྲུབ་པ་མང་དུ་ཡོད། གལ་ཏེ་ཐམས་
ཅད་ལམ་སྟོན་ལྟར་རི་གསུང་བཀའ་སྐྱབ་ཞུས་ཡོད་ཆེ། ད་ཆ་བོད་མི་རིགས་འདི་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བྱུགས་རེ་ལྟར་
ནང་ཤེས་རིག་དང་སློ་གསུམ་གྱི་སློབ་ལམ་སོགས་གྱི་ཐད་ནས་གོ་ལ་རྒྱུ་པོ་འདིའི་སྐང་སྐྱུས་ཀྱང་འགྲན་དཀའ་བ་
ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་མ་གྱུར་བས། མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་ནས་སྐབས་ཤིག །
“བོད་པ་ཚོར་བཤད་ན་གོ་བདེ་འཕྲོད་ཀྱིན་མི་འདུག །མགོ་མེར་ཚོར་བཤད་ན་ཡག་པ་རེད།”⁴⁷ ཅེས་བཀའ་གནང་བའི་ལོ་
རྒྱུས་ཤིག་གྱུར་ཡོད་ལ། དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་པ་ཞིག་སྤྱི་ལོ་ 1973 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 24 ཉིན་ནས་དཔེ་མཛོད་
ཁང་དུ་ཤེས་རིག་ཚོགས་ཆེན་གཉིས་པའི་ཐོག་བཀའ་སྐྱུལ། དེ་ལ།

གལ་ཏེ་བོད་རིགས་ནང་ནས་སྤུ་གཞོན་པ་ཞིག་གི་བསམ་སློབ་འཛིན་དང། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཚོས་གྱི་ཐོག་ནས་བསམ་སློ་
གང་འདྲ་ཡོད། མིན་གྱི་ཐོག་ནས་བསམ་སློ་གང་འདྲ་ཡོད། སྤྱི་ཚོགས་གྱི་གནས་ཚུལ་ཐོག་ལ་བསམ་སློ་གང་འདྲ་ཡོད།
མ་འོངས་པའི་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐོག་བསམ་སློ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་མེད་ཤེས་འདོད་ཡོད་པ་དང། ད་ལྟའི་གནས་
སྐབས་ལ་ཅུད་གཅོད་བྱེད་དགོས་བྱུང་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་གྲུག་མྱོང་བའི་ཕྱི་མི་ཞིག་གིས་རི་བ་རིས་ལན་བྱས་པའི་
ཚོམ་གྲིས་དབྱིན་རིའི་ཡི་གེ་ཞིག་ལ་བལྟས་ན་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། བོད་ཡིག་ནང་ལ་སྤྱིར་བཏང་
གཞིས་སྐང་ཁག་ཏུ་སྐྱད་ཆ་བཤད་པ་སོགས་ཐུན་བྱ་མ་གཏོགས་གཞན་ཤེས་ཐབས་མེད་པ་རེད། གོ་ཕྱོག་ནས་ཤེས་
དགོས་མཁན་ཚོས་མ་ཤེས། གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བ་དེ་ཅུམ་མེད་པ་ཚོས་ཤེས་པ་ནི་འོས་པོ་དང་འཇུག་པོ་ཞིག་མི་
འདུག །རིས་ཀྱིས་བར་ལམ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཅན་ཡོང་གིན་འདུག །ཅེས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་རྣམས་ཤེས་
དགོས་ཤིང་འོས་པའི་བོད་མིས་མ་ཤེས་པར། བོད་ཀྱི་ཚ་དོན་གནས་ཚུལ་དང་དེ་ཅུམ་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་
ཚོས་ཤེས་པ་ལ་བྱུགས་དེ་ཅུམ་མི་སློ་བའི་རྣམ་པ་བཀའ་སྐྱུལ། གནས་སྐྱུངས་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚོན་སོགས་ཞིབ་
ཏུ་སྐབས་དེའི་བཀའ་སློབ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

⁴⁷ 2013-7-15 ཉིན་མེ་ཤི་ཡ་རང་དབང་རྒྱུང་འཕྲིན་གྱི་དབུས་སྐད་གསར་འཕྲུར་ལས་ཐོས།

བཞུགས་སྐྱོད་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཞུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་ གསར་བཞེངས།

དེ་སྔ་བཞུགས་སྐྱོད་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཞུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་དེ་ཉིད་གསར་བཞེངས་དང་། དེ་ལས་
 འཕྲོས་པའི་དོན་རྒྱུ་མདུན་པ་རྗེ་འདིར་གཞུག་པའི་དོན་ཆེན་མོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་<<རྒྱ་གར་ཉི་མ་ཅམ་
 མང་འཕྲེ་རྟ་རམ་ས་ལ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཞུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་དང་བཞེན་པར་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དཀར་ཆག་དང་
 གསུམ་འབྲེན་པའི་ཤིང་རྟ། >>ཞེས་པ་ལས། “འགྲོ་བ་མིས་མཚོན་པའི་སེམས་ཅན་ཡིན་པའི་ཚོགས་པའི་འདོད་པ་དང་སྐྱུག་
 བསྐྱེད་མེད་པའི་སྐྱུག་ཡིན་ལ། བདེ་སྐྱུག་གཉིས་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བཞེན་ནས་འབྱུང་བས་བདེ་བ་འདོད་པས་དེའི་རྒྱ་རྒྱུབ་དགོས་
 པ་དང་། སྐྱུག་བསྐྱེད་མེད་པས་དེའི་རྒྱ་སྤོང་དགོས་ཤིང་། བདེ་སྐྱུག་གི་མཐར་ཐུག་པའི་གཙོ་བོའི་རྒྱ་རྒྱུན་སེམས་དུལ་མ་
 དུལ་འདི་ལ་སྐྱུག་པས། བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེད་མེད་པས་སེམས་འདུལ་བའི་ཐབས་ལ་འབད་དགོས། སེམས་
 འདུལ་བའི་ཐབས་ཤེས་སྡོན་གྱི་སྤྱོད་ལྟ་དམ་པ་མང་པོས་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་བསྟན་ཡོད་པའི་ནང་ཆོན་སྐབ་པ་བཅོས་ལྡན་འདས་
 གྱི་དམ་པའི་ཆོས་འདི་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། གཞི་ལམ་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མཚོན་ཡང་དག་པའི་ལམ་ནས་བསྟན་དུ་
 ཡོད་པ་ཡིན་ཅིང་། ཆོས་འདི་བྱུང་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་ལྷག་འདས་བྱུང་། ད་ལྟའང་འཛམ་གླིང་འདིར་ནང་པ་དུང་སྤྱོད་ལྷ་
 ཅམ་ཡོད་པ་ཡིན། སངས་རྒྱུ་བཅོས་ལྡན་འདས་གྱི་རྗེས་འབྲང་བས། གཞི་བདེན་པ་གཉིས་དང་བདེན་པ་བཞི་ལ་བཞེན་ནས་
 ཐབས་ཤེས་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་བརྒྱུད་འབྲས་བུ་བྱུང་ཆུབ་མངོན་དུ་བྱུང་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་རྣམས་སྤྱོད་པ་ལ་
 ཤེས་དགོས་པས། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྐྱུ་གསུང་སྐྱུགས་ཀྱི་ཉེན་བཞེངས་ན། མཐོང་ཐོས་བྱུང་དེག་གི་སེམས་ཅན་མང་
 མོར་དགེ་བའི་བག་ཆགས་གསར་དུ་འདོགས་པ་དང་། བག་ཆགས་སད་པར་བྱེད་པ་དང་། འཕྲིན་པ་གསོ་བའི་རྒྱུ་དུ་བྱེད་པ་
 མོགས་སྤྱིར་འབྲལ་ཡུན་གྱི་དགོས་པ་མང་པོ་ཡོད། རྗེ་བྲག་ཏུ་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་པའི་སྤྱ་སྐྱུ་རྒྱལ་ཀུན་སྤྱིར་རྗེའི་རང་
 གསུགས་མགོན་པོ་སྐྱུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་བསྟན་འབྲུགས་པ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་དུ་གསུགས་པ་ལྷ་སའི་གཞུག་ལག་ཁང་གི་ཉེན་
 གཙོའི་གས་སུ་བཞུགས་པ་བྱི་ལོ་ ༡༩༦༦ ལོར་སྤོང་བཞིགས་སོང་བའི་དབུ་ཞམ་འཕྲོང་གྲུང་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་པ་ནང་
 གསུངས་སྤྱིར་པོར་བཞུགས་པའི་འབྲུགས་པའི་སྐྱུ་བསྟན་ཞིག་བཞེངས་པར་སློབ་ཞིང་། སྐྱུ་བསྟན་བཞུགས་ལུལ་ཡང་གཞུག་ལག་
 ཁང་ཀུན་གྱིས་མངལ་མཚོན་བྱ་ཡུལ་ཞིག་མེད་ཐབས་མེད་པ་དང་། ཞུལ་འདིར་ཆོས་ཀྱི་འཆད་ཉན་བྱ་ཡུལ་ཁང་ཞུངས་ཐོན་བྱ་
 ཆེ་བ་ཞིག་དགོས་མཁོ་ཆེ་བ་བཅས་ལ་བཞེན་གྱི་ལོ་ ༡༩༦༩ ལོར་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ས་བྱ་ལོར་གཞུག་ལག་ཁང་འདི་
 བཞེན་གསར་དུ་བཞེངས་བསྐྱུན་བཞུགས་པོ།” ཞེས་གཞུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་དེ་ཉིད་བཞེངས་པའི་དགོས་དམིགས་
 དགོངས་གཞི་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་གསར་བཞེངས་མཛད་དེ། སྐྱུགས་རྗེ་རྗེ་བཞེན་སྤྱི་འགྲོ་མཐའ་ཡས་པར་
 ཐད་མི་ཤེས་པའི་ཕན་བདེ་སྤྱིར་དང་སྤྱིར་བཞེན་པ་ལོ་མིག་མཐུན་དུ་གསལ་བ་འདི་ག་ལགས། འདི་ཉེན་གསར་
 བཞེངས་ཀྱི་ཐད་དུ་དཀར་ཆག་དང་གསུམ་འབྲེན་པའི་ཤིང་རྟ་ལས།

རྟེན་དཀར་སྐྱེ་རྟེན་གྱི་རྒྱུ་ལྡན་ཅན་ཡོངས་གྲགས་དེ་བཞིན། བར་སྐྱབས་པོད་སྐྱོངས་བཅོན་འཕྲོག་མ་བདག་བདག་
 བཟུང་བྱེད་པོ་རྒྱ་དམར་གྲུང་བཟོ་གི་གཙོ་བོ་དག་ལ་ཤེས་རིག་གསར་བརྗེར་འབྲོང་བ་ལོག་པའི་སྐོ་ལོས་ཤར་ཉེ་སྐར་གྱི་
 རིག་གཞུང་དང་། རྟེན་གསུམ་ཡོངས་རྫོགས་ཅུ་མེད་དུ་གཏོང་བའི་སྐྱོ་སྐྱོའི་སྐྱོད་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་མཚན་པ་སྐྱར་སྐྱོངས་ཉེ།
 ༡༩༤༤ ལོར་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སྐྱེ་གསུང་སྐྱབས་རྟེན་རྣམས་སྟོར་བཞེགས་བྱས་པའི་སྐབས་སུ། ལོང་སྐོས་འཕགས་
 བ་རང་བྱུང་ལྡན་ཡང་སྟོར་བཞེགས་པོར་བའི་སྐྱེ་ཆའ་པོད་མི་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ། འཕགས་བ་རང་བྱུང་
 ལྡན་གྱི་ཞི་ཞལ་གཅིག་དང་། ཞོ་ཞལ་གཅིག་ ༡༩༤༦ ལོ་འགོར་བལ་ཡུལ་བརྒྱུད་རྒྱ་གར་དུ་གདན་འདྲུངས་པ་དང་།
 ཡང་། ཞོ་ཞལ་གཅིག་དང་། འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་དབྱེ་ཞལ་བཅས་ ༡༩༤༦ ལོར་གོང་བཞིན་བལ་ཡུལ་བརྒྱུད་རྒྱ་གར་དུ་
 གདན་འདྲུངས་ཉེ་མེས་འབྲོང་བྱུང་། དེ་ལྟར་སྐྱུལ་པའི་ཚོས་རྒྱལ་སྐོར་བཅོན་སྐྱམ་པོས་བཞེངས་པའི་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོ་
 རང་བྱུང་ལྡན་སྐྱེ་དངོས་ད་ཆ་རང་རེས་མངོན་སུམ་དབང་པོའི་སྐྱོད་ཡུལ་དུ་མཇུག་རྒྱུའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྐལ་བས་
 མོངས་ཀྱང་། དབྱེ་ཞལ་ཁག་རྒྱ་གར་དུ་གདན་ཞུས་རྣམས་ནང་གཟུངས་སྟོང་པོར་བཞུགས་པའི་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་
 བརྟན་རང་བྱུང་ལྡན་གྱི་སྐྱེ་ཆའ་ཏུ་བྱས་ཚོགས་པ་ཞིག་བཞེངས་བསྐྱབ་སྐབ་ན། འཕགས་མཚོག་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོས་
 པོད་གངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་གདུལ་བྱར་བཟུང་བའི་སྐབས་བསྐྱེད་སྐྱབ་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ལམ།
 པོད་འབངས་སྐྱེ་འགྲོའི་འཕམ་ཡུན་གྱི་འདོད་དོན་འགྲུབ་པའི་དགོས་པ་དག་མཚན་དུ་འགྱུར་ངེས་སྟམ་པའི་ལྷག་བསམ་
 ཀྱིས་ཀྱུན་ནས་བསྐྱངས་ཉེ། སྐྱེ་རྒྱུ་དེུལ་དཀར་ལས་ཀྱུབ་པའི་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལོ་ལུགས་ཀྱི་བརྒྱ་གཅིག་ཞལ་
 ལུག་སྟོར་སྐྱེན་སྟོར་གི་སྐྱེ་བརྟན་པད་སྐྱབས་སྐྱེ་ཆོད་ལ་པེ་གི་བརྒྱ་གསུམ་ལྷག་ཡོད་པ་འདི་བཞིན་གྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ པོད་
 ལུགས་ཞི་ལོར་གསར་དུ་བཞེངས་ཤིང་། གཟུངས་ཀྱི་རིམ་བ་བྱིངས་རྣམས་གཞུང་ནས་བཤའ་བ་རི་ལྟ་བུའི་ཐོག་ལ།
 དབྱེའི་ནང་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྡན་གྱི་དབྱེ་ཞལ་གསུམ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད་པས། དད་ལྷན་རྣམས་ནས་
 ལྟ་ལྷན་སྐྱུལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྡན་དང་རོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་མོས་ནས་ལུག་དང་
 གསོལ་འདེབས་བཞུར་འོས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོའི་དེུལ་སྐྱེ་འདི་བཞིན་དེ་ཞིག་གཙུག་ལག་ཁང་འདིར་
 བཞུགས་སུ་གསོལ་ནས་རྗེས་སུ་པོད་གངས་ཅན་སྐྱོངས་སུ་གདན་འདྲུང་ཞུ་ཡིན་པས་དེའི་རྟེན་འབྲེལ་སྐྱེད་དུ་ཞལ་
 པོད་སྐྱབས་ཤར་གཞིགས་ཀྱིས་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད། དེ་ལྟར་སྐྱེ་རྟེན་སྟོན་མཚོག་སྐབས་པའི་དབང་པོ་དང་། འཕགས་
 མཚོག་འདིག་རྟེན་དབང་སྐབས་། གྲུ་དུ་སྐྱར་སྲིད་ཟེལ་གཞོན། གསུང་རྟེན་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་པོད་བརྒྱ་ཐམ་
 བ་དང་། བརྟན་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་པོད་ཉེས་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ཅུ། སྐབས་རྟེན་ཟངས་ཆ་གསེར་མའི་མཚོད་རྟེན་ཆེ་ཆུང་དང་།
 རྒྱ་གར་ལི་མ་ཁག་སོགས་རྟེན་དང་བརྟན་པར་བཅས་པ་འདི་དག་སྐྱེ་རྒྱུའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་མཚོག་ཏུ་སྲིད་མཐར་
 བརྟན་པར་བཞུགས་ཤིང་། མཚོང་ཐོས་དབྱེར་དེག་གི་འགོ་ཀྱན་སྲིན་ལོལ་གྱི་དཔལ་ལ་འགོད་སྤྲད། གསར་སྐབས་སྐྱེ་མེད་
 ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་སྐྱབ་མཚོད་དང་འབྲེལ་བར་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚོ་ག་དག་ལེགས་རྒྱ་མཚོའི་ཆར་འབེབས་ཀྱང་རྒྱས་

སྐབས་གཟུངས་སུ་བྱས་པ། རང་བྱུང་གཞན་རྣམས་ལ། བལ་བཟའ་ཞི་བརྟན་སྐོར་བཅོན་གྱི་སྐབས་གཡས་པ་ནས་ཐིམ་པ་གསུམ་པ་དང་། རྒྱ་བཟའ་
 ཀོང་རྫོ་སྐོར་བཅོན་གྱི་སྐབས་གཡོན་པ་ནས་ཐིམ་པ་བཞི་པ། དེ་ནས་ཚོས་རྒྱལ་སྐོར་བཅོན་ཉིད་རང་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་ཞལ་གྱི་སྐབས་ཀར་ཐིམ་པ་ལྡ་
 པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན། རང་བྱུང་ལྡན་ཞེས་ཟེར་རོ།

པར་བསྐྱིས་ཉེ་དམ་ལེ་དབྱེར་མེད་དུ་བསྐྱབས་པ་ལགས། ཞེས་གནས་མཚོག་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྲིད་གཙུག་ལག་ཁང་ཉེན་དང་བཞེན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་དུ་གསུངས། རྗེ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང་ཉེན་སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་གོང་དུ་གསུངས་པ་ཅུ་གཡིན། དེ་ལ་ངོ་མཚར་བ་དང་ཡིད་སྤྱོད་དགོས་པ་གཉིས་ཀ་ཡོད། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 2007 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 11 ཉིན་རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་སེ་ར་ཆོས་སྐར་དུ། གདན་སའི་མཁན་པོ་ལས་ལྷར་སྐྱེས་དགེ་འདུན་དང་གཞུང་སའི་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་སོགས་སེར་སྐྱ་དག་ཞན་མང་དུ་འདུས་པར།

ཡང་ལོ་རྒྱུས་གཞན་ཞིག་བཤད་ན། བྱེད་རང་ཆོས་མཐོང་གསལ་བཞུགས་སྐར་དུ་ཡོད་པའི་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྲིད་གཙུག་ལག་ཁང་འཇུགས་སྐྱབ་ཞུས་ཉེ་གཅོད་ཁང་དབུས་སུ་ཉེན་གཙོར་བསྐྱབ་པའི་བདག་པོ་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་སྣང་བརྟན་དང་། དེ་ནས་ཞལ་ཤར་བོད་ལ་ཕྱོགས་ཉེ་ཐུགས་མེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་སྣང་བརྟན་དང་། སློབ་དཔོན་ཐུགས་མེ་ཅན་གྱི་སྣང་བརྟན་བཞེངས་ཡོད། སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ནི་བསྐྱབ་པའི་བདག་པོ་ཡིན་པས་དབུས་སུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་དང་། ཐུགས་མེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་སྣང་བརྟན་བཞེངས་དོན་ནི། ལྷ་སར་རིག་གནས་གསར་བཞེདེ་ལས་འགྲུལ་མ་བྱུང་གོང་ཅུ་དོས་ལ་མི་ལམ་གྱི་མཚོན་མ་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། གནས་རྒྱུང་ཆོས་སྲིད་གིས་རྗེ་རམ་ས་ལ་ནས་ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་དམིགས་ཉེ་རབ་གནས་བྱེད་དགོས་པའི་ལུང་བསྟན་ཡང་ཡོད།

སྐབས་དེའི་མི་ལམ་ནང་། དོས་རང་ལྷ་སའི་རྫོང་དུ་བསྐྱོད་པ་དང་ཐུགས་མེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་སྐྱེ་མཁུན་དུ་བསྐྱེབས་སྐབས། ཐུགས་མེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱིས་ཡར་ཤོག་ཅེས་སྐྱབ་འཇུག་གནང་གིན་འདུག་ལ། མི་གསོན་པོ་ལྷ་སུ་འདུག། **ཅེས་སོགས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་དགའ་ལྡན་དགོན་པར།**

རིག་གནས་གསར་བཞེ་མ་བྱུང་གོང་གི་དགོང་མོ་ཞིག་འདི་མི་ལམ་དུ། དོས་རང་ལྷ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བསྐྱེབས་ནས་མཚོན་མཇུག་དུ་འཕྲོ་བའི་སྐབས། གཙུག་ལག་ཁང་གི་འཕགས་པ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་མཁུན་དུ་བསྐྱེབས་མ་ཐག་སྐྱབ་རས་གཞིགས་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་སྐྱབ་བརྟན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དོས་ལ་ཡར་ཤོག་ཅེས་པའི་བརྗེ་ལ་སྐྱབ་འཇུག་སྟོན་གྱིན་འདུག་པས་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་སྟེ། ཡར་ཤོན་ཉེ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་མགྲུལ་ལ་འཇུག་ནས་བསྟན་པས་ཉ་ཅང་སྤྱིད་པོ་དང་དགའ་སྤྱོད་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཆོར་བ་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་བྱུང་། རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་ཞལ་ནས།

བཙོན་འགྲུས་བརྩམས་པའི་བཙོན་འགྲུས་ཀྱིས། །བརྟན་སྤོ་ལེ་ལོ་མ་མཆིས་ཤིང་།།

སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ལུས་སེམས་ཀྱིས། །བཙོན་འགྲུས་པ་རོལ་བྱིན་རྫོགས་ཤོག། ཅེས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་དེ་ཉིད་གསུངས་པས་དོས་ནས་ཀྱང་མཉམ་དུ་འདོན་པ་ཞིག་མིས། དེའི་རྗེས་རིག་གནས་གསར་བཞེ་བྱུང་སྟེ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱི་སྐྱབ་བརྟན་དེ་ཉིད་འཕྲོང་ཞིག་ཏུ་སོང་བ་རེད། སྐབས་དེར་སྐྱབ་རས་གཞིགས་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་གྱིས། སེམས་ལུགས་མ་ཆག་ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་འདུག། རིག་གནས་གསར་བཞེ་མ་བྱུང་གོང་གནས་རྒྱུང་གི་བཀའ་ལུང་ཞིག་ཏུ་གཙུག་ལག་ཁང་ཉམས་ཉེས་སུ་འཕྲོ་བའི་ཉེན་ཁ་འདུག་པས། རྗེ་རམ་ས་ལ་ནས་རབ་གནས་བྱེད་དགོས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རབ་གནས་ཐེངས་ཁག་གསུངས་ཀྱིང་། ཐུགས་མེ་ཆེན་པོའི་སྐྱབ་བརྟན་གསར་བཞེངས་ཞུས་པ་དང་ཆབས་

ཅིག་དེའི་ཉེ་བཞིས་སུ་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་དམིགས་ནས་སློབ་དཔོན་གྱི་སྐྱབས་ལྷན་ཞིག་གྲང་བཞེངས་པ་ཡིན། ཞེས་
 བཀའ་སླུལ། ལོ་རྒྱུས་འདི་ལོ་དུ་མར་གསུངས་ཀྱང་ཡིག་ཚོགས་ལ་འདིགས་ཏེ་མ་གྲིས། འདིར་གྲུ་རྒྱུང་སྲིད་
 ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི། བོད་དུ་གྲིས་པ་ལྟར་བོད་ས་
 མ་ཤོར་བོད་མཁའ་བཞེངས་ཀྱི་སློབ་སློབ་ཀྱིས་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྐྱེ་དེ་ཉིད་བཞེངས་དགོས་པའི་ལུང་
 བསྟན་ལུགས་ཀྱང་། ཚོས་ལུགས་འཐེན་འབྲེང་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་གཤམ་འོག་ཚོས་མགོན་པོ་མཚོག་དང་མཁའ་
 བཞེངས་ཀྱི་སློབ་སློབ་ཀྱི་བཀའ་དགོངས་ཇི་བཞིན་བསྐྱབས་མེད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།
 དེ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོའི་བོད་དུ་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མཁའ་བཞེངས་ཀྱི་སློབ་སློབ་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་
 དོན་དུ་གྲུ་རྒྱུང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་ཞིག་གསར་བཞེངས་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་པའི་བཀའ་ཚོལ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད།
 རྒྱལ་ས་དེར་གྲུ་རྒྱུང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་ཞེས་པ་དེ་སླེང་གཞི་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས་བསམ་ཡས་སུ་ཡོད་པའི་གྲུ་རྒྱུང་འདྲ་
 མཁའ་རྒྱ་གར་མ་ཞེས་པ་དེ་ཚོད་མེད་ཡིན་སྟབས་གྲུ་རྒྱུང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་པ་ལས་གྲུ་རྒྱུང་འདྲ་མ་བཞེངས་
 བ་ལེགས་པ་ཡོད་ཅེས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་མཐེལ་དུ་གྲུ་རྒྱུང་འདྲ་མ་བཞེངས་པ་རེད། གྲུ་རྒྱུང་འདྲ་མ་
 བཞེངས་ཟེལ་རྗེས་མཁའ་བཞེངས་ཀྱི་སློབ་སློབ་ལ་གྲུ་རྒྱུང་འདྲ་མཁའ་རྒྱ་རྒྱ་གར་མ་བཞེངས་ཟེལ་པ་ཡིན་ཞེས་ལུས་
 རྒྱལ་ས། མཁའ་བཞེངས་ཀྱི་སློབ་སློབ་མཚོག་གིས། ད་ནི་རྒྱལ་དབང་མཚོག་དང་སྐྱེ་འཁོར་འགས་བསྐྱུས་ཤིག་རྒྱ་གར་
 དུ་ལེགས་ཐུབ་ཤིང་ཆེ་ཞེས་གསུངས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་བྱུང་བ་རེད། དེས་མི་ཚད་པར་དུང་རྩོམ་པོ་ལོ་ཆེའི་
 བཞུགས་ཁྱིའི་ཕྱོགས་བཞེངས་མཚོད་རྟེན་དེ་བཞེངས་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། རྒྱལ་ས་དེར་འཚོས་མགོ་
 མཁའ་གསལ་པོ་བྱས་ཏེ་ཁོང་ལ་གསར་ལུས་ཡོད་པས། ལྷ་མ་སྐྱེས་སྐྱེན་ཡོད་པ་དེས་གསུངས་པར་དེ་ཅུ་ཆ་འདོག་གྲུ་རྒྱ་
 མེད་ཅེས་བརྗོད་དེ་མཚོད་རྟེན་རྣམས་ཀྱང་མ་བཞེངས་པར་བཞག་པ་རེད། དེ་ལྟར་གྲུ་རྒྱུང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་
 བསྐྱུན་པ་ཐུབ་པར་བརྟེན་དངོས་གནས་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཉེས་པ་འདྲ་འདུག་སྟེ་ནས་དོས་ཀྱི་སེམས་ན་འགྲོད་པ་ཞིག་
 ཡོད།⁴⁹ ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་བཞུགས་སྐྱར་དུ་རྟེན་བཞེངས་གནང་བའི་རྒྱལ་ས་སུ་འཚོས་ལུགས་ཀྱི་འཐེན་
 འབྲེང་དང་རིས་སུ་གཅོད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་རང་རྒྱུད་རང་གིས་དགྲུགས་ཤིང་གཞན་རྣམས་ལོག་ལམ་དུ་ཁྲིད་པ་
 དང་། ལེགས་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ལ་ཡང་ཐུགས་པམ་མཚན་དཀའ་དང་དབུ་སྐོར་ངན་གཡོ་སྐྱོ་ཚོགས་ལུས་
 འདུག་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྐྱོ་བའི་གནས་སུ་ཆེ་སྟེ། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། སྤྱི་ལོ་ 2007 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 11 ཉིན་རྒྱ་
 གར་སྤོ་ཕྱོགས་སེ་ར་ཚོས་སྐར་དུ།

གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སློབ་དཔོན་གྱི་སྐྱབས་ལྷན་བཞེངས་འཕམ་དོས་ལ་ལྷེ་ལི་ནས་དགོ་ལུགས་པ་འགའ་ཞིག་ནས་ལུལ་
 ཟེར་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་འགྲོར་བྱུང། དེའི་ནང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྗེ་ལོ་ལོ་ཆེའི་སྐྱབས་ལྷན་བཞེངས་དགོས་ཀྱང་གྲུ་རྒྱུང་

⁴⁹ 2011 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་སྤོ་ཕྱོགས་དགའ་ལྷན་ཤར་ཅེ་གྲུ་ཚང་དུ་གསུངས་པ་དོལ་རྒྱལ་སྐོར་ལམ་སྐོར་བཀའ་སློབ་དེབ་གསུམ་པ་
 ཞེས་པ་ལས་ཤརས།

པོ་ཆེའི་སྐྱེད་བརྒྱན་བཞེངས་པ་མི་འགྲིག་པའི་སྐོར་མང་པོ་འཁོད་འདུག །ཨ་ཁ་ཁ་སྐྱེམ་པ་བྱུང། རོས་ནས་གཙུག་ལག་
ཁང་དུ་གྱུ་རུའི་སྐྱེད་བརྒྱན་བཞེངས་པ་ནི་དགེ་ལུགས་པའི་དོན་དག་ཤོད་ཀྱིན་མེད་ལ། རྟེན་མའི་དོན་དག་གྲང་ཤོད་ཀྱིན་
མེད། བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་བསམས་ཏེ་སློབ་དཔོན་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་སྐྱེད་བརྒྱན་བཞེངས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
ཕྱོགས་སྐྱེད་གི་སློབ་གཞོན་པ་ཆེན་པོ་དེ་འབྲེལ་གྱི་སློབ་ཡོང་གིན་འདུག །ཅེས་དང་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

སྤྱི་ལོ་

2011 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 13 ཉིན་སྐྱ་རྩ་ཏ་སིར་ཚོས་ལུ་བ་བདུན་སྟོང་བཀལ་བའི་སང།

སྤྱ་ལོ་སྐྱལ་ལུང་བཀལ་གི་དབུ་མཚན་དེ་ཉིད་ལ་རེ་བ་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་ལ་གནས་སྐབས་སྟོན་ཅེས་བརྗོད་
པ་ཡིན། ཁོ་རང་སྐྱེད་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་རྗེས་སུ་གཤེས་ཀ་སློབ་མཁན་དུ་གྱུར་ནས་ལྷོ་ལིར་ཡོད་པའི་དགེ་ལུགས་
ཚོགས་པ་ནས་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཅིང་། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེད་བཞེངས་དགོས་པ་ལས་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་
ཆེའི་སྐྱེད་བཞེངས་ན་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་ཅེས་གསལ་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་རོས་ལ་འབྲོང། དེའི་སྐབས་སུ་རིག་གནས་
གསར་བཞེད་རྗེས་སུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེད་བཞེངས་དགའ་ལྡན་ལ་གཏོར་བཤེག་ཀྱིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྐྱེད་བཞེངས་ཅེས་སྐྱེ་
རུས་འགའ་ཞིག་གྱང་འབྲོང། རྗེས་སུ་དོགས་པ་ཞིག་གྱང་བྱུང། དེ་ཡང་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེད་བཞེངས་ལིན་ཞེས་སྤྱི་གཉིས་
འབྲོང་ཞིང་། སྐྱེད་བཞེངས་གཅིག་མཚུངས་ལ་སྐྱེད་བཞེངས་ལ་ཞབ་ཆེ་ཅུང་ཟད་ཡོད་ལ། སྐྱེད་བཞེངས་ཅིག་ཤོས་ལ་ཞབ་ཆེ་
གཞན་ནས་མེད་པར་དཀར་རྒྱུང་ཞིག་འདུག་པས་ཐེ་ཚོམ་ཅུང་ཟད་བྱུང། ལྷོས་སུ་ཀུན་འབྲོག་མི་ཞིང་གཤེགས་དེས་
ལན་ཞིག་འབྲོང་བར་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེད་བཞེངས་གཏོར་བཤེག་མ་བྱུང་བར་ད་ལྟ་བུའི་ལུགས་ཡོད་ཅེས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་།
དེ་ལྟ་བུ་ཁག་ཁག་ནས་གོ་ཤོས་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྤྱེལ། <<མཚན་ཅན་རྣམ་རྒྱུ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཚོ>>ལས་ཡགོང་

ས་མཚོག་གིས།

དེའི་ཡས་མས་སུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེད་བཞེངས་ཚལ་བུ་ཞིག་གྱང་བོད་ནས་ཚུར་འབྲོང་བྱུང་བས། སྐྱེད་བཞེངས་ཚལ་བུ་དེ་
བུའི་ལུགས་ལུལ་གསེར་གྱི་མཚོན་རྟེན་ཞིག་བཞེང་གི་ཡིན་ཞེས་སྐྱེད་ཏོག་ཏུ་ཡོད་པའི་གསེར་དུལ་རྣམས་ཀ་མི་ཀ་ཏར་
མེ་འགྱུར་བྱས་པའི་སྐྱལ་མ་གསེར་མེ་བ་ཅུག་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་བཏང་ནས་གསེར་གྱི་མཚོན་རྟེན་ཞིག་བཞེང་རྒྱུའི་
འཆར་གཞི་དེ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱང་། ལྷོ་ལི་ནས་ཡི་གེ་དེ་འབྲེལ་འབྲོང་བར་བརྟེན། དས་གཤེས་ཀ་སློབ་འབྲོང་ལྟ་བུས།
ད་དེ་གལུག་བཞག་ན་བསམ་པ་བྱུང། རྗེས་སུ་གསེར་དེ་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཤོད་རྒྱུ་ཡང་མི་འདུག །ཅེས་གསལ། རྗེ་སྐྱེད་པའི་སྐྱེ་
གཏུང་གཏོར་བཅོམ་གྱི་ཚུལ་ནི། རིག་གནས་གསར་བཞེད་མགོ་བཙུགས་ནས་ཉིན་གྲངས་བརྒྱུད་ཅམ་ལས་མ་སོང་བར་
རྒྱ་དམར་ལོག་སློན་ཅན་དིང་མི་ཟེར་བས་རྒྱ་བོད་ལས་བྱེད་ཁག་གཅིག་མིང་དེ་དགའ་ལྡན་དུ་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་
གཏོར་བཤེག་ཏུ་བསྐྱོད་དེ། རྟེན་དང་བརྟེན་པ་གཞན་རྣམས་ཙ་གཏོར་ཟེན་གྱི་སྐྱེས་དབང་ལྷན་པར་བཞེག་གི་
སྐབས་ཀྱིས། རྗེ་སྐྱེད་པའི་ཚང་ལ་ཆེན་པོའི་སྐྱེད་བཞེངས་པའི་སྐྱེད་བཞེངས་པའི་སྐྱེད་བཞེངས་པའི་གཞོན་འཆོ་སློབ་མི་བཅོད་
པ་བྱུང་ཡང་། བར་གི་སྐྱེད་བཞེངས་ཉིད་ལ་གཞོན་འཆོ་མ་བྱུང་བ་དང་། ལྷོས་སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་རྒྱ་དམར་ལོག་སློན་ཅན་
སྐྱེ་བུ་ཅེ་ཞེས་པས་སྤྱི་མིང་པའི་སྐྱེས་དམན་བསོད་ཟད་དག་གིས་སྐྱེད་བཞེངས་ཉིད་གཏོར་བཅོམ་དང་ལུགས་འདུལ་ལུས་
པའི་ཚུལ་རི་འདུར་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་<<དགེ་སྤྱིག་ལས་ཀྱི་སྟོང་བ>>ཞེས་པར་གསལ་བར་འཁོད་འདུག་པས་

དེར་བཟུ། གང་ལྟར། ཤེས་རྒྱུད་གདོན་གྱིས་བརྒྱུམས་པའི་ཉམ་སེམས་དང་སྲོ་སྲོད་དང་དུ་སྒྲུངས་ཏེ་རུས་པ་པལ་པ་
ཞིག་དུར་མོད་དམ་གཞན་གང་ཞིག་ནས་བསྐྱུགས་ཏེ་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་སྐུ་རུས་སུ་བཙུགས་ནས་ཡགོང་ས་
མཚོག་ལ་སྤུལ་བའི་བྱ་ངན་དེ་ལྟ་བུ་འོ་ལྟ་བུ་དུ་གནས་པའི་སྐུ་བོ་སུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྐྱབ་ག་ལ་རུས། ཡང་གྲུ་རུའི་སྐུ་
བརྒྱན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ལྟ་སྐྱུ་ས་དབང་ཆེན་མོའི་སྤུལ་སྐྱུ་སྐྱོ་བཟང་བསྐྱུན་འཛིན་ཁོ་རང་ཡོངས་གྲགས་རེད། དོལ་རྒྱལ་སྐོར་ལ་
ཉ་ཅང་ལུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་གཞུང་ལའང་བསྐྱོད་བསྐྱུགས་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱེད་མཁན་ཞིག་རེད་འདུག །རྒྱ་
གཞུང་ནས་ཀྱང་སྐོས་འཁེལ་པོ་ཞིག་ཏུ་ཅི་གིན་འདུག །ཁོ་རང་ཡང་སེ་ར་དགོན་པར་སྐོབ་གསོ་གཏོང་བར་བསྐྱོད་ཡོད་
པ་དང་། པལ་ཆེར་ཁོས་བརྒྱུད་སྐྱུལ་བྱས་པ་རེད་ཟེར་གྱིན་འདུག །གང་ལྟར་བོད་མི་ཞིག་གིས་བྱས་པ་ཐག་གིས་ཆོད།
ག་རེ་བྱས་ཡོད་པ་རེད་ཟེར་ན། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་གཡས་གཡོན་ཞིག་ལ་སྐོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་ཆེན་པོ་ཞིག་
བཞེངས་ཡོད་པ་དེ་བཞིག་ཡོད། ཤེས་སོང་ངམ། ཡང་དེའི་རྗེས། རྒྱ་བ་གཅིག་གཉིས་ཅོམ་གྱི་གོང་ལ་མིན་ནམ། སྐྱོད་
ལུལ་གྱི་ས་ཆ་ཞིག་འདུག་པར་དོས་གྱིས་དེའི་པར་མཐོང་བྱུང་། པལ་ཆེར་བྱང་ནས་སྐོར་ཁ་ཕྱོགས་པའི་དེ་ཆེན་པོ་ཞིག་
འདུག །དེའི་སྐྱོད་དུ་སྐོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཞེངས་ཡོད་པ་དེ་རྒྱ་དམག་གིས་རྗེས་མེ་བརྒྱབས་ནས་གཏོར་
འདུག །དེ་གཏོར་བའི་ཉིན་མོར་བཅེངས་འགྲོལ་དམག་གིས་གཡས་གཡོན་གང་ས་ནས་མཐའ་བསྐོར་ཏེ་པར་སོགས་ཅ་
བ་ནས་རྒྱལ་ཐབས་མེད་པར་བཞོས་ཏེ་སྐོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་དེ་གཏོར་འདུག །རྒྱ་མི་གྲུང་ཁན་གྱི་ཆོས་ལ་དོ་ཚོལ་བྱས་ནས་
གཏོར་བ་ཡིན་ན་སྐྱབ་དབང་གི་སྐུ་ཡང་གཏོར་དགོས། འོན་ཀྱང་། སྐོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་དམིགས་བསལ་བྱས་ཏེ་གཏོར་བ་དེ་
ནས་ལུགས་ལྡན་ཚོགས་པ་དེའི་ནང་འབྲེལ་བ་བསྐྱེབས་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཡིན།⁵⁰ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། རྫོངས་པ་འཐེན་འབྲེར་
དང་རྒྱལ་གདོན་གྱིས་རྒྱུད་བརྒྱུམས་ཏེ་ལས་ངན་ཆོབས་པོ་ཆེ་དེ་ལྟ་བུ་རང་གིས་གསོག་ཅིང་གཞན་ལ་བགྱིད་དུ་
འདུག་པ་འགའ་ཞིག་ད་དུང་ཡང་གང་སར་མཐོང་ཐོས་སུ་ཡོད་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ལེགས་ལམ་དུ་མི་འགོ་བའི་འགོག་
རྒྱུ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཡོད།

**བོད་མིའི་སྐུ་ཆོགས་སུ་གཙོ་བོར་བསྐྱུངས་པའི་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་
མཚན་པ་ཐོར་བུ།**

འདིར་མཚན་པ་དུ་མ་ཞིག་གྱེ་བྲག་ཏུ་བརྗོད་པར། ལུགས་ཀྱི་བོད་རྒྱ་ ༥ ཆོས་ ༤ སྤྱི་ལོ་ 1960 རྗེ་བ་ 6
ཆོས་ 28 ཉིན་རྗེས་ནས་ཆོབས་སེབས་གྱིས་ཁ་ལ་ཉའོ་སེར་ཉིན་ལྟའི་རིང་གཞིགས་སྐོར་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་

⁵⁰ 2008 རྗེ་བ་ 1 ཆོས་ 7 ཉིན་འབྲས་སྐྱུངས་སུ་མཁན་པོ་ལས་རྒྱུར་དང་དཔེ་ཁྲིད་དགོ་ཆུན་ནམས་ལ་གསུངས་པ་དོལ་རྒྱལ་སྐོར་གྱི་ལམ་སྐོན་
བཀའ་སྐོབ་གཉིས་པ་ཞེས་པ་ལས་བྱངས།

མའི་བཀའ་ཁྲིད་དང་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་དབང་། སྐྱུན་རས་གཟིགས་པར་སོང་ཀྱུན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་དང་། རྒྱ་བ་ 7
ཆོས་ 1 ཉིན་སྐོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་ཆེ་དབང་དང་བཀའ་སྐོལ་སྐྱུལ། རྒྱ་བ་ 8 ཆོས་ 25 ཉིན་ད་སར་
བཅན་གྲོལ་པོད་མི་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཅམ་ལམ་བོར་བསྐྱོད་བར་ཆོས་ཀྱི་དོན་ལས་འཕྲོས་པའི་སེམས་
གསོ་དང་ལམ་སྟོན། རྗེས་འཛིན་གྱི་ཕྱགས་སྟོན་སོགས་མཛད། མཛད་གྲེལ་ཆེ་དབང་གིས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་ཕྱིན་
པོ་ཆེར་ལྷ་སྐྱུལ་མཛད་བར་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་རྒྱ་བ་ 12 ཆོས་ 7 ཉིན་སྐྱུག་ས་ཆོས་སྐར་དུ་ས་དགེ་བཀའ་
ཉིང་གི་དགེ་འདུན་ཆེག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ཐམ་བར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྐྱུལ་བའི་སྐྱུག་ཐམ་བཀའ་ཡིག་སྐྱུན་སྟོན་དང་
གཞུང་སའི་མང་ཇ་སྐྱུ་འགྲེད་དང་བཅས་པ་འབྲུལ་གནང་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1961 རྒྱ་བ་ 11 ཆོས་ 15 ཉིན་ 17 བར་དབལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གནང་བར་ཉེ་ཉོར་
སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་དབལ་གསང་བ་འདུས་པ་དངོས་སུ་མཛད། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱུ་སྐྱུང་ཕན་བྱ་
བཞེས་པར་རྒྱ་བ་ 11 ཆོས་ 17 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ད་སར་བཞུགས་པའི་ཆོས་བྱེད་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་དང་
ལྷན་ཅིག་བཟུང་བཞུགས་སུལ་ཉེ་བོད་སྤྱི་བྱའི་གནད་དོན་གཉན་འཕྲང་གི་དུས་སུ་སྐྱུ་ཆེ་ཡུན་བཟུང་དགོས་པའི་
གསོལ་འདེབས་སུལ། རྒྱ་བ་ 12 ཆོས་ 2 ཉིན་བརྒྱ་བའི་ལྔ་མཚོད་དང་སྐབས་བསྐྱུན་ད་སའི་པོ་བྲང་རྩིང་བ་ Swarg
Ashram དུ་དགེ་འདུན་ཞལ་གྲངས་སྐྱུལ་ཅུ་ཐམ་བར་བསྐྱེན་རྫོགས་ཀྱི་བསྐྱེད་སྐྱོམ་སྐྱུལ། ཉིན་དེའི་དགོང་ལོར་རྒྱ་
མཚོད་ཆོགས་འབྲུལ་དང་གནས་བཅུ། གསང་བའི་འཛིགས་གསུམ་དང་དུས་འཁོར་སྟོན་ལམ་བཅས་གསུངས། སྤྱི་
ཉིན་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱུལ་ཅུ་སྟོར་དང་། དེའི་སྤྱི་ཉིན་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་བཀའ་བར་བསྐྱེན་རྫོགས་ཀྱི་སྐྱོམ་པ་སྐྱུལ། ལོ་དེ་
གཅིག་སྐྱུང་ཡང་དགེ་འདུན་ཞལ་གྲངས་ 352 ཅམ་ལ་བསྐྱེད་གཞི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དགེ་སྟོང་གི་སྐྱོམ་པ་སྐྱུལ་ཉེ་
བསྐྱེད་པ་ལ་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད། ཆོས་ 7 ཉིན་བཞུགས་སྐར་པོ་བྲང་མདུན་ཐང་དུ་སེར་སྐྱུ་ 400 ཅམ་ལ་སྐྱུན་རས་
གཟིགས་པར་སོང་ཀྱུན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་སྐྱུལ། ཆོས་ 24 ཉིན་ཉིན་གཉིས་རིང་གནས་རྒྱུད་དང་དགའ་གདོང་སྐྱུ་
ཉིན་གཉིས་ཀྱིས་གསོལ་འདེབས་ལུས་རོར་དད་ལྡན་ལྔ་བརྒྱ་ཅམ་ལ་འཛིགས་བྱེད་དབའ་བོ་གཅིག་པའི་དབང་ཆེན་གྱི་
སྐྱུ་གོན་དང་དངོས་གཞི་བཅས་སྐྱུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1962 རྒྱ་བ་ 1 ཆོས་ 1 ཉིན་ལ་དུགས་པ་དང་གར་ཞ་བ། པོད་མི་དད་ལྡན་མི་གྲངས་བརྒྱ་ལྔ་ག་
བཀའ་བར་མཛད་ཁ་སྐྱུལ། སྐབས་དེར་གཟིགས་དཔེ་དགོན་པས་རྗེ་རྒྱ་མའི་གསུང་འབྲུམ་སོགས་མདོ་སྐྱགས་ཀྱི་
གཞུང་ཆེན་ཁོངས་ནས་གནས་སྐབས་གང་མཁོ་རྣམས་ཐབས་འཚོལ་གནང་བར་ཕྱོགས་སོ་སོར་བྱག་གིས་སྐྱུལ།
འབྲུང་འབྲུང་གྱི་བསྐྱེད་དོན་ལ་དགོངས་ཉེ་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་ཕྱག་དཔེ་རྣམས་གང་
ལུས་ཀྱིས་ཐབས་འཚོལ་དང་བར་སྐྱུན་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་གྲུང་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1962 རྒྱ་བ་ 2 ཆོས་ 7 ཉིན།

སྲུང་ལམ་བཞེན་ཆེས་གསུམ་ཟན་བརྟག་གནང་བར་ཡོངས་འཛིན་ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེས་ལྷན་ཉེན་ཆབས་མེད་ཀྱང་།
མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་འཁོར་ལ་ཆེན་པོའི་སྐྱེས་ལྷན། བོད་སྤྱིའི་བདེན་དོན་དང་བལ་ཡུལ་བོད་མི་བཅས་ལ་ངན་
དོགས་ཡོད་ཚུལ་མངོན་པས། ཉིན་དེ་ནས་གནས་ཚུང་འཕྲིན་སྐུལ་བདེ་གཤེགས་རིགས་ལྷ་མ་རྣམས་རྒྱལ་གྱི་ཆོང་གི་
ཆོགས་འདོན་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ཕེབས། འདིར་གནད་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་འདྲ་ཡང་མ་གྲིས། རྒྱ་བ་ 2 ཆོས་
17 ཉིན་དགའ་འདུན་བརྒྱ་དང་ལྔ་བརྒྱ་ཙམ་ནས་བརྟན་བཞུགས་སུལ་བ་དགེས་བཞེས་དང་། ས་བོང་ཁའི་སྐུལ་སྐྱེ་
སོགས་ལ་བསྐྱེན་རྫོགས་བསྐྱབས། རྒྱ་བ་ 2 ཆོས་ 21 ཉིན་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་མཚོ་གཤམ་འཁོར་ལ་འཇམ་འཕྲད་དང་། ལྷོ་རྫོང་
འབའ་བ་སྐལ་བཟང་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་བྱུག་དཔེ་བར་སྐྱེན་བྱེད་བཞེན་པར། སྤྲུགས་སྤྲོགས་ཀྱི་བྱུག་དཔེ་རྣམས་གང་
བྱུང་དཔར་འབྲེམ་མི་རུང་བ་དང་། གནས་དུས་སོགས་ལ་དགོངས་ཏེ་བྱུག་དཔེའི་དབུ་ཞབས་སུ་ཡི་དམ་ལྟའི་སྤྱང་
བརྟན་དཔར་ན་མི་ལེགས་པའི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད། རྒྱ་བ་དེ་གའི་ནང་ཡོངས་འཛིན་སྤྱང་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེས་ལྷན་
དེ་སྲུང་དྲངས་སྤྱེད་མ་བྱུང་བར་ལྷ་རྩ་ཁྱེད་ལེགས། དེ་ལ།

དེ་སྟོན་གྱི་རྒྱ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ནང་ཚོན་མཛུལ་ལ་ཕེབས་སྐབས་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་ཞུས་
མོད། ཡོངས་འཛིན་རྩོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་གསེར་ཞལ་འཚོ་བཞུགས་མ་གནང་ཆེ་ཞོ་བོས་ད་དུང་རྒྱལ་བསྐྱེན་སྤྱི་དང་། བྱེ་
བྲག་འཇམ་མགོན་སྟོན་བརྒྱད་ཀྱི་གདམས་པ་འི་སྟེང་ཅིག་ཏུ་རྒྱ་བརྒྱ་བཟང་བ་དང་། བསྐྱེན་སྤྱིད་ཉལ་མ་འདི་འདྲི་སྐབས་
ཞོ་བོ་ལོ་ན་སྤེལ། བྱེ་ལྷུག་ཐང་བསྐྱེད་ལྷ་བྱའི་གནས་སུ་འགྲུང་དོགས་སོགས་ཀུན་རྒྱུ་གི་རི་མོ་སྐྱ་ཆོགས་པ་ཞིག་
ཤར་བར་བརྟན་དེ་འཕམ་དེ་དོན་ལྟར་གྱི་ཞུ་ཡིག་དང་། དངོས་སུ་སྟོན་གསོལ་ཞུ་དགོས་ལུགས་སློབ་སྟོན་བཞུགས་ཏེ། ཞེས་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་མགོན་པོ་ཉིད་ནས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། བྲག་གཡལ་རིན་པོ་ཆེ་བརྒྱད་དེ་སྐྱེ་
ཆེ་ཡུན་བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པར། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས། “ཀུས་པ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཐ་
མལ་བར་སོང་གཤེས། སྐྱེ་འཆི་ལ་རང་དབང་བལ་ཡང་། རིང་འཆོའི་བགོ་སྐལ་གྱི་སྤྱི་ཞུ་རི་བཞེན་འགྲུབ་པའི་གསོལ་འདེབས་
ཞུ་སྲུས་ལྟར། མགོན་པོ་སྤྲུགས་རྗེའི་གཏེར་ཆེན་ཁྲེད་ནས་ཀྱང་དེ་དོན་ལྟར་སྐྱབས་འཇུག་གཞུང་ཡང་འདོར་བ་མེད་པ།” ཞེས་
སོགས་གསལ་བའི་བྱུག་གིས་ལེགས་སྤྱིར་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་འབྲུལ་གནང་མཛད། རྒྱ་བ་ 4 ཆོས་ 17 ཉིན་ཆོས་
གསུམ་བོད་མི་སྤྱི་མཐོན་ནས་ལྷ་མཚོ་དེ་ཆོགས་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟན་བཞུགས་སུལ། རྒྱ་བ་ 5 ཆོས་ 14
ཉིན་ཅམ་པ་ཞུས་དུ་གནས་སྟོན་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་ལམ་རིམ་བསྐྱེད་དོན་གྱི་བཤད་སྲུང་དང་བདེན་ཆོག་སྟོན་ལས།
གནས་ཚུང་འཕྲིན་སྐུལ་བཅས་ཀྱི་སྤྲུགས་སུང་སྐུལ། རྒྱ་བ་ 5 ཆོས་ 19 ཉིན་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་ཆོམས་ཆེན་དུ་
རྣམ་གྱའི་དགའ་འདུན་རྣམས་ཀྱིས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་སྐྱེ་མཚོ་རྒྱས་པ་གནང་བའི་ཆོགས་མགོན་དུ་ཞབས་
སོར་བཀོད། རྒྱ་བ་ 5 ཆོས་ 25 ཉིན་སྐར་རྟོག་ཞུས་སྟོན་བོད་མི་ལས་ཀྱི་སྤྱི་མོ་བ་འགས་བརྟན་བཞུགས་སུལ་བར་
ཡོངས་འཛིན་སྤྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཆོག་གྱའི་དབུ་བཞུགས་རྩོ་རྩེ་སྟོན་དཔོན་མཛད། རྒྱ་བ་ 9 ཆོས་ 20 ཉིན་ཉི་ཉོང་

གི་ནང་པའི་སློབ་གཉེར་ཁང་ཞིག་ནས་བཀའ་བསྟན་གྱི་ཕྱག་དཔེ་དེབ་གངས་བརྒྱ་དང་ར་གཅིག་ཕྱི་ལོ་བར་ལེགས་གསོལ་གྱི་ཉིན་དུ་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་དཔེ་བཅས་བཀའ་ལན་གནང་། རྒྱ་བ་ 10 ཚེས་ 12 ཉིན་སིམ་ལའི་ལུལ་སྟོན་བོད་རིགས་དགེ་སློབ་དང་སེར་སྐྱ་ལམ་བཟོ་བ་སོགས་མི་གངས་སུམ་སྟོང་ཡས་མས་ལ་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མ་དང་གནས་རྒྱུ་འཕྲིན་སྐྱུལ། འཇམ་དབྱེངས་གང་ལྟོ་མ། བདེན་ཚིག་སློབ་ལམ། མ་ཉི་བཅས་གྱི་ལྷགས་ལུང་སྐུལ། རྒྱ་བ་ 10 ཚེས་ 22 ཉིན་མ་ན་ལིར་ཉ་གང་མང་ཆེ་ཐར་དང་། གུ་ལུར་མེབས་ཉེ་བོད་རིགས་ལམ་བཟོ་བ་སེར་སྐྱ་བཞི་སྟོང་ལྷག་ལ་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མ་དང་ལྟོ་སྟོང་ཚིག་བརྒྱུད་མ། གང་ལྟོ་མ། བདེན་ཚིག་སློབ་ལམ། གནས་རྒྱུ་འཕྲིན་སྐྱུལ། མ་ཉི་བཅས་གྱི་ལྷགས་ལུང་སྐུལ། རྒྱ་བ་ 10 ཚེས་ 23 ཉིན་མཚོ་བརྒྱུར་མཚོ་སྟོར་དང་གུ་རུའི་ལྷ་ཁང་དུ་སྟོང་མཚོད་འབྲུལ་གཤོམ་དང་འབྲེལ་ཐུན་དུག་དང་བཟང་སྟོན་ཡན་ལག་བརྟན་པ། བསམ་པ་སྐྱུན་འབྲུབ་མ། བདེན་ཚིག་སློབ་ལམ་བཅས་གསུངས། སྐྱབ་གྲུ་བརྒྱུད་ནས་ཉིན་བརྟན་གྱི་རིང་གུ་རུའི་ཚོགས་འཁོར་དང་བསམ་པ་སྐྱུན་འབྲུབ་མ་གསུང་རྒྱུར་བཞོན་མངགས་དང་མཐུན་འབྲུར་མཛད།

རྒྱ་བ་ 10 ཚེས་ 26 ཉིན་ཉིན་དུག་རིང་གནས་སའི་དགེ་བཤེས་བཅུ་དྲུག་ཙམ་གྱིས་བཅོམ་ཕྱོལ་དུ་སྐགས་གྱི་ཚོད་རྒྱགས་ཐོག་མ་ཕྱི་ལོ་བར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་གསེར་ཀོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཚོད་རྒྱགས་བཞེས། སྐག་ས་ནང་བསྟན་ཤེས་རིག་འཛིན་སྟོང་སློབ་གཉེར་ཁང་ཐོས་བསམ་ཐར་འདོད་སྲིད་གི་མཁན་པོ་བརྒྱུད་ནས་དབྱུར་གྲོལ་བའི་སྟོངས་རྒྱའི་མཇལ་ཁ་དང་འབྲེལ་རྒྱ་བ་ 10 ཚེས་ 30 ཉིན་བཏོན་བཞུགས་ཕྱི་ལོ་བར་དཔྲེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་སྐག་སའི་མཁན་པོ་བརྒྱུད། སྐགས་གྱི་ཚོད་རྒྱགས་འབྲུལ་མཁན་དགེ་བཤེས་རྣམས། ར་སར་གཏན་བཞུགས་སྐྱུལ་དགེ་བཤེས། རྣམ་གྲུའི་དགེ་འདུན་པ་བཅས་དང་སྐྱུན་ཅིག་གཞིམ་རྒྱུད་དུ། རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཞབས་རིམ་དུ་ཟབ་ལམ་སྐྱེ་མཚོད་དང་འབྲེལ་བའི་འབྲུལ་ཚོགས་གངས་གསོལ་གིས་རྒྱལ་བ་སྐམ་བཅས་གྱི་ཕྱགས་རྗེ་བསྐྱུལ། རྣམ་གྲུ་པན་བདེ་ལེགས་བཤེས་མིང་གི་འདུས་སྲིམ་པོད་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་དང་བཅས་པའི་ཞབས་རིམ་དུ་བརྟན་སྐྱབ་བཞིའི་རིང་ལུང་པའི་གཏོར་སྐྱབ་རྒྱལ་བ་གནང་སྟེ་རྒྱ་བ་ 11 པའི་རྒྱ་མཐུག་གཏོར་རྒྱག་གནང་བར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རྗེ་རྗེ་སློབ་དཔོན་མཛད།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས་གནས་རྒྱུ་དང་དགའ་གདོད་སྐྱུ་ཉིན་གཉིས་གྱིས་ལུས་བཅངས་གནང་རྒྱུར་འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་པོ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་སྐྱུ་ལྟའི་སློབ་འཁོར་དང་། ཡོན་ཏན་རྒྱལ་པོ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་སྐྱུ་ལྟའི་སློབ་འཁོར་རེ་གསར་བཞེངས་དགོས་པའི་བཀའ་བཞོན་གནང་བ་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ། བོད་རྒྱ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༥ རྗེ་རྒྱ་ 12 ཚེས་ 21 ཉིན་དགའ་ཐུན་སྐྱེ་མཚོད་གྱི་ཉིན་མོར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་འཁོར་ལོའི་སྐྱུ་བཞོན་མཛད་དེ་སྐྱུ་ཉིན་གཉིས་ལ་གནང་། དེ་སྟོན་བོད་དུ་གསར་བཞེངས་གནང་བ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་འབྲུལ་མེད་བསྐྱུ་རྒྱའི་ཞབས་ཐར་

སྲོག་འཁོར་འབྱུང་མ་དེ་ཉིད་ཆིབས་སྐྱུར་སྐབས་བསྐྱུར་སྐབས་སྐྱུར་སྐབས་མི་བདེ་བས་རྒྱུང་ཞིང་བསྐྱུར་བདེ་བ་ཞིག་
བཞེད་རྒྱུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ལྷ་སྐྱུལ་མཛད། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་བཀའ་བཀོད་ལྟར་རས་གཞིར་
གྱུ་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མངའ་བདག་ཉང་། ཚོས་དབང་། རྒྱུང་ཆེན་སོགས་རྒྱལ་པོ་སྐྱུ་ལྡན་དང་འབྲེལ་ཆེ་བའི་དམ་པ་
ནམས་ཀྱི་བྱིན་ཏེན་དམ་རྣམས་སོགས་བྱུག་རྣམས་ནམས་བྱུགས་ཤིང་ཚོན་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། བཟོ་བོ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་
གི་གྲ་བ་འཕྲིན་ལས་དབང་རྒྱལ་ལྟར་བསྐྱེད། རྒྱ་བྱིས་བཏབ། གནས་ཡིག་དང་སྐབས་འཁོར་སོགས་བྱུག་ལེན་བཞེན་
གནང་། རྒྱ་ཐང་གྲུབ་མཚམས་རྒྱབ་རྒྱ་སྲོག་འཁོར་བྱིས་ཤིང་རྒྱུབ་ཚོག་མཛད་པ་སོགས་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་
དགོངས་དང་ཡོངས་སྐྱུ་མཐུན་པར་གནང་སྟེ་སྤུལ།

པོད་རྒྱ་བ་ ༩ ཚེས་ ༡༥ ལྷོ་ལོ་ 1963 རྒྱ་བ་ 6 ཚེས་ 7 ས་རྒྱའི་དུས་ཆེན་ཉིན་རྒྱུང་གནས་པ་སེར་རྒྱ་པོ་མོ་
ཉི་ཤུ་ཅམ་དང་རྒྱ་སྐྱུལ་དགོ་བཤེས། རྣམ་གྲུའི་དགོ་འདུན་པ། ལས་བྱེད་བཅས་དང་ལྷན་བརྒྱ་སྐབས་བཀའ་བར་ཐེག་
ཆེན་གསོ་སྦྱོང་གི་སྒྲིམ་པ་དང་། ཤེར་སྦྱིང་དང་བཟང་སྦྱོང་སྦོན་ལམ་སོགས་ཚོས་སྦྱོང་འགའི་སྐབས་ལྷང་སྐྱུལ། རྒྱ་བ་
7 ཚེས་ 15 ཉིན་སྐྱུར་ཏེ་སྦྱོང་གཏུག་ལག་སྦྱོབ་ཆེན་གྱི་སྦྱོབ་དཔོན་པོ་དོན་སྐབས་སྐྱུང་ཅན་ Jaganath
Upadhyaya ཞེས་པ་མཛམ་བཅར་གྱིས་ཉིན་པོད་ས་མཚམས་སྐྱུ་གནས་པའི་མི་རིགས་ཚོར་སྦྱོབ་གྲུ་ཆེན་མོ་ཞིག་
གསར་འཛུགས་གནང་འཆར་ལ་མདོ་སྐབས་ཀྱི་སྦྱོབ་ཚོན་བཟོ་འཆར་སོགས་ཞུས་པར་ལམ་སྦོན་མཛད། པོད་
གསལ་སྦོབ་དཔོན་གྱིས་ད་ལྟ་ལོགས་སྐྱུར་གྱི་སྐྱེད་དུ་འབགས་པ་བརྒྱུད་སྦོང་པ་སོགས་དུ་མ་ཅམ་ལས་གཞན་མི་
བཞུགས་པའི་རྒྱལ་ཡང་བཀའ་ལན་དུ་སྤུལ། རྒྱ་བ་ 8 ཚེས་ 4 ཉིན་གདན་སའི་སྦོབ་གཉེར་བ་བཙོ་བརྒྱུད་ཅམ་ནས་
དགོ་བཤེས་ཚོད་རྒྱགས་སྤུལ་བར་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ལོགས་ཉེས་ཤེན་འབྱེད་བྱིན་ཅི་
མ་ལོག་པར་མཛད། ཚེས་ 5 ཉིན།

ཕྱི་རྒྱ་བརྒྱུད་པའི་ཚེས་ལྷའི་ལྷོ་རྒྱ་ཚོད་བཞི་པའི་ཐོག་ཁོ་བོ་ཅག་དགོ་རྒྱལ་སྦོང་གོ་བདུན་ནས་དབྱུང་སྐྱུ་མ་ཞལ་བཞེས་
མཛད་ཅིང་། གནས་དགའི་བཀའ་ལྷང་དུ་དབྱུང་རྒྱ་གསུམ་རིང་ཉ་སྦོང་བརྒྱུད་གསུམ་ནམ་ཤར་དང་། དགྲུ་བ་ལྷ་བབས་
དུས་ཆེན་བཅས་པར་དབྱུང་གནས་པའི་དགོ་འདུན་པ་རྣམས་ནས་ལྷ་ལྷན་ངོ་ལྷག་རྣམས་གཉིས་དང་། འབགས་མཚོག་
སྐབས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་མཚོན་ཏེན་མཚོག་རྣམས་ལ་མི་དང་མི་མིན་འབྱུང་པོའི་གོད་འཚེ་ཉིན་བརྒྱུག་
ཆེད་རབ་གནས་ཏེ་ཐོག་མ་དང་། རྒྱུང་མཚོད་གནད་སྦྱིན་འབྲུལ་དགོས་ཐེབས་པ་ལྟར། འདི་ཉིན་ཚོས་དོན་ལྷན་ཁང་ནས་
མཚོད་སྦྱིན་འབྲུལ་བཤམས་ཐོག་ །ཁོ་བོ་དང་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དགོ་འདུན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་འཛིགས་
བྱེད་ཀྱི་བདག་བསྐྱེད་སྦོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྦོན་ནས་སྐབས་བཅས་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་སྐྱུན་འདྲེན་ཞུས་གསོལ། རབ་གནས་ཏེ་
ཐོག་ལ། འབགས་བསྐྱེད། ཉིན་འབྲེལ་བསྐྱེད་པ། རྒྱལ་བསྐྱེད། བདེན་ཚོག་སྦོན་ལམ་བཅས་ཞལ་འདོན་རྣམས་སྦོ་རྒྱུ་

ཚོད་དགུ་པ་ནས་བརྒྱ་གཉིས་བར་གསུངས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དང་།
ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་གི་མཚན་ལས་དང་ཚོས་སྐྱོད་གནས་དགའ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ལྷན་བཅས་ལ་བརྟེན་ཆེས་ 21
ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་ནས་རྣམ་གྲུའི་འདུས་ཚོགས་ཡོངས་དང་ལྷན་ཅིག་“དབལ་
རྩོམ་འཛིགས་བྱེད་ཆེན་པོའི་སྐོར་ནས་བསེལ་ལྷན་གངས་ཀྱི་ར་བས་བསྐྱོར་བའི་ལྷོངས་སུ་གདུལ་བྱའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཉིན་དུ་
བཞུགས་པའི་ཉིན་མཚོག་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚོ་ག་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོའི་ཆར་འབེབས་”མཛད་པར་སྟོན་ཏུ་
ཕྱག་ནས་འཐོར་བ་སོགས་ཉུགས་མཚན་བྱེད་པར་ཅན་བྱུང་ཞེས་ཀླན་རབས་ཀྱི་དགའ་ལས་ཐོས། ཡང་གནས་ཚུང་དང་
དགའ་གཤོང་བསྟན་སྲུང་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ལྷན་ལྟར་ཆེས་ 28 ཉིན། ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེས་རྩོམ་སྐོབ་དཔོན་
གནང་སྟེ་ལྷ་སྐུལ་དགེ་བཤེས་དང་རྣམ་གྲུ་གསུང་ཞབས་བཅས་ནས་མཁའ་འགོ་བསྐྱོད་གི་བརྟེན་བཞུགས་སུལ་
བར་སྐྱེ་ཆེ་ལུན་བརྟན་གྱི་གཡུང་དམ་མི་བྱེད་པ་ཐུགས་ལ་བཏགས། ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 13 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་
པོ་ཆེ་དང་རྩ་སའི་ཚོས་བྱེད་ཡོངས་དང་ལྷན་ཅིག་ Vietnam ལྷོ་མའི་སྟོན་པའི་རྩེས་འཇུག་རྣམས་ཀྱི་བདེན་དོན་རི་
བཞིན་འབྲུབ་པར་མཚོག་གསུམ་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་ཐུགས་རྩེ་བསྐྱུལ་ཞིང་འཐབ་ཚོད་དམག་འཁྲུག་⁵¹ལྷུང་དུ་ཞི་བའི་
ཐུགས་སློན་མཛད། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 6 ཉིན་བོད་རིགས་དམག་དོན་སློབ་སྦྱོང་བ་རྣམས་དང་། ཆེས་ 7 ཉིན་ཨ་མདོ་
བ་སྐྱེ་ནས་སྐྱེ་ཆེ་ལུན་དུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་དག་ཏུ་ལུས་པར་དགྲེས་མཉེས་ཆེན་པོས་དེ་ལུགས་ཞལ་བཞེས་
མཛད། ལྷ་བས་དེ་ལོད་དུ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ཆོས་འཁོར་དབལ་གྱི་ལྷ་སར་འབྱུང་བའི་གོད་འཚེ་བརྒྱུ་ཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་ལྷ་སྐུལ་སྐྱོད་ཆོག་དང་། ལྷ་
གཏོར་ཐབ་ནན་དགོས་ལུགས་གནས་དགའ་གཉིས་ནས་ལུང་བསྐྱུལ་བྱུང་དོན་ལྟར། དབྱར་གནས་རིང་ལྷ་ཐེབས་ནས་
ཡོད་ལ་ལྷ་གཏོར་ལྷ་བསངས་བཅས་རྒྱུན་དུ་སྐྱབ་སྐྱབ་སྟེ་ཆེས་ཉེར་གཉིས་ནས་བཟུང་ཉིན་ལུང་རིང་། བཟང་དུག་
སོགས་ལྷ་རྩེས་འཛོམས་པའི་བྱམ་སྐྱབ་ཀྱི་ཚོ་ག་ཁོ་ལོ་ཅག་ནས་བཞུས་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱང་ཉུག་ལེབས་
ཀྱིས་ཐུགས་སློན་བསྐྱུངས། གནས་ཚུང་གི་ལུང་དོན་ལྟར་བོད་མིའི་སྟོད་སྐྱར་ཁག་ནས་ཞལ་འདེབས་སུལ་འགྲོར་སྟེང་
གཞུང་ནས་མཐུན་ཆེན་སྐྱར་ཏེ། ཁོ་ལོ་དང་རིས་མེད་ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་ལྷ་མ་མཁན་པོ་སོགས་དགེ་འདུན་བརྒྱ་ཕྱག་
བཞུལ་བ་དང་། ལས་ཁུངས་ཁག་གི་ལས་བྱེད་པ་རེས་འཁོར་བཅས་ནས་ལྷ་མཚོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་འབུམ།
བསམ་སྐྱེན། བར་ཆད་ལས་སེལ། འཕགས་བསྟོད། བདེན་ཚིག་སློན་ལམ་བཅས་ཉིན་བརྒྱ་གཅིག་གི་རིང་གྲངས་གསོག་
བཞུས་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཚོགས་སུ་ཐེབས་ཏེ། སྤྱི་སྟོན་བསྟན་འགྲོའི་དགེ་མཚན་ལྷ་མཐོར་སྟེལ་བར་

⁵¹ དམག་འཁྲུག་དེ་ནི་ Vietnam འུང་མས་དམར་ཤོག་ལ་མོས་པ་ཆེན་པོ་བྱས་པར་བརྟེན་སྟེ་བྱང་གཉིས་བར་དུ་སྤིང་ལུགས་འདོད་སྟོགས་
མཐུན་མིན་ཁ་སྐྱོད་དུ་སྐྱར་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1954 ནས་ 1975 ལ་ དམག་འཁྲུག་མཚམས་མེད་དུ་བྱུང་ཞིང་མཐར་སྟོ་མ་མཐ་ཉེས་སུ་སོང་བ་དང་བསྟན་
དམག་ཐག་ཚོད།

མཛད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང། བོ་བུ་དུ་བརྟན་སྲུང་དང་སྲངས་དམག་གི་མཚོན་སྲུང་སྲུབ་པར་མཛད། ཟླ་
བ་ 11 ཚེས་ 8 ཉིན་བོད་མི་ཚིག་སྟོང་བཀལ་བར་སྐྱོལ་བསྟོད་དང་འཕགས་བསྟོད། བདེན་ཚིག་སྟོན་ལམ། མ་ཉི་
བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་སྦྲལ། ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 9 ཉིན་ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་པོན་དང་བཅས་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཚེན་པོ་ཁག་
གི་སྐྱ་ཚེན་ཅམས་ཀྱི་ཚོགས་ཚེན་དང་པོའི་སྟེང་། བོད་བརྟན་སྲིད་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་དང་ཚོས་ལུགས་པན་ཚུན་དམ་
ཚོག་འོ་ཚུ་གཅིག་འདྲེས་དང་མཐུན་ལམ་རྟོག་ཅ་གཅིག་སྤྱིལ་དགོས་པ་སོགས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་གནད་ལས་འཕྲོས་པའི་
བཀའ་གསུང་མད་དུ་བྱུང་བ་ཐེབས་པར་ཀུན་གྱི་དང་བ་ཅིག་ཅར་དུ་སྟོགས། ཚེས་ 13 ཚོགས་ཐེབས་སྐྱ་ཚེན་ཅམས་
ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་གནད་སྟོན་སྤུལ་བར་དབྱེས་མཉེས་ཚེན་པོ་མཛད། ཚེས་ 14 ཉིན་ཚོགས་འདུ་ནས་སྤེལ་བའི་
སྤྱི་བསྐྱེད་ལོ་ཚང་ལོ་ལྷན་ཚར་མགོན་པོ་མཚོག་དང་ས་སྐུ་བདག་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ། ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། ཡོངས་འཛིན་
སྤྱི་རིན་པོ་ཆེ། བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ནས་མཚོན་ཉུགས་འགོད་གནང་མཛད་ཅིང་། མཚུག་བརྒྱའི་གསུང་
བཤད་དང་མཐར་བཟུན་འབར་མ་དང་ཤེས་བརྗོད་གསུངས་པ་བཅས་ཚོས་བརྒྱུད་ནང་ཁུལ་དམ་མཐུན་སྲར་སྦྱག་ཡོང་
བའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱ་ཚེར་བསྐྱུངས།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བཀའ་བསྐྱེད་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 15 ནས་ཉིན་བཅུའི་རིང་ཡོངས་འཛིན་
ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་ནས་བོད་སྐྱོང་བརྟན་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གཟབ་གསོལ་བསྐྱུབས། ཟླ་བ་ 4
ཚེས་ 20 ཉིན་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེས་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ཚ་ཞིག་ལྷ་དམར་སྐུ་སྤོང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཡང་སྐུལ་དུ་ངོས་
འཛིན་གནང་བའི་གསོལ་འདེབས་སྲར་ཁུལ་ལྟར་དབུ་སྐྱ་གཙུག་སྤུང་བཞེས་ཉེ་ལྷ་དམར་སྐུལ་སྐུ་བརྟན་འཛིན་གྲགས་
པ་བཤད་སྐྱབ་ཅེས་མཚོན་སྦྲལ། ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 6 ཉིན་སྲར་ནས་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་
མཚོན་ཀྱི་སྐུལ་སྤྱིའི་དབུ་སྐྱ་གཙུག་སྤུང་བཞེས། བཀའ་བསྐྱེད་ཉེ་ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 18 ནས་ཉིན་བདུན་ཀྱི་རིང་ཡོངས་
འཛིན་སྤྱི་རིན་པོ་ཆེ་དབུ་བཞུགས་ཀྱིས་འདུས་མང་ནས་རྒྱལ་བརྟན་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་སྲུང་མ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱར་
བཤུགས་གྲངས་གསོག་གནང་། ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 28 ཉིན་ཀྱི་སྤྱོད་སྐུ་གཤེགས་སྲིད་སྟོན་ཞེ་དུ་ལ་སྐུ་བན་ཚོགས་
འདུ་གོ་སྤྱི་ག་བྱས་པའི་སར་ཆེབས་བསྐྱར་ཀྱིས་སྐུ་ཞབས་ཞེ་དུ་འི་སྐུ་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྐྱས་དང་ཀྱི་མར་དགེ་བའི་
ཕྱགས་སྟོན་སོགས་མཛད། ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 24 ཉིན་པོ་བུ་ཚོམས་ཚེན་དུ་དགེ་སྟོང་བརྒྱ་ལྷག་སྦྱག་ལ་སངས་རྒྱལ་
ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་ཚུལ་དང་། རྣོལ་ཁིམས་གཙང་སྲུང་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་སྟོན་ཞེ་བ་རྒྱལ་
སྦྲལ། ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 13 ཉིན་མཁན་པོ་དང་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྐྱ་སྐུལ་སོགས་དགེ་འདུན་ཞལ་གྲངས་སྦྱལ་ཅུ་སྟོར་
ལ་སྦྱག་ས་ཚོས་སྐར་དེ་ཉིད་ཚོས་ཀྱི་སྟོན་གྲུ་ཚེན་པོར་བསྐྱར་བའི་ཐད་བཀའ་སྟོན་དང་བཀའ་བསྐྱར་ཞེ་བ་རྒྱལ་གནང་།
ཚེས་ 30 ཉིན་སྦྱག་སའི་སྐྱ་སྤྱི་ནས་བརྟན་བཞུགས་སྤུལ་བར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་རིན་པོ་ཆེས་རྟོ་རྟོས་དཔོན་མཛད།

ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 22 ཉིན་ཉི་ཤོད་གི་སློབ་གཉེར་བ་ཞིག་གིས་མཇུག་བཅར་ཞུས་པར་ཚོས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་གནང་སྟེ་
གང་ཤེས་གཞན་ལ་སྟོན་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་དང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཕྱག་དཔེ་བཅས་སྟེ། ཟླ་བ་ 10
ཚེས་ 5 ཉིན་དགོས་བརྗེད་ལྟར་ལས་མས་ཅམ་ལ་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་ཏུ་ཉག་ཟུ་བའི་སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་དགོ་འདུན་
པར་སྤྱི་ནས་བརྟམ་ཐབས་སྣ་ཚོགས་བྱེད་པ་ནི། དགོ་འདུན་རྣམས་ཀྱིས་སྟོན་པའི་བཀའ་ལ་སློབ་གཉེར་དང་བསྐྱབ་
གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཚུལ་བཞིན་མ་བགྱིས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་སོགས་ལས་འཕྲོས་ཏེ་རྒྱུད་དོར་གྱི་ལམ་སྟོན་ཞིབ་
ཏུ་སྟེ། ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 21 ཉིན་སྤྱིའི་གཅེན་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མ་མཚོག་དབྱིན་ལན་དུ་སྐྱུ་གཤེགས་པར་སྤྱི་མར་
ཡོངས་སུ་དགོ་བའི་ཕྱགས་སྟོན་གནང་། ཚེས་ 25 ཉིན་ཕོ་བྲང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྩོ་རྩོ་ཆེ་ཆེ་འཆར་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་ཅིག་
ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་སློབ་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་མཚོ་དང་། དེ་ནས་རྩོ་རྩོ་གདན་དང་སྤྱར་ཆ་སོགས་སུ་ཆེབས་
བསྐྱར་གྱིས་གནས་གཞིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་མི་སྣ་མཇུག་འཇུག་འབྲས་འབྲས་སོགས་དུས་རྒྱུན་བཞིན་མཛད།

དགའ་ལྷན་གྱི་ཐོག་གོ་བུ་གཤམ་པ་རྩོ་བུ་བྱུ་བ་སྟེ་སྤྱི་བྱུ་བ་སྟེ་ལྷན་ལྷན་དགའ་མཚོག་ལྟ་སར་རྒྱ་མིའི་བཅོན་འོག་ཏུ་ཞི་བར་
གཤེགས་པར་བཏེན། བོད་གཞུང་ཚོས་དོན་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་
རྒྱལ་ཚབ་ཁྲི་རབས་གོ་བུ་བུ་དང་། རྩོ་རྩོ་གདན་བོད་དགོན་དགའ་ལྷན་འཕེལ་རྒྱས་གླིང་གི་མཁན་པོའི་མཚན་
གནས་གཉིས་ཀ་བཞེས་པའི་གསོལ་འདེབས་མཛད་པར་བོད་ཤིང་སྐྱལ་ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 3 སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 3
ཚེས་ 6 ཉིན་རྩོར་གདན་བོད་དགོན་དུ་ཁྲི་མཁན་གཉིས་ཀྱི་མཚན་བཞེས་མཛད་སྟེ་བསྐྱུངས། འདི་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་
བར་གྱི་དགའ་ལྷན་གྱི་རབས་སྤྱི་མ་རྣམས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་གདན་ས་ཁག་ནས་ཕེབས། དེ་ལ་ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

འཇུག་མགོན་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་རྒྱལ་ཚབ་དུ་མཛོན་སར་བཞེངས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་རྩོར་གདན་མཁན་པོའི་ཁྲི་ཕེབས་
ཀྱི་མཛད་སྟེར་བོད་གཞུང་སྐྱུ་ཚབ་དུ་ཚོས་དོན་བཀའ་སློབ་ལས་རོགས་གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྩོར་
བརྒྱུད་ཀྱི་བཤའ་འབྲུལ་བསྐྱུངས་ཤིང་། དེ་ནས་བཀའ་སློབ་ལས་རོགས་དམ་པ་སློ་གོས། བཀའ་རྒྱུད་སྐབས་བསྟན་འོར་
བཟང་། གདན་ས་གསུམ་དང་། རྒྱུད་ལྷན་སྟེང་བཅས་ཀྱི་མཁན་པོ་ལས་སྡེ་སོགས་ཆེད་བཅར་རྣམས་ཀྱིས་མཇུག་
དང་འབྲུལ་བཞེས་གནང་། སྐབས་རྩོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་ཞབས་གསེར་ཆེད་གཉེར་མཛུགས་མཇུག་དང་དང་།
མཚུལ་ཉེན་གསུམ། དབུ་བཏེ་སོགས་འབྲུལ་ལམ་ཞུ་གནང་མཛད། མཛད་སྟེ་གྲུབ་རྩོར་གྱི་བྱུ་བ་ཆེན་པོའི་ཤིང་དུ་
སྐྱུ་མགོན་རྣམས་ཀྱིས་དབུ་བཏེ་གཉེན་མར་གནས་པ་དང་། སློ་བུར་མང་དུ་འདུས་པར་བྱུང་བའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་དབུ་
ནས་བཤའ་ལུང་དབུ་འཇུགས་ཅམ་མཛད་པ་སོགས་འཇུག་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་ཁྲི་ཐོག་གོ་བུ་བུ་པའི་མཚན་
བཞེས་ཁྲི་འདོན་དང་། རྩོར་གདན་བོད་དགོན་གྱི་མཁན་པོའི་མཚན་ཁུང་བཞེས་པའི་མཛད་སྟེ་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ་ཚོས་
བརྒྱུད་ཉིན་རྩོར་གདན་ནས་མེ་འཁོར་བརྒྱུད་རྩོར་པེའི་ཐོན་མཛད། ཚོས་བཏུ་གཅིག་ཉིན་ཁོ་པོའི་སར་ཕེབས། ཞེས་དགའ་
ལྷན་གྱི་ཐོག་གོ་བུ་བུ་པ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས། ཚེས་ 16 གཞུང་ས་ནས་སྟེ་ཕུའི་
དག་སྐྱུང་ཆེ་དཔག་མེད་ནང་སྐབས་འཆི་མེད་སྟེ་ཕུའི་ཆོ་ག་དང་འབྲེལ་བར་མཁའ་འགྲོའི་བསུ་བརྒྱུག་བཏུགས་

རྒྱལ་འབྲུལ་ཞུས། བཀའ་ལག་ནས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་གང་ཅིར་སྒྲུབ་དོར་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་དེས་ཀྱི་ཁས་ལེན་དང་།
མགོན་པོ་མཚོག་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་བརྟན་ཡོང་བའི་གསོལ་འདེབས་ལྷུགས་བྲག་ཏུ་སྤུལ་བར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རྒྱལ་
སྲོན་མཉམ་འབད་དམ་གཙང་རོ་སློབ་མེད་པའི་ལས་ཁུར་བཞེས་ན་སྐྱེ་ཆེ་ལ་སེམས་ངལ་མི་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་
ཟབ་མོ་སྤུལ། བོད་ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༡༤ ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 18 ཉིན་སྲུང་སྲོལ་ལྟར་བཞུགས་སྐར་དུ་ས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྲིད་
དུ་ཡོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆང་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་གི་སྐྱེ་མཁུན་དུ་ཁྲི་ཕེབས་གསར་མཇལ་གྱི་
མཚན་སློབ་སྤྲུངས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ལྷ་རྩོ་ཆུ་ཚོད་བརྒྱད་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆང་དབུ་བཏང་དང་། སྐྱེ་ཆོས་བཞེས་ཏེ་ཆོས་མཆོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་སྐྱེ་ལྷུག་
གནང་བའི་ལྷུག་ལན་སྤུལ་རྗེས་ཐོག་མར་ཁྲི་པའི་མཇུག་རྟེན་གསུམ་དང་། ལུ་མཐུད་དོར་གདན་དགའ་ལྡན་འཕེལ་རྒྱས་
སྲིད་གི་མཁུན་པོའི་གསར་མཇུག་རྟེན་གསུམ་མཇུག་དར་དང་། འཁོར་ལོ། ཆོས་དུང་སོགས་བསྐྱེད་ཏེ་བཞུགས་ཁྲིར་
ཞབས་སོར་འཁོད། གསོལ་རྒྱ་ཕེབས་རྗེས་ཆོས་དོན་བཀའ་སློབ་ལས་རོགས་མཚན་ཞབས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
དབུ་བསྐྱེད་གནང་སྟེ་རྗེ་མཚོད་གངས་ཚན་ཤིང་རྟེན་གསུངས་ཐེན་རྗེས་གསོལ་རྒྱ་དང་། བཞེས་འབྲས་ཕེབས་རྗེས་སྲུང་
ཡང་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་འབྲས་མཚོད་བདག་སོགས་འཁོར་བཅས་བསྐྱེད་གནང་མཚན། བཀའ་སློབ་བཞི་དང་།
ཆོགས་གཙོ། ཆོས་ལུགས་ཁག་ཤེས་གསུམ་སྐྱི་འབྲས་བཅས་པས་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་དར་དེ་སྤུལ་ཏེ་རང་གྲུལ་དུ་
འཁོར་ཐེན་པ་ན། རྣམ་གྲུ་མཁུན་སློབ་དང་། གསུང་བཟང་བ་རྣམས་ཡར་བཞེདས་ཏེ་ཁོ་པོ་དང་མཉམ་དུ་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་དང་། སློབ་ཐབས་རྒྱལ་བསྟན་ལ། དེ་རྗེས་ཚང་མས་དབུ་ལྷ་བཞེས་ཏེ་འཛིན་གས་
བྱེད་ཤིས་བརྗོད་རོལ་དབྱུངས་དང་བཅས་གྲུབ་པ་དང་། ཁོ་པོས། རང་གི་ཅ་བའི་ལྷ་མ་མཚོག་ལ་མཇུག་དར་དང་། སྲུང་
མཐུད་བཅས་གྲུས་པ་ཆེན་པོས་ལག་བསྟར་གྱིས་སྤུལ། ལེགས་སྐྱེས་རྟེན་ཆས་རྣམས་སྐྱུན་སྲུང་བསྟར། ལྷ་བྱང་ཞབས་
གས་རྣམས་ལ་ཡང་སྲུང་མཐུད་གྱིན། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷ་བྱང་དུ་གཞུང་ཞབས་ལས་བྱེད་ཡོངས་

བཅས་འབྲུལ་གནང་མཚན། ཅེས་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས། ལྷ་བ་ 4 ཆོས་ 7 ཆོལ་གསུམ་ཆོས་
ལུགས་བཅས་ཀྱི་སྐྱི་འབྲས་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་དང་། ཆོས་ 13 ཉིན་མདོ་སྟོན་ཆུ་སྐར་ནས་
བརྟན་བཞུགས་སྤུལ། ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 1 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་གཟིམ་ཆུང་དུ་ཆེད་ཕེབས་གྱིས་གྲུ་ཏུ་
རིན་པོ་ཆེའི་གསོལ་འདེབས་བསམ་པ་ལྷུན་འགྲུབ་མ་དང་བར་ཆད་ལམ་སེལ་གྱི་བསྐྱེད་ལུང་གསན་ཏེ། ལྷ་བོར་དུ་ས་
ནས་ཆེབས་ཕེབས་གྱིས་ཉེ་ཞུལ་ Pathankot ཞེས་པར་ཞབས་སོར་འཁོད་མཚན་ལ། ལྷ་གི་སི་ཐན་གྱིས་རྒྱ་གར་ལ་
ཆུར་ཤོལ་དམག་ཟིང་མགོ་བརྩུགས་ཏེ་གནམ་གྲུ་ནས་དམག་མི་སར་འབབ་པ་སོགས་འཛིན་སྐར་ཅན་གྱི་གནས་
ཚུལ་དེ་བྱུང་། བསམ་པ་ལྷུན་འགྲུབ་མ་དང་བར་ཆད་ལམ་སེལ་གྱི་ལུང་གསན་པ་ཡང་འབྲུལ་གྱི་དགོས་པ་དེ་ལྟ་བུར་

གཟིགས་ཡོད་པའི་སྐྱེལ། ཚེས་ 9 མཚན་གྱི་ཚུ་ཚོད་བཅུ་གཅིག་ཅུ་ལ་ལྷ་གི་སི་ཐན་གྱིས་དྲ་སའི་ཉེ་འབྲེལ་གྱི་ཡོལ་
ཞེས་པར་རྒྱ་གར་གྱི་དམག་སྐྱེད་ལ་དམིགས་ཏེ་འགད་རྫས་གཉིས་འཕངས་པས་མི་གཉིས་དང་ཕྱགས་ཐོག་དུ་ཕ་
བསད། དེ་ནས་ཡུང་ཉིན་ལས་རིང་གནས་གྱུ་ནས་དྲ་སའི་ཉེ་འགམ་གྱི་གྲོང་གསེབ་འགར་འགད་རྫས་འཕངས་པ་
སོགས་གནས་བབ་རྒྱ་དུ་གྱུར་པས། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཡུ་ལོང་ས་མཚོག་གི་བཞུགས་གནས་ལྗེ་ལིར་ཉིན་
གཡོལ་དུ་སློང་དགོས་ཚུལ་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་མཚམས་སུ་
བཞུགས་ཏེ་གྲོལ་བ་ལ་ཉིན་གངས་བཅུ་ཅུ་ལས་མེད་པའི་མཚམས་སུ། ཡུ་ལོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་བཀོད་ལྟར་སྐྱུའི་
གཅེན་པོ་སློང་བཟང་བསམ་གཏུན་མཚོག་ལྗེ་ལི་ནས་དྲ་སའི་ལ་ལར་ཆེད་མེད་པའི་གྱིས་ཆེས་ 20 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་
ནས་གཉིས་དང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སྐུ་འཁོར་བཅས་ལྗེ་ལིར་གདན་ཞུ་གནང། བོད་རྒྱ་ ༤ ཚེས་ ༢༣ རྒྱ་བ་ 11 ཚེས་
15 ཉིན་ལྗེ་ལི་བོད་ཁང་གི་སློང་འབྲེལ་ཉིན་འབྲེལ་མཚན་སློང་ཡོངས་འཛིན་ནས་གཉིས་དང་རྒྱ་གར་ལེས་རིག་སློན་
ཆེན། ལེ་ཏུའི་སྐུ་མོ་ཨིན་ཉི་ར་ལྷན་ཉི་སོགས་སྐུ་མཚོན་ནས་དང་ལྷན་བཞུགས་གྱིས་ལེས་བཅོད་ཞལ་འདོན་
སོགས་མཚན། རྒྱ་བ་ 12 ཚེས་ 26 ཉིན་རྡོ་རྗེ་གདན་བོད་དགོན་དགའ་ལྷན་འཕེལ་རྒྱས་གླིང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་
མཚམས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཚུལ་འདེགས་འབྲུལ་མཚན། ལྷི་ཉིན་རྒྱལ་བའི་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་སྐྱེད་ཡང་
མཚུལ་འདེགས་འབྲུལ་དང། དེའི་ལྷི་ཉིན་དགོན་པ་རྒྱ་བསྐྱེད་གྲུབ་པའི་ཉིན་འབྲེལ་དུ་བཀའ་ལེས་གསོ་སྦྱོང་དང་རབ་
གནས་སོགས་མཚན། ཚེས་ 31 ཉིན་བོད་བསྐྱེད་སྤྱིད་གྱི་སྐྱུའི་རིམ་གྲོར་དགོངས་ཏེ་རྡོ་རྗེ་གདན་མཚོད་ཉིན་ཆེན་མོའི་
དུང་དུ་མགོན་པོ་མཚོག་དུ་བཞུགས་ཐོག་དགེ་ལུགས་ཡོངས་འཛིན་ནས་གཉིས་དང་ས་སྐུ་བདག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ།
ཉིང་མ་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ། བཀའ་བརྒྱུད་འབྲུག་པ་སྐྱེལ་སྐུ་དང་ཀ་ལུ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ཆབས་ཅིག་
སློང་མཚོད་རྒྱས་པ་འབྲུལ་གནང་གིས་སྐྱེལ་གནད་སྐྱེན་མཚན།

སྤྱི་ལོ་ 1966 རྒྱ་བ་ 3 ཚེས་ 22 ཉིན་ནས་གཟུང་འཁོར་གཅིག་རིང་ཡོངས་འཛིན་ནས་གཉིས་སོགས་དང་
ལྷན་ཅིག་བོད་བསྐྱེད་སྤྱིད་གྱི་དོན་དུ་རྩལ་དཀར་དང་མགོན་དཀར། རྣམ་སྐུ་བཅས་གྱི་སློང་ནས་གཡུང་སྐྱེལ་མཚན་དེ་
སྤྱིད་ཞེའི་དགེ་ལེགས་ཆར་དུ་བསྐྱེལ་བའི་སྐྱེལ་སྐྱོན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྱིད། རྒྱ་བ་ 6 ཚེས་ 4 ཉིན་གྱི་སྤྱི་རྡོར་ཡོངས་
འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་རྒྱ་རན་སིའི་སློང་བསྐྱེད་བཅོ་སྐྱེན་པ་ཞིག་གིས་བོད་གྱི་ཚོས་ལུགས་ཁག་གི་བྱེད་
སློང་བསྐྱེད་པའི་བཀའ་བཀོད་སྐྱེན་འབྲུལ་ཞུས་པར་གཟིགས་ཏེ་གདང། བོད་རྒྱ་ ༤ ཚེས་ ༢༣ རྒྱ་བ་ 11 ཚེས་ 5 ཉི་ལྷ་
བབས་དུས་ཆེན་གྱི་ཉིན་མོར་དྲ་སའི་ལེག་ལོར་ལྷན་གླིང་གསང་བཞེངས་མཚོད་ཉིན་རིན་པོ་ཆེར་རབ་གནས་མཚན།
རྒྱ་བ་ 12 པའི་རྒྱ་མཚུག་ཡོངས་འཛིན་ཞི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ཨི་ཏ་ཡི་(Italy)དུ་བཞུགས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཡེ་
ཤུའི་རྒྱ་ཆེན་ལ་མཚུལ་འབྲུད་དགོས་པའི་བཀའ་ལེག་འབྲུལ་གནང་མཚན་པ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་དང། ས་ལྷ་བ།

དཔལ་ལྷན། གསུང་སྐྱུར་ནམ་མཁའ་འོད་ཟེང་གི་བཅས་སྐྱེ་ཆེན་དེ་ཉིད་ལ་མཇུག་པའི་འཕྲུལ་གཞུང་། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཞི་
བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡེ་ཤུའི་ལྷ་ཁང་ཆེན་པོའི་བྱུང་ཞིག་ཏུ་སློབ་(Pope)ཀྱི་སོ་བའ་རྒྱ་ཁྲིམ་ཆེ་ཞིང་། རོག་བརྟེན་མཁའ་པོ་ཅན་དེའི་སློབ་སྐྱེད་
རིམ་པ་རྣམས་བརྒྱུད་སྤོང་མོག་ཏུ་འབྱོར་སྐབས་མགོན་གཉེར་ལྷ་བྱུང་ཞིག་གིས་ཁྲིད་དེ་གཞིམ་རྒྱུད་ལྷ་མཁའ་ཞིག་ཏུ་ངང་ཅམ་
བཞག་རྗེས། སློབ་ཀྱི་སར་བཏང་བྱུང་བ་སློབ་ཉིད་བཞེངས་ནས་འདུག་པར་མཇུག་དང་མཇོན་དང་། འབྲུལ་རྟེན་བོད་
ཀྱི་རོལ་མོ་སྐབས་ཆོལ་རྒྱ་རྟེན་ཆ་གཅིག་ལུལ་ཏེ་མཇུག་འཕྲུལ་གྱིས་དེད་ཆོ་ཆང་མ་ཞབས་སྟེགས་རོག་མཉམ་འཁོད་རྗེས།
སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྐབས་འཛིན་པའི་བཀའ་བཞེན་དུ་ལམ་ཆེད་བཅར་ལྷ་དོན་ནི་སྐྱེ་ཆེན་མཚོག་ལ་འཚམས་འདྲི་ལྷ་རྒྱ་དང་
འབྲེལ་བ་ཆོ་བོད་མི་ཚོས་བྱེད་ཀྱི་ལུང་པ་སྟོམས་རྒྱུད་ཞིག་ནང་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་འཛིན་བས་བཅན་གཞོན་
ཚབས་ཆེའི་རྒྱུ་བས་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་སྟོན་གྱི་སྐབས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ཚོགས་ཁག་ནས་སློབ་གསོའི་རོགས་པར་
གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་དང་། ལྷན་ཆད་ཀྱང་རང་རྗེ་ཆོས་བྱེད་གཅིག་གྱུར་གྱི་གནས་ལ་བརྟེན་རང་མོས་ཆོས་ལ་
བརྟེན་ནས་འཇོག་སྤོང་ཞི་བདེར་གནས་ཐབས་ལ་དགོངས་བཞེས་དེས་སར་ཡོད་པ་ཞེས་བརྗོད་པར། ཁོང་ནས་ཏུ་ལའི་
སྐབས་འཚམས་འདྲི་གནང་བ་ལ་ཏུ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་། ངས་ཀྱང་ཏུ་ལའི་སྐབས་དང་། བོད་ཀྱི་སློབ་ལ་དོ་སྣང་སེམས་
ཁྱུང་བྱེད་བཞེན་པ་ཡིན། ཁྲིད་ཆོར་རོགས་རམ་ལྷ་དགོས་པ་གང་འདུག་ཅེས་དང་། ཁྲིད་རང་སྤེལ་ལ་རོགས་རམ་ལྷ་
དགོས་པ་འདྲ་མི་འདུག་གམ་ཞེས་དེས་བྱུང་བར། དེད་རང་སྤེལ་ལ་རོགས་རམ་ལྷ་དགོས་པ་མེད། ང་ཆོ་བོད་ཀྱི་ཆོས་
བྱེད་བྱས་འབྱོར་ཁྲིམ་ཆེར་འཚོ་གོས་ཀྱི་རོགས་རམ་གནང་འོས་དགོངས་པར་འཇགས་པ་ཞེས་སོགས་བརྗོད་དེ་མཇུག་
འཕྲུལ་རྒྱུ་ཆོད་གཅིག་མ་ཐེན་ཅིང་མཐུན་ལམ་ལུགས་ལེགས་ལྷ་བྱུང་སོང་ཞིང་། ཁོང་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་
འབྲུལ་རྒྱུའི་དཔལ་དེབ་དང་། འཚམས་ཉུགས། ཁོ་སོ་རང་ལའང་དདུལ་གྱི་ཉུགས་མ་བཅས་གནང་བ་བདག་གིར་ལུས། ཞེས་

གསུངས། ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཞི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་ཨི་ཏེ་ལི་ནས་ད་སར་ཐེབས་འབྱོར་གྱུ་བ་
མཚམས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་གཞིམ་རྒྱུད་ལྷ་མཁའ་སྐྱུར་བསྐྱུངས། ཆོས་ 29 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཞི་བྱུང་རིན་པོ་
ཆེ་རྒྱལ་བའི་སོ་བའ་དུ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་རྒྱུ་བ་སྟོན་ལུལ་དུ་བཞུགས་པའི་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་སྐུལ་དགེ་བཤེས་དང་བོད་མི་
སློབ་སྐྱེད། །གཞིམ་ཆགས་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐྱུངས། ཡེ་ཤུའི་སྐྱེ་ཆེན་དང་མཇུག་འཕྲུལ་སོགས་ཀྱི་སློབ་སྐྱེད་གསལ་
གནང་།

སྤྱི་ལོ་ 1967 ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 14 ཉིན། མགོན་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྐྱེད་བརྟེན་འཕགས་པ་རང་བྱུང་ལྷ་
ལྷན་དུ་གྲགས་པ་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་གཅོད་གསུ་བཞུགས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1966 ལོར་རྒྱ་དམར་གྱིས་
གཉོར་བཤིག་བཏང་བའི་ཞི་ཞལ་གཅིག་དང་ཁོ་ཞལ་གཅིག་བཅས་བོད་མི་གཅིག་ནས་གཉིས་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞུགས་
སྐར་ད་སར་ཐེབས་འབྱོར་ལ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་ཅིག་མཚོད་འབྲུལ་རྒྱ་ཆེར་མཇུག། དེ་ལ་མགོན་པོ་
མཚོག་ནས།

[ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་]ཆོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་དུ་སའ་ཞབས་སོར་འཁོད།   ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ཁོ་ལོའི་སའ་
མེབས་ཏེ་དོན་དང་ལྷན་པའི་བཀའ་མཚན་ལྟོག་པར་བསྐྱུལ།   དེ་ཉིན་ལྷ་སར་སྐྱུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་རྒྱ་དམར་
ཀྱིས་གཏོར་བཤེག་བཏང་བའི་ཅ་ཞལ་དང་།   ཁོ་ཞལ་བཅས་ཀྱི་བྱུང་བུ་ཡོངས་འཛིན་ཁི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཚོན་བསྟེན་
རྒྱ་རྒྱུར་དང་འབྲེལ་མཚོན་འབྲེལ་མཚན་སྐབས་ཁོ་ལོ་བཅར་དགོས་ཚུལ་མེབས་པ་ལྟར་བཀའ་བཞེན་བསྐྱུབས།   ཞེས་
གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་ལྟོས།   ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 29 ལས་ཉིན་ལྗེའི་རིང་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བཀའ་
འབྲེལ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་ཁི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐབས་རྗེ་དེའི་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དོ་རྗེ་སྐྱོབ་
དཔོན་གཙང་ལྷེ་རྣམ་གྱི་འདུས་ཚོགས་དང་བཅས་བསྟེན་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་བོད་རྒྱུང་བཟོན་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་
གསོལ་མཚོན་རྒྱས་པ་བསྐྱུབས།   དེ་ནས་ཀྱང་།   ཉིན་ལྗེའི་རིང་གནས་རྒྱུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལྟར་
ལྟར་བོད་རྒྱུང་ས་བསྟེན་སྲིད་སྲིད་རིམ་གྲོར་མགོན་པོ་མཚོག་དབུ་བཞུགས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་
དང་དེའི་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ།   རྣམ་གྱི་འདུས་ཚོགས་བཅས་ནས་ལུང་པའི་གཏོར་སྐྱབ་མཚན།   དེ་ལ་
མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

གནས་རྒྱུང་གི་ལུང་དོན་བཞེན་བསྟེན་སྲིད་སྲིད་རིམ་གྲོར་ལྟེན་བསོད་རྒྱལ་ལས་རབ་གྲིང་པའི་ལུང་ལ་ཡང་རྣམ་སྲིད་
ལྗེའི་རྗེ་ནས་ཁོ་ལོས་གཏོར་སྐྱབ་ཉིན་ལྷ་བཀྱིས་པའི་སྐབས་སུ་དོ་རྗེ་ཆེ་དང་དགུ་ནས་དགོང་དོའི་ཆུ་ཚོད་བརྒྱུད་བར་དམ་
པ་གཞན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་ཚོགས་དབུས་སུ་མེབས་ཏེ་བསྟེན་འགྲོའི་བདེ་སྲིད་ལ་ལོག་པར་འཁུ་བའི་མི་དང་མི་མིན་གྱི་
བསམ་སྲོར་རྣམ་པའི་ཅི་མཆིས་མེག་མེད་དུ་ཞི་བ་སོགས་ཀྱི་སྐྱུགས་དམིགས་མཚན།   ཅེས་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་

རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས།   ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་དགོངས་བཞེན་ས་དགེ་བཀའ་རྣམས་སོ་སོའི་མ་དགོན་འཇུགས་རྒྱུའི་
གོས་ཚོད་སྐྱི་ལོ་ 1965 ལོར་རྗེ་དགའ་དུ་ཐག་ཚོད་ཟེན་ཀྱང་།   དགེ་ལུགས་མ་དགོན་འཇུགས་རྒྱ་དུས་འགྲངས་སུ་
སོང་བས་སྐབས་འདི་ལྟེད་དུ།   དགེ་ལུགས་མ་དགོན་རིང་མིན་འཇུགས་གཏན་འཁེལ་བར་གྱ་ཚང་དུག་གི་རྒྱུན་ལས་
འབྲུས་མི་བསྐོ་བཞག་གིས་ལ་གོང་ས་མཚོག་ལ་སྟེན་གསེང་ཞུས།   ལྷ་བ་ 4 ཆོས་ 29 ཉིན་རྒྱལ་བའི་ལོ་བྱུང་དུ་མང་
ལུལ་གྱི་གོང་དོ་ལོའི་སྐྱ་བཟོན་བལ་ལུལ་ནས་གདན་དྲངས་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་མཚོན་འབྲེལ་
ཞུས་གསོལ་སོགས་མཚན།   དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

(བོད་ཅིས་)ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་གྱི་གོང་འཕགས་པ་ལ་ཉི་བཟང་པོ་ཞེས་རང་གྲོན་འཕགས་པ་མཚོད་
བཞེད་ལ་གྲུལ་དེ་ཉིད་གྱི་གོང་རྗེས་དགའ་ཆོས་སྲིད་དགེ་ལུན་རྣམས་ནས་གདན་དྲངས་ཏེ།   བལ་ལུལ་དུ་ལོ་ཤས་
བཞུགས་པ་འདི་སྐབས་རྗེ་ས་ལོ་བྱུང་དུ་གདན་ཞུ་བསྐྱུངས་པར་སྐོས་སྡེ་མེབས་བསྐྱུང་དང་།   ལ་གོང་ས་མཚོག་དང་།
ཡོངས་འཛིན་གཉིས།   རྣམ་གྱི་ཚོགས་ཡོངས་བཅས་ནས་མཚོན་འབྲེལ་ཞུས་གསོལ་མཚན།   ལྷ་ས་ནས་བལ་ལུལ་
བརྒྱུད་དོ་ལོ་སྐྱུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་ཞལ་ཞི་ཁོ་གཉིས་སྐོན་མེབས་ཐོག །འདི་སྐབས་སྐྱུང་ལང་སྐྱུགས་རྗེའི་

མི་ཞལ་གཅིག་དང་། བྱམས་པ་མཆེད་བཞིའི་གྲས་དངུལ་སྐྱ་གཅིག་གི་ཞབས་འགོ་གཡམས་པ། རྒྱགས་མེད་སྲོག་གིང་
 དུས་བྱ། རྗེ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་རྗེ་བཙུན་ཤེས་རབ་སེང་གེར་རྒྱུད་ཀྱི་བཤའ་བྱ་འཇུགས་པར་བཀའ་བསྐྱོ་མཚན་སྐབས་
 ལྷུལ་བའི་གསང་འདུས་ཀྱི་གསེར་སྐྱ་བཅས་ཡོག་ས་ཆེན་པོའི་ལྷག་ཏུ་ཕྱོན་པ་མཇུག། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཉེན་ཉེད་
 གྱིན་ཅན་དུ་མ་འཕགས་ལྷུལ་དུ་གདན་ཞུ་བྱུང་བའི་བཀའ་འཛིན་ལས་མ་ཁི་དུང་སྐྱབ་ཀྱི་སྐབས་འཕགས་པ་ཨ་ཉི་བཟང་
 པོ་ཡང་ཡང་མཇུག་བ་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་སྣོལ་སྐབས་གོང་གསལ་གསང་བ་
 འདུས་པའི་གསེར་སྐྱ་དང་རྗེ་བཙུན་ཤེས་རབ་སེང་གེར་དབུ་ལྷ། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷག་སྤེང་བཅས་
 གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཁྲི་ཚོགས་སྤེང་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་སྐལ་ལྷན་གདུལ་བྱའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་དབལ་དུ་ཡང་ཡང་ཤར་
 བ་ངོ་མཚར་བཀའ་འཛིན་གིན་ཏུ་ཆེ། ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་དུ་མགོན་པོ་མཚོག་
 མི་འགྲུང་བར་ཉི་ཚོང་དུ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུའི་ཚུལ་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་ཕོལ་དང་། ལྷ་བ་ 11 ཆེས་ 4 ཉིན་
 ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་ཕེབས་བཅར་གྱིས་སྣོད་བཞུགས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་སྐྱ་ཆེ་
 ལུན་བཙན་གནང་དགོས་པའི་ཞུ་སྐུལ་ཅན་ཉན་མཚན། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།
 ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཡོག་ས་མཚོག་ཤག་ཏུ་ཆེབས་བསྐྱར་གྱིས་བར་ལམ་ཐས་ལན་ཏར་(Thailand)ནང་པའི་ཆོས་
 ཚོགས་སུ་ཆེབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་པའི་མཚན་རིམ་དང་། རྒྱགས་དེའི་རྒྱལ་པོ་ཚུན་ཆད་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཆོས་དང་དགོ་
 འདུན་ལ་གུས་བཀུར་ཆེ་བ་དང་། གནས་བཙན་སྤེ་པའི་དགོ་འདུན་ཆེས་མང་ཞིང་། དེ་དག་ཞི་དུལ་བཙུན་ཚུགས་ཅན་
 མཐོང་ན་དང་བ་འབྲེན་པ། འདུལ་བའི་ཀུན་སྣོད་གཙང་བ་སོགས་ངོ་མཚར་ཆེ་ཚུལ་དང་། ཞི་ལྷག་ཉིང་འཛིན་དང་། བྱང་
 རྒྱགས་སོ་བདུན་སོགས་ལས་བརྒྱམས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཛིན་མཚན་ལུགས་བཀའ་ཕེབས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ་དེའི་ལྷ་
 བ་ 11 ཆེས་ 14 ཉིན་ཆེས་ 17 བར་ Thailand རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བསྐྱངས་པའི་མཚན་འཕྲིན་དང་གཟིགས་སྐྱར་ཅི་བྱང་
 སོགས་ཀྱི་ཐད་ཞིབ་ལོལ་མཚན།

བོད་ས་སྤེལ་ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 9 སྤྱི་ལོ་ 1968 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 29 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་མཚོག་
 རྒྱལ་བའི་པོ་བྱང་དུ་ལོ་སར་མཇུག་ལྷག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ཆོས་གཏོར་གསུང་ཚོག་ལྷན་དུ་གནང་། མཚན་སྣོད་བྱུང་རྗེས་
 གཟིམ་རྒྱུད་དུ་སྣོད་བཞུགས་ཀྱིས་སྤྱི་བྱའི་དོན་མང་ཐོག་བཀའ་ཕོལ་ཞིབ་སྣོད་མཚན། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་
 པོ་ཆེ་མཚོག་གི་རང་རྣམ་ལས།

སྤྱི་བྱའི་གནས་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་དང་། ལྷག་པར་སྤང་འདས་སྣོད་ཉིད་ཡིན་མིན་དང་། ལུག་མཐའ་ལོག་མའི་འདོད་པ་ལྟར་
 ཀྱི་གང་ཟག་རང་སྐྱེ་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་ལུག་པར་འཛིན་པས་བསྐྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་དང་། ཐལ་འགྱུར་བའི་བཞེད་པ་ལྟར་
 ཀྱི་གང་ཟག་རང་བཞེད་ཀྱིས་ལུག་པར་འཛིན་པའི་འཛིན་པས་བསྐྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་གཉིས་ལ་ཁྲུང་པར་ཡོད་མེད་དང་།
 ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་རང་བཞེད་ལྱུང་འཛིན་དང་མཚུངས་ལྷན་དུ་གསུངས་པས་དེ་ལྟར་ན་
 ལུག་མཐའ་ལོག་མས་བཞེད་པ་ལྟར་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྣོད་པས་ཉོན་མོངས་མཚན་གྱུར་བ་ཅམ་ཡང་སྤོང་མི་

ལུས་པར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལས་བཅུམས་སའི་བཀའ་འདྲི་མང་ཙམ་ཕེབས་པར། ལྷན་འདས་སྐོར་ཉིད་ཡིན་མིན་ལ་
བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པ་དང་། གོང་གསལ་ཉོན་མོངས་གཉིས་ལ་སྐྱ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ། ཐལ་འགྲུར་བའི་
ལུགས་ལ་གྲུབ་མཐའ་ལོག་མའི་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྐོམ་པས་ཉོན་མོངས་རགས་ས་མགོ་ལོན་པ་
ཙམ་ལས་སྐོར་མི་ལུས་པས་མངོན་བ་ནས་བཤད་པའི་དབྱ་བཙམ་ཞེས་འདྲོག་པ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་སྐོར་ཤར་ཆོད་འགའ་
ལེ་གསོལ་བ་དོན་མཐུན་ཞིག་ལྷན་མིན་ནི་མི་ཤེས། ཞེས་གསུངས། སྐྱ་བཙམ་མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་སྐབ་བསྟན་བསོད་
ནམས་དང་རྣམ་གྲུ་སྤྱི་མགྲིན་ནས་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་བ་ལྟར་བོད་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༥ ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 14 ཉིན་ནས་
ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཁྲིད་དབུ་འཇུགས་བསྐྱུངས་ཤིང་། ཚེས་སྤིད་ཀྱི་མཛད་བྲེལ་སྤྱི་མང་གི་བབ་ཀྱིས་ཚོས་
མཚམས་གཟའ་འཁོར་དུ་མ་རེ་འདྲོག་གནང་མཛད་དེ་མཐར་ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 9 ཉིན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཛད། ཟླ་བ་
5 ཚེས་ 17 ཉིན་ནས་འདྲོག་སོ་ཁང་གི་དུས་འཇུག་ཉེན་འབྲེལ་མཛད་སྐོར་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་ཤིང་། མཛད་སྐོར་གྲུབ་
རྗེས་དེ་གང་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སྟན་དུ།

ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་ལམ་རིམ་སོགས་སུ་ཉེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་དེ་ཉེན་འབྲེལ་ཚར་གཅིག་གི་དབང་དུ་
བྱས་ན། ཆེ་གསུམ་ལས་ལྷག་པའི་བཞི་ལྔ་སོགས་ལ་རྫོགས་པ་མི་སྤིད་པར་གསུངས་པ། དཔེར་ན་དཔུལ་བའི་བར་དོ་
དགེ་བའི་སྐོབས་ཀྱིས་ལྷའི་བར་དོར་འཕོས་པ་ལྷ་བུའི་ཆེ། འབྲུབ་བྱེད་སྲེད་ལེན་གྱིས་དཔུལ་བའི་བར་དོར་གསོས་
བཏབ་ཐིག་རུང་། དཔུལ་བར་མ་སྐྱེས་ཤིང་། དེ་ནས་ནམ་ཞིག་དཔུལ་བར་སྐྱེ་ཆེ་ཡང་བསྐྱུར་གསོས་འདེབས་དགོས་
སམ་སྟོན་མའི་སྲེད་ལེན་གྱིས་གསོས་བཏབ་པ་དེས་གོ་ཆོད། དེ་ལྟར་ན་ཆེ་བཞི་ལྔ་སོགས་ཀྱིས་རྫོགས་པར་ཡོད་
དགོས་པ་དང་། སེམས་ཙམ་པས་འདོད་པའི་ཕྱི་དོན་སྐོར་ལ་གསུང་སྐོར་མང་ཙམ་བྱུང་བར། གོང་གསལ་སྲེད་ལེན་
ཀྱིས་ཡང་བསྐྱུར་གསོས་འདེབས་དགོས་བཟོ་ཡང་། དེས་ཆེ་བཞི་ལྔ་རྫོགས་པར་ཐལ་མི་དགོས་འདྲ་ཞེས་འབྲལ་སེལ་

གྱི་ལན་ཞིག་གསོལ། ཞེས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་མཛད། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནམ་མཛལ་ལ་འགོ་བ་སྤྱི་དང་བོད་མིའི་བདེ་སྲུག་། ལྷག་པར་དུ་ཟབ་ཚོས་ཀྱི་གནད་ལས་
འཕྲོས་པའི་བགོ་བ་ཉག་གཅིག་མཛད་པ་ནི། གོང་གསལ་དག་ལས་གསལ་བར་རྫོགས་ལུས། ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 2 ཉིན་
སྐག་ས་ཟླ་སྤྱི་ནས་སྐྱེ་ཆེ་མི་ཤིགས་རྩོ་རྩེའི་ཁམས་སུ་བཟུན་པའི་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་བར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིད་རིན་པོ་
ཆེ་ཡང་ཚོགས་མགོན་དུ་ཕེབས། ཚེས་ 6 ཉིན་དབྱང་གངས་སོ་བཞེར་ཕེབས་པའི་སྐུའི་འཁྲུངས་སྐྱར་ཉིན་ཡོངས་
འཛིན་མཚོག་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་མཛལ་དར་སྟོན་འབྲུལ་དང་། ཕྱི་ཉིན་དུས་འབྲེལ་གསོ་སྐྱོར་གྲུབ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་རྩོ་
རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་དུ་མདོ་སྐགས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་ལས་བཅུམས་སའི་གསུང་སྐོར་སྐོར་བཞུགས་མཛད།

བོད་ས་སྤེལ་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༠ སྤྱི་ལོ་ 1968 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 29 ལས་སྤྱི་ལོ་ 1969 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 5
བར་དུ། ལུ་བྱ་དགེ་བཤེས་རིག་འཛིན་བསྟན་པ་མཚོག་གིས་ལུས་རོར་བཞུགས་སྐྱར་ནས་འདྲོག་གཅིག་ལག་ཁང་དུ་རྒྱ་རོ་
ཚོས་སྤྱག་གི་བཀའ་ཁྲིད་རྒྱས་པར་སྐྱལ། རྒྱལ་རོང་མཁན་རྒྱུར་དག་དབང་བསམ་འཕེལ་དང་ཤག་སྐོར་མཁན་པོ་ཉི་མ་

རྒྱལ་མཚོག་གཉིས་ནས་གསོལ་འདེབས་སུལ་བ་ལྟར། བོད་ས་བྱ་རྒྱ་བ་ ༩ ཚེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1969 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 31 ནས་རྒྱ་བ་ 6 ཚེས་ 9 བར་ད་སར་འདུས་པ་ཆེན་པོར་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤའ་ལྷན་སྐྱེས། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རིང་མིན་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་གཏན་འཁེལ་བར། ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་གདན་འདྲེན་མཛད་དེ་དཀའ་གནད་དུ་མའི་ཐོག་དོགས་གཅོད་མཛད་པར་ཐེ་ཚོམ་གྱི་མདུན་རྒྱ་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་མཛད་ཅེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ། ༧ བོད་ས་མཚོག་ནས་གཞུག་མར་གནས་པའི་དགེ་འདུན་དང་། རྒྱུད་བྱ་སྟོད་སྐད་སོགས་སྟོགས་འདུས་གྱི་དགེ་འདུན་ཚོན་ཆེར་རྗེའི་གསུང་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤའ་ཁྲིད་དབུ་འཇུགས་བསྐྱུང་རྒྱུར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་དཀའ་ལྷན་པར་རྟེན་མ་ཞེག་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་རྒྱལ་གསལ།

གྱི་ལོ་ 1969 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 6 ཉིན་དགྲུང་གངས་སོ་ལྗར་ཕེབས་པའི་འཇུངས་སྐྱར་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་བཞུགས་གྱིས་བཀའ་མཚིད་ལྷག་པོར་མཛད། མགོན་པོ་མཚོག་གིས་བཀའ་བསྐྱེད་ཉེ་རྒྱ་བ་ 7 ཚེས་ 15 ནས་ཉིན་བདུན་གྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དབུ་འཇུགས་གྱིས་གནས་རྒྱུ་ཆོད་གི་དགེ་འདུན་བ་རྣམས་གྱིས་བསྟན་སྲིད་གྱི་ཞབས་རིམ་གནད་སློབ་བསྐྱབས། ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 24 ཉིན་སྟོན་པས་ཤེར་ཕྱིན་གསུངས་པའི་གནས་བྱ་ཚོད་ལྷན་པོའི་རིང་གནས་གཞིགས་མཛད། ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 1 ཉིན། ལྷ་ལུ་རྒྱ་མ་རིན་པོ་ཆེས་ལྷས་བ་ལྟར་བྱང་ལེས་ལེགས་བཤའ་སྟོང་པོའི་ལྷགས་ལྷན་སྐྱེས། ཚེས་ 2 ཉིན་བདེན་བཞེད་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བའི་གནས་ས་ར་ན་ཐར་ལེབས། ཚེས་ 4 ཉིན་ལྗར་ཁ་མཐོ་རིམ་སློབ་བྱར་བཀའ་སློབ་དང་། ཚེས་ 5 ཉིན་སྟོན་བ་སུ་ལན་ལས་འདས་པའི་གནས་རྒྱ་མཚོག་གོང་དུ་གནས་གཞིགས་བསྐྱུངས། ཚེས་ 12 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྩོད་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གྲིང་གཞུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་གཅོར་བཞུགས་སུ་གསོལ་རྒྱུའི་སྟོན་བ་སྐྱབ་པའི་དབང་པོ་དང་སྐྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ། ལུ་རུ་སྐད་སྲིད་ཐིམ་གཞོན་གྱི་སྐད་བརྟན་བཅས་ལ་འབྲུལ་རྒྱུའི་གསུངས་སྐྱབ་དང་། ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 14 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་དུ་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་བདེ་མཚོག་ཆེ་ལྷ་དཀའ་པོའི་སྟོན་ཆེ་སྐྱབ་མཛད་པའི་ཆེ་རིམ་འབྲུལ་གནང་མཛད་ཅིང་། འཇིགས་བྱེད་གྱི་ལྷགས་བསྟོན་སྐྱབས་མནལ་ལྟས་བཟང་པོ་བྱང་རྒྱལ་དང་། དབུ་མ་ཅེ་ཤེ་ལྷིག་ཆེན་དང་འཇུག་ལྷིག་དགོངས་བ་རབ་གསལ། བྱང་ལེས་ལེགས་བཤའ་སྟོང་པོ་བཅས་གཞིགས་པར་ལྷ་བའི་སྐྱོར་ལ་སྐྱར་སྐྱགས་དོགས་མ་ཚོད་བ་འགའ་ཤས་དགོངས་པར་ཡོངས་སུ་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་སོགས་ལྷ་གནང་མཛད་པར། “དམ་པའི་ལྷན་ཆོས་རྒྱ་མེད་འཆར་མཚོག་ཏུ་ཆེ་བ་དང་གྲུས་གྱི་གསོལ་སུ་སློབ།” ཞེས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གིས་གསུངས།

ས་བྱ་བོད་ལྷ་ ༡༩ ཆེས་ ༤ སྤྱི་ལོ་ 1970 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 15 ཉིན་ཉེན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་དང་གྲུ་རུ་རིན་
པོ་ཆེའི་སྤང་བརྟན་གསར་བཞེངས་ལེགས་བྱུང་གིས་བཀའ་ལོན་གསོ་སྦྲོང་མཚན། ཉིན་མོ་དེར།

སྤང་སྤོས་པ་ལྟར་རྒྱལ་མཚོག་སྤྱི་མཐུན་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་གསེར་སྤོང་ཞབས་ཞུའི་སྐབས་གཞུང་པའི་རྟེན་སྐྱེས་
ཆེན་མོའི་བྱིན་རྟེན་ཁོངས་ནས་གསོལ་རས་བྱུང་བ་དང་། དེ་དང་གནས་རྟེན་ཁག་མཚལ་བསྐྱོད་སྐབས་བྱུང་བའི་
འཕགས་བོད་སྤྱི་མཐུན་ཆེན་པོའི་བྱིན་རྟེན་རྣམས་རྒྱ་གར། ས་དགོ། བཀའ་རྟེན། བཀའ་གདམས་སོགས་སྡེ་ཆོན་མ་
འདྲེས་པར་དཀར་ཆག་དང་བཅས་ཁུངས་ལྡན་ལ་སྤྲུལ་རྒྱུ་ལ་བརྒྱ་ཉེ་ལྷ་ཐམ་པ་གོས་སེར་སྤྱིལ་འབོག་བཅས་
ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་གྲུས་འབུལ་ཞུས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ལྷ་
བ་ 1 ཆེས་ 17 ཉིན་ཉེན་གསུམ་གྱི་རིང་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རྗེ་རྗེས་པ་དཔོན་མཚན་དེ་ཡོངས་
འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། “དཔལ་ལྷན་སྟོན་རྒྱུད་གྱི་མཁའ་པོ་དང་ལྷ་མས་གཙོས་པའི་རྒྱུད་སྟོན་དགོ་འདུན་སུམ་ཅུ་སོ་
གཉིས་བཅས་ནས་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཚོག་གི་སྤྱུང་མཚོད་དང་འབྲེལ་བའི་རབ་གནས་དགོ་ལེགས་ཆར་འབབས་གྱི་ཚེ་
གཤེན་རྒྱ་རྣམ་པར་དག་པའི་སྐོ་རྣམ་ལེ་ཤེས་འཁོར་ལོ་རྟེན་དམ་ཚིག་གི་གསུགས་བརྟན་ལ་གཉིས་སུ་མེད་པར་བསྐྱེས་པའི་
སྤྱོད་དངོས་རྗེས་གསུམ་སྤོན་རྒྱས་སུ་མཚན་”ཅེས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་རང་རྣམ་དུ་གསུངས། ཆེས་ 30 ཉིན།

ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་མཚུར་སུ་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷ་དམར། ཀམོག་སི་རྒྱ། རྒྱུང་པ་རྒྱལ་ཆེན། ཀོང་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་
བཅས་ཐུན་སར་དོས་འབྲུང་དུ་མེབས་པར་གསོལ་སྟོན་གཟབ་འབུལ་འབྲེལ་སྟོན་མཚལ་ཞུས་ཤིང་། ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་དགྲུང་སྐྱེག་རྒྱ་ལེབས་ཉེར་བརྟེན་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་ཤིག་གསར་ཚུལ་དགོས་ཞེས་རྟེན་
བཅས་བསྐྱུལ་གནང་བཞིན། འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ལ་གསོལ་འདེབས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་བརྟན་སྟོན་
ཚིག་བྱང་སྟོང་བདེན་པའི་དབྱུངས་སྤོན་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་བཅུམས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་རང་རྣམ་དུ་གསུལ་པ་

ལྟར་ཉེ་ཞོར་དུ་ལོ།།

ཨ་མདོ་དགོ་སྟོང་སྤྱིན་པ་རྒྱ་མཚོ་དང་དཔའ་ཤོད་ཐུབ་བརྟན་གཉིས་གྱིས་ལོ་དུ་མའི་གོང་ནས་ཡང་ཡང་
གསོལ་འདེབས་བུལ་དོན་ལྟར། བོད་ལྷགས་ཁྱི་ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༡༩ སྤྱི་ལོ་ 1970 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 20 ཉིན་ནས་བཀའ་
ཚོས་དབུ་འཇུགས་གྱིས་ཆེས་ 21 ཉིན་ 23 བར་ཉེ་བོད་ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༡༥ དབང་གི་དངོས་གཞིར་འཁལ་བར་མཚན་
དེ་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྤོང་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་སྐལ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཚོས་ཞུ་བ་ཞི་སྤྲུལ་དུ་མར་དཔལ་དུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་
དབང་ཆེན་སྤུལ། དེ་ཉི་སྤྱི་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་སྟོན་པའི་དུས་དབང་ཐེངས་གསུམ་པ་དང་། བཅོན་ཤོལ་དུ་སྤུལ་བ་ཐེངས་
དང་པོ་ཡིན། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

དོས་གྱིས་བདག་གི་མཁའ་ཆེན་རྗེ་རྗེས་ཐོང་སྤྱི་མཐུན་འདུན་ནས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་ཞུས་ཉེ་བསྟེན་པ་
བཏང་། ... དམིགས་བསལ་གྱིས་དུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་རིམ་གཉིས་གྱི་ལམ་ལ་ཉམས་ལེན་བྱས་ཉེ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཐུབ་པ་ལྟ་
ཡོང་བ་མི་འདུག་ལྟེ། ལས་དང་སྟོན་ལམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དོས་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱེབས་ནས་དུས་

འཁོར་དབང་ཆེན་དང་པོ་དེ་རྟ་རམ་ས་ལར་བྱས་པ་རེད། དེ་དུས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་ཚོར་བའི་གཞུག་དེར་མི་ལམ་
ལ། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཚོན་པར་བསྟུན། ལྷ་ཚོག་ཚང་མ་ཚར་ནས་སྟེགས་བྱའི་སྟེང་བསྟན་དེ་
སྟོན་ལམ་ལོས་བརྗོད་ཅིག་འདོན་པ་རེད། དེ་དུས་ངོས་སྟེགས་བྱའི་སྐང་ལ་བསྟན་འདུག། །རྣམ་ལྷན་པོ་བའི་ལེགས་
བཤད་སྲིད་གི་དགོ་འདུན་པ་ཚོས་དེར་ལོས་བརྗོད་འདོན་པའི་ཚབ་ལ་ཞུ་བ་སྐྱེས་གསུང་གི་འདུག་པ་ཞིག་མིས།
དེའི་རྗེས་སུ་སེམས་ལ། ཡ་ད། རིམ་པས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་པར་འབྲེ་སྐྱེས་པའི་
ཚོར་བ་བྱུང་།⁵² ཞེས་བཀའ་སླུ་ལ། ལྷ་བ་ 8 ཚེས་ 6 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་རྒྱུད་སྟེ་གཉིས་པ་སྟོན་
རྒྱུད་ཀྱི་གཙོ་པོ་རྣམ་སྐད་མངོན་བྱུང་གི་དབང་རྒྱུན་ལེན་ཏུ་དགོན་པས་ལས་རྒྱུད་གནང་སྟེ་བཀའ་དབང་སྲིད་སྟོན་ཡོང་
བའི་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 5 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱུང་དུ་གནང་
ཞུས་ཀྱིས་ཟབ་དོན་གྱི་དོགས་གཙོད་མཛད་དེ་སྐྱགས་དོགས་ཡོངས་སུ་སངས་བར་མཛད། ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 23 ལས་
ཚེས་ 28 བར་མོན་རྟོ་འདོད་རྒྱ་སྲིད་བོད་མིའི་གཞིས་སྐྱར་དུ་ཟབ་ཚོས་དང། བཀའ་སྟོན་གནང་སའི་དགོ་འདུན་པ་
ཅི་མང་དགོ་སྟོང་གི་དངོས་པོར་བསྐྱབས་པ་སོགས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུངས། མའི་སོར་བསམ་སྲིད་
གཞིས་མི་སྲིད་ཨ་མདོ་འཕེལ་རྒྱས་ཁྲིམ་ཚང་བཅས་ཀྱིས་དུས་དབང་ཐེངས་བཞི་བ་སྟོན་སྟོན་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་
སྤར་ཚུགས་སུ་བཏབ་པ་ལྟར་རྒྱ་གར་ལྷོ་སྟོགས་མའི་སོར་སྐྱགས་རྒྱུད་བསམ་འབྲུབ་སྲིད་དུ། བོད་ལྷགས་ཁྲི་ལྷ་བ་ 11
ཚེས་ 12 ལས་ 13 ལྷོ་ལོ་ 1971 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 10 ལས་ 13 བར་སྟོན་འགྲོའི་གསུང་ཚོས་དང་སྟོན་པོན་དངོས་
གཞི་དབང་བཅས་ལེགས་པར་སྐྱུ་ལ། བོད་ལྷ་བ་ 13 ཚེས་ 10 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན།

ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་འདི་ཉིན་ནས་བཟུང་ལོ་གསུམ་སྟོགས་གསུམ་རིང་ལྷ་རེའི་ཡར་མར་གྱི་ཚེས་བཅུ་གཉིས་ནས་
འར་ལ་ཚོགས་འཁོར་གྱི་དོད་དུ་གྲུང་ཚོགས་གཟབ་པ་རེ་སྟོན་རྒྱུའི་མཐུན་རྒྱུ་ཚེས་བཅུ་རེར་སྟོར་བཙོ་ལུ་རེ་ཅིས་
ཉིན་སྟོར་ཆེག་སྟོང་བརྒྱ་དང་ཉི་ལུ་ཅ་ལྷ་གསོལ་རས་སྐལ་ཉེ། ཚོས་དུག་གི་གཏུམ་མོ་དང་འབྲེལ་བའི་རྫོགས་རིམ་གྱི་
ཉམས་བཞེས་རྒྱུན་སྲིད་མཛད་བཞེད་སོགས་པོར་བ་གསེར་གཟིགས་ཀྱི་བཀའ་སྟེགས་ལེབས་ལན་དུ། ཞེས་སོགས་ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དང། ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་
ཐར་དུ། “ཚོས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ཁོ་བོས་ཚོགས་གསོག་ཆེད་སྐྱབས་ཆེ་མཚོག་ལ་ལོ་གསུམ་སྟོགས་གསུམ་རིང་ལྷ་རེར་ཚེས་
དགུ། བཅུ། ཉེར་དགུ་བཅས་ལ་གསོལ་ཚོགས་རྒྱས་པ་རེ་འབྲུལ་རྒྱུའི་གསོལ་དོད་སྐལ་བ་དབྱེས་བཞེས་མཛད།” ཅེས་
གསལ་བ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སྟོགས་དང་སྟོན་སྟོན་ཚོགས་ནས་བསྟོན་ཅིང་བཀའ་བའི་རྣམ་ཐར་མཛད་དུ་བྱུང།

མོ་དེར་དགུང་གངས་སོ་བདུན་གྱི་དགུང་ཀེག་ཏུ་འཁེལ་བས། ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 9 ཉིན་བོད་གཞུང་བཀའ་འགག་
གིས་གཙོས་ལས་བྱེད་དང་སྲིད་སྐྱེས་སྐྱེན་ཚོགས་བཅས་ནས་བརྟན་བཞུགས་རྒྱས་འབྲུལ་ཞུས། ལྷ་བ་དེ་ཉིད་དུ།

⁵² 2014 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 11 ཉིན་ལ་དུགས་སུ་དུས་དབང་སྟོན་མ་རྗེས་འཛིན་གྱི་སྐབས་གསུངས།

དགོ་ལྷན་ལུགས་བཟང་རིག་གཞུང་གཅེས་སྐྱོང་ཚོགས་པ་ནས་ཀྱང་རྒྱ་སྤྱང་ཉེ་ཞུ་གྲ་ཚོགས་ཡོངས་ནས་གྲུབ་རྒྱལ་
ལུགས་ཀྱི་ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྐོ་ནས་སྤྱབ་པ་ཉིན་གསུམ་གནང་རྗེས་བརྟན་བཞུགས་སུལ་བར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་
པོ་ཆེ་ནས་མཇུག་ལུགས་བཤད་དང། མཚན་ཞབས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་རྗེས་བརྒྱུད་མཐུན་འགྱུར་སོགས་
གནང། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཇུག་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 6 ཉིན་དགུང་
གངས་སོ་བདུན་དུ་ཐེབས་པའི་འབྲུངས་སྐྱར་དུས་ཆེན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་མཇུག་དང་འབྲུལ་གནང་
མཛད་ཅིང་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་དོན་གནད་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་མོལ་ཞིབ་གླེང་མཛད།

པོད་ལྷ་ 1 ཆེས་ 1 སྤྱི་ལོ་ 1971 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 27 ནས་ཉིན་གངས་ཉི་ཤུ་ལྷག་གི་རིང་བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་
ཆེན་ཚོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་འགྲེལ་བ་བཞི་སྟུགས་ཀྱི་བཀའ་བློན་ཐུབ་མོ་ཞིབ་
རྒྱས་སུ་སྟུག། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ལྷ་བ་བརྒྱུད་པའི་ཆེས་བརྒྱ་བདུན་ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཚོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་གསང་འདུས་ཅ་
རྒྱུད་འགྲེལ་བ་བཞི་སྟུགས་ཀྱི་གསུང་ཚོས་སྟུལ་བའི་ཚོས་ཁྱེད་ཆེད་ཐེབས་རྒྱུད་གྲ་སྟོན་སྤྱད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་འདུས་པ་
ལྷ་བརྒྱུད་བརྒྱལ་བར་སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་དགའ་བློ་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷ་གང་དང། ཐུན་ཚོའི་གཞུག་མོང་ནས་རྒྱ་
ཡོན་རྒྱུར་ཉེ་བསྟེན་བཀྱར་དང་འགྲེལ་ལྷ་མཚོད་ཚོགས་འཁོར་དང་བཅས་པའི་མཚོད་སྤྱིན་རྒྱས་འབྲུལ་ཐོག། ལྷར་
བཅས་སྤྱིད་ཞིའི་རྣམ་འཛེན་ཆེན་པོ་མཚོག་དགུང་སྟེག་འགལ་རྒྱུན་གྱི་ཚུལ་བཞེས་ལྷ་མོ་ཅམ་མེད་པར་གསང་གསུམ་
འཕོ་གྲལ་དོ་རྗེའི་ཁམས་སུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་ཚོ་ག་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཤིང་འབྲུལ་མཚོན་གྱི་བདོག་པའི་

སྤང་བ་བསྟུར། ཞེས་གསལ། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 6 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཐུན་མོང་ནས་བརྟན་བཞུགས་
རྒྱས་འབྲུལ་མཛད། དེའི་རྗེས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་ཚེར་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད་
པ་ལྟར་ཆེས་ 23 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས། ཐེག་ཆེན་ཚོས་གླིང་དུ་སེར་སྐྱ་དུག་བརྒྱ་ཅམ་ལ་འཛིགས་ཤེད་
དཔལ་པོ་གཅིག་པའི་དབང་གི་སྟ་གོན་དང་ཕྱི་ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་སྟུལ། ཆེས་ 31 ཉིན། “རིན་པོ་ཆེ་རིང་མིན་དོར་
གདན་དུ་ཐེབས་རྒྱུར་བརྟེན་ཆེས་སོ་གཅིག་ཉིན་གྲ་དོའི་རྒྱ་ཚོད་བརྒྱ་གཅིག་ཐོག་གདན་ལུས་ལྟར་ཁོ་བོའི་སར་ཐེབས་ཉེ་རྒྱ་
ཚོད་བཞི་དང་ཕྱེད་བར་མདོ་སྟུགས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་དུ་མ་ཞིག་གི་སྐོར་ལ་གསུང་མོལ་བསྐྱབས་ཉེ་ཡིད་ཀྱི་རེ་བ་སྐོར་བར་
མཛད།” ཅས་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་མཛད། ལོ་འདིར་ད་སར་བཀའ་ཚོས་རི་སྟེད་སྟུལ་བར་
ཚོས་ལུགས་འཐེན་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་སྟུགས་མི་སྐོར་བ་དུ་མ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང། དེ་ཡང་རྒྱུད་སྟོན་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་
པ་རྣམ་གྲུ་མཁན་རྒྱུར་བྱ་དོ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས།

ཕྱི་ལོ་ 1971 ལོར། ཡསྐབས་མགོན་པོ་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་དུས་བཞུགས་སྐྱར་ད་སའི་ཐེག་ཆེན་ཚོས་གླིང་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ་ལྷ་མ་མཚོད་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཚོས་གྲུབ་མཚམས། སང་ཉིན་ནས་སྤྱིད་འཇུག་གི་བཀའ་བློན་གནང་རྒྱ་
ཡོན་ཡང་། བཀའ་བློན་དེ་ཉིད་ཁྱུ་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སྟུ་ནས་གསལ་བ་དང་། གལ་ཉེ་བརྒྱུད་པ་གཅོང་མ་འཛིན་

དགོས་སྐྱེས་པའི་མཁའ་གསལ་འཛིན་ཅན་དེ་ལྟར་ཡོད་ཆེ་མ་ཡོང་ན་འགྲིག་ཅེས་སོགས་ཀྱི་བཀའ་གསལ་ལ་ཐེབས། དེར་
བརྟེན། ༡་ལ་ཉལ་མེད་མེད་ལྷན་སྐྱེས་དགོ་བཤེས་ཁག་ཅིག་སྤོང་འཇུག་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཚེས་སུ་མ་ཐེབས། གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་
བུ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་ན་སེམས་སྤྲུལ། ༢་རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་སོ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་བྱུང་ནས་རིན་ཐང་གཞུག་དུ་མེད་པ་
གཞུང་ཆེན་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལྷན་པར་མ་ཐེབས་པ་དེ་ནི་ཆེས་ལ་མཚན་པའི་གནས་སོ་ཨང་སྐྱེས་པ་ཞིག་དབང་མེད་དུ་
བྱུང་། མོ་མང་རིམ་སོང་གི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཕྱིས་སུ་བཏུགས་པ་ན་རྒྱལ་བོ་འབྲུག་ལྷན་བསྐྱེད་གསོལ་མང་དུ་
བྱས་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་ཞིག་སྟེ། ལྷན་པར་དེར་རྒྱ་གར་འབྲུག་པའི་ཡུལ་དུ་སྤོང་འཇུག་ཆེན་མོའི་
བཀའ་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱན་ཉ་ཅང་དགོན་ལ། དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལྷན་པར་ཆོས་དང་རང་སོམ་གྱི་བཀའ་འགོག་ཐེབས་པ་ནི་འབྲུག་ལྷན་
བསྐྱེད་གསོལ་བྱས་ཤིང་ལྷོ་སྐྱུག་དོག་སོར་གྱུར་པ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཉ་ཅང་གསལ་སྟོན། ཞེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 11
ཆོས་ 9 ཉིན་སྤྱི་ཉི་འག་མཁར་དགོན་དང་རྣམ་གྲུབ་རྒྱུད་སྤྱད་བཅས་ཀྱི་དགོ་འདུན་པ་སུམ་ཅུ་ལྷག་ལ་བསྐྱེད་རྫོགས་
དང་སྐྱེད་རས་གཟིགས་ངན་སོང་ཀྱུན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་བཅས་སྟེ།

མོད་ལོ་ ༡༡ ཆོས་ ༡༥ སྤྱི་ལོ་ 1972 ལོ་བ་ 1 ཆོས་ 10 ཡོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བཀའ་དགོངས་
བཞིན་མགོན་པོ་མཚོག་དོར་གདན་མོད་དགོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་བཞུགས་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེར་ཞབས་སོར་བཀོད་
འབྲུག་ལ། “ཅ་བའི་ལྷ་མ་མཚོག་ནས་སྐྱ་སྐྱུག་ཕྱོད་དུ་འགྲོ་བའི་སྐོ་ནས་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་བསྐྱེད་ཞིང་། ལྷ་མཚོད་བདེ་སྟོང་
དཔེར་མེད་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོགས་འཁོར་རྒྱས་པ་མཚན་དེ་ཆེས་པ་བྲུག་གི་དགའ་སྟོན་ལ་ཡོངས་སྤྱད།” ཅེས་ཡོངས་འཛིན་
སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་ལྟར་མཚན། ཆོས་ 17 ཉིན་མཁར་གྲུབ་ཆེན་པོ་འབྲུག་ཞིག་རིན་པོ་ཆེས་
ཆོགས་མགོན་དུ་གདན་ལྷན་སྐྱེས་པར་དེ་ལྟར་མཚན། ལོ་བ་ 1 ཆོས་ 22 ཉིན་ནས་ལོ་བ་ 2 ཆོས་ 5 བར་ Thailand
རྒྱལ་ཁབ་དུ་གནས་གཟིགས་དང་མཐོ་རིམ་མི་སྡུར་མཚལ་འབྲུད་སོགས་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་མཚན་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུངས།
ཆོས་ 15 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་ཐེབས་ཏེ་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་སྤོལ་དཀར་གྱི་སྐོ་ནས་སྐྱེད་
ཆེ་སྐྱེད་གནང་བའི་ཆེ་རྗེས་འབྲུག་ལས་གནང་། མོད་ཆོས་ ༡༥ ཉིན་སྤོལ་ལས་ཀྱི་ཆོགས་མགོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་
གྱིས་ཉེ་རྒྱུད་ཀྱུན་དུ་གནས་པའི་མཚོག་དམན་བར་མའི་སྤྱི་པོ་མཐའ་དག་བདེ་དགས་འཚོ་ཞིང་། འབྲུག་ཡུལ་ཀྱུན་དུ་
དགོ་བའི་སྐྱུག་སྤོལ་རྒྱ་ཆེར་མཚན། ལོ་བ་ 3 ཆོས་ 1 ཉིན་ནས་ཆོས་ 18 བར་དུ་ཐེག་ཆེན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཕྱི་
ནང་ཆོས་ལྷན་པ་ ༡༩༦༠ བཀའ་བར་བྱང་རྒྱལ་ལས་རིམ་འཕྲིད་པོའི་བཀའ་ལྷན་སྐྱེས།

འགག་སྐོར་མཁར་པོ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་ནས་གསོལ་འདེབས་སུལ་བ་ལྟར་ལོ་བ་ 5 ཆོས་ 10 ནས་ 15
བར་བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྒྱུད་སྐྱེད་སྐྱེས་གཉིས་དང་རྣམ་གྲུབ་བཅས་ཀྱི་མཁར་ལྷན་དགོ་
བཤེས་ ༣༠༠ ལྷག་ལ་དཔལ་མགོན་འབྲུག་པ་སྐྱེས་ཀྱི་གསུང་དཔུ་མ་རིག་ཆོགས་བྲུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་།
ཆོས་ 21 ཉིན་མགོན་དཀར་གྱི་སྐོ་ནས་སུམ་ཅུ་གསུམ་པར་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་ཐེབས། ཆོས་

27 ཉིན་མགོན་དཀར་ལྷན་སྐྱབ་ཉིན་མཐའ་མའི་སྤྱོད་ཚོགས་གོལ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ལ་གྲུང་ཚིགས་ཀྱི་
བསྐྱེད་བཀའ་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 8 ཚེས་ 10 ཉིན་ཐེག་ཆེན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མཁས་པའི་དབང་པོ་བཟུམ་
མཐོང་རག་ར་སྐབ་བསྐྱེད་ཚོས་དར་ནས་གསོལ་འདེབས་ལྷུས་པ་བཞིན། བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་ལྷ་ལྷ་རིག་འཛིན་
བསྐྱེད་པ་མཚོག་དང་རྣམ་གྲུ་མཁས་ལྷ་འདུས་མང། ལྷ་སྐྱབ་དགོ་བཤེས་དང་བྱ་བུལ་བ་གཞན་སོགས་ཚོས་ལྷ་བ་
༡༣༥ ཚེས་ལ་རིགས་གསུམ་སྤྱི་སྐྱབ་དང་མགོན་པོའི་རྗེས་གནང། ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ་དང་སྤོ་སྤོང་ཚིག་བརྒྱུད་མའི་
བཤེས་ལྷུང་། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བའི་གསུང་དབྱ་མའི་ལྷ་ཁྲིད་བྱེད་པ་བཞི་ལྷན་གྱི་བཤེས་ཁྲིད་བཅས་སྐྱེལ། ཡང་།

ཁོ་པོས་ལྷུས་དོར་[ལྷ་བ་ 8]ཚེས་སུམ་ཅུ་ནས་བརྒྱུད་ཕྱི་ལྷ་བཅུ་པའི་ཆེས་བརྒྱུད་བར་འཛིགས་བྱེད་པོ་ཡངས་བརྒྱུད་སྐོར་
གྱི་ལས་རྒྱུང་གནང་སྟེ་ཕྱི་ཉིན་ཁ་སྐོར་སྐྱེན་སྟེག་མཛད་སྐབས་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཞིག་ནས་གི་གྲག་ཅིག་ལུལ་བར་རྟེན་འབྲེལ་དུ་
དགོངས་ཏེ་དགྲེས་བཞེས་གནང། ཚེས་དགུའི་ཉིན་མའི་ཚུ་ཚོད་བརྒྱ་གཉིས་ཐོག་ཁོ་པོས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་ཀ་
གདན་ལྷུས་ཀྱིས་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚོས་ཀྱི་གསུང་མོལ་ལ་འོལ། ཞེས་སྤིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་

དང་། ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 15 རྣམ་པོ་བྲང་ཚོམས་ཆེན་དུ་བརྒྱུན་སྐབ་གསུམ་རིང་རྣམ་གྲུ་དང་གནས་དགའ་གཉིས་ཀྱི་
ཚོག་གྲུ་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་སྤྱིད་སྐྱེ་འགོ་ཡོངས་ཀྱི་བདེ་ཐབས་སུ་དམིགས་ཏེ་སྤྱད་པའི་གཏོར་སྐྱབ་གནང་སྤོན་གནང་
བར་ཉིན་བཞིན་ཚོགས་མགོན་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་པར། དབྱ་འཇུགས་སྐབས་ས་གཡོས་པ་དང་རྒྱུད་དམར་དག་
དུ་འཇུགས་ཤིང་ཆར་བ་དག་དུ་བབས་པ་སོགས་མཚན་མ་སྤྱ་ཚོགས་བྱུང། ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 5 མཚན་མའི་ཚུ་ཚོད་
༡ ཐོག་ཐོར་འཕེན་གནང། ལྷ་བ་ 12 ཚེས་མགོར་པོ་བྲང་ཚོམས་ཆེན་དུ་ཕྱི་ནང་དད་ལྷན་དུ་མར་སྐྱབ་རས་གཞིགས་
རན་སོང་གྲུན་གོལ་གྱི་བཀའ་དབང་ཟབ་པོ་སྐྱེལ།

པོད་ཚུ་གྱི་ལྷ་བ་ ༡༣ ཚེས་ ༣ སྤྱི་ལོ་ 1973 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 6 ཉིན་ནས་རི་ལྟར་ལྷ་ཏེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསོལ་
འདེབས་ནན་ཏན་དུ་སྐུལ་བ་ལྟར་གྲེས་ཀྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་འབྲས་སྐྱུངས་སུ་དབྱ་མ་རིགས་ཚོགས་དུག་གི་བཤེས་
ལྷུང་དང་། ཚེས་ 9 རྣམ་དབྱ་མ་བཞི་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐྱེལ། ལྷ་བ་ 2 རང་རྫོང་གདན་སོགས་ཀྱི་མཛད་ཆེན་
ཡོངས་སུ་གྲུབ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་རྫོང་གདན་ནས་ད་སར་ཕེབས་འཕྱོར་གྱིས་པོ་བྲང་དུ་ཕེབས་ཏེ་
གསུང་མོལ་དང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྤོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཚོགས་མགོན་དུ་གདན་ལྷུ་མཛད། སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་
དུ། བཀའ་འབྲེལ་ལྟར་གསང་ཆེན་རྟེན་མའི་བསྐྱེད་འཛིན་ཆེན་པོ་དེལ་མགོ་མཁུན་བརྟེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ད་ས་ཐེག་ཆེན་
ཚོས་སྤིང་གཙུག་ཁང་དུ་རབ་གནས་རྒྱས་པ་གནང། ལ་དུགས་རྒྱལ་སྐས་པ་གྲུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་གྲི་ལི་ལ་
དུགས་ནང་པའི་ཚོས་ཚོགས་བཅས་ནས་གདན་ལྷུ་ལྷ་ཕྱི་ལྷ་ 3 ཚེས་ 10 ཉིན་ད་ས་ནས་ཆིབས་ཐོན་གྱིས་ཚེས་ 11
ཉིན་གྲི་ལི་ཨ་ཕོ་ཀ་མགོན་ཁང་དུ་སྐྱེ་བོ་ཁྲི་ཁྲིག་བརྒྱལ་བར་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་སེམས་རྒྱུད་འདུལ་བའི་
ཐབས་སུ་རི་ལྟར་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཚུལ་གྱི་ཟབ་ཁྲིད་དང་སྐབས་དགོ་བསྐྱེད་གྱི་སྤོམ་པ་སྐྱེལ། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་

ནས་དེའི་མགོ་མཚམས་བཅའ་ལྟར་ལྟོ་ལོ་ཆེར་བརྟན་སྲིད་སྲིད་བའི་ཐབས་སུ་དྲ་ས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྲིད་གཞུག་ལག་ཁང་གི་
ཉིན་མཚོག་སྲིད་དང་། རྒྱུ་ཆ་པར་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ་སྲིད་ཐེག་གོམ་གྱི་སྐྱེ་བརྟན་ལ་རབ་གནས་ཚད་ལྡན་ཞིག་གནང་དགོས་
པའི་བཀའ་ཐེགས་པ་ལྟར་ལྟོ་བ་ 4 ཆོས་ 24 ལས་ 26 བར་ལྟོ་བ་ ༡༦ ལས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་བརྒྱུ་པར་གྱི་
བ་ཀྱུན་སྲིད་རྒྱུ་སྲིད་གནང་བ་དང་། མགོ་ལོ་མཚོག་ལ་སྐྱེ་ཆེ་དེ་ཆེའི་ཆོས་སུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཀྱང་ལུགས་

ལྟོ་བ་ 6 ཆོས་ 8 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་བཞུགས་སྐྱུ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྲིད་གཞུག་ལག་ཁང་དུ། དགོན་གསར་སྐྱུ་ལ་
སྲིད་དང་། རྒྱུ་ཆ་པར་གྱི་སྐྱེ་བརྟན་སྲིད་སྲིད་སྲིད་སྲིད་གཞུག་ཉིན་དང་ལྟོ་བ་སེའི་མི་གཅིག་། རྒྱུ་ཆ་སེའི་མི་གཅིག་བཅས་
ལ་བརྟན་ཐོགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྐྱུ་ལ། ལྟོ་བ་སྐྱེ་བརྟན་ཆོག་པ་བཟུང་ལོས་མཚོག་ནས་འཛིན་གསུང་གྱི་བཀའ་དབང་

དང་བཀའ་འཁྲིད་བཅས་སྲིད་སྲིད་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ་པའི་དོང་ས་ལྟོ་བ་ 33 ལྟོ་བ་ 6 ཆོས་
21 ཉིན་ཐོ་བྱང་ཆོས་ཆེན་དུ་ཆོས་ལུ་བ་ 340 ཅམ་ལ་སྐྱེ་བོན་གནང་སྐབས། སྲིད་གསར་སྐྱུ་ལས་དང་། རྒྱུ་ཆ་པར་
དུ་ལྟོ་བ་ཀྱི་དབང་ལུ་བ་ལ་གཞུང་ནས་བཤའ་བ་ལྟར་སྲོལ་མའི་མཚན་ཉིད་མ་ཚང་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྲོང་

ཉིད་ལ་སྲོང་བ་སྐྱེ་བའི་ཅམ་ཡོད་དགོས། གལ་ཏེ་དེ་སྐྱེ་བའི་ཆེ། མ་མཐར་ཡང་དེ་གཉིས་མེད་མི་རུང་དུ་ཤེས་ནས་
སྲིད་ཐག་པ་ནས་ཡིད་ཆེས་དོན་གཉེར་གྱི་དུང་པ་ཞིག་དང་། དེའི་ཁར་སྐྱེ་བའི་དབང་བསྐྱེད་རྒྱུ་ལ་སྐྱེ་བོན་གྱི་
དགོས། ཁས་ལེན་མིན་ཡང་ལས་རུང་ཞིག་གཏོང་བའི་བཀའ་དབང་གྱི་དགོས། དེས་ན། རང་གིས་རང་ལ་བརྟན་གཏོང་བའི་སྲིད་

ཚང་འདུག་ན་དབང་ལུ་བར་ཡོང་ཆོག་ཀྱང་། ཚང་མེད་ན་མ་ཡོང་ན་ལེགས་ཞེས་བཀའ་སྲོལ་སྐྱུ་ལ། སྲིད་ཉིན་མི་བྱངས་
30 ཡས་མས་ཤིག་གིས་བཀའ་སྲོལ་སྲིད་བཅངས་ཀྱིས་རང་སྐྱེད་ལ་བརྟན་གཏོང་དབང་ལུ་བར་མ་བཅར་བར་མགོན་
པོ་མཚོག་ནས། བསམ་ཤེས་བྱས་ཏེ་དེ་རིང་འགའ་ཤེས་དབང་གལ་དུ་མ་ཡོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་བཤའ་བ་ལག་ལེན་དུ་

བྱས་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས། དེ་དག་ཆེ་རབས་ཀྱུན་ཏུ་འཕགས་མཚོག་འཇམ་དཔལ་ཞི་ཁྲོས་རྗེས་སུ་བཟུང་ནས་སྐྱེ་བའི་
བྱང་ཆུབ་སྐྱུ་ལ་དུ་ཐོབ་པའི་སྲོལ་ལས་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་རྗེས་འཛིན་གསུང་གི་དཔུགས་དབྱེད་བཀའ་རིན་སྐྱེལ་ཏེ། བཅོམ་
ལྡན་འདས་དཔའ་ཐོ་གཅིག་པའི་དབང་ཆེན་དངོས་གཞི་དང་། དེ་ནས་ཉིན་ལྟེ་རིང་རིམ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་

གདམས་པ་ཐབ་ཐོས་བརྒྱན་ཏེ་སྐྱུ་ལ། ལྟོ་བ་ 7 ཆོས་ 7 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་པོ་བྱང་དུ་གདན་
ལུས་ཀྱིས་སྐྱེ་ཆེ་ཞབས་བད་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ལུགས་ ཆོས་ 10 ཉིན་བརྟན་སྲིད་སྲིད་སྲིད་ནས་བརྟན་
བཀའ་གྱི་ཐོན་དཔུལ་སྐྱུ་ལ་ཏེ། མཚོ་བརྒྱུད་ཉིན་མཚོག་སྐྱེན་སྲིད་ཆོག་པས་དང་འདུས་སྲིད་བརྟན་བཀའ་ ཆོས་ 8

ནས་ཆོས་ 12 བར་ཉིན་ལྟེ་རིང་བཞུགས་སྐྱུ་ལ་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་གྱུ་རྒྱུ་སྲིད་ཐེག་གོམ་གྱི་སྐྱེ་བརྟན་སྲིད་ཆོག་པས་
འཁོར་ཉིས་ཁྲི་བཟུལ་བ་སྐྱུ་ལ་བའི་ཉིན་དང་པོ་དང་ཆོས་བཅུ་ཉིན་བཅས་ལ་ཆོག་པས་མགོན་དུ་ཐེགས། ལྟོ་བ་ 9 ཆོས་
28 ཉིན་བཞུགས་སྐྱུ་ལ་ཐེགས་ཐོན་གྱིས་ལུ་བ་སྲིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༡ ཅམ་དུ་ཐེགས་ཏེ། ལྟོ་བ་གཅིག་གི་རིང་

སློབ་ཁྲི་རྒྱ་དང་། བསྟན་འགྲོའ་སྟོན་པའི་དགོ་མཚན་རྒྱ་ཆེར་འབྲུང་བའི་སྐབས་འདྲུག་ལྷན་ཁྲི་ལེས་གསུངས། ལྷ་བ་ 3 ནང་
ལྷ་རམས་དང་སྟགས་རམས་པའི་མཚན་རྟགས་གཞེངས་བསྟོད་སྟུག་འབྲེང་བཞེས། དེའི་ཚུལ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་
རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

[ལྷ་བ་3]ཆོས་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་འོ་པོས་སློ་མང་གྲུ་ཆེར་གི་འདུ་ཁང་སློ་དབྱེ་བའི་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་
ཡང་ལྷན་དུ་ཕེབས། ཉིན་གྲང་ཡོལ་མཚན་དགའ་ལྷན་ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་སློ་དབྱེའི་སྐབས་སྐབས་ཇི་ཡོངས་འཛིན་
ཁྲི་ཆེན་དོ་ཇི་འཆང་ནས་མཇུལ་རྟེན་གསུམ་སྐབས་ཇི་ས་གསོལ་ཇི་བཞེས་འབྲས་ཕེབས། དེ་ཇི་ས་འོ་པོས་མདོ་འདོན་པ་པོ་
བའི་སྐབས་ཉི་དགོ་འདུན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བཟུ་ལེས་གསོ་སྦྱོར་མཛད། དེ་ཇི་ས་ཉིན་གསུམ་པར་དགའ་ལྷན་ཚོགས་ཆེན་
འདུ་ཁང་དུ་དགོ་ལྷན་རིག་གཞུང་གཅེས་སྦྱོར་ཚོགས་སྤྱི་ནས་འོ་པོར་ལྷ་རམས་བ་དང་། སྟགས་རམས་པའི་མིང་རྟགས་
གཞེངས་བསྟོད་ལག་འབྲེང་འབྲུལ་རྒྱའི་དམིགས་བསལ་ཚོགས་འདུའི་སྐབས་ཁྲི་ཆེན་དོ་ཇི་འཆང་ཆེན་པོས་སྟོན་འགྲོའི་
གསུང་བཤད་དང་འབྲེལ་འོ་པོར་མདོ་སྟགས་གཞུང་སྟགས་རབ་འབྲུམས་ལ་སྦྱངས་བ་ཟེན་པའི་ལག་འབྲེང་དང་།

གསེར་གྱི་རྟགས་ལ། མཇུལ་དར་ནང་མཛོད་བཅས་བསྐྱེལ། ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ། ཆོས་ 8 ཉིན་འབྲས་སྦྱངས་སྤྱོད་ཡོངས་
འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་གཟིམ་ཤག་གསུང་བཞེངས་སྟུག་པའི་རབ་གནས་སྤྱི་ཆེབས་སྦྱར་བསྐྱེངས། ལྷ་བ་ 5 ཆོས་

31 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བཀའ་བསྐྱེལ་ཉི་སྤྱི་སྤེར་གཟིམ་རྒྱུད་ནས་མཚོད་བསྟོན་གྱི་རྒྱ་གོན་བཏང་སྟེ་མཚན་
ཞབས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྣམ་གྲུའི་འདུས་ཚོགས་ནས་བདེ་མཚོག་ཆེ་སྟེ་དཀར་པོའི་ཚོ་ག་དང་འབྲེལ་
ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་གནང་མཛད། དགྲུང་གྲངས་བཞི་བཅུར་ཕེབས་པའི་འབྲུངས་
སྐར་དུས་ཆེན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་པོ་བྱང་དུ་ཆེད་ཕེབས་གྱིས་མཇུལ་དར་སོགས་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་
བ་ 7 ཆོས་ 18 ཉིན་གྱི་དགོང་རྩོམ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་ཞབས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་
གདན་ལྷན་གྱིས་དམ་པའི་ཆོས་གྱི་ཚུལ་ལས་བརྟུམས་པའི་བཀའ་མཚོད་སྟུག་པོར་མཛད།

མགོན་པོ་མཚོག་བཅོན་པོའ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་བ་ནས་སྟོལ་བཟང་སྤར་ལྷན་རྒྱུན་སྦྱོར་དང་། སྤར་མེད་
ལེགས་ལམ་ཅི་མང་གསུང་གཏོད་མཛད་པའི་ཁོངས་ནས་མདོ་སྟགས་རབ་འབྲུམས་པའི་སྟུག་འབྲེང་འབྲུལ་བཞེས་
གནང་བའི་སྟོལ་གཉམས་མེད་མཛད་པར་དགོ་འདུན་སྤྱིའི་སྟགས་མོས་སྤར་སོག་མང་མགོན་པོ་རང་ཉིད་ནས་སྟུག་
འབྲེང་བཞེས་བ་གོང་གསལ་སྤར་དང་། པོད་ཤིང་སྟུག་ལྷ་བ་ 13 ཆོས་ 1 སྤྱི་ལོ་ 1975 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 13 ཉིན་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གྱིས་སྟུག་འབྲེང་བཞེས་བ་ལོ།

ཆོས་བརྟུ་གསུམ་ཉིན་དགོ་ལྷན་རིག་གཞུང་གཅེས་སྦྱོར་ཚོགས་བ་ནས་གདན་ལྷན་གྱིས་དགའ་ལྷན་ཚོགས་ཆེན་འདུ་
ཁང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་པར་གདན་ས་གསུམ་གྱིས་དབྲས་དགོ་འདུན་འདུས་པའི་དབྲས་སྤྱོད་སྤྱིའི་ཟམ་གདོང་སྟུག་
སྐབས་ཚོགས་འདུའི་སློ་དབྱེ་དང་། རྣམ་གྲུ་མཁའ་པོ་ནས་པོ་སྦྱོར་གསུང་བཤད་ཟེན་ཇི་ས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེར་
དགོ་བཞེས་སྟུ་རམས་པའི་སྟུག་འབྲེང་དང་། གསེར་གྱི་རྟགས་ལ། མཇུལ་དར་ནང་མཛོད་བཅས་སྐྱེལ། དེ་ཇི་ས་ཁྲི་བྱང་

རིན་པོ་ཆེར་ཡང་ཕྱག་འཁྲེང་དང་གསེར་གྱི་རྟགས་མ་སོགས་སྤྱོད་པ་མཚུངས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། དེ་སྤོན་ལྷ་ས་དང་།
རྗེས་སོར་རྒྱ་གར་བཅས་པར་ལྷ་རམས་དམ་བཅའ་ཐེན་པ་དང་། སྤྲུགས་གྱི་དམ་བཅའ་ཐེན་པའི་དགོ་བཤེས་རྣམས་ལ་
ལག་འཁྲེད། མེ་ཏོག་སྤོང་བ་སོགས་འགྲེལ་སྤོང་སྤོང་ལོད་པ་ལྟར་ཆོགས་སྤྱི་དང་། གཞིས་ཆགས་མི་མང་སྤྱི་
འཇུག་བཅས་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ལ་ཉེན་འབྲུང་ལེགས་སྤྱིས་ཕུལ་བ་བདག་གིར་བཞེས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 10 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོ་རྗེ་འཆང་དང་ལྷན་
འཛོམས་བཀའ་མོལ་མཛད་པ་སོགས་མཛད་འཛིན་གྱི་མཐའ་མི་མངོན།

ཤིང་ཡོས་ཟླ་བ་ ༡༩ ཚེས་ ༡༥ སྤྱི་ལོ་ 1976 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 15 ཉིན་བཀའ་བཀོད་ལྟར་གསེར་གོང་མཚན་
ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་དོར་གདན་དུ་ཆེད་ཐེབས་གྱིས་ཟླ་མཚན་གསོལ་ཆོགས་སྤོང་ཆར་འབྲུལ་གཤོམ་དང་འབྲེལ་ཡོངས་
འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་ཞབས་བརྟན་ཕུལ། ཟླ་བ་ 3 རང་སྤྲོད་ཡང་བཀའ་བཀོད་གནང་སྟེ་གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་
རིན་པོ་ཆེ་དང་བྱ་བུ་བ་དགོ་བཤེས་རིག་འཛིན་བསྟན་པ་སོགས་མི་གྲངས་སྤྲུལ་ཅུ་སྟོར་ནས་སྤྲོད་ཡང་སྤོང་དཀར་
ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སྟོན་ནས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་བརྟན་བཞུགས་ཕུལ། ལོ་དེའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐབས་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་གདན་ཞུས་གྱིས་གྲུང་ཆོགས་གྱིས་བསྟོན་བཀའ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1976 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 20 ཉིན་གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་གནས་སུ་ཆེད་
ཐེབས་གྱིས་གསར་བཞེས་ན་བཟའ་འབྲུལ་གནང་མཛད། སྐབས་ཅིག་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་དུ་ཐེབས་ཏེ་
སྤྱི་ཆེ་ཕུན་དུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཕུལ། ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྲང་དུ་
ཐེབས་ཏེ་རིང་མིན་ཀྱི་ཕུ་ལུ་ལུ་དུ་བཀའ་ཆོས་གནང་རྒྱ་སོགས་གྱི་ཚུལ་གསུངས་པར། སྐབས་འགྲིག་ན་བཀའ་དབང་
རྣམས་རྩལ་ཆོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བར་མཛད་ན་ལེགས་པའི་ཚུལ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ལྷ་
གནང་མཛད་ཅིང་། ཕུན་རིང་མདོ་སྤྲུགས་གྱི་དཀའ་གནད་ལས་བརྩམས་པའི་བཀའ་འདྲི་དོགས་གཅོད་སོགས་ཀྱང་
མཛད། ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 14 རྒྱལ་བ་ལྷ་ལས་བབས་པའི་དུས་ཆེན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་
གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གདན་ཞུས་གྱིས་རབ་གནས་མཛད། བོད་མེ་སྤུལ་ཟླ་བ་ ༡ ཚེས་ ༡༦ སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 3
ཚེས་ 6 ཉིན་ནས་ཆོས་ལུ་བ་སེར་སྤྱི་ ༡༩༠༠ ལྷག་ལ་བཞུགས་སྤྲོད་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོའི་བཀའ་
ཁྲིད་སྤུལ། ཚེས་ 22 ཉིན་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་པོ་བྲང་དུ་ཐེབས་པར་སྟོན་མཛལ་གསུང་མོལ་མཛད། ཟླ་བ་
8 ཚེས་ 22 རས་ 24 བར་ཉིན་གསུམ་རིང་བྲེས་གྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་སེར་བྲེས་བྲེ་ཆང་དུ་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོར་རྟ་
མགྲིན་ཡང་གསང་དང་ཁམས་གསུམ་ཐེལ་གཞོན་གྱི་བཀའ་དབང་གནང་། རྒྱུད་སྟོན་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་པ་རྣམས་ལྷ་
མཁན་ལྷུང་བྱ་དོ་རིན་པོ་ཆེ་ནས།

རྒྱ་གར་རྫོང་ཕྱོགས་སེར་བྲེས་བྱ་ཚང་དུ་སྐྱབས་མགོན་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ཞལ་སྐྱོན་གྱིས་ཏུ་མཐོན་ཡང་
གསང་དང་ཁམས་གསུམ་ཟེལ་གཞོན་གྱི་བཀའ་དབང་གནང་སྐབས་ཀྱང་གོང་བཞེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་
བ་སྟེ། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་དགེ་བཤེས་མང་ཙམ་ཞིག་བཀའ་དབང་དེ་དག་ལུ་བར་མ་ཤེབས། དེ་བས་ཀྱང་ཡ་མཚན་པ་
ཞིག་ལ། སྐལ་ལོན་གཞིས་གོང་གཉིས་པའི་གོང་མི་དང་ཅན་སྐལ་བཟང་ལྷ་མོ་དང་སྐྱོལ་དཀར། གཞན་ཡང་ཨ་ཞང་ཟེར་
བ་སོགས་པོ་མོ་བཅུ་ལྔ་ལྟ་བུ་འདྲུང་འཐེན་འཕྲུལ་འཁོར་དུ་བསྡད་དེ་བཀའ་དབང་ལུ་བར་ཡོང་སྐབས་ལས་བར་དུ་གྲུ་བ་
དུ་མས་བཀའ་སྟེ། གང་དུ་འགྲོ་བ་དང་ཅིའི་དོན་དུ་འགྲོ་བ་སོགས་འདི་ཅུང་སྣ་ཚོ་གསུམ་བུ་མིང། གལ་ཏེ་རྟ་མཐོན་ཡང་
གསང་གི་བཀའ་དབང་ལུ་བར་ཕྱིན་ན་རྫོན་ཐོག་འདེབས་ལས་བྱེད་མི་ཚོག་པ་སོགས་དང་ཁས་ལེན་དམ་ཚིག་བྲིས་པས་
སྐྱབ་ཐབས་མེད་ལུགས་སོགས་སྐྱས་ཤིང་སྤྲིགས་ར་བསྐྱལ་ཏེ་འགྲོར་མ་བཅུག། །སྐབས་དེར་གོང་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྫོན་
ཐོག་འདེབས་ལས་བྱེད་མ་ཚོག་ན་འཚོ་རྟེན་རྟེན་དཀའ་ཞིང་།   བཀའ་ཚོས་དེ་ཉིད་ལུ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བུལ་སོང་བའི་
པངས་སོ་སྣམ་སྟེ་སྤྱིར་ལོག་པ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་དབང་གྲུབ་རྗེས་ཀྱི་སྐྱོལ་དཀར་ཆེ་དབང་སྐབས་གོང་མི་དག་གིས་སྟོན་
ལ་དངོས་སུ་བཞེད། དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་ལུགས་ལྷན་བསྟེན་གསོལ་བྱེད་མཁན་དག་གིས་འཕྲོག་བཤེད་དང་བཅོན་དབང་
གིས་གོང་མི་དང་ཅན་དེ་དག་གི་བཀའ་ཚོས་ལུ་བའི་ཐོབ་དབང་དངོས་སུ་སོགས་པ་ནི་སྐྱེས་ཀྱང་རྟོགས་བྱུག།   ཅེས་དབྱེད་

གཏམ་ཐོར་བུ་ཞེས་བར་གསུངས། ཚེས་ 30 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་གདན་ལུས་ཀྱིས་བར་ལས་
རྒྱ་གར་རྫོང་ཕྱོགས་སུ་ཚེས་འཆད་སྟེལ་རྗེ་ལྷུང་མཚན་པའི་ཚུལ་རྣམས་གསོལ་བར་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་དབྱེས་
བ་ཆེན་པོས་བཀའ་མཚན་ཤེབས་ཞེས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་གསུངས། ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
རྫོང་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་“ཁོ་པོས་གདན་ལུས་སྐྱབ་སྐྱོན་སར་ཤེབས་ཏེ་སྟོན་བཞུགས་ཀྱིས་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྐོར་གྱི་དཀའ་
གནད་ལས་བརྩམས་པའི་ཐེ་ཚོམ་གྱི་མདུད་པ་མང་པོ་ཞིག་གཅོད་པར་མཚན་”ཅེས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བཀའ་སྐྱེལ།

པོད་མེ་སྐྱལ་ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 36 ལྷ་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 5 ཉིན་དོར་གདན་པོད་དགོན་དུ་ཆིབས་
སྐྱུར་བསྐྱངས་བར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐོས་སྟེས་ཤེབས་བསྐྱེད་དང་བཅས་གདན་བྱངས་ཏེ་མཇུག་རྟེན་
གསུམ་འདེགས་འབུལ་གནང། ཚེས་ 27 ཉིན་གྱི་སྐྱོར་མཚན་རྟེན་ཆེན་མོའི་དབུ་ཅེའི་མཚོད་ཁང་དུ་མགོན་པོ་
མཚོག་ནས་སྐོབ་དཔོན་མཚན་དེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱུད་སྐྱེད་ཀྱི་ཚོག་གྲུ་བཅས་ཀྱིས་རབ་གནས་རྟ་
ཐོག་མ་མཚན། ལྷ་བ་ 4 ཚེས་ 25 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་སྐྱར་པོ་བྱང་དུ་གདན་ལུས་ཀྱིས་རིང་
མིན་ལྷག་ལྷ་གང་ཞིག་གི་ལྷགས་བསྟེན་མཚན་རྒྱུའི་ཚུལ་ལས་བརྩམས་པའི་བཀའ་འདི་དོགས་གཅོད་དང་། ལྷ་བ་ 8
ཚེས་ 29 ཉིན་སྐྱི་བྱེའི་དོན་མང་ཐད་བཀའ་འདི་དགོངས་སྐོར་མཚན། དེ་ནས་བསྟེན་འགྲོ་སྐྱར་སྐྱེད་པའི་ལུགས་
བསྐྱེད་དུས་སུ་སྐོན་པའི་ཐོག་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལུང་ལུ་བས་མི་རིང་བར་བསྟེན་པ་ཡོངས་
རྫོགས་ཀྱི་བདག་པོར་བཞེད་བར་ཚོས་བརྒྱུད་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་དབང་ལུང་མན་དག་གང་མང་གསན་བཞེད་བསྐྱོག་
མེད་དུ་འཁྲུངས་ཏེ། ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 13 ཉིན་སྐྱིད་གོང་རོ་བོ་ཨ་ཏི་བཟང་པོ་དང་དཔལ་ལྷན་སྐོར་སྐྱི་ཐང་གིན་ཅན་

གསུང་འབྲོན་མའི་མདུན། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་གནས་ཚུངས་ཚུལ་ཆེན་པོ་སྤྱོད་འཛིན་མཛད་དེ་ཟན་བརྟག་
སྤྱིལ་གནང་མཛད། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ཆེ་འདི་ཅམ་དུ་མ་ཟད། ཆེ་རབས་ནས་ཆེ་རབས། མདོར་ན། བྱང་རྒྱལ་མ་ཐོབ་བར་སྤྲུགས་
རྗེས་འཛིན་དགོས་པའི་རང་གི་ཅ་བའི་སྐྱ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་སྐོང་ནི་རྒྱལ་བ་སྐྱ་སྤེང་རིམ་འབྲོན་དང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་
ལ་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དགའ་ལྡན་དེ། བོད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ལྷ་སྐལ་འཕགས་པ་སྤྱོད་རས་གཞིགས་
ཡགོང་ས་ལུ་བ་ཆེན་པོས་འཕགས་པ་མཛེད་གཉེས་ཞེས་ཅ་ཆེར་ངོས་འཛིན་མཛད་པའི་སྤྱིད་མོང་ཐོ་མ་ཉི་བཟང་པོ།
ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་བ་སྐྱ་སྤེང་རིམ་འབྲོན་གྱི་སྤྲུགས་དམ་གྱི་ཉེན་དཔལ་སྤྱོད་པོའི་
སྐྱ་ཐར་བཅས་སྐྱ་མ་ལྷ་ཚོགས་རྣམས་འདྲིའ་གདན་འཛོམས་ཡོད། ད་པན་ངོས་ནས་གསལ་བ་རྒྱ་ཅན་ནང་གི་ཕྱར་པའི་
དབང་དེ་མ་གཏོགས་དབང་ལུང་གཞན་དག་གང་ཡང་ཐོབ་མེད་ཀྱང་། གནས་ཚུངས་གི་ཕྱར་སྐལ་བཞིན་སྤྱོད་འཕྱར་རྒྱུ་
མའི་ཆོས་སྐོར་རྒྱལ་བ་སྐྱ་གོང་མའི་སྤྲུགས་སྤྱང་ཉམས་བཞེས་གནང་བའི་སྐབས་བབས་གྱི་ཕྱར་བ་ཡང་སྤྱིང་སྤྱི་གི་
གཉེར་སྟོན་བསོད་རྒྱལ་ལས། ལས་རབ་གླིང་པའི་གཉེར་མ་རྣམ་ཀུན་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་དུ་སྤྲུག་ལེན་ཡོད་ལུས་གྱི་སྤྱིང་
ནས་ད་པན་ཕྱར་པའི་གཉེར་རྒྱལ་ཚར་འགའ་ཤས་བྱས་པར་ཉམས་ཐོབ་པ་ཡོང་གིན་འདུག། ད་དུང་ཕྱར་པའི་དབང་
བསྐྱར་དུ་ལུ་དགོས་དང་མི་དགོས། ད་ལྷ་སྐྱ་མ་ལྷ་ཚོགས་རྣམས་གྱི་སྤྱོད་སྤྱང་བརྟག་བསྐྱིལ་ལུ་རྒྱ་ལྷ་ཡིན་ཞེས་ལུས་ཉི་
བརྟག་བསྐྱིལ་བཞིན་པར། ཕྱར་པའི་དབང་ལུང་མན་དག་བསྐྱར་དུ་ལུ་དགོས་པར་བབས་མོད། དེ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྲུགས་ཐག་ཚེད་པའི་སྐོ་ནས་གསུང་དོན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་མཛད་འཛིན་རྒྱལ་བ་ཞིག་དགོས་པ་
ནི་ང་ཚོའི་འདོད་དོན་བསྐྱབ་བྱ་གཙོ་པོ་དེ་ཡིན། དེ་སྐབས་པའི་ཐམས་ལེས་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཕྱར་པའི་བཀའ་
དབང་གསན་དགོས་པ་དེ་ལ་ལེས་ལྡན་སྤྱོད་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་དོགས་པ་རྣམ་ཉོག་ཡོང་དོན་གཏན་ནས་མེད་ཅེས་སྤྲུགས་
མོས་བཀའ་འཁྲུག་ལེན་ཏུ་ཐག་ཚེད་པོ་ཞིག་གནང་བྱུང། སྐབས་དེར་སྐབས་རྗེ་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་མ་བཞུགས་
པའི་སྐབས་འབེལ་བས་རྗེས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉེས་སྤྱོད་རྒྱལ་བ་མཛེས་སྐབས་ཤིག་ལ་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་
གོང་གསལ་གྱི་གནས་ཚུངས་སྤྱོད་མེད་ཞེས་གསལ་ལུས་པ་ཡིན། གོང་དུ་ཕྱར་པའི་དབང་ལུ་དགོས་མིན་ལས། སྤྱིའི་དུང་
ནས་ལུ་དགོས་བརྟག་བསྐྱིལ་མ་བྱས་སྐབས་རྗེས་སུ་གནས་ཚུངས་ལ་ཕྱར་འདྲི་དང་། རྒྱ་མ་འགའ་ཤས་གྱི་མཚན་བརྟག་
བསྐྱིལ་བྱས་པ་ཅེ་མཐུན་དུ་དེལ་མགོ་མཁྲེན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་བཟང་ཐོབ་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་མཚོག་

གིས་ཆོས་བརྒྱུད་གཞན་གྱི་དབང་ལུང་མན་དག་གསན་བཞེས་གནང་རྒྱ་ཅན་ལ་ཡང་མཛད་དགའ་མང་དུ་བྱུང་བ་ནི་
ཅ་བ་དོལ་རྒྱལ་ལ་སྤྲུག་ཡོད་པ་ཀུན་གསལ་ཡིན།

བོད་ས་ཉ་ཟླ་བ་ ༡༣ ཆེས་ ༢༡ ལྷོ་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 8 ཉིན་དོར་གདན་བོད་དགོན་དུ་ཐེབས་འཕྱོར་
བྱུང་མཚམས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཐུན་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་མཛད། ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 3 ཉིན་
ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱ་གསུགས་འཕྲོད་བཞེས་སོགས་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་མོལ་གནང་། ཆེས་ 10 ཉིན་
སྤྱི་འཕུལ་དང་མདོ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྲུག་ཚོགས་པ་སྤྱོད་མོང་ནས་ཆེ་དཔག་མེད་ནང་སྐབས་འཆི་མེད་ལྷ་སྤེའི་སྐོ་ནས་བརྟག་

བཞུགས་དང་། ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཁུལ་ལྷགས་བཤད་གནང་བར་དགེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད། ཟླ་
བ་ 5 ཆེས་ 2 ཉིན་ཉིན་ 14 རིང་བཞུགས་སྐར་དུ་ཆོས་ལུ་བ་མང་དུ་འདུས་པར་ལས་རིམ་ཆེན་མོ་མཚན་བཞི་
སྐགས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་ཟབ་མོ་སྦྱུལ། ཆེས་ 28 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྲང་དུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་རིང་མིན་
སོག་ཡུལ་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུང་རྒྱུར་བསྐྱུར་འགྲོར་སྐྱུར་པའི་འཕྲིན་ལས་ལ་གོགས་བར་མི་འབྱུང་ཆེད་གཞུང་ཉེན་
སྲུང་མའི་གཙོ་པོ་དཔལ་ལྷན་དམག་རྩེ་མའི་བསྐྱུང་གསོལ་གནང་དགོས་པའི་ལུ་སྐུལ་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་
མཚོག་ནས་གཟུང་འཁོར་གཅིག་གི་རིང་དེ་བཞེན་མཛད། ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 24 ཉིན་རྒྱལ་བའི་པོ་བྲང་དང་ཟླ་བ་ 11
ཆེས་ 2 ཉིན་གྲིང་གྲང་བཅས་སུ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་བསྐྱུར་འགྲོའི་བདེ་དོན་ལས་འཕྲོས་པའི་
བཀའ་མོལ་ཞེས་དུ་མཛད། ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 7 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་རྩོར་གདན་དུ་ཕེབས་ཁའི་ཐོན་མཛལ་ལུ་བར་
ཕེབས་སྐབས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་རྩོ་རྩེ་འཛིགས་ཀྱིད་ཀྱི་སློབ་སྲུབས་ཞུས་ཤིག་གནང་
བའི་གསོལ་འདེབས་འབུལ་གནང་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་དེ་བཞེན་གནང།

སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 29 ཉིན་ལྷོ་མི་ཨ་ཤོ་ཀ་མགོན་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་
ལྷོད་བཞུགས་དང་། ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 15 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་དང་ལྷན་ཅིག་པོད་དུ་ལྷ་སློར་དང་པོར་བསྐྱུང་བའི་
སྐྱུ་ཚབ་ཀྱིས་བསྐྱུར་པའི་བཀྱིས་པའི་སློབ་པ་བསྐྱུར་ལ་གཞིགས་རྟོག་མཛད། ཆེས་ 28 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ལྷན་གཉིས་
བཞུགས་སྐར་པོ་བྲང་དུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས། བོད་དུ་གསལ་བའི་གནས་ཚུང་གི་བཀའ་ལྷུང་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་བསྐྱུར་
མཛད། ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷན་ཐར་ལས།

གནས་ཚུང་གི་བཀའ་ལྷུང་དང་། སྤྱིད་ལོར་རྩོ་པོ་དང་ལྷ་མོའི་སྐུན་སྲུང་ཐོན་འཕྲུག་བསྐྱིལ་བའི་ཕེབས་སྐྱོ་བཅས་ཅེ་མཐུན་
ལྷར་དེལ་མགོ་མཁུལ་བཅེ་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་གཏེར་སློབ་བསོད་རྒྱལ་ལས་རབ་གྲིང་བའི་གཏེར་མའི་གསུང་ལུང་བའི་
བཀའ་དབང་ལུ་རྒྱུའི་སློར་བཀའ་བསྐྱུར་ཞུས་པར། ང་ཚོ་བོད་མི་ཚང་མ་བདེ་སྤྱིད་འདོད་པ་དང་། དེའི་ཅ་བ་རྒྱལ་བའི་
མཛད་འཕྲིན་ལ་རག་ལས་པས་དེ་ལ་མན་ན་དེས་པར་གསན་བཞེས་གནང་གལ་ཆེ་ཚུལ་གྱི་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་མཐུན་

བསྐྱུལ། ཞེས་བཀའ་ཕེབས། དེ་གའི་ལོ་མཇུག་ལ་ཉེ་བར་མགོན་པོ་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་ལྷན་
གཉིས་བསྐྱུར་འགྲོའི་དོན་དུ་ལུབ་ཕྱོགས་ཡུལ་ཁག་ཏུ་ཆེབས་བསྐྱུར་གནང་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་མི་
དམངས་ལ། “བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་བཞི་ཀ་རང་རང་གི་སྤྱོད་པ་ལོང་མའི་བཞེད་སློལ་སྐྱུ་བུ་མི་འདྲ་བ་དང་། འདོན་རྟ་
དབྱུངས། ཚོ་ག་སྐྱུག་ལེན་སྐྱུ་བུ་འདྲ་བ་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་དོན་དུ་སློབ་པ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་སྐྱུག་ཡིན་པ་
ཅན་པའི་སློབ་སྐྱུ་ཆགས་སྐར་ཕྱོགས་ལྷུང་གི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་བསྐྱུར་བ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། གསུང་
རབ་མ་ལུས་པ་གདམས་དག་ཏུ་འཆར་གང་ལུབ་གནང་སྟེ་པན་ཚུན་དག་སྐར་ལོར་བུའི་ལོད་ཀྱིས་ཞུབ་པར་མཛད་དགོས། བོད་
ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཚང་མ་འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་གཞིགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་སྐད་ཡིག་དང་གོམས་གཤིས་ཚང་མ་གཅིག་སྐྱུར་ཡིན་

པས་”དེ་ལྟེ་འབྲེད་སྤྱོད་ལྷན་ལྷན་མི་རྒྱུ་བ་སོགས་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྤྱོད་ལྷན་དགོངས་དང་ཡོངས་སྤྱོད་ལྷན་པའི་བཀའ་སྤྱོད་སྤྱོད། ཡང་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས། “དོ་རྗེ་འཆང་པ་བོང་ཁ་པས་སྤྱོད་ལྷན་རྗེ་སྤྱོད་ལྷན་རིན་པོ་ཆེ་དོ་རྗེ་འཛིན་ལྷན་དངོས་སྤྱོད་གཞིགས་ཚུལ་དང། ཡང་སྤྱོད་ལྷན་རིན་པོ་ཆེས་དོ་རྗེ་འཆང་རང་ཉིད་ལ་གྲིང་གོང་མ་གྲོ་བཟང་ལུང་ཉོགས་བསྟན་འཛིན་འཛིན་ལས་ཡོངས་འཛིན་ལོ་བདུན་ལས་གནང་རྒྱལ་བྱུང་བར་བརྟེན་གོང་མའི་མཛད་པའི་འཕྲོ་སྤྱོད་དགོས་ཚུལ་མེད་པ་དང་ཆ་མ་འོངས་མཛོན་སྤྱོད་དུ་གཞིགས་པའི་ལུང་བསྟན་ལྷན་བྱུང་བྱུང་འདུག”ཅེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཐར་དུ་གསལ།

བོད་ལྗེ་ ༡༠ ཚེས་ ༡༥ ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 22 ཉིན་དཔལ་ལྷན་དུས་ཚེན་དུ་འཁེལ་བར་དང་སྤྱོད་ལྷན་སྤྱོད་དུ་རྣམས་ལྷན་འདུས་མང་དང་ལྷན་ཅིག་བོད་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་བདེ་ཅུང་སྤྱོད་ལྷན་དམར་ནག་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བསྟན་སྤྱོད་རྣམས་ལ་མཚོན་ཅིང་བསྟན་པའི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་སྤྱོད། དགའ་ལྷན་ལྷན་མཚོན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྣམས་ལྷན་འདུས་མང་དང་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ལྷན་མཚོན་ཀྱི་ཚོགས་འཁོར་དང་གསང་བདེ་འཛིན་གསུམ་དུས་འཁོར་དང་བཅས་པའི་སྤོན་ལས་སོགས་མཚོན་སྤོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1981 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 11 ཉིན་དོར་གདན་བོད་དགོན་དུ་ཆེབས་བསྟན་གནང་བར་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་མཛུམ་ཉེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་གནང། ཚེས་ 14 དགོང་ཚོ་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་བཀའ་དབང་གསན་པའི་སྤྱོད་ལྷན་ཉིད་དུ་རྒྱལ་ཡུལ་ཚེན་མོ་སྤྱོད་གཞིགས་པའི་གནས་ཚུལ་འབྲུལ། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམས་ཐར་ལས།

དེ་ཉིན་བཀའ་དབང་གི་སར་ཡིག་སྤོགས་ཁ་སྤྱོད་བ་ཞིག་འབྲོར་བར་དེད་ནས་བསྟན་པས་ཁོ་བོའི་སྤྱོད་ལྷན་འདུས་པའི་གནས་ཚུལ་དང། དེད་ལ་སེམས་གསོ་མཛད་རྒྱའི་ཆེད་བཀའ་འགན་ལོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་མཚོན་ཐོག་གནས་ཚུལ་སྤུལ་བ་དེད་འདུག །ཡིན་ནའང། ཁོ་བོས་ཡི་གེ་སྤོན་ལ་མཛོང་སྤྱོད་ལྷན་འཛོད་དོན་གནས་ཚུལ་རིན་པོ་ཆེར་པར་སྤོན་གསན་ཞུས་པ་དང། རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་གཉིས་ལ་སྤྱོད་ལྷན་སྤྱོད་ལྷན་ལྷན་གྱི་ལྷན་ལ་ཡིན། སྤྱོད་ལྷན་འོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོས་ཁོ་བོར་སེམས་གསོ་སྤོན་སྤོན་མཛད་པ་བཅས་དགའ་སྤྱོད་ལྷན་འདུག་ཅིག་བྱུང། ཚེས་བཅོ་བརྒྱད་

ཉིན་ཁོ་བོ་རྣམས་ཕྱིར་ལོག་སྤྱོད་ལྷན་རིན་པོ་ཆེ་ཁོ་བོའི་སར་ཆེད་མེད་ལྷན་གྱིས་སྤོད་མཛུམ་ཞུས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམས་ཐར་དུ་བཀའ་སྤྱོད། སྤྱི་ལོ་ 1981 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་པོ་བྱུང་དུ་སྤོད་བཞུགས་མཛད། དགའ་ལྷན་སྤྱོད་ལྷན་སྤོད་ཉེ་ལྷ་བ་ 4 ཚེས་ 19 ཉིན་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ལྷན་ཚེན་འོངས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་ཁྱི་ཆེན་དོ་རྗེ་འཆང་དང་ས་སྤྱོད་བདག་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ། འབྲུག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། སྤོན་གྲིང་ཁྱི་ཆེན། ཐོན་གྱི་མཁན་པོ་ལུང་ཉོགས་བསྟན་ཉི་བཅས་དང། དབུ་བཞུགས་གསུམ་སྤྱོད་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་གསེར་གོང་མཚོན་ཞབས་བཅས་སྤོན་འཛོམས་ཐོག་ཆེ་དཔག་མེད་འཆི་མེད་ལྷན་ལྷན་སྤོན་ནས་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པར། “མི་ཞིགས་སྤོག་གི་ཀ་བ་ལྷན་དུ་བརྟན་པའི་བྱིན་བརྒྱུ་པར།” ཅེས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་

གསུངས། ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 27 ཉིན་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཨ་རིའི་ཡུལ་དུ་དབུ་ལྷ་སྲི་འཁོར་ལོའི་དབང་ལོ་ཆེ་གནང་བར་
ཆིབས་ཞལ་བརྒྱུར་རྒྱུར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་རྟེན་གསུམ་མཇལ་དར་དང་སྤྱི་བྱེའི་གསུང་ལོལ་ཞིབ་
སྤྱུག་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 7 རང་དགེ་བཤེས་བཟོད་པའི་ཆོས་ཚོགས་ཀྱིས་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་བའི་རོང་
དབུ་ལྷ་སྲི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་པོར་བཞེངས་ཏེ་རྒྱལ་ཕྱོགས་པ་དང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་སྤྱུལ་དགེ་བཤེས་
སོགས་ཆོས་ལུ་བ་ཆེན་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་སྤྱུག་ལ་དུས་དབང་སོགས་འདོད་ཆོས་མང་དུ་སྤྱུལ། ལྷ་བ་ 8 ཆོས་ 20 ཉིན་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གདན་ལུས་ཀྱིས་ཨ་རིའི་ལུལ་དུ་དུས་དབང་སོགས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་རི་ལྟར་
བརྒྱུངས་པའི་ཚུལ་རྣམས་སྤྱན་གསལ་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱགས་ལ་ཟད་མི་ཤེས་པའི་དགུའི་
ཆོར་ཆེན་པོ་འབྲུངས། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཕྱི་རྒྱ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཉིན་གནས་དགའ་གཉིས་སྟོ་ཆོས་ལུ་གནང་མཛད། ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་སྤྱན་བཤེས་
ཤེས་དོན་ལྡན་ཅོལ་ར་ཉལོ་མིར་འཆར་ཅན་ཕྱག་རྩ་ལུ་བཅར་སྐབས་ཀྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་རྩ་ཏུ་ཅང་ཞན་པོ་ཡོད་
ཚུལ་ལུས་པར་དེ་འབྲུལ་ཡེ་དོན་གྱི་མོ་རོང་ཐོག་བཟུ་ཤེས་རབ་བརྟན་དུ་ཕེབས་ཏེ། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་དར་རྟེན་
གསུམ་དང་སྤྱགས་སྤྱི་ཆེ་བརྟན་པ་དང་། ཅི་སྟེ་དགོངས་པ་གཞན་དུ་གཏད་ཟེན་ཆེ་ཡང་སྲིད་འབྲུལ་བྲལ་སྤྱར་དུ་འཕྱོན་
པའི་འབོད་སྤྱུལ་སྤྱན་མེད་གསོལ་འདེབས་མཛད་ཀྱང་། སལ་ཆེར་དགོངས་པ་གཞན་དུ་གཤེགས་པའི་ཚུལ་མཛད་
བཞིན་དུ་བཞུགས། སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་རྩ་ཞན་པོ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོས་འབྲུལ་རོས་རང་ཁྱི་བྱང་སྤྱི་
བྱང་དུ་བསྐྱོད་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ནས་ཕེབས་བྱུང་འདུག ། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱུགས་དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་
བསྐྱུས་བྱུང་ཅམ་རེད། གཞན་བྱ་ཐབས་གང་ཡང་མི་འདུག །སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ངན་ལས་འདས་པའི་གཟིམ་
ཁྱིའི་འོག་ཏུ་མགོ་བརྟུག་སྟེ་སྟོན་ལམ་ལུགས་འགྲུ་ཏུ་བཏབ། དེ་ནས་སྤྱི་ཞབས་སྤྱི་ཏེ་དང་རྩ་སྟོད་རྒྱ་དབང་སྤྱུལ་སྤྱི་གཉིས་
དང་མཉམ་དུ་སྤྱི་མ་མཚོད་པ་དང་བདེ་མཚོག་གི་སྟོན་ལམ་ཞིག་བཏོན་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཏེ། བཤེས་གཉེན་
བསྟན་ཚུལ་གྱི་གཏས་ཁ་ལ་ཁྱིའི་ནས་ནང་གི་དེ་ཉིད་བྱིར་འདོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་ཡང་མཇལ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་
གལ་ཆེ། དེ་ནས་ཀྱང་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱིས། “སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ཞི་ངར་རྒྱང་རྒྱང་སྐབས་ནས་འདིས་ཤིང་རྟོན་པ་
འདྲ་གསོལ་རས་སུ་གནང་། སྐབས་སུ་གང་བབས་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྣམས་ཐབས་མཁས་སུགས་རྗེའི་སྟོན་གསུངས་ཏེ་
རོས་རང་ལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་བཀའ་འདི་ཆེན་པོ་ཡིན།” ཞེས་སྤྱན་མོང་བའི་ལུགས་དང་མཚུངས་པའི་བཀའ་འདི་ནི་
རྗེས་འདྲི་གསུང་ཡང་སྤྱུལ། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ཞི་སྤྱན་མོང་བའི་སྤྱང་
རོང་ཡང་ལམ་རིམ་སྟོན་སྤྱི་གི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་དང་། དབུ་ལྷ་སྲི་འཁོར་ལོ་སྤྱི་ལའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་ཚོད་མེད་
ཡོངས་གསུངས་སུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་གཞན་
དོན་དུ་གཤེགས་པའི་ཉིན་གྱི་ཉིན་གྱང་ཅམ་ལ། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་ཆེད་ཕེབས་མཛད་པར་མགོན་
པོ་མཚོག་ནས་དེ་མ་ཉིད་དུ་གྱུ་རུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་བརྟན་བྱིན་ཅན་ཞིག་འབྲུལ་གནང་གིས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་སྤྱི་ཆེ་

ཞབས་པད་ཡུན་དུ་བརྟན་དགོས་པའི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་དུ་འབྲུལ་གནང་མཛད། གྲུ་རུའི་སྐྱབ་བརྟན་སྲུང་བར་
དགོངས་གཞི་ཆེ་དེས་ཡུང་བརྗོད་པའི་སློབས་པ་སྲུང་ལ་ཡོད། བོད་ཚུ་ཁྱི་སྤྱི་ལོ་ 1982 ནང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་
ཆེ་མཚོག་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་བརྟན་དུ་སྐྱུའི་ཆེ་སྐྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི་ཡང་ཡང་གནང་ཞིང་ལྷན་མཛམ་གསུང་
མོལ་སོགས་ཡུང་སྲུང་རྒྱན་ལྷན་མཛད། ལྷན་བ་ 7 ཆེས་ 5 ཉིན་བོད་གཞིས་ཤེས་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
ཞིང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེས་རྗོད་ཅེ་སློབ་དཔོན་དང་མཚམས་ལྷན་གསུང་བཤད་མཛད་དེ། སློབ་དཀར་ཡིད་བཞིན་
འཁོར་ལོའི་སློབ་ནས་མཁའ་འགྲོ་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ་བརྟན་བཞུགས་སྲུང་། དེ་ནས་ཡུང་གཞུང་འབངས་ཀྱི་གྲིས་
བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་སྲུང་བ་དགྲེས་བཞེས་དང་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་དང་ལྷན་མཛམ་གསུང་མོལ་གནང་
བ་སོགས་མང་དུ་མཚེས།

བོད་ཚུ་ཁྱི་སྤྱི་ལོ་ 1983 ལྷན་བ་ 1 ཆེས་ 20 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་གར་སློབ་
ཕྱོགས་སྲུ་བཞུགས་པར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྲུགས་བཞོད་གནང་ཐོག་སྐྱེ་སྤྱི་ལོ་ཡིག་ཚང་ནས་རྒྱ་སྲུང་ཉེ་ལམ་རིམ་
ཚོས་ལྷན་པོ་ཡོངས་ཤེས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་སྲུང་། བོད་ཚུ་པག་ལྷན་ 1 ཆེས་ 1 ལྷན་བ་ 2 ཆེས་ 13
ཉིན་ཤེས་ཀྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་འབྲས་སྲུངས་ཚོགས་ཆེན་དུ་གཞུང་འབྲེལ་དགྲུང་གསར་མཛད་སློབ་སྤྱི་ལོ་ཞིང་གཞུང་ས་
དང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཏྲུགས་རྩས་རྟེན་གསུམ་སོགས་འབྲུལ་རྟེན་རྣམས་མ་ཚང་བ་མེད་པར་སྲུང་བར་
དགྲེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད། མཛད་སློབ་གྲུབ་མཚམས་ཡོངས་འཛིན་རྗོད་ཅེ་འཆང་ཆེན་པོ་འདུའང་དབུ་ཅེའི་གཟིམ་
ཚུང་དུ་གདན་འདྲེན་གྲིས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་ལྷན་མ་མཚོད་པའི་ཚོགས་འཁོར་དང་འབྲེལ་བརྟན་
བཞུགས་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཉིན་གསུམ་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་
རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབ་གདུང་མཚོད་རྟེན་ལ་བདེ་མཚོག་དང་འབྲེལ་བའི་རབ་གནས་དགའ་ལོགས་ཆར་འབེབས་མཛད། དེའི་
དགོང་ཚོར། སྤྱི་ལོ་ 1980 ནས་ 1982 བར་དུ་ཐོན་པའི་དགའ་བཤེས་སྐྱབ་རམས་དང་སློབ་དཔོན་སོགས་དགའ་བཤེས་
དགུ་བརྒྱ་ཐམས་པར་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལག་འབྲེང་གནང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བྱ་དགའི་ལོགས་སྐྱེས་
སྐྱུལ། དེ་ནས་བརྟན་བཞུགས་སྲུང་བ་དགྲེས་བཞེས་མཛད། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་དང་གསེར་ཀོང་མཚོན་ཞབས་པ་
བཅས་དང་ལྷན་བཞུགས་བསྐྱུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

སྐབས་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཁོ་བོ། གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་གསོལ་ཚོགས་ལྷན་བཞེས་ཀྱིས་བཀའ་
མཚོད་ལ་རོལ། དེ་ཉིན་རང་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་ཚང་མར་ལྷན་བྱེད་གསོལ་སློབ་གནས་རྒྱས་སྲུང་། དེའི་
སྐབས་མཚོན་ཞབས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས། དེང་སྐབས་དུས་ཚོད་འདི་འདྲ་ཞིག་ལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཆབ་སྲིད་ཡོངས་
རྒྱུགས་ཀྱི་སྲུགས་འགན་ལེན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱབ་རྒྱུ་ལྱིས་བསྐྱེད་སྲུང་བཞེས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་བ་རིན་
པོ་ཆེའི་སྲུགས་ཀྱི་གདན་ས་ནི་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་འབའ་ཞིག་ལས་མེད། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱབ་ཆེ་ཞབས་པད་

མ་བཟུན་པར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཉམས་སྦྲོས་གཏོང་ག་ལ་ཤོད། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲོ་ཆེ་ཞབས་པད་ཡུན་དུ་འཚོ་
བཞུགས་ཡོད་པ་ཞེས་བཤུམས་བཞེན་དུ་སྟོན་སེང་གསོལ་འདེབས་ནན་ཆེ་གནང་སོང་བས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
ཡང་མཉམས་ཡིད་འགྲོངས་པོར་གྱུར། ང་རང་ཡང་མཚེ་མ་ཤོར་ཉེ་སེམས་ལ་གདུང་བ་ཅི་ཆེ་སྤྲེས་བྱུང། དུས་རྒྱུན་གསེར་
ཤོང་རིན་པོ་ཆེ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་གྱི་མཉམས་དང་དཔེར་འོས་པ་ཞིག་ཡོད་ལ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དེད་རང་
གསུམ་འཛོམས་སྐབས་མཉམས་འགྲོངས་པོའི་ངང་ནས་བཀའ་མོལ་གསུང་རེས་གནང་སྐབས་བཤུམས་པ་དང་། ཡང་དེ་མ་
ཐག་ཞལ་ཤོབ་ཀྱི་རེ་གནང་སྐབས་བཞད་མོ་བཀག་མ་ཐུབ་པ་དེ་འདྲ་ཡང་ཡང་ཡོང་གིན་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། བོད་ཀྱི་
སྤྲེས་བྱ་ཆེན་པོ་རྣམས་སྤོགས་གང་ནས་བསམས་ཀྱང་རྒྱལ་བ་སྟོན་བོད་འབངས་དང་བཅས་པར་སྤྲི་རིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ།
ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁའ་པ་མཚོ་ག་ནས་ལྷ་རམས་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མཚན་རྟགས་བཞེས་
ནས་མི་ལོ་ 34 དང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལྷ་རམས་མཚན་རྟགས་བཞེས་ནས་མི་ལོ་ 60 འཁོར་བའི་
གཞུང་འབྲེལ་དགའ་སྟོན་མཛད་སྒོ་བསྐྱེད་སྤྱོད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོ་ག་ནས།

སྐབས་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཤིང་པག་ལོར་གདན་སར་མཚན་རྟགས་གནང་ནས་འདི་ལོ་ཆུ་པག་ལོའི་བར་ལོ་བྱུག་ཏུ་དང་། ཁོ་
མོ་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མིང་རྟགས་ཟེན་ནས་ལོ་ཉེར་ལྔ་སོང་བའི་དུས་དྲན་བྱེད་རྒྱ་གཉིས་མ་བསྐྱེགས་སྟུན་གྱུབ་
ལྷ་བྱའི་དུས་མཚུངས་སུ་སྤྱི་ཆེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་བདག་གི་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་ཁི་ཆེན་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་
པོས་དབུས་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་ཡོངས་རྫོགས། ཚོས་སྤེལ་གཤིང་དགེ་འདུན། སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་མཚོན་པོ་སྤོ་བྱེད་པ་སོགས་
འབྲས་སྤྱངས་ཚོགས་ཆེན་དུ་ཆང་འཛོམས་སར་རྟོགས་བརྗོད་མཉམས་མ་ལས།

ཁྱད་བར་རང་གིས་སྟོན་བྱས་དགེ་བ་ལ། །རྗེས་སེམས་བྲལ་བས་དགའ་བ་ཆེར་བསྐྱེད་ནས།།

སྟོན་བྱས་དགེ་བ་ཤོང་དུ་འཕེལ་ལོ་ཞེས། །རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་དོན་དེ་སྐྱབ་བྱིར་དང་།།

དགོས་པ་གཞན་ཡང་མང་དུ་མཐོང་བས་ན། །སེམས་ཁྱོད་དགའ་བ་འདི་ལྟར་བསྐྱེད་ན་ལེགས།། ཞེས་སོགས་ཀྱི་
ལུང་འཕྲེན་དང་བཅས་ཁོ་མོས་ད་པན་གཙོ་བོར་ཚོས་སྤོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་མི་ཆེ་བསྐྱེལ་ཚུལ་རགས་ཅམ་བཤའ་སྐབས།
སྟོན་གཉེར་ཐད་རང་ལོ་བཙོ་ལྷ་ཡས་མས་བར་གཞན་སྟོན་བས་དང་། དེ་མཚམས་ནས་རང་སྟོན་གཞན་སྟོན་གཉིས་
ཀའི་སྒོ་ནས་བྱས། དགེ་བཤེས་བཅང་ཟེན་ནས་གཞན་གྱིས་བསྐྱེལ་བ་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྟོན་གཉེར་བྱེད་ཀྱིས་ཆེན་པོ་བྱས་
ཤིང་། ཆུང་དུས་སྐབས་ནས་རིག་པ་བཟང་པོ་ཡོད་ཀྱང་། ལེ་ལོའི་སྟོན་གྱིས་སྐབས་འགར་སྟོན་གཉེར་བྱེད་རྒྱུར་སྟུན་
སྤང་ཡོང་གིན་ཡོད་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལོ་དང་ཟླ་བ་སྤྲེལ་ནས་ཉིན་རེར་ཐེངས་གཉིས་རེར་ཕེབས་ཉེ་སྟོན་
ཁིད་གནང་བ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བཀའ་འདེབས་བྱང་ཆུབ་སྤྱིང་པོའི་བར་གཞལ་བར་དཀའ་ཞིང་། ད་
ཆ་སྤྲི་ན་མཐོ་སོར་ཕེབས་ཟེན་མོད། སྤྲི་བཞུགས་ལེགས་པོ་དང་། མཉམས་བཀའ་ཕེབས་པོ་ཡོད་པ་གཉིས་གཞིར་བཟུང་སྟེ་
དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཅམ་ཞིག་འཚོ་གཞེས་གནང་བའི་གསོལ་འདེབས་ལྷ་རྒྱུར། རྗེ་རྗེ་འཆང་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་
དགོངས་བཞེས་གནང་གྱུབ་པ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་སྤྲེལ་གསོལ་འདེབས་ལུས། ཞེས་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས།

མགོན་པོ་མཚོ་ག་ནས་ལན་དུ་མར། “སུས་བལྟས་ཀྱང་དེད་ཅག་བསྐྱེལ་བ་ཁི་སྤོག་གི་བར་དུ་གནས་མི་སྤིང་བཤེས་པས་དེ་

ལྷར་བརྗོད་པ་ནི་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར། སྐབས་དེར་ཡང་། “སྐྱེ་ཆེ་བསྐལ་པ་མི་ཕྱག་ནས་མི་
ཕྱག་གི་བར་དུ”ཞེས་མ་གསུངས་པའི་ཚུལ་འདི་ཅམ་ལ་ཡང་བསམ་གཞིག་བྱ་རྒྱུ་མང་དུ་ཡོད། མཚན་པ་མཐའ་དག་
དངོས་ཡོད་ལ་བསྐྱེད་ཞིང་སྐྱེན་མོང་གཏུལ་བྱའི་སྤང་ཚོད་ཉིད་གཅིགས་སུ་བཟུང་སྟེ། བསྐྱེད་འགྲོ་སྦྱོང་བའི་རྣམ་པར་
ཐར་པ་འདི་ཅམ་ལ་འདྲ་སྲིད་ཀྱང་འགྲུབ་དགའ། ལོ་དེའི་སློན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐབས་པོད་བསྐྱེད་སྤྲོད་ཞབས་རིམ་
གནད་སློན་སྐྱབ་པར་མཚན། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ལོ་འདིར་དགའ་འདུན་སུམ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་སྟོར་འདུ་འཛོམས་གྱིས་སློན་ལམ་ཉིན་བརྒྱད་འཚོགས་རིང་སྐབས་གྲུ་པན་བདེ་
ལེགས་བཤད་སྤྲོད་པས་ཚོས་རྒྱལ་སློ་བྱུང་ལས་བཅོལ། རྒྱུད་སྤྲོད་ནས་ལྷགས་མཐའ། སྟོད་རྒྱུད་གྲུ་ཚང་ནས་མགོན་པོ།
ས་སྐྱེ་པས་སྟོལ་མ་གཡུལ་མདོས། རྟེན་མས་བྱང་གཏེར་ལུང་པའི་གཏོར་སྐྱབ་གནད་སློན་དང་འབྲེལ་ཆེས་བརྒྱད་གྱི་ཕྱི་
རྫོང་ཆོད་གཉེས་དང་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་རྩེ་འཕེན་བྱ་རྒྱུར་བརྟེན། ཉིན་གྱང་ཆུ་ཚོད་བཅུ་གཉེས་པར་ཁོ་བོ་དང་། གསེར་
ཀོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་དང་ལྷན་དུ་ཡོངས་འཛིན་རྩོམ་ཆེད་ཆེན་པོས་དུག་ཅུ་མའི་གཏོར་འབུལ་དང་

བསྐྱེད་སྤྲོད་ལ་རྒྱར་སྐྱབ་པའི་ཐུགས་སློན་གནད། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་སྐྱེལ། ཡོངས་
འཛིན་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སློན་ཅམ་ནས་དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་མནལ་བེན་པ་དང་། མགོན་པོ་མཚོག་སྤྲོད་སིར་
བཞུགས་སྐབས་གསེར་ཀོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 4 ཉིན་སློ་བྱུང་དུ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་
གཤེགས་པའི་ཚུལ་གསལ་བའི་ཁར། ཡོངས་འཛིན་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱེ་སྤྲོད་བཞེས་ཡོད་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ཐུགས་
སྦྱོང་ལ་ཆེན་པོས་ནོན་བཞེན་ཆེས་ 25 ཉིན་བྱིར་བཞུགས་སྐར་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར། དེ་འབྲེལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་
པོ་ཆེའི་སྐྱེ་བྱང་དུ་སྐྱེན་འབྲིར་ཕེབས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

དེ་ཉིན་ཆུ་ཚོད་གཉེས་པའི་ཐོག་སྤྲོད་སྐྱེ་བྱང་དུ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་བཅར་སྐབས་སྐྱེན་བབ་ཕྱི་བཞེས་འདུག་
པར་སྐྱོ་མམ་ཡིད་གཏུངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་བྱ་ཐབས་བྲལ། སྐྱེན་གཞི་འབྲེལ་དུངས་ཐོག་ཞབས་བད་བརྟེན་པའི་གསོལ་
འདེབས་སྟོང་ཐག་པ་ནས་ཞུས། ཆེས་ཉེར་དུག་སྤྲོ་སྤྲོད་ཡང་ཆེད་བཅར་གྱིས་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་དང་སྐྱགས་སྐྱེན་
གཞི་དུངས་སྤྲོད་བཞེས་པའི་སྐྱེན་སེང་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་ཞུས། གནས་རྒྱུད་གི་བཀའ་ལུང་དུ། དུག་དབྱུང་བྱུབས་
ཞུས་འབུལ་དགོས་ཕེབས་མོད། དེ་བཞེན་ཞུ་སྐྱབས་བདེ་མིན་ལ་བརྟེན། ཡགོང་ས་ལྷ་བའི་དག་སྤྲོད་འཁོར་ལོའི་རྒྱ་ཅན་
ཁོངས་ལས་བཞེདེ་ལྷ་མོའི་ནང་ཚན་ཞི་བའི་ལྷ་མོའི་བསྐྱེན་པ་ཉིན་གསུམ་བཏང་སྟེ་བསྐྱབས་པའི་ཞུས་རྒྱ་ཤེལ་དམ་གང་

འབུལ་ལམ་ཞུས་པ་ཉིན་ལྷར་བཞེས། ཞེས་གསུངས། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 17 ཉིན་སྐར་ཡང་གོང་ལྷར་བསྐྱབས་ཏེ་ཞུས་
ཆབ་འབུལ་གནད་མཚན་པར་སྐྱེན་གཞི་དུངས་སྤྲོད་ཕན་བྱ་བྱུང། ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 22 ཉིན་ཡང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་
ཆེའི་བྱང་དུ་ཕེབས་ཤིང་། དེ་འབྲེལ་ཡོངས་འཛིན་བཀའ་བྲིན་ཅན་གྱིས་དགེས་བརྟེ་ཆེན་པོས་དབང་ལུང་མན་དག་
ཐུགས་སྐྱོ་ཁོངས་པ་བསྐྱེལ་བའི་བཀའ་བྲིན་རྗེས་བྲན་དང་། སྐྱབ་པའི་མཚོད་པར་དགོངས་ཏེ་བོད་ནས་གཉེན་འབྲེད་དུ་

འཕྱོར་བ་སོགས་སེར་སྐྱ་སྣོད་སྤྲུལ་བཀའ་བར་དབང་ཏུ་སྤྲུགས་མས་འདྲིལ་གྱི་ལྷ་བཅུ་གསུམ་མའི་དབང་ཆེན་
སྐུལ་ཅིང་ཡི་དམ་དེ་ཉིད་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་མཚོད་རྒྱས་འབྲུལ་མཛད།

དེ་ནས་ཀྱང་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་མེད་ཏུ་རྒྱས་ཤིང་། ཕྱོགས་འདུས་ཀྱི་རྗེས་འབྲུག་ཉིན་བཞིན་འབེལ་བས་སྤྲུག་
ཚོད་སྐར་ཆ་ཙམ་ལ་ཡང་སྣོད་བཞུགས་གནང་ཡོང་མེད་བར་གྱུར། དེ་དེ་བཞིན་སྐུས་ཀྱང་བཛོད་མི་ལུས། དེར་བཞེན།
སྤྱི་བསྐོམས་ལྷ་བྱ་མི་བྱ་ཀ་མེད་ཡིན། དེ་ལ་སྣོན་གྱི་དུས་སྤྱི་ལོ་སར་གྱི་དམངས་མཛལ་དང་གཟའ་འཁོར་དུ་མའི་རིང་
གི་སྣོན་ལམ་གསུང་ཚོས་ཆེན་མོ། བསྟན་སྲིད་ཞབས་རིམ་གྱི་ཚོགས་ཤེབས། སྐར་མཛལ། དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་བཀའ་
ཚོས། མཛད་སྣོར་ཆེབས་སྐྱུར་སོགས་ཤོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་ཡས་ལ་བསྐྱུངས། དེའི་ཁར།
འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱི་གང་སར་ཚོལ་ས་བསྐྱུར་གསུང་བཤད་དང་མཛལ་འབྲད། དུག་དཔེ་གསར་ཚོམ། གསར་འགོད་
བཅར་འཕྲི། ཚོས་སྲིད་གྱི་བསྐོ་སྐྱེད་དང་ལམ་སྣོན་བཀའ་སྣོན། དབང་བསྐྱུར་བཀའ་ཚོས་སོགས་བཛོད་གྱིས་མི་ལང་
བའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས། ད་དུང་རྒྱ་གར་མི་དམངས་ལ་མཛལ་འབྲད་དང་བཀའ་སྣོན་གསུང་ཚོས། རྒྱ་རིགས་ལ་
གསུང་ཚོས་དང་ལམ་སྣོན་གསལ་བཤད། ཤར་ཕྱོགས་དང་ལྷན་ཚོ་ཁག་དང་ཤོད་རིགས་སྣོན་མར་བཀའ་ཚོས།
དབང་ལུང་མན་ངག་དགོན་རིགས་སྐར་གསོ་དང་བརྒྱུད་སྤེལ་སོགས་ཚོས་སྲིད་གྱི་མཛད་ལ་མཐའ་ཡས། མཛད་
འཕྲིན་དེ་དག་ལས་མཉེས་ཤོས་གནང་བ་ནི་སྣོན་སྤྲུལ་གསལ་ལོ་གཞིན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བསྐོ་སྐྱེད་དང་ལམ་སྣོན་
གནང་བ་དེ་ཡིན། བཀའ་སྣོན་གྱི་སྐབས་སལ་ལོ་ཆེད། “དེ་ཅག་ཀླན་བ་རྣམས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བར་གཏོགས་ཤིང་དེ་
གྱིས་སྤྲུལ་ལྷ་ལ་ཉེ་བའི་མཚམས་སྤྱི་བསྐོམས་ཡོད། ལོ་གཞིན་རྣམས་ནི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་བར་གཏོགས་པས། འགྲུང་
འགྲུང་གིས་ཚང་སྐར་ནས་རང་ཉིད་གང་དུ་འཚོ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་དང་། ཆེས་འཛམ་གླིང་ཉིལ་པོ་འདི་སྤྱིད་སྐར་ལྷན་བ་དང་།
འཚོ་བ་མེད་ཅིང་ཞི་བདེས་འཚོ་བའི་གྲིམ་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་མིན་གྱི་ཅག་ལ་རག་ལས་ཤིང་འགན་ཡང་ཡོད།” ཅེས་
ཡང་ཡང་གསུངས་ཏེ་འགྲུང་འགྲུང་གྱི་དོན་ལ་ཉིན་མཚན་དབྱེར་མེད་ཏུ་སྤྲུགས་འཁུར་ཆེན་སོ་མཛད་དོ།།

བཅོ་ལྔ་པ། བྱུང་མེད་ཀྱི་འགན་ཁུ་ས་དང་བཅུན་མའི་སློབ་གཉེར་སོགས་ལ་ཐུགས་སྦྱར་བསྐྱེད་ བཞེས་ཀྱི་རིམ་པར་སྤྲེལ།

བྱུང་མེད་ཀྱི་འགན་ཁུ་ས་དང་དགེ་སློང་མའི་སློབ་སྦྱོང་།

མོད་མི་རང་ངོས་ནས་བྱུང་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཚོད་པ་སོགས་དེ་སྡོན་པལ་ཆེར་བྱུང་མེད་ལ།   སྤྱད་ནས་ཁུ་ས་
སྤོགས་ཀྱི་བྱུང་མེད་རེ་བྱུང་གིས་རང་རང་གང་དུ་འཆར་བའི་ཡུལ་གྱི་གནས་བབ་ལ་གཞི་བཅོལ་ཞིང་།   མོད་མིའི་
གནས་ཚུལ་རི་བཞིན་མ་རྟོགས་པའི་དབང་གིས་འབད་བཅོན་བྱས་ཀྱང་མོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་འུགས་སྤྱོད་དེ་ཅམ་
བྱུང་མེད།   འོན་ཀྱང་།   སྤྱིར་བྱུང་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཆོས་དང་མིད།   སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་གྱི་ངོས་
ཐད་ནས་སློང་སློང་ཐོབ་བྱུ་ཡོང་བཞིན་པ་ཡིན།   བད་པའི་ཆོས་ལ་མཚོན་ན།   གཞུང་རྒྱལ་སུ་གནའ་མོའི་རྒྱ་གར་གྱི་
ཡུལ་སློབ་དང་།   སྐབས་བབས་ཀྱི་གདུལ་བྱུ་ལ་ལྟོས་ཏེ་བྱུང་མེད་མི་དགའ་བའི་བཤའ་བ་དུ་མ་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡོད་
པ་ཀྱུན་གསལ་ཡིན།   འོན་ཀྱང་།   ཆོས་པ་ཐ་དད་པར་བསམ་ཚུལ་འདྲ་མེད་ཅེ་ཡོད་ལ་མ་ལྟོས་པར་བད་པའི་ཆོས་ཀྱི་
གཞི་རྩའི་ལྟ་བུའི་ཐོག་ནས་སློང་ན།   མོ་མཚོག་མོ་དམན་གྱི་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་པར་ཟད།   སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལའང་ལྟ་
ཚུལ་གཅིག་ཉིད་ལས་མེད།   ཁུ་ས་པ་ཆེ་རྒྱུང་དང་མཐུན་སྤྱོད་འཛོམས་མེན་སོགས་ནི་གང་དུའང་ཡོད་དེས་པས་དོན་
དངོས་ལ་སློབ་སྦྱོང་དང་ཆོས་ཉིད་ལ་ལོག་བཤའ་ནས་ཡང་མི་རུང་།   བྱུང་འཕྲུག་གི་སྤྱི་བསྐྱེད་ཏེ་འཆར་རྒྱ་རྒྱ་ལོ་ནང་
པའི་ཆོས་ཀྱིས་བཤའ་བཤའ་བའི་རྩ་བ་དེ་ཡིན་པས།   དེ་ལ་འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་ལུས་རྟེན་གྱི་ཆ་ནས་དབྱེ་གསལ་
བྱེད་མི་ཐུབ།   གང་ལྟར།   སྤྱི་ལོ་ 1986 ལྷ་བ་ 8 ཆོས་ 28 ཉིན་མོད་ཀྱི་བྱུང་མེད་ཚོགས་པའི་འགན་འཛིན་ལྷན་
ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་རྣམས་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

སྤྱི་བཏང་དེང་སང་འཛམ་གླིང་ནང་བྱུང་མེད་ཀྱི་མཐོང་དང་ཐོབ་ཐང་སློང་ལོད་མཁན་མང་པོ་ཡོད།   ལྷག་དོན་ཨ་མེ་རི་
ཀའི་ནང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད།   ང་རང་ཆོ་དེ་སྡུ་པན་ཆད་ཡིན་ན།   དམིགས་བསལ་གྱིས་བྱུང་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་མང་ཉུང་གི་
སློང་ལ་མོད་ནང་དུ་དོ་སྣང་ཅ་བ་ནས་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད།   དཔེར་ན།   ཆོས་སྤོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤའ་ན།   མོ་སོས་བྱེད་
ཐུབ་ན་སྤྱིས་པ་དང་བྱུང་མེད་ལ་ཁྱད་པར་གང་ཡང་མེད།   ང་ཆོའི་རང་བྱུང་ལྷ་མ་དེ་འདྲ་མང་པོ་ཡོང་གིན་ཡོད།   ཡང་ལྷ་
བྱང་ཡོད་པའི་ལྷ་མར་ཆ་བཞག་ན།   བསམ་སྤྲོད་སྤོང་རྩོམ་ལྟ་བུ་གོ་ས་ཏ་ཅང་མཐོ་པོ་ཡང་ཡོད།   སྤྱིར་བཏང་པོ་
མོའི་ལུས་རྟེན་གྱི་ཆ་ནས་དབྱེ་འབྱེད་ཏ་ལམ་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད།   ཡང་དུས་སྤྱིས་སྤྱེ་བ་གཞུང་གི་གཞུང་ཞབས་ནང་ལ་
བྱུང་མེད་མེད་པ་རེད།   དེ་ཡང་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཐོབ་ཐང་དབྱེ་འབྱེད་བཏང་བ་ཨེ་ཡིན།   སྤྱིར་བཏང་ལུང་པའི་ནང་ལ་
མིག་ལྟོས་འཇགས་མ་ཐུབ་པ་དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་ཆགས་པ་ཞིག་ལས་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཐོབ་ཐང་སྤོགས་པའི་བཟོ་
འདྲ་པོ་ཨེ་ཡིན་སྟེ།   སྤྱིར་མོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དེ་གའི་ནང་དེ་འདྲའི་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།   ལྷ་མོ་རྒྱ་

གར་གྱི་ཡུལ་ཚོས་ལ་སྐྱེས་པ་དང་བྱུང་མེད། དཔེར་ན། བཟའ་ཚང་བར་གྱི་གནས་ཚུལ། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་གི་སྐྱེས་པ་
དང་བྱུང་མེད་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་ལ་བལྟས་པ་ཡིན་ན། སལ་ཆེར་བོད་ལ་གྲུ་ཡངས་པོ་མེད་དམ་བསམ་གྱིན་འདུག། དཔེར་
ན། རྒྱ་གར་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཁྱོད་ཀྱི་མོངས་ན་བྱུང་མེད་དེ་མེར་སྲིབ་གཏོང་དགོས་པའི་ལུགས་སྲོལ་དེ་འདྲ་ཡོད་རྒྱ་
འདུག། ... སྤྱིར་བཏང་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་གྱི་ནང་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཟེར་གྱིན་ཡོད། ཅུ་བའི་ཆ་ནས་
རིགས་རྩས་དང་པོ་མའི་དབྱེ་བ་མེད་པ་ཡིན་ནའང་། སྤར་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་ཚོས་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་བསྐྱེད་ནས་འདུལ་
བའི་ནང་གི་འཕྲོ་སྤངས་འགའ་ཞིག་ལ་སྐྱེས་པ་དེ་རྟེན་མཐོ་བ་དང་བྱུང་མེད་དམ་འབར་ཅི་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་
ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྤོགས་ཀྱི་གཞུང་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ནའང་སྐྱེས་པའི་རྟེན་ལ་བསྐྱེད་པ་བརྗོད་ཆེ་བ་ཡོད་པ་རེད།
བྱུང་མེད་གྱི་རྟེན་དམན་པར་ཅི་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཡང་གསང་སྤྱགས་རྒྱུད་སྡེ་ལོག་མ་གསུམ་གྱི་ནང་ལའང་སལ་ཆེར་པ་
རོལ་དུ་སྤྱིན་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་འདྲ་བོ་རེད། ད་ཐོག་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་ནང་ནས་ཅི་མོར་གྲུར་བའམ་མཚོག་དུ་གྲུར་པ་དེ་
གསང་སྤྱགས་སྤྲེལ་མེད་ཡིན། གསང་སྤྱགས་སྤྲེལ་མེད་གྱི་གཞུང་ནས་ཐོག་མར་དབང་ལོན་པའི་སྐབས་ཡིན་ནའང་གཤེགས་
པ་དང་གཤེགས་མ། སེམས་དཔའ་དང་སེམས་མ། ཁྱོ་བོ་དང་ཁྱོ་མོ། ཞེས་སྤྱིར་བཏང་དེང་སང་གི་བརྗོད་སྲོལ་ལྟར་བོ་
མོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན། ... དེ་བཞིན་མ་རྒྱུད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དམ་ཚིག་གི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན། བྱུང་མེད་ལ་
དམིགས་བསལ་གྱིས་སེམས་ཀྱི་གཏོང་ནས་མོས་གྲུས་དང་བཅི་བཀུར་བྱེད་དགོས་པ་དེ་འདྲ་བཤད་ཡོད། དེ་ལྟར་
སྤྱགས་སྤྲེལ་མེད་གྱི་གཞུང་གི་ཐོག་ནས་བྱས་པ་ཡིན་ན། སྐྱེས་པ་དང་བྱུང་མེད་གྱི་རྟེན་ལ་དབྱེ་འབྱེད་པར་བཞག། དེ་དུང་
བྱུང་མེད་གྱི་རྟེན་ལ་བསྐྱེད་པ་བརྗོད་ཆེ་བ་ཡོད། འཚང་རྒྱ་བ་ལ་ཡང་བྱུང་མེད་གྱི་རྟེན་ལ་འཚང་རྒྱ་བ་ཡོད་ཅེས་གསུངས་
ཡོད། **ཅེས་སོགས་གསུངས། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞུགས་སྐྱེ་འགྲུབ་པའི་རིགས་འདྲའི་རྟེན་ལེན་གྱི་རྒྱ་དེ་ད་ལྟའི་ཕུང་པོ་འདི་མིན་ལ། ས་རོལ་དུ་སྤྱིན་པའི་
ཐོག་པར་གསུངས་པའི་ཡིད་ལུས་ཀྱང་མིན། ཡིད་ལུས་ནི་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་དང་ཟག་མེད་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་
ལྷངས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པས། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་ལུས་དེ་སྤྱིར་བཏོན་པ་བག་ཆགས་དང་
བཅས་པ་སྤངས་པའི་ལུགས་དང་རོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་འཕྲོ་མི་སྲུབ། དེར་བརྟེན། སྤྱགས་སྤྲེལ་མེད་གྱི་སྐབས་སུ། གཞུག་
པའི་འོད་གསལ་གྱི་སྤྲོད་ནས་གཞུགས་སྐྱེ་འགྲུབ་པར་གསུངས། ... དེས་ན། སྐྱེས་པ་དང་བྱུང་མེད་གྱི་རིགས་པའི་ལུས་
རྟེན་ལ་ཁྱུང་པར་ཁྱོད་ནས་མེད། དེ་ཚོ་ཡང་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་རེད།⁵³ **ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ཡང་ཡིན་ཏེ། གྲུང་ཐང་རིན་**

པོ་ཆེས་བསྟོད་པ་དོན་ལྡན་མའི་རང་འབྲེལ་ལས།

ཐོག་ཆེན་རིགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་དོན་དུ་གཉེར་བུའི་གཙོ་བོ་གཞན་དོན་ཡིན་ལ། གདུལ་བྱར་དངོས་སུ་སྤངས་ནས་དོན་
སྤྱིར་བྱེད་གཞུགས་སྐྱེ་ཡིན་པས་ཚོས་སྐྱེ་བཞིན་དུ་གཞུགས་སྐྱེ་ཡང་རྣམས་པ་མཐུན་པའི་རྒྱས་བསྐྱེད་དགོས་པར་མ་ཟད་
གཞུགས་སྐྱེ་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་དགོས། དེའང་ཐ་མལ་བ་རྟེན་མ་བརྗེས་པར་ཆོ་གཅིག་ལ་འཚང་རྒྱ་བའི་ཆོ་རྟེན་ལེན་གྱི་
ཕུང་པོ་དེ་ག་མཚན་དཔེས་བརྒྱན་པའི་སྐྱར་འགྲུར་མི་རུང་ལ། དེར་འགྲུར་རྒྱུའི་རྟེན་ལེན་ཞིག་མེད་ཀྱང་མི་རུང་བས།

⁵³ 2014 ལོར་ལ་དུགས་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་འཁོར་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཉེད་ལྷན་ཚུ། མདོ་ལུགས་སོགས་དང་མི་འདྲ་
བར་བྱུང་མེད་ཆེ་གཅིག་ལ་འཚང་རྒྱ་བའང་བཞག་ཚོགས་པ་འདིའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ཞེས་མཁས་ཀྱིས་དགོངས་དཔལ་
བཟང་གིས་ཀྱང་བསྐྱེད་རིམ་དངོས་ཀྱིས་རྒྱ་མཚོར་གསུངས་སོ།། ཞེས་དང་། མཁས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་དུས་འཁོར་
ཁམས་ལའི་རྗེ་ཀ་ཚེན་ལས། “མར་ཕྱིན་གྱི་ཐེག་པ་དང་རྒྱུད་སྤེལ་གསུམ་གྱི་ལུགས་ལ། བྱུང་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་འཚང་རྒྱ་
བ་མི་སྤིང་བ་དང་། ལྷ་མེད་དུ་བྱུང་མེད་ཀྱིས་ཀྱང་ཆེ་དེ་ལ་འཚང་རྒྱ་བ་ཡོད་པར་བཤད་པ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་ལ་དེ་ལྟར་སྤྱར་
བར་བྱུངོ།” ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། རྗེ་ལྷ་མ་སློབ་བཟང་གྲགས་པའི་གསུང་འདུས་སློབ་གསུངས་མཚན་འགྲེལ་
ལས།

འདོད་ཆགས་ལས་སྐྱེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ལོ་སྐྱེས་པ་འབའ་ཞིག་གིས་ཆེ་འདི་ལ་འབྱུང་བ་སྐྱེས་པར་མ་ཟང་གྱི། བྱུང་མེད་ཀྱི་
རྟེན་གྱིས་ཀྱང་ཆེ་འདི་ལ་འབྱུང་བ་སྐྱེས་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རིག་པ་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས། རིག་པ་ཆེན་མོ་ལོ་རྒྱུད་ལེགས་པར་སྤྱངས་ཤིང་འདོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ལེགས་པར་བསྐྱབས་
པའི་བྱུག་རྒྱུ། ... ཐབས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་བ་བཞིའི་ཡེ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་དེ་བསྐྱོམས་ནས་འཚང་རྒྱ་
བ་བཞིན་དུ། ཤེས་རབ་མས་ཀྱང་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་བ་བཞི་བསྐྱེད་པའི་འོད་གསལ་བསྐྱོམས་པས་ཆེ་འདིར་
འཚང་རྒྱ་བའི་གནད་ཤེས་པར་བྱུངོ། ཞེས་གསུངས། དེས་ན། སྤོང་འཇུག་སོགས་སུ་བྱུང་མེད་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་རྟེན་

དམིགས་གསུངས་པ་ཅི་ཡིན་སྟེ་ན། དེ་ལ་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།

འཕགས་པ་ཞི་བ་ལྟའི་སྤོང་འཇུག་ནི་རབ་བྱུང་བ་ཚོར་གསོ་སྤོང་གི་སྐབས་ཤིག་གསུངས་པ་དང་། མགོན་པོ་སྐྱབས་ཀྱི་
རིན་ཆེན་སྤོང་བ་དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པ་ཡིན་པས། གཉིས་ཀས་ཀྱང་བྱུང་མེད་ལ་ཆགས་པའི་ཆགས་པ་སྤོང་
སྤང་བྱུང་མེད་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་རྟེན་དམིགས་གསུངས། གལ་ཏེ་ཆོས་པ་རང་ཉིད་རབ་བྱུང་མའམ་སྐྱེས་པ་མོ་ཞིག་ཡིན་ན།
སྐྱེས་པ་མོ་ཡི་ལུས་ཀྱི་རྟེན་དམིགས་སྤོང་དགོས། ཞེས་གསུང་ལུལ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་

གསུངས་པའི་རྒྱལ་ཡང་ཡང་བཀའ་སྐྱེས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་ལ། གཞུང་གཞན་དུ་གསུངས་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་སམ་མི་
དམངས་དགུས་མའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྤྱངས་རྣམས་ནི་རྒྱལ་ལྗོངས་དངོས་ལ་དབག་སྟེ་བསམ་དགོས། གང་
ལྟར། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་བཅོན་གྱི་དུ་ཤེས་མ་ཐག་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 9 ཚེས་
9 ཉིན་བཀའ་ཤག་དང་གཞུང་ཞབས་ཀྱི་འཇུག་ཆབ་སོགས་ལྟར་འཛོམས་སྟེང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་བོད་
དོན་ལྷན་གཏུགས་བྱེད་པར་འགྲོ་མའི་ཐད་བཀའ་བསྐྱར་གནང་སྐབས། “ངོས་ཀྱི་སེམས་སུ་བྱུང་མེད་ཅིག་བྱུང་ན་ཡག་པོ་
རེད། མེད་རིང་ལྷ་ལྷམ་དང་སང་ལོན་ལོན་དུ་ཡོད་ཐོག་དེ་ནས་འགོ་སྐྱབས་ན་ཡག་པོ་མིན་ནམ་སྟེ། མི་མང་བས་དགོས་པ་མི་
འདུག་འོན་ཀྱང་། ད་དུང་ཇི་དགའ་ལྟོད་ཚོས་དགོངས་པ་བཞེས་རོགས།” ཞེས་བཀའ་སྐྱེས་པ་ལས་སྐྱབས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་
འཛིན་སྤྱངས་དང་། བྱུང་མེད་ལ་གདེང་འཛིན་ཇི་ལྟར་གནང་བའི་རྒྱལ་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1964 ལྷ་བ་ 3
ཚེས་ 17 ཉིན།

ཆོས་སྤྱོད་ལས་ནས་བྱས་ན། སྤོན་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་བྱུང་མེད་ལ་དགེ་སྤོང་མའི་སོ་ཐར་གྱི་སྤོམ་པ་དང་། བྱང་
སེམས་དང་གསང་སྤྱོད་ལས་ཀྱི་སྤོམ་པ་དེ་ཆོ་དགེ་སྤོང་དང་ཁྱད་མེད་དུ་གནང་ཡོད་པ་རེད། སྤོན་སྤྱོད་ལས་ནས་དེར་སང་
སྤྱོད་ལས་ལས་བྱུང་མེད་ལྷག་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ཡོད། དཔེར་ན། དེར་སང་ Ceylon གྱི་སྤོན་སྤོམ་དང་། UP ཡི་སྤྱི་ཁྲབ་བྱུང་
མེད་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཨ་རིའི་ནང་འདི་ལོར་སྤོན་འཛིན་འོས་ཐོ་ཐོབ་མིན་གང་ལྟར་ཡང་། འོང་ཁོངས་སུ་བྱུང་མེད་ཀྱང་
ཡོད་པ་རེད། ཁྱེད་ཆོས་ཀྱང་ཤེས་ཚད་གོང་མཐོར་བཏང་། གསར་ཤོག་སོགས་ལ་དོ་སྤྲོད་ཆེན་པོས་བལྟས་ཏེ་འབད་
བཅོམ་བྱས་ན། སྤོན་སྤོམ་འཛིན་སྤོམ་སྤོམ་གྱི་སྤོམ་ལ་བོད་ཀྱི་བྱུང་མེད་གྲགས་པ་ཡོད་པ་དེས་བར་ཡོང་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་
1997 ནང་བོད་རང་བཅོམ་སྤོམ་ལངས་སྤོམ་སྤོམ་གྱི་མཚོན་ཅེའི་སྤོམ་པ་དེ་ལོག་རང་སྤོམ་སྤོམ་བཏང་གིས་དོ་
ཚོལ་བྱེད་མི་བྱུང་མེད་ཏེ་ཅང་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་ཁྱེད་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་སྤོམ་གཞིའི་ནང་ལ་འཁོད་པ་དང་རྗེས་འབྲེན་
ཡང་བྱེད་དགོས། ཞེས་སོགས་དཔེ་དང་བཅས་བཀའ་སྤྱོད། ཡང་།

སྤོམ་བཏང་མས་སྤོམ་གྱི་ལ་བཅེ་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། མས་སྤོམ་བཏང་མངལ་དུ་ཁྱེད་པ་དང་བཅས་རྗེས་ཀྱང་རང་གི་ལོ་
མས་གསོས་པ་སོགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་བསྐྱེད་ཡོད་པས་པ་ལས་བཀའ་འཛིན་ཆེ་བར་ཅི་གིན་ཡོད། མའི་བཅེ་བ་ནི་
གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་ལ། དེ་བྱུང་མེད་ཁོ་ན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། དོན་སྤོང་དེའི་ཐོག་ནས་བཀའ་དུ་བྱུང་མེད་ནི་
སྤོང་རྗེའམ་བྱམས་བཅེ་མཚོན་བྱེད་ཅིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག་པ་ཡིན། དེར་སང་འཛིན་བྱུང་འདི་གང་གིས་ཐོངས་
ཡོད་ཅེ་ན། བྱམས་བཅེ་དང་སྤོང་རྗེས་ཐོངས་ཡོད། ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཐོངས་མེད་པར་དེར་སྤོམ་སྤོམ་གྱི་དཔོན་པོ་
ཡར་རྒྱས་འཕྲོ་དང་འཕྲོ་བཞིན་ཡོད། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་འཛིན་སྤོམ་མི་གསོད་ཀྱིས་མཚོན་པའི་མི་རྣམས་དངངས་
སྤྱོད་སྤོམ་གསོ་གནས་སྤོམ་ལོ་རེ་བཞིན་རེ་མང་དུ་འཕྲོ་གིན་ཡོད་པ་འདིའི་རྒྱ་རྒྱུན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་
གྱིས་མ་འདང་བ་མིན་པར་བྱམས་བཅེའི་བསམ་སྤོམ་མ་འདང་བའི་རྒྱུན་གྱིས་དཀའ་ངལ་གསར་པ་དེ་དག་བྱུང་བ་ཡིན།
བྱུང་མེད་ནི་བྱམས་བཅེ་མཚོན་མཁའ་ཞིག་ཡིན་པས་ཁྱེད་ཆོས་ཚང་གི་ཨ་མ་ཚོར་རང་གི་ལུས་ནས་མཚེད་པའི་སྤོམ་གྱི་དང་།
ཁྱེད་ཆོས་དེ་བྱམས་བཅེའི་བསམ་སྤོམ་སྤོམ་པ་ཞིག་བཅོ་རྒྱུའི་འོས་འགན་ཡོད། དེ་ནི་རང་རེ་བོད་པའི་སྤོམ་ཆོགས་དང་
འཛིན་སྤོམ་ཁོར་ཡོངས་གང་ནས་བཀའ་ཀྱང་། ཁྱེད་ཆོས་ཚང་མའི་ནང་བྱམས་བཅེའི་བསམ་སྤོམ་ཡར་རྒྱས་ཡོང་བ་ཞིག་

དང་། མི་གཞན་ལ་མན་ཐོགས་བྱེད་ཐུབ་པ་དེ་འདྲའི་མི་སེམས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོང་བའམ་བྱུ་གས་ཆེན་པོ་ཡིན།⁵⁴ ཞེས་
སོགས་བཀའ་སྤྱོད། ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་པན་བདེ་སྤྱོད་པ་ལས་སྤོམ་ཅིག་ཀྱང་མི་འདའ་བར་
གསང་གསུམ་གྱི་མཚན་པ་མཐའ་དག་མཁའ་ལ་རྒྱ་བའི་ཉི་ཟླ་ལྟར་ཀྱུ་ལ་སྤོམས་པ་ཡིན་པས། མགོན་པོ་མཚོག་
ནས་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀྱུ་ཏུ་བྱུང་མེད་ཀྱི་ལུས་པ་དང་ཁྱད་ཆོས་དོ་སྤོང་གནང་ཞིང་། ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་དང་གོ་
གནས་གཅིག་མཚུངས་དགོས་པ་སོགས་སྤོམ་ཀྱུ་ནས་སྤོམ་གྱི་ཐོམས་སོལ་དང་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྤོམ་སོགས་
ལ་བཅོམ་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གནང་བར་མ་ཟད། ཡོ་རོབ་སྤོམ་ཆོགས་སོགས་སྤོམ་དོན་དབང་འཛིན་གྱི་འདུས་ལྗེ་ཆེན་པོ་
རྣམས་དང་། ཤེས་ཡོན་པའི་སྤོམ་སོགས་མི་དཀྱིས་འདུ་ཆོགས་ཆེ་བའི་སར་དཔོན་སྤོམ་དང་སྤོམ་ཞིང་མ་བུའི་འབྲེལ་བ་

⁵⁴ 1997 ལོ་བ་ 3 ཚེས་ 18 ཉིན་བྱུང་མེད་སྤོམ་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་མི་རྣམས་ལ་གསུངས།

སོགས་ལས་བརྒྱམས་པའི་གཏན་ཚིགས་བྲངས་ཏེ། བྱུང་མེད་ནི་བྱམས་བཅའི་བདག་ཉིད་དང་ལྡན་སྐྱེས་ཀྱིས་ཞི་ཞིང་
འཇམ་པ། འཆོ་བ་རྒྱུང་ཞིང་གཞན་གྱི་བདེ་སྤྲུག་ལ་སེམས་ཁུང་ཆེ་བ། ཉང་བསམ་སློབ་ཡོན་ཉན་ལ་ལྷག་པར་དུང་བ་
སོགས་བྱུང་མེད་གྱི་ཆེ་བ་མང་དུ་གསུངས་ཏེ། རྒྱུང་ས་བྱིས་ཚང་དང་རང་ཉིད་གང་དུ་གནས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་
ཞིང་སྤྱིད་པ་ནས་ཆེ་ས་འཇོམ་སྤྱིང་འི་ལ་པོ་དམག་འཐབ་བྲལ་ཞིང་བཅོན་གཞོན་མེད་པ་དང་འཆོ་བ་བྲལ་ཞིང་བྱམས་
བཅེས་འཆོ་བའི་ཁོང་ཡུག་ཅིག་ཏུ་བསྐྱུར་བར། དེས་པར་དུ་བྱུང་མེད་གང་མང་གིས་རང་ཉིད་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་
པའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཉན་རྣམས་མཛོན་དུ་བྱས་ཏེ་སྤྱིད་གྱི་སྤྱོད་འབྲིད་པ་དང་། དམངས་ལ་ལམ་སྟོན་བྱེད་དགོས་པའི་
བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་ཐེབས་ཤིང་། སློབ་གྲུའི་དགོ་ཀན་གྱི་ཁོངས་སུ་འདྲེན་བྱེད་མཁའ་ཡོང་བྱུང་མེད་གང་མང་ཡོང་བྱུང་བའི་སྤྲུགས་རེ་
དང་གསལ་བཤད་གནང་། བྲག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་། བཅོན་པོའི་ཐོད་མིའི་སྤྱི་འཇུག་དང་ཐོད་ཀྱི་དོན་གཅོད་
སོགས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་རིགས་ལ་བྱུང་མེད་ཆེད་འཇུགས་བསྐྱུངས་ཤིང་། ཐོད་མིའི་སྤྱི་འཇུགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་དུ་
ཡང་བྱུང་མེད་དུ་མ་སྐྱབ་བྱུང་བའི་གོ་སྐབས་སུ་སྤྱིར་བསྐྱེད་ཏེ་ཐོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་བྲགས་པའི་གསར་གཏོད་རྒྱུ་
པོ་ཆེ་མཛད། དེ་དག་ནི་བྱུང་མེད་རང་དོས་ནས་རྩོད་ལེན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར་མགོན་པོ་མཆོག་ཉིད་ནས་ལམ་སྟོན་
དང་སྤྱོད་མཛད་པ་ཞེ་གཅིག་ཡིན། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན་རྒྱུང་རྒྱུང་ཡིན་སྲིད་ཀྱང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བལྟས་ན་གནད་འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་
མཐོང་བའི། བར་ལམ་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་དེ་འདྲ་དང་སྐད་ཆ་ཡོང་དུས་ཁོང་ཚོ་རིགས་གཅིག་གིས། མིའི་བསམ་སློབ་ནང་
བཅེ་བ་སྐྱེས་སྤངས་དེ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ཀྱི་འཆར་ཡོངས་བྱེད་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད། དེའི་གནད་དོན་གཅིག་ནི་
སྤྱ་གུ་རྒྱུང་དུང་ཨ་མས་འོ་མ་སྟེར་བ་དེ་དང་། ཨ་མས་བར་དུ་ཉར་ཏེ་ལ་རྒྱུར་ནས་གཅེས་སྤྱོད་རི་ཅམ་མང་བ་དེ་
ཅམ་གྱིས་སྤྱ་གུའི་བསམ་སློབ་ནང་རང་ཉིད་མི་གཞན་གྱིས་བྱམས་བཅེས་སྤྱོད་བའི་ཆོར་སྤང་ཤིན་ཏུ་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་
ཡོང་གིན་ཡོད། སྤྱ་གུ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ཨ་མས་ལུས་ཀྱི་རྒྱུང་ལ་མ་སྐྱུར་བ་དང་། སྤྱ་གུའི་ཉལ་ས་རྒྱུང་དུ་བཞག་པ། འོ་མ་
ཡང་གཞན་དག་སྤྱད་དེ་ཨ་མའི་འོ་མ་ཉུང་དུ་ལས་མི་སྟེར་བ་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན་སྤྱས་དག་པོ་དང་གཅོད་
མདོག་ཁ་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། བྱེད་སྤངས་དེས་སྤྱ་གུ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ཀྱི་བསམ་སློབ་ནང་ཁོ་རང་རང་བཅོན་གྱིས་འཆོ་བ་
ལྷ་བྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་བྱམས་བཅེས་སྤྱོད་བའི་ཆོར་བ་ཉུང་བ་འབྱུང་། དེའི་རྒྱུན་པས་སྤྱ་གུའི་བསམ་སློབ་འབྲེལ་སོ་ལ་
ཁྱད་པར་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་རྒྱུན་ཤིང་ཤིན་ཏུ་གནས་ཚུལ་དེའི་རིགས་ལ་དོ་སྤང་མ་བྱུང་ཆེ། དཔེར་ན། ཐོད་ཀྱི་
བྱང་འབྲོག་གི་ཉོར་མོ་ཞིག་ལ་བལྟས་ན་བགས་སློབ་ཤིག་ལ་སྤྱར་བའི་ཨམ་སྤྲུག་ནང་སྤྱ་གུ་སྤྱར་ཏེ་བྱུ་མ་ཡང་སྤྱི་ལ་ཐོན་པ་
དེར་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན་མི་མཛེས་པ་ཞིག་མཐོང་སྲིད། དེ་ལ་བཞེན་ནས་རིགས་ཁགས་ཀྱིས་ང་ཚོ་རྗེས་ལུས་
རེད་ཅེས་བཤད། སྤྱ་གུ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ཨ་མ་མཉམ་དུ་མ་ཉར་བར་རྒྱུང་དུ་བཞག་ནས་འོ་མ་ཡང་གཞན་དག་སྟེར་བ་
ལས་ཨ་མའི་འོ་མ་བསྟེར་རྒྱུར་དོ་སྤང་མི་བྱེད་པ་དེ་ལ་སྤྱོན་ཡོད་ཀྱང་དུང་ཡང་ཐོན་ཡིན་པ་ལྷ་བྱ་དང་། ང་རང་ཚོའི་དེ་
སྤྱི་བྱེད་སྤངས་དེ་རྗེས་ལུས་ཡིན་པ་ལྷ་བྱུར་མཐོང་གིན་ཡོད། དེ་ཚོའི་གསལ་ལ་ང་རང་ཚོས་ཡང་ཐོན་དང་རྗེས་ལུས་
ཞེས་གང་བཤད་དུང་མ་བཤད་དུང་ང་ཚོའི་ལ་ལུས་གདོས་བཅས་ཀྱི་སྤྱང་པོ་འདི་ལ་བཞེན་པའི་གང་ཟག་དེ་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་

ཞི་འབྲུམ་གྲོང་གི་གནས་ཚུལ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་པ་ལས་འགྲུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད། ཕྱིའི་རྣམ་འབྲུལ་གྱི་རིགས་ལ་
ཡར་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཕྱིན་ཡོད་ཀྱང་། ར་རང་ཚོའི་མི་ལུས་འདི་དང་ལུས་འདི་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འགྲོ་
སྤངས་དེ་ག་རང་དུ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་ལས་འགྲུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད།⁵⁵ ཅེས་སོགས་བཀའ་སླུལ། གོང་དུ་གསལ་བ་རྣམས་
དང་སྐབས་གཞན་དུ། སྤུ་གྲུ་སྤྲེས་མ་ཐག་ནས་རི་ཅམ་གྱིས་ཨ་མའི་ཤ་བོད་ལ་ཡང་ཡང་སྤྱར་ཏེ་བྲམས་བརྟེས་
བསྐྱེད་སྤྲེས་ན། དེ་ཅམ་གྱིས་བྲིས་པའི་སྤྱད་རྒྱས་ཀྱི་འཕེལ་ཚད་སྤྱར་བར་འགྲུར་བ་དང་། མི་ཆེ་ཉིལ་པོར་བྲམས་བརྟེས་
ཚོར་སྤྱད་མི་ཡལ་བ་སོགས་ཡང་ཡང་བཀའ་སླུལ། དེ་ནི་སྤོན་ཚན་རིག་པ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ལས་
ཁྱུ་ཁྱེད་ཏུ་གྱུར་མེད་ཀྱང་། ད་ནི་ཚན་རིག་པའི་སྤེ་ལས་བཞུགས་ཏེ་BBCགསར་ལས་ཁང་ནས་ཀྱང་ཡོངས་སྒྲུབ་ཏུ་
བསྐྱབས་པ་སོགས་དམངས་ཁྲིད་དུ་གོ་རྟོགས་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་བཞིན་ཡོད།

དགེ་སློང་མའི་སྤོན་རྒྱུན་གྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ། ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ་བ་ལྟར་ན། བང་པའི་ཡུལ་གྱི་འགར་
དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་སུམ་ཅུ་པ་ནས་དགེ་སློང་མའི་སྤོན་རྒྱུན་ཉམས་པ་སྤྱར་གསོ་ཡོང་བབས་སོགས་ལ་
སྤོང་སློང་གནད་ཡོད་ཅིང་དེ་ནས་རིམ་བཤས་སྤོང་ལུགས་ཆེ་བུ་གྱུར། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་
ནས་དམངས་ཁྲིད་དུ་སྤོང་སློང་མཚན་པ་ནི་བཅོན་གྲོལ་དུ་ཕེབས་པའི་རྗེས་ནས་ཡིན་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་
1964 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 16 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དྲ་རམ་ས་ལར་བོད་མི་ཚོར།

ད་ལྟའི་གནས་སྤངས་ལ་ཆ་བཞག་ན། Ceylon དང་། Burma དང་། Cambodia དང་། Thailand དང་། Vietnam
བཅས་སུ་ནང་ཚོས་དར་ཡོད། ལྷག་པར་ Vietnam དུ་དགེ་སློང་མའི་སྤོན་པ་ཡང་ཡོད་པ་གོ་ཐོས་འདུག །དེ་ལྟར་ཡིན་
ན། ཅ་པའི་སྤོན་རྒྱུན་བོད་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་སྤྱབས་སྤོང་མང་དུ་གནད་སྤེ་
རིམ་གྱིས་ཕྱི་ནང་གི་མི་སྣ་གཞན་དང་བཀའ་བསྐྱེད་ཡང་ཡང་མཚན། ཚོས་དོན་ལས་སྤངས་ལ་བཀའ་མངགས་གནད་
སྤེ་བཅོན་གྲོལ་བོད་མའི་སྤྱི་ག་འཇུགས་ཀྱི་དོས་ནས་ཀྱང་སྤྱབས་ལས་མང་དུ་གནད། སྤྱི་སྤོང་གཉིས་ཐད་ནས་ཚོགས་
ཚུང་རིམ་བར་ཚོགས་ཏེ་ཐབས་ཤེས་མང་དུ་གནད་མཐར། སྤྱི་ལོ་ 1987 ཟླ་བ་ 2 བང་རྒྱ་གར་དོ་རྗེ་གནད་དུ་རྒྱལ་
ཁབ་བཅོ་ལྷ་ཅམ་ནས་ཕེབས་པའི་བཅོན་མ་རྣམས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་བཅོན་མའི་ཚོགས་ཆེན་དང་པོ་ཞེས་བ་ཚོགས་
པར་མགོན་པོ་མཚོག་ཚོགས་མགོན་དུ་ཆེབས་བསྐྱེད་གྱིས་བཟོ་སྤོང་ལྷག་པོ་མཚན། དེ་ནས་ཀྱང་རིམ་བར་གཞུང་
སྤོང་གཉིས་ཀས་སུ་མཐུད་སྤྱབས་འགན་བཞེས་ཏེ་ཉམས་ཞིབ་དང་འབད་བཅོན་ལུགས་ཆེར་གནད་ཡང་འདུལ་བའི་
འགོ་སྤྱབས་དང་དེའི་གནད་དོན་གྱི་རྒྱུ་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ད་དུང་ཡང་ཐག་གཅོད་གནད་ཐུབ་མེད། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་
2013 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 3 ཉིན།

⁵⁵ 1994 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 1 ཉིན་བྱུང་མེད་སྤོན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་བཞི་པར་གསུངས།

ལམ་རིམ་སོགས་སུ་དལ་འབྱོར་ཞེས་གསུང་དུས་ཡུལ་དབུས་སུ་སྐྱེས་པ་ཞེས་པ་ཞིག་གསུང་གིན་ཡོད།   སྤྱིར་ཡུལ་
དབུས་ཞེས་པ་ས་ཚོགས་དང་ཚོས་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་སློན་ནས་སྲེ་བ་ཡིན།   ས་ཚོགས་ཀྱི་སློན་ནས་སྲེ་ན།   རྒྱ་གར་དོ་རྩེ་
གདན་ཉེ་མ་གཞུ་ཞེས་པ་ཡུལ་དབུས་རེད།   ས་ཚོགས་ཀྱི་སློན་ནས་སྲེ་ན་བོད་ཡུལ་དབུས་མིན།   ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་སློན་ནས་
སྲེ་ན་འཁོར་ནས་བཞེ་རྒྱ་བའི་ཡུལ་དེ་ཡུལ་དབུས་སུ་ཅི་གིན་ཡོད།   འཁོར་ནས་བཞེ་ཟེར་བ་དེ་ཨ་མུ་ཀ་ར་ཡིན་ནམ་ཅིག་
གིས་མཚན་པའི་མགོན་པོ་སྐ་སྐ་བ་ཀྱི་མདོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་འབྲེལ་པའི་ནང་ལ།   འཁོར་ནས་བཞེ་ལ་རབ་བྱུང་གི་
ནང་ནས་དགེ་སློང་པ་མ་གཉིས་དང་།   བྱིམ་པའི་ནང་ནས་དགེ་བསྐྱེད་པ་མ་གཉིས་བཅས་བཞེ་དོས་འཛིན་གནང་
འདུག། རང་རེ་བོད་ལ་དགེ་སློང་དང་།   དགེ་རྒྱལ་པ་མ་གཉིས།   དགེ་བསྐྱེད་པ་མ་གཉིས་བཅས་ཡོད།   དེ་འདྲ་ཡིན་དུས།
དགེ་སློང་པ་མ་གཉིས་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ན།   འཁོར་ནས་བཞེ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།   རྒྱ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་
སློང་མ་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་ང་ཚོས་དོ་སྤངས་བྱས་པ་རེད།   ཡིན་ནའང་།   གཅིག་ནས་དགེ་སློང་མ་སྐྱབ་པ་དེ་བཙུམ་
ལུན་འདས་ཀྱིས་འདུལ་བའི་ཁྱིམས་སུ་བཅས་པའི་ཐོག་ནས་དགེ་འདུན་གྱིས་ཐག་གཅོད་པ་ལས་དོས་རང་ལྟ་བུ་དགེ་
སློང་གྲེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཐག་གཅོད་པའི་ཐོབ་ཐང་མེད།   གཉིས་ནས་འདུལ་བའི་ཉམས་ལེན་དེ་ཐེག་དམན་གྱི་ཡུལ་གྲུམ་
ལྷ་ལའི་⁵⁶ཚོས་བརྒྱུད་འཛིན་ལའན་གྱི་ཡུལ་གྱི་ཚོའི་ནང་ལ་འདུལ་བའི་ཉམས་ལེན་ཏེ་ལས་པའི་ཡག་པོ་ཡོད་པས།   དགེ་
སློང་མ་སྐྱབ་པ་ལ་འདུལ་བ་འཛིན་པ་རྣམས་ཚོགས་ནས་ཐག་གཅོད་པ་མ་གཏོགས།   དོས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་མི་སྲུབ།
དེར་བརྟེན།   ཐེངས་མང་བོད་བོད་གངས་ཅན་པའི་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཚོ་དང་།   དེ་བཞིན་དུ་ནང་པའི་ཡུལ་གྲུ་ལག་གི་
འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཚོ་ཚོགས་པ་རེད་དེ་ཐག་གཅོད་པ་བྱུང་མེད།   ཅེས་གསུངས།   བོད་དུ་གསུངས་པའི་མགོན་པོ་སྐ་སྐ་བ་ཀྱི་

⁵⁶ པ་ལིའམ་སྐ་ལིའེ་སྐད་ནི།   དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས།   “འོ་ན་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་སྲེ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཀུན་སྐད་རིགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་
སྐྱེས་ན།   དམིག་འཕེལ་གནས་དུས་ཀྱི་མགཞུའི་སྐད་དུ་ཡོད་པ་ཡིན།   དེ་ལ་འཁོར་ནས་སྐའི་ཞེས་ཟེར་ཞིང་།   དོན་རྒྱུན་ཆགས་བྱ་བ་ཡིན།   ལྷ་ལའི་སྐད་དེ་
ནི་དོ་བོ་ལེགས་སྐར་རང་ལ་སྐ་གདངས་འཇམ་དུ་སོང་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ར་སྐ་ཉམས་པ་དང་།   ལྷ་ཡིག་ལ་སོགས་པའི་བརྟོད་དཀའ་བ་དག་ལ་
ཡིག་ཏུ་བསྐྲགས་པ་སོགས་ཡིན།   ...   སྐད་འདི་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་པས་ཚོས་གསུངས་པར་འདོད་ཅིང་།   སྟོན་པ་ཞལ་བཞུགས་དུས་སྐད་འདི་ཉིད་ཡུལ་
དབུས་མགཞུའི་སྐད་པོ་ཀུན་གྱི་སྐད་སྐྱེད་ཐོང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གནས་བརྟན་པ་དག་བཞེད་དོ།”   ཞེས་གནས་རྒྱུད་གསེར་ཐང་དུ་གསུངས་འདུག་ལ།
གནས་བརྟན་པ་དག་གིས་སྐལ་ལེན་པ་གཞུའི་སྐད་ཡིན་པར་བཤད་པ་ལ་མཁམ་པ་གཞུའི་སྐད་པོའི་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་ལན་འདེབས་བྱས་པ་སོགས་
སྐྱ་ཚོགས་ཡོད།   གང་ལྟར།   དེར་སྐབས་མཁམ་པ་དག་གིས་སྐད་བྱ་ཅམ་ལས་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ནང་བེད་སྤོང་མེད་པར་སྐད་ལེན་པའི་སྐད་རྟེན་པ་ཞིག་
ཡིན།

གྱི་བྱུང་མེད་ཚོའི་ཤུགས་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཟེར་ཞིང་མོས་མཐུན་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཡང་།
གནད་དོན་གྱི་ཙུ་བ་ནི་གོང་དུ་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཡིན་ལ། གཤམ་པོ་ཆེ་ལ་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ་བྱིས་ན། དེ་ཡང་མགོན་
པོ་མཚོག་ནས།

འཁོར་རྣམ་བཞི་ཚང་བ་ཞིག་བྱུང་ན། དེ་ནི་དགོས་པ་ལས་དགག་པ་བྱ་རྒྱུ་ཞིག་མིན། འཁོར་རྣམ་བཞི་ཡོད་དགོས། རྒྱ་
མཚོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། འཁོར་རྣམ་བཞི་བྱུང་ན་བསྟན་པའི་ཞབས་འདེགས་དང་སྟོན་པའི་དགོངས་པ་གྲུབ་པ་རེད། འོར་
འཁྲུལ་ཡིན་མིན་བཙུག་ལྟར་འདས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐག་བཅད་པ་ཞིག་སྟེ། འོར་འཁྲུལ་དུ་བྱིན་ན་བཙུག་ལྟར་འདས་རང་
ཉིད་ནས་བྱུང་བ་ལས་ང་ཚོས་བྱས་པ་ནི་མིན། དགེ་སློང་མ་བསྐྱབ་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པས་བཙུག་ལྟར་འདས་ཀྱིས་
དགེ་སློང་མ་བསྐྱབས་ཡོད། དེར་ང་ཚོས་དགག་པ་བྱ་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་བྱའི་མགོན་པོ་མཚོག་གི་
གཞིགས་རྒྱུ་དང་མཁའ་རྒྱུ་རྒྱ་སོགས་རང་སློང་མ་རྒྱུད་པ་དག་གིས་རྣམ་ཉོག་གི་སྟོན་བསྐྱབས་ཅི་འདོད་དུ་བྱེད་པ་དེ་
དག་ཚུང་ཟད་ཉུང་བར་གནང་ན་བསྟན་པ་དང་འགོ་བ་ཀྱུན་ལ་མཚུ་བ་སྟོན་མེད་ཡིན། ཡང་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་འགའ་
ཤམ་ནས། དགེ་སློང་མའི་སྟོན་རྒྱུ་གྱི་སྟོན་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ནས་ཐག་གཅོད་གནང་ན་མི་འགྲིག་པ་མེད་
ཀྱང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྟེས་པ་པོ་ཡི་སྤྱོད་པ་བཟུང་སྟེ་ཐག་གཅོད་གནང་གིན་མི་འདུག་ཅེས་ཀྱང་ཞུས་ཡོད་པར་
སྤང་སྟེ། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ངོས་ལ་ཡང་འགའ་ཤམ་ནས་སྟོན་བརྗོད་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་ཐག་གཅོད་བྱས་ན་འགྲིག་ཀྱང་།
རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་པལ་ཆེར་ male chauvinism ཞེས་པ་སྟེ་པོ་མཚོག་གི་ལྟ་བ་བཟུང་སྟེ་དགེ་སློང་མ་བཀག་
འགོག་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་སོགས་ཤོད་མཁན་ཁ་ཤས་ཡོད་གིན་འདུག། དེའི་ཐད་ངོས་ལ་དབང་ཆ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་
འདུལ་བ་ནང་བཞིན་བྱས་ནས་འགོ་དགོས་པ་རེད་མ་གཏོགས། ངོས་ལྟ་ལའི་རྒྱ་མ་ཡིན་ཞེས་དེ་ཐག་གཅོད་རི་ལྟར་བྱེད་
ཐུབ་བམ། ཐག་གཅོད་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། དགེ་སློང་མ་སྐྱབ་གསོ་བྱེད་པ་དེ་ངོས་ཀྱི་དབང་ཆ་ལས་
འདས་པ་རེད།⁵⁷ ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་སོ་སོ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་སྤྱོད་དང་མ་མཐུན་པའམ།
དགའ་ངལ་དང་འཕྲད་ཆེ་ཅི་མི་སྟོན་པར་ཐད་ཀར་སེམས་ཀྱི་དགའ་ངལ་བརྗོད་ཡུལ་ལས་ཞུ་གཏུགས་བྱེད་ས་གཅིག་
ཉིད་ཡོད་པ་ནི་ནམ་དུ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ཡིན།

⁵⁷ འདི་དང་གོང་གསལ་ལྟར་འདྲན་རྣམས་སྤྱི་ལོ་ 2013 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 3 ཉིན་འཇང་དགུན་ཚོས་སྤྱི་ལོ་ལོ་བའི་བཅུ་ལྔ་མ་རྣམས་ལ་སྤྱུལ་བའི་
བཀའ་སྟོན་སོགས་སྤྱི་གསལ།

བཅུན་མའི་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་དང་དགོ་བཤེས་མའི་དམ་འཛོགས་གསར་གཏོད། བཅུན་མའི་
འཇང་དགུན་ཆོས། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་ལ། མཁས་བཅུན་བཟང་གསུམ་ལྡན་ལ།
དགོ་འདུན་པའི་ཆོན་རིག་ཟབ་སྦྱོང་། ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་བཟོ་སྐྱེད།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་བཅོན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་ཏེ། གསར་གཏོད་མང་དུ་མཛད་པ་
ལས་གསལ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བཅུན་དགོན་ཁག་ཏུ་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་གཞུང་ཆེན་
སློབ་གཉེར་དང་དགོ་བཤེས་མའི་དམ་འཛོགས་གསུམ་སློབ་གསར་གཏོད་མཛད་པ་དེ་ཡིན། དེའི་ཚུལ་ལ་ལ་གོང་ས་
མཚོག་ནས། སྤྱི་ལོ་ 1992 ལྷ་བ་ 10 ཆོས་ 24 ཉིན།

ད་ཆ་གང་ཞིག་གསལ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེ་ན། ང་རང་ཚོའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་སྤྱིར་བཏང་གི་མིག་ལྡོས་ལ། བྱུང་མེད་ཀྱིས་ནང་
ལས་བྱས་ཏེ་སྦྱོང་བ་དེ་འབྲེལ་བར་མཐོ་རིམ་གྱི་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་དང་། ལྷག་དོན་དུ་ཆོས་སློབ་གསུམ་གྱི་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་
ཀྱིའི་ཐད་ལ་འབད་བཅོལ་བྱེད་དགོས། བྱུང་མེད་དང་བཅུན་མ་ཡིན་ཞེས་འདོན་ཁ་ཁུལ་ཁོ་ན་སློབ་འཛིན་བྱས་ཏེ་སྦྱོང་བའི་
སྤར་གྱི་བག་ཆགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་དག་བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་དགོས། འདི་ག་རྒྱ་རམ་ས་ལར་བཅུན་དགོན་ཞིག་ཡོད་པ་
དེར་ངོས་རང་དེ་སྦྱོན་བསྦྱོང་བའི་སྐབས། མཚོན་ཉིད་དཔེ་ཆ་སློབ་ཁྱིད་བྱེད་དགོས་ཞེས་སྤར་གྱི་གོམས་སློབ་ལ་བསྐྱར་
བཅོས་བཏང་ནས་དཔེ་ཆར་ལྟ་མགོ་ཚུགས་ཡོད། དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་སློབ་སྦྱོང་གསུམ་མོན་སློབ་གཞིས་ཆགས་ལ་བཅུན་དགོན་
ཞིག་བཅུགས་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་བཅུགས་ཏེ་ཐོག་མ་ནས་དཔེ་ཆ་བལྟ་དགོས་ཞེས་བཤད་དེ་སློབ་བཏོད་ཡོད། ཅེས་བཀའ་
སྤྱུལ། གོང་དུ་གསུངས་པའི་བཅུན་དགོན་གཉིས་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་རྒྱ་རམ་ས་ལར་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་
བཅུན་དགོན་དགོ་ལྡན་ཆོས་སྐྱེད་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1984 ལོར་རྒྱ་གར་སློབ་སྦྱོང་གསུམ་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་བཅུན་
དགོན་བྱང་ཚུབ་ཆོས་སྐྱེད་གཉིས་ཡིན། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2013 ལྷ་བ་ 11 ཆོས་ 3 ཉིན་འཇང་དགུན་ཆོས་སྤྱི་བཅར་པའི་
བཅུན་མ་རྣམས་ལ།

ངོས་གྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡོད་འདོད་བྱུང། དེ་སྤར་པའ། སྤར་མོ་བཅུན་མའི་དགོན་པ་ཆོས་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་བྱེད་
པའི་ལུགས་སློབ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད་ཟེར་བ་ཞིག་ཐོས་སྤོང། དེ་ནས་བར་སྐབས་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཁམས་ཀྱི་རིང་ལ་བཅུན་
མའི་དགོན་པ་ཆོས་གཞུང་ཆེན་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཀྱུ་རེ་ཞིག་ཅེས་ན། སྤར་པོད་ལ། ཨ་ནེ་ཆོར་
མཐོང་རྒྱུ་ལས་ནས། ཨ་ནེའི་ཁོག་པར་བཟང་སྦྱོང་མི་རྒྱུད། ཅེས་ལབ་པ་རེད། དེ་ཡང་བཟང་སྦྱོང་སློབ་ལོད་པ་ཞིག་
གིས་བཟང་སྦྱོང་སློབ་ལམ་སློབ་ལོད་མདོག་མདོག་བྱས་ནས། ཉ་ཅང་སྦྱོར་ཁུལ་བྱས་པ་རེད། བྱས་ཅང་། ཨ་ནེའི་ཁོག་
པར་བཟང་སྦྱོང་མི་རྒྱུད་ཅེས་ལབ་པ་རེད། ཅེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ། ཡང་།

ད་ཕྱིས་སུ་ན་ཞིང་ཀོ་སྤམ་⁵⁸བཅུན་དགོན་ནས་ཡོང་བའི་བཅུན་མ་དགའ་རབ་ཅིག་ལ་ཐུག་པ་རེད། བྱིད་རང་ཚོས་རྒྱན་
འཇུག་སློ་འཛིན་བྱས་འདུག །ཁ་ཤིང་ཤིག་གིས་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ཡང་སློ་འཛིན་བྱས་འདུག །འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་
ངོས་ཀྱང་སློ་ལ་འགྲོ་གིན་མེད། ད་ནི་ཨ་ཞེའི་ཁོག་པར་བཟང་སྲོད་མི་ཚུད་ཟེར་བ་དེ་རེད་མི་འདུག །ཨ་ཞེའི་ཁོག་པར་
རྒྱན་འཇུག་གཉེས་ལྟ་ཨ་ཅང་ཅང་སྟེ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ཡང་སློ་ལ་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བསྐྱབས་བརྗོད་གནང་། ཡང་

མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

བཅུན་མའི་དགོན་པ་ཚོས་གཞུང་ཆེན་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པ་ལ་[མོ་དང་]སྐོབ་ཐང་གཅིག་མཚུངས་ཡོད། ལས་ཀའི་ཆ་
ནས་ཀྱང་མོ་མོ་ལ་དབྱེ་བ་གང་ཡང་མེད་པ་གསལ་བོ་ཡིན། བཙུན་ལྷན་འདས་རང་གིས་ཀྱང་གཞི་ཅའི་ཆ་ནས་དགོ་
སློང་པ་མ་ཞེས་སོབ་ཐང་འང་མཉམ་གནང་ཡོད། ... དགོ་སློང་མའི་སློང་ལ་བྱེད་ཐབས་གང་ཡང་མི་འདུག་སྟེ། ཤེས་
ཡོན་གྱི་ཐང་ལ་རབ་བྱུང་མ་ཚོས་རབ་བྱུང་པ་ཡི་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་ཚད་དང་འབྲ་བར་སྐྱབ་པའི་སོབ་ཐང་ཡང་ཡོད་ལ་
རྒྱས་པ་དང་ཆ་རྒྱུན་ཡང་ཡོད་པས། སལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བཅུ་ཅམ་གྱི་གོང་ལ་ཨ་ཞེ་དགོན་པ་ཚོས་དཔེ་ཆར་བལྟ་དགོས་
པ་རེད་ཅེས་བཤད་དེ་མགོ་བཅུགས། དེ་ཡང་ད་ལྟ་ངོས་ཀྱིས་གསལ་བོར་བྲན་པ་ཞིག་ལ། སྐབས་ཤིག་ངོས་རང་དགོ་
ལྷན་ཚོས་སྤིང་དུ་བྱིན་ཏེ་པར་བྱིན་གྱི་མགོ་ནས་མར་འགྲེལ་བཤད་ཅུང་ཅམ་བརྒྱབས་ནས་མགོ་དང་པོ་དེ་ལྟར་བཅུགས་
པ་རེད། དེ་ལྟར་རིམ་བས་རིམ་བས་བཅུན་མའི་དགོན་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་བྱེད་པའི་མགོ་
བཅུགས་ནས་དགོ་ཆེན་ཚོས་ཀྱང་ཉུང་ཐག་འབད་ཐག་བྱས་པ་རེད། བར་སྐབས་ཤིག་སློབ་ལམ་གྱི་སྐབས་ལ་རབ་བྱུང་
མ་ཚོས་རྟགས་གསལ་བཏང་ནས་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་བྱུང་སོང་། ཡག་པོ་ཞེ་བྲག་འདུག །སྐབས་འབྲས་དེ་ལྟར་སོན་ཡོད། དེ་
ནས་ང་ཚོས་གོ་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་ཚུལ་མཐུན་གཟབ་ཅན་གྱིས་དགོ་བཤེས་མའི་དམ་བཅའ་འཛོག་པའི་འགྲོ་ལུགས་གཏན་
འབེབས་བྱས། དེ་ལྟར་ལོ་བཅུ་བདུན་རིང་སློབ་སློང་བྱས་ནས་ད་ཆ་ལག་འཁྲེར་སློད་པའི་འགྲོ་ལུགས་ཡོངས་སུ་གཏན་
འཁེལ་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཤད་སྐྱེས། དགོ་བཤེས་མའི་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་འབྲས་བུར་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་པའི་

ཚུལ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སུ་མཐུད་དེ།

སློབ་གཉེར་སོན་ནས་བྱ་བལ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པ་བྱེད་ཐུབ་ན་རབ་ཡིན། དེ་ཉུང་ཤིས་ཀྱིས་མ་
གཏོགས་ཆང་མས་བྱེད་ཀྱང་མི་ཐུབ་ལ། ཐུབ་ཀྱང་བསམ་སློ་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་མི་རབས་ནས་མི་
རབས་ཀྱི་བར་དུ་བསྟན་པ་འཛིན་སློང་སྤེལ་གསུམ་བྱེད་དགོས་པས། སློབ་གཉེར་སོན་པའི་མཚམས་ལ་བཅུན་དགོན་དུ་
སྤོང་བའམ། གང་ལྟར། དགོ་ཆེན་གྱི་འགན་ཁུར་དགོས། དེ་ཡང་བཅུན་དགོན་ཚོའི་ནང་དུ་དགོ་ཆེན་བྱེད་པ་གཅིག་བྱ་མ་
ཡིན་པར་སློབ་བླ་ཁག་ཉུང་བཅུན་མའི་ཚོས་དགོ་བྱུང་ན་ཉན་ཉན་པན་སོགས་ཡོད། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་ལ་ནང་ཚོས་
འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་མཁན་རབ་བྱུང་མ་གང་མང་བྱུང་ན་ཉན་ཉན་པན་སེད། དེ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག ། བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་

⁵⁸ ཀོ་སྤམ་བཅུན་དགོན་ནི། 1991 ལོར་སོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོ་རྒྱའི་བཀའ་དགོངས་ཅི་བཞིན་སྐྱབ་པ་ལ་ཐུགས་
བརྩོན་ཆེར་བསྐྱེད་གནང་མཁན་སྐབས་རྗེ་སློ་མ་བཙོན་པ་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱག་བཏབ་པའི་བཅུན་དགོན་མཁའ་སློད་དགའ་འཁྲིལ་གྱི་ཞེས་པ་དེ་ཡིན།

ཚོགས་ཁག་ཏུ་ཡང་བྱེད་མེད་ཀྱིས་ཚོས་འགྲེལ་བཤད་རྒྱལ་ལུས་ན་ཉ་ཅང་མན་མོགས་ཆེ། དེ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག། ཅེས་བཀའ་
སྤྲུལ། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོར་ལ་ལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ལམ་སྲོལ་སྲུང་མེད་གསར་གཏོད་དང་ཉམས་སེལ་
སོར་ཆུང། མ་ཉམས་སེལ་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་བ་སོགས་མཚན་འཛིན་རྒྱལ་སྤྱི་ལོང་ནས་བསྐྱར་དུ་གནང་བ་ལ།
པོད་མི་སྤྱི་ཚོགས་ཁོལ་ཡོངས་ནས་རྒྱལ་གཅིག་མཚོངས་གཅིག་དང་ཕྱར་བ་གྲུ་འདེགས་ལྷུ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་
ལ་ལོང་ས་མཚོག་ནས།

དེ་ལྟར་སྲོལ་གཉེར་བྱེད་པའི་མགོ་བརྩམས་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ལོ་སྟུམ་ཅུ་བཞི་བརྒྱའི་རིང་ལ་གྲུབ་འབྲས་མིག་མཐོང་
ལག་ཟིན་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཐོན་ཡོད། རོས་རང་གི་རོས་ནས་ཆ་བཞག་ནའང། ཐོག་མའི་འཛོད་སྐྱུལ་འབྲས་པོ་དེ་ལྟ་བུས་བ་
རེད། དེ་དུས་དགེ་བཤེས་མ་འཛོག་དགོས་པ་རེད་ཅེས་ལབ་དུས། མཁས་པའི་དབང་པོ་འགའ་ཞིག་གིས་དགེ་བཤེས་
མ་ཞེས་དེ་ལྟར་བྱས་ན། གང་འདྲ་བྱེད་ཡོང་ཞེས་གསུང་སྲོང། །དེ་ལ་རོས་ཀྱིས་ཀྱང་གོ་སྲོང་མ་ཡོད་ཕྱིན་དགེ་བཤེས་མ་
ཡོང་མ་ཚོག་པ་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་དེ། དེ་ལྟར་གཏན་འབེབས་བྱས་ནས་འགྲོ་སྡོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།
དེ་ལྟ་བུ་ཐེངས་དུ་མར་བྱུང་ཡང། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྐྱ་མཐུད་བརྟན་འགྲོའི་དོན་ཉལ་གཅིག་བྱུགས་ལ་བཞགས་
ཏེ། དགེ་བཤེས་མའི་དམ་འཛོག་གི་སྲོལ་ཀ་གསར་གཏོད་མཚན་⁵⁹པར་མ་ཟད། དེ་དང་མཚུངས་པར་བརྟན་མའི་
འཇང་དགུན་ཚོས་སོགས་གསར་འཛུགས་ལའང་སྐྱུལ་འདེད་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བཅས་སྐྱ་མཐུད་མཚན། ལར་ནས་མཐོ་
རིམ་ཁོད་སྐྱོན་གྱི་གཞིགས་རྒྱ་དང། སྐྱོན་གྱི་གསལ་རྒྱ་རྒྱུང་དགས་པས་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར། རང་རང་གི་བྱུགས་ཀྱི་
འཁྲེང་སོ་ལ་བཀག་རྒྱ་ཐེབས་ཏེ། རང་ལ་སྲོང་གོམས་མེད་པའི་བྱ་བཞག་གམ་བྱེད་སྐོ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་དེ་མ་ཐག་ཁས་
ལེན་བྱེད་མི་བྱུབ་པ་སྐྱ་ཕྱིར་བྱུང་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའང། མགོན་པོ་མཚོག་གི་མཁྲེན་དཔྱོད་དང་སྐྱུགས་སྲོལ་ལ་སྐྱུས་
ཀྱང་འགྲན་དཀའ་བས་དུས་ཀྱི་ཆ་ལ་འགོར་འགྲུང་སྲིད་ཀྱང། དགོངས་གཞི་རྣམས་མི་འགྲུབ་པའི་གནས་མེད། དཔེར་
ན། མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་གོང་ནས་ལམ་སྲོལ་གནང་བ་སྲོལ་གྱི་ཁག་ཏུ་རིགས་ལམ་སྲོལ་གཉེར་འཛུགས་པ་དང། རྒྱ་
བོ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་གཞུང་ལ་སྲོལ་གཉེར་བྱེད་པ། བརྟན་མར་དགེ་བཤེས་མའི་ལག་འཁྲེང་སྲོད་པ། རྒྱ་སེར་དབྱེར་
མེད་ཀྱིས་རིགས་གཅིག་རྒྱང་འཛིན་བྱེད་པ། སེར་མོ་བས་ཚོན་རིག་སྲོང་བ་དང། པོད་མིའི་སྤྱི་གཞུང་འཛུགས་ཡང་དག་
པའི་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་སྲོད་པ་སོགས་ད་ཆ་ལག་ལེན་དུ་སྐྱར་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། གང་ལྟར། མགོན་པོ་མཚོག་གི་
སྐྱུགས་བསྐྱེད་དང་མཁྲེན་རྒྱ་ལ་ཚད་བཀག་མེད་པས། བརྟན་མའི་སྲོལ་གཉེར་དང་དགེ་བཤེས་མའི་འགྲོ་ལུགས་ཅམ་
དུ་མ་ཟད། ཕྱི་ནང་གི་ནང་བ་ཡོད་ཚད་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་བ་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་སྲོལ་ཀྱང་ཡང་ཡང་
ཐེབས། དེ་ལ་ཐོག་མའི་ཆར་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་བ་ཞེས་བ་དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་སྐྱུལ་པའི་སྐྱེ་བོ་མང་དུ་

⁵⁹ ད་ལྟ་དགེ་བཤེས་མའི་རྒྱལ་སྲོད་ཐེངས་གསུམ་པ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ལ། རྒྱལ་སྲོད་པ་བརྟན་མ་ 31 དང། རྒྱལ་སྲོད་ཀྱི་གཞུང་ཚོན་བཀའ་
པོད་ལྟ་དང། བརྟན་སྲོད། ལོ་རྒྱུས། ཚོན་རིག། རྒྱལ་སྲོད་ཐེབས་ཀྱི་ཡིག་རྒྱུ་གཉིས་རེད།

བྱུང་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་དེ་ནི་གཞན་ཅི་ཡང་མིན་པར་དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དེས་ཅན་ཡོད་པའི་ཐོག་ནང་
པའི་ཚོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཚད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་ཟེར་བ་དང་། དེ་ཡང་ནང་པ་ཡིན་ཞེས་དད་པ་ཅམ་ཞིག་ཡོད་
པས་མི་ཚོག་པར་ནང་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཅ་དོན་རྣམས་ལེགས་པར་ཁོང་དུ་རྒྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཞེས་ཡང་ཡང་
གསུངས། དེའི་རྒྱབ་གཞོན་ལྟ་བུར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། རང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ནི། དབང་རྒྱལ་དང་པའི་
རྗེས་འབྲུང་གི་ཚོས་རྒྱལ་མ་ཡིན་པར་དབང་རྣོན་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲུང་གི་ཚོས་རྒྱལ་སློབ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས། དེ་
ལྷགས་སེམས་ལ་བཞག་སྟེ་ཚོས་བྱེད་ནང་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཆད་ཉན་དང་སློམ་སྦྱབ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཤེབས།
གཞན་ཡང་། བོད་མི་ཡིན་ནོ་ཅོག་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པའི་རྒྱལ་ཡང་བཀའ་སླུལ།
དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོའི་ཚེ་འབྲུལ་དུས་ཆེན་ཉིན།

དེ་སྔ་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་ཞེས་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དེ་བུང་ལ་བསྟོད་བསྐྱབས་བྱེད་པ་རེད། དེ་ནི་དེ་མ་རེད། སངས་
རྒྱས་པའི་ཚོས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་
རེད་ཅེས་ཟེར་གྱིན་ཡོད། དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ཞེས་པ་དེ་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་འགོ་
དགོས་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཡོང་བར་སྡེ་སྟོན་གསུམ་ཤེས་དགོས། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། མཁས་པའི་
ཡོན་ཏན་དང་བཙུན་པའི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དེ་གར་ཡོད། དེའི་ཐོག་ལ་བྱུང་སེམས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་སྦྱར་ན་བཟང་པོའི་ཡོན་
ཏན་ཡོང། དེར་བརྟེན། བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་ལྡན་པ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་ཐུབ་ལ། བྱེད་
དགོས་ཀྱང་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ནི་རང་ཉིད་ཀྱིས་འབད་བཞོན་བྱས་ནས་ཡོང་དགོས་པ་ལས་སླ་མ་དང་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་བྱིན་རྒྱལ་ཟེར་ནས་བསྐྱབ་པ་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་མི་ཡོང། ཞེས་བཀའ་སླུལ། དེ་བཞིན་དུ་གདན་ས་སོགས་སུ་
ཚོན་རིག་གི་སློབ་ཚན་བྱུང་འཇུགས་དང་ཟབ་སྦྱོང་ཚོགས་པ་སོགས་སྤྱི་ནང་གི་རིག་པའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་གོ་
རྟོགས་སྟེལ་བ་དང་། ས་དགོ་བཀའ་རྙིང་ཐོན་དང་བཅས་པའི་བྱ་བཙུན་རྣམས་གདན་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་ཤིང་གཞུང་
ཆེན་བཞེས་བྱས་པ་ལས་བཞེད་རྒྱལ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་རྟོགས་པར་བྱས་ཏེ་པན་རྒྱལ་མ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་
བསམ་ཤེས་མཐུན་ལམ་དམ་གཅོད་རྟོག་ཅ་གཅིག་བསྐྱེལ་ཡོང་བར་མཛད་པ་སོགས་བཅོན་གྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་
ཉིལ་པོ་ལེགས་ལམ་དུ་སྦྱུལ་འདེད་དང་སྟེ་ཁྱིད་རྒྱ་ཆེར་མཛད།

བཟུ་བུ་ག་ལ། ཆོས་གསུམ་རང་སྤྱོད་དུ་བྱེད་པའི་གཉིས་སྟོན་དབུ་མའི་ལམ་དང་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་
ཐབས་ལམ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྱེ་བ།

གཞི་རྩའི་དགོངས་གཞི་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐབས་ལ།

དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་ལམ་སྟོན་སོགས་མ་སྐོང་གོང་། ཤེས་དགོས་པའི་གནད་དོན་ནི་མགོན་པོ་
ཉིད་ཀྱི་གཞི་རྩའི་དགོངས་གཞི་ཅེ་ཡིན་པ་དེ་རེད། སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་ཉམས་བཞེས་དང་དེ་སྙམས་
རྒྱུན་ལ་འབྲུངས་ཐེན་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེའི་དགོངས་གཞི་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བའི་གནས་སུ་འགོད་རྒྱུ་དེ་
ཡིན་པ་སྟོན་མེད་ཡིན། དེར་བརྟེན། སྤྱི་ཚོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། “མི་ཚང་མ་བདེ་བ་འདོད་
པ་དང་སྤྱུག་བསྐུལ་མི་འདོད་པ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པས། ང་ཚོས་ཆེ་ས་དེར་བསམ་སྤོམ་གྱིས་དགོས་པ་མ་གཏོགས། རྒྱུ་རྒྱུ་
འདི་ལྟ་བུ་དང་། འདི་ཚོས་སྤྱུགས། འདི་སྤང་བ། འདི་མི་རིགས་ཐེར་བ་དེ་ཚོར་འབྲུག་པེད་ཅེས་ངོས་ཀྱིས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད།
གཞི་རྩའི་ལྟ་རྒྱུལ་འདིའི་ཆ་ནས་ངོས་ཀྱིས་མི་ཚང་མར་བདེ་སྤྱོད་ཡོད་དགོས་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད།”⁶⁰ ཅེས་རྩའི་དགོངས་
གཞི་གསུངས། དགོངས་གཞི་དེ་ལྟ་བུ་དག་འབྱུང་བའི་ཐབས་ལ། འཆེ་མེད་ཞི་བ་དང་། གཞན་པའི་སྤྱི་སེམས། ཚོས་
སྤྱུགས་མ་སྐྱེ་སྤྱི་ལ། བར་གྱི་ཡོན་ཏན། མིའི་བྱེད་ཡོན། སོ་སོ་དང་དབུ་མ་སྤྱུག་དབྱེར་མེད་སོགས་མཚན་འདོགས་
འདྲ་མིན་གྱིས་འགོ་བདེ་བདེ་ཐབས་ཉག་གཅིག་སྐྱུར་བཞེས་ཏེ་ཉིན་མཚན་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་སྤྱུགས་བཅོམ་གནང་། ཡང་།
“ངོས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་དང་པེ་བར། འཛམ་གུ་སྤྱིར་འདིའི་སྤང་པ་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱུད་རྒྱུད་དུ་ས་བུ་མང་པོ་མེད་པར་སྤིངས་དང་བདེ་
འཇགས་ཐོག་ལྟ་བུ་གྲེད་མཁན་སྤྱི་པའི་སྤྱི་ག་འཇུགས་ཤིག་བཙུགས། ལྟ་བུ་འདྲ་མི་འདྲ་ཡོད་མཁན་དེ་དག་ལས་ལྟ་བུ་སྤྱུག་
པ་རྣམས་ཚོ་ཁག་ཚོ་ཁག་བྱས་ནས་བསྟན། བར་ཚུན་ལ་ཐེ་རྒྱས་དང་རྟོག་སྐྱོང་མེད་པར།”⁶¹ ཞེས་སོགས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ་
ཏེ། འདི་གཞི་ཞི་བདེ་དང་མཐུན་ལམ་མཉམ་གནས་ཡོད་ཐབས་ལ་སྤྱུགས་བསམ་རྒྱ་ཆེར་བཞེས། <<འཛམ་བཤེས་
འཆོ་བའི་འདི་གཞི་ཞི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་སྐྱོད་བ། >> ཞེས་པ་ལས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ཐོལ་མེད་ཀྱི་མཉམ་ལས་ནི་བཅོན་དབང་གི་ཐོག་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་མིན་པར་བཅོན་ཀྱི་གྲུ་བཤེད་ཐོག་ནས་ཡོད་ལ།
སྤྱུག་བསམ་ནི་མེད་དུ་མི་བྱུང་བའི་འབྲུང་ཙུ་གཅིག་གྱུ་དེ་ཡིན། གལ་ཏེ་མི་རེ་རེས་འགོ་བཤེད་ཤིང་ཤིང་དོན་ལ་
སེམས་བྱུང་བུས་ན། ད་གཞོད་རང་བཞིན་གྱིས། ཞེས་སོགས་སྤྱུག་བསམ་ཡོད་ན། འཛམ་གུ་སྤྱིར་དཀའ་སྤྱོད་འགོག་
ཐབས་དང་བདེ་དོན་སྐྱབས་ཐབས་ལ་འབད་བུ་བྱེད་འདོད་པའི་སྤོ་སྤོ་བསམ་ངང་གིས་འབྲུང་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོར་

⁶⁰ 1983 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 9 ཉིན་གྱི་ཡིང་གཞོན་ལུའི་ཚོགས་འདུར་སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སྤོམ་ལས་བྱངས།

⁶¹ གོང་དང་མཚུངས།

ཡུལ་སྐྱེ་སྐྱོབ་སོགས་དགོས་པའི་ཀྱི་རིགས་མཐའ་དག་ལ་གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་མི་དགོས་པར་དོ་སྣང་རང་བཞིན་གྱིས་འབྲུང་བའི་ཚུལ་ཏེ། འཛིན་ཉེན་གྱི་དཀའ་རྒྱུ་སེལ་དགོས་ན། ལྷག་བསམ་ནི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་མེད་ཐབས་མེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཅིག་ལུ་དེ་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུངས། ཡང་།

ཉེ་ཆར་མི་ཁག་ལ་ལ་བཤད་རྒྱ་བྱུང་། བྱེད་ཀ་ཅེད་མོ་ཡིན་ལ་བྱེད་ཀ་དངོས་གནས་ཡིན། ཐར་བ་གང་ཡིན་ཟེར་ན། འཛམ་གྱི་སྤྱི་ཡོངས་རྫོགས་མིའི་བྱིས་ཆར་གཅིག་ཏུ་གྱུར། མི་ཐམས་ཅད་པ་མ་བུ་སྤྲུག་ནང་བཞིན་མཛའ་བཅེ་དང་ཞི་འཛམ་བདེ་སྤྱི་ཡོད་པའི་བྱིས་ཆར་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་སོང་ན་དེ་ཐར་བ་ཡིན་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་ན། རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་གྱི་དོན་དག་ལ་དམག་འཁྲུག་རྒྱག་མི་དགོས། ཡུལ་གཅིག་གི་ནང་སྤྱི་ཡོད་ཀྱི་གཞན་ཞིག་གིས་ལྷད་མོ་བལྟས་ནས་སྤོང་ཐབས་མེད། ལྷ་བ་འབྲུ་མི་འབྲུའི་ཐོག་ནས་ཚོད་བ་རྒྱག་དགོས་དོན་མེད། དངོས་གནས་ཆེ་གང་པོར་དགོས་པའི་བདེ་སྤྱི་ཅིག་ཡོང་གི་རེད། མི་ལུས་སྤངས་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ན་བ་དང་འཆི་བ་ཡོང་གི་རེད་དེ། མིས་བཅོས་པའི་མན་ཚུན་འཁྲུག་བ་རྒྱག་པ་དང་། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་གཞོད་བ་སྤྱེལ་བ་དེ་མི་དགོས་པ་ཆགས་ཡོང་གི་རེད། བ་དང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགོག་བདེན་ལ་ཐར་བར་བཤད་པ་དེ་མི་སྐྱེར་མོ་སོའི་ཐར་བ་རེད། །གོང་དུ་བཤད་པའི་ཤར་བ་དེ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐར་བ་ཡིན་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད།⁶² ཅེས་དང་། ལྷོ་ལོ་ 1985 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་

23 ཉིན་ཤོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་གསུམ་པར་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས།

ང་ཚོ་ཤོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱུང་བའི་ནང་ལ་འཚར་ཡོངས་བྱས་པའི་མི་འདི་རྣམས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྐར་ལ་གང་ལ་གང་འཚམས་ཀྱི་ཡ་རབས་ཀྱི་ཆད་འཛིན་ས་ཞིག་ཡོང་བུ་ཀྱིན་ཡོད་ན། ད་དུང་ང་ཚོས་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་འབད་བཅོམ་བྱས་ན་ཤེས་ཡོན་ཡོད་ལ། ཡ་རབས་ལྡན་པའི་མིག་དཔེར་ཅོས་པའི་ཤོད་རིགས་མི་སྡེ་ཞིག་པེས་པར་དུ་བཅོ་བྱུང་གྱི་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག །དེ་ཚོས་རེད། ཅོས་ཀྱིས་སྐབས་རེར་ཁག་ལ་ཅེད་མོ་ཅེས་ཏེ། ང་ཚོས་བདེན་པ་བཞི་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཐར་བ་ཟེར་བ་དེ་མི་སྐྱེར་རེ་རེ་ལ་དབང་བའི་ཐར་བ་རེད། ང་རང་ཚོས་རྫོགས་ལྡན་ཞེས་ཤོད་བཞིན་པ་ལྷར་དངོས་གནས་གཞོད་འཆེ་མེད་པར་མན་པའི་བསམ་པ་དང་། ཡ་རབས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མི་ཆེ་སྤྱེལ་མཁན་གྱི་མི་སྡེ་ཞིག་བཅོ་བྱུང་ན་དངོས་གནས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐར་བ་རེད། བྱས་ཅང་། ཅོས་ཀྱིས་ཐར་བ་ལ་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་ཐར་བ་ཞིག་དང་། སྐྱེར་ལ་དབང་བའི་ཐར་བ་ཞིག་བཅས་གཉིས་ཡོང་སྤྱི་ཀྱི་རེད་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། ང་ཚོས་དེ་འདྲ་ཞིག་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་འདུག ། བྱེད་རང་ཚོ་ཆར་མས་འདི་རྣམས་སློབ་བཞག་ནས་བྱས་རྗེས་འཛོག་བྱུང་བའི་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས། ཞེས་སྐར་མ་གཤམ་པའི་ཐ་སྙད་དང་བཅས་པ་གསར་གཏོད་མཛད་དེ་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་ཐབས་ལ་སྤྲུགས་ཁུ་ཆེར་བཞེས་པ་འདི་ལྷ་བུའི་སྤྱི་ཚོགས་མཛད་པ་སྤྱི་དང་། ལྷད་པར་དུ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཞལ་ཕྱོགས་པའི་བཞེངས་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་བྱུང་བར་བརྟེན། ལྷག་ཏུ་རྒྱ་ལས་པའི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་ཞིབ་ཅིང་ལྷ་བའི་

⁶² 1983 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 9 ཉིན་ལྷོ་ལོ་གཞོན་ལུ་ཚོགས་འདུར་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

སློབ་དཔུང་ན། མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་མཚན་འཛིན་གྱི་ཆ་སྒྲོ་མོ་ཚམ་ལ་ཡང་ཐེ་ཚོམ་དགོས་པའི་གནས་ཡེ་ནས་མེད་པ་
བདེ་སྐྱབས་ཏུ་མཐོང་ངོ་།།

དབུ་མའི་ལམ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ ལམ་སྟོན།

སྤྱིར་བཤད་ན། སྤྱི་ལོར་ལ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གཤམ་བཅོན་ཕྱོགས་ཏུ་ཐེབས་པ་ནས་བོད་མི་རིགས་
ཀྱི་བདེ་དོན་ལ་ཞལ་སྟོགས་ཏེ་རྩ་དོན་ཆེན་པོ་གསུམ་གཅིག་ལས་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་བོད་མི་རིགས་ཡང་
དག་པའི་མང་གཙོའི་ལམ་ཏུ་འཁྲིད་པ་དང་། གནའ་དེང་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ལྡན་གྱི་གཞོན་རབས་གསོ་སྦྱོང་གནང་
བ། ཚོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་རང་དབང་རྩོད་ལེན་གནང་བ་བཅས་ཡིན། དེ་དག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་བོད་མི་ནང་
ཁུལ་མཐུན་ལམ་དོག་རྩ་གཅིག་སྤེལ་དང་ཚོས་བརྒྱུད་པའི་རྩོད་དམ་གཙང་ཏུ་གནས་པ་སོགས་མཚན་འཛིན་མཐའ་
ལས་པ་བསྐྱུངས།

འདིར་བཤད་པར་བྱ་བ་ཚོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའམ་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་
རང་སྦྱོང་ཡོང་བ་ནི་དམིགས་དོན་ནམ་བུ་སྐྱབས་ཏུ་དང་། དབུ་མའི་ལམ་ནི་དམིགས་དོན་ལ་སྟོགས་པའི་སྤྱི་རྒྱུ་སམ་
བཞེངས་སྟོགས། འཆེ་བ་མེད་པ་ནི་དམིགས་དོན་སྐྱབས་པའི་ཐབས་སམ་ལམ། བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ནི་བསྐྱབས་ཏུ་སྐྱབས་
ཐབས་ཀྱི་ལག་ལེན་དོན་ཏེ། དེ་ཡང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཆོ་གང་དག་གཤེད་ལྟ་བུར་རྒྱུ་རིང་ཏུ་གནས་པའམ་གཞོན་
ལན་གཞོན་པས་འཇལ་བ་མ་ཡིན་པར་པན་རྩོད་གདོང་གཏུགས་ཏེ་བྱ་ཡངས་བསམ་ཤེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལོག་དགག་
སྟོགས་ཐེར་འདོན་དང་བསྐྱབས་ཏུ་རྩོད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། ལས་གང་ཞིག་བསྐྱབས་ཀྱང་དེའི་ཉིང་དགོས་སམ་དགོས་པ་
མཐར་ཐུག་ནི་བདེ་སྤྱིད་ཡིན་པས་བོད་ཁམས་ཡོངས་རྫོགས་གཞོན་འཆེ་དང་སྐྱབས་གཙང་བུལ་བའི་ཞི་བདེའི་བརྟེ་
གནས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱུར་བའི་དགོངས་ཚུལ་ཡང་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱིང་གསལ་བསྐྱབས་མཚན། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་
ནམ་འབྲུང་ཁྲུངས་ནི་གཞན་གྱི་འདོད་འདུན་ལས་བར་མི་འདོར་བའི་ཀྱན་པན་སྤྱི་སེམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དེ་ཡིན། དེ་ལྟ་
བུའི་སྤྱི་སེམས་ཀྱང་མཐར་གཏུགས་ན་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་སྐྱབས་འདོད་འདོད་དང་བདེ་སྤྱིད་སྐྱབས་འདོད་ཡོད་
པར་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་གནད་འགག་དེར་ཐུག་ཡོད། འགོ་བ་མིའི་ཚོབ་ཐང་ཞེས་སའང་རྒྱ་མ་ཕུ་འདོད་ཀྱིས་རྩ་
བ་བསྟོགས་ཆེ་འདི་ལས་ལྷག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་གཞན་མེད།

འཆེ་བ་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་བྱ་བ་ཏུ་རྒྱུར་ཚམ་བཤད་ན། འཆེ་བ་མེད་པ་ནི། གཞན་ལ་མི་གཞོན་པའམ་མི་
འཆེ་བ་ཚམ་ལ་མི་ཐེར་བར་གཞོན་ཅིང་འཆེ་བའི་རྒྱ་ཚོགས་ཚང་བ་ན། དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་བའི་རྒྱ་མཚན་བཟུལ་ཏེ་དེ་

ལས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོད་པ་ལ་ཟེར་ཞེས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཡང་ཡང་གསུངས། འཆོ་བའི་ཡུལ་དང་འཆོ་བའི་ཚུལ་ལ་དེ་ལས་ཀྱང་ངོ་བོ་སྤྲོ་ཞིང་གཉིང་ཟབ་པའི་འགྲེལ་བཤད་གཞན་ཡང་ཡོད་མོད་འདྲིའི་མི་འགྲི། མདོར་ན། འཆོ་མེད་ཞི་བའི་འདུ་ཤེས་ནི་དངོས་པོའི་ཚོས་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲུང་གི་ལྟ་བུའི་སྤྲོད་ནས་ལྷུང་ཞིང་། དེ་ཡང་གཞོན་པའི་རྒྱ་ལ་ཕན་བའམ་དགོས་པའི་འབྲས་བུ་མི་འབྲུང་བས་འཆོ་མེད་ཞི་བ་ཉིད་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གཤམ་ཆེ་བར་གཟིགས། གནས་ལུགས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ད་གཞོན་མགོན་པོ་མཚོག་གིས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱད་སྲོལ། འདོད་འདུན་ཡན་གར་བ་སོགས་ལ་མཁྲེགས་འཛིན་དང་བསྐྱུན་མཁས་མི་གནང་བར་དུས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་དང་གནས་བབ་ཀྱི་འགྲུར་སྐྱོད་སོགས་ལ་བསྐྱུན་ནས་གནད་དོན་རྣམས་གཏུན་འབེབས་དང་ལམ་སྟོན་མཛད།

སྤྱིར་བཤད་ན། མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཐུགས་ལ་“སྤྱི་བཙུན་”ཀྱི་བཞེངས་སྤྱོད་ནས་ཡོད་པ་སྤྲོས་མེད་ཡིན་ཡང་། བཅོན་པོའི་དུ་མེབས་མ་ཐག་“བོད་རང་དབང་རང་བཅོན་”ཞེས་གསུངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཐོག་ཐུགས་བཅོན་ཚད་ལས་བཞུལ་བ་གནང་ཞིང་། ལོ་རབས་དུག་ཅུ་པ་དང་བདུན་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོད་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཁག་ཏུ་འདྲ་རང་བཅོན་ཀྱི་ཐ་སྲིད་འདི་ཡང་ཡང་མཛུལ་དུ་ཡོད། དེ་ལྟར་གནང་བའི་རྒྱ་མཚོན་ནི་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་གཏུན་ནས་མིན། རྒྱ་གར་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་མ་ཐག་ནས་བོད་ལྗོངས་ཚོལ་གསུམ་མམ་བོད་རིགས་ཡིན་ནོ་ཅོག་ལ་གོ་ཐོབ་གཅིག་མཚུངས་གནང་བ་དང་གཟིགས་སྤྱོད་གཅིག་གི་ལོག་ཏུ་འཇུག་གནང་མཛད་པ་སོགས་ལ་བསམས་ན། དོན་ཀྱི་ཆའམ་རྩ་བའི་བཞེངས་སྤྱོད་ལ་སྤྱི་དང་བར་ཁྱད་གཏུན་ནས་མེད། འཕེལ་རིམ་འགྲུར་སྐྱོད་ལྟ་བུའི་སྤྲོད་ནས་བཤད་ན། བོད་དོན་ཀྱི་གནས་བབ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲུར་བ། རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་གནས་བབ་སོགས་གང་ལ་གཟིགས་ཀྱང་། ཚོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རང་བཅོན་པར་ཟད། ཉེ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསལ་བའི་རང་བཅོན་ཅམ་ཞིག་བཞེད་ཀྱང་ཐོབ་དཀའ་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་དམར་ཀྱི་བཅོན་དབང་གདུག་ཅུ་པ་ལོག་དེ་སྤྱད་སྤྱོད་ཆེ་མི་འགྲུང་བར་ཚོས་རིག་གཞུང་གི་ལོ་ལོ་སོགས་མོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་ཀྱི་ཚོས་བཟང་པོ་རྣམས་འུལ་མེད་དུ་འགྲུར་བ་དང་། སྤོད་བཅུད་གཉིས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་ཉམས་ཉེས་སུ་གྲུར་ཏེ་མཐར་བཏེ་སྤྱིད་པར་ཟད། བོད་འདི་འཛུལ་སྤྱིད་ནས་ཡལ་བའི་ཉེན་ཆེ་བ་སོགས་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཀྱི་དོན་སྣ་ཚོགས་ལ་དགོངས་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་བསྐྱུན་སྲིད་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བོད་ལ་ཡོངས་སུ་འོར་བའི་སྐབས་ཀྱི་རང་བཅོན་ཅམ་ཞིག་བསྐྱར་གསོ་བྱེད་ཀྱང་དགོས་པ་ཆེར་མ་གཟིགས། བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་མང་གཙོར་བསྐྱར་གནང་མཛད་པའང་བོད་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ཆེག་སྤྱིལ་མཉམ་གནས་དང་བྱས་པ་གོང་བུར་བསྐྱེད་པ་ལ་ཐུག་ཡོད། དེ་ལྟར་འདྲ། བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཆེ་མ་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་ཀྱི་དོན་མིན་པར་བོད་མིའི་སྤྱི་དོན་ཡིན་པས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་འདོད་འདུན་ཉིད་གཅིགས་འཛིན་མཛད་དེ་ལམ་སྟོན་དང་བཀའ་བསྐྱར་གནང་བ་ལས་

སྐྱ་སྐར་གྱི་དབང་ཚད་དང་བོད་མིའི་དད་གུས་ཙམ་ཞིག་རྒྱ་མཚོན་དུ་བསྐྱམས་ཏེ་སྤྲུགས་ཐག་བཅད་པའི་དོན་ཆེན་གང་
ཡང་མེད།

ལར་ནས་རང་བཅོན་ནམ་མི་རིགས་ཤིག་གི་ཡོད་ཚད་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱོད་བར་བྱེད་པ་ལ་རེས་བར་དུ་དབྱ་
མའི་ལམ་ལྟ་བུའི་སྲིད་རྒྱུས་འཛིན་དགོས་པ་མིན་ཡང་། ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་རྒྱུས་ལམ་སྟོན་
གནང་བ་ལ་གོང་དུ་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་ལྟར་འབྲས་ལུགས་ཀྱི་དགོས་དོན་དང་སྤྱི་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་སྐྱོད་ཚོགས་ཡོད།
གནད་དོན་ཞིག་ནི། རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་ཅིང་། རང་ཉིད་གང་ལས་རང་བཅོན་དུ་
བྱེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་བཅས་མི་རིགས་དེར་འདོད་པ་མེད་བཞིན་དུ་དེ་ལས་ཟུར་དུ་རང་བཅོན་བྱེད་དགོས་ན་ཤྲག་ལས་
མིན་པའི་ཐབས་གཞན་རྙེད་དཀའ་བས། བོད་རིགས་ལྟ་བུའི་འབོར་རྒྱུང་ཞིང་གོ་མཚོན་དང་དམག་རྒྱས་མེད་པ་ཞིག་
གིས་བསྐྱབ་དཀའ་བ་དེ་རེད་ལ། ལར་ནས་གཞན་ལ་གནོད་བའམ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་པམ་བར་བྱས་ཏེ་སྤངས་པའི་
འཕྲོ་བ་བྱ་ཞིག་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ནམ་ཡང་དང་ལེན་མི་མཛད། འགའ་ཞིག་ནས་ཕོ་ཚོད་ཀྱིས་ཐབས་རྒྱས་ཐན་ཐུན་
རེ་བཤད་ལུལ་གྱིས་བསྐྱབ་བྱ་རོ་མར་ཁ་མ་སྤྲོགས་པར་ནང་ལུལ་གྱི་ལངས་སྤྲོགས་ཙམ་ཞིག་ལ་དགག་སྐྱབ་དང་
ཆགས་སྤང་བྱེད་པ་དེས་གང་ཡང་མི་སྲིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། མི་དམངས་དང་ཚོགས་སྡེ། དཔོན་རིགས་སྐྱེར་བ་
བཅས་ཀྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་རི་ལྟར་ཆེ་ཡང་། ཐན་རེས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་མ་ཐོབ་པ་དེ་ནི་ད་
བར་དུ་བོད་དོན་གྱི་བདེན་མཐའ་མ་གསལ་བའི་གནད་དོན་གཅིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་ངང་དུ་ལོ་འགྲངས་དུས་
འགྲངས་ཀྱིས་སྤང་བ་བོད་ཀྱི་སྟོན་བཅུད་ཚོས་རིག་གཤེས་གོམས་དང་བཅས་པ་ཅ་བརྒྱག་ཏུ་གྱུར་ཏེ་“སྲིད་རྒྱུང་གི་
རང་བཅོན་” ཙམ་ཞིག་ཐོབ་ཀྱང་རིན་ཐང་ག་ལ་ཡོད།

དབྱ་མའི་ལམ་ཞེས་པ་དོན་གྱིས་ཅི་ཡིན་སྟེ་ན། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་བཅོན་བྱོལ་བོད་
མིའི་སྤྲིག་འཇུགས་ཀྱི་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ།

བོད་རྒྱ་ནག་ལས་ཁ་གྲལ་དུ་འགྲོ་རྒྱ་མཐའ་གཅིག་དང་། བོད་མི་རྣམས་ད་ལྟའི་གནས་བབ་འོག་སྟོན་རྒྱ་དེ་མཐའ་གཅིག་
ཡིན། མཐའ་དེ་གཉིས་ལས་སྤྲོག་སྤེ་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙམ་ཞིག་སྤྲོག་སྤེ་གསལ་བའི་མི་རིགས་ས་
གནས་རང་སྐྱོད་གི་གནས་བབ་ཆ་ཚད་བཞིག་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་འཕྲོ་བ་ཐབས་བྱ་རྒྱ་དེ་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་སྤྱི་དོན་
ཡིན།⁶³ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས་ལ། གསལ་བར་བཤད་ན། གཉིས་སྐྱོན་དབྱ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་ཚོག་
ཉིད་ཀྱི་སྟོན་ནས་གསལ་བར་མཐོང་བ་སྟེ། འཇུགས་གཅིག་གི་འདོད་འདུན་གཙོ་བོར་མ་བཟུང་བར་འཇུགས་གཉིས་ཀའི་

⁶³ དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་རྒྱུས་ཀྱི་དོ་བོ་དང་བྱུང་རིམ་གྱི་འབྲས་བཅས་ཀྱི་དོ་སྟོན་དང་དེ་འབྲེལ་གསུང་བཤད་དང་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་
འཇུགས་བསྐྱིགས། ཞེས་པ་ལས་ཤར་ས།

དགོས་མཁོ་དང་གཉིས་ཀར་ཁེ་སན་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་དམིགས་པའི་སྲིད་ཇུས་ཤིག་ཡིན། འདིར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་
ལམ་སྟོན་མཛད་པའི་དབྱུང་མའི་ལམ་གྱི་འབེལ་རིམ་གྱི་ཆ་ནས་ཅུང་ཟད་སྐྱེད་ན། བཀའ་སློབ་ལས།

ཅུ་བ་དོན་རང་གི་ལྷ་བ་འབྱུང་སྐབས་དཔེ་མཚོན་ཅམ་བཟོད་ན། ༡༩༥༤ ལོའི་དབྱར་གཞུང་དོན་རང་རྒྱ་ནག་ལ་བསྐྱོད་
ནས་ལྷ་བ་ཁ་ཤས་བསྐྱེད་པའི་སྐབས། རྒྱལ་སྤྱིའི་གྲང་ཁུལ་དེར་ལུགས་གྱི་ལྷ་བའི་ནང་གི་བཟོད་ཚུལ་“རྒྱལ་མཚོན་ས་
རིས་མེད་རིང་ལུགས་”⁶⁴ཞེས་པ་དེ་དོན་གྱི་སེམས་ལ་འབབ་པོ་དང་། དོན་གནས་ཡག་པོ་དེད་བསམ་པ་བྱུང་། དེས་
ལུང་པ་གཅིག་གི་སྐད་ཆ་ཤོད་ཀྱིན་མེད་པར་ངལ་རྩལ་མི་དམངས་དང་། འཛམ་གླིང་ཐོག་ཡོད་པའི་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་
དང་སྐྱབས་བུལ་མང་ཤོས་སྤོང་མཁན། ཐོབ་ཐང་ཉུང་ལུ་ལས་མེད་པ་དེ་དག་ལ་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཚང་
མར་བདེ་སྲིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་འབྲས་མཉམ་དགོས་པའི་རྩོད་ལེན་བྱེད་པ་དེ་དོན་གནས་ལྷན་སྐྱེད་ཆེན་པོ་དེད་བསམས་བྱུང་།
བསམ་སློབ་དེ་འབྲས་ཞིག་གི་འོག་ནས་དོན་གྱིས་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཚོད་པའི་རང་མི་རིགས་ཁེར་རྒྱུད་གི་ཐོབ་
ཐང་རྩོད་རྒྱུ་དེ་དེ་ཅམ་གལ་ཆེན་པོར་རྩེ་གིན་མེད། འདི་ནི་དོན་རང་གི་བསམ་ཚུལ་དང་བསམ་སློབ་གཏོང་སྐབས་ཡིན་ལ།
དོན་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། གནས་ཚུལ་དེའི་འོག་ནས་དབྱུང་མའི་ལམ་གྱི་བསམ་སློབ་འདི་བྱུང་བ་ཡིན།⁶⁵
ཞེས་དང་། ༡༩༥༥ དང་ ༡༩༥༦ ལོ་ནས་མདོ་སྟོད་སྐད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་ཁྲིམས་འགལ་དག་གཞོན་ཚད་མེད་བྱས་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། ང་ཚོའི་ཕྱོགས་ནས་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཆ་གང་དག་གཤེད་ལྷ་བའི་འགལ་ལྷ་མ་ཡིན་པར་གཉིས་པན་གཉིས་ལོའི་
ལམ་ནས་ཞེ་མཐུན་མཉམ་གནས་ཡོང་ཐབས་མི་ལོ་དགའའི་རིང་ཐབས་མཁས་འབད་བཅོམ་ཅི་བྱས་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་

དང་ལེན་བསམ་ཤེས་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པར།⁶⁶ ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། མིང་ལ་རྩི་ལྟར་བཏགས་ཀྱང་རུང་མ་བཏགས་
ཀྱང་རུང་། དགོངས་གཞི་དེ་ལྷ་བའི་སྤྱི་ཚམ་ནས་དགོངས་སྤྱུགས་སུ་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། གོང་དུ་གསུངས་པའི་
“གཉིས་པན་གཉིས་ལོའི་ལམ་”ཞེས་པའི་གཉིས་པན་དང་གཉིས་ལོ་ཞེས་པ་ནི། ད་ལྟ་“གཉིས་སྐྱེད་”ཞེས་པ་དེ་ཉིད་
ལས་གཞན་མིན། གཉིས་སྐྱེད་དབྱུང་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཅམ་ལ་བསམས་ཀྱང་། གཉིས་སྐྱེད་ཞེས་པ་ནི་དབྱུང་མའི་
ལམ་འབྲེལ་བར་བྱེད་པའི་ཚིག་ཡིན་པ་ལས་དེ་ལས་རིང་དུ་བཞུལ་བའི་གོ་དོན་དང་བྱེད་ལས་དམིགས་བསམ་བ་
གང་ཡང་མེད། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ལོ་རྒྱུ་ལྷན་ཡར་ཐོན་ཡིན་ཡང་འདྲ། ལྷན་པ་གྲུ་ཡངས་པོ་ཡིན་ཡང་འདྲ། གང་ལྟར། འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་འགྲོ་བཞིན་པ་
ལྟར་ང་ཚོ་ཨེ་ཤི་ཡར་ཡང་འགྱུར་བ་འགྲོ་དགོས་པ་ཡིན། ལྷན་མར་མེ་ལོ་རྩ་རྩ་མེ་⁶⁷བཞུགས་པའི་སྐབས། ལོ་གཅིག་
ཁོང་གིས་བསམ་ཚུལ་ཞིག་བཏོན་ཡོད་པ་དེའི་ནང་ ABCK ཞེས་པ་ཞིག་འཁོད་འདུག ། A ཞེས་པ་ Afghanistan

⁶⁴ དབྱིན་སྐད་དུ་ Proletarian Internationalism ཡང་ན། International Socialism ཞེས་ཟེར།
⁶⁵ 1997 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 23 ཉིན་སྐབས་པའི་བཀའ་སློབ། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་གྱི་བཀའ་སློབ་དེབ་གཉིས་པ་ལས་བྲངས།
⁶⁶ 1960 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 3 ཉིན་བོད་སློབ་དང་པོ་དབྱུང་འབྱེད་སྐབས་གནང་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྲངས།
⁶⁷ Vinoba Bhawe (1895-1982) ཞེས་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྩན་རྩིའི་རྩེས་འཇུག་གྲགས་ཅན་ཞིག་རྟེ། འཆོ་མེད་ཞེ་བ་ཉམས་ལེན་དང་འགྲོ་བ་
མིའི་ཐོབ་ཐང་རྩོད་ལེན་གནང་མཁན་རྒྱ་གར་བ་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡིན།

དང་། B ཞེས་པ་ Burma དང་། C ཞེས་པ་ Ceylon དང་། K ཞེས་པ་ Kashmir ཉེ་རྒྱ་གར་དང་སྤ་གི་སི་ཐན་
བཅས་ཚང་མ་གཅིག་བསྐྱེལ་ཡོད་པའི་ལུང་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས་ཞེས་བཤད་ཡོད། བསམ་སྒོ་དེ་ཚོའི་གྲས་དངོས་གནས་
རྒྱལ་ཆེན་ཡིན། ཡོ་རོབ་པས་གཅིག་བསྐྱེལ་བྱ་རྒྱུར་དངོས་གནས་བསམ་སྒོ་གྲུ་ཡངས་སོ་གཏོང་བྱུང་ཡོད། ང་ཚོ་ཨེ་
ཤི་ཡའི་ནང་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བསམ་སྒོ་གཏོང་མི་ཚོགས་པ་དང་མི་འོས་པ་གང་ཡང་མིན་པས། ང་ཚོ་སྤར་བོད་རང་བཙན་
རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་བོད་ཐ་དད་ཡིན་པ་ཞིག་ད་ཆ་མན་ཚུན་གཉིས་མོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་འོག་ནས་གཅིག་བསྐྱེལ་བྱ་རྒྱུར་དཀའ་
ངལ་གང་ཡང་མེད། འདི་ནི་རོས་ཀྱི་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་བསམ་སྒོ་ཡིན།⁶⁸ ཞེས་སྤར་བོད་ནས་རྒྱལ་མཚོགས་མེད་པའི་སྤར་
བར་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཚན་པའི་རྒྱལ་གསུངས། <<སྤོབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་གི་གསུང་བཤད་
དང་གསུང་རྩོམ་སོགས་གལ་ཆེ་ཁག་སྤྱོད་པས་བསྐྱེས་>>དེ་བ་སྤེད་བྱུག་པ་ལས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༤ ལྷ་ ༡༡། ཅམ་ལ་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོགས་པ་ཉེར་དུ་ཆེབས་བསྐྱུར་གནང་ཞིང་།
སྐབས་དེར་ང་ཁལ་ཉོར་བོད་གཞུང་གཏན་སློབ་ཀྱི་སློབ་སྦྱི་ཡིན། དེ་དུས་རྒྱུད་སློབ་གྲྭ་ཚང་དུ་དབལ་གསང་བ་འདུས་
པའི་བཀའ་དབང་དང་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྟེ་ཉིན་གྲངས་མང་སོ་བཞུགས་གནང་བ་རེད། སྐབས་དེར་ད་ལྟ་བཞིན་ཐུགས་
བྲེལ་ཆ་སོ་མེད་པར་དུས་ཚོད་མང་སོ་ཞིག་བཏོན་གནང་བྱུང་གི་ཡོད། དེ་དུས་ང་ལ་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་
དགོངས་པ་བཞེས་སྤྱོད་རྒྱལ་ཆེན་ཡོད་པ་རྣམས་བཀའ་གནང་སོང་། སྐབས་དེར་དབུ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་ཆེག་དེ་
མེད་སྤོད་གནང་གི་མེད། རང་བཙན་བཞག་ནས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤོང་ཐོག་ལ་མེབས་རྒྱའི་སྤོང་དེ་རེད། ཅེས་

གསུངས། ཡགོང་ས་མཚོགས་ནས།

རོས་ཀྱིས་ད་ལྟ་དབུ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་མིང་འདི་རྗེས་སུ་བཏགས་པ་རེད་དེ། ཅེ་བའི་གནད་དོན་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྲིད་རང་སྤོང་གི་ཐོབ་ཐང་གཅིག་གྱུར་ཅིག་བྱུང་བ་ཡིན་ན། ང་ཚོས་
བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་མེད་དམ་སྟེ་པའི་བསམ་སྒོ་དེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ལོར་ཆེད་བཤད་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་[སྤྱི་
འདུས་]ཚོགས་གཙོ་བུད་པའི་སྐབས་སུ་སྐད་ཆ་བྱུང་། སྤྱིང་རྗེ། ཁོང་གིས་དེ་དུས་མིག་ལ་མཆི་མ་འཁོར་བཞིན་དངོས་
གནས་འདི་ལས་ལྷག་པར་དགོངས་པ་བཞེས་རྒྱ་མི་འདུག་ཅེས་རོས་ལ་བཤད་ཚུངས། དེའི་སྐབས་བཀའ་སློན་ཁབ་སྐབས་
ཀྱང་ཡོད། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་ནང་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་དུས་སྐབས་རེད། སྤར་བོད་གཏོགས་ང་ཚོས་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱ་
ལས་ཐུག་ལུགས་ཀྱིས་རྒྱ་མི་སྤྱིར་འབྱུང་མི་བྱུང་། ལུག་ལང་ཡག་རྒྱ་མེད། མི་དང་མི་གདོང་བསྟན་ནས་སྐད་ཆ་འོད་
རེས་དང་། བདེན་པ་བདར་ནས་མན་ཚུན་གཉིས་པན་གྱི་ཐོག་ནས་ང་ཚོའི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་བྱེད་རྒྱ་དེ་འོས་ཤོས་
རེད། [ཅེས་]ཚོལ་ཁ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་པའི་རང་སྲིད་རང་སྤོང་ཟེར་བའི་བསམ་སྒོ་འདི་ ༡༩༥༣ ལོ་ནས་ང་
ཚོའི་བསམ་སྒོའི་ནང་གོ་རིམ་བསྐྱེགས་ཡོད། སྐབས་དེ་དུས་རང་སྤོང་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་སུ་བཤད་ན་བོད་པའི་རྣ་བར་
འགོ་གི་མ་རེད། རང་བཙན་བཤད་ན་རྒྱ་མིའི་རྣ་བར་འགོ་གིན་མེད་པར་བརྟེན། རོས་ཀྱིས་བོད་པ་ཚོར་“བདེ་སྤྱིད་འདོད་

⁶⁸ 1997 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 23 ཉིན་སྤུལ་པའི་བཀའ་སློབ། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་གྱི་བཀའ་སློབ་དེ་བ་གཉིས་པ་ལས་བྱངས།

པ་ཁེངས་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་ཅེས་བཤད་ཡོད།⁶⁹ ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་འབྲི་ཚུལ་རྒྱུ་དུ་འབྲུངས་པའི་ཉེ་
ཉོར་ཆེ་དབང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1972 ལོ་ 1974 ལོར་དུ་བོད་མི་དམངས་སྤྱི་འབྲུལ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་
གཙུག་ལྷན་པའི་སྐབས་ནས། ཡོངས་གྲགས་སུ་“ཚོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རང་སྲིད་རང་སྲོལ་”དང་། “མིང་
དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྲིད་རང་སྲོལ་”ཞེས་བཤམ། “དབྱུ་མའི་ལམ་”ཞེས་སོགས་གསལ་བར་མ་གསུངས་པར་དེའི་
ཚབ་ཏུ། “བདེ་སྲིད་འདོད་པ་ཁེངས་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཏེ་གཞུང་འབྲེལ་ཡོངས་ཁྲབ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་སྣ་
གོན་ལྷ་སུ་མཛད། དེ་ལྟར་གནང་བ་ཡང་། “དེ་ནི་གཡོ་སྤྱོད་ཏམ་རྒྱུ་ཀྱི་སྐད་ཆ་གང་ཡང་མིན། ང་ཚོས་རང་བཙན་
དགོས་ཞེས་པ་དེ་ཡང་ཅ་བ་བདེ་སྲིད་ལ་ཐུག་ཡོད་པ་དང་། རང་སྲིད་རང་སྲོལ་དགོས་ཟེར་བ་དེ་ཡང་ཅ་བ་བདེ་སྲིད་ལ་ཐུག་
ཡོད།” ཅེས་དང་། ཡང་།

ང་ཚོའི་ཅ་དོན་ནི་བདེ་སྲིད་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཡོད། དོན་དངོས་ཀྱང་དེ་རང་ཡིན། ལྷ་བའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ང་ཚོས་
རང་བཙན་དང་རང་སྲོལ་ཞེས་བཤད་པ་གཉེས་གང་གི་དོན་དུ་ཡིན་ཞེ་ན། གཉེས་ཀ་བདེ་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་ཡིན་པ་ལས་
ཐུག་བསམ་ཀྱི་དོན་དུ་མིན་པའི་འབྲེལ་བཤད་རྒྱག་རྒྱ་ཡོད་ལ། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་ཡང་ཆེག་འདི་བེད་སྲོད་བྱས་
ན་ཡག་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་བྱུང། དེ་ལྟར་ང་ཚོའི་བསམ་སློབ་ནང་འཆར་གཞིའི་གོ་རིམ་བསྐྱགས་ཡོད།⁷⁰ ཅེས་བཀའ་སླུལ་ལྟར་
ཡིན། དེ་ལྟར་དེའི་ཡངས་ཤང་རྒྱགས་གཉེས་པའི་ཀྱི་དགོངས་བཞེས་ཡུན་རིང་མཛད། དེ་ཡང་བཀའ་སློབ་ལས།
བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རང་སྲོལ་ཞིག་དགའ་བ་འདུག་གས། ཡང་ན། འབྲི་ཚུལ་རྒྱུ་དུ་ཀྱི་
ཁམས་ཁུལ་དང་ཨ་མའི་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་མི་ལ་མར་བདག་པར་བྱས་ཏེ། འབྲི་ཚུལ་རྒྱུ་དུ་ཀྱི་ས་ཁུལ་དེ་རྒྱང་རྒྱང་རང་བཙན་ཞིག་
དགའ་བ་འདུག །དེ་ལ་ང་ཚོས་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་འདུག །བར་སྐབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན། དགའ་
ལྷན་པོ་བྱང་གི་ཁྲབ་ཁོངས་ལ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ས་ཡ་གཉེས་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཡིན་པ་དང་། ཚོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རང་སྲོལ་
ཞེས་བཤད་དུས་ས་ཡ་ཐུག་གི་སྐད་ལ་སླེབ་ཀྱིན་ཡོད།⁷¹ ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རང་ཐག་རང་གཅོད་
མ་མཛད་པར་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུགས་དང་ཚོགས་སྡེ། གནད་ཡོད་མི་སྣ། མི་དམངས་དཔྱད་མ་སོགས་
མཛལ་འབྲེལ་བྱུང་བའི་བོད་མི་གོ་སྲོལ་ཅན་ཚང་མར་བཀའ་བསྐུར་བསྐུད་མར་གནང་། དེ་ལྟར་བོད་རྒྱུའི་དགའ་རྫོགས་
སེལ་ཐབས་ལ་དགོངས་བཞེས་དང་བཀའ་བསྐུར་རིམ་པར་གནང་བཞེན་པའི་སྐབས་སུ། ཉིན་ཞེ་མིན་ཀྱིས་ཉོང་གོང་
དུ་ཡོད་པའི་ཞིན་ཏུ་གསར་འགྱུར་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྐབས་དེའི་མགོ་གཙོ་མི་ཅུ་ཉེན་(Li Jusheng)སྤྱི་གཅོན་པོ་རྒྱལ་
པོ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་མཁུན་དུ་ཆེད་གཏོང་གནང་སྟེ། བོད་རྒྱའི་གནད་དོན་ཐད་གོ་བསྐུར་བྱེད་པར་ལེ་ཅིན་དུ་ཐེབས་རོགས་

⁶⁹ 1998 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 27 ཉེན་བོད་ཀྱི་གཞིན་ཅུའི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་བཅུ་པའི་སྡེ་དགསུངས།
⁷⁰ 1997 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 23 ཉེན་མང་མོས་ལོས་བསྐྱེད་ཐབས་སྲོལ་ཚོགས་འདུའི་སྡེ་དགསུངས།
⁷¹ 1997 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 30 ཉེན་དགུ་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་ཚོགས་མིར་སྤེལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་ཤངས།

ཞེས་གདན་འདྲེན་ཞུས། སྐབས་དེར་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ལ་ལས་གནས་དང་གཞུང་འབྲེལ་འགན་དབང་གང་ཡང་མེད་
པས་དེ་ལྟར་གནང་མི་སྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཀྱང་ཡང་ཡང་ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་གདན་འདྲེན་ཞུས་པས། རྒྱལ་དོན་
མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་མཇུག། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། རྒྱ་མིའི་དཔོན་རིགས་ཚོའི་བསམ་
ཚུལ་ཅི་ཡིན་ཤེས་དགོས་པས་སྐྱེད་ཀྱི་དོ་བོའི་ཐོག་ནས་ཅེས་ཀྱང་འགོ་དགོས། དེ་ཡང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱོན་
གསེང་ཞུས་ཏེ་བཀའ་འཁྲོལ་གྱི་ཐོག་ནས་ཡོང་བ་ལས་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བོར་བཤད་དགོས་
ཞེས་སོགས་བཀའ་གནང་། སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་དོན་མཚོག་པེ་ཅན་དུ་ཕེབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 12
ཉིན་ཉིན་ཞུ་མེད་དང་སྐྱོན་དུ་བཀའ་བསྟུང་གནང་།

ཉིན་ཞུ་མེད་གྱིས་ཐོག་མར། “མོད་མི་དམངས་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་བར་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ལ་ཡང་དཀའ་ངལ་བྱུང་།
འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ནི་འདས་ཟེན། མ་འོངས་པ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མོད་དུ་མ་ཟད་རྒྱ་ནག་ཉུང་
གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས།” ཞེས་གསུངས།

ཡང་ཉིན་གྱིས། “རང་བཙན་མིན་པའི་སྐད་ཆ་ག་དེ་ཡིན་ཡང་བཤད་ཚོག་གི་རེད། རྗེད་རང་གིས་དེ་རིང་རང་སྐད་ཆ་ཤོད་དང་། ང་
ཚོས་གོ་བསྟུང་བྱེད་ཚོག།” ཅེས་གསུངས།

རྒྱལ་དོན་མཚོག་གིས། “ང་སྐད་ཆར་ཉན་དུ་ཡོང་བ་ལས། མོད་དོན་ཐོག་བཀའ་བསྟུང་བྱེད་དུ་ཡོང་བ་མིན་ལ། དེའི་ཐོབ་ཐང་ཡང་
མེད། རྗེད་ཀྱིས་གང་གསུངས་པ་དེ་ངས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱོན་གསེང་ཞུས་ཚོག།” ཅེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “དེ་འགྲིག་ཤོད། རྗེད་རང་སྐྱེད་ཀྱི་དོས་ནས་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད།” ཅེས་དྲིས་པར།

རྒྱལ་དོན་གྱིས། “སྤྱི་ལོ་ 1959 ནས་ 1979 བར་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་རིང་རྒྱ་སྲོགས་ནས་སྐོ་བརྒྱབས་པར་བརྟེན། ང་ཚོས་རང་གི་པ་མ་
སྐྱོན་མཚེད་རྣམས་ད་ལྟ་མོད་དུ་བཞུགས་ཡོད་མེད་དང་། གཞིས་ལུས་མོད་མི་ཚོས་ཀྱང་མོད་ཀྱི་ལོགས་སུ་སྐོས་སྐོལ་དུ་སྐྱེན་པ་
རྣམས་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཤེས་ཀྱིན་མེད་པས། དེ་བ་ལ། སྐོ་འབྲེད་རོགས་གནང་།” ཞེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་པའི་མོད་མི་ཚོ་མོད་དུ་གཉེན་འཕྲད་དུ་འགོ་བའམ་ཚོང་ལས་ཀྱི་དོན་དུ་འགོ་བ་སོགས་རང་དབང་གིས་
བྱེད་ཚོག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མོད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་གནས་སྐོར་དང་གཉེན་འཕྲད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་བར་འགོ་བ་སོགས་
ལའང་དགག་བྱ་མེད། དེ་རིང་ལམ་སང་བཀའ་གཏོང་གི་ཡིན།” ཞེས་གསུངས།

རྒྱལ་དོན་གྱིས། “འབྲེད་ཅག་གིས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སྐུག་པོ་ཞེ་བྲག་བཏང་འདུག། ཁོང་ལ་བདག་པོ་རྒྱལ་དོན་གྱི་འདུག།”
ཅེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “དེ་ངོ་མ་རེད། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་ཚོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཞི་སྐྱ་གཞོན་པར་བསྐོ་གི་ཡིན།” ཞེས་གསུངས།

དེ་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་དོན་གྱིས། “སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་གར་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱངས་པ་ནས་བརྒྱུད་མི་ལོ་ཉི་ཤུའི་

རིང་། བོད་ནང་དུ་བོད་ཡིག་གི་གནས་སྐབས་སློང་པོར་གྱུར་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཡིག་གི་དགོ་ཆེན་ལོན་ཏུ་ཉེད། བོད་ཡིག་ཏུ་ཅང་ཉམས་ཆག་ཏུ་གྱུར་བ་གོ་ཐོས་བྱུང་། རྒྱ་གར་དུ་སྐྱེ་ཞབས་ནི་དུ་དང་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་རིགས་རམ་འོག་བོད་ཀྱི་སློབ་ལུ་མང་པོ་བཅུགས་ཡོད། སློབ་ལུ་དེ་དག་ནས་དགོ་ཆེན་འོས་སློང་གྲུས་པ་རྣམས་བོད་ནང་དུ་གཏོང་ཆོག་པ་ཞིག་དགོས།” ཞེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “ལོ་རེར་དགོ་ཆེན་ཅི་ཅམ་གཏོང་བྱུང།” ཅེས་བྲིས་པར།

རྒྱལ་དོན་གྱིས། “བཅུ་གྲག་འགའ་གཏོང་བྱུང།” ཅེས་ལན་གནང་།

ཉིན་གྱིས། “དེས་མི་འགྲིག་། རློང་གྲག་གཅིག་གཏོང་དགོས། རྒྱ་ནག་ནང་ལྷལ་གྱི་མི་རིགས་སློབ་ལུ་ཁག་ཏུ་ཡང་དགོ་ཆེན་དགོས་”

ལྷན་འདུག་། “ཅེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་སློང་མོལ་གནང་།

སྐྱུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས། “ཉིན་ཞའོ་མེན་ནི། རླང་ཆ་ཁ་ལྷག་ལ་ཤོད་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་རེད།” ཅེས་གྲུང་

བྲིས་སུ་གདེངས་འདོག་གནང་།⁷² དེ་ལྟར་སློང་མོལ་ཡུན་རིང་གནང་མཐར་སྐྱུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་

རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཅི་བྱུང་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་ཞུས་ཏེ། བོད་རྒྱའི་བར་གྲོས་མོལ་གྱི་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་

གནང་།

<<ཀ་ལི་མ་ལོང་གི་སྐྱུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པར་གསལ་བ་ལྟར་རྒྱལ་དོན་མཚོག་དང་ཉིན་ཞའོ་མེན་

གཉིས་མངལ་འཕྲད་སྐབས། ལྷ་ས་མཚོག་གིས་གཅོ་བོ་གནད་དོན་བཞིའི་སློབ་སློང་མོལ་གནང་བ་ནི། དང་པོ།

འདས་པའི་མི་ལོ་ཉི་ཤུའི་རིང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོམས་ཡོངས་སུ་བཀག་སྟེ། གཞིས་བྱེས་བོད་རིགས་བར་དུ་འབྲེལ་བ་

གང་ཡང་མ་བྱུང་བས། རྩོགས་གཉིས་སུ་ཉེ་འབྲེལ་རྣམས་ཀྱི་འཆི་གསོན་དང་གར་ཡོད་མ་ཤེས་པར་ལུས་ཡོད་

སྐབས། གང་མཚོགས་གཉེན་འཕྲད་ཀྱི་སློང་འབྲེད་དགོས་པར་སློང་བ་དེ་ཡིན་ལ། ཉིན་གྱིས་དེ་མ་ཐག་ཁས་ལེན་

གནང་། གཉིས་པ། བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་མནར་གཅོད་མང་དུ་བཏང་བར་སློན་བརྗོད་

དང་། ལྷན་ཆད་བདག་སློང་ཚུལ་བཞིན་ཞུ་དགོས་པར་གསུངས་པ་སྟེ་དེ་ཡང་ཉིན་གྱིས་ཁས་ལེན་གནང་། གསུམ་པ།

རྒྱ་གར་ནས་བོད་རིགས་དགོ་ཆེན་གང་འཚམས་བོད་དུ་གཏོང་ཆོག་པའི་ཚུལ་སློང་བ་སྟེ་དེ་ཡང་ཁས་ལེན་གནང་།

བཞི་པ། ཡལོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱེ་མ་མཚོག་གིས་དབུ་ཁྲིད་པའི་བཅོན་པོལ་གཞུང་གིས་པེ་ཅིན་དུ་བོད་ཀྱི་དོན་གཅོད་ལས་

ཁུངས་ཤིག་འཇུགས་དགོས་པའི་ཚུལ་སློང་བ་སྟེ་དེ་ཡང་ཁས་ལེན་གནང་། ཡང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས། “ཉིན་

དང་ལྷན་དུ་སློང་མོལ་བྱེད་སྐབས་བྱུང་བའི་རླང་ཆ་གལ་ཆེ་ཤོས་ནི། རང་བཅོན་མིན་པའི་དོན་གནད་གང་ཡིན་ཡང་གྲོས་

བསྐྱར་བྱ་ཆོག་ཅེས་པ་དེ་རེད།”⁷³ ཅེས་གསུངས།

⁷² སློང་མོལ་འདི་རྒྱལ་དོན་མཚོག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ་ཨེ་ཤ་ཡ་རང་དབང་རྒྱུང་འཕྲིན་ཁང་གིས་ཆེད་གཏོང་གྲུས་པ་ལས་པལ།

⁷³ འདི་<<ཀ་ལི་མ་ལོང་གི་སྐྱུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༢༤ ནལ་ཡོད་ཅིང་། བོད་གི་གནད་དོན་བཞིའི་སློབ་ནི་དེའི་ཤོང་གི་ལེ་ལུ་ཉིད་དུ་གསལ།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 8 ལང་པོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཚབ་དང་པོ་རྒྱ་ནག་དང་པོད་དུ་ཕེབས། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་
ཡུང་ལི་མ་གྲིས་པོད་ཐོག་བརྒྱུད་བའི་སྤིང་རྩལ་ལ་འགྲུང་བ་ཕྱན་ཅམ་གཏོང་བའི་མགོ་བཙུགས། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་གཅེན་པོ་
རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་བརྒྱུད་པོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་བྱུང་སྟེ་ལི་མ་གྲིས་གནས་སྐྱེད་མང་ཙམ་
ཞིག་སྐྱེད་ལས་རེ་བཟང་དུ་གྱུར་བ་དང་། རྒྱ་བར་དུ་པོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་གཉེན་འབྲུང་དུ་འགྲོ་ཡོང་གི་ལམ་བུ་སྟེ་བ་
ལོ། རྩོགས་དུ་མ་ནས་གཉེན་ཉེ་ཁ་བྲལ་གྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཅུང་ཟད་ཞི་ཞིང་། པོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་སྤྱིང་ལ་སྟོབས་ལུགས་
རྒྱས་པ་དང་། པོད་རིགས་མཐོ་རིམ་མི་སྣའི་བར་གནད་དོན་སློང་མོལ་གྱི་གོ་སྐབས་ཕྱན་བྱུང་བ། གཞིས་བྱེས་
གཉིས་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་མང་ཙམ་གྱི་གསལ་དུ་གྱུར་བ། གཞིས་བཞུགས་པོད་མི་མང་པོས་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུགས་གནས་
ལ་ལོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོང་དུ་འཕྲི་ཞལ་མཇལ་ཞིང་གསུང་ཐོས་པའི་སྐྱེད་བཟང་གི་གོ་སྐབས་རིམ་བར་བྱུང་བ། གཞིས་
བྱེས་གཉིས་སུ་འགྲོ་ཡོང་གི་ལམ་ནས་ཚོས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅུང་ཟད་སྟེལ་རེས་སྐབས་པའི་དུས་བཟང་
ཤར་བ་སོགས། མདོར་ན། དེ་ལྟེ་གཞིས་བྱེས་གཉིས་དུས་བཟང་ལ་མཉམ་གཤིབ་ལྟ་བུས་བདེན་དོན་སྤྱང་སྟོབ་བྱེད་པའི་
ལམ་བུ་གལ་ཆེན་ཞིག་དུ་གྱུར་ཡོད། ལས་དོན་འདི་ལྟ་བུ་དག་ལྟེ་སྤྱི་ལོ་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མིན་པ་གཞན་སྤྱི་ལོ་
ཡུང་སྐབས་མི་སྐབས་ལ། ཁོང་གིས་བཞག་པའི་བྱས་རྗེས་ལྟེ་པོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀར་ཁྲུབ་ཡོད། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1986
བར་སྐྱེ་ཚབ་ཚོགས་པ་ཐེངས་འགར་ཕེབས་ཡུང་ཅ་བའི་གནད་དོན་ལ་རེ་དོན་ལྟར་གྱི་འཕེལ་སྤྱེད་མ་བྱུང་ལ། དེའི་
རྗེས་ཀྱི་པོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ལ་ཡང་དམིགས་དོན་མཐར་སྐྱབ་ལ་ཉེ་བར་བཅར་བའི་བྱུབ་འབྲས་དེ་ཅམ་མ་ཐོན།
སྐབས་འབྲེལ་གནད་དོན་རྣམས་ལྟ་སྤྱི་ལོ་དོན་མཚོག་གི་སྐྱེ་ཚའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་ཞིབ་དུ་བཀོད་འདུག་པས་དེར་བལྟ་
བ་ལས་འདིར་རེ་རེ་བཞིན་བྲིང་མི་ལངས།

སྤྱི་ལོ་ 1987 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 21 ཉིན་ལ་ལོང་ས་མཚོག་ནས་ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་སུ། པོད་ཡོངས་ཞི་བདེའི་
བསྟེ་གནས་སུ་བརྒྱུད་བ་དང་། པོད་མིའི་རོ་པོ་ཅ་བརྒྱུག་དུ་མི་འགོ་བའི་སྤྱད་རྒྱ་རིགས་པོད་དུ་སྤོ་མཚམས་འཛོག་པ།
པོད་མིའི་གཞི་ཅའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོའི་ཁེ་དབང་ལ་བཅི་བཀུར་དགོས་པ། པོད་ཀྱི་འགྲུང་ཁམས་ཁོང་ལུག་
ཉམས་ཆག་སྤྱད་གསོ་དང་པོད་དུ་རྩལ་ཕྱན་རྣམས་རན་གྱི་མཚོན་ཆ་བཟོ་མཚམས་འཛོག་པ་དང་རྩལ་ཕྱན་སྟེགས་རོ་
སྤྱད་གསོག་མི་བྱེད་པ། པོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གར་ཅའི་གནས་བབ་དང་པོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་ལྟག་བསམ་
རྣམ་དག་གིས་གྲོས་མོལ་མགོ་འཛུགས་དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་ཞི་བའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཚན་ལྟ་གསལ་བསྐྱུགས་
བསྐྱུངས། དེའི་དོན་ཚན་ལྟ་བུའི་ནང་དོན་རྒྱས་བཤད་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1988 ལོར་རྒྱ་རན་སིའི་གྲོང་ཁྲིའི་ལི་ཏར་སི་སྤྱག་
(Strasbourg) དུ་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཚོགས་སུ་གསུང་བཤད་རྒྱས་པར་གནད་སྟེ། པོད་རྒྱའི་གནད་དོན་ཆེ་སྟེ་ཐམས་ཅད་
འཚོ་མེད་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་དང་གྲོས་མོལ་ཉལ་གཅིག་གི་ལམ་ནས་སེལ་དགོས་པ་དང་། རང་རྒྱལ་གཞན་པམ་དང་

རང་བདེ་གཞན་གཞོན་གྱི་བྱ་བའི་སྡེ་སྲ་མོ་ཅམ་ལ་ཡང་རྒྱལ་སྐྱོར་དང་ཡི་རང་མི་མཚན་པའི་དགོངས་རྒྱུ་ལ་གསལ་སྟོན་གནང་། དེ་ལྟར་ཞལ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱིས་ཐོད་རྒྱའི་གནད་དོན་འཆེ་མེད་ཞི་བ་ཉག་གཅིག་གི་ལམ་ནས་སེལ་དགོས་པར་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་གི་གནད་དོན་ཆེ་སྲ་ཀུན་ཀྱང་དེ་ལྟར་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་དང་སྡེ་བྲིད་བར་མ་ཆད་པར་མཚན་པས། སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 10 ཉིན་འཛམ་གླིང་དུ་ཆེས་སྟན་གྲགས་ལྡན་པའི་འོ་སྟེལ་ཞི་བདེའི་གཞེངས་ཉག་གས་(Nobel Peace Prize)ཐོབ། དེ་ནི་ནག་སྟོགས་རྒྱལ་སྐྱོད་ཀྱི་བྱི་བ་དང་དུ་ལེན་བ་ལ་ཅི་མི་སྟམ་པའི་དམར་པོའི་སྲིད་གཞུང་ལྟ་བུར་མཚོན་ན་ཆེས་མི་དགའ་བའི་གཏམ་ངན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དུན་རིང་དཀའ་སྤྲུག་གིས་མནར་བའི་ཐོད་མི་དང་། ཐོད་མིར་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱིས་དུན་རིང་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་མཁན་རྣམས་ལ་གང་གིས་ཀྱང་མཚོན་པར་དཀའ་བའི་གཏམ་བཟང་ལུད་པར་ཅན་དུ་གྱུར། དུས་དེ་ནས་བཟུང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་བོད་དོན་གྲུབ་ལུགས་སྲུང་ལས་ཆེ་བ་དང་རྒྱལ་སྐྱོར་ཡང་མང་ནས་མང་དུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་མཚན་འཛིན་ཞི་དེ་བས་ཀྱང་རྒྱས་པར་གྱུར།

དེ་ལྟར་ཐོད་དོན་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་ཀྱིས་དང་འཆེ་བ་མེད་པའི་ཐབས་ལམ་གྱི་ཐོག་ནས་གནང་བར་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་བདེ་སྤྱུག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྲིད་ཀྱིས་དེ་དང་ཐབས་ལམ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་སེལ་དགོས་པའི་འཕོད་སྐྱེལ་དང་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་མཚན་པས་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན་གྱི་མཚན་སྟན་སྲུང་ནས་ཐོབ་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་ 2007 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 17 ཉིན་འཛམ་གླིང་ན་ཆེས་སྟན་གྲགས་ཆེ་བའི་ཨ་རིའི་ཕྱོས་ཚོགས་ཀྱི་གསེར་གྱི་ཉག་གས་མ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 14 ཉིན་Templeton Prize ཞེས་པའི་ཉག་གས་མ་སྟན་གྲགས་ཅན་དེ་ཡང་ཐོབ། མདོར་ན། ད་ལྟའི་བར་དུ་ཉག་གས་མ་དང་ཆེ་བསྟོན་སྤྲུག་འཁྲེང་ཆེ་རྒྱུད་བརྒྱ་སྤྲུག་གཅིག་དང་ཕྱིད་ཀ་བརྒྱལ་བ་འབྲུལ་བཞེས་མཚན་པ་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་བོད་ལྟ་ཞན་ཚང་མས་གཙུག་ཏུ་བཀུར་ཞིང་། དུལ་གྱི་ཀུན་ཏུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་ཐམ་མི་ཆད་པར་ལུ་བ་ཐམས་ཅད་བཞེངས་སྟོགས་དེ་དང་མཚན་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་གི་སྤྱི་བོད་ཐོབ་པ་ལས་ཐོད་གངས་ཅན་སྤོངས་ཀྱི་ས་བབ་མཐོ་ཞིང་མཁའ་དབུགས་གཙང་བ་དང་། རི་མགོ་གངས་ཀྱིས་བཟུང་ཞིང་རི་དྲུགས་བག་ཡངས་སུ་རྒྱ་བ། མི་རྣམས་དཔའ་ཞིང་ཕ་མང་རྩམ་གསུམ་ལ་རོལ་བ་སོགས་ཀྱིས་ག་ལ་ཡིན།

དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་རྒྱུ་དང་སྤྲུགས་བརྩོན་རིམ་པར་གནང་མཐར་ཐོད་རྒྱའི་དཔོན་རིགས་གཉིས་ལན་དུ་མར་སྤྲུག་འབྲུད་ཀྱིས་ཐོད་དོན་གྲུབ་བ་དང་། གཉིས་ཀའི་བསམ་སྤྲུགས་ཀྱི་གནས་རྒྱུ་མང་ཅམ་ཞིག་གསལ་ནས་གསལ་དུ་གྱུར་ཅིང་། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཁག་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་སྐྱོར་ཚད་མེད་ཐོབ། སྤྱི་ལོ་ 2002 ཟླ་བ་ 7 ལན་ཐོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ཐངས་བདུན་པའི་སྐབས་སུ། རྒྱའི་སྟོགས་ནས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱོང་ཞེས་པ་ཅི་

ཡིན་ལ་ཉན་འདོད་ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་ལྟར། བཅོམ་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྲིག་འཇུག་གི་སྤྲོད་པ་ནས། བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་
སྐབས་བརྒྱུད་པ་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 31 ཉིན། “བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱོད་
ཡོང་ཐབས་ཀྱི་བསམ་འཆར།” ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་སྤྲད། རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 11
ཚེས་ 10 ཉིན་ནས་ཡིག་ཆའི་དགོངས་དོན་ལ་འབྲེག་བཤད་ཀྱིས་དེ་ནི་སྤྲོད་རང་བཅོམ་ནས་མངོན་པར་མི་གསལ་
བའི་རང་བཅོམ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་དྲིལ་བསྐྱགས་ལོག་པར་བྱས། སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 4 ཉིན་སྤྱི་ཚེས་
༧་ལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ Belgium རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ Brussels ཞེས་པར་ཡོ་རོབ་གྲོས་
ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་རྒྱུ་འཛོམས་སྟེང་དགོངས་དོན་གསལ་བཤད་དང་། ལོང་གསལ་ཡིག་ཆ་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་
ཚོགས་མི་ཡོངས་ལ་བཀའ་ དེ་ལྟར་དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་སྲིད་ཁྲིམས་དང་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱོད་གི་གནས་བབ།
འཆོ་བ་མེད་པའི་ཐབས་ལམ་སོགས་ལམ་སྟོན་དང་བྱུག་བསྟར་གནང་བ་ལས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲོན་ནས་རྒྱལ་སྐྱོར་ལུ་མཐུད་
ཐོབ་པར་མ་ཟད། རྒྱ་རིགས་ཤེས་ཡོན་པ་དང་སྐྱུ་ཅལ་བ། ཚོང་པ་དང་ཆབ་སྲིད་པ་གྲུ་ཡངས་ཅན་སོགས་ནས་ཀྱང་
རྒྱལ་སྐྱོར་མང་དུ་ཐོབ། དེ་ལྟར་ཁྲོན་ཡོངས་ནས་རྒྱལ་སྐྱོར་དང་བསྐྱུགས་བརྗོད་ཐོབ་པའི་དབང་གིས་རྒྱ་དམར་གཞུང་
གིས་སྲིད་ཁྲིམས་དན་པ་མཁྲེགས་འཛིན་བྱས་ཀྱང་། སྤྲིག་པ་མིག་བཅུ་མས་ཀྱིས་གཞིས་ལུས་བོད་མིར་འཛིན་པའི་སྲིད་
ཁྲིམས་ལ་མི་འདོད་བཞིན་དུ་གཟབ་ཅན་ཅུང་ཅམ་སྤྲོད་དགོས་པར་གྱུར་ཡོད། གལ་ཏེ་རང་བཅོམ་ཁོ་ན་བཤད་ཅིང་ལྷ་
ཚུགས་ཀྱིས་བདེན་དོན་བཅད་ཆེ་སྤྱི་སྤྲོད་པ་རྒྱལ་སྐྱོར་མེད་པར་ཁེར་རྒྱུ་དུ་ལུས་ཏེ། གཞིས་ལུས་བོད་མི་
ནས་ཀྱིས་ཐོབ་ཐང་དང་རིག་གཞུང་། ཚོས་དང་སྐད་ཡིག་སྤྲོད་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་དེ་འབོད་པར་ཟད། འགྲུལ་
སྐྱོད་ཅམ་ཡང་མི་སྐབ་པའི་རང་དུ་སྤོད་དགོས་པ་ནི་སྤོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། གལ་ཏེ་ཚོས་རིག་གོམས་གཤེས་
གཞི་མེད་དུ་མ་གྱུར་གོང་ཚོལ་གསུམ་གཅིག་དུ་བསྐྱེད་པའི་རང་བཅོམ་གཅང་མ་ཞིག་གྱུར་ན། དེ་ཉིད་དང་ལེན་མི་
སྤྲོད་པའི་མགོ་ནག་ཅམ་གཟན་ཞིག་སྲིད་ན་རྟེན་དུ་མེད་པའང་དུག་གསོ་གསལ་འདེབས་ཅམ་མོ།།

བརྒྱ་བདུན་པ། གསལ་བསམ་ཉམས་བཞེས་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་སྤྱོད་བཞེས།

ཡོངས་འཛིན་རྣམས་པའི་མདུན་ནས་གཞུང་ཆེན་

གསལ་བཞེས།

འདིར་ནི་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་སྐྱེས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དྲུང་ནས་དབང་ཕྱུང་མན་དག་སོགས་གསལ་བསམ་མཛད་པའི་ཚུལ་ལྟར་ཟད་བཟོད་པ་ལ། དེ་ཡང་མོད་ལུགས་ཀྱི་ཟླ་བ་ ༡ ཚེས་ ༤ ལྷོ་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 29 ཉམས་བཞེས་པའི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས། བདེ་མཚོག་ཤིལ་བུ་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་དཀྱིལ་སྣ་སྤྱོད་དང་། ཤིལ་བུ་ལུགས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་ཆེན། རོ་རྗེ་རྣལ་འབྱོར་མའི་སི་རྩུ་རའི་ཤྱིན་རླབས་དང་། ལུགས་སྐྱེད་མོད་ཟླ་བ་ ༤ ཚེས་ ༡ ལྷོ་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 23 ཉམས་བཞེས་པའི་རིང་སྐྱེས་ཐབས་ལྷུང་བཀའ་བརྒྱ་ཅ་ནས་བཤད་པའི་སྣ་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་གནང་རྣམས་ཆ་ཚང་གསལ་བཞེས་མཛད། ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 18 ཉམས་བཞེས་གཉིས་ཀྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དྲུང་ནས་འཛིན་གྱི་དབང་ཆེན་གསལ་བཞེས། ལྷོ་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 14 ཉམས་བཞེས་གཉིས་ཀྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་བདེ་མཚོག་ཤིལ་བུ་ལུགས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་ཆེན་སྣ་ཤོན་དང་དངོས་གཞི། ཉིན་གསུམ་པ་ནས་ཉིན་གྲངས་བརྒྱ་བདུན་རིང་བདེ་མཚོག་ལུགས་དཀྱིལ་གྱི་བསྐྱེད་རྗེས་དང་། ལྷོ་ལོ་ཚེས་དྲུག་གི་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་དབང་ཆེན་དང་། ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 3 ཉམས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་གསུང་སྤྲུལ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤད་ཕྱུང་གསལ་བཞེས་མཛད།

ལྷོ་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 5 ཉིན་དབུ་འཕུགས་ཀྱིས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་འཇམ་མགོན་མཆོག་ལ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་གྱི་བསྐྱེད་ཕྱུང་སྤྲུལ་བར་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཏུ་གཟིགས་ཏེ་ཐོག་མར་ལམ་རིམ་ཚུང་དུའི་ཕྱུང་གསལ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བསྐྱེད་ཕྱུང་མོད་ཏུ་གསལ་བཞེས། གཞན་རྣམས་མཛད་སྤྱོད་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་མ་གཏོགས་ཉིན་ལེ་བཞེས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་པོ་བྱང་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་གསལ། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

གསུང་འབུམ་གསལ་ནས་བྱང་ཚུབ་གཞུང་ལམ་དང་། ལུགས་ཀྱི་ཅ་ལྷུང་རྣམས་བཤད་ཀྱི་བསྐྱེད་ཕྱུང་སྐབས་སྤོམ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་ཅ་བ་དང་། ལུགས་ཀྱི་ཅ་ལྷུང་སྤོམ་པོའི་སྤོམ་ཆེན། །སྤང་ཕྱུང་སྤོམ་པོའི་སྤོམ་ཆེན་གསུང་བྱང་སྤོམ་དང་སྤོམ་པོའི་ཅ་ལྷུང་པའི་མཚན་འབྲེལ་བཅས་གསུམ་སྤོམ་གྱི་སྤྱིང་ནས་ལོ་ཉིས་ཚོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཤད་ཞིང་ཕྱུག་པ། ... ལོ་ལོ་ས་མཚོག་ལ་རྗེའི་གསུང་གསལ་འདུས་ཡིག་ཚུང་ཉེར་གཅིག་གི་བསྐྱེད་ཕྱུང་སྐབས་དམ་ཆེན་རྟོག་བརྒྱས་དང་། ཟླ་བའི་མཁའ་འགྲོའི་སྤྱོད་སྤོམ་གྱི་ཞིང་། འཛིན་གྱི་སྤོམ་པོ་བརྒྱ་བདུན་གསུམ་པའི་སྐྱེས་ཐབས་ཟ་མ་ཏོག་གི་བསྐྱེད་ཕྱུང་འབུམ་སྐབས་འདས་མ་འདས་ཀྱི་སྤོམ་པོ་གཏོར་མ་འབུམ་པ། བཤད་པ་བཞི་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྤོམ་པོ་འཆང་པ་སོགས་སྐབས་མཚོག་

རྫོ་རྗེ་འཆང་གི་བྲུག་བཞེས་ལྟར་བྱས་ཏེ་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད་བཅས་ཆབས་ཅིག་ལྟུང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་རྒྱ་བ་
5 ཆེས་ 10 བར་དུ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་སྤོང་བ་དང་ཅ་ཤེ་རྗེ་ག་ཆེན་མིན་པའི་གཞན་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱུག་ལུང་
ཡོངས་སུ་གསལ། དེ་ནས་ཀྱང་། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་གསང་འདུས་རིམ་ལྡན་དང་། མདོར་བྱས།
མདོ་བསྟེ། རྣམ་གཞག་རིམ་པ། བྱང་རྒྱུ་ལེགས་འགྲེལ། དཀྱིལ་ཚོག་ཉི་ཤུ་པ། ལྷང་འདུག་གསལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལུང་
གསལ། རྒྱ་བ་ 5 ཆེས་ 30 རྣམ་རྒྱ་བ་ 6 ཆེས་ 27 བར་མཚན་གྲེལ་གྱི་དུས་སྐབས་རྣམས་ལུང་དེ་མིན་ཉིན་ལྟར་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྫོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དྲུང་ནས་འདུལ་བ་མདོ་ཅ་བའི་བཤད་ལུང་དང་། རྗེས་སྐས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་
ལྷགས་ལུང་། མདོ་སྤྱད་བ་དང་མདོན་རྫོགས་རྒྱུ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་བཅས་སྐྱགས་པའི་བཤད་ཁྲིད་ཟབ་རྒྱས་སུ་
གསལ། རྒྱ་བ་ 7 རང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་རྗེ་རྒྱ་མའི་ལེགས་བཤད་མདུ་དུ་བྱུང་བ་དྲང་རེས་
ལེགས་བཤད་སྤོང་པོ་དང་། ལམས་གྲུབ་ཚོས་རྗེའི་གསུང་སྤོང་ལུང་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ཀྱི་བཤད་ལུང་གསལ། རྒྱ་
བ་ 9 ཆེས་ 3 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་དགེ་སྤོང་པའི་སོ་ཐར་གྱི་མདོ་བམ་སོ་གཉིས་ཅན་གྱི་
བསྐྱུག་ལུང་གསལ། རྒྱ་བ་ 10 ཆེས་ 17 རྣམ་བཟུང་ཉིན་ཉི་ཤུའི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་བཟུན་
བཅོས་ཆེན་མོ་དབུ་མ་ལ་འདུག་པ་དང་རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གཉིས་སྐྱགས་པའི་བཤད་ཁྲིད་ཟབ་མོ་
གསལ་བཞེས་མཚན། རྒྱ་བ་ 11 ཆེས་ 25 རྣམ་ཉིན་ལྷའི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་རྗེའི་གསུང་
ཅ་ཤེ་རྗེ་ག་ཆེན་དང་ལེགས་བཤད་གསེར་སྤོང་གི་བསྐྱུག་ལུང་གསལ། དེ་ནས་ཉིན་ཤིག་གྱི་རྗེས་སུ་གྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆའི་དྲུང་ནས་པཎ་ཆེན་སློབ་ཐབས་ཚོས་རྒྱན་གྱི་གསུང་རྒྱ་མཚོད་ཅ་ཚིག་དང་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་
གསུང་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་མོ་གཉིས་སྐྱགས་པའི་སྤོང་ནས་ཟབ་ལམ་རྒྱ་མ་མཚོད་པའི་ཉམས་ཁྲིད་དང་། པཎ་ཆེན་སློབ་ཐབས་
ཚོས་རྒྱན་གྱི་གསུང་བྲུག་ཆེན་ཅ་བ་དང་དེའི་རང་འགྲེལ་ཡང་གསལ་སྤོན་མེ་སྐྱགས་པའི་སྤོང་ནས་དགའ་ལྡན་བྲུག་རྒྱ་
ཆེན་པོའི་ཉམས་ཁྲིད་བཅས་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1964 རྒྱ་བ་ 4 ཆེས་ 4 རྣམ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་བརྒྱུད་སྤོང་པའི་བསྐྱུག་
ལུང་ཉིན་གཉིས་དང་། དེའི་མཚུག་དུ་བྱང་རྒྱུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་མཚན་བཞེས་སྐྱགས་ཀྱི་བཤད་ལུང་གསལ་མགོ་
བརྒྱུགས་ཏེ་རྒྱ་བ་ 6 ཆེས་ 2 ཉིན་རྒྱལ་སྐས་ཀྱི་སྤོང་བ་སྤྱི་ལ་བསྐྱུག་རྒྱུ་གི་ས་བཅད་རྫོགས་མཚམས་རེ་ཞེག་ཚོས་
མཚམས་བཞག །སྐབས་དེ་ཤེད་ཅིག་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་ཆེ་དབང་ཞེག་གྱང་ཞུ་གནང་མཚན།
རྒྱ་བ་ 6 ཆེས་ 27 རྣམ་རྒྱ་བ་ 7 ཆེས་ 19 བར་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་ལམ་རིམ་མཚན་
བཞེས་སྤྱད་ཆ་ཐར་གྱིན་མཐའ་མ་གཉིས་ལ་བསྐྱུག་རྒྱུ་གི་དབུ་ནས་མཚུག་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་བར་གྱི་བཤད་ལུང་
གསལ། རྒྱ་བ་ 7 ཆེས་ 22 རྣམ་རྒྱ་བ་ 8 ཆེས་ 10 བར་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་ནས་མཚན་གྲེལ་དང་།

བཅས་ཉེ་མཁའ་སྐབ་རྗེའི་འཛིན་གསུང་གི་བསྐྱེད་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཁྲིད་ཡོངས་སུ་གསལ་ན། སྤྱི་ལོ་ 1965 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 1 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་གཞིམ་ཚུང་དུ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆེའི་གསོལ་འདེབས་བསམ་བཤུན་འགྲུབ་མ་དང་། བར་ཆད་ལམ་སེལ་གྱི་བསྐྱེད་ཀྱིས་གསལ་ན།

སྤྱི་ལོ་ 1966 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 18 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་པར་ཕྱིན་ནས་བཤུན་སྤྱིང་པོའི་རྒྱན་གྱི་བསྐྱེད་ཀྱིས་གསལ་ན། དེ་ནས་རིམ་པར་མཛད་གསེང་ནས་ཤུར་ལ་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་གསུང་འབྲུམ་གྲས་ནས་ཕྱང་རྒྱུན་གང་བཞུགས་ཡོངས་སུ་གསལ་ན་བཞེས་མཛད། ལོ་དེའི་དབྱར་ཁར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྩོད་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བྱང་ནས་སྐྱེས་རིམ་ཆེན་མོའི་ཐབ་བཤུན་སྤྱིང་དཔལ་གྱི་རང་དུ་གསལ་ན་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 24 ཉིན་བཟུང་མཛད་ཐེལ་གྱི་བར་གསེང་ནས་ཤུར་ལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྩོད་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་མདུན་ནས་ནས་གྲུ་མཁའ་པོ་སྐྱོ་བཟང་དོན་གྲུབ་དང་ལྷ་ཉེ་རིན་པོ་ཆེ། དགེ་བཤེས་རབ་བརྟན་བཅས་དང་ལྷན་ཅིག་གསལ་འདུས་འབྲེལ་བ་བཞེས་སྐྱེས་གསལ་ཉེ་སྐྱེས་རྒྱུད་ལ་ཉམས་སྦྱང་བྱས་པར་ཅན་འབྲུངས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ། ལྷ་བ་དེ་ཤེད་དུ། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་སྐྱེས་ཐབས་རིན་འབྲུང་དུ་གསལ་པའི་ལྷ་མོ་དཔལ་མོར་མའི་རྗེས་གནང་སྐྱོན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱེས་སྐྱེས་གསལ་ཞིང་མཚུག་དུ་ཆོག་གསལ་འཁོར་ཡང་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1967 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 20 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་མཁའ་སྐབ་རྗེའི་གསུང་དུས་འཁོར་སྤྱི་དོན་ནས་བཟུང་བསྐྱེད་ཀྱིས་གསལ་ན་བཞེས་དབུ་འཛུགས་ཀྱིས་མཛད་གསེང་གི་བར་དག་དུ་རིམ་པར་གསལ་ཉེ། ལྷ་བ་ 8 ཆེས་ 14 ཉིན་རྗེ་ཡབ་སྐུ་གསུམ་གྱི་གསུང་འབྲུམ་གྱི་བསྐྱེད་ཀྱིས་གསལ་ན་བཞེས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཛད་ཅིང་གསལ་འདུས་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུད་ཕྱི་མའི་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཡང་གསལ་ན། སྤྱི་ལོ་ 1968 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 1 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྩོད་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་ཞབས་བྱེད་དུ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་དཔལ་གསལ་བ་འདུས་པའི་བཀའ་དབང་གནང་སྐྱོང་ཡོང་བའི་ཞབས་སྐྱེས་མཛད་བཤུར། ཆེས་ 8 ཉིན་སྐྱ་གོན་དང་ཆེས་ 9 དངོས་གཞི་བཅས་སྐྱེས་རྒྱུད་བཀའ་བཞེས་གནང་སྟེ་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་གཞིམ་ཤུག་དུ་གསལ་ན་བཞེས་མཛད། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ང་རང་ཆུང་དུས་ནས་གསལ་བ་འདུས་པ་ལ་དོ་སྣང་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད། རྒྱ་མཚོན་ཅི་ཡིན་མཁའ་སྐབ་ཀྱི་མཚོག་དེར་དམིགས་བསམ་ཀྱིས་དགའ་པོ་དང་དད་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། ཕྱིས་སུ་གསལ་བ་འདུས་པ་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ་བྱས་ཉེ་གསལ་བ་འདུས་པའི་དབང་ལྷ་ས་ནས་ཐེངས་གཅིག་ཞུས་ཐོབ་ཡང་། ད་དུང་བཀའ་དབང་ཞིག་ཡང་བསྐྱར་བསྐྱེད་སྤྱིང་ཡོང་བཞེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ལོ་ཤས་སྤོང་ནས་སྤོང་སེང་གསོལ་འདེབས་ཞུས་པར། ཐུན་ལས་དམིགས་བསམ་དོ་སྣང་དོན་གཉེར་བྱེད་སྤྱངས་ལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དགོངས་བཞེས་སྐྱེས་ཆེན་པོའི་སྐོན་ལ། ལོ་ན། དས་དམིགས་བསམ་ཀྱིས་གསལ་འདུས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ཡང་བསྐྱར་བཏང་སྟེ་དེ་དོན་བཀའ་དབང་འབྲུམ་

ལམ་ལུས་ཚོག་ཅེས་བཀའ་བཞེས་སྡོན་སྡོན་ལྟར། ལྷ་ལོ་ལྷགས་བསྟེན་གྲུབ་པར་བརྟེན་གྱི་རྒྱ་ལྷ་པོའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་
ཆེད་བཅར་གྱིས་ཞབས་བསྐྱལ་ལུས་པར་དུས་ཆེས་གཏན་འཁེལ་གནང་དོན་བཞིན། ཆེས་བརྒྱད་ཉིན་ལྷ་གོན་དང་།
ཆེས་དགུ་ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་ཁོ་ལོ་གཅིག་གྲུར་བཞུགས་ཡུལ་ཙམ་ར་ཉལོ་སེར་བཀའ་དབང་ཆ་ཆང་དགུས་བཞིན་
དུ་བསྐྱལ་བ་ཐོབ། གསང་འདུས་ཀྱི་ལྷགས་བསྟེན་འདི་ཡང་ཐུན་ཁོ་ནར་དམིགས་ཏེ་ཆེད་གཉེར་དུ་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་
པས་བཀའ་འདི་འཁོར་མཐའ་མེད་པར་གྱུར། གསང་འདུས་དང་སྦྱོར་ཆེས་འདོན་ལུས་འདི་དག་ཀྱང་དུས་དེ་ནས་བརྒྱུད་
སྟེ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་སྤྱིའི་ཞབས་བརྟེན་དུ་དམིགས་ཏེ་བཏོན་པ་ཡིན། ཞེས་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
བཀའ་སྐྱེལ། ལྷ་ལོ་ 1968 ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 9 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་ཆུ་ཆོད་བརྒྱད་པའི་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆེའི་དྲུང་ནས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྡོམ་པ་ལྷ་གནང་མཛད་དེ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཆེས་ལྷ་བ་རྣམས་ལ་སེམས་བསྐྱེད་
འཕོག་ཆོག་མཛད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སེམས་བསྐྱེད་སྡོམ་བཞེས་བསྐྱེད་རྒྱུའི་མཚོད་སྤྱིན་བཞེད་དོན་དུ་ཉིན་སྦོར་ཆེག་སྦོར་ཐམ་པ་སྐྱལ་
ཏེ་མཚོད་པ་གཟབ་རྒྱས་གྲུབ་པ་གཤོམ་དགོས་མེད་པས་ལ། ཁང་པའི་གོ་ཡུལ་དང་ཡོ་བྱད་གྱིས་གངས་མང་གཤོམ་ཐབས་
བྲལ་གཤིས། ཞལ་ཟས་རྣམས་མར་ཁྱ་དང་མངར་གསུམ་སྦྱར་བའི་ལྷ་བཤོས་ལུན་སྐྱེས་ཆོགས་པ་ཆེ་ཆོད་སྐྱེས་བརྒྱ་
ལྷག་ཙམ་དང་། ཤིང་འབྲས་སྐྱ་ཆོགས་དོ་ལོ་འགའ་ཤས་སོགས་རྒྱ་སྐྱེས་ལེགས་སུ་འདུ་བྱས། དངོས་གཞི་ཆེས་བརྒྱ་
གསུམ་སྤོ་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱད་ཐོག་ཡགོང་ས་མཚོག་འདི་གའི་ཤག་ཏུ་ཞབས་འཁོར་གྱིས་སེམས་བསྐྱེད་སྡོམ་བཞེས་
བསྐྱེད་རྒྱུར་བརྟེན། ལམ་ལངས་སྤོ་རྒྱ་ཆོད་རང་ནས་སྦྱོར་ཆེས་དང་འབྲེལ་སྦོན་འཇུག་གི་བྱང་སྡོམ་ལྷན་པོའི་དེ་
ནས་ཡགོང་ས་སྐུ་རྒྱུད་དང་། ཁོ་ལོ་མཉམ་དུ་སྦྱོར་ཆེས་མཚོད་མེད་དང་བཅས་རྒྱས་པ་སྦོན་དུ་བཏར་ནས་ཞི་བ་སྤྱིའི་
ལྷགས་ལྷར་སྦོན་འཇུག་ཅིག་ཅར་དུ་འཛིན་པའི་སྡོམ་པ་འཕོག་ཆོག་ལུས་མཐར། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་རྗེས་སུ་སྤྱི་བཟེད་ཤིང་འབྲས་ཀྱིས་བཀའ་བ་སྐྱལ་གནང་དང་འབྲེལ་ནས་ཞིག་རྗོར་གདན་མའི་ཆོགས་བཅད་ལན་
གསུམ་དང་། སྦོད་འཇུག་ཆེན་མོ་མཉམ་གསུང་བཅས་ལྷ་མ་གོང་རིམ་གྱི་བྲག་ལེན་ཉམས་མེད་དུ་བསྐྱེད་སྐྱེད་ལྷ་བ་རྗེས་ལོ་
བྱང་དུ་ཆེབས་བསྐྱེད་གྱིས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཆེས་ལྷ་བ་རྣམས་ལ་སེམས་བསྐྱེད་འཕོག་ཆོག་བཀའ་འདི་སྐྱེས་ཏེ་རྣམ་

པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་ས་པོན་བསྐྱེད་པར་མཛད། ཅེས་གསུངས། ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 9 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་
སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་བཙོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་རྗོ་རྗེ་འཛིགས་བྱེད་དཔལ་ལོ་གཅིག་པའི་དབང་ཆེན་གྱི་སྐྱ་གོན་
དང་། ཆེས་ 10 ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་རྗོགས་པར་གསལ། ཡང་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ལ་ཡགོང་ས་བརྒྱ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་བརྒྱུད་པའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤེད་ལུང་བཞུགས་པ་དེ་ཉིད་གསལ་བཞེད་གྱིས་ཡོངས་
འཛིན་མཚོག་ལ་གསོལ་འདེབས་འབྲལ་གནང་མཛད་པ་ལྷར་སྐྱེལ་ལོ་ 1969 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 1 ལས་བརྒྱུད་ཉིན་བརྒྱ་
གསུམ་གྱི་རིང་ཟབ་རྒྱས་གནད་འགྲོལ་གྱི་བཤེད་པས་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་ཁྲིད་ཟབ་མོ་གསལ་བཞེས་ལེགས་པར་
མཛད། ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 15 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་ཆུ་ཆོད་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་འཇམ་དབྱེད་ཆེས་སྦོར་ནང་
གསལ་བཤེ་མཚོག་ཆེ་སྐྱ་དཀར་པོའི་ཆེ་དབང་དང་། ཉིན་རྒྱལ་ནས་དབུ་འཇུགས་གྱིས་རྗེའི་གསུང་ལམ་རིམ་འབྲིང་

པོའི་བཤད་ཁྲིད་དང་། ལམ་རིམ་བདེ་ལམ། འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་གྲོ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད། ལམ་རིམ་ཐེན་གྲིས་
ལྷན་གྲོལ་ལག་བཅངས་ཀྱི་ལུང་ཁྲིད་བཅས་བཞི་ལོ་གཅིག་ཚོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཉིན་བཅོ་ལྔའི་རིང་གསལ་ཏེ་གྲུབ་པར་
མངོད། དེའི་མཐུག་ཏུ་རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོར་གྲུབ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་དོ་རྗེས་སྐལ་བའི་ཉེ་བརྒྱུད་ཆེ་སྐྱུབ་འཆི་
མེད་དོ་རྗེའི་སྲོག་ཤིང་གི་ཆེད་བཤད་ལུ་གནང་མངོད། རྒྱ་བ་ 12 ཆེས་ཤར་ཡས་ལས་སུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆེའི་དྲུང་ནས་རྒྱལ་མཚན་ཆེན་གསལ་བ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཡིག་ཆའི་སྟེང་ནས་སྐྱེད་སྐྱེད་ལུགས་ཀྱི་ཏ་མཁྱིལ་གསལ་
སྐྱུབ་ཀྱི་དབང་ཆེན་སྟོན་པོར་དང་བཅས་པ་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1970 རྒྱ་བ་ 4 ཆེས་ 29 ཉིན་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་མཚན་ཞབས་གསེར་
ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་སྟེ་དགེ་ཤར་གྲ་མ་གུ་དགའ་དཔལ་ལྷན་གྱིས་མངོད་པའི་ཡིག་ཆའི་སྟེང་ནས་ཁམས་
གསལ་དབང་སྐྱེད་རྗེ་བཅོམ་རྟེན་གྱི་དུ་ལྷེའི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཉམས་ཁྲིད་བཤད་པ་བཞི་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྐོ་
འདོགས་གཅོད་པ་དང་སེམས་འཛིན་གཏོང་བ་སོགས་ལུག་ལེན་ལྟར་གནང་བ་ཡོངས་སུ་གསལ་ཅིང་། ས་སྐྱེའི་
གསེར་ཚོས་བཅུ་གསལ་གྱི་རྗེས་གནང་གི་ཚོ་ག་གསལ་ཆུ་ལྷན་ཞེས་པ་སྟེན་ལུ་གར་དབང་རིན་པོ་ཆེས་མངོད་པའི་
པོད་གཅིག་གི་བསྐྱེད་ལུང་ཡང་གསལ། རྒྱ་བ་ 5 ཆེས་ 15 ཉིན་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་བདེ་མཚོ་ག་
ཅ་རྒྱུད་དང་སྐྱེད་པོར་གུ་གསལ་སྐྱེད་པའི་བཤད་ཁྲིད་གསལ། རྒྱ་བ་ 8 ཆེས་ 17 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་
པོ་ཆེའི་མཐུན་ནས་དགའ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསལ་དང་དཔལ་ཆུ་རྒྱ་རྩ་འཛིན་ཡིག་ཆ་སྐྱེད་པའི་སྟེང་ནས་
བཀའ་གནས་ཐེག་ལེ་བཅུ་དུག་གི་དབང་ལུག་ལེན་རྒྱས་པའི་ལུགས་སུ་གསལ། རྒྱ་བ་ 10 ཆེས་ 31 ཉིན་ནས་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་སྟེན་ལུ་དག་སྐྱེད་ཉེ་བརྒྱུད་སྐོལ་མའི་སྐྱུབ་ཐབས་ཅི་ཏུ་མ་ཁི་ཅ་གཞུང་དང་
སྐྱུབས་རྗེ་པ་པོར་ཁའི་གསལ་སྐོལ་མའི་བསྐྱེད་རྫོགས་སྐྱེད་པའི་སྟེང་ནས་ཉམས་ཁྲིད། དོ་རྗེ་ལྷན་འབྲོར་མའི་སྐྱུབ་
ཐབས་བདེ་ཆེན་ཉེ་ལམ་གཞིར་བཟུང་གིས་སྟེན་ལུ་ཁྲིད་ཡིག་དང་དཔལ་ཆུའི་ཁྲིད་ཡིག །ཞ་ལུ་རི་ལུང་སྐོ་བཟང་
མཁྱིལ་རབ་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་བཅས་ཀྱི་བསྐྱེད་ལུང་དང་འབྲེལ་བཞི་ལོ་གཅིག་ཚོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ལྷན་འབྲོར་མའི་བསྐྱེད་
རྫོགས་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད་སྐོ་འདོགས་གཅོད་པ་དང་། སེམས་འཛིན་གཏོང་བ་སོགས་དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱུ་བའི་ལུག་བཞེས་
ཉམས་མེད་ལྟར་དང་། ལྷན་འབྲོར་མའི་སྐྱེད་ལུ་རྗེས་གནང་དང་ཅི་ཏུ་མ་ཁི་ཅ་འབེབས་སོགས་ལས་ཚོགས་
འགའ་ཤས་ཀྱི་བསྐྱེད་ལུང་གསལ། རྒྱ་བ་ 11 ཆེས་ 9 ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྐྱེད་གཏུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ལྷན་འབྲོར་གྱི་
དབང་ཆེན་གྱི་སྟོན་པོར་དང་སྤྱི་ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་གསལ་བཞེས་མངོད། ཆེས་ 13 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་

ཆེའི་མདུན་ནས་འཛིན་གསུང་བྱེད་དཔལ་ལོ་གཅིག་པའི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད་སོག་པོ་དཔལ་ལྷན་བཟང་པོའི་དྲུང་
ནས་གསུན་རྒྱུན་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ཞིབ་རྒྱས་སུ་གསུམ།

སྤྱི་ལོ་ 1971 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 31 ཉིན་ནས་གནངས་འཆར་ཉེ་ཉིན་རེ་བར་སྣོད་དུ་འཛོག་གནང་གིས་ཡོངས་
འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་རྒྱ་པོད་དང་འཛིན་གསུང་བྱེད་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་ཁག་གི་ལྷང་།   ཞ་ལུའི་དུག་ཅུ་མའི་ཅ་
ཆོག་གི་ལྷང་བཅས་གསེར་ཀོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་གསུམ། ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 30 ཉམས་ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་དྲུང་ནས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གྲིང་གཞུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྣོད་དུ་ཟབ་ཆོས་གཞན་རི་
སྣོད་ཅིག་གསུན་བཞེས་མཛད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡགོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་དགོངས་བཞེན་རྣམས་སྣོད་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གྲིང་གཞུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྣོད་ཆོགས་ཁང་དུ་
ཡགོང་ས་མཚོག་དང་། འབྲས་ལག་སྐྱོར་མཁན་པོ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོན། རྣམ་གྲུ་མཁན་སྣོད། མཚན་ཞབས་གསེར་ཀོང་
རིན་པོ་ཆེ་སོགས་སྐྱེས་ལ་དགེ་བཤེས་དང་། བྱ་བཀྱང་རི་ཁོད་པ། རྣམ་གྲུའི་དགེ་འདུན་བཟེས་གསེར་སོགས་འདུས་པ་
དུག་ཅུ་སྣོར་ལ་དཔལ་འཁོར་ལོ་སྣོན་པའི་བཤེད་རྒྱུད་མངོན་བརྗོད་འབྲུམ་པ་ལས་གསུངས་པའི་ཆོ་དཔག་མེད་ཀྱི་ཆོས་
སྣོར་མ་གཅིག་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་མོ་ནས་རས་རྒྱུད་པར་བརྒྱུད་པའི་ཆོ་དཔག་མེད་གྲུབ་རྒྱལ་ལུགས་ནང་སྐྱབ་ཞི་བ་ལྷ་སོ་
གསུམ་མའི་དབང་ཆེན་གྱི་སྣོན་འགོ་སྣོན་མ་སྣ་གོན། དབང་ཆེན་དངོས་གཞི་ཆོ་དབང་དང་སྐྱེས་པ། ཆོ་དཔག་མེད་
གསང་སྐྱབ་ཁོ་བོ་ལྷ་ཉེར་གསུམ་མའི་ཆོ་དབང་དབང་བཞི་བྱིན་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བ་རྒྱས་པ། ཆོ་དཔག་མེད་ཡང་གསང་
རས་རྒྱུད་གོང་ཁུག་མ་དམར་པོ་ལྷ་དགྲའི་དབང་བཞི་བྱིན་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོ་དབང་། ཆོ་དཔག་མེད་འཆི་མེད་
རེས་སྣོར་དཀར་པོ་ལྷ་དགྲའི་ཆོ་དབང་། ཆོ་དཔག་མེད་ཡང་སྣོད་དམར་པོ་ལྷ་གཅིག་བྱམ་གཅིག་གི་ཆོ་དབང་དབང་
བཞི་བྱིན་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ། གསང་འདུས་ནས་བཤེད་པའི་དམ་ཆོག་རྣོ་རྗེ་ཡབ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་
གནང་བཅས་ཉིན་རིམ་མཐུད་ཀྱིས་སྤུལ་ཞིང་། དེ་དག་གི་སྐྱབས་སུ་ཉིན་རེར་ཆོ་དབང་སྤུལ་ཐེན་རྗེས་སྐྱེས་རྣམས་རྣམས་
ཉེའི་གསུང་རྒྱུ་སྣོར་མཚོན་ཆ་འཁོར་ལོའི་ཅ་ཆོག་གི་སྣོད་ནས་བཤེད་ལྷང་རིམ་པར་སྤུལ། ཞེས་གསུངས། དེའི་མཐུག་

དུའང་། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པ་ལྷར་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་
ནས་གཞུག་ལག་ཁང་གི་ཆོས་ཆེན་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ཉིད་དང་། མཁན་སྐྱེས་འདུས་མང་བདུན་བརྒྱ་ཅུ་མ་ལ་རྣམ་
འགྲོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཅ་རྒྱུད་དེ་ཉིད་བསྐྱེས་པའི་དུམ་བུ་གཉིས་པ་ཁམས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྤྲིག་པ་བྲལ་བའི་ཆོ་གའི་
སྐྱབས་ལས་འཕྲོས་པའི་ཀུན་རིག་ཅ་བའི་ལྷ་སོ་བདུན་གྱི་དབང་ཆེན་གྱི་སྣོན་འགོ་སྣོན་གོན་དང་། དབང་དངོས་གཞི་
བཅས་འདུལ་འཛིན་གསུམ་པ་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་མཛད་པའི་ཀུན་རིག་གི་ཆོ་ག་རྒྱུད་དོན་གསལ་བའི་དགོངས་པ་
བཞེན་སྐྱེས་པ་གསུན་བཞེས་མཛད་པ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསུམ། དུས་དེ་ཤེད་དུ། ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས། གསང་འདུས་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུད་ཕྱི་མ་དང་། གསང་འདུས་བཤེད་རྒྱུད་རྣོ་རྗེའི་སྣོད་
པ། དགོངས་པ་ལྷང་སྣོན། ཡེ་ཤེས་རྣོ་རྗེ་ཀུན་ལས་བདུས་པ། ལྷ་སོ་བཞེས་ཞུས་བཅས་ཀྱི་བསྐྱབས་ལྷང་གསུམ། ཟླ་བ་

9 ཆོས་ 23 ལྷན་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་དུ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ལྷན་དཔལ་གསལ་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གསལ། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ལས།

ཁོ་ལོས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་རྣམས་ཚོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་ནས་དཔལ་གསལ་བ་འདུས་པའི་བཀའ་དབང་སློལ་རྒྱུ་བརྟེན། ཕྱི་ལྷན་དགུ་པའི་ཆོས་ཉི་ལུ་ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྤོ་ས་ཚོག་ལ་ཐེབས། ཉིན་གུང་ཁོ་ལོས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་གུང་ཆོགས་ཀྱིས་བསྟེན་བཀའ། ཁོ་ལོ་དང་རྒྱུད་ལྷོད་སྤྲོད་གཉིས་གཙོར་གྱུར་དགོ་འདུན་བཞི་བརྒྱ་རྒྱུད། ཁྱིམ་པ་མོ་མོ་བཞི་བརྒྱ་རྒྱུད། ཨ་རི་བ་ན་གཞོན་གཉིས་བཅས་ལ་ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་དཔལ་གསལ་བ་འདུས་པའི་དབང་གི་སྟོན་འགོ་སྟོན་གོ། ཕྱི་ཉིན་དབང་དང་པོ་བྱུང་དབང་། དེའི་ཉིན་རྗེས་མར་དབང་གོང་མ་གསལ་དབང་དང་། ཤེར་དབང་། ཆོག་དབང་བཅས་བསྐྱེད་ཞིང་། མཚུགས་ཏུ་གཏང་རྒྱུ་ཆོགས་འདུལ་བཅས་མཛད། དབང་བཤའ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པས་ཉིན་གུང་རྒྱ་ཚོད་དང་པོ་ནས་དབྱུང་འཇུགས་གནང་ཡང་། དགོང་ཤིའི་རྒྱ་ཚོད་བརྒྱད་དང་ཕྱིད་ཅམ་བར་དུ་འགོར། གསུང་ཆོས་གྲུབ་པའི་ཉིན། སྤོ་ས་ཚོད་དགུ་ཐོག་ཆོས་ལྷན་པོ་ཡོངས་ཚོགས་ལས་རྗེ་ཆོས་འཇུག་ལོ་ལྷན་ཏེ་གསལ་འདུས་ཀྱི་སྟོན་ཤིས། དགོ་ལྷན་བསྟེན་པ་རྒྱས་པའི་སྟོན་ལས་སོགས་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ་མང་པོ་སྟེན་དུ་བསྐྱེད་ཤི། ཞེས་བཀའ་སླུལ། ལྷན་བ་ 10 ལྷན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ལྷན་གྲུབ་ཆེན་ཀུན་ཏུ་དགོ་བའི་ལུགས་ཀྱི་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཚོག་ལྷ་རེ་གཉིས་པའི་དབང་གི་སྟོན་གོན་དང་། དབང་དངོས་གཞི་བཅས་བཤའ་བ་མཛད་དུ་བྱུང་བས་བརྒྱན་པ་རྒྱུད་ལྷོད་སྤྲོད་ཀྱི་དགོ་འདུན་པས་གཙོས་འདུས་པ་བདུན་བརྒྱ་ཅམ་དང་ལྷན་ཅིག་གསལ་བཞེས་མཛད།

པོད་ལྷགས་པག་ལྷན་བ་ 11 ཆོས་ 21 སྤྱི་ལོ་ 1972 ལྷན་བ་ 1 ཆོས་ 6 ཉིན། གནས་མཚོག་རྗེ་རྒྱུ་གདན་གྱི་མཚོད་ཉེན་ཆེན་མོའི་གཙུང་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ལྷན་རྒྱལ་མཚོག་བདུན་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་དབྱུང་མའི་ལྷ་སྤྱིད་བརྒྱུད་པ་བཞི་ལྷན་གྱི་མགྱུར་དབྱུངས་དངོས་གྲུབ་ཆར་འབབས་ཀྱི་བཤའ་ལུང་དང་། ལྷན་བ་ 11 ཆོས་ 15 ལྷན་ཉིན་གསུམ་རིང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ལྷན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སློལ་མ་ཅིན་མ་ཞིའི་དབང་སོགས་གསལ། ཆོས་ 20 ལྷན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ལྷན་སློལ་མ་ཅིན་མ་ཞིའི་ཐུན་མོང་བ་གཏོར་མའི་དབང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ལུས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་། ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་སྤྲིང་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་གནང་ཆོག་བརྒྱུད་ཅན་བཅས་དང་། དཔལ་མགོན་སྟོན་པས་འགྲོག་དབང་པོ་གདོང་བཞི་པ་རྣམས་འགྱུར་བརྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་གནང་གསལ་ནས་ཤིན་ཏུ་གཉན་པ་དཔལ་མགོན་གདོང་བཀའ་མ་དང་། གནང་དབང་མགོན་པོ། གསལ་སྐྱབ་མགོན་པོ་བཅས་ཀྱི་རྗེས་གནང་གསུམ་དང་། བམ་ཐེ་ནག་པོ་མངགས་གཏང་མ་གཏོགས་གཞན་རྣམས་རིམ་བར་གསལ་བཞེས་མཛད། རྒྱ་གྱི་ལྷན་བ་ 11 ཆོས་ 1 སྤྱི་ལོ་ 1973 ལྷན་བ་ 2 ཆོས་ 10 ཉིན་རྗེས་གདན་མཚོད་ཉེན་ཆེན་མོའི་གཙུང་ཁང་གི་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་སྐྱེའི་མདུན་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ལྷན་གྲུབ་གཞུང་ལས་ཀྱི་སྤྲིང་ལྷན་གྲུང་སྟོན་ལྷན་གནང་མཛད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ལས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས། “ཕྱི་ཆོས་བརྒྱུ་ཉིན་སྟོན་དུ་

ཡོངས་འཛིན་དོན་རྒྱུ་འཆང་འདུག་གིས་མཚོན་ཏེ་ཆེན་མོའི་གཙང་ཁང་དུ་རྒྱབ་དབང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་སྐོམ་བཞེས་གནང་། དེ་ནས་ཁོ་ལོ་དང་གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་སྐོམ་མཛོད་རྒྱུ་འཆང་གིས་བྱང་ཆུབ་གཞུང་ལམ་གྱི་སྐྱོད་ནས་བྱང་སྐོམ་བསྐྱེད་བ་ཏུ་ཅང་སྐྱེད་བ་བཟང་པོའི་གནས་སུ་བྱུང་།” ཅེས་གསུངས། སྐད་ནས་བྱང་མཚན་བདེའི་ཅེ་ལག་ཆེན་པོ་ལགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ནས་བསྐྱེད་པའི་ཁུར་ཆེན་རྒྱ་ཆེར་བཞེས་ཏེ། རྗེ་སྐོམ་མཚན་ཅོང་ཁ་བ་སྐོ་བཟང་གྲགས་པའི་དབང་གི་བསྐྱེད་པས་གཙོས་པའི་བསྐྱེད་རྒྱུ་ཆད་ལ་ཉེ་བར་བྱུང་བ་རྗེ་སྐྱོད་ཅིག་སྐྱར་གསོ་དང་། དར་སྐྱེལ་མཛད་པ་འདི་གཅིག་སུའི་བཀའ་རིན་ཡང་སྐྱོད་གསུམ་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་སྐྱེ་སྐྱེལ་ཡང་གསལ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ཆེ། རྒྱ་བ་ 9 ཆེས་ 5 ཉིན་ལོ་བྱང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ནས་དབང་མགོན་ཞབས་རྒྱལ་འགྲུང་བཏུ་བདུན་གྱི་གསུམ་ནས་ལོན་ཏུ་གཉན་པ་བཅེགས་ཞལ་མ་དང་གནད་དབང་མགོན་པོ། གསུང་སྐྱེལ་མགོན་པོ་བཅས་གསུམ་དང་། མཐུག་ཏུ་བྱམ་ཟེ་ནག་པོ་མངགས་གཏང་གི་རྗེས་གནད་རྣམས་གསལ་ཞིང་། གཏང་རག་གི་ཚོགས་འཁོར་དང་བཅས་བ་ལེགས་པར་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1975 རྒྱ་བ་ 5 ཆེས་ 3 ཉིན་བཀའ་གནད་མས་བསྐྱེད་པའི་མཛོད་འཛིན་ཆེན་པོ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྐོ་སྐྱོད་སྐྱེད་བརྒྱུད་ཆེན་པོའི་རྣམ་བཤམ་ཉེ་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་བཀའ་བྲིད་དང་། ཆེས་ 11 ཉིན་གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅའི་བཀའ་བྲིད་བཅས་གསལ་བཞེས་མཛད། རྒྱ་བ་ 8 ཆེས་ 18 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དབང་ནས་སྐྱེ་སྐྱོད་སྐྱོར་རྒྱལ་པོ་བྱེས་ཆས་གྱི་ཆོས་སྐོར་ཞིག་དང་། ཆེས་ 25 ཉིན་སྐྱ་གོན་སྐོན་ཏུ་འགོ་བའི་སྐོ་ནས་འཛིགས་བྱེད་ཞེ་དགུ་མ། དེའི་སྤྱི་ཉིན་འཛིགས་བྱེད་རོ་ལངས་བརྒྱུད་སྐོར་བཅས་གྱི་དབང་ཆེན་དམ་པ་གོང་མའི་བྲག་བཞེས་ཉམས་མེད་ཏུ་གསལ་བཞེས་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1976 རྒྱ་བ་ 3 ཆེས་ 29 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དབང་ནས་འཛིགས་བྱེད་དབང་ཆེན་དང་། རྒྱ་བ་ 11 ཆེས་ 17 ཉིན་གདུགས་དཀའ་དབང་ཆེན་གྱི་སྐྱ་གོན་དང་དེའི་སྤྱི་ཉིན་དབང་ཆེན་དོས་གཞི། དེའི་རྗེས་མགོན་པོ་ཞལ་དང་ལྷ་མོ་བཅས་གྱི་རྗེས་གནད་བཅས་གསལ། ཆེས་ 23 ཉིན་ནས་བརྒྱུད་སྐྱར་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ནས་མཛད་གྲེལ་དང་སྐབས་བསྐྱེད་བཀའ་ཚོས་མང་ཅམ་ཞིག་གསལ་བཞེས་མཛད། མེ་སྐྱེལ་བོད་རྒྱ་ ༤ ཆེས་ ༡༡ སྤྱི་ལོ་ 1977 རྒྱ་བ་ 11 ཆེས་ 3 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱ་གཞུང་གི་བཀའ་བྲིད་ཅིག་སྐྱོལ་གནད་ཡོང་བ་ཞེས་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནད་མཛད་པ་སྐྱར་དེའི་རྗེས་ཅམ་ཞིག་ལ་སྐྱེའི་བཀའ་བྲིད་གསལ་བཞེས་མཛད། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

བོད་རྒྱ་དགུ་པའི་ཆོས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ངོས་གིས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེད་གསལ་ཞུ་དོན་ཞིག་ལ། སྐྱེའི་བཀའ་བྲིད་ཅིག་སྐྱོལ་གྱུ་བ་བཞེས་ཞུས་པར། དབྱུངས་ཅན་སྐྱ་མཛོད་དང་། ཀ་ལྷ་པ་གཉིས་ཀའི་གསལ་རྒྱུན་ཡོད། ག་ལེ་གསལ་འགབ་ཆེ་མིན་དགོངས་བཞེས་བརྟག་དབྱུང་གནད་འབྲུས་ཤེབས་པར། མོ་ཞིག་བརྒྱབས་པར་ག་ལྷ་པ་བཟང་བབས་བྱུང་།

བ་དེ་དོན་གནས་ཚུལ་སྣེ་གསལ་ཞུས་པར། དབྱེད་ཅན་སྤྱི་མཐོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཁག་གསལ་ཞུ་སྲིད་ཡོད་ཀྱང་། ཀ་ལུ་པའི་
 མིང་ད་པན་ཞུས་མེད་ལ། དཔེ་ཆ་ཡང་ད་པན་གཏན་ནས་སྤྲུལ་བྱུང་ཞེས་ཐེབས་པར་འབྲེལ་པའི་སྤྱུག་དཔེ་སྤྲུགས་
 ཞེས་གནང་ཆེད་སྤྱུག་དཔེ་གཞི་མ་ཚུངས་སུ་ལྟོ་བ་དང་། རྒྱ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་བཅུ་བཞི་ནས་དབྱེད་འཕྲུགས་ཀྱིས་བེལ་
 མེད་དང་བསྐྱུན་ཀ་ལུ་པའི་བཀའ་མིང་མཚན་སྲོད་ལྟ་བུ་ལ་ཡན་རིམ་བཞེན་སྤྱི་བ་ཐོབ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
 ཀ་ལུ་པ་གསལ་ས་ཁུ་བྱ་བ་སྤྱི་བ་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་ར་མ་སྤྱི་བ་པའི་གོང་ནས་གསལ་
 གྲུབ་པ་དང་། འབྲེལ་པ་ནི་ས་བཟང་མ་ཉི་བཏ་ཆེན་གྱི་འབྲེལ་པའི་ཐོག་ནས་གསལ་འདུག །དེ་ནས་ད་པན་ཡོ་བཞི་བཅུ་
 ཞེ་གངས་མོང་བའི་རིང་སྤྱུག་དཔེར་གཞིགས་རྟོག་གཏན་ནས་གནང་ཁོ་མ་བྱུང་ཡང་། ད་ལམ་ཐོབ་ཐང་གཅིག་གཞིགས་
 རྟོག་མཚན་རྗེས་བཀའ་མིང་གནང་སྐབས་ཀ་ལུ་པའི་ཅ་བ་གཞིར་བཟུང་འབྲེལ་བཤད་ཁག་སྤྲུགས་ཐོག་ནས་ཐོགས་པ་
 མེད་པར་ཞེས་སྤྱུག་ཏུ་གནང་གིན་འདུག ། དེས་གནས་ཤང་གནས་རིག་པའི་གནས་ལུ་ལ་མཁས་པའི་བརྗེད་དེ་འདྲ་
 ཞེག་ཡིན་དགོས་ཀྱི་རེད་སྤྱི་བ་པའི་རོ་མཚན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུབ་པར་མཚོང་ནས་ཤིན་ཏུ་ཉ་ལས་དད་གྱས་སྤྱི་བ་ དས་
 སྤྱི་བའི་ཆོག་ཁག་འཁྲུང་ལ་མི་འཁྲུང་བྱེད་པའི་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་བཞེད་མོ་མང་པོ་བཞེད་པར་མཚུལ་བཞི་
 སྐལ་བ་བཟང་པོ་བྱུང་། དེ་རྗེས་ཤིག་ལ་རྒྱལ་མཚོག་ལྟ་བུའི་དབྱེད་ཅན་དཔེ་སྤྲུགས་སྤྱི་བའི་ཐོག་ནས་སྤྱི་བའི་གོང་མིང་
 ཅིག་ཞུས་པ་ཡོངས་འཛིན་པར་མ་བྱུག ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་བའི་སོགས་བདུན་ཅུའི་དོན་གངས་ནང་གསལ་བཞེས་
 གནང་བ་<<བཅུན་སྲོལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དབྱིན་དེབ་ཏུ་འང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1981 རྒྱ་བ་ 1 ཆེས་
 14 དགོང་རྩོན་པོ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་དབྱེད་ཅན་འཛིན་གྱི་དཔེ་བཤད་གཅིག་གི་བཀའ་དབང་ཐབ་མོ་གསལ།
 དེ་ལ་རི་རྒྱུད་དུ།

ཆེས་བཅུ་བཞིའི་དགོང་རྩོན་པོ་གསོལ་བ་བཏབ་པ་སྟེ་གནས་མཚོག་ཁྲུང་པར་ཅན་རྩོ་རྗེ་གདན་གྱི་མཚོན་རྟེན་རིན་པོ་
 ཆེའི་གཙང་ཁང་ཡང་ཐོག་ཏུ་བཅོམ་སྤྱོད་འདས་འཛིན་མཚན་མཚན་རྩོ་རྗེ་དཔེ་བཤད་པའི་དབང་ཆོག་ཞུས། མཚོན་
 གཡོག་གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནང་སྟེ། རིན་པོ་ཆེ་བཞེད་པར་བཞུགས་སྐབས་སྤྱི་བའི་ལུ་ལ་
 གཞིགས་པས་རྒྱ་མ་རྩོ་རྗེ་འཚང་བཞེད་མོ་མཚན། ཅེས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་སྤྱུལ། ཐོད་ཚུ་
 གྱི་སྤྱི་ལོ་ 1982 རྒྱ་བ་ 6 ཆེས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་དབྱེད་ཅན་གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་
 ཆེ་དང་སྤྱི་བའི་ཐོག་འཛིན་གྱི་དཔེ་བཤད་གསལ། མདོར་ན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་བའི་དབྱེད་ཅན་དབང་ལུང་མན་དག་ཞུ་རྒྱུའི་གསལ་ནས། རྩོ་རྗེ་མེད་པའི་དབང་ཆེན་ལྷགས་
 བསྟེན་མ་གྲུབ་པས་ཞུ་མ་གྲུབ་པ་ལས། དེ་མིན་པལ་མོ་ཆེ་ཞུས་སྤྱུལ་གྱུ་བ། ... ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་བའི་དབྱེད་ཅན་
 མིང་དང་། བཤད་ལུང་གི་རིགས་གང་ཡོད་རིམ་པ་བཞེན་ཞུས་ཏེ་བསྐུལ་ཐོབ་བྱུང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་གསལ་
 ཡིག་རྒྱ་གང་དུ་མ་བསྐྱེད་སྤྱི་བའི་བཤད་ལུང་ཅིག་ཅིག་རེ་བྱུང་འདྲ་སྤྱི་བའི་ཡོད་ན་མ་གཏོགས། ཡོངས་འཛིན་ལུ་ལ་
 གྲུབ་པ་ཡིན་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་རང་ནས་ཀྱང་སྤྲུགས་དབྲེས་མཉེས་ཆེན་པོ་གནང་གིན་ཡོད། ... ཁོ་ལོ་ཡང་

ཚེ་རབས་སྐྱོན་མ་ནས་ལས་སྐྱོན་གྱི་འབྲེལ་བ་བཟང་པོའི་མཐུ་ལས། རྒྱུ་དུས་ནས་མགོན་པོ་མཚོ་གྲུབ་ལོ་ལ་ཆེན་པོའི་སྐོར་བསྐྱོད་ལྟེ།
 རྒྱུ་དུས་ལྟེ། གང་ལ་མངའ་བའི་གང་ལས་ལ་མངའ་དག་ལུས་ལ་གང་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དུ་ལོན་པའི་རྒྱལ་བཟང་མངོན་དུ་
 ལྟོ།། ཅེས་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་ལོ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་ལྟུང་བ་བཅས་མཛོད་པར་སྐྱེས་སུ་གྱིས་ལ་འདི་ནི། ད་
 བཀ་གྱི་མཚན་རྣམ་པའ་མོ་ཆེད་ཐབ་ཚོས་གསུན་བཞེས་མཛོད་པའི་རྒྱལ་ལྟེ་ཅམ་མི་གསལ་བས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་
 གཉིས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་རྣམས་ཁོལ་དུ་ལྷུང་ལ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་མཛུགས་བཟང་བ་ལྟེ་སྣེ་
 ཅིག་འདིར་འདུས་མེད་ལས་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་པར་དུ་བསྐྱེད་འགྲུའ་གྱི་གསུན་ཡིག་ཆེན་མོ་ལས་ཉོག་པར་
 ལྟོ།། ༡། གསལ་ལོན་མཚོན་ཞབས་ལོན་པོ་ཆེ་རྗེ་བཙུན་སྐབ་བསྐྱོད་ལྟེ་ལས་འགྲུའ་དཔལ་བཟང་པོའི་མཛུགས་སྐྱོན་
 དཔལ་བྱུག་ལྟེ་རྗེ་འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ་ལྟེ་བཙུན་གྱི་དབང་བཞེད་དང་། ལྟེ་མོའི་བཀའ་ཆེན་ཉེར་གཅིག་གི་རྗེས་
 གནད། གྱི་རྒྱུ་གྱི་དབང་། འཕགས་པ་བཙུན་སྐྱོར་པ་དང་དབྱེ་མ་དེགས་ཚོགས་སྐྱེས་པོ་བཤད་ལུང་། ལྟེ་རྒྱུ་
 ལམ་གྱི་སྐོར་མའི་བཤད་ཞིད། མཚོན་བཙུན་གྱི་བཤད་ལུང་། དུ་སྐོར་རིན་པོ་ཆེས་མཛོད་པའི་དུས་འཁོར་ཚོས་
 འགྲུའ་དང་། ས་བཅད་བསྐྱེད་དོན། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུ་དང་། དེའི་འགྲེལ་བ་རྗེ་མ་མེད་པའི་
 འོད། དུ་སྐོར་རིན་པོ་ཆེས་མཛོད་པའི་ཚུ་འགྲེལ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་བུ་གཉིས། དུས་འཁོར་འགལ་སྐྱོར་བཅས་བཙུན་
 སྐྱེས་པའི་དུས་འཁོར་རྒྱུ་འགྲེལ་མཚན་སྐྱེས་ཚོན་མོའི་བཤད་ལུང་དབྱེ་ནས་དབང་ལོའི་མཛོད་པར་སྐྱེས་ལྟེ་པའི་
 བར་དུ་གསལ། ༢། ལམ་ལུགས་ཉེ་མ་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་གི་དབང་ནས། ལྟེ་ཤེས་སྐྱེད་ཆེན་དང་ལུས་རྟོག་གསལ་བའི་སྐོར་
 མའི་བཤད་ཞིད། ཆུ་སྐོར་དཔོན་གྱི་ཚོས་ཉིད་རྣམ་འབྲེད་གྱི་བཤད་ལུང་བཅས་གསུན་བཞེས་མཛོད། ༣། ལྟེ་ལྟེ་དགོ་
 བཤེས་དེག་འཛིན་བསྐྱེད་པ་མཚོག་གི་དབང་ནས། རྣམ་འགྲེལ་ཚུ་བ་དང་། མཛོད་ཅུ་མཛོད་སྐྱེ་རྒྱུ་ཚོས་ཉིད་རྣམ་
 འབྲེད། དུས་མཐའ་རྣམ་འབྲེད། རྒྱུ་རྒྱ་མ་བཅས་ཀྱི་བཤད་ཞིད། རྗེའི་གསུང་ལེགས་བཤད་གསལ་གྱི་
 བཤད་ཞིད། ལྟེ་མཚོན་སྐྱེ་མ་འཛམ་དབྱངས་བཞད་པའི་ལུས་མཐའ་ཆེན་མོ་ཚུ་འགྲེལ་གྱི་བཤད་ཞིད། ཉི་ཞེ་པོ་དང་
 གསུང་དང་པལ་ཆེན་པོ་དབྱུག་། མཛོད་སྐྱེ་ས་བཙུ་བ། མཛོད་སྐྱེ་དགོངས་འགྲེལ། སྐོར་གྱི་མི་ཐད་པའི་མཛོད། མཛོད་སྐྱེ་སྐྱོང་
 སྐོར་བྱུག་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་རྒྱགས་ལུང་། རྟོན་འགྲེལ་བསྐྱོད་པའི་བཤད་ཞིད། ལམ་རིམ་གསལ་ལུགས་མའི་ཞིད། དུགས་པོ་
 མཚོན་ཆེན་དག་དབང་གྲགས་པའི་ལེགས་གསུང་ཉིང་ལུའི་ཞིད་བཅས་གསལ། ༤། འཛམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆུ་
 མཚོངས་མེད་ཚོས་ཀྱི་རྗེ་དགའ་ལུགས་ཞེ་པ་དེ་རྗེ་དཔོན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་དབང་ནས། བསྐྱེད་འགྲུའ་གྱི་ཁོད་དུ་བཞུགས་
 པའི་སྐྱེ་སྐྱེ་བ་ཀྱི་བསྐྱོད་ཚོགས་ཀྱི་ཞིད་དང་། སྐྱེས་རབས་དང་བྱང་ས་དང་ཚོམས་བཅས་ཀྱི་བཤད་ཞིད། ལྟེ་ལམ་ལྟེ་
 དང་དབྱེ་མ་ཚོག་གསལ་གཉིས་ཀྱི་ལུང་བཅས་གསལ། ༥། འགྲེལ་སྐྱེད་པའི་སྐོར་མང་མཚན་ལུགས་བསྐྱེད་པ་བསྐྱེད་
 འཛིན་མཚོག་གི་དབང་ནས། དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་མཛོད་པའི་ལྟེ་མཁུར་ཨ་མ་དོས་འཛིན་གྱི་འགྲེལ་བའི་བཤད་ལུང་
 གསུན་བཞེས་མཛོད། ༥། དགོ་བཤེས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་གི་དབང་ནས། ལྟེ་དམར་དགོ་འདུན་བསྐྱེད་འཛིན་

རྒྱ་མཚོས་མཛད་པའི་བྱང་རྒྱུ་བདེ་ལམ་གྱི་ཁྲིད་དམིགས་སྐྱོད་ཚུལ་ལོན་ཏུ་གསལ་བར་བཀོད་པ་དག་ལེགས་འོད་
སྤང་འགྲེད་པའི་ཉིན་གྲེད་དམ་ཞུ་དམར་ལམ་རིམ་དུ་བྲགས་པ་དང་། ལྷག་མཐོང་ཆེན་པོའི་དཀའ་གནད་རྣམས་རྗེད་
བྱང་དུ་བཀོད་པ་དགོངས་ཟབ་སྤང་བའི་སློན་མེ་ཞེས་བྱ་བའི་བཤའ་ལྷུང་གཉིས་གསན་བཞེས་མཛད།⁷⁴ འདི་དག་གི་
གསན་ཡིག་ཆེན་པོའི་ཟིན་བྲིས་གཞིར་བཞག་གིས་བྲིས་ལ། ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་ཐབས་བྲལ་ཡང་ཟབ་ཆོས་དངོས་སུ་
གསན་པའི་ས་རྙིང་བཀའ་གསུམ་གྱི་སློབ་པ་དག་གི་མཚན་ཅམ་ཞིག་འོག་ཏུ་གསལ་བར་འགྲུང་རོ།

རིས་མེད་ཆོས་བརྒྱུད་གྱི་སློབ་པ་གཞན་གྱི་བྱང་ནས་ཟབ་ཆོས་ གསན་བཞེས།

རྗེ་གུང་ཐང་པས། “ཆོས་མ་ཡིན་པ་ཆོས་སུ་སྐྱབ་དང་། ཆོས་ལ་ཆོས་མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་བ་གཉིས་ཀ་ཆོས་སྐྱོད་དུ་
འགྲོ་བ་ཁྱད་མེད་པར་རྣམ་པར་འཐག་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་པའི་བྱིར་དང་།” ཞེས་དང་། “སྤྱི་སྤྱི་གས་
ཅན་ལ་སྤྱད་མི་བྲ། ཞེས་སྤང་ཞུགས་ཀྱིས་གཞན་སྤེའང་སློད་མི་རུང་བར་སྐྱོད་རྒྱུད་ལས་གསུངས་ན། སློན་པ་གཅིག་གི་རྗེས་
འབྲང་ནང་པན་ཚུན་ལྟ་ཅི་སློབ་པའི་བྱིར།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་བརྒྱུད་པན་ཚུན་ལ་འབྲས་གདགས་པ་སོགས་ཀི་
མཁས་གྲུབ་ཆོས་ཉེས་པའི་སྐྱོར་གཟིགས་པས། བཞ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། “དག་སྤང་ནོར་བུའི་འོད་ཀྱིས་ཁྱབ་
ན་ལེགས།” ཞེས་གདམས་ཤིང་། “ཉམས་སྐྱོང་ཅན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་པས། །བརྟགས་ན་དགོངས་པ་གཅིག་ཏུ་འབབ།”
ཅེས་དང་། ཡགོང་ས་ལྷ་པས། “རིས་མེད་གྲུབ་མཐའི་བྱང་ཤིང་འོ་མ་སོགས། །འདྲ་མིན་མངར་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཀུན་སྐྱོང་
བ། །གཅིག་ཏུ་གདམས་པར་ཤར་བ་དག་གི་དབང་།” ཞེས་དོན་གྱི་འགངས་གསུངས། ཡགོང་ས་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་
མཚོག་ནས།

ལར་ནས་དོས་ཀྱིས་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཚང་མ་རྟོག་ཅ་གཅིག་སྤྱིལ་དགོས་པ་དང་སྐབས་ཅིག་ང་ཆོས་ཆོས་དང་གྲུབ་མཐའ་
པན་ཚུན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིག་པ་གསོག་པ་འདི་ལོན་ཏུ་ཐབས་སྐྱོ་པོ་ཡིན་པ་དེ་སྤྱོད་རང་བོད་ལ་ཡོད་དུས་ནས་མཐོང་
ཡོད་ལ། ལྷག་པར་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་དུས། འདི་ཉ་ཅང་སྐྱོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་བྱུང་། རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་རྒྱལ་
བའི་བསྐྱེན་པ་ལ་དག་སྤང་དང་། ཉམས་ལེན་གྲེད་པའི་མིག་དཔེ་ཉ་ཅང་བཟང་པོ་དང་། བྲག་སྐོལ་བཟང་པོ་ཞིག་ལ་ཤེས་

⁷⁴ 2014 ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 23 ཉིན་དགའ་ལྡན་དུ། “བདེ་ལམ་གྱི་ཟིན་བྲིས་ཞུ་དམར་ལམ་རིམ་དང་། ཞུ་དམར་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་རྗེའི་ལྷག་
མཐོང་ཆེན་པོའི་དཀའ་གནད་ཀྱི་མཚན་འགྲེལ་ཞིག་ཡོད། དེ་གཉིས་དོས་ཀྱིས་ཨ་མདོའི་སློབ་པ་ཞིག་གི་བྱང་ནས་ལེགས་པར་ཐོབ།” ཅེས་དང་།
ཡང་། “ཞུ་དམར་ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་འདི་དབུས་ཁུལ་འགོན་པོ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པས། དོས་ཀྱིས་དོན་གཉེར་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ། ཨ་མདོའི་དགོ་
བཤེས་ལོག་གི་བྱང་ནས་ཞུས་པ་ཡིན།” ཞེས་ཀྱང་ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད་ཆེ་རྒྱུད་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་སྐབས་གསུངས།

ནས་དང་པོ་ཐོབ་པའི་ཐོག་ནས་དོས་ཀྱིས་དེས་སྲུ་མ་ཆད་པའི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཉིན་
ཡོད།⁷⁵ ཅེས་ཆོས་ལུགས་དེས་མེད་གནང་བའི་རྒྱ་མཚོན་རྒྱུ་ཅམ་བཀའ་སྟེན།

སྤྱིར་བོད་སྐད་དུ་བྲིས་པའི་“ཆོས་ལུགས་དེས་མེད་”ལ། ཆོས་དང་སྲིད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དག་ན་དོན་སོ་
སོར་ཡོད། བཅོམ་སྲོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ག་འཕྲུགས་དང་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྲིད་དོན་དང་འབྲེལ་
བའི་ཐད་ནས་ཆོས་ལུགས་དེས་མེད་གསུང་བ་ན། དེ་ནི་དབྱེན་སྐད་དུ་ secular ཞེས་པ་དང་མཚུངས། ལུ་བ་སྲོགས་
སྲུ་ secular ཞེས་པ་ཆོས་ཀྱི་དུ་ལ་དད་མོས་ཀྱི་རང་དབང་ཡོད་པ་དང་། གཞུང་སྲིད་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་རྒྱ་མཚོན་
དུ་མ་བྱས་པར་ཆབ་འབངས་ཀུན་ལ་གཞིགས་ཏེ་གཞུང་སྲིད་པར་གནང་བ། ཆོས་དང་སྲིད་གཞུང་གཉིས་ཁ་བྲལ་དུ་
གནས་པ་སྟེ་ཆོས་ལུགས་སྟེ་ཁག་དང་མ་འབྲེལ་ཞིང་དེའི་ཤུགས་རྒྱུན་མེད་པར་བྱེད་པ་བཅས་དོན་གཙོ་བོ་གསུམ་གྱི་
སྟེང་ནས་བཤའ་བས། དོན་གྱི་མ་ཉིད་གཅིགས་སྲུ་བཟུང་སྟེ་ secularism ཞེས་པ་ཆོས་མེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་དོན་དུ་
འདོད་པའང་ཡོད། གང་ལྟར། ལུ་བ་སྲོགས་པས་ཆོས་སྲིད་སོ་སོར་གནས་དགོས་པར་འདོད་པའི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་
འི། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སམ་ཆོས་ཁྲིམས་ཀྱིས་སྲིད་གཞུང་གི་སྲོལ་དང་སྲིད་ཁྲིམས་ལ་སྐྱངས་འཛིན་ནམ་
དབང་སྐྱུར་མི་ཐེབས་པར་བྱེད་པའི་སྐད་དུ་རེད། དེ་ནི་རང་དགར་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར་འདས་སོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཁོང་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་དང་འདུ་ཤེས། ཆོས་ལུགས་མི་སྣ་བཅས་ཀྱིས་སྲིད་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱུར་དགས་ཏེ། ཆབ་འབངས་ལ་
གང་འདོད་ཀྱིས་སྐྱངས་འཛིན་བྱས་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་བེད་ལོག་དུ་སྐྱུང་བ། མི་ཆེད་མཐོང་ཆོས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་
དང་སྐྱེ་བའི་ཉིན་རེའི་འཚོ་བར་མི་འཚམས་པའི་ཁྲིམས་བཟོས་པ་སོགས་རྒྱ་མཚོན་ཤིན་ཏུ་མང་།

རྒྱ་གར་གྱི་ secular འི།⁷⁶ ལུ་བ་སྲོགས་པའི་ལྟ་རྒྱུ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་སྲིད་གཞུང་གི་དོས་ནས་ཆོས་ལུགས་
ཚང་མར་ཐོབ་དབང་དང་གཞིགས་ཏེ་གཞུང་མཚུངས་སྲུ་གནང་བ་དང་། སྲིད་ཁྲིམས་ཀྱིས་ཆོས་ཁྲིམས་ལ་བཙེ་སྐྱུང་
བྱེད་དགོས་པ་སོགས་རེད། འདི་ལ་སྐྱོན་ནམ་དགའ་ངལ་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པ་འི། ཆོས་ཁྲིམས་དབང་བཅོམ་པར་

⁷⁵ 1996 ཟླ་བ་ 5 ཆོས་ 8 ཉིན་བཞུགས་སྐད་དུ་སྐྱེས་མང་ཆོགས་བཅས་ལ་སྟེན།

⁷⁶ རྒྱ་གར་ལ་ཆ་མཚོན་ན། ལུང་པའི་ཁྲིམས་དང་མ་འགལ་བའི་ཐོག་ནས་ཆོས་ལུགས་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་བྱེད་ཆོག་པའི་མང་པོ་རང་དབང་དང་
ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མི་འཁོར་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ བརྒལ་བ་ཉིན་རྒྱུ་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་ཡིན། སྲིད་གཞུང་ནས་ཀྱང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
བྲག་ཞིག་ལ་དམིགས་བསལ་ལྟ་སྐྱོང་གི་གནས་རྒྱལ་མེད་པར་ཚང་མར་ལྟ་སྐྱངས་གཅིག་གྱུར་འཛིན་པ་འདི་ནི་གཞི་བཟུང་ལེད་སྟེ་སྟེན་གྱི་
འདུག། ཆོས་ལུགས་ཚང་མ་སྲིད་གཞུང་དང་ཁྲིམས་ཀྱི་མཐུན་པར་འད་མཉམ་ཡིན་ཞིང་། སྲིད་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཁོངས་ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས་
མེད་ལ། གོས་ཆོགས་ཀྱི་འཕུས་མེད་ཁོངས་སྲུ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆབ་རྒྱུ་དུ་མེད། དེ་ལྟར་ཆོས་ཞེས་པ་འདི་གང་ཟག་སྟེར་སོ་སོའི་གནས་
རྒྱལ་ལ་བཞག་ན་དགའ་གི་རེད། ཅེས་གསུངས། བཀའ་སྟོན་སྤྱིར་གི་ལོ་རྒྱུ་ལས་ཤངས།

བྱས་པས་གཞུང་གིས་ཆབ་འབངས་རྣམས་ཁྲིམས་ལུགས་གཅིག་གི་འོག་ཏུ་ལུབ་ཀྱིས་བསྐྱུ་མི་ཐུབ་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་གཉེན་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྙོག་སོགས་མང་དུ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད།

ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་གསུང་བའི་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་ secular རྟེན་ཚོས་རྒྱལ་སྤྱི་བདེ་མེད་ཀྱིས། “རྒྱ་མཚོན་
མེད་པར་རང་གཞན་གྱི་ཚོས་ལུགས་ལ་ཆགས་སྤང་བྱེད་མི་རུང་།” ཞེས་པའི་ཁྲིམས་མཚན་པ་དང་མཚུངས་པར། སྲིད་
ཀྱི་ར་བ་གང་དུ་ཡང་ཚོས་ལུགས་ཚོས་བརྒྱུད་རྣམས་ལ་ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་དང་གཞིགས་ཉོག་འདྲ་མཉམ་
བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ལ། ཀུན་སྲོད་སློབ་གསོ་ལས་བྱུང་བའི་ Secular Ethics ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ཉིད་“ཚོས་དང་མ་
འབྲེལ་བའི་བཟང་སྲོད་”དུ་གོ་བའི་སྤྲོད་ནས་ཀྱང་ Secular ཞེས་པའི་དོན་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་དགོས། མོད་ཀྱི་
Secular རྟེན་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་པ་ལྟར་ཚོས་སྲིད་གཉིས་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་དུ་བྱེད་པའང་མིན་ལ། རྒྱ་གར་གྱི་
དེ་ལྟར་ཚོས་ཁྲིམས་དབང་བཅོམ་པར་བྱེད་པ་ཡང་མིན།

འདིར་བཤད་པའི་ཚོས་ལུགས་ངེས་མེད་ཞེ་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ངེས་མེད་དེ། དེ་ནི་“རང་ལུགས་གཏད་སོ་ཡོད་
པའི་ཐོག་ནས་ངེས་སུ་མ་ཆད་པའི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་གྱིས་ཐོག་བྱངས། ཤེས་ནས་ཐོབ་
པའི་དད་པས་གཞི་བཟུང་། འོ་རྒྱ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པ་ལྟ་བུའི་དམ་གཅོད་དག་སྤང་གི་འབྲེལ་བས་གཉུག་བསྐྱེད་སྤངས།
རང་རང་གི་ཁམས་མོས་དང་མཐུན་པར་རྒྱུད་ལ་གང་པན་རྣམས་ཉམས་སྲུབ་སྟུང་བ་ཞིག་”ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནི་ཚོས་
བརྒྱུད་མཐུན་སྤྱི་ལ་གྱི་ཅ་གནད་དང་ལོ་སྟེ། སྲིད་དང་ཁྲིམས། སྤྱི་ཚོགས་སོགས་ཀྱི་དགག་བྱ་དགོས་པ་སོགས་ལྟེ་
རྒྱུན་གང་ལ་ཡང་སྟོས་པ་མེད་པར་སེམས་གཏོང་ནས་མ་བཅོས་ཐོབ་མེད་ཀྱི་མཐུན་སྤྱི་ལ་ཡོང་དགོས་ན་ངེས་མེད་ལ་
མ་བརྟེན་པར་ཐབས་མེད། དེ་ཡང་རང་ཉིད་ཚོས་བརྒྱུད་གང་དང་གང་གི་ཆ་ཤས་སམ་དེ་ཉིད་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་
རྣམས་མ་ཞིག་ཏུ་སྤྱུང་པ་ན། “གཞན་”ཞེས་པའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེ་ས་མེད་པའི་གནད་དོན་ལ་སྐྱུག་ཡོད། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་
མཚོག་ནས།

ངེས་མེད་ཇི་ལྟར་ཆགས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མཁས་པོ་སྟན་པོ་བྱས་ནས་ངེས་མེད་ཆགས་པ་མ་རེད། [གཞུང་]དེ་དག་
ལ་རྒྱུས་མངའ་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་ངེས་མེད་ཆགས་པ་རེད། ཡང་ངེས་མེད་ཅེས་རང་ལུགས་གཏད་སོ་མེད་པ་ཡང་མ་
རེད། རང་ལུགས་གཏད་སོ་ཡོད་པའི་ཐོག་ལ་གཞུང་རབ་འབྱམས་ལ་མོས་གུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལྟ་བུ་དང་། དེའི་དབང་
ལུང་ཁྲིད་སོགས་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན། སེམས་ཀྱི་གཏོང་ནས་ངེས་སུ་མ་ཆད་པར་དངོས་གནས་དག་སྤང་ལོན་བྱེད་འོད་
ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། སློབ་གཉེར་བྱས་ཏེ་གཞུང་ཚང་མར་རྒྱུས་མངའ་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་དངོས་
ནས་ཚོས་བརྒྱུད་དམ་ཚིག་གཅོད་མ་ཡོང་བར་ཉ་ཅང་མན་ཐོགས་ཆེ།⁷⁷ ཞེས་དང་། ཡང་།

⁷⁷ འདི་དང་གཤམ་གསལ་རྣམས་ཚོས་ཚོགས་ཐངས་བཅུ་གཅིག་པའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

[ཚོས་བརྒྱུད་]སོ་སོ་སོའི་དབང་ལུང་ཁྲིད་སོགས་གསལ་ནས་སྲོ་བ་ཞིག་ཁ་ཡོང་དུ་ས་དེ་ལ་དངོས་གནས་དང་པ་ཡོང་བ་ཡིན། ཐག་རིང་སྲོའི་མཚན་པ་ཡིན་ན་དང་པ་ཡོང་གིན་མི་འདུག་ག། དེར་བརྟེན། ཞེ་ཐག་ས་ནས་དང་པ་དག་སྤང་ཡོང་བ་ཞེས་པ་དེ་འབྲེལ་བ་མང་དུ་བྱས། སློབ་སྦྱོང་མང་དུ་བྱེད་པ་ཞིག་གྲུང་བ་ཡིན་ན། མཁས་པ་མཁས་པའི་ནང་ན་མཛེས། ཞེས་ལབ་པ་རེད། དེར་ཉན་ཉན་ཁྲུང་པར་འདུག། གཞུང་དེ་དག་ལ་གཞིགས་པ་ཡིན་ན། དངོས་གནས་སློབ་གྲི་མཁས་པ་ཚོས་གཞུང་གི་དགོངས་པ་བཟུལ་སྤངས་ལ་ངོ་མཚར་འདྲ་པོ་སྤྲེལ་ཡོང་དུ་ས་དངོས་གནས་དང་མོས་ཡོང་གི་རེད། གཞན་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པར་མཁས་པའི་རྣམ་དཔྱད་གྲི་ཅལ་ལས་ཐོན་པའི་ལེགས་བཤད་དེ་ཡང་མ་མཐོང་། རང་རང་གི་ཚོས་བརྒྱུད་ཅམ་ཐེན་ནས་བསྡད་ན་དེར་རྒྱབ་སྐྱོད་མོ་གང་ཡང་མི་འདུག་ག། ... མཐུན་སྦྲིལ་ཟེར་བ་དེ་ངོས་རང་སྤྲོད་གྲི་ཉམས་སྦྱོང་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན། མཐུན་སྦྲིལ་ངོ་ཐོག་དེ་རྙིང་མའི་སྤྲོ་མ་བཀའ་འཛིན་ཅན་ཚོའི་མདུན་ནས་བཀའ་ཚོས་ལུས། རོས་རང་གིས་བསྐྱོམས། བསམ་སྒོ་བཏང་། དཔེ་ཆ་བཟང་ལ། དེ་ནས་ས་སྤྱོད་བཀའ་བརྒྱུད། དེ་ལྟར་མོས་གྲུས་གྲི་ཐོག་ནས་དབང་ལུང་ཁྲིད་སོགས་ལུས། དེ་ལྟར་བྱེད་དུ་ས་རང་བཞིན་གྲིས་སེམས་གྲི་ནང་ལ་སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་ཞིག་འཚུངས་བཀའ་སྤྲེལ། དེས་ན། རིས་མེད་ཡོང་དགའ་བའི་གནད་དོན་ནི། སྤྱོད་སེམས་སེམས་སྤྱོད་བཅད་དེ་འབྲེལ་མེད་དུ་གནས་ཤིང་ལེགས་ཉམས་སྤྱོད་ལ་དེ་རེད། དེ་ལྟར་ན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “དེ་འདྲ་ཡིན་པས། རོས་གྲིས་ནས་རྒྱུན་པོད་གྲི་ཚོས་བརྒྱུད་དེ་དཔལ་རྒྱ་ལེར་ནས་བརྒྱུད་པ་ཡིན་ཞེས་ཤོད་པ་དེའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་པོ་ཞིག་ག་རེ་རེད་ཅེས་ལབ་ན། དེ་ནི་པོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་གྲི་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རིས་སྤྱོད་མ་ཚད་པའི་ཚོས་སྤྲོད་མ་བསྐྱོན་འགྲུང་ནང་གི་གཞུང་དེ་ཚོ་གཞིགས་མཁས་ཤོག་སྤྲེལ་ཡིན་ལ། གཞུང་དེ་དག་རྒྱ་ལེར་ཉེ་མཁས་པས་བརྒྱུས་པ་རེད།” ཅེས་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

པོད་གངས་ཅན་གྲི་ལྗོངས་གྲི་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་གི་ཚོས་བརྒྱུད་ཐམས་ཅད་དཔལ་རྒྱ་ལེར་ལ་གཏུགས་ནས་དེའི་བཤད་རྒྱུན་འཛིན་མཁས་ཡིན་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེ་དག་ཐེག་པའི་སློབ་ནས་བཤད་ན། ཐམས་ཅད་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་དེའི་ནང་ཚན་ནས་མདོ་སྤྲེལ་བྱུང་འབྲེལ། མདོ་སྤྲེལ་བྱུང་འབྲེལ་གྲི་ནང་ནས་ཀྱང་རྣམ་འབྱོར་སྤྲོད་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་གཙོ་འདོན་གནང་མཁས་ཤོག་སྤྲེལ་ལ། ལྟ་བུའི་ཆ་ནས། དབུ་མ་པའི་ལྟ་བ་དང་དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཐ་སྤྱོད་དུ་འང་རང་མཚན་ཞལ་གྲིས་མི་བཞེས་པའི་དབུ་མ་ཐལ་འགྲུང་བའི་ལྟ་བ་ཉམས་བཞེས་གནང་མཁས་གཅིག་གྲུང་རེད། དེ་སྤྱིའི་ལོ་རྒྱུས་གྲི་ནང་ལ། པོད་གངས་ཅན་གྲི་ལྗོངས་གྲི་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་ཚང་མའི་ནང་དུ། རིས་མེད་ལ་སྤྲེལ་སྤྱོད་གནང་བའི་ཕྱག་སྤོལ་གཅིག་དང་། རང་སྤྲེལ་སེམས་རང་གཞུང་གང་ཡིན་པ་དེ་གཅིག་སུ་ལས་གཞན་ལ་སྤྲོད་པར་མི་བྱེད་པའི་ཕྱག་བཞེས་གཅིག་བཅས་གཉིས་ཡོད། སྤྱོད་གྲི་རིས་མེད་བྱེད་པའི་ཕྱག་སྤོལ་དེ་ནི་ད་ལྟོ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་འཚོམ་པ་ཞིག་དང་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།⁷⁸ ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲེལ། ཡང་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ <<མཛད་རྣམ་

རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>ལས།

⁷⁸ 2006 ལོར་སྤྱོད་རྣམ་སེམས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྤྱོད་སྤྲེལ་བའི་སྤྱོད་ཐོག་སྤྲེལ་བ་ལས་ཤིངས།

ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ངོས་ཀྱིས་རྣམ་ཀུན་ཡོངས་ཀྱི་གསུང་སྤོངས་ལྟར། རིས་མེད་ཤེད་རྒྱ་དེར་མདོ་ཡི་ཁུངས་ཡོད་པ་སྟེ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དབུས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དབུས་ལམ་ལྷ་ཅི་སྟོན་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་། རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཡང་ཤེས་
དགོས་པ་རེད། གང་ལྟར། ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། ལམ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གི་ལམ་གྱི་བྱ་
བ་ཡང་ཤེད་དོ། ། ཞེས་པ་མདོ་ཡི་ཚིག་རང་རེད། ཅེས་དང་། ཉན་ཐོས་ཞི་འཚོལ་མ་སོགས་དངས་ཏེ་རིས་མེད་ལ་ཏ་
ཅང་གཅིག་མཚན་མཛད། བོད་དུ་གསུངས་པའི་མདོ་ལྷན་ཏེ། “བྱང་ཆུབ་སེམས་དབུས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་
གང་ཡིན་པ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་
བྱ་ཞིང་ལམ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གྲང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་ཞིང་དེ་དག་གི་ལམ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་བྱ་ལ།”⁷⁹
ཞེས་པ་འདི་ཡིན་པར་སྤྲང་། དེ་ལྟར་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ལ་གཏུགས་ཏེ་གསུང་དགོས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་སྟུམ་ན།
འདི་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོངས་ཤིན་ཏུ་མཐུག་པོ་ཞིག་ཡོད། གསལ་པར་བཤད་ན། རིགས་པ་མི་འགོ་ཞིང་རིས་མེད་
ལ་ལྷན་གྱི་ཤེད་པའི་“རིགས་པ་སྐྱབ་”མང་ཅམ་བྱུང་བས་ཡིན། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བསམས་ན། བོད་ས་བརྟན་
བརྩེད་མ་ཡོང་བའི་གཞི་རྩ་ཚེན་པོ་ཞིག་ནི་ཚོས་ལུགས་འཐེན་འཁྲུང་ལ་ཐུག་ཡོད། གངས་ཅན་པའི་སྤྱི་ལོ་བོད་ཆག་
ཚེན་པོ་དག་གི་བྱུང་རབས་ཀྱི་གཞུང་ཤིང་བཅའ་བ་ན། སྤྱི་ལོ་མཚོག་དམན་བར་མ་ཀུན་གྱིས་ཚེགས་མེད་དུ་སྤྱོད་
ཐུབ་པ་ནི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་འཐེན་འཁྲུང་རེད། དེར་སྐབས་ཀྱི་གཞོན་རབས་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་དར་ཁ་རྒྱས་མ་རྒྱས་ཅི་སྟེད་
ཀྱིས་ཚོས་ལ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྲུང་འཛིན་པ་ཡང་ཚོས་ལུགས་འཐེན་འཁྲུང་གིས་བསྐྱངས་པའི་བོད་ཆག་དེ་དག་
ལ་ཐུག་ཡོད་པ་སྟོན་མེད་ཡིན།

སྤྱི་ནོར་ལ་བོད་ས་སྐབས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་ཐོག་མར་བཅོན་གྱིས་དུ་ལེབས་སྐབས། བོད་ས་ཡོངས་སུ་
ཤོར་ཡང་ཚོས་བརྒྱུད་ཕྱོགས་རིས་ཀྱི་རྣེ་ཁ་རྩུང་ཟད་ཀྱང་མ་ཉམས་པར་མི་ལུས་དུ་འགྱུར་བར་བརྟེན། མགོན་པོ་
མཚོག་ནས་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་རིས་མེད་གནང་མ་ཐུབ་པའི་ཁར། གནས་རྒྱུང་ཚོས་རྒྱལ་ཚོན་པའི་བཀའ་ལླང་བཞིན་
བོད་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་རིམ་སྐབས་བཅུན་ཆད་ལ་ཡང་མཛད་དཀའ་བྱུང་བར་མངོན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་
<<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཚོན་སྤྱོད་རྗེའི་འོལ་མཚོ་>>ལས།

ལྷ་སར་ཡོད་དུས་གནས་རྒྱུང་གི་བཀའ་ལླང་དགོངས་དོན་གཏོར་སྟོན་བསོད་རྒྱལ་གྱི་གཏོར་ཚོས་སྤར་པ་[རྣམ་རྒྱལ་]ལྷ་
ཚང་དུ་ཡོད་པ་དེའི་ཐོག་ནས་གཏོར་རྒྱག་ཅིག་བརྒྱབས་པ་རེད། རོར་བུ་སྤྱིང་ཁར་གཏོར་རྒྱག་དེ་རྒྱག་དུས་ཡོངས་འཛིན་
རྣམ་པ་གཉིས་དབུ་བཞུགས་ཡོད་ཀྱང་། སྤར་པའི་བཀའ་དབང་གསལ་ཡོད་པ་མ་རེད། རོས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་དབང་ལྷོ་
ལྷོ་མེད། དེར་བརྟེན། སྐབས་དེར་ལྷ་བཅུན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་འཛིན་ལྷས་པ་ཞིག་ཅན་གྱིན་འདུག། ... དེ་རྗེས་རྒྱ་གར་
དུ་བསྐྱབས་ནས་མགོ་སྟོད་ Swarg Ashram དུ་སྤར་པའི་གཏོར་རྒྱབ་མལ་ཚེར་ཚར་གཉིས་གསུམ་ཞིག་བྱས་པ་རེད།

⁷⁹ ལམ་རིམ་ཚེན་པོར་དངས་པ་བཤུས།

དེ་སྐབས་རྟལ་མཚན་ཡག་པོ་ཉིག་ཅམ་ཉིག་ཅམ་ཡོང་གིན་ཡོད། སྐབས་དེར་ངོས་ལ་སྤར་པའི་དབང་ཚོབ་མེད། དེར་
བརྟེན། ཀ་ལུ་རིན་པོ་ཆེ་འདིར་ཕེབས་པའི་སྐབས་ཤིག །འདོན་པ་གསུང་མཁན་[རྣམ་རྒྱལ་]ལྷ་ཚང་གི་གསུང་ཞབས་པ་
ཚོ་ཡིན་ཅང་། ཀ་ལུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་མའུ་ནས་ཁོང་ཚོས་སྤར་པའི་དབང་ཞུས་ཏེ་སྤར་པའི་གཏོར་སྤྲུབ་
ཚར་གཉེས་གསུམ་བྱས་པ་དང་། ཚར་གཅིག་དབུ་བཞུགས་སུ་དེལ་མགོ་མཁྱེན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཞེས་སྒྲ་མ་གཞན་གདན་
འཕེན་གནང་དགོས་བྱུང་བའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། སྤྲད་མར་སྤྱོད་པ་ཡགོང་ས་སྤྲུབས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་ནས་རིས་
མེད་རི་ལྷར་གནང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། <<མཚན་རྣམ་རྒྱུ་ཚེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>ལས།

དེ་བཞིན་སྤར་པའི་གཏོར་སྤྲུབ་བྱེད་དགོས་དུས། ལྷ་ཡི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཤིག་གང་ལྷར་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེར་
བརྟེན། རྫོགས་ཚེན་གྱི་གནད་འགག་ཉིག་ཅམ་མ་ཤེས་ན་མི་འགྲིག་པ་ལྷ་སུ་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་དེས་ཀྱང་རྒྱུན་བྱས། གཙོ་
ཆེ་ཤོས་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་མེད་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་སྐོག་དུས། ... དེ་རྗེས་ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཚེན་པོས་རིས་མེད་གནང་བ་
བཅས་དེ་ཚོའི་ཐོག་ནས་སེམས་ལུགས་སྐྱེས་པ་རེད། གང་ལྷར་རྒྱལ་དབང་གི་སྐྱེ་བྱལ་དུ་བསྐྱེབས་པ་ཡིན་སྟབས།
དངོས་ཀྱི་བྱུང་བའི་ནང་ལ་བལྟས་ཀྱང་ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཚེན་པོ་མཚན་པོ་མཚོག་རྒྱལ་པོ་བྱུང་བ་རེད། དུག་པ་ཚངས་
དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དངོས་གནས་བྱས་ན་མཚན་པོ་མཚོག་རྒྱལ་ལྷ་བ་པའི་ཆ་རྒྱུན་ཡག་པོ་ཞེ་བྱལ་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཡོད་ན་
ཡང་། བར་ཆད་ཀྱི་དབང་གིས་རྒྱལ་མ་ཐུབ་པ་རེད། དེ་ནས་རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོ་དགོ་ལུགས་པ་གཅང་མ་
གནང་བ་རེད། ལྷ་མ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུབ་པ་ཞིག་རེད། སྐྱེ་གསུགས་གཙོང་པོ་ག་མ་འགྲིག་པ་ལྷ་སུ་ཡོད་བསྐྱེད་པ་དེ་
འདྲ་བྱུང་བ་རེད། རིག་འཛིན་པད་འཕྲིན་གྱི་རྣམ་ཐར་ཞིག་མཚོང་སྲོང་བའི་ནང་། པད་འཕྲིན་སྐྱེ་གོང་མ་དེ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་
བ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན། པད་འཕྲིན་གྱི་ཡང་སྤྱིད་རྗེ་རྗེ་བྲག་ནས་ལྷ་སར་ཕེབས་ཏེ་རྒྱལ་དབང་དང་
མཇལ་སྐབས། ལྷར་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་བ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སྤྱིན་པོལ་སྤྱིང་དང་རྗེ་རྗེ་བྲག །སྤྱིན་རྗེར་གཉེས་ཞེས་སྤྲུམ་
དག་པོ་ཡག་པོ་ཞེ་བྲག་ཡོད་ཀྱང་། བར་སྐབས་རྒྱལ་དབང་གཤེགས་རྗེས་སོག་པོ་རྒྱན་གང་བས་རིག་འཛིན་པད་འཕྲིན་
བཟོངས། སྤྱིན་རྗེར་གཉེས་ལ་ཉམས་ཆག་ཚེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། ཚེར་(པོ་ཉ་ལ་)ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཚེན་པོས་རྗེང་མའི་ཚོས་
སྐོར་སྤྲུབ་ལྷ་ཡོད་རིགས་ཀྱང་འཚོར་ཞིང་མེད་པར་གྱུར་ཚུལ་སོགས་ཞུས་པ་བཅས་པད་འཕྲིན་རྒྱལ་དབང་མཇལ་བར་
ཕེབས་པའི་སྐོར་སེམས་སྐྱོ་པོ་ཞེ་པོ་ཅིག་འདུག་པ་ངོས་ཀྱིས་མཚོང་སོང་། ངོས་རང་ཡང་སེམས་སྐྱོ་པོ་བྱུང་བ་དེ་རྒྱ་
ཀྱིན་འདུག །རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་གོང་མ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་སྐབས་ཞེ་བྲག་ག་འགྲིག་པོ་དང་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དེ་འཕུས་
པོར་ཚེན་པོར་སྤྱིན་པ་དང་། རྒྱལ་དབང་[བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོ་]རང་ཡང་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཡིན་ཏུང་། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་
བཞུགས་ཁྱིའི་སྐང་ལ་བཞུགས་མཁན་དེས་མི་གོ་ཆ་ཚང་ཞིག་ཚོད་མི་འདུག་བསམ་པ་ཞིག་རྒྱན་ཡོང་གིན་འདུག ། ཅེས་བཀའ་
སྩལ་བ་ལྷར་ཡིན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཚོས་ལུགས་རིས་མེད་གནང་བའི་འཕྲལ་གྱི་རྒྱུན་གཞན་ཞིག་ཞི། རྣ་སའི་
བཞུགས་སྐྱར་གསར་བར་སྐོ་བཞུགས་གནང་ནས་ཅང་མ་འགོར་བའི་སྐབས་སུ་ལུ་ལུ་བ་བཞེས་སོང་ཞིག་སྐྱེ་མའུ་ན་
བཅར་ཏེ་རྫོགས་པ་ཚེན་པོའི་སེམས་ཁྱིའི་ཞུས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

གཞུང་ཆེན་མོའི་ནང་ལ། ཁ་སང་ལྷན་པ་བཞིན། འགྲོ་ལ་མན་པར་བྱེད་རྣམས་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་དོན་སྐྱབ་
མཛད་པ་གང་། ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་དངོས་གནས་རྣམས་པ་ཆེན་པོ་རེད། ངོས་ལ་ཉམས་སྲུང་ཞིག་བྱུང་། ཉམས་སྲུང་ག་རེ་
བྱུང་བ་རེད་ཟེར་ན། ངོས་རྟེན་པ་ལ་ཡོད་པའི་སྐབས་ཤིག་ལ། ལུ་ལྷ་མོ་མེད་ཅུ་ཅ་གངས་སུ་བསྐྱེད་པ་པའི་
སྲོ་ལགས་ཆོས་པ་རྣམས་དག་ཅིག་ངོས་ཀྱི་སར་ཡོད་ནས་ཁོ་རང་ཆོ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པར་བྱས་ཏེ་འོ་འོ་འཇིག་ལས་
སྲོད་ཀྱི་ཡོད་ཟེར། ཁོང་རང་གིས་ཉམས་སྲུང་གང་ལ་གང་འཚམས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདྲ། ཁོང་གིས་ངོས་ལ་ཐོད་ཀྱིས་
ཀྱི་ཉམས་སྲུང་གི་སྲུང་སྲོད་སྲོད་ཆ་འདྲིས་བྱུང་། ངོས་ལ་ཐོད་ཀྱིས་ཀྱི་སྲོད་སྲོད་ཆ་བཤད་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་རེད། ངོས་
ཀྱིས་ཐོད་ཀྱིས་སྲུང་སྲུང་མེད། མ་སྲུང་སྲུང་པ་ལ་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། ངོས་སེམས་སྲོད་བྱུང་། ངོས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་དོན་ལ་སེམས་བསྐྱེད་ཡོད་པས། སེམས་ཅན་གཅིག་གི་དོན་ཡིན་ནའང་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་འདྲའི་མི་སྲོ་
པོ་ལགས་དེས་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་དད་པའི་ཐོག་ནས་ངོས་ཀྱི་སར་སྐད་ཆ་འདྲི་བར་ཡོད་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་དེ་མ་ཤེས་
ཅང་། ངོས་ལ་ལག་ཐོགས་སོང་། འགྲོ་ལ་མན་པར་བྱེད་རྣམས་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་དོན་སྐྱབ་མཛད་པ་གང་།
ཞེས་པའི་དོན་སྐྱབ་པ་ཐུབ་ན། ཆོག་དེས་མན་པར་སོང་།⁸⁰ ཞེས་དང་། ཡང་།

ཁོང་གིས་ངོས་ལ་རྫོགས་པ་ཆེན་པའི་སེམས་ཁྲིད་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་གསལ་བ་བཏབ་བྱུང་། སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱིས་ཤེས་
ཀྱི་མེད་ལ། དེ་སྐབས་ལུ་ལྷ་མོ་མེད་པོ་ཆེ་སྐྱབ་བཞུགས་གནང་ཡོད་པར་བརྟེན། རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་གདམས་པ་
ལྷན་པ་ལེགས། ངོས་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱི་མེད་ཅེས་བརྗོད་པ་ཡིན། མཚུགས་ལྷན་པ་ལས་སྲོད་སྲུང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་། བཞུས་
སོང་དེས་ངོས་ལ་སྲོ་གཏང་བཅོལ་ཏེ་ཡོད་ཡང་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་གི་འདོད་པ་སྲོད་བྱུང་བ་བྱུང་མེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན།
ཐོག་མར་རང་གིས་མ་ཤེས་པར་མི་ལ་རྗེ་ལྷར་བསྐྱབ། ངོས་ཀྱིས་རྒྱུ་དང་ཉམས་པ་ཤོད་མི་ཤེས། ཁོང་གི་འདོད་པ་སྲོད་
མ་བྱུང་བར་སྲོ་མམ་ཆེན་པོ་བྱུང་།⁸¹ ཞེས་བཀའ་སླུལ། ཆོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་ཀྱི་སྐྱེས་སུ་ཆེན་པོ་དག་གི་མདུན་ནས་

བཀའ་ཆོས་གསན་བཞེས་ཀྱི་དབྱེ་འདྲུགས་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ།

དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་ཐོག་ལུ་ལྷ་མོ་མེད་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྐྱེད་དེ་མཛལ་དུས། དད་པ་རང་དབང་
མེད་པར་སྐྱེས་ནས་དེ་མ་ལྷན་པར་ཐབས་མི་འདུག་བསམས་ཏེ་གསུང་ཆོས་དེ་ལྷན་པ་ཡིན། ལྷན་པ་ཡང་ཁོང་གི་
བཞུགས་ལུལ་གནས་ཚང་སྐྱ་རྩ་ཤིར་ཉིན་རྒྱའི་མཚོན་ཁང་ཞིག་གི་ཐོག་ཁང་སྲོག་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་འདུག་པ་དེར་
བཞུགས་འདུག །སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཞལ་ལུང་ལྷ་སྐབས་མིག་ཆུ་ཞེ་འག་ཤོར་བྱུང་། ལུ་ལྷ་མོ་མེད་པོ་ཆེ་ལྷན་པ་ན་
བཀའ་བརྒྱུད་པ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནས་ཁམས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
གཞན་དགའི་བརྒྱུད་པ་དང་། རྫོགས་ཆེན་མཁན་པོ་དེ་འདྲའི་ས་ནས་ཀྱང་གསུང་ཆོས་མང་པོ་གསན་པ་དང་། ཡང་སེར་
ཤུལ་ལྷན་པ་དུ་དགེ་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་དེ་འདྲ་ཡང་གསན། དབྱེ་བཅོང་ལྷན་པ་དུ་དགེ་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་གསན་པ་མི་ཤེས།
པམ་ཆེར་ཁམས་ལྷན་པ་མིན་ནས། ཡང་སྤྱིར་ཁོང་རིས་མེད་གནང་མཁན་སྐྱེས་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ཅོང་

⁸⁰ 1983 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 8 ཉིན་འབྲུག་སྤེལ་རྒྱུད་སྲོད་བྱ་ཚང་དུ་གསུངས་པ་ལས་ཤིང་ས།
⁸¹ 2007 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 11 ཉིན་བྱེས་ཀྱི་གདན་ས་སེ་ར་ཆོས་སྐྱེད་དུ་བཀའ་སླུལ་བ་ལས་ཤིང་ས།

དེ་ལས་ཡིད་སློབ་ཞིག་སྤྲེས། ... དེ་ནས་སྡོན་ལ་སྡོད་འཇུག་དང་། དེ་རྗེས་གཞུང་ཆེན་བཅུ་གསུམ་ནང་ནས་མངོན་
 རྟོགས་རྒྱུ་དང་དབྱེ་མ་འཇུག་པ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཐོབ་ཐེན་པ་རྣམས་པར་བཞག །དེ་མིན་ཁུ་ཁུ་ལྷ་
 མ་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་ཆ་ཚང་ལྷས་པ་ཡིན།⁸² ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོར་ཡ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
 མཚོག་ནས་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྐྱེ་མ་མཁས་སྲུབ་ཆེན་པོ་དག་གི་མདུན་ནས་ཐབ་ཆོས་རི་སྟེང་ཅིག་གསུམ་པ་ལས།
 རྟོག་མར་སྐྱ་རྩ་ཏ་སིར་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཁུ་ཁུ་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་བྱང་ནས་བྱང་ཚུབ་སེམས་གྱི་
 བསྟོད་པ་རིན་ཆེན་སྟོན་མ་ཞེས་བྱ་བ་ཁུ་ཁུ་ལྷ་མ་རང་ཉིད་གྱིས་མཛད་པ་དེ་ཉིད་གྱི་བཤའ་ལུང་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1969
 ལྷ་བ་ 11 ཆོས་ 27 ལྟེན་ 29 བར་གནས་མཚོག་དོ་རྗེ་གདན་དུ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་
 བཤའ་ལུང་། སྤྱི་ལོ་ 1972 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 6 ལྟེན་ 19 བར་དུ་དབྱེ་མ་རྒྱུ་དང་དབྱེ་མ་སྟངས་བཞག འདུལ་བ་མདོ་ཅན་
 ལག་ལེན་སོ་བདུན་མ་བཅས་གསུམ། མདོར་ན། བར་དུ་བསྐྱུན་འགྱུར་གྱི་གསུམ་ཡིག་ཆེན་མོའི་ཐོབ་ཐེན་གྱིས་ལས།
 མཁས་ཤིང་གྲུབ་པའི་དབང་སྐྱུག་ཁུ་ཁུ་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་ལས་ལྷ་
 ལས་སྐུལ་བྱུང་དང་ཁྱད་པར་འབྲས་བུ་བསྟོད་གཉིས་གྱི་བཤའ་ལུང་དང་། ཅ་འཇུག་བཞི་གསུམ། མངོན་པ་གོང་ལོག་
 གཉིས། མོ་ཐར་གྱི་མདོ། སྟོན་འཇུག་ཆེན་མོ། དབྱེ་མ་རྒྱུ། ལུ་ལན་ལོར་བྱའི་ཐོབ་ཐེན་བཞག ལག་ལེན་སོ་བདུན་མ། བྱང་
 ཚུབ་སེམས་བསྟོད་བཅས་གྱི་བཤའ་ལུང་གསུམ། ཞེས་གསལ་བ་སྟུང་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་ཁུ་ཁུ་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་
 མཚོན་གྱི་བྱང་ནས་རྒྱུད་གསང་བ་སྟོང་པོའི་བཤའ་ལུང་སོགས་གསུམ་བཞེད་གནང་ཡང་། ཆོས་བརྒྱུད་གྱི་འཐེན་
 འཁྲུང་དང་སྐྱུག་པར་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་བསམ་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་བཞེད་པ་རི་བཞིན་གྲུབ་མེད། དེའི་ཚུལ་ལ་
 མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ད་དུང་རྒྱུད་གསང་བ་སྟོང་པོའི་བཤའ་ལུང་ལྷ་འདོད་བྱུང་། སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་སྤིང་བྱི་ཆེན་དོ་རྗེ་འཆང་ལ། རྒྱུད་
 གསང་བ་སྟོང་པོའི་བཤའ་ལུང་ཞིག་ཁུ་ཁུ་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་ལྷ་འདོད་འཇུག་ཅེས་སྟོན་ཐེང་ལྷས་པ་ཡིན།
 སྐབས་དེར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་སྤྲུལ་སྤེལ་བྱ་ཞེད་སྟངས་གནང་སྟེ་འདི་སྟོན་སྤེལ་བྱ་སྤྲུལ་གཟབ་གནང་ན་དགའ་
 ཞེས་གསུངས་བྱུང་། དེ་ནི་གཞན་གང་ཡང་མིན་པར་བར་སྐབས་དགོ་སྤྲུལ་པའི་ནང་ནས་དགོ་སྤྲུལ་པ་ཞིག་གིས་
 རྟོང་མའི་ཆོས་བྱས་ན་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་གཞོན་གྱི་རེད་ཅེས་རྗོད་གྱིན་ཡོད། དོན་དུ། དེས་དགོ་སྤྲུལ་པའི་ནང་རང་གི་
 མོས་པ་དང་བསྐྱུན་ཏེ་ཆོས་ལྷ་མཁན་ལ་འགོག་རྒྱུ་བྱེད་གྱིན་ཡོད་པ་དང་། ཆོས་དད་རང་མོས་གྱི་དབང་ཆ་འཛོག་གིན་
 ཡོད།⁸³ ཅེས་དང་། ཡང་།

སྡོན་མར་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་ལ་གཉིས་ཞལ་བཞུགས་དུས་དོས་གྱིས། དགོ་སྤྲུལ་པ་ལ་འགལ་འདུ་ཞིག་འདུག །སྤྲུགས་
 གཅིག་ནས་དགོ་སྤྲུལ་པ་ཆོས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་རྗོགས་བསྟན་པའི་བདག་པོ་བྱེད་པར་སྟོན་ལས་རྒྱག་གིན་

⁸² མཛད་ནུས་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རོལ་མཚོ་དེབ་ཐོབ་བཞི་པ་ལས་བྱངས།

⁸³ 2000 ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 1 ཉིན་སྐུལ་བ་དོལ་རྒྱལ་སྟོན་ལས་སྟོན་བཀའ་སྟོན་དེབ་གསུམ་པ་ཞེས་པ་ལས་བྱངས།

ཡོད་པ་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་རྫོགས་བསྟན་པའི་བདག་པོར་འགྲུང་རྒྱ་ལྟ་གང་ཤེས་ཏེ། ཡོངས་རྫོགས་བསྟན་པའི་དབང་ལུང་མན་ངག་ལྷན་པ་ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་གྲུབ་མཐའ་འཚོལ་འགྲོ་གིན་འདུག་ཅེས་ཟེར་གྱིན་འདུག། དེ་ནང་འགའ་རེད་ཅེས་ལྷན་པ་ཡིན།⁸⁴ ཞེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་ཐུགས་བཞེད་འགྲུབ་དགའ་བའི་སྐྱེ་བའ་བསྟན་མར་བྱུང་ཡང་། གནས་རྒྱུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་རིས་མེད་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་ལྷང་ཕེབས། དེ་ལ་<<མངོན་ལྡན་རྒྱ་ཆེན་སྣེ་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>ལས། “དེ་རྗེས་གནས་རྒྱུང་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་ཚོས་གསན་དགོས་ཞེས་བཀའ་ལྷང་ཞིག་བསྐྱོན་པ་རེད།” ཅེས་དང་། ཡང་ཚོས་བརྒྱུད་དབུ་བྲིད་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་བདུན་པའི་སྟེང་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཏུ།

དེ་རྗེས་ལུང་པའི་དབང་སོགས་རྫོགས་ཆེན་གྱི་ཚོས་ལུང་གིས་བཀའ་ལྷང་གིས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་བསྐྱོན་བྱུང་། མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ཐོན་བཞག་བསྐྱེད་ནས་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ཐོན་བཞག་བསྐྱེད་སར་དུས་འདི་ནས་བྱང་རྒྱལ་མ་ཚོའི་ཀྱི་བར་དུ་རིགས་ཀྱི་བདག་པོའི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་པ་བདག་གི་མཁའ་རིན་པོ་ཆེ་གི་ཆེན་དོ་རྗེ་འཚང་ཡིན་པས་སྤིང་རིན་པོ་གདན་འདྲེན་ལུས། བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་ལྷག་པའི་ལྷ་སྐུལ་འཕགས་མཚོག་སྐྱེན་རས་གཟིགས་ཡིན་པས་དེའི་སྤྱང་བརྟན་ལྷན་པོར་མ་ཡིན་པ་རྗེ་མོ་ལ་ཉེ་བཟང་པོའི་སྐྱེ་བརྟན་དང་། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ནས་བཟུང་དུས་ད་ལྟའི་བར་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བའི་ཕྱོད་དང་ལྷན་པོར་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་སྤྱང་ཞིང་སྤྱོད་པའི་ལྷག་པའི་ལྷ་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ཡིན་ཞིང་དེའི་སྐྱེ་བར་གསུང་འགྲོན་མ་གདན་འདྲེན་ལུས། རང་དང་ལས་སྐྱོན་གྱིས་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གི་སྤྱང་མ་གནས་རྒྱུང་དོ་རྗེ་གྲགས་ལྷན་སྐྱེ་གསོལ་ལུས། འདི་ནས་ས་བཞུགས་པའི་མདུན་ལ་ཐོན་བཞག་བསྐྱེད་པ་ཡིན།⁸⁵ ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་ལུང་པའི་དབང་ལུང་མི་ལྷའི་ཐད་དོ་ནན་ཆེན་པོ་གནང་དགོས་པ་ནི། ཚོས་བརྒྱུད་འཕེན་འཁྲེང་གི་རྒྱབས་ཁ་སྤར་ལས་ཚོད་ཅིང་སྤྱིང་སྤྱོགས་དང་བདེ་མི་བདེ་སོགས་ཡོང་ཚོག་ཚོག་ཏུ་ཡོད་པས་ཡིན། བཞག་འབྲས་ཅི་བྱུང་ལ།

⁸⁴ 2005 ལོའི་ལས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་བྲིད་སྐབས་གསུངས། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། ལྷ་འགྲུང་རྣེད་མར་སྐྱུར་བ་འདེབས་པ་བྱུང་བ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སངས་རྒྱལ་རིན་ཆེན་གྱིས་ཀྱི་བ་བདུན་ལྷན་པའི་ལན་མཁའ་གྲུབ་རྗེས་གསུངས་པའི་དེ་ཡང་ལན་དུ་མར་ཤངས་ཏེ་གསལ་བཤད་གནང་། དེ་ཡང་ཀྱི་བ་གསུམ་པར། “གསང་སྤྲུགས་རྣེད་མ་འདི་ལ། ལྷ་འབྲས་ཀྱི་མཁའ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དགག་འདུག་ཅིང་། ད་ལྟ་ཡང་སྐྱུར་བ་འདེབས་པ་མང་དུ་འདུག་པ་འདི་རྗེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་པའི་ལན་དུ། “རྣེད་མ་ལ་སྐྱུར་བ་འདེབས་པ་མང་བའི་རྒྱ་མཚོན་ནི། རྩོན་རྒྱང་དར་མས་བསྟན་པ་བསྐྱབས་ནས་བར་སྤོང་བྱུང་དུས། གསང་སྤྲུགས་པ་རྣམས་སྤྱོད་སྤོལ་ལ་སོགས་པ་སྤོང་བ་ཕྱིན་ཅི་སོག་གེད་པ་བྱུང་བ་དང་། དྲིང་སང་ཡང་ཁྲིམ་པ་ལྷང་ལོ་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པ་མང་བས། གང་ཐག་གི་སྤྱོད་པ་ལ་དབགས་ནས་ཚོས་ལ་སྤོང་བ་འདི་བྱུང་བ་འདྲ། ... ཐེག་པ་ལྷན་པའི་པའི་ཚོས་ཐབ་སྤོན་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཏེ། འདིའི་ཚུལ་ཉམས་སྤྱོད་སངས་པས་ཕྱོལ་བ་དང་། གྲུབ་པ་བརྟེན་པ་དབག་ཏུ་མེད་པ་བྱུང་བ་ཚད་མས་གྲུབ་པོ།” ཞེས་མཁའ་གྲུབ་ཚོས་རྗེའི་གསུང་མོར་བྲིད་སྤྱོད་པ་བཅས། བ་བའི་ཞོག་གངས་ ༡༢༥ པའི་རྒྱུ་རྗེས་སུ་ཡོད་ལ། རྒྱལ་ཆེན་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཡང་ཀྱི་བ་ཀྱིས་ལན་མངོན་འདུག་པས་དེར་གཟིགས་འཚོལ།

⁸⁵ 2000 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 1 ཉིན་སྐུལ་བ་དོལ་རྒྱལ་སྐོར་ལས་སྤོན་བཀའ་སློབ་དེབ་གསུམ་པ་ཞེས་པ་ལས་ཤངས།

ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྒྱལ་མཚོག་ཆེན་པོའི་སྤང་བརྟུན། དཔལ་ལྷན་སྤྲོ་མོའི་ཞལ་ཐང་། གནས་རྒྱུ་ཚོས་སྤོང་སྤྱོད་
མེད་པ་བཅས་འེ་འེ་ལ་ཆ་མ་བཞག་པར་དེ་རྣམས་ཚང་མ་ཡོད་སར་ཐོན་བརྟུན་བསྐྱེད་བའི་ཡིན། ... [བརྟུན་བྱ་བེ]ལུར་
པའི་དབང་ལྷ་དང་མི་ལྷ་གཉིས་ཡིན། ལུར་པའི་དབང་ལྷ་ཞེས་ཐོན་བྱུང་། དེ་ཐོན་པ་དང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེས་
རྒྱལ་མཚོག་པའི་ཐོན་པ་རྒྱལ་མཚོག་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲོ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་དང་མི་རྒྱས་འདི་ང་ཆོ་ཐོད་འབངས་སྤྱིའི་བདེ་
སྤྱིད་ལ་རྒྱལ་ཡོད། རྒྱལ་མཚོག་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྲོ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་ལུར་པའི་དབང་ལྷས་ནས་རྩེང་
ཚོས་ཉམས་ལེན་གནང་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་སྟབས། རྒྱུ་ཆེན་པོར་གནས་པའི་ཐོད་མི་ཞེག་ཡིན་ཕྱིན་དེར་རྣམ་ཉོག་དང་
སྤོང་བཅོད་བྱེད་པའི་གཞི་ཅ་གཏན་ནས་མེད་ཅེས་ཆོག་ཐག་གཅོད་མ་བཅད་ནས་བཀའ་གནང་བྱུང་།⁸⁶ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་

སྤྱི་རིས་མེད་གནང་གཏན་ཡོངས་སུ་འཁེལ་རྗེས།

གཞི་ནས་སྤྱི་མ་སུའི་ས་ནས་ལུ་ལུ་ཡང་བསྐྱུར་ཐོན་བརྟུན་བསྐྱེད་བའི་ཡིན། དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་པ་
རེད། དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་སྤོང་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཆགས་པའི་རྒྱ་མཚོན་གཅིག་ཅིག་ དེ་སྤྱི་བས་
སུ་མ་ལ་རམ་(Swarg Ashram)དུ་ཚོས་དོན་ལས་ཁུངས་ནས་བརྟུན་བཞུགས་ཤིག་སྤུལ་བ་དང་། སྤྱི་བས་དེར་ཚོས་
དོན་བཀའ་སྤོང་བྱ་སྤྱི་མ་སུ་བསྐྱུར་ལོར་བཟང་རེད། བརྟུན་བཞུགས་སྤྱི་བས་རྗེས་བརྟུན་ལང་གི་རྩ་དུར་བ་དེ་བཟུགས་
དང་དུས་མཚུངས་འབྲུག་སྤྱི་བས་བརྟུན་པོར་། བརྟུན་བཞུགས་ཚང་རྗེས། དུ་སྤྱི་མ་སུ་བསྐྱུར་ལོར་བཟང་དུས་རྒྱུན་
བཀའ་མོལ་གནང་དུས་ནས་ཐོ་དང་ཐག་ཚོད་པོ་གསུང་མཁུན་ཞེག་ཡིན་ཅང་ཁོང་གིས། དེ་རིང་དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་
རིན་པོ་ཆེ་དབྱེ་བཞུགས་ཀྱིས་བརྟུན་བཞུགས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་ནང་རྩ་དུར་བ་འབྲུལ་སྤྱི་བས་འབྲུག་སྤྱི་བས་པ་
དེ་ནི་ཡག་པོ་ཞེ་དྲག་བྱུང་སོང་ཞིང་། རྒྱལ་དབང་སྤྱི་བས་མེད་པའི་སྤྱི་བས་སུ་གཏེར་སྤོང་ཚང་ལུན་རེ་འེ་མེད་ཀྱི་ཡོད་པ་
སྤྱི་བས་དེས་ལྷ་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་བས་མེད་པའི་སྤྱི་བས་ཀྱི་གཏེར་སྤོང་དེ་ནི་དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོ་མ་
མི་འདུག་ཅེས་དུ་སྤྱི་མ་སུ་དེ་འདྲ་གསུངས་པ་བཞུགས་ཀྱིན་འདུག་གང་སྤྱི་བས་དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་སྤོང་ལ་འབབ་པོ་
ཞེ་དྲག་བྱུང་།⁸⁷ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཞེག་ལ། <<གངས་ཅན་ཐོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་མཚོག་པའི་དབང་
གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྤོང་མེད་དུངས་ཤེལ་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་>>ལས་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེས།

སྤྱི་བས་མཚོག་ལུ་པ་ཆེན་པོ་སྤོང་གཏེར་ཆེན་གཏེར་བདག་གླིང་བ་དང་། རྒྱལ་མཚོག་པའི་དབང་པོ་འགོ་
འདུལ་གྱིང་པ་མན་རྒྱུ་ཚོས་བདག་ལུང་དོན་མཚོད་ཡོན་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་འགྲིགས་ལ་བརྟུན་སྤྱི་བས་མཛད་འཕྲིན་
མཐར་ཕྱིན་བྱུང་བ་དང་། བར་ལམ་སྤྱི་བས་ཁ་ཆེན་འགའ་ཞེག་ནས་བྱུང་མཐའ་ཁ་འཛིན་སྤོང་གཏེར་
དབང་གིས་གྲུ་དུའི་རྣམ་འབྲུལ་གཏེར་སྤོང་དང་གཏེར་ལུང་དང་ལེན་མ་མཛད་སྤྱི་བས་སྤོང་མཛད་འཕྲིན་མཐར་ཕྱིན་པ་
བྱུང་བར་གཞིགས་ཏེ། རྒྱལ་མཚོག་[བརྒྱ་གསུམ་པ་]འདི་ཉིད་ནས་གཏེར་སྤོང་ལས་རབ་གླིང་པ་(བསོད་རྒྱལ་)ལུང་

⁸⁶ མཛད་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྤོང་རྗེའི་རོལ་མཚོ་དེལ་གླིང་བཞེས་ལས་ཤངས།
⁸⁷ ལོང་དང་མཚུངས།

བསྟན་ཏུས་བབས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་བདག་གིར་མཛད་ནས་ཟབ་ཚོས་གསལ་བཞེས་དང་འབྲེལ་ཕྱུར་པའི་གསལ་བ་སྐྱུ་གྱིའི་
སྐྱུ་བ་ཚོག་སོགས་རྒྱལ་དབང་རང་ནས་ལྷགས་བསྐྱིགས་མཛད་དེ། ཅེ་ནས་རྒྱལ་ཚོག་གྲུ་དང། གནས་རྒྱུང་རྩོམ་རྩོམ་
དབྱུངས་སྤིང་དུ་ལོ་ལྟར་ཆག་མེད་སྐྱུ་བ་རྒྱུན་འཁུགས་པར་མཛད། ཅེས་གསུངས། <<མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤིང་རྩེའི་རོལ་

མཚོ་>>ལས་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས།

[དེའི་མགོ་མཁུའི་བཅེ་བཅེ་འཛིན་པོ་ཆེ་རིས་མེད་རེད་འདུག། རྒྱུང་རྩེའི་མ་ཡིན་པ་དང། གཏེར་སྟོན་ཡང་རེད། ཡིན་ནའང་
དགོ་ལུགས་པའི་གསུང་ཚོས་གསལ་བ་དེ་ཚོ་ལོ་སྤྱི་ལྟར་ལྷ་བྱ་མ་ཡིན་པར། བ་ལུལ་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་ནས་ཨ་མ་དོའི་ཁུལ་
ཀྱི་དགོ་ལུགས་པའི་སྐྱུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་ནས་རྒྱུང་མའི་ཚོས་སྐྱོར་ཞིག་གསལ་བ་དང། སྐྱུ་མ་དེ་
ཆོད་ལྷན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་རིན་པོ་ཆེས་དེའི་སྐྱུ་མ་དུན་ནས་རྩེ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བདེ་མཚོག་སྐྱུ་མ་དོན་ཀྱན་གསལ་དང།
གསལ་བ་འདུས་པའི་འབྲེལ་བ་བཞེ་སྐྱུ་གསལ་སོགས་པའི་ཆེད་གསལ་འདུག། རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུ་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད།
... དེའི་མགོ་མཁུའི་བཅེ་བཅེ་འཛིན་པོ་ཆེ་ཟུག་ལ་བབས་པ་ལྟར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཕྱུར་པའི་གསུང་ཚོས་དང། དེ་མིག་ཁ་
ཤས་ཞུས་པ་ཡིན། མོག་མར་ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱུང་མའི་ཚོས་སྐྱོར་དེ་འདྲ། དཔེར་ན།
འཇམ་དཔལ་རྩོགས་པ་ཆེན་པོ་ཞུ་བ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་ཡག་སོ་ཞིག་ཡོད། དེའི་ཚོ་ག་འདོན་པའི་སྐབས་འཇམ་དཔལ་མཚོན་
བཛོད་འདོན་དགོས་པ་བཅས་འཇམ་དཔལ་སྐྱུ་བ་ཟབས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་འདུག། དེས་དའི་ཡིད་སྟོགས་པ་དང།
དེ་དང་དེ་འདྲ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་མ་དུན་ནས་གསུང་ཚོས་མང་སོ་ཞུས་ཡོད། ཅེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་ཅི་གསལ་བཞེས་ཏུ་གསལ་
ཡིག་ཆེན་མོ་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། འཇམ་ཞིག་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱོར་ལ། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས། “འཇམ་ཞིག་རིན་པོ་
ཆེར་ཆ་བཞག་ན། ཉ་ལས་པ་རེད། སྟོན་མར་ལྷ་སར་ཡོད་དུས་པ་བོང་ཁར་ཡོད་པའི་དགོ་བཤེས་གཉོམ་རྒྱུང་ཞིག་ཡོད་པ་
རེད། དེའི་དུང་ནས་ལམ་རིམ་གསལ་བ་ཡིན་གསུངས་པ་རེད། དེ་ཚོའི་གསལ་དེ་རིས་མེད་རེད།”⁸⁸ ཅེས་གསུངས་ཏེ་དམ་པ་
འདི་ཉིད་ཀྱི་དུང་ནས་ཟབ་ཚོས་མཐའ་ཡས་པ་གསལ་འདུག་ཀྱང་གིར་མི་ལངས། དེ་ལྟར་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་གཞུང་
ཆེན་མོ་རྣམས་ལ་གསལ་བསམ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་ལས་སྐྱུ་གསལ་སྤོང་ཅི་འཇམ་དཔལ་ནི།

རིས་རང་སྤེར་གྱི་ཉམས་སྤོང་ལ་དཔག་ན། གཏུག་མའི་འོད་གསལ་གཏན་ལ་འབེབས་དུས། རྩེ་རིན་པོ་ཆེའི་གསལ་བ་
འདུས་པའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྟོན་དུ་གཏུག་མའི་འོད་གསལ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བཤེད་པ་དེ་དག་གི་སྤེང་། རྩོགས་པ་
ཆེན་པོའི་རང་གོལ་དང་གཅེར་གོལ་ཟེར་བ་སོགས་དང། དེ་བཞིན་དུ། རྩེ་གྱི་རིག་པ་དང་རོ་བོའི་རིག་པ། གཞིའི་རིག་
པ་ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱང་བསྐྱིགས་ན། གཏུག་མའི་འོད་གསལ་ལ་གོ་བ་ལྷག་སོ་ཆགས་པར་པན་མོགས་ཉ་ཅང་
ཆེན་པོ་འདུག། རྩོད་བཅུད་ཐམས་ཅད་འོད་གསལ་གྱི་རང་མདངས་དང་རྩེ་སྤང་དམ་འོད་གསལ་ལས་སྐྱུ་བར་བསྐྱུ་བ་
པ་ལ་རྩོགས་ཆེན་གྱི་བཤེད་པ་དེ་ཟབ་ཤོས་རེད། གང་སྤང་ལྷ་ཡི་རྣམ་རོལ་ཏུ་ལྷ་བའི་ཚུལ་ལ་དཔལ་ས་སྐྱུ་བའི་གཞུང་
དུའང་གསུང་འདུག་ལ། ལྷག་པར་དུ་རྩོགས་ཆེན་གྱི་གཞུང་ནས་གསུང་བ་དེ་གོ་བ་ཟབ་ཤོས་དང་བརྗེད་ཤོས་ཡིན་པའི་
བཟོ་འདྲ་ཞིག་འདུག། དེར་བརྟེན། ས་དགོ་བཀའ་རྒྱུང་གི་ཚོས་བརྒྱུད་རྣམས་ལ་རྒྱས་མངའ་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན། རང་

⁸⁸ ཚོས་ཚོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པར་སྐྱུ་བ་ལས་དྲངས།

རང་སོ་སོའི་ཉམས་ལེན་ལ་ཞེ་དྲག་པན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། གོ་བ་གསར་བ་ཡོད་པ་སོགས་ལ་པན་ཐོགས་ཉན་
ཉན་འདུག །དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། རིས་སྲུ་མ་ཆད་པའི་རྒྱལ་བསྟན་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་བྱས་ནས་ཤེས་ནས་དད་པ་
ཐོབ་པ་ཞིག་དང་། དག་སྣང་འོ་ཚུ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ཆོས་སྲིད་གང་གི་ཐོག་ལ་ཡིན་ཡང་པན་ཐོགས་ཆེན་
པོ་ཡོད།⁸⁹ ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་ཉེ། མདོར་ན། ༡. དགོ་ཕྱགས་ཀྱི་སྐྱེ་མ་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུ་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་
མཚོག་དང་། ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །ཡོངས་འཛིན་སྲིད་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་
དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །ལུ་བྱ་དགོ་བཤེས་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །
འག་སྒྲོར་མཁན་རྒྱུ་ཉེ་མ་རྒྱལ་མཚན་མཚོག །དགའ་ལྡན་ཁྲི་བ་དེ་རྒྱུ་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །སྒྲོ་མང་མཁན་རྒྱུ་
བསྟན་པ་བསྟན་འཛིན་མཚོག །ཨ་མདོ་དགོ་བཤེས་བྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་བཅས་དང་། ༢. བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་
སྐྱེ་མ་ལུ་བྱ་སྐྱེ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་མཚོག ། ༣. ཉིད་མའི་སྐྱེ་མ་དེ་ལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག་དང་།
འཇུག་ཞིག་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་དག་དབང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱོ་བྲོས་མཚོག །མཁན་པོ་འཛིགས་མེད་ཕྱན་ཆོགས་མཚོག །སོག་ཅེ་དེ་
སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །སྐ་རྩེ་ཁམས་སྲུལ་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་མཚོག །སྟགས་འཆང་འོད་གསལ་རྩེ་རྩེ་མཚོག །སྟག་ལྷུང་ཅེ་སྲུལ་
བཤེད་སྐྱབ་ཉིན་བྱེད་འཕྲིན་ལས་དབང་སོ་མཚོག་བཅས་དང་། ༤. ས་སྐུའི་སྐྱེ་མ་བཅོ་བརྒྱད་ཁྲི་ཆེན་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་
མཚོག །མཁན་པོ་སངས་རྒྱས་བསྟན་འཛིན་མཚོག །མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་དབང་སྐྱབ་མཚོག་བཅས་ད་པན་དེས་སྲུ་
མ་ཆད་པའི་སྐྱེས་མཚོག་བརྒྱ་ཕྱག་གཉིས་ལྟག་⁹⁰གི་རྒྱུ་ནས་ཆོས་བཀའ་རྒྱ་ཆེར་གསལ་ཉེ་ཉམས་བཞེས་དང་འཆང་
སྲེལ་གྱིས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ནི་བསམ་བཞིན་ཀྱི་
ཡུལ་ལས་འགོངས་སོ།།

རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྐྱེ་བྱེད་གསལ་བསམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཐུགས་སྦྱོང་གྲོ་བུ་ བརྩོམ་པའི་ཚུལ་སོགས།

སྐྱེད་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “བཀའ་འགྲུར་པོ་ཉི་བརྒྱ་ལྟག་དང་བསྟན་འགྲུར་པོ་ཉི་ཉིས་བརྒྱ་ལྟག་ཡོད་པ་དེ་དག་
མཚོད་གཞུག་དུ་བསྐྱིགས་ཉེ་ཕྱག་དང་མཚོད་པ་བྱ་སའི་ཡུལ་ཅས་དང་། དུས་དུས་སྲུ་ཆོས་སྐྱོག་བྱ་བ་ཅམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་

⁸⁹ 2006 ལོར་སྐྱ་རྩེ་མིང་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྐྱ་བྱུ་བ་བསྐྱེད་ཐོག་སྐྱུལ་བ་ལས་བྱུངས།
⁹⁰ མཛད་རྣམས་འདྲིའི་སྟོང་ཆར། “སྐྱེ་མའི་གསལ་ལ་བཅེས་ནས་མཁན་པོ་དམ་པའི་མཚན་སྟགས་ཀྱང་བཟང་གིན་ཡོད་”ཅེས་སོགས་མགོན་པོ་
མཚོག་གི་བཀའ་གསུང་ལྷུང་འཛིན་ཞུས་པ་ལྟར་དང་། གསལ་ཡིག་བསྐྱུས་པར་གཏུ་ཆང་དེ་ལ་སོ་སོ་ཆེ་ཡང་བཤེས་གཉེན་དུ་སྟེན་པར་མཛད་པའི་
ཚུལ་གསལ་ཡོད་པས། ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་སོགས་སྟོབ་མཁན་གཞིམ་དཔོན་མཁན་པོ་མཁུན་རབ་བསྟན་འཛིན་མཚོག་དང་གཏུ་ཆང་དག་དབང་ཡི་
ཤེས་སྟོན་ལས་གཉིས་ཀྱང་དབྱེ་སྐུའི་གསལ་སྲུ་བཟང་དགོས། སྐ་མ་༢༣ ཅམ་ཡོད་ཚུལ་ཉེ་ལས་རྒྱ་གར་སྐྱོ་བྲོགས་སྲུ་བཀའ་སྐྱུལ།

སློབ་དཔེ་རང་གི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལྷ་སློབ་བྱེད་དགོས་ཞེས་དང་། “བཤའ་ཚོས་དང་སྐྱབ་ཚོས་ཞེས་ལོགས་ལོགས་སུ་
འཛིན་པ་དང་། གཞུང་དང་གདམས་ངག་གསལ་མན་ངག་ཅེས་དོས་འཛིན་ཐ་དང་དུ་བྱེད་པ་ནི་ལོར་འཇུག་དུ་གསུངས་”ཞེས་
དང་ཡང་། “ས་དག་བཀའ་རྒྱུང་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་གཞུང་རབ་འབྲུམས་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་བྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ།”
ཞེས་སོགས་གསུམ་བྱ་གཞན་ལ་གདམས་པ་ལས་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་གང་ལ་སྤྱད་ཞེས་དང་གསན་བསམ་མཛད་
པ་ཤེས་སྒྲ། ཡང་།

ཤེས་རབ་སྣང་པའི་གཞུགས་སྣང་པའོ། །སྣང་བ་ཉིད་གཞུགས་སོ། །གཞུགས་ལས་ཀྱང་སྣང་བ་ཉིད་གཞན་མ་ཡིན།
སྣང་བ་ཉིད་ལས་ཀྱང་གཞུགས་གཞན་མ་ཡིན་ལོ། ། ཞེས་པའི་སྣང་ཉིད་བཞི་སྣོད་དེ་དབྱིས་བྱིན་པར་ཤེས་དགོས། དེ་
ཤེས་ན། ཉི་མེད་དང་བརྒྱུད་སྣང་པ། དུམ་འབྲུམ་པ་སོགས་གང་ཞེས་བཞུགས་ཀྱང་སྣང་ཉིད་བཞི་སྣོད་དེའི་དོན་དེས་པའི་
ཐོག་ནས་རིམ་བསམ་མར་འཁྲུང་བྱུང་ན་ཡག་པོ་ཞེ་དག་ཡོད་པ་རེད། ... མགོན་པོ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་ཚོས་དབྱིངས་བསྣྟེད་པ་
སོགས་ནི། རྒྱུད་སྐྱེ་མ་དང་དེའི་བཤའ་བྱ་ཅ་པའི་མདོ་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྣང་པའི་མདོ་མདོ་དང་ཤིན་
ཏུ་མཚུངས་ལ། ཉོན་མོངས་ནང་ན་ཡེ་ཤེས་གནས། ཞེས་པ་སོགས་ཉ་ཅང་འདྲ། དེགས་ཚོགས་སུ་གཞི་འཁོར་ལོ་བར་
པའི་དགོངས་འགྲེལ་རེད།⁹¹ ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱད་པ་ལས་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ལ་གསན་བསམ་རི་ལྟར་མཛད་

པའི་ཚུལ་ཉོགས་ཏུས། “སྐྱ་འགྲུང་གི་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་ལྷ་བ་དང་། བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་བྱུག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ལྷ་བ། དཔལ་ས་སྐྱ་
པའི་གསལ་སྣང་རྒྱུང་འབྲུག་གི་ལྷ་བ། དག་ལྟོས་པའི་ལྷ་སྐྱེས་པའི་སྣང་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ལྷ་བ་རྣམས་འབབ་ས་གཅིག་ཡིན་པ་
ལ། མིད་སྣངས་སམ་ཐབ་བྱུང་འདོན་སྣངས་ལ་བྱུང་པར་ཅུང་ཟད་རེ་ཡོད་”ཅེས་དང་། “རོ་ནང་ཏུ་ར་རྒྱ་ཐའི་<<སྐྱ་མ་མཚོད་
པའི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོ་ག>>ན།

སྐྱ་མའི་རང་སྣང་རྒྱུ་ལེ་ལེ། །གཏད་མེད་རིག་པ་ས་ལ་ལ།

བརྗོད་མེད་དབྱིངས་སུ་ཐལ་ལ་ལ། །བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཁྲིམ་ལི་ལི། ། ཞེས་བྱི་གཞུང་བ་བདེན་པར་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྷ་སུ་
དང་། ལང་འཛིན་པ་ཡང་བདེན་པར་མེད་པ་སྐྱུ་མ་ལྷ་སུ། དེ་ལྟར་བསམས་ཉེ་བྱི་གཞུང་བ་དང་ལང་འཛིན་པ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་
གཏད་ཞེས་པ་ན། བརྗོད་མེད་དབྱིངས་སུ་ཐལ་ལ་ལ་སྟེ། དེའི་རང་དུ་ཅུང་ཟད་མཉམ་པར་བཞག་པ་ན། རྫོགས་རིམ་གྱི་ཉོགས་
པ་མཐོན་པའི་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ཀྱང་རུང་མིན་ཀྱང་རུང་། དེས་དོར་སློབ་པ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་ནས་སེམས་བདེ་
ཆམ་མེད་འགོ་སྐྱབ་པ་ཞེས་འོང་། དེ་ནི། སློབ་པས་དུབ་པའི་སེམས་ཀྱི་གཞོན་ཏུ་དེ། །བརྗོད་བྲལ་ནགས་ཀྱི་ཁང་ལུང་དཔ་
གསོ་བཞེན། ཞེས་པ་དང་མཚུངས་ཤིང་པན་ཤིན་ཏུ་ཆེ།” ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་ལས་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་
གཞུང་ལུགས་ཐམས་ཅད་ལ་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་གནང་བའི་ཚུལ་གསལ། རྩེ་བྲག་ཏུ་མདོ་སྐྱགས་ཀྱི་གཞུང་
གང་དང་གང་ལ་སྤྱད་ཞེས་དང་གསན་བསམ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་ནི།

⁹¹ 2014 ལོའི་ལ་དྲུགས་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

པར་བྱིན་གྱི་དོན་རྣམས་ལམ་གྱི་རིམ་བར་བསྐྱོད་ནས་ཉམས་སྲུ་ལེན་ལུགས་དེ་ལམ་རིམ་ནང་ལ་གསུངས་ཡོད།
ལམ་རིམ་འཁྲིད་པ་དང་སློབ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། པར་བྱིན་གྱི་གཞུང་རྒྱ་ཆེན་པོ་དེའི་དོན་རྣམས་དོན་ལ་བསྐྱོད་ལ་བསྐྱོད་པ་
ཞིག་བྱུང་ན་ལེགས། དེ་འདྲ་ཡིན་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པའི་རྣམ་པ་འདད་སྟོང་རྒྱན་དུ་པར་བྱིན་གྱི་
དོན་ཆེན་རེ་རེ་གསུངས་ནས་ཡང་ཡང་ལམ་རིམ་ལ་ཞལ་འཕངས་མཛད། ལྟ་བུའི་ཆ་ལ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་ལེགས་བཤད་
ལྡན་ལྟེ། དེ་དག་ལ་ཐོས་བསམ་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་ཡང་ཐོག་མར་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོར་བལྟས། དེ་ནས་ལེགས་བཤད་སྟོང་
པོ་དང་། ཚལ་འཛིན་ཆེན། དགོངས་པ་རབ་གསལ། ལྷག་མཐོང་རྒྱན་དུ་སྟེ་དེ་ལྟར་བལྟས་ན། གཞུང་སྤྲུལ་སྤྲུལ་མར་མི་
གསལ་བ་བྱི་མ་བྱི་མར་གསལ་བ་དང་། སྤྲུལ་སྤྲུལ་གསུངས་ཐེན་པ་བྱི་མ་བྱི་མས་ཞལ་འཕངས་མཛད་ཡོད་པས་དེ་
ལྟར་བལྟས་ན་ཤིན་ཏུ་ལེགས། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གང་ལ་ཡང་གདེང་འཁེལ་བ་ཞིག་ཡོད་ལྟར།⁹²
... ལྷག་མཐོང་ཆེ་རྒྱང་གཉིས། ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ། ཚ་འཇུག་གི་རྣམ་པ་འདད་གཉིས་ཉེ་ལྟ་པོ་དེ་ཉི་ལྔ་པོ་ཆེའི་དབུ་
མའི་ལྟ་བུ་སྟོན་པའི་གཞུང་སྤྲུལ་པའི་སྟེན་གསལ་བམ་ངོ་མ་དེ་རེད། ... གསུང་འདུས་ཉམས་ལེན་གཙོ་བོར་བྱེད་མཁན་ཞིག་
ཡིན་ན། གསུང་འདུས་བསྐྱེད་པའི་སྐྱོར་ལ་རྣམ་འབྱོར་དག་རིམ་དང་། དེ་ནས་གཙོ་བོ་རྣམས་རིམ་ལྡོག་གསལ་སྟོན་
དང་དེའི་སྟོང་པོ་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ལ་ལྷག་པའི་ལྟ་བུ་གདན་རྒྱུ་གསུང་དུ་ལྷག་པའི་ལྟ་བུ་འདྲ་བའི་
རྣམས་རིམ་རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོ། སྤེལ་བྱ་རིམ་ལྡོག་སྤྲུལ་པའི་སྟེན་གསལ་བམ་ངོ་མ་དེ་རེད། དེ་དག་ལ་བལྟས་ཉེ་
བག་ཆགས་ཤིག་བཞག། སྟོན་ལམ་ཡག་པོ་ཞིག་བརྒྱབས། དེ་ནས་བསམ་སྟོང་ཅམ་གཏོང་བྱས་ན་དེའི་ལྟ་བུ་མེད། དེ་
དག་ཡོད་པའི་ཐོག་ལ། ལྟ་བུ་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྟེན་གསལ་འབྱོར་སྟེན་མཚོན་བདེ་སྟོང་དབུ་མ་ལྟ་བུའི་སྟེན་ནས་ཉིན་རེ་
ཉིན་རེའི་ཁ་འདོན་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཡང་དེའི་ནང་དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་འདུས་པོ་ཉེ་བཙོ་བཙོ་བཙོ་བཙོ་བཙོ་བཙོ་བཙོ་བཙོ་བཙོ་
རྒྱུ་བསྐྱེད་པའི་སྟེན་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེད་ལྟར། དངོས་གནས་དང་གནས་ཀྱི་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་རྗེས་འཇུག་ངོ་མ་
དེ་ཆགས་པ་ཡིན།⁹³ ཞེས་དང་། ཡང་།

རྗེ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་ལྟ་ལོ་རྣམ་འབྱོར་ལ་གནས་པའི་སྟོན་ནས་བདེ་གསུང་གི་ཐབ་གནད་དེ་དག་རྒྱུར་བསྐྱེད། དེ་ཡང་
མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པས། རྗེ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ཆེན་པོའི་རྣམ་འབྱོར་ལ་གནས་ནས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
དཔལ་གསུང་བ་འདུས་པའི་ལྟ་བུ་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྟེན་ལུས་ཀྱི་གནད་དེ་དག་དབྱིབས་ཀྱི་རྣམ་འབྱོར་སོགས་ལ་བསྐྱེད།
དེ་བཞིན་དུ་སྤྲུལ་འཁོར་ལོ་སྟོན་པའི་དགའ་བཞིའི་གནད་དང་ཀྱི་རྗེ་རྗེ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་གསུངས་པའི་གཏུམ་མོའི་
གནད་དེ་དག་ཀྱང་སྤྲུལ་གྱི་རྣམ་འབྱོར་ལ་རྒྱུར་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱི་སྟེན་ནས་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་རྗེ་རྗེ་སོགས་ཀྱི་སྟེན་
བདེ་གསུང་གཉིས་ཀྱི་རྗེ་རྗེ་སོགས་ཀྱི་གནད་དེ་དག་ཆ་ཚང་འདུ་བར་བྱས་ཉེ། ཉམས་བཞེས་གནད་སྟེངས་ཤིག་ཡོད། དེ་
ཉི་ལྔ་པོ་མཚན་ལོན་པ་ཞིག་རེད།⁹⁴ ཅེས་བཀའ་སླུལ། མདོར་ན། “ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་
གསུང་དེ་དག་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་ལེགས་བཤད་རེད། རང་རང་གི་མིག་ལོང་ན་དེ་ག་རེད་མ་གཏོགས། མིག་མ་ལོང་བར་དུ་

⁹² 2004 ལོར་དཔལ་ལྷན་སྟོན་རྒྱུ་ཚང་དུ་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་སྤོང་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།
⁹³ 2005 ལོའི་དགེ་ལྷན་བཀའ་བརྒྱུད་བྱུག་རྒྱ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།
⁹⁴ 2004 ལོར་དཔལ་ལྷན་སྟོན་རྒྱུ་ཚང་དུ་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་སྤོང་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

གསུང་དེ་དག་ལ་གོམས་འདིས་བྱས་ནས་ལྟ་དགོས་པ་དང་། སེམས་ལ་འཇགས་སྤངས་པ་ཞིག་གྲེད་པ་དེ་ཉ་ཅང་གསུང་།”⁹⁵
ཞེས་སོགས་བཀའ་སླུལ་བ་ལས་རྗེ་ལྷ་མའི་གསེར་སྦྲངས་བཅོ་མ་ལྟ་བུའི་ལེགས་བཤམ་མཁུན་ལྷན་དུ་བྱུང་བ་དག་ལ་གསལ་
བསམ་སྤྲུགས་འདིས་རྒྱ་ཆེར་མཚན་པའི་ཚུལ་ཉོགས་ཀྱིས། འདི་ལྟར་མདོ་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་སྤྱི་དང་གྲེ་བྲག་གང་ལ་རི་
ལྟར་གསལ་བསམ་ཉམས་བཞེས་མཚན་ཚུལ་ཕྱོགས་ཅམ་ཤེས་དགོས་པ་ལས་རེ་རེ་བཞིན་ནི་མགོན་པོ་ཉིད་ལས་
གཞན་སྤྲུས་ཀྱང་བརྗོད་མི་ཀུས།

མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཞབས་ཀྱིས། “ངོས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཟེར་ན། བདག་བས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་
དང་། ལྟོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་གཉིས་ལ་ཐོས་བསམ་ཉམས་ལེན་བྱས་པ་དེ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཚུལ་དེ་གཙོ་
འདོན་གྱིས་འབྲི་དགོས་པ་སྒོས་མེད་ཡིན་ཡང་། བུ་གི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པ་སྤྲོས་ནས་གདུལ་བྱ་སྦྱོང་བ་ལྟར་
བཞེས་པས། མཚན་དུ་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་སྤྲུས་ཀྱང་བརྗོད་དཀའ་བར་བརྟེན། མགོན་པོ་མཚོག་གི་གསུང་སྤྱི་
ཕྱིའི་བྱང་དང་བབ་ལ་བརྟགས་ཉེ་ས་བཅད་མ་སྦྱོང་ཅམ་ཞིག་འབྲི་ལུལ་བྱ་རྒྱ་ལས་ཐབས་མེད། དེས་ན་འདི་ལྟར་གྱི་
བར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཟབ་མོ་སྦྱོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྤྲུགས་མོས་ཉམས་བཞེས་རི་ལྟར་གནང་བའི་ཚུལ་ལ། ལྟོ་
ཤར་ལུལ་(South-Asia)ནས་འབྱོར་བའི་ཆོས་ལུ་བ་རྣམས་ལ། “ངོས་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་བདུན་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས།
མཚོན་ཞབས་དངོས་བྱུང་ཆོགས་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱོང་ཉིད་ལ་དོ་སྣང་བསྐྱེད་པས།”⁹⁶ ཞེས་དང་། <<དེའི་ཡངས་
བརྗོད་བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་>>ལས། “ལོ་ཉི་ཤུ་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས་སྦྱོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་བར་བཅོས་མིག་གི་མོས་པ་སྤྱེས།”
ཞེས་སྦྱོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྤྲུགས་མོས་འབྱུངས་ཚུལ་གསུངས། <<རྒྱལ་མཚོག་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྦྱོང་གི་འདིག་རྟེན།>>
ཞེས་པ་ལས།

ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་ལ་སྟེ་ངོས་རང་བཅོན་ཕྱོག་བར་གྱུར་པའི་མགོ་སྦྱོང་གི་མི་ལོ་བཅུ་ལྷག་དང་པོའི་རིང་། ལྟོང་བ་དང་སྦྱར་
ཉེ་སྦྱོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཞིག་དུ་དཔྱད་པའི་གོ་སྐབས་བྱུང། ལྟོས་ས་སྦོས་འཛིག་གིས་བཤམ་ན། ལྟོས་དེས། དེང་སང་
དང་མི་འབྲུག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་བྱེད་སྦྱོང་དེ་ཅམ་མེད་པས་ཁོམ་ལོང་ཚུང་ཟད་ཡོད་ལ། དེང་སྐབས་དུས་ཚོད་མང་དུ་
གཏོང་དགོས་པ་ལྟར་གྱི་ཕྱི་སྦྱོང་འགྲུལ་བཞུད་དེ་དུང་མགོ་བཅུགས་མེད་པས། དུས་ཚོད་ཡག་ཤོས་དེ་སྦྱོང་བ་ཉིད་ཀྱི་
ལྟ་སྦོས་ལ་ནང་བྱན་ཚུད་པའི་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་ལ་གཉིས་དང་ལྟན་དུ་བསྐྱུལ་བའི་སྐལ་བཟང་གི་གོ་སྐབས་ཐོབ། ཅེས་དང་།

<<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྱིལ་རྣམས་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྦྱོང་ཐབས།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་དེའི་ནས་མཐུག་གི་བར་དེ་ནི། ངོས་ལ་མཚོན་ན་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྲེད་པའི་དུས་
སྐབས་ཆེས་ལེགས་པ་ཞིག་ཏུ་བྱུང། ལྟོས་པར་དུ་སྤར་པོད་དུ་སྦོམ་གཉེར་བྱས་ཟེན་པའི་གཞུང་ཆེན་རྣམས་བསྐྱུར་དུ་ལྟོ་

⁹⁵ བདེ་མཚོག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་ཤིག་གསུངས། ལོ་དུས་རི་བཞིན་མ་དེས།

⁹⁶ 2014 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་ 25 ཉིན་དྲ་ས་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།

སློབ་ཤེས་པ་དང་། ཚོས་སློབ་གསུང་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཐོས་བསམ་ཉམས་ལེན་གྱི་རྒྱ་བྱུང་། དེར་མ་ཟད། བདུན་པ་གྲགས་པ་དང་། མཚན་པ་དེར་རྒྱ་རོ་དུ་མའི་དེང་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་ནས་སློབ་གྲི་ཉམས་ལེན་དང་། ལྷ་བའི་དབྱེད་པ་སྤར་ལྷག་གྱིས་ལེན་གྱི་སྐབས་བྱུང་། སྐབས་དེར་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་ལ་གཉིས་དང་སྤྲོ་ཆེན་ཁམས་ཀྱི་དུང་རྩལ་ལས་བཟོ་བ་ལས་བཟུགས་ཡོད་པས་དགོས་པའི་དུས་ནས་བྱུང་ཡང་ཁོང་ཚོས་ལམ་སྟོན་དང་ཕྱག་རོགས་གནང་། རོས་ཀྱིས་བྱུང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྣང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་རྒྱུད་ལ་སྦྱོར་བར་དུས་ཡུན་མང་དུ་བཏང་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཉམས་བཞེས་དཀའ་སྤྱད་རི་

ལྷར་མཚན་པའི་ཚུལ་གཞན་ཡང་གོང་གསལ་ཕྱག་དེབ་ལས།

སྤྲོ་བ་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་སྐབས་པའི་ལམ་པོ་ཆེ་དང་། ཅེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་ཤིང་འབད་པའི་དཀའ་སྤྱད་གཉིས་ནས་དུ་ཡང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡང་ཡང་བྲན་པའི་སྤྱད་དུ། ལོ་དྲུག་དཀའ་སྤྱད་ཀྱི་སྟོན་པའི་སྐབས་⁹⁷དེ་རོས་རང་སྤེང་གི་མཚན་གཤེས་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད། སྟོན་པ་རང་ཉིད་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་ངལ་ཞིང་དུ་བའི་མཐའ་སྤོང་དགོས་པར་གསུངས་ཀྱང་། རོས་རང་ལ་མཚོན་ན། ལམ་ལ་སློབ་པའི་དུས་སུ་སྤར་བརྟན་དེས་དཀའ་སྤྱད་སྤྱག་རུས་དང་ཁ་འབྲལ་མི་རུང་བའི་ཚུལ་ལ་བྲན་གསོ་བྱུགས་བྲག་གཏོང་བས། སྐབས་འདི་ནི་སྟོན་པའི་སྤྱད་བརྟན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་རྩ་ཆེ་ཤོས་སུ་ཅི་གིན་ཡོད། ཅེས་དང་། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས།

“རོས་རང་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་རྗེ་བཙུན་མི་ལའི་གཡོ་བ་མེད་པའི་ཚོད་སེམས་དང་། དཀའ་སྤྱད་བྲག་པོས་ཉམས་བཞེས་མཚན་ཚུལ་ལ་དེ་རོས་གནས་ཡིད་སྟོན་འཚོར། གཞན་ལ་རྗེ་བཙུན་མི་ལའི་རྣམ་ཐར་ཤོད་པ་ཡང་ཁོང་གི་དཀའ་སྤྱད་མིག་དཔེར་ལེན་དགོས་པས་ཡིན་ལ། རོས་རང་ཉིད་ལ་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་ཚོད་སེམས་མཁོ་གལ་ཆེ་བས་རྟག་ཏུ་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་བསྐྱབས་ཤིང་ཡིད་ལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཡང་། “རྒྱལ་དབང་ལྷ་བ་ཆེན་པོས། ‘དེང་སང་ནི་མ་བསྐྱབས་ན་མཐུན་ཞིང་། བསྐྱབས་ན་ཕྱགས་སུ་མི་རྒྱུད་པ་མང་བར་གདུ། ཁོ་བོའི་ཡོན་ཏན་སྤོང་ཆེགས་རྣམས་བསྐྱབས་ནས་ཤེས་པ་ལ་སྟག་ཡིན།’ ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དེ་རོས་གནས་ཤིང་། རོས་ཀྱིས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཤེས་པ་རྣམས་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་ནས་ཤེས་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས། དཀའ་གནད་ལ་དབྱེད་པ་མཚན་པའི་ཚུལ་གཞན་ཡང་། <<གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་མཚན་རྣམས་>>ལས།

མི་སུ་ཞིག་གིས་དོན་གང་ལ་དོ་སྤང་ཆེན་པོ་བྱས་ན། དེ་སེམས་སུ་ཡང་ཡང་འཆར་ཞིང་མི་ལམ་དུ་འདྲུང་། ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་མི་ལམ་དུ་དོན་དག་སྤོང་ཆེགས་འབྱུང་། དེ་སྤྱོད་དུ་རོས་རང་[མི་ལམ་ནང་]ཨ་ཉི་ལ་དང་མཚལ་བའི་དུས་དེ་དག་ནི། ཁོང་གིས་གསུངས་པའི་གཞུང་དང་དེའི་འབྲེལ་བ་དག་ལ་སློབ་གཉེར་གྱིས་བཞེས་པའི་སྐབས་ཡིན། རོས་སུ་ཁོང་གི་གཞུང་དང་བཞེད་པ་རྣམས་རོས་ཀྱིས་གཞན་ལ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་[གོང་ལྷར་]དཀའ་ངལ་ལས་

⁹⁷ སྐབས་དེ་ནི་དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་བཞེངས་ཏེ་དེང་སྐབས་སུ་གི་མི་ཐན་གྱི་ལ་ཏོར་(Lahore)ཞེས་པའི་ཕྱོང་ཁེ་གྱི་འབྲེལ་སྟོན་ཁང་དུ་བཞུགས།

མོལ་བར་མཛད། ཅེས་མནལ་ལམ་གྱི་ཐོལ་དུ་རྩོ་བོ་རྗེ་སོགས་དང་མཛལ་དེ་དགའ་གནད་ལ་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་
བར་མཛད་པའི་ཚུལ་གསུངས་ལ། “ཉིན་མོར་གང་ལ་དབྱེད་པ་བྱས་པ་དེར་མཚོན་མོར་གཉིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་སུའང་རྒྱན་
མཐུན་ནས་དབྱེད་པ་བྱེད་ཐུབ།” ཅེས་གསུངས་པ་ཡང་དངོས་སུ་ཐོས། ཉམས་ཉོགས་འཇུགས་ཚུལ་བྱར་ཅོམ་ཞལ་ནས་
དངོས་སུ་གསུངས་པ་ཟེན་གྱིས་སུ་བཏབ་པའི་ཤོག་བྱང་⁹⁸ལས།

ཕྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་དུག་ཅུའི་[རེ་གངས་]ནང་། མོ་བྱང་རྩིང་པ་སྐལ་ཨ་ཤམ་(Swarg Ashram)དུ་བཞུགས་
སྐབས། སྐབས་ཤིག་རྗེའི་གསུང་དགོངས་པ་རབ་གསལ་མཛལ་བ་ན། སེམས་བསྐྱེད་དུག་པའི་མགོར། དེ་ལ་ཁ་བོའི་
མདོག་དང་འཁྲིལ་ལུགས་སྐུལ་དང་འབྲེ་ཞིང་། དུལ་མི་གསལ་བར་སྤང་བ་ན་ཐག་པ་ལ་འདི་སྐུལ་ལོ་སྐྱམ་པ་འབྱུང་
ངོ་། [དེའི་ཆེ་ཐག་པ་ལ་ཐག་པའི་ཆོགས་པ་དང་ཆ་ཤས་སྐུལ་གྱི་མཚོན་གཞིར་འདོག་རྒྱ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས། དེའི་
སྐུལ་ནི་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཅོམ་མོ། [དེ་བཞིན་དུ་སྤང་བོ་ལ་བརྟེན་ནས་ངོ་སྐྱམ་པ་འབྱུང་བ་ན། སྤང་བོའི་སྤྱིང་ནས་
མ་ཕྱིའི་རྒྱན་གྱི་ཆོགས་པ་དང་། དུས་གཅིག་པའི་ཆོགས་པ་དང་། དེའི་ཆ་ཤས་དེའི་མཚོན་གཞིར་འདོག་རྒྱ་ཅུང་ཟད་
ཀྱང་མེད་དེ། ཞེས་པའི་མཚམས་སུ་སྤང་བོ་ལ་སྐྱོས་མེད་ཀྱི་བདག་རང་དབང་བ་མེད་པར་དེས་པ་གཉིང་ནས་བྱངས་ཉེ་

གང་ཐག་གི་བདག་མེད་རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ལྷ་བ་ཐུགས་ལ་འཇུགས་སོ། ། ཞེས་དང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།
“ཉམས་སྤོང་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ལྷ་མེད་དེ། སལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ཅོམ་གྱི་གོང་ལ། གང་ཐག་རང་རྒྱ་སྐབ་པའི་རྗེས་ཡོད་ཀྱིས་སྤོང་
བའི་སྤོང་པ་ཉིད་དེར་ཉམས་སྤོང་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་སོང་། གང་ཐག་ཅེས་པ་ནི་སྤང་བོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཅོམ་མོ་
ཞེས་པའི་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་ཆོག་དེ་མཚོང་བའི་སྐབས་ཤིག། [ཚུལ་གཤམ་བྱས་བྱུང་ལ། ད་ག་རེ་བྱས་སོང་བསམ་པ་
ཞིག་སྟེ། ཉམས་རྒྱན་ཡོད་ཡོད་པར་བརྟེན་བསྐྱེད་པ་དེ་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་དུས། སེམས་ལ་ཅིག་སྐྱེབ་ཡོད་གིན་འདུག་
ག། གང་ཐག་རང་རྒྱ་སྐབ་པའི་རྗེས་ཡོད་ཀྱིས་སྤོང་བའི་སྤོང་པ་ཉིད་ལ་དེས་པ་དགའ་རབ་བྱང་ཡོད་དུས་མི་ལྷ་བྱ་ཞིག་མཚོང་བ་
ན། མོ། ད་རང་རྒྱ་སྐབ་པའི་མི་ཞིག་མེད་ཨང་སྐྱམ་པ་དང་། རང་རྒྱ་སྐབ་པའི་དེ་དང་འདི་ཞེས་པ་ཞིག་མེད་ཨང་སྐྱམ་པ་འབྱུང་
ལ། དེ་ལྷ་བྱའི་གང་ཐག་རང་རྒྱ་སྐབ་པའི་རྗེས་ཡོད་ཀྱིས་སྤོང་བ་གོ་བའི་གོ་བ་དེས་བྱངས་པའི་སྐུ་མ་ལྷ་བྱར་འཆར་བ་ཞིག་
ཀྱང་འདུག།” ⁹⁹ཅེས་བཀའ་སྐུལ། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ངོས་ཀྱིས་རྒྱན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མ་དུན་
ནས་རྩ་ཤེའི་རྗེས་ཆེན་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་ལྷ་རྒྱའི་སྐུལ་བཟང་ཐོབ། རྒྱན་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་
ཐལ་རྒྱོག་སྒྲོར་གོ་བ་ཅུང་ཟད་ཆགས་སྐབས་དགའ་བ་ཟད་མི་ཤེས་པ་ཞིག་བྱུང་།”¹⁰⁰ ཞེས་གསུངས་པ་ལྷན་ཐབ་ཆོས་

⁹⁸ མགོན་པོ་མཚོག་གི་གསུང་ཟེན་གྱིས་སུ་བཏབ་པ་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 24 ཉིན་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ནས་གནང་།
⁹⁹ སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 9 རང་ད་སར་ལྷོ་ཤར་ཁུལ་གྱི་ཆོས་ལུ་བ་སོགས་ལ་དབུ་མ་རིན་མོང་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐུལ་སྐབས་གསུངས།
¹⁰⁰ 1997 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 9 ཉམས་ཉོག་ཤས་རིང་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྲིད་གནང་སྐབས་གསུངས་ལ། <<མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>
ལས། “ངོས་(རྒྱན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོན་)ཀྱིས་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་བོའི་མགོ་མཐུ་གོ།ཤ་ཟེར་བ་ནས་མཐུག་རྗེས་སོ་ཟེར་བའི་བར་ཆོག་འདི་མ་ཤེས་
པ་ཞིག་ཡོད་བསམ་པ་གཏན་ནས་མི་འདུག། [ལེགས་བཤད་སྤྱིང་བོ་མགོ་ནས་མཐུག་བར་རྟོགས་བྱུབ་པ་ཞིག་ཡོད་སྐྱམ་ཡང་། སྐུ་མ་དུན་གྱིས་

ནམས་གསལ་རིམ་བཞིན་ཉམས་ཏྲོགས་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་
ནམ་ཐར་ལས།

(སྤྱི་ལོ་1969ཟླ་བ་12ཚེས་14)ཆེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོག་སློབ་བྱང་དུ་ཞབས་ཀྱི་པར་བཞོན་དེ་བདེ་མཚོག་ཆེ་
ལྟ་དཀར་པོའི་སློབ་ཆེ་སྤྱད་བསྐྱེད་ས་པའི་ཆེ་རྣམ་རིལ་བུ་གསོལ་རས་སྣལ་ཐོག། འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ལྷགས་བསྟེན་
སྐབས་མནལ་ལྟས་བཟང་པོ་བྱུང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་རྗེའི་གསུང་དབུ་མ་རྩ་ཤེས་ཤིག་ཆེན་དང་། འཇུག་ཤིག་དགོངས་བ་
རབ་གསལ། དང་དེས་ལེགས་བཤད་སྟེང་པོ་ནམས་གཞིགས་བར་ལྟ་བུའི་སློབ་དེ་སྟོན་ཐུགས་དོགས་མ་ཚད་བ་འགའ་
ཤམ་དུ་ལམ་དགོངས་བར་འཆར་ཚུལ་སོགས་བཀའ་མེབས་བ་དམ་པའི་ཁྱད་ཆོས་སློབ་མེད་པོ་མཚར་མཚོག་ཏུ་ཆེ་བ་དང་
གུས་ཀྱི་གསོས་སུ་སྟོན། ཞེས་ལྟ་བུའི་དབྱེད་པ་རྫོགས་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ནི། བསྟོད་པ་དོན་ལྡན་མའི་རང་
འབྲེལ་ལས་གྲུང་ཐང་འཇམ་པའི་དབྱེད་པ་ཀྱིས། “རྗེའི་གསང་ནམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ་ལས། ལྟ་བུའི་དབྱེད་པ་རྫོགས་པའི་
ཚད་ནི། ལྱང་རིགས་ཀྱི་ལམ་ནས་བྱངས་པའི་དེས་བ་རྟེན་ནས་སློབ་དོན་དེར་ཐག་བཅད་ཀྱང་གཏོང་ནས་མི་བདེ་བའི་ནམ་བ་
མེད་པ་ཞིག་འོང། དེ་དུས་དོན་དེ་ལ་དབྱེད་པ་རྫོགས་པ་ཡིན་ལོ། ། ཞེས་མགོན་པོ་འཇམ་པའི་དབྱེད་པ་ཀྱིས་གདམས་ཚུལ་
གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །” ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས། <<མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རོལ་མཚོ>>ལས་མགོན་
པོ་མཚོག་ནས།

རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱེད་ས་རྗེས་དབུ་མ་ལ་དང་དོད་ཞེ་དག་བྱས་པ་ཡིན། དབུ་མ་དགོངས་བ་རབ་གསལ་ཞེ་དག་བལྟས་བ་
ཡིན། དེ་ནས་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་། དང་དེས་ལེགས་བཤད་སྟེང་པོ་ཞེ་དག་བལྟས་བ་ཡིན། སྟོང་ཉིད་སྤོ་མོ་སྤོ་མོ་མ་
གཏོགས་རགས་བ་རྫོགས་ཡོད་པ་འདྲ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཟེར་བའི་སྟོང་ཉིད་སྤོ་མོ་དེ་རྫོགས་ཡོད་མེད་བཤད་
ཁག་པོ་རེད། ཡིན་ནའང་། རྫོགས་ཀྱི་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག། དུས་ཚོད་ཡོད་པ་དང་བསྐྱེད་ས་བ་ཡིན་ན། སྟོང་ཉིད་
རྫོགས་བ་འདུག་བསམ་གྱིན་འདུག། སྟོང་ཉིད་ཐོག་ཡིད་ཆེས་གང་འཆམས་ཡོད། ཅེས་གསུངས་ཤིང་། ཡང་ཟིན་བྲིས་ཤོག།

བྱང་¹⁰¹ལས།

ཕྱི་ལོ་ཆེག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུའི་(བདུན་ཅུའི་)མགོ་སྟོང་ཅིག་ལ་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་ལྷ་མིང་གཞིགས་
ཞེབ་གནང་སྐབས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་བཟོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་སྟོན་པའི་མཐའ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བའི་མིང་རྒྱང་
བཏགས་ཡོད་ཀྱི་ཟབ་མོ་རྟེན་འབྱུང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་ཐུགས་སྟོང་འཁྲུངས་བར། ཉིན་ཞིག་ཡོངས་
འཛིན་སྐུ་བཟེས་བ་སྤིང་རྗེ་རྗེ་འཆང་ལ་དེའི་སྟོར་རྫོགས་འབྲུལ་ཞུས་བར། ཡོངས་འཛིན་རྗེ་རྗེ་འཆང་གི་ཞལ་ནས།

དོགས་གཅོད་དོགས་སློང་རེ་གནང་དུས། གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་བསམ་བ་དང་། ད་དུང་དཀའ་གནད་ལ་བལྟ་དགོས་པ་ཡོང་གིན་འདུག།” ཅེས་ཤག་
སྟོར་མཁན་པོ་རྒྱན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོག་མཚོག་གིས་ཡོངས་འཛིན་སྤིང་རིན་པོ་ཆེར་ཞུས་པའི་ཚུལ་གསལ་བ་ལྟར་རྟག་འབྲུས་དང་གཏུགས་བ་མེད་
པའི་མཁྱེན་རབ་ཀྱི་རྩལ་ལས་ཉམས་ཏྲོགས་གོང་ནས་གོང་དུ་སྟེལ་བའི་ཚུལ་གསལ།

¹⁰¹ མགོན་པོ་མཚོག་གི་གསུང་ཟིན་བྲིས་སུ་བཏགས་སྟེ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ནས་གནང་བའི་ཤོག་བྱང།

དཀྱིལ་འཛིན་པོར་མི་ཐོགས་པར་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་འཕྲོད་པར་འགྲུང་རོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་བར་མཛད་དོ།།   ཞེས་གསུངས།

<<དཀྱིལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོད་གྱི་རྣམ་དཔྱད།>>   ཅེས་བ་ལས།

ངོས་གྱིས་ལོ་མང་རིང་རྟེན་འབྲུང་གི་དེ་ལོ་ན་ཉིད་གྱི་དོན་ལ་དབྱུང་ཅིང་བསྐྱོམས་པས་དེ་ལྷི་རྒྱལ་ཡོད་ཏེ་གྲུང་། དེར་
བརྟེན། མྱིའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ལ་བལྟས་ཤིང་རྟེན་འབྲུང་གི་དོན་ངོ་མ་ཡིད་ཏུ་བྱས་པ་ན། དེ་མ་ཐག་སྐར་གྱི་སྤང་
བ་དེ་ཉིད་མངོན་གསལ་གྱིས་ལོག་སྟེ།   ཚུལ་བ་དེ་ཅམ་མི་དགོས་པར་པལ་ཆེར་རང་བཞིན་ལྟ་བུས་ཡིད་ལ་སྤོང་
ཚོར་ཐབ་མོ་སྟེ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “སྤོང་ཉིད་གྱི་ལྟ་བུ་ལྟོགས་སྐྱ་བ་ཞིག་མ་རེད། ཡིན་ནའང་། ངོས་
གྱིས་དེའི་དོན་གོ་ཞིང་དེས་ཤེས་དངོས་སུ་རྟོག་པའི་ཚེ། [ལྟ་བུ]དེ་ཉིད་ནང་གི་སྤོང་བ་དང་མྱིའི་གནས་སྤངས་ཐམས་ཅད་ལ་
སྐར་ཏུ་བྱུང་བའི་ཚོར་སྤང་བྱུང་།”ཞེས་གསུངས།

ཡང་གོང་གསལ་དཔེ་དེ་བུ་དེའི་ཚུལ་བ་པོ་རྒྱ་རིགས་ Victor Chan གྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་ཉམས་
རྟོགས་རིམ་ལྡར་འབྲུངས་པ་སོགས་ཐད་ཀར་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར།   གསུང་སྐར་དགེ་བཤེས་ལྷག་དོར་བརྒྱུད་ནས་
གསུངས་པར། “སྤྱི་ལོ་ 1963 ལོ་སྟེ་དགྲུང་གངས་ཉེར་བརྒྱུད་ཡས་མས་སུ་ཤེབས་སྐབས། ཉིན་ཞིག་ཐུག་དཔེ་གཞིགས་པའི་དུས།
ང་དེ་ལྟོག་པས་སྤང་བོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཞག་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི། རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་མེད་དོ་ཞེས་པའི་མཚམས་སུ། ཐུགས་
ཚོར་དང་ཉམས་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་བྱུང་ཞེས་བཀའ་གནང་སོང་།” ཞེས་དབྱིན་སྐད་ཏུ་བསྐྱུང། དགྲུང་གངས་སུམ་
ཅུར་ཤེབས་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་སྤོང་ཉིད་གྱི་ལྟ་བུ་སྤོང་བ་འབྲུངས་པའི་ཚུལ་གཤམ་དུ་འང་གསལ། ཚུལ་བ་པོས་
ཉམས་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་དུས་ཡུན་རི་ཅམ་གྱི་བར་དུ་གནས་སམ་ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར།   མགོན་པོ་མཚོག་
ནས་དབྱིན་སྐད་ཏུ། “པལ་ཆེར་བརྟེན་ཐག་དུ་མའི་རིང་བྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཅིང་། ལྷ་མཐུད་བོད་སྐད་ཏུ་གསུངས་པར་
གསུང་སྐར་གྱིས། “དུས་སྐབས་དེར། དཔེར་ན། མི་དང་ས་གནས་སོགས་གང་དང་གང་གཞིགས་ཀྱང་དེ་དང་དེར་
སྤང་ཡང་། དེ་དག་ངོ་བོ་ཉིད་ཏུ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཆ་རྒྱལ་ཅམ་ཡང་མ་དམིགས་པའི་སྤང་བ་གསལ་བོ་བྱུང་
ཞེས་བཀའ་གནང་སོང་།” ཞེས་དབྱིན་སྐད་ཏུ་བསྐྱུང། དེའི་གསལ་བཤད་ཏུ་མགོན་པོ་མཚོག་གིས་དབྱིན་

སྐད་ཏུ། “རྟག་བརྟེན་ཐེར་ཐུག་གི་ངོ་བོས་སྤོང་བ།” ཞེས་བཀའ་སྩལ།

ཚུལ་བ་པོས། “དག་སྤང་འདྲ་བྱུང་ངམ།” ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “མ་བྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སྩལ།

དེ་ནས་ཚུལ་བ་པོས། “དེས་ན། ར་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་གཞིགས་པའི་སྤོང་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་དེ།” ཞེས་ཞུས་པར།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “དེ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྩལ།

ཚུལ་བ་པོས། “[སྤོང་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་བྱུང་བའི་]གཞུང་འཁོར་དེ་དག་གི་རིང་ལ། ལྷ་མཐུད་གྱིས་ཡུལ་གང་ཞིག་མཛུལ་ཡང་དེ་
དག་རང་བཞིན་ནམ་ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་གཞིགས་སམ།” ཞེས་བསྐྱུང་ཏུ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས་དབྱིན་སྐད་དུ།

“རེད། དུས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། གལ་ཏེ་བདག་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་ཚུལ་ཡིད་ལ་བྱས་ན། ཡུལ་དེ་དག་གི་གཞུགས་བརྟན་ལྷ་བུ་སྟེ་སྟོག་
བརྟན་ལ་ལྷ་བ་དང་གཅིག་མཚུངས་རེད། སྟོག་བརྟན་ལ་ལྷ་བའི་ཚེ་སྟོགས་གཅིག་ནས་དོན་དོ་མ་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་བ་ལྷ་བུའི་ཚོར་
སྤང་འབྱུང་ལ། ཡང་། མིག་གཉིས་སྟོག་བརྟན་གྱི་སྟོགས་སུ་གཏད་ཀྱང་སེམས་ཀྱིས། དེ་ནི་སྟོག་བརྟན་ཏེ་ལྷ་མོ་ཅམ་དང་དོན་དོ་
མ་མ་ཡིན་པར་ཤེས། དེར་བརྟེན། ལྷ་མོ་གཅིག་ཉིད་ལ་བལྟས་ཀྱང་། མཚོང་ཚུལ་གཉིས་ཡོད། གཅིག་གི་གཞུགས་བརྟན་གྱི་ཚོར་
སྤང་མེད་པར་མཚོང་བ་དང་། གཞན་དེ་ནི་གཞུགས་བརྟན་ཡིན་པར་ཤེས་བཞིན་དུ་མཚོང་བ་དེ་ཡིན།” ཞེས་སྤང་ལ་རང་བཞིན་
མེད་བ་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུར་གཞིགས་པའི་ཚུལ་ཡང་བཀའ་སྤྲུལ།

ཚོམ་བ་པོས། “སྐུ་མཁུན་ལྗེད་ཀྱིས། ཉམས་ཉོགས་དེ་ཚོ་གཞན་ལ་གསུང་སྟོང་ངམ།” ཞེས་བཀའ་འདྲི་ལྷུས་པར།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “པོ་རབས་བདུན་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོང་ཅམ་ལ། སྟོང་ཉིད་གྱི་གོ་བ་དེ་ཉོགས་འབུལ་གྱི་ཚུལ་དུ་ཡོངས་འཛིན་
སྤོང་རིན་པོ་ཆེར་ལྷུས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ། དེ་ནས་སུ་མཐུན་དེ་བོད་སྐད་ཀྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་བར་གསུང་
སྤྱད་ཀྱིས། “སྤོང་རིན་པོ་ཆེས། མི་རིང་བར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནམ་མཁའི་རྣལ་འབྱོར་པར་འགྱུར་ངེས་ཞེས་གསུངས་པ་རེད།” ཅས་
དབྱིན་སྐད་དུ་བསྐྱུར།

ཚོམ་བ་པོས། “ཉམས་ཉོགས་དེ་མངོན་དུ་མཚད་ཡོད་དམ།” ཞེས་ཉམ་ཚུང་དུའི་ཚུལ་གྱིས་ཐད་ཀར་བཀའ་འདྲི་ལྷུས་པར།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ཤེས་ཀྱིན་མེད།” ཅས་གསུངས།

ཡང་བོད་སྐད་དུ་བཀའ་སྤྲུལ་བར་གསུང་སྤྱད་ཀྱིས། “ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ཉམས་ཉོགས་རྟོག་ཏུ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བཞིན་
ཡོད་ལ། གལ་ཏེ་ད་ལྟ་ཡོངས་འཛིན་སྤོང་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བཞུགས་ཏེ་ཉམས་ཉོགས་ཀྱི་ཚུལ་གསལ་ན། ཤིན་ཏུ་མཉེས་པོ་གནང་བ་
ལ་རྒྱགས་དོགས་གཏན་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད།” ཅས་དབྱིན་སྐད་དུ་བསྐྱུར།

སྤྱར་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་དབྱིན་སྐད་དུ། “ངོས་ཀྱིས་གཞན་ལ། སྟོང་རྗེའི་ཉམས་སྤང་དང་སྟོང་པ་ཉིད་གྱི་གོ་བའི་སྟོར་
འགྲུལ་བཤད་ག་དུས་བརྒྱབས་ཀྱང་། ངོས་རང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་མེན་པ་དང་། སྟོང་པ་ཉིད་ཉོགས་མེད་ཅེས་གསལ་པོར་ཤོད་
ཀྱིན་ཡོད།” ཅས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ནས་ཀྱང་ཉམས་ཉོགས་འབྱུངས་པའི་ཚུལ་གཞན་ལ་རྒྱུར་ཅམ་རེ་

གསུངས་པ་ནི་སེམས་འབྱུགས་བསྐྱེད་པ་དང་ཚོས་ལ་བསྐྱུལ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ཚུལ་ཡང་བཀའ་སྤྲུལ།

དེ་ནས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཚོག་གིས། “ངོས་རང་ལ་ཆ་མཚོན་ན། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་མེད་ཀྱང་། ད་ལྟ་རིམ་ཅེ་མོ་
མཚོང་སྐབ་མཁན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ད་དུང་རི་ཅེར་བསྐྱེབས་མེད་ཀྱང་སྐྱེབ་སྐབ་པའི་ཚོར་སྤང་ཡོང་གིན་འདུག །” ཅས་ཉམས་
ཉོགས་ཀྱི་ཅེར་སོན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བའམ་མཚོག་གི་འབྲས་སུ་ཐོབ་པ་ལ་རྒྱུར་ཐག་དེ་ཅམ་མེད་པའི་ཚུལ་གསུངས།
གོང་དུ་གྲིས་པ་རྣམས་ནི། གནས་དུས་མི་འདྲ་བར་ཐོར་ཅམ་རེ་གསུངས་པ་རྣམས་བསྐྱུས་ཏེ་གྲིས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014

ལོར་ཐའི་མན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ཚོས་ལྷ་བར་སྐུལ་བའི་བཀའ་ཚོས་ཀྱི་མཚུག་ཏུ་རིས་ལན་ཞིག་གི་འཕྲོས་དོན་དུ་བཞད་མོ་
དང་བཅས་ཉེ་བཀའ་སྐུལ་བ་ནི།

ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། ལོ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་བདུན་ཅུ་ལ་ལྷོང་ཉིད་ལ་མོས་བ་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཚོར་
བ་གང་ཡང་མེད། ཁ་ནས་སྟོང་བ་ཉིད་དང་བརྟེན་ནས་བཏགས་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་གྱིན་ཡོད་ཀྱང་ཚོར་བ་དེ་ཅུ་
མི་འདུག །དེ་ནས་པལ་ཆེར་ལོ་སྐུལ་ཅུ་ལ་ལ་གཞི་ནས་ལོ་བཞི་གི་ལོ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
མེད་གྱི་ཚོར་བ་ཞིག་བསྐྱེད་པ། དེ་ནས་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྷ་བཅུ་དྲུག་ཅུ་ཡར་བསྐྱེད་པའི་ལོ་དུས་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་གྱི་ཚོར་
བ་དེ་ཤུགས་ཆེ་རུ་ཆེ་རུ་འགྲོ་གིན་འདུག། ལོ་བདུན་ཅུ་ལ་ལྷོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་།དེའི་ཚོར་བ་ཤུགས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བ་
ཀྱིན་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་འདུག །གཟུགས་སྐྱ་རི་རོ་རེག་བྱ་སྟེ་རེག་བྱ་ལ་འཁྲིག་པའི་རེག་པའང་ཡོད། འདོད་པའི་
ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་བ་དེ་ཚོའི་གས་དེ་པལ་ཆེར་མེད་པར་གྱུར་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད། ལྷོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བས་དེར་
ཤུགས་ལེ་པོ་ཅིག་ཐེབས་ཀྱིན་འདུག །ཅུས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལྷ་བ་ 12 ལན་རྒྱ་གར་སྟོ་སྐྱོགས་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་

རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་ལམ་རིམ་བཀའ་བྲིད་སྐབས།

ཉམས་སྤོང་གང་ལ་གང་འཚམས་ཡོད། འདི་ལྟར་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་དུས། དངོས་གནས་ཤང་གནས་ཀྱིས་ལམ་གྱི་བདེན་
བ་དེ་འདི་འདྲ་ཞིག་རེད་ཨང་སྐུལ་བ་ཞིག་དང་། དེའི་ཐོག་ནས་ཕྱིན་བ་ཡིན་ན། འགོག་པའི་བདེན་བ་ཡོང་ས་རེད་སྐུལ་བ་
ཞིག་དང་། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་སྟོར་དགུ་ཟེར་བ་དེ་དག་ག་རེ་ཡིན་ཀྱང་རུང་མིན་ཀྱང་རུང་། གང་ལྟར། དམིགས་རྣམ་
ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་དེ་དག་ཅ་བ་བདེན་འཛིན་ལ་སྐྱབ་ཡོད་པས། བདེན་འཛིན་ལ་འགྲུལ་སྤྱོད་ཅིག་ཐེབས་ཡོང་དུས།
འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་བ་པལ་ཆེར་མི་ཡོང་བའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཀྱིན་འདུག །ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་
གྱི་ལམ་བསྐྱོམས་ནས་དེ་ལྟར་གྱུར་བ་མིན། ལྷོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་བསྐྱོམས་བ་དེ་གས་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་དེ་དག་གི་
ཤུགས་དགའ་རབ་ཆག་བསྐྱད་པའམ་རུལ་བའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་གིན་འདུག །འདོད་ཉོན་རགས་པར་གཉེན་པོ་
བསྟེན་སྦྲངས་དེ་ཡང་ཆགས་སྤང་གི་ཉེས་དམིགས་ལ་བསམ་སྒྲོ་བཏང་བ་གཅིག་སུ་མ་ཡིན་པར་བདེན་འཛིན་ལ་གཞོད་
བ་བཏང་ནས་དེའི་ཤུགས་རྒྱུ་ཐེབས་ཡོང་བ་རེད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འགོག་བདེན་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་ས་རེད་སྐུལ་བ་
ཞིག་འཆར་ཡོང་གིན་འདུག །ཚོས་དགོན་མཚོག་ཟེར་བ་འདི་ལྟར་ངོ་འཕྲོད་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྐུལ། ལོང་དུ་ཤངས་
བ་ནི་ཉེ་ལམ་གསུངས་པའི་བཀའ་ཡིན་ཡང་། དེ་ལྷ་སུ་སྤར་ནས་བྱུང་ཟེན་ས་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཉེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1993
ནང་ 11 ལན་ཨ་རིའི་ཚགས་པར་གྲགས་ཅན་ཞེ་ཏུ་ཡོ་ཀ་དུས་བབ་ཀྱི་གསར་འགོད་པས་བཀའ་འདི་ལྷ་སྐབས། གསར་
འགོད་པས། “ལེ་ཤུའི་སྟོན་བ་ཡང་སྐྱ་རྒྱུང་བཞེངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ལགོང་ས་མཚོག་སྐྱ་རྒྱུང་བཞེངས་སྤོང་ངམ།” ཞེས་
བཀའ་འདི་ལྷས་པས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ལེ་ཤུའི་སྟོན་བ་དང་རེད་གཉེས་བསྐྱར་ཉེ་བཤད་མི་རུང། ཁོང་ལྟོན་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། བྱིད་ཀྱི་རི་བའི་
ལན་ལ། ངོས་རང་ལོ་ན་གཞོན་པའི་སྐབས་རྒྱུང་ལངས་སྤོང་། འོན་ཀྱང་། འདས་པའི་ལོ་ངོ་སྐུལ་ཅུ་ཅུ་གྱི་རིང་པལ་

ཆེད་རྒྱུ་ལངས་མ་སྲོང་། འོན་ཏེ་གཞིག་ལ། གཞོན་སེམས་སམ་ཞེ་སྤང་ནི་ལམ་ཆེད་རྩ་བ་ནས་ཡལ་ཟེན།¹⁰² ཞེས་བཀའ་
སྤྱུལ། ཡང་དེའི་སློབ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1991 ལོར་སི་ལེ་ཤེན་(Sweden)ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་སྐབས་སློབ་སྦྱོར་གྱི་ཞུས་ཞུས་ལ། “སློབ་
དང་ཞེ་སྤང་གཉིས་ལ་བྱུང་བར་ཆེ། སློབ་ནི་བདེ་གི་ཡིད་འགྱུ་དེ་མ་ཐག་ལུས་དག་གི་རྣམ་འགྱུར་དུ་མཛོན་བར་བྱེད་པའི་
སེམས་ཚོར་དྲག་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། བཅེ་བས་ཀྱང་སློབ་པའི་འདྲེན་པའི་སྐབས་ཡོད། ཞེ་སྤང་ནི་གཞོན་འདོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་
ཡིན་པས་རང་གཞན་ཀྱང་ལ་གཞིག་ཏུ་འཆོ་བ་ཡིན་སྐབས་དེས་བར་དུ་སློང་དགོས།” ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་བཀའ་སྤྱུལ།
ཀྱུང་རྫོག་བྱུང་བའི་སྤྱི་ལོ་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་ཉམས་བཞེས་དང་དེ་ཉིད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་འབྲུངས་ཚུལ་མདོ་ཅོམ་
བརྗོད་པ་ལ་ཟེན་བྲིས་ཤོག་བྱུང་ལས།

ཕྱི་ལོ་ཆེག་སློང་དགུ་བརྒྱ་དུ་བུ་ལུ་ལོར་ལུ་བྱ་རྒྱ་མ་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱོན་འཛིན་རྒྱལ་གྱི་དུང་ནས་བདག་བས་གཞན་
གཅེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་རི་ལྷོ་སློང་བའི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་སློབ་པའི་མདོ་དུ་བྱུང་བའི་
ལོགས་བཤད་བྱུང་བའི་སེམས་དཔེ་སློབ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཟབ་ཁྲིད་ཐོབ་སྟེ། དེ་ནས་བཟུང་ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་
གཞུང་ཤིང་སྤྱི་ལོ་ལྱིས་ཆོག་ཅོམ་ཡང་བསམ་བར་མི་རུས་པའི་བདག་བས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་
རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྒྱལ་སྤྱི་གྱི་སློབ་པ་རྣམས་པོ་ཆེ་དག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཉམས་བཞེས་ཆེད་མཛད་པས་བདག་
བས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་རིགས་པའི་ལམ་ནས་སློབ་ཏུ་མེད་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་
འབྲུངས་པས་ཅེ་མཛད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལོན་ལས་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ལ་འདྲེན་པའི་དད་ལྷན་གྱི་
ཚོགས་བཤུར་གིས་མི་ལང་བར་མཛུལ་ཁ་དང་། ཚོས་འཆད་ཁྲིད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཉིན་བསྐྱུང་མར་རི་ཅོམ་གཞན་ཡང་ཞལ་གྱི་
མདངས་རྒྱས་ཤིང་། དམ་བའི་རྣམ་པའི་ཆ་སྤྱོད་པོ་ཅོམ་ཡང་མཛུལ་དུ་མེད་པར་ཉམས་ཏུ་འཇུག་དུས་ལྱིས་བཞུགས་པ་འདི་
བྱུང་བ་ལགས། ལུ་བྱ་རྒྱ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་སློབ་པའི་ཟབ་ཁྲིད་ཐོབ་པ་ནས་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་
རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཉམས་ལེན་གྱི་མཐིལ་དུ་མཛད་ཅིང་། འོན་ཏེ་ཅོམ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ཚོས་གྱི་སྤྱིང་པོ་དེ་ཉིད་ལ་
འགོད་ཕྱིར་གཞུང་གཞན་ལས་སློབ་པའི་འཆད་ཉན་ལ་སྤྱོད་པའི་མཛད་དེ་གཞུང་འདི་ཉིད་ལམ་ཆེད་ལོ་ལྷོར་
འཆད་ཁྲིད་མཛད་བཞིན་པའི་ལགས་སོ། ཞེས་གསལ་ལ། འདིར་ཡང་སློབ་ཉེ་བརྗོད་པའི་སློབ་པ་མ་རྙེད་ཀྱང་།
གསུང་དུ་མ་བཞགས་ཤིང་ཉན་ཉེ་ཅུང་ཅོམ་རེ་བརྗོད་པར་འདོད་ཅིང་། མཛད་རྣམ་འབྲི་བའི་ལས་ལྷན་སྐབས་ལ་ཡང་དེ་
ཡིན་སྐྱེས་པས་ཐོག་མར་འདི་ལྷོར་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

འོས་གྱིས་སློབ་པའི་ཆེན་པོ་སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་ལུས་བ་ཡིན། སྐབས་དེར་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་ཟེར་དུས་སྤྱིང་སློབ་པ་
ལུ་དུ་བྱུང་བ་ཉེ་ལས་པའི་རྩ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་ཅེས་མོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་རྒྱུ་ལ་སྤྱི་ལོ་ལོ་ལྷོར་བའི་སེམས་ཀྱི་ལོད།

¹⁰² Claudia Dreifus ཞེས་པས་བྲིས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1993 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 28 ཉིན་ནིུ་ཡོག་དུས་བབ་སྟེང་ཐོན་པའི་བཅར་འདྲིའི་རྩོམ་
ཡིག་ལས་པའི་བསྐྱུར་གྱིས་བཤུས།

དེ་ནས་གཤམ་པོ་ལོ་མཚན་ལོང་དུ་ས་སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་གི་འདུག། དེ་ནི་གོ་མས་པའི་སྤྲོ་བས་ཀྱིས་
བྱུང་བ་ལས། གཏམ་གསར་བ་ཞིག་ཐོས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་མིན།¹⁰³ ཞེས་དང། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1971 ལོར།
ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། ལྷ་ཡི་རྣལ་འབྱོར་ཞིག་བཏོན་པ་དང་སྤྱོད་འཇུག་མགོ་ནས་མཇུག་བར་དུ་བསྐྱབས་པ་གཉིས་
ལས་གང་སེམས་ལ་པན་ཐོགས་ཆེ་བ་འདུག་ཅེ་ན། སྤྱོད་འཇུག་མགོ་ནས་མཇུག་བར་དུ་བསྐྱབས་པ་དེ་པན་ཐོགས་ཆེ་
བ་འདུག།¹⁰⁴ ... ང་ཚོ་ཚང་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། སྤྱོད་འཇུག་ནི་ས་དགོ་བཀའ་རྙིང་རྩོམ་དང་བཅས་པས་ཉམས་
ལེན་གྱི་པའི་གཞུང་ཡིན་ལ། སལ་ཆེར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དབང་ཞི་བ་ལྷན་སྤྱོད་འཇུག་མཚན་པ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ།
བྱང་རྒྱལ་སེམས་སྤོང་གི་གཞུང་ལ་འདི་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་འཕགས་པོ་དུ་གང་དུ་ཡང་བྱུང་མེད་པ་འདྲ། ... དེའི་འགྲེལ་བ་
ནི་གཙོ་བོ་རྗེ་དཔལ་སྤྲུལ་གྱི་དངོས་སློབ་མཁན་པོ་ཀུན་དཔལ་དང་ཐུབ་བསྟན་ཚོས་གྱི་གྲགས་པའི་འགྲེལ་བ་གཞིར་གྱེད་
པ་ཡིན།¹⁰⁵ ཞེས་སེམས་དབང་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷའི་གཞུང་དང་དེའི་འགྲེལ་བ་དག་ལ་གསན་བསམ་མཚན་པའི་ཚུལ་
དང། སྤྱི་ལོ་ 1995 ལོར་དབྱིད་ཚེས་སྤུ་སྤུལ་བའི་སྤྱོད་འཇུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས། “རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་ལམ་རིམ་ཆེ་
འཕྲིད་གཉིས་གྱི་ཐོག་ནས་ལམ་ལོངས་རྗེས་གྱི་བར་བསྐྱེད་པ། དེ་ནས་སྤྱི་སྤྱི་བའི་དབྱུང་མ་རིན་ཆེན་མེད་པ་དང་ཞི་བ་ལྷའི་
སྤྱོད་འཇུག་གཉིས་གྱི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་འཇུག་བཏོན་ན། སེམས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་དགའ་རབ་ཐེབས་ཐུབ་པ་ཞིག་འདུག།”ཅེས་གྱུང་
བཀའ་སྤྲུལ། དཀའ་སྤྱད་མཚན་ཚུལ་དང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་རྒྱུད་དུ་འཁྲུངས་ཚུལ་ལ། ལོ་རབས་
དགུ་བཅུ་པའི་ནང་བཞུགས་སྐར་དུ་སར་དཔལ་གསར་བ་འདུས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས་ཤིག་ལ།

ང་ཚོས་ཉམས་ལེན་བྱས། ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་ན་སེམས་ལ་ཉན་ཉན་འཇུར་བ་ཐེབས་སྤྱི་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་
ཐམས་པེད། ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ནའང། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དང་སྤོང་ཉིད་ཉོགས་པའི་ལྷ་བ་ཐེར་བ་ལྷ་བུའི་ཉོགས་
པའི་ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་དེ་འདྲའི་རིགས་རྩ་བ་ཉིད་ནས་མེད། ཡིན་ནའང། ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་བརྒྱབས་ནས་ ... ངོས་
ཀྱིས་ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་པ་དེ་ཡང་ལོ་གཅིག་གཉིས་ཅམ་ཞིག་མ་རེད། ཉ་ལམ་འདས་པའི་མི་ལོ་སྤུལ་ཅུ་སོ་གངས་
ཅམ་གྱི་རིང་ལ་ལྷ་ཚུགས་དགའ་རབ་བརྒྱབས་པ་རེད། མ་གཞི་དེ་སྤོང་ནས་ཀྱང་ལྷ་ཚུགས་ཅུང་ཅམ་བརྒྱབས་ཡོད།
ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱབས་ནས་ལྷ་ཚུགས་ཅུང་ཅམ་བརྒྱབས་པ་ཡིན། དེ་བརྒྱབས་ཡོང་དུ་ས་སེམས་ལ་འཇུར་བ་
ཞིག་ཉན་ཉན་འགོ་རྒྱུ་འདུག། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་། ཁྱེད་རང་ཚོས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གྱིས། སྤྱི་རང་རང་ཚོ་གཅིག་པ་རེད། ང་
བསོད་ནམས་ཅུང་ཅམ་ཆེ་བ་ཡོད་འགོ། ད་ལྟ་ང་ཚོས་མཚོན་ཆོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། དགོས་པོ་
བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ཆེ་རབས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སློབ་ལམ་གྱི་མཐུ་ཆེན་པོ་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་གསལ་
པོ་རེད། དེ་ཅམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད་པ་ལས་གཞན་ང་ཚོ་ཚང་མར་མིའི་སྐད་པ་དང་འགྲེལ་བའི་ཡོན་ཏན་སྤྱི་བའི་རྒྱ་
ཆ་ཡོད་པ་དང། ཚོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལོང་ནས་ལོང་དུ་འཕེལ་བ། བྱམས་སྤྱི་རྗེ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་གྱི་

¹⁰³ སྤྱོད་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ལྷན་ཁྲིམ་པའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།
¹⁰⁴ སྤྱོད་འཇུག་བཀའ་ཁྲིད་ཟེན་ཟེས་ལས་བྱངས།
¹⁰⁵ སྤྱོད་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ལྷན་ཁྲིམ་པའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

ཅུ་བ་པན་སེམས་དང་སྤྲོད་རྗེས་བསམ་པ་འདྲ་པོ་ཡོད་པ་གཅིག་མཚུངས་རེད། བྱེད་པར་ཅུ་ནས་མེད། ཅེས་དང་། ཡང་ལོ་
རབས་དགུ་བརྒྱ་པའི་ནང་གནང་བའི་བདེ་མཚོག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས།

གོམས་ན་སྐྱབས་ལེན་ལྟར་བའི། །དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་ནས་
གོམས་འདིས་བསྟེན་ན་སེམས་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཐེབས་པ་དེ་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་ཐམ་པ་རེད། རོས་ཀྱིས་ཀྱང་ཆེན་པོ་ཐུབ་ཀྱིན་
ཡོད་པ་མ་རེད་དེ། ལྷ་ཚུགས་ཉོག་ཅམ་བརྒྱབས་ཡོད། བྱེད་ལུག་གི་སེམས་ཟེར་བ་དེ། ཨ་ཅི། ཞེ་པོ་ཅིག་རེད་ཅེས་འཇག་
ཡོད་གིན་འདུག །དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་། གོམས་ན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་སྐབས་ཤིག་ནས་མ་གཏོགས་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད།
མགོ་སྟོད་དེར། བྱེད་ལུག་གི་སེམས་ཟེར་ན། ཅུ་ཆེན་པོ་ལྟ་རེད་དེ་སྤྱི་ཁག་པོ་རེད་བསམ་པ་ཞིག་འཇག་གིན་ཡོད། ག་ལེ་
ག་ལེ་ལ་གོམས་ཡོད་དུས། བྱེད་ལུག་གི་སེམས་ཟེར་དུས་ཞེན་ཁོག་ཅིག་བསྐྱེབས་ཏེ། དེ་ཡག་པོ་ཞེ་པོ་ཅིག་རེད་
བསམས་ནས་དགའ་ཡང་དགའ། སྐྱོ་ཡང་སྐྱོ་བའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་སྤེལ་ཡོད་གིན་འདུག །དེ་དག་གོམས་ནས་ཡོད་གིན་
ཡོད་པ་རེད། ང་རང་ཚོ་ཆང་མའི་སེམས་དང་རྣམ་དགོད་གཅིག་པ་རེད། གོམས་ན་ཡོད་གི་རེད། མི་ཡོང་བ་གཅིག་ཀྱང་
ཡོད་པ་མ་རེད། རྒྱལ་བ་འིན་པོ་ཆེ་ཞེས་ཁྲིའི་སྐང་ལ་ཡོད་མཁན་དེ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད་སོགས་བསམས་ན་
གཏན་ནས་འགྲིག་གི་མ་རེད། ད་ལྟ་རོས་ཀྱི་སེམས་སུ་བྱེད་ལུག་གི་སེམས་ཞེས་ཟེར་དུས་དགའ་སྐྱང་དང་སྐྱོ་སྐྱང་ལྟ་བུ་
ཡོད་བསྐྱད་པ་དེ་གོམས་ནས་བྱུང་བ་རེད་མ་གཏོགས། མ་གོམས་པར་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཀུ་རེ་འདྲ་པོ་ཞིག་བཤའ་ན།
རོས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱེད་ལུག་གི་སེམས་དེ་ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་གནང་ལ། བ་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་གནང། རོས་རང་
གིས་དགའ་ལས་བརྒྱབས་ནས་བྱུང་བ་ཡིན། ཨ་མ་ལགས་དང་བ་ལགས་ཀྱིས་གསོལ་རས་སུ་མ་གནང་ཡང་རང་ཉིད་
ཀྱིས་དགའ་ལས་བརྒྱབས་ཏེ་སྐྱོམས་དང་། ཉན་ཉན་འགྱུར་བ་འགྲོ་གི་རེད། དེ་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་ཐམ་པ་རེད། ཐག་ཚོད་པ་

རེད། ཅེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སྐྱེལ་ཅིང་། སྐབས་གཞན་དག་ཏུ་འདྲ། “སྤོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་དང་བདག་བས་
གཞན་གཅེས་པའི་བྱེད་ལུག་གི་སེམས་འིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་སྤོང་བ་སྤེ་ཐེན་ཅམ་ཡོད།” ཅེས་དང་། “སེམས་དེ་གཉིས་ལ་
ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྤོང་བ་ཐོབ་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད་”ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་སྐྱེལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་ལ་དྲགས་
སུ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གི་སྟོན་འགྲོའི་གསུང་ཚེས་སྐབས། “དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས། དེ་ལྟར་སྐྱོ་སྐྱོ་ཐེར་གིས་སྐྱང་བ་
གསལ་བྱས་པའི། །རང་གི་ལག་ན་གནས་པའི་སྐུ་རུ་ར་བཞིན་དུ། །སྤིད་གསུམ་འདི་དག་མ་ལུས་གདོད་ནས་སྤྱེ་མེད་
པར། །རྟོགས་ཏེ་ཐ་སྐྱད་བདེན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འགོག་པར་འགྲོ། །ཞེས་བདེན་གཉིས་ཀྱི་སྐྱོར་བཤའ། དེ་ནས། ཉག་ཏུ་
འགོག་པར་གཏོགས་པའི་བསམ་ལྡན་ཡིན་མོད་ཀྱི། །འགྲོ་བ་མགོན་མེད་པ་ལ་སྤྲོད་རྗེས་སྤྱེད་པར་བྱེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་
ལམ་ཞིག་སྐྱོམ་དུས།” ཞེས་གསུངས་ཏེ་སྤྱོད་ཆབ་བསེལ། སྐྱར་ཡང་ཞལ་སྤྲོ་ནས། “དེ་ལྟར་བསམ་སྐྱོ་བཏང་ཡོད་དུས།
དེ་ཞེ་པོ་ཅིག་རེད་འདུག །”ཅེས་གསུངས་ཏེ་ཡུད་ཅམ་ཅང་མ་གསུངས་པར་བཞུགས། དེ་ནས།

དེ་ལྟར་བསམ་སྐྱོ་བཏང་ཡོད་དུས། སངས་རྒྱུས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་དག་གིས་བསྐོ་ཁ་འབྱེད་
ལྟར། །གསུང་གི་འོད་ཟེར་དག་གིས་འཇིག་རྟེན་གསལ་བར་མཛད། ཅེས་པ་དེ་དངོས་གནས་ཤང་གནས་རེད་འདུག་
ག(པ)། བསམ་སྐྱོ་གཏོང་བའི་དོན་དེ་གཞི་དངོས་པོ་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་བསམ་སྐྱོ་གཏོང་རྒྱུ་འདུག་ག །དེར་ཡང་

ཡང་འབད་བཅོམ་བྱས་ན། དེ་ཡ་མཚོན་ཞིག་རེད་སྟེ་མཉམ་པ་ཞིག་དང་། དེ་ལྟར་ག་ལེ་ག་ལེར་གོ་མས་ཡོད་དུས། སེམས་ལ་
ཚོར་བ་བྲགས་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱེ་བ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྤོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་གཉིས་ཀར་རྩོམ་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ལྷ་
རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་མེད་དེ། རྩོམ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་གང་འཚམས་ཤིག་ཡོད་པའི་བཟོ་འབྲུ་པོ་ཞིག་རེད། རྩོམ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་
ལྷན་བྱ་ཞིག་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་ནའང་སེམས་ལ་གཞན་དང་མི་འབྲུ་བའི་ཚོར་བ་ཞིག་སྐྱེ་བ་དང་། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་
མངོན་གྱུར་པ་དགའ་རབ་མགོ་ཚུགས་ལ་ཞིག་པལ་ཆེར་ཡོད་གིན་འདུག་ག། (བ།) ཞེས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ལ་རྩོམ་
བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ཐོན་པ་དང་འདོད་ཉོན་མངོན་གྱུར་པ་མགོ་ཚུགས་པའི་རྩོམ་བཀའ་སྟེན། བསྐྱོམ་བྱའི་དོན་ལ་སྤྱོད་བ་
རི་ལྟར་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་ལ། ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱིས།

ཐོག་མར་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡིད་དཔྱོད་ཅམ་ཀྱི་གོ་བ་ཆགས། དེ་ནས་བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་
རེས་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱས། དེ་ལ་སྐྱོམ་བྱུང་གིས་གོ་མས་འདིས་བསྐྱེན་ནས་ཉམས་སྤོང་སྐྱེས། ཉམས་སྤོང་ཡང་། ཐོག་
མར་བསྐྱོམ་བྱའི་དོན་དེ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་སྐྱོ་ལ་ཤར་ནས་དམིགས་ལོག་ཏུ་རྒྱུད་པའི་སྤྱོད་བ་དང་། དེ་ནས་དེ་ལ་འདིས་པར་
བྱས་ཏེ་དེ་ལོ་བསྐྱོམས་ན་སྐྱེ་ས་རེད་སྟེ་མཉམ་པའི་ཉམས་སྤོང་ཏུ་རྒྱུད་པའི་སྤྱོད་བ། དེ་ནས་སྤྱོ་མཐུད་དུ་བསྐྱོམས་ཏེ་བསམ་
སྐྱོ་རུང་ཅམ་བཏང་ན་སེམས་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཐེབས་པ་དང་། བསམ་སྐྱོ་མ་བཏང་ན་མི་ཐེབས་པའི་རྩོམ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་
ཐོན། དེ་ལྟར་སྤྱོ་མཐུད་ནས་བསྐྱོམས་ཏེ་མཐར། རྒྱུན་དང་འཕྲད་ན་རང་གི་རང་གིས་སྤྱོད་བ་འབྱུང་བའི་རྩོམ་མེད་ཀྱི་
སྤྱོད་བ་སྐྱེ། དེ་དག་ལ་རིམ་པས་བསྐྱེད་དགོས་པ་ཡིན།¹⁰⁶ ཞེས་བཀའ་སྟེན། དེ་ལྷ་བྱའི་སྤྱོད་བའི་གོ་རིམ་དང་ཁྱད་པར་

ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་རྣམས་ཐུགས་སྤོང་དངོས་ཀྱི་སྤྱོད་ནས་སྦྱུལ་བར་གཤོན་མི་ཟ་བས། ཐུན་མོང་སྤྱང་ཚོད་ཀྱི་དབང་དུ་
བྱས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ལ་རྩོམ་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ཐོན་ཐེན་པ་ལོ་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཏུ་འཁུམས།

གསང་བ་སྤྲུགས་ཀྱི་ལམ་ལ་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་རི་ལྟར་བསྐྱུངས་པ་ཡང་རུང་ཅམ་བཞེད་པར་འདོད་
དེ། དེ་ཡང་སྤོན་པོད་དུ་བཞུགས་པའི་སྐྱབས་དང་བཅོན་བྱོལ་དུ་ཐེབས་ནས་རིས་མེད་མ་གཞན་པའི་གོང་དུ་གཙོ་བོ་
གསང་བའི་འདིགས་གསུམ་ཀྱི་རིམ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་གཙོ་བོར་མཛད་ཅིང་།
རིས་མེད་གཞན་པའི་རྗེས་སུ་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱུམས་ལ་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་མཛད། དེ་ལ་<<མཛད་
རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་རྗེའི་རོལ་མཚོ>>ར་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

ཡི་དམ་ཀྱི་གཙོ་བོ་གསང་བ་འདུས་པ། འདིགས་བྱེད། བདེ་མཚོག་འིལ་བུ་ལུས་དཀྱིལ། རྣམ་འབྱོར་མ། ཡང་ས་སྐྱའི་
གསེར་ཚོས་བརྩུ་གསུམ་ནང་གི་ཀྱ་རུ་ཀྱ་སྐྱེ། ལྷིས་སུ་ལུར་བ། ཀྱི་རྗོར་སོགས་མང་པོ་ཞིག་འདོན་གྱིན་ཡོད། ... རྗེ་རིན་
པོ་ཆེའི་གསུང་འདུམ་པོ་ཉི་བཙོ་བརྒྱད་ནང་གསང་བ་འདུས་པའི་སྐོར་ཁོ་ནར་པོ་ཉི་ལྷ་འདུག །བདེ་མཚོག་ལ་པལ་ཆེར་
པོ་ཉི་གཅིག་ཅམ་རེད། འདིགས་བྱེད་ལ་པོ་ཉི་བྱེད་ཀ་ཅམ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་མེད། རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་གསང་བ་འདུས་
པ་གཙོ་བོར་གཞན་བར་མ་ཟད། མགོན་པོ་སྤྱོ་སྐུ་རང་གིས་ཀྱང་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་རིམ་ཀྱི་སྐོར་ལ་མདོར་

¹⁰⁶ 2014 ལོའི་དུས་དབང་སྤོན་འགྲེལ་བཀའ་ཚོས་དབུ་མ་རིན་མེད་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

བྱས་དང་མདོ་བསྟེ། དེ་ནས་གསང་བ་འདུས་པའི་རྫོགས་རིམ་གྱི་སྐོར་ལ་རིམ་ལྔ་བཅས་མཛད་ཡོད། དེ་ནས་ཨ་ཅུ་དེ་
མའི་སྐོར་བསྟེན། ལྷ་བ་གསལ་པའི་སྐོར་གསལ། དེ་ཚོའི་གསལ་ཡོད་པ་ཡིན་དུས་སྐོར་བའི་པོ་འདུག། ཚད་ལྡན་གྱི་མཁས་
བྱས་ཚད་མེད་ཡོངས་གསལ་རྣམས་ཀྱིས་ཉམས་བཞེས་གནང་གིན་ཡོད་པ་དེས་ཀྱང་སེམས་ནང་ཚོར་བཞིག་སྟེན་གྱིན་
འདུག། ཅེས་བཀའ་སླུལ། རིམ་གཉིས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་གནད་འདོན་ས་ནི་གཙོ་བོ་རྒྱུད་རྒྱལ་གསང་བ་
འདུས་པ་དང་། གནད་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་གི་གཙོ་བོ་གོང་གསལ་རྒྱ་གཞུང་རྣམས་དང་རྗེ་སྟོན་མའི་ལེགས་བཤད་དག་
ཡིན་ལ། ལྷ་འགྲུང་རྙིང་མའི་རྫོགས་ཆེན་གྱི་བཤད་པ་མདོ་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་ཡང་གསལ་བསམ་མང་དུ་མཛད་པའི་
རྒྱལ་བཀའ་སླུལ། ཉམས་རྫོགས་འཕེལ་བའི་རྒྱལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྲིད་རིམ་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་མགོན་པོ་མཚོག་
ནས།

[1966]ཀྱི་ལྷ་དགུ་པའི་ཆེས་ཉེར་བཞི་ནས་བཟུང་ཁོ་བོར་ལས་བྲེལ་དེ་ཅེས་མེད་པའི་སྐབས་དང་བསྟུན་གསང་འདུས་
འགྲེལ་བ་བཞི་སྟེན་གསལ་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་ལྷན་བསྐྱེད་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིམ་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་
དང་། ལྷག་པར་དུ་སྟེང་གཞིའི་ཡི་གེ་བཞི་བཅུའི་འགྲེལ་བཤད་དེ་གྲུབ་པའི་མཚམས་སུ་སྲིད་གསང་བ་འདུས་པའི་རྩ་
རྒྱུད་ལ་དད་བ་དང་། ཡང་སྐོར་དཔལ་ལྡན་ལྷ་བ་གསལ་བ་དེ་དངོས་གནས་མཁས་བྱུང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུབ་པ་ཞིག་
ཡིན་འདུག་སྟེ་མའི་དད་པ་དང་རོ་མཚར་སྟེན་ནས། ཉིན་མང་པོའི་རིང་སེམས་ལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་དད་པ་དང་
དགའ་སྐྱོར་མ་ཡལ་བར་སྐྱོད་པའི་བཀའ་ཁྲིད་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུབ་པའི་སྐལ་བ་བཟང་པོ་ཐོབ། ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1982
ལོ་བ་ 2 ཚེས་ 18 ཉིན་བཞུགས་སྐར་རྒྱལ་བའི་པོ་བྱང་དུ་རྗེ་སྟོན་མའི་ཁྲིད་ཡིག་ཡིད་ཆེས་གསུམ་ལྡན་གྱི་སྟེང་ནས་རྒྱ་
རོ་ཚོས་དུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་ཐེངས་གསུམ་པ་¹⁰⁷གནང་སྐབས།

¹⁰⁷ སྟོན་འགྲོའི་སྤྱི་བཤད་སྐབས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “**[དགྲེས་རྗོད་ལས།] འཚད་བ་པོ་རོ་ཚོས་ཀྱང་། [རང་གི་ཚོགས་སྡེ་ཉན་པོ་འདྲ་བ་།།
ཞེས་བ་ལྷན། འདིར་འཚད་བ་པོ་ཡང་ཨ་མདོ་བ། འཚད་སའི་ཡུལ་ཡང་ཨ་མདོ་བ། འཚད་བྱ་དེ་ཡང་ཨ་མདོ་བའི་གཞུང་རེད།**” ཅེས་བཀའ་སླུལ་
བ་ལྷན། རྗེ་སྟོན་མའི་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་<<ཟབ་ལས་རྒྱ་རོ་ཚོས་དུག་གི་སྐོར་ནས་འཁྲིད་པའི་རིམ་པོ་ཡིད་ཆེས་གསུམ་ལྡན>>གྱི་སྟེང་ནས་སྟེན་
པའི་བཀའ་ཚོས་འདི་ནི། སྤྱི་ཚེ་ཉིལ་པོར་དཔེན་གནས་སུ་ཉམས་བཞེས་ལ་གཞོལ་བ་ཨ་ཁུ་ཀུན་བཟང་གི་ཉམས་ལེན་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ། ཡང་
གསོལ་འདེབས་ལྷན་པོ་དགོས་པར་མང་སྐུལ་བ་ཡིན་ཚུལ་བཀའ་ཚོས་ཀྱི་དབུ་ཉིད་དུ་གསུངས། བཀའ་ཚོས་འདི་མ་གནང་གོང་ཨ་ཁུ་ཀུན་བཟང་
གིས་མི་ལོ་དགུའི་རིང་རྣལ་འབྱོར་མའི་བསྟེན་བ་གནང་བ་སོགས་སྐབས་ལ་ཉུང་བསྐྱེད་གནང་། ཁོང་ནི། མདོ་སྐད་གཅན་ཚར་འབྲུངས་ཤིང་སྤྱི་ལོ་
1959 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར། རྒྱ་གར་ལ་ཉེའོ་སའི་ལུལ་དུ་སྐབས་ལ་ལ་གཞོལ་སྐབས། ཁོང་བཞིག་དང་འཕྲད་པས་མིག་ལ་གཅིག་སྟེན་འདོད་ཀྱི་
འདུན་པ་འགོག་མེད་དུ་འབྲུངས། ཁོང་བའི་ཉིད་ཁྲིད་དེ་སྟོན་ཁང་དུ་བཏུག་དབུང་བྱས་མཐར་ཆུན་མ་ཚང་པའི་དབང་གིས་སྤྱིན་པ་དོན་རྫོག་ཏུ་མ་
འཁྲོལ། དེའི་རྗེས་སུ་རྗེ་བཀའ་དུ་སྟེན་མཚུབ་གཉིས་མེ་མཚོད་དུ་སྤུལ་བས་བཅན་པོའི་ནང་སྟོན་གསལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་
ཀྱང་རྗེས་དུ་མར་བསྟུགས་བཅོད་ཆེན་པོ་མཛད། མཐར་དགུང་པོ་མཚོ་མེབས་སྐབས་གནས་མཚོག་ལུ་མི་འགོགས་པར་སྐུ་སྤུང་རྟ་སར་
གནད་ལུ་བྱས། ལྷགས་འདུལ་སྐབས་དུར་ཁྲིད་དུ་འཛུགས་བ་སོགས་ཉམས་མཚོན་མདོ་བྱུང་བ་དུ་མ་བྱུང་། འདིར་གྲིས་བའི་ལོ་རྒྱུས་གལ་
ཆེན་འདི་ལྟ་བུ་མི་འབོར་ཆེད་ཡིག་འགོད་བྱས་པ་ཅེས་ལས་གཞན་ཅང་མིན།

ང་རྒྱལ་ཡིག་པོ་ཡོང་མིན་གསལ་སྤང་ལ་རག་ལས། ཐ་མལ་གྱི་སྤང་བ་བསྐྱུས་ནས་སྤོང་ཉིད་བསྐྱོམས། དེ་ནས་སྤོང་ཉིད་
དེས་པའི་སྤོང་དེ་བསྐྱུབ་གཞི་བྱས་ནས་ཡིད་དོར་བཞེན་ལག་གི་རྣམ་པ་[ཅན་གྱི་ལྷ་]ལས་ལ་བཏབ་སྟེ་གསལ་པོ་བྱང་ན།
ད་ཉིད་ང་ན། ང་ཆ་ཞེས་པའི་ཐ་མལ་པའི་ང་དེ་ཡང་མིན་ཞིང་། འབྲས་དུས་ཀྱི་ང་དེ་ཡང་མིན་པར་དག་པའི་ཕྱང་ཁམས་
སྤྱི་མཆེད་ཅིག་གསལ་བཏབ་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་དག་པའི་ང་ཞིག་ཡོང་། དེ་ལ་གོམས་པ་དགོས་ས་རེད།
གོམས་པ་མེད་ན་ཡོང་གི་མ་རེད། གོམས་པ་ཡོད་ན་ཆོ་ག་རིང་པོ་དེ་ཆོས་པན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གེད་ཀྱིན་འདུག །ད་ལྟ་
འདྲིར་འཕྲོས་བཤད་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བ་བ་ཡིན་ན། སྤོན་མ་སྤོན་མ་ཞིག་ལ། གཞུག་ལག་ཁང་གི་ཐོག་ཁང་གསང་བ་འདུས་
པའི་བདག་འཇུག་བཏོན་པ་རེད། བདག་འཇུག་གི་ཉིན་མོ་དེར་རིག་པ་དྲངས་པོ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་། གསང་བ་འདུས་པའི་
བདག་བསྐྱེད་ཀྱི་མགོ་ལྷག་མོས་ཀྱི་སྤང་བསྐྱེད་པ་དེ་ཆོ་ནས་མར་གསལ་སྤང་གང་འཚམས་ཤིག་བྱུང་། གསལ་སྤང་
དེ་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་དུ་བསྐྱེད་ན། དེ་ནས་ལྷག་མོས་ཀྱི་མཚན་པ་མཚན་པའི་སྐབས་ལ། རང་གི་ཐུགས་ཀ་
ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་ཞེས་ལབ་དུས། རང་སྟེ་ཡིད་དོར་ཤར་བའི་གསང་བ་འདུས་པ་ཞེས་གསུམ་བྲག་དུག་པ་ཞིག་
གསལ་ཡོད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་ཅམ་གྱི་ང་ཞིག་ཉན་ཉན་ཤར་ཡོང་གིན་འདུག །དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོང་སྤོང་། གཞན་
དུ་མ་གཡངས་པར་གསལ་སྤང་དེའི་ངང་དུ་སྤྱི་མཐུད་ནས་སྤོང་བྱུབ་ན། གསལ་སྤང་བརྟན་པོ་ཡོད་པ་དེས་ཐོགས་བྱས་
ནས་ང་རྒྱལ་བྱང་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་དང་། <<མི་ཆེ་དོན་ལྡན་ཡོང་བའི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ།>>ཞེས་པའི་

དབྱིན་དེབ་ལས་ཡུལ་མཚོག་གིས།

ངོས་རང་ལོ་རྒྱུད་པའི་དུས་སུ་གསང་སྤྱགས་ནི་ཚོངས་དང་ལ་བརྟེན་པ་ཞིག་ཏུ་གོ། ལོ་ཉེར་བཞིའི་སྤྱིང་པོད་ལོར་ནས་རྒྱ་
གར་དུ་ཡོང་བའི་རྗེས་སུ། འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་མཚན་པའི་སྤོང་ཉིད་སྤོན་པའི་གཞུང་རྣམས་ནན་ཉན་
གྱིས་བསྐྱབས། ར་རམ་ས་ལར་སྤོས་པ་ནས་ལམ་རིམ་དང་སྤོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ། གསང་སྤྱགས་བཅས་ལ་སྤོབ་གཉེར་དང་
ཉམས་ལེན་ལ་བརྟེན་པ་སྤྱི་ལྷག་བསྐྱེད། དེར་བརྟེན། ལོ་སུམ་ཅུར་སོན་ལ་ཉེ་བའི་མཚམས་ཉེ་སྤོང་ཉིད་ལ་སྤོང་བ་
སྤྱིས་པའི་རྗེས་སུ་ད་གཞོན་ལྷ་ཡི་རྣམ་འཕྲོར་གྱི་དགོ་མཚན་ལ་ངེས་པ་རྟེད། ར་རམ་ས་ལའི་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་གསང་
བ་འདུས་པའི་བདག་འཇུག་གཏོང་བའི་སྐབས་ཤིག །འདོན་ཆོག་གི་ཆོག་དོན་སྤོང་སེམས་རྒྱན་མཐུད་ནས་གནས་བྱུབ་
པ་ཞིག་བྱུང་། དེ་དུས་“རང་”ཞེས་པའི་ཆོག་ཐོན་པ་ན། ལུས་སེམས་ལ་བཏགས་པའི་ཐ་མལ་པའི་ང་ཡི་སྤང་བ་དེ་
ཡོངས་སུ་འགག་ནས། སྤང་གི་ཐ་མལ་པའི་གདགས་གཞི་རྟེང་པ་དེ་མ་ཡིན་པར་ཡིད་དོར་བསྐྱོམས་པའི་གསང་བ་
འདུས་པའི་སྤྱི་དང་ཐུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་ང་དེར་གསལ་སྤང་བརྟན་པོ་བྱུང་། [གསལ་སྤང་གིས་བྱངས་པའི་
ང་རྒྱལ་]དེ་ནི་སྤྱགས་ཀྱི་རྣམ་འཕྲོར་གྱི་སྤོང་པོར་གྱུར་པའི་ང་རྒྱལ་གྱི་རིགས་དེ་ཡིན། དེར་བརྟེན། གལ་ཉེ་ཁོ་ལོང་
བྱུང་ན་གཞུང་ཆེན་མོ་ནས་གསུངས་པའི་རྟེན་དུ་བྱུང་བའི་གོ་འཕང་མཐོན་པོ་དེ་ཐོབ་བྱུབ་པར་ཡིད་ཆེས་ཟབ་མོ་སྤྱིས། ཞེས་ཐ་

མལ་པའི་སྤང་ཞེན་ལོག་ནས་དག་པའི་གསལ་སྤང་དང་ང་རྒྱལ་བརྟན་པོ་ཐོབ་པའི་རྒྱལ་བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་གོང་གསལ་
སྤྱི་ལོ་ 1982 ལོའི་ལྷ་རྩོམས་དུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས།

སྤོན་མ་ནས་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པ་ཞིག་ཟེར་ཡང་རུང་། བད་དེ་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པ་རང་གེད་པ་བྱུང་སྐབས་པ་
གེད་པའི་སེམས་ལྷགས་ནི་དགའ་རབ་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མིང་གི་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཐའ་

གཅིག་ཏུ་སློམ་བརྒྱབས་ནས་བྱེད་ཐུབ་པའི་དུས་ཚོད་མེད་པས་དེ་ལྟར་ལུས་པ་རེད། དེ་དུས་ངོས་ཀྱི་བསམ་སློབ་ནང་
སེམས་ལྷགས་འདྲ་པོ་དགའ་རབ་ཡོད། རྒྱ་ལུས་དང་འོད་གསལ་སོགས་བསམ་སློབ་ནང་བར་རིམ་འདྲ་པོ་ཞིག་
བསྐྱེགས། དེ་ནས་དེ་ལྟར་བསམ་སློབ་བྱེད་ཡོང་དུས་ཐག་རིང་པོ་རང་མེད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་དང་། དངོས་གནས་ཆེ་
དང་སྐྱབ་བ་མཉམ་བར་བྱེད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་དངོས་གནས་སྤྱིད་པོ་རེད་བསམ་བ་ཞིག་དང་། དངོས་གནས་[རྒྱ་ལུས་དང་
འོད་གསལ་སོགས་མངོན་དུ་བྱེད་ཐུབ་]མི་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་པའི་སེམས་ལྷགས་དགའ་རབ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ལུས་
པ་རེད། ཅེས་པོད་མི་རིགས་བསྟན་སྲིད་དང་བཅས་པ་ཆགས་འཛིག་གི་གཡང་ས་ཆེན་པོ་ལས་སློབ་པའི་དོན་དུ་
ཉིན་མཚན་བསྟན་ནས་མངོན་པ་སྤྱོད་དགོས་པ་མ་གཏོགས། ཉམས་བཞེས་ཀྱི་ཐུགས་ཁོམ་བྱུང་ཆེ། མི་རིང་བར་བྱུང་
འདུག་གི་ལོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེ་མངོན་དུ་མངོན་ཐུབ་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་པ་འབྲུངས་པ་ནི་ལོ་རབས་
ཐུག་ཅུ་པ་དང་བདུན་ཅུ་པའི་ནང་ཡིན། དེ་ནས་ཀྱང་།

ཡང་བར་ལས་ཞིག་ལ་བསྟེན་ཆེན་ཞིག་གཏོང་གི་ཡིན་བསམས་ཀྱང་། མིའི་ལུང་པ་ལ་དུས་ཚོད་འདི་འདྲ་ཞིག་གི་སྐར་
ལ་བསྟན་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་དེ་ཡང་ཡོང་བ་མི་འདུག ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་བསོད་ནམས་ནི་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་རེད་མ་
གཏོགས། དངོས་གནས་ཐང་གནས་དེ་འདྲའི་སྐྱབ་བ་ཉམས་ལེན་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་འབད་ཅིང་བཙོན་ནས་སྤྱོད་པའི་བསོད་
ནམས་ཀྱིས་ཐོངས་པ་རེད། མི་ཁོམ་བ་ཞིག་གིས་ཟེན་འདུག །ད་ལྟེད་རང་ཚོར་གོ་སྐབས་ཞིག་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་
ཞིག་རེད། ཆང་མས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་དེ། མང་པོ་ཞིག་གིས་ཉན་ཉན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། དེ་ཡིན་དུས། ལྟེད་རང་ཚོས་
གཟབ་གཟབ་བྱེད་དགོས་པ་རེད། ཤེས་སོང་ངམ། ངོས་ཀྱིས་ཆེ་དང་སྐྱབ་བ་མཉམ་པའི་ཉམས་ལེན་ཞིག་བྱེད་མ་ཐུབ་
པའི་ཚོད་ཀྱིས་ལྷུང་འགན་འདྲ་པོ་དེ་ལྟེད་རང་ཚོས་ལྷུངས་ནས་བྱེད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་མ་རེད་དམ། ངོས་ཀྱིས་བྱེད་འདོད་

ཀྱང་མི་ཁོམ་བ་ཞིག་གིས་ཟེན་ནས་བསྟན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1977 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 21 ཉིན་ལོ་འཁོར་
ལས་བསྟོམས་ཐངས་བརྒྱད་པའི་སྟེང་གཞུང་ཞབས་རྣམས་ལ། “ངོས་མཚམས་བསྟེན་སྐྱབ་ལ་སྤྱོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ལོ་
གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། ལྷག་དོན་ཐུགས་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ལ། ཆེ་དང་སྐྱབ་བ་མཉམ་བར་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་
ན་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། དེ་འདྲ་མ་བྱུང་ཡང་། ལོ་ཁ་ཤས་རིང་ཕྱི་མཚམས་ནང་མཚམས་བཅད་དེ་སྤྱོད་པའི་ལུགས་སློམ་
ཞིག་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ལ་གཞོལ་བའི་ཐུགས་འདུན་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་
ཚུལ་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1987 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 4 ཉིན་སྐབས་དགུ་པའི་སྤྱི་འཇུག་ཚོགས་གཙོ་སོགས་ལ། “སྐབས་དེར་
ངོས་ཀྱི་བསམ་སློབ། ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་ལྟ་བུའི་མཚམས་བསྟེན་སྐྱབ་ཅིག་ལ་སྤྱོད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་ཞིག་མི་ཡོང་ངམ་
བསམས་ནས་དེ་འདྲའི་རེ་བ་ཞིག་བརྒྱབས་པ་རེད།¹⁰⁸ ཡིན་ནའང་། དུས་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་བར་ལུས་པ་རེད།”
ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སླུལ། ཡང་གོང་གསལ་རྣམས་ལ་རྒྱ་རོ་ཚོས་ཐུག་གི་བཀའ་བྲིད་སྐབས།

¹⁰⁸ དེ་ལྟེད་ཐུགས་རེ་ལྷགས་ཆེར་གནང་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོ་ཡིན་པ་<<བཙོན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང>>གི་ཤོག་ངོས་ 208 བ་གསལ།

ད་ལྟོ་ལས་(འཕྲོད་པ་)འདྲ་པོ་ཞིག་ལ། དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་ལ། ཁོང་གིས་བཟུང་གིས་ལྷན་པོའི་གདན་ས་
ཕྱག་བཏབ་ནས། བཟུང་གིས་ལྷན་པོ་ལ་སྤོགས་གཅིག་ནས་དགེ་སྤྱོད་ཚོར་དཔེ་བྲིད་བསྐྱོད། ཡང་སྤོགས་གཞན་ནས་
དགོན་པ་འཇུགས་སྤྱོད་གྱི་ཨར་ལས་གནང། དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ལ་མེབས་པའི་སྐབས་སུ། སྤྱོད་གཞུགས་ཏེ་ཅང་
ཡང་པོ་ཡིན་པས་ཕྱག་འཁར་བསྐྱམས་ཏེ་མེབས། སྤྱོད་གསུང་གྲུགས་རྟེན་སོགས་བཞེངས་པའི་དོན་དུ་འབྲུལ་སྤྱད་ལ་པར་
གཏོང་བ་དང་རྒྱུད་སྤྱད་སོགས་གྱིས་མཚོན་པའི་ཕྱག་ལས་གནང་ནས་བཞུགས། དེ་ལྟར་དགྲུང་ལོ་བཟུང་གི་ཆགས་
པའི་སྐབས་ལའང་གྲུགས་ཟེལ་ཆེན་པོའི་ངང་ལ་བཞུགས་དགོས་བྱུང་བ་རེད། དེ་དུས་ཁོང་གིས། གངས་ཅན་རི་བོའི་
ཡིན་ནས་ཅིག་ལ། སྤྱོད་གསུང་ནས་བཞུགས་སྤྱོད་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། སྤྱོད་པ་ཉམས་ལེན་གང་ལ་གང་འཚམས་ཡོང་བ་
ཡོད། ཡིན་ནའང་། བཟུང་གིས་ལྷན་པོའི་མི་དང་སེམས་ཅན་མང་པོ་ལ་པན་པའི་དོན་དུ་བཟུང་གིས་ལྷན་པོའི་དགོན་པ་ཕྱག་
བཏབ། སེམས་ཅན་མང་པོ་ལ་པན་ན་དགོངས་ནས་དེ་གནང་བ་ཡིན། ཁོང་གཅིག་ཕྱི་དོན་དུ་དགོངས་པ་བཞེས་ཏེ་སྤྱོད་
མོ་སྐྱོམ་ཉམས་ལེན་བསྐྱོན་ནས་བཞུགས་པ་དེ་སྤྱོད་གསུང་གྲུགས་ཡོད་ན། ད་ཚོད་གང་ལ་གང་འཚམས་ཡོང་བ་ཡོད་ཀྱང་།
དེ་དག་སྐྱོམ་བཏང་ནས་གནང་བ་ཡིན། ཞེས་རྣམ་ཐར་ནང་ལ་གསུངས་འདུག། རོས་ཀྱང་དེ་ཡིན། རོས་གྱིས་ཡུམ་
བཤད་པ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱི་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་

སྐབས།

ཇི་ཅམ་གྱིས་སྤོང་ཉིད་གྱི་གོ་བ་ལྟ་བུ་དགའ་རབ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། ལྷ་ཡི་རྣམ་འབྱོར་ཞིག་འདོན་དུས་དེ་ལ་ཞག་ཆོ་དང་གོ་
བ་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ་སེམས་ལ་གང་འཚམས་འགྲུལ་སྤོང་ཐེབས་པ་ཞིག་ཡོང་གིན་འདུག། སེམས་ཅེ་གཅིག་པའི་ཉིང་རེ་
འཛིན་བསྐྱབ་རྒྱ་བྱུང་མེད། དུས་ཚོད་ཀྱང་མེད་ལ། བྱེད་ཀ་ལེ་ལོ་ཡང་རེད། གང་ལྟར། དུས་ཚོད་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་
རེད། ཉིང་རེ་འཛིན་མེད་ཀྱང་། ལྷ་ཚོད་བཞི་ལྟ་ཅམ་གྱི་རིང་ཚོ་ག་འདོན་སྐབས། མགོ་ལྷ་བརྒྱད་ནས་མར་བསམ་སྐོ་
གཏོང་དུས་སྐོ་ཁོ་རང་དེའི་སྤྱིང་ལ་མི་ལིར་འདྲིལ་སྤོང་བ་ཞིག་ཡོང་སྐབས་ཀྱི་འདུག། ཁོ་མས་ན་དེ་དག་ཡོང་གིན་ཡོད་
པ་རེད། དེ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་ཞིག་མ་རེད་ལ། སྤྱོད་སྤོང་གྱིས་ཀྱང་མ་རེད། ཆོ་འདི་ལ་ཡང་ཡང་བསྐྱོམས་པའི་སྤོང་
བྱུང་རེད། ... ཞོགས་པར་ག་དུས་ཡིན་ནའང་ལྷ་ཚོད་གསུམ་དང་བྱེད་ཀ་ཅམ་ལ་ལང་གིན་ཡོད། དེ་རིང་ཁ་སང་ལྷ་ཚོད་
གཉིས་དང་བྱེད་ཀ་ལ་ལང་གིན་ཡོད། དེ་ནས་ལྷ་ཚོད་ལྷའི་རིང་ལ་གཙོ་བོ་དབྱེད་སྐྱོམ་བྱས། དེ་ནས་འཛིན་སྐྱོམ་གྱི་
བསམ་སྐོ་གཏོང་བ་ཅུང་ཅམ་ཡོད་པ་རེད། ལྷ་ཡི་རྣམ་འབྱོར་ཏེ་ཅང་མང་པོ་འདོན་གྱིན་ཡོད། དེས་གང་ལ་གང་འཚམས་
སེམས་དམིགས་པ་ལ་ལྷན་ལེན་སྤོང་པར་པན་གྱིན་འདུག། ཆོག་མར་འགོ་རིམ་བཞིན་དམིགས་པ་འགྲུར་འགོ་གིན་ཡོད་
པ་རེད་དེ། ཡིན་ནའང་། དེའི་སྤྱིང་ལ་མི་ལིར་སྤོང་བ་ཞིག་ཡོང་གིན་འདུག། གང་ལྟར། བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱི་རྗེས་
འབྲང་གི་དགེ་སྤོང་སྟེ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེས། སྤོན་དེའི་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བྱུང་གྱུར་ཏེ། །རྒྱལ་བའི་གསུང་ལ་སྤྱདས་པ་མི་དམན་
ཞིང་། །རྣམ་འབྱོར་སྤོང་ལ་བཙོན་པའི་དགེ་སྤོང་། ཞེས་གསུངས་པ་དེའི་རྗེས་མཐུན་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་སྐབས་པར་
འདུག། དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོང་སྐབས་ན་བསམས་ནས་འབད་བཙོན་བྱེད་གྱིན་ཡོད། ད་ནི་ལོ་བརྒྱད་ཅུའི་སྐོར་ལ་བསྐྱེབས་ཡོད།
ཆོ་ལྷག་གང་འཚམས་བྱུང་ན། ས་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཞིག་ཟིན་ཨེ་སྐབས་མི་སྐབས་ལྟ་སྤོང་མཐུན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་འདྲ་

ཟེར་བར་གྱུར་བ་རེད། ཅེས་བཤད་དུས། རོས་ལ་ཡང་ཚོར་བ་ལ་མཚན་ཞིག་བྱུང་ལ། བསམ་སྒོ་བཏང་ན་དེ་འདྲ་ཡོང་གིན་འདུག་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་སྐོར་ནས་བྱང་ཆུབ་ཟེར་བ་ཞིག་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་པ་དང་འབྲུག་རྒྱུ་དུ་མཐོང་ན་བྱང་ཆུབ་དོན་གཉེར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་སྣོད་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུར་བསམ་སྒོ་བཏང་ན། བདེན་འཛིན་ལ་དངོས་གནས་ཁ་གཏང་གཅོག་ཐུབ་པར་མཐོང་ལ། དེའི་ཐོག་ནས་བྱང་ཆུབ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒོ་དེ་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པའི་ཐོག་ནས་སྐྱེ་བ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཚད་མས་བྲངས་པའི་བྱང་ཆུབ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒོ་དེ་སྐྱེས་པ་ན། གཞན་དོན་དོན་གཉེར་གྱི་སྒོ་དེ་ཡང་སྣོད་འདུག་གི་གཞུང་ནས་གསུངས་པ་རྣམས་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་ནས་རང་གཅེས་འཛིན་ཁ་གྲག་རྒྱ་མེད་པར་བྱས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་བདེན་འཛིན་དང་རང་གཅེས་འཛིན་གཉིས་ཁ་གྲག་རྒྱ་མེད་པའི་བཟོ་ལྟ་ཞིག་བཟོ་ཐུབ་ན། རིམ་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་རང་གཅེས་འཛིན་གྱི་རྒྱུན་བས་རེ་དོགས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་ལུ་བྱ་རྒྱུ་དུ་ཡོང་བསྐྱད་པ་དེ་ཅུང་དུ་ཕྱིན། བདེན་འཛིན་གྱིས་གཞི་བྱས་པའམ་པར་དོས་ནས་ཡོད་ཡོད་དུ་སྤང་བའི་འཛིན་པ་ཨ་འཕམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཆགས་སྤང་སྐྱེ་བ་དེ་དག་ཀྱང་ཤུགས་རྒྱུང་དུ་འགྲོ། དེ་རྣམས་ནི་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་རེད། སྤགས་ས་ལ་བྱེ་བ་དུང་སྤུར་བསམ་གསལ་ནས་དེ་འདྲ་ཡོང་ཐུབ་དང་མི་སྐབ་ནི་ཐེ་ཚོམ་རེད། དེར་བརྟེན། སྤྱིར་ང་ཚོས་དཔེ་ཆར་བལྟ་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཇི་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷག་མཐོང་ཆེ་རྒྱུད་གཉིས་དང་། ལེགས་བཤད་སྤྱིར་པོ། ཅ་འདུག་གི་རྣམ་བཤད་གཉིས་བཅས་ལ་བལྟས་ནས་བདེན་འཛིན་ལ་འགྲུལ་སྒྲོལ་ཐེབས་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས། དེ་མ་བྱས་ན་ངོ་ཚོ། ཇི་རིན་པོ་ཆེས་ང་ཚོ་ལ་མན་ན་དགོངས་ཏེ་དཀའ་ལས་དེ་ཅུ་ཞིག་བསྐྱོན་ནས་དེ་དག་གིས་བ་རེད། ཁ་ནས་བཤད་པ་གཅིག་པོ་མ་ཡིན་པར་སེམས་ལ་འགྲུལ་སྒྲོལ་ཐེབས་པའི་མན་པ་ཞིག་དགོས་པ་རེད། སྤངས་ན་འགྲུལ་སྒྲོལ་ཐེབས་ཀྱིན་འདུག་ལ། དེ་ཡང་ལོ་གཅིག་དང་བཅུ་སྐབས་ཅུ་དང་བཞི་བཅུའི་རིང་མ་རེད། ལོ་ལྟ་བུ་དང་དུག་ཅུའི་རིང་བསམ་སྒོ་བཏང་ན་འགྲུལ་སྒྲོལ་ཐེབས་ཀྱིན་འདུག་ག་(ལ།) ཞེས་བཀའ་སྤྱི་ལ་ལ། འདི་ལྟ་བུ་རྣ་བས་ལན་གཅིག་གོ་བ་ཡང་སྐལ་བ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་སྐྱེ་དུ་སེམས་པས་འདིར་ཡང་གིས་སོ།།

མདོར་ན། <<བཅོན་པོའི་ཀྱི་རང་དབང་།>>ལས། “རོས་རང་ལོ་བརྒྱུད་ཅུ་དུ་སོན་པའི་སྐབས་ནས་མདོ་སྐོག་གི་སྒོ་བ་གཉེར་རྣམས་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་བྱས་པའི་སྤུར་སྤགས་པོའི་སྤུར་སྤགས་ཀྱི་ཚོས་སྐོར་ཡང་ཞུ་བའི་མགོ་བཅུགས། སྤགས་སྐོག་གི་ཚོས་སྐོར་ལ་གསང་ཞིང་སྤུར་པའི་རྒྱུ་གྱིས་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱ་དང་ལུང་རྒྱུན་ཞུ་བ་སོགས་འདུས་ཡོད། རོས་ཀྱིས་ཚོས་སྐོག་གི་སྤང་གཞི་འདིར་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་བ་རེ་རེའི་མཚན་སྤུར་ན། རང་རྒྱུད་ལ་ཉམས་སུ་རྒྱུན་ཅུང་ཟད་རེ་སྐྱེས་པའི་ཚོར་སྤང་བྱུང་”ཞེས་སྐྱེ་བ་ཆེས་མ་བའི་སྐབས་ནས་ཉམས་སུ་རྒྱུན་ཅུང་ཟད་དུ་འབྱུངས་པ་ཁོངས་པ་སྤྱིར་བའི་སྐོར་ནས་བཀའ་སྤྱི་ལ་བ་དང་། <<དེའི་ཡངས་བཟོད་བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད།>>ལས། “མོད་དོན་དང་ནང་པའི་བསྐྱེད་པ། འགོ་བ་མིའི་རིགས་སོགས་ལ་སྤུ་ལྟ་བུ་སྐབས་པའི་རྒྱུ་ལ་མཚོན་ན། རོས་ཀྱིས་རང་རྒྱས་ཅི་སྐོག་གིས་བྱས་ཡོད། རོས་རང་སྤྱིར་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་མཚོན་ན། ལོ་མང་རིང་རི་ཁྲིད་དུ་སེམས་ཅེ་གཅིག་པའི་ཉམས་ལེན་ལ་གཞིལ་བ་སོགས་ཉམས་སུ་རྒྱུན་ཅུང་ཟད་པོར་ཐེབས་པ་དག་དང་ལྟན་དུ་རོས་ཀྱི་སྤོང་བ་སྤོང་དུས་ཁོང་ཚོའི་རྗེས་མ་ཟེན་པ་དེ་ཅུ་མི་འདུག”ཅེས་ཉམས་སུ་རྒྱུན་ཅུང་ཟད་པོར་ཐེབས་པའི་རྒྱུ་ལྟུགས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྱི་ལ་བ་སྤུར་ཤེས་པར་བྱ་ལ། དེ་ཡང་ཐའི་ཕན་གྱི་ཚོས་ཞུ་བས་རི་ལྟར་གསོལ་འདེབས་སུ་ལ་སྤུར། རྒྱལ་དབང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤུ་ནས་ཀྱིས། སྤྱི་ལོ་ 2017 ལྷ་བ་ 10

ཚོས་ 4 ཉིན་བཞུགས་སྐར་གཟུག་ལག་ཁང་དུ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས་ཚོས་ཞུ་བའི་བཀའ་འདི་ཞིག་གི་ལན་ལས་འཕྲོས་ཉེ་བཀའ་སྦྱུ་བ་འདི་ལྟ་སྟེ།

ངོས་ལ་ཚ་བཞག་ན། རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལ་མོས་པ་ལྟ་བུ་གསལ་ཆེན་པོ་ཡོད་དེ། དེ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་གི་རེད་བསམས་པ་ལས་ཆེར་མེད། ལག་པོ་ཞེ་དག་རེད་བསམས་ནས་དྲན་བསྟུན་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་སྟག་འབྲུག་རེན་པོ་ཆེ་ལ་ཡང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལྟ་ལག་པོ་ཞེ་དག་རེད་ཅེས་ལན་གཅིག་ཞུ་མྱོང་། དེ་ལ་སྟག་འབྲུག་རེན་པོ་ཆེས། དམྱོས་སེམས་ལྟ་ལོང་གི་རེད། སྟག་འབྲུག་རེན་པོ་ཆེ་ཁོང་ལ་ཡང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་སྟགས་རྒྱུད་ལ་ཡོད་གསུངས་པ་རེད། ལྷན་མཚུ།

དེ་ནས་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱེད་སྤྲོད་ནས། །ཞུ་རྒྱ་ལ་རེན་པོ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་གྱི་དབུ་མ་གྱི་སྲོད་འཇུག་གི་བཤའ་ལུང་ཞུས། མི་ལ་ཡང་སྲོད་འཇུག་བཤའ། ངོས་རང་གིས་ཀྱང་སྲོད་འཇུག་ཉམས་ལེན་བྱས། དེ་བྱས་ནས་ད། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཞེས་ལབ་དུས། སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་འདྲ་པོ་ཞིག་སྟེ། ཚོལ་མེད་ཀྱི་སྲོད་བ་ལྟ་ཐག་གཅོད་སྒྲུབ་པ་མི་འདུག་སྟེ། ཚོལ་བཅས་ཀྱི་སྲོད་བ་སྐྱེས་བསྟུན་ཡོད། དེ་ཡོང་བའི་ཐོག་ས་བྱེད་མཁན་གཅོད་པོ་ལམ་རྒྱ་ཉེན་བྱེད་མཁན་དེ་སྲོད་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་རེད།

སྲོད་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་ལ་ཡང་། དེ་གནང་བཞིན། ཚོལ་བཅས་ཀྱི་སྲོད་བ་སྐྱེས་བསྟུན་ཡོད། ལ་སངས་ལབ་པ་ལྟར། ཚོལ་མེད་ཀྱི་སྲོད་བ་དགའ་རབ་དགའ་རབ་ཡོང་གིན་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་རེད། ལམ་གཅོད་ནང་ལ།

ནམ་ཞིག་རེས་འཛོག་མེད་པར་ཅིག་ཅར་དུ།
ཉིན་འདྲེལ་མི་བསྐྱར་མཚོང་བ་ཙམ་ཉིད་ནས།
ངེས་ཤེས་ལུལ་གྱི་འཛིན་སྟངས་ཀྱང་འཛིག་ན།

དེ་ཆེ་ལྟ་བའི་དབྱན་བ་རྩོགས་པ་ལགས། ཟེར་བ་དེ་ཡོང་གུ་བས་ཡོང་གུ་བས་བྱེད་ཀྱིན་འདུག །དེ་དག་བསྐྱོམས་ནས་བྱུང་བ་རེད་མ་གཏོགས། ཉི་མ་གཅིག་ལ་བྱུང་བ་མ་རེད།

ངས་སྣོ་ཤོབ་ཅིག་བཤའ་ན། ང་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ནས་ལྟ་ལའི་སྐྱེ་མའི་ཡང་མིན་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་བསྟུན་བ་རེད། བག་ཆགས་ཤིག་ལྟ་ཡོད་པ་རེད། ལྟ་ལའི་སྐྱེ་མའི་ཡང་མིན་ཡིན་པས་དུས་པའི་མི་ཞིག་གིས་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་ནས་སྣོ་བ་སྲོད་བྱས། ཐོས་བསམ་སྣོ་མ་གསུམ་བྱས་ནས་ག་ལེ་ག་ལེར་རྩོགས་པ་སྐྱེས་པ་མ་གཏོགས། དུས་གཅིག་ལ་ཡོང་སྒྲུབ་པ་མི་འདུག །ལྟ་ལའི་སྐྱེ་མས་ཀྱང་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་ནས་བྱུང་བ་རེད་མ་གཏོགས། ལམ་མེད་བྱུང་མེད་སྟབས། ཞུང་རང་ཆོ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་སྣོ་སྣོ།¹¹⁰ ཞེས་བཞུགས་མོ་དང་བཅས་བཀའ་སྦྱུ།

¹¹⁰ གོང་གསལ་ལ་ནང་། ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས་སྐྱོ་བ་ཚོས་ངེས་དགོས་པ་གཅིག་དང་། ད་ལྟའི་ཁ་བྱི་སྟོན་ལོག་པ་ཚོས་ཤེས་དགོས་པ་གཅིག་བཅས་གནང་དོན་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་སྟག་རེན་པོ་ཆེ་མཚོག་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་སྟགས་རྒྱུད་ལ་མངའ་བའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དབང་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་མཚོག་འདི་བ་ཚང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་རེན་པོ་ཆེ་རྣམས་ལ་གཉིས་ལ་སྲོད་བ་ངོ་རྒྱུངས་པའི་སེམས་དབང་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་དེ་རེད། དེས་ན། བདག་ལེགས་སུ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས། ལོ་རྒྱུས་དང་ཆབ་སྲིད་ཁ་བྱི་ཞུས་མོངས་བཞིན་དུ་སྟན་མཚོངས་མ་བྱས་ན། འདི་དང་སྐྱི་མ་གཉིས་ཀའི་འགོ་ལམ་ལ་འོད་སྦྱང་འབྱུང་བར་པན་སྦྲམ་མོ།

ཐུགས་གཅིགས་ཆེས་ཆེར་མཚན་པའི་

གནས་དུ་མ།

དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། <<དཔྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོད་གྱི་ཚམ་དཔྱོད།>>ལས། “སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་ལྷ་ཆེན་ཞིག་(ལུ་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོག་)གི་དབུ་ནས་ཞི་བ་ལྷའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དབའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་བཤད་ལུང་ཐོབ། དུས་དེ་ནས་བརྒྱུད་སྤོང་རྗེ་སྟོན་པའི་གཞུང་བསྐྱབས་ཤིང་དེའི་དོན་ཡིད་ལ་བྱས་ཏེ། དེ་ལ་སེམས་ཐག་ཉེ་བར་གྱུར་ཅིང་ཚོར་བྱུགས་དག་པོར་གྱུར། དུས་རྒྱུན་གཞན་པར་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེའི་དོན་ཡིད་ལ་བསམས་ཤིང་པན་ཡོན་ལྷན་པ་ན་མིག་རྒྱ་དབང་མེད་དུ་འབྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོའི། དེ་བས་སྤྱོད་ལ་གུན་སེལ་བའི། ཞེས་སོགས་དང་། རིན་ཆེན་སྲིང་བའི། ས་དང་རྒྱ་དང་མེ་དང་རྒྱུད། ཞེས་སོགས། དབྱེ་མ་འཇུག་པའི། གུན་རྫོབ་དེ་ཉིད་གཤོག་ཡངས་དཀར་པོ་རྒྱས་གྱུར་བ། ཞེས་སོགས་ལུང་འབྲེན་ཡང་ཡང་མཚན་ཅིང་ཐུགས་དབང་མེད་དུ་གཡོས་ཏེ་སྤྱན་ཆབ་གྱུང་ལན་མང་བསིལ་ཞིང་། རིན་ཆེན་སྲིང་བའི། བདག་ལ་དེ་དག་སྤིག་སྤིན་ཅིང་། ཞེས་སོགས་བདག་གཞན་མཉམ་བཞེད་བསྐྱབ་བ་སྟོན་པའི་ཆེགས་བཅད་དེ་དག་ཉིན་རེ་བཞིན་བར་མཚམས་ནམ་ཡོད་ལ་ཞལ་འདོན་གནང་གིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས། ཞལ་སྟོབ་རྣམས་ལ་ཡང་ཉིན་རེའི་ཁ་འདོན་དུ། ཅ་ཤེད་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞེ་བའི། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། ཞེས་སོགས་དང་། གང་སྤྱིར་རྟེན་འབྱུང་མ་ཡིན་པའི། ཞེས་སོགས་གྱི་ཆེགས་བཅད་གཉིས་དང་། རབ་བྱེད་ཉེར་གཉིས་པའི། ལུང་མིན་ལུང་པོ་ལས་གཞན་མིན། ཞེས་སོགས་གྱི་ཆེགས་བཅད་གཅིག་སྟེ་གསུམ་དག་ནས་སྤོར་བཞིན་དོན་ལ་བསམ་སྟོང་ཡང་ཡང་གཏོང་དགོས་ཞེས་བསྐྱབ་ཞིང་། “ཅ་བ་ཤེས་རབ་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་གཙོ་པོ་ལོ་ལོ་ཀ་འདི་གཉིས་ཡིན།” ཞེས་དང་། འདི་གཉིས་ནི་“དབྱེ་མའི་ལྷ་བའམ་སྟོང་པ་རྟེན་འབྱུང་གི་གནད་སྟོན་པའི་ཅ་བ་ཡིན་པས།” ཞེས་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞེ་བའི་ཆེགས་བཅད་གཉིས་ལ་གཅིགས་ཆེན་མཚན་ད། རབ་བྱེད་ཉེར་གཉིས་པའི་ཆེགས་བཅད་གྱི་རྐྱང་བ་མཐའ་མ་གཉིས་གྱི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་པ་ཁ་བསྐྱར་ཏེ། “བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ལུང་ལྷན་མིན། །བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་གང་ཞིག་ཡིན།།” ཞེས་མགོན་པོ་རང་ཉིད་གྱི་མཚོན་ནས་སྟོས་ཏེ་གསུང་བཞིན་ཡོད་ཅེས་དང་། རྗེད་ཅག་གིས་གྱུང་རང་རང་གི་མིང་དུ་བསྐྱར་ཏེ་བསམས་ན་ལེགས། ཡང་ན། “བདག་ཅེས་བྱ་བ་ལུང་ལྷན་མིན། །བདག་ཅེས་བྱ་བ་གང་ཞིག་ཡིན།།” ཞེས་གྱུང་བསམས་ཆོག་ལ། རང་སྟོང་ལ་བསམས་ན་པན་ཐོགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞེས་གྱུང་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་སླུལ་བའི་སྐབས་སུ།

“ལྷ་མོའི་བཟླས་པ་བསགས་ན་འགྲིག་གྱུང་། གཙོ་པོ་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་(གཤམ་དུ་བྱང་བའི་ཆེགས་བཅད་)འདི་ཁ་འདོན་ལྷ་སྤར་བཏོན་ཏེ། གང་སྤྱབ་གྱིས་བསམ་སྟོང་རྒྱུང་ཅམ་བཏང་ན། ལྷ་མོ་དཔྱེས་པའི་སྤྱབ་པའི་མཚོན་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་རིན་ཆེན་སྲིང་བའི།

ས་དང་རྒྱ་དང་མེ་དང་རྒྱུད། །སྤོན་དང་དགོན་པའི་ཤིང་བཞིན་སྤྲ།

རྟག་རྟ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །རང་དགར་དགག་མེད་སྤྱད་བྱར་ཤོག །

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྲོག་བཞིན་པངས། །བདག་ལ་དེ་དག་ཆེས་པངས་ཤོག །

བདག་ལ་དེ་དག་སྤིག་སྤིན་ཅིང། །བདག་དགོ་མ་ལུས་དེར་སྤིན་ཤོག །འདི་ནི་བདག་གཞན་མཉམ་བཟེའི་སློབ་སྤྱད་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སློབ་སྤྱད་པའི་དེ་དེ་ལ།   དེ་ལྟ་བུའི་གཏོང་ལེན་གྱི་དམིགས་པ་བསྐྱེད་ཏེ་ཆོག་དོན་གཉིས་ལ་བསམ་སློབ་ཡང་ཡང་བཏང་ན་པན་ཐོགས་ཡོད། དེ་ནས།

དེ་སྤིང་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་གྱུར། །གང་དུ་མ་སློབ་དེ་སྤིང་སྤྲ།

དེ་སྤིང་སྤྱོད་ལུག་ནས་གསུང་བ་ལྟར་དེ་སྤིང་ནམ་མཁའ་མ་བཟང་གི་བར་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་ཅེས་སྤྱིང་ཁོང་རུས་པའི་སྤྱིང་ནས་དམ་བཅའ་བཞག །དེ་ནས། རྣམ་མཁའ་མཉམ་བཟེའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་དེ་སྤྱིང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་སློབ་པ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་གཞན་མེད་པས།

སྤྱིས་བྱ་ས་མིན་རྒྱ་མ་ཡིན། །མེ་མིན་རྒྱུ་མིན་ནམ་མཁའ་མིན།

རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་ཀུན་མིན་ན། །དེ་ལས་གཞན་ན་སྤྱིས་བྱ་གང་།

སྤྱིས་བྱ་ཁམས་ལྷག་འདུས་པའི་ཕྱིར། །ཡང་དག་མ་ཡིན་- །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སློབ་པ་སྟེ། དེས་མཐའ་གཉིས་སེམ་ཏེ། དེ་ཡང་། དེ་ལས་གཞན་ན་སྤྱིས་བྱ་གང་། །ཞེས་པས་རྟག་མཐའ་དང་། སྤྱིས་བྱ་ཁམས་ལྷག་འདུས་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་པས་ཆད་མཐའ་སེམ་བ་སྟེ། ཆོག་དེ་དག་གིས་མཐའ་གཉིས་བསམ་བའི་དབྱ་མའི་དོན་གསུང་། དེ་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སློབ་པ་ལ།

-དེ་ལྟ་བུ། །དེ་བཞིན་ཁམས་ནི་རེ་རེ་ཡང་། །འདུས་ཕྱིར་ཡང་དག་ཉིད་དུ་མིན།

གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་མིང་ཅོམ་ཕྱིར། །ནམ་མཁའ་ཡང་ནི་མིང་ཅོམ་མོ།

འབྲུང་མེད་གཟུགས་ལྟ་ག་ལ་ཡོད། །དེ་ཕྱིར་མིང་ཅོམ་ཉིད་ཀྱང་མེད། །ཅེས་པའི་འགྲོ་བུ་ཅ་བཤེས་རབ་ཀྱི།

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་གང། །དེ་ནི་སྤྱིང་པ་ཉིད་དུ་བཤེད།

དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གདགས་བ་སྟེ། །དེ་ཉིད་དབྱ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་ཅ་བཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཡིན།

གང་ཕྱིར་རྟེན་འབྲུང་མ་ཡིན་པའི། །ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།

དེ་སྤིང་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་པའི། །ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་དམ་སྤྱིག་ཆེན་པོ་ཡིན། དེ་རིང་ལྷ་མོའི་རྗེས་

གནང་ཞུས་པའི་དམ་ཆོག་ལྟ་བུར་འདི་དག་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་ཏེ་དོན་ལ་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས། །འདི་དག་ལ་

རྒྱས་ཡོད་པ་ཞིག་རྟེན་གྱུར་ན། །ཁ་བཏོན་དགོ་སྤྱིར་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་པན་ཐོགས་ཆེ། དེའི་ཐོག་ལ་ལྷ་མོའི་རྒྱུ་བདུན་མ་

གསོག་བ་སོགས་བྱས་ན་ལེགས། །གཞན་ལྟ་མོ་སྤྱིན་གྱིན་ཡོད་ཅེས་སྤྱིགས་གཅིག་བྱ་བསམགས་ན་དོན་རྒྱུད། །གོང་དུ་

བཤེད་པ་ལྟར་བསམ་སློབ་བཏང་ན་ལྷ་མོ་དབྱེས་པའི་སྤྱི་བའི་མཚོན་པ་རོ་མ་དེ་ཡིན།” །ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་དུས་

འཁོར་དབང་ཆེན་སྐབས། “སངས་རྒྱས་ཆོས་ཆོགས་མའི་ཐོག་ནས་སྤྱི་བས་འགོ་དང་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བསམ་སློབ་བཏང་། དེ་

ནས་རྩ་བ་ལེས་རབ་ཀྱི་ཚིག་ཤྲོན་ཅིང་འབྲེལ་བར་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཉིས་པོ་དེའི་ཚོག་ནས་སྤོང་ཉིད་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་
བ། ལྷ་གོན་ངོ་མ་དེ་རེད་”ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

གཞན་ཡང་། སྤོན་གྱི་སྤྱི་སྲུ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་སོགས་ལ་དུས་ནས་དུས་སུ་གཟིགས་ཞིབ་མཛད་
དེ་ལེགས་མཛད་ཅི་སྟེད་གཅིགས་ཆེན་དུ་མཛད་པ་ནི། དེ་ཡང་སྤོན་ཚམ་ཞིག་ལ། ཀོང་པོའི་ཁུལ་གྱི་རྫོགས་ཆེན་པའི་
སྤྲེལ་ཅེ་ལེ་སྤྲེལ་ཆོགས་རང་གྲོལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་གཟིགས་ཞིབ་གནང་སྟེ། “ཉིང་མའི་སྤྲེལ་ཅེ་ལེ་སྤྲེལ་ཆོགས་རང་གྲོལ་གྱིས་
དམ་བཅའ་ཞེ་པོ་ཅིག་བཞག་འདུག། ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་ནང་ལ། སར་རྩུང་ལེབས་སྐབས། ཉེ་ལེ་ལ་མི་ཞོན་པ་སྟེ་བཞོན་པ་སྤོང་
བའི་དམ་བཅའ་དང་། དཀར་ཟས་བསྟེན་པ་སྟེ་དམར་ཟས་སྤོང་བའི་དམ་བཅའ། དེ་ནས་ཚོས་བཤད་ཉེ་འབྲེལ་བ་གཏན་ནས་
མི་ལེན་ཞེས་དམ་བཅའ་གསུམ་བཞག་འདུག། ཉེ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ག།”¹¹¹ཞེས་དང་། “རྣམ་ཐར་དེ་མཛོང་ནས། ཨ་རི་ལ་
ཡོད་པའི་སྐབས་ཤིག་འབྲེལ་བ་ཁྲིའ་མ་ཡོང་། གཏན་ནས་ལེན་གྱི་མིན་ཞེས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན།”¹¹² ཞེས་གསུངས།
ཡང་། “སལ་ཆེར་མི་ཚོག་གཉིས་གསུམ་ཚམ་གྱི་གོང་ལ་རྩུ་བཟང་སྤྲེལ་ལེ་ལེས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོང་གིས།
དབང་བསྐྱར་ཆོས་བཤད་བྱེད་དུས། །རྣམ་དཔྱོད་འབྲེལ་ཞིག་འདུག་སྟེ། །འབྲེལ་བར་ཨང་ཉན་(རེ་བ་)བྱེད་དུས། །སེམས་པ་
གཏོང་ནས་སྤོང་བྱུང་། །ཞེས་གསུངས་ཡོད་”¹¹³ཅེས་སོགས་ཡང་ཡང་གསུངས།

གཞན་ཡང་། སྤོང་སྤོང་ཆོགས་བརྒྱད་མ་ཉིན་རེ་བཞེན་ཆག་མེད་དུ་ཞལ་འདོན་གནང་སྟེ་དོན་ལ་ཡང་ཡང་
དགོངས་བཞེས་མཛད་པའི་རྩུལ་ལན་གཅིག་མིན་པར་གསུངས་ཤིང་། གཞན་ལ་ཡང་ཆོས་སྤིད་གྱི་སྐབས་གང་ཡིན་
དུ་དམན་ས་འཛིན་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་རྒྱན་མ་ཆད་པར་གནང་། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 16 ཉིན་
བཞུགས་སྐྱར་དུ།

ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མིང་ཡོད་པ་རེད་དེ། རང་ཉིད་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་བཀའ་ཤིན་ཅན་
དེའི་རྗེས་འབྲང་དགོ་སྤོང་ཐེབས་ཆག་ཅིག་ཡིན་བསམ་པའི་འདུལ་ལེས་དེ་རྟོག་པར་སེམས་ནང་ལ་བཅའ་ཉེ་རང་གིས་
རང་ལ་ཞེས་འཇུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཁྱོད་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྱིའི་སྤོང་ལ་བསྟེད་དེ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱིན་མེད་དམ། ཁྱོད་
གྱིས་ཉམ་པ་བྱེད་ཀྱིན་མེད་དམ། ཁྱོད་གྱིས་རྒྱ་མཚོན་མེད་པའི་ཁེངས་དེགས་བྱེད་ཀྱིན་མེད་དམ་ཞེས་རང་གིས་རང་ལ་
ཞེས་འཇུག་རྟོག་པར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཅེས་དང་། “གཉིད་ལམ་དུ་ཡང་། རོས་རང་དགོ་སྤོང་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། རྒྱལ་བ་རིན་
པོ་ཆེ་ཡིན་པ་ཞིག་མི་མ་སྤོང་”ཞེས་ཀྱང་ལན་འགར་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་དུས་དབང་སྤུལ་བའི་སྐབས་སུ།

¹¹¹ སྤོང་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ཞུགས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

¹¹² ཐའི་ཐུན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ལ་སྤུལ་བའི་ལམ་རིམ་འབྲིང་པོའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

¹¹³ ཐའི་ཐུན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ལ་སྤུལ་བའི་ལམ་རིམ་འབྲིང་པོའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཉམས་ལེན་བྱས་ཏེ་གཞན་པའ་སྐྱབ་མཁའ་ཞིག་གིས། ང་ཞེ་པོ་ཅིག་ཡིན་བསམས་ནས་ང་རྒྱལ་དང་
ཁེངས་ཤེགས་བྱས་ན། གཞན་དམན་པར་བལྟས་ནས་དེ་ལ་ཁྱད་གསོད་བྱེད་ཀྱི་རེད། གཞན་ལ་རོགས་ཤིག་བྱས་ན་
ཡང་ཁྱད་གསོད་དང་མ་གྲུས་པ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་རེད། གང་དུ་སྐྱེད་པ་ལོགས་པའི་ཆེ། །བདག་ཉིད་ཀྱི་ལས་དམན་ལྟ་
ཞིང་། ། གཞན་ལ་བསམ་པ་ཐག་བཤིས། ། མཚོག་ཏུ་གཅེས་པར་འཛིན་པར་ཤོག ། ཅེས་བསམ་དགོས། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔལ་གཞན་ལ་བརྟེན་བྱེད་དུས། རང་མཚོག་ཏུ་བལྟས་ནས་གཞན་ལ་“སྤྱིང་རྗེ”ཟེས་བེད་པའི་གཞན་གོང་
མར་བཀྱར་ནས་བརྟེན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེས་རིགས་བསྐྱེས་ནས་འདོད་ཚུང་ཚོག་ཤེས་སོགས་
ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་འདུ་ཤེས་ཆེན་པོ་གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་གཅིག་ཆེར་མཛད་ཅིང་སྤྱགས་ཉམས་སུ་བསྐྱར་
བའི་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ་ཐམས་ཅད་བྲིང་མི་ལང་།

**ཡོངས་འཛིན་དམ་པའི་བཀའ་བྲིན་རྗེས་སུ་བྱལ་ཏེ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལ་
བསྐྱེད་པ་མདོ་ཅམ།**

འདིར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་གསང་བ་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་གང་གི་སྐབས་སུ་ཡང་སྤྱགས་སྟོན་གཙང་
འགྲུལ་དང་། སྤྱགས་དོགས་སུ་ཅམ་ཡང་མི་མངའ་བར་རྗེས་སུ་སྟོན་པར་མཛད་པའི་ཡུལ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་ཁྱི་ཆེན་
དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བཀའ་བྲིན་རྗེས་སུ་བྱལ་བའི་སྤོ་ནས་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཚོག་
གི་མདུ་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དུ་མ་ཞིག་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་ཚུང་བྱེད་བཞིན་ན། དུས་རབས་སྔ་མའི་པོ་
རབས་དགུ་བརྒྱ་པའི་སྤྱད་ཅམ་ལ་བཞུགས་སྐར་དུ་སར་དཔལ་དོ་རྗེ་འཛིན་གྱིད་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་སྟོང་ཁྱིད་
གནང་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་ཆེས་མདུ་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མདོ་ཅམ་དང་བཅས་སྐྱ་གཞུང་གསན་
སྐབས་ཀྱི་དོན་དུ་མ་ཞིག་བཀའ་སླུལ་བར།

རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཡང་ཉ་ལས་པ་རེད། རོས་ཀྱིས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་མདུན་ནས་སྐྱ་སྐྱངས་པ་ཡིན། དེའི་
སྟོན་ལ་ཅེས་སྐྱངས་ཀྱང་མཐུག་མ་འཁྱོདས། ལྷན་དག་ནི་སྐྱབས་རྗེ་གི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་མདུན་ནས་ཞུས། ལྷན་དག་
དབྱངས་ཅན་དཔེས་སྤྱི་བཤད་ལུང་དེ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་མདུན་ནས་ཞུས་ཀྱང་དེ་ཡང་མ་ཚང་། ཡོངས་
འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་དབྱངས་ཅན་སྐྱ་མདོའི་ཁྱིད་རྒྱུ་ཡོད་ལ། རོས་ཀྱིས་ཞུས་པ་ནི་སྐྱ་ཀ་ལྟ་བུའི་མཚམས་སྟོང་ལྟ་བུའི་
བར་ཡིན། དེ་དུས་རོས་རང་ཉ་ལས་སོང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ཐོག་མར་སྐྱ་སེང་ཞུས་སྐབས། ལོ་མང་གོང་ཞུ་
ཏུ་མ་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱལ་མཚོག་གྱི་བྱང་ནས་གསན་ཞེས་གསུངས། དེ་ནི་པལ་ཆེར་རོས་རང་སྐྱེས་མ་སྐྱེས་ཀྱི་སྐབས་
ཅམ་ཞིག་ཡིན་པ་འདྲ། དེ་དུས་ཉ་ལས་པོ་བཞི་བརྒྱ་ཅམ་ཞིག་བྱིན་བྲིན། ལོ་དེ་གའི་རིང་ལ་གཏན་ནས་གཞིགས་མ་སྟོང་
བས་ལན་གཅིག་གཞིགས་ཅམ་གནང་དགོས། ཞེས་གསུངས་པས་དཔེ་ཆ་ཡང་སྤྱལ་ཏེ་ཉིན་དུ་མའི་རིང་གཞིགས་ཅམ་

གནང་། དེ་ནས་དཔེ་མཛུགས་ལྟར་སྐབས་དཔེ་ཆ་དེ་དོས་ཀྱིས་སློབ་སྦྱོང་གི་ཡོད། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་སྐབས་ཐོག་
 རྣམས་མར་ཆགས་ཐོགས་ཚམས་ཡང་མེད་པར་གསུངས་སོང་། སྤྲོ་གཞུང་དེས་པ་ལ་ཉ་ལས་པ་རེད། ལོ་བཞི་བཅུའི་གོང་ལ་
 གསལ་པ་དེར་གཞིགས་ཚམས་ཞིག་གནང་ནས་མར་ཞིག་གེར་གསུངས་སོང་བས་དོས་རང་ཉ་ལས་བྱུང་། དོས་གནས་
 གྲང་གནས་ཀྱིས་རིག་པའི་གནས་ལྡེ་ལ་མཁས་པ་ཟེར་བ་དེ་ཉན་ཉན་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། སྐབས་ཉམས་ཚུང་དང་གང་ཡང་
 མི་མཁུན་པའི་ཁྲུལ་མཚན་ནས་བཞུགས་མཁུན་ཞིག་རེད། ... ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྒྱལ་སྤྱི་དོས་ཡིན་
 པ་རེད་ལ། སྐབས་མོང་གཏུལ་བྱའི་སྤྱི་དོས་ཡང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུལ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཞུ་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད། རྒྱལ་བ་
 སྤྱི་གོང་མའི་ཡོངས་འཛིན་གནང་མཁུན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཡང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུལ་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། བདག་གི་མཁུན་
 ཆེན་རྗེ་རྗེ་འཆང་ནི་ཆང་མས་མཁུན་གསལ་ལྟར་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུལ་པ་ཞིག་ཡིན། བཅོ་བརྒྱུད་ཞི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཁོ་
 བོར། ཉིན་ཞིག་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་མ་ཉེའི་ཞལ་ཅན་དབུ་ལ་རྒྱ་གོག་ཚུང་ཚུང་ཞིག་ཡོད་པར་གཞིགས་ཞེས་
 གསུངས། དོས་གནས་བྱས་ན། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་ལ་འཛིན་རྟེན་ཀུན་དང་མཐུན་པར་སྤྱི་དེ་ཚམས་ཡོད་པ་
 མ་རེད། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་གོག་དེ་འདྲུག་ཅེས་གསུངས། (བཞད་མོ་དང་བཅས་ཉེ་སྐབས་སུ་མཆོ་ཞེས་བཀའ་གནང་།)
 ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་དབུའི་མཐུན་དོས་དེ་དམར་པོ་ཡིན་སྟབས་ཉ་ཅང་མཉེན་པོར་གྱུར་ཡོད། རྣམས་སྤྱི་ཁྲུང་
 ཅེ་ལ་བཞུགས་དུས་ལྷན་དཔེར་ལེབས་སྐབས་གཞིམ་ཚུང་གི་སློབ་འགྲམ་དུ་སྤྱི་ཁྲུལ་མཁུན་པོ་དང་གསོལ་གཞིམ་མཚོང་
 གསུམ། མཚོན་གཉེར་ཆེ་མོ་བ་བཅས་མི་ལྡན་བྱུག་དབང་དང་མཚལ་ཞུ་དུས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྐབས་ཚུང་
 ཚུང་ཡིན་སྟབས་དབུ་གཏུགས་གནང་གི་རེད། དེ་དག་གི་སྤྱི་བཞུགས་མ་ཐག་ཡིན་ན་དབུ་ཆ་གིན་འདྲུག་ཅེས་གསུང་གི་
 རེད།(བཞད་མོ་བཞད།) བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུལ་པ་ཞིག་རེད། ཁོང་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་། ཚ་ནས་མི་ཤེས་མདོག་
 མདོག་གནང་བ་ལས་མཁས་མདོག་གནང་མཁུན་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། མདོ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་ནི་བཤད་གལ་དགོས།
 རྒྱུད་ཀྱི་སློབ་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། རིམ་ལྡན་གསལ་སློབ་ཉ་ལས་སྐབས་ཐོག་ལ་ཡོད་པའི་བཅོ་འབྲུ་ཞིག་རེད། བཤམ་ཆེན་
 བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་རྗེས་དེ་སྐབས་འཛིན་གནང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་ལྟོང་། རྒྱུད་
 འགྲེལ་ཆེན་མོར་ཉ་ལས་པའི་སྐབས་རྒྱུས་ཡོད། ཉ་ལས་པ་རེད། བསྐྱེད་རྗེས་ཀྱི་སློབ་ཀྱིས་མཚོན་པའི་གཞུང་ཉིད་ཀྱི་
 བཤད་པ་དེ་ཆོར་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲུལ་པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། སྐབས་ཀྱི་ཆོ་གའི་སློབ་ལ་དེ་ཚམས་སྐབས་སྤང་མེད།
 མདོ་སྤྱོད་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། གྲུ་པ་གྲུ་རྒྱུང་ཆོས་དཔེ་ཆར་བཞུགས་པ་ནང་བཞིན་སྐབས་དཔེ་ཡག་པོ་དང་རྟོགས་གསལ་
 ཆ་པོ་ཉ་ལས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། དུས་ཤིས་ཀྱང་མཚན་ལྟེ་མེད་དུས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ལ་གཞིགས་ཉེ་བཞུགས། ཞེས་

བཀའ་སྤྱི་ལ་ཅིང་། གོང་གསལ་བཅོ་བརྒྱུད་ཞི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གཞིགས་སྤང་སློབ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམས་
 ཐར་དུའང་།

བཅོ་བརྒྱུད་ཞི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གཞིགས་སྤང་ལ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་དང་། ཤངས་སོགས་གཞན་དང་མི་
 འབྲུ་པའི་གཞི་བཞེད་ཆེ་བའི་ཐོག །སྤྲོ་གྱི་རྒྱལ་ནས་དབུ་རྒྱུང་ཚུང་ཚུང་འོད་འཕྲོ་བ། དེ་ལའང་ལྷ་ལྷ་རྒྱུ་ཆ་ལྷ་སུ་ཡོད་པ་
 ཞིག་མཚལ་བྱུང་བ་ད་མན་སུ་ལའང་ལམ་རྒྱ་མ་བྱུང་ཞེས་བཅོ་བརྒྱུད་ཞི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཁོ་བོར་གསུང་གིན་འདུག།

པ་དེ་ནི་རྒྱ་མ་གཉིས་ཀའི་སྐྱེན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་དོ་མཚན་ཆེན་པོ་དེད་སྐྱེས་པ་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ་ལ། “རྣམ་ཀུན་ ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབས་གཤིས་སྐྱེས་བསྐྱེད་ཆེ་བས། ལམ་སངས་དགའ་སྦྱིའི་འགྲུང་ལྗོངས་ལྷན་ལའང་མི་མངོན་པ་ཞིག་ ཡིན་ནའང། སེམས་ཅན་ཉམ་ཐག་པའི་གནས་ཚུལ། དཔེར་ན། བྱི་ཉམ་ཐག་རྒྱུང་བདེགས་ཀྱི་སྐྱབས་སྐྱེད་སོགས་གསལ་བའི་ཆེ་ སྐྱེན་ཞག་འཁོར་ཏེ། ཨ་ཁ། གང་འདྲ་ཞེས་སྦྱིང་རྗེའི་གསུང་འཕྱོད་པ་ཞིག་མཆིས་པ་འདི་དག་ནང་དུ་བཅེ་བ་སྦྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་ ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་མངའ་བའི་རང་རྟགས་སྐྱབས་ལས་”ཞེས་དང་། “པོད་ཡིག་ཅམ་མ་ཟད། དུས་རྒྱུན་ཞབས་སུ་གསུམ་(རྒྱང་ ལུབས་)། ཞབས་སྐྱེས་སོགས་ཀྱི་འོག་ཏུ་དབྱིན་ཡིག་འཁོར་བ་རྣམས་བསྐྱབས་ཏུ་བཅུག། དབྱིན་ཡིག་ཆོགས་ཤོག་ཡིན་ཡང་ཅ་ དངོས་བསྐྱེད་བ་སོགས་མི་དུང་གསུངས་ཏེ་ཡིག་རིགས་མཐའ་དག་ལ་བཀའ་སྦྱི་མཛད་”ཅེས་རྒྱུན་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་ སྐོར་རྒྱུང་ཟད་གསུངས་ཏེ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ཡང་། “གསུང་ཆོས་གསལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་མ་དེ་དག་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ལ་ ལྟག་ཡིན་ཡང་། དམ་བཅུ་ཉིད་དང་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཉམ་པ་དང་མི་མཉམ་པ་ཅི་རིགས་མཆིས་མོད། ཆོས་འབྲེལ་ གསལ་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་དེ་དག་གི་སྐྱབས་སྐྱེད་སྐྱབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་སྐྱབས་བཅོལ་བ་ལས། མ་དང་བ་དང་བརྒྱས་སྦོད་ སོགས་གཞན་ཡང་མི་མཛད་”ཅེས་བཀའ་སྩལ། ཡང་།

ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་རང་གི་ཡོན་ཏན་སྐྱབས་སྐྱེད་མཛད་པའི་དབང་གིས་སྐྱབས་སྐྱེད་སྐྱབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསམ་གྱིས་མི་ རྒྱབ་པའི་རིགས་ནི་རང་རེས་རྟོགས་ཤིང་བཅོལ་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་ལས་འདས་མོད། འོན་ཀྱང་མ་འོངས་པའི་གནས་ཚུལ་ འགའ་ཞིག་གསལ་བོར་མཐེན་པའི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་མངའ་བའི་རྒྱལ་པོས་རང་གི་མངོན་སུམ་སྦྱོད་ ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དཔེ་མཚོན་རྗེ་རྒྱུང་བཅོལ་བ། ... ང་ཚོ་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་རྗེས་སྐབས་ཤིག་ལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར། ད་ཆ་དུས་འཁོར་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་བཤའ་རྒྱུན་པལ་ཆེར་ཆད་ཆེར་བ་ཏུ་ཅང་པངས་པོ་བྱུང་ལུགས་ལུས་སྐབས། ཡོངས་ འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཤའ་རྒྱུན་རྒྱ་གར་ནང་ཏན་ཏན་བསྐྱེད་པའི་ཡོད་པ་དེ། ཅད་གཅོད་བྱེད་དགོས་ཞེས་རྒྱ་གར་ནང་ ཡོད་པར་ཐག་བཅད་ནས་གསུངས་བྱུང་། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་ནང་སྐྱེད་ཡོད་ཆེ་སྐྱེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ མ་དེད། རྗེས་སུ་རིམ་བཤའ་ཅད་གཅོད་སྐབས་དེའི་བཤའ་རྒྱུན་ཆ་ཆེད་ཀྱི་རྗེའི་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཡོད་འདུག་པས་ ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེན་སངས་དང་འབྲེལ་ཁོང་གི་ས་ནས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེས་གསལ།¹¹⁴ གསེར་གོང་རིན་པོ་

¹¹⁴ ལམ་སངས་ཅན་མཐེན་པའི་བཀའ་དགོངས་ལྟར། སྐབས་རྗེ་ཀྱི་རྗེའི་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོར་ གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་འབྲེལ་གནང་མཛད་པ་དང་། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 2000 ལོར་ད་ལྟའི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་བ་རི་རྩོད་རིན་པོ་ཆེ་ དང་། རྒྱུད་སྦོད་མཁན་པོ་བྱུང་པའི་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་ཐེངས་བདུན་པ་འབྲེལ་གནང་མཛད་པའི་མཐའ་མ་དེ་ཉིད་གསུང་འཁོར་དུ་བཞུགས་པ་ཁོ་པོས་ ཡིག་འབེབས་ཞིབ་སྒྲིག་གིས་ཀྱི་རྗེའི་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབས་སྐྱེད་སྐྱབས་གསུང་འབྲེལ་དུ་བསྐྱབས་པ་<<དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བསྐྱེས་ པའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བ་དེ་མ་མེད་པའི་འོད་བྱས་སྦོད་ཆོས་རྗེའི་མཚན་འབྲེལ་ཆོས་འབྲུང་བསྐྱེས་དོན་འགའ་སྦོད་བཅས་སྐྱབས་ཏེ་བཀོད་པ་དཔལ་ ལྡན་རྒྱ་མའི་ཞལ་ལུང་བསྐྱེད་དགར་པོའི་མེད་པ་>>པོད་ལྟ་དང་། དེ་དག་དཔུས་གཅིག་ཏུ་རྒྱུང་དུར་བསྐྱེས་པ་<<དུས་འཁོར་རྒྱུད་འབྲེལ་ཆེན་མོའི་ འཆད་ཐབས་རིགས་ལྡན་རྒྱ་མ་མཉམ་པའི་མཚོན་ཡོན་>>པོད་གཅིག་། ལུས་དག་སྐབས་མཚན་དུ་བཏབ་པ་<<དུས་འཁོར་རྒྱུད་འབྲེལ་ཆེན་མོའི་ དག་མཚན་>>པོད་གཉིས་བཅས་བསྐྱོམས་པོད་བརྒྱུད་ཅམ་བསྐྱེགས་ཐེན།

བབས། ཞེས་སོགས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་ཡོངས་འཛིན་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་
ཤེས་པར་བྱ་ལ། ལོང་དུ་གྲིས་ཟེན་པ་ལྟར་“ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་རྫོགས་དུས་སེམས་ཏུ་ཅང་སྐྱོ་བྱུང་། དཔལ་
པོ་རྒྱབ་ཆད་ཟེར་བ་ལྟར་བསྐྱེས་ས་མེད་པ་ལྟ་བུའི་སྐྱོ་སྤང་ཆད་མེད་བྱུང་།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ་ཏོ།།

ནང་ཚོས་ངོ་སྤྲོད་དང་གཞུང་བཤད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་ མཛད་པ།

དགོ་བཤེས་སྟོན་པས། “ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱེ་མ་བྱ་བ་བཤད་པ་ན་འབྲུམས་སྐྱེས་པར་གོ་བ་བསྐྱེད་ལ། ལག་ཏུ་ལེན་པ་
ན་བསྟན་པའི་ཐ་མ་ལ་གང་ཐན་དང་། ཐད་ཀར་དོན་དུ་གང་འགྱུར་སྟོན་པ་ཞིག་དགོས་”ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དོན་གཅིག་
གི་ཐོག་ནས་ཀྱང་གཞུང་རབ་འབྲུམས་ལ་གོ་བ་སྟེར་ཞིང་གནད་འདིལ་བ།   གདུལ་བུའི་ཁམས་དང་འཚོམས་ཤིང་
དགོས་དོན་གྱི་བཅུད་འབྲིན་པ།   སྐམ་བཤད་དང་གཅུམ་ཆེ་གི་ཏེ་མས་དཔེན་ཞིང་སྐྱབས་ཀའི་སྐབས་བུལ་བ།   གསུང་
ཆེ་ག་རེ་རེར་ཡང་སྤོང་སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་དོན་གྱིས་ལྷག་ཅིང་རྫོ་བ་མེད་པ།   རི་ཅོམ་གྱིས་གནད་སྤྲོ་སར་བསྐྱེབས་
པ་ན་དེ་ཅོམ་གྱིས་ཞིབ་ཆ་ཐོན་ཞིང་དོན་གྱི་འགངས་ཅུང་ཐད་ཀྱང་མི་སྟོར་བ།   ལུང་རིགས་གྱི་རྒྱབ་བཅོན་པར་མཛད་
པ་སོགས་བསམ་བཤོད་གྱི་ལུལ་ལས་འདས་པ་ཀུན་ལ་སྤོང་བུལ་ཡིན།   ལུང་ལ་སྟོན་པའི་བཀའ་དང་འཕགས་ལུལ་གྱི་
བསྟན་བཅོས།   ཤོད་གྱི་རིས་སྤུ་མ་ཆད་པའི་མཁས་བྱུང་དག་གི་གསུང་རྣམས་གཅིག་མཚུག་གཉིས་མཚུག་དུ་འབྲེན་
ལ།   རིགས་པ་ནི།   ལྷང་པའི་གཞུང་དང་ཚོན་རིག་གི་ལུགས་སྤྲུ་གསུངས་པ་དག་དང་།   མགོན་པོ་ཉིད་གྱི་མཁེན་དཔྱོད་
གྱི་རྩལ་ལས་ཐོན་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཏེ།   སྐབས་དང་དུས་མ་འཚོལ་བར་འབྲེན་པས་མཁས་རྒྱ་ཀུན་གྱི་ཡིད་དབང་
མེད་དུ་སློགས།   ལྷི་ནང་གི་སྐྱེ་བོ་སྤུ་ཞིག་ལ་བསྐྱབས་བྱ་སྐྱིན་པའི་ཆེ་ནའང་།   འུམས་པ་དང་བཅེ་བས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་
ཤིང་།   སྤོང་བས་གཞི་བཟུང་།   སྐབས་བྱེད་གཏན་ཆེགས་གྱིས་མཐའ་བརྒྱན་ཏེ་གནང་བས།   ལྷིན་ཅི་ལོག་གི་བག་ཆགས་
རྩམས་མཚུག་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ལས་གནད་དུ་མི་འགྲོ་བའམ་དོན་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད།

དམ་པའི་ཚོས་གྱི་དོན་འཆད་པ་ན།   ཐོག་མར་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་དོན་ངོ་སྤྲོད་དང་།   རོ་འགྲོད་ནས་རི་ལྟར་ཉམས་སྤུ་
ལེན་པའི་རིམ་པ་གཉིས་སྤུ་མཛད་པ་སྟེ་འདི་ནི་གནས་དུས་དང་ལྷི་ནང་གཉིས་ཀར་བསྐྱབས་པའི་གནད་སྐོ་བྱེད་པར་བ་
ཞིག་ཡིན།   རོ་སྤྲོད་གནད་སྤངས་ལ།   “རྣམ་”དང་“ཚོས་”ཞེས་པའི་འཕགས་ཤོད་གྱི་སྐྱད་བརྗེས་སོ་སོའི་དབང་དུ་བྱས་
པའི་གོ་བའི་སྟེང་ནས་ནང་པའི་ཚོས་ཞེས་པ་ཡོངས་གསུངས་“ཚོས་ལུགས་”གྱི་གོ་བ་ལས་རིང་དུ་གྱུར་པའི་རྩལ་སྟོན་
ལ།   སྐབས་རེར་“བྱང་རྒྱབ་”ཅེས་པའི་ཆེ་ག་གཉིས་གྱི་སྟེང་ནས་ཀྱང་ནང་པའི་ཚོས་གྱི་གནད་ཆེ་ས་དག་ཞིབ་ཏུ་ངོ་

སྲོད་པར་མཛད། ཡང་ལྷ་བ་རྟེན་འབྲུང་དང་སྲོད་པ་འཆོ་བ་མེད་པ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེད་ནས་ཀྱང་དོན་གྱི་སྲོམ་མཛད་དེ་
དངོས་གཞིར་བབས་པ་ན། གཙོ་བོ་བདེན་བཞིའི་སྐྱེད་ནས་དོ་སྲོད་པར་མཛད། དེ་ཡང་བདེན་བཞིའི་སྐྱེད་དོར་ལས་
བཅའ་ས་ཉེ་དྲི་མ་རྣམས་འབྲུག་རྒྱུང་དང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ། གཉེན་པོའི་སྲོམ་གྱིས་དྲི་མ་བྲལ་
བར་བྱས་པའི་འགོག་པའམ་ཐར་པ་ཐོབ་རྒྱུ་དུ་བསྐྱབས་ཉེ་དོ་སྲོད་པ་ལས། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་བཤེས་གཉེན་བསྐྱེད་
ཚུལ་དང་དལ་འབྱོར་རྙེད་དཀའ། འཁོར་བའི་སྤྱད་བསྐྱེད་སོགས་ལ་རྩལ་འདོན་བྱེད་པའམ། ཡང་ན། དེ་མ་ཐག་
དབང་བསྐྱར་བ་སོགས་ཟབ་ཟབ་མོ་དག་བཤེད་དེ་མཐོ་སྤྱད་འབའ་ཞིག་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ལྷགས་དག་ལ་ནམ་ཡང་
དགྲེས་པར་མི་མཛད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

བཤེས་གཉེན་བསྐྱེད་ཚུལ་ནས་རྒྱུང་འབྲུག་གི་བར་དུ་དོ་སྲོད་པ་དེ་དང་བ་ཐོབ་ཟེན་བཞིག་ལ་ཡིན་གྱི། ཐོག་མར་དོ་སྲོད་
པ་ལ་དེ་མེན། བཅོམ་ལྷན་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐོག་མར་བདེན་པ་བཞི་ལས་བཅའ་ས་ཉེ་གསུངས་ཡོད་ཅིང། སྲོན་པ་གཞན་
སྤྱད་ཀྱང་མ་གསུངས་པ་ཞིག་གསུངས་པའི་ཆ་ནས་སྤྱོད་བ་ལྷ་མེད་དུ་གྱུར་བས། མགོན་པོ་སྤྱོད་ཀྱིས་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ལ་བསྟོད་པའི་ཆེ་ཡང་སྤྱོད་བ་ལྷ་མེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། བཤེས་གཉེན་བསྐྱེད་ཚུལ་ནི་སྤྱོད་ཀྱིས་པ་ལའང་ཉ་ཅང་
ཡག་པོ་ཡོད། དལ་འབྱོར་དོན་ཆེན་རྙེད་དཀའ་ཞི་ཡི་འབྱུང་ཚོས་བ་ཆོས་ཀྱང་མི་ལ་ soul¹¹⁵ ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་
མིའི་ལུས་རྟེན་རྩ་ཆེ་བའི་ཚུལ་བཤེད། སྤྱོད་པའི་རྟེན་པ་ནི་ནང་པ་རང་གི་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར།
བདེན་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་དེ་ནང་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན། ... རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ན་
བདེན་བཞི་ནི་ཐོག་པ་ཆེ་རྒྱུང་གྲུ་ཏུ་ལན་དུ་མར་གསུངས་ཤིང། འཁོར་བར་འབྲུག་པ་དང་དེ་ལས་སྤོག་པའི་གནད་
རྣམས་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པས་རྣམ་ཐོལ་སྤྱོད་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་ཞིང། ཉམས་ལེན་གྱི་འགག་
སྲོམ་ཀྱང་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་དུ་སྲོམ་པ་འཁྲིད་དགོས་ཉེ། ཞེས་གསུངས་ཡོད་པས། སངས་རྒྱུས་པའི་ཆོས་དོ་

སྲོད་པའི་ཆེ་བདེན་བཞི་ནས་བཅའ་ས་ཉེ་བྱ་དགོས།¹¹⁶ ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཤིང། “ནང་བའི་ཆོས་ནི་སྲོམ་པོ་སྲོ་
བོ་རྣམས་ལ་ཞེད་སྐྱེད་སྲོད་བྱེད་ཅིག་མ་རེད།” ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ་ཉེ། ཆོས་བྱེད་པ་ནི་དགའ་བས་དང་དུ་
སྐྱེད་ཉེ་བྱེད་པ་ལས་འཛིགས་སྤྱང་གིས་བྱེད་པ་དོན་དུ་མི་འགྱུར་བས། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་སྤྱད་བསྐྱེད་དོ་སྲོད་པ་དེ་
ཡང་མི་ལེགས་ལ། གནས་དུས་དོས་འཛིན་དང་ཕྱི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་རྣམས་དེ་བཞིན་རྟོགས་པའི་སྲོམ་པོ་ཆོས་ཀྱི་
དོ་སྲོད་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཡང་ཡང་སྤྱུལ། ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

བཅོམ་ལྷན་འདས་མཛོད་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་དེང་པོར་མ་ཐོགས་པར་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བ་
ལྟར་རེད་ཅག་གིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་དོ་སྲོད་བྱེད་པའི་ཆེ་སྲོན་ལ་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ནས་དོ་སྲོད་དེ།

¹¹⁵ དབྱིན་སྐད་དུ་ Soul ཞེས་པ་ནི། དགས་བཤེད་ལྟར་ན། གསུགས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་སྟེ། ཤིན་ཏུ་ཀྱང་མེད་དེ་མི་འགོ་
བར་རྟེན་ཏུ་གནས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་བར་སྤྱང།

¹¹⁶ 2014 ལོའི་ལམ་དུ་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

དེའི་ཐོག་ནས་ཐར་པ་ཟེར་བ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཚད་མས་མ་དེས་ཀྱང་ཡིད་དཔྱོད་ཅམ་གྱིས་གོ་བ་ཆགས་པར་བྱས། ལམ་
 བདེན་ལ་སློབ་འདོད་སྐྱེས་པའི་མཚམས་སུ་ཐེག་པ་སྐྱབ་མོང་གི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚུལ་
 དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཕྱིན་དུག་གི་ཉམས་ལེན་ལ་སློབ་ཚུལ། སྐྱགས་གྱི་ཐེག་པའི་སྐབས་སུ་
 གསང་སྐྱགས་རྩོ་རྩེ་ཐེག་པའི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་རྩེ་ལྟར་སློབ་པའི་ཚུལ་བཤད། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་བདེ་སྐྱོང་གི་ཉིང་དེ་
 འཛིན་ཟེར་བའི་སྐྱོང་ནས་འགྲོ་དགོས་པས་དེ་ལྟར་གྱེད་དགོས། དེ་ལྟ་མིན་པར་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་དབང་བསྐྱར་ཏེ་སྐྱགས་
 གྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚུལ་བཤད་ན། གསང་སྐྱགས་རྩོ་རྩེ་ཐེག་པའི་ཚོས་གསང་སྐྱགས་རྩོ་རྩེ་ཐེག་པའི་ཚོས་སུ་འགྲོ་ཚུལ་
 ཤེས་པར་དགའ། སྐྱོང་ཉིད་གྱི་ལྟ་བ་མེད་པར་འགྲུལ་སློང་རྒྱག་ས་མེད། བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་མེད་ན་ནི་སྐྱོང་ཉིད་གྱི་ལྟ་བ་
 རི་ཅམ་ཟབ་ཀྱང་དེ་ཤེས་སློབ་གྱི་གཉེན་པོར་མི་འགྲོ། གཉུག་མ་ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་འོད་གསལ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་དེས་
 སྐྱོང་ཉིད་སློབ་ཟེར་བ་ཡང་ཤེས་སློབ་གྱི་གཉེན་པོར་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན། དེ་ལ་ཐབས་གྱི་རྣམ་པ་ཀྱང་དང་ལྡན་པའི་
 སྐྱོང་ཉིད་བསྐྱེས་ན་མ་གཏོགས་མི་ཡོང། དེར་བརྟེན། བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་ནི་མེད་ཐབས་མེད། ལམ་དང་ལུགས་སློབ་
 ཅམ་གྱི་སྐྱོང་དུ་འགྲོ་བར་འདོད་ན་ཁྱེད་མི་འདུག་ཀྱང་། ཚོས་ཚོས་སུ་སོང་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཐེག་པ་ཆེན་
 པོའི་ཚོས་སུ་སོང་བ། གསང་སྐྱགས་རྩོ་རྩེ་ཐེག་པའི་ཚོས་གསང་སྐྱགས་རྩོ་རྩེ་ཐེག་པའི་ཚོས་སུ་སོང་བ་ཞིག་ཡོང་བ་ལ་
 གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་བདེན་བཞིན་སེམས་བརྩམས་ཏེ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་བསྟན་རྒྱ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད།¹¹⁷ ཅེས་གསུངས་ལ།
 “བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱི་གསུང་དེ་རིགས་པ་ཙ་བར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ང་ཚོས་ཀྱང་རིགས་པའི་ཐོག་ནས་སྐྱབ་སྐྱབ་དགོས་
 པ་ཡིན། ... ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་མང་ཆེ་བ་བཀའ་གདམས་མན་ངག་པ་ལྟར་རེད། བདག་འཛིན་དང་རང་གཅེས་འཛིན་ཁ་
 གྲག་རྒྱ་མེད་པར་བཟོ་སྐབས་པའི་གཞུང་དེ་དག་བཤད་ཚོས་སུ་བཞག། །དེ་ནས་སྐྱབ་ཚོས་ལ་དད་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པ་དེའི་སྐྱོང་
 དུ་འགྲོ་བ་དེས་ཡིད་ལ་མགུ་བ་སྐྱེ་གིན་མི་འདུག། །དོས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བའི་ལུགས་གལ་ཆེན་པོ་རེད་
 ཅེས་བཤད་དེ་དེ་ལྟར་དུ་ཁྲིད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དེ་རེད་”¹¹⁸ ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སླུལ། འདི་ནི་གཅིག་ཏུ་ན། བང་པའི་ཚོས་
 དང་ཚོས་པ་གཉིས་ཀ་འགྲན་གྱི་དོ་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཁྱེད་པར་ཅན་ཞིག་སྟེ། བང་པའི་ཚོས་དེ་ཉིད་དབང་པོ་རྣོན་
 པོའི་སློ་ཅན་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་ཤིང་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ། རིགས་པས་དབྱེད་བཟོད་ཅིང་ཆད་མའི་རྒྱབ་རྟེན་གྱིས་
 མ་བོར་བ་སོགས་གཞན་ལས་ཁྱེད་པར་དུ་འབགས་པའི་འབགས་ཚོས་རི་སྐྱོད་ཅིག་ཡོད་པ་ལྟར། དེ་ལ་དང་བ་བརྟམས་
 པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱང་དད་པ་ཅམ་སྐྱབས་སུ་མི་བསྐྱེན་པར་ཆད་མ་ཉིད་ལ་གཞི་བཙུག་པ་ཞིག་ཏུ་སྐྱབ་སྐྱབ་ལོས་ཡིན།
 དེ་ནི་དད་པ་ཡལ་བར་འདོར་བའི་ཐབས་མིན་པར། དེ་ལས་སློག་སྟེ་ཆད་མས་དངས་ཤིང་གཞན་གྱིས་འགྲོག་པར་མི་
 ལུས་པའི་དད་པ་བརྟམས་པོ་སྐྱེ་བའི་དོན་དུ་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱུང་ན། གང་ཉམས་སུ་སྐྱང་བའི་ཚོས་དེ་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་
 པ་ཡིན་པ་ལྟར་དེ་ཉིད་ཉམས་སུ་ལེན་པོ་དག་ཀྱང་ཆད་ལྡན་དུ་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་ག་ལ་ཡོད། མཐར་གཏུགས་ན།

¹¹⁷ 2014 ལོའི་ལ་དུགས་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

¹¹⁸ 2015 ལོའི་ཟླ་བ་ 6 རང་ཚོགས་པའི་དགོ་ལུགས་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་དང་པོའི་མཇུག་བསྐྱེས་མཚན་སྐོའི་སྐྱོང་བཀའ་སླུལ།

ཐབས་ལམ་ཁྲུང་བར་བའི་སྤྲོད་ནས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་དང་བས་སྤྱེ་བའི་དབྱེ་མཚམས་དང་། ཚོས་དང་ཡོད་མེད་ཀྱི་ར་བ་
གཉིས་ཀ་ལས་ཡོངས་སུ་བརྒྱལ་ཏེ་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་དོན་སྦྱབ་པའི་སྤྲོད་དུ་སྟེ། གནས་དུས་སོགས་ལ་བརྟུན་པའི་
ཐབས་ཚུལ་སྤྲོད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ཡང་སྤྱི་ནང་གི་འདུས་ཚོགས་སྤྱི་དང་ཁྲུང་བར་དུ་ཡུལ་གྱུ་གཞན་གྱི་མཁས་པ་ཤེས་ཡོན་ཅན་དག་ལ་གནས་
ལུགས་ཀྱི་དོན་སྤྱོད་བྱུང་ཏེ་སྤྲོད་མཚན་པ་ན། སྤྲོད་སྤྱོད་ནས་ལུགས་ཀྱིས་མི་འཆད་བར་རྟེན་འབྱུང་གི་དོན་རགས་
རིམ་ནས་སྤྱོད་པར་འབྲིང་བ་གཙོ་བོར་མཚན་ལ། དེ་ལྟར་གནང་བ་ཡང་ཞལ་སྤྱོད་ནས་ཀྱིས། “སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིས། རྟེན་ཅིང་
འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། །དེ་ནི་སྤྲོད་པ་ཉིད་དུ་བཤད། ། ཅེས་པའི་དགོངས་པ་ལྟར་དེ་ལོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཏེ་རྟེན་འབྱུང་གི་
དེ་ལོ་ན་ཉིད་ཅེས་བཤད་ན། སྤྲོད་པའི་གོ་བ་སྤྲོད་མཚན་ལོན་པ་ཞིག་སྤྱོད་ལ། སྤྲོད་པ་ཉིད་ཅེས་པ་ཅམ་ཞིག་ནི་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་
སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་བཤད་”¹¹⁹ ཅེས་བཀའ་སྤྱོད། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་དེ་ཡང་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་སྤྱོད་སྤྱོད་
སྤྱོད་གཙོ་བོར་གསུངས་པའི་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྱུང་དང་། འཁོར་ལོ་བར་པ་དང་ཐ་
མའི་ངེས་དོན་གྱི་མདོར་གཙོ་བོར་གསུངས་པའི་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་གཉིས་དང་། གཉིས་པ་བརྟེན་
ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་ལ་ཡང་། ཆམ་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་དང་། གང་གས་གཞི་ལ་བརྟེན་
ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་སྟེ་མིང་རྒྱུང་བཏགས་ཡོད་ཅམ་གྱི་རྟེན་འབྱུང་ཞེས་གཉིས་སུ་སྟེ། དེ་ལྟར། ༡། རྟེན་
འབྱུང་གི་གོ་བ་རགས་པའམ་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་བ་ཀྱུན་གྱིས་འདོད་པའི་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྱུང་དང་། ༢། གོ་བ་
འབྲིང་པོའམ་ཐ་སྤྲོད་དུ་རང་མཚན་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པས་གཙོ་བོར་བཤད་པའི་ཆམ་ལས་ལ་
བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་། ༣། གོ་བ་སྤྱོད་མཐའ་ཐ་སྤྲོད་དུ་རང་རང་མཚན་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་པའི་དབུ་མ་
ཐམ་འབྱུང་བས་བཤད་པའི་གང་གས་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་མིང་རྒྱུང་བཏགས་ཡོད་ཅམ་
གྱི་རྟེན་འབྱུང་བཅས་གསུམ་དུ་སྟེ་སྟེ་འཆད།¹²⁰

ཡང་ཚོས་འཁོར་རིམ་པ་གསུམ་དང་གསང་སྤྱོད་སྤྱོད་དོན་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་དང་ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་འབྲིང་བའི་ཚུལ་ཡང་།

དེ་ཡང་ཐོག་མར་སྤྲོད་པ་བཀའ་དྲིན་ཅན་གྱིས་བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་དུ། ཉོན་མོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་རྣམ་བུ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་
རྒྱ་འབྲས་བཅས་རྒྱ་འབྲས་ཚན་པ་གཉིས་གསུངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་བཞི་བསྐྱེད་སྤྱོད་
པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཀྱུན་འབྱུང་བཀའ་པའི་འགོག་པ་གསུངས། དེ་ནས་འཁོར་ལོ་བར་

¹¹⁹ 2015 ལོའི་ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 7-10 བར་བཞུགས་སྐར་དུ་ཤར་སྤྱོད་སྤྱོད་ལུགས་ལྷུ་ལག་གི་ཚོས་ཞུ་བར་གནང་བའི་བཀའ་ཚོས་སྤྱོད་སྤྱོད་གསུངས།
¹²⁰ 2008 ལོར་སྤྱི་ལོའི་ཨ་ཕོ་ཀ་མགོན་ལང་དུ་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་ WISDOM TEACHING དང་། དབུ་མ་ཅན་བཞེས་རབ་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་ཐེན་ཐེན་
སོགས་སུ་ཞིབ་དུ་གསལ།

པས་སྤང་བྱ་གང་ཞིག་གཉེན་པོ་གང་གིས་བརློག་ཐབས་སམ། རྣམ་བུ་སྤོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འགོག་བདེན་འབྲུག་བྱེད་
ཀྱི་ལམ་བདེན་དང་ཡུལ་གྱི་འོད་གསལ་གཉིས་དོན་སྤྲོད་མེད་པ་ལས་བཟུང་བ་ལྟར་ལ་པམ། འཁོར་ལོ་མཐའ་མའི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྤྲོད་པོའི་མདོ་ལྟ་བུས་ཡུལ་ཅན་འོད་གསལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དེ་སྤང་ཡང་ཞིབ་ཅིང་སྤང་བར་གསུངས། རིམ་
བ་དེ་ལྟ་བུས་གསང་སྤྲུགས་རྩོམ་ཐོག་གི་འོད་གསལ་ལམ་བྱེད་ཟེར་བ་དེར་བྲིད། དེ་ཡང་གཞུང་རྣམས་སུ་“རྩོག་པ་
དང་ལྷན་པས་”ཞེས་འཕྲུང་བ་ལྟར། ཚིག་ཅུང་ལ་མི་འཆེལ་བར་དོན་ལ་རྩོག་དཔྱད་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། བདེན་
བཞི་གསུངས་པའི་རྗེས་ལ། འགོག་བདེན་ཟེར་བ་དེ་རི་ལྟར་ཡོང་ངམ་སྟུང་སྟེ་དཔྱད་པ་འཇུག། དེ་ལོས་པ་ལ་ནང་
སེམས་ཀྱི་བྱི་མའི་དོ་བོ་དང་དེ་ཉིད་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་མ་ཞུགས་པའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས་ཤིང་དེའི་གཉེན་པོ་འདེགས་
དགོས་པར་མ་ཟད། དེ་གཉིས་སྤང་གཉེན་དུ་འགྲོ་ཚུལ་ཡང་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་ཤེས་དགོས། དེ་ལོས་ན་ད་གཟོད་འགོག་
པའི་བདེན་པ་ཞེས་པ་ཞིག་དངོས་པོ་ལ་ཡོང་ཚོགས་པའི་ཚུལ་ཤེས། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བདེན་
བཞི་གསུངས་པས་འགོག་བདེན་ཡོད་ཅེས་ཟེར་ན་ནི་ལུང་ཅུང་ལ་སྤྲུགས་སུ་མཚེ་བ་ཡིན་པས། དེ་ནི་རྩོག་པ་དང་ལྷན་
པ་དག་གི་ཚུལ་དང་མི་མཐུན། རྣམ་དཔྱད་དང་ལྷན་པས་དཔྱད་ན། བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་གསུངས་ནས་དེའི་འཕྲོར་
ཤེས་ཕྱིན་ཀྱི་གཞུང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ཅན་འོད་གསལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་མཐའ་མའི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྤྲོད་པོའི་མདོ་ལྟ་བུ་སོགས་ཀྱང་དེས་བར་དུ་ཡོང་དགོས་པར་མཚོང་།¹²¹ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་

སྤྲོད་པོའི་མདོས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ་གསུངས་པ་དེ་རིམ་གྱིས་གཞུག་མ་ལྷན་ཅིག་སྤྲེས་པའི་འོད་
གསལ་དུ་འཁྲིད་པའི་དོན་ཏེ། འཁོར་ལོ་གསུམ་དང་རྒྱུད་སྤེ་བཞི་གསུངས་པ་ནི། རགས་རིམ་ནས་བསྟན་ཏེ་མཐར་
ཐུང་འཇུག་གི་བར་དུ་འཁྲིད་པའི་ཚུལ་ལས། སྤང་མ་སྤང་མ་གྱི་མ་གྱི་མའི་སྤོན་འགྲོའམ་སྤོན་བྱེད་དུ་གསུངས་ཞེས་ཀྱང་
བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་རྣམ་གཞག་ལ། བསྟན་པ་སྤྲེ་མཚན་དང་གང་ཟག་སྤོས་མཚན་གྱི་
དབང་དུ་བྱས་པའི་ཚོས་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་། རྗེ་སྤང་མ་སོགས་ནི་བསྟན་པ་སྤྲེ་མཚན་ཏེ་བསྟན་པ་སྤྲེའི་གོ་བ་
ཆགས་པ་གཞིར་མཛད་དེ་གསུངས་པས་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བའི་ལུགས་ལྟར་ཡིན་ཞེས་མཚོགས་ཏེ་བསྟན་པ་ལ།
གང་ཟག་སྤོས་མཚན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི། ཚེ་རབས་མང་པོར་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཚེ་བའི་ལམ་ལ་ཡུལ་རིང་གོམས་པའི་
ལས་འགྲོ་ཅན་ཏེ་སྤོན་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་ལ་རྒྱུན་སྤོན་མོ་ཅུང་ལས་ཆེར་མི་སྟོས་པ་དུ་མར་མན་དག་ལྟ་བུ་ཉུང་དུ་རེ་
གསུངས་པ་རྣམས་ཡིན་ཞིང་། ལུགས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་སྤྲེ་འཁྲིད་པ་ལ་ཁོ་ལས་ཉེན་ཆེ་བར་གསུངས།

གཞུང་བཤམ་གྱི་ཚུལ་ལ། སྤོད་འཇུག་འཆད་ཚུལ་གྱི་སྤྲོད་ནས་བརྗོད་ན། ལམ་གྱི་རིམ་བ་སྤྲེ་ལ་དེས་བ་
བསྤྲེད་ཅིང་གོ་རིམ་དེས་པ། སེམས་འདུལ་བའི་ཐབས་རྩལ་འདོན་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་ཕྱིར་བསྐྱབ་བཏུས་དང་སྤྲུགས་
ཤིང་། གསལ་ཞུན་མ་ལྟ་བུ་ལམ་རིམ་གྱི་གཞུང་དང་སྤོན་རིམ། སྤོན་སྤོད་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་སོགས་དང་ཡང་སྤྲུགས་ཏེ་
འཆད། དེ་ཡང་སྤོད་འཇུག་ཆེན་མོའི་གཞུང་གི་མཚན་བྱང་ཅུང་འཆད་པ་ན་ཡང་།

¹²¹ རྗེ་མའི་ཨ་ཕོ་ཀ་མཚོ་ཁང་དུ་སྤུལ་བའི་ WISDOM TEACHING ལ་གསན་གཟིགས་འཚལ། 204

དགག་བྱའི་སྐྱོ་ས་པ་དང་དེ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་སྐྱོ་ས་པའམ། གཉིས་སྤང་གི་སྐྱོ་ས་པ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྐྱོ་ས་པ། དུལ་
ཅན་རགས་པ་སྐོ་བྱང་བའི་སྐོ་ཡི་སྐྱོ་ས་པ་སོགས་སྐྱོ་ས་པ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་སྐྱིབ་པ་ཡོངས་སུ་བསལ་བའམ་
དག་པས་ན་བྱང་ཞེས་དང་། སྐྱིབ་པ་བསལ་བ་ན་སྐོ་ཡི་སྤྲེང་དུ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་སང་པས་ན་
ཆུབ་ཅེས་གསུངས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དེ་ལྷ་བྱའི་བྱང་ཆུབ་ལ་འགོད་འདོད་ཀྱི་བསམ་པས་རང་གིས་བྱང་ཆུབ་དེ་
མངོན་དུ་བྱ་སྤྲེང་སྤྲེ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་དེའི་དོན་སེམས་ཤིང་སྐོ་ས་པ་ལ་དཔའ་བ་ཡིན་པས་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ། སྐྱོད་
པ་ལ། འཇུག་པའི་སྐྱོད་པ་དང་། སྐྱབ་པའི་སྐྱོད་པ། སྐྱབ་པའི་སྐྱོད་པ་བཅས་གསུམ་ཡོད་པའི་དང་སོ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་དེ་ཉིད་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡང་སེམས་དེ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའམ་སྐྱུལ་བྱེད་
དང་ཀུན་ནས་སྐོད་བྱེད་ཡིན་པས་འཇུག་པའི་སྐྱོད་པ་ཞེས་བྱ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་བསྐྱེད་ནས་དེས་ཀུན་ནས་
བསྐྱངས་པའི་རང་རྒྱུད་སྤིན་བྱེད་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བྱུག་དང་། གཞན་རྒྱུད་སྤིན་བྱེད་བསྐྱབ་པའི་དངོས་སོ་བཞི་ལ་སྐོབ་པའི་
སྐྱོད་པ་ནི་སྐྱབ་པའི་སྐྱོད་པ། སྐྱབ་པའི་སྐྱོད་པ་ཕྱིན་དུག་གི་ལམ་ལ་བསྐྱབས་པའི་འབྲས་བུ་སྤེ་དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་
པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་གོ་འབྲལ་ནི་བྱུབ་པའི་སྐྱོད་པ་ཡིན། གཞུང་དེས་པན་ཡོན་བརྗོད་པའི་སྐོ་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཆུལ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་ནས་ཕྱིན་དུག་གི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྐོབ་པའི་ཆུལ་སོགས་གཙོ་བོར་གསུངས།
ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེའུ་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་གྱང་མདོར་བསྐྱབ་པའི་ཆུལ་གྱིས་གསུང་བས་སྐྱོད་པ་གསུམ་ག་བསྐྱབ། དེ་
ལྷར་སྐྱོད་པ་དེ་དག་ལ་རི་ལྷར་འཇུག་པའི་ཆུལ་སྐོན་པའི་གཞུང་ཡིན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་
ཞེས་བརྗོད་བྱའི་སྐོ་ནས་བཏགས། ཞེས་མཚན་བྱང་གི་ཆེག་དོན་ཁོ་ནས་གྱང་གཞུང་གི་སྤྱི་ཁོག་དེས་པར་མཛད།

གཞུང་གི་ལེའུའི་ཁོག་དེས་པར་མཛད་པའི་བྱིད།

སྐོན་ལམ་དུ། ‘བྱང་ཆུབ་སེམས་མཚོག་རིན་པོ་ཆེ། །མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་སྐྱེ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་པ་ལྷར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བའི་དོན་དུ། དང་སོ་པན་ཡོན་བསྐྱབ་པའི་ལེའུ་དང་། བཤགས་པའི་ལེའུ། སེམས་གཟུང་བའི་ལེའུ་གསུམ་
གསུངས། དེ་ནས། ‘སྐྱེས་པ་ཉམས་པ་མེད་པར་ཡང་།’ ཞེས་པ་སྤྱེ། ཐོག་མར་སྐོན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་། བསྐྱེད་
པའི་སེམས་དེ་བརྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་ཚོགས་བཟུང་། དེ་ནས་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་བྱུང་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
སྐོན་པ་ཡང་བྱངས་ཏེ་དེ་ལྷ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་བརྟན་པོར་གནས་པ་དེ་ཉིད་མི་ཉམས་པར་འཛིན་པའི་དོན་དུ། བག་
ཡོད་ཀྱི་ལེའུ་དང་། ཤེས་བཞིན་ཀྱི་ལེའུ། བརྗོད་པའི་ལེའུ་བཅས་གསུམ་གསུངས། དེ་ནས་བརྗོད་འགྲུས་དང་བསམ་
གཏན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེའུ་གསུམ་ནི། ‘གོང་ནས་གོང་དུ་འབེལ་བར་ཤོག །ཅེས་པའི་དོན་དུ་སྤྱེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མ་
སྐྱེས་པ་བསྐྱེད། བསྐྱེད་ཅིང་ཉམས་པ་མེད་པར་བཟུང་བའི་ཐོག་ནས་བརྗོད་འགྲུས་ཀྱི་སྐོབས་བསྐྱེད། དེ་ནས་ཅེ་གཅིག་
པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་བསྐྱབས། དེ་ལྷ་བྱའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ཀྱི་ཐོགས་དང་བཅས་པའི་ཐོག་ནས་ཚོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་
ཤེས་རབ་སུལ་དུ་བྱུང་བ་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྤེ་སྐོང་ཉིད་སྤྲོ་མོ་དེས་པའི་ཤེས་རབ་བས། ཞི་ལྷག་རྒྱང་
འབྲེལ་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་འཛིན་ཉེན་ལས་འདས་པའི་ལྷག་མཚོང་བསྐོམས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་ལམ་

བསྐོད་དཔོན་པ་སུ། ལེ་ལུ་ཕྱི་མ་གསུམ་གསུངས། དེའི་མཚུག་ཏུ་བསྐོ་བའི་ལེ་ལུ་སྟེ་ལེ་ལུ་བཏུ་གསུངས།¹²² ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཅུ་
བ་ཤེས་རབ་འཆད་པའི་ཚུལ་ལ་མཚོན་ན།   བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་མ་ཐོབ་པ་ལ་ཐོག་མར་རབ་བྱེད་ཀྱི་གོ་རིམ་ལྟར་
བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་ཐོབ་པར་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་བསྐྱར་ཁྲིད་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ། “ཉན་བཤད་གནད་དུ་སོང་ན་
སེམས་འདུལ་བ་ལ་མན་ཞིང་། གནད་དུ་མ་སོང་ན་ཁ་ཚམ་དང་ཆོག་ཚམ་དུ་གྱུར་ཏེ་མི་པན་”ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ། ཐོག་
མར་སྲིད་པའི་ཡན་ལག་བཏུ་གཉིས་བཟླ་བའི་རབ་བྱེད་ཉེར་དུག་པ་དང་། དེ་ནས། བདག་དང་ཚོས་བཟླ་བའི་རབ་
བྱེད་བཅོ་བརྒྱད་པ། དེ་ནས། འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་བཟླ་བའི་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པ། དེ་ནས། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་བཟླ་བའི་རབ་བྱེད་ཉེར་གཉིས་པ་སོགས་གཞུང་གི་གོ་རིམ་དགུགས་ཏེ་ཐོས་བསམ་བྱས་ན་པན་ཆེ་
ཞེས་གསུངས་ཏེ་དེ་ལྟར་དུ་འཆད་ལ། མགོན་པོ་ཉིད་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་ཏོག་མཛད་ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

ལོག་ཏོག་ཐེར་འདོན་དང་ལེགས་བཅོས།

སྤྱི་ནོར་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་གནད་སྐོ་གཅོ་པོ་གཅིག་ནི། “སྤྱི་མའི་ཚོས་ལུགས་”ཞེས་པོད་
བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་དམའ་འབེབས་ཀྱི་རྣམ་པ་མདོན་གསལ་དུ་ཐོན་པ་སོགས་ལོག་པར་ཏོག་པའི་རིགས་རྣམས་
འགོག་རྒྱ་དེ་རེད།   མི་རིགས་དེའི་རིག་གཞུང་དང་ཚོས་ལུགས་སོགས་ནང་བསམ་སྐོའི་འདུ་ཤེས་དང་འབྲེལ་བའི་
རིགས་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་འགྲུབ་པ་ནི། བདེན་པའི་དབྱེད་རྒྱས་རྒྱ་པར་ཐད། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་ཉམས་རྒྱུད་དུ་འགྱུར་བའི་
ཉེན་ཁ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། བོད་ས་མ་ཤོར་གོང་བོད་མི་རྣམས་ཕྱི་སྤྱོད་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་ཅིང་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་
པས། སྐྱོ་སྐྱར་དང་སྐྱོན་བརྗོད་ཅི་ཡོད་མི་ཤེས་ལ་ཤེས་ཀྱང་ཁས་མི་ལེན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ང་ཚོ་བོད་དུ་ཡོད་
སྐབས་ཚང་མ་སྤང་བ་དག་ནས་བསྟན་པ་རེད་”ཅེས་པའང་གནས་ལུགས་དེ་ཉིད་ལ་ཐུག་ཡོད། སྤང་བ་དག་ཅེས་པ་རང་
ཚོས་ཀྱི་དོན་ཡིན། དེ་ལྟར་རང་ཚོས་ཆེན་དེ་ལྟར་རང་སྐྱོན་མི་མཐོང་ཞིང་བཟོད་བསྟན་རྒྱུ་ལ། རང་སྐྱོན་མ་མཐོང་ན་
བཅོས་བསྐྱར་དང་ཡར་རྒྱས་མི་སྲིད་ཅིང་།   བཟོད་བསྟན་རྒྱུ་ན་འཆེ་བའི་ལམ་དུ་འགོ་བ་ལས་གནས་ལུགས་
བགྲངས་ཏེ་བདེན་པ་ར་སྐོད་བྱེད་མི་ཐུབ། གང་ལྟར། སྐོན་ཀྱི་དུས་སུ་སྤྱི་མའི་ཚོས་ལུགས་ཞེས་པ། ལེགས་ཉེས་ཀྱི་
གསལ་བཤད་དེ་ཚམ་མེད་པར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྤྱི་ལ་གོ་ཞིང་། དེ་ཡང་ཐེག་དམན་ཀྱི་ཚོས་ལས་རྒྱུད་དུ་འབྱེད་
པའི་ཐ་སྟོད་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་འདྲ། རིམ་གྱིས་གོ་དོན་དང་འདུ་ཤེས་གཉིས་ཀ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་ཏེ་འཕྲུལ་
གདགས་པའི་ཐ་སྟོད་དུ་གྱུར་ལ། དེས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱང་རྒྱུ་རྒྱུ་མིན། མདོར་ན། དུས་ཕྱིས་སུ་བརྗོད་

¹²² སྐོད་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ཞུན་མ་སྐྱགས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་དུ་གསུངས།

པའི་ལྷ་མའི་ཚོས་ལུགས་ཞེས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རྣམ་དག་མ་དེད་ཅེས་པའི་གོ་བ་ལྡིང་ཉིག་གོ་བ་ཞིག་སྐྱུ་
ཡོད། བཅོན་པོའ་དུ་ཕེབས་ནས་ད་ལྟའི་བར་བོད་མིའི་ཁྲིད་དུ་ཡོང་ས་མཚོག་མ་གཏོགས་གནད་དོན་དེ་ལྟ་བུ་དག་
མཚོང་མཁའ་སྲིད་མཐའ་ཚམ་དུ་བཅད་ལ། ཡོད་ཀྱང་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དགག་གཞག་རྒྱ་ཆེར་སློབ་མཁན་ནི་མགོན་པོ་
མཚོག་ཉིག་གཅིག་དུ་གྲུར་བ་ཀྱང་གསལ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 2 ཚེས་ 3 ཉིན་གནས་མཚོག་དོན་རྗེ་གནད་དུ།

ལྷན་རྒྱ་གར་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དར་འཕེལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས་རིམ་གྱིས་སི་ལོན་(Ceylon/ Sri Lanka)དང་།
འབར་མ་(Burma/Myanmar)། ཐའེ་ལན་(Thailand)སོགས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དར་བྱུང་
ཡོད་ཀྱང་། དུས་ད་ལྟའི་ཆར་ལམ་གྱི་རིམ་བཞུགས་ཆ་ཚང་ལ་བཟུང་བའི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚོས་དེ་བོད་ལ་ཡོད། དེ་ལྟ་བུར་། ཕྱིའི་
རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྗེ་བཞེན་ཤིང་དུ་གཏུགས་ཤིང་བཞེན་པའི་ཕྱི་ལོ་ལ་ཕྱི་ལོ་ལ་ཕྱི་ལོ་ལ་ཕྱི་ལོ་
དཔེ་དཔེ་ཀྱང་གིས་ཡོད། དཔེར་ན། འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཚོས་ལ་ལྷ་མའི་ཚོས་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཚོས་ལ་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ཚོས་ཟེར་བ་སོགས་དང་། འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཚོས་མ་རྩར་བཞག་སྟེ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་ཤིག་ཡིན་པར་
བསམ་བ་སོགས་བསམ་ཚུལ་མང་ཡང་། རང་དེའི་ཚོས་ཚོགས་བཅད་གཅིག་ཡན་ཆད་རྒྱ་གཞུང་ལ་མ་བརྟེན་པ་མེད་
ཅིང་། རྗེའི་གསུང་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱ་གཞུང་ལ་བརྟེན་པ་ཤིང་སྟེ་ལོ་རྒྱུས་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་སྤྱོད་ཀྱི་གསུང་བ་རྣམས་མ་
གཏོགས་ཆང་མས་གསལ་བོར་ཤོད་ཐུབ་ན་ལེགས། ཞེས་ལམ་སྟོན་མཛད། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མིན་
པར་རྗེད་མཁའ་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ཤར་ལུབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་བ་དག་དེད། དེ་ནི་རང་ཉིད་ཐ་མལ་པ་ཡིན་པ་དེ་གའི་ལྟ་ཚུལ་
ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱུང་བ་ལས་གཞན་ལ་སྤང་ཞིང་དཔོན་པོ་བོར་འདོད་ཀྱི་ཀྱང་སློང་དན་པ་གང་ཡང་མེད། དེ་ལ་མགོན་པོ་
མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1990 ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 29 ཉིན།

ཀྱང་མཁའ་ཁས་སྤངས་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མ་དེད། དེ་རྗེས་སུ་དར་རྒྱས་བྱུང་བ་དེད་ཅེས་བརྗོད་
ཐབས་མེད། ལྷག་དོན་དུ་གསང་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོས་འདི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མ་དེད་ཟེར་ཐབས་རྩ་བ་ནས་མེད། དངོས་
སུ་སློམ་སྤྱོད་བྱས་པའི་གྲུབ་འབྲས་དེར་སངས་ལོང་མཚོང་གིན་ཡོད་པ་དེད། ཡོངས་གྲགས་ལ་བཀའ་བསྟུ་རིམ་བ་གསུམ་
ཀྱི་ནང་ཐེག་ཆེན་བཀའ་བསྟུ་བྱས་མེད་པ་གསལ་པོ་དེད། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཉིད་ཀྱིས་ཡོངས་གྲགས་སུ་བཀའ་གནང་བ་
ཞིག་མིན་ནའང་། རོས་ཀྱིས་འདི་འདྲ་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། དཔེར་ན། ཤེར་ཕྱིན་ཀྱི་མདོ་སྟེ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། བྱ་ཚོད་སྤང་
པའི་རིམ་དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ལྟ་དང་བཅས་པའི་གདུལ་བྱ་གང་ཟག་ལས་དག་དམིགས་བསམ་ཅན་ལ་བཀའ་གནང་བ་
དང་། དག་པའི་སྤང་བ་ལ་དག་པ་རབ་འབྲས་འབའ་ཞིག་འཆར་རྒྱ་ཡོད་པར་བརྟེན། སྤོད་ཀྱི་བཀོད་པ་ཆེ་བུ་ཕྱིན།
བརྟུང་ཀྱི་དེ་བཞེན་གཤེགས་པ་འཁོར་དང་བཅས་པ་རྩེད་དུ་ཕྱིན་པར་གནས་དེའི་ནང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ཁྱི་སྤག་
འབྲས་སྤག་མང་པོ་བཞུགས་ཐུབ་པ་ཡོང་གི་དེད།¹²³ ཅེས་སོགས་དང་། མདོ་སྤྱོད་ཀྱིས་བསྟུས་པའི་ཚོས་ཚུལ་ཟབ་མོ་
དག་ཉམས་སུ་བསྟར་བ་ལས་རྒྱུད་ལ་ཉམས་རྟོགས་སྤྱོད་པ་སོགས་དངོས་ཡོད་དང་རྒྱ་མཚན་སྤྱོད་ཉེ་བཀའ་སྤྱོད་མཛད།

¹²³ ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སློབ་བོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

དེ་ཡང་སྐྱུ་གུ་ལྷན་ཞབས་སུ་རིན་པོ་ཆེས་དེས་མགོ་མཁུ་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱུ་གུ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་དབང་ལྷན་
འགའ་ཞིག་སྤུལ་བར་དེའི་སྐྱུ་བརྒྱུད་ཡོངས་རྫོགས་གསལ་ལེར་གཟིགས་པ་དང་།   བཙུག་མི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་འཛིགས་བྱེད་དངོས་སུ་གཟིགས་པ་སོགས་དང་།   དེག་པ་རྒྱུན་ཚད་འདོད་པའི་གྲུབ་
མཐའ་འཛིན་པ་དག་ལ་ཡང་སྟོན་པ་བཙུག་པོ་འདས་པའོར་དག་བཙུག་པོ་སྐྱོར་བའི་དག་པའི་སྤྱད་བཤའ་བ།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཉམས་སུ་སྤངས་ན་རྒྱུད་དུལ་ཞིང་བག་ཐེབས་པར་འགྱུར་བ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་ཏེ་ཐེག་
པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཀའ་སྤྱི་བར་མཛད།

ལོག་པར་རྟོག་པ་ཡོང་གཞི་གཞན་ཞིག་ནི།   ཆོས་ལུགས་དང་འགྲེལ་བའི་འཆམ་འབག་བསང་གསོལ་
སོགས་ཁྲ་ཁྲ་ཐེང་ཐེང་གི་རྣམ་པ་དེ་དག་ཡིན།   དེ་ཡང་བོད་མི་སྤྱིའི་ཆ་ནས་ཆོས་ལུགས་སུ་བསྟུན་པའི་ཕྱིའི་ཐེང་ཐེང་
ལ་དང་དོད་ཆེ་ཞིང་ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་ཡལ་བར་དོད།   ཆོས་པ་ཆོས་རྩ་བརྟུངས།   སྤྱབ་དགོལ།   རྒྱ་སྤྱིར་བུས།   བསང་
ལུད།   འབག་གྱོན།   ཆ་ལུགས་ལ་མ་རྩུང་མཛོན་དུ་བྱས།   གསང་སྤྱུགས་ཀྱི་གནད་མ་ཤེས།   ཕྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་པར་
ཆས་བཟུང་སྟེ་གང་སར་བརྒྱགས།   ཡ་མཚན་མཚན་བྱས།   བོད་ཀྱི་ཆོས་ནི་དེ་ཅུ་དུ་མཐོང་།   རྫོག་མཁན་འགྲུག་གི་རྩེ་
བརྟན་དེབ་གང་མང་བཟུམས།   དེ་ལྟར་དོན་དངོས་མ་མཐོང་བའི་ལོག་རྟོག་སྤྱི་ཏེ་སྤྱི་མའི་ཆོས་ལུགས་སུ་བརྗོད།   ལྷ་
མའི་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་དེ་ལྟ་བུ་མེད།   ཕྱི་ཚུལ་མཛེས།   སྤྱོད་ལམ་དུལ།   འདུལ་ཁྲིམས་དལ།   འཚོ་བ་ཞུ།   ཕྱི་མི་ཆོས་
སངས་རྒྱུས་ཀྱི་རྗེས་འགྲུང་ཐེར་ན་འདི་མིན་ན་ཅི་ཡིན་སྟུན།   དེར་བརྟེན།   མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཆོས་ཀྱི་དོན་དོ་མ་
རྟོགས་པ་གལ་གནད་དུ་གཟིགས་ཏེ།

དོས་ཀྱིས་ཆོས་སྤོབ་སྤོབ་བྱེད་དགོས་ཐེར་བ་དེ་སྤོབ་མས་གསུང་ཆོས་མང་པོ་གནད་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཐེར་གྱིན་མེད།   ད་
རང་ཆོས་འཛིན་གྲུ་འཚོགས་པ་ལྟ་བུ་བྱས།   སྤོབ་གྲུ་བ་ཆོར་སྤོབ་གྲུའི་ནང་གི་ཆོས་དགེ་ཆོ་དང་དགེ་ཆུན་ཆོས་ཐུན་བུ་
སྤོབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད།   དེ་མིན་གཞོན་ནུ་སོ་སོ་ཆོ་དང་།   སྤྱིར་བཏང་ཁྲིམ་ཚང་ནང་ནས་དོ་སྤྱད་ཡོད་མཁན་ཆོས་ལས་
ཀའི་དུས་ཆོད་དང་བསྟུན་ནས་འཛིན་གྲུ་ལྟ་བུ་ཆོགས།   དེའི་ནང་ལ་ཆོས་འགྲེལ་བཤའ་རྒྱག་མཁན་ཞིག་གིས་འགྲེལ་
བཤའ་བརྒྱབས།   དཔེར་ན་ད་གིན་དོས་ཀྱིས་འགྲེལ་བཤའ་བརྒྱབས་པ་ནང་བཞིན་རེད།   བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་པའི་
བྱང་ཐེར་པའི་དོན་གང་ཡིན།   ཚུབ་ཐེར་པའི་དོན་གང་ཡིན།   དེ་བཞིན་དུ་ཐེར་བ་ཐེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཡིན་པ།   འཁོར་བ་
ཐེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ལ་ཐེར་གྱིན་ཡོད་པ།   དེ་བཞིན་བདེན་པ་བཞི་དང་།   སངས་རྒྱུས་དགོན་མཚོག་དང་ཆོས་དགོན་
མཚོག།   དགེ་འདུན་དགོན་མཚོག་ཐེར་བ་འདི་དག་གང་འདྲ་ཡིན་པ་དེ་ཆོའི་གས་འི་བ་འི་ས་ལན་བྱས་ནས་འགྲེལ་བཤའ་
ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་པར་བྱེད་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག།   དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་བ་སྤྱི་དང་ལས་རྒྱ་འགྲུས་ཐེར་བ་དེ་ཆོ་དད་མོས་
ཀྱི་སྤྱོད་ཆ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་མཚན་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དེ་ཆོའི་སྤོབ་ཅད་གཅོད་བྱས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས།   .
..   སྤོབ་སྤོབ་བྱེད་སྤངས་འདི་འདྲའི་ཐོག་ནས་ང་ཆོས་གསང་གཏོད་བྱས་ན་བསམ་པ་བྲན་བྱུང་།   འཇམ་དབྱངས་བཞད་
པས་མཛད་པའི་གྲུབ་མཐའ་དེ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་།   སྟོན་ལ་གྲུབ་མཐའ་བསྟུས་བསྟུས་ཤིག་གི་ཐོག་ནས་གོ་བརྗོད་

སྤྲད། དེ་ནས་རྒྱལ་སྤྱི་བཏང་བ་ཡིན་ན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་རང་གིས་མཛད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་དང་། ད་དུང་
ཞེས་པ་ཅད་འཛོམས་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ན་དཔལ་ལྷན་ཚོས་རྗེས་མཛད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད། དེ་ཚོའི་ཐོག་ནས་
སློབ་སྦྱོང་ཆེ་ཆུང་གང་ཡང་བྱེད་རྒྱུ་ཡོད། དེ་གཞན་བཞིན། རྒྱུ་ཆེན་རབ་འབྱུངས་པའི་གསུང་གི་ནང་ལ་ཡང་གྲུབ་
མཐའ་ཡོད། དེ་དང་དེ་འདྲའི་རིགས་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་རྒྱུ་བྱུང་ན་ཡག་པོ་འདུག། ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ཞིག་གི་ངོས་
ནས་བཞད་པ་ཡིན་ན། རི་ཅམ་ནང་ཚོས་ཀྱི་རྩ་བ་དང་གྲུབ་མཐའི་འགོ་སྤངས་ཤེས་པ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་སེམས་ལ་ཡིད་
ཆེས་དང་། ཤེས་ནས་དང་བ་ཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད། དམིགས་བསལ་ཚོས་དད་མེད་པ་དང་། ཉམས་ལེན་བྱེད་
པའི་འདུ་ཤེས་མེད་ན་ཡང་། དེ་ཚོ་ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་སུ་ཤེས་བྱུང་ན་ཡག་པོ་ཡིད།¹²⁴ ཅེས་སོགས་མི་དམངས་ཀྱིས་སློབ་

སྦྱོང་བྱེད་ཚུལ་དང་། ལྷ་མ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སྡོན་ཀྱི་སློབ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་གནས་དུས་དང་མཐུན་པའི་
ཚོས་འཚད་སྤངས་མཁྱེན་དགོས་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་བྱགས་བཙོན་གཉེན་བསྐྱེད་ཀྱི་གནད་བསམ།

སྤྱི་ལོ་དགུ་བརྒྱུ་དུག་ཅུའི་ནང་ལ། ར་རང་ཚོས་ཐོད་པ་གཞོན་སྤྱི་འགའ་ཞིག་གིས་ཚོས་ཟེར་བ་འདི་དེ་ཅམ་གལ་ཆེན་
པོ་མ་ལེད་བསམས་པ་དང་། ཁ་ཤུགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ། ར་ཚོས་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ལ་མགོ་འཁོར། དེའི་
ཚུན་བསམ་སོ་སོའི་ལུང་བ་ཤོར་སོང་ཟེར་མཁན་བྱུང་ཡོད། ཡང་། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱུ་སྤྱི་ལོ་དང་བཞི་བཅུའི་ལས་
མས་ལ། ཐོད་ཀྱི་ཚོས་ལ་ལྷ་མའི་ཚོས་ལུགས་ཞེས་མིང་བཏགས། དེ་ལ་ཅེད་མོ་ཅེ་ས་དང་ལྟ་མོ་བཟླ་ས་ལྟ་བུར་ངོས་
འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱུ་བུལ་ཅུ་དང་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ལ་ཐོད་ཀྱི་ཚོས་ལ་རྒྱ་མཚན་གང་འདྲ་
ཡོད་མེད་དང་། བསམ་སློབ་གཏོང་ས་གང་འདྲ་ཡོད་པ་རྣམས་རིམ་བཤམ་ཤེས་མཁན་མང་དུ་བྱིན་པའི་སྐབས་ལ། གཞི་
ནས་ཐོད་ཀྱི་ཚོས་འདི་ལྟར་མའི་ལུལ་དང་། ལག་ཅེད་བྱེད་ལུལ་མ་ཡིན་པར་དེ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པ་དང་། དེར་བན་
ཐོགས་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་གསུང་བ་ཞིག་འཇམ་སྤིང་ས་ཁུལ་མང་པོ་ནས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ལྷག་པར་ཆེན་རིག་པའི་
ནང་ནས་སྤྱིར་ནང་པའི་ཚོས་དང་། དེའི་ནང་ནས་ཐོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཚོས་འདི་ཚོངས་དད་ཀྱི་སྐྱད་ཆ་མིན་པར་དེར་
བསམ་སློབ་གཏོང་ས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་གཞི་ནས་མཐོང་བ་དང་། རོ་སྤངས་གསུང་དུ་བྱེད་ཀྱིན་

འདུག་¹²⁵ ཅེས་བྱགས་བཙོན་གནད་བ་ལ་གྲུབ་འབྱས་ཆེན་པོ་ཐོན་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྤྲུལ། གཞན་ཡང་། “ཐོད་ཀྱི་ནང་
པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཐམས་ཅད་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཅི་མ་མེད་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པར་རྒྱ་མཚན་གཉིས་ཏེ། གཅིག་ནས་
ཐོད་ཀྱི་ཚོས་ལ་ལྷ་མའི་ཚོས་ལུགས་ཟེར་བའི་ལོག་ཉེན་སེལ་བ་དང་། གཉིས་ནས་ཐོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་རྣམས་སློབ་པ་
གཅིག་གི་རྗེས་འབྲང་ཡིན་པ་དང་མཐུན་པམ་དམ་གཅོང་འོ་རྒྱ་གཅིག་འདེས་ལྟ་བུ་ཡོང་བའི་དོན་དུ་ཡིན།” ཞེས་ཡང་ཡང་
བཀའ་སྤྲུལ། ཐོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞི་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ནས་བརྒྱུད་ཚུལ་ལ།

ཐོད་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་མེས་པོ་དམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་སྤྱི་འགའ་རྩིང་མ་སྟེ། དེ་ཡང་ཚོས་རྒྱལ་གྱིས་སྤྱིན་བདག་གནད། མཁན་ཆེན་ཞི་
བ་འཚོ་དང་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་རྒྱ་གར་ནས་སེབས། མཁན་ཆེན་ཀྱིས་འདུལ་བའི་བསྐྱབ་པ་གནད་བསམ་མཚོན་

¹²⁴ 1997 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 21 ཉིན་དོན་གྲུབ་སྤྱིང་གཞིས་ཆགས་སུ་སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་དངས།

¹²⁵ 1997 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 21 ཉིན་དོན་གྲུབ་སྤྱིང་གཞིས་ཆགས་སུ་སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་དངས།

དབུ་ཚད་ཀྱི་གཞུང་ཁྲིད་པ་སོགས་བསྟན་པ་སྤྱི་ལོ་འགན་ཁུར་བཞེས། ཁོང་ནི་མིག་རྒྱུང་རིང་པོར་གཟེགས་མཁན་ཞིག་
ཟེ། འོད་པས་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་འོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ཏེ་སློབ་གཉེར་བྱེད་དགོས་ཞེས་གཏན་འཁེབས་
མངོད། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐབས་བབས་ཀྱི་འགན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ཉག་ཕྱོགས་མི་མཐུན་
པའི་རྒྱུན་མེད་བ་དེ་རེད། གཞན་ཞིག་ནི་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྲོང་ལྷོ་བཙན་གྱིས་མཚོན་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གདུལ་བྱ་
སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་ཉུང་ཤས་ལ་བཀའ་བརྒྱུད་སོགས་རྣམས་འཕྲོར་སྒྲུབ་མེད་ཀྱི་དབང་ལུང་ཁྲིད་སོགས་གནང་བ་དེ་རེད། དེ་
ལྟར་སྐྱེ་འགྱུར་རྙིང་མ་བྱུང་། མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོ་དབུ་ལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ནས་ཕེབས་པ་ཙུང་མེད་ཡིན་པས་སྐྱེ་འགྱུར་རྙིང་མའི་
ཁུངས་ཀྱང་དེ་ཡིན། དེ་ནས་རྡོ་བོ་བཀའ་གདམས་པ་ནི་ལྷ་གཅིག་དུ་ལོ་ལྷ་རྣམས་བརྒྱུད། ཁོང་གིས་སྐྱེ་ཆེ་རྙོད་ལ་རྒྱ་
ལེ་རྒྱུར་སློབ་གཉེར་གནང་། སྐྱེ་ཆེ་སྐྱུང་ལ་གྱི་ལྷ་མ་ལ་ཤི་ལར་བསྟན་པའི་བྱ་བ་གཙོ་བོར་བསྐྱུངས་ནས་བཞུགས། དེ་ནས་
དཔལ་ས་སྐྱེ་བ་རེད། ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྤྱིང་བོ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཁུངས་གཏུག་ས་ནི་གནས་བཟོན་ཆོས་སྐྱོང་
ངམ་མེར་མ་པ་སྟེ་ཁོང་ཡང་དབུ་ལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱུའི་མཁས་པ་ཡིན། བཀའ་བརྒྱུད་ནི་མར་མི་དྲུགས་གསུམ་ཞེས་རྣམས་འཕྲོར་གྱི་
དབང་ལྷན་མི་ལ་བཞད་པའི་རྡོ་རྗེ་སྟེ་འོད་གངས་ཙན་གྱི་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཚང་མས་གཙོག་ཏུ་བཀུར་བ་
ཞིག་རེད། ཁོང་གི་སྐྱེ་མ་མར་བ་ཡིན་ཞིང་། མར་བ་ལ་སྐྱེ་མ་མར་བོ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་རྒྱ་རོ་བར་ཆ་བཞག་ན་རྒྱ་ལེ་རྒྱུའི་
པ་རྗེ་ཏུ་ཡིན། མར་བས་ལྷ་བའི་སློང་འདོགས་གཙོད་ས་གཙོ་བོ་དེ་རྗེ་མི་ཉི་ལ་ཡིན། དེ་ནས་རི་བོ་དགོ་ལྷན་པ་སྟེ། རྗེ་རིན་
པོ་ཆེའི་མདོ་སྐབས་ཀྱི་གཞུང་གང་ཡིན་ཡང་། ཟབ་མོའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱེ་བ་ཡབ་སྐུ་ལྷོ་ཀྱི་གཞུང་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཕྱོགས་
མོགས་མེད་སོགས་ལ་གཏུགས་ཡོད་པ་གསལ་བོ་རེད།¹²⁶ ཅེས་སོགས་གསུངས།

ནང་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཀུན་གྱི་ཁྲིད་དུ་འཇུག་སྤྱིང་གི་དགའ་མོས་ཆེས་ཆེར་ཐོབ་པ་འོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཡིན་
པས། དུས་རབས་གོང་མའི་སྐད་ཅེས་ནས་སྐྱེ་མའི་ཆོས་ལུགས་ཞེས་སློབ་པར་བྱེད་པའི་ཀུན་སློང་གཙོ་བོ་ནི་འོད་
བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མིན་པར་བསྐྱབས་ཏེ་གཏན་གཙོག་པའམ་མཚན་མཚོང་བརྒྱུག་པར་འདོད་པ་
དེ་རེད། དན་རྟོག་དེ་ཡོང་ས་གཙོ་བོ་ནི་སངས་རྒྱས་པ་ནང་ཁུལ་ཏེ་མའི་ཕན་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་བརྒྱུད་ཆོས་ལུགས་པའི་
ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་གནང་དེར་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པ་མད་དུ་བྱུང་བ་དག་གིས་རྒྱ་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་
པའི་ཐེག་པ་དང་འབྲས་བུ་གསང་སྐབས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་གཉིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་སྐྱེ་བ་ཅིང་། འོད་ཀྱི་ཆོས་ལྡན་ཆེན་
པོ་དག་ལའང་དེ་བཞིན་བྱེད་དགོས་པར་བསྐྱུལ། ཐེག་ཆེན་ཉམས་སུ་སྐྱུངས་ཏེ་སྲོང་ཐོག་ནས་ཡང་དག་པར་སྐྱེ་བ་ལྷན་
ན་རབ་དང་། དེ་མིན་ཆོ། ལུང་ཅེས་ལ་སྐྱེ་བས་སུ་མི་འགོ་བར་རིགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་དགོས་པར་གསུངས། དེ་ལ་སྤྱི་
ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 12 ནང་སློང་ཕྱོགས་དགའ་ལྷན་དུ།

ནང་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ནང་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མིན་པར་གསུང་མཁན་སྐྱེ་བ་མ་ཕྱོག་གོང་ནས་
བྱུང་བས། བྱམས་པ་མགོན་པོས་མདོ་སྟེ་རྒྱུན་དུ་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྐྱེ་བ་གསུངས། དེ་ནས་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱིས་

¹²⁶ 2006 ལོར་ལྷར་ཁར་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་ལྷ་བྱུབ་བཟོ་སྐྱེད་སྤྱིང་སྐྱེད་པའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱུངས།

ཡུང་གསུངས་ལ། སྲོད་འཕྱུག་ཏུ་འང་གསུངས། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ཡང་། ཐའི་ཕན་སོགས་ནང་པའི་ལུང་པ་དུ་མར་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་མིན་པར་གསུང་མཁན་མང་དུ་ཡོད། དེའི་ནང་ཆོན་ནས་གསང་སྟགས་ནི་སྤྲོ་སྤྲོགས་པའི་
ཆོས་འདྲེས་པ་རེད་ཅེས་དང་། བོད་པའི་ཆོས་ནི་ཆོས་རྣམས་དག་མིན། ཐེག་ཆེན་འཆམ་པ་རེད་ཅེས་ཤོད་མཁན་མང་།
ཡང་ཐེག་ཆེན་བཀའ་ཁས་ལེན་མཁན་གྱི་ནང་དུ་འདྲ། བོད་པས་ཉམས་སྲུ་ལེན་པའི་གསང་སྟགས་དེ་ནང་པའི་ཆོས་རྣམས་
དག་པ་རེད་ཅེས་ཤོད་མཁན་ཡོད། ང་ཆོ་དེ་སྤྱོད་དུ་སྒྲུང་བ་དག་ནས་བསྟུན་ཡུང་ད་ལྟ་མི་སྤྱོད་ཆོགས་ལ་ཟུག་སྟེ་འབྲེལ་
བ་ཆགས་ཡོང་དུས། དེའི་ཡོད་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་དགོས། དེ་ཆོར་ཟུག་པའི་སྐབས་ལ་ང་ཆོས་དེས་བར་དུ་
བཀའ་སྒྱུབ་སྒྱུབ་དགོས། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་རིགས་པས་སྒྱུབ་དགོས་པ་ལས་ལུང་ལས་གསུངས་པའི་སྤྱིར་ཞེས་བཤད་ན་
མི་མན། རིགས་པས་སྒྱུབ་པ་ལ། སྤྱི་ལོ་འཛུགས་དུ་གཞི་ལས་འབྲས་གསུམ་ཇི་ལྟར་གསུང་གིན་ཡོད་མེད་ཤེས་པར་
བྱས་ཏེ། ལྟ་སྒྱུབ་གྱི་རིགས་པའི་སྟེང་ནས་བྱང་སྟོགས་སོ་བདུན་གྱི་ལམ་ཚམ་བསྐྱོམས་ནས་ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་
མཉམ་པའི་གོ་འཕང་ཇི་ལྟར་ཡོང་མིན་དང་། འབྲས་བུ་འཕྲོ་བུ་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པས་དེ་སྒྱུབ་བྱེད་གྱི་ལམ་
མམ་ཐབས་ལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དགོས་པ་སོགས། མཐར་གཏུགས་ན། འགོག་བདེན་སྒྱུབ་པ་སྟེ་སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་སོ་
རྟོགས་པའི་སློབ་ཇི་ལྟར་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་སོ་བྱེད་པ་དེར་གཏུགས་དགོས། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྒྲུབ།

གཞན་ཡང་སྤྱིར་སྤྱི་ནང་ཀུན་ནས། འགོ་བ་མ་ལུས་པའི་འབྲེལ་ལུན་གྱི་བདེ་ཚ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་
པ་རིན་པོ་ཆེར་ངན་སྦྱས་དང་སྦྱོར་སྦྱར་འོང་བའི་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་དགོན་སྡེའི་སྤྱིར་སྟོན་པ་དང་། ཆོས་བྱེད་
འགའི་བསམ་སྲོད་ལ་མ་ཟུང་། ཆོས་སྟོན་པ་སོ་སྦྱེས་དུ་མའི་ཆོས་དང་མི་མཐུན་པའི་མཚན་སྲོད་བཅས་ཡིན་པས་དེ་
དག་ལ་ཡང་རྟག་ཏུ་ཐེང་འདོན་མཚན་དེ་ལ་མགོན་སོ་མཚོག་ནས།

སྤྱིར་སྟོན་པ་འོད་གྱེ་ལུལ་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ལྟར་ཤར་ཡོད་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡང་ཡོད་ལ། བསྟན་པ་
ལེགས་པར་དར་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཅིས་ཞེས་ཆོགས་ཤིག་བརྒྱབས་ན། བར་སྐབས་བསྟན་པ་དང་ལུགས་དེ་སྤྱིའི་ཁ་ཁ་
ཐིང་ཐིང་གི་ཐོག་ཏུ་སྤྱིན་འདུག། ཆོས་ཤོས་རྣམས་སྤྱིར་སྟོན་པ་བསྟན་པ་འཛིན་མཁན་དང་། ངལ་པའི་ལུང་ལོ་བཅིངས་ན་
སྤྲོགས་འཆང་ཡིན་པ་སྟེ་བྱ། མཚམས་ཁང་ནག་ཁུང་ཞིག་ཡོད་ན་སྤྲོགས་པ་སྟོད་ས་དང་། སྤྱོད་འཕྲོར་ཇིག་སོ་ཞིག་བཀའ་
ན་དགོན་པ་ལེགས་སོ་ཡིན་པར་བཟུང་། ད་ཆ་སྤྲོགས་ལེགས་ནས་ང་ཆོ་བཙན་སྟོན་པར་གྱུར་པས་སྤྱོད་འཕྲོར་ཇིག་སོ་
ཡང་མི་འདུག་ལ། བར་སྟོགས་སུ་ཆོས་གཞིས་མི་སེར་རྣམས་ལ་དཀའ་སྤྱུག་ཆེ་ཐག་ཆོད་བཏང་། ཚུར་སྟོགས་སུ་གྲུ་བ་
ཉུང་ཤིང་ཤིག་གིས་གཙུག་ལག་ཁང་འདྲ་ཆགས་སོ་ཞིག་བཟོས། སྤྱིན་བདག་སུ་བཟང་ལ་ཐོབ་ཤོད་བཟུང་། སྤྱིན་བདག་
བྱུང་དུས་རྒྱ་སྤྲུག་གཏོང་སར་རྒྱ་སྤྲུག་བཏང་། མོག་མོག་གཏོང་སར་མོག་མོག་བཏང་། བར་རྒྱ་སྤྲུག་དཀའ་ཡོལ་འགའ་
ཤིང་དང་མོག་མོག་འགའ་ཤིང་སྤྲུག་ནས་ཚུར་མང་ཇ་དང་སྤྱོད་འཕྲོད་སྟོན་པ་བྱུང་ན་བསམ་པར་བྱས། དེ་དག་ནི་སངས་
རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་བསམ་པ་མིན་པར་ཐོད་ཞོག་ལ་བསམ་སྟོན་བཏང་བ་ཡིན། ད་དུང་ངའི་སྤྱིན་བདག་དང་ཞོད་སྤྱིན་བདག་
ཅེས་ལབ་དུས་དུལ་འགོ་གི་ཡོད།¹²⁷ ཅེས་སོགས་གསུངས། ཡང་།

¹²⁷ 1964 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 8 ཉིན་བོད་རིགས་སེར་སྤྱོད་སྤྲུགས་པ་དང་བཅས་པར་གསུངས།

ཚང་མས་མཁའ་གསལ་ལྟར། འཛམ་གླིང་ཐོག་བོད་ཀྱི་ནང་ཚོས་ལ་དོ་སྣང་རྗེ་ཆེར་བྱིན་པའི་སྐབས་འདིར། ཚོས་རྒྱལ་མཚོས་པ་རྒྱན་མའི་རིགས་ཐོན་གྱིན་ཡོད། དེར་སྐབས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཚོས་པ་ནམ་དག་དང་ཚང་ལྡན་དེ་འདྲ་འཕྲོ་གིན་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དང་ཚབས་ཅིག་ཚོས་པ་རྒྱན་མའི་རིགས་ཀྱང་བྱིན་ནས་ཞབས་འདེན་ལྷ་གིན་འདུག་ལ། བར་སྐབས་ཐའི་ཐོན་དང་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཁུལ་དུ་འདྲེ་རིགས་ཡོང་བར་བརྟེན། དེ་དག་མི་ཡོང་བར་དགོངས་པ་བཞེས་དགོས། ... ཡང་སྟོན་མར་ཨ་རིར་མི་ཞིག་ལ་ཐུག་བྱུང། ཁོ་རང་ནང་པ་ཡིན་ཡང་བཟའ་རྒྱ་བོད་པའི་རྒྱ་མ་ཞིག་གིས་ཕྱོགས་པ་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་ཚོས་པ་ཡིད་ཆེས་བརྒྱགས་ལུགས་བཤད་བྱུང།¹²⁸ ཞེས་སོགས་ཐུགས་ཁུར་ཆེན་པོས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་བརྟན་

པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་བདེ་དོན་ཁོ་ན་ཐུགས་ལ་བརྟགས་ཏེ་སྐྱེད་ལ་ཟད་དུ་མེད་པ་ལྟར་བཞེས་པས། སྤྱི་ལོ་ 2010 ལོར་ཉི་ཤོད་གི་ཀོ་ཡ་སྟན་ཞིན་པོན་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁན་པོ་ཁྲི་པ་དགེ་སློང་ལོ་ཀའི་མ་ཚུ་ན་ག་¹²⁹ཡིས།

འདས་པའི་མི་ལོ་ལྔ་བརྒྱའི་རིང་། ཨ་རི་དང་ཡོ་རོབ་ཁུལ་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚུལ་ཉ་ཅང་དར་བྱུང་བ་ཞི། ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་གིས། ཆེས་བསྐྱབས་པར་འོས་པའི་ཐུགས་བརྟེན་དང་སྟོན་ལུགས་ཆེན་པོས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྱིང་དོན་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་ཞིང་བསྟན་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན། དུས་ལྷན་དེའི་རིང་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་གིས་འབད་བརྟེན་ལ་བརྟེན་ནས་ཀུན་གྱིས་དོ་སྣང་ཆེན་པོས་མི་ཆེད་དོན་སྤྱིང་འཚོལ་བའི་སྐབས་འདིར། དེར་རབས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བུམས་བཅའི་རྣམས་སྟོབས་ཀྱི་གལ་ཆེད་རང་བཞིན་རི་བཞིན་རྟོགས་པའི་སྐོ་སྟོས་རྒྱས་པར་མཛད་

ཡོད། ཅེས་བསྐྱབས་བརྟེན་སུལ་བ་ལྟར། ཚང་ལ་མ་རྟོར་བའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཚུལ་ཟབ་མོ་རྒྱལ་མཚོམས་མེད་པར་དར་བྱུང་། གཞན་ཡང་། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་མཐོང་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། རིགས་པ་དང་མི་ལྡན་པའི་རི་རབ་ཀྱི་བཤད་པ་རྣམས་སྟོན་སོགས་དང་། ཚོས་མ་ཤེས་པར་དབང་བསྐྱར་བ། འདུལ་བ་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་བསྟོན་པར་རྫོགས་ནས་ལོ་དུས་མ་ཚང་བར་གཞན་ལ་སྟོམ་པ་སྤྱིན་པ། རྒྱ་ཆེན་སྤྱིད་པ་དང་ཟབ་མོ་ལྟ་བུ་ལས་ཉམས་ལེན་བྱ་རྒྱུ་གཞན་མེད་པས་“ཉམས་ལེན་གྱིན་རྒྱལ་མཚོ་བརྒྱུད་”ཅེས་གཙོ་འདོན་བྱས་ན་གོ་ལོག་འབྱུང་སྲིད་པ། བཤད་ཚོས་དང་སྐབས་ཚོས་ཞེས་སོགས་སོགས་སྤྱི་འདོད་པ། རབ་བྱུང་བས་ཚོང་ལས་བྱེད་པ། ཤེས་ཡོན་ལ་དོ་སྣང་མེད་པར་རིན་པོ་ཆེ་དང་པགས་རིགས་ཀྱི་རྒྱན་ཆར་དང་དོད་ཆེ་ཞིང་། བཀའ་ཚོང་གི་རིགས་ཅི་མི་སྟོམ་པར་བྱེད་པ་སོགས་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ནས་ཐེར་འདོན་དང་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་དགོས་པར་བསྐྱུལ། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་ 4 ཚེས་ 16 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དུ་སའི་པོ་བྲང་དུ་བོད་རིགས་སྟོན་བྲུ་ཁག་གི་ཆུན་བདག་དང་དགེ་ཆུན་སྟོན་ཞིག་ལ།

དེ་སྤྱི་ཡིན་ན། བོད་ཀྱི་ནང་ཚོས་དེ་རྒྱ་མའི་ཚོས་ལུགས་དེ་ཅེས་བརྟེན་དེ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་དངོས་གནས་མིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་དོས་འཛིན་བྱེད་མཁན་བྱུང་ཡོད་ལ། ང་ཚོས་རྒྱ་མའི་ཚོས་ལུགས་ཞེས་པའི་མིང་རྣམས་ཞིག་ཁྲིའུ་ནས་

¹²⁸ 2008 ལྷ་བ་ 5 ནང་བོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་དབུ་མེད་རྒྱ་ཆེན་རྣམས་ལ་གསུངས།
¹²⁹ Rev. Yukei Matsunaga, Chief Abbot, Koyasan Shingon, Japan ཞེས་དང་། ཁོང་གི་གསུང་འཕྲིན་ The Dalai Lama – An Ocean of Compassion ཞེས་པའི་བརྒྱན་དེབ་ཏུ་གསལ།

བསྐྱེད་པ་རེད། དེ་དང་སྐབས་ཤིང་གི་ནང་ཚོས་དེ་དངོས་གནས་རིགས་པ་དང་ལྡན་ཞིང་དཔལ་ལྷན་ལེ་རྒྱུ་འཕེལ་ལས་པའི་དབང་
པོ་རྣམས་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཅིག་ཡིན་པར་འཛེམ་སྲིད་འདིའི་ཐོག་དོས་འཛིན་བྱེད་ལུགས་རེ་ཆེར་སྤྱོད་པ་
དང་། ཆེ་མཐོང་ཡང་རེ་ཆེར་འགོ་བཞེན་ཡོད། འདི་ལྟ་བུའི་མཐོང་ཆེན་ཞིག་བསྐྱེད་པ་པའི་ཨ་ཕོ་ལོ་ལྷན་གྱིས་བྱས་པ་
ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། ཞེས་ལུན་རིང་སྐུ་དཔལ་འཛེམས་མེད་གནང་བར་ད་གཞོན་གྲུབ་འབྲས་སྒྲ་མེད་ཐོན་པ་དང་།
དེ་ལྟ་བུ་འབྲུང་བའི་ཅ་བ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཚུལ་སོགས་གསལ་བར་བཀའ་སྩལ།

དཀར་སྐྱོད་དང་མི་འཛིགས་སོག་གི་སྤྱིན་པ།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “དོས་རང་ལོ་བཅུ་གསུམ་དང་བཅུ་བཞི་ཙམ་དུ་སོན་སྐབས། གཞུང་འབྲེལ་གྱི་དུས་ཆེན་
མཛད་སྐོ་ཆང་མའི་སྐབས་དམར་ཟས་མང་དུ་སྐྱོད་པའི་སྐོལ་ཡོད་པ་དཀར་སྐྱོད་དུ་བསྐྱུར།”¹³⁰ ཞེས་སོགས་བཀའ་སྩལ་བ་
བཞིན་གཞུང་འབྲེལ་མཛད་སྐོ་ཁག་དཀར་སྐྱོད་དུ་བསྐྱུར་བའི་དབུ་འཇུགས་མཛད། “དོས་རང་ལོ་ ༡༩ ཐོག་རྒྱལ་སྤྱི་
གི་འགན་ཁུར་སྐབས་རྗེས་དེ་སྔ་པོད་གཞུང་གི་མཛད་སྐོ་ཆེ་ཁག་གི་སྐབས་སུ་དམར་ཟས་ལུགས་ཆེར་སྐྱོད་པའི་སྐོལ་དེ་དག་
བཀའ་སྐོལ་གཙང་མ་བྱས་པ་ཡིན།”¹³¹ ཞེས་ཡོངས་སུ་དཀར་སྐྱོད་དུ་བསྐྱུར་གནང་མཛད་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་
བཞིན་སྐུ་ན་ཉ་ཅང་སྤ་བའི་སྐབས་ནས་དང་ལྡན་ཚོས་སྤུལ་བའི་སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལུག་དུལ་སྐྱེད་དེ་སེམས་ཅན་ཉམ་ཐག་
སྐྱོད་སྤྱལ་ཉི་ལུ་ལྟག་ཆེ་ཐར་གནང་། འགའ་ཞིག་གོང་དུ་བྲིས་ཐེན་ལ་མཛད་སྐོ་དཀར་སྐྱོད་དུ་བསྐྱུར་བའི་ཚུལ་ལ།
<<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོ།>>ལས།

དེའི་སྐབས་གཞུང་གི་མཛད་སྐོ་ཁག་ལ་དཀར་སྐྱོད་གནང་རྒྱ་དེ་འདྲ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ནས་རིམ་བཤམ་ཆབ་ཞུགས་ཉི་མ་
བཅུ་ཡོད་པ་རྣམས་འགོ་སྟོད་ཉི་མ་གཅིག་དཀར་སྐྱོད་དང་། ཉི་མ་གཅིག་དམར་སྐྱོད་བཅས་རེས་མོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་
དང་། རྗེས་སུ་དེ་དག་ཡོངས་རྫོགས་དཀར་སྐྱོད་བྱས་པ་རེད། དེ་བཞིན་ལོ་གསར་མཛད་སྐོ་སོགས་ལ་ཤ་གཏོང་སྐོལ་
ཡོད་པ་དེ་ཆོ་ཆང་མ་མེད་པར་བཞེས་པ་དང་། སྟོན་ཆེན་སྤྱིག་པའི་སྐབས་གཡག་ཁོག་དང་། ལུག་ཁོག་གང་འཆམས་
ཤིག་ཡོད་པ་རྣམས་གད་པ་ཚོས་སྟོན་དང་པོར་འབྲེད་འགོ་བ་ཆོགས་ཤིག་མགོ་དང་བཅས་པ་ཤིག་ཆ་ཆང་གཅིག་དང་།
ལུག་ཁོག་བཅུ་གཉིས་ཡིན་ནམ། ཉི་ལུ་ཅ་གཅིག་ཡིན་ནམ་ཅིག་ཡོད་པ་རེད། སྟོན་ཆེན་རྒྱས་བཟུས་ཀྱི་ཞུད་པར་ཞིག་
ཡོད། རྗེས་སུ་དེ་ཆོ་ཡང་ཤིང་གིས་བཞེས། གཡག་ལུག་གི་གཞུགས་བརྟན་ཁ་གངས་སྟོན་མ་ལྟར་སྤྱིག་གི་ཡོད་པ་རེད།
དེ་དུས་མགོན་གཉེར་ཆེན་མོ་པ་ལྟ་རེད། དོས་ཀྱིས་པ་ལྟར་ལབ། བ་ལྟ་དང་གོ་བཟུང་བྱས་པ་ཡིན་ནམ། དེ་འདྲ་དེ་འདྲ་
བྱས་ནས་མཐའ་མར་དེ་ཆོ་བསྐྱུར་བཅོས་བཏང་བ་རེད། གསོལ་ཐབ་ནས་དཔུམ་སྐལ་ཞེས་པ་ཞིག་སྐྱོད་ཀྱི་འདུག །ཅེ་

¹³⁰ NDTVགསར་འགོད་པའི་བཅར་འདྲིའི་བཀའ་ལན་ལས་པས་སྐྱུར་ཞུས།

¹³¹ བཀའ་སྐོལ་སྤྱིང་གི་ལོ་རྒྱུ་ལས་ཤིངས།

དང་ལོར་བྱ་སྒྲིབ་ཁ་གང་དུ་ཡིན་ནའང་གསོལ་གཞིམ་མཚོད་གསུམ་གྱིས་མཚོན་གཞིམ་འགག་དང་བཅས་པར་དགུམ་
སྐལ་ཞེས་ཤིང་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱ་རྒྱུ་ལོད། སྤྲོ་མོ་ཡིན་ན་དེ་སྤྲོ་བཅས་བྱས་ནས་སྤོད་མཁན་ཚོའི་གྲུང་ཚོགས་རེད་འདུག །

རྗེས་སུ་དེ་ཡང་མེད་པ་བཞོས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། བོད་མི་རྣམས་བཅོན་གྱིལ་དུ་འགྲོར་སྐབས། བཀའ་ལས།

“༡༩༥༤ ལོར་ང་ཚོ་བཅོན་གྱིལ་དུ་འགྲོར་རྗེས་རྒྱ་གར་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བལ་ཡུལ་དང་འབྲུག་གི་ནང་བོད་མིའི་གཞིས་
ཆགས་གསར་འཛུགས་ཀྱི་སྐབས། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རོགས་ཚོགས་ཁག་གཅིག་ནས། གཞིས་ཆགས་འགའ་ཤིང་ལྷན་དུ་བོད་མིའི་
འཚོ་ཉེན་ལ་དམིགས་ཏེ་ཉ་གསོ་དང་ཕག་གསོ། བྱ་གསོ་སོགས་ཀྱི་ལས་རིགས་གསར་གཏོད་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཉ་
གསོ་དང་ཕག་གསོ་དེ་གཉིས་བོད་མིས་དམིགས་ཤིང་འདོད་ཀྱི་སྤོད་པར་བཞེན་དེ་སྤྲོ་ནས་མཚམས་འཛིན་བྱས། རྒྱ་གར་
སྤོ་སྤྱོད་མའི་སོར་དང་ཨོ་རི་ས་གཞིས་ཆགས་གཉིས་སུ་བྱ་གསོ་ཁང་དེ་ཡོད་པ་དེ་དག་ ༡༩༥༦ ལོར་འབྲེལ་ཡོད་མང་
ཚོགས་དང་བཅས་པར་གོ་བསྐྱར་བྱས་ནས་སློབ་རྒྱུ་ལས་ཡིན། ཉེ་ཆར་ཚོས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མིང་སོགས་ནས་བཅོན་གྱིལ་
དུ་ཡོད་པའི་དགོན་པ་གྲུ་ཚང་ཁག་དང་། གཞུང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་མ་ལག་བཅས་པའི་གསོལ་སྤོན་ནམ་ཡིན་ལ་དམར་ཟས་
སྤངས་ཏེ་དཀར་ཟས་གཅོད་མར་སྤོད་ཐབས་ཀྱི་དཔོན་པའི་དམིགས་བསལ་ཆེད་བསྐྱུགས་སྤེལ་བ་སོགས་སྤྱི་སྤོན་གྱི་
ཞབས་འདེགས་ཐོན་བྱ་ཞུས་ཡོད།”¹³² ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་སོགས་མང་འཚོ་བའི་དཔོན་མཁོར་དམིགས་པ་དེ་དག་
སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སྤོལ་ག་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། སློས་སུ་འཚོ་ཐབས་ལ་དམིགས་ཏེ་སེམས་ཅན་ཉམས་ཐག་ལ་དེ་སྤོལ་བྱ་བྱེད་མི་
ཅུང་བར་གཞིགས་ཏེ་ཉ་གསོ་དང་ཕག་གསོ་ཁང་སློབ་རྒྱུ་ལོད། སློབ་པའི་དོན་དུ་གསོ་ཉར་བྱས་པའི་བྱ་གསོ་ཁང་
ཡང་སློབ་རྒྱུ་པར་མཛད། གཞན་ཡང་། དགོན་སྡེ་དང་སློབ་གྲུའི་སྤྱི་ཐབས་ཁག་མང་སོ་དཀར་སྤོལ་དུ་བསྐྱར་ཅིང་། བོད་
མི་སྤྱི་བྱིངས་ལ་ཡང་རྒྱུན་དུ་དམར་ཟས་ཉུང་དུ་གཏོང་དགོས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ལོ་སར་གྱི་སྐབས་སོགས་སུ་
དཀར་ཟས་མང་དུ་བསྐྱེད་དགོས་པ་སོགས་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་། དེ་ཡང་།

ཁ་སར་ནས་སྤྲོ་ཆ་སྤྲོ་ཆ་ཅུང་བ་བཞིན། ང་ཚོ་བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ནས་རྒྱུན་ཤིང་མཁན་ཉ་ཅང་ཉུང་། ད་
གིན་ལས་བསྐྱོམས་ནང་ཁྱེད་རང་ཚོས་ཉ་སྤོད་བརྒྱུད་གསུམ་ལ་དམར་ཟས་སྤོང་གི་ཡིན་ཟེར་བ་ཞིག་འདུག་པ་ལ་རྗེས་
སུ་ཡི་རང་ཡོད། ལིན་ཏུ་ཡག་སོ་རེད། ད་དུང་ཡང་དེའི་སོགས་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་དང་ལྷགས་བསྐྱེད་དགོས། ལྷག་
དོན་དགོ་འདུན་མང་སོ་ཡོད་ས་ཚོའི་ནང་ལ་ཤིང་ཉུང་ཞིག་ཉོས་པ་ཡིན་ནའང་ཕོན་ཆེན་བོར་འགྱུར་བས། དེ་ཚོའི་
རིགས་ལ་གཞུག་གཞུག་གཉེན་དཔོན། མོང་ཁྱེད་ཆེན་པོ་དང་མི་འདྲ་བར་མོང་གསེབ་རྒྱུང་བའི་ནང་གཞུག་གཞུག་མ་བྱས་

ལ། དམིགས་ཤིང་འགྱུར་བའི་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཡོད།¹³³ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱིར་ཕགོན་པོ་མཚོག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་
རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐབས་ནས་དཀར་སྤོལ་ལ་ཐུགས་སྤྲོད་ཆེན་པོ་གནང་བར་མངོན་ཡང་བོད་དུ་བཞུགས་
སྐབས་ལྷགས་སྤོན་དཀར་སྤོལ་གནང་མེད། བཅོན་གྱིལ་དུ་མེབས་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 10 ལོར་རྒྱ་གར་སྤོ་

¹³² བཀའ་སྤྱོད་སྤྱི་ལོ་ལོ་ལྔ་པའི་ཤངས།
¹³³ 1995 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 18 མོན་ལྷོ་འདོད་རྒྱ་སྤོད་གཞིས་ཆགས་སུ་གསུངས།

གཞིས་སུ་གཟིགས་སྐོར་སོགས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་སྐོར་སྐབས། རྒྱ་གར་དང་ཕུ་གི་སི་ཐན་བར་དུ་དམག་
འབྲུག་བྱུང་སྟེ་སྟོ་སྟོ་སྟོ་སྟོ་སྟོ་སྟོ་ Kerala མངའ་སྡེའི་གྲོང་ཁྲིམ་ Trivandrum ཞེས་པར་མངའ་སྡེ་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་བཞུགས་
གནས་ Rajbhavan ཞེས་པར་གཟུང་འཁོར་དུ་མའི་རིང་བཞུགས་དགོས་བྱུང་བའི་སྐབས་དཀར་སྐོར་མཛད། དེ་ལ་
<<བཅའ་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

Rajbhavan དུ་རོས་ཀྱི་སྡོད་ས་ནི་ཐབ་ཚང་གི་ཁ་སྐོར་དུ་ཡོད། ཉིན་གཅིག་ཐབ་ཚང་གི་ལ་ཁང་དུ་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཀྱིན་
ཡོད་པར་བལྟས་པ་ན། ཉིན་གུང་གི་ཟ་མར་ཁྲིམ་བྱ་ཞིག་སྟེ་གཟུགས་ཏེ་གསོད་བཞིན་པ་མཐོང་བས་དེས་སྐྱབ་བསྐྱལ་རི་
འདྲ་ཞིག་སྐོར་གིན་ཡོད་ཨང་སྐྱམ་པའི་ཚོར་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཚོར་སྣང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཁོང་དུ་འགྲོད་སེམས་
དག་ཏུ་སྐྱེས་ཤིང་དེ་ནི་དཀར་སྐོར་བྱེད་པའི་དུས་ལ་བབས་སོང་སྐྱམ་སྟེ་ཐག་བཅད། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར། བོད་དུ་
ཚོལ་རིགས་དགོན་ཞིང་ཁ་ཟས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལ་ཡིན་པས་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བོད་མི་རྣམས་དཀར་སྐོར་མིན། གང་ལྟར། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་བྱ་བཅུན་ཚོས་དཀར་སྐོར་བྱེད་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད། །དེ་དུས་ཀྱི་བྱ་བའི་ཟ་འདོད་
མེད་ཀྱང་རང་ཉིད་ཀྱི་དམ་བཅའ་བརྟེན་པོ་ཡིན་མིན་བརྟག་ཆེད་བྱ་བས་བཟོས་པའི་ཟ་མ་དེ་ཁྲིམ་ཤོག་ཅེས་བཤད་དེ་
ཁྲིམ་ཡོང་བ་ན་ཞིབ་ཏུ་བལྟས། བྱ་བའི་དེ་དགོན་རིའི་སྟོལ་ལྟར་ཚོང་བསྐྱེད་པའི་ཁྲ་ལྟར་ནང་བཙོས་འདུག་ཅིང་མི་མེ་
ལེན་ཏུ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། དེ་སྐོར་བལ་དཀར་པོ་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་སྐྱེས་མཐུན་དཀར་སྐོར་གཙང་མའི་
ལུགས་ལྟར་བྱས་ཏེ་ཉལ་དང་སྐོར་ཡང་ཡོངས་སུ་སྤངས། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1967 ལྷ་ལ་ 8 བར་དུ་དཀར་
སྐོར་གཙང་མ་གནང་ཡང་སྐྱེས་མཐུན་ལས་འཕྲོད་བཞེས་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱབས་བཞེད་རི་བཞིན་མ་གྲུབ། དེའི་ཚུལ་ལ་
<<བཅའ་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

གོགས་པོ་རྒྱ་གར་བ་འགས། འོ་མ་དང་ཤིང་ཉོག་སྐམ་པོ་(སྐར་ག་སོགས་)མང་དུ་བཞེས་ན་ལེགས་ཞེས་དགོངས་ཚུལ་
གསུངས་པ་ལྟར་བྱས་པས་རྒྱ་བའི་ཉེ་ལྷོའི་རྗེས་སུ་མཁྲིས་པའི་ནད་གཞི་ཚབས་ཆེན་ཞིག་ཐོག་སྟེ། ཐོག་མར་སྐྱབ་པ་མང་
དུ་བསྐྱབས། དེ་ནས་བདུན་པའི་གཉིས་གསུམ་ཀྱི་རིང་ཟས་ཀྱི་དང་ག་འགས་སྟེ་གཟུགས་པོའི་རུས་པ་ཡོངས་སུ་ཟད།
འགྲུལ་ཚམ་བྱེད་པར་ཡང་ཚོལ་བ་ཆེས་ཆེར་བསྟེན་དགོས་པ་བྱུང་། དེའི་ཁར། གཟུགས་པོའི་ཆ་ཐམས་ཅད་སེར་པོར་
གྱུར་ཏེ་སྟོན་པའི་སྐྱེས་མཐུན་གསུམ་ལྟ་བུར་གྱུར། དེ་སྟོན་འགའ་ཞིག་གིས་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མ་ནི་གསེར་གྱི་རྒྱུང་ཅིར་ཚུད་པའི་བཙོན་
པ་ཞིག་རེད་ཅེས་རྗོད་སྟོང་བ་ལྟར། སྐབས་དེར་རོས་རང་གི་གཟུགས་པོ་ཡང་གསེར་མཐོག་ཏུ་གྱུར། མཐར་མཆིན་ནད་
hepatitis B ཞེས་པ་ཐོག་བར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་སྟེ་བོད་སྐམ་མང་དུ་བཟས། ཟས་ཀྱི་དང་ག་སྟེ་བ་ན་སྐམ་པས་ཤིང་
ཉོག་སྐམ་པོ་གཏན་ནས་ཟ་མི་རུང་བ་དང་འོ་མ་ཉུང་དུ་གཏོང་དགོས་ཤིང་། དམར་ཟས་རེས་པར་དུ་བསྟེན་དགོས་ཞེས་
སྟོབ་སྟོན་གནང་། སྐབས་དེར། རོས་རང་སྐྱེད་ཀྱི་ཞེས་ཆེད་རྒྱ་གར་གྱི་སྐམ་པ་འགས་གཅིག་མཚུངས་སུ་སེམས་
འཚབ་ཆེན་པོའི་དང་། གལ་ཏེ་ཟས་ལ་འགྲུང་བ་མ་བཏང་ཆོ་མཆིན་པ་རྟེན་དེ་རུས་མེད་དུ་འགྱུར་བ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཡུན་རིང་འཚོ་དཀའ་བའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། དེར་བརྟེན། མི་འདོད་བཞིན་དུ་སྐར་ཡང་དམར་ཟས་བསྟེན་པའི་

མགོ་བརྩམས། ཞེས་བཀའ་སླུང་། སྤྱི་ལོ་ 2003 ལོའི་ཡས་མས་ཅན་ལ་<<དཀྱིལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོད་གྱི་རྣམ་དཔྱད་>>ཀྱི་ཚུལ་པ་ལོར། “འདས་པའི་ལྷ་བ་བྱུག་གི་རིང་། ལྷ་བས་རེར་བོད་ནས་འཕྱོད་པའི་ཚགས་ལ་ལྷ་བ་པོ་ཅུང་ཅན་ལེ་བཟས་པ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་དཀར་སྐྱོད་ལྷ་བྱ་བྱས་ཏེ་ལ་བཟས་མེད། སྤྱི་ལོ་ 1965 ལོར་ཐག་བཅད་པ་ནས་ལྷ་བ་ཉི་ཤུ་ཅན་གྱི་རིང་དཀར་སྐྱོད་བྱས་པ་ཡིན། [ད་ལྟོ་ལྷ་བས་རེར་ཟ་ཁང་ཆེན་པོའི་ནང་ལ་བཟས་ཏེ་དེ་ཅན་དམ་པོ་བྱེད་ཀྱིན་མེད།” ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལྷ་བ་ 12 ལྔ་ལྟ་གར་ལྟོ་སྤྱོད་ལྷ་བ་སྤྱི་ལོ་རིམ་གསུང་ཚུལ་སྐབས། “ད་ལྟོ་ལ་གར་ཅུང་ཅུང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། རོས་ཀྱིས་ཁོང་ཚོར། ཟ་མ་ནི་ཐེག་དམན་པ་ལྷ་བ་དང་ཉམས་ལེན་ནི་ཐེག་ཆེན་པ་ལྷ་བ་ཡིན་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན། ཐེག་དམན་པ་ཚོས། དཀར་ཟས་དགོས་ཞེས་དང་ཡང་ན་དམར་ཟས་དགོས་ཞེས་མི་གསུང་བར་བསོད་སྟོམས་ལ་གར་བྱུང་བ་དེ་བཞེས་ཏེ་ལ་ཟ་གིན་ཡོད།”¹³⁴ ཅེས་བཀའ་སླུང་། ཡང་དུས་རྒྱུན་གྱི་མི་ཚོར། “དགོ་འདུན་པས་དགོང་བཅད་བྱེད་དགོས་པ་ལྷ་བ། རོས་ཀྱིས་དགོངས་བཅད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། གུང་ཚུགས་ནི་རོས་ལ་མཚོན་ན་ཏེ་ཅང་གལ་ཆེ།” ཞེས་བཀའ་སླུང་བ་ལྷ་བ་སྤྱི་ལོ་ཉིད་ནས་དགོང་བཅད་ཀྱང་གནང་། གཞན་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2006 ལྷ་བ་ 1 ལྔ་ལྟ་གར་ལྟོ་སྤྱོད་ལྷ་བ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྱངས་མཚོད་ཉེན་དུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་གནང་སྐབས། ལྷ་བ་དོར་གྱི་ལམ་སྟོན་ཟབ་མོ་སྤྱི་ལོ་བས་སྤྱང་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་ལོ་གྲགས་ཤིང་བོད་ཁམས་ཀྱི་ལ་ཁྲུབ་པའི་ལས་འགུལ་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཡང་།

དོན་དག་མེད་པའི་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ཆ་སོགས་ལ་དང་དོད་བྱས་ནས་ནང་གི་ཡོན་ཏན་ལ་དང་དོད་མེད་པ། ལྷ་བ་པར་གཅོད་གཞན་གྱི་སྤྱི་ལོ་རིམ་ལ་དོ་སྤྱང་བྱེད་པ་སོགས་ལ་གཟབ་གཟབ་བྱོས། སེམས་ཅན་མང་པོ་བཤམ་ཚོང་བྱེད་པ་སོགས་ཉེས་དམིགས་སྤྱི་ལོ་མཚོང་བའི་སྤྱོད་ནས་དོ་སྤྱང་ཡག་པོ་བྱེད་དགོས། ཚ་བ་ང་ཚོ་བོད་ལ་ངེས་པར་དུ་དཔལ་འཕྱོར་ཡང་རྒྱས་གཏོང་དགོས་པ་རེད་དེ། ཡིན་ནའང་། མ་འོས་མ་འཚམས་པའི་སྤྱོད་ཚུགས་པ་དང་དེས་མཚོན་པའི་ཉལ་ཐ་འཚོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྤོར་མོ་བཟོས་ཀྱང་སྤྱོད་ཚུགས་ལ་གཞོན་པས་དེར་དོ་མཚར་སྤྱོད་རྒྱ་གར་ཡང་མེད། ལྷ་བ་པར་དུ་སྤྱོད་ཚུགས་པ་དེ་ཚོས་སྤྱོད་ལྷ་བ་པར་བཤད་ན་ཏེ་ཅང་ཉེས་པ་ཆེ། ... རྗེས་པོ་ཡིན་པའི་ལྷ་བ་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་དང་གཞིག་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་ལྷ་བ་པར་དང་དགུ་ལྷ་བ་པར་ལྷ་བ་པར་ལོད་པས། བོད་ལ་བོད་མི་བྱུང་བ་ལ་ལྷ་བ་ཀྱིས་རྗེས་པོ་ཡིན་པར་བསམས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་དང་གཞིག་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་ལྷ་བ་པར་ལོད་པ། ལྷ་བ་པར་ལོན་ཏེ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་དང་གཞིག་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་ལྷ་བ་པར་ལོད་པ། ... སྤྱིར་དོས་ཀྱིས་ཡང་ཡང་ལབ་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ད་རེས་བོད་ནས་བྱེད་རང་ཚོ་མང་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་པས་ཡོད་པས། ཆེད་དུ་བཤད་རྒྱ་ཞིག་ལ། རྒྱུ་ཚུ་ལ་དང་དོད་བྱེད་པ་དང་སྤྱི་ལོ་རིམ་ལ་ལྷ་བ་པར་དང་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་ལྷ་བ་པར་ལོད་པས་ཀྱིས་སྤྱོད་ལོས་བཟོ་བ་སོགས་ནི་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་ལྷ་བ་པར་ལོད་པས་ལ།

¹³⁴ ལྷ་བ་པས་མཚོ་ལང་གར་གཞིགས་པའི་ནང་། དཀར་ཟས་སྤྱོད་ཐབས་སྤོར་གསུངས་ཡོད། ལོན་གྱང་། འདུལ་བའི་ནང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དམིགས་ནས་བསད་པ་ཞིག་མིན་ན། ལ་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་དགག་བྱ་གནང་མེད། དེའི་རྒྱ་མཚོན་གྱི་ཆ་ནས་ནང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་པལ་མོ་ཆེའི་ནང་དམར་ཟས་ལ་དམིགས་བསལ་དགག་བྱ་བ་བྱས་པ་ཡིན་མིན། ཅེས་སོགས་བཀའ་སློབ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བ་པར་ལོད་པས་ལ།

ཡིན་ལ། བོད་པའི་མཚན་པར་དང་འཛིན་པའི་གནས་ཀྱི་དེད། རྒྱུ་ཆ་མེད་པ་དེ་ནང་གི་རྒྱུ་ཆ་ཡིན་དགོས། ཚོས་
ཡོན་ཏན་གྱི་ཤེས་ཚད་དང་སློབ་གསུམ་ཞི་ཞིང་དུལ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་རྒྱུ་ཆ་ཡིན། བུ་ལ་ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཡོན་
ཏན་གང་ཡང་མེད་པར་གྱི་ཞིག་བཏགས། སྐུ་ལྷན་པར་དང་གཟིག་ལྷན་པར། ལྷན་ལྷན་པར་མེད་པ་སོགས་གོན་ཏན་ལྷ་
འབེབ་གྱི་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་གྱེད་གྱིན་འདུག། དེ་ཞབས་འདྲེན་དང་འཛིན་པའི་གནས་དེད། བོད་ནང་ལ་ཁྱེད་རང་
ཚོས་ལྷན་ལྷན་པར་དང་གཟིག་ལྷན་པར་གོན་ཏན་བསྐྱད་ཡོད་པས། རྒྱལ་བ་འཛིན་པའི་ཚོས་པས་བསྐྱད་འདུག་ཅེས་ཁོང་
ཚོར་ལབ་ཨང། ཞེས་ལམ་སྟོན་མཛད་པས་དེ་མ་ཐག་གཞིས་བཞུགས་བོད་འབངས་ཀྱི་གྲིས་མགོན་པོ་མཚོག་
གི་བཀའ་གསུང་སྟོང་དུ་བཅངས་ཏེ། བངས་སེམས་མེད་པར་པ་མེས་གྱིས་བཞག་པ་དང་རང་གིས་བཟོས་པའི་ཁྱོན་པ་
ཅ་ཚེན་དུ་བཅེས་པ་རྣམས་མེད་སྟེག་གིས་བགས་རིགས་རྒྱན་དུ་གྱེད་པའི་ཡུལ་སྟོན་རྒྱ་ཁྲབ་དུ་སྤངས། རྒྱ་གར་དུ་
གནས་པའི་བོད་རིགས་ཚོར།

ལྷན་པར་དུ་དེང་སང་རྒྱ་གར་ནང་རྩོམ་མིང་གསུམ་པར་ཞིག་ཡོད་པ་དེད། རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེད་པས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱ་
ཞེ་བདུན་མིན་ཅམ་ཞིག་གྱིན་པའི་རིང་ལ། རྒྱ་གར་ནང་གི་བོད་པ་ཚོར་མིང་གསུམ་ཏ་ལམ་མེད། བར་སྐབས་ནས། བོད་
པས་ནག་ཚོང་རྒྱག་གིན་འདུག། བོད་པས་གཅན་གཟན་གྱི་བགས་པ་ཉོ་འཚོང་གྱེད་གྱིན་འདུག་ཅེས་བོད་པར་མིང་གསུམ་
རན་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་འདུག། བོད་པས་རྒྱག་པེས་རྒྱག། བོད་པ་མི་གསོད་དུ་ཡོང་གིན་འདུག་ཅེས་གཞི་ནས་ཤོད་གྱིན་
འདུག། ཞབས་འདྲེན་དེད། ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་དང་དཔལ་འབྱོར་ལོངས་སྟོན་ཡག་ཏུ་གྱིན་པའི་སྐྱད་ཆ་དེད་དེ། ཡག་ཏུ་
འགྲོ་བའི་ཚབ་ལ་སྐྱག་ཏུ་སྐྱག་ཏུ་གྱིན་ན། ད་གང་འདྲ་འདུག། འོས་རང་མི་སྐྱེར་པ་ཞིག་ལྷ་དེད། ཏ་ལས་རྒྱ་གང་ཡང་
ཡོད་པ་མ་དེད་དེ། བོད་སྐྱེ་པའི་འགན་ཁེར་ནས་སྟོན་གྱིན་ཡོད། ད་ལོ་ཡར་ནས་ཡར་དུ་རྒྱས་ཡོང་དུས་བོད་པའི་མིང་
སྐྱག་ཏུ་སྐྱག་ཏུ་གྱིན་ན། མཚན་པས་མཚན་པས་ལ། ད་བསྐྱད་མ་བསྐྱད་མི་འདུག་བསམ་པ་འདྲེན་གྱིན་འདུག། ད་ལྟོ་བར་དུ་
ཏུར་ཐག་བྱས་པ་ཡིན། བོད་ནང་ལ་ཡིན་ནའང་དེད། གྱི་ལ་ཡིན་ནའང་འདྲ། ཚང་མས་ཤུགས་བརྒྱབས་ཏེ་བོད་བསྟན་
མིང་ལ་མན་པ་ཞིག་ཡོད་གི་དེད་བསམ་པའི་རེ་བ་དང་ཡིད་ཆེས་བྱས། སྟོན་ལམ་བརྒྱབས་ཏེ་གྱེད་གྱིན་ཡོད་པ་དེད་དེ།
ད་བོད་པའི་མིང་དང་གཞིས་ཀ་སྐྱག་ཏུ་སྐྱག་ཏུ་གྱིན་ན། སྐྱེ་བ་གྱི་མར་གང་དུ་འགྲོ་བར་གདོང་མེད་ཀྱང། བན་ཐོགས་
མེད་ན་[བསྐྱད་ཀྱང་]ཚོ་གང་ཡང་མི་འདུག། དེ་ལོས་གྱིས་ཡུས་བཤད་པ་མིན། མཚན་པས་མཚན་པས་ལ་དེ་འདྲ་འདྲེན་གྱིན་
འདུག་¹³⁵ཅེས་བཀའ་སླུལ། དོན་གྱིས་བཤད་ན། བོད་དུ་གསུངས་པའི་ལས་རན་ཚོས་མཁའ་ནི་རྒྱ་གར་ཅམ་དུ་
མ་ཐད་བལ་ཡུལ་སོགས་སྤྱད་མང་དུ་ཡོད་ལ། མོངས་མཚན་ཚོར་ལས་གྱེད་པོ་སོགས་ལ་ཡང་སྤྱ་འགྲོད་ཕྱི་སྟོན་
དང་ལམ་ཚོར་སྟོག་ཤེས་གྱེད་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་སྤྱིར་སླུལ། འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ལ་ཞབས་ཕྱོགས་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་
སྟོག་ཅི་འདོད་དུ་འགྲོག་པའི་སྤྱིག་ལས་སྤང་དགོས་པར་བསྐྱུལ་བ་ནི། <<མཛའ་བཅེས་འཚོ་བའི་འཇིག་རྟེན།-སྟོང་
ཚེའི་བྱ་སྟོན་གླེང་བ།>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

¹³⁵ བོད་གསུམ་ 2006 ལོའི་འབྲས་སྤངས་མཚོན་རྟེན་གྱི་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

སེམས་ཅན་དུང་སྤྱང་མང་པོ་ཁ་ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་གསོད་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་སྐྱོད་གོས་པ་ཞིག་རེད། སྤྱིར་དུ་ཆོ་མིའི་རིགས་
འདི་དམར་ཟས་མེད་ཀྱང་འཚོ་མི་སྤྱོད་པ་མིན། ལྷག་པར་དུ་ཚལ་རིགས་སྣ་ཚོ་གསུང་དང་བཅུད་ལྡན་གྱི་ཟས་རིགས་མང་
དུ་ཡོད་པས། དུས་རབས་གསར་བའི་ཁོར་ལུག་འདིའི་ནང་དམར་ཟས་མེད་པར་འཚོ་སྤྱོད། འཚོར་སེམས་ཅན་དུང་
སྤྱང་མང་པོ་སློབ་གྲོགས་པ་ལས་སྐྱོབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་དང་འགན་བཅུག་ཀ་ཡོད། དཀར་སྐྱོད་གི་འཚོ་བ་ལག་
བསྟར་བྱས་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཚོད་ལེན་གྱི་མཁན་སྒྲེར་པ་དང་ཚོགས་པ་དུ་མར་ངོས་རང་སྤྱོད་ལྡོང་། དེ་ནི་
ལེན་དུ་ལེགས། ཅེད་མོའི་དོན་དུ་རྩོམ་རྒྱལ་པ་དང་ཉ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་སེམས་ཅན་གྱི་སློབ་འཚོགས་པའི་བྱ་སྤྱོད་འགའ་ཞིག་
ནི་དགོས་མེད་རྒྱུ་སློབ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དེ་ཚོལ་རྒྱུད་གཉི་སྤྱོད་གི་བྱ་བ་ཞིག་རེད། ཚོར་གི་ཆེད་དང་ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་ཉ་
འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ནི་བསམ་གཞིག་སྤྱོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སེམས་ཅན་ཉམ་རྒྱུད་དེ་དག་གིས་སྤྱོད་བསྐྱེད་ཚད་མེད་སྐྱོད་
གིན་ཡོད་པས། མཉམ་གསོ་ར་བ་དེ་དག་ནི་ཆེས་སྤྱོད་ཤོས་སུ་མཐོང་། ཞེས་སོགས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་སྤྱིག་
ལས་སྐྱོད་བར་བསྐྱེད་པའི་མཛད་པ་སྤོགས་མེད་དུ་བསྐྱེད་པར་བརྟེན། བཤས་ར་ཆེན་པོའི་བདག་པོ་དེ་རྒྱུད་གིས་
སྤྱིག་ལས་སྤངས་ཤིང་། རབ་དུ་བྱུང་སྟེ་ནང་པའི་ཚོས་སྐོར་ལྷགས་པའང་བྱུང་ཡོད།

བཅོ་བརྒྱད་པ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གི་སྐྱེ་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་ རིམ་པར་སྤྲེལ།

རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གི་འབྲེལ་བ་དོ་མ།

སྤོན་གཞུང་གི་ཞེས་གཞུང་ས་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དང་ཀུན་གཟིགས་པའུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེ་བྱང་རྒྱལ་མཚོ་
མཚོན་པའི་བར་ལ་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་ལོ་བ་ལྟར། སྤོན་དོན་གྱི་གནས་སྐབས་དང་ཞབས་བཅར་བ་སོགས་ཀྱི་དོན། སྤོན་ཆུ་
དུ་སྐྱེས་སྐྱེ་མི་གཤམ་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་སྟེ། བའུ་ཆེན་སྐྱེ་བྱང་དགའ་བ་མཚོ་གཤམ་སྤོན་སྤོན་སྤོན་སྤོན་སྤོན་སྤོན་སྤོན་
སོགས་སྤོན་གནས་དུ་མ་བྱུང་ཡོད། དེའི་གནད་ཀ་གཙོ་བོ་ནི། ཆོས་པར་བསྐྱེད་ཅིང་སྤོན་མི་ཤེས་པའི་ཞབས་གས་མཚོ་
མཚོགས་ཅན་དང་། སྤོན་གྱི་དབང་ལྷགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོན་རྒྱུད་དང་ཉེ་འཁོར་སྤོན་པའི་མཚོ་རིམ་སྐྱེས་སྤོན་སྤོན་
ཉེ་དུའི་གཤམ་ལ་སྤོན་ཡོད། སྤོན་པོ་ལོང་ས་སྤོན་སྤོན་མཚོ་ཆེན་པོས། རྒྱལ་བ་པའུ་ཆེན་གཉིས་སྤོན་དོན་གྱི་
འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་སྤོན་རྒྱལ་བ་སྤོན་མི་གཤམ་པ་ལྟ་བུར་མཛོན་ཡང་། བའུ་ཆེན་སྤོན་སྤོན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་
མས་སྤོན་སྤོན་སྤོན་གསང་སྤོན་གྱིས་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པར་སྤོན་གྱིས་སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་
པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་ཡིག་སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པར་སྤོན་སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་
“དེས་པ་དོན་ལ། རྒྱལ་བ་དང་སྤོན་པའི་འབྲེལ་བའུ་ཆེན་པོ་གཤམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་
“གཞུང་གི་འཛོ་སྤོན་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་འབྲེལ་གནད་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཡོང་གིན་ཡོད།” ཅེས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། “སྤོན་
བཅར་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་དང་བའུ་ཆེན་སྤོན་སྤོན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་
བཅར་སྤོན་ཡོད་པ་དེ། གང་ལྟར། དེ་སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་
ཀོང་ལ་བཅོན་འདུག་པ་དང་། དེའི་ནང་ལ་རྒྱལ་བ་དང་བའུ་ཆེན་གཉིས་མཚོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་
ཞེས་པོ། འདིར་དོས་ཀྱིས་ཡོངས་གྲགས་མིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་འགའ་ཤེས་ཤིག་ཞུས་ན་བསམས་བྱུང་།” ཞེས་དང་། རྒྱལ་བ་
བའུ་ཆེན་སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་
སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་
མཚོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་
འཛོན་གྱི་ལམ་སྤོན་སྤོན་བྱུང་། རམ་འདེགས་གནད་ཆུང་སོགས་པའུ་ཆེན་སྤོན་སྤོན་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པོ་ལོང་ས་བཅུ་གསུམ་

¹³⁶ ལྷ་སར་ཐོག་མར་འཁོར་པའི་དམག་དཔོན་གྱི་གས་ཏེ་ཡིག་ཆ་འགའ་པོ་མིང་ཞེས་ཀྱང་གིས་སྤོན།

དུས་བཟོ་སྐབས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཀའ་སླུལ་ལ། གཤམ་དུ་བྱང་བར་འགྱུར་བའི་ལོ་རྒྱུས་འི་འགྱུར་རིམ་ལོ་ཆེས་གསུངས་པ་དེ་ཡང་བསྐྱར་སྒྲོམ་མཛད།

སྡེ་རྒྱུར་འཛིགས་མེད་དབང་སྐུ་གིས། “ཤིང་མག་ 1935 ལོར་སེར་གྲེས་ཀུན་ཚང་སྐུལ་སྐྱེད་ཉན་འགྲུབ་དབང་སྒོན་ལམ་མཚོ་ག་དང་། ཁེ་སྐོང་སྐྱེས་བུ་ལོ་ན་མཉམ་དབང་འདུས། ཅེ་བྱང་མཁའ་རབ་བསྐྱེད་འཛིན་(འདི་རྗེས་སུ་སྐྱེ་བྱུང་བའམ་པོ་འཇམ་དབྱུངས་དཀྱིལ་ཟེར་བ་དེ་རེད།) ཅེ་བྱང་སྒོ་བཟང་ཆེ་དབང་རོ་ལས་རྣམས་ཤེད་ཚོ་གས་ཨ་མདོ་ཁུལ་ཡང་སྲིད་འོས་སྐུལ་བཅད་གཅོད་དུ་ལེབས། སྡེ་མདོ་ཁུལ་པཎ་ཆེན་དགུ་པ་སྒོ་བཟང་སྐུ་བསྐྱེད་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་དགེ་ལེགས་རྣམས་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་པོ་མཚོ་ག་བཞུགས་སྐྱེས་ཡིན་གཤམ། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་ཡང་སྲིད་བཅད་གཅོད་ལུ་མི་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་སོགས་གོང་གསལ་རོ་ལས་རྣམས་མཇམ་བྱུག་དུ་བཅར་ཐོག་རྒྱལ་ཚབ་དུ་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་ཤེད་བཅས་རྣམས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་འཚོམས་ལུ་དང་། ཡང་སྲིད་བཅད་གཅོད་སྐོར་སྐྱེད་དམ་སྐུལ་འཇུག་ལུ་རྒྱ་རྒྱུ་སྐྱེད་ལུ་རྣམས་འདུལ་ལམ་ལུས་བར། འཚར་ཅན་གཞུང་སྐོར་གི་ལུགས་སོལ་ལྟར་གསོལ་རྒྱ་དང་བཞེས་འབྲས་གནང་ཐོག་དམིགས་བསལ་གདན་འཁོར་གནང་རིང་གང་ཅིའི་བཀའ་སྒོལ་གནང་བར་མ་ཟད། ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་རྒྱུར་དུ་གཟིམ་ཚུང་མཇམ་ཁ་གནང་སྟེ། ཡང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་འདིའི་(ད་ལྟའི་དུ་ལའི་རྒྱ་མ་)འཇུངས་ལུལ་བཞུགས་ཁང་གི་བཟོ་དབྱིབས་སོགས་གསལ་པོར་བཀའ་སྒོལ་གནང་ཁང། འདི་རང་ལ་སྐྱེད་གཉན་བཀའ་ཚོག་པའི་སྐྱེད་གཉན་གདེང་ཡོད་ལུགས་ནང་མའི་བཀའ་སྒོལ་སྐྱེད་གསལ་མེད་པར་གནང་བྱུང་ཞེས་རྗེས་སུ་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱེད་ཆབ་བསལ་བཞེན་པའི་རང་ཅེ་བྱང་སྒོ་བཟང་ཆེ་དབང་ལ་ཡང་ཡང་གསུང་སྟོང་ཞེས་ཅེ་བྱང་སྒོ་བཟང་ཆེ་དབང་ཁོང་རང་གཞིས་གེས་གང་དུ་འགྲོ་སྟོན་སྐབས་པཎ་ཆེན་དགུ་པའི་སྐྱེད་པར་ཆེན་པོ་གཅིག་འབྲལ་མེད་བསྐྱེད་སྟེ། སྐྱེད་པར་དེ་ལ་བསྐྱེད་ལས་གཞུང་དང་རྒྱ་བྱང་བར་གྱི་འགལ་བ་ལེ་མི་ཉུང་ཤས་ནས་རང་གི་ཁེ་ལན་སྐྱེད་ཐབས་ཆེད་བཟོས་བྱས་པ་ལས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐྱེས་སྐྱེད་དམ་བཅའ་གཅིག་གྱུར་རེད། སྐྱེད་པར་སུ་མཚེ་ཞེས་གྲས་པའི་ཐལ་མོ་ཡང་ཡང་སྐྱེད་བ་དམ་ཟེངས་མང་མཚོང་སྟོང་།”¹³⁷ ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་བ་པཎ་ཆེན་སྐྱེད་པོར་མ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དངོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་དུ་མ་དེ་ཅམ་ཡོངས་གསལ་མིན་པ་དང་། ད་ལྟའི་དུས་སུ་འདྲེན་གཞན་དོན་མ་གོ་བ་འགས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐྱེས་གཉིས་སྐྱེད་མི་གཤམ་པའི་ཚུལ་རྫོང་བཞེན་པར་བཞེན། འདིར་ཡིག་ཚོགས་ཆེ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་སྟོང་ཅན་གྱི་གསུང་བྱངས་ཉེ་གསལ་བཤད་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཡིན། དེ་ལ་བསྐྱེད་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་སེར་སྐྱེད་རི་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེས་<<དགེ་སྲིག་ལས་ཀྱི་སྟོང་བ།>>ལས།

¹³⁷ ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེད་ལོ་རྒྱུས་འཛིན་ཟེངས་གསུམ་པའི་<<དུ་ལའི་རྒྱ་མ་བཅུ་གསུམ་པ་གཤམ་རྗེས་ཐོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དུས་བབས་རགས་བཅུ་>>ཞེས་པ་ལས་བྱངས།

ལུ་བ་ཅིག་ང་ཚོ་ཁྱེད་དེའི་མཚོ་འབྲིང་མི་སྣ་སྲུང་ཅུ་སྐོར་སྲུང་ཁང་ཚོ་མས་ཆེན་ཤོད་ཀྱི་ལུ་བ་དོས་ཅིག་པའི་འཁྲིམ་སྲུ་
བསྐྱེད་ཡོད་པར། འགོ་ཁྲིད་སྲུང་བཟུང་དོ་ལུ་བ་ཁྲིད་རང་ཚོ་མངའ་བའདག་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་འགོ་གཙོ་ལ་ཐེང་འདོན་དང་
འབྲེལ་བའི་རང་གི་དོས་ལེན་མ་ཞུས་པ་རྣམས་ཀྱང་བཤའ་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་བཤའ་སོང་བར། ཡུད་ཅམ་འཇམ་ཐིང་
ལུས་པར། ཡང་ན་གྲིས་དཔོན་ཤོད་ཅེས་ལབ་བྱུང་བ་ན། བཤའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་གསུམ་རྙིང་ཁོངས་ཏུ་སྐྱེས་པ་དག་
དབང་སྦྱོར་པ་(ཨ་ཞང་སྐྱུག་བུམ།)ཞུས་པས། མངའ་བའདག་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་འགོ་གཙོ་ཏུ་ལའི་སྐྱེས་པ་དང་བཤའ་ཆེན་
གཉིས་གྱི་རྒྱུ་མི་མཐུན་པའི་རྣམས་པ་ཡོད་ཚུལ་དེ་ནི་རྣམས་མ་རང་རེད། ཀྱང་ཁྱེད་ཉེང་ལ་དོ་སྐོལ་བྱེད་པའི་སྐབས་རྣམས་
སྲུ་གཅིག་འབོད་གཅིག་ལན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པར་མ་ཟད། བར་དོན་འཆམ་པོ་ཡོད་པ་གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད། བོད་
མ་གཉིས་ཀྱང་དེ་རང་རེད། གནད་ཡོད་ཞབས་གསུམ་ཚོའི་སྣང་དོར་མི་མཐུན་པའི་རྣམས་པ་བརྒྱུད་བ་ཅམ་ལས། བར་དོན་
དོ་མ་གང་འདྲ་ཡིན་བའདག་གིས་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་པས། དེའི་སྐོར་ཐེང་འདོན་ཞུས་ཚོགས་པ་ཐེང་ནས་འགོ་ཁྲིད་སྐོར་བཟང་
གཉེ་པོ་དང་སྲུང་བཟུང་གཉིས་ཀྱི་དོ་ལ་ལྟ་ཅམ་བྱས་སོང་བར། སྲུང་བཟུང་སྐོར་དེ་ཚོའི་གསུམ་ཐེང་འདོན་ག་ཚོད་བྱེད་རྒྱ་
ཡོད་ནའང་བྱེད་དགོས་ཞེས་ལབ་སོང་བས། གང་ཞེས་བཤའ་རྒྱ་ཡོད་དམ་སྲུང་ནས་ཉན་བསྐྱེད་པའི་སྲུང་། དག་དབང་
སྦྱོར་བས། ཏུ་ལའི་སྐྱེས་པ་བོད་མ་དང་བཤའ་ཆེན་བོད་མ་གཉིས་སྐྱེ་བཅར་གནད་ཡོད་ཚོའི་སྐོག་ཏུ་ཡི་གེ་གཉོང་རེས་བྱས་
པ་སོགས་བར་དོན་ཉ་ཅང་འཆམ་པོ་རེད་འདུག ། དེ་ཡིན་པར་རྒྱ་མཚན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐེང་འདོན་གསལ་པོར་བཤའ་
གིས་ཞུས་ཚོགས་པ་ཞུ་རྒྱུ། བཤའ་ཆེན་བོད་མ་རྒྱ་ནག་ཁྱེད་དང་། ཤེས་ཁམས་ཁྱེད་སོགས་སྲུ་ལོ་མང་བཞུགས་པའི་རིང་
བཤའ་ཞབས་མེད་དུས་མའི་གསུམ་ཤིག་བྱས་ནས་མཉམ་དུ་ཡོད། བཤའ་ལ་ཤེས་ཡོན་ཐང་མེད་ནའང་ཁོང་ལ་དད་
པ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ལྷག་བསམ་དག་པས་གཡོག་གང་བསྐྱེད་བརྒྱུགས་སྐབས། སྐོར་འཁེལ་བའི་མི་ཞེས་ཏུ་བཅིས་
ཉེ་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཉེན་གཅིག་སྐྱེ་མཁུན་དུ་བཤའ་གཅིག་སྲུ་ཡིན་པའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ། ཁྲིད་ཐག་རིང་ཞེས་ཏུ་
འགོ་དགོས་ཀྱིན་འདུག་པས་ཨེ་ཐུབ་གསུངས་བྱུང་བར། བཤའ་ག་བར་རྒྱུགས་གསུངས་ནའང་འགོ་ཚོགས་ཞུས་པས། ལོ་
ན། དེ་ཞེས་སྲུ་ལའང་བཤའ་མི་རུང་གསུངས་བྱུང་། དེ་ནས་རྒྱ་གཅིག་ཅམ་སོང་བ་ན། སྐྱེ་བཅར་ནང་མ་གནད་ཡོད་ཚོ་
མེད་པའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ་སྐོར་བཤའ་ལ་སྐྱོན་ཏུ་དམ་འབྱུང་མ་ཞེས་དང་། ལམ་ཐོན་དུ་གསེར་ལེབ་ལྷུག་གཉིས། ཤོག་
དུལ་གང་འཆམས་ཤིག་གནད་སྟེ། ཁྲིད་རང་རྒྱ་ཐོག་ནས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ལྷ་སར་སོང་ལ། སྐྱོན་ཏུ་འདི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆེ་རང་ལ་འབྲུལ་ཐུབ་པར་གྱིས། ལྷ་སར་འབྱོར་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་མངོན་རྒྱུང་བག་ཐོན་དགོས་ཚུལ་ཞེས་པར་བསྐྱབས་
ནས་བརྗེས་བྱུང་བར། བཤའ་གིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཞུ་རྒྱུ་ཁས་སྲུངས་ཉེ་བྱི་ཚུལ་ཡུལ་གཞན་ཞེས་ཏུ་འགོ་ཁྲིམ་གྱིས་
དོན་དངོས་རྒྱ་ཐོག་བརྒྱུད་རིམ་གྱིས་ཀ་ལི་ཀ་ཉར་བསྐྱེད་པས། དེ་ནས་ཀ་སྐྱུག་བརྒྱུད་དེ་པག་རིང་འབྱོར་བ་ན་དེར་ཞག་
ཤས་བསྐྱེད། དེའི་རིང་སྐབས་བྱུ་དཀར་པོའི་རྒྱོན་པ་སོགས་ཐོང་གསེབ་པའི་ཆས་གོས་ཆ་ཆང་ཉོས་ཉེ་རྒྱོན། ཏུ་དཀར་པོ་
ཞེས་དང་སྐྱ་ཆས་སོགས་མཁོ་ཆས་རྣམས་ཀྱང་ཉོས་ཉེ་རིམ་གྱིས་ལྷ་སར་བསྐྱེད་པས། ཞོལ་ལྷགས་རིའི་བྱི་རོལ་དུད་རྒྱུང་
ཞེས་ལ་གནས་ཆང་བཅོལ་ནས་བསྐྱེད། དེར་ཀན་མོ་ཞེས་ལ་ཉམ་དཀར་གསུམ་བྱིན་ནས་བཤའ་ལ་དོན་ཆེན་ཞེས་
བསྐྱེད་རྒྱ་ཡོད་པས་བཤའ་གི་བསམ་པ་བཞིན་འབྲུབ་ཐུབ་མིན་མོ་ཞེས་རྒྱག་རོགས་ཞེས་བཤའ་བས། མོས་སྐྱེང་མོ་
རྒྱག་ཁྱེད་ཅམ་བྱས་ནས། མཚོགས་ཅམ་བྱས་ན་འབྲུབ་དོ་ཤར་ཞེས་ལབ་བྱུང་བར་སེམས་འཆབ་པ་བྱུང་། དེ་ནས་ནོར་

བྱ་སྤྱིར་ཁང་མཇལ་དམངས་ཡང་ཡང་གཏོང་གིན་ཡོད་པ་སོམ་བྱུང་བས། ཉིན་གཅིག་སེམས་ཐག་བཅད་ནས་སྟོན་ཞུ་དེ་
ཨམ་སྤྱི་གྲུ་བཟུམ། མཇལ་དང་དང་ལམ་ག་དག་པོ་ཁ་གསལ་གིག་འབྲུལ་རྒྱུ་ཆེད་ནས་འོ་སྤྱིར་ཁང་ཕྱིན་
བས། སོ་བུར་གི་མཚན་དེར་མཇལ་ཁ་ཞུ་མི་ཁྱོན་ཆེ་འདུག་པར་དེ་རྣམས་དང་མཉམ་དུ་བྲུལ་བསྟར་བསྤྲིགས་ནས་
བསྟན། གང་འཚམས་གིག་ནས་མཇལ་ཁ་བཏང་སོང་བས་གཟིམ་རྒྱུ་སྤྱི་བས་ནས་ཞལ་མཇལ་བའི་ཆེ་བདག་
རང་ལ་གཟིགས་བསྟན་པ་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་བས། བདག་གིས་ཀྱང་འབྲུལ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་མདོག་གི་རྣམ་པ་འདྲ་བ་ཞིག་
བྱས་པའི་སྤྱིར་སྤྱིའི་འཁྲིམ་སྤྱི་བསྟོན་ནས་དང་དབང་ལུས་པ་དང་དུས་མཚུངས་སྟོན་ཞུ་དེ་བཞུགས་འདིང་དང་སྤྱི་བེར་
བར་དུ་བཟུག་ནས་བཞག་བས། ལམ་སེང་མཁུན་ནས་བྲུག་གཡོན་པས་སྤྱི་བེར་འོག་ནས་ཡར་བསྟུས་པ་འདྲ་བ་མཛེད་
སོང། དེ་ནས་སྤྱིར་ལོག་བཞེན་དུ་མཇལ་བ་བཏང། བདག་གི་མཚུག་དུ་གཟིགས་པ་འདྲ་བ་མཛེད། བདག་མཇལ་ཁ་
གནང་སའི་ཚོམས་ཆེན་ཕྱི་རོལ་དུ་བསྟེན་བས་པའི་སྤྲུལ་སྤྱི་བེར་གྱི་རྒྱུ་འབྲུལ་ལྷན་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་འབྲུལ་ལྷན་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་
གནས་དང་མིང་བྲིས་པའི་རྗེས། ཁྱོད་རང་སང་ཉིན་ནས་བཟུང་ཉིན་བདུན་གཅིག་གི་རིང་གནས་ཚང་དེ་རང་དུ་སྤོང་བ་
ལས་པར་རྒྱུ་འབྲུལ་སྤྱི་བེར་མ་བྱེད་ཅེས་ལབ་བྱུང་བས་དགའ་སྤྱི་གང་ཡིན་ནམ་སྟོན་པ་བྱུང། དེ་ནས་ཉིན་ལྷ་པ་ལ་བདག་
འོོང་མི་ཞིག་བསྟེན་བྱུང་བར་མཉམ་དུ་ཕྱིན་པས་འོ་སྤྱིར་ཁང་གཟིམ་རྒྱུ་འགག་དུ་བྱིད་བྱུང། དེར་ཡུད་ཅམ་
ངལ་གསོས་ནས་བསྟན། སྤྱི་བཅར་ཞིག་བསྟེན་ནས་བདག་གི་མིང་བྲིས་བྱུང་བར། དག་དབང་སྤྱིན་པ་ཟེར་གྱིན་ཡོད་
ཅེས་ལབ་པས་ཁོང་པས་གཟིམ་རྒྱུ་སྤྱི་བེར་བཏང། སྤྱི་བཟུན་དུ་བྲུག་གསུམ་སྤུལ་བ་ལས་མཇལ་དང་ཞིག་ཀྱང་
འབྲུལ་རྒྱུ་མེད། དེ་ནས་བདག་ལ་བཀའ་རྒྱ་དམ་བཅས་གིག་གནང་ནས། འདི་བཞེད་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་སྤྱི་གྲུ་འབྲུལ་
སྤྱི་བེར་གྱིས། ཁྱོད་རང་སང་ཉིན་རང་ལོག་སྤྱི་བེར་གྱིས། ལམ་བར་ག་གོར་མེད་པར་ཉིན་བཟུ་ཚུན་ས་མཚམས་
བཞུལ་སྤྱི་བེར་དགོས་གསུངས་ནས། ལྷགས་མཚུང་དང། ཕྱིན་ཉེན། གསེར་ལེབ་སྤྱི་གཅིག་ཞལ་ཐམ་སྤེར་མ་གང་
བཅས་གནང་བྱུང་བ་ལུས་ནས་གནས་ཚང་དུ་ལོག། །སང་སྤོ་
པས་ཉིན་བཟུ་ལ་ག་སྤྱི་གྲུ་ཉལ་ཉལ་བསྟེན་སོང། དེར་ཞག་བཅོ་ལྷ་སྤོར་ངལ་གསོས་ནས་བསྟན་པའི་སྤྲུལ་སྤྱི་བེར་
ལ། བདག་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་ཉེ་ཉིན་བཟུ་ཅམ་སོང་ནས་བཀའ་འགག་ནས་གོ་མོ་དང། པག་རི་རྗོང་སོ་སོར་བཀོད་རྒྱ་རེ་
བཏང་འདུག་པའི་ནང། ཨ་ཞང་སྤྱི་གྲུ་ཟེར་བའི་མི་ངན་ཞིག་ཉེ་ཆར་ལྷ་སར་བསྟེན་ནས་སྤྱིར་ལོག་ཐོན་འདུག་པས།
ས་མཚམས་ཁག་དུ་ལྷ་ལ་ཞིབ་གྱིས་ངོ་མ་འཛིན་བཟུང་བྲུས་ཉེ་འབྲུལ་དུ་ལྷ་སར་ཅིས་འབྲུལ་ཞུ་དགོས་ཟེར་བ་ཡོད་
འུགས་ཐོས་བྱུང་བ་ན། དེ་འདྲ་གཡོ་སྤྱི་ལ་ཨང་སྤྱི་གྲུ་ནས་བདག་གི་ཉང་སངས་བྱུང། དེ་ནས་བདག་སྤར་བཞེན་རྒྱ་སྤོག་
བརྒྱུད་རྒྱ་ལྷན་དུ་བསྟེན་ས། ལྷ་ལའི་རྒྱ་མ་ལ་མི་དགའ་མཁུན་སྤྱི་བཅར་དབང་ཆེན་ཁ་གསལ་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་སྤྱི་མཚན་དུ་མེད་
པའི་དུས་སྤྲུལ་དང་བསྟེན་ནས་བཀའ་རྒྱ་དེ་བཞེད་ཆེན་ལ་སྤུལ་བས། ལམ་སེང་དབུ་སྤོག་དུ་བཞག། དེ་ནས་བསྟོན་ཉེ་
གཟིགས་སོང། སྤྲུལ་དེར་བདག་གིས་འོ་སྤྱིར་ཁང་གཟིམ་རྒྱུ་སྤྱི་བེར་མཇལ་དམངས་དཀྱིལ་ནས་སྟོན་ཞུ་སྤུལ་སྤུལ་སྤྲུལ་
རྣམས་ཞིབ་བར་ལུས་པས་མཉམ་ཐག་ཚོད་བྱུང་སོང། དེ་འདྲ་སོང་ཅང་གཞུང་རྒྱའི་སྤྱི་བེར་ཚོ་སན་ཚུན་མ་དགའ་ཞེ་
འཛིན་ཡོད་པ་དེ་དོན་དངོས་མེད། གོང་མ་གཉིས་སོ་སོའི་སྤྱི་བཅར་དབང་འཁུར་ཅན་ཆོའི་ངོར་མི་མཚུན་པའི་རྣམ་པ་མ་
བསྟེན་རང་བསྟེན་བྱུང་བ་ལས། བད་དོན་མི་གཅིག་སྤྱིར་གཅིག་རང་འདུག་ཅེས་བྲུ་བ་ལ་སོགས་བཤད་སོང་བར། དེར་

ཡོད་པའི་མོ་ཆེར་སྐྱེན་པོ་བྱུང་བར་འབྲེལ་བའི་མཚན་མིང་དེར་སྡོད་ཀྱིན་འདུག། །དེད་རང་སྤར་བས་དད་གུས་འཕེལ་བཞིན་
 དུ་གཟམ་གཟམ་བྱས་ནས་ཉན་པས་ཉ་ལམ་རྣ་བར་འཇགས་པར་བྱུང་བར་མ་ཟད། བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཁོང་པའི་རྣམ་
 འགྲུར་ཚུན་ད་ལྟའང་འབྲེལ་གྱིན་གངལ། གཞི་རིམ་འགོ་ཁྲིད་གཉིས་ནས་ཀྱང་ཁོང་པས་བཤད་པ་དེ་ཐེངས་འདོན་ལ་སོང་དང་
 མ་སོང་རྣམ་དཔྱེ་མ་ཚོད་པ་ཡིན་ནམ་གང་སྤར་དེ་སྤར་བཞག་སོང། ཞེས་གསུངས། འདི་ལྟ་བུ་ནི་འབྲུང་འབྲུང་གི་དོན་ལ་
 ཕན་ཞིང་གཅེས་གཅེས་སུ་འཛིན་དགོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་གོང་གསལ་དག་གི་སྡོན་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་
 རྒྱུས་ཤིག་ལ། ལུག་རབ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་བྲིས་པའི་<<གཞུང་སྒྲའི་བར་ཐོག་མའི་འགལ་བ་ཡོང་རྒྱུ།>>ཞེས་
 པ་ལས། “སྤྱི་ལོ་ 1910 རོད་ལྷགས་ཁྲི་ལོའི་བོད་རྒྱ་དང་པོའི་ཆེས་གསུམ་གྱི་མཚན་མོར། ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་བཅུ་གསུམ་པ་
 མཚོགས་སུ་འཁོར་བྱས་པ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་མ་ནས་ཉིན་དུའི་ཕྱོགས་སུ་གསང་ཕེབས་གནང་བ་དང་། སྐབས་དེར་བཞུ་ཆེན་དགུ་པ་
 ལྷོན་འཁོར་བྱས་ལྷན་དགོན་པ་ནས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་བཅུ་གསུམ་པའི་ཕེབས་རྗེས་སུ་ཞལ་ཕྱོགས་ཉེ་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་གསུ་པ་
 ས་གནས་སུ་ཕེབས་མཚམས་ཆེབས་ཞབས་སུ་བྱེད་ཁོངས་ནས་ཕྱོགས་ཁག་གཉིས་སུ་གྲུས་ཏེ། འགའ་ཤས་ནས་ད་རེས་རྒྱ་
 གར་རྫོང་གི་དུ་རྒྱལ་བ་ཡེ་ལྷ་ས་རྒྱལ་བ་ཡེ་ལྷ་ས་ལྷན་འཛོམས་སྤེལ་ཆེ། བར་སྐབས་རང་རེར་བོད་གཞུང་ནས་དགོས་
 མེད་དགོངས་འགལ་གནང་གཞི་རྣམས་ཉེ་ཆར་ནག་རྒྱར་བྱུགས་ལྷ་ལེགས་འགྲིགས་བྱུང་བའི་སྤང་གཞིའི་ཐོག་ད་ལམ་གཅོད་
 སེལ་སྤེལ་རྒྱ་སོགས་དགེ་མཚན་ཡོད་གནས་བཤད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཁག་གཅིག་གིས་འདི་ག་ས་གནས་ནས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མར་
 འཚོམས་ཞུ་དང་བྱུགས་མཁོ་འབྲུལ་བ་དང་སྤྱུགས་སོ་ལོན་གྱི་ལེ་ཞབས་འབྲིང་གནད་ཡོད་ཅིག་སྡོན་དུ་ཕེབས་ཏེ། ཕར་
 ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོ་བབ་དང་བསྐྱེད་ནས་སྤྱི་རྒྱལ་ལ་ཕེབས་དགོས་མིན་བབ་གཞིགས་གནང་ན་ལེགས་གནས་ལ་གནས་སྐབས་གསུ་
 པར་བཞུགས་ན་ལེགས་སྤུགས་བསམ་ཐོས་མི་མཐུན་པ་ཁག་གཉིས་བྱུང་རྒྱུ། ལྷ་འཕྲོས་གསུ་པར་བཞུགས་རྒྱུར་གཏུན་
 འཁེལ་གྱིས་སྤུག་སྤེལ་རིམ་བཞི་བཅག་སེར་བ་རྒྱ་གར་རྫོང་གི་དུ་རྒྱུས་ཆེད་བཏང་གིས་སྤྱི་རྒྱུར་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་བཅུ་གསུམ་
 པར་འཚོམས་འབྲུལ་ཞུ་བ་དང་འབྲེལ། འདོན་དགོངས་གཞི་སྤང་ཞིབ་བྲས་ནས་དེ་བསྐྱེད་རྒྱ་ཕྱོགས་ཕེབས་དགོས་མིན་
 གང་ལོས་བབ་གཞིགས་གནང་རྒྱུར་ཐག་བཅད་དེ། ལྷག་སྤེལ་རིམ་བཞི་བཅག་སེར་བ་རྒྱ་གར་རྫོང་གི་དུ་ཆེད་བཏང་གིས་ཏུ་
 ལའི་སྐྱ་མ་མཚོགས་ལ་བཞུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤུག་སམ་སྤུལ་བའི་ནང་། ལྷག་པ་ཕེབས་རྗེས་ཞབས་བཅར་གྱིས་གསུ་པ་ས་
 གནས་སུ་འཕྲོར་ཉེ་སྡོན་དུ་འཚོམས་ཞུ་འབྲུལ་མི་བཏང་ཡོད་ཚུལ་འཁོད། ཆེབས་ཞབས་སུ་འཁོར་མི་སྤྱ་ཆེ་ཁག་ལ་འཚོམས་
 ཏུགས་སྤུལ་ཐོན་རྗེས་བཅག་སེར་བ་སྤྱིར་ལོག་ཐོག་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་བཅུ་གསུམ་པ་མཚོགས་གི་སྤུག་སམ་བཀའ་ལན་ནང་། བཞུ་
 ཆེན་མཚོགས་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་སྤེལ་ན་གང་ལེགས་ཡོད་གནས་སོགས་འཁོད་ཡོད་སྤུགས་འདུག་ཀྱང་། སྐབས་དེར་བོད་
 བཞུགས་ཨམ་བན་ནས་གསུ་པར་བྱས་སྤེལ་ཞབས་འབྲིང་གནད་ཡོད་ལ་མི་སྤྱ་གཞན་བཞུད་གནས་ཚུལ་ཆེད་བཏང་གིས་
 བཞུ་ཆེན་སྡོན་འཁོར་རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་ཆེབས་བསྐྱེད་བཀག་པ་དང་། ཆེབས་ཞབས་ཁོངས་ཀྱི་ཞབས་འབྲིང་
 གང་འཚོམ་ནས་ཀྱང་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ན་ཡེ་ལྷ་ས་ལོ་མཚན་ལོ་མཚན་སྤེལ་ཐོག། །སྤུག་པར་སྤུག་སྤེལ་བཅག་སེར་བས།
 ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཚོགས་ནས་བཀའ་སམ་ནང་ཕེབས་ན་ལེགས་གནས་ཡོད་མདོག་ཁ་ཡང་། རང་ཉིད་དངོས་མཇུག་ཞལ་མངགས་

གནད་དོན་པའ་ཆེན་མཚོག་ནས་བོད་དུ་བསྐྱོན་དོན་མཛད་སྒོར་སྤྲུགས་འགན་བཞེས་གནད་གལ་ཡོད་པ་ཞེས་གསུངས་འདུག་
པར་མ་ཟད། གནད་ཡོད་སྐྱེ་འཁོར་ཚོས་ཀྱང་རྒྱ་སྤྲུགས་ཕེབས་མ་སྤུང་ཆེ་དགོངས་འཆར་གང་ཡང་མི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་རྒྱུ་
པའ་ཆེན་སྐྱེ་འཁོར་གལ་པ་ནས་བཟུང་སྤྲུག་དུ་སྤྱིར་ཕེབས་གནད། རྒྱ་ལའི་སྤྲུག་མ་བཅུ་གསུམ་པ་སྐྱེ་འཁོར་གྱི་ཅ་བའི་དགོངས་
གཞིར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀ་རྒྱ་གར་དུ་སྤྲུག་འཛོམས་བྱུང་ཆེ། བོད་སྤོང་ཨམ་བན་ནས་ཚོས་སྤྱིར་གང་ཟད་བོད་
འབངས་ལ་གཞོན་འགལ་གང་མིན་བྱེད་ཚུལ་བྱུང་དགུང་ལ་སྤྲུག་མེད་དང་། སྤྱི་རྒྱལ་ཁག་ལ་བྱིལ་བསྐྱུགས་གནད་སྤོང་གཅིག་
སྤྱིལ་བྱུང་ན་མན་ཁྲུང་ཡོད་གནད་དེ་ལྟའི་དམིགས་ཡུལ་བསྐྱུབ་མ་སྤུང་བའི་དགོངས་གཞི་སྤྲུགས་འགལ་བྱུང་ཁར། ལྷ་སྤོང་
ཨམ་བན་གྱིས་གཞིས་ཅེ་ནས་པའ་ཆེན་སྤྲུག་སར་གདན་ཞུས་ཐོག་དགུང་གསར་མཛད་སྒོ་སོགས་གནད་དུ་བཅུག་པ་པར་མ་
ཟད། སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་པའ་ཆེན་མཚོག་ལ་མ་འདོད་པའི་སྤོང་སྤྲུགས་འབྲེལ་ཡང་བྱུང་རྒྱུ་། རྒྱ་གར་ཁྲུལ་དུ་བོད་ས་གནས་
སྤྱིར་གཞུང་སྤྲུགས་གྱི་དཔོན་རིགས་ནས་པར་དགོངས་འགལ་ཆེད་བཞེས་བྱུང་བས་གཞུང་ལྷན་འགལ་བ་དེ་སྤྲུག་དུ་བྱུང་།
ཅེས་སྐྱེ་འཁོར་དབང་ཅན་དུ་མ་དང་རྒྱའི་ཨམ་བན་གྱི་བྱེད་བབ་དན་པ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་གྱི་དོན་དམ་གྱི་
དགོངས་གཞི་དང་འབྲེལ་བ་དོ་མ་བཅས་དངོས་ལྷགས་སུ་བྱིས་འདུག་པ་འདི་ཡང་དེས་པར་ཤེས་དགོས་པའི་གནད་
དམ་པར་མཛོད།

གཞན་ཡང་ག་མ་རྒྱ་བ་ཆེ་རིང་གིས་ <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སྤོང་བོར་བཤད་པ་སྐྱེ་མའི་རོལ་ཅེད་>>ཅེས་པ་ལས།
“གཞུང་ལྷན་དབང་བོད་རྒྱ་ཁྲུབ་སྤོང་ཚོས་ཁག་སྤྱི་མཚུངས་དམག་སོགས་ཞིབ་འཕར་སྐྱུབ་འཇམ་སྤོང་གཤམ་འོག་ཞབས་
འབྲིང་པན་ཚུན་སྤྲུགས་སྤང་དམ་ཚིག་མ་མཐུན་པའི་གནད་དོན་ཚུང་ཚུང་ཆེ་བཞོས་ཐོག །མཚོ་སྤོང་མདའ་དཔོན་བསོད་ནམས་
དབང་འདུས་གྱིས་ཡཔའ་ཆེན་སྐྱེ་བྱེད་ ༤ པ་སྤུབ་བསྐྱུན་ཚོས་གྱི་ཉི་མ་སྤོན་འཁོར་འཛིན་བཟུང་སྤུབ་པ་ཞུས་ཚོག་ཅེས་བོད་
སྤོངས་ཚོགས་འདུར་ཁས་ལེན་ཐོག། དེ་སྤོང་ཡརྒྱལ་མཚོག་སྐྱེ་འཁོར་མ་སྤུང་བསྐྱུན་རྒྱ་མཚོས་གསན་མཁྱེན་གྱུར་མ་
ཐག །བཟུང་སྤྲུག་དགོན་དུ་བང་ཆེན་ཞིག་དམིགས་བསལ་གཏོང་གནད་གིས་གཞིས་སྤོངས་ཆག་པ་གཅིག་དང་། བྱ་སྤོང་
གཅིག །མཇམ་དར་བཅས་ཡཔའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་འབྲུལ་བསྐྱུར་གནད། བང་ཆེན་དེས་ཀྱང་ཉིན་མཚན་སྤོང་ཉེ་གཞིས་ཅེར་
ཤར་བསྤོང་ཡཔའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་བྱུག་ཅེར་འབྲུལ་ལམ་ཞུས། ཡཔའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཡརྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་ ༡༣ ཆེན་
པོས་བསྐྱུར་གནད་མཛད་པའི་ཉེན་དངོས་གསུམ་གྱི་བདེ་དོན་ལ་དགུང་ཞིབ་ནན་ཉན་མཛད་དེ། ད་ཆ་མཇམ་དར་བཞེས་ཉེ་བུ་
ལས་མཚོགས་པར་གནས་སྤོངས་བྱིས་ཤིག་གསུངས་པ་སྤྲུགས་དགོངས་ལ་ཤར་ནས་རབ་བྱུང་ ༡༥ པའི་ཚུ་ལག་ ༡༤༩༣
པོར་ཡཔའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་འཁོར་ལྷགས་བསྐྱུས་སྤོང་བྱུར་རང་བཞག་སྤེ་མི་ཡུལ་ས་མཐར་ཕེབས་དགོས་པའི་གནད་དོན་
བྱུང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། གཞུང་ལྷན་ཞབས་འབྲིང་བ་ནམས་ནང་ཁྲུལ་རི་བོད་སྐྱེ་ལ་མཚོང་བ་ནས་གསུམ་གྱིས་གཅིག་འོག་
གཅིག་འདུས་མ་སྤུང་བའི་འཁོག་ལངས་རྒྱ་ཚུང་རྒྱུ་ཆེའི་གནས་ཚུལ་དུ་གྱུར་པ་ཤི་སྤྲུག་མ་གཏོགས། འཕགས་མཚོག་སྤྲུག་
རས་གཞིགས་དང་རྒྱལ་བ་འོད་དཔག་མེད་ནས་གཉིས་དེས་པ་དོན་དམ་ཐོག་ཡབ་སྲས་སྤྲུགས་མཐུན་དམ་གཅོད་རྒྱལ་བ་
ནམས་ཚོས་གྱི་དགོངས་སུ་དགོངས་པ་དོ་གཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་གསལ་པོ་ཞིག་མཚོན་པ་རེད་སྤྲུག།” ཅེས་སོགས་བྱིས།

དེ་ལྟར་ན། སྲིད་སྲོལ་གྱི་དགོས་མཁོ་ལྟར་ཕྱི་ལོ་སྤང་ཚུལ་ཙམ་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་པ་དང་། དེས་པ་དོན་གྱི་
གནས་ཚུལ་ངོ་མ་གཉིས་སོ་སོར་ཤེས་ན། རང་སྲིད་གཞན་བདེ་ལ་ཀུན་ནས་པན་དེས་སྤྲུལ་ཞིང་། ཡིག་ཆ་སློབ་པའི་
ཆོ་ནམས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངོས་སོ་སོའི་གནད་དོན་རྣམས་དབྱེ་གསལ་བྱ་རྒྱུ་འོན་ཏེ་གལ་ཆེ་སྤྲུལ་མོ།

རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་དང་པའ་ཆེན་སྐྱེས་ལོ་བཅུ་པ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཡང་། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཐད་
ནས་གོག་སྐྱེད་ལ་བར་བཞེས་པའི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་ཙམ་གོང་དུ་བྲིས་ཐོག་ལ། གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་
ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས།

པའ་ཆེན་སྐྱེས་ལོ་བཅུ་པ་མགོ་སྟོད་ཡང་སྲིད་དུ་གཏན་ཁེལ་བའི་སྐབས་སུ་རྩོག་པོ་ཉེ་བའི་ཚམས་བྱུང་། གང་ལྟར། མཐའ་མར་
སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་མདོ་སྐད་ནས་ཡར་ལྷ་སར་ཐེབས་སྐབས་མངའ་བ་དེ། དེ་དུས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དངོས་གནས་
ཨ་མདོའི་སྤུ་གྲ། ང་ཆོ་པ་ཡུལ་གཅིག་པའང་དེད་ལ། དངོས་གནས་ལྷད་མེད་དཀར་གཙང་། ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་མཐོང་
སོང་། དངོས་གནས་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བ་ལ་པན་ཐོགས་གནང་མཁན་ཞིག་ཡོང་དེས་སྤྲུལ་པའི་ཡིད་ཆེས་གཙང་མ་
བྱུང་། དེ་དུས་རྒྱ་མིས་བཏང་བའི་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེས་ལོ་བཅུ་པ་དེ་ཆོའི་གས་དེ་ཉམ་པ་ཆ་པོ་དང་། སྲིད་པ་དེ་ཡང་
ཁྱད་མཚར་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་བྱུང་། ... པའ་ཆེན་ཞིང་གཤེགས་དེ་ཉིད་ལ་ལྷ་བཞུགས་ཡོད་ན། ང་ཆོ་ད་ལྟ་སྤི་
ལོགས་ལ་བསྐྱད་ཡོད་པ་དེ། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ནང་དུ་བཞུགས་ཉེ་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོང་གནང་བ་ནི་གཏན་
ཁེལ་བ་དེ། དེར་བརྟེན། གང་འཚམ་གྱིས་ཉུས་པ་ཞིག་ཐོན་ཐུབ་པར་དེས་ཀྱང་། ད་ནི་མེད། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས་པངས་པོ་ཞེ་བྲག་བྱུང་། ཡིན་ནམས། བྱེད་རྒྱ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་དེ།¹³⁸ ཅེས་བཀའ་
སྤྱུལ། ཀུན་གཞིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་ 1986 ལོའི་ལྷ་ལྷན་སློབ་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐབས་རྒྱལ་
བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བོད་ལ་ཐེབས་སུ་བའི་ཐུགས་རེ་ཆེན་པོ་གནང་བ་དང་། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་
དགོངས་གཞི་དང་གཉིས་སུ་མེད་པར་མི་རིགས་པན་ཚུན་དང་ཆོལ་གསུམ་བོད་མིའི་བར་མཐུན་སྦྱིལ་དམ་གཙང་
དགོས་པ་སོགས་ཞིབ་དུ་གསུངས། དེ་ལ་ཀུན་གཞིགས་མཚོག་ནས།

དེ་རིང་ལྷ་སའི་སློབ་ལམ་འདི་ལ་ངོས་རང་ཡོང་ནས་འགན་ཚང་མ་ཁུར་ཉེ་གཙོ་སྲིད་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་
དང་རྣམས་པ་སོགས་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། དེ་ནི་ཉར་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་མི་དམངས་ཀྱིས་ངོས་ལ་ཡིད་ཆེས་གནང་
བར་བརྟེན། རང་གིས་འཛོན་ནམས་འདྲ། མ་འཛོན་ནམས་འདྲ། གང་ལྟར། དེ་དེས་ཀྱི་ལས་ཀ་འདི་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་
འདུག །ཡིན་ནམས། ངོས་ཀྱི་རེ་བ་ལ། མི་རིང་བའི་ཆར་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཡང་བོད་ལ་ཐེབས་སུ་བྱུང་ནས་
ལྷ་སའི་སློབ་ལམ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་མཚན་སྟོ་ཆོ་གཙོ་སྲིད་གནང་བ་སོགས་བསྐྱེད་པ་བཟང་པོ་ཤར་བའི་སློབ་འདུན་
ཡོད། ཁོང་གིས་ཉེ་ཆར་རྒྱ་གར་ལ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གནང་བ་སོགས་བྱུང་བ་དེ། དེ་དག་ནི་འོན་ཏེ་ནས་ཀྱང་
བསྟན་པའི་མཚན་རྗེས་སྐབས་པོ་ཆེ་ཞིག་དེ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ངོས་རང་གཉིས་ནི་ཆོས་སློབ་ལོན། དེད་ཆོ་

¹³⁸ པའ་ཆེན་སྐྱེས་ལོ་བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོག་གི་དགོངས་ཐོགས་དུས་བཟའ་སྐབས་བཞུགས་སྐར་ན་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།

གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་མི་འགྲིག་པ་སོགས་གང་ཡང་མེད། ཡིན་ནའང་། མཚམས་མཚམས་ལ་མི་དེ་རྒྱུད་གིས་དཔྱོད་ག་གཏམ་
དེ་འདྲ་བཤད་ནས། རྒྱུ་ཀྱི་གཞུང་སློབ་དང་དེ་འདྲའི་དམ་ཚིག་གི་སྐད་ཆ་དེ་འདྲ་ལའང་མཁའ་ཉོག་ཅམ་ཉོག་ཅམ་ཡོང་གིན་
འདུག །དོས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོ་ལ་དེ་འདྲའི་མ་ལའང་ལག་པོ་འདུག །དེ་འདྲའི་ལའང་དགོས་མེད་སྟོན་བརྗོད་མ་གཏོགས་མེད།
སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་བོད་མི་རིགས་ལ་གནོད་སྐྱོན་མ་གཏོགས་ཡོང་གི་མ་རེད། དོས་ཀྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་
སྦྲིལ་བྱེད་དགོས་ཟེར་གྱིན་ཡོད། མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་ཆ་གསུམ་ཅམ་ཡོད། ཆ་དང་པོ་དེ་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་
མཐུན་སྦྲིལ་ལ་འབྲུགས་སྟོན་རྒྱལ་དགོས། ང་ཚོས་དེས་པར་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྟོ་མཐུན་ལ་བཅི་འཛོག་བྱེད་དགོས། ཁོ་
ཚོར་མཐུན་འགྲུབ་རིགས་རམ་བྱེད་དགོས། ཁོ་ཚོ་ལ་ཡུལ་རྒྱུད་རིང་དུ་དོར་ནས་བོད་ལ་རིགས་རམ་ཞུ་བར་མེད་པས་པར་
དགའ་བསུ་ཞུ་དགོས། རྒྱ་གས་གཞན་ཞིག་ནས་ཁོ་ཚོ་ཡིན་ནའང་། ང་ཚོ་བོད་མི་དམངས་ལ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་དང་
ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཞབས་འདེགས་གནང་དགོས་པ་རེད་མ་གཏོགས། དཔོན་པོ་བྱེད་པར་མེད་པས་ལིན་
མདོག་མདོག །ཞོད་ཚོ་ལས་ལྷག་པ་ཡིན་མདོག་མདོག་སོགས་བྱས་ན་ཡག་པོ་རྩ་ནས་མ་རེད། འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་
གཞིའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་དེས་པར་དུ་འབྲུགས་སྟོན་རྒྱལ་དགོས། གཉིས་སྟེ། བོད་མི་རིགས་
དང་མི་རིགས་རྒྱུང་ཁག་གཞན་དག་ཚོའི་བར་ཡིན། བོད་རང་ལ་ཡིན་ནའང་མོན་པ་ཟེར་བ་འདྲ་པོ། སློབ་ཟེར་བ་འདྲ་པོ།
ཁ་ཆེ་ཡང་ཡོད། ས་གནས་གཞན་དག་ནས་ཡོང་བའི་མི་རིགས་གཞན་དག་ཀྱང་ཡོད། གསུམ་དུ། ང་ཚོ་བོད་མི་རིགས་
ནང་ཁུལ་ལ་དེས་པར་མཐུན་སྦྲིལ་བྱེད་དགོས། བོད་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་གིས་གལ་ཆེན་
པོ་རེད། དོས་ཀྱིས་ངམ་བ་ཁྱུང་བསད་ཀྱིས་བོད་ནང་ཁུལ་གྱི་མཐུན་སྦྲིལ་དང་དེ་ལ་སེམས་ཁུར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

གཞོན་པའི་བྱ་བ་ཆང་མ་ལ་དོ་རྒྱལ་དང་དགའ་བ་རྒྱལ་གིན་ཡོད། ཅེས་གསུངས་པ་བཀའ་སློབ་ཡིག་འབེབས་ཟེན་པ་དང་།
བརྟན་འཁོར་གཉིས་ཀ་མཇལ་དུ་ཡོད་པ་དེ་ག་ལགས་ལ། སྤྱིས་སྟེ་བལ་ཡུལ་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་སྐྱབས་མི་དམངས་ལ་
གནང་བའི་བཀའ་སློབ་ཏུའང་། འགའ་ཞིག་གིས། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུས་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་དཔྱོད་ག་གཏམ་སྟེལ་བ་སོགས་
དམ་ཚིག་གི་སེལ་འཇུག་ཐབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་གི་ངན་རེ་ལྟར་ཡོང་མི་སྲིད་པའི་བཀའ་སློབ་བཅན་པོ་
སྟེ། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས། “ཀུན་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་མཚོག་པེ་ཅེན་ནས་བོད་ལ་ཆིབས་
བསྐྱུར་གྱིས་རང་གི་བཞུགས་གནས་སུ་མཇེད་འཕྲིན་སྐྱོད་བཞིན་པའི་སྐབས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་
དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཞུགས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཞིང་སྐབས་དེར་དགུང་གངས་ང་གསུམ་ཅམ་ལས་མེད་པས་མེད།
དུས་དེར་དོན་དམ་ཀྱི་བོད་དོན་རང་དབང་རྩོད་ལེན་པ་ཞིག་བོད་དང་ཁ་བྲལ་སོང་སྟེ་མི་སྲིད་སྐྱུང་ཆེན་པོ་བྱུང་། ... ཁོང་སྟེ་
ངན་ལས་མ་འདས་གོང་བསྐྱུར་དུ་མཇལ་བའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་ཡང་། ཞལ་པར་བརྒྱུད་དེ་བཀའ་སློབ་ལ་ལན་གསུམ་ཅམ་ཞིག་
བྱུང་”ཞེས་བཀའ་སྟེ།

མདོར་ན། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 14 ཉིན། “ཆེ་ས་ནས་ཞུས་པ་ཡིན་ན། [པའི་ཆེན་པོ་ཆེ་ཉི་]སྟོན་གངས་
མེད་པའི་བསྐྱུར་བའི་རིང་དང་། དེ་མིན་ཡང་གང་ལྟར་ཡང་སྟོང་། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་གི་རིང་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་སྟོན་ལམ་
དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་སྤྱིར་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། ཡང་སྟོན་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་སྟོངས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་འགོ་

བའི་དོན་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་སློན་ལམ་དམིགས་བསམ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གཉིས་ནས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་ཞེས་ཚོས་རྒྱལ་
དགོན་མཚོག་འབངས་ཀྱི་སྐུ་དུས་ནས་རྩོ་ལས་སྲས་ཀྱི་འབྲུངས་རབས་ནང་ཡོད་པ་བཞིན་སྐྱོན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་
ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་ཉེ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་བཀའ་གསུང་དངོས་དང་། སྐབས་
འབྲེལ་གྱི་མི་སྣ་གཙོ་བོ་ཁག་གི་གསུང་བསྐྱབས་ཉེ་གཟུ་བོའི་སློན་དབྱེད་ན། སྲར་གྱི་ལོག་བཤད་ལས་བྱུང་བའི་དབྱ་
རྟོག་རྣམས་རང་སར་ཞི་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད། མང་དུ་མཐུན་པར་སློན་ན། བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་དུ་ཐེབས་པ་རྣམས་ལ་སྐྱེལ་
བའི་གསུང་བཤད་དང་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་སོགས་ལ་གཞིགས་འཚེ།

ཀུན་གཞིགས་པའ་ཆེན་སྐུ་སྲེང་བཅུ་བའི་གཤེགས་རྒྱུན་དང་ ཡང་སྐུལ་དོས་འཛིན།

སྤྱི་ལོ་ 1989 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་ཀུན་གཞིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་སྲེང་བཅུ་བ་མཚོག་གདན་ས་
བཟུ་ཤིས་ལྷུན་པོར་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པ་ན། བོད་ས་སྤོང་སྤྱང་བར་གསུམ་ཀུན་སྤྱང་ཡང་སྐུག་
བསྐུལ་གྱི་སྐྱོན་པ་སྐུག་པོས་གཤེགས་ཤིང་། བཅོམ་ཤོལ་དུ་ཡང་སྐུ་དབྱེད་པོས་དགོངས་རྩོགས་མཚོད་འབྲུལ་དང་
ཡང་སྐུལ་སྤྱང་དུ་ཐེབས་པའི་ཐུགས་སློན་རྒྱ་ཆེར་གནང་། ཀུན་གཞིགས་མཚོག་གི་གཤེགས་རྒྱུན་ལ། དམར་ཤོག་
མགོ་གཙོ་དག་གིས་ཆེད་དུ་དབྱ་སྤོང་ལག་བསྟར་བྱས་པར་དོས་འཛིན་གྱིད་མཁན་མང་དུ་བྱུང་ཡང་། རྒྱ་དམར་གྱི་
སྲིད་རྒྱུལ་ལ་གཤེགས་དང་གདུག་རྣམས་གཉིས་ཀ་ཆེ་བས་འབྲེལ་ཡོད་ནས་མི་དབང་དང་དངོས་དབང་ཅི་ཡང་ཁྲིམས་
ཐོག་ཏུ་དུང་གསལ་སློན་སྐབས་མེད། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཀུན་གཞིགས་
པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་སྲེང་བཅུ་བ་སྐུ་དབྱེད་ལས་འདས་པའི་དགོངས་རྩོགས་དུས་ཤུན་སྐབས་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཏུ།

པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གཤེགས་པའི་སྐབས་དེར། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་པེ་ཅིན་ལ་བསྐྱེབས་ཡོད། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ད་ལྟ་ཡོད་
བས་གནས་ཚུལ་དེ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་འགོད་དགོས་པེས་རེད། སྐབས་དེར་པེ་ཅིན་དུ་ཨེམ་ཆེ་དེ་ཉིད་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར།
འབྲེལ་ཡོད་ཅིག་གིས། “པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྐུང་གཞི་རྩོད་ཅིག་གྱུང་སོང་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་པེ་ཅིན་དུ་
འགྲོར་མ་ཐག་མགུལ་སྤྱིང་གི་སྐྱོན་བཅོས་ལ་མཁུས་པའི་ཨེམ་ཆེ་ཞིག་ལ། ལམ་སེང་འགོ་དགོས་པའི་[རྒྱ་གཞུང་གི་]
བཀའ་འགྲོར་ཉེ། ཨེམ་ཆེ་དེ་རང་ཁྲིམ་དུ་གྲོན་པ་བཞེ་བར་འགོ་ལོང་ཅམ་ཡང་མེད་པར་སྐྱོན་ཁང་ནས་ཤར་རྒྱག་གནས་
གྱུ་ཐང་ལ་སྤྱིན། པེ་ཅིན་ནས་གོང་དཀར་བར་དུ་གནས་གྱུ་དེ་གའི་ནང་ཡོད། དེ་ནས་ཁྱེན་འཕུར་གནས་གྱུར་བསྐྱེད་དེ་
བཟུ་ཤིས་ལྷུན་པོར་སྤྱིན། ཕྱི་རྩོད་ལོག་སྐྱབས་པའ་ཆེན་པོ་བརྒྱབས་ཉེ་གནས་གྱུ་བརྟུན་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་པའི་ཞེད་སྤང་
ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཀྱང་བཟུ་ཤིས་ལྷུན་པོར་འགྲོར་སྐབས་བ་བྱུང། འགྲོར་མ་ཐག་ཤར་རྒྱག་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གཞིམ་ཁང་དུ་
བཅར་དུས། ལྷགས་དབྱུགས་ཡོད་ཀྱང་བཀའ་མོལ་གནང་སྐབས་པེ་མི་འདུག། དེ་ནས་སྐྱོན་བཅོས་སོགས་རྩོད་ཤིག་གི་

ཐབས་ཤེས་ལུ་དགོས་པའི་རིགས་ཚང་མ་ལུས་ཀྱང་དེའི་དགོང་མོར་དགོངས་པ་རྫོགས་སོང་།” ཞེས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལ་བཤད་འདུག། དེའི་གཞུག་ལ། བཤེན་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་གསལ་གྱི་གར་དུ་དོས་རང་ལ་ཐུག་པར་བསྐྱེབས་སོང་། དེས། བཤེན་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་ཤིས་སྣོན་པོའི་ཉམས་གསོ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཆེན་དེ་དག་གྲུབ་སྟེ། ཉ་ཅང་ཐུགས་མཉམས་པོ་གནང་ནས་དགོང་ཕྱི་ལོ་ཅམ་ལ། བཀའ་བཀོད་གནང་དགོས་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་བཀའ་བཀོད་གནང་རྗེས་གཟིམ་རྒྱུང་ལ་ལེབས་ཏེ་དེ་གའི་ནམ་མཁའ་ལས་མས་ཤིག་ལ་སྐྱེ་བའུགས་ཅུང་ཅམ་མི་བདེ་བ་ཞིག་འདུག་ཅེས་གསུངས་ནས་མཚན་མོ་དེར་གཤེགས་པ་རེད། རྒྱ་མིའི་ཨེམ་ཆེ་ཡོང་དུས་གཤེགས་ཚར་བ་རེད་ཟེར། གང་ལྟར། རྒྱ་ཆ་དེ་གཉིས་ལ་མི་མཐུན་པ་ཞིག་འདུག། མི་མཐུན་པ་ཡོད་པ་དེར་རྒྱ་མཚན་འདི་འདུག་ཅེས་ང་ཚོས་བཤད་མི་ཐུབ་ཀྱང་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་གཏེ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལ་བཤད་པ་དེ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེའི་རྒྱ་མཚན་དང་གནད་འགག་ཅི་ཡིན། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་པ་ཡིན་ན་ནི་བསྐྱར་དུ་ཅང་གཅོད་གཏེ་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད། གལ་ཏེ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ཡང་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ།

ཀུན་གཟིགས་མཚོག་དགོངས་པ་རྫོགས་རྗེས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ལེ་ཅན་དུ་དགོངས་རྫོགས་ཟུ་རན་འདུ་རྫོགས་ཀྱི་གསྐྱེག་སྐབས། <<བཅན་ཕྱོག་གི་རང་དབང་།>>ལས། “ཀུན་གཟིགས་བཤེན་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་ཟུ་རན་ལས་འདས་རྗེས། རྒྱ་ནག་ནང་པའི་ལྷན་ཚོགས་ནས་ལེ་ཅན་དུ་འཚོགས་རྒྱུའི་ཟུ་རན་འདུ་འཛོམས་ཐོག་ཡོང་རོགས་ཞེས་པའི་གདན་ཞུའི་ཡི་གེ་ཞིག་འབྲོར། དེ་ནི་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་གདན་ཞུ་དང་གནས་བབ་གཅིག་མཚུངས་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ་བ་ལྟར། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱ་ནག་ནང་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས་ཡུ་ལོང་ས་མཚོག་ལ་གདན་ཞུ་སྤུལ་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་གིས། “དོས་རང་སྐྱེར་གྱི་དོས་ནས་འགོ་འདོད་བྱུང་ཡང་། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕྱིན་ན་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱེར་སྐྱོང་ཞིག་ཡོང་བ་སྐྱོས་མེད་ཡིན་པས་ཐེ་ཚོམ་བྱ་དགོས་བྱུང་། གལ་ཏེ་འཆར་གཞི་བཏོང་བ་ལྟར་ Geneva ལ་འཚོགས་རྒྱུའི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་དེ་རི་བཞེན་བྱུང་ཡོད་ན། དེ་ནི་དོས་ཤིང་འཚོམས་པའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཡིན་པེས། གང་ལྟར། གནས་སྣངས་དེའི་འོག་ནས་འགོ་བའི་སྐབས་མིན་པར་མཐོང་ཞིང་འབྲོད་པ་དང་བཅས་ཏེ་གདན་ཞུ་དེ་དང་ལེན་མ་བྱས།”¹³⁹ ཞེས་གོང་གསལ་དཔེ་དེ་ལ་ཏུ་བཀའ་སྐྱེལ་བ་ལྟར་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་ཐབས་མ་བྱུང་།

¹³⁹ སྐབས་དེའི་གནས་སྣངས་ཐད། ཡིག་ཆ་དུ་མ་ན། ལྷ་ལོ་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 1 རན་སྤྱད་སིའི་ཐོང་ཁྱེར་ Geneva ལ་བོད་རྒྱ་ཕྱོགས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་བསྐྱེགས་ཏེ། སལ་ཆེར་གཏན་འཁེལ་པའི་མཚོམས་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་སྐྱོ་བྱུར་དུ་གནད་དོན་དུ་མའི་ཐོག་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འཇུག་བསྐྱེན་ཏེ་འཆར་གཞི་རྣམས་བཅེ་མེད་དུ་བཏང་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 15 ཉིན་ཀུན་གཟིགས་མཚོག་གི་དགོངས་རྫོགས་ཟུ་རན་འཚོགས་རྒྱུའི་གདན་ཞུའི་ཡི་གེ་དེ་ཉིད་ཟླ་བ་དེ་གའི་ཚེས་ 7 ཉིན་ལེ་ཅན་དུ་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གི་ཐུག་ཏུ་སྤུལ་བས་གསྐྱེག་གནང་མོང་མེད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་ཐབས་མ་བྱུང་ཚུལ་གསལ། <<ཀ་ལེམ་བོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ལེའུ་སུམ་ཅུ་བ་ན། སྐབས་དེའི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་བསམ་དོན་ལྟར་བསྐྱར་གསོ་མ་བྱུབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དང་བར་ཆད་གཉིས་ཀ་གསལ།

ཀུན་གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་མེས། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥་ལོ་
མཚོག་ནས་དགོངས་ཚུགས་མཚོན་འབྲུལ་དང་། བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོའི་ཡང་སྐུལ་ཅུང་གཅོད་ཚོགས་ཚུང་ལ་གོ་བསྐྱེད་
གནང་སྲོད་སྐྱེ་ཆབ་ཆེད་གཏོང་གནང་བའི་འབད་བ་བསྟེན་ཡང་རྒྱ་གཞུང་གིས་འགལ་རྒྱུ་ཁོ་ན་བསྐྱབས། དེ་ལ་སྤྱི་
ལོ་ 1995 ལྷ་བ་ 5 ཚེས་ 14 ཉིན་བཞུགས་སྐྱོད་གཞུག་ལག་ཁང་དུ།

པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་ཚོགས་མ་ཐག་འདི་ནས་པར་བོད་ལ་མཚོན་འབྲུལ་དང་སྐྱབས་ནས་སྐྱེ་ཆབ་ཚོགས་པ་
ཞིག་འགོ་ཐབས་འབད་བཅོམ་བྱས། འགོ་མཁལ་གྱི་མིང་ཐོ་ཡང་གཏན་འཁེལ་གྱིས་རྒྱ་གཞུང་གཞུང་ལ་ཐབས་ཤེས་བྱས་པ་
རེད། བྱང་ཅེ་ཚོས་མེས་དབུ་མིང་བྱས། བྱུག་ལོགས་ལུ་མཁལ་གྱི་ཁ་ཁུག་པའ་ཚུ་འགོ་རྒྱུའི་འབད་བཅོམ་བྱས། འོན་
ཀྱང་། འགོ་མ་ཐབས་པ་རེད། སྐབས་དེར་ངོས་གྱི་རེ་བལ། སྤོན་ལ་གཏུང་རྟེན་གྱི་མདུན་ལ་མཚོན་འབྲུལ་ལྷན་དང་། དེ་
ནས་སྐབས་འགྲིག་པ་བྱུང་ན། མ་འོངས་པའི་ཡང་མིང་གྱི་སྐོར་ལ་ལྷ་མོའི་སྐོར་མཚོན་བཟྍ་དབྱེད་བྱེད་བྱུག་ལག་པོ་
རེད་བསམ་པ་བྱུང་། དེའི་མེས་ཡང་མིང་འཚོལ་རྒྱུའི་དུས་ཚོད་སྐབས་དེར་བསྐྱེད་དུ་བོད་ལ་ཡང་མིང་གྱི་སྐོར་ལ་
ཚོགས་ཚུང་ཞིག་འགོ་ཐབས་པའི་འབད་བཅོམ་དང་། རྒྱ་གཞུང་གཞུང་ལ་འགྲེལ་བ་ཐབས་ཤེས་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་མ་
བྱུང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྐྱུལ། དགོངས་ཚུགས་མཚོན་འབྲུལ་ཚམ་ཞིག་རྒྱ་གར་དུ་གནང་བས་མི་ཚོག་པ་མེད་
ཀྱང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་ཤེས་བསྐྱེད་མར་གནང་བ་ནི། གཞིས་ལུས་བོད་མི་རྣམས་ལ་སེམས་གསོ་གནང་བའི་ཆེད་
དང་། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུལ་གྱི་སྐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་དང་པན་ཚུན་གྱི་ཡང་སྐུལ་འཚོལ་བའི་བྱུག་སྐོལ་བཟང་བོ་
ཉམས་མེད་དུ་སྐོར་བར་བཞེད་པའི་དོན་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་ག་ལ་ཡོད། སྐབས་དེ་རྣམས་ཇི་བཞིན་མ་གྲུབ་པས།
འཕགས་ལུལ་དུ་ལོ་ལོ་མཚོག་ནས་ཐབས་ཤེས་ཡོད་རྒྱ་ཅལ་སྐྱབས་ཀྱིས་སྐབས་ཁྱུང་ཆེས་ཆེར་བཞེས་ཏེ། ཚོས་
རིག་ལྷན་ཁང་གི་ཡིག་ཆར་གསལ་བ་ལྟར། ལྷ་ས་དང་། ལྷོ་ཁ་ག་ནང་། ལྷ་ས་ཆུ་ལྷ་རི་རྫོང་། ལྷ་པོ། ལི་ཐང་། མཚོ་སྔོན་
པོའི་སྐོག་ས། མ་ལྷོ་གཅན་ཆ། མངའ་རིས་དགེ་ཅེ། ལ་དུགས། རྒྱ་གར་དྲ་རམ་ས་ལ་སོགས་ནས་འོས་གཞི་སྐུལ་ཅུ་
ཡས་མས་གྱི་མཚན་ཐོ་བསྐྱེད་ཏེ་བཟྍ་བ་ཞིབ་དུ་མཛད་ཅིང་། སྐྱེད་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1991 ལོའི་ལོ་སར་ཆེས་ 3 ཉིན་
བཟྍ་བ་མཛད་པར་ཡང་སྐུལ་བོད་དུ་འབྱུངས་ཟེན་པའི་མཚན་མ་མངོན་གསལ་དུ་ཐོན། སྤྱི་ལོ་ 1991 ལོའི་དབྱར་
ཁར། ཐོད་དུ་འོས་གཞི་སྐོར་གསལ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་མིན་སྐབས་བཟྍ་བ་མཛད་པར་མིན་ཞེས་ཐོན། སྤྱི་ལོ་
1993 ལོའི་ལོ་སར་ཆེས་ 3 ཉིན་ཡང་སྐུལ་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་མེད་བཟྍ་བར་མ་བབས་
པའི་ཚུལ་གཟིགས། སྤྱི་ལོ་ 1993 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 17 ཉིན་པེ་ཅེན་ནས་བྱ་བལ་རིན་པོ་ཆེས་སྐུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་
དོན་བྱུག་བརྒྱུད་ལོ་ལོ་མཚོག་ལ། ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་མོའི་སྐོར་མཚོ་སོགས་སུ་མཚོ་མཛལ་སྤྱི་ལོ་དང་དེ་མིན་
གྱི་བཟྍ་བ་བཟྱིས་དོན་ལྷར་ཡང་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་འབྱུངས་ཟེན་པ་སོགས་གྱི་གནས་ཚུལ་སྐུལ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ།
ལོ་ལོ་མཚོག་ནས་བྱ་བལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་རྣམས་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་ཏེ་བཀའ་བསྐྱེད་གནང་བ་ལེགས་

པར་དགོངས་ཏེ།   རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་བརྒྱུད་ལྷི་ལིའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ལ་བཀའ་ཡིག་སྤུལ་ཡང་ལན་གང་ཡང་མ་
འབྲོད།¹⁴⁰

སྤྱི་ལོ་ 1994 ལོའི་ལོ་སར་ཆེས་ 3 ཉིན་སྐར་ཡང་ཡང་སྤུལ་དོས་འཛིན་གནང་བའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་
མེད་བརྟག་པ་མཚན་པར་མེད་ཅེས་ཐོན། ཆེས་ 10 ཉིན་གནས་རྒྱུང་ཆེས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་བོད་འབངས་ཀྱི་ལྷན་གྲིས་
དམ་ཚིག་མདུད་རྒྱ་བརྟན་པོར་བྱས་ན།   རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་མཚོག་སྤུལ་འཁྲུལ་མེད་དེས་ཉེད་འབྱུང་ཞེས་དང་།
བོད་དུ་སྤྱུ་འཁྲུངས་ཡོད་པའི་ཚུལ་སོགས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1994 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 30 ཉིན་གྲེས་ཀྱི་བཀའ་ཉིས་ལྷན་
པོའི་ཡང་སྤྱི་ལོ་འཚོལ་ཞིབ་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ཚངས་པ་སྤྱན་འབྲེན་གྱིས་བརྟག་པ་བཀྲིས་པར། ཆོས་སྐྱོང་གིས་བོད་དུ་
འཁྲུངས་ཐེན་པ་དང་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་བརྟག་ཞིབ་མཚན་བཞེན་པས་སློ་གཡེང་མི་དགོས་ཞེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་
1994 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 3 ཉིན་ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་སྐར་ཡང་མཚོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་དོས་འཛིན་གནང་རྒྱའི་དུས་ལ་
བབས་ཡོད་མེད་བརྟག་པ་མཚན་པར་དུས་ལ་བབས་པའི་ཚུལ་གཟེགས། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 13 ཉིན་རྒྱ་
གར་སློ་སྤྲུགས་སུ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་སྐབས།   བཀ་རྒྱ་རྣམ་རྒྱུ་རྒྱ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་
ཆེན་ཆེས་སློན་གཉིས་ཀྱི་བྱ་དགོ་འདུན་ཆེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་པ་ཀྱན་གཟེགས་མཚོག་གི་ཡང་སྤུལ་ཡིན་མིན་བརྟག་པ་
མཚན་པར་ཉིན་དུ་བཟང་བའི་ཚུལ་གཟེགས། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 23 ཉིན་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་དུ་སྤྱིད་
གོང་རོ་བོ་དང་ལྷ་མོའི་སྤྱུ་ཐང་གསུང་འབྲོན་མ་སོགས་ཀྱི་མདུན་མཚོད་གཤོམ་རྒྱས་འབྲུལ་ཐོག་པའུ་ཆེན་སྤྱུ་ཐེང་ན་
རིམ་གྱི་མཚན་ནས་སློས་ཏེ་སྤྲུགས་སློན་ཟབ་མོ་དང་འབྲེལ་བརྟག་པ་མཚན་པར་དགོ་འདུན་ཆེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཡང་སྤུལ་
འཁྲུལ་མེད་ཡིན་པའི་ཚུལ་གཟེགས། དེ་ནས་ཀྱང་བསྐྱུད་མར་བརྟག་པ་མཚན་པར་དེ་བཞིན་དུ་གཟེགས།

སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 13 ཉིན་གནས་རྒྱུང་སྤྱན་འབྲེན་གྱིས་བརྟག་པ་མཚན་པར། ཆོས་སྐྱོང་ནས་
སློབ་དཔོན་མཚོང་བ་དོན་ལྡན་མཚོག་ནས་བརྟག་པ་མཚན་པ་ལས་ལྷག་གསུང་རྒྱ་མེད་ཅེས་བཀའ་ལུང་ཐེབས། དེ་
ཉིན་དགོ་འདུན་ཆེས་ཀྱི་ཉི་མ་མཚོག་ཀྱན་གཟེགས་མཚོག་གི་ཡང་སྤུལ་དུ་གསལ་བསྐྱབས་གནང་བའི་དུས་ཆེས་
བརྟག་པ་མཚན་པར། ལོ་དེ་གའི་བོད་ཟླ་ 3 ཆེས་ 14 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 14 ཉིན་གནང་ན་ལེགས་པའི་ཚུལ་གསལ་
ཐོན་བྱུང་བས་དེ་ལྟར་མཚན། ཡ་གོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱན་གཟེགས་མཚོག་གི་དགོངས་རྒྱུ་དུས་འབྲུལ་སྐབས་གཞུག་
ལག་ཁང་དུ།

ཡང་སྤུལ་དོས་འཛིན་གནང་བའི་ཐད་ལ།   བྱ་བུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྲུགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ནས་ཡང་
སྤྱིད་དུ་དོགས་གཞི་ཡོད་པ་དག་གི་མཚན་ཐོ་འདྲིང་འབྲོང་བ་དེད།   མཚན་ཐོ་དང་ལྷན་དུ་མང་པོ་ཞིག་གི་པར་

¹⁴⁰ 1994 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན་མི་དམངས་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་(བོད་གསུམ་པ།)དང་། Kundun ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་སོགས་ན་གསལ།
230

འདུག །དགོ་འདུན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མའི་པར་དེ་མཚོང་དུས།   ངོས་ཀྱི་སེམས་སུ་བྱ་བུ་འདི་ལ་བྱམས་པོ་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་
འདུག་སྟེ་པའི་ཚོར་བ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་། རྗེས་ལ་ཟན་བརྟུག་བསྐྱེད་པའི་སྐབས། སློ་འདྲ་པོ་སྟན་བྱ་བཏགས་པ་ཡིན་
ན། དགོ་འདུན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མའི་མཚན་ཡོད་པའི་ཟན་རིལ་དེ་ཡར་འཕར་ཡོང་བའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་རེད། མི་འདྲ་བ་ཆེན་
པོ་བྱུང་། དེ་ནས་མེ་ཚོམ་མི་འདུག་སྟེ་དེ་ལྟར་ཡང་སྲིད་དུ་གཏན་འཁེབས་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། ལམ་སེང་བྱིལ་
བསྐྱབས་བྱེད་དང་མི་བྱེད་ལ་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཡོད། སྐབས་དེ་དག་ཏུ། ཡང་སྲིད་གཏན་འཁེབས་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་རྒྱ་
གར་དང་བོད་གཉིས་ཀ་ནས་ཤོད་མཁན་བྱུང་སྟེ་རྩོད་གཞུག་པོ་འདྲ་པོ་ཆགས། དེ་འདྲའི་གནས་སྟངས་འོག་ལ་བཏ་ཆེན་རིན་
པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་ནང་དོན་དུ་གཏན་འཁེབས་བྱེད་པའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་མེད་ཟན་བརྟུག་
བསྐྱེད་དུས། དུས་ལ་བབས་པ་ཡིན་ཞེས་བབས་སོང་། དེ་ལྟར་གསལ་བསྐྱབས་བྱས་པ་རེད། གསལ་བསྐྱབས་བྱས་པ་
ཐག་དེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྤང་བར་མ་བྱིན་པས་རྟོག་པུ་དེ་དེ་ནས་མགོ་རྒྱགས་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལ་སྤྱི་གཅེན་པོ་

རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ནས་ <<སྐྱེ་མདུན། >> ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལས།

[1995]པའི་ལྷ་བ་ 5 ཆེས་བ་ 13 ལྟེ་གཟའ་སྟེན་པའི་ཉིན་སྐབས་མགོན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་སྐྱེད་ཀྱི་བྱང་ཆེན་སངས་ལ་ཁ་
པར་བཏང་སྟེ། བཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྐྱེལ་ཆེས་བ་ 14 ཉིན་ཡོངས་བསྐྱབས་བསྐྱུང་རྒྱུ་ཐུགས་ཐག་ཚོད་སོང་
བས། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཁྱེད་ཀྱིས་གསལ་བསྐྱབས་བྱེད་དགོས་ཞེས་གསུངས། ཆེས་ 14 བེ་གཟའ་ཉི་མར་འཁེབས་ཡོད་ལ་ལས་
ཁུངས་ཚང་མ་སློ་རྒྱག་རྒྱ་ཡིན་པར་བརྟེན་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དཔོན་རིགས་འགའི་དམིགས་བསམ་ཁ་བར་ཨང་
གངས་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱིམ་གྱི་ཁ་བར་ཨང་གངས་མེད། ཁོ་ཆེའི་ཁྱིམ་གྱི་ཁ་བར་ཨང་གངས་བཅའ་ཉེ་སྐྱད་ཆ་བཤད་པར་རྒྱ་
ཚོད་དུ་མ་འགོར་སོང་། ཡང་སྲིད་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་གནས་སྟངས་དེ་ཁོ་ཆེར་ཤོད་སྐབས་ཚང་མས་ཁོང་ཁོ་ཆེན་པོའི་
ངར་སྐྱད་ལོག་བརྒྱབས་ཉེ། དུ་ལའི་ལྷ་མས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་མོས་བསྐྱུར་མ་བྱས་པར་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་དེ་ནི་སྲིད་དོན་
འཁུལ་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེད། ཞེས་གསུངས། མཐའ་དོན། དེ་མ་ཐག་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ཀྱང་
གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་བྱུང་ཅིང་། ལོ་རྒྱ་དེ་གའི་ཆེས་ 18 ཉིན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས། ཡུལ་ས་དུ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་ལ་
གསང་འབྲེལ་བྱས་པར་བསྟུན་དེ་བྱ་བལ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་བཅུན་ཁྲིད་དང་། འབྲེལ་ཡོད་མི་གངས་ལྷ་བཙུ་ལྷག་ལ་
བཀག་བསྐྱེད་དང་འདྲི་བཅད་ཐག་ཏུ་བྱས།

མཚོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་དགོ་འདུན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ་ནི།   བཀ་རྒྱ་ལྷ་རི་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡབ་དགོན་མཚོག་པུན་
ཚོགས་དང་ཡུམ་བུ་ཆེན་ཚོས་སློན་གཉིས་ཀྱི་སྐས་སུ། བོད་ས་སྐུལ་རྒྱ་བ་ 3 ཆེས་ 12 ལྟེ་ལོ་ 1989 ལྷ་བ་ 4
ཆེས་ 25 ཉིན་འཁུངས། གསུང་བརྗོད་བྱུང་ཅིང་ནས། “ང་བཏ་ཆེན་ཡིན། དགོན་པ་བཟུལ་སྐུན་པོ་ཡིན། ཁྱི་མཚོན་
པོའི་སྤང་བསྟུང་ཡོད།” ཅེས་དང་། ཡང་“དགོན་པ་གཅོང་ལ་ཡོད། ལྷ་སར་ཡོད། རྒྱ་ནག་ལ་ཡོད།” ཅེས་སོགས་གསུངས་
ཤིང་། ཐུགས་རིག་གསལ་ཞིང་ཐུགས་གཤིས་སྐྱམ་པ་སོགས་དམ་པའི་ངར་ཉལ་སྐུན་སྐྱེས་སུ་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན་

ཞེས་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་དག་ན་གསལ།   དགོ་འདུན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ་མཚོག་བཅ་ཆེན་སྐྱོ་གོང་མའི་ཡང་སྐྱལ་དུ་ངོས་
འཛིན་མཚན་པའི་བཀའ་ཤོག་ཏུ།

ཀུན་གཟིགས་བཅ་ཆེན་སྐྱོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ལྷན་འགྲུབ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྐྱེད་སྐྱོར།   རྒྱ་གར་ནང་
འབྲེལ་འཁོད་དགས་ལྷན་དགོན་དང་།   ཡང་སྐྱེད་སྐྱོར་གྱི་ལས་དོན་ཚོགས་ཚུང་གཙོ་རྒྱུང་གངས་ལྗོངས་མངའ་རིས་
དབུས་གཙང་མངོ་སྟོད་སྐྱེད་ཀྱི་མི་མང་བོད་ཕྱི་ནང་དུ་གནས་འཁོད་དང་།   ལ་དུགས་སོགས་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་སྤྱི་སྤྱོད་
མང་བོ་ཞིག་གིས་སྤྲོ་སྤྲོ་སྤྲོ་འདི་གར་བཏག་ཏུ་དང་།   ཏགས་མཚོན་ཅན་གྱི་སྤྱི་ལུ་མཚོན་མོ།   འདྲ་བར།   ལོ་རྒྱུས་བཅས་
ཕུལ་འབྱོར་བྱུང་ཞིང་།   སྤར་པན་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་ལོ་རྒྱུས་རིམ་ཅན་དངོས་ཡོད་བཞིན།   ད་ལམ་བཅ་
ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྐྱེད་ངོས་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་འཛིན་འགན་ངོས་རང་ལ་བབས་པ་ལྟར།   ལྷག་བསམ་དོ་གལ་ཆེན་པོས་
ཁུང་དུ་བྱུངས་ཏེ་ལོ་ལྟེ་རིང་ལོ་ལྟེ་འབད་སྐྱེད་ཐོག་གཞུང་བསྟན་དག་ལྷ་ཁག་ལའང་གོ་བསྐྱེད་སྤྲོ་སྤྲོ་བཞིན་འདི།
ཐོག་མའི་རེ་འཆར་ལ།   འདི་ནས་འོས་སྐྱེད་གཙོ་ཆེ་ཁག་ཁོངས་བོད་དུ་ཡོད་རིགས་ལ་དངོས་པོ་ངོས་འཛིན་གྱི་བཏག་
དབུད་སོགས་བྱེད་ཐུབ་རེས།   འདས་པའི་ལོ་ངོ་གསུམ་ཅམ་གྱི་རིང་ངོས་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་བརྒྱུད་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཐབས་
བྱས་ཀྱང་དོན་ཐོག་མ་སོང་།   ད་ཆ་གངས་ལྗོངས་གཞིས་འབྲེལ་ཡོད་མི་མང་ཚང་མས་ཡང་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་འབྲེལ་
སྐྱེད་གཏན་འཁེལ་ཡོད་བའི་རེ་སྟོན་བྱས་པ་ལྟར།   བསྐྱེད་མཚོག་གསུམ་རྒྱ་མཚོར་གསོལ་འདེབས་དང་།   ཀུན་
གཟིགས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཉི་མ་སྐྱེད་རིམ་འབྱོར་གྱི་མཚོན་ནས་སྟོས་ཏེ་བདེན་བདར་དང་འབྲེལ་ཤོ་མོ་དང་།   ཟན་བཏག་ནན་
ཏན་སྤྲོ་སྤྲོ་བཞིན་པ་ཐབས་ཅད་མཐུན་པར་ནག་ཚུ་ལྷ་རི་རྫོང་ཁོངས།   སྤྱི་བྱེད་ཕུན་ཚོགས་དགོན་མཚོག་དང་།   སྤྱི་ད་
མ་བདེ་ཆེན་ཚོས་སྟོན་བྱུང་གི་བུ་དགོ་འདུན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་པ་དེ་འཁྲུལ་བྱལ་ངེས་རྙེད་བྱུང་བས།   མཚོག་སྐྱེད་རིན་
པོ་ཆའི་མཚོན་དུ་བསྟན་འཛིན་དགོ་འདུན་ཡེ་ཤེས་འཕྲིན་ལས་སུན་ཚོགས་དབལ་བཟང་པོ་ཞེས་གསོལ་ཞིང་།   ཞབས་
བཏག་གསོལ་འདེབས་བཞེད་དོན་ལྷན་འགྲུབ་ཅེས་པ་ཡང་བཅུམས་གིས་བྱས།   བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྐྱེད་ངོས་
འཛིན་བྱེད་སྐོ་འདི་ཐད་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བུ་བ་ལས་ཆབ་སྐྱེད་ཀྱི་གནད་དོན་མིན་གཤེས།   རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཀྱང་ཡང་
སྐྱེད་ཞི་འདོན་གྱིས་མཚོན་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་སྐོ་ཁག་ལ་མཐུན་འགྱུར་པན་ཕྱོགས་གནང་བའི་རེ་བ་ཡོད།   ལྷ་ཀྱའི་
དགོ་སྐོར་དུ་ལའི་སྐོ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས།   ༡༩༩༥ ལྷ་ ༥ ཚེས་ ༡༩ རོད་ཤིང་པག་ནག་ལྷའི་ཚེས་ ༡༥ དཔལ་
ལྷན་དུས་འཁོར་གྱི་ཅ་རྒྱུད་གསུངས་པའི་དུས་ཚེག།   རྒྱལ་སྤྱིའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་འཁྲུངས་ཚེས་དགོ་བར་གིས།   ཞེས་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1995 ལྷ་བ་ 5 ཚེས་ 14 ཉིན་བཞུགས་སྐར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སེར་སྐྱེད་མི་དམངས་འདུས་
པའི་སང་ཡང་སྐྱེད་གསལ་བསྐྱེད་གནང་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཏུ།   “ད་ཆ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡིན་ནའང་
རེད།   ངོས་རང་སྤྱོད་ཀྱི་ངོས་ནས་མཚོན་ནའང་།   བཅ་ཆེན་སྐྱེད་དགུ་བ་]སྐབ་བསྟན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མས་སྐྱེད་བཏུ་
གསུམ་པའི་ཡང་སྐྱེད་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་སྐབས་ལ་དམིགས་བསམ་གྱིས་སྐྱེད་ཁུངས་ཁུངས་བཞེས་པ་དང་།   ཨ་མདོ་
ཚོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་སྐྱེས་པའི་སྐྱེད་ཀྱི་ངོས་རང་ལ་དམིགས་བསམ་གྱིས་སྐྱེད་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་པོ་དམ་
པས་ངོས་ལ་གསུང་སྟོང་།   དེ་འདྲ་ཡིན་དུས།   སྤྱོད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཆ་ནས་ཡིན་ན་འང་དམིགས་བསམ་ཞིག་ཆགས་

བསྐྱེད་ཡོད།” ཅེས་སོགས་ཡང་སྐུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྡན་པ་དང་དགོས་པའི་དགོས་པ་དང་རྒྱ་མཚོན་གཞན་དག་གྲུ་
ཞིབ་ཏུ་གསུངས་ཏེ། “ངོས་ཀྱིས་འདི་འདྲ་བྱེད་དགོས་དོན་ཡང་། ད་ལྟའི་ཡང་སྲིད་དེ་གནད་འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་
ཆགས་བསྐྱེད་ཡོད། གནད་འགག་ཆགས་སྐྱེད་དེ། རྩོགས་འགའ་ཤམ་ནས་འཕྲུལ་སེལ་སྲིད་དོན་གྱི་དགོས་མཁོ་
ལ་བསྐྱེད་ནས་ཡང་སྲིད་དོས་གནས་འཁྲུལ་བ་མེད་པ་དེའི་སྐྱེད་ལ་མི་འགོ་བའི་ཉེན་ཁ་དེ་འདྲ་ཡོད་མི་སྲིད་པ་
མིན།” ཞེས་དང་། “ད་ལྟ་གནས་སྐྱེད་པ་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་ཞིག་གི་སྐྱེད་ལ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་ཡིན་ཏུ་སྐྱོ་གཡེང་ཆེན་པོ་
ཞིག་འདུག །”ཅེས་སོགས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་བྱེད་བབ་སྲོལ་དཔེ་གིས་ཐུགས་ངལ་འཁྲུངས་པའི་ཚུལ་
གསུངས། དེ་ནི། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གྱི་བ་སྐྱ་སྲིད་ཡང་སྐུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཁར།
ཚོས་ལུགས་དུག་ཏུ་ལྟ་བུའི་རིང་ལུགས་འཛིན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྲིད་དོན་གྱི་གཡོ་འཕྲུལ་ལ་དབང་
འབྱོར་བ་དང་རྒྱུན་ཤོད་པར་ཅི་མི་སྐྱུལ་པ། རང་ཉིད་ཀྱི་དགོས་མཁོར་གཞན་གྱི་བདེ་སྐྱུག་ལལ་བར་འདོར་
ཞིང་ཉམས་ཉེས་སུ་གཏོང་བར་བག་མི་ཆོ་བ། ཡ་རབས་ཀྱི་ལུགས་དང་བྲལ་བ། ད་ལྟའི་བོད་ནང་གི་གནས་
སྐྱེད་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ནག་གི་སྐྱེད་པ་འཛིན་འོག་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་ལ་ང་དེའི་འོག་བཤ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྐུལ་མཚོག་ལ་ཅི་འབྱུང་མ་དེས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་དེད། འཛམ་གླིང་སྲིད་གཟུ་བོར་གནས་པ་
སྐུལ་གྲུ་རྒྱ་གཞུང་གི་བྱེད་སྐྱེད་དེར་ཁས་ལེན་དང་ཡི་རངས་མི་བྱེད་གྲུ་། དམར་གཞུང་ནི་གང་ལ་ཡང་
ཡ་མི་ང་ཞིང་ཞེ་མི་འཆེར་བ་ཞིག་ཡིན་པས། མགོན་པོ་མཚོག་གིས་ཐུགས་གཡེང་གནད་བ་ལྟར་མཚོག་
སྐུལ་རིན་པོ་ཆེའི་གནས་སྐྱེད་ད་དུང་ཡང་བརྗོད་དཀའ་བའི་གནས་སུ་སྐུལ་ཡོད། བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་
ཡང་སྐུལ་གྱི་གལ་གནད་ཐད།

རྩོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། ད་ལྟ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ག་ལེ་ག་ལེར་ཀླས་ཡོད་གིན་ཡོད། ད་ལྟ་བཤ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེའི་ཡང་སྲིད་གསར་པ་ཞིག་ཕེབས་པ་འདི། སྤྱིར་བཏང་མི་ཀླན་གཞོན་གྱི་འགོ་སྐྱེད་ལྟར་འདྲ་པོ་བྱས་པ་ཡིན་ན། མཚུགས་
མཐུད་མཁན་དེ་ཆགས་གྱིན་ཡོད། རོས་ཀྱི་མཚུགས་མཐུད་མཁན་བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རོས་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་

བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་གིན་ཡོད་པས། རྩོགས་གང་ཅི་ནས་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྐྱུལ། སྤྱིར་སྐུལ་སྐྱུ་
ཕེབས་རྩོགས་ཀྱི་གནད་དོན་སྐྱེད་ཏུ་ཕེས་དགོས་པ་གནད་དུ་ཆེ་བས། རྒྱལ་དབང་ལྟ་བུ་ཆེན་པོས་རྒྱལ་བ་ཡོན་ཏན་
རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་ལས། “སྤྱིར་སྐུལ་བ་ལ། སྐྱེ་བ་སྐྱ་སྲིད་ཆགས་སུ་འབྲེལ་བའི་སྐུལ་བ་དང་། དུས་གཅིག་ཏུ་སྐུལ་བའི་
སྐུལ་བ་དང་། འུན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྐུལ་བ་སོགས་འབྱུང་ཞིང་། དེ་དག་གྲུང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་དེས་པ་སྐྱོ་བའི་དཀྱིལ་
འཁོར་གཅིག་ལ་གཟུགས་འབྲས་སྐྱུག་འཆར་བ་ལྟར་མ་མཐའ་ཚད་བརྒྱང་བྲལ་བས་ན། བདག་ལྟ་བུའི་སྐྱོ་སྐྱོས་ཀྱི་ཅལ་དམན་
པས་ཁ་ཚོན་གཅོད་པར་ག་ལ་རུས།” ཞེས་དང་། ཡགོང་ས་བཟུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1994 ལྷ་བ་ 2
ཆེས་ 25 ཉིན་གཞུག་ལག་ཁང་དུ། “སྤྱིར་བཏང་འགོ་སྐྱེད་ནས་བྱས་ན། ད་ལྟའི་བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་དུ་ཕེབས་

ཅེས་སོགས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1977 ལོར་སྐྱ་རྒྱ་ཏུ་སིར་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སློབ་གྲི་བཀའ་ཁྲིད་སྐུལ་བའི་མཁུག་ཏུ་སྤྱགས་
དམ་གནད་བསྐྱུལ་སོགས་གྲི་ལུང་གནད་སྐབས།

འོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་ལ་ཉམས་ཆག་ཡོང་བསྐྱད་པ་དེ་མ་གཞི་སངས་རྒྱས་གྱི་བསྟན་པའི་ཉམས་ལེན་ཚུལ་བཞིན་མ་
བྱུང་བ་སོགས་གྲི་ཆ་ནས་ཀྱང་རེད་དེ། གཙོ་ཆེ་ཤོས་ནག་ཕྱོགས་མི་དང་མི་མིན་གྱི་མཐུ་རྒྱས་ནས་དེའི་དབང་གིས་བྱུང་
བ་ཡིན་པས། དེའི་གཉེན་པོའམ་འདུལ་མཁན་དེ་ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱང་མིན་ལ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་མ་རེད། བཀའ་
བརྒྱུད་གོང་མ་ཆོ་ཡང་མིན། དེ་ནི་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་ཉག་གཅིག་སྟེ། དེ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་དང་། ལུང་དང་རིགས་པ་
སོགས་མང་པོའི་ཐོག་ནས་ཤེས་སྤྱོད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྐུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 29 ཉིན། རི་ལྟར་བྱེས་སུ་འཁོད་པའི་མདོ་སྐྱེད་པ་ཡོངས་གྲིས་འབགས་
མཚོག་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་རྣམ་སྐུལ་ལ་གོང་ས་སྤྱག་ན་བརྗོ་མཚོག་ལ། ཆེ་རབས་ཀྱན་ཏུ་འོད་འབངས་རྣམས་སྤྱགས་
བཅེས་མི་འདོད་ཞིང་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་གསོལ་འདེབས་སློབ་ཆེག་ཅིག་ཅིས་ཀྱང་སྤྱགས་ཚུལ་ཡོང་བའི་ཚུལ་སྐུལ་
གསོལ་འདེབས་སྤུལ་བའི་དོན། <<ཆེ་རབས་རྗེས་འཛིན་གྱི་གསོལ་འདེབས་>>སྤྱགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“གང་གི་མཚོན་ཡང་རྒྱལ་བས་བྱིན་བརྒྱབས་པའི། །དམན་ལ་སྤྱག་པར་བཅེ་བ་སྤྱགས་རྗེའི་གཉེན། །ཁྲིད་ཉིད་འབྲེ་བའི་
མོས་གྲུས་གདུང་དབྱངས་གྱིས། །ཉེ་བར་བསྐྱུལ་ན་དུས་ཀྱན་རྗེས་འཛིན་མཛོད། །སྤྱབ་པའི་ལུང་གིས་བསྐྱགས་པའི་
གངས་སྤོངས་གྱི། །རྣམ་གསུམ་མེས་དཔོན་དམ་པའི་རྗེས་ཞུགས་པ། །རང་རིགས་སྐྱེ་དགའི་དང་དམ་བྱིན་མཐུ་
ཡིས། །འབྲུལ་ལུན་འདོད་དོན་སྤྱོད་གྱིས་འབྲུབ་པར་མཛོད།།” ཅེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1991 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 7 ཉིན། འོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སུ་མདོ་སྐྱགས་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་བསྟན་
རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་རྒྱའི་བསོད་ནམས་གྱི་དཔལ་དུ་གནས་ཤིང་དར་བ་དང་། བསྟན་འགྲོའ་གཞོན་པའི་འགལ་རྒྱུན་མ་ལུས་
ཞི་ཞིང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཚོས་མཐུན་དགའ་བདེས་འཚོ་བ་སོགས་དགོས་དོན་ཁྲུང་པར་ཅན་གྱི་སྤྱད། <<སྤྱབ་སྐྱའི་
འདོད་གསོལ་>>དུ་འབོད་པ་དེ་ཉིད་སྤྱགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“སྤྱར་རྒྱལ་གངས་ཅན་འོད་གྱི་སྤྱོད་ཆེན་པོར། །མདོ་སྐྱགས་ཟབ་ཁྲུང་བསྟན་པ་ཡོངས་རྫོགས་གྱི། །བཤམ་སྤྱོད་སྤོལ་
བཟང་ནམ་ཡང་མི་རུབ་པར། །སྐྱེ་རྒྱའི་བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་ལུན་གནས་ཤོག། །བསྟན་དང་འགྲོ་ལ་གཞོན་པའི་འགལ་
རྒྱུན་ཚོགས། །ཐམས་ཅད་བྱམས་བཅའི་དབྱང་གིས་ཉེར་བཅེལ་ནས། །འགོ་རྣམས་ཚོས་མཐུན་སྤྱོད་པས་ཉག་འཚོ་
ཞིང། །གནས་སྐབས་མཐར་སྤྱག་དགེ་ལེགས་འཕེལ་བར་ཤོག།།” ཅེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 28 ཉིན། སྟོན་མཚོག་སྤྱབ་པའི་དབང་པོའི་བསྟན་པ་ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུད་སྤྱགས་
དང་བཅས་པ་འོད་གངས་ཅན་གྱི་གཅེས་ཞོར་གོང་ན་མེད་པ་དེ་ཉིད་དུས་གྱི་མཐར་ཡང་ཉམས་པ་མེད་པར་འགྲོ་བ་སྤྱི་
དང་སློམ་སུ་འོད་གངས་ཅན་པའི་བསོད་ནམས་གྱི་དཔལ་དམ་པར་གནས་ཤིང་འཕེལ་བ་དང་། ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་

ཚོས་བྱེད་ཀྱིས་སྤྱོད་མཁུགས་མཐུན་ཁྲིམས་གཙང་ལོང་བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་དུ། <<ལུས་བསྟན་རིས་མེད་རྒྱས་པའི་སྒྲོན་ལམ།>> ཞེས་བ་ལྷགས་ཚོམ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“གངས་རིའི་ལྗོངས་སུ་ལུས་བསྟན་སྤང་བའི་སྒོ། །ཐོག་མར་འབྱེད་མཛད་མཁུགས་སྒོ་བ་ཚོས་རྒྱལ་གསུམ། །ལོ་བཏ་རིག་འཛིན་རྗེ་འབངས་སྤྱོད་མཐུས། །གངས་ལྗོངས་རྒྱལ་བསྟན་ལུན་རིང་འབར་གྱུར་ཅིག །”ཅེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 2001 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 15 ཉིན། འཕགས་བོད་ཀྱི་བཏ་གྲུབ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ལུས་ཀྱི་བཏ་གྲུབ་བཏ་བདུན་གྱིས་མཛད་པའི་སྤྱད་དུ་གྱུར་བའི་ལེགས་བཤའ་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་ལྷན་ལྷན་འདུག་པའི་དབང་པོའི་དགོངས་དོན་ཐབ་མོ་རྣམས་གསལ་བར་མཛད་ཅིང་ད་ལྟོ་འོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་གཞིར་ཉམས་མེད་དུ་གནས་པས། དེ་དག་གི་བཤའ་ཐོན་ཐོན་ཞིང་མི་བྱེད་དང་པས་རྗེས་སུ་སྒོ་བ་ཅིང་སྒོན་པའི་དོན་དུ། <<དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱའི་བཏ་གྲུབ་བཏ་བདུན་གྱི་གསོལ་འདེབས་>>ལྷགས་ཚོམ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“རྒྱལ་བའི་དགོངས་དོན་མཐའ་བཤའ་དེ་ཉིད་དོན། །རྟེན་འབྱུང་རིགས་རྣམས་ཐབ་མོས་གསལ་མཁུགས་པའི། །རྒྱལ་བའི་ལུང་བཞེན་ཐེག་མཚོག་དུ་མའི་སྒོལ། །འབྱེད་མཛད་སྤྱོད་ལེགས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས།། ... །གཞི་ཡི་གནས་རྣམས་བཏེན་གཉིས་དོན་ཤེས་པས། །བཏེན་བཞེས་འཁོར་བ་འཇུག་སྒོལ་རྗེ་བཞེན་དེས། །ཚད་མས་བཏེན་པའི་སྤྱོད་པས་གསུམ་དང་བ་བཏེན། །ཐར་ལམ་ཅ་བ་རྣམས་པར་བྱེན་གྱིས་རྒྱུ་བས།།” ཞེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 2005 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 25 ཉིན། རྒྱལ་ལས་འབྲེལ་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱི་དབང་གིས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་བསྟན་འགྲོ་གཉིས་ཀ་ཆེས་ཆེར་ཉམས་ཤིང་རྒྱུ་པར་གྱུར་བ་སྤྱད་ཡང་སོར་རྒྱུ་བ་དང་རང་དབང་དུ་སྤྱོད་པ། འགྲོ་བ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་འཛམ་བུ་སྤྱིར་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་བུམས་དང་སྤྱིར་རྗེ་འཕེལ་ཉེ་འབྲུག་ཚོད་གོད་འཆེ་ཞི་བ་དང་། ཕྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་འཛིན་པ་དང་དེའི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་རྣམས་མཐུན་ལམ་ལོ་རྒྱུ་གཅིག་འདེས་ལྷ་གྲུས་འགྲོ་དོན་རྒྱུར་ལེན་བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ། <<གསོལ་འདེབས་སྒོན་ཚིག་བཏེན་པའི་རྩ་སྤྱོད་>>ལྷགས་ཚོམ་གནང། དེ་ཉིད་ལས།

“ཁྱོད་བསྟན་བཏེན་པར་དུ་དར་འགྱུར་ཞེས། །རྗེ་རྒྱུར་དཔལ་གྱི་མཁུགས་དཔུགས་དཔུང་ལྟར། །ཁ་བའི་ལྗོངས་སུ་རྒྱལ་བསྟན་ལོངས་ཁྱབ་སྟེ། །འཛམ་སྤྱིར་རྒྱུ་དུ་གྱུར་བ་སྤྱད་བ་བཟང། །དེ་རྣམས་ཡང་དཀར་མེན་ལས་དབང་གིས། །དེར་འདིར་རྒྱལ་བསྟན་ཉམས་ཤིང་སྤྱོད་བཏེན་ཀུན། །སྤྱོད་ཐུག་ཐུག་འཛིན་ཉམས་པའི་རང་རྣམས་འདི། །བཅེ་ཆེན་སྤྱོད་ལེན་སྤྱོད་པའི་དུས་ལ་བབས།། ... །རིས་སུ་མ་ཆད་སྤྱི་ནང་ཚོས་རྣམས་ལ། །ཞུགས་ཀུན་པར་རྒྱུན་གཉིན་གསལ་འདེབས་ཀྱིས། །དག་སྤང་དོར་བུའི་འོད་དང་མི་འབྲེལ་བར། །གཅིག་ཏུ་འགྲོ་མན་བུ་བ་རྒྱུར་ལེན་ཤོག །”ཅེས་སོགས་གསུངས། མཐའ་གསོལ་འདེབས་བྱེན་ཅན་<<སྤྱོད་ཉིད་སྤྱིར་རྗེ་མ་>>ཡིས་སྤྱོད་པའི་དོན་བཏུ་བར་འདོད་དེ། འདི་ལྟར།

“སྤྱོད་ཉིད་སྤྱིར་རྗེ་ལུང་དུ་འཇུག་པའི་ལམ། །ཆེས་ཆེར་གསལ་མཛད་གངས་ཅན་བསྟན་འགྲོའི་མགོན།།

ཕྱག་ན་བརྗོད་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ལ། །གསོལ་བ་འདེབས་སོ་བཞེད་དོན་ལྷུན་འགྲུབ་ཤོག །”ཅེས་སོ།། འདི་ནི་
དེ་ག་འཛིན་གཏེར་སྟོན་ཆེན་པོ་དེའི་མགོ་མཁྱེན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་ག་ནས་ཇི་སྟེར་གསོལ་འདེབས་འབྲུག་གནང་
མཛད་པ་སྟེ། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་དངོས་སུ་གསུངས་པས་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་ཚོན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་གོ།

བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུ་ལ།

འགོ་བ་སྤྱི་དང་ཡང་སྟོས་སྐྱང་བ་བོད་ཀྱི་དེ་གས་སུ་སྤྱེས་སོ་ཚོག་ཚོས་བཞིན་སྐྱོད་བ་ལ་སྤྱུགས་བསྐྱེད་སྟོན་
ལས་དང་མཐུ་སྟོབས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གས། དམན་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་སྤྱུགས་རྗེ་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་ཞིག་
མིན་ན། སྤྱི་ཚོག་མ་སྟོན་པའི་དུས་ནས་ཆུ་གཏེར་བཞིན་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བོད་མིར་འབྲུད་པའི་གནད་
དོན་དག་ལ་གདོང་ལེན་གནང་མི་ཐུབ་ཅིང་། ད་ལྟའི་བར་གྱི་བསྟན་སྲིད་བདེན་དོན་འཐབ་ཚད་དང་ཀུན་གྱི་སྟོན་གནས་
སུ་གྱུར་པའི་ཚོགས་སྡེ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་དེ་བས་ཀྱང་ཡོང་ཐབས་མེད། སྤྱིར་ལོ་རབས་དུག་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོད་
ནས་བརྒྱུད་ཅུ་པའི་མཐུག་བར་དུ་སྲིད་དོན་ཉམས་ཞིབ་བ་དུ་མས། བོད་ཀྱི་སྤྱུགས་མགོན་ཡུལ་ས་ཏུ་སྤྱོད་མའི་མཁྱེན་
དཔྱོད་དང་ལུས་མཐུ། ཐབས་མཁུས་ཀྱི་མཛད་འཛིན་བཅས་ལ་ཚོད་དཔག་ཅེས་ཡང་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་བོད་ཀྱི་ཚ་དོན་
ཡལ་ཐེན་པར་ཡང་ཡང་རྫོང་སྤོང་ལ། བོད་མི་ནང་ཁུལ་ནས་ཀྱང་སྤྱི་ཚོགས་མི་བདེ་ཞིང་། མགོན་པོ་མཚོ་ག་གི་
དགོངས་གཞི་འགའ་ཞིག་དུས་ཚོག་ཏུ་འགྲུབ་པ་ལ་གོགས་སྡེ་ནས་ལྟ་དགོངས་འཁྲུག་གཞིར་གྱུར་པའི་དཀའ་རྙོག་
འགའ་ཞིག་ལན་དུ་མར་བརྟམས་ཡོད།

སྤྱིར་མགོན་པོ་མཚོ་ག་ལ་འབྲུད་པའི་མཛད་དཀའ་ཆེ་ཤོས་ནི། བོད་འབངས་བྱིངས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་དང་སྟོ་
མིག་གིས་མགོན་པོ་མཚོ་ག་གི་སྤྱུགས་དགོངས་ཇི་བཞིན་མ་རྟོགས་པ་དང་། མཁྱེན་དཔྱོད་ཀྱི་རྗེས་མ་ཐེན་པ། སྤྱིར་
སྟོབས་ཀྱིས་མ་འདང་བ། གནས་དུས་དང་བསྟུན་མ་ཤེས་པ་བཅས་རེད། དེ་ཡང་བོད་དང་བཅོན་གྲོལ་གཉིས་སུ་
བཅོས་སྦྱར་དང་ཡང་རྒྱས། གསར་གཏོད་སོགས་མ་འོངས་རྒྱང་གཞིགས་ཀྱི་མཛད་པ་ཇི་སྟེད་བརྟམས་ཀྱང་། བོད་
མིའི་སྟོ་ལུལ་དུ་མ་ཤོང་ཞིང་། སྤྱིར་སྟོབས་ཀྱིས་མ་འདང་བར་ལས་སྟོན་མཛད་པའི་ལས་གཞི་མང་པོ་ཅེས་འཛོག་དང་
ནང་འགྲུང་། གཡོལ་ཐབས་སོགས་རིམ་བར་བྱུང་ཡོད། འདི་ནི་བོད་མི་གཅིག་སུར་བྱུང་བའི་ཞན་ཆ་མིན་པར་འཛོམ་
སྤིང་སྤྱི་ལ་བྱུང་བའི་གནད་དོན་ཞིག་སྟེ། གལ་ཏེ་བྱི་སྤྱོད་སུ་བསྐྱུངས་པའི་མཛད་འཛིན་ལ་སྤོང་གོམས་ཡོད་པ་ཞིག་
ཡིན་ན། གནད་དོན་འདི་དེ་ཅེས་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་མིན། ཉེ་རབས་ཀྱི་གནད་དོན་དཔེར་སྐྱབས་ན། ཨ་རིའི་སྲིད་
འཛིན་སྤྱི་མས་ཡུལ་ས་མཚོ་ག་གི་ལས་སྟོན་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་ཇི་བཞིན་དང་ལེན་ལུས་ཡོད་ན། དེའི་རྗེས་སོགས་ཉིད་
དུ་བྱུང་བའི་ཨ་རི་དང་ཁ་ཆེའི་བར་གྱི་དཔག་འཁྲུག་དང་། དེ་ལས་མཚད་པའི་དཀའ་རྙོག་རྣམས་ཡོང་དགོས་དོན་མེད་

ལ། ལུ་བ་སྤོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཚོས་གོ་མཚོན་འགོག་སྤོམ་དང་ཡ་རབས་བཟང་སྤོད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་རི་བཞིན་བསྐྱབས་ཡོད་
ན། ད་ལྟའི་ནང་དམེ་དམར་གསོད་ཀྱི་དཀའ་སྤྱུག་ཡ་ར་བ་འདི་དག་ཀྱང་སྤོང་དགོས་དོན་གཤམ་ཡོད་དེ། དཔལ་འབྱོར་
ཉམས་ཉེས་ཀྱི་དུ་སྐད་འཛེར་པོ་འདི་ཡང་འཚོར་དགོས་དོན་པལ་ཆེར་མེད། དེ་དག་ནི་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་གྲུས་བཅི་
དང་ཡི་རངས་མེད་པ་མིན་ཡང་། རྒྱུན་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བསྐྱབས་བྱ་དང་མེན་བྱེད་པའི་སྤོབས་པས་མ་འདང་བ་
སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་རེད། རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་སོགས་ཤར་སྤོགས་ཡུལ་གྱི་ཁག་གི་དཀའ་ངལ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་དེ་
མཚུངས་ཏེ་ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་བསྐྱབས་སུ་མ་བབས།

ད་ནི་སྐྱབས་དོན་ལ་ལྷགས་ཏེ་བྲེ་བྲག་གིས་བཤད་ན། སྤྱི་ནོར་ཡལོར་ས་སྐྱབས་མགོན་པོ་མཚོག་པོད་དུ་
བལྷགས་སྐྱབས། ར་སྤྱུག་གི་དོན་རྒྱུན་དུ་བྲགས་པ་སོགས་ནང་ཁུལ་མི་མཐུན་པ་མང་དུ་བྱུང་བ་ནི་སྤྱུགས་མི་སྤོ་བའི་
མཛད་དཀའ་ཚོག་མའི་བྲས་སུ་བརྗོད་ཚོག་ལ། དེ་ནས་རིམ་པར་བྱུང་བ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཆེད་དུ་བཟོས་པ་རྣམས་ཏེ།
རྒྱལ་སྤིང་ཚོས་སྤིང་ཀྱི་མཛད་འགན་བཞེས་མ་ཐག་གོ་མོར་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་དགོས་བྱུང་བ་དང་། གཞུང་ཆེན་
གསན་བསམ་གྱི་མཛད་པ་མ་གྲུབ་གོང་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུང་དགོས་པ། པོད་རྒྱ་ནི་མཐུན་དུ་གནས་པར་
སྤྱུགས་བཙོན་བརྟེན་པ་ལ་སྤྱི་ནོར་གི་འགལ་རྒྱུན་མང་དུ་བྱུང་བ། ལྷ་རམས་དམ་འཛོག་གི་མཛད་ཆེན་གྲུབ་མ་ཐག་
བཙོན་བྱོལ་དུ་མེབས་དགོས་བྱུང་བ་སོགས་ནི་པོད་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་དཀའ་ཆེན་པོའི་བྲས་སུ་བརྗོད་ཚོག།

བཙོན་བྱོལ་དུ་མེབས་རྗེས། གཞུང་གི་སྤྱི་གཞུགས་དང་ཤེས་ཡོན་སྤོབ་བྲ། གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས་
སོགས་སྤྱུག་ལས་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས་ཉིན་དང་མཚན་སྤོལ་ཞིང་། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་གཉིས་དང་སྤྱིའི་རོགས་ཚོགས་
ཁག་ལ་བར་མ་ཆད་པར་འབྲེལ་མཐུད་དང་། སྤིང་གཞུང་དང་ཚོགས་སྤིང་དབུ་ཞིད་དག་ལ་མཛལ་འཕྲད། པོད་དོན་
ཤིལ་སྤོག་དང་བདེན་རྒྱབ་འཚོལ་བ། གཞིས་ཆགས་ཁག་ཏུ་ཆེད་མེབས་གཞིགས་ཉོག་དང་སེམས་གསོ་བསྐྱབ་བྲ། ཐ་
ན་པོད་མའི་ཁྱིམ་དུ་དངོས་མེབས་ཀྱིས་འཚོ་བའི་གནས་བབ་ལ་བརྟུག་དབུད་དང་། ས་ཞིང་ཚོ་ས་ཚུན་ཆད་དུ་ཆེབས་
བསྐྱུར་གྱིས་བཙོན་བྱོལ་པོད་མའི་ལས་ཀའི་དཀའ་ཚོགས་ལ་སྤྱུགས་ཞིབ་མཛད་པ་སོགས་རང་གི་པ་མས་ཀྱང་བསྐྱབ་
དཀའ་བའི་གཞིགས་སྤོང་དང་སྐྱུ་ངལ་ཆད་མེད་བསྐྱོན་པའི་སྐྱབས་སུ། ཐོག་མར་མཐོ་རིམ་དུ་སྤོམ་པའི་ཁྱོད་ནས་
“འཚོག་པ་སྤེར་ལ་ཐོས་ནས་ཤོང་བྱུད་སྤྱི་ལ་གཏོང་བ།”¹⁴³ ཞེས་བ་ལྟར་ངན་རྣམས་སྤོན་བསྤིགས་ཀྱིས་སྤྱུགས་མི་སྤོ་
ཞིང་མཛད་དཀའི་གཞིར་བྱུར་བ་དུ་མ་བསྐྱབས། བར་དུ་ནང་ཁུལ་ལ་ཁུངས་མེད་བསྐྱུང་འདོགས་དང་གཞན་དབང་

¹⁴³ མགོན་པོ་མཚོག་གིས། 1964 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 9 ཉིན་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སྤོབ་ཏུ། “འཚོག་པ་སྤེར་ལ་ཐོས་ནས་ཤོང་བྱུད་
ལ་གཏོང་བ་འདི་ནམ་ཡང་མི་འགྲིག། འདི་དེ་སྤོ་པོད་དུ་ཡང་བྱུང་ཡོད། ང་ཚོའི་པ་ལུལ་དག་ལག་ཏུ་ཤོར་བ་དང་། མི་གཚོད་ཤི་སོང་། ཐབས་སྤྱུག་
གང་འདྲ་ཞིག་བྱུང་སོང་། སྤྱུག་ནད་ཐེག་པ་འདུག་གས། ད་ཆ་ཚང་མས་སྤོང་ལ་རུས་པ་འཛུགས་དགོས།” ཞེས་བཀའ་སྤོལ།

གཡམ་རྒྱལ་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ཁྲིམ་གཏམ་ལོ་གཤམ་འཁྲུག་སོགས་ལ་མགོ་འཁོར་བ་ཉུང་དུ་སྒྲིལ་བའི་ཉིན་ཉེད་ལ། མཐའ་མར་
ཚོང་ས་པ་མགོ་འཛོམས་དག་གིས་དཔལ་འཛོམས་ཉམས་བཤམ་དང་། སྤང་སྤང་གོ་བོ་བརྒྱུ་ཏུ་སྤྱོད་པའི་བཀྲི་བ་སྤྱད་སྤངས་
པ་སོགས་ནི་མཚན་དཀའི་གསུ་སྤྱི་བཟང་ཚོགས། །དེ་དག་ལོ་མཚན་གྱིས་བཤམ་པ་མིན་པར་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དག་ན་
གསལ་ཞིང་ཐེངས་པར་ཡོད་ཅིང་། སྤང་བ་དངོས་མཐོང་ཅན་ཡང་མང་དུ་ཡོད་པས་རི་ལྷོ་སྤྱོད་ཐབས་བྱས་ཀྱང་ནམ་
རིང་སྤྱད་གིས་འབྲེལ་ཐབས་མེད། རྟོག་སྤྱོད་བཟོས་བཟོས་པའི་མཐའ་འདུམ་འགྲིག་དང་དག་འདོན་སོགས་ལ་གོང་ས་
མཚོག་ཉིད་ནས་གནང་དགོས་ལྟར་བ་དེ་དག་ཀྱང་དགོས་མེད་ལས་ལྷག་ཅན་དུ་ངེས་པས་མཚན་དཀའི་ཡན་ལག་ཏུ་
བཟང་ཚོགས། །དེ་ལ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས། སྤྱི་ལོ་ 2002 ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 5 ཉིན་བཞུགས་སྐྱར་
ཁུལ་གྱི་སྤྱི་ལམ་གྱེད་མི་དམངས་དང་བཅས་པ་འཛོམས་པའི་སར་སྤྲོམ་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱོན་ཡོད། དེ་ཡང་<<སློབ་
དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་གསུང་བཤམ་དང་གསུང་ཚོམ་སོགས་གཡམ་ཆེ་ཁག་ཕྱོགས་བསྐྱུས་>>དེ་བ་
ཐེངས་ཤུག་པར།

ད་བར་ང་ཚོར་བཅོན་གཞོན་གྱི་མཁུ་གྱིས་ང་ཚོའི་མི་རིགས་འདི་དབང་སྤྱད་དང་མེད་སྤྱོད་གཏོང་བའི་ཡིན་པར་
མཐོང་ནས། མེད་སྤྱོད་འབྲེལ་མིན་སྣ་ཚོགས་བཏང་སྟེ་འདས་པའི་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་པའི་དུས་ཚོད་བསྐྱུལ་བེན་པ་རེད། ད་
དུང་ཡང་དེ་སྤྱད་རྒྱུ་རིང་ལུས་སྤིད། ད་ལྟའི་བར་རྒྱལ་སྤྱི་དང་རྒྱལ་ནང་གང་དུ་འདྲེད་ཚོའི་ཁ་གཏང་དང་མཉམ་དུ་ཅ་
དོན་ཐོག་བཟོ་སྤྱོད་དང་། བན་ཚུན་རྒྱ་མཚན་སྤངས་ཤིང་གྱུ་ལོ་སྐབས་བྱུང་བུ་མེད་པར་མ་ཟད། དེ་ལས་ཀྱང་
བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ། དེ་འདྲའི་གོ་སྐབས་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ནང་ཁུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་
ཚུང་ཅག་ཐོག་འཐེན་འབྲེལ་དབང་གིས་གོ་སྐབས་ཤོར་བ་དེ་འདྲའི་བྱུང་མ་ཚུང་བ་མ་རེད། འདས་པའི་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་
གངས་ཀྱི་བྱུང་བསམ་ལ་སྤྱི་མིག་ཅིག་བལྟས་པ་ཡིན་ན། བཅོན་ཕྱོགས་ཤོར་མི་འབྱུང་ཚོ་བཀལ་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཤོག་
ཁག་མང་པོར་ཁ་གྲུས་ནས། བཤམ་ལོ་མཉམ་པའི་ཚོད་རྒྱུ་གི་ཐོག་ཏུ་སྤྱད་ཆ་བཤམ་པ་དང་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་པ།
ཡི་གེ་གྲིས་པ། གསུང་ཤོག་སོགས་ཡིག་ཆ་བཏོན་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱོམས་ན། དེ་ཚོའི་ཐོག་དུས་ཚོད་ཉ་
ཅང་མང་པོ་དང་འགོ་གོན་རྒྱ་གར་གྱི་སྤོར་མོ་ས་ཡ་མང་པོ་ཕྱིན་ཡོད་ནའང་། བསམ་སློབ་ནན་པོ་ཞིག་བཏང་ན། དུས་ཚོད་
དང་དབལ་འབྲེལ་གྱི་འགོ་གོན་དེ་ཚོ་ང་ཚོའི་ཁ་གཏང་ལ་གདོང་ལེན་དང་འཐབ་ཚོད་གྱེད་པའི་ཆེད་གཏོང་བུ་བ་བྱུང་
ཡོད་ན། གང་འཚམས་མན་གཞོན་འཐེན་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་ངེས་ནའང་། དེ་ལྷོ་མ་བྱུང་བར་ནང་ཁུལ་མཉམ་མིན་གྱི་
དཀའ་རྒྱུ་གི་ཐོག་གཏོང་དགོས་ལྟར་བ་ནི་སློབ་པའི་གྱི་གནས་ཤིག་རེད། གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་གཏམ་དཔེར། ‘གཞོང་བ་
སྤོང་བར་བྱི་འཛིང་།’ ཟེར་བ་ལྷོ་རྒྱུ་འཛིང་དེ་ཚོ་ལས་ཕྱོགས་སུ་ལ་ཡང་ཁེ་མན་ནི་གཅིག་ཀྱང་བྱུང་མེད། འདས་པའི་
ལོ་བཅུ་ལྷག་ཁུལ་གྱི་རང་རེའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་གི་བྱུང་རྒྱུ་ལ་བལྟས་ན། བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོད་
དབག་རི་འདྲ་ཞིག་གྱེད་བུ་གྱི་ཡིན་ནམ་སྤྱོད་པའི་སློབ་དོགས་ཡོད། འདི་ནི་ང་རང་གི་མཐོང་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་རྩོད་ཀྱིན་
ཡོད། ཅེས་གསལ། གང་ལྟར། མགོན་པོ་མཚོག་བཅོན་ཕྱོགས་དུ་ཐེབས་ནས་རྒྱ་གསུང་ལས་མ་སོང་གོང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་

1959 ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 17 ཉིན།

སྐབས་སུ་བབས་པའི་བསྐྱབ་བྱའི་གཙོ་བོ་གཅིག་ལ། བོད་མི་ཚང་མ་མཐུན་ལམ་དོན་ཅ་ཆེག་སྤྲིལ་དགོས་གཤམ་ཤིན་ཏུ་
 ཆེ། དཔེར་ན། དབྱུང་གཙང་དང་ཨ་མདོ། ལམས། བང་གསེས་ལའང་ལུང་ཆོ་སོ་སོ་དང་གདན་ས། གཞིས་དགོན་སོ་
 སོ། དམག་སྐྱར་ཁག་སོགས་མིང་འདོགས་འདྲ་མིན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཕྱོགས་བསྐྱེལ་འཐེན་འཁྲུང་བྱས་ན་ཤིན་ཏུ་
 རྒྱུ་ལ་ཡིན། ད་ལྟ་འདྲི་ཡོད་པོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་མཐུན་ལམ་བདེ་སྤྱད་གཅིག་གྱུར་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་མཐུན་
 སྤྲིལ་དམ་ཐབ་དོན་ཅ་ཆེག་སྤྲིལ་ལུགས་ཀྱི་གོང་བུ་ལྟ་བུ་ཞིག་དེས་བར་དུ་བྱེད་དགོས། ཞེས་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་
 ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 3 ཉིན་བོད་ཆོས་གསུམ་ཚོས་བརྒྱུད་དང་བཅས་པའི་འཇུག་མི་གནད་ཡོད་ལྟ་བུ་འདོམས་
 གིས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་དབུ་འཁྲིད་ལམ་སྟོན་ལོག་ལུགས་ཀྱི་གོང་བུ་ལྟ་བུའི་མཐུན་ལམ་དོན་ཅ་ཆེག་སྤྲིལ་གྱིས་
 བོད་སྤྱིའི་འཇུག་སྤྱད་ཀྱི་བདེ་དོན་བསྐྱབ་རྒྱུའི་མཐའ་གན་ལུལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱ་དཀར་ནག་བོད་
 གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྙོག་ཆེ་ཅམ་ཞིག་བྱུང་སྟེ། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ཚོགས་ནང་ཚུན་ཆད་ནས་སྤོང་མགོ་ཚུགས།
 དེ་ནི་བོད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་དཔོར་འབྲེན་བྱས་པའི་གསེར་དབུལ་གྱི་སྐོར་དེ་རེད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་
 14 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལུང་འབྲེལ་བྱུང་ཆེ་སྤྱི་ལའས་ J.S. Mehta མཚོག་ཡུལ་ས་སྐྱབས་མགོན་
 ཆེན་པོའི་དབུ་དུ་བཅར་ཏེ། དེ་སྔ་བོད་ནས་སྐྱར་ཏོག་དུ་དཔོར་འབྲེན་གནང་བའི་གསེར་དབུལ་ཐང་གསར་ཤོག་སྤོང་
 རྒྱ་སྤྱོད་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ཚོགས་ནང་ཁ་གཏད་ཤོག་ཁའི་འཇུག་མི་དུ་མས་གཞུང་བཞེས་གཏོང་དགོས་
 པའི་བསམ་ཚུལ་བཏོན་པ་སོགས་ཞུས་པར། ཡུལ་ས་མཚོག་ནས། “གསེར་དབུལ་དེའི་ཐོག་ལས་ཀ་བྱེད་མཁུ་རྒྱལ་
 ལོ་དོན་གྱུ་དང་། ཆ་རོང་། དགའ་བྲང་། སྟོན་ཕྱོར་བཅས་མི་བཞི་བསྐྱོས་པ་ཡིན། ཚོང་སྐྱར་སོགས་ཀྱི་འགྲོའི་ལས་དོན་བྱེད་
 མཁུ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྱུ་དང་ཆ་རོང་རེད། གསེར་དབུལ་རྣམས་ཚོང་སྐྱར་ཐོག་པའི་རིན་དབུལ་ཅི་བྱུང་སྤྱེད་ཁའི་ཆེད་དུ་དབུལ་
 ཁང་དུ་བཅོལ་འདོག་བྱས་ཡོད་འདུག”ཅེས་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་གསེར་དབུལ་བཅོང་ཐོག་པའི་དབུལ་འབབ་ལས་མང་
 ཅམ་ཞིག་སྟོན་བྱ་གསར་འདུགས་ཐོག་གཏོང་དགོས་ཞེས་སོགས་གསུངས། སྐབས་དེའི་རྒྱ་མིའི་འདོད་སྤྱེད་དང་ཉམ་
 བཤད་གྱིས་སྤྱི་རྒྱ་གསེར་དབུལ་ལ་ཅི་ཡང་བྱེད་མི་ཐུབ་ཀྱང་། བོད་མིའི་ཁོད་གྱི་སྲིད་དོན་མི་ཤེས་པའི་སྐོངས་པ་མགོ་
 འཁོར་བསམ་མེད་འཐེན་འཁྲུང་ལ་དགའ་ཞིང་རང་སྤྱོད་ཁོ་གཅེས་གཅེས་སུ་བྱེད་པ་དུ་མས། བདེན་དོན་ཁ་ཁྲེང་དང་
 རྒྱན་བཟོའི་བསྐྱེད་པ་དང་སྤོངས་གྱིས་ནང་ཁུལ་མི་བདེ་བར་བྱས་ཏེ་བདེན་མིན་བཤད་ཡམས་རྙོག་སྤོང་ཆེ་ཅམ་བྱུང་བ་
 ཡུན་རིང་མ་འདྲགས་པ་དེ་ནི་སྤྱད་སྟོན་པའི་གནས་ཤིག་གཤམ་ཡིན།

གསེར་དབུལ་དེ་དག་ནི། “ཡུལ་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྱི་སྤྱོད་གཞིམ་རྒྱུང་མཚོན་སྤྱད་དང་། ཅེ་རྣམ་སྲས་
 གན་མཚོན། ག་བཞི་སྟོག་འཇུག་ལས་ཁུངས་བཅས་ཀྱི་ཁོང་ནས་གསེར་དབུལ་གང་འཚམས་ཤིག”¹⁴⁴སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོའི་
 ལོ་མཇུག་ཅམ་ལ་བོད་ནས་སྐྱར་ཏོག་དུ་དཔོར་འབྲེན་གནང་བ་འབྲས་སྤོངས་གཞུང་གི་མཐུན་འཇུག་འོག་མཚོན་ཁང་

¹⁴⁴ འདི་དང་གཤམ་གྱི་གྲུག་རྟགས་སུ་གསལ་བ་དག་གྱུར་སྤོང་ཐེང་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་དེབ་གཉིས་པར་གསལ།

གསར་རྒྱུ་དང་། གཞི་ས་ཅེ་ག་དང་དམག་ཁོངས་ནས་བོད་དམག་བཙུ་ཤོག་གཅིག་བསྐོ་བཞག་གིས་བརྟན་སྲུང་བདག་གཉེར་བྱས་པ་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་ཡལོང་ས་མཚོ་ག་པེ་ཅིན་དུ་ཕེབས་སྐབས་རྒྱ་མིས་སྐད་ཉོག་ཏུ་ཡོད་པའི་གསེར་དུལ་དེ་དག་གང་མཚོ་གས་ཕྱིར་ལྷ་སར་དབོན་འབྲེན་དགོས་པའི་ཉམ་བཤམ་བྱས། དེ་ནས། “ཀ་སྤྱུག་ཚོང་དོན་རིམ་བཞི་སྐོམ་མདའ་སྐོ་བཟང་ཡར་འཕེལ་ནི་རྣམ་ཀུན་བོད་མིའི་ཁྲིད་ནས་རྒྱ་མིར་སྤྱུགས་འབྲིས་ཆེ་བའི་གས་ཤིག་ཡིན་པར་ཚང་མས་དོས་འཛིན་བྱེད་པ་”ལྟར། སྐོམ་མདའ་ཡར་འཕེལ་གྱིས་གསེར་དུལ་རྣམས་ཕྱིར་བོད་དུ་དབོན་འབྲེན་བྱ་ཅིས་བྱས་པར་མཁན་རྒྱུང་སྐོ་བཟང་རྒྱལ་མཚོ་གྱིས་རྒྱ་མིའི་བཀོད་རྒྱས་ངན་པ་དེ་ལག་བསྟར་བྱེད་དུ་མ་བཙུག། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ཡལོང་ས་མཚོ་ག་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གྲུབ་མཚམས་ཀྱང་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་གསེར་དུལ་དེའི་བདག་དབང་རྒྱ་མིར་ཡོད་པའི་ཚུལ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ཞུས། སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱིས་རྒྱ་མིའི་གསར་རྒྱས་དེ་ཉིད་མཚུན་མ་ཐག་བཀའ་ཤུགས་ལ་གསུངས། བོད་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་ཚུང་པར་འབྲི་ཅད་བྱས་པར། “གསེར་དུལ་དེ་དག་ཕྱི་རྒྱལ་ས་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྤྱ་སྐར་གྱི་བདག་དབང་ལ་སྤྱི་ཀྱང་ཚོང་སྤེལ་བྱས་ཚོགས་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་མ་རེད།” ཅེས་ཁྲིམས་དོན་གསལ་བཤམ་བྱས་པ་སོགས་ཀུན་སྤྱིར་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོ་གྱིས་བྲིས། <<བཅོན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐོབ་>>དེ་བ་སྤེལ་དང་བོད། “སྤྱ་རྒྱ་གསེར་དུལ་བོད་དུ་ཕེན་སྲུབ་ཐབས་སུ་རྒྱ་དམར་གྱི་རྒྱ་གར་ཀ་སྤྱུག་ཏུ་བཅའ་སྤོང་ཚོང་དོན་སྤྱ་ཚོབ་ལིས་ཅིན་ཤིས་དང་། སྤྱ་དོ་སྐོམ་མདའ་གཉིས་གྱིས་རྒྱལ་ས་ལྷི་ལིར་རྒྱ་མིའི་གཞུང་ཚོབ་ཁང་དུ་ཆེད་བཅར་གྱིས་ཁྲིམས་ཐོག་གས། ཡང་ན། འཛིགས་སྤྱུལ་སོགས་གྱི་ཐབས་ལམ་ཡོད་རྒྱ་རྒྱལ་སྤྱུགས་བྱས་ཀྱང་དོན་འབྲས་མ་བྱུང་།” ཞེས་གསལ། <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྤྱིང་སྐོབས་གྱི་འབྲས་བུ་>>དེ་བ་སྤེལ་གཉིས་པ་ལས།

སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་། རྒྱལ་ཤོགས་རིམ་བཞི་ཚོ་རོང་བདུད་འདུལ་རྣམ་རྒྱལ་རྣམ་གཉིས་ནས་སྤྱུགས་ཁུར་བཞེས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལོར་ཚོང་བསྐྱུར་མཚན་པ་རེད། རོང་གསལ་གསེར་དུལ་རྣམས་ཚོང་བསྐྱུར་མཚན་པའི་རིན་དུལ་རྣམས་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་གར་ནང་སྤྱན་གསལ་ཆེ་ཞིང་། བོད་མིར་བཅེ་ཞེན་ཅན་སྤྱ་ཞབས་འཛིན་པའི་ན་ར་ཡན་གཙོ་བཙུགས་གྱིས་ཡལོང་ས་མཚོ་ག་པེ་ཅིན་མཚོ་ག་ཡིད་ཆེས་དགེ་ཅའི་མ་དུལ་ཚོགས་པ་གསར་འཛུགས་གནང་ཁར། ཚོགས་པ་དེའི་མ་ཅའི་ཐོག་ཉིན་སྐོར་འབྲས་བུ་རྒྱ་རྒྱ་སྐོར་ཞིག་ཅིས་སྤོད་གནང་བ་རེད། དེ་བས་སྐོ་པམ་ཆེ་བ་ཞིག་ལ། ཡིད་ཆེས་ཚོགས་པའི་རྒྱལ་ལས་འགན་འཛིན་ཚོ་རོང་བདུད་འདུལ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ས་ནས་ཀ་སྤྱུག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཀ་ཡན་འཛི་གྱི་མོན་ལ་ཉིན་སྐོར་འབྲས་བུ་བཙུ་ཐམ་པ་དང་། སྤྱ་སྤེར་གཞི་རྒྱུང་གི་སྤྱུག་དུལ་སྐོར་འབྲས་བུ་སྐོར་བཅས་ཁ་བསྐྱུས་ཤོར་བ་དུས་ཚོད་དེའི་སྐབས་དེར་སང་དང་མི་འབྲ་བའི་ལུལ་གྱི་དུལ་ཐང་མཚོང་ཆེ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་སྤྱུགས་བཅོལ་གཞུང་འབངས་ཚང་མ་རང་ལུལ་དུ་རྒྱ་མིས་བྲག་གཞོན་མདེལ་ཚང་བྲག་ཏུ་འབབ་པའི་དཀྱིལ་ནས་སྤེད་ཤི་སྤེད་གསོན་སྤྱང་པོ་ཀེར་ལངས་སོས་སྤོལ་དུ་ཡོང་བ་ཉ་ཅང་སྤོ་པོའི་དུས་སྐབས་ལ། དུལ་ཐོན་ཆེན་པོ་དེ་ཅོམ་ཀ་ཡན་ལ་ཉ་ཤོར་བྱུང་བར་ཉ་ལས་སྐོ་པམ་གྱིས་སྐད་ངན་དབང་མེད་དུ་ཤོར་ནས་རང་གཞུང་བཀའ་ཤུགས་དེའི་

སློང་བདའ་འདེད་ནན་སོ་གནང་དགོས་པ་དང་། ... ཡང་། གོང་གི་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༤༡ ཟླ་བ་ ༡༡ ཚེས་ ༤ ཉིན་ཀ་སྤྱི་གཞུང་གི་སྤྱི་བཅའ་སྤྱོད་སྤྱི་འཇམས་མ་ནང་བསྐྱེད་ཆེ་དབང་དང་། སྤྱི་འཇམས་སྤོང་བསམས། ལི་ཐང་ཆེ་བཟོ་སྤོང་བཟང་། དར་དགོན་མགོན་སོ་ཆེ་རིང་། ལི་ཐང་སྤྱི་དག་རྒྱལ་མཚོ། ལྷ་ས་འཛིན་མེད་རྒྱལ་རྒྱལ་བཅས་ བས་བཀའ་འགུ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་སྤྱི་འཇམས་ལ། དོན་ཚན། ༡ གསེར་དུལ་སྤྱི་ཚོང་མཚན་པའི་རིན་དུལ་སྤོང་གས་ མ་འཇུགས་དགེ་སྤོང་ལྷན་མཚན་པའི་སྤོང་སྤོང་གཞུང་དང་། ལི་ཐང་གི་མཚན་སྤོང་མ་གཏོགས་ཀ་ཡན་འཇེ་ཤེ་ མོན་སོགས་འཇུང་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་དབང་དུ་མ་སོང་བ། དོན་ཚན་གཉིས་ལ། ༢ དེ་སྤོང་མཚན་ལྷན་པའི་རིན་ལྷན་ མཚན་དབང་དང་། ལྷན་སྤོང་སྤོང་གཞུང་པའི་སྤོང་སྤོང་གཞུང་པའི་སྤོང་སྤོང་གཞུང་པའི་སྤོང་སྤོང་ རྒྱལ་སྤོང་གཞུང་གི་སྤོང་གཞུང་དུལ་སྤོང་ ༤༡༠༠༠༠ ཐམས་པའི་དབང་དབང་སྤོང་དུ་བསྤོང་ཡོད་པ་བཀའ་དམ་ འཇུང་པའི་ལག་འཛིན་ནང་གསལ་ཚེས་བཞེས་ཡོད་པ་[ཞེས་ཀྱིས་ལ་འདུག་ལ། ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར། བོད་མི་ནང་ ལྷན་དུ་གསེར་དུལ་དང་གཞུང་པའི་སྤོང་སྤོང་ཚོད་སྤོང་ཚོད་ལྟར། གོང་གསལ་མི་སྤོང་དག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 18 ཉིན། “བོད་རིགས་སྤོང་བཅོམ་ལེགས་བཅོམ་མི་དམངས་ཚོགས་པ་”ཞེས་པའི་མིང་སྤོང་གསལ། རྒྱ་གར་ ལྷན་སོགས་སྤོང་གཞུང་པའི་བོད་རིགས་སེར་སྤོང་ལྷན་རྒྱལ་མཚོག་གི་སྤོང་ལམ་དུ་གསོལ་རྒྱུར། ཞེས་གསལ་ བསྤོང་གསལ་གནང་བའི་ནང་།

གཞུང་གི་གསེར་དུལ་རིན་འབབ་སྤོང་གཞུང་སོ་རྒྱལ་སྤོང་དོན་འཇུག་ལགས་མཚོག་གསལ་སྤོང་འཇུག་ ༥༠ ལས་མེད་ ལྷན་སྤོང་ཚོགས་པར་སྤོང་གཞུང་མཚན་འཇུག་པར། ལྷན་ཚོས་དོ་གཏོག་གིས་གང་སར་འཇེ་ཅད་ཤེད་སྤོང་སྤོང་ འཇུག་ ༡༠༠ ལས་མི་ཚོགས་པའི་དེས་ལ་སྤོང་འཇུག་ ༡༥༠ གང་སོང་མེད་པར་བོད་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀར་པན་ མེད་རང་བཞིན་དུ་ལྷན་སྤོང་སྤོང་¹⁴⁵ ཞེས་སོགས་མ་འཇུག་མ་འཇུག་པའི་སྤོང་མང་དུ་སྤོང་འཇུག་། ཡགོང་ས་མཚོག་

ནས།

༡༩༥༤ ལོར་ང་ཚོ་རྒྱ་གར་དུ་བསྤོང་བསྤོང་ཚོས་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་སྤོང་སྤོང་ལྷན། གསེར་དུལ་རྒྱལ་སྤོང་ ལྷན་ཉེ་གཞུང་གི་འཇུང་སོང་ལ་པན་པར་གྲས་པ་རེད། དེ་ནས་ཡང་ཐན་སྤོང་ལོང་རྒྱའི་ཅིས་ལྷན་ནས་བཞོ་གྲ་འཇུ་ བཅུགས་པ་དེ་མཚན་ལྷན་སྤོང་རེད། དུལ་གྱི་སྤོང་གསལ་ཀ་ཡན་དེ་འཇུང་ཉེ་ལ་ལོང་བ་ཡང་ཐན་སྤོང་བ་རེད། གང་ ལྷན་སྤོང་དེར་གནས་ཚུལ་ཡག་སོ་མགོ་འཇུང་སོ་ཞེས་དང་། ཉན་ཉན་ཤེད་མ་ལྷན་པའི་སྤོང་གསལ་སྤོང་བ་རེད།¹⁴⁶ ཅེས་ གསུངས། འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་གསལ་ཅོམ་ཞེས་བོད་གཞུང་དཔལ་འཇུང་ལས་ལྷན་གྱིས་བཏོན་པའི་

¹⁴⁵ བཀའ་འགུ་ཡིག་ཚོགས་སྤོང་གསལ།

¹⁴⁶ 1981 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 21 ཉིན་ལས་བསྤོང་སྤོང་མཚན་བཅུ་གཉིས་པའི་སྤོང་གསུངས།

<<བཙན་བྱོལ་དུ་ལོ་ལྔ་བཅུའི་ལོ་རྒྱུས་བྱོལ་བ་བསྟུན། >>ཞེས་པར་གསལ། འདི་ནི་བོད་མིའི་ནང་ཁྲུང་དུ་སྐོང་རྫོག་ཆེ་
ཙམ་ཡིན་པ་ཐོག་མའི་གསལ་སྐུ་མངོན།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 9 རང་བོད་མང་གཞིའི་གཞུང་ཐོག་མར་དབྱེ་བརྟེན་པའི་སྐབས་སུ་ནང་ཁྲུང་མི་མཐུན་
པའི་རྫོག་སྐོང་གཞན་ཞིག་མཁོ་ཚུགས་པ་ནི། <<སྐར་ལུང་ཁང་གི་གཡོག་ནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཁྲི་བ་བར་གྱི་ལོ་
རྒྱུས་བཤད་པ། >>ཞེས་པ་ལས།

སྐབས་དེར་གཞུང་ཞབས་རྒྱུང་(ཆོ་རྫོང་)མཁན་རྒྱུ་བྱུ་བཙུན་བཟང་པོ་ནས་བོད་གཞུང་གསར་འཛུགས་དམིགས་པ་
དང་། གཞུང་གི་ལས་བྱེད་མི་འགྲོ་ཡང་རང་མཚན་མིང་སློབ་བསྐྱོད་བཞག་བྱེད་པའི་འཆར་གཞི་ཞིག་རྒྱ་གར་གཞུང་
དང་། ཡུལ་པ་མཚོགས་ལ་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་པ་ལྟོ། སྤྱིར་བཏང་རང་གི་བསམ་བཤེས་པའི་འཆར་གཞི་ཞུས་པ་མ་འོས་པ་
མིན་ལྱང་། བོད་མང་གཞིའི་གཞུང་གི་སྤྱི་གཞུང་འཛུགས་འདི་ཉིད་ཡོད་བཞིན་དུ་ཁོ་པ་མི་གཅིག་གིས་རང་མཚན་གང་བྱུང་
བྱེད་པར་གཞུང་ལ་བཞེས་བཞེད་བྱས་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ནང་དམིགས་སྐྱེན་ལང་མང་པོ་བྱུང། ཞེས་སོགས་གསལ་བའི་གནས་

ཚུལ་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 9 ཉིན་བཀའ་སློབ་དང་གཞུང་ཞབས་གནད་ཡོད་ཚོ་ལ་གསུམ་འཕྲུལ་མི་
འཕྲུལ་ཚབ་བཙན་པ་འདུས་པའི་སར་ཡུལ་པ་མཚོགས་ནས།

ཟུབ་བཙུན་བཟང་པོ་ཁོ་ཚོས་རྒྱ་དམར་ལ་བོད་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་དོན་དུ་དོ་སྙེད་བྱས་ཏེ་རྒྱ་གར་བྱོལ་སྐྱོ་སྟོས་
ཡོད། འདིར་བོད་རང་གི་ཐོབ་ཐང་དང་དབང་ཆ་ཡོད་ཤིགས་གཞན་ལ་སྤོང་བའི་བྱེད་སྣངས་འདི་ལ་མཚན་པོ་ཞིག་རེད།
རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ང་ཚོ་བཙན་བྱོལ་བ་ལྷན་ལ་རོགས་རམ་གནད་དམིགས་པའི་འོས་བབ་དང་འགན་ཁུར་ཡོད་པ་ལྟར་
སྐབས་འཕྲུག་གནད་བར་ཟུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ་བཀོད་པ་གཏོང་བའི་ཤིགས་ང་ཚོས་
ལགས་སོ་ཞུ་བུ་གྱི་མ་རེད། ཟུབ་བཟང་ཁོ་ཚོས་རང་གི་དབང་ཆ་མི་ལ་སྤོང་བ་དོས་གནས་ཁྲུང་མཚན་པོ་ཞིག་རེད།
དེ་ནས་ཡང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་ལྷུང་བའི་བོད་དོན་སྲུང་ཞུ་བའི་ལོ་ཚེས་མཁོ་མ་འཚོས་པའི་སྤྱོད་འཛུགས་
བྱས་འདུག། ... དེ་བཞིན་ཁོ་ཚོས་ལས་བྱེད་མཁོ་བྱེད་མ་ཟེས་ཀྱི་འཆར་གཞིའི་ནང་། ངོས་ཀྱི་རྗོད་ལགས་གསུམ་
དང་། ཨ་ཅག་ལགས། མདའ་དཔོན་¹⁴⁷བཙན་ཚང་མ་མཁོ་བྱེད་ཀྱི་གསལ་སྐུ་མིང་བཀོད་པ་འདུག་པ་དེ་ནི་དོ་དགའ་སྐྱེལ་
ལང་བྱེད་སྣངས་ཤིག་རེད། མ་གཞི་ནས་ཁོ་ཚོ་མི་བཞི་ལྗས་ལས་བྱེད་གསར་པའི་འཆར་གཞི་འགོད་ཤིག་སྣངས་མེད་
ལ། ངོས་ཀྱང་དེ་ལ་འདོད་པ་མེད། ལས་བྱེད་གསར་བཞེད་དེའི་ནང་གི་མི་ལའང་ལེགས་ཉེས་སྤྲོ་ཚོགས་ཤིག་འདུག། ཅེས་བཀའ་

སྐྱུལ། དེ་ཡང་ཟུབ་བཙུན་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱིས་ཐོག་མར་ཏ་ལ་ཉའོ་སེར་གནས་སྤོང་རྒྱུ་ལྱ་སྤོང་སྤྲིད་ཀྱི་དགོ་འདུན་
པ་སོགས་ཀྱི་འཕྲུལ་ཚབ་ཡིན་ཚུལ་བྱས་པ་དང་། སྤྱི་འདོན་ཚོགས་པ་ཞེས་པ་ཞིག་བཙུགས་ཏེ་ད་རམ་ས་ལའི་ཉེ་
འཁྲིས་སུ་བཟུང་ཅིང་། རྗེས་སུ་ཐའེ་མོ་ཀྱི་དོགས་དབུས་སྤྲི་ཡི་གནས་སྤོང་འཆར་གཞི་རྒྱ་བསྐྱེད་

¹⁴⁷ རྗོད་ལགས་གསུམ་གསུངས་པ་ནི། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་སྲག་མཚར་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ། རྫོ་བཟང་བསམ་གཏན་བཙན་དང་། ཨ་ཅག་ནི་
སྤྱིའི་གཅེན་པོ་ཆེ་རིང་སྤྲོ་ལ། མདའ་དཔོན་ནི་སྲག་ལྷ་བྱུང་ཚོགས་བཙུགས་པའི་བཙན་པོ་།

གཏོང་བའི་འབད་བཙུན་བྱས་པ་སོགས་མེ་འབངས་ཀྱི་ལྷན་ལྷན་མི་སྣེ་བའི་རྣམས་སྐོང་ཆེད་བཟོ་བྱས་འདུག། ཞིབ་པར་
ད་ལྟ་ཐོན་ཟིན་པ་དང་མི་འགྲུང་བར་ཐོན་འགྲུང་གི་དཔེ་དེབ་མ་ཟིན་དག་ན་གསལ་ཡང་འདི་ཅུ་ལས་བརྗོད་པར་མི་
འདོད། གཞན་ཞིག་ནི། ལྷན་ཁང་དང་གཡུ་ཐོག་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལས་བྱུང་བའི་སྐོང་རྣམས་དེ་དང་། དེ་ལ་<<ཡབ་གཞི་
གཡུ་ཐོག་ས་དབང་དམ་པ་བཟུ་ལོ་ས་དོན་གྲུབ་མཚོག་གི་སྐུ་ཆེད་བྱུང་བ་ཆེ་ཡོང་ཅུ་མ་བཅོས་ལྷན་པར་བརྗོད་པ་>>
ཞེས་པ་ལས།

༡༩༦༠ ལྷོ་རྒྱ་ ༩ ཚེས་ ༩ རྣམ་བཟུང་ད་མཇུག་ལས་གཞིས་ཀྱིས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་འཕམ་ལུགས་བདེ་དོན་ཆེད་སྤྱི་
འཕམ་འོས་འདེམས་དང་། ལས་ཀྱི་རྒྱུ་འཛུལ་ཚོགས་འདུ་བསྐྱོད་དང་སྤྱོད་ལས་ཀྱི་སྤྱི་གཞི་གཞི་གསར་བཟོ་
དང་། སྤྱི་གཞི་འཕུགས་བསྐྱར་བཟོ་གནང་རྒྱུ་དོན་ལྷན་གཡུ་གཉིས་འཕམ་དུ་དུ་སར་ཐེབས་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ལན་འཕྲོར་
དོན་དུ་སར་ཐེབས་མཚམས་མཚན་སྤོང་ཚོགས་ཆེན་ཞིག་ཚོགས་སོང་བར་དེའི་ནང་གཞུང་ཞབས་ཆེ་ལོངས་རྫོགས་
དང་། སེར་སྐུ་མི་དམངས་ཀྱི་འགོ་གཙོ་འཕམ་མི་འཕམ་བཅས་ཞུགས་ཡོད། སྐབས་དེར་གསོལ་རྩ་བཞེས་འཕམ་བཏེག་
ཚར་མ་ཐག །མདོ་རྫོང་སྤྱི་འཕམ་མི་ཐང་འཇང་ས་ཚོས་མཚན་ཆེ་རིང་མགོན་པོ་ཡར་ལངས་ཏེ་ལྷན་གཡུ་བཀའ་རྒྱོན་
གཉིས་ནས་གཞུང་གི་ལས་དོན་རྩ་བུ་དང་སྐུ་ལམ་འདི་འདྲི་སྐབས་སུ་དགོངས་ཞུ་རྫོགས་ཀྱང་། ད་དུང་དུས་ཐོག་
ལས་བཅར་མ་གནང་སྐབས་གཞུང་དོན་འཕམ་འོར་འགོ་རྒྱུ་སོགས་སྤོང་བརྗོད་མང་དག་ཅིག་བྱས་པར། ... དེ་ལྟར་
ཨ་ལོ་ཚོས་མཚན་ནས། ལྷ་སྐབ་པར་མི་དན་ཁྲོད་ཀྱིས་དེའི་གཡུ་ཆེད་ཡིག་ཆ་ཚང་སྤྱད་མ་བྱུང་ཞེས་བཤད་པར་ལྷ་སྐབ་
པས། ཁྲོད་ཀྱི་ཡིག་རྣམས་དེ་ཆོ་ལེ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་ཨ་ལོ་ཚོས་མཚན་ནས་ཡིག་རྣམས་ཡིན་ག་ཏེ་བྱས་ནས་དར་
མ་སྤྱད། ད་ལྟ་རང་དེའི་ཡིག་རྣམས་ཁྲེད་འོག་ཅེས་ཡང་ལངས་ཏེ་འོར་བྱུང་བས་འཇང་ས་ཚོས་མཚན་དང་དབུས་གཙོང་
སྤྱི་འཕམ་རྒྱ་ཤར་བསམ་མཁའ་ཆེ་རིང་དབང་འདུས་བཅས་ཚོགས་འཕམ་པེ་བྱུང་ནས་ཨ་ལོ་ཚོས་མཚན་ཟིན་ཏེ་མན་
ཆུང་གསུང་ཚེད་གང་ཅུ་བྱུང་བ་དང་། དེ་སྐབས་སྤོང་བྱུང་ཡིག་ཆེན་མོ་དག་དབང་དོན་གྲུབ་མཚོག་ལ་མདོ་རྫོང་སྤྱི་
འཕམ་ས་འདུ་རྫོང་རྣམས་ལགས་ནས་ཁྲི་བ་ཞུ་སྐབས། དེར་སྐབས་སྤྱི་གཞི་སྤོང་མོ་དང་མཆེ་བ་རྣམས་ཐད་དེ་གང་
ཡང་ལྷ་མི་ཐུབ་ཅེས་ཀྱང་གསུངས་འདུག །ལྷ་སྐབ་པ་སྤྱིར་ཐེབས་པ་དང་གང་མཚམས་ནས་ལྷ་སྐབ་པ་བསྐྱར་དུ་

ཚོགས་འདུར་ཐེབས་སོང་ཡང་རྣམས་ཟིན་འོ་ནའི་དང་ཚོགས་འདུ་མོལ་སོང་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་རྣམས་སྐོང་
མང་དུ་བྱུང་བས་གཡུ་ཐོག་ལོ་རྒྱ་དེ་གའི་ནང་ཀལ་ཀ་ཏར་བསྐྱོད་ཅིང་ལྷན་ཁང་ཡང་དེ་གར་བསྐྱོད་དེ་བཞུགས། ཀལ་
ཀ་ཏར་འཕྲོར་མ་ཐག་ཐའི་ཐོན་ནས་ཅང་ཅེ་ཉི་ཡིས་འཕོད་འགྲུག་གི་ཡི་གེ་བཏང་བ་འཕྲོར་ཞེས་ཀྱང་གོང་གསལ་ལོ་
རྒྱུས་སུ་གསལ། སྐབས་དེར་སྤྱིར་ཁམས་ཐོས་བསམ་སོགས་མི་དུག་གི་ཚོགས་པས་ཀྱང་གཞུང་གི་རྒྱ་དངོས་ལས་
འཕྲོས་པའི་རྣམས་སྐོང་ཆེན་པོ་བསྐྱུང་མར་བཟོས། ལྷོང་ས་མཚོག་ནས་གཡུ་བྱུང་གཉིས་སྤྱིར་དུ་སར་འཕོད་འགྲུག་
གནང་ཡང་སྤྱི་སྤོང་ནང་སྤོང་ཅེ་རིགས་ཀྱི་དབང་གིས་དོན་འཁྲོལ་མ་བྱུང་། གང་ལྟར། སྤྱིས་སུ་བྱུང་གཡུ་གཉིས་ཀ་
ཐའི་ཐོན་དུ་བསྐྱོད་དེ་བཀའ་རྒྱོན་དོན་གཙོང་ལས་ཁུངས་སམ་ཐའི་ཐོན་བཀའ་འག་ཅེས་པ་ཞིག་གསར་འཕུགས་བྱས་

བ་སོགས་རྟོག་གཞི་ཆེན་པོ་བྱུང་། སྐབས་དེར་བོད་མི་ནང་ཁྲུལ་དུ་དེ་བུང་མི་མཐུན་བ་བྱུང་བ་ནི་དེ་ཙམ་གྱི་མཚན་
དཀར་མ་བྱུང་གྲང་། གཙོ་བོ་ནི་ཐའི་ཐུན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ལ་རྒྱབ་བསྐྱེས་བ་དེ་དེ། ཐའི་ཐུན་བོད་སོག་ལས་
ཁུངས་ནས་ཆེད་དུ་དཔུལ་དངོས་ཀྱིས་མི་སྲོལ་བསྐྱིགས་ཏེ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་སེམ་འཇུག་གིས་མགོ་སྐོར་བསྐྱེད་
སོགས་ཆ་ཆ་ལུང་ལུང་གིས་བསྐྱེད་ཏེ། བོད་མིའི་ནང་ཁྲུལ་མི་བདེ་བར་བྱས་པ་དེ་མཚན་དཀར་གཞི་གནས་སུ་བགྱང་
ཆོག།

གོང་དུ་བཤད་པའི་གྲུང་སེར་པོ་ལས་འཕྲོས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་བྱུང་བའུ་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་
ཏུ་དབྱ་སྟོན་དག་དབང་གིས་བྲིས་པའི་<<མི་ཚའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྲོང་པོའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ་>>སོགས་ན་གསལ་
བ་གཤམ་དུ་ཚུང་ཟད་འབྲི་ལ། རྟོག་སྐྱེད་ཆེ་མ་གཞན་མང་ཙམ་ཞིག་ཡི། <<ཆོལ་གསུམ་ཆེག་བསྐྱིལ་ཆོགས་པའི་ལོ་
རྒྱུས་དངོས་བདེན་བྱུང་རིམ་དེ་བ་མེར་བྱང་སྲོང་དབྱེས་པའི་མཚོད་སྟོན་>>ན་གསལ་བས་དེར་བསྟ།

གཞུང་རྒྱུང་པའི་གོ་མིང་དང་བཅས་བ་བསྐྱུར་ཏེ་ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་གསར་
འཇུགས་གནང་མ་ཐག་གཡོ་ཅན་བྱང་རྒྱས་ཀྱིས་རྗེ་འབངས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་མི་སྲོལ་བའི་དཀྲོག་གཏམ་གཞན་ཞིག་
སྟེལ་བ་ཡི། ལགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 5 ཉིན།

བར་སྐབས་རང་རེས་ལས་ཁུངས་ཁག་ལྔ་ལས་བགོས་བྱས་པ་དེར་འགའ་ཞིག་ནས་དེ་ནི་རྒྱ་མིར་ལད་རྫོས་བྱས་པར་
མཐོང་བ་དང་། འགའ་ཞིག་ནས་ངོས་ཀྱིས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་ཀྱིས་ཅི་བརྗོད་ལ་ཉན་རྒྱུ་ལྟར་འབྲེལ་མཐོང་སྐྱང་
མེད་དམ་སྟུམ། དེར་དུས་འཇུག་སྤྱིར་འདིའི་ནང་སྐོར་དུགས་སྟེ་བྱུང་ལུང་ཁྲུག་འགའ་གསལ་ལས། དེ་མིན་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་
མར་ཅ་བའི་དཔུལ་གཞུང་ལ་སྤྱི་འབྲེལ་དང་། བར་སྲིད། ཤེས་རིག། དཔལ་འཕྲོར། རྒྱལ་སྐྱུང་། འགྲིམ་འགྲུལ་སོགས་ཀྱི་
ལས་ཁུངས་སོ་སོ་དང་། དེ་དག་སོ་སོར་རྫོན་ཆེན་དེ་ཡོད་པ་དང་། རྫོན་ཆེན་ཚོ་འདོམས་དུས་བཀའ་གཤམ་ཏུ་ངོས་འཛིན་
བྱེད་པ། ... རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་སྟུན་མཚེད་ཚོར་བསམ་འཆར་འདི་བསྐྱུར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལས་ཁོང་ཚོའི་ཟེར་
རྗེས་སུ་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་འབྲངས་ཏེ་ལས་དོན་བྱས་པ་མེད། ཅེས་གསལ་བཤད་གནང་དགོས་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། འདི་ལ་
བསྟུས་མ་ཐག་གཞན་དོན་རྒྱུང་ཙམ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་མངོན་ཡང་། དོན་ལ་གཞུང་སྲོལ་གསར་རྒྱུང་བར་གྱི་གནད་དོན་ཆེན་
པོ་ཞིག་སྟེ་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པའི་བཀའ་དོན་སྟུང་འགྲུང་ཉེན་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་བཀའ་སྐྱུལ་དགོས་བྱུང་བར་
སྟུམ། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱི་མཐུན་ཐའི་ཐུན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྟོག་དུ་མ་དང་། མོ་སྐྱིག་འཇུགས་
ཀྱི་དཀའ་ངལ་སོགས་ཀྱང་“དུས་ལས་མ་ཡོལ་”བར་བྱུང་འདུག་པ་ཡང་སྐབས་འབྲེལ་བཀའ་སྐོབ་དང་ལོ་རྒྱུས་དཔེ་
དེ་བ་སྟེ་ཆོགས་སུ་གསལ། དོན་གྱིས་བཤད་ན། མོ་སྐྱིག་འཇུགས་ཀྱི་རྟོག་སྐྱེད་ནང་། བོད་མི་ནང་ཁྲུལ་དུ་འདི་ལྟེ་
གཉིས་ཀར་ཏུ་ཅང་གཞོད་ཆབས་ཆེ་བའི་ལས་ཚུལ་སྟེ་ཆོགས་བྱུང་སྟེ་མཚན་དཀའ་ཆེན་པོའི་གནས་སུ་བྱུང་བར་

མདོན། ཞིབ་ཏུ་<<བཅན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་>>སོགས་འབྲེལ་ཡོད་པོ་རྒྱལ་དཔེ་དཔེ་རྣམས་དང་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་
བཀའ་སློབ་ཁག་ཏུ་གསལ།

གོང་ཏུ་གསལ་བའི་གྲུང་མེར་པོའི་རྣམས་སྲིད་ཐད། མདའ་རྒྱུར་ལི་ཐང་དབྱ་རྒྱལ་དག་དབང་མཚོག་གིས་<<མི་
ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྲོང་པོའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ་>>སྤྲད་ཆར། “སྐྱོང་རྒྱལ་དོན་ཁོང་དང་འབྲེལ་བ་ཆེ་བའི་ཨ་འབྲུག་ར་
སག་མགོན་པོ་བཀའ་ལྟོས་བཅས་ལ་མི་དམངས་རྣམས་ཡིད་ཆེས་མི་འབྲུང་ཐབས་ཀྱིས། ས་དབང་རྒྱུར་གཞུག་གཉིས་ཀྱིས་སློམ་
མདའ་ཡར་འཕེལ་དང་། མར་ནང་ཨ་པོ་དང་ཐོས་བསམ་ཅན་དང་གསང་འབྲེལ་སློབ་སྟོན་བྱས་ཏེ།” ཞེས་སོགས་སྐྱོང་གཅེན་
པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཀའ་ལྟོས་གཉིས་ཉེས་ཅན་ཏུ་བསྐྱུར་ཐབས་བྱས་པ་དང་། སློམ་མདའ་
ཡར་འཕེལ་སོགས་“ཁོང་ཚོ་དང་འབྲེལ་བ་ཆེ་བའི་གོ་འཛོ་སློ་སྟོས། དར་དགོན་མགར་ར་སྐ་མ། མི་ཐང་ཆེ་བཀའ་སློ་བཟང་།
མིང་ཁ་ལྷ་བཟོ་རྒྱལ་མཚོན། གཅོང་བ་སློང་གསུམ་རྩོལ་གསུམ་བཅས་ཀྱིས་སྤང་ཏོག་ལམ་བཟོའི་སྤྱིད་སྤྱུག་ཚོགས་པ་སྤྱིག་
འཇུགས་ཆེད་བཟོ་བྱས་ཏེ། ... སློང་ཁར་ཨ་རིས་གོ་ལག་གཞུགས་ཐེངས་གཉིས་ལས་རྗེས་མའི་སྐབས་སུ་གོ་ལག་མཉམ་ཏུ་
གྲུང་མེར་པོ་ཞིག་གཞུགས་པའི་ནང་ཏུ་རྒྱ་སྤྲང་དམག་ལ་རོགས་རམ་ཉིན་སྟོར་ས་ཡ་སོ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། དེ་གང་ཏུ་
ཡོད་པ་ཅད་གཅོད་བྱས་ཏེ་རྒྱ་སྤྲང་དམག་གིས་མེད་སྟོད་བྱས་པ་ཡིན་ན། ཨར་པོ་ལམ་ལས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱུག་ཆེན་པོ་འདི་སྟོང་
མི་དགོས་པའི་མི་དམངས་ལ་གཏམ་བཤམ་མང་པོ་སྤེལ་སྟབས།” ཞེས་སོགས་གྲུང་མེར་པོའི་གནད་དོན་འབྲུང་ཚུལ་
དང་། རྒྱུར་གཞུག་གཉིས་དང་ཆེ་དཔག་རྩོ་རྗེ། ཐའི་ཐབས་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་སོགས་སྤེལ་བྱས་པ་གསུམ་འཕྲོས་དང་
བཅས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཅུམ་བྲིས་འདུག་པས་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་འདོད་ན་དེར་བལྟ་ལ། གཞུག་སོགས་དབང་བཀའ་ལྟོས་
དོན་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱོང་ཚེའི་རྒྱུང་བར།

དེ་རྗེས་བཀའ་ལག་ནས་རྒྱུར་གཞུག་གཉིས་ལ་བྲུག་བྲིས་ཤིག་ཐེབས་གསལ། ཁྱོད་གཉིས་ཐོས་བསམ་ཅན་གྱི་ཚོགས་
པའི་ནང་ཞུགས་ཡོད་སྐད་ལ་དེའི་སྟོར་རི་ཡིན་ལན་གསལ་དགོས་རྒྱ་ཞེས་ཐེབས་འདུག་པར། སྐྱོང་རྒྱལ་གཉིས་ནས་
བཀའ་ལག་ལ། སློན་ལ་ཚོ་རྩོད་མཁན་རྒྱུར་བསྟན་བཟང་པོའི་གནད་དོན་དེ་ཐག་གཅོད་གནང་ན་དེ་མཚམས་བཀའ་
ལན་འབྲུལ་འཕུས་ཞེས་སྟན་ཞུ་གི་ཀྱང་སྤུལ་གནང་སོང་། ཚོགས་པ་དེའི་ནང་སྐྱོང་རྒྱལ་གནང་མེད་པའི་ཡིན། གང་
ཡིན་ཟེར་ན། ཐོས་བསམ་སོགས་བཀའ་སློབ་ཞུ་བཅུ་རྗེས། མི་བྲུག་གི་ཚོགས་པ་སྤེལ་བྲུག་ཡོང་ཟེར་སྟོལ་རྒྱུར་ཁོང་
ཚོའི་ཚོགས་པ་ཡག་པོ་ཡོང་གི་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ།

ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1974 ནང་། འབྲུག་གཞུང་གི་མིང་གནས་དང་དབང་ཆ་བེད་སྟོད་ཀྱིས་འཛིན་ཉེན་པའི་ནང་རྣམས་
རྒྱལ་པམ་གྱི་གཞུག་པ་བཅས་ཏེ། ཉེས་མེད་སྐབས་བཅོལ་བོད་མི་ཏུ་མ་འཛིན་བཟུང་དང་བཅོན་འཇུག་མནར་གཅོད་
བཏང་བ་སོགས་དཀའ་རྙོག་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། ཡུན་རིང་སངས་དཀའ་བར་གྱུར་པ་ནི་མཛོད་དཀའ་ཆེ་པོས་ཀྱི་གས་
ཤིག་ཡིན། དཀའ་རྙོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་དང་བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀྱིས་འབད་བཅོན་ཅི་བྱས་སོགས་སྤྱི་ལོ་

1974 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 15 སོགས་སུ་སྐྱེས་པའི་བཀའ་སློབ་ཁག་དང་། གནད་དོན་ཅད་ཞིབ་ཏུ་སྒྲིང་མཁན་བཀའ་རྒྱུར་
ཀུན་སྲིད་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་ <<མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྡིང་སྟོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ།>>

ཞེས་པ་སོགས་སྲོང་ཅན་དག་གིས་གྲིས་པར་གསལ་བས་དེར་བལྟ་ལ། བཀའ་རྒྱུར་བདེ་སྲོང་དབང་འདུད་རྩི་རྗེའི་
<<སྐར་རྒྱུར་ཁང་གི་གཡོག་ནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཁྲི་བ་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པ།>>ཞེས་པར་རྟོག་སྲིད་དེ་ཉིད་ཀྱི་འབྲུང་
ཅ་འབྲུག་དཔོན་ནང་ཁུལ་གྱི་རྒྱལ་པམ་འཐབ་ཅོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསལ་བར་བཀོད་པ་རི་བཞིན་ཚོན་བཤུས་བྱས་ན།

༡༩༤༤ ལོ་འབྲུག་གི་སྲིད་སློབ་འཛིགས་མེད་རྩི་རྗེ་(འབྲུག་པ་ནང་ཁུངས་ནས་)བཀོད་ས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་
ཕེབས་ཏེ་མ་བཞུགས་དབར་སྲིད་སློབ་ལས་ཚབ་ལྷན་འབྲུབ་རྩི་རྗེས་རྒྱུད་བསྐྱེད་ཀྱིས་འབྲུག་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཚུན་
(སྐབས་དེ་དུས་སྤྱི་ཚོགས་འཛོམས་ཐེངས་ཐོག་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་དཀར་གྱེ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཁ་གཏོར་གཏོར་
རྒྱ། བོད་མི་རྣམས་སྐྱོབ་པའདུག་ལྟར་བསྐྱེད་ཀྱིས་འབྲུག་མི་བྱེད་དགོས་པ། བོད་ལྷན་རྣམས་སློབ་གྲྭ་རྒྱུར་འཇུགས་མི་ཚོགས་
པར་འབྲུག་སྐྱེད་སྲིད་མཚུངས་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་འབྲུག་པ་ནང་ཁུལ་གྱི་སྲིད་དོན་རྩིང་ཐེངས་དེ་བོད་མིའི་ཐོག་ཏུ་ལྷུང་
བའི་དཀའ་རྟོག་འཕྲད་ཡང་། འབྲུག་རྒྱལ་ཕྱིར་ཕེབས་མཚམས་བདེ་སྐྱབ་ལྷན་ཏེ་སྲུང་ས་ད་འཇགས་ཚོགས་པའི་བཀའ་
བཞེས་བཟང་པོ་ཐོབ་སྟེ་དེ་ཞིག་སྲིད་སྲོལ་འཇགས་བྱུང་། གཞི་ཅ་འབྲུག་རྒྱལ་མཚོག་གི་བཅུན་མོ་སྲིད་སློབ་དམ་པའི་སྐུ་
མཚེད་ཨ་ལེ་སྐལ་བཟང་ལྷ་བ་ཡོད་བཞིན་དུ་འབྲུག་ནང་བོད་མི་སློབ་འཁྱོར་ལྟོ་བྲག་སྐུ་མཁའ་ནས་ཀ་གཉིས་བྱ་ཞེས་
པའི་བུ་མོ་དབྱངས་སྲིད་ཐེངས་བ་འབྲུག་རྒྱལ་མཚོག་གི་རྒྱུར་མོར་བསྟེན་གནང་བ་དེར་ཡང་སྐུ་སྲོལ་དང་འབྲེལ་བ་
བཅས་འབྲུག་རྒྱལ་བཞུགས་ཕྱིར་སྲིད་ཅོད་ཆེད་མ་བྱུང་ཡང་། འབྲུག་རྒྱལ་ཞིང་དུ་གཤེགས་རྗེས་རྒྱལ་སྐུ་མཁའ་འབྲུག་རྒྱལ་
འཛིགས་མེད་མེད་ལེ་དབང་བྱུག་སྐུ་ན་མ་སྐབས། ༡༩༥༤ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༥ རོན་གཅོད་སྐྱོད་སྲིད་སྲོལ་དང་། བོད་མི་གཞན་
ཉི་ཤུ་ཅ་འབྲུག་སློབ་སློང་ལཱི་རྒྱུར་འཛིན་བཟུང་ཐོག་ཁང་པ་བསྐྱོགས་བཤེར་སོགས་བོད་མི་ཚོར་ལེ་ལན་སྟེ་གཅིག་མེད་བཞིན་
དུ་ལ་ལ་བསྟོན་འཇུགས་སོགས་མི་འདོད་དུ་ཁའི་འགོ་རྟོགས།

ཞེས་རྟོག་སྲིད་གི་ཅ་བ་འབྲུག་རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོ་ཨ་ལེ་
སྐལ་བཟང་དང་རྒྱུར་བསྟེན་བོད་མོ་དབྱངས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཐུག་པའི་རྒྱལ་གྲིས། ཡང་། “དེ་སྲུང་ ༡༩༥༤
ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡ ཉིན་འབྲུག་གཞུང་གིས་བོད་མི་ཚོས་འབྲུག་རྒྱལ་པོ་བཀོད་ཅེས་བྱས་པ་དང་། བཟུང་མེས་ཚོས་རྒྱུང་མེར་
བསྐྱོགས་གཏོར་རྒྱ། འབྲུག་གི་ཆབ་སྲིད་མགོ་ཉེད་སློབ་ཅེས་བྱས་རྒྱལ་སོགས་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱེད་གནང་བ་དེད།”
ཅེས་དཔྱོག་གཏམ་ཆེད་སྲིད་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་རྩི་བྲག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་དང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་ 10 རང་སོགས་སུ་
ཡང་དེ་མཚུངས་བྱུང་བ་དང་ནང་རྟོག་ཞི་འཇམ་དུ་མ་བྱུང་པ། དམངས་ཁོད་དུ་སྐྱེན་ཅ་གསལ་ཁ་མ་བྱུང་བའི་ཐུབ། སྲི་
ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 27 ཉིན་འབྲུག་གཞུང་ནང་སྲིད་ཁང་ནས་དེ་གའི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་ལག་འཁྱེར་སྲིད་བསྐྱེད་
བྱས་ཏེ་སྲི་ཉིན་རང་འབྲུག་ནས་ཐོན་དགོས་པའི་བཅུན་བཀའ་བཏང་བས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་བཀའ་ཏར་གནང་
དགོས་བྱུང་བ་སོགས་བོད་མི་གཞུང་སྐེར་གཉིས་ནས་འབད་པ་སྐྱོ་ཚོགས་བསྟེན་པའི་རྒྱལ་ཡང་གསལ། ཡང་གོང་
གསལ་དཔེ་དེབ་ལས་བསྐྱེད་དུ།

གོང་གསལ་དགའ་ལྷོག་འདིའི་ཡོང་རྒྱུན་ཅ་བ་ནི། འབྲུག་རྒྱལ་(གསུམ་པ་)ཞིང་ག་ཤེགས་འཛིགས་མེད་དོ་རྗེ་དབང་ལྷག་གི་བཅུན་མོ་ངོ་མ་ཨ་ཤེ་སྐལ་བཟང་ཡོད་བཞིན་དུ་ ༡༩༥༥ ཅམ་ནས་འབྲུག་ཏུ་སློབ་འཁོར་བོད་མི་ཀ་གཉེས་བུའི་བུ་མོ་དབང་ས་སྤྱིད་ཟེར་བ་ལུང་མོར་བདག་ཉར་གནང་བར་བརྟེན། བཅུན་མོ་སྐལ་བཟང་མི་དགའ་བའི་འཁོན་འཛིན་ཡོང་རྒྱུ་ཚོས་ཉིད་ཀྱང་། རྒྱལ་པོ་འཚོ་བཞུགས་ཤིང་གང་ཡང་བྱེད་མ་ཐུབ་པའི་སྐར་ ༡༩༦༢ ལོར་བཅུན་མོ་སྐལ་བཟང་གི་གཅེན་པོ་འབྲུག་གི་སྤྱིད་སློབ་འཛིགས་མེད་དོ་རྗེ་སློབ་འབྲུག་དམག་ཅིག་གིས་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཏེ་བཀོདས་པའི་ལག་དམར་འཛིན་བཟུང་ཐོག་འབྲུག་རྒྱལ་མཚོག་གིས་སྤྱིད་སློབ་འདས་པའི་གཞུང་པོ་ལམ་དཔོན་ལྷན་གྲུབ་དོ་རྗེ་སྤྱིད་སློབ་ལས་ཚབ་ཏུ་བསྐོས་བཞག་གནང་། ཁོང་གིས་རྒྱལ་པོའི་གཉེན་ཚུན་(སུ་བོ་)འབྲུག་གི་བྲག་པོའི་སྤྱི་ཁྲུབ་ཚབ་བདག་རྣམས་རྒྱ་དུར་སྤྱིད་སློབ་བཀོད་མཁན་བྱེད་གཙོ་དོན་འཛིན་གྱིས་སློག་ཐོག་བཏང་བ་རེད། དེ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་པོ་དང་བཅུན་མོ་སྐལ་བཟང་གི་ཕྱོགས་གཉོགས་གཉེས་འགལ་རྒྱར་གྱུར་ཅིང་། བན་ཚུན་གཉེས་ཀས་མདོན་མེད་སློབ་མི་བཀོད་གཞུང་བཀའ་རྒྱ་བུའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཐོག་དབང་ས་སྤྱིད་པོད་རིགས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བཅུན་མོའི་ཕྱོགས་

གཉོགས་རྣམས་ནས་བོད་མི་བྱིངས་ལའང་གཟིགས་རྩལ་མི་ལེགས་པ་ཡོད་བཞིན་པ་རེད། ཅེས་སོགས་སློང་རྟོག་གི་རྒྱུན་ཅ་གསལ་ཅམ་གྱིས་འདུག །མདོར་བསྡེལ་ན། འཛིག་རྟེན་དང་སྤྱིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དུ་མའི་དབང་གིས་ལུང་བརྟེན་དབང་ས་སྤྱིད་མེད་པར་བཟོ་བར་འབྲལ་ཚན་དུ་མ་འབྲལ་སྟེ་ཡང་སྤྱིད་དབང་ས་སྤྱིད་ཀྱིས་ངན་ལས་སྤྱོ་ཚོགས་བསྐྱབས་པ་དང་། སྤྱིད་གཅེན་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་དང་ཆེག་བསྐྱེལ་ཚོགས་པ་སོགས་ཀྱིས་སློག་རྩལ་འཕེན་པ་རེད་ཟེར་བ་སོགས་ཡ་ལ་བསྟོན་འཇུགས་གཞུགས་མེད་གྱི་བཟོ་འབྲལ་ཞིག་བྱས་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས། བོད་གཞུང་དམངས་གཉེས་ལ་སྤྱོད་ལ་ཚད་ལས་འདས་པ་བྱུང་བའི་རྩལ་གསལ་བར་བཀོད་འདུག །པོ་རྒྱལ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་རྣམས་ཞིབ་ཅིང་མ་བར་ཤེས་འདོད་ན། ལྷག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཀའ་ཤེས་ཀྱི་<<མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>དེ་བཟེང་གསུམ་པ་དང་། ཆེག་བསྐྱེལ་ཚོགས་པའི་པོ་རྒྱལ་དངོས་བདེན་བྱུང་རིམ་དེ་བཟེང་སོགས་ནའང་གསལ་བས་དེ་དག་ཏུ་གཟིགས་འཚོལ། <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས།

ང་[ཉོང་ཀོང་ནས་]རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་རྒྱལ་པོའི་ལུལ་འཛིན་རྒྱལ་སྐས་ལ་ཡི་གེ་ཞིག་བཏང་། ཡི་གེ་དེའི་ནང་། ཁོང་གི་ཡབ་ལ་གུས་བཅི་རི་ལྷར་ཆེ་བ་དང་། དེད་གཉེས་ཀྱི་བར་དུ་འབྲེལ་ལམ་ལེགས་པོ་ཅི་ཅམ་ཡོད་ཚུལ་གྱིས་པར་མ་ཟད། “ངས་ཁྱེད་དང་ཁྱེད་ཀྱི་མི་དམངས་ལ་གཞོན་པའི་ལས་ཀ་ཞིག་རི་ལྷར་སྐྱབ་ཐུབ་བཅ།” ཞེས་ཅིས་ཏེ། དོན་གནད་དེར་ཞིབ་འཇུག་ཞན་ཉན་བྱེད་དགོས་པའི་འཕོད་སྐལ་དང་། དེ་གར་བཀག་སྤྱིལ་བྱས་པའི་བོད་མི་ཚོར་ཉེས་པ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཁས་ལེན་བྱས། དེར་མ་ཟད། དེད་ཅག་[བོད་མི་རྣམས་]ལ་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་བྱས་པ་ཅམ་ལས་དོན་རྒྱུན་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཅ་བ་ནས་མེད་ཚུལ་དང་། “ཁྱེད་ཅག་གིས་གྱི་བཟོ་མ་རྗེས་འདེད་བྱེད་བཞིན་པ་ཅམ་རེད།” ཅེས་ཀྱང་

བཤད་ཡོད། ཅེས་དང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སྐས་མཚོག་གིས་ལྷི་ལིའི་དོན་གཙོད་ཕུན་ཚོགས་དོན་ལྷན་དང་ལྷན་དུ་གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་བསྐྱས་ཏེ། གནད་དོན་དེར་འབྲེལ་བ་མེད་སློང་དང་། དེ་ལྷ་སྤྱིད་ཉེས་འཇུགས་ལ་ངོས་ལེན་མེད་ཚུལ་ཡོངས་ཁྲུབ་གསལ་བསྐྱབས་སྟེམ་ཅིས་གནང་བར། རྒྱ་གར་གྱི་དཔོན་རིགས་ཚོས་དེ་ལྷན་མི་གནང་བར་ཁྱོ་

སེམ་མེར་བལྟགས་དགོས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུན་དུ་སྤུལ་བའི་ཚུལ་སོགས་གིས་འདུག། །དེ་ལ་སྟོན་གྱིས་མཚོག་གིས།

དེས་དོན་བཤད་ན། དོན་ཆུན་དེའི་མགོ་རྒྱུ་ཡོད་པ་རྗེས་ཆུ་གར་གསར་ལས་ཀྱིས་བཞོན་སྒྲིག་སྒོག་གསོམ་བྱས་པ་
ཞིག་རེད། དེ་ཡང་[འབྲུག་]ཆུལ་མོ་སྤུ་འཚོ་བལྟགས་སྐབས་ཀྱི་ཆུ་གར་གསར་ལས་ཀྱིས། [བྱུང་བསྟན་ཚུང་མ་]དབྱུངས་
སྤྱིད་ལགས་ཆུལ་མོའི་བཅུ་ལྔ་པ་བསྐྱར་ནས་ཆུལ་སྤྱིད་བཟུང་བཞེད་མེད་པར་བཟོ་བཅའ་བཞེད་ཀྱི་མགོ་བཅུགས་ཏེ།
དབྱུངས་སྤྱིད་ལགས་དང་ཁོང་གི་སྤྱིད་སྐོས་ཚུལ་ལྟར་སྤྱིད་ཀྱིས་ཆུལ་མོ་དང་འབྲུག་གི་སྤྱིད་དབང་ལྷུ་འཛོལ་ཐང་ལ་
འབྲུགས་ཆུན་གཏོང་ཐབས་བྱས་ཀྱང་།

ཆུལ་མོ་སྤུ་བལྟགས་པ་དེས་ཆུ་གར་གྱི་འཛུལ་ལ་བར་ཆད་བྱུང་།
སྐབས་དེར། ཆུ་གར་གྱིས་རང་གི་ལག་པ་གཉིས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཚུལ་བཞི་འབག་བཅོག་འགོས་པ་དེ་
གཙང་མ་བཟོ་སྦྲད་ཐོད་པར་ལེ་ཐོགས་ཁག་དཀི་བྱས། ... ད་དང་ལྷོ་ལོད་དོན་གཙང་སྤོབ་ཚོགས་དོན་ལྟན་གཉིས་ཀྱིས་
གསར་འགོད་ལྟན་ཚོགས་བསྐྱས་ཏེ་ར་ཚོའི་གནས་སྟངས་གསལ་བཤད་དང་ཉེས་འཛུགས་ལ་ངོས་ལེན་མེད་པའི་

ཡོད་པ་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱབས་བྱ་རྒྱུའི་ཐབས་གཙང་བྱས། ཆུ་གར་གྱི་སྤྱིད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་འབྲུག་དང་འབྲས་ལྟོངས་ཀྱི་
ལས་དོན་ཚན་ཁག་གི་དཔོན་རིགས་ཚོས་ད་ལྟ་སེམ་མེར་སྤྱིད་དགོས་པའི་འགོད་སྤོབ་གནང་། ... ཆུ་གར་གྱི་གཞུང་
འབྲེལ་དགག་བྱ་ལ་མ་བཟུང་བར་ར་ཚོས་གསར་འགོད་ལྟན་ཚོགས་བསྐྱས། དེ་ཡང་སྤུན་ཚོགས་དོན་ལྟན་གྱིས་གཞུང་

འབྲེལ་གྱི་སྤོབ་ལས་བཞོན་སྒྲིག་གནང་བར་གསར་འགོད་པ་ཉི་ལུ་ར་ལྔ་ནས་སྤུའི་བར་བསྐྱབས་ཏེ། ཚང་མས་ར་ཚོ་
ཆུལ་མོའི་ལྷུ་འཚོལ་ཆུལ་སྤུ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་འཛུལ་ལ་ཡང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཡིད་ཆེས་སྟེན་པར་མཚོན་
ཡང་། སྤུ་སྤུ་སི་(BBC)ཡི་གསར་འགོད་པ་གཅིག་བྱས། དས་འབྲུག་གིས་གི་མ་རྗེས་འདེད་བྱེད་བཞིན་པ་རེད་ཅེས་

བཟོད་པའི་ཚོག་དེ་ཉིད་ཟུར་དུ་བཏོན་ནས། དེ་ལས་གསལ་ཚམ་ཤེས་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་བསྟན། ... སེམ་མེར་འབྲས་
ལྟོངས་ཆུལ་མོའི་ནང་མི་རྣམས་ཀྱིས་འབྲུག་གི་ཚོགས་སྤྱིད་དེ་གོ་བས་དགའ་ནས་གད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་མཚོངས་ལྗིད་བྱས་
ཡོད་ཀྱང་། ཆུ་གར་གྱིས་འབྲས་ལྟོངས་ལ་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་འཛུལ་བཟུངས་ཏེ་སྤུ་ལོ་ 1975 ལོར་འབྲས་ལྟོངས་འཛོལ་

བྱས་པ་བྱུང་། ཆུ་གར་གྱིས་[ཡུལ་འཕར་གི་]ཆུལ་མོ་ལས་ས་བདག་གང་ཞིག་ཅ་ཚོག་བྱས་པར་ཆེད་ཆེད་ཆེད་ཆེད་ཀྱིས་
ཀྱི་གཞོན་ཆུས་དང་གསར་ལས་ཀྱི་རིགས་ཚང་མ་བཟུངས་ཏེ་དཔེ་རྒྱུ་རྗེས་གཞུང་གིས་འགོ་བཙུག་དུ་བཞག་པའི་ལས་ཀའི་
མཐུན་བསྐྱེད་ཀྱི་ཨ་འེའི་གསར་བའི་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་དང་མཚུངས་པར་གོ་དེ་ཡང་སྟོན་པ་དང་རྗེས་ལོ་ཡིན། མེའི་

ཉི་ནམ་སོགས་སྤུ་དེ་དག་གི་མགོ་བཙུག་རྣམས་ཅ་ཚོག་བྱས་པས་དང་བའི་ལས་ཀ་བསྐྱབས།¹⁴⁸ ཞེས་གོང་དུ་བཤམ་བྱུང་བའི་
གོང་དབང་འདུད་རྗེས་ལོ་ཆུས་ལས་ཚོགས་སྤྱིད་ཀྱི་ར་ལ་འབྲུག་ཆུལ་མོའི་བཅུ་ལྔ་མོ་ཨ་ཤེ་སྐལ་བཟང་དང་བྱུར་བསྟེན་
ཐོད་མོ་དབྱུངས་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་བྱུག་པའི་ཚུལ་འཕར་འདེན་ཞུས་པའི་ཆགས་སྤོབ་དེའི་ཆུལ་དོས་ཀྱི་འབྲེལ་

---

¹⁴⁸ <<ཀ་ལིམ་མོད་གི་བྲུག་པ་ལས་བཟོ་བ། >>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཀྱི་སྤྱི་དབང་འདུད་དུ་ཆུལ་མོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས། “དེ་ནི་གིས་ན་ན་བྲུག་སྤུམ་པའི་
དཔེ་དེབ་ཅིག་དང་། བཤད་ན་འཁོར་འགྲུ་སྤྱིད་པའི་སྤྱིད་ཞིག་སྟེ། ཐོད་རིགས་དང་ཆུ་རིགས། ཆུ་གར་བ། ཨ་འེ་བ། ཨ་འེའི་གསར་བའི་ལས་
ཁྲུངས་བཅས་ཀུན་ལ་སོགས་པའི་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པའོད་ལྟ་བུ་དག་ལ་དམིགས་པ་འདྲ།

མིང་པ་ངོ་མ་སྤྱི་ཡིན་མིན་གསལ་སྟོན་གནང་འདུག། །གང་ལྟར། སྐབས་དེའི་ངན་ཁག་འགའ་ལ་གཙོ་བོ་སྤྱི་གཅེན་
པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ཡིན་པས། དེའི་ཐད་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1975
ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 27 ཉིན།

རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་པ་ཆ་བཞག་ན། ངོས་རང་གི་སྤྱན་མཆེད་ཚོའི་ནང་ནས་ལས་ཀ་མང་ཤོས་དང་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དང་
མཁན་ཞིག་རེད། སྤྱོན་དང་ནོར་འཁྲུལ་ཡོང་གི་རེད་དེ། ཅ་བ་ཁོ་རང་དངོས་གནས་དང་གནས་ཀྱིས་སྤྲུག་བསམ་སྦྲོང་ལ་
བཅངས་ནས་གཚོད་ལྷུ་ལྷུ་གིས་དཀའ་ལས་འབད་བཅོལ་བརྒྱབས་དང་རྒྱག་ཟུ་རེད་མ་གཏོགས། ངོས་ཀྱིས་ཁྱེད་
ཚོར་རང་བཞིན་འདྲ་ཆགས་ཆགས་ལུས་པ་ཅ་བ་ནས་མིན། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས་འབྲུག་ནང་གི་གནས་ཚུལ་དེ་རང་བཞིན་དང་
ཚོར་ལམ་འཕོ་མེད་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ལོར་གྱི་རྒྱུན་ལྷན་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱད། ཡང་བཀའ་སྤྱད་མདོ་སྤྲུགས་
བསྟན་འཛིན་གྱི་<<བཤུལ་རིང་མི་ཚེའི་བྱུང་རབས་གནད་བསྟུན།>>ཞེས་པར། “འབྲས་ལྗོངས་དང་འབྲུག་པ་གཉིས་པོ་
མི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་དྲག་ཁག་གཅིག་གི་མི་ཅ་ཉེ་འབྲེལ་ཡིན་སྟབས་འབྲས་ལྗོངས་པའི་ན་ཆ་དེ་འབྲུག་པར་ཡང་འགོས་ཡོད་
འདུག།”ཅེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཡང་བོད་ཉིད་པའི་སྐབས་ཀྱི་འཁོན་འཛིན་དགོག་གཏམ་དབྱེན་
སྤྱོད་ལས་མཆེད་པའི་རྩོག་གྲོང་བྱུང་བས། དེར་གནས་བོད་མི་བཅོལ་བྱོལ་བའི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཆེད་ཡགོང་ས་མཚོག་
ནས་སྤྲུག་ཐམ་བཀའ་ཡིག་དང་སྤྲུགས་མི་སྣ་ཆེད་གཏོང་གནང་དགོས་བྱུང་བ་སོགས་ཞིབ་ཅུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་
དེར་བལྟ་ལ། འདི་དང་གོང་དུ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྱིས་གསུངས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ངན་རྒྱུས་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་ཀྱང་
བཟླ་བའི་གཞིར་ངེས་སོ།།

དེ་ལྟར་འབྲུག་ཏུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཉམ་རྒྱུ་སྐབས་བཅོལ་བ་ཚོར་འབྲད་པའི་དཀའ་ངལ་མ་སངས་གོང་རྒྱ་
གར་དུ་བཅོལ་བྱོལ་བོད་མིའི་ཁྲོད། རང་ས་རང་ལ་མ་དབང་བར་ཡུལ་གྱུར་གནས་མེད་དུ་སྤོང་གྱང་། ཀོང་པོའི་ཚལ་
ཁོངས་གང་ཡིན་གྱི་ཚོད་གྲོང་རང་འདོད་སྤྱོད་སྤྲུགས་ལུང་ཅན་ཞིག་བྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 27
ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ཁྱེད་ཚོས་ཀོང་པོའི་རྩོག་གྲོང་སྤོང་བྱོལ་བྱེད་དུས་གནས་སྐབས་རིང་གོང་པོ་བ་རྣམས་དབུས་གཅོང་དང་། མདོ་སྤོང་
ཚལ་ཁ་རང་རང་འདོད་མོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འོས་བསྟུ་བྱ་རྒྱུའི་སྐད་ཆ་བྱུང་འདུག་གྱང་། དེ་ནི་སྤྱོད་ཁག་གཅིག་ནས་བོད་མི་
ནང་ཁུལ་ཤོག་འགྲིལ་དམ་ཆེག་ཆགས་གཞི་དང་། ... ད་ལམ་ཀོང་པོའི་རྩོག་གྲོང་ལྷོ་ཚོད་བྱེད་མི་ཅ་བ་དབང་རྒྱལ་ལ་
ལྷུག་འདུག། ཉིང་ཁྱི་དབང་རྒྱལ་ཅན་ནས་སུལ་ཞེས་བཀའ་འགའ་ལ་སྤྲུན་ལུ་ལོ་མ་དང་། ངོ་བཤུས་སྤྱི་ལོར་ཡིག་ཆང་ལ་
སུལ་འབྱོར་ལྷོ་དོན་ནང་། བོད་གཞུང་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་བཀོད་འདུག། དབང་རྒྱལ་ཅན་ཞེས་པའི་ཅན་སྤྱིའི་
ནང་དབང་རྒྱལ་ལས་རུས་པ་ཆེ་བ་དང་། ཡིག་བརྗོད་བདེ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་ལས། དེ་མིན་དབང་རྒྱལ་རང་ནས་འདི་སྤོང་
དག་སེལ་ཁུངས་སྤྱི་ལོར་བྱེད་དགོས། བོད་གཞུང་ལ་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པའི་སྤྱོད་བརྗོད་ཡོད་ན་བྱས་ཆོག་གྱང་། དེ་མིན་ཉམ་

པ་དང་། དབྱུང་ཤེད་ལྟ་བུས་གཞུང་ལ་ཁུངས་མེད་སྐྱོན་བརྒྱུ་བཞེད་བྱས་ན་འོས་ལ་ཕོག་གིན་འདུག །ཅེས་གོ་རྒྱུ་ཟུང་བའི་བཀའ་སློབ་བཅས་ལྷན་པམ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་གསུངས།

གཞན་ཞིག་ནི་ཚོགས་པ་བཅུ་གསུམ་མམ་ཚོ་ཁག་བཅུ་གསུམ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་དང་། དེ་ནི་ཆེས་སྐབས་མི་ལེགས་པའི་གནས་རྒྱལ་ཞིག་སྟེ། ཚོ་ཁག་དེའི་ནང་དུ་མི་སྣ་ཚོགས་འདུས་པའི་རྒྱལ་གསལ་ཞིང་། ལོ་རྒྱུས་ནི་ཕིན་ཏུ་རིང་། སླེང་རྒྱུ་དེའི་ནང་གི་གྲག་འགྲུལ་ཆེ་ཤོས་ཕིག་ནི་རྒྱལ་གྲིམས་ཉེ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུང་ཐང་རྒྱལ་གྲིམས་ཞེས་པ་དེ་དང་། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་འདས་པོ་ཁོའི་མིང་ནས་ཡང་ཡང་གསུང་དགོས་བྱུང་ཡོད། སྤྱིར་ན་བོད་མིའི་ཁོང་དུ་རྒྱུ་སླེང་ཆེན་པོའི་རིགས་སློང་མཁན་མང་ཆེ་བ་ཞི། ཐོག་མའི་དུས་སུ་བོད་ལ་སྐྱབས་བསམ་དཀར་ཞིང་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱུང་དང་པ་དང་ཡིད་ཆེས་ཟབ་པ། ཤེས་འཛོན་གཉིས་ཀ་གཞན་ལས་འབྱུང་དུ་ཐོན་པ་ཤིང་སྐྱབས་ཡིན་པ་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་ཆེན་མོ་དང་། སློ་སྤྲིག་འཇུགས་ཀྱི་རྒྱུ་སླེང་དུ་རྒྱུད་པ་དག་ལ་བསམས་ན་ཤེས་ལུས། རྒྱལ་གྲིམས་ལ་མཚོན་ན་ཡང་། དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་ངེས་ཏེ། ཤེས་ཡོན་སློབ་སློང་གྲེད་སློའི་སློར་ལ་སྐྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་སློགས་བརྟེན་ཞེས་པའི་དེབ་དང་པོར་སྤྱི་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 9 ཉིན་མདོ་སྐད་རྒྱུ་གར་ཚོགས་མི་རྣམས་ཀྱིས་མངལ་ཁ་ལྷན་པའི་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་བྱུང་འདོན་དུ།

མཚམས་འདྲིར་མགོ་གཙོ་མདོ་སྐད་ཚོལ་ཁའི་སྤྱི་འབྲུས་གྱུང་ཐང་རྒྱལ་གྲིམས་ཀྱིས། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱུ་མཚོག་གི་སྐྱབས་རྗེའི་བསེལ་གྱི་བོག་གྲུས་འབངས་རྣམས་བཟུང་བྱོན་ལ་སེམས་ཁུལ་མེད་ཁར། ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱུ་མཚོག་ནས་ད་ལྟ་བུ་གསུང་གར་སྐྱལ་བ་དེ་དག་ང་ཚོས་སེམས་ཀྱི་རི་མོར་བཞོད་ནས་རང་རང་ཁུར་བབས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་ཚོལ་གསུམ་བོད་རིགས་སྤྱི་དོན་གྱི་བསྐྱབས་བྱའི་སྤྱིང་པོར་མན་པ་བཀའ་བཞིན་ལྷ་གི་ཡིན། གཙོ་བོར་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱུ་ཁྱེད་བདག་ཅག་བསྐྱབས་འགོའི་མགོན་དབྱུང་དམ་པར་སྐྱེ་ཆེ་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བརྒྱུ་བརྟེན་པ་ཞིག་དང་། ཚོལ་གསུམ་བོད་རིགས་རང་ལུལ་དུ་མགྲོགས་པོར་ལོག་རྒྱུ་ཡོང་བའི་སྐྱབས་སློན་སྐྱབས་འཇུག་གཞན་རིགས་ཞེས་ལྷན་འབྲེལ་ཚང་མས་མགྱོན་དབྱུངས་གཅིག་གིས་སྐྱབས་འཚོལ་གསོལ་འདེབས་ལྷ་བཞིན་པའི་རང་དེད། ཡགོང་ས་མཚོག་གིས། ཁྱོད་རང་ནས་སྤྱིའི་ཚབ་བྱས་ཏེ་གོང་དུ་བཞུགས་ན་མས་ངས་ཉ་གོ་སོང་། འདི་ཚོའི་སློང་དུས་རྒྱུན་ནས་

ཐོན་གྱི་ཡོད། གང་ཡང་གྲེད་གྱི་མ་ཡེད། ཅེས་བཀའ་སྐྱལ། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟ་བུ་ཡོད། མིང་དང་གནས་བབ་སོགས་ཅུང་ཟད་མཐོ་དུ་སྤྱིན་པ་ན། དོན་རྒྱུང་འགའ་ལྟར་གི་བསམ་ཐོག་ཏུ་མ་སོང་བའམ། ཡང་ན་ཉེས་པ་བརྒྱུད་པ་ལ་བཟོད་སློམ་མ་སྐྱབ་པར་སྤྲིག་པ་མིག་བརྩམ་བྱས་པ། མང་ཙམ་ཞིག་ནི་གཞན་གྱི་གཡོ་འོག་ཏུ་རྒྱུད་དེ་བརྟེན་དབྱུང་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཡང་མེད་པར་ཉོལ་རྒྱགས་བྱས་པ་སོགས་གང་ལྟར་ཡང་། འགའ་ཞིག་གི་ཆེ་མཇུག་དེ་རང་གཞན་ཀུན་གྱིས་འདོད་པ་བཞིན་མ་བྱུང་བར་རང་གཞན་ཀུན་ཉ་ཅང་སྤྱོད་གོས་པའི་གནད་དོན་དུ་གྱུར་ཡོད། གང་ལྟར། ཚོགས་པ་བཅུ་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 14 ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ཉེ་བའི་ཆར་བོད་དོན་གྱི་ཐོག་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་འགྲུར་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། ཆོ་ཡོད་ལ་
མེད་ལ་ལྷ་བྱས་བར་ལམ་མའི་སོར་ནས་ཨ་ལོ་ཚོས་མཛད་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་དང་། དེ་ག་ནང་བཞེན་ཚོ་ཁག་བརྒྱ་
གསུམ་སྟོར་དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་སྐད་ཆ་མང་པོ་ལྷགས། དེ་ཆོ་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་བསམ་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད་
དེ། ལྷ་ལོ་ལས་བསྐྱེས་ཚོགས་འདུའི་གོང་ཚོགས་གཙོ་གཉེས་དང་། བཀའ་སློབ་ཚོར་སྐད་ཆ་བྱུང་། བར་ལམ་སྐད་ཆ་
དེ་འདྲ་མཐུན་གྱི་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་གོ་མིན་ཉར་གི་ཆགས་པར་ནང་ལ་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་གིས་
རྒྱུན་བྱས་ནས་ཚོ་ཁག་བརྒྱ་གསུམ་ལ་དོགས་འདྲི་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་པ་རེད། ... དེ་འདྲའི་གནས་
ཚུལ་རྒྱགས་རྒྱ་མེད་པ་ཞིག་ལོ་བརྒྱ་དགུའི་རིང་ལ་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སླུལ། ཚོགས་པ་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་ཐོག་
མའི་དམིགས་ལུལ་སོགས་ལ་རང་རང་གི་འདོད་ཚུལ་ལྟར་གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་བརྗོད་ཚུལ་རྣམས་ཚོགས་ཡོད་ཀྱང་།
མང་མང་གི་སྟོང་མ་བབས་བ་ནི་རྣོག་སྲིང་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། ཚོགས་པ་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་མའི་
ཐུག་གོ་མིན་ཉར་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་རྒྱབ་བསྟེན་བྱས་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་ཡི་གེའི་མགོར། “འཛམ་གླིང་གྲང་རྒྱལ་ཡོངས་
ཀྱི་དབུ་འཁྲིད་ཅང་ཤོས་ཤེས་(གུའུ་ཞི་)མཚོག་གི་མདུན་སར།” ཞེས་དང་། མཐུག་ཏུ། “ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལྷ་ ༢ ཚེས་ ༦ ལ།
བོད་ཚོགས་བརྒྱ་གསུམ་ནས་གྲས་བས་སུལ།” ཞེས་གསལ་བ་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྐྱོད་དེ་རེད། མའི་ཐུག་གི་
གསལ་ཤོག་ཏུ་པར་སྐྱུན་བྱས་པའི་ཡི་གེ་དོ་མར་གཟེགས་འདོད་ན། <<ཚོལ་གསུམ་ཆེག་སྒྲིལ་ཚོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་
དངོས་བདེན་བྱུང་རིམ་དེབ་ཐེར་བྱང་སྲོང་དབྱེས་པའི་མཚོད་སྒྲིལ་>>ཏུ་གཟེགས་འཆོལ།

མའི་ཐུག་གསལ་བའི་ལས་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་རྣོག་སྲིང་མཛད་དཀའ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལོ། ཀུན་བཟང་སྐྱེ་མ་
དང་ཉེ་ཉོང་དོན་གཙོད་བརྒྱ་རྒྱལ་པོ་གཉེས་ཀྱི་ཚོད་གཞི་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་སློབ་བརྗོད་བརྒྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་
རེད། ཞིབ་ཏུ་ཞེ་བོ་སྐོ་བཟང་དར་རྒྱས་ཀྱི་མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པར་གསལ་ལ། དེ་ཉིད་ལས་ཚན་པ་དུ་མ་བྱངས་ན།

ཀུན་བཟང་སྐྱེ་མས་པད་མ་རྒྱལ་པོར་ནག་འཇུགས་བྱས་པའི་ཨ་སྟོར་འབྲུམ་བཞི་བརྒྱ་ཐེར་བར་ཁུངས་སྐྱེལ་གསལ་པོ་མ་
སྟབ་པ་དང་པད་མ་རྒྱལ་པོས་གསལ་བའི་གནས་ཚུལ་མཐའ་མ་འཁྲོལ་སྐབས། བར་སྐབས་ནས་བཟུང་མའི་ཐུག་དང་
སྟོག་འབྲེལ་བྱེད་མཁན་ཚོར་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་མཚོང་ཚུལ་དེ་ལོད་པའི་འབྲུགས་རྒྱུན་བཅས་ས་ལུང་རྒྱ་གསུམ་
འཛོམས་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། མ་གཞི་གནད་དོན་དེས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཡོ་ཁྲོམས་ཐེབས་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད་ན་
ཡང་། ལྷག་བསམ་ཅན་གྱི་རྗེས་པ་དང་གཡོ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་སྐྱུགས་པ། ཉམ་སེམས་ཅན་གྱི་འཇུག་ཤོགས་བཅས་རྒྱུན་དཔོན་
དུས་འཛོམས་ལྷ་བྱས་གནད་དོན་སྲན་སྲུང་དབྱུག་པས་གཏོར་བའམ། བཙོག་པ་ལག་པར་འགོས་པ་ལྟར་རང་བྱུང་
གཞན་གཞོན་འཁྲུག་པར་འདུས་པར་བཅན་བྱོལ་སྤྱི་ཚོགས་འི་པོ་རི་བོང་ཅལ་འདྲོགས་ཀྱིས་ཟང་ཟིང་གི་གནས་སུ་གྱུར།

ཅེས་

སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་གྱི་བབ་དང་དེའི་རྒྱ་རྒྱུན་བཅས་གསལ་འདོན་བྱས་འདུག་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

དེ་འདྲའི་སྲུང་དུས་ཚོད་ནར་འགྲུངས་སུ་སོང་ཞིང་། སྲིང་སྤྱོགས་སྤེལ་མཁན་རྣམས་ལ་དེ་བས་གོ་སྐབས་བྱུང་བ་ལྷ་
བྱས། ཁུངས་འཁྲོལ་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་བཀའ་ཤག་ནང་འཇུ་ཆེན་དང་རྒྱ་རི་གཉེས་ཀྱིས་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ་སྤྱོགས་ཁག་

གཉེས་སུ་གྱེས་ནས་སོ་སོའི་དབང་གྲགས་དང་ཁེ་སན་ཆེད་སྤྱི་དོན་རས་སུ་བོར་བའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་གོང་ལོག་གང་སར་
ཁྲུབ་པ་དང་། བཀའ་འགའ་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོས་ནས། གོང་པོ་སློབ་པའི་རྩ་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་དང་ནང་རྒྱུ་དང་མ། ལངས་ན་རིང་འགས་
པ་དང་བསྐྱད་ན་སྤང་འགས་པའི་དཀའ་ངལ་གྱི་ཚོར་བ་རྣེས་ཞིག་བཀའ་སློབ་མི་རེ་ངོ་རེ་ལ་བྱུང་ཡོད།   ཅེས་རྒྱུ་ཅ་དེའི་དབང་
གིས་བཀའ་སློབ་ནང་ཁྲུབ་དུ་འབྲུང་པའི་དཀའ་ངལ་གསལ་འདོན་བྱས་འདུག །ཡང་།   “གང་ལྟར་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་ར་
བབ་བའི་སློབ་ཞིག་དང་།   ཚུས་སློབ་པའི་རྒྱགས་པ་ལྟར་མི་ཚོ་ཉང་སངས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བར་བརྟེན།   ལ་གོང་ས་མཚོག་གྲང་ཅུང་
ཐུགས་འཚབ་དང་བཅས་སློབ་དུང་ ༡༩༥༠ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༩ ཉིན་”ཞེས་གསལ་བ་ལྟར།   ཉིན་དེར་ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

ཅ་བ་ཐའི་ཕན་གྱི་གནས་ཚུལ་སློབ་ ༡༩༥༩ ལོར་ང་ཚོ་ཐོག་མར་འབྲུམ་སྡེ་ལར་བསྐྱེབས་སྐབས་ཅང་གི་ཉར་ཞིག་འགྲོར་
བྱུང་།   དེའི་ནང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་བཅོན་གྱོལ་ལ་མེབས་སུབ་པར་བཀའ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཡོད་ཅེས་པ་ཞིག་པལ་ཆེར་
འཁོད་ཡོང་བ་ཡོད།   སྐབས་དེར་ཅང་གིས།   མ་འོངས་པར་གྲུང་གོ་སྐམ་ས་ཆེན་པོ་བཅིང་བཀོལ་དང་བཅས་བོད་ལ་རང་
ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སློབ་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་པའི་གཏམ་བཤུར་བྱས་པའི་ངོ་བོ་བསྐྱེད་ཤིག་ངོས་ལ་བསྐྱུར་བ་དེ་འདྲའི་
འབྲེལ་བ་ཞིག་བྱུང་།   དེ་རྗེས་པལ་ཆེར་ ༡༩༥༠ ལོར་ཐའི་ཕན་དང་འབྲེལ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།   དེ་ཡང་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་
ནག་གསར་བཅེ་མ་བྱུང་གོང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་ལུག་ཚོགས་བཀའ་ཤིས་གཉེས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བསློབ་དེ་ནན་ཅིག་ལ་ཡོད་
སྐབས་ཅང་དང་མཉམ་དུ་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད།   དེ་འདྲའི་སྡེ་མའི་འབྲེལ་བ་རྙིང་བ་ཞིག་ཡོད་སྐབས་དེའི་ཆ་ནས་འབྲེལ་བ་
བྱུང་བ་ཞིག་རེད།   དེ་སྐབས་ཐའི་ཕན་གྱི་ཀུན་སློང་འཁྲུང་སོ་ལ།   བོད་པའི་གྲུང་གོལ་བྱེད་སྤངས་སློབ་ཐའི་ཕན་ལ་ལག་
པ་སྐྱེལ་ཉེ་གོ་མིན་ཉར་གཞུང་ནས་རྒྱབ་སློབ་འཚོལ་གྱི་རེད་བསམས་པའི་རེ་བ་དེ་འདྲའི་ཞིག་བརྒྱབས་ཡོད་པ་རེད།   ང་ཚོ་
བོད་པའི་ངོས་ནས་དུས་ཚོད་དེ་དུས་ནས་བསམ་སློབ་འཁྲུང་སོ་ལ་ང་ཚོས་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་གྲོལ་བྱེད་པ་
ཞིག་མིན་པར་ང་ཚོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཐོབ་སྤངས་ཚོད་པ་ཞིག་དང་།   བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་རྒྱ་མིས་འབྲུ་ཆེས་
ཚུང་ཐོས་ཀྱི་བཅོན་དབང་བཤུད་པ་དེར་ངོ་གྲོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།   དེ་མིན་རིང་ལུགས་ཤིག་གི་འགལ་རྒྱ་བྱུང་ནས་ངོ་གྲོལ་
བྱས་པ་མིན་ལ།   ཡང་ན་རྒྱ་མི་རིགས་ལ་ངོ་གྲོལ་དང་།   གསར་བཅེར་ངོ་གྲོལ་བྱས་པ་ཞིག་གྲང་མ་རེད།   ཚོས་སྤྱོདས་
རྒྱུ་པའི་རྒྱ་མཚོན་གྱི་ཐོག་ནས་ངོ་གྲོལ་བྱས་པ་ཡང་མ་རེད།   རྒྱ་ནག་གིས་ཏང་པོ་མིན་པར་ང་ཚོར་བཅོན་དབང་སྤུབ་
ཚོད་དབང་ཡོད་བཤུད་པ་དེར་ང་ཚོས་ངོ་གྲོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།¹⁴⁹   ཅེས་ཐའི་ཕན་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཚུལ་དང་།   ཐའི་པོད་

གཉེས་ཀྱི་ལངས་སྤྱོདས་སམ་ངོ་གྲོལ་བྱེད་ལུལ།   བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚོན་སོགས་གསལ་བར་གསུངས།   ཡང་།
ང་ཚོ་བོད་གཞུང་གིས་ལངས་སྤྱོདས་མཐུགས་པོ་བརྟན་པོ་ཞིག་བཟུང་བའི་སྐབས་ལ།   བཅོན་གྱོལ་བོད་མི་འགའ་ཤས་
ནས་གཞུང་འབངས་གཅིག་གྲུང་གྱི་ལངས་སྤྱོདས་བརྟན་པོ་ཞིག་བཟུང་མ་སུབ་པ་རེད།   དེ་ནི་བོད་པའི་ཞབས་འབྲེན་
ཡིན།   དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲའི་ཆུགས་པ་རེད།   དེའི་གོང་དུག་ཅུ་རེ་གངས་ནང་ཐའི་ཕན་ལ་འབྲུང་ཁང་དང་
གཡུ་ཐོག་གིས་]བཀའ་འགའ་ལས་ཁྲུངས་ཟེར་བ་ཞིག་བཙུགས་ཉེ་དཀའ་རྣོག་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་ཡང་ལེའུ་གཅིག་

¹⁴⁹ འདི་དང་གཤམ་གསལ་བཀའ་སློབ་གཉེས་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་དེ་བ་གཉེས་པར་གསལ།

གཉིས་ཀར་ཡོ་ཁྲོམས་ཆེན་པོ་ཐེབས་པའི་གནས་ཚུལ་བཞག་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། <<མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྤོང་པའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ།>>སྤྲད་ཆ་ལས།

དེ་རྗེས་ལི་ཐང་ཨ་ཐར་ལོར་བྱུང་དང་། སྐ་པ་གཏུར་དཔོན་རིན་ཆེན་ཆེ་རིང་། སྤེ་དགེ་བྱ་རྒྱུ་དོན་དོན་ཡོད་བཅས་དགོངས་སྒོར་སྐུན་འབེབས་ལུ་བར་རྩ་སར་ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་མཇལ་ཁའི་གོ་སྐབས་བཅའ་ནས་གྲོས་ཚོད་བཞག་པའི་ཡིག་ཆ་ཤོག་ལྟེ་གཉིས་ཅན་དེ་ཁྲེར་ནས་ ༡༩༩༤ ལྷ་ ༥ ཚེས་ ༣༡ ཉིན་གཟིམ་ཚུང་མཇལ་བཅར་སོང་བ་རེད། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་ཐའི་ཐུན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་དང་མདོ་ཁམས་ཚུ་བཞི་སྤྲད་བྱུག་གཉིས་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་གྲོས་ཚོད་ཁག་ཅིག་བཞག་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད། གནས་ཚུལ་དེས་མི་ལོ་དུ་མའི་རིང་ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱུག་མི་སྤྲོ་བ་དང་། བོད་མི་སྤྲོ་དང་སྒོས་སྤྲོ་མདོ་སྤྲོད་ཚོལ་ཁའི་ནང་མི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་བཟོས། གྲོས་ཚོད་འཛོག་མཁན་ནི། དབྲ་སྐྱུག་དག་དབང་ལགས་གྱིས།

གོ་མིན་ཉར་གི་མི་ཡིན་པ། ཅང་ཅུངས་དབྱིངས། བཅོ་ལྷ་ཆེ་རིང་། བར་ཅུན་ཡིས། ཆེན་ཡོ་ཞན་བཅས་དང་། ཨ་ཐར་ལོར་བྱུ་གཏུར་དཔོན་རིན་ཆེ་རིང་། ལུར་ཉན་པ། ཉིང་ཁྲི་དབང་རྒྱལ། བལྲ་བདེ་ལེགས། གུན་བཟང་ལྷ་མ། འཆི་མེད་ཆེ་རིང་། བསོད་ནམས་སྐུན་ཚོགས་བཅས་ཚང་མས་མིང་རྟགས་བཀོད་པའི་ཤོག་ལྟེ་གཉིས་ཅན་དེ་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་སྐུལ་ཡོད་པ་རེད།¹⁵⁰ ཅེས་ཁོང་གི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་གིས་འདུག་ལ། སྤྲོ་ལོར་ཡགོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྲོ་ལོ་ 1994 ལྷ་བ་ 12 ཚེས་ 14 ཉིན།

ཁ་སྤོན་རྩ་རམ་ས་ལར་ཨ་ཐར་དང་། གཏུ་དཔོན། སྐས་དོན་ཡོད་ཁོང་གསུམ་ཚུ་བཞི་སྤྲད་བྱུག་གི་ཉེ་ཆར་སྤེ་ལིར་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་པའི་ལས་བསྐྱེམས་སྐྱན་སེང་ལུ་རྒྱ་ལོད་ཅེས་ངོས་ལ་སྐྱུག་པར་བསྐྱེམས་བྱུང་། ལས་བསྐྱེམས་སྤྲད་པའི་རྗེས་ལ་གསང་བའི་སྐྱན་སེང་ཞིག་ལུ་རྒྱ་ལོད་ཅེས་ཨ་ཐར་གྱིས་ཨམ་ཐུག་ནས་ཡིག་སྐོགས་ཤིག་སྤྲད་བྱུང་། ཡི་གེ་དེ་བཟུགས་པར་ཐའི་ཐུན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་གྱི་མི་སྐྱ་མཉམ་དུ་ཡི་གེ་ཞིག་བཞག་པ་དེ་རེད། རྩོག་བཅོ་ལོ་ཞིག་འདུག །ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཚོར་ལས་ཀ་དེ་རྩོག་བཅོ་ཆེན་པོ་དང་འགངས་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ངོས་ལ་ནང་མའི་སྐྱན་སེང་ཡིན་ཞེས་ལབ་པས་ལ་དག་གི་མ་རེད། དེ་སྤྲོ་འཕུས་ཀྱི་ཚོགས་གཙོ་དང་བཀའ་ཤག་ཚང་མར་ཤེས་པར་བྱས་ན་མ་གཏོགས་འགྲིག་གི་མ་རེད། མ་གཞི་ནས་ཁྲིད་རང་ཚོས་ཚུ་བཞི་སྤྲད་བྱུག་གི་མིང་ཁྲེར་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་སྐྱེད་མང་པོ་ཞིག་ལ་ངོས་རྒྱོ་མམ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་བྱུང་། ད་ཆ་ངོས་ཀྱིས་ཁྲིད་རང་ཚོ་ལ་མ་བྱེད་མ་དག་བཟོད་དེ་བསྐྱབ་བྱ་བྱེད་རྒྱའི་འདོད་པ་ཡང་མེད་ལ། ངོས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་བྱས་ན་ཁྲིད་རང་ཚོས་ཉན་གྱི་རེད་བསམ་པ་ཡང་མེད། ཁྲིད་རང་

¹⁵⁰ ཚུ་སྤྲད་དང་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་གཉིས་བར་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་གསུམ་དང་སྤོན་འཕྲོའི་ཆ་རྒྱུན། གྲོས་ལ་ལུགས་བ་དག་གི་མིང་། གནས་དུས་གང་དུ་བྱས་པ་སོགས་བོད་རྒྱའི་ཡིག་རིགས་གཉིས་སུ་གསལ་བ་རྣམས་ཚོག་རིས་ངོ་མ་བར་བལྟས་དང་བཅས་བོད་གཞུང་བདེ་སྐྱེད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་<<བདེན་དོན་རྩོམ་རིམ་གྱི་ལོ་ལྷན་པར་གསལ་བས་སྐྱུགས་འདོད་བྱུང་ན་དེར་གཟིགས་འཚུལ།

ཚོ་རྒྱལ་ས་ཤིག་ལ་བ་ཡིན། ཞེས་བྱུང་བས་དང་ཐུགས་པམ་རྗེ་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ་བཀའ་སྐྱེལ། མི་ཐང་ཨ་ཐར་སོགས་ཀྱི་བྱེད་བབ་འདི་ལ་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ཐུགས་པམ་བྱུང་བའི་ཅ་བ་ཅི་ཡིན་སྐྱེལ་ན། དེ་ལ་བོད་གཞུང་བདེ་སྐྱབས་ལས་ཁུངས་ཀྱིས།

ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱབས་དེར་བྱེད་ཚོར་(ཨ་ཐར་སོགས་ལ་)དལོངས་འཇུགས་ཀྱི་ནམ་བུ་དལོས་དོན་ལོ། འདས་པའི་མི་ལོ་ ༣༥ རིང་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ནས་བོད་མི་ནང་ཁུལ་དཔེན་སྲོད་དགུག་ཤིང་གིས་བོད་ཆེན་མོའི་གཏོང་བའི་གཏོང་ཐབས་སུ་བཅན་གྱིས་བོད་མིའི་སྤྱི་ག་འཇུགས་ནང་སྤྲེལ་སུ་དཀའ་རྙོག་རིམ་བཟོས་པ་དལོངས་པར་མངའ་གསལ་ཡིན་པ་དང་། ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་སྤྱིད་ན་སྤྱིད་མཉམ་དང་སྤྲུག་ན་སྤྲུག་མཉམ། བྱ་ནང་བསམ་པ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་ཞེས་ཉིན་མཚན་དུས་དུག་ཏུ་ཚོལ་གསུམ་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དོན་དུ་སྐྱེ་བའ་བརྒྱ་མཉམ་ཞེ་གཉེས་མེད་ཀྱིས་སྐྱར་བཞེས་མཛད་བཞེན་པ་དང་། ལྷག་པར་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ལྷན་ཁེད་དུ་གཏོང་ཆེད་ཐེ་མར་གཞུང་དང་ཐང་ཀར་འབྲེལ་ལམ་གཏོད་ཐབས་གནང་བཞེན་པའི་སྐྱབས་འདིར། བྱེད་ཚོས་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་དལོངས་གཞི་དང་། བོད་གཞུང་གི་སྤྱིད་བྱས་དང་རྒྱབ་འགལ་གྱིས་ལོགས་སུ་ཐོན་ཏེ་བོད་མི་ས་ཡ་དུག་ཞོ་ལྟར་ཆགས་པ་ཞུག་ལྟར་དགུག་མཁན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་དང་རན་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་བྲོས་མཐུན་བཞག་པ། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་དལོངས་པ་འཇུགས་གཞི་དེ་ལ་སྤྲུག་ཡོད།¹⁵¹ ཅེས་གསལ་བར་གསུངས།

ལོང་གསལ་མི་སྤྱད་གིས་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་དང་ལྷན་དུ་བྲོས་མཐུན་འདོག་པའི་ཅ་བའི་དམིགས་དོན་དངོས་ཅི་ཡིན་ཁོ་པ་ཅག་ལས་གཞན་གྱིས་ཤེས་དཀའ་ནའང་། བོད་གཞུང་བདེ་སྐྱབས་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་ <<བདེན་དོན་རྗེ་རྗེའི་བྲག་རི། >>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་དུག་ཏུ་རེ་བདུན་པ་ལས།

༡། བོད་གཞུང་གིས་ཚོལ་གསུམ་ཁ་བྲལ་གཏོང་ཅེས་བྱས་པ་ཞེས་པའི་སྐོར།
ཨ་ཐར་སོགས་བཀའ་འགྲུབ་དང་བྲོས་ཀྱི་ཚོགས་གཉེས་ཀྱི་མདུན་དུ་བཅར་སྐྱབས་དང་། དེ་བཞེན་མདོ་སྤོད་སྤྱི་འབྲུལ་གཉེས་དང་འཕྲད་སྐྱབས། བོད་སོག་ལས་ཁུངས་དང་བྲོས་མཐུན་འདོག་དལོས་པའི་རྒྱ་མཚན་སྤོང་བོ་གཅིག་ཏུ་“བོད་གཞུང་གིས་པར་སྤྱིད་ཚུར་ལེན་ཞེས་བོད་ཡུལ་དུམ་བུར་གཏོང་རྒྱའི་འཆར་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོ་ཁམས་པ་རྣམས་རང་དོན་རང་གཅེས་ཀྱི་བསམ་སྒོ་མ་བཅང་ཐབས་མེད་བྱུང་”ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པར་མ་ཟད། དགག་བཞག་གཏམ་གྱི་ཐོག་མངའ་ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་མགོ་མཇུག་ཀུན་ལ་དེའི་སྐོར་ནས་སྤྱི་ཏེ་བོད་གཞུང་ལ་སྤོན་འཇུགས་མང་བོ་བྱས་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ན། “བོད་གཞུང་གིས་པར་སྤྱིད་ཚུར་ལེན་ཞེས་བོད་ཡུལ་དུམ་བུར་གཏོང་རྒྱའི་འཆར་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་”དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་བྱིས་སུ་བཤད་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ། བོད་ཡུལ་དུམ་བུར་གཏོང་རྒྱའི་འཆར་གཞི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ལོ། ལོང་དུ་བྲངས་པའི་འཕྲོ་དེ་ཉིད་དུ།

¹⁵¹ བོད་གཞུང་བདེ་སྐྱབས་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་ <<བདེན་དོན་རྗེ་རྗེའི་བྲག་རི། >>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་༡༠ལན་གསལ།

འདྲེན་པ་བཞག་གཏམ་གྱི་ཐོག་མཐའ་ཞེས་པའི་འདྲེན་པའི་འོག་འོས་ ༤༥།༤༦ ཏུ་“དེས་ན་རྒྱ་དམར་དང་གསང་གོས་
གིས་ཐོད་རང་སྐྱོད་སྐྱོངས་ལེན་རྒྱུའི་འབད་བཅོལ་དང་། ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་དང་། དབང་ཚད་མེད་པ་དང་
གཅིག་རྒྱ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་། བསྐྱོན་ལེན་རྣམས་རྒྱལ་། བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་ཅན་འོག་ཁག་གིས་འདི་ས་ཆ་མར་
སྐྱོད་གི་རེད་ཅེས་ཨ་མདོ་བ་རྒྱ་མིར་ཅེས་སྐྱོད་རྒྱུའི་བྱ་སྐྱོད་ལ་བོད་མི་ས་ཡ་དུག་གིས་དོས་ལེན་ནམ་ཡང་བྱེད་གི་མེད་
པ་དང་གཉིས། འབྲི་རྒྱ་ཤར་བྱུང་གི་དབྱེ་མཚམས་བྱེ་སྟེ་བོད་མི་ཁ་བྲལ་དུམ་བྱུར་གཏོང་བའི་ལས་འགུལ་ལ་ཁམས་
པ་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ ཐམས་པས་མོས་མཐུན་ནམ་ཡང་མེད་པ་དང་གསུམ། ཐོད་རང་སྐྱོད་སྐྱོངས་ལེན་ཐབས་བྱེད་པ་དེ་སི་ཉར་
སི་སྐབས་ཏུ་བསྐྱེད་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་འགུལ་བ་མ་ཟད། ཁྱིམས་དང་། སྤྱི་སྟོན། དངོས་ཡོད་གནས་
རྒྱུ་དང་མི་མཐུན་པར་ཉོག་བཅོལ་ས་ཀྱང་ཆེས་ཆེ་བས་མ་འགྲུབ་པ་མ་གཏོགས་རང་སྐྱོད་སྐྱོངས་ལེན་ཐབས་གི་བྱས་
རན་མ་རུང་བའི་བྱ་སྐྱོད་དང་བཞེ་ཞེས་དང་། ཞེས་གསལ་བ་ལས་འགྲུབ་ཐུབ། དེས་ན། རྟོག་སྐྱོད་དེའི་རྗེས་གི་བཤུད་
ཡམས་ཆེན་པོ་སྟེ་སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས་ཐོད་རྒྱུའི་གནད་དོན་ཐད་དགོངས་རྒྱུ་གསུང་སྐབས་
དབྱིན་སྐད་དུ་“give and take”ཞེས་སམ་“པར་སྐྱོད་རྒྱུར་ལེན”ཞེས་པ་དེ། བཅོལ་བྱོལ་གཞུང་གིས་འབྲི་རྒྱ་ཤར་
བྱུང་གི་དབྱེ་མཚམས་བྱེ་སྟེ་བོད་ས་དུམ་བྱུ་གཅིག་པར་རྒྱ་གཞུང་ལ་སྤྱད་དེ་དུམ་བྱུ་གཞན་དེ་རྒྱུར་ལེན་ཅེས་སམ་
ཚོལ་གསུམ་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་འདོད་གི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟེ་མ་ན། དེའི་དོན་དངོས་ནི་བོད་གཞུང་བདེ་སྤྱང་ལས་ཁུངས་
གིས།

གསུམ་པ། སྐབས་དེའི་བཀའ་རྒྱོན་ཁི་བ་རྒྱ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་ནས་པར་སྐྱོད་རྒྱུར་ལེན་གི་སྐོར་གསུངས་པ་དེ་ཚོལ་
གསུམ་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་བའི་དགོངས་རྒྱུ་མིན་པ་དང་། དེ་ཡང་ཁོང་སྐྱོར་གི་དགོངས་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་བོད་མི་མང་སྤྱི་
འཇུག་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་དང་། དེ་མིན་གི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཡོངས་གྲགས་གསལ་བཤུན་ཞེན་ཡོད་ལ། ... བཞེ་པ། རྒྱ་
ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་གིས་དགོངས་རྒྱུ་འདི་དབྱིན་སྐད་ཐོག་“Give and take”ཞེས་གསུངས་ཡོད། དེ་ཉིད་བོད་ཐོག་
“པར་སྐྱོད་རྒྱུར་ལེན”ཞེས་བསྐྱུར་ཉེ་བེད་སྐྱོད་གནད་འདུག །སྐབས་འདིའི་“པར་སྐྱོད་རྒྱུར་ལེན”དབྱིན་ཚོག་ནས་ཐད་
ཀར་བསྐྱུར་ཉེ་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་། ཡང་དབྱིན་ཟིའི་ཚོག་“give and take”འདིའི་གོ་དོན་དོ་མ་གང་ཡིན་པ་ཞིབ་ཏུ་
བརྗོད་ན། ས་ཆ་སོགས་དངོས་པོ་སྐྱོད་ལེན་ནམ་བཟོ་འགྲེམས་བྱེད་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར། རྩོགས་གཉིས་ཀས་གཉིས་
པན་གི་ཅ་དོན་ཐོག་བསམ་འགྲུ་བཤུངས་གིས་མཉམ་འབྲེལ་དང་མཉམ་མཐུན་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན། དེ་ནི་ཚོག་མཛོད་
མང་པོར་རྩོགས་མཐུན་དུ་འདུག་པ་འདིར་གྲགས་ཅན་གི་ཚོག་མཛོད་ Encarta Dictionary ལས་འགྲེལ་བཤུད་
བྱངས་ན། ཚོག་མཛོད་དེ་ནས་དེའི་གོ་དོན་འགྲེལ་བཤུད་དུ།

- 1. Cooperation and compromise: mutual cooperation and understanding between people or groups, often involving concessions on all sides.
- 2. Mutually beneficial exchange of ideas: a useful exchange of ideas or information in which everyone involved benefits. ཞེས་གོ་དོན་གཉིས་བཤུད་པ་ལས་དང་པོ། “མཉམ་ལས་དང་མཉམ་མཐུན་ཉེ། སྤྱི་
པོའམ་སྟེ་ཁག་དབར་གཉིས་མོས་གི་མཉམ་ལས་དང་བསམ་འགྲུ་བྱེད་པར་གོ་ཞིང་། རྒྱུ་དུ་རྩོགས་ཚང་མས་གྱི་

བཤད་སྟེན་གྱི་མཚོ་སྐོར་དང་། ལོ་རྒྱུས་གཉིས་པར། “གཉིས་པན་གྱི་བསམ་ཚུལ་བརྗེ་རེས་ཀྱི་མཚོ་སྐོར་གྱི་ཚང་མར་ཁོ་
པན་ཡོད་པའི་བསམ་ཚུལ་ལས་གནས་ཚུལ་སྟོན་སྟོ་ཆེན་པོ་ཅན་བརྗེ་རེས་ཀྱི་མཚོ་སྐོར་གྱི་ཞུགས་པའི་བསམ་ཚུལ་
བསམས་ན། རོན་ངོ་མ་གཤམ་གསུངས་ཡོད་ངོ་ཆ་འཕྲོད་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་ཡིན།¹⁵² ཞེས་པའི་ལན་འདེབས་གནང་བ་ལས་
ཤེས་སྤྲོད་སྟུང་ལ། དབྱིན་ཆེན་དེའི་འབྲེལ་བཤད་གཞན་ལ་བསམས་ནས་དང་། “པར་སྟོན་ཚུར་ལེན་”ནས་“give and
take”ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་གྱི་ཆེན་འཁྲུག་གི་བཤད་བསྟུན་ལ། “གཉིས་པན་གཉིས་མོས་”ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་
ཡ་ཤོད་ས་མཚོག་གིས། “ངོས་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་ཁུར་སྲུང་ས་པའི་ཉིན་མོ་དེ་ནས་བསྐྱེད་ཅ་བའི་བོད་ཀྱི་གཉིས་
ཀྱི་གནད་དོན་དེ་གཉིས་པན་གཉིས་མོས་”ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཐོག་ནས་སེལ་བའི་ལམ་ཁ་དེ་ག་རང་གི་ཐོག་ལ་བྱིན་པ་ཡིན།¹⁵³
ཞེས་གསུངས་པའི་ཅ་བའི་དོན་གནད་ལས་སྤྱི་ལོ་ཉེ་ལྷོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ། འོན་ཀྱང་། འཕྲོས་དོན་གྱི་ཆེན་སྟེ།
རེར་འཇུག་ཏེ་ལྷན་ཀ་སྤྲོད་འཚོལ་ན་ནི་དགག་གཞན་གི་ལེའུ་གཞན་ཞེས་གསར་ཅོམ་བྱ་ཀྱི་ལས་ཐབས་གཞན་
མེད་པར་མ་ཟད། དེ་ལྟ་བུས་མི་ཆེ་འཇོན་པར་བྱེད་པ་ལ་དགོས་པའང་ཤིན་ཏུ་ཚུང་བས་སྤྱི་ལོ་ལས་དེ་ལྟ་བུ་ལ་
འཇུག་པར་སྟོའམ། དེས་ན། བཤད་ཡམས་འདི་འབྲུང་བའི་རྒྱུ་རྩ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཁམ་བུ་ཟ་འདོད་མེད་པར་
བསྟུན་ཁ་སྐྱུར་ལ་བཏགས་པའམ་མདའ་མོ་འཕེན་འདོད་མིན་པར་གཞུ་མོ་གཅོག་འདོད་ཅམ་ཞེས་དང་། དབྱིན་ཆེན་
གི་དོན་རི་བཞེན་མ་གོ་ཡང་ལོང་བ་སྟོན་ཚུགས་མེད་པར་རྐང་བ་གཡང་ལ་དབྱངས་པའི་བརྒྱུ་ལྷན་ལྷན་ཅམ་ཞེས་སྐྱུར་
སྲུང་བ་ལ་སྤྲོད་འདུག་སྟུང་མོ།

སྤྱིར་བཏགས་ལོ་རྒྱུས་དེ་དང་དེའི་རྗེས་འབྲེལ་གྱི་རྣམས་སྐོང་མང་ཅམ་ཞེས་<<རང་གི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་ལོར་བརྗོད་
པ་བྱ་དུར་ཚངས་ཐེག་>>ཅམ་པ་སོགས་སྤྱི་བཏགས་འདུག་པས་འདོད་ན་དེ་དག་ཏུ་བལྟོ་ཞེས་ལྷན་འདོད་ལ། སྤྱི་
ལོ་ 1999 ལོར་“ཚུ་སྐྱེད་དབྱུས་སྤྱི་ལྷན་ལས་ཁང་”ཞེས་པའི་མིང་ཐོག་ནས་<<མ་རུང་བའི་བྱ་སྟོན་སྟེལ་བར་
ལན་འདེབས་ངོ་སྟོན་དགག་གཞན་གཏམ་གྱི་ཐོག་མདའ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་གངས་460ཅན་ཞེས་འབྲེལ་སྟེལ་གྱིས་
བོད་གཞུང་ངས་དབྱུས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུང་ལ་དགག་ཀྱི་ལྷན་ལྷན་ཆེར་བྱས་པ་སོགས་ཀྱང་སྤྲོད་བསྟུན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
བ་ཞེས་དང་། དེ་དག་གི་ཐེར་འདོན་ནམ་བདེན་པ་ངོ་སྟོན་དུ་བོད་གཞུང་བདེ་སྐྱེད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་<<བདེན་དོན་རྩོ་
རྗེའི་བྲག་རི།>>ཞེས་པ་ཤོག་གངས་306ཅན་བདེན་དཔང་པར་བལྟས་དང་བཅས་བྲིས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 2011 ལོ་ 2 ལོར་

¹⁵² བོད་གཞུང་བདེ་སྐྱེད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་<<བདེན་དོན་རྩོ་རྗེའི་བྲག་རི།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་312དང་313ན་གསལ།
¹⁵³ སྤྱི་ལོ་ 1997 ལོ་ 1 ཆེས་ 23 ཉིན་མང་མོས་ལོས་བསྟུན་ཐབས་སྟོན་བར་སྐྱེད་པའི་བཀའ་སྟོན་ལས་བྱུངས། ཐ་སྐྱེད་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱུ་
མའི་ལམ་གྱི་འཕེལ་རིམ་སོགས་ཞེས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་ལས་འདོད་ན། ཁོ་ལོས་དགེ་ལྷན་ལོངས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འདོན་རྗེས་དྲན་ཞེས་པའི་བསྟོ་
སྐོང་ལ་ཆེད་དུ་བྲིས་པའི་<<བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་སྐོངས་ཀྱི་ལྷ་སྐལ་འཕགས་མཚོག་འདིག་ཉེན་དཔང་སྤྱི་ལོ་མཚོག་བརྒྱ་བཞེད་པ་ཆེན་པོ་
མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲོད་ཀྱི་མཚོན་ལྷན་ལྷན་ཅན་སྐོང་བ།>>ཞེས་པར་གཞིགས་འཚོལ།

ཀུན་གྱི་མིག་ལམ་དུ་འགྲེམ་ཚོག་ཏུ་བྱས་ཀྱང་དགོས་ཚུན་ཅི་ཞིག་གི་དབང་གིས་ནར་འགྲངས་སུ་གྱུར་ནས་སྤྱི་ལོ་
2016 ལྷ་ 4 ནང་འགྲེམ་སྤེལ་གནང་དགོས་བྱུང་བ་ཡང་ལས་ལྷན་དང་མཛད་དཀའ་ཚེན་པོ་ཞིག་རེད། <<བདེན་དོན་
དོན་རྒྱུ་རི་>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་དེ་ཉིད་དུ་སྤྱོད་གསུང་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་ལྡན་ཅི་མཛད་དང་ཅི་བཤད་ཅི་བྱས་སོགས་
དོན་གནད་མང་དག་ཅིག་གསལ་བར་བཀོད་པ་མགོ་དམངས་གསལ་ཞུགས་གཞེན་རབས་ཚོས་ཤེས་དགོས་ཚོད་དུ་
སྤང་ཡང་། འདིར་དགུས་ཚིག་ལུང་འདྲེན་མང་དུ་བྱེད་པའི་ངམ་བ་ལྟར་ལེན་མི་འདོད་པས་སྤྱོད་སྤོས་པ་ཚམ་གྱིས་
གནད་ཚིག་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཅན་དག་ལ་དཀར་ཆག་ཅམ་ཞིག་འདྲེན་པར་འདོད་དེ་འདི་ལྟར།

ལེའུ་དང་པོ། ལྷན་རིམ།

བོད་སོག་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་བོད་རིགས་སྤྱོད་རྒྱ་རྒྱ་བཞེ་སྤྱོད་དུག་སྤྱི་ག་འཇུགས་བར་གྱི་ཐེངས་དང་པོའི་ཚོགས་
འདུའི་ཐེན་པོ།
གསལ་བསྐྱབས།

ལེའུ་གཉིས་པ། ཚ་བའི་གནད་དོན་བཞེའི་སྤོ་ནས་དགག་པ།

- ༡། བོད་གཞུང་གིས་ཚོལ་གསུམ་ཁ་བཤུ་གཏོང་ཅིས་བྱས་པ་ཞེས་པའི་སློད།
- ༢། ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་དང་གྲུས་ཡོད་ལུས་དང་སྤྱོད་པ་བཀའ་སྤྱི་གཉིས་ལ་སྤོན་འཇུགས་བྱེད་པའི་གདོང་རིས་ངོ་མ།
- ༣། དོན་ཚོན་གསུམ་དེ་འགོག་ཐབས་མ་ཡིན་པར་དེ་དག་ལག་ཆར་བཟུང་ནས་མདོ་སྤོད་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ཚ་མེད་བཟོ་ཐབས་
ཡིན་པ་ཞེས་པའི་སློད།
- ༤། འགལ་ཉེས་ཡོད་མེད་དང་རྒྱ་སྤང་རྒྱན་ལས་ནས་དགོངས་ཞུ་དགོས་མིན་སློད།

ལེའུ་གསུམ་པ། དེབ་དེའི་ནང་གི་ཚིག་གནད་ཁག་ཅིག་རིམ་བཤུར་ཆགས་སུ་དགག་པ།

ལེའུ་བཞི་པ། ཨ་ཐར་ཅན་གྱིས་བརྒྱུ་མས་པའི་བྱ་ངན་འགའ་ཞིག །

- ༡། ལྱི་ལོ་ ༡༩༩༥།༦།༥ རྒྱ་སྤང་འཛིན་སྤོང་ཁང་གི་མིང་ཐོག་ནས་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ལ་བཏང་བའི་ཡི་གེའི་ནང་།
- ༢། ལྱི་ལོ་ ༡༩༩༥།༡༡།༢༩ བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ནས་ ༡༩༩༥ ལྷ་ ༡༡ ཚེས་ ༢༩ འཁོད་དབྱིན་ཡིག་སྤྱུར་འཇུག་
ཐེག་སི་ནང་།
- ༣། ལྱི་ལོ་ ༡༩༩༥།༥།༢༥ ལྱི་ལི་རྒྱ་བཞེ་སྤྱོད་དུག་སྤྱི་ཞུབ་རྒྱན་ལས་ཁང་ནས་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དབུ་
འཛིན་ལ་བཏང་གནས་ནང་།
- ༤། ལྱི་ལོ་ ༡༩༩༥།༥།༡༦ ཉིན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བོད་པའི་སྤེ་ཚོན་གྱི་འགན་འཛིན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་མིང་
ཐོག་བཏང་བའི་དབྱིན་ཡིག་ཡི་གེ།
- ༥། ལྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལྷ་ ༥ ཚེས་ ༡༦ ཉིན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བོད་དོན་འགན་འཛིན་ཐེར་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོར་
བཏང་གནས་ནང་།

བར་བྱེད་ཐབས་སྐོར་བཀའ་བསྟར་གནང་བ་ལས། ཆོས་ལུགས་ཚང་མ་དགེ་ལུགས་པར་བསྐྱར་རྒྱུའི་བཀའ་མོལ་ཙུ་
ནས་མེད། དེ་ལྟར་སྐྱུ་རྫོང་གི་འདུག་ཅེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བ་དང་། ང་རང་རྣ་ས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་
གནང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་གིན་འདུག¹⁵⁴ ཅེས་བཀའ་སྟེན། ཡང་། རྒྱལ་ས་འོག་སྐྱབས་ཆེ་བ་དུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་
དོན་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་གི་རྒྱུ་པས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བཀའ་བསྐྱེད་ལུས་པར་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་དེ་མ་ཐག་བཀའ་
མངགས་གནང་སྟེ། བཅོམ་གྱོལ་སྐྱིག་འཇུགས་ཀྱིས་རུས་པ་ཅི་ཡོད་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱེད་ལས་གྲོལ་བར་མཛད་ཀྱང་།
འགའ་ཞིག་ནས་དགོག་གཏམ་སྒྲ་ཚོགས་སྟེ་ཉེ་ནང་ལུས་མི་བདེ་བར་བསྐྱར་ཐབས་བྱས་པར་མཛོད། དེ་ལྟར་འདྲ།
<<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་ཚེད་རོལ་མཚོ།>>དེ་བ་སྤེད་བརྒྱད་པ་ན། “བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་ཨོ་རི་སར་(Orissa)
ཐེབས་སྐྱབས། དོན་གཅོད་ཁང་དུ་གཏུག་ལུས་ཀྱིས་བཞེས་སྐྱབས་རྒྱ་གར་ཅིག་བཏེགས་བཞེས་གནང་སྐྱབས། དེར་ངཚོ་དོན་
གཅོད་དོལས་དང་། གཞིས་ཆགས་ཀྱི་འགོ་གཙོ་ཚང་འཛོམས་ཡོད་སར། འདུག་གཞུང་ནས་ང་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ཐིམས་སྐྱོར་
གནང་འདུག་ཀྱང་། ཡགོང་ས་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་ཆེ་བཀའ་འདྲི་ལ་བཞེན་ནས་བཅོམ་གྲོལ་ཐོབ་བྱུང་གསུངས་བྱུང་”ཞེས་དང་།
སྐྱབས་ཆེ་བ་དུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་འོར་བུ་མཚོག་གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་དངོས་སུ་
གཟིགས་པ་སོགས་དོམ་ཚང་བའི་གཏམ་དུ་མ་ཞིབ་ཏུ་བྱིས་འདུག་ཀྱང་མངས་སུ་དོགས་ནས་འདིར་མ་དངས། ལོག་
སློན་གྲུ་གྲུའི་བསམ་སྐྱོར་ཅན་དུ་མས་དེ་ལས་ཀྱང་ཚབས་ཆེ་བའི་དགོག་གཏམ་སྟེ་ལ་བའི་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་
1979 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 29 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་གཞིན་རུའི་འགན་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་ལ།

སྐབས་དེར་གནས་ཚུལ་མགོ་མ་འཚོས་པར་དགོག་གཏམ་དཔྱད་འཕྱིང་བྱེད་པ། མགོ་མ་འཚོས་པའི་གཏམ་འཆལ་སྟེལ་
བ་དེ་ཚོའི་གསལ་མི་ཡོང་བ་དང་ཉུང་ཅམ་ཡོང་བའི་དོ་ལྷན་བྱེད་དགོས། རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་པའི་ངཚོ་ཐོད་རིགས་རྣམས་
ཚོལ་ཁ་དང་ཚོས་ལུགས་ཐོག་ནས་འཐེན་འཁྲུང་མི་བྱེད་པའི་སྐོར་ཡག་ཐག་ཚོད་ཡོད་ན་ཡང་། ད་དུང་དོན་མེད་ཀྱི་སྐྱད་
ཆ་ཐན་བུ་ལྟགས་ཡོང་གིན་འདུག །དགོག་གཏམ་སྒྲོ་ལ་ཤར་མི་སྐབས་པ་དེ་འབྲ་ཡང་བཤད་འདུག །ངཚོ་ཐོད་གཞུང་གི་
སྐྱིག་འཇུགས་འདི་ལ་བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་སྤྲོན་གསལ་ཅན་གྱི་སྒྲ་མ་དེ་ཚོ་དགོང་བའི་ལས་འགན་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དང་།
རང་བཅོམ་ལས་འགུལ་གྱི་དདུལ་སྟེ་སེལ་(དང་སྐྱབས་དབྱེད་ལུས་)ཞིག་བསྐྱུས་པ་དེ་ཚོ་ཡང་སྒྲ་མ་དགོང་བའི་དོན་དག་
ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ཐོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་ཚོལ་ཁའི་འཐེན་འཁྲུང་བྱེད་པ་དང་། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་འཐེན་འཁྲུང་བྱེད་
ཀྱིན་ཡོད་པ་གནས་ཚུལ་དོམ་ཞིག་ཡིན་ན་ཁག་ཡོད་པ་མ་རེད། ནད་མ་ཁྲོགས་པའི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་རེད། ཇི་ལམ་
ལ་ཡང་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་དགོག་གཏམ་དེ་འབྲ་བཤད་ཡོང་དུས་ཏེ་ཅང་ཐབས་སྐྱོ་པོ་རེད། བསམ་མེད་རེ་བྱུང་གིས་
བཤད་པ་དེ་མཐའ་འཁྲོལ་ཐབས་མེད་ན་ཡང་། སྤྱིར་བཏང་མང་ཚོགས་ཀྱི་སེམས་ནང་ལ་ག་རེ་ཡིན་ནས་བསམས་ནས་
རྣམ་རྟོག་སྐྱེ་གཞི་དེ་འབྲ་བྱུང་ན་ཐབས་སྐྱོ་པོ་རེད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2004 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 7 ཉིན་ཨོ་རི་ས་གཞིས་
ཆགས་སུ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

¹⁵⁴ 2000 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 1 ཉིན་ཚོས་བརྒྱུད་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་སྟེང་སྐྱབས།

བཅོམ་བྱོལ་ནང་དེ་སྔ་ཚོ་ཁག་བརྒྱ་གསུམ་ཟེར་བའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་འབྲུང་ཡོད། དེ་སྐབས་བོད་གཞུང་ནས་དགེ་ལུགས་
པར་ལྟ་སྦྱོང་བྱེད་པ་ལས་ཚོས་ལུགས་གཞན་ལ་ལྟ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་མ་དེད་ཅེས་འཕྲོག་བཤའ་བྱི་སླེང་གཞི་བཟོ་མཁན་གྲུང་
ཡོད། ཀམ་ས་སྐྱ་གོང་མ་སྐྱ་ཆེད་སྤྲོད་ལ་སྐྱུན་གཞི་བཞེས་ཏེ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པ་དེད། ཡང་དེའི་
སྐབས་བོད་གཞུང་གིས་བཀོད་པ་དེད་ཅེས་ཁུངས་ལུང་གཏན་ནས་མེད་པའི་ཚུད་སློབ་བྱས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སླུལ།

སྤྱི་ལོ་ 2008 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 2 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “སྔོན་མར་ཨ་ལོ་ཚོས་མཛད་ཀྱིས། རྒྱལ་དབང་
འདི་ཉིད་དགེ་ལྡན་པའི་བསྟན་པ་བསམ་བཞིན་དུ་བསྐྱབ་པ་ལ་སློན་ལམ་བརྒྱབས་ཏེ་སྤྱི་བ་མིན་ནམ་ཞེས་བྲིས་ཡོད།” ཅེས་
གསུངས་པ་ལྟར་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྒྱར་ཅམ་ལ་ཡང་འཆར་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་མང་དུ་བྱུང། གང་ལྟར།
འདིར་བརྗོད་པ་དང་མ་བརྗོད་པའི་བོད་རིགས་རྣམས་གཞིར་ཚུད་པ་རྣམས་ལས་མང་ཅམ་ཞིག་ཀྱི། གོང་དུ་བཤའ་བ་
ལྟར། ཐོག་མའི་དུས་སུ་བོད་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་དཀའ་སྤྲུག་མི་བཟད་པ་དང་དུ་སྤངས་པའི་བོད་ཞེན་ཅན་ཡིན་ཡང་།
སྤྲོད་མར་སློན་ལས་དུས་སུ་སློན་པའམ་སེམས་ཚོར་ངན་པའི་མགོ་ལོན་མ་བྱུབ་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་ལྟ་བུར་
གྱུར་བ་ནི་ཉ་ཅང་སློ་དགོས་པའི་གནས་ཡིན། དེ་ལྟར་བཅོམ་བྱོལ་དུ་གནས་པའི་མི་ལོ་འདི་དག་གི་རིང་། འགའ་ཤས་
ཀྱིས། རྗེ་འབངས་གཞུང་གསུམ་ལ་ལྷག་བསམ་དག་མིན་དང་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མེད་རྗེ་ལྟར་ཡང་། ཐོག་མའི་ཆར་
འགའ་འཛོལ་ཆེན་པོ་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྲུལ་མཐུད་ལམ་ལོར་སློབ་ཤེས་བྱེད་མ་བྱུབ་པའི་ཚུལ་བོད་མིའི་ཡིག་རྒྱ་
གཉིས་ན་གསལ། དེ་དག་ལས་ཀྱང་མཐོ་བ་རྣམས་བྱུགས་མི་སློ་བ་དང་བར་མ་རྣམས་ཡི་ཐང་ཆད་པ། དམའ་བ་དག་
སེམས་སློ་དགོས་པ་ནི་སླེར་ནད་ཀྱི་དབང་གིས་ཅི་མི་སྤྲུལ་པར་དགོག་གཏམ་ཆད་ལས་བཞུལ་བ་སླེལ་བ་དང་། བྱས་
བྱས་པའི་མཐར་ཆུ་དམར་ནག་གི་རྩས་ལོག་དུ་ཚུད་པ་དེ་དེད། གལ་ཏེ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་
སྐྱུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་དེབ་ཞན་བརྒྱ་ལྷག་བཞུལ་བ་རྣམས་དང་། དེ་ལས་མང་བའི་མི་ལོ་བརྒྱ་དུག་
ཅམ་ཀྱི་རིང་གནང་བའི་བྱིས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཁག །ལོ་ངོ་དུག་ཅུ་ལྷག་གི་རིང་བཀའ་ཚོས་ཀྱི་ཞར་དང་ཞོར་ནས་ཐེབས་
པའི་བསྐྱབ་བྱ་ལམ་སློན་དང་གསལ་བཤའ་སོགས་དེ་དེ་བཞིན་ཉན་སློབ་བྱུབ་ན། སྔ་དུས་ཀྱི་སློ་གནས་མང་པོ་ཞིག་
དང་མཛད་དཀའི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་མང་ཅམ་ཞིག་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུབ། དེ་ལྟ་བུར། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་
སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་འདི་ལོ་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོའི་སློན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྤྱི་བསམ་ཀྱི་གསུང་ཚོས་
སྐབས་སུ།

དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། ལུབ་པས་ཉོན་མོངས་དག་གཟིགས་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་དང་འབྲེལ་གང་ཟག་མིན། ། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། འཛོལ་བྱ་སྤིང་འདིའི་སྤང་ལ་རྣོག་བྱ་བཟོ་མཁན་དང་། ར་ཚོ་བོད་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ནའང་རྣོག་བྱ་བཟོ་
མཁན་དེ་ལ། དེ་དག་ནི་མི་ཤེས་པ་དང་ཆགས་སྤང་གི་དབང་གིས་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁག་མེད་ཅེས་བསམས་ནས་ཉོན་
མོངས་ལ་སློན་དུ་ལྟ་དགོས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ལ་སྤང་བའི་སློ་སྤྱི་བ་ན་མ་

འགྲིག་པ་རེད། ཅེས་བོད་མིར་གསོད་རླུང་བཅོམ་གསུམ་བྱེད་མཁུག་རྣམས་ཀྱང་སྐྱབས་འོག་ནས་
འདོད་བ་ནམ་ཡང་མི་རླུང་བའི་ཚུལ་བཀའ་སྦྲུལ་ན། བོད་ཀྱི་རིགས་སྲུ་གཏོགས་པ་དག་ནི་སློམ་ཅི་འཚལ། དེ་ཡང་
ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པས་ཀྱང་། འདི་འདིར་སེམས་ཅན་སྐྱོན་མིན་གྱི། །འདི་ནི་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྐྱོན་
ཞེས། །རྣམ་པར་དབྱེད་ནས་མཁུག་པ་རྣམས། །སེམས་ཅན་དག་ལ་འཇུག་མི་བྱེད། ཅེས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་
མཁུག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚུལ་ལུགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཉེ་ཚུལ་དེ་བཞིན་དུ་གོ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བྱ་
བ་དང་བྱེད་པ་པོ་གཉིས་གཅིག་ལྟ་བུར་མ་བྱས་པར་བྱ་བ་དན་པ་ལ་གདོང་ལེན་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་དགོས་ཀྱང་། དེ་
བྱས་པའི་བྱེད་པ་པོ་གང་ཟག་དེ་ཉིད་ལ་བཅེ་བ་བསྐྱོམ་རྒྱ་དེ་ཐབས་མཚོག་ཡིན་¹⁵⁵ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས། གང་
ལྟར། ཡགོང་ས་མཚོག་ལྟ་བུའི་བཟོད་པའི་ཉམས་ལེན་པ་མཐར་སོན་པ་ཞིག་མིན་ན། དཀའ་རྙོག་འདི་དག་གི་ཁོད་སྦྱ་
མཐུད་དབུ་མིང་གི་སྐྱབས་འགན་བཞེས་སྐབ་མཁུག་གཞན་ཞིག་ཨི་ཡོད་སྟེ་ལ་ཉམ་པ་ཉམ་ཏུ་འཆར་རོ།།

དོམ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་གྱི་
ལམ་སྟོན།

སྤྱི་རྗེར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ཚོས་སྤྱི་དུ་མཚན་འགན་དངོས་སྲུ་བདག་
གིར་བཞེས་མ་ཐག་བ་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1950 ལོ་མཇུག་ཅུམ་ལ། རྒྱ་མིའི་གདུག་སྤོད་ཀྱི་དབང་གིས་སློབ་ཕྱོད་དུ་ལྟ་ལྟན་ནས་
ཐེབས་ཐོན་གྱིས་གོ་མོང་ཐེབས་དགོས་བྱུང་ཞིང་དེ་གར་བཞུགས། སྐབས་དེར་མགོན་པོ་མཚོག་དགུང་ན་སྟ་ཡང་
བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཚན་འགན་ཆ་ཚང་སྐྱུ་སྒྲུ་ཏུ་བབས་ཡོད་པས་གང་ཅིར་སྐྱབས་སྟོབས་ཆེན་པོས་གདོང་ལེན་
བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་གནང་ཡང་། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་མི་འདོད་པའི་བྱ་བ་སྐྱོམ་གསུངས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་
བསྐྱབས་པས་དེ་སྲུང་བཞུགས་ཐབས་མེད་པའི་རྣམ་པ་མངོན་གསལ་དུ་གྱུར་ཉེ་མཐར་འབྲེལ་གྱི་གདམ་ཀ་གཉིས་
ལས་མེད་པར་གྱུར། གདམ་ཀ་གཅིག་ནི། རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ། གཞན་དེ་ནི་ཕྱིར་སྐྱུ་ལྟན་དུ་ཐེབས་ནས་རྒྱ་
མི་དང་ལྟན་དུ་འགྲིག་ཐབས་གནང་སྟེ་བོད་འབངས་རྣམས་ཉེན་ཁ་ལས་སྦྱོབ་གང་སྐབ་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། སྐབས་དེར།
ཞབས་འབྲིང་འགས་ཡགོང་ས་མཚོག་ཕྱིར་སྐྱུ་ལྟན་དུ་ཐེབས་ན་སྐྱུ་ལྟན་ཉེན་ཆབས་ཆེ་བས་ཅིས་ཀྱང་རྒྱ་གར་དུ་

¹⁵⁵ སྐབས་ཤིག་ནེུ་ཟེ་ལན་ཏེ་(New Zealand)ལ་གཞོན་སྤྱིས་འདུས་པའི་མི་དམངས་ལ་དབྱིན་སྐད་ཐོག་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་གནང་སྐབས།
“བྱ་བ་དང་བྱེད་པོ་གཉིས་སོ་སོར་སྟེ་སྟེ་བྱ་བ་དན་པ་ལ་གདོང་ལེན་བྱེད་ཀྱང་བྱ་བ་དན་བྱེད་པ་པོ་ལ་དན་སེམས་མི་སྤྱེད་པ་ནི། forgiveness(དགེལ་
ཡངས་བཟོད་བསྐྱར་)ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་”ཞེས་བཀའ་སྦྲུལ་ཏེ། དབྱིན་སྐད་དུ་སྐྱུ་ལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཁག་ཏུ་སྐྱུ་བོའི་ཉིན་རེའི་འཚོ་བ་དང་འབྲེལ་ཞིང་
དུས་སྐབས་ལ་མཁོ་བའི་ལམ་སྟོན་དམིགས་བསལ་བ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད།

ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱར་དགོས་པའི་ཚུལ་ལྟས་པ་དང་། འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཕྱིར་ལྷན་ལྷན་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་ཚུལ་ལྟས།
གདམ་ཀ་གཉིས་ལ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་གཞི་ཡང་ཕལ་ཆེར་ཐ་དད་དུ་གྱུར། གནས་སྐྱདས་དེ་ལྟ་
བུའི་འོག་དོལ་རྒྱལ་དང་ཐོག་མར་འབྲེལ་བ་བྱུང་བར་མཛོལ་ཉེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

སྐབས་དེར་ངོས་ལྷན་ས་ནས་ཤོ་མོར་འགྲོ་དགོས་སྒོ་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས། གནས་ཚུང་སྐྱེ་ཉེན་དང་དགའ་
གདོང་སྐྱེ་ཉེན་གཉིས་ཀ་ཆིབས་ཞབས་ཁོངས་སུ་མེད། དེ་དུས་གནས་དགའ་གཉིས་ལ་འཆར་ཅན་ལོ་གསོལ་དབྱེར་
གསོལ་དགུན་གསོལ་གི་སྐྱེན་འབྲེན་མ་གཏོགས་དམིགས་བསལ་གཟེམ་ཚུང་སྐྱེན་འབྲེན་བཏང་ནས་ཉེ་ལོ་བྱས་པ་
སོགས་གང་ཡང་བྱུང་ཡོད་པ་མ་ཤིང་། མ་གཞི་དེ་ཕན་ཆད་ཀྱི་ངོས་ཀྱི་གནས་སྐྱདས་དེ་སྐྱེ་གྱུ་ཚུང་ཚུང་ཞིག་འཆར་
ལོངས་བྱེད་པའི་སྐབས་ཤིག་ལོ། སོ་སོས་བསམ་སྒོ་བཏང་སྟེ་རང་དབང་གི་ཐོག་ནས་ལྷན་གནས་ཚུལ་ཕར་བཞག་སྟེ་སྤྱིར་
བཏང་ཡང་ངོས་ཀྱིས་དེ་ཅམ་བསམ་སྒོ་འཁོར་བྱུང་གི་ཡོད་པ་མ་ཤིང་། གང་ལྟར་ཡང་སྤྱིར་། སྐབས་དེར་གནས་དགའ་
གཉིས་མེད་པ་དང་། ཚུར་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཤོས་མཐུན་བྱེད་རྒྱུས་མཚོན་པའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
ལས་བྱེད་ཚོའི་ཁོངས་ནས་ཕར་ལྷན་སར་ལོག་དགོས་ཟེར་མཁན་ཁག་གཅིག་དང་། ཚུར་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་དགོས་ཟེར་
མཁན་ཁག་གཅིག་སོགས་ཐག་གཅོད་ཉ་ཅང་བྱེད་ཁག་པོའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་བྱུང་། དེ་འདྲའི་སྐབས་ལ་འདུལ་འཛིན་
སྐྱེ་ཕེབས་ཡག་པོ་ཞིག་འཁྲིམ་དེར་ཡོད་ཅིང་། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ངོས་རང་གི་ངོས་ནས་རྗེ་པོ་ལོང་ལ་དད་པ་ཆེན་པོ་
ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞེན་ཁོག་དང་སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་ཞིག་ཆགས། སྐབས་རྗེ་མི་བྱང་འཛིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་ཐུགས་
མཉེས་པོ་གནང་གིན་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་གང་ལྟར་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་འཕྲད་དེ་མཐའ་མར་གྲོ་མོར་
གཟེམ་ཚུང་དུ་འདུལ་འཛིན་(ཞེ་བ་)སྐྱེན་འབྲེན་ལྟས་པ་ཤིང་། སྐྱེན་འབྲེན་གཏོང་བའི་སྐབས་ལ། དགའ་ལྷན་ལྷན་བརྒྱུ་མར་
སྐྱེན་ལྷན་ལྷན་གསལ་རྟ་བསྐྱོན་ནས་འདོན་གྱིན་འདུག ། སྐྱེ་ཕེབས་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་ཆོས་གོས་རྣམས་སྐྱར་དང་པམ་ལྷ་
བཞེས། ཡིན་མཛོག་ཁ་པོ་འདུག ། ཁོངས་ལ་ཕྱོགས་ནས་སྤོང་པོ་འབྲེལ་བ་ལྟར་ཐུག་འཆལ་གྱིན་འདུག ། ལྷང་འབྲེད་དོགས་
གཅོད་ལྟས་པའི་སྐབས་ལ་གང་ལ་གང་འཆམས་གསལ་པོ་འདུག ། ཐེངས་ཤིག་ད་ལྟ་དགའ་ལྷན་དུ་རྗེ་འཛིན་པོ་ཆེར་
དགོངས་སྒྲོར་ལྟས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་ཐག་ཚོད་མཛོག་ཁ་པོ་དང་། ཡིན་མཛོག་ཁ་པོ་གསུངས་བྱུང་། དེ་ནས་གྲོ་མོ་
ནས་ལྷ་སར་ལོག་ཁར་རྒྱལ་ཆེན་བསྟེན་རྒྱུའི་བསམ་ཚུལ་ལྷགས་ཆེ་དུ་ཕྱིན་ནས་དུང་དཀར་དགོན་པའི་ཆོས་ཆེན་ནང་
ལྷགས་ལྷན་ལྷན་པོ་སྐྱེན་འབྲེན་ལྟས། དེ་ལ་རྒྱལ་ཆས་གསལ་བ་བཟོས་ནས་ལུལ། ཐོག་མར་རྒྱལ་ཆེན་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོང་
སྐྱདས་དེ་འདྲ་བྱས་ནས་བྱུང་བ་ཤིང་།¹⁵⁶ ཅེས་རྗེ་ལྟར་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བ་ཐོག་མ་བྱུང་སྐྱདས་བཀའ་སྐུལ་ཅིང་།

“གྲོ་མོ་དུང་དཀར་དགོན་པར་འབྲེལ་པོ་རྒྱལ་ཆེན་སྐྱེ་ཕེབས་རྒྱ་དང་། འདུལ་འཛིན་ཞེ་བའི་སྐྱེ་ཕེབས་རྒྱ་ཡོད་པ་ཤིང་།” ཅེས་དེ་
གར་རྒྱལ་ཆེན་ཞེ་བྱ་གཉིས་ཡོད་ཚུལ་ཡང་གསུངས། མགོན་པོ་མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་རྗེས། ཐོག་མར་དོལ་རྒྱལ་
ཀྱི་སོག་གཏད་ལྷ་ཅེས་གནང་ཡང་རྗེས་སོར་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་ན་མི་འགྲིག་པའི་ཚུལ་
སྐྱེན་དུ་གསོལ་བ་ནི། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

¹⁵⁶ 1978 ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 13 ཉིན་རྣམས་ལྷན་པོ་སོགས་པོད་མི་ལྷན་ཤིག་ལ་གསུངས།

དྲ་རམས་ས་ལའ་བསྐྱབས་ཚེར་(སྤྱི་ལོ་1960)ཙམ་ཞིག་ལ་ངོས་ཀྱིས། སྐབས་རྗེ་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་སློབ་ཀྱི་གཏན་ལུ་འདོད་བྱུང་བས་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་སྙན་སེང་ཡང་ཉུས། སྐབས་དེར་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་མི་འདི་ཡིན་ངོ་ཆ་གསལ་བོ་མི་འདོད་པ་ཞིག་གིས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དགའ་ལྷན་པར་རྗེས་སྤྱོད་དགའ་པོ་ཞིག་ལུ། མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་སློབ་ཀྱི་གཏན་ལུ་སྐབས་ལམ་རིམ་སྤྱད་དཔེ་ཞིག་དགོས་རྒྱུར་སྐབས་དེར་དཔེ་ཆ་དེ་གནང་གི་ཡིན་ཞེས་གྲགས་པར་བཞག་ཤིང་འདི་ནས་སྤོང་ཁར་ Swarg Ashram ལུ་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྤོང་ལ་སློབ་ཚུར་(སྤྱི་ལོ་1968)ཙམ་ཞིག་ལ་གནས་ཆུང་དང་དགའ་བོ་དོང་གཉིས་སྤྱན་འདེལ་ཞིག་གི་སྐབས་གནས་ཆུང་གིས་“ཨ་སྤྱས་འབྲུམ་པོ་”བཞེན་པ་དེ་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་ཅེས་གསུང་གིན་འདུག། རོས་ཀྱི་བསམ་པར་ཨ་སྤྱས་འབྲུམ་པོ་ཟེར་བ་དེ་སྤྱི་གོང་མའི་སྐབས་རྒྱལ་ཆེན་ལུ་གསལ་ལྷན་ལ་ཟེར་བའི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པ་དེ་གསུང་གིན་ཡོད་དམ་སྤྱུམ་སྟེ་གནས་ཆུང་ལ་དྲིས་པས་དེ་ཡིན་གསུངས་བྱུང་། དེ་ཡིན་ན། དེང་སང་རྒྱལ་ཆེན་སྟེན་མཁན་མང་པོ་དེད། གནས་ཆུང་ཚོས་སྤོང་གི་ཞལ་ནས་རྒྱལ་ཆེན་བཞེན་ན་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་གསུངས་ན་མི་མང་པོའི་སེམས་ནང་ལ་དམ་ཚིག་སེམས་ལྟ་འགྲོག་ཀྱི་དེད། ཞལ་ཁ་ཁར་བཞུགས་ན་ཡག་གི་དེད་ཅེས་ཉུས་པ་ཡིན། ལགས། ཞེས་གསུངས་ཏེ་དུས་དེ་ནས་བཟུང་བ་ཚོད་ལྷ་མའི་ཞལ་ལུང་གི་དེབ་སེང་པོ་དེ་སྟོན་སྟོན་བར་དུ་ཉེ་ལམ་པོ་འདུན་བཞུད་ཀྱི་དེང་ཚིག་གཅིག་ཀྱང་གསུངས་མ་བྱུང་།¹⁵⁷ ཞེས་

བཀའ་སླུལ། པ་ཚོད་ལྷ་མའི་ཞལ་ལུང་ཞེས་པ་ནི་<<བསྟན་སྲུང་རྟོ་རྗེ་ཤུགས་ལྷན་ཅལ་གྱི་བྱང་བ་བཟོད་པ་པ་ཚོད་ལྷ་མའི་ཞལ་གྱི་བྱུང་ཅི།>>ཞེས་པ་སྟེ། འགྲི་བ་པོ་སྤྱས་གནས་གང་དུ་དུས་ནས་ཀྱི་ཆེ་མཇུག་གྲུབ་པར་བྱས་པ་ནི་དེབ་སེང་པོའི་མཇུག་གྱུང་དུ། “དེ་པོ་དགའ་ལྷན་པའི་བསྟན་པ་ལ་ཤེས་ནས་མོས་པ་ཐོབ་པའི་ཤུགས་དགོ་སྤོང་དགའ་ལྷན་ཤར་ཅེ་རྗེ་སྤྱད་སྤྱུལ་མིང་པ་སྤོང་བཟང་དཔལ་ལྷན་བསྟན་འདོན་ཡང་རྒྱས་སུ་འབོད་པའི་སྤོམས་ལས་པས། དབ་རྒྱལ་སུན་མོང་ཞེས་པ་ལུགས་པོ་མི་འདོད་པོ་བཞེན་སྤོང་བའི་དམར་སྤོངས་རྩོགས་པ་གསུམ་པའི་ཉེན་(སྤྱི་ལོ་1970ལྷ་བ་9ཚེས་30)འབགས་ལུལ་མ་རྗེ་པར་རྗེ་ཤེས་ཁོངས། པ་ཆ་མ་དེ་ཞེས་མཐུ་དེ་མེས་སྤྱུ་འབྲུལ་གྱི་བཀོད་པ་དུ་མ་བསྟན་པའི་གནས་སུ་གཤགས་པའི་སར་རང་ཤག་གར་འདུག་སྤྱིད་པའི་མོང་ཁེར་དུ་ལྷ་བསྐྱར་བཟུངས་པའི་ཆེ་མཇུག་གྲུབ་པར་སྤྱད་པ་འདིས་དེ་པོ་དགོ་ལྷན་པའི་བསྟན་པ་སྤོངས་ཀྱི་ཉེན་དང་ཞེར་རྒྱས་པར་གྱུར་ཅིག་གུ”ཞེས་གྲིས་འདུག་ལ། དཔེ་དེབ་དེ་པར་སྤྱུན་བྱེད་པོ་ནི། ར་གོང་ས་མཚོག་གིས། “པ་ཚོད་ལྷ་མའི་ཞལ་ལུང་ཞེས་པའི་དེབ་དེ་སྟེན་ལུང་གྲག་གི་དུ་མཚོད་ལགས་ཀྱིས་པར་སྤྱུན་བྱས་ཏེ་སྟོན་འདུག་ཤིང་སྤྱན་བུ་རོས་ཀྱི་སྤོང་བར་ཕྱིན་མ་སོང་”ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལས་ཤེས་སོ།།

དེ་ལྟར་གནས་ཆུང་གི་བཀའ་ལུང་ལུལ་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་སློབ་ཀྱི་གཏན་ལུ་བཞེད་ཀྱི་སྤྱགས་འདུན་ལ་འགྱུར་སྤོང་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ། བཀའ་སྤོབ་ལས།

དེ་འདྲ་ཡིན་ཙམ་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་སློབ་ཀྱི་གཏན་ལུ་རྒྱ་རྒྱ་མི་འདུག་བསམས་ནས་སློབ་ཀྱི་གཏན་ལུ་སེད། རོན་ཀྱང་། ལམ་སེང་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་པོ་ཞིག་མེད་ཙམ་གསེང་གོང་རིན་པོ་ཆེ་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་བསྐྱར་ཞིག་བྱུང་བར། བར་ལམ་

¹⁵⁷ འདི་དང་གཤམ་གསལ་དག་དོས་རྒྱལ་དང་འགྲེལ་པའི་སྤོང་དོར་བཀའ་སྤོབ་དེབ་དང་པོ་ལས་བྱུངས།

གནས་ཚུལ་འདི་དང་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་གིན་འདུག་ཅེས་གནས་ལུགས་ཆ་ཚང་ཞུས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ངོས་གྲིས་གསེར་
ཀོང་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་ལམ་སློན་གྱི་ཞལ་ལུང་ཞུས་པའི་སྐབས་ལ་ཡིན། གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་གཉིས་གྲིས་
གསུང་ཚོས་གྱི་བར་ལ་གསོལ་རྩ་མཚོད། བཀའ་མོལ་ཞུས་སྟེ་དཔེ་སྐབས་ལ་ཐོག་ཁའི་སྐྱེད་ལ་རྩོམ་ཞིག་ཐག་སེར་
གཞུས་ནས་ཐག་སྐྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང། དེའི་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་འདི་དང་འདི་འདྲའི་གནས་ཚུལ་
བྱུང་སོང། ད་གང་འདྲ་བྱས་ན་ལེགས་ཞེས་དགོངས་སྐོར་ཞུས་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་ལོན་ཏུ་
གལ་ཆེན་པོ་རེད། སློབ་གཏང་མ་ཞུས་ན་ལེགས་ཞེས་གསུངས་བྱུང། སློབ་གཏང་རིན་པོ་ཆེར་སློབ་དུ་སློབ་གཏང་ཞུ་རྒྱུའི་
སྣེན་སེང་ཞུས་ཐོབ་སྐབས་སློབ་གཏང་རིན་པོ་ཆེ་རང་ལ་གནས་ལུགས་རི་བྱུང་གསལ་པོ་བྱས་ཏེ་ཞུས་ནས་ད་ཆ་སློབ་གཏང་
ཞུ་གི་མིན་ཞེས་མཚམས་འདྲི་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སླུལ། སྐབས་དེར་སློབ་གཏང་མི་ཞུ་བར་ཐུགས་ཐག་ཚོད་
ཀྱང་། “པོ་གསོལ་འདོན་རྒྱ་དང་། བམ་རྒྱུན་འཕྲིན་བཅོལ་འདོན་རྒྱ་གཉིས་ལ་འགྲུར་བ་གང་ཡང་མ་བཏང་བར་འཆར་ཅན་
རང་བྱས་པ་ཡིན”ཞེས་ཀྱང་གསུངས། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དང་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་བར་གྱི་འབྲེལ་
བ་སོགས་ནི་<<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས།

སློབ་གསུང་གཅིག་ནས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་གནས་ཚུང་གཉིས་གྱི་ལས་དོན་སྐྱབ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་ན་ཡང་། བོད་
དོན་གྱི་འགན་ཁུར་ལ་ཁྱད་པར་གཏན་ནས་མེད། ངོས་གྲིས་འགན་ཁུར་ནི་ཞེ་བའི་ཐོག་ནས་མགོ་འཁྲིད་བྱེད་རྒྱ་དང་།
གནས་ཚུང་གི་འགན་འཁྲིའི་སྐྱེད་མའི་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་དཔག་པོའི་རྣམ་པ་མཛད་རྒྱ་དེ་རེད། གང་ལྟར། དེད་གཉིས་གྱི་
བསྐྱབ་བྱ་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་ཡང་། འབྲེལ་བ་ནི་དམག་སྲི་དང་དེའི་གཤམ་འོག་གི་དཔོན་རིགས་གྱི་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ།
གནས་ཚུང་གིས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཕྱག་འཚལ་དགོས་པ་ལས་ངོས་གྲིས་གནས་ཚུང་ལ་ཕྱག་མི་འཚལ། དེ་ལྟ་ན་
ཡང་། དེད་གཉིས་སློབ་པོ་ལྟ་བུ་སེམས་ཐག་ཏུ་ཅང་ཉེ། ངོས་རང་ལོ་ན་ལྔ་བའི་སྐབས་གནས་ཚུང་གིས་ངོས་ལ་ཏུ་ཅང་
གིས་མཉེས་པོ་གནང་སྟེ་གཞིགས་སྐྱོང་ཚད་མེད་གནང་བ་དེ་ནི་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་པ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། ངོས་
གྲིས་གཟན་ཤམ་ཚུལ་བཞིན་དུ་མ་སྐྱོན་པ་གནས་ཚུང་གིས་གཞིགས་ཆེ། དེ་མ་ཐག་ཐེབས་ཏེ་སྟོན་འགག་དང་གཟན་

སྐྱོན་སྣངས་བཅོས་པ་སོགས་གནང། ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 23 ཉིན། “སྤྱིར་
བཏང་མིའི་ནང་ནས་གནས་ཚུང་ལ་རྒྱལ་ཡོད་ཆེ་ཤོས་གྱི་མི་ངོས་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ངོས་ལ་རྒྱལ་ཡོད་ཆེ་
ཤོས་དེ་ཡང་ཕལ་ཆེར་གནས་ཚུང་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། ... གནས་དགའ་གཉིས་དང་། ལྷག་བར་གནས་ཚུང་འདི་དོན་
དག་འགངས་ལ་ཐུག་པའི་སྐབས་ལ་ཡིད་ཆེས་འཕེར་ངེས་བསྐྱབ་པ་མེད་པའི་ཐག་ཚོད་པོ་ཞིག་རེད།” ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་
1980 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 18 ཉིན། “ད་ལྟ་གནས་འདིའི་ཁ་འོག་ལ་གནས་ཚུང་ལ་རྒྱལ་ཡོད་ལས་ལྷག་པ་ཡོད་པ་མ་རེད།”
ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1983 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 8 ཉིན། “དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་ནང་ལ་རྒྱལ་པོ་སྐྱ་ལྟ་དེ་ས་ལམ་གྱི་
རྒྱུགས་པ་མཐོན་པོར་བསྐྱབས་པར་གསུངས་འདུག”ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སླུལ། རྣམ་ཐར་དེ་ཉིད་དུ་དེའི་ཚུལ་གཏན་ཚིགས་
དང་བཅས་ཏེ་གསལ་བར་གསུངས་འདུག་ཀྱང་འདིར་མ་གྲིས། འོ་ན། འབྲེལ་བ་གནང་ལུགས་རི་ལྟར་ཡིན་སྟེ་ལྟ་བུ་
སྤྱི་ལོ་ 1986 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 3 ཉིན།

རྒྱལ་པོ་སྐྱེ་ལྷ་ལྷ་བྱ་ལེས་པ་དོན་ལ་རྒྱལ་བ་རིགས་ལྡེ་རྣམ་སྐྱེལ་ཡིན་པ་རེད། ཉན་ཉན་ཡིན་གྱི་རེད། ཡིན་ནའང་། ལུན་
མོང་གཏུལ་གྱི་ལྷ་དོང་དགོས་པ་རྒྱ་མཚོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་རྟེན་གསུང་པའི་ཚུལ་དུ་བཞེངས་པ་ཡིན་དུས། ང་
རང་ཚོ་འཛིག་རྟེན་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བསྟེན་ཚུལ་དེ་རྟེན་གསུང་གི་སྤྱིར་བཏང་གཞིར་བཞག་ཐོག་ནས་བསྟེན་དགོས་པ་མ་
གཏོགས་པའི་དོན་ལ་ཅིག་རེད་ཟེར་ནས་མགོ་འབྲུལ་ལུས་འབྲུལ་ཞུས་ན་མི་འགྲིག། ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས།
དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དང་རྒྱལ་མཚོག་ན་རིམ་བར་ལ་ལུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014
ལོའི་ལོ་མཇུག་འབྲས་སྤྱདས་སུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

དགོ་འདུན་གྲུབ་པ་ནི། གྲུ་བ་གྲུ་རྒྱུ་ལྷན་ཚུང་ཚུང་མཁའ་པའི་ཡང་ཅེར་སོན་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་ཆེ་
སྤང་གྱི་དངོས་སློབ་ཀྱང་རེད། [དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་]སྐྱེ་སྤྱི་གོང་མ་ཚོ་དང་ཡང་ལུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་
ཐག་ཚོད་པ་རེད་ལ། ལྷན་པས་ཤིག་ཁོང་གིས་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་གསལ། དེ་ལྟར་དགོ་འདུན་གྲུབ་པའི་སྤྱད་མ་ཟེར་ནའང་
འདྲ། བཀའ་ཉན་སྤྱད་བཅི་ཞུ་མཁན་ཟེར་ནའང་འདྲ་སྟེ་ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། གང་ལྟར། བཀའ་ཤིས་སྐྱེན་
པོ་རྒྱལ་པའི་ལུང་བསྟན་སོགས་མདོར་ན། བཀའ་ཤིས་སྐྱེན་པོ་ཞེས་པའི་སྐྱེན་པོའི་མིང་དེ་ཡང་ལྷ་མོས་བཏགས་འདུག།
[ལྷ་མོ་ནི་]ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགོ་འདུན་གྲུབ་པ་དང་ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ཡང་སྤྱིད་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་
ཡང་སྐྱེ་ཚུང་ཚུང་སྐབས་ནས། ངའི་དགོན་པ་བཀའ་ཤིས་སྐྱེན་པོར་ཡོད་གསུངས་པ་སོགས་སྟོན་གནས་རྗེས་ཤིན་དང་
དག་སྤྱད་སོགས་ཡོང་བསྟན་པ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་རེད། ཉིན་ཞིག་གནས་གང་མའི་སྐབས་མེར་བསྐྱོས་ནས་
བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ། ཞབས་ཕྱི་ཞིག་(ས་རིང་ཀླ་བཞི་བ་)གིས། དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ཚུང་ཚུང་དེ་ལ་སྐྱེ་ཅེད་ཞུས་ཏེ།
ཁོད་རང་གི་སྤྱད་མ་མོ་རེང་མོ་དེར་ཉ་ལས་རྒྱ་གང་ཡང་མེད། སྤྱད་མ་ཟེར་ན། མགོན་པོ་གྲུང་ལྷ་བྱ་དགོས་པ་རེད།
ཅེས་སྟོན་བསྐྱོས་པ་རེད། དེ་ནས་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་དེ་མ་ཁད་ལ། ལྷོ། རི་རབ་སྐྱེན་པོའི་གདན་སྟེང་ན། [རྒྱུང་ནག་
འཚུབ་མའི་གྲུང་གི་ནང་། [རྟེན་རྒྱུང་མེར་གྲུ་བའི་སྟེང་། [ལྷ་ལས་བྱུང་བའི་ནག་མོ་ནི། [ཞལ་གཅིག་ཕྱག་གཉིས་
འཛིགས་པའི་གཟུགས། [ཕྱག་གཡས་དོ་རྗེ་ལེ་ཚོན་དང་། [གཡོན་པར་ཡུངས་ཀར་ཐོད་ཞུག་འདོན། [སྐྱེ་ལ་མི་ལྷགས་
གཡང་གཞི་དང་། [རལ་བ་ནག་པོའི་མོས་གྲོན་ཅིང་། [རྒྱ་འབྲུལ་འཁྲུགས་ཀྱིས་སྟོང་གསུམ་བསྐྱོད། [ཁོད་ཀྱིས་དབྱ་
བགོགས་ཐལ་བར་རྒྱགས།¹⁵⁸ ཟེར་བའི་ཆོགས་བཅད་དེ་ཐོལ་བྱུང་དུ་གསུངས་ཏེ། ངའི་སྤྱད་མ་མོ་རེང་མོ་དེ་འདྲ་ས་
མེད་ཅེས་གསུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ཡང་། དགོ་འདུན་གྲུབ་པ་ལ་རུང་ཟད་མཐོ་འཚམས་བར་ཞུ་མཁན་གྱི་གནས་
རྟེན་རྒྱལ་པོ་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས། དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ཚུང་ཚུང་སྐབས་ལ་གཟིམས་ཏེ་བཞུགས་པའི་སྐབས་དངོས་
སུ་ཡོང་སྟེ་ཞབས་ནས་མར་འཐེན་པ་ན། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོས་ལེ་ཚོན་གྱིས་བརྟེན་གསུངས་པས་གནས་རྟེན་རྒྱལ་པོ་ལག་པ་
ཕུར་ཕུར་གཏོང་གིན་གཏོང་གིན་པོས་ཏེ་ཕྱིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡོད།¹⁵⁹ གང་ལྟར། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དགོ་འདུན་གྲུབ་

¹⁵⁸ གཡང་པ་ཚོས་རྗེས་མཛད་པའི་རྒྱལ་བ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ།

¹⁵⁹ རྒྱལ་བ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་རང་རྣམ་ལས། བརྗེ་རས་ཆམ་དང་སག་ཐེབ་གྲོན་པ་ཞིག་གིས་ངའི་རྒྱང་པ་ནས་འཐེན་གྱིན་འདུག་པ་ལ་དཔལ་
ལྷན་ལྷ་མོ་རྟེན་ལ་ཆེབས་ཏེ་གྲོན་ནས་རྟེན་ལས་བབས་ཏེ་ཁོའི་ལག་པ་ལ་ལེ་ཚོན་བརྒྱབ་པས་ཁོ་ལག་པ་ན་ནས་ཕུར་ཕུར་གྲེད་ཅིང་པོས་སོང་།
ཞེས་སོགས་གསུངས།

པ་ནས་བརྒྱུད་སྟེ་སྐྱོན་མོང་མ་ཡིན་པ་གཉེར་དུ་གཏང་བའི་སྤང་མ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ་ལ། དེའི་འཕྲོ་ཚམ་དུ་ཡང་
རྗེས་གནང་ཞུ་མཁན་རྣམས་ལ། “དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་འི་རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་པ་རིམ་གྱི་གཉེར་དུ་གཏང་བའི་སྤང་མ་ཡིན།
ངོས་གྱིས་འདི་ལྟར་བཤད་ན་ཉམ་པ་ཆ་པོ་དང་མི་བདེ་བའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་འདུག་སྟེ། གང་ལྟར། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སེམས་
ཐག་ཉེ་པོ་བྱས་ནས་བསྐྱེད་སྐྱེས་དུ་བསམ་སྐྱོ་སྐྱོངས་ཨང་། གོང་དུ་ལོ་རྒྱུས་དང་སྐྱེལ་ནས་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན། སལ་ཆེར་
འབྲེལ་བ་ཞིག་འི་ཡོད། ངོས་ལ་བསམ་པ་རྣམ་དག་གིས་སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་བྱས་ཤིང་། དད་པ་དང་དམ་ཚིག་གཡོ་བ་མེད་པར་
བསྐྱེད་ན། ལྷ་མོའི་འཕྲིན་ལས་འབད་མེད་སྐྱོན་གྱུ་བ་ཏུ་ཡོང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཉེ་པོ་མེད་པར་བསྐྱེད་ན། རང་ཉིད་རང་མགོ་
མོན་པ་ཞིག་རང་ཉིད་གྱིས་བྱེད་པ་ལས་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ལ་བསྐྱེས་བཅོམ་རྒྱ་མེད་”ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། འདི་ལྟ་བུ་མང་ཡང་
རེ་ཞིག་བཞག་གོ།

སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་བདུན་ཅུའི་དོན་གྲངས་ནང་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་མང་ཚོགས་
ནང་རྗེ་དག་ཏུ་འཇུག་པའི་མགོ་རྒྱུགས། དེ་ཡང་རྗེ་སྣང་རིན་པོ་ཆེས་གྲིས་པའི་རྒྱལ་ཤ་སེར་པོ་ཅན་གྱི་དེབ་དེའི་ནང་
དགོ་ལུགས་པ་སྐྱེ་ཞིག་གིས་སྤྱི་ཚོས་སོགས་བྱས་ན། དོལ་རྒྱལ་གྱིས་ཚར་གཅོད་རྒྱལ་མང་དུ་གྲིས་པ་སོགས་གྱིས་
རྒྱུན་བྱས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྒྱུགས་པའི་གྲུ་རུའི་འབྲུམ་ཚོགས་སྐབས་གྲུ་བཅུན་འགའ་ཞིག་
ཚོགས་བཅར་ཞུ་མ་སོད་པ་སོགས་བྱུང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

དེ་ནས་ལོ་ཤས་རྗེས་ཀྱི་ལོ་ 1974 འི་ལོས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ཚོས་བཅུའི་འབྲུམ་ཚོགས་རྒྱུགས་པའི་སྐབས་ལ་དགོ་ལུགས་
པའི་གྲུ་པ་ཁ་ཤས་དང་། ཨ་ཀེ་ཁ་ཤས་ཡོང་ལ་མ་ཡོང་བར་བྱས་བྱུང་། བོད་མི་ཚང་མས་རང་བཅོན་འདོད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་
སྐད་ཆ་རེད། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སློབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་བཞེངས་པ་དང་། འབྲུམ་ཚོགས་འབྲུལ་རྒྱུ་དང་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་
མེར་གྱི་དོན་ལ་མིན། བོད་སྤྱི་པའི་གྲུ་ལ། དུས་ཚོད་སྤྲིགས་མ། ཉག་པོའི་ཕྱོགས་གྱི་མི་དང་མི་མིན་འབྲུང་པའི་རིགས་ཁ་
རྒྱུས་ནས་ཡོང་བའི་སྐབས་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་དམིགས་བསལ་ཡོད་པ་དང་། བོད་འབངས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཀྱང་
ལས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དམིགས་བསལ་ཡོད་པའི་དགོས་པ་རྒྱ་མཚོན་གྱིས་འབྲེལ་བ་དེ་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་
ཆེ་རེད། དེས་ན། ར་ཚོས་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེར་གསོལ་བ་འདེབས་རྒྱ་གཡམ་ཆེན་པོ་རེད། སྤྱི་ལོ་དོན་དག་གཡམ་ཆེན་
དོན་ཆེན་ཞིག་ལ་དེ་འདྲ་བྱས་པ་དེས་མི་བདེ་ཅམ་བྱུང་། དེ་རྗེས་བཟླ་བ་དཔྱད་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་དེབ་ཞེད་སྤང་ཆེན་པོ་
ཞིག་བཏོན་འདུག། བྱས་ཅང་། ཨ་ཀེ་ཚོ་སྤྱི་ལོ་འདུག་ནས་ཡོང་མ་ལུས་པ་རེད་ཅེས་འདོད་མཁན་འདུག། དེའི་རྗེས་བཟང་
གཅོད་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་པ་རྒྱུད་སྤྱི་ཚོས་མའི་ཞལ་ལུང་ཟེར་བའི་དེབ་སེར་པོ་དེ་མཚོང་བྱུང་། རྗེ་སྣང་རིན་པོ་ཆེས་ངོས་ལ་
གསང་བ་བྱས་པ་རེད། ངོས་གྱིས་བྲུ་བཅུན་རྣམས་ཀྱི་ཚོགས་ལ་ཡོང་ལ་མ་ཡོང་བ་དེར་ཅད་གཅོད་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་
གཞི་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་གོ་སྐོས་བྱུང་བ་མ་གཏོགས་ཤེས་མ་བྱུང་།¹⁶⁰ ཞེས་དང་། ཡང་། “དེ་ནས་ཉེ་མ་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་
རྗེས་ལ་གདོང་ཐོག་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་གྲིས་པའི་དགག་པའི་དེབ་དེ་ཁོ་རང་གི་ལག་གྲིས་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་སྐྱེལ་པར་

¹⁶⁰ འདི་དང་གཤམ་གསལ་དག་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤང་དོར་བཀའ་སྤྲུལ་དེབ་དང་པོ་ལས་བྱངས།

ཕུད་ཡིན་ཞེས་འཕྲོད་བྱུང་། དེ་བ་སེར་པོ་དང་གདོད་མོག་གི་དགག་པ་གཉིས་ཀ་མཚོང་བྱུང་། དེའི་སྐབས་ལ་དངོས་གནས་སློ་གང་འཚམས་པམ་བྱུང་། རོས་རང་ཤག་གི་ནང་ལ་སྡོད་པའི་སྐབས་ལ་ཁ་འདོན་ག་ཏེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅུང་མེད་ཅུང་། ཡིག་ཚང་འདིའི་ནང་ལ་ཡོད་ཏུས་སྤྱི་པའི་སྤྱི་མི་ཞིག་བྱས་ནས་སྡོད་ཀྱི་ཡོད།” ཅེས་སོགས་དོམ་རྒྱལ་ལས་འཕྲོས་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཕྱོགས་ཞེན་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཐུགས་པམ་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བཤུངས། སྐབས་དེར་དགེ་ལུགས་པ་འགའ་ཤས་ནས་གདོད་མོག་རིན་པོ་ཆེའི་དེ་བ་དེ་དོན་གྱིས་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེས་བྲིས་ཞེས་སྐྱེ་དགག་ལན་འབྲི་བའི་བྲ་སྤྱིག་བྱས་ཤིང་། རྗེ་སྣང་རིན་པོ་ཆེས་དེ་བ་སེར་པོའི་ནང་གང་འཁོད་པལ་མོ་ཆེ་ཞི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ནས་དངོས་སུ་གསུངས་པའི་ཚུལ་བྲིས་ཡོད་པས། “ཐུག་ས་དེ་ཞི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ལ་ཐུག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། ད་ཆ་དངོས་གནས་ཤང་གནས་ཚོས་ལུགས་ནང་ཁུལ་འཁྲུག་ཚོད་སྐལ་བའི་ཇ་ཤག་གི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏུས།” ཞེས་སོགས་ཚོས་བརྒྱུད་ནང་པན་ཚུན་མ་མཐུན་པར་འགལ་རྒྱར་འཁྲུག་ཉེན་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་དེའི་རིགས་མི་འབྱུང་སྟེ། ཚོས་དོན་ལས་ཁུངས་ལ་བཀའ་གནང་སྟེ་ལམ་སྟོན་གསལ་བསྐྱབས་བསྐྱངས་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་པན་ཚུན་དགག་ཡིག་འབྲི་བ་སོགས་མ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བཀའ་སྐྱེལ། སྤྱི་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 6 ཚེས་ 13 ཉིན་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་ཚོམས་ཆེན་ཏུ།

རོས་ཀྱིས་པོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་དངོས་གནས་ཤང་གནས་གང་ཡོད་ཅི་ཡོད་གིས་ཁུངས་ཀྱི་སྡོད་པའི་སྐབས་འདིར། དེ་སྔ་སློ་མ་རངས་པའི་མིའམ། ཡང་ན། གནས་ཚུལ་མ་ཤེས་མཁན་ཞིག་གིས་དཀྲོག་རྒྱུན་བཞེས་ན་དེ་ཡོད་སྟེད་པ་རེད། དེ་ཚོས་ཉིད་རེད། རོས་ཀྱིས་དེས་པར་དུ་དག་སྟེར་བ་ཡིན། དེ་གཉིས་ཀ་མིན་པའི་སྤྱི་ཞབས་རྗེ་སྣང་ལྟ་བུ་ལ། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཚོས་ལུགས་སྐོར་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་སྤྱིའི་སྟོན་རྒྱས་སམ་ལྟ་སྟངས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་མེད་ཆ་ཚང་རྒྱས་མངའ་ཡོད་པ་རེད། དགེ་ལུགས་པོས་སྡོད་མོག་མར་འཇུགས་པའི་སྐབས་ད་རམ་ས་ལའི་ཤོད་དུ་ཁང་བ་འགྲིག་མིན་བྱུང་སྟེ་ཀང་རར་ཚུགས་པའི་སྐབས་ཉིན་གཅིག་རོས་ཀང་རར་ཆེད་མངགས་བྱིན། ཁོང་ཚོའི་སྡོད་ཁང་ཉམས་ཆེ་ས་དེར་གཞོགས་གཅིག་ལ་ཀུན་བདེ་གྲིང་དང་། གཞོགས་གཅིག་ལ་རྗེ་སྣང་བསྟན། རོས་དཀྱིལ་དུ་བསྟན་ནས་དགེ་ལུགས་པོས་སྡོད་པ་ཚོར་འགྲེལ་བཤད་རིང་པོ་ཞིག་བརྒྱབས་པའི་ནང་། ཚོས་ལུགས་སྐོར་ལ། གལ་ཏེ་ལྟ་བུ་སྟོན་མེད་ནི་རི་པོ་དགེ་ལུགས་པའི་ལྟ་བུ་འདི་རེད། དགེ་ལུགས་པའི་ལྟ་བུ་མ་གཏོགས་གཞན་དག་གི་ལྟ་བུ་རྣམས་སྟོན་ཡོད་པར་རོས་འཛོན་བྱས་ཏེ། གལ་ཏེ་དེ་བདེན་ན། བོད་གངས་ཅན་ལ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མ་འོན་ཏེ་སྟོན་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་པར་ཞོག །ཚོགས་ལམ་ཆེ་འབྲིང་ཡན་ཆད་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ཀྱང་མ་བྱུང་ཞེས་ལབ་དགོས་ཀྱི་རེད། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མ་འོན་ཏེ་ལ་བོད་ལ་བྱུང་འཇུག་གི་གོ་འཕང་བརྟེས་པ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། དེ་རྣམས་ལྟ་བུ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དེས་པའི་སྟོང་ནས་འགོ་དགོས་པ་མ་གཏོགས། ལྟ་སྟོན་སྟོན་པ་མ་ཞོར་བ་ཞིག་རང་རྒྱུད་ལ་མེད་པར་ཚོགས་ལམ་ཆེ་འབྲིང་ཡན་འགོ་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན། བཀའ་རྒྱུང་ས་དགེ་ཚང་མ་སངས་རྒྱས་བདེ་ལྷག་ཏུ་སྐྱབ་པའི་མདོ་སྟོན་གྱི་ཐུགས་རྒྱུང་འགྲེལ་གྱི་ཐབས་ཤིག་སྟེ། རོས་ཀྱིས་ལྷག་ཡིན་པས། རོས་ཀྱིས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་རིས་དང་བཟང་ཞན་གྱི་སྐད་ཆ་ཤོད་རྒྱུ་བསྟན་མི་འདུག་ཅེས་གསལ་པོ་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་རྗེ་སྣང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོད་པ་སོང་ཅང་། མ་གོ་མ་ཐོས་མེད་

པར་ཆ་ཚང་མོས་ཡོད། མི་ཤེས་པ་ཡོང་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། གཉིས་ནས་སྐྱབས་ཇི་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐབས་བྱས་ནས་རྗེ་
སྤང་རིན་པོ་ཆེ་ངོས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་ལ་ཁྲིད། ༡༩༥༤ ལོར་སངས་རྒྱས་ལྷུང་འདས་ཀྱི་དུས་ཆེན་སྐབས་རྒྱ་གར་ལ་ཁྲིད། དེ་
ནས་ ༡༩༥༩ ལོར་ཟིང་འབྲུག་བྱུང་ནས་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱབས་ཇི་ས་འབྲེལ་འདུན་ལ་འབྲེལ་བྱས་ནས་སློབ་གྲུ་
དགོ་ཆུན་ལོས་སློབ་ཆེད་འཇུགས་བྱས་པ་དེའི་མགོ་བྱེད་ལ་བསྐྱོས་པ་ཡིན། དེ་འདྲ་བྱས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཆ་ཚང་ཤེས་
མཁན་དང་། བཟང་པོས་བཟང་མཁའ་བསྐྱེད་ཏེ་བསྐྱེད་པའི་མི་ཞིག་གིས་བྱེད་སྐྱེད་དང་། ཁ་ཐབས་དེ་འདྲ་ཞིག་
བྱས་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ།

མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གནས་རྒྱུད་གིས་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་གསོལ་མི་རྒྱུད་པའི་རྒྱལ་གསུངས་པ་ལ་ཡ་ལན་མ་
གནང་བ་དང་། ཕྱི་ལ་ཡང་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་གསོལ་རྒྱུད་མི་རྒྱུད་གི་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་གྱི་བཀའ་སློབ་སོགས་གང་
ཡང་མ་སྐྱུལ་བར་བཞུགས་ཀྱང་། རྗེ་སྤང་རིན་པོ་ཆེས་དོལ་རྒྱལ་གྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ་རྩལ་དུ་བཏོན་ཏེ་འཛིགས་འཛིགས་
རམ་རམ་གྱི་བྱུང་རིམ་སྤྲོ་ཚོགས་གིས་བ་དང་། གཞན་གྱིས་ཀྱང་ས་ལོག་དར་འཐབ་གི་རྒྱལ་དུ་བསྐྱབས་པ་སོགས་གྱི་
རྒྱུན་པས་སྤྱི་ཚོགས་ནང་དུས་བདེ་ཞོད་འཇུགས་མི་ཡོང་བའི་མགོ་རྒྱགས་པར་བརྟེན། ལ་པོར་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་
བྱས་གནས་རྒྱུད་ཞལ་བཀའ་སླུལ་བཞུགས་ཏེ་འཛིགས་པར་དགོངས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཅི་ཡིན་བཀའ་འདྲི་གནང་། དེ་
ལ་མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གནས།

ད་ཆ་གནས་རྒྱུད་ཞལ་བཀའ་སླུལ་བཞུགས་ཏེ་ངོས་རང་མ་བྱང་བ་རེད་བསམས་ནས་ཉིན་གཅིག་གཟིམ་རྒྱུན་འདྲེན་
སྐབས་ལ་ངོས་ཀྱིས་གསལ་པོ་བྱས་ནས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པ་ཡིན། ... ད་ཆ་གནས་རྒྱུད་གི་ངོས་ནས་ག་རེ་གསུང་རྒྱ་
ཡོད་ན་གསུང་། དེ་ལ་ངོས་ཀྱིས་བྱང་བདེན་གྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་ཞུས་པ་ཡིན། གཞི་ནས་ཚོས་སློབ་གིས་སློབ་
སློབ་བྱས་ནས་རྒྱལ་ཆེན་ལུགས་ལྡན་གྱི་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་གསུངས་པའི་མདོ་དོན། རྒྱལ་ཆེན་ལུགས་ལྡན་
འདི་བསྐྱེད་ན་པན་ལས་གཞོད་ཆེ་བ་ཡིན། དེར་སངས་རྒྱལ་ཆེན་སྐྱེད་མཁན་ཚོར་མི་ཁ་དང་། བྱང་བཟུ་མི་ཤེས་པ་གང་
འདྲ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་མེད། མཐའ་མར་ག་མ་འགྲིག་པ་གང་འདྲ་ཞིག་ཐོན་གྱིན་ཡོད་མེད་ཞེས་བཞུགས་གནང་ན་མཐོང་
ཚོས་སྤྱི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཡང་ན། རྒྱལ་ཆེན་སྐྱེད་མཁན་དེ་རྣལ་འབྱོར་པ་དངོས་གནས་བྱང་གནས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་
མཐོན་པོར་བསྐྱབས་པ་ཞིག་ནས་ཤིན་ཏུ་གསང་བའི་རྒྱལ་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ད་ལྟའི་བྱེད་སྐྱེད་པའི་
འདྲ་བྱས་ན་ཁེ་ལས་ཉེན་ཆེ་བ་དང་། དགོ་ལས་སློབ་ཆེ་བ་ཡིན་ཞེས་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱལ་ཆེན་ལུགས་ལྡན་བསྐྱེད་པ་
ཡིན་ན། འདོད་ཁམས་བདག་མོ་ལ་སོགས་ལྷག་འཁོན་དོགས་ཡོད་གིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་། གནས་རྒྱལ་དེ་ལྟར་བྱུང་
ནས་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་གནས་རྒྱལ་དེ་ངོས་ཀྱིས་ཤེས་པ་རེད། གནས་རྒྱུད་དང་རྒྱལ་ཆེན་མཐུན་དང་མི་མཐུན་སྤང་གཞི་ཡོད་
ཀྱང་། ལྷ་མོ་དང་འཁོན་གྱིན་ཡོད་པའི་སྤང་ཆ་འདི་ད་རེས་དང་པོ་རེད། ལྷ་མོ་འཁོན་གྱིན་ཡོད་ན་གནས་རྒྱལ་ཤིན་ཏུ་
འགངས་ཆེན་པོ་དང་། གནད་འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ལྷག་གིན་ཡོད་སྐབས། ངོས་རང་གི་ངོས་ནས་ཉན་ཉན་ཞིག་བྱས་ན་
ལག་པོ་འདུག་བསམ་པ་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་གནས་རྒྱུད་གིས་བཀའ་སླུང་གསལ་པོར་སྐྱུལ་བ་ལ་
བརྟེན་ནས་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་ན་པན་ལས་གཞོད་ཆེ་བ་དང་། ཁེ་ལས་གྲོང་ཆེ་བ། ལྷག་པར་དུ་དཔལ་ལྡན་འདོད་ཁམས་

བདག་མོ་འཁོར་གྱིན་ཡོད་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་མཐུན་ཏེ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་གཤེད་ཆེན་པོས་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་ཞིབ་དུ་
བརྟག་པར་མཛད། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ཡོས་ལོའི་(1975)ལྷ་བ་ ༡༣ ཚེས་ ༡༩-༡༩ ཅམ་ཡིན་པ་ཡོད། སྐྱེ་ཞབས་མཁན་པོ་དང་། རིས་རང་། གྲུ་ཚང་གི་ཚོགས་གྲྭ་
བཙོ་ལུ་ཅམ་བཅས་ནས་སྣ་མོའི་བསྐྱེད་གསོ་ཞིག་བཏོན། དེའི་ཉིན་མོར་འབྲུག་སྐད་རྒྱལ་པོ་སོགས་གནས་གཤེས་འཚུབ་
པོ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ནས་ཟན་བརྟག་མ་བསྐྱེད་གོང་ལ་མངའ་གསོལ་ཞིག་བཏོན། རྣམ་འབྱོར་སྤྱད་མའི་གཙོ་བོར་མངའ་
གསོལ་གྱིས། ཟེར་བའི་སྐབས་སློབ་འཁུལ་པོ་དང་། ར་རམ་ས་ལར་སློབ་བརྟན་པོ་རང་མེད་པ་འཆར་ཅན་ཡིན་པས། དེ་
ལ་གཅིག་བྱས་ན། རྣམ་རྟོག་བྱེད་རྒྱ་གང་ཡང་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད་བསམས་བྱུང་། གསལ་སྤྱི་མཚན་མ་འདྲ་ཡིན་པ་ཡིན་ན།
དེ་ལོས་བདེན་བསམས་བྱུང་། གང་གིས་ཟེར་ན། དཔལ་ལྷན་སྣ་མོ་རྒྱལ་མཚོག་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་དངོས་
གནས་ཤར་གནས་གཅིག་ལྷོགས་ཀྱན་འདུས་ཀྱི་ཚོས་སློང་ཞིག་ཡོད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱིན་ལ་དེས་མ་ཚོག་པར་རིས་ཀྱིས་རྒྱལ་
ཆེན་སྟེན་གྱིན་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་། རྣམ་འབྱོར་སྤྱད་མའི་གཙོ་བོར་མངའ་གསོལ་གྱིས། ཟེར་བ་དེ་ཚོགས་སྐབས་སོ་ཞིག་
ཆགས་པ་རེད། རོན་དག་རོ་མའི་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་པ་ཡིན་པའི་བཟོ་འདྲ་སོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་དུས། དེ་མཚན་མ་ཡིན་ན་ནི་
ལོས་བདེན་བསམ་པ་རང་ཤན་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་དོན་ཚན་གསུམ་སྟེ། དོལ་རྒྱལ་ད་སྤྲུལ་བཞིན་བསྟེན་
ན་བཟང་། ཞེས་བ་དང་། གསང་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྟེན་ན་བཟང་། ཡང་། མཚན་མ་འདྲོག་བྱས་ན་བཟང་། ཞེས་པའི་
ཟན་པའི་གསུམ་བསྐྱེད་ཏེ་བརྟག་པ་མཛད་པར་མཚན་མ་འདྲོག་གནང་དགོས་པའི་རྟགས་ཐོན།

ཟན་བརྟག་བསྐྱེད་ཚར་བའི་རྗེས་ལ་རིས་རང་གི་རིས་ནས་སྤར་བྱེད་བྱེད་སློབ་ལ་ཐག་ཚང་བ་བྱུང་སྟེ་ཞེ་སྟོ་བདེ་
སོང་། དེ་བཞིན་གནས་རྒྱུ་གིས་དེའི་གོང་ནས་གསུངས་པ་དེ་ཚོ་དངོས་གནང་ཤར་གནས་ཀྱི་བདེན་པ་ར་འཕྲོད་པའི་
གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ཅང་། སེམས་ཀྱི་གཏིང་ནས་འེས་ཤེས་འཕྲོངས་པ་དང་། ཡ་མཚན་སྐྱེ་བའི་གནས་ཚུལ་
ཞིག་བྱུང་། ཞེས་དང་། དེའི་མཚན་མོར་རྒྱལ་ཆེན་ཉམས་དམའ་པོར་གྱུར་པའི་མཚན་ལྟས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་བའི་
ཚུལ་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། “སྤྲུལ་སྤྲུལ་ལ་རྒྱལ་ཆེན་ཤེས་པ་ཞིག་ལ་སྤྲུལ་ཤེས་པ་སྟེན་གསོལ་མི་རུང་
བ་དང་། ཡང་སྟོས་ལྟག་པར་ཅན་དུ་རང་གི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་གྱི་བྱེད་པོ་ཆེ་ལ་སྤྲུལ་པ་དང་། སྤྲུལ་སྤྲུལ་གཅིག་ལ་གནས་རྒྱུ་དང་དང་སྣ་མོ་
གཉིས་ལ་སྤྲུལ་པ་བཅས་རིས་དེ་རྣམས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་བྱ་སྤྲུངས་བྱེད་སྤྲུངས་མི་ཤེས་པའི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོར་འབྲུད་བྱུང་།”

ཞེས་གྲུང་བཀའ་སྤྱུལ། གནས་ཚུལ་དེ་དག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་ལ་སྤྲུལ་སྟོན་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ།

[སྤྱི་ལོ་1976]ལྷ་བ་དང་པོའི་ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན། ཡོངས་འཛིན་[སྤྱིར་དུ་འཛིན་པོ་ཆེ་རྗེ་གདན་ནས་ཡང་ཐེབས་ཏེ་
མཛལ་བར་དེའི་སྟོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཆ་ཆར་ལྷན་པ་ཡིན། ཚེས་ ༡༣ ཉིན་སྤྱི་བྱེད་པོ་ཆེ་མའི་སོར་ནས་ཡང་ཐེབས་
ཏེ་མཛལ་བྱུང་། གནས་ཚུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཐབས་ཅད་གཅིག་དང་གཉིས་ཀྱིས་གསལ་བོར་ལྷན་པ་ཡིན། སྤྱི་བྱེད་པོ་ཆེ་
ནས་ཟན་བརྟག་དང་གནས་རྒྱུ་ནས་དེ་འདྲ་ཐེབས་ཡོད་ན་དངོས་འབྲེལ་རེད། བསྐྱེད་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། གནས་རྒྱུ་ལ་
ཆ་བཞག་ན། འགག་དོག་སར་བསྐྱེད་པ་དུས་བསྐྱེད་པ་མེད་པའི་ལུང་ཨང་གི་དང་པོ་གང་འདྲ་གནང་གིན་ཡོད་མེད་ཤེས་
གསལ་ཡིན། དེ་བཞིན་ཟན་བརྟག་ལ་ཆ་བཞག་ན། ལྷ་མོ་གསུང་འབྱོར་མའི་སྐྱེ་ཐང་ལ་ཟན་བརྟག་བསྐྱེད་པ་རེད།

ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོ་མེད་ས་གཅིག་གཤེགས་ཚར་རྗེས་སྡེ་སྲིད་ནས་གསང་སློང་ལོ་གཞོན་དགོས་མིན་སོགས་སྟུག་
 སྐད་ལྷ་འབོད་ལྷགས་ཤྲག་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་ལྷགས་དབྱུགས་ཚད་ཚར་བ་དེ་ཡང་བསྐྱར་ཚུར་སོས་ནས། གལ་ཆུང་བ་
 དེ་ཆོ་ཁྱེད་རང་གིས་སློ་ཐག་ཚོད། གལ་ཆེ་བ་དེ་ཆོ་རྒྱལ་བ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་མུགས་དམ་གྱི་རྟེན་ལྷ་མོ་གསུང་འཕྲོན་
 མའི་སྐྱ་ཐང་མདུན་དུ་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་ནས་ཐག་གཅོད་བྱོས། དེ་ལ་བསྐྱེལ་བ་མི་ཡོང་གསུངས་པའི་སྐྱ་ཐང་འདི་དེད།
 འདི་ལ་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་ནས་ད་ལྟ་ཐན་ལ་བསྐྱེལ་བ་གང་ཡང་བྱུང་ཡོད་པ་མ་ཤེད། བསྐྱེལ་བ་མེད་ཐག་ཚོད་རང་ཤེད།
 དངོས་གནས་ཤང་གནས་དགོས་པ་རྒྱ་མཚོན་ཡོད་ཐག་ཚོད་ཡོད་པ་ཤེད་ཅེས་དང་། འོན་ཀྱང་། ད་ལྟ་ལྷ་མོ་དང་རྒྱལ་
 ཆེན་ལྷགས་ལྷན་གཉིས་མ་འཆམ་པ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་དེ་པལ་ཆེར་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཡིན་
 གྱི་ཤེད་མ་གཏོགས། སྤྱིར་བཏང་ལྷ་མོ་དང་ལྷགས་ལྷན་གཉིས་མ་འབྲིག་པ་ཅ་བ་ནས་ཡོད་ཀྱི་མ་ཤེད་ཅེས་གསུངས་
 བྱུང་། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་[ལྷ་ལྷགས་གཉིས་མི་འཆམ་པར་]ཡིད་ཆེས་གནང་གིན་མི་འདུག །གཞུང་གི་བསྟན་སྲིད་
 ཀྱི་ཐོག་ནས་ཉན་ཉན་ཡིན་གྱི་ཤེད། རྒྱལ་བ་ལྷ་མོའི་སྐབས་ལ་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་
 ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད་ཅང་། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་ཡིན་གྱི་ཤེད་ཅེས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གོ་བ་དེ་འདྲ་ཞིག་སྟོན་གྱིན་
 འདུག །གང་ལྟར། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཆ་ཆར་ཞུས་པ་ཡིན་ལ། རོས་རང་ཡང་ཉ་ཅང་སློ་བདེ་པོ་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་ལྷུས། དེ་
 ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོའི་མཇུག་ཅུམ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་མཚམས་འདོག་གཅོད་མ་གནང་ཡང་ད་དུང་བོད་
 མིའི་ཁྲིད་སྟེན་མཁའ་མང་དུ་ཡོད་པས། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་འཁོན་མ་སངས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་། དེ་ལ་ཡོངས་
 འཛིན་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

[སྤྱི་ལོ་1976ཟླ་བ་2]ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ལྷན་དུ་ཁོ་བོའི་སར་
 ཐེབས་ཏེ་ད་ལམ་བཀའ་ཤག་གིས་མཚོན་སྤྱི་འཇུག་དང་། ལས་བསྟོམས་ཚོགས་མི་སྤྱི་མཐུན་ནས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་
 ལྟར། ཁོ་བོ་བསྟན་འགྲོའི་དཔལ་དུ་རིང་འཚོའི་འདུན་པ་བསྐྱེད་དགོས་ཚུལ་ཐེབས་པར། ད་ལམ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་
 ཆེན་པོའི་ལུང་དོན་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་མུགས་དགོངས་འབྲུགས་རྒྱུན་བྱུང་ལྷགས་འདི་བཞེན་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་
 བརྗོད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་བྱི་ཉིན་ལྷ་མོ་དང་། སྐྱ་ལྷ་བཅས་པར་བསྐྱར་འཐུན་ཚོགས་འཁོར་
 གནད་སྤྲིན་དང་བཅས་གནས་ཚུང་སྤྱན་འཕྲེན་ཞུས་ཏེ་ལྷ་མོར་ཞུ་བཤགས་གསོལ་འདེབས་དང་། རང་རེས་འགལ་
 རོངས་ཅི་བྱུང་བཀའ་གསལ་ཡོང་བ་ཞེས་གནས་ཚུང་ལ་ཞུ་བསྐྱེལ་བྱས་ལེགས་སོགས་ཀྱི་བཀའ་བསྐྱར་ཞུས། ... དེའི་
 ཉིན་རྗེས་མར་(ཆོས་24)ཡོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། གསེར་གོང་མཚོན་
 ཞབས། རྣམ་གྲུ་དང་གནས་ཚུང་དགོ་འདུན་པ་ཡོངས་རྫོགས་དང་ལྷན་དུ། ལྷ་མོ་དང་སྐྱ་ལྷའི་བསྐྱར་འཐུན་ཚོགས་འཁོར་
 དང་སྤྲུགས་གནས་ཚུང་རྟེན་གཞིར་སྤྱན་ཤངས་ཏེ་སྐྱང་དོར་ལམ་སྟོན་སྤྱུག་པོར་གནང་དགོས་པའི་ལུང་ཞུ་མཛད་པར་
 ཚོས་སྟོང་ནས། མ་ཅིག་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་མུགས་དགོངས་སེལ་ཆེད་རིས་མེད་ཚོས་བྱེད་རྣམས་ནས་སྐྱང་དོར་
 འཛོལ་མེད་དགོས་ལྷགས་སོགས་ཐེབས། ཞེས་གསུངས། སྐབས་དེ་ལེད་དུ་དགའ་ལྷན་བྱུང་ཅེ་གྲུ་ཚང་དུ་འང་མི་ལོས་
 བ་སྤྲ་ཚོགས་བྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

འབྲུག་མོའི་(སྤྱི་ལོ་1976)དབྱར་གཞུང་དུ་ལ་དྲགས་ལ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གྱི་པའི་ཆེད་འགོ་བའི་གོང་དེར། དགའ་
 ལྷན་གྱི་ཚེ་གྲ་ཚང་ནས་ཐུགས་དམ་ཞིག་འཕྲོར་བའི་ནང་། བར་ལམ་གྱི་ཚེ་གྲ་ཚང་ནང་བཟུང་མི་ཤིས་པ་རྒྱུན་མཐུན་
 བས་བྱུང་བ་དང་། སློབ་གཉེན་བ་མང་པོར་གྲ་མ་འགྲིག་པ་ཡོང་གིན་འདུག། སྤྱིར་བཏང་ཐུགས་དམ་ཁག་གི་ནང་ལ་སྤྱང་
 མའི་འཁུ་ལྡོག་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་ཡོང་གིན་འདུག། བར་ལམ་གྱི་བྱང་ཕྱིན་པོ་ཆེར་བཀའ་སློབ་ལྷན་ཉེ་ལྷ་མོའི་ཉེན་རྣམས་
 གསར་འཛུགས་དང་འབྲེལ་ཟབ་གསོལ་གནད་སློན་བསྐྱབས་པ་ཡིན། ད་ཆ་ལྷ་མོའི་འཁོན་དོགས་འབྲེལ་ཡོད་མེད་མོ་ཞིག་
 རྒྱག་རོགས་ཞེས་གསལ་འདུག། ཐུགས་དམ་ས་བོན་དེ་གསེར་གོང་ཕྱིན་པོ་ཆེས་བསྐྱབས་ཐེབས་བྱུང་། ... ཟན་བརྟག་
 ལ། བྱང་ཚེ་གྲ་ཚང་ནང་བཟུང་མི་ཤིས་པ་རྒྱུན་མཐུན་ནས་ཡོང་བ་འདི་ལྷ་མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ནམ་མེན་ཞེས་བསྐྱེད་བར། ལྷ་
 མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ཞེས་བབས་སོང་། ལྷ་མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ན། ལྷ་མོ་འཁོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་དག་ཅིག་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་
 ཆེན་བསྐྱེད་ཆེས་པའི་དབང་གིས་ལྷ་མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ཞེས་བསྐྱེད་བར། རྒྱལ་ཆེན་བསྐྱེད་ཆེས་པའི་དབང་གིས་ལྷ་མོ་
 འཁོན་པ་ཡིན་ཞེས་བབས་སོང་། ཞེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ལྷ་མོ་འཁོན་པ་སྤྱི་
 སྐྱེར་གཉིས་ལ་བྱུང་བར་མངོན། དེ་ཡང་རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེའི་དེབ་སེར་པོ་མ་ཐོན་གོང་གི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལ།
 དེ་ནས་སྤྱི་ཞབས་རྗེ་སྤྱད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ཡང་། དེབ་དེ་ཐོན་རྒྱ་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་གྱི་རྒྱུན་བས་ཡིན་ས་རེད། གང་
 ལྟར། ཐོག་མར་རྒྱུན་སྤྱད་ལྷ་མོ་འཁོན་པའི་མཚན་འོས་ལ་འཕྲོར་དུས། དང་པོ་སྤྱི་ཞབས་སྤྱི་ཉི་དང་། དེ་ནས་རྗེ་
 སྤྱད། དེ་ནས་དགོ་བཤེས་མིང་རིམ་བཞིན་མོ་བརྒྱབས་པ་ཡིན། ཅེ་བ་ནས་བཟང་པོ་ཞིག་བབས་མ་བྱུང་། བྱེད་མ་ཤིས་
 པར་རྒྱལ་ཤིག་བཞག་པ་ཡིན། དེ་འདྲ་ཞིག་གི་སྐབས་སྤྱི་ཞབས་མཁན་རྒྱུན་རྒྱལ་འདིར་མཇལ་ཁ་ཞིག་ལ་ཐེབས་
 བྱུང་བར། ལྷ་མོ་འཁོན་པའི་མཚན་རྣམས་ལ་མོ་བརྒྱབས་པར་བཟང་པོ་ཞིག་འབབ་ཀྱིན་མི་འདུག། དྲག་པ་སྤྱི་
 ཞིག་འདུག་གས་ཞེས་རྗེས་པར། རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེ་ལ་རྒྱུད་པ་ཚོས་རེ་འདུན་ཆེན་པོ་ལྷ་གིན་འདུག་
 གསུངས་བྱུང་། དེ་དོས་གནས་རེད། ཡག་པོ་འདུག། འོས་རེས་ཐེག་ལེས་རེད་ཅེས་ལབ་པ་ཡིན། དེ་ནས་སྤྱི་ཞབས་ལ་
 ཐུག་ཚར་བ་དང་ལམ་སེང་རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེ་རང་ལ་མོ་ཞིག་བརྒྱབས་པ་ཡིན། མོ་བཟང་པོ་ཅེ་བ་ནས་བབས་མ་བྱུང་།
 རྒྱུད་མཚན་བསམས་ནས་ཡང་གཡུགས་བཞག་པ་ཡིན། ཡང་དེ་ནས་རྒྱ་བ་གཅིག་གཉིས་ཕྱིན་པའི་རྗེས་ལ། རྒྱུད་པའི་
 ལྷ་མོ་འཁོན་པའི་མཚན་གཉེན་མ་འཁེལ་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད་བསམས་ནས་ཡང་བསྐྱར་མོ་ཞིག་བརྒྱབས་པ་ཡིན། རྒྱུན་ནས་
 བཟང་པོ་ཞིག་བབས་མ་བྱུང་། གང་ལྟར། མོ་ཚར་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེ་བཀའ་སོང་། དེ་བཀའ་ཚར་
 ཅམ་ཞིག་ལ། དེབ་སེར་པོ་དེ་ཐོན་པ་རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་དུས་ཅན་ནས། རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེར་ཆད་པ་ལྷ་བྱ་རིང་པོར་མི་
 ཐོགས་པར་ཡོང་རྒྱུའི་རྒྱ་རྒྱུས་པ་མཐུ་ཅན་དུ་བྱུང་ཚར་བ་ཡིན་ཅེད་མོ་ལ་མ་བབས་པ་འདྲ། མོ་ལ་བབས་ཉེ་རྒྱུད་སྤྱད་ལྷ་
 མ་ཆགས་ཚར་ན་དེབ་ཐོན་ཉེ་རྒྱུད་བྱུང་ན་ཡང་གནས་སྤངས་ཅེ་བ་བརྟན་དུ་འགོ་གིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱུད་མཚན་ཞིག་
 འདུག། ཅེས་བཀའ་སླུལ། གནས་སྤངས་དེ་ལྟ་བུ་དག་ཡང་ཡང་བྱུང་བའི་རྒྱུན་གྱིས། སྤྱི་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 6
 ཆེས་ 13 ཉིན་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་གི་མཁན་པོ་དང་། དགོ་བཤེས་ལས་སྡེ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ཉུང་ཤས་ལ་དོལ་རྒྱལ་
 བསྐྱེད་གསོལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱད་དོར་ལེགས་ཉེས་སྤངས་འཛུགས་ལྷོག་གི་ལམ་སློན་ཐོག་མ་དེ་མཇུག། དེ་ལ།

སྤང་མའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད།   ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།   སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་

25 ཉིན།

མ་གཞི་མི་ལས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པར་དགོས་པ་ཆེ་བ་མི་འདུག་ཀྱང།   རང་བཞིན་འཕྲོས་དོན་ལྟ་བུ་ཡིན་ལྟ་བུས་སློབ་མི་
འདུག། ལོ་གཅིག་ངོས་ཀྱི་མི་ལས་དུ།   ངོས་རང་ཅེ་མོ་བྲང་གི་ཐོག་ཁར་འབྲས་སྤངས་སྤྲོགས་སུ་ཁ་བལྟས་ཏེ་བསྐྱད་
འདུག། དེ་ཡང་ངོས་རང་དབུས་ལྡན་ལྟ་མོའི་ལྟོ་བའི་ནང་དུ་གནས་ཡོད་པ་དང།   ལྡང་བ་ལ་འོད་ཟེར་འཆར་བཞིན་པ་ལྟ་
བུ་འདུག། སྐྱབས་དེར་འབྲས་སྤངས་དགོན་པ་མིག་གིས་མཐོང་བའི་ཐོག་ན་བའི་ནང་དུ་ཚོགས་ཆེན་གྱི་ལྟ་མོའི་འཕྲིན་
བཅོལ་གྱི་གདངས་དབྱངས་དེ་ཉིད་ལྡང་ལྡང་དུ་གོ་བཞིན་པ་ཞིག་ལ།   མི་ཞིག་གིས་དེ་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་
འབྲས་སྤངས་ཚོགས་འདོན་དུ་བཅུགས་པ་རེད།   གདངས་དེ་ཡང་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་བསྐྱབས་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་
བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།   སྤྱིར་དགེ་ལྡན་པ་དང་བྱེ་བྲག་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྲེད་ན་རིམ་གྱི་ཚོས་སྤང་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ།
སྤྱིར་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པ་འདི་ཆ་ནས་མགོན་པོ་དང་ཚོས་རྒྱལ་གཉེས་གཙོ་པོ་རེད།   རི་བོ་དགེ་ལྡན་པ་འདི་ཚོས་བྱེད་
མཁན་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པར་སྡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན།   ཚོས་སྤྱིར་མང་པོ་དགོས་དོན་མེད།   མགོན་པོ་སྐྱབ་བྲག་པ་
དང་དམ་ཅན་ཚོས་རྒྱལ་གཉེས་ཀྱིས་མ་ཚོག་པ་དང་མ་འབྲས་པ་ཞིག་ཅ་བ་ཉིད་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད།   རང་རང་ཚོ་བོད་སྤྱི་
པའི་དོན་དག་དང་འབྲེལ་ནས་དབུས་ལྡན་ལྟ་མོ་དང་རྒྱལ་པོ་སྐྱེ་བུ་གལ་ཆེན་པོ་རེད།   དཔལ་ལྡན་ལྟ་མོ་ནི་འཛིག་ཉེན་
ལས་འདས་པ་རེད།   གདངས་ཡང་སྤྱིར།   དབྱངས་ཅན་མ་དབྱེ་ཏུ་ཁྲོས་པ་དོ་རྗེ་འོ་ལངས་མ་དེས་བལྟན་སྤང་གི་ཚུལ་
བཟུང་བ་དབུས་ལྡན་དམག་ཐོར་རྒྱལ་མོ་ཞེས་པ་འདི་ནི་བོད་ལ་ཡོད་པའི་གྲགས་རེད།   རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་དམིགས་བསལ་
གྱི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད་བཅོ་མི་འདུག། རྩམས་ཅད་མཁྲེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པས་པོ་དོང་ནས་གསལ།   དེ་ནས་བྱས་ཏེ་
དཔལ་ལྡན་ལྟ་མོ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་འགྲོགས་འདིས་བྱུང།   དེ་འདྲི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྲེད་རིམ་གྱི་དང་

དཔལ་ལྡན་ལྟ་མོ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་རེད།   ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།   དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 13 ཉིན་
ནས་སྤྱི་ལོ་ 1996 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 21 ཉིན་བར་པོ་བྲང་དང་ད་ས་གཅུག་ལག་ཁང་།   དགོན་ཕྱེ་ཁག་བཅས་སུ་གཙོ་པོ་
ཚོས་ལྷ་བ་རྣམས་ལ་སྤང་དོར་ལམ་སློབ་གྱི་བཀའ་སློབ་ཐེངས་མང་བསྐྱེད་ཏེ།   ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྐྱབས་སུ།

གདངས་ལྟར།   ངོས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ལས་པ་དེ་ཚོའི་གསལ་ལ་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ཞིག་འདུག་ན་ཁྱེད་རང་ཚོས་རྒྱ་མཚན་བཀོད་
དང་རང་ཚོས་གོ་བསྐྱར་བྱེད་ཚོག་གི་རེད།   ཡང་དེ་འདྲི་རྒྱ་མཚན་འགོད་རྒྱ་མེད་པར་ངོས་ཀྱིས་ལས་པ་དེ་ན་བའི་རྒྱལ་
ལ་བཞག་ན།   སྤྱིར་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་ཐོག་པ་མ་གཏོགས་ངོས་མི་གཅིག་ལ་སྤྱིར་ཐོག་རྒྱ་གདངས་ཡང་མེད།   ཡང་
སྐྱབས་དེར་ངོས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་བྲན་གྱིན་འདུག། ད་ཆ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་གདངས་ལ་བསྐྱབས་ཚར་བའི་མི་ཞིག་ཡིན།   ཆེ་
རབས་སྡོན་མར་བསོད་ནམས་ཐུན་བྱ་བསགས་ཡོད་པས་ངོས་རང་ལ་གནད་འགག་དེ་ཅམ་མཐོང་གིན་མི་འདུག། ད་ལྟ་
བར་དུ་བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་ཞེས་པ་དེ་དང་སྤོང་ཉིད་གྱི་སེམས་གཉེས་ལ་འབད་བཅོལ་གདངས་འཆམས་བྱས་པ་ཡིན།   མ་
ཤིའི་བར་དུ་དེ་བསྐྱོམས་ནས་བསྐྱད་བསམ་གྱིན་ཡོད།   ད་དུང་ངོས་ཀྱི་བསམ་སློབ་འདྲི་དང།   རེས་མེད་གནས་སུ་ཅེ་གཅིག་
སྐྱབ་པ་ཡིས།   དེས་དོན་སྤྱིར་པོའི་ཉམས་ལེན་མཐར་སོན་པ།། ཞེས་པ་དེར་རྟག་པར་སློབ་གྱིན་ཡོད།   རི་དྲགས་རྣམས་མ་

བཞིན་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱི་ལ་སྤོང་རྒྱ་བྱུང་ན་སྤྱིད་པོ་རེད་བསམ་པ་འབྲས་ཀྱིན་འདུག་མ་གཏོགས། རོས་ཀྱིས་འདིར་རྒྱས་གཏོགས་བྱེད་བསམ་པ་གང་ཡང་འབྲས་ཀྱིན་མེད། ཤེས་སོང་ངམ། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་དམངས་དེ་དག་གི་གཏོང་ལ་བལྟས་ནས་ང་ཚོ་འདི་འདྲའི་ཐབས་སྤྱོད་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ། སྤྱུག་པོ་སྤོང་རྒྱུ་དང་བསམ་སྤོང་འབྲས་མེད་པའི་གསལ་གསལ་ལྟ་བུའི་སྤོང་བའི་སྤོང་རྒྱུ་དེ་དག་ལ་ཕན་ན་བསམས་ནས་ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབ་སྤོང་ཀྱིན་ཡོད་མ་གཏོགས། རོས་ཀྱིས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པ་འདི་རོས་སྤོང་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཁེ་བཞག་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་གང་ཡང་མིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེའི་རྗེས་སྤྱོད་པོ་དེ་གའི་རྒྱ་བ་ 5 ཚེས་ 8 ཉིན། བཞུགས་སྐར་ཀྱི་རྒྱ་སྤྱུལ་དགོ་བཤེས་དང་གྲ་བཅུན་དུས་མ། བཀའ་སྤྱི་གཉིས་དང་སྤོང་ལས་བྱེད་པ། ཚོགས་པ་ཁག་གི་རྒྱུན་ལས་འབྲས་མི། མི་དམངས་སྐོར་ཁག་གཅིག་བཅས་ལ་སྤོང་རྒྱུ་བཀའ་སྤོང་ཀྱི་བཀའ་སྤོང་ཀྱིས་བར་སྤྱུལ། དེ་ལ།

སྤོང་མ་དང་པོ་རོས་ནས་ཀྱང་བསྐྱེད་པའི་བསམ་སྤོང་བཏང་བ་རེད། དེ་རྗེས་སྤོང་བའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ནས་གནས་ཚུལ་འདིའི་སྤོང་རོས་ཀྱིས་རྗེ་རིག་སྤོང་པོ་རྒྱལ་བསྐྱེད་རྒྱ་མཚམས་འཛོག་བྱེད་རྒྱའི་བསམ་སྤོང་འཁོར། ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་དེ་ཡང་སྤོང་གྲུ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན་པར་བརྟེན། ལམ་སེང་མིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྤྱོད་ཐབས་མེད་ལ། ལྷ་ནང་ཁྱེད་ནས་ཀྱང་དེ་ཚོའི་ཐོག་ལམ་སེང་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་ཁག་པོ་རེད། དེ་ནི་དོ་དོ་ཉན་ཉན་བྱས་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། རོས་ནས་དོ་དོ་ཉན་ཉན་ཀྱིས་བརྟེན་དུས་པའི་མཐའ་མར་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་རོས་རང་ཡིད་ཆེས་གདང་འཁེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ལ། རྒྱལ་ཆེན་བསྐྱེད་ན་འགྲིག་གིན་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཏུ་ཅང་གསལ་པོ་ཆགས་སོང་། དེར་བརྟེན། རོས་རང་གི་རོས་ནས་ཅམ་འཛོག་བྱེད་པའི་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ཀྱང་ཐར་བརྟེན་གི་ཐོག་ནས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་དང་། དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་གསོལ་བྱེད་པ་དེ་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་སྤྱོད་པ་དང་ཚོས་

བརྒྱུད་མཐུན་ལམ་སོགས་ཀྱི་འགལ་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་རྒྱལ་ཡང་གསུངས་ཏེ།

དོལ་རྒྱལ་ཡང་སྤོང་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་བྱུང་བཅེས་ཏེ་གསོལ་མཁན་ཡོད་པ་ཡིན་ན། དེ་ལ་བྱེད་གང་ཡང་མི་འདུག །མི་ལ་ཡིན་ནའང་རང་བཞིན་ཀྱི་ཐོབ་དང་གོ་སར་གཞིགས་པའི་གནས་སྤངས་ཐོག་སྤོང་དགོས་པ་རྗེ་བཞིན། ལྷའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་དུའང་དེ་དེ་བཞིན་བྱས་ཏེ་མིང་གནས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་དེ་རང་ཐོག་བཞག་ན་སྤོང་པོ་ཡོད། སྤྱོད་པོ་མ་སྤོང་རྒྱས་འདིའི་ཐོག་སྤོང་ཡོད་པ་རེད། གང་འཚམས་ནས་འབྲས་སྤོངས་དང་གདན་སའི་ནང་ཐར་བུ་མཛོན་གསལ་དོད་པོའམ་ལུགས་ཆེན་པོ་ཆགས་ཡོང་དུས་དམ་བསྐྱགས་གནང་ཡོད། ཅུ་བ་ནས་ཕེབས་མ་ཚོག་པ་བཟོ་གནང་ཡོད་པ་མ་རེད། རོས་རང་ཡང་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན། རི་བོང་ཅམ་འཛོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདི་བཀའ་འགོག་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་འབད་བཅོན་བྱས་པ་ཡིན། ཅུ་བ་མི་སྤོང་སྤྱོད་ཡིན་ནའང་། མདོར་ན། “ཚོས་བྱེད་དང་མི་བྱེད་སོ་སོའི་རང་དབང་རེད། ལྷ་ག་རེ་བསྐྱེད་དང་མི་བསྐྱེད་ཡང་སོ་སོའི་རང་དབང་རེད་ཅེས་སྐབས་དེར་རོས་ཀྱིས་བརྗོད་ཡོད། སྤྱི་པའི་མིང་ཐོག་ནས་མི་བཞི་བྱ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་བསྐྱང་གསོ་བཏང་ན་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། འདི་ནི་བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀྱིས་“སྤོང་རྒྱུ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ལམ་སྤོང་བཀའ་སྤོང་”ཅེས་ཡང་ཡང་བཀའ་པའི་གནད་ཅུ་དེ་ཡིན། ལམ་སྤོང་དེ་ལྷ་བྱ་མི་དམངས་ལ་གནང་བ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བསྐྱེད་གསོལ་བྱེད་མཁན་ཆང་མར་གཅིག་

མཚུངས་སུ་གནང་སྟེ།   ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིམ་པོ་ཆེར་ཡང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་འབྲུལ་གནང་མཛད་
ཡོད། དེ་ལ་ཡགོངས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 2 ཉིན།

བསྟེན་སྲུངས་ཐད། དཔལ་ལྷན་གྱི་མོ་ནང་གི་ཨ་མ་ལྷ་བྱ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྐུ་ལྷ་དེའི་འོག་གི་བྱུག་མཛོད་ལྷ་བྱ། འོ་ལ་རྒྱལ་
དེའི་འོག་གི་གཉེར་བ་ལྷ་བྱ་དང་བཞག་ནས་བསྟེན་བར་གནང་ན་ཡག་པོ་རེད། དེ་མིན་འོ་ལ་རྒྱལ་གཙོ་པོ་ལྷ་བྱ་དང་བསྟེན་
བར་གནང་ན། སྐུ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་ལ་བར་ཆད་ཡོང་བའི་ཉིན་ལ་ཡོད་ཅེས་ཞུ་སྟོན། སྐུ་བས་ཇེ་གི་བྱང་རིམ་པོ་ཆེའི་
དགོངས་པར་བབས་ཏེ་དེ་ག་རང་གནང་གི་ཡིན་ཞེས་གསུངས་བྱུང། ཞེས་བཀའ་སྐྱེལ། དེས་ན། འོ་ལ་རྒྱལ་ལམ་རྒྱལ་པོ་
བྱུགས་ལྷན་དུ་བྱགས་པ་དེ་རྗེ་ལྷ་བྱ་ཞེས་ཡིན་སྟེ་ལྷ་ལ། དེ་ཡང་བྱུང་བའི་རིམ་པ་སྤྱི་ལོ་ཆ་ནས་བཤའ་ན། རྒྱལ་མཚོག་
ལྷ་བ་(1617-1682)ཆེན་པོས། “གང་ལ་སའི་ལགས་ཨ་རྒྱལ་གྱི་འབྲུལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐུ་སྐུ་བསོད་ནམས་དགེ་ལེགས་
དཔལ་བཟང་གི་སྐུ་སྐུ་བརྟེན་ལ་ལམ་དུ་སོང་བ་སྟོན་ལམ་ལོག་པའི་དམ་སྲིར་གྱུར་ཏེ་འགྲོ་བ་མང་པོར་གཞོན་ཆབས་ཆེ་བར།”
ཞེས་སྐུ་སྟོན་ལམ་ལོག་པ་དང་། འོ་པོ་དམ་སྲི། བྱེད་ལས་འགྲོ་བ་མང་པོར་གཞོན་པ་ཅན་ཞེས་ཏུ་གསུངས་ཤིང་།
“ལེགས་ལྷན་བྱུག་ལས་གཤེན་དམག་ཐོར་ལྷ།”ཞེས་སོགས་དམ་ལྷན་སྲུང་མ་མཐུ་སྟོན་པས་ཅན་རྣམས་ལ། འོ་ལ་
རྒྱལ་དུ་བྱགས་པ་དེ་ཉིད་རྒྱ་དན་པ་སྟོན་ལམ་ལོག་པའི་དབང་གིས། འོ་པོ་མ་རུངས་པ་དམ་སྲི་འབྲུང་པོར་སྐུ་སྐུ་ཏེ།
བྱེད་ལས་སྤྱི་ལོ་འོག་རྒྱལ་བའི་བསྟེན་པ་དང་འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་གཞོན་ཅིང་འཆོ་བར་བྱེད་པས་ན། མཐུན་གྲོགས་
“མགོན་སྐུ་བས་དབྱང་གཉེན་མ་མཛད་ཐལ་བར་རྫོགས།”ཞེས་ཅེས་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བར་མཛད། དེ་དང་སྤྱོད་པས་
མཚུངས་པར། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་འཛིགས་བྱེད་བསྟེན་ཆེན་གྱི་སྐུ་བ་གཡོག་ཞུ་བ་པོ་སྐུ་བ་ཁང་སྐུ་
སྤེང་ལྷ་བས། “བྱེད་པར་སྟོན་ལས་འཕྲུལ་རྒྱེན་གྱིས་སྟོངས་པའི། །གསར་སྐུས་རྒྱལ་འགོང་དམ་སྲི་འབྲུང་པོའི་རྫོགས།”
ཞེས་དང་། གནས་རྒྱུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་། “སྟོན་ལམ་ལོག་པས་རྒྱལ་བའི་བསྟེན་པ་ལ། །འཕྲུ་བའི་ནག་སྤོགས་
གསུགས་ཅན་གསུགས་མེད་སྟེ།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤིས་དགོས། གཞན་ཡང་ཆོས་མགོན་སྐུ་སྐུ་བྱེད་བདུན་པ་ཆོས་
ཀྱི་ཉིན་བྱེད་གྱིས་མཛད་པའི་འབྲུག་པ་བདེ་ཆོས་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་སྐུ་བྱེད་ལྷ་བ་ཡེ་ཤེས་བྱུ་བ་(1781-1835)མཚོག་གི་
རྣམ་ཐར་<<ཀུན་མཁུན་ཡོངས་འཛིན་ལྷ་མའི་ཞབས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཆ་ཅམ་བཛོད་པ་བྱིན་རྒྱལ་མཚོག་གི་
གཏེར་བུ།>>ཞེས་པ་ལས།

དེ་ལྷན་སྐྱུགས་དམ་བཅད་རྒྱུར་བཞུགས་པའི་སྐུ་བས་ཤིག་རྒྱལ་ཆེན་རྗེ་རྗེ་བྱུགས་ལྷན་ཞེས་ཤིན་ཏུ་མི་བསྐྱུན་པའི་རྗེགས་
པ་དེས་རྫོགས་པའི་རྫོད་ཉུལ་ཞིང་ཐོ་མཚམས་པའི་བྱིར། རྒྱལ་དབང་འབྲུག་པར་བརྟེན་ཏེ་ལན་གྲངས་དུ་མའི་བར་དུ་
འོངས་པར་དེ་ཞེས་བཏང་སྟོན་སུ་མཛད། ཇེ་ཞེས་ན་མདོ་སྐྱུགས་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཆོས་རྒྱལ་སྐུ་རྫོགས་པས་ཆར་
གཞོད་པར་མཛད་པས། མཐར་དེས་གསུགས་དངོས་སུ་བསྟེན་པར་བཀའ་བསྟོད་དམ་ལ་བཞག་པས་རྗེགས་པ་ཅན་དེས་
ཀྱང་། བྱེད་ཀྱི་སྐུ་སྟོན་རྣམས་ནས་དེད་ལ་གསོལ་མཚོད་བྱས་ན་འཁོར་ཤིན་ཏུ་གདུག་རྒྱུ་ཆེ་བའི་འབྲུང་པོ་མང་དག་

ཡོད་པས་དེ་རྣམས་ཀྱིས་གཞོན་འཛེ་བྱེད་པར་འགྱུར་བས་གསོལ་མཚོན་མཛད་མི་འཚལ་ཡང་། འཕྲིན་ལས་གང་
དགོས་བདག་གིས་སྐྱབ་པར་བཤེའོ་ཞེས་ཁས་སྐྱབས་དམ་བཅས་ནས་རང་གནས་སུ་སོང་ངོ་། །དེ་ལྟར་དེགས་པ་དེ་ནི་
ཚོས་བྱེད་ཐམས་ཅད་ལ་གཞོན་པར་བྱེད་པའི་མ་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་འདུག་ནའང་། ཞེས་སོགས་གསལ་བ་དང་། མཁས་གྲུབ་
ཆེན་པོ་གཞན་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དོལ་རྒྱལ་དུ་གྲགས་པའི་དེགས་པ་དེ་ཉིད་བསྟན་དང་འགྲོ་བ་ལ་གཞོན་ཅིང་འཛེ་
བའི་འབྲུང་པོ་གདུག་པ་ཅན་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གཅིག་མཚུངས་སུ་གནང་ཡོད། ཆེ་ཏན་ཞབས་དུང་མཚོག་གིས་
མཛད་པའི་རྗེ་འཛིགས་མེད་དམ་ཚོས་རྒྱ་མཚོའི་(1898-1946)རྣམ་ཐར་དུ།

ཕྱི་དགེ་སྤྲོད་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དགོན་ནས་ལྷ་འགྲུར་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་མཚུངས་མེད་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བརྒྱུན་བརྗེའི་
སྐྱལ་སྐྱེ་མཁས་པའི་དབང་ལྷན་ཚོས་ཀྱི་སློ་བྲོས་ཞེས་ཞུ་བས་ ... སྐྱེ་ཞབས་པ་པོར་ཁ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སློབ་ཁ་ལས་
ནས་གསར་རྟེན་གྱི་སྐབས་མཐའ་ཆེན་པོ་ཚོད། བསྐྱེད་འགན་ཀྱི་སྐྱེ་ཞི་ཁྲིའི་ལྷ་བཞིག་པ། བརྗེ་གུ་རུ་བཏོན་ན་པན་
ཡོན་མེད་ཚུལ། བསྐྱེད་འགན་མེ་ཚུར་སྐྱབས་པ་ལ་སོགས་པའི་ལོག་སློབ་མང་པོ་དང་། གཞན་ཡང་མ་ཉི་
སོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་དང་གཤིན་པོར་བདུན་ཚེགས་འཛིན་རྒྱ་སོགས་དགོས་པ་མེད་ཚུལ་མང་པོ་བཤེད་ནས་
སྐྱེ་བོ་དག་ལོག་ལྷའི་གནས་ལ་འགོད་པ་དང་། མཚོག་གསུམ་ཀུན་འདུས་རྒྱལ་པོ་ལྷགས་ལྷན་སྐྱབས་ཀྱི་མཚོག་ཏུ་
འཛིན། ལྷོ་རྒྱུད་ཀྱི་དགོན་ཚུང་འགའ་ཞིག་གི་གྲ་བ་མང་པོ་ལ་ལྷགས་ལྷན་བབས་པ་ཡིན་ཟེར་(ཞེས་)ལྷོགས་མཐའ་དག་
ཏུ་སློེ་རྒྱགས་བྲས་ནས་ཉེན་གསུམ་བཞིག་བཅོམ་སོགས་རང་མཚང་མང་ཞིང་། རྗེ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ཚོང་ཁ་བའི་བསྟན་
པའི་མ་ཚེན་པོར་འདུག་པས་སྐྱི་ལ་པན་པའི་སྤྲིངས་ཡིག་ཅིག་མཛད་ནས་པར་དུ་བསྐྱུན་ཏེ་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་
ལ་བཤེས་པར་མཛད་ན་བསྟན་པའི་འཇུགས་སེལ་ལ་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཞུ། ཞེས་མཁའ་བརྒྱུན་བརྗེ་ཚོས་ཀྱི་སློ་བྲོས་མཚོག་གིས་

འཛིགས་མེད་དམ་ཚོས་རྒྱ་མཚོར་ཕྱག་བྲིས་མཛད་པའི་ནང་དོན་སོགས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བཀོད་པ་ལྟར་དེགས་པ་
དེ་ཉིད་བསྟན་མཚོན་བྱེད་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་ངན་ལས་སྤྱ་ཚོགས་པ་བརྩམས་པ་ཡིག་ཆ་དག་ན་ཤིན་
ཏུ་མང་། གཞན་ཡང་། ཕྱིས་སུ་དོལ་རྒྱལ་གྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ་དང་དེའི་ཚུལ་ལས་བརྗོད་སྟེ་གསུངས་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་
སུ། མཐོ་སྐྱ་ཆེན་མི་ཆེན་ནས་དམའ་མི་སེར་དཀྱུས་མའི་བར་གཞོན་ཅིང་འཛེ་བའི་ཚུལ་མང་དུ་བྲིས་པ་ལས་ཀྱང་
གསལ་བར་ཤེས་ལུས་ལ། རྗེ་སྤྲད་རིན་པོ་ཆེས་བྲིས་པའི་པ་ཚོད་སྐྱ་མའི་ཞལ་གྱི་བདུད་ཅིར་གྲགས་པ་ལས་དོལ་
རྒྱལ་གྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པར།

ཕྱིས་དུ་སྐྱེད་སྐྱེད་ལྷ་འགྲུར་བཅས་ཉམས་ཉེས་པའི་སྐྱབས། མཁར་རྫོ་སྐྱེད་ལྷ་འགྲུར་དབང་ཡོངས་རྫོགས་གཞུང་བཞེས་
གནང་སྟབས། ཤིན་སྐྱོང་སྟལ་བཤག་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱབས་རྗེ་ཁྲི་བྱང་རྫོ་རྗེ་འཚང་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་། མཚན་ཞབས་རྒྱ་
མཚོ་སྤྱིད་སྐྱལ་སྐྱེ་རྣམས་གཉིས་ལ་མཁར་རྫོ་སྐྱེད་དཔའི་གས་སུ་མཁར་རྫོ་རིག་འཛིན་ཚོས་ཀྱི་རྫོ་རྗེའི་མ་འོངས་ལུང་
བསྟན་གྱི་ཕྱག་དཔེ་ཡོད་པ་འཚོལ་དགོས་ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་འཚོལ་ཞིབ་མཛད་སྐྱབས།
མཁར་རྫོ་བོད་མའི་ལུང་བསྟན་དེ་དག་དང་ལྷན་དུ་ཡོད་པའི་ཤོག་སྟེ་ཁག་གི་གས་སུ། མཁར་རྫོ་སྐྱལ་སྐྱེས་དུ་སྐྱེད་རིན་
པོ་ཆེའི་སྐྱེ་བུ་མཛད་འཕྲིན་དང་བཅས་པའི་སྐོར་རི་འགྱུར་སྐྱེ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་གྲ་འབབས་ཞུས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་འདུག་

པར། ག་ལུང་རྣམས་ཇི་བཞིན་ད་ལྟ་ཐུགས་ལེས་མི་སྤང་ཡང་། ག་ཉལ་སུ་སྣ་ཚོགས་དོ་རྗེ་ལྟོ་བ་མེད་བཞིག་དང་།
 དེའི་རྒྱལ་ཏུ་གྲ་བ་བསེ་ཐེབས་ཀྱོན་བཞིག་ལངས་ནས་བསྐྱོད་ཡོད་བུང་ཚུལ་བཞོན་འདུག་ཅེས་སྐྱབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རྗེ་རྗེ་
 འཚང་ཆེན་པོས་ཁོ་ལོར་གསུངས་པ། ལྷ་ཚོགས་དོ་རྗེ་ལྟོ་ཆེ་དང་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཉལ་ཉེ། དེར་ལྟོ་བ་མེད་
 བ་འགལ་རྒྱུན་བར་ཆད་ཆེ་བའི་མཚན་མ་དང་། གྲ་བ་བསེ་ཐེབས་ཀྱོན་བཞིག་དེ་ཉིད་ཚོས་སྐྱོད་ཆེན་པོ་རྗེ་རྗེ་ལྷུགས་ལྡན་གྱི་
 རྣམ་འཕྲུལ་ཡིན་པེས་ཀྱི་ག་ཉལ་སུ་སྣ་ཚོགས་སྤོན་ལུང་བུང་འདུག་བཞིག། མཐར་མེ་ལག་ལོར་རྩ་སྤྱང་རིན་
 པོ་ཆེ་དང་མིན་སྐྱོད་སྣུལ་བལ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ཐུགས་བཞེད་མ་སྤོམས་པར། ཞེས་སོགས་རྩ་སྣུག་དོན་རྒྱུན་གྱི་ཀྱོད་
 ཚ་ཡང་དོལ་རྒྱལ་ལ་ཐུག་པའི་ཚུལ་ལོན་ཏུ་གསལ་བར་གྲིས་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་གསལ་བར་བཤད་ན། རྩ་སྤྱང་རིན་པོ་
 ཆེས་“དགོ་ལྡན་པའི་རྣམ་ཐུབ་གཙང་མ་ཉལ་སུ་སྣ་ཚོགས་མ་བསྐྱུངས་པར་”ཉིད་མའི་ཚོས་ལ་གསལ་བསམ་མཛད་པས། “དགོ་
 ལྡན་ཐུབ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བསྐྱུན་སྤྱང་དགྲ་སྤྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོས་སྐྱོད་རྗེ་རྗེ་ལྷུགས་ལྡན་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་དང་འགལ་བའི་ཉེས་
 པ་མི་ཟད་པའི་དབང་གིས་མཐར་མཛད་བྱས་ལམ་དུ་མ་སྐྱོད་པར་རང་ཉིད་སྤོས་པར་བཅས་བུང་ཆབས་ཆེ་བའི་ཡ་ཡུད་འདི་
 བྱང་བ་ཡིན་ལ།” ཞེས་འགལ་རྒྱུན་བར་ཆད་ཐམས་ཅད་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་བྱས་པར་གསལ་བོར་གྲིས་འདུག །གལ་ཏེ་
 ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་ཞབས་རྒྱ་མཚོ་སྤྱི་རྒྱལ་སྤྱོད་གཉིས་ཀྱིས་ག་ལུང་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་དོས་སུ་
 གཞེགས་པ་དང་། དོལ་རྒྱལ་ཆད་མར་མི་འཛིན་བཞིག་གིས་བཞི་སྤྱོད་ལུགས་སྤྱོད་མས་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་གསོལ་
 ལྷུགས་ཆེར་བྱས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་རྩ་སྣུག་དོན་རྒྱུན་གྱི་རྣམ་གཉིས་སྐྱོད་པའི་ཐོགས་བྱས་པ། མཁར་དོ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱང་
 དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་པས་བྱ་བ་ལམ་སྤོངས་མ་བྱུང་བ་སོགས་རྩ་སྣུག་གི་དོན་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་བཤད་པ་ཡིག་
 དག་གཉིས་ན་ཡོད་པ་དེ་དག་བདེན་ཆེ། སྤོན་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་གྲིས་གྲིས་ལོང་བཅོད་བཅོད་པའི་རྩ་སྣུག་དོན་རྒྱུན་
 ཀྱི་བྱུང་རབས་དང་དེའི་རྩ་བ་འཚོལ་བའི་དབྱེད་པ་རྣམས་དོན་མེད་དུ་གྱུར་པར་བཤད་དོ།

དམ་སྲི་དེ་ཉིད་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ལ་སྤང་བྱུག་ཆེ་ཞིང་དགྲའི་དྲངས་མར་འཛིན་བཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཡང་།
 སྤྱི་རོར་ཡ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་ཀྱིས།

དོས་ཀྱིས་དོལ་སའི་སེར་སྤྱད་སྤོམ་ར་ཁམས་ཚན་གྱི་གྲ་བཞིག་ཡོད། ཁོ་རང་ལ་སྤོམ་རའི་གྲ་བ་རྒྱན་གསུམ་ཐུག་
 མཛོད་ཀྱི་མིང་ཡོད་པ་ཞིག་¹⁶¹གིས་བཤད་པར། ལྷ་ས་སྤོན་བདེ་ཁང་གསལ་ནང་རྒྱལ་པོ་ལྷུགས་ལྡན་གྱི་སྤྱོད་ཉེན་ལ་ཚོས་
 སྐྱོད་སྤྱོད་ལེབས་གནང་མ་ཐག་བཅོན་ཁང་གི་སྤོ་འགམ་བར་དུ་སོང་སྟེ། “བསྐྱེད་དགྲ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་གི་མགོ་ལ་རྒྱུ་བ།”
 ཅེས་ཉེན་མཁུང་མགོ་མཇུག་བསྐྱོགས་ཏེ་ས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་ལྷུ་ཆུ་ཡུར་ལྟ་བུ་མཛོད་རྒྱ་འདུག་ཅེས་བཅོད་བྱུང་
 ཞེས་ཁོང་གིས་དོས་ལ་བཤད་བྱུང་། མི་དེ་ད་ལྟ་ལོ་བདུན་ཅུ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་དུ་བསྐྱེད་པས་ཡོད། ཁོང་གིས་བཤད་པའི་
 སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག །དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་དང་མ་

¹⁶¹ མི་ལི་བ་བྱང་རྒྱལ་རྒྱལ་མཚན་ནས་སྤོན་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པས་མཛོད་ཅེས་ཡིག་ཆ་གཞན་ན་གསལ།

འགྲིག་པར་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་སྤང་བྱུག་ཆེན་པོས་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་
བསྐྱེད་པའི་དམོན་པ་བོར་བའི་ཚུལ་དེ་ནི་དུ་སྟོན་གི་དོན་རྒྱུན་འབྲུང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཉེ་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་པའི་ལ་
བྱེད་མཁན་མི་ཡི་བ་བྱང་ཚུབ་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་དངོས་སུ་མཐོང་བོས་སུ་གྲུར་བ་གཞན་གྱིས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་ན་ཡང་
གསལ། ལྷོན་སྤྱི་འོར་ཡེ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་དོལ་རྒྱལ་སྟེན་བར་མཛད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་སྐྱེ་
ཆེ་མཛད་འཕྲིན་ལ་བསྐྱོ་བའི་ལས་བཅུམས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི།   <<མཛད་ནུས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་དོལ་
མཚོ།>>ལས་ཡེ་གོང་ས་མཚོག་གིས།

དེ་དུས་(བོད་ལ་བཞུགས་དུས་)བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེར་དེ་ཙམ་དོ་སྤང་མེད་པ་དང་།   ད་དུང་དོས་གྱིས་དོལ་རྒྱལ་
སྟེན་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། དོས་གྱིས་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་པ་དེར་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་ལྷགས་པམ་ཞེ་བྲག་ཡོད་པ་རྗེས་སུ་
གསལ་པོ་ཞེ་བྲག་རེད། དེ་བཞིན་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་ལམ་དུ་ཡང་དམ་སྤི་ཞིག་གིས་[དོས་ལ་]གཞོད་པ་
གཏོང་བ་དང་རྟོག་བ་བཟོ་བའི་སྐོར་བྲག་བྲིས་ཚར་གཅིག་གཉིས་ཤིག་འབྱོར་ལྱོད། བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་བོད་
བསྐྱེད་སྤིང་གི་དོན་ལ་ཉ་ལས་པའི་ལྷགས་ཞེན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་
སླུལ། དོལ་རྒྱལ་གྱིས་ཡེ་གོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱེ་བུར་གཞོད་པའི་ལས་ཚོམ་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་སྐྱོབ་དམ་ཚིག་མི་
གཙང་བར་གྲུར་ཆེ་གཉིས་ཀར་ཡང་མི་ལེགས་པ་འབྲུང་བས། ཡེ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

ལྷོན་མར་ཀར་ར་ལ་[1963ལོའི་ཟླ་བ་7ནང་དགེ་ཆུན་དོས་སྤོང་བ་ཚོར་]ཕྱོགས་རིས་བྲས་ན་དགོས་པ་གང་ཡང་ཡོད་པ་
མ་རེད། དབུ་མའི་ལྷ་བ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་པ་མ་གཏོགས། གཞན་དག་ལ་མེད་པ་ཡིན་ན། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མ་བྱང་
གོང་ལ་ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་འབྲིང་ཡན་ཆད་ལ་འགྲོ་མཁན་གཅིག་གྲང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་ལབ་དགོས་འཁེལ་གྱི་
རེད། ཅེས་དོས་གྱིས་ལབ་རྒྱུ་བྱུང་། དེ་འདྲ་ལབ་པ་ཞིག་ད་ལྟོ་འདྲུང་བྱིན་འདུག །བྲས་ཚང་། རྗེ་སྤང་རིན་པོ་ཆེས་
མཐེན་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་མཐེན་གྱིན་མཐེན་གྱིན་ལ་དེབ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྲིས་པ་དེ་ཅུང་ཙམ་སྤང་བར་བྱིན་མ་སོང་།
དེ་ནས་རྒྱུད་སྤང་ལ་བཀའ་ཚོས་ཤིག་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ། བྲག་བྲིས་བདེ་པོ་ཡོད་མཁན་ཞིག་གིས་དེ་འདྲ་གང་བྱུང་མང་
བྱུང་བྲིས་པ་ཡིན་ན་ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེར་བརྟེན། གནས་ཚུལ་མཐེན་གྱིན་མཐེན་གྱིན་ལ་དེ་འདྲ་བྲས་ན་འགྲིག་
གི་མ་རེད། འདིར་མ་བཞུགས་ཞེས་རྗེ་སྤང་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ནས་སྤང་བ་ཡིན།¹⁶² ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1996 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 21

ཉིན་ཡེ་གོང་ས་མཚོག་ནས། “རྒྱལ་ཆེན་སྐུ་མཐུན་བསྐྱེད་བསམ་པ་ཡོད་ན། ཚོས་གལ་ནས་བྱིན་ན་ཡག་གི་རེད། དེ་འདྲ་མ་
བྲས་ན་སོ་སོ་ལའང་མ་པན། ལྷག་ས་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་ལྷུང་དུ་འགྲོ་བ་བྱུང་ན་ཡག་པོ་མི་འདུག །ཡང་ཁྱེད་རང་ཚོས་
རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་ཙམ་སྐྱུག་ཤི་བརྒྱབས་ན་བསམ་པ་ཡོད་ན་འགྲིག་གི་རེད་”ཅེས་བཀའ་བྲག་པོ་ཡང་སླུལ་དགོས་
བྱུང་ཡོད། སྤང་ནས་གྲང་། ཚོས་བཤད་སྤྱིར་བཏང་བའི་སྐབས་སུ་གསུང་བཤད་ལ་ཉན་པ་ལྟར་བསྤྲད་ན་མི་འགྲིག་པ་
མེད་ཀྱང་། དབང་དང་སྤོམ་པ་འོད་པ་ལྷ་བུ་ལ་སྐྱོབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དགོས་པས་ཚོས་གལ་དུ་མ་ཡོང་ཞེས་བཀའ་ཡང་

¹⁶² 2014 ལོའི་ལོ་མཇུག་འབྲས་སྤངས་ཚོས་སྤང་དུ་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་སྐབས་གསུངས།

ཡང་སྐུལ། མདོར་ན། འོ་ལ་རྒྱལ་ཞི་ཡ་གོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་གཙོས་སྐྱེས་ལྷ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་དང་། རོ་བོ།
ལྷོ་ལས་བཅས་གསུམ་གྱི་སྤྲོད་ནས་དོས་འཛིན་མཚན་པ་ལས་གཞན་གསལ་དུ་གཏོང་རྒྱ་མེད།

འདིར་གཞན་ཞིག་བརྗོད་དུ་ཡོད་པ་ནི། རྒྱལ་སྐྱེས་གསལ་བ་རྒྱལ་མཚོན་(1619-1656)ཀྱི་སྐྱེ་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་
བའི་ཐད་ཡིན། ཡིག་ཆ་རྣམས་སུ་དེ་ལ་བཤད་པ་གཙོ་བོ་གསུམ་ཚམ་སྤང་སྟེ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྐྱེས་གསལ་རྒྱུད་དམ་
སྲིད་རྒྱུད་ཉེ་བསྟན་དང་འགྲོ་བར་འཆེ་བ་དང་། གཉིས་པ་ནི། དཔག་པོའི་བསྟན་སྤྲུང་དུ་བཞེངས་ཉེ་དགོ་སྟན་པའི་བསྟན་
པ་སྤྲང་བ། གསུམ་པ་ནི། འོ་ལ་རྒྱལ་དུ་གསལ་བ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་སྐྱེས་གསལ་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱེ་རྒྱུད་མིན་པ་དེ་གསུམ་པེད། སྐ་མ་
གཉིས་ནི་ཡོངས་གསལ་སྤྲུང་དང་། ལྷོ་མ་ལ་དོ་ལ་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེ་རྒྱུད་ཡང་དེ་དེ་སྟོན་ལམ་ལོག་པའི་གང་ཟག་ཅིག་དང་།
ཡང་འབྲུང་བོ་གཞན་དང་གཞན་ལ་གཏུགས་ཉེ་གསལ་རྒྱུད་མིན་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། གསལ་རྒྱུད་གཤེགས་
ནས་རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཁང་ཞེས་བའི་སྤྲིད་རྒྱལ་པོར་(1654-1722)སྐྱེས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་བཅས་སྐྱེ་རྒྱུད་སྐྱེ་ལྷོ་
བཤད་པ་གཉིས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། གསལ་རྒྱུད་ཀྱི་འདས་ལོ་དང་ཁང་ཞེས་སྐྱེས་ལོ་སོགས་ལ་འགལ་འཛོལ་ཡོད་པར་
སྤང་བས་ཅི་ཟེར་མི་ཤེས། གང་སྟར། གུན་མཁྱེན་འཇམ་བཞད་ཀྱི་འཛིགས་སྤྲོད་ཆོས་འབྲུང་གི་ཤོག་གྲངས་ཉིས་བརྒྱ་
གྲ་བཞི་པའི་དབུ་ན།

རྒྱལ་སྐྱེས་གསལ་དབང་བསོད་ནམས་དགོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་ལོ་ལ་ཁང་གིང་ཉ་ལ་འབྲུངས། ... དེའི་སྐུལ་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་
གསལ་བ་རྒྱལ་མཚོན་ནི། སྤྲིད་སྤྲུང་དུ་ནང་པ་གད་ཁ་ས་པར་འབྲུངས། བསྟན་རྫོགས་མཚན། སྤྲིད་ལུང་མཁན་པོ་
གཞན། དུས་གསུམ་གྱི་ལུང་བསྟན་མང་པོ་ཡང་མཚན། རུས་མཐུ་ཡང་ཆེ། དབྱུང་ལོ་ལྷ་བཅུ་པ་ལ་གཤེགས། དེའི་སྐུལ་
པ་གོང་མ་ཆེན་པོར་འབྲུངས་པར་ལུང་བསྟན་དང་གཏུན་ཆེགས་ཀྱང་གསུངས་སྤྲང་། ཞེས་གསལ་ཞིང་། སུམ་པ་མཁན་པོ་
ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་<<འཕགས་ཡུལ་རྒྱ་ནག་ཆེན་པོ་པོད་དང་སོག་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཆོས་བྱུང་ཚུལ་དཔག་
བསམ་ལྟོན་བཟང་>>གི་ཤོག་གྲངས་ཉིས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མདུན་དོས་སུ། “རྒྱལ་སྐྱེས་གསལ་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱེ་བར་གཤག་པའི་
ཁང་ཞེ་བའི་སྤྲིད་རྒྱལ་པོ་”ཞེས་དང་། དེའི་རྒྱུད་དོས་སུ། “པོད་ཀྱི་དེའི་རྒྱལ་པོ་ནི་གཟིམ་ཁང་གོང་མ་སྐུལ་སྐྱེས་གསལ་རྒྱུད་ཟེར་
བ་ནི་ཆག་སྤྲང་གི་གཏུམ་ཁོ་ནར་ཟད། དེས་ན་དཔོན་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་ནི་ལོ་འདིར་(བྱེ་ལོ། སྤྱི་ལོ་1657)འདས་ནས་
ཁོང་དགོ་ལུག་ལ་ཐུག་ཞེན་ཆེ་བས་ཆོས་སྤྲང་དེའི་ཚུལ་བཟུང་ནས་དགོ་ལུག་པ་སྤྲོད་ཞེས་གསལ་བ་བདེན་ནམ་སྟུམ་མོ།”
ཞེས་རེའུ་མིག་ཏུ་ཡི་གེ་ཤོད་ཐབས་སུ་དག་ཆ་བསྐྱུར་ཉེ་གསལ། དེས་ན། འདི་ཡང་ཤོད་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཡིན་
འདུག ། ཆེ་ཉན་ཞབས་བྱུང་གི་<<བསྟན་ཅིས་གུན་ལས་བཏུས་པ།>>ལས། “ཤིང་ལུག །(སྤྱི་ལོ་1655) ... གཟིམ་ཁང་
གོང་སྐུལ་སྐྱེས་གསལ་བ་རྒྱལ་མཚོན་འདས་ཉེ་ཁང་ཞེ་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེ་བ་བྱུངས་ཞེས་སུམ་པས་བཤད།” ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་
སོ་རྒྱས་དོས་དང་མཐུན་མིན་མི་ཤེས་པ་མང་དུ་སྤྲང་། གཞན་ཡང་ཡ་གོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོས། “མགོན་པོའི་རྗེས་
གནད་བར་ཆད་གུན་སེལ་ལུག་ཀྱང་འབྲུང་བོ་ཞིག་གིས་བརྒྱམས་པས་ཐུགས་ཀྱན་མི་ཟེན་འདུག་པས་པན་སོགས་མེད་པའི་

ཆོས་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཆ་ཉིང་ཁར་ཞིང་བཟུངས།” ཞེས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཚོན་འབྲུང་པོ་ཞིག་གིས་བརྒྱམས་ཏེ་དེ་
སྲུང་གཤམ་གས་པའི་ཚུལ་གསུངས་པར་གཞིགས་ན། སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་ཞེས་རྒྱུ་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་འབྲུང་པོ་གཞན་
ཞིག་གྲང་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཉོགས་ཀྱིས་ལ། སྤྱི་ལོ་ཡགོང་ས་སྤྱི་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6
ཆོས་ 13 ཉིན།

ད་ལྟའི་རྒྱལ་ཆེན་ཁོག་བརྒྱམས་འདི་པའི་ཆེན་བསོད་ནམས་གསུམ་པའི་སྤྱི་སྲིད་མིན་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་པ་རྒྱལ་
མཚོན་གྱི་སྤྱི་སྲིད་གྲང་མིན་པ་འདྲ། འོ་ན། ག་རེ་རེད་ཟེར་ན། སྤོན་ལམ་ལོག་པ་ཞིག་ཡིན་ཆོད་འདུག །དེ་འདྲའི་རྒྱུན་
གྱིས་རྒྱལ་ཆེན་བསྟེན་གསོལ་བྱགས་ཆེན་པོ་བྱེད་མཁན་དེ་ལ་གང་བྱས་གྲང་མི་ཁ་འདྲ་ཡོང་བ་ཞིག་དང་། རྒྱལ་བ་རིན་
པོ་ཆེས་མགོ་འཛིན་པའི་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་ལ་སྐབས་རེར་ཁ་གོ་འཕུག་གོ་ཡོང་བ། ཞེས་བཀའ་སྤྱི་ལོ་ལ། འདི་ལྟ་བུ་གཞན་
གྱིས་གྲང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 13 ཉིན། “དེ་སྤྱི་འབྲས་སྤྲངས་ལ་[གནས་རྒྱུང་གིས་]སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་
པ་རྒྱལ་མཚོན་འདྲེ་ལ་སྤྱི་སྲིད་ལ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་པའི་ལུང་ཞིག་གྲང་གསུངས་འདུག །དེད་རང་གི་མི་ལམ་ཞིག་ལའང་དེ་དོན་
གསལ་པོ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་ཆ་འདྲིན་འོས་མིན་བཤད་དཀའ།” ཞེས་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྤྱི་ལོ་དཔེ་དེ་དང་པོར་
གསལ་བ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ། “རྒྱལ་ཆེན་གྱི་ཐོག་མའི་འབྲུང་ཁུངས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཡང་། གཞི་ཅ་སྟེང་གཞི་
ཞིག་བྱུང་ངེས་གཏན་རེད། འོན་ཀྱང་། བར་དུ་ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་ལྟར་ལམ་འགོ་མ་བྱུང་བ་མིན་ནམ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་པ་
ཞིག་འདུག” ཅེས་བཀའ་སྤྱི་ལོ་གོང་དུ་དེད་རང་གི་མི་ལམ་ཞིག་ལའང་དེ་དོན་གསལ་པོ་ཞིག་བྱུང་ཞེས་པ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1976 ལོར་
མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་སྲིད་གྲང་ཆེ་ཉ་ར་བར་ནང་ཉམས་སུ།

ད་མན་ས་དགའི་དམ་པ་མང་པོ་ཞིག་ནས་རྒྱལ་ཆེན་བྱགས་ལྡན་བསྟེན་གསོལ་གནང་སྟེ་སྤྱི་ཆེ་མཛད་འཛིན་རྒྱུས་པ་
སོགས་དགོ་མཚོན་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། ཡང་དམ་པ་འགའ་ཞིག་ནས་བསྟེན་གསོལ་མི་རུང་བར་གསུངས་པ། འགའ་ཞིག་
ནས་གསུམ་པ་རྒྱལ་མཚོན་དངོས་མིན་པར་བཞེད། འོས་ནས། འདི་(མཚོན་ལམ་)ལ་ཆ་འདོག་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་།
རུབ་ཅིག་མི་ལམ་དུ་ལྟ་ས་སྤྱི་གཤམ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་པའི་གཞི་ཆུང་ཞིག་དུ་ཡོད་སྟུང་ལ། ཞལ་བའི་སྤྱི་ལོ་གོ་ཐལ་བརྟེན་ནས་བཞག་
འདུག །དེའི་སྟེང་ཡི་གེ་གིས་འདུག་པར་གསུམ་པ་རྒྱལ་མཚོན་མིན་ཟེར་བ་ཞིག་འདུག །ཅེས་བཀའ་སྤྱི་ལོ་བའི་ཡིན་པར་
ངེས།¹⁶³ ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 18 ཉིན། “ད་ལྟའི་རྒྱལ་ཆེན་དེ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་སྤྱི་རྒྱུད་
ཡིན་མིན་ཐེ་ཚོམ་རེད། སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཚོན་འདུལ་འདྲིན་གསུམ་པ་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་སྤྱི་སྲིད་ཡིན་མིན་ཡང་ཐེ་ཚོམ་རེད།”
ཅེས་སོགས་ལ་དཔག་ན། རྒྱལ་དབང་ལྟ་བུའི་སྤྱི་བས་སུ་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དུག་པོའི་ལས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་གཤམ་
འདུལ་བར་མཛད་པའི་དམ་སྤྱི་དོལ་རྒྱལ་དུ་གསུམ་པ་དེ་དང་། ད་ལྟའི་དོལ་རྒྱལ་དུ་གསུམ་པ་གཉིས་ལ་བྱུང་པར་ཞིག་
ཡོད་པ་ལྟ་བུར་མཛོན་ཏེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

¹⁶³ <<མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་དེའི་དོལ་མཚོ>>དེབ་༡༣པའི་ཞོག་དོས་ 108 བ་གསལ།

རྒྱལ་བ་ལྷ་པོའི་རྣམ་ཐར་ནང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚོག་སློབ་ལམ་ལོག་ནས་དམ་སྲིད་སྐྱེས་པ་དེ་མཛོན་སྐྱོད་སྐྱེན་སྲེག་གནང་སྟེ་བསྐྱེད་བའི་ཁྲུང་ས་སྤྱི་བཏང་གནང་ཡོད། ཡང་རྒྱལ་བ་ལྷ་པོའི་དབུ་བླ་དང་དངོས་སློབ་ཏུ་ལྷུང་བ་གཉེར་བདག་སྲིད་པ་རིག་འཛིན་འགྲུར་མེད་དོན་རྗེས་གསུང་རྒྱུན་ཞིག་ལ། སྐྱལ་སྤྱི་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚོག་སློབ་ལམ་ལོག་པ་དོལ་རྒྱལ་དངོས་དེ་མེད་པ་ཆགས་ཟེན་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། དེར་རྩུ་མཁན་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ་ཞེས་གསུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་གོ་རྒྱུ་ཡོད།¹⁶⁴ ཅེས་བཀའ་སླུལ། དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་གསོལ་བྱས་ན་དཔལ་ལྷན་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་སོགས་འཁོན་པའི་རྒྱལ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1976 ལོར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་སྤྱིར་བཏང་ཆེ་ཉ་ར་བར་ནང་ཉམས་སྤྱི་བཅས་པའི་བཀའ་གསུང་ལས།

བར་ལམ་འདི་ག་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་ལས་ཡང་ལྷ་མོའི་འཁོན་སྤོང་བྱུང་བུ་ལྷུང་། གཞེས་ནིང་གྲུ་བ་གང་འཚམས་ཤིག་ལ་ལྷ་མོའི་བསྐྱེད་བ་གཉེར་བྱུ་བཏུག་པའི་སྐབས་དེར། གཅུག་ལག་ཁང་དུ་ཚོགས་ཤིག་སྐབས་ཁེལ་གྱིས་བསྐྱེད་བ་འདི་གང་(པོ་བྲང་)རྒྱགས་སྐབས། མོག་མའི་སྤྱོད་ཉ་ཅང་སྤྱོད་པོ་ཞིག་ཚོགས་ནས་འཛིགས་བྱེད་གྱི་བདག་བསྐྱེད་བཏོན་སོང་། རོས་རང་གཉེད་ཅུང་ཟད་ཁྲུག་པའི་མི་ལམ་དུ། རོས་རང་ཚོགས་སྤྱི་བཏུང་། ལྷ་མོ་ཡང་གྲུ་པོ་ལེ་བཞིན་བསྐྱེད་འདུག་པའི་གྲུ་པོ་ལོ་དེར། བཏུན་མ་སྤྱི་བ་དམར་པོ་རྒྱོན་པ། གདོང་ལ་འབར་ཚག་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་ཞིག་བསྐྱེད་འདུག །དེ་ནས་བཏུན་མ་དེས། སྤྱི་གཞོགས་(གྲུ་པོ་)འདི་ཚོས་ཁྲེད་རང་གི་བཀའ་ལ་ཉན་འཛོག་བྱེད་གྱིན་མི་འདུག །ར་མི་སྤོང་ཅེས་ཤིན་ཏུ་ཁྲོས་ནས་ལངས་ཏེ་བྱིན་སོང་། གཉེད་སང་ནས། ཨ་ཁ། བསྐྱེད་བ་བཏང་བུང་བཏོན་གསུང་དེ་ཅེས་

ཡོང་གིན་མེད་པ་འདྲ་བསམས་བྱུང་།¹⁶⁵ ཞེས་བཀའ་སླུལ་ལ། ཡང་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་

ནས། “ལྷ་མོ་འཁོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ནི། རི་བོ་དགེ་ལུགས་པའི་བསྐྱེད་བ་འདི་ལ་གཉེར་གཏང་སྤྱང་མ་སྐྱེས་བྱུ་གསུམ་གྱི་སྤྱང་མ་ཡིན་པ་དང་། སྐྱེས་བྱུ་གསུམ་གྱི་སྤྱང་མས་མ་ཚོག་བར་ཚོས་སྤོང་གསར་བ་ཞིག་ཀུན་ལས་ལྷག་པ་ལྷ་བྱུ་ཆགས་ཡོང་དུས་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་འཁོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཅིག་དེ་ཡིན་འདུག །རྒྱ་རྒྱུན་གཅིག་ལ། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་རིམ་རྒྱོན་གྱི་བཀའ་བསྐྱོས་གཉེར་གཏང་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱང་མ་དེ་ལྷ་མོ་རེད། དེ་ལ་འགྲན་རྒྱ་ལྷ་བྱུའི་དེགས་པ་གསར་བ་ཞིག་བསྐྱེད་བ་དེས་ཀྱང་ལྷ་མོ་འཁོན་གཞི་ཞིག་བྱུང་འདུག”¹⁶⁶ཅེས་སོགས་དང་། དེའི་རྗེས་སུ། “དངོས་ཡོད་གནས་རྒྱུ་ནི། ལྷ་མོ་དང་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་ལྷ་གཙོ་བོར་སྐྱེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། ག་རེ་བྱས་ཀྱང་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་མོག་ལ་མ་འགྲིག་པ་ཞིག་ཡོད་ཐག་ཚོད་རེད་འདུག །”

ཅེས་ཀྱང་གསུངས། ཡང་།

ལྷ་མོ་འཁོན་པས་མ་ཚོད། དམ་ཅན་ཚོས་རྒྱལ་དང་ཡང་མི་འགྲིག་པར་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོ་རེད། འདིར་ཁྲེད་ཚོར་བཤད་ན་མི་འགྲིག་པ་མི་འདུག །རྒྱུད་སྤྱི་ལྷ་མཁན་པོའི་ནང་དགའ་ལྷན་བྱུང་ཅེའི་ཆུན་པ་ཉི་(དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚོག་)རྒྱུད་སྤྱི་ལྷ་མ་དབུ་མཛད་དང་མཁན་པོ་གནང་ཡོད། ཁོང་སྤོན་མ་ནས་ལུགས་ལྷན་སྐྱོར་གང་འཚམས་

¹⁶⁴ དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་དོར་བཀའ་སློབ་དེབ་གཉིས་པར་གསལ།
¹⁶⁵ <<མཛད་ནུས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་དེའི་དོལ་མཚོ་>>དེབ་༡༩ པའི་ཤོག་དོས་ 108 ན་གསལ།
¹⁶⁶ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་དོར་བཀའ་སློབ་དེབ་དང་པོར་གསལ།

ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད། བྱང་ཅེ་གྲ་ཚང་ནས་ཐག་བཅད་ཟིན་པ་རེད། བྱང་རང་ཚོས་བསྐྱར་བཞུག་ཡང་ལོ་ལྷན་ཉིད་དུས་ཁོང་གིས་རྒྱུ་ལི་བེ་ཆོ་མོ་ཞིག་བཏང་འདུག། ཁོང་བྱང་ཅེ་གྲ་ཚང་གི་སྤྱི་དུག་ནང་མེད་ཅེས་གནས་དབྱེད་བཏང་བ་རེད། རྒྱུད་སྤྱི་ལམ་ལོ་བུས་ཉེ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤོན་པ་དོན་མེད་འཚང་ཆགས་ཟིན་པས་རྒྱུད་ཀྱི་སྤོན་པ་དོན་མེད་འཚང་གནས་དབྱེད་གཏོང་རྒྱུ་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡིན་ཡང་། བྱང་ཅེ་གྲ་ཚང་ནས་དེ་ལྟར་ཐག་གཅོད་བྱས་ཟིན་སྟབས། རྒྱུད་སྤྱི་དུག་ཚང་ཁྱིམ་དུ་སྤོད་ཐབས་བྲལ་བར་བཏེན། རྒྱུད་སྤྱི་དུག་དོན་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་མགོན་པོ་དང་ཚོས་རྒྱལ་གཉིས་ལ་འཕྲིན་བཅོལ་བཏང་ནས་རྒྱུད་སྤྱི་དུག་གི་མཁའ་པོའི་བརྒྱུད་འདེབས་ནས་འདོན་དང་མི་འདོན་ཐན་བཏུག་བསྐྱོད་པར་མཁའ་བརྒྱུད་ཁོངས་ནས་ཕྱིར་ཤོད་ཞེས་བབས་འདུག། དེ་ནི་མགོན་པོ་དང་ཚོས་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱིས་ཐག་བཅད་པ་རེད། རྒྱལ་པོ་སྤྱི་ལམ་རྒྱུད་ཚ་ལྟ་མོ་དང་། དེའི་རྒྱལ་ཚ་དམ་ཅན་ཚོས་རྒྱལ། དེའི་རྒྱལ་ཚ་མགོན་པོ་ཤུག་ཤུག་པས་གནང་གིན་ཡོད་འདུག།¹⁶⁷ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ། རོལ་རྒྱལ་དུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཉིད་མའི་ཚོས་བརྒྱུད་དང་གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ལྷག་པར་སྤང་བའི་རྒྱ་མཚན་ལ། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། ལས་སྤོན་རྟེན་འབྲེལ་དབང་གིས་ཡིན་ནས། རོལ་རྒྱལ་གྱི་རྗེས་འབྲང་བ་དང་རོལ་རྒྱལ་དོམ་ཡིན་དང་རྩུན་མ་ཡིན་མི་ཤེས། གང་ལྟར། སྤོན་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་ལ་ཉ་ཅང་སྤང་བོ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག། དེ་ནི་ཁམས་ཁུལ་དང་། རྫོང་ཁ། གཙང་ཁུལ་བཅས་ལ་བྱང་བའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བོ་ཡོད། དེ་ལ་བསམ་སྟོན་བཏང་ན། སྤང་བདུད་འཛུལ་རིན་པོ་ཆེས་རོལ་རྒྱལ་དེ་སྤོན་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་མཉན་པ་གནང་བའི་དམ་སྤྱི་སྤྱི་བདུན་ཀྱི་ནང་གི་དམ་སྤྱི་ཞིག་རེད་ཅེས་འོས་ལ་གསུངས་བྱུང་། ལས་ཆེར་དེ་ལྟར་མིན་ནམ་སྟུང་། གནན་དམིགས་བསལ་སྤོན་དཔོན་རིན་པོ་ཆེར་མི་དགའ་བར་བྱེད་དགོས་དོན་མེད། རོལ་རྒྱལ་སྤོན་མཁའ་གྱི་མིས་གྲུ་རུ་མཚན་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་བཤེགས་པ་དང་། གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་དང་རྗེ་འབངས་ཉེར་ལྷེའི་སྤྱི་ཐང་རྒྱ་ལ་བརྒྱུད་བའི་གནས་ཚུལ་སྤྱི་ལའི་ཉེ་འཁོར་དུ་བྱུང་བ་དངོས་སུ་མཐོང་བའི་མི་ད་ལྟ་མ་ཤི་བར་གསོན་པོར་བསྤང་ཡོད་པས་གསལ་བོ་བཤད་རྒྱ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ཚོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་གནང་མཁའ་སྤྱི་དང་། སྤྱག་པར་དུ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་སོགས་ལ་སྤང་བ་རིགས་པས་སྤྱབ་སྤྱ། ལོང་དུ་བཟོད་པ་རྣམས་ལས་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་རོལ་རྒྱལ་བསྤེན་གསོལ་གྱི་ཐང་ལ་གྲང་དོར་བྱེད་རྒྱུ་གྱི་བཀའ་སྤོན་ལས་སྤོན་ཡང་ཡང་གནང་བའི་རྒྱ་མཚན་ལོན་ཏུ་གསལ་ཡང་། འདིར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ཕྱིར་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་ཁག་དུས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིགས་ན། ༡. ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་རྒྱན་འཁྲུངས་གནང་བ། “རྒྱ་མཚན་གཅིག་ནི། རོས་རང་ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ལས་གྱི་སྤོན་གང་ལུས་ཀྱིས་འཛོལ་གིན་ཡོད། འདོད་ཀྱང་རུང་། མ་འདོད་ཀྱང་རུང་། འདི་རྒྱ་མཚན་གཅིག་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ།

༢. དམ་ལྷན་ཚོས་སྤང་རྣམས་འཁོར་པའི་རྒྱུར་གྱུར་པ། “གཞུང་བསྟེན་གྱི་སྤང་མ་དམར་ནག་གཉིས་ཉེ་དཔལ་ལྷན་ལྟ་མོ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྤྱི་ལྷ་དང་། སྤྱི་སྤྱི་གསུམ་གྱི་སྤང་ལ། སོད་སྤོང་ལྟ་སྤང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོ་བཅས་པའི་ལྷགས་

¹⁶⁷ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་རོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྤོན་དེའི་གསུམ་པར་གསལ།

དགོངས་འགའ་འཁྲུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཆེན་པོ་ཡོད།” ཅེས་དང་། “སྤྱིར་སྐབ་པའི་བསྟན་པའི་བཀའ་སླུང་དང་། ཡང་སློབ་འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་སླུང་མགོན་པོ་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་དང་། དམ་ཅན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལས་ཀྱི་གཤེན་རྗེ་སོགས་དེ་དག་ནི་འཛིན་ཉེན་ལས་འདས་པ་ཡིན་པས་བསྐྱེད་པ་མེད། མགོན་པོ་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། ཆེ་འདིར་བར་ཆད་ཞི་བ་དང་། ཕྱི་མའི་ལམ་སྐྱོད་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་དགོས་པ་ལས། ཆེ་འདིར་འབྲེལ་སེལ་དཔལ་འབྱོར་པོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཕན་ཐོགས་སྤུང་ཆེགས་ཡོང་གིན་ཡོད་ཀྱང་ཕྱགས་སུ་རང་ཉིད་འདྲེ་ཡི་འཁོར་དུ་སྐྱེ་བའི་ལས་གསོག་རྒྱེན་གྱི་ཐོག་ཏུ་སྤྱིན་ན་དེ་ལ་སྤྱིང་པོ་གང་ཡང་མེད། དེས་ན་ངོས་ཀྱིས་བཀའ་འགོག་དམ་བསྐྱེད་ཀྱི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དགོས་པ་གང་ཡིན་པ།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སླུང་།

༣. བོད་ཀྱི་བསྟན་སྤྱིད་ལ་གཞོན་པ། “རྒྱ་མཚན་གཅིག་ནི། བོད་གངས་ཅན་པའི་བསྟན་སྤྱིད་ལ་སྐྱབ་ཡོད། བོད་གངས་ཅན་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་གི་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་ཅ་བ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ཆེན་པོས་འཛུགས་གནང་མཛད་ཡོད། ལོངས་སྤྱོད་པ་ཆེན་པོས་སྐྱབ་པའི་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་ཅ་བ་བཅུགས་པའི་བཀའ་བྲིན་རྒྱལ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཐོག་སྤོགས་ནས་མ་དག་རྒྱུན་འཛིན་གྱིས་ལམ་ལོར་ཐོག་སྤོགས་ན་དེ་ནི་བྲིན་ལན་ལོག་འཇམ་ཡིན། ལོར་འཁྲུག་དེ་དག་གསལ་པོ་བྱས་ཏེ་ལམ་སྤོགས་བྱེད་པ་ངོས་ཀྱི་ངོས་འགན་ཡིན། ངོས་ནས་རྒྱ་མཚན་གཅི་བོ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དོལ་རྒྱལ་དམ་བསྐྱེད་ཀྱིས་བ་ཡིན།” ཞེས་དང་། “སློབ་ལམ་ལོག་པའི་དབང་གིས་རྒྱལ་མཚན་གྲུ་བ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་དུས་སུ། ཐོག་མར་འགའ་བ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་རིམ་སྤོན་གྱིས་མགོ་བྱེད་པའི་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་པའི་ཆབ་སྤྱིད་སྤྱོད་ཚུལ་ལ་མི་དགའ་བའི་ཞེ་འཁོར་སྤང་འཛིན་གྱིས་གཞོན་འཛེ་བྱེད་པ།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སླུང་།

༤. ཆོས་བརྒྱུད་ནང་པན་ཚུན་མི་མཐུན་པར་བྱེད་པ། “རྒྱ་མཚན་གཅིག་ཤོད་རྒྱལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་བརྒྱུད་ལྷན་མཐུན་པན་ཚུན་བར་དམ་ཆེག་མི་གཙང་བའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད། བོད་གངས་ཅན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་རྒྱུ་བྱུང་བའི་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རྫོང་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་པན་ཚུན་དག་སྤང་ནོར་བུའི་འོད་གྱིས་ཁུབ་པ་ཞིག་དགོས་པར་གསུང་གིན་ཡོད། དེ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། བོད་གངས་ཅན་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་པན་ཚུན་བར་དམ་ཆེག་གཙང་ཞིང་སྐྱབ་པའི་མཐུན་ཁྲིམས་གཙང་ཡོང་བར། ངོས་རྒྱལ་ལམ་ལྷགས་ལྷན་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་བསྟན་པ་ལ་མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་པར་རྟོག་པའི་འགོག་རྒྱེན་ཡོང་གིན་ཡོད། དེ་སྐྱོད་ནང་དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་པ། ཕྱིས་སུ་རྒྱ་གར་བཙན་པོའི་སྤྱི་ཆོགས་ཁྲིད་གནས་ཚུལ་གང་འཚམས་བྱུང་ཡོད། གང་ལྟར། ངོས་རྒྱལ་ལམ་ལྷགས་ལྷན་བསྟན་གསོལ་གྱི་གནས་ཚུལ་འདི་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་གྱི་མཐུན་སྤྱིལ་ཐད་འགའ་རྒྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་བྱུང་ཡོད།” ཅེས་སོགས་བཀའ་སླུང་།

༥. རྗེ་ལའི་བསྟན་པ་སྤྱད་ཅན་དང་སྤོགས་རེ་བར་བྱེད་པ། “རྒྱ་མཚན་གཅིག་ནི། འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་བསྟན་པར་བསམ་སློབ་པ་ཉུང་བ་ཡིན། འཇམ་མགོན་ལྷ་མས་འཛིན་གནང་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་མཛད་དུ་བྱུང་བ་པོད་བཙོན་བརྒྱུད་ཡོད། བསམ་བཞོན་ལས་འདས་པའི་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་ལེགས་བཤད་མཛད་དུ་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་དགེ་ལུགས་པའི་ཕྱི་ལ་

ངོམ་རྒྱ་དང་ནང་གི་སྤྲོད་ལོར་ངོ་མ་ཡིན། ཅུ་ཆེའི་པོད་བཙུན་དེ་དག་པར་བཞག་སྟེ་ཚོད་གཞི་ཅན་གྱི་དེགས་པའི་ཚོས་སྤྲོད་ཞིག་ཅུ་ཆེར་བཟུང་ན། དེ་ནི་དོན་དོ་སྐོག་དགེ་ལྡན་པའི་ཞབས་འདེན་དང་ངོ་ཚད་གོས་པའི་གནས་ཡིན། དགེ་ལྡན་པར་ཡང་དག་པའི་ཞེན་ཁོག་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་ངེས་པར་དུ་ཞེན་ཁོག་གྲེད་ས་མ་ལོར་བ་ཞིག་དགོས། ལྷ་མ་མཚོད་པ་འདོན་ཤེས་པ་ཚམ་དང་། འོལ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་གྲེད་པ་ཞིག་དགེ་ལྡན་པའི་སྤྲོད་ལོར་དུ་བཅེས་ནས་ཞེན་ཁོག་གྲེད་ལོར་བསྟེན་དང་བྱབ་རྒྱུད་གི་ལས་ཡིན། རྗེ་སྤྲོད་པའི་གསུང་པོད་བཙུན་ལ་བདག་པོ་ཡག་པོ་ཞིག་རྒྱག་ཐུབ་ན་དེ་ནི་དངོས་གནས་དོ་མཚར་ཆེན་པོ་རེད།” ཞེས་དང་། “ཡང་སྟོས་རྗེ་ཚོར་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་གསེར་སྤྲུངས་བཙོ་མ་ལྟ་བུ་འདི་ཉིད་དུངས་གཙང་མིང་དོན་མཚུངས་པ་ཞིག་འབྲུང་བའམ་སོགས་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་མི་རྒྱུད་པའི་དམ་བསྟུགས་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ།

6. རྒྱལ་མཚོག་འཕྲུལ་གྱུ་དང་འགལ་ཞིང་ནང་པའི་ལྟ་བུ་དང་མི་མཐུན་པ། “རྒྱ་མཚན་གཅིག་ནི། རང་རེའི་པོད་མིའི་སྤྲོ་ཚོགས་ནང་ལྷ་གསོལ་འདེ་གསོལ་གྲེད་པའི་དར་སོ་ཆེན་པོ་ཡོད། དེ་ནི་ཉ་ཅང་ལོར་འཇུག་ཡིན། ལྷེར་སོ་སོའི་གནས་ཚུལ་རྗེ་རྟུན་ཡིན་མེད་པ་མ་ལྟོས་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དང་འབྲེལ་ནས་ལྷ་གསོལ་སྤྲུ་གསོལ་ལ་དར་སོ་ཆེན་པོ་བྱས་ན། ལོར་འཇུག་དང་བསྟན་པའི་ཞབས་འདེན་ཞུ་གིན་ཡོད།” ཅེས་དང་། “སྟོན་པ་བཙོ་མ་ལྟ་བུ་འདས་ཀྱིས་གཞི་བཞེན་པ་གཉིས་དང་བཞེན་པ་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ནང་པའི་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་ཏེ་རྒྱལ་མཚོག་དང་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བསྟན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེར་སངས་སྤྲུགས་ལྡེའི་དུས་འདིར་ལུས་ལ་ཚོས་གོས་ཀྱོན་ནས་ཚོད་གཞི་ཅན་གྱི་འདིག་རྟེན་དེགས་པ་ཞིག་ལ་སྟོ་སྤྲོད་བྲང་གསུམ་གཏད་དེ་འདི་ལྷའི་རྒྱལ་མཚན་གནས་སུ་བཙོ་མ་བ་དང་། བདེ་སྤྱད་ཅི་འབྲུང་ལྟ་བུ་རྒྱལ་བཙོ་མ་འདིག་རྟེན་དེགས་པས་གྲེད་པར་སྤྲོ་བ་འདི་ནང་པའི་ལྟ་བུ་དང་རྒྱལ་མཚན་ཡིན།” ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱ་མཚན་གཙོ་པོ་དེ་དག་གི་དབང་གིས་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་གྲེད་རྒྱུ་གི་བསྟེན་བྱ་མང་དུ་གནང་ཞིང་། པོད་གངས་ཅན་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟེན་འགོ་སྤྲོ་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་ལས་བསྐྱབས། དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ནས་བརྒྱུད་ཅིང་སྟོན་པ་གཅིག་གི་རྗེས་འབྲང་དུ་གྱུར་པ་པོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་མཐུན་ལམ་སྤར་ལས་རྗེ་བརྟན་དུ་མངོད། གྲེ་བྲག་ཏུ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་སྟོ་བཟང་གལས་པའི་དཔལ་གྱི་བསྟེན་པ་རིན་པོ་ཆེར་དེགས་པ་བསྟེན་སོལ་གྱི་ལྷན་བཅུག་པ་ཐེར་འདོན་དང་། རྗེས་བསམ་སྟོམ་སྤྲུབ་སྤྲོགས་རེ་ཅེས་དུ་གྱུར་པ་ཡང་དག་པར་བཙོ་མ་བར་མངོད་པ་སོགས་བཀའ་འདིན་བསམ་གྱིས་མི་ལྷན།

དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་གནས་སུ་གསུངས་དང་རྒྱུད་བ་དངོས་ཅུ་བར་བཞག་པའི་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་བའི་དབང་གིས་རིག་པ་དུངས་ཤིང་གཟུ་བོའི་རང་གཤིས་ལྡན་སྤྲེས་སུ་མངའ་བའི་པོད་འབངས་སྤྲོ་དང་། ལྷག་པར་དུ་དོལ་རྒྱལ་སྟེན་སྤྲོད་པའི་སྤྲུལ་དགེ་བཤེས་དང་མཁན་ལས་རྒྱུར་སོགས་ཀྱིས་བཀའ་དགོངས་སྤྲོད་བཙུན་དང་ཞེན་འཇུག་རིམ་བརྒྱུད་ཀྱིས་སྤང་དོར་འཇུག་སྤོག་མ་ལོར་བར་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མཚན་བཞག་

པར་མ་ཟད། དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་རང་རང་གི་ཞལ་སློབ་དང་དགོན་སྡེ་ཚོས་ཚོགས་སོགས་ལ་ཡང་སྤྲིའི་
བྱུང་བ་དང་རྒྱ་མཚན། ལེགས་ཉེས་སྒྲུབ་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཞིབ་ཅིང་སྤྲོ་བར་འབྲེལ་བ་ཤད་གནང་བ་སོགས་
ཤོད་འབངས་སྤྲིའི་ཆ་ནས་དག་ཐེང་སྒྲ་བ་མེད་པ་བྱུང་། དེ་ལྟར་འདུང་། འགའ་ཞིག་ནས་བདེན་པས་ཤོངས་རྟགས་སྤྲི་
རྩས་ངན་སྡོན་བསྐྱེགས་ཀྱིས་ཤོད་མེད་ནང་ལུལ་དུ་རྒྱ་དངོས་མི་གསུམ་ལ་སྤྲེག་རྟུང་གསོད་གསུམ་སོགས་དག་
དགའ་གཉེན་སྤྲུག་གི་ལས་ཚུལ་སྤྲོ་ཚོགས་མངོན་སྟོན་གཉིས་ནས་སྤེལ་ཏེ། མཐར་འདྲེས་ཚུགས་མ་ཟེན་པར་འཆད་ལུ་
ཐུག་གིས་རང་གི་པ་གསོད་དག་པོ་རྒྱ་དཔར་གྱི་བྲན་ཁོལ་དུ་འཆང་བཞེན་ཡོད། དེའི་ཚུལ་ལ་སྤྲི་ལོ་ 2009 ཟླ་བ་ 11
ཚེས་ 13 ཉིན་ལ་འགོ་སྐོར་མཚོག་ནས།

དེ་རྗེས་རིམ་པས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་དོལ་རྒྱལ་བ་གཤམ་འགོག་གྲེད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་སྤྲོ་མི་སྤྲུང་སྤྲོ་ཚོགས་པ་ཐེང་བ་
དེ་བཅུགས་པ་དང་། དེ་ནས་རྩ་རམ་ས་ལར་མི་གསུམ་བསད་པ་དང་། ད་ལོའི་ལོ་འདིའི་ནང་དགའ་ལྡན་གསེར་ཀོང་
ཁམས་ཚན་གྱི་མགོ་གྲེད་སར་དོལ་རྒྱལ་སྤེན་མཁའ་མི་གཉིས་ཡོང་སྟེ་གཅིག་གི་ལག་ཏུ་གྱི་ཁྲེང་བ་དང་། ཅིག་ཤོས་དེའི་
ལག་ཏུ་རྩོེ་ཁྲེང་ནས་གང་ལྟར། གྱིས་བརྒྱབས་པ་དང་། མགོ་ལ་རྩོས་གཞུས་པ་སོགས་བྱས་སྤྲོ་བས་ཁམས་ཚན་གྱི་མགོ་
གྲེད་དེ་སྤོན་ཁང་དུ་འགྲོ་དགོས་བྱུང་ཡོད། དངོས་གནས་བྱས་ན་གསོད་ཅིས་མེད་འདུག། དེ་ནི་སྤྲོ་བས་དེའི་རྒྱ་གར་ཉེན་
རྟོག་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ཡོད། རྩ་སར་མཚན་ཉིད་སློབ་དཔོན་གྱིས་མཚོན་པའི་མི་གསུམ་གསོད་སྤྲོ་བས་རྩ་རམ་ས་
ལའི་ཉེན་རྟོག་པས་གསོད་མཁའ་དེ་དག་གྱི་ལའི་དོལ་རྒྱལ་ཚོགས་པ་ནས་ཡོང་བ་གསལ་པོར་ཤེས་ཡོད། དེ་རྗེས་མི་དེ་
རྣམས་ཁྲིམས་ལ་ཐུག་ཡོད། དེ་ལྟར་ཁོང་ཚོས་ཚོགས་པ་བཅུགས་ནས་གཞན་ལ་སྤྲེགས་ར་སྤྲེལ་བ་སོགས་གྲེད་ཀྱིན་
ཡོད། ལྷག་པར་དེར་སྤྲོ་བས་རྒྱ་མི་གྲུང་ཁབ་གྱིས་དདུལ་སྤོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ནི་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཐའི་ཐབ་དང་མི་རྒྱ་
བུར། ཨ་རི་སོགས་སྤྲི་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མི་སྣ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་འདུག། གང་ལྟར་
མདོ་དོན། ཨི་ཏེ་ལེར་ཡོད་པའི་གངས་ཅན་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡང་ཡང་འགྲོ་གིན་ཡོད། ལྷག་
པར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཚོགས་འདུ་འཚོགས་པའི་སྤྲོ་བས་ཁོ་རང་སྤྲོ་མགོན་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ་འགྲོ་གིན་ཡོད། དེ་དག་ལ་ཐབ་བྱ་
ཡིད་གཟབ་གྲེད་དགོས། ཞེས་དང་། སྤྲི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 7 ཉིན་ལ་འགོ་སྐོར་མཚོག་ནས།

བར་སྤྲོ་བས་ཤིག་ནས་རྒྱ་མི་གྲུང་ཁབ་གྱིས་དེའི་ཐོག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་དོ་སྤྲུང་གྲེད་ཀྱིན་འདུག། བར་ལམ་སྤྲུང་
སིར་ཡོད་པའི་དགོན་གསར་ཁོང་ཚོ་སྤོད་སར་ཆ་བཞག་ན། རྒྱ་གཞུང་གི་སྤྲོ་ཚབ་དེ་འདྲ་སྤྲུང་སིར་འགྲོར་སྤྲོ་བས་ཁོང་
ཚོའི་སར་འགྲོ་ཤིག་དང་། དགོན་པར་སྤོད་ཤིག་ལྟ་བུ་གྲེད་པ་དང་། དགོན་པས་ཀྱང་སྤྲོ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་གྲེད་ཤིག་
བཅས་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་འདུག། དེ་ནས་གངས་ཅན་རིན་པོ་ཆེར་ཆ་བཞག་ནའང་། དམིགས་བསལ་རྒྱ་
གཞུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅིང་། ཤོད་ཀྱི་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་སྟོར་གྱི་ཚོགས་འདུ་འཚོགས་སྤྲོ་བས། ཁོ་རང་གིས་རི་
ཅམ་ཤེས་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཤོད་ཀྱི་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་གི་ཚབ་ལྟ་བུ་གྲེད་མཁའ་ཆགས་ཏེ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཤོད་
སྤོད་ཤིག་ཆེན་པོ་གྲེད་ཀྱིན་འདུག། དེ་མིན་བལ་ཡུལ་དུ་དོལ་རྒྱལ་ཚོགས་པའི་ཟ་ཁང་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ཟ་ཁང་དེའི་
མགོ་སྤོད་ཀྱི་ཁང་སྤྲོ་བུ་གཞུང་གིས་སྤོད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་སྤྲོ་ཚབ་འདུག་ལ། སྤྲིས་སྤྲུ་ཟ་ཁང་ཡོངས་རྫོགས་ཚུར་ཉོས་ཡོད་

པ་རེད་ཟེང། དེ་དག་གི་འགྲོ་སོང་ཡང་རྒྱ་གཞུང་ནས་བཏང་བའི་སྐད་ཆ་འདུག། དེ་ནི་ལོ་ལྷན་གྲུག་གོང་གི་སྐད་ཆ་རེད། ཅེས་དོམ་
རྒྱལ་སྟེན་མཁའ་དེ་དག་རྒྱ་དམར་གྲུང་ཁུན་དང་འབྲེལ་བ་ཟབ་ཅིང། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོ་བོ་ཅག་བཅས་སྲིད་གཏོང་བའི་
དོན་དུ་དཔུལ་དངོས་ཀྱིས་སྲུ་བཞིན་པའི་རྒྱལ་གསུངས། ཡང་དེའི་ཐད་ལ།

དོམ་རྒྱལ་ཚོགས་པས་ངོས་ལ་འཇིག་པ་ཟ་བར་གང་ཡང་འདུག་ཀྱིན་མི་འདུག། འཇིག་པ་ཟ་གི་རེད། བར་བསྟན་པོ་
བཟོས་ཅང་རྒྱུར་འཇིག་པ་ཟ་གི་རེད། དེ་ལ་ཁག་མི་འདུག། ཡིན་ནའང་། ངོས་ལ་འཇིག་པ་ཟ་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་
མི་གྲུང་ཁུན་ལ་མགོ་འདོགས་དགོས་དོན་མེད། བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་སྲུབ་མཁའ་དེ་རྒྱ་མི་གྲུང་ཁུན་རེད།
བོད་མི་འབྲུམ་ལྷ་ཙམ་དམར་གསོད་བཏང་བ་དང་། བོད་མི་འབྲུམ་ལྷ་ཙམ་ཞིག་བཙོན་དུ་སྐྱ་གེས་ཤི་ཡོད། དེ་འདྲ་བྱེད་
མཁའ་རྒྱ་མི་གྲུང་ཁུན་རེད། ངོས་ལ་འཇིག་པ་ཟོས་ཏེ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པ་རྩ་མེད་བཟོ་མཁའ་ལ་
རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་བ་དེ་ནི་ཚད་ལས་བརྒལ་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། ལྷ་སར་བོད་རང་སྲོང་སྲོངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་འགའ་
ཞིག་གཞིས་ཀྱི་སེ་ར་དགོན་པར་དོམ་རྒྱལ་སྟེན་མཁའ་ཚོའི་སར་སོང་སྟེ། གྲུང་ཁུན་གྱིས་ཚོས་དད་རང་ལོས་སྲོད་
བཞིན་ཡོད་པས་ངེས་པར་དུ་དོམ་རྒྱལ་བསྟེན་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་གར་སོགས་སུ་དོམ་རྒྱལ་སྟེན་མཁའ་གྱི་སར་ཚོས་
ཞུ་བར་འགོ་བཅའ་དེ་ནས་ལྷ་སར་གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས་པའི་སློབ་སོགས་ཡོད་ན་མིང་ཐོ་སྲོད་ཆེ་བྱ་སྲིག་བྱེད་ཚོགས་
ཅེས་སོགས་བཤད་པའི་རྒྱལ་ཡང་བཀའ་སླུལ། ཡང་། “བོད་པ་གྲུང་ཁུན་ཏང་ཡོན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁའ་
དེར་སྐབས་ཀྱན་ཡོལ་བྱས་བསྟན་པ་ཞིག་ལ་ཐུག་བྱུང། ངོས་ཀྱིས་པར་གང་ཡང་མ་བཤད་པར་རྒྱུར་ལོ་རྗེས་མར་བེ་ཅིན་དུ་ཨོ་
ཅེད་འགྲན་ཚོགས་རྒྱགས་སྐབས་དུ་ལའི་སློབ་མར་ངོ་རྒོལ་བྱེད་མཁའ་གྱི་ཚོགས་པ་ཞིག་བཙུགས་འདུག་ཅེས་དང་། ཚོགས་པ་
དེའི་མགོ་ཁྲིད་“རླ་མ་”ཟེར་མཁའ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བཤད་བྱུང།” ཞེས་དང་།

ངེས་པར་དུ་གཟབ་གཟབ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། [རྒྱ་གར་ལྷོ་རྒྱུགས་ཀྱི་]སེ་རའི་སྤྱི་འདུན་ནང་རྒྱ་གཞུང་དང་ཐད་ཀར་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མི་སྣ་དེ་འདྲ་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཚོས་སྟེ་ཁག་ནི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྲིག་འཇུགས་ཤིག་
ཡིན་ཞིང་། གདན་ས་གསུམ་ཡང་བཙན་བྱོལ་བོད་མི་སྲིད་སྲིག་འཇུགས་འོག་ནས་འཚོ་བའི་སྲི་ཚོགས་ཤིག་ཡིན། བོད་
སྲིད་སྲིག་འཇུགས་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཕུ་ཚ་བྱེད་མཁའ་གནས་པ་དེ་ནི་ཐབས་སྲོ་བོ་དང་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས།

བསམ་སློབ་ངེས་པར་དུ་གཏོང་དགོས་པའི་གནས་འདི་སེར་སྐྱ་མི་དམངས་ཚང་མས་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས། ཞེས་གསུངས། དེ་
ལྷན་དོམ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་བྱེད་མཁའ་ཚོས། གཡོ་ཅན་དང་རྩལ་དང་སྲིན་པོ་མིར་རྩལ་གྱི་རྣམ་པས་བྱི་ནས་སྐབས་
དང་ལྷོགས་བཅོལ་ཏེ། ཁྲོམ་སྐོར་སྐད་འབོད་དང་། ཡིག་ལོག་འབྲེལ་སྟེལ། ཚོངས་པ་ངན་སྐུལ་སོགས་ཤེས་ཐང་ཐང་དུ་
སྟེལ་བའི་ཁར། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་མཁའ་པའི་སྐྱ་ཆེ་ལ་ཡང་གཅིག་ཏུ་གནག་པའི་ལས་ངན་ཚོམ་བཞིན་པ་སྟེ། དེ་
ཡང་ལྷོགས་མཚོག་ནས།

ཐན་དོམ་རྒྱལ་ཚོགས་པའི་མིས་ངོས་གསོད་པའི་ཉེན་ཁ་ཁགས་བཟོས་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་བདེ་འཇུགས་ལས་ཁུངས་
ཀྱིས། རྒྱ་གར་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱ་སོག་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཤོས་དེ་དོམ་རྒྱལ་ཚོགས་པ་རེད་འདུག་ཅེས་པལ་ཆེར་ལོ་

བརྒྱུ་མངས་ཤིག་གི་གོང་ལ། རྒྱ་གར་སྐོར་སྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་[བོད་ཀྱི]བདེ་སྐྱོད་ལས་ཁུངས་ལ་བཅུ་གཉིས་པ་རེད།
དེར་བརྟེན། རྒྱ་མཚན་ས་ལའང་འོས་སྤོང་སར་ལུགས་རི་སྐོར་མ་བསྐོར་ཉེ་བཅོ་བཙུན་གྲུས་ཡོད། དེ་བཞིན་འོས་རྒྱ་གར་སྐོར་
སྤྱོད་ས་མེ་རར་འཕྲོ་དུས་སྐོར་ར་ཁམས་ཚན་ལ་རྒྱ་གར་ཉེན་ཉོག་ས་སྐུ་མཐོན་ལྟར་གང་འཚམས་སྤོང་གི་ཡོད་པ་དང་།
དེ་བཞིན་དགའ་ལྡན་རྩོད་ཁང་ཁམས་ཚན་ལའང་ཉེན་ཉོག་ས་གང་འཚམས་སྤོང་གི་འདུག། དེ་ནི་བཟང་ཤིས་པ་ཞིག་མ་
རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་སྐྱོན་དུག་དང་ཟས་དུག་སོགས་སྤྱད་དེ་ཡགོང་ས་
མཚོག་གི་སྐུ་སྤོག་ལ་རྒྱལ་བའི་སྤྱད་དུ། འབྲེལ་ཡོད་སྐྱོན་ཁང་དང་ཟ་ཁང་སོགས་སུ་སྐོག་འབྲེལ་གྲུས་པ་དང་། འབར་
རྩས་འཛོག་ཐབས་གྲུས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ང་ཚོ་བཙན་བྱོལ་བའི་སྤྱི་གཞུང་འཛུགས་ཤིག་ཡོད་པ་འདི་གཏོར་བའི་གཏོར་རྒྱ་དེ་རྒྱ་གཞུང་གི་ལས་འགན་རེད། ཐ་ན་
རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མེད་པར་བཟོ་བའི་དོན་ལ། རྒྱ་མིས་སྐྱོན་ཁང་ཁག་ལ་རྩད་གཅོད་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག། སྐྱོན་
ཁང་ཁག་ལ་འབྲེལ་བ་གྲུས་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོན་བཙུན་གྱི་སྐོག་ནས་མེད་པར་བཟོ་བའི་ཐབས་ཤིས་བྱེད་ཀྱིན་
ཡོད། བརྒྱུ་ཆ་བརྒྱ་ཐམས་པ་བདེན་པ་ཡིན་མེན་བཤད་སྐབས་ཀྱི་མ་རེད་དེ། བཞི་ལ་མ་མ་ར་མ་ཉི་(རྒྱ་གར་སྐོར་སྤྱོད་ས་འབྲས་
སྤྱད་ས་མཚོད་རྟེན་)ལ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་སྐབས་རྒྱ་[མིས་] མི་གཉིས་བཏང་བའི་སྐད་ཆ་འདུག། བོད་རིགས་ལས་
བྱེད་པ་རེད། གཅིག་དེ་བཞིན་ཁྱི་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཚད་ལེན་མཁའ་དང་། ཅིག་ཤོས་དེ་ཚད་ཆ་ཚད་སྲུང་ས་
ཚར་བའི་རྩེས་ལ་འབར་རྩས་འཛོག་མཁའ་ཡིན་པ་བཙུན་མི་གཉིས་ལ་ལས་འགན་བསྐྱར་ཡོད། ཚད་ལེན་མཁའ་དེས་
ཚད་རིང་སྤྱད་ཉག་ཉག་སྲུང་ས་ཀྱང་ཅིག་ཤོས་དེས་འབར་རྩས་འཛོག་སྐབས་མེད་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། རྒྱ་མིས་ཏུ་
ལའི་སྐྱོན་མེད་པར་བཟོ་རྒྱ་དང་། བོད་པ་བཙན་བྱོལ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་ལ་གོ་ལྷག་གའར་བཟོ་བ་དེ་ནི་རྒྱ་མིའི་སྤོང་དོན་
ཀྱི་དགོས་མཁོ་རེད་ལ། དེ་ཉན་ཉན་བྱེད་ཀྱི་རེད། དེར་བརྟེན། དོས་རྒྱལ་ཚོགས་པ་དེ་ཏུ་ལའི་སྐྱོན་མཚན་རྩོད་བྱེད་
མཁའ་གྱི་མི་སྡེ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་ཆགས་ཡོད་སྐབས། རྒྱ་མིས་དངོས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྟེན་སོང་བསམས་ཉེ་རྒྱ་གཞུང་

གིས་དེ་ལ་དམིགས་བསམ་གྱིས་བདག་པོ་རྒྱལ་གིན་འདུག། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེས་ན། རང་ཉིད་གང་གི་རྒྱུད་ལས་བྱུང་
ཞིང་གང་གི་རིགས་སུ་གཏོགས་པའི་བོད་མི་རིགས་བསྐྱར་སྤྱོད་དང་བཙུན་པར་དབུ་གཏོན་དང་གསོད་རྒྱུད། མནར་
གཅོད་དང་གཏོར་བཙུན་སོགས་མཚམས་མི་ཆད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ཆབ་སྤྱོད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་རྒྱུང་
དུའི་དོན་དུ་བེད་སྤོང་ལོག་པར་གཏོར་བཞིན་པ་ཙམ་ཡང་མི་ཤེས་པ་ནི་ཡ་མཚན་དགོས་པའི་གནས་ཆེན་པོ་སྟེ། བམ་
ཞིག་སྤྱོད་དོན་གྱི་དགོས་མཁོར་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་ཆེ་གཏང་རག་ལེགས་སྐྱེས་ཙམ་ཡང་མེད་པར་འཕྲོང་གྲུས་ཀྱི་རྩོད་
ལྟར་ཅི་མི་སྐྱམ་པར་འདོར་རྒྱ་དེ་ཤུགས་མ་སྐབས་ཀྱིས་ཉོགས་ལུས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 2
ཆེས་ 3 ཉིན་གྱི་བཀའ་སློབ་ལས།

ཚོས་པ་ནང་པན་རྒྱུན་དང་། བོད་རིགས་མི་དམངས་ནང་ཁུལ་བཙུན་དམ་ཚིག་ཚིག་སྤྱིལ་གྱི་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། དེ་ལ་
དགའ་སྤྱོད་ས་ལས་དགའ་བསུ་མི་ལྷ་ཞིང་། བཟོད་པ་ཡང་མི་བསྐོར་པར་བསམ་འཇུག་པར་བྱེད་སྤྱོད། དེ་ཡང་རང་རེ་
རང་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གནས་པར་རྒྱུད་གསོད་སོགས་བྱེད་མི་སྐབས་ཀྱང་། རྒྱ་དངོས་དང་གཏམ་སྐྱོན་སོགས་ཀྱིས་

དངོས་ལུགས་གང་ས་ནས་གཞོན་སྐྱོན་དང་དབྱེན་སྐྱོར་གྱི་རྒྱུ་བཞུག་བཞེས། ཞེས་སོགས་སྐབས་དེ་དུས་ནས་བཀའ་སླུལ། དེ་
ལྟར་སྐབས་ཁྱེད་ཆེན་པོ་བཞེས་ཏེ་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་བ་ནི། སྤྱི་
ལོ་ 1996 ལྷ་བ་ 5 ཚེས་ 8 ཉིན་གྱི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན།

ཚོས་དང་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་གང་ལྟར་གནང་འགག་ཅིག་ཆགས་ཀྱིན་ཡོད་སྟབས། འདིའི་སྐོར་ལ་ཤོད་པའི་བབ་
འོས་ངོས་ལ་ཡོད་པ་ལས་གཞན་སྤྱི་བཞུག་གིས་ཀྱང་ཤོད་མི་བྱུང་། ཉ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན། དེའི་བབ་འོས་ངོས་ཀྱི་སྐྱེད་ལ་
བསྐྱེད་པ་ཡོད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་མགོ་ཁྲིད་ཡིན་ན་མིན་ན་གང་ལྟར། ལྷ་ཡི་འཛིན་ཉེན་གྱི་ཡུལ་
ལའང་མགོ་ཉོག་ཅམ་བརྒྱས། མི་ཡི་འཛིན་ཉེན་གྱི་ཡུལ་ལའང་མགོ་ཉོག་ཅམ་བརྒྱས་ཏེ་སྲོད་མཁུ་འདི་ངོས་ཆགས་
ཡོད། དེར་བཞེས། ལྷ་ཡི་འཛིན་ཉེན་ནང་གནས་ཚུལ་ག་རེ་ཡོད་པ་དང་། ང་རང་ཆོ་མིའི་འཛིན་ཉེན་ནང་མན་གཞོན་གང་
འདྲ་ཡོད་གིན་ཡོད་མེད་ངོས་ནས་སྐྱབ་བྱུ་ཤེས་པ་འདི་མཐོང་བ་མཛོན་གྱུར་མ་ཡིན་ཀྱང་། ཉམས་སྲོང་དང་གནས་ཚུལ་
མང་སོ་ཞིག་ཅུང་བཅད་ནས་ཡོད་དུས་སྐྱབ་བྱུ་ཆོད་དཔག་དང་རིགས་པས་རྗེས་དཔག་གྱེད་བྱུ་གིན་འདུག། དེ་འདྲ་
ཡིན་དུས། ངོས་ཀྱིས་མཐོང་གིན་མཐོང་གིན་ལ་སྐྱོས་བཏང་ནས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན་དེ་ནི་ངོས་རང་གི་ལན་པ་རེད་སྟེ་སྐྱེས་པ་
བྱུ་གིན་འདུག། ངོས་ནས་ཚོས་དང་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་དགོན་དང་སྐྱོན་ག་རེ་ཡོད་པ་དེ་གསལ་སོ་བྱུས་ཏེ་བཤད།
བཤད་ནས་ཉན་དང་མི་ཉན་དེ་ཁ་ཆེ་ས་ལུའི་རྣམ་ཐར་ནང་། ཁ་ཆེ་ས་ལུས་སྤྱིང་གཏམ་བཤད་ཡོད་དོ། ཉན་དང་མི་ཉན་
སོ་སོའི་ལག་པ་རེད།། ཅེས་བཤད་ཡོད་པ་ནང་བཞིན་ཉན་དང་མི་ཉན་སོ་སོའི་ལག་པ་རེད་མ་གཏོགས། ངོས་ཀྱིས་
དབང་ཤེད་དང་བཅོན་བཀའ་གཏོང་རྒྱ་གང་ཡང་མེད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱུ་ལ། མཐུན། སྤྱི་ལོ་ 2014

ལོའི་ལོ་མཚུག་འབྲས་སྤངས་ཚོས་སྐྱར་དུ།

ལྷ་མོའི་ཉེན་གཏོར་གྱི་གཤམ་དུ་མེ་ལོང་ཞིག་འཛོག་པ་རེད། སྐྱོན་མར། སྐབས་དེའི་མཚོན་གཡོག་ལགས་ཀྱིས། མེ་
ལོང་གི་ཁ་དེར་ཅིག་བབས་འདུག། དེར་ཅིག་འདུག་ཅེས་ཟེར། རྗེས་ལ་ལྷ་དུས་གཏོར་མ་ལ་བདུད་ཅི་འཕམ་སྤྱང་ཅི་ལྟ་བུ་
ཞིག་བབས་འདུག། དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཚོན་གཞན་གཏན་ནས་མེད། གཏོར་མ་ལ་བདུད་ཅི་བབས་པ་ཞེས་པ་
དེ་རེད་འདུག། གང་ལྟར། ལྷ་མོ་དགྲེས་པའི་མཚོན་མ་སྐྱབ་བྱུ་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་ཡིན། ... ངོས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་ལ་
དམ་བསྐྱེད་འདྲ་ལོ་དགའ་རབ་བྱུས་ཚར་བའི་རྗེས་ལ་རུབ་ཅིག་མི་ལམ་ལ། སྐྱུ་ཐང་དགའ་རབ་ཅིག་ཡོད་པའི་ནང་ལ་
ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱུ་ཐང་ཞིག་འདུག། འདི་ལྟར་པར་མཛུལ་བསྐྱེད་པར་སྐྱུ་ཐང་དེ་ནས་ཚུར་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་
པོ་སྐྱུ་དངོས་ཐོན་ཏེ། དེ་ནས་ངོས་ལ་ནང་མཛོན་ཁ་བཏགས་སེར་པོ་ལལ་ཆེར་འདོམ་པ་ལྷ་དུག་ཅིག་ཡོད་པ་ཉ་ཅང་རིང་
སོ་ཞིག་གནང་བྱུང་། བྱས་ཅང་། རྒྱལ་བ་ལྷ་པ་དགྲེས་པོ་བྱུང་བ་མིན་ནས་སྐྱེས་པ་བྱུ་སོང་། ངོས་ཀྱིས་དཔེ་ཆར་བཞུས་
པ་དེར་དགྲེས་པོ་བྱུང་བའི་མཚོན་མ་གང་ཡང་མི་འདུག། དོལ་རྒྱལ་དམ་བསྐྱེད་པ་བྱུས་པ་དེར་དགྲེས་པོ་བྱུང་བའི་བཟོ་
འདྲ་སོ་ཞིག་འདུག། ཅེས་ཀྱི་རེ་ཞལ་ཤོབ་དང་བཅས་བཀའ་སླུལ་ཏོ།།

ཉི་ཤུ་བཤུ་བཅུ་དང་རྗེས་འཛིན་གྱི་རིམ་པར་སྲུང་བ།

ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་སློབ་མའི་བཅུ་དང་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་གི་ས་

བཟང་སློབ་གཉིས།

རྒྱ་ནག་རྒྱུ་ལའི་ཆེན་མོ་ལོ་རྒྱུ་ལའི་རྒྱ་རིགས་བཅོམ་འགྲོལ་དམག་མི་ཅང་ཉོ་ཐོབ་ཞེས་པ་ཞིག་རྒྱའི་
 དཔུང་དམག་དང་བཅས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོར་ལྷ་སར་འབྱོར། དེ་གར་རྒྱ་དམག་མེ་སྒྲིགས་ཏུ་དཔོན་གྱི་འགན་ཁུར།
 སྤྱི་ལོ་ལྷ་ས་རྒྱ་ནག་ལོ་ལང་མི་ཆེའི་འགྲུལ་བཞུད་ཀྱི་ལམ་ཐོག་གར་དུ་འཕྱེད་ཡོད་མེད་ལ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་ས་ཆོད་དཔག་གི་དང་
 ལུ་བ། ཉིན་ཞིག་ཅང་ཉོ་ཐོབ་གྱིས། རྒྱ་དམག་གི་ཆོག་མཚན་འདུའི་སྤྱི་ལོ་རྒྱ་ནག་ནང་ལུ་གྱི་སྤྱི་གནས་སོགས་གསལ་
 འདོན་བྱས་པས་ཉིན་ཞིག་གནས་སུ་གྱུར། སྤྱི་ལོ་ལྷ་ས་ལྷོ་ལོ་ལྷ་ས་ལྷོ་ལོ་ལྷ་ས་ལྷོ་ལོ་ལྷ་ས་ལྷོ་ལོ་ལྷ་ས་ལྷོ་ལོ་ལྷ་ས་
 མི་སྲུང་གྲང་། རྒྱའི་དམག་སྐར་ནས་ཐོས་ཉེ་བོད་དམག་ལ་མགོ་འདོགས་མི་བྱེད་ཀ་མེད་དུ་གྱུར། དེར་བརྟེན། བོད་
 གཞུང་དམག་སྐར་གྱི་བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དགའ་འདུལ་གྱིས་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟང་གིས་ལ་ཅིས་སྤྱད་དེ་མིང་ལ་
 སློབ་བཟང་བཟང་གིས་ཞེས་བཏགས། བོད་དམག་དང་ལྷན་ཅིག་རྒྱ་སློབ་གྱི་དམག་འཐབ་བྱས། བོད་མིང་མགོ་བཏགས་
 པའི་རྒྱ་རིགས་ཁོང་གཅིག་ཏུ་མིན། བོད་ས་ཤོར་ཉེ་བོད་མི་རྣམས་སྐབས་བཅོམ་དུ་འགྲོ་སྐབས། རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་
 གིས་ཀྱང་བོད་དམག་དང་ལྷན་ཅིག་མོན་ཏེ་དབང་དུ་འབྱོར་བར་དེ་གར་ཁོང་གི་བའི་རྒྱ་རིགས་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཉིས་ཡོད།
 རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རྒྱའི་སོ་རྩལ་བར་དོགས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་འབྲུད་བུ་ཅིས་བྱས་ཀྱང་། གནས་སྤྱོད་གསལ་བཤད་བྱས་
 པས་གྲུ་ཡངས་གནང་ན་ཡང་དོགས་པ་ཡོངས་སུ་སེལ་མ་ཐུབ། མི་ས་མ་རི་ཞེས་པར་སྤོད་སྐབས་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་
 གིས་རྒྱ་རིགས་དང་རྒྱ་ཁ་ཆེ་ ༣༩ ཡོད་པའི་མགོ་བདག་ཏུ་བསྐྱོད། སྐབས་དེར་ཁོང་དང་རྒྱ་རིགས་བྱེད་མེད་མི་འདྲེ་
 རྒྱུ་ཏུ་གཉིས་མཚའ་མཐུན་དུ་གྱུར། རྗེས་སུ་མི་འདྲེ་ཏུ་ཡི་མིང་ལ་བདེ་ཆེན་དཔལ་མོར་འབོད།

སྤྱི་ལོ་ 1962 ལོར་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་བར་དམག་འཁྲུག་ལངས་སྐབས། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རྒྱ་རིགས་
 རྣམས་ཀལ་ཀ་ཏར་བསྐྱུལ། དེ་གར་། “སྤྱི་གཅེན་སོ་སྤྱོད་རྒྱལ་ལོ་དོན་བྱུང་མཚོག་གི་དུང་ཡིག་ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་འཚོར་
 གཟིགས་པར་ཐེབས་སྐབས། ཉིན་སློང་ཆེན་སྤོང་ཐམ་པ་གསོལ་རས་སུ་གནང་བ་དེས་སློབ་པ་ཁག་གི་འཚོ་བའི་ཟས་སོང་
 འབྲུད་ཐུབ་ཅམ་བྱུང་།”¹⁶⁸ ཞེས་སློབ་བཟང་བཟང་གིས་ཀྱིས་བཤད། སྐབས་དེར། ཀལ་ཀ་ཏར་ཡོད་པའི་རྒྱའི་གསར་ཤོག་
 རྟེན་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱན་གཏམ་ཉལ་གཅིག་འགོད་སྤེལ་བྱས་པར་མ་བཟོད་པར། རྒྱ་རིགས་བཅུ་བདུན་
 ཅམ་གྱིས་ལས་འགྲུལ་ཆོག་སྤོང་ཞིག་བཏུགས་ཉེ་ཆོགས་པར་ཁང་གཏོར་བཤེས་བྱས། སྤྱི་ལོ་ཨ་འབྲུག་མགོན་

¹⁶⁸ རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་གིས་དང་རྒྱ་སློབ་ཞེས་པར་གསལ། གཤམ་དུ་ཁོང་གི་ཆོག་དངས་པ་དག་ཀྱང་འདི་ཉིད་ལས་བཤུས།

པོ་བཟུ་ཤིས་ཀྱི་རོགས་རམ་ལོག་རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་དང་རྒྱ་མོ་བདེ་ཚེན་དཔལ་ལོ་གཉིས་བཞུགས་སྐར་དྲ་རམ་ས་
ལར་བསྐྱོད། བཞུགས་སྐར་དུ་འབྱོར་ཉེ་ཉིན་ཤས་ལས་མ་སོང་གོང་མཇལ་ཁའི་སྐྱལ་བཟང་ཐོབ། དེ་ལ་རྒྱ་སློ་བཟང་
བཟུ་ཤིས་ཀྱིས། “ངས་མཇལ་ཁ་ཡོད་པ་དེ་ཅེས་པའི་སྐད་ཆ་གོ་བའི་མཇུག་དུ། དའི་སེམས་ལ་གཡོ་འགྲུལ་ཐེབས་ནས་
དའི་དགོང་མོར་ཡུན་རིང་གཉིད་མ་ཞུགས་པར་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་བསམ་སློའི་ནང་འཁོར་ཡོང་ནས་མཇལ་ཁའི་
སྐབས་ག་རེ་ཞུ་དགོས་སྐྱེས་”ཞེས་བཤད། ཕྱི་ཉིན་རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་བཟང་ལྷ་གཉིས་སྐྱུ་སྐྱུང་མདའ་དཔོན་ལྷག་ལྷ་
ཡུན་ཚོགས་བཟུ་ཤིས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ལྷར་པོ་བྲང་དུ་བཅད། པོད་ལུགས་ལྷར་ཀྱི་ལུག་འཚལ་ཉེ་མཇལ་དར་ལུལ། དེ་
ལ་རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས།

ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་བྱམས་བཅའི་འཇུལ་དཔུང་གནང་བཞིན་ལུག་གཉིས་བརྒྱུངས་གནང་སྟེ། དའི་ལག་པ་གཉིས་
དམ་པོར་བཟུང་བཞིན། ཁྱེད་རང་རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་ཡིན་ནམ། གང་འདྲ་འདུག །འདྲིར་འཚོ་བར་གོམས་འདྲིས་ཡོང་
གིན་འདུག་གམ། ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བྱུང་བས། དའི་ལུས་པོ་ཡོངས་དངངས་འཚབ་ཀྱིས་འདར་སིལ་བརྒྱབས་ཤིང་།
སྐད་ཆ་ཡང་སྐྱུ་དག་ལ་མ་དག་གིས། དཀའ་ངལ་མི་འདུག །ཡག་པོ་འདུག །གྲུང་ཁུན་ཉར་གི་ལག་ལོག་ནས་ཐར་ཉེ་རང་
དབང་ལུང་པར་བསྐྱེབས་ནས་ཁྱེད་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལ་བརྟེན། འཚོ་བའི་དཀའ་ངལ་གང་ཡང་མི་འདུག །ཁྱེད་ལུགས་བདེ་
པོ་གནང་རོགས། ཞེས་སྐད་ཆ་ཚིག་ཐག་མ་ཚོད་གོང་རང་གི་མིག་གཉིས་ནས་རང་དབང་མེད་པར་དགའ་དུ་ཤོར་བ་
དང་ཚབས་ཅིག་མིད་པ་འཇུག་ཉེ་སྐད་ཆ་བཤད་མ་ལུག་པར་བརྟེན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་དེད་གཉིས་ལ་སེམས་
གསོའི་བཀའ་སློབ་གནང་མཇུག་སྐྱུ་སྐྱུང་མདའ་དཔོན་ལ། དེད་གཉིས་ཀྱི་འཚོ་བར་སྤྱོད་གང་གཟབ་ཁྱེད་དགོས་པའི་
བཀོད་མངགས་གནང་སོང། དུས་ཡུན་ཚུ་ཚོད་མེད་ཀའི་རིང་གི་མཇལ་ཁ་དེ་སེམས་པར་གཡོ་འགྲུལ་ཚེན་པོ་ཐེབས་
པའི་ངང་མཇུག་བསྐྱེལ་སོང། ངས་མིག་ཚུ་འབྱིད་བཞིན་ཡང་ལངས་ནས་ཁོང་དང་ཞལ་གྱེས་ཞུ་སྐབས། ཡགོང་ས་ཏུ་
ལའི་སྐྱེ་མ་མཚོག་ནས་ཞབས་འབྲིང་ཚོའི་ལག་ནས་མཇལ་དར་ཨ་ཤེ་དཀར་གཙང་ཞིག་ང་དང་དའི་བཟང་ལྷ་འུམ་ཏུ་

གཉིས་ལ་གཡོགས་གནང་སྟེ། དེད་གཉིས་ལ་བཟུ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཡོང་བའི་ལུགས་སྟོན་གནང་བྱུང། ཞེས་བཤད། རྒྱ་སློ་
བཟང་བཟུ་ཤིས་དང་རྒྱ་མོ་བདེ་ཚེན་དཔལ་ལོ་གཉིས་དྲ་སར་བཞུགས་རིང་སྐྱུ་སྐྱེར་ཡིག་ཚང་ནས་འཚོ་བའི་གཟིགས་
ཉོག་གནང་བ་སོགས་གང་ཅིའི་གནས་བབ་ཉ་ཅང་བཟང་ཡང་། རྒྱ་གར་ཉེན་ཉོག་པས་རྒྱ་མིའི་སོ་ཉུལ་དུ་དོགས་ཉེ་འདྲི་
ཅད་དང་བསུན་གཅོར་ཅུང་ཅམ་བཟོས། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱུ་འཁྲིས་སུ་སྐྱིད་སྣང་གི་ངང་དུ་དུས་ཡུན་གང་
འཚམས་བསྟུང་རྗེས། རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་བཟང་ལྷ་གཉིས་སྤེལ་གོབ་ལུགས་ལུང་བསམ་འགྲུབ་སྤིང་གཞིས་ཆགས་སུ་
གནས་སྟོ་བྱས། རྒྱ་རིགས་ཡིན་པས་ས་གནས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་པོད་མི་སྐྱུ་བས་བཅོལ་བ་སྤྱི་མཚུངས་ལྷར་ས་ཞིང་
མ་གནང་ཡང་། པོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ནས་ས་ཞིང་གང་འཚམས་བཤོ་སྐལ་དུ་ཐོབ་སྟེ་སྟོ་ཚལ་བཏབ་
པས་འཚོ་བ་གཞན་ལས་ལེགས་ཅམ་བྱུང། ཡགོང་ས་སྐྱུ་བས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་སྟོ་ལུགས་གཞིས་ཆགས་སུ་
གཟིགས་སྟོར་དུ་སེབས་སྐབས། རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་བཟང་ལྷ་གཉིས་ཀྱི་ཞིང་ཁར་ཡང་གཟིགས་ཉོག་གནང། དེ་ལ།

ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་བཞུགས་སྐྱོད་ནས་ལྷོ་གཞིས་མའེ་སོར་དུ་གཞིགས་སྐྱོད་ཐེབས་སྐབས། ཆེད་
 མངགས་ངའི་ཚལ་ཞིང་ནང་གཞིགས་སྐྱོད་གནང་བར་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་སོང་། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། ཚལ་འདི་ག་
 དེ་ཟེར་བ་དེ་རེད། ས་གི་ག་དེ་ཟེར་བ་དེ་རེད་ཅེས་བཀའ་འདྲི་གནང་སྐབས། དས་ཚལ་དེ་རེ་བཞིན་ངོ་སྤོང་ཞུས་པ་ཡིན།
 གཞིགས་སྐྱོད་གྲུབ་མཚམས་ཁོང་གིས། ངའི་ལས་ཀར་ཐུགས་དམུས་མཉེས་བྱུང་སྟེ། མཁན་ཚུང་གྲུབ་བསྟན་ཉེ་མ་ལ་
 ཞལ་གཞིགས་གནང་སྟེ་ང་ལ། སྤེས་འབྱུང་བྱིད་རང་ལ་དཀའ་ངལ་ག་དེ་འཕྲད་བྱུང་ནའང་ས་གནས་གཞིས་འགོ་ཁོང་ལ་
 ཞུས་ན། ཁོང་གིས་རོགས་པ་གནང་གི་རེད་ཅེས་བཀའ་ཐེབས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཐུག་གཉེས་ཀྱིས་ངའི་མགོའི་ཐོག་ལ་
 བྱུལ་བྱུལ་གནང་རྗེས། ངའི་འགྲམ་དུ་ཡོད་པའི་རྩུབ་རྩུལ་ལ་ཡང་བྱུལ་བྱུལ་གནང་མཚམས། ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱས་
 འདུག །ཉུར་ཐག་ཁྱོས་ཨང་། ཞེས་བཀའ་སྐྱབས་སྐྱབས་དེད་བཟའ་ཚང་གཉེས་དཀའ་ཐག་ཚོད་དེ་གཟུགས་པོ་ཚང་མ་ཚ་
 ལམ་ལམ་དུ་གྱུར་བ་དང་། མིག་གཉེས་ནས་རང་དབང་མེད་པར་དགའ་དུའི་མཚི་མ་སྐྱུང་བཞིན་པར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་
 རྒྱ་ཆེ་ཁྱི་སྟག་ཏུ་བཏན་པའི་གསོལ་བ་སྟོན་ལམ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ། རྣམས་དེར་ངའི་ཚལ་ཞིང་གི་གཡམས་གཡོན་གང་
 སར་ཡོད་པའི་བོད་མི་དང་རྒྱ་གར་ཡུལ་མི་སྟོང་སྟག་མང་པོས། དེད་བཟའ་ཚང་གཉེས་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་བྱམས་བཅའི་
 གཞིགས་སྐྱོད་གནང་བར་ཡིད་སྟོན་སྟེ་ནས་བཏུས་འདུག །ཅེས་རྒྱ་སྟོ་བཟང་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས་བཤད། རྣམས་དེར་བདེ་
 ཆེན་དཔལ་མོའི་བསམ་ཚུལ་ལྟར། རྒྱ་སྟོ་བཟང་བཟུ་ཤིས་བཟའ་རྒྱ་གཉེས་ཀྱིས་རང་གི་ཚལ་ཞིང་ནས་ཚལ་རིགས་
 བཟང་གས་ཀྱི་སྤྱད་བདམས་ཉེ་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་སྟུགས་སྟོན་དུ་སྤྱུལ། དེ་ལ་སྟོ་བཟང་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས། “དེད་གཉེས་
 ཀྱི་སེམས་པ་མཚོན་པའི་བཞེས་ཚལ་སོས་པ་ཞིག་འདུལ་རྒྱ་བྱུང་”ཞེས་བཤད།

སྤྱི་ལོ་ 1980 ལོའི་ལོ་མཇུག་ཡགོང་ས་མཚོག་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་སྐབས། རྩུབ་རྩུལ་
 འགོ་སྟོད་མི་གྲུབ་པའི་ནད་གཞི་ཞིག་པོ་ལོད་ནའང་། ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་ཐེབས་བསྐྱར་བཅར་ཉེ་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་
 གསེར་ཞལ་སྐྱུར་ཡང་མཇུག་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ། དེ་ནས་ཀྱང་སེ་རར་བཅར་ཉེ་མཇུག་འདོད་འགོག་མེད་དུ་བྱུང་བས།
 “མཇུག་དར་དང་འདུལ་ཉེན་ལོག་ཆག་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་གཉེད་རོགས་”ཞེས་རང་གི་བཟའ་རྒྱུར་བཤད། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མོ་རྩུབ་
 རྩུའི་ནད་གཞི་སྟོ་བྱུར་རེ་སྟུག་ཏུ་བྱུར་ཉེ་རེ་བ་རི་བཞིན་མ་གྲུབ། རྣམས་དེར། རྒྱ་མོ་རྩུབ་རྩུས། “དེ་རིང་ཉེན་གྲུང་
 རྐྱེད་མ་གཏོང་། ངལ་གསོ་ཡག་པོ་ཞིག་རྒྱག་གི་ཡིན་”ཞེས་བཤད། ཉེན་གྲུང་ཅམ་ལ་བཟའ་རྒྱ་སྟོ་བཟང་བཟུ་ཤིས་རྩུབ་
 རྩུའི་མདུན་དུ་སོང་སྟེ་ཟ་མ་རྩུང་ཅམ་བཟས་ན་ལེགས། ཞེས་བཤད་ཀྱང་། རྩུབ་རྩུས། ཟ་འདོད་མི་འདུག །རྩུང་ཅམ་
 ཉལ་གྱི་ཡིན་ཞེས་བཤད། དེ་ནི་བཟའ་རྒྱ་གཉེས་ཀྱིས་ས་མཐའི་འཚོ་བའི་ཁྲོད་དགའ་སྟོ་དང་སྤྱིད་སྟུག་མཉམ་སྦྲུང་གི་
 འཚོ་བ་ཡུན་རིང་བསྐྱུལ་ཉེ་སྤོང་མོལ་བྱས་པ་ཆེས་མཐའ་མ་དེ་རེད། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སེ་ར་དགོན་པར་གསུང་
 ཚོས་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས། རྒྱ་མོ་བདེ་ཆེན་དཔལ་མོ་ཆེ་ལས་འདས་པ་གསལ་འཕྲུལ།

དེ་རིང་སྤྱོད། བོད་མིའི་སྟོགས་པོ་རྙིང་པ་ང་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་དཀའ་སྟུག་མཉམ་སྦྲུང་བྱེད་མཁན་རྒྱ་མོ་གཅིག་རང་སྟུག་
 ཡོད་པ་བདེ་ཆེན་དཔལ་མོ་སྟུགས་མ་ལེགས་པར་ཆེའི་འཕེན་པ་རྗེས་འདུག །མ་གཞི་ཁོང་རྒྱ་མོ་རིགས་ཤིག་ཡིན་

ནའང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་གཞུག་རྒྱུ་ཆེ་བའི་སྲིད་དབང་མ་འདོད་པར་མེམས་ཐག་གཅོང་བཅད་ཀྱིས། བོད་མིའི་བཅོན་
ཚོལ་རྒྱལ་སྐོབ་ཀྱི་ལས་འགུལ་ནང་ཞུགས་ཏེ་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ཙམ་རིང་། ང་ཚོ་དང་སྲིད་སྲུག་མཉམ་སྲོད་གི་དཀའ་ལས་
བརྒྱབས་པ་རེད། ཁོང་ནི་མི་དམངས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་འཐབ་ཁྲོགས་བཟང་པོ་ཞིག་རེད། མི་ནི་གང་ལྟར་སྲུ་ཕྱི་
མ་གཏོགས་འཕྲོ་རྒྱ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཁོང་འདས་ཁོངས་སུ་ཕྱིན་བར་སློབ་པམ་ཆེན་པོ་བྱུང་། འཕྲོ་བ་སྲུ་བྲགས་སོང་
བསམ་གྱིན་འདུག །ད་ལྟ་བདེ་ཆེན་དཔལ་ལོའི་ཆེད་དུ་ངག་བཅད་སྐར་མ་གཅིག་གི་རིང་བྱས་ཏེ། སྲུགས་སློན་གནང་
རོགས། ཞེས་བཀའ་སྲུལ་ཏེ་སྲུགས་སློན་རྒྱ་ཆེར་གནང་། དེ་ལ་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་ཤིས་ཀྱིས།

ངས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱབས་ཆེན་གཙོ་འཛིན་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་སེ་ར་
ཐེག་ཆེན་གླིང་དུ། རྒྱ་སྐུལ་དགོ་བཤེས་དང་སེར་སྐུ་མང་ཚོགས་སྣོད་ཚོ་བརྒྱལ་བའི་སར། ང་མི་སེར་ཉམ་རྒྱུང་འདྲིའི་
གས་ཤིག་གི་རྒྱུང་མར་འདི་ལྟ་བུའི་མཚོང་ཆེན་གནང་སྟེ། སྲུགས་སློན་སྐབས་འདུག་བཀའ་བློན་སྐུལ་འདུག་པ་གོ་དུས།
དེ་མ་ཐག་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་འགྲུལ་ནས་རང་དབང་མེད་པར་མིག་ནས་མིག་རྒྱ་འདོན་བཞིན་པར་ཡཱི་རྩུ་རྩུ་རྩུའི་སྲུང་པོའི་
འགམ་དུ་བསྐྱོད་དེ། རྩུ་རྩུ་རྩུ། ཁྱེད་རང་གིས་དངོས་གནས་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་བསམགས་འདུག །ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་
མ་མཚོག་ནས་དེ་རིང་ཁྱེད་ལ་སྲུགས་སློན་གནང་འདུག་ཅེས་དུ་འབོད་ཀྱིས་བཤའ་དེ་ཡང་བསྐྱར་སྲུང་པོར་འཐམས་ནས་
སྐད་ལུགས་ཆེན་པོས་དུས་པ་ཡིན། ཞེས་བཤའ།

རྩུ་རྩུ་འདས་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ 1982 ལོར་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་ཤིས་ཀྱི་བརྒྱའི་སྟེང་དུ་མ་ཞིག་ཐོན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་
ལས་ཀ་བྱེད་མ་སྲུབ་པའི་ཁར་དཀའ་ངལ་ཡང་ཆེ་ཙམ་བྱུང་བར་བོད་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མས་ནད་གཞི་གྲས་ཤིང་། རིམ་
གྱིས་བཟའ་རྒྱུར་གྱུར་ཏེ་སྲུ་གུ་དུ་མ་སྐྱེས། བོད་མི་ནམས་ཀྱིས་སྲར་བཞིན་ཁོང་ལ་བདག་སྐྱོད་དང་མཚའ་བཅེ་ཆེན་པོ་
བཅངས། ཁོང་ཡང་བོད་མིར་སྐྱག་བསམ་དཀའ་ཞིང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་དད་གུས་སྲར་ལས་འཕེལ། སྤྱི་ལོ་ 1983
ལོར་ཡལོང་ས་མཚོག་སྐར་ཡང་སྟོ་སྲོགས་གཞིས་ཆགས་སུ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་སྐབས། རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་ཤིས་
ཐེབས་བསྐྱར་བཅར་མ་སྲུབ། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས། “དེ་རིང་ངོས་ཀྱིས་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་ཤིས་མཚོང་མ་བྱུང་། ཁོང་བདེ་
པོ་རེད་དམ”ཞེས་གཞིས་མགོ་ལ་བཀའ་འདྲི་གནང་བས། གཞིས་ཆགས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་ཅིག་སྐྱག་སྐྱག་
བཏང་ནས་ལེན་དུ་སོང་། ལམ་བར་དུ་རྒྱ་དང་པར་ན་རྒྱག་ལངས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་འཕོར་འགྲངས་བྱུང་སྐབས།
ཡལོང་ས་མཚོག་གི་ཐེབས་རྗེས་མ་ཐོན། འོན་ཀྱང་། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་གཞིས་མགོ་ལ། “རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་ཤིས་རྒྱ་
བ་ 12 ཆེས་ 16 གི་གོང་ལ། དེས་པར་དུ་རྩུན་སྲུང་ལ་མཚའ་བར་ཤོག་ཅེས་ཤོད་”ཅེས་བཀའ་མངགས་གནང་སྟེ་ཐེབས།
དེ་ལ་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟང་ཤིས་ཀྱིས།

མཚལ་ཁ་ཞུ་སྐབས། ཁྱེད་རང་དེ་སྟོན་དང་མི་འདྲ་བར་ཞེ་བྲག་ཀས་འདུག །ག་རེ་ན་གིན་འདུག །སྐོན་ཁང་ལ་སྟོན་གྱིན་
ཡོད་དམ་ཞེས་སྲུགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་བཀའ་འདྲི་གནང་བྱུང་། ... ལམ་སེང་ཁོང་གི་སྐུ་བཅར་སྐོན་པ་སྐད་བཏང་ནས་
ང་ལ་བཏག་དབྱེད་དུ་བཏུག་གནང་སོང་བས། སྐོན་པས་ང་ལ་གང་བའི་ནད་གཞི་(གཅིན་སྟེ་ན་ཚོ)ལྡེད་པོ་ཞིག་

འདུག་པས། དེས་པར་དུ་སྐྱོན་ཁང་ལ་བསྐྱེད་དེ་སྐྱོན་བཅོས་བྱེད་དགོས་པ་རེད་ཅེས་གསུང་གིན་འདུག། ཡལོང་ས་
 རྒྱལ་མཚོག་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྐྱོན་པས་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་ཐེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསལ་མཛད་པའུག། བྱིད་རང་རྟ་རམ་ས་
 ལར་ལོག་དང་། དེ་གར་བོད་ལུགས་དང་གྲི་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཁང་གཉིས་ཀ་ཡོད། བྱིད་རང་སྐྱོན་ཁང་གར་དུ་བསྐྱོན་འདོད་
 ཡོད་ནའང་བལྟས་ཚོག་གི་རེད། བར་ལ་དཀའ་ངལ་ག་རེ་ཡོད་ཀྱང་གཞིས་ཆགས་ལས་ཁུངས་ལ་ལོད་དང་། རོས་ཀྱིས་
 ཁོང་ཚོར་ཐག་གཅོད་བྱོས་ཞེས་བཤད་ཚོག་ཅེས་བཀའ་གནང་སྟེ། དེ་ནས་ཁོང་གི་སྐྱེ་འགམ་གྱི་ཆེབས་ཞབས་ཚོའི་ལག་
 བས་ཉེན་སྐོར་ ༣༠༠༠ དང་བོད་སྐྱོན་རིན་ཆེན་རེའི་བུ་ལོག་སྐྱམ་འགའ་ལས་ང་ལ་གསོལ་རས་སུ་གནང་བྱུང་། ངས་
 ཁོང་ལ་གྲུས་བྱས་ལུའ་ཉེ་ཞེས་གྲུས་ལྷོ་སྐབས། ཁོང་གིས་ང་ལ་གར་སྐྱེད་རྟ་རམ་ས་ལར་སྐྱོན་བཅོས་བྱེད་པར་ཡོང་
 དགོས་པའི་མངགས་བྱ་ཡང་ཡང་གནང་བྱུང་། དེ་ཉིན་ང་འུག་སྐྱེད་ནས་རང་བྱིམ་དུ་ལོག་ཐེས། ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་
 མཚོག་གིས་ང་ལ་ལྷ་བར་བྱི་གསུམ་དུ་བྱགས་ཁུང་དང་བྱམས་སྐྱོང་འདི་ལྟ་བུ་གནང་བའི་བཀའ་འཛིན་རྣམས་བསམ་སྐོར་
 འཁོར་བཞེན་དུ་སེམས་འགྲུལ་འགྲུལ་ཆེར་ཐེབས་ནས་ཡུན་རིང་གཉིད་ལུགས་མ་སོང་། ཞེས་བཤད། མལོན་པོ་མཚོག་གི་
 བསྐྱེད་བྱ་སྐྱིང་ལ་བཅངས་ནས་རྒྱ་སྐོར་བཟང་བཟང་ལེས་བཞུགས་སྐར་དུ་བསྐྱོད། མི་ལོ་ཉི་ཤུའི་རིང་གི་བཞུགས་སྐར་གྱི་
 ཡར་རྒྱས་དང་གཞུང་གི་ལས་སྐོར་སོགས་གར་ཅི་དངོས་སུ་མཐོང་བ་ན། ལྷར་ལས་ཀྱང་དད་གྲུས་ཆེ་བར་གྱུར། དེ་ལ།
 “རང་ལུས་བྲལ་ནས་མི་ལུས་ལུང་པར་གཞན་དབང་སྐབས་བསྐྱེད་ཀྱི་གནས་སྐར་སོག་འདི་ལྟ་བུའི་གྲུབ་འབྲས་གཞུང་དུ་ཟ་
 བ་བྱུང་བ་དག་ལོ། ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་ཆེན་པོ་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ལུགས་ཐེད་བཀའ་འཛིན་ཡིན་པར་དེས་ཤེས་སྟེ་དེ། ངས་ཡང་
 བསྐྱེད་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་པོ་བྱང་དུ་ཁ་སྐྱོགས་ནས་ལག་གཉིས་ཐམ་མོ་སྐྱེད་ཉེ། ཁོང་སྐྱེ་ཆེ་བརྟན་ཅིང་ལུགས་དགོངས་
 མཐོང་དག་ལེགས་མེད་སྐྱོན་གྱིས་འགྲུབ་པའི་སྐོན་ལམ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བརྒྱབས་པ་ཡིན།” ཞེས་རྒྱ་སྐོར་བཟང་བཟང་ལེས་
 བཏོད།

རྒྱ་སྐོར་བཟང་བཟང་ལེས་བཞུགས་སྐར་དུ་འཕྱོར་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་གོང་། ལྷབས་མི་ལེགས་པའི་གནས་
 ཚུལ་ཞེས་བྱུང་། དེ་ནི་ཕྱོགས་པོ་རྩེད་པ་རྟ་མགྱིན་ཚོས་འཕེལ་ཐེར་བ་ཞེས་ཡོད་པ་དང་འཇུག་འཛིང་ལོར་བའི་དོན་དེ་
 རེད། འཇུག་འཛིང་ལོར་དོན་ལོ། རྟ་མགྱིན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་ཨ་ལོ་ཚོས་མཚན་གྱི་སྐྱོགས་བཟུང་བ་དང་། རྒྱ་སྐོར་བཟང་
 བཟང་ལེས་ཀྱིས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུགས་དང་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱོགས་བཟུང་བ་དེ་རེད། དེ་ཡང་རྟ་མགྱིན་ཚོས་
 འཕེལ་གྱིས། “ཨ་ལོ་ཚོས་མཚན་མི་སྤྱི་གཞུགས་མ་རེད། ཁོང་ལ་མིས་ལྷ་མོ་གཡོགས་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་བཤད་པར།
 རྒྱ་སྐོར་བཟང་བཟང་ལེས་ཀྱིས། “ཨ་ལོ་ཚོས་མཚན་གྱིས་བོད་གཞུང་དང་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེར་རྒྱལ་བསྐྱོན་ནས་རྒྱ་མིར་མགོ་
 བརྟགས་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་བཤད། དེ་ལྷར་པར་བཤད་ཚུར་བཤད་མང་པོ་བྱས་མཐུན། རྟ་མགྱིན་ཚོས་འཕེལ་
 ཀྱིས་གྱི་འཕྲུང་ཉེ་རྒྱ་སྐོར་བཟང་བཟང་ལེས་ཀྱི་ལག་པར་མ་བཅོས་ཤིང་མགོར་ཐེངས་བཞི་ཅམ་གཞུགས། ཚུང་མས་ཀྱང་རྟ་
 མགྱིན་ཚོས་འཕེལ་ལ་འཛིང་དོགས་བྱས། རྒྱ་སྐོར་བཟང་བཟང་ལེས་ཀྱིས་ལུགས་ཀྱི་ཐོ་བ་སྐྱེད་ཉེ་ཁོ་གཉིས་ལ་ལན་དུ་
 མར་གཞུགས། མཐུན། རྒྱ་སྐོར་བཟང་བཟང་ལེས་སྐྱོན་ཁང་དུ་བསྐྱེད། སྐྱོན་ཁང་དུ་སྐོད་སྐབས་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་

དངོས་སུ་བདེ་ལེགས་སྐྱོན་ཁང་ལ་ཞལ་བར་གནང་སྟེ་མངགས་བཅོལ་མཛད། དེ་ལ་<<རྒྱ་གློ་བཟང་བཀའ་ཤིས་དང་རྒྱ་
སྐང་།>>ལས།

ཉིན་གཉིས་པར་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་གིས་ང་སྐྱོན་ཁང་དུ་ལུས་པ་མཚུན་པའི་མཚུག་ཏུ། ཐང་ཀར་བདེ་ལེགས་
སྐྱོན་ཁང་དུ་ཞལ་བར་གནང་ནས་ཐབས་ཤེས་ཡོད་ཚད་བཏོན་ཏེ་ང་སྐྱོབ་དགོས་པ་དང་། གལ་ཏེ་བྱེད་ཚོས་སྐྱོན་བཅོས་
བྱེད་མ་ཐུབ་ན། དེས་པར་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐྱོན་ཁང་ཆེ་ཁག་ལ་སྐྱོན་བཅོས་བྱེད་པར་སྐྱེལ་དགོས་པའི་མངགས་བྱ་ཡང་
ཡང་གནང་འདུག །དེ་ཉིན་སྤྱི་ལོ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཁོང་གི་ཞབས་འབྲིང་ཞིག་ཆེད་མངགས་ང་ལ་བལྟ་བར་གཏོང་
གནང་འདུག །ཞབས་འབྲིང་ཁོང་གི་མིང་ལ་དགོ་ལེགས་དར་རྒྱས་ཞུ་ཞིང་། ... དས་དབུ་སྐྱོད་ལྟར་དཀར་བའི་ཞབས་
འབྲིང་ཁོང་གི་བྱ་གཞི་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་གིས་ཐུགས་སྐྱོན་རབ་གནས་སྐྱེལ་བའི་རིན་ཆེན་རིལ་བུ་རྣམས་
དའི་ལག་ཏུ་ཞུ་སྐབས། གློ་བུར་དའི་སེམས་གང་ཤུར་ཤུར་ཆགས་ཏེ་མིག་གཉིས་ནས་རང་དབང་མེད་པར་མཆི་མ་ཤོར་
ནས་ཡུད་ཅམ་རིང་ག་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་པར་གྱུར་སོང་། ཞེས་གསལ། རྟེན་འཛིན་གྱི་ལས་བྱེད་དང་ཐོད་མི་ལྷག་
བསམ་ཅན་གཞན་འགའ་ཡང་རྒྱ་གློ་བཟང་བཀའ་ཤིས་ཀྱི་སར་འཚོམས་འབྲི་དང་སེམས་གསོ་བྱེད་པར་འགྲོད། སྤྱི་ལོ་
1984 ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 9 ཉིན་གྱི་སྤྱི་ལོ་མཛུགས་ལའི་སྐབས། འཇུག་འཛིང་གི་ཡོང་རྒྱུན་སོགས་ཞིབ་ཏུ་ཞུས་པར་
ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ལམ་སྟོན་དང་སེམས་གསོ་ཚད་མེད་གནང་། དེ་ལ་<<རྒྱ་གློ་བཟང་བཀའ་ཤིས་དང་རྒྱ་སྐང་།>>
ལས།

རྗེས་མ་ནས་ངོས་ཀྱི་དོན་དག་ལ་མི་དང་རྒྱག་རེས་རྒྱག་དགོས་པ་མ་རེད། གལ་སྲིད་མི་འགའ་ཤས་ཀྱིས་གཞུང་ལ་ཁ་
གཏོང་གིན་འདུག་ནའང་གཏོང་དུ་རྒྱགས། ཁ་ཡ་བྱེད་དགོས་པ་མ་རེད། དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་ཁྱེད་རང་ལ་གྱོད་རེག་གི་
རེད། ལྷོས་དང་། གི་འགའ་ཤས་བརྒྱབས་ནས་ཏོག་ཅམ་མ་གཏོགས་ཁྱེད་རང་གསོད་གམས་བྱས་མི་འདུག་གས། ཞེས་
བཀའ་གནང་གིན་འདུག་པས་བྱམས་བཅའི་བཀའ་མོལ་དེ་དག་དའི་རྣ་བས་གོ་དུས། སེམས་གཏིང་ནས་གཡོ་འགུལ་
ཐེབས་ནས་ངས་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་ལ། རྗེས་མར་གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་ཞིག་བྱུང་སོང་ན་ཡང་། ང་ཁྱེད་ཀྱི་
ལམ་སྟོན་མཛད་པའི་ལངས་སྟོགས་གཞིར་བཟུང་ཤར་སྐྱོད་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ཁྱེད་ཀྱིས་ང་ལ་ག་རེ་བྱེད་ཅེས་བཀའ་གནང་
ནའང་། དས་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་ཞབས་བྱི་ཞུ་རྒྱ་ཡིན། དས་གཞིས་ཆགས་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་གློའི་ལས་ཀ་བྱས་ཚོག་
ཅེས་ཞུ་སྐབས། ཁོང་གིས་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་མ་རེད། གལ་ཆེ་ཤོས། རང་གི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་འབྲི་
ཐུབ་ན་མིས། གལ་ཏེ་རང་གིས་འབྲི་ཐུབ་ཀྱིན་མེད་ན། རྗེས་བསྐྱབས་ལས་ཁུངས་ནང་ལ་བ་དང་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཚོར་
རོགས་བྱོས་ཞེས་བཤད་ཚོག་ཅེས་གསུངས། ... ཁྱེད་རང་གི་ལུང་པའི་ཁ་བྱང་དང་ནང་མི་ལྷག་བསྐྱད་ཚོའི་མིང་གིས་
ནས་འདིར་ཞོག་ཅེས་དང་། རྗེས་མར་ང་ཚོ་ཐོད་ལ་ལོག་རྒྱ་ཡོང་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཚོ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་
ཞེས་གསུང་སྐབས། ང་དེ་མ་ཐག་དགའ་ཐག་ཚོད་དེ་མིག་གཉིས་ནས་དབང་མེད་མཆི་མ་ཤོར་བ་དང་ཆབས་ཅིག་མིང་
པ་འགག་ནས་སྐད་ཆ་ཤོད་མ་ཐུབ་པའི་མཚམས་སུ་གྱུར། དས་རིག་པ་བསྐྱིམས་ནས་སྐད་ཆ་ཁ་ནས་ཐོན་ལ་མ་ཐོན་
ཀྱིས། ང་དེས་ལོག་བྱིན་ནས་རྗེས་མར་ཁྱེད་ཉིད་མཛུགས་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་ཞུ་སྐབས། ཡགོང་ས་མཚོག་ཞབས་

བཟུགས་སྐྱེས་ལའང་བཞེངས་ཏེ་ང་ལ་དམ་པོར་འཐམ་གནང་སྟེ། རྒྱ་བདེ་པོ་ཕྱོད་ཀྱི་ཞེས་སོགས་གསལ་ལ། རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་ཕྱིར་སྟོན་ཕྱོད་ཀྱི་གསལ་གཞིས་ཆགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་དུས་ལུག་གང་འཚམས་སོང་རྗེས། ལ་ཤོང་ས་མཚོགས་སྐྱེས་ལའང་གཞིགས་སྟོན་དུ་ཆེབས་སྐྱེས་བསྐྱེད་སྟེ། སྐབས་དེར། མགོན་པོ་མཚོགས་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་ཕེབས་ཏེ། ཁྱིམ་གྱི་ཅ་དངོས་སོགས་ལ་གཞིགས་ཞིབ་དང་། སྤྱི་གྲུ་གསུམ་དང་རྒྱུང་མ་བཅས་ལ་མཇུག་ཁ་གནང་སྟེ། རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་ལ། “ཁྱེད་རང་སློབ་བདེ་པོ་བྱས་ནས་ངལ་གསོ་རྒྱུ་ལ། དཀའ་ངལ་ག་རེ་འདུག་ནའང་། རོས་ལ་ཐང་ཀར་ཡི་གེ་ཐོངས། གལ་ཏེ་བོད་ཡིག་ཕྱིས་ཀྱི་ཉེ་མེད་ཅང་ཡི་གེ་གཏོང་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་འདུག་ན། གཞིས་འགོ་བཅས་ནས་དཀའ་ངལ་སེལ་རོགས་ཞེས་ཤོད། རོས་ཀྱིས་གཞིས་འགོར་མངགས་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར། བོད་གཞུང་གིས་བསྐྱེད་སྟེ་ཕྱིས་ཀྱིས་ཆེ་རིང་དབང་ཕྱུག་ལགས་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བའི་བྱེད་པོར་བསྐྱོད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མ་ཐེན་གྱིས་ཏེ་ཆོར་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་སྤྱི་སྤྱོད་ཡིག་ཚང་དང་གིས་བསྐྱེད་སྟེ་ཕྱིས་ཀྱིས་ཆེ་རིང་དབང་ཕྱུག་སྐྱེས་ལའང་རྒྱ་གར་སྟོན་ཕྱོད་ཀྱི་སྟེང་གཏོང་གནང་སྟེ། རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་ལ་ཉིན་སྟོན་ ༣༠༠༠ དང་རིན་ཆེན་རིམ་བུ། བཟང་བཅའ་སོགས་གནང་ནས་འཚམས་འདྲི་དང་སེམས་གསོ་མཇུག། སྤྱི་སྤྱོད་ཡིག་ཚང་ནས་གནང་བའི་བྱུག་གིས་སུ། དཀའ་ངལ་ཅི་ཞེས་ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་ཐོངས་དང་། རོགས་རམ་གནང་ངེས་ཞེས་གསལ། རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་སྐྱེས་ལའང་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས། ལ་ཤོང་ས་མཚོགས་དང་བོད་གཞུང་གིས་བཟང་པོས་བཟང་མཐའ་འཁྲོངས་བའི་བྱུགས་སྐྱོང་མཇུག།

མདོར་ན། རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་རྒྱ་གར་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིང་ཆེན་ནས་བོད་བཅེངས་འགོལ་དུ་སྐྱེས་པར་དང་རྒྱུངས་ཀྱིས་བསྐྱོད་ཀྱང་། རྒྱུ་དབང་གིས་བོད་མིར་མགོ་འདོགས་ལྷོད་གོས་བྱུང་། བཅོན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་ཏེ་རྒྱ་མོ་རྒྱུ་རྒྱ་དང་ཐུག་པོད་མི་དང་འཚོ་བ་ཁྱད་མེད་དུ་རོལ། སེམས་བརྩམ་དཀའ་ཀྱི་ལས་ལ་ཕྱོགས། ལ་ཤོང་ས་མཚོགས་ལ་ཡང་ཡང་མཇུག་ཞིང་དད་གུས་བོད་མི་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་འཕེལ། མགོན་པོ་མཚོགས་ཕྱུགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་རྗེས་སུ་བཟུང་། མཐར་སྐྱེ་ནོར་ལ་ཤོང་ས་སྐྱེབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོགས་ནས།

རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་བཟང་ཚོ་གཉིས་རྒྱ་གར་དུ་བཅོན་བྱོལ་ལ་འབྱོར་རྗེས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་བདེ་སྐྱབས་མཉམ་སྦྲེལ་གྱི་འཚོ་བ་རོལ་ཏེ། རྒྱུ་ཆེད་མི་སྟོན་གཏོང་བ་ལ་ཡང་སྤྱིར་རྗེ་བྲལ་བའི་བྲག་དཔོན་ཞེས་སྟོན་ཁ་ནང་ཚོས་ལ་ཕྱོགས་ཏེ་མཚོགས་གསུམ་སྐྱེབས་སུ་བསྟེན། འདི་ཕྱི་ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས། རྒྱུ་བྱས་སྤྱིག་པའི་ལས་ལ་བཞགས་སྟོན། དུས་རྒྱུག་ཡིག་བྲུག་བརྒྱས་བརྗོད་ལ་བརྩོན་པ་བཅས་ཆེ་མཇུག་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་འདི་བོད་མི་དང་འཛོགས་འདྲིས་བྱས་པའི་ཁེ་བཞེས་གཏན་བདེའི་ལམ་བཟང་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་པས།

ཞེས་རྒྱ་རིགས་བཟང་ཚོ་གཉིས་ཀྱི་མི་ཆེའི་སྤྱིང་དོན་གསལ་སྟོན་མཇུག། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1986 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 2 ཉིན་གྱི་ཞེས་པར་རྒྱ་སློབ་བཟང་བཟུགས་ཕྱིས་ཀྱི་མི་ཆེའི་འགྲུལ་བཞུད་རིང་མོ་དེ་རེ་ཞེས་མཇུག་ཡོངས་སུ་བསྐྱེས་སོ།།

གཡུང་རྒྱུད་ཐོན་དང་རྒྱལ་བ་འོ་ནང་པར་ གཞིགས་སྐྱོད།

མི་རིགས་ཤིག་གི་དབུ་མིང་ཚད་ལྡན་ཞིག་ཡིན་ན། མི་རིགས་དེའི་ཚོས་དང་ཤེས་རིག་གི་ཕྱོགས་གང་
 ལ་འདར་ཕྱོགས་རིས་དང་དབྱེ་འབྱེད་གནང་མི་སྲིད་པ་ནི་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་འགྲུབ་ལ། དམན་ལ་སྐྱབས་པར་བཅེ་བའི་
 ཚོས་རྒྱལ་ཉམས་སྲུ་སྲུང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་དེ་བས་ཀྱང་ཉམས་དམའ་བར་གྱུར་པ་དག་སྐྱོད་བ་གཤེས་ལུགས་ཡིན།
 གཡུང་རྒྱུད་ཐོན་དང་རྒྱལ་བ་འོ་ནང་པའི་སྤེལ་མཚོན་ན། གང་ཉམས་སྲུ་ལེན་པའི་ཚོས་རང་སྤྱིང་ནས་ཚོས་བརྒྱུད་
 གཞན་ལས་ཉམས་དམའ་བར་སྲུས་ཀྱང་བརྗོད་དགའ་ཡང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བབ་དང་རྗེས་འཇུག་གི་ཆ་ནས་ཅུང་ཟད་
 ཉམས་དམའ་བའི་ཚོད་དུ་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་གཞིགས་སྐྱོད་གནང་ཚུལ་ནི། རྒྱ་དངོས་
 ཀྱིས་རམ་འདེགས་གནང་བ་གཙོ་བོར་མི་གཞིགས་པར་ཐོབ་དབང་དང་རྒྱལ་སྐྱོད་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་གཉིས་ནས་
 ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ནི་རྒྱལ་སྐྱོད་གནང་བ་སྟེ། དེའི་རྒྱལ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིང་པོའི་ནང་ཚོས་བརྒྱུད་གང་ཞིག་གི་སྤྱང་བརྟན་
 སྲུང་ལས་རྗེ་ལེགས་སྲུ་མཚན་རྒྱ་དེ་རེད། རི་ཅམ་གྱིས་སྤྱང་བརྟན་ལེགས་ན་དེ་ཅམ་གྱིས་བརྟན་བརྐྱེད་ཡོང་བ་ཚོས་
 ཉིད་ཡིན། སྤྱང་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སྲུ་ལུགས་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་དེ་ཉིད་མ་གཏོགས་གཞན་
 ལ་དག་པ་དེ་ཅམ་མི་སྤྱིང་ཡང་། ད་ཆ་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཉམས་སྲུ་ལེན་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ནམས་སྐྱོས་མེད་ཐོག་ཁ་ཆེ་དང་
 ཡེ་ཤུའི་ཚོས་ལུགས་སོགས་གྲུབ་མཐའ་གཞན་ཀུན་ལ་ཡང་རང་དགའ་སྤྱང་རྒྱུད་དང་དམན་པར་མི་སྐྱ་བའི་སྐོལ་
 བཟང་རྗེ་འཕེལ་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ནི་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཡུན་རིང་རྒྱལ་སྐྱོད་གནང་བའི་འགྲུས་ཀྱི་དང་བཀའ་བྱིན་
 གཉིས་ཀ་ཡིན། མགོན་པོ་མཚོག་གི་གསུང་ཚིག་གཅིག་ལ་ཡང་སྤྱི་ཚོགས་ཤིང་པོའི་ལུས་པ་ལྡན་ཞེས་བཤད་ན་རྒྱུ་
 དུ་མི་འགྲུང་ལ། གཞིགས་སྐྱོད་དང་རྒྱལ་སྐྱོད་གནང་ཚུལ་ཡང་དེ་ལེགས་དང་འདི་བཟང་ཞེས་པ་ཅམ་ཞིག་མིན་པར་དེ་
 དང་དེའི་ཁྱད་ཚོས་སྤང་གཞིར་བཟུང་ཞིང་རིགས་པས་བསྐྱབས་ཏེ་གལ་གནད་ཀྱི་ཐད་ནས་རོ་སྐྱོད་མཚན་པ་དེ་རེད།

ཐོག་མར་གཡུང་རྒྱུད་ཐོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་ཅུང་ཟད་སྐྱོད་ན། དེ་ཡང་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་
 ཚེན་པོ་མཚོག་ནས་<<བཅོན་ཕྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དུ་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1951 ལོར་གོ་
 མོར་གཡུང་རྒྱུད་ཐོན་གྱི་དགོན་པ་ཞིག་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་པ་ནི་ཐོན་དགོན་དུ་གཞིགས་སྐྱོད་གནང་བ་ཐོག་མ་དེ་
 ཡིན་པར་མངོན། སྐབས་དེར་བོད་རྒྱའི་དགའ་རྟུག་གི་ཟིང་ཤིན་དུ་ཆེ་བས་གནང་སྐོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུངས་མེད། བཅོན་
 ཕྱོལ་དུ་ལེབས་མ་ཐག་ནས། སྤྱི་གཤམ་འཁྲུགས་གཅིག་དང་ལམ་ལུགས་གཅིག་གི་འོག་ཚུལ་གསུམ་དབྱེར་མེད་ལ་བུམས་
 སྐྱོད་དང་རྒྱལ་སྐྱོད་རྗེ་ལྟར་གནང་བ་བཞིན་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་ལ་ཡང་མཚན་ཕྱོགས་གཅིག་ཉིད་ལས་མེད་ཅིང་། སྤྱིས་

སྲུ་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་གི་རྟེན་གཞི་དང་འཚོ་བར་སྤྲུགས་ཁུར་གནང་བ་ཇི་བཞིན་གཤམ་རྒྱུད་རྒྱུ་བཟོན་པ་སྦྲར་གསོ་དང་རྟེན་གཞི་གསར་རྒྱག་སོགས་ལ་ཡང་རྒྱལ་སྐྱོར་དང་སྐུལ་སྐྱོང་བསྐྱེད་མར་མཛད་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་ 1963 ལོར་བོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ལྷ་ཆེན་ཁག་གི་ཚོགས་ཆེན་དང་པོ་བསྐོར་ཚོགས་གནང་བར་གཤམ་རྒྱུད་བོན་གྱི་མཁན་པོ་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་མཚོན་མཚོག་ཡུང་གདན་ཁུ་མཛད་དེ། ཚོས་བརྒྱུད་གཞན་གྱི་འཕུལ་མི་སྤྱི་མཚུངས་ལྟར་ཚོགས་ཆེན་དུ་ཁྱེད་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “གཤམ་རྒྱུད་བོན་ནི། རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་སྤྱོད་ཀྱི་མེས་པོའི་ཚོས་བརྒྱུད་གསུང་ཆེན་ཞིག་ཡིན་”པ་དང་། “བོད་ཀྱི་མེས་པོའི་གནའ་རབས་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་འདི་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བར་ཚང་མས་ཕྱར་གྱུ་མཉམ་འདེགས་ཀྱིས་འབད་བཅོམ་བྱེད་དགོས་”པ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ལ་སྐུལ་མ་ཡང་ཡང་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1964 ལོར་སྐུན་རིའི་དཔོན་སྐོབ་བསྐྱེད་འཛིན་རྣམ་དག་རིན་པོ་ཆེ་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་མདུན་དུ་བཅར་ཉེ། ཐོན་གཞིས་གསར་འཛུགས་ཀྱི་དགོངས་གཞི་སྐོབ་གསེང་ཕུལ་བར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “གཤམ་རྒྱུད་བོན་གྱི་བསྐྱེད་པ་འདི་ཐོན་པོ་ཚོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཉམས་ལེན་དང་འཛིན་སྐྱོང་གནང་དགོས་པ་ལས་གཞན་སྐུལ་ཡུང་མི་བྱེད། དེ་ནི་ཁྱེད་ཉིད་ལ་འགྲི་བའི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པས། གང་དགོས་གཟབ་ནན་གྱིས་གཞོངས་དང་། རོས་ནས་ཅི་ཕྱབ་གང་ཕྱབ་ཀྱིས་རོགས་པ་བྱེད་དེས་”ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་གཤམ་རྒྱུད་བོན་གྱི་བསྐྱེད་པའི་བདག་པོར་གྱུར་བ་དག་གིས་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྐོབ་དང་བཅོམ་བྱོལ་གཞུང་གི་རོགས་རམ། སྤྱི་མའི་རམ་འདེགས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོག་མར་བོན་པོ་ཚོགས་པ་ཞེས་པ་གསར་འཛུགས་གནང་ཞིང་། སྤྱི་ལོ་ 1965 ལོ་བ་ 5 ཚེས་

28 ཉིན་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་དེ་བཞེད་ཀྱིས་ཚོགས་པ་ཚད་ལྡན་དུ་བསྐྱུར། རིམ་བཤ་ཐོན་གཞིས་གསར་འཛུགས་གནང་ཞིང་སྤྱི་ལོ་ 1970 ཚམ་ནས་དངོས་སུ་ཐོན་དགོན་གསར་བཞེངས་དང་རྒྱ་བསྐྱེད། སྐོབ་གྱུ་གསར་འཛུགས་སོགས་ཐོན་གྱི་བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་འབྲེལ་གྱི་རིག་པའི་གནས་མཐའ་དག་མི་ཉམས་རྒྱུན་འཛིན་གྱི་བཞུགས་པ་མང་དུ་བཅུམས་ཉེ། མཐར་ཚུལ་བརྒྱུད་གཞན་གྱིས་རང་རང་གི་དབང་ལུང་མན་དག་སོགས་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་ཇི་ལྟར་གནང་བ་དང་སྐོ་ཀུན་ནས་མཚུངས་པར་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་ཐམས་ཅད་དགའ་བའི་འོས་སུ་ཆེ།

གོང་དུ་རགས་ཅམ་གྱིས་ཟིན་པ་ལྟར། གཤམ་རྒྱུད་བོན་གྱི་སྤྱོད་ཀས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ། ཚོས་བརྒྱུད་གཞན་ལྟར་ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་དགོས་པའི་གསོལ་འདེབས་དང་རེ་སྐུལ་ཁུས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་མགོ་མཛུགས་བར་གསུམ་དུ་རྒྱལ་སྐྱོར་ཚད་མེད་གནང་། དེ་ལྟར་ལའང་། འཚོར་རྒྱ་དང་བརྒྱུ་རྒྱ་གང་ཡང་མེད་པ་ཤེས་བཞིན་དུ་སྤྱི་འཕུལ་ནང་ལོ་འགྲངས་དུས་འགྲངས་ཀྱི་བཞུགས་པ་འབབ་ཞིག་དང་དུ་སྐྱེད་པས་གཤམ་རྒྱུད་བོན་གྱི་སྤྱི་འཕུལ་ཡོང་ཐབས་ལ་རེ་བ་དེ་ཅམ་མེད་བར་གྱུར། དེ་ལྟར་ལའང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བསྐྱེད་མར་“གོ་བསྐྱེད་ནན་ཉན་བྱེད་དགོས་”ཞེས་ཡང་ཡང་བཀའ་ཕེབས་པ་བརྒྱུག་ལ་ཁུས་པར། སྐོས་མོལ་རིམ་སོང་གི་མཐར་ནམ་རིང་སྐྱུང་

གིས་མ་འཁྲུལ་བར་སྤྱི་ལོ་ 1977 ལོར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྡེ་དགེ་སྐྱེ་མ་གཤུང་བྱུང་ནས་རྒྱལ་ལ་གཤུང་བྱུང་བོན་གྱི་སྤྱི་འཐུས་བདམས་ཐོན་གྱི་ཐུག་ཏུགས་སྐུལ་ཏེ་སྐང་པ་བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རབ་བྱེད་གསར་བ་ཞིག་གི་དབུ་ཚུགས། ལར་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་བཞེངས་ཕྱོགས་ནི། ཚོས་ལུགས་རིས་མེད་གྱི་སྲིད་ལུགས་ཏེ་ཚོས་བརྒྱུད་མཐའ་དག་ལ་གཞིགས་སྐྱོང་དང་ཐོབ་དབང་སོགས་སྐོ་ཀུན་ནས་གཅིག་མཚུངས་གནང་རྒྱུ་དེ་རེད། དེ་ནི་སྲིད་ཕྱོགས་ནས་འཁང་ར་དང་ལྷག་ལུས་གང་ཡང་མེད་པར་ནང་ཁྲུལ་མཐུན་ལམ་རྟོག་ཅ་གཅིག་སྤྱི་ལོ་ལོང་བའི་ཐབས་ལམ་བྱུང་བར་ཅན་ཞིག་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1988 ཟླ་བ་ 4 པའི་ཚེས་ 21 ཉིན་པོན་གཞིས་ཐོབ་རྒྱལ་གསར་བར་ཆིབས་སྐྱུར་སྐབས་དབལ་གཤེན་བསྟན་སྟེན་རི་སྤྱིང་གི་གཤུང་བྱུང་བོན་གྱི་བཤའ་སྐྱབ་འདུས་སྡེས་འཆད་ཚོད་གྱི་བཟོ་སྐྱེད་གཞིགས་འདུམ་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

གཞིས་ཆགས་འདི་བརྟུགས་པ་ནི། རང་རེའི་གཤུང་བྱུང་བོན་གྱི་དགོན་པ་འཛུགས་རྒྱ་དང། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་བཤའ་བྱའི་ཐོག་ནས་རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་སྤོངས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ལུགས་གཤུང་བྱུང་བོན་གྱི་བསྟན་པ་འདི་ཉམས་པ་སོར་ཚུད་དང། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་རྒྱུར་གཙོ་བོར་དམིགས་པ་རེད། ལྷ་རྒྱུན་ལ་ཆ་བཞག་ནའང། བོད་རིགས་གཅིག་ལྷན་ཡེན་པར་བལ་ལུལ་དང། འབྲས་སྤོངས་སོགས་ས་ཁུལ་མང་པོ་ནས་འདུས་ཏེ་གཤུང་བྱུང་བོན་གྱི་བསྟན་པ་ལ་ཞབས་འདེགས་རིས་ཅན་ཞིག་ཏུ་ཉན་བསྐྱབས་ཡོད་པ་རེད། ཉ་ཅང་ཡག་པོ་བྱུང་འདུག །འདིར་གཙོ་བོ་དགེ་རྒྱན་རྣམས་པ་ཚོས་ལྷག་བསམ་རྣམས་དག་གི་ཐོག་ནས་ཏུར་ཐག་བྱེད་ཐག་གིས་སྐོབ་ཁྲིད་གནང། ལྷ་གྱུ་ཚོའི་ངོས་ནས་ཀྱང་སྐྱོང་བརྟེན་བྱས། མཐུན་རྐྱེན་མ་འདོམས་ཀྱང་དགའ་ངལ་ལ་མ་འདོམས་པར་ཚང་མས་ཏུར་ཐག་བྱེད་ཐག་བྱས་པ་རེད། །ཁ་སང་ལྷ་འོའི་ཚོགས་ལངས་ཀྱི་སྐབས་དང་ལྷི་འོའི་ཚོད་རྒྱུགས་ཀྱི་སྐབས་གང་ལ་འང་གནས་ཚུལ་གསལ་ཐག་ཚོད་རེད། ཉགས་དང་མཚན་མ་ལྷ་བྱ་གསལ་ཐག་ཚོད་འདུག །ཉགས་གསལ་གཏོང་བར་འདོན་པོ་དང། ཉགས་གསལ་གྱི་འགོ་སྐྱེད་ལ་གོམས་འདྲིས་ཡག་ཐག་ཚོད་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཞེ་བྱུག་འདུག ། ཏུར་ཐག་བྱེད་ཐག་བྱས་པའི་བྱུབ་འབྲས་མངོན་གསལ་དོད་ཐག་ཚོད་ཡོད་པ་ཡིན་དུས། ད་ལྟའི་གོ་སྐབས་འདི་བརྒྱུད་ནས་དཔེ་ཆ་ལྷ་མཁན་དང་དཔེ་ཆ་འཁྲིད་མཁན་ཚང་མ་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་གི་ཡིན།

ཞེས་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་གྱི་བྱུབ་འབྲས་མངོན་བྱུང་བ་སྤྱིན་པའི་ཚུལ་ལ་དབྱེས་མཉེས་གྱི་བཀའ་བཟང་ཕེབས། དེའི་རྗེས་སུའང། “སྟུག་པར་དུ་བྱེད་རང་ཚོས་རྒྱ་གར་སྡོ་ཕྱོགས་སུ་གཞིས་ཆགས་མང་སའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ལ་གཤུང་བྱུང་བོན་གྱི་ཚོས་བརྒྱུད་འཛིན་མཁན་གྱི་བཤའ་བྱ་ཞིག་འཛུགས་སུ་བ་ལེགས།” ཞེས་ཀྱང་ལམ་སྟོན་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང། “འདི་གའི་གདན་ས་ནི་གཤུང་བྱུང་བོན་གྱི་བཤའ་སྐྱབ་བསྟན་པའི་ཅ་བ་འཛིན་མཁན་ཡིན། སྤྱན་རིའི་ཁྱི་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་ཐོག་ནས་ལོ་ནས་ལོ་བསྐྱུད་ཐུགས་ཁུར་བསྐྱེད་དེ་ཏུར་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གནང་སྟེ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཡིན། ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་གི་ཡིན། དེ་བཞིན་འདི་གའི་དཔོན་སྐོབ་རིན་པོ་ཆེ་དང། མཁན་པོ་རྣམས་ལ། དཔེ་ཁྲིད་དགེ་

གཞན་རྣམས་ལ། ལྷོ་བོ་གཉེར་བ་བཅས་ཕྱོགས་ཚང་མས་སྤྲུགས་ཁྲུང་བསྐྱེད་དེ་བསྟན་པའི་གཞི་ཅན་ཅང་ལེགས་པོ་ཞིག་རྒྱུགས་ ཡོད་པ་ཡོངས་གྲགས་རེད།” ཅེས་བསྟན་པ་བརྗོད་རྒྱུ་ཆེར་གནང་།

ཆོས་ཟབ་སར་བདུད་ཟབ་པའི་དཔེ་ལྟར་ལོག་འགྲེལ་དང་འོས་ཚད་ཀྱི་གཏམ་བུང་རྒྱལ་དུ་སྤྲོ་བ་“རིགས་ཁ་ །ལས་ཀྱིས། །ལྗུལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་པོ་ལྷ་སྟེགས་པ་རེད་ཅེས་བཤད་ཚུལ་སྐོར་ཚོད་མཁན་བུང་ཡོད། རོས་ནས་པོ་ལྷ་ སྟེགས་པ་རེད་ཅེས་གཏམ་ནས་ཤོད་སྲོང་མེད། སྤར་གྱི་མཁས་པ་ཆོས་པོ་ལྷ་ལ་མེན་ལ། ལྷ་སྟེགས་པ་ཡང་མེན་ཞེས་པའི་ གསུང་སྲོལ་ཡང་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་སྤྱི་ལོ་ 2007 ལྷ་བ་ 4 ཆོས་ 20 ཉིན་ལོག་བཤད་ཐེང་འདོན་གྱི་བཀའ་ཕེབས། ཡང་།

པོ་ལྷ་ཉི་ལོ་ཚོ་བོད་ཀྱི་མེས་པོའི་ཆོས་བརྒྱུད་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། རོས་ཀྱིས་ཐོག་མའི་པོ་ལྷ་བསྟན་གྱི་བུང་བ་གསལ་པོ་མི་ །ཤེས་ཀྱང་། དུས་ཕྱིས་ནི་པོ་ལྷ་གཞུང་ནས་པོ་ལྷ་ཐེག་པ་རིམ་དགུ་དང་། བདག་མེད་པའི་ལྷ་བ། ཟབ་མོ་སྟོང་བ་ཉིད། སྟོང་ ཉིད་སྟོང་རྗེ་རྒྱུད་དུ་འཇུག་པའི་ལམ། སྤྲུགས་ལ་མཚོན་ན། རོས་ཀྱིས་པོ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ལྷ་ལ་ །གསལ་པོ་སྟོན་གྱིན་ཡོད། དེ་དག་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་ཡོད། རྒྱུད་རང་ཆོས་ལྗུལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་པོ་ལྷ་ལ་པའི་ །ཁོངས་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་གྱིན་འདུག་སྟེ་པོ་ལྷ་ལ་གཏམ་ནས་བྱེད་རྒྱུ་མེད། ལོང་དུ་ལྷ་ལ་བཞེན་ཞེད་ཆོར་གྱས་ཞབས་དང་ །བསྟན་པ་བརྗོད་ཡོད། རྒྱུད་རང་ཆོ་ཚང་མས་སུ་མཚུངས་སྤྲུགས་བཤད་པེབས་པོ་དང་། སྤྱི་ལོ་ཐོག་ནས་རང་བསྟན་གྱི་ །ཕྱང་རྟོགས་བསྟན་པ་འདོན་སྐོར་སྟེ་ལྷ་སྤྲུགས་ལ་ད་ལྷ་བཞེན་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ །འཇུང་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷ་སྤྲུགས་ །ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྤྱིར་མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྤྲུགས་དཔེལ་དང་ །གཞིགས་རྒྱུད། གཏུགས་པ་མེད་པའི་མཁུན་རབ་དང་ཀུན་ལ་སྟོན་པའི་བྱམས་བཅེ་སོགས་ཆོས་ཞེན་པ་དུ་མའི་ །སྤར་དོར་མ་གྲུབ་ན་དེ་ག་ཅུ་དུ་ཟད་པ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་ལ། འཇུང་སྤྱིར་ཤར་ལུབ་ཀྱི་སྤྱི་ལྷ་སྤྱི་ལྷ་སྤྱི་ལྷ་སྤྱི་ལྷ་སྤྱི་ལྷ་སྤྱི་ །གསལ་བ་ཉི་ཤར་སྤར་མོས་འགོག་མི་སྤྲུབ་པའི་དཔེ་ལྟར་དུ་གྱུར་ཡོད་པས་འདྲིའང་དུ་འབྲི་བའི་དགོས་པ་མ་མཚོང་ །ལ། ལ་བྱང་བསྟན་གྱི་བྲག་ཕྱག་སྤྲུགས་པོར་ཉི་ཟེར་གྱི་སྤར་བ་འབྱུང་བའི་རེ་བ་ནི་ནམ་དུ་ཡང་མེད།

དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོན་པར་གཞིགས་སྟོང་དང་སྤྲུགས་ཁྲུང་ཆེར་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1993 ལོར། སྤྱི་ལོར་ལྷོ་ལོང་ས་སྤྲུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་རིན་པོ་ཆེར་འཕགས་ལུལ་དུ་རྫོ་ །ནང་བསྟན་པའི་གནས་གཞི་གསུང་དང་དེའི་ཆ་རྒྱུན་དུ། “དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོན་པར་ལྷ་ཆེན་དབང་ལུང་གདམས་ །ཟབ་ཡོངས་ཀྱི་མངའ་བདག །འདྲེན་མཚོག་ལྷ་མ་དམ་པ་ཀུན་དགའ་སྤྲུགས་རྗེ་དཔལ་བཟང་པོ་དང་། རྗེ་བཙུན་དག་དབང་ །ཡོན་ཏན་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་སྤྲུགས་གལ་ཆེའི་དབང་བཀའ་གདམས་དག་རྣམས་གསལ་བཞེས་གནང་དགོས།”¹⁶⁹ ། །ཞེས་བཀའ་བསྟན་པ་ལྟར། རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཚོག་ལོ་དེ་གའི་རྒྱ་བ་བརྒྱུད་པའི་ནང་། རྫོན་ལྷ་ཆེན་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་

¹⁶⁹ འདི་དང་གཤམ་གྱི་འདྲེན་ལྟས་སུ་བཞོད་པ་རྣམས་འབྲེལ་ཡོད་ནས་དོས་སུ་གནང་བའི་ཡི་གེ་དོས་ཡིན།

བྱུང་ནས་དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོགས་པའི་དབང་ལྷན་ཁྲིད་གསུམ་དང་། ལྷག་པར་དུ་དུས་འཁོར་གྱི་གདམས་པ་གསལ་བཞེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་སྒྲུབ་སར་མེད་སུ། སྤྱི་ལོ་ 1997 ལོར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་ནས། ཁལ་ཁ་རྗེ་བརྩམས་པའི་མཚོག་དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོགས་པ་ཡོངས་ཀྱི་བསྟན་པའི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ་མཛད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་རྫོགས་པ་དགོན་རྟལ་བརྟན་སྟོན་ཚོགས་ཚོས་སྤྱིར་¹⁷⁰ཞེས་པའང་གསོལ་རས་སུ་སྦྱལ་ཏེ། དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོགས་པའི་བསྟན་པ་རྗེས་འབྲུག་དང་བཅས་པར་གཞིགས་སྤྱོད་ཚེན་པོ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 2010 ལོར། གཞིས་བྱེས་རྫོགས་པ་ཡོངས་དང་རྟེན་མི་དམངས་ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་སྐབས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ཡུ་མོ་མི་བསྐྱོད་དོན་རྗེས་བཟུང་སྟེ་ཀུན་མཁུན་དོལ་པོ་བ་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱོད་དུག་གི་ཉམས་བཞེས་གཙོ་བོར་གནང་བ་རེད། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱོད་དུག་གི་ཉམས་བཞེས་སྐོར་ལ་ཆ་བཞག་ན། ས་དག་བཀའ་རྒྱུང་ཚང་མས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་བསྐྱབས་བཅོལ་ཚེན་པོ་གནང་གིན་ཡོད་ཀྱང་། དུས་འཁོར་སྤྱོད་དུག་གི་ཉམས་ལེན་རྒྱུ་བརྩམས་ཏེ་ཅལ་འདོན་བྱེད་མཁན་དེ་རྫོགས་པའི་འདུག །”ཅེས་སོགས་བསྐྱབས་བཅོལ་ཚེན་པོ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 9 རང་ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱོད་དུ་བྱེད་ཀྱི་ཚོགས་ཚེན་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ཉེ་ཆར་རྫོགས་པ་ཚོས། ད་རེས་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་།ཐག་གཅོད་དགོས་ཞེས་མིས་པའི་སྟན་ལུ་ཞིག་འདུག །ངོས་རང་ལ་ཡང་གཅིག་འདུག །དུས་རྒྱུན་ངོས་ཀྱིས་བཀའ་ཚོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཤོད་བཞེན་པ་ལྟར། ཅི་བཤད་ཀྱང་རུང་མ་བཤད་ཀྱང་རུང་། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱོད་དུག་གི་ཉམས་ལེན་ལ་ཐུག་ཡོང་དུས། རྫོགས་པའི་ད་ལྟའི་བར་དུ་བསྟན་པ་བཟུང་ནས་བསྐྱད་འདུག །དེའི་བཀའ་བློན་རྗེས་སུ་བརྟན་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ལྷ་བ་རང་སྟོང་དང་གཞན་སྟོང་ཞེས་པ་དེ་ཚོར་མཚོན་པོའི་སྐར་ལ་སྤྱིན་པ་རེད། ... ངོས་ཀྱི་ངོ་ཤེས་ཨ་རི་བ་ཞིག་མགོ་ལོག་ཁལ་དུ་གནས་སྐོར་ལ་སྤྱིན་འདུག་པ་དེས། བཀའ་ཤིས་འཁྲིལ་སོགས་སུ་མཚམས་བསྐྱབས་ནས་ཡུན་རིང་པོར་བཞུགས་པ་རེད་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་གོ་རྒྱུ་མི་འདུག །མགོ་ལོག་རྩེ་ཐང་ཁལ་དུ་མཚམས་ལ་བཞུགས་མཁན་གྱི་རྫོགས་པ་ལྟོ་མང་པོ་འདུག ། ཁོ་རང་ཉ་ཅང་ཡིད་སློགས་སོང་ཟེར། སྤྱིར་སྐྱབས་བརྒྱུད་ཤིང་རྟ་བརྒྱུད་ཀྱི་རང་དུ་རྫོགས་པའི་དེར་གནད་འགག་ཅིག་འདུག །ངོས་ཀྱིས་འདི་བྱེད་དང་དེ་མ་བྱེད་ཅེས་ཤོད་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། བྱེད་ཚོས་དོ་གལ་ཚེན་པོ་བྱས་ཏེ་དགོངས་པ་བཞེས་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེར་གནད་འགག་ཅིག་འདུག །ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལ་དྲུགས་ཀྱི་དུས་འཁོར་དབང་ཚེན་

སྐབས།

¹⁷⁰ དགོན་པ་འདིའི་ཐོག་མའི་མིང་ལ་སངས་རྒྱས་ཚོས་སྤྱིར་སྟེ། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་སིམ་ལའི་ཁལ་དུ་ཨ་མདོ་རྒྱ་མ་སྤྱིན་པ་ལགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1963 ལོར་གསར་བཞེངས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1990 ལོར་ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་འབྲུངས་སྐྱབས་ཀྱི་འབྲུལ་སྤྱེས་སུ་སྦྱལ། སྤྱི་ལོ་ 1997 ལོར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རྫོགས་པ་དགོན་རྟལ་བརྟན་སྟོན་ཚོགས་ཚོས་སྤྱིར་ཞེས་དགོན་པའི་མཚོན་བརྒྱུད་ཏེ་རྫོགས་པར་གནང་། ཞེས་ཚོས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བརྟན་པའི་བཅོན་ལྷོ་བོད་མིའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེང་གསུམ་པར་གསལ།

དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྐྱོད་པ་ཡན་ལག་དུག་གི་ལག་ལེན་དམར་ཁྲིད་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཡོང་བ་མྱོད་རང་ཚོ་རྩོད་པ་ཚོར་སྤྲུལ་ཡོད། རང་སྤོང་དང་གཞན་སྤོང་། རོན་དམ་བདེན་པ་སྤྲུབ་པ་རང་དབང་བ་ཟེར་བ་དེ་ཚོ་ལ་ར་ཚོར་ཚད་པ་ཡོད། གང་ལྟར། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤོངས་ཀྱི་སངས་རྒྱལ་པའི་བསྟན་པའི་ནང་ནས་དངོས་གནས་དང་གནས་སྤོངས་པ་ཡན་ལག་དུག་གི་ལག་ལེན་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཡོད་པ་དེ་རྩོད་པའི་དབུགས། བོད་ནང་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། རྩོད་པའི་ལུས་ལ་ཉ་ཅང་དང་སོ་ཆེན་པོ་ཡག་པོ་ཞེས་པའདུག། ཅེས་བཞད་མོ་ཅེད་མཚར་དང་བཅས་ཉེ་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རྩོད་པ་གདེང་འདོག་དང་གཟིགས་སྤོང་དུས་ནས་དུས་སུ་གནང་བ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ལ། གསུང་བབ་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་། “ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རྩོད་དང་བཅས་པ་”ཞེས་སམ། “ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རྩོད་པོན་དང་བཅས་པ་”ཞེས་སོགས་གསུང་།

ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཚུངས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཐད། སྤྱི་ལོ་ 1997 ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 10 ཉིན་ཁལ་ཁ་རྩེ་བཅུན་དམ་པ་མཚོག་གིས། རྩོད་པའི་ཚོགས་སམ་དགོན་པ་གསར་བཞེངས་ཐད་བཀའ་སྤོངས་ལམ་སྟོན་དང་། གཞིས་ཀྱིས་རྩོད་པའི་ཚོགས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་བརྟན་བཞག་པ་འདུལ་འཇུག་གསོལ་འདེབས། རྩོད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཚུངས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གནང་སྤོང་ཡོང་བ་ཞེས་སོགས་གསལ་བའི་སྤྲུལ་གྱིས་སྤྲུལ། དེ་ནི་རྩོད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཚུངས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་སྟན་ལུ་སྤྲུལ་བ་ཐོག་མར་མངོན། སྤྱི་ལོ་ 1999 ལྷ་བ་ 5 བར་། རྩེ་བཅུན་དམ་པས། སྤྱི་ལོ་འདྲེ་རྩོད་པ་དགོན་ཉལ་བཅུན་ལུ་ཚོགས་ཚོས་སྤོང་གི་འདུས་སྤྱིའི་མཚན་ཐོག་ནས་རྩེ་བཅུན་ལུ་གཉིས་པ་དེ་བཀའ་འགྲུལ་སྤྲུལ། སྤྱི་ལོ་ 2000 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 16 ཉིན། སྤྱི་ལོ་འདྲེ་རྩོད་པའི་སྤོངས་སྤྲུབ་པའི་མགོན་ཚེ་པོ་མཚོག་ལ། “དཔལ་རྒྱལ་བ་རྩོད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་གྲལ་དུ་རྒྱུད་མེད་སྟེས། རྒྱ་གར་སོགས་སུ་རྩོད་པ་སྟོན་པ་ཉམས་གསོའི་ཐད་འགལ་རྒྱུ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལྷན་དང་འབྲུང་བཞེན་ཡོད་པར་བརྟེན། ད་ནས་བཟུང་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཚོས་བརྒྱུད་ཚེན་པོ་ལྷ་ཞེས་འཁོད་གནང་ཡོང་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྩོད་པའི་སྤྱི་མཚུངས་བསྐྱོད་པའི་ཚོགས་སམ་ཐོག་མར་ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཚུངས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་འདྲེ་མཉམ་གནང་སྤོང་ཡོང་བ་”ཞེས་གསལ་བའི་གསོལ་འདེབས་ལུ་ཡིག་རྩོམ་དང་། བཀའ་འགྲུལ་དང་སྤྱི་མཚུངས་ཚོས་རིག་ལས་ཁུངས་བཅས་ལ་རྩོད་པའི་སྤྲུལ་རྩེ་བཅུན་ལུ་མགོན་ཚེ་པོ་མཚོག་ལྷན་ལུ་འདེབས་ཐངས་གསུམ་པ་ཡིན།”

སྤྱི་ལོ་ 2000 ལྷ་བ་ 8 ཚེས་ 23 ཉིན། སྤྱི་ལོ་འདྲེ་རྩོད་པའི་སྤོངས་སྤྲུབ་པའི་མགོན་ཚེ་པོ་སྟན་ལུ་རྩོམ་དང་། བཀའ་འགྲུལ་དང་ཚོས་རིག་ལས་ཁུངས་། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཇུག་བཅས་ལ་རྩོད་པའི་སྤྲུལ་རྩེ་བཅུན་ལུ་མགོན་ཚེ་པོ་མཚོས་རང་གཞུང་ལ་སྟན་ལུ་སྤྲུལ་ཐངས་བཞེན་པ་ཡིན།” སྤྱི་ལོ་ 2001 ལྷ་བ་ 4 ཚེས་ 20 ཉིན་སྤྱི་ལོ་འདྲེ་རྩོད་པའི་སྤོངས་སྤྲུབ་ཀྱི་ཚོས་གྲལ་དུ་བཞག་ནས་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་གཟིགས་མཚུངས་གནང་རོགས་”ཞེས་སོགས་གསལ་བའི་སྟན་ལུ་མགོན་ཚེ་པོ་མཚོག་ལྷན་ལུ་འདེབས་ཐངས་གསུམ་པ་ཡིན།”

ལྷོ་ལོ་མ་བཀའ་ཤག་དང་། སྤྱི་མཉམ་ཡིག་ཚང་དང་པོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་གཉེས་ལ་ངོ་བུ་ལྷན་དེ་སྤུལ་བ་“ནི་རྗེ་བཙུན་
འིན་པོ་ཆེའི་མཚན་ཐོག་ནས་པོད་གཞུང་ལ་སྟན་ལུ་སྤུལ་ཐེངས་ལྔ་པ་དེད།” དེ་ལྟར་ངོ་ནང་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་མཉམ་རྗེས་
འཇུག་དང་བཅས་པས་སྤྱི་མཉམ་དེ་སྤྱི་མཉམ་ལྷན་ལུ་མང་སྤུལ་བ་དང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བསམ་གཞིག་གོ་བསྟུར་
གནང་དགོས་པའི་བཀའ་གསུང་ཡང་ཡང་ཐེབས་པ་ལྟར། བཅོན་པོའ་པོད་མིའི་སྤྱི་ག་འཇུག་གི་འབྲེལ་ཡོད་ནས་གོ་
བསྟུར་གནང་ཡང་དོན་འབྲས་རི་བཞིན་མ་སོན། དཔལ་ལ་སྤྱི་གོང་མ་འིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ལ། “ངོ་
ནང་གྲུབ་མཐའ་འདི་བཞིན་སྟོན་བྱུང་ནས་ཐར་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ནང་རྟེན་གཞི་ཅ་བ་ས་སྤྱི་བ་ལས་གྲུས་པ་གསལ་པོ་ཡོད་ཀྱང་།
གཞན་སྟོང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱིས་མཚོན་པའི་སྟན་མིན་བཞིན་སྟོས་རང་རྒྱུགས་པ་ཡོད་ཅེས་ལ་བརྟེན། ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཚུངས་ཀྱི་
ཐོབ་ཐང་གནང་སྟོགས་སྟོར་སྟོན་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་ལ་དབྱུང་ཞིབ་དང་། ད་ལྟའི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་དགོངས་བཞེས་ཀྱིས་དེ་
གའི་ལྷན་ཚོགས་ནས་ཐག་གཅོད་མཛད་གནང་ཡོད་པ་ལྟ་རྒྱུ་བཅས་དགོངས་འཇགས་ལྟ། ར་ངོ་སྤྱད་ནས། ས་སྤྱི་མཉམ་འཛིན་
པས། ༢༠༠༥ ལྷ་ཉེ་ཆེས་ ༥ དགེ་བར་སྤུལ།” ཞེས་སྤྱུལ།

མཐར། པོད་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 9 རང་ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཉམ་དབྱེ་མིང་གི་ཚོགས་ཚུན་
ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་མཉམ་གསལ་འདེབས་གནང་བ་ལྟར། ལྷ་ཚོན་སྤྱི་ཚབ་དང་
བཅས་པས་གོ་བསྟུར་ཀྱིས། “ཚོས་ཚོགས་སྟོན་མའི་གོས་ཚོད་ནང་། རྒྱལ་བ་ངོ་ནང་པའི་ཚོས་འབྲུང་སྐོར་ཉམས་ཞིབ་བྱ་རྒྱུ་
གསལ་ཡང་། གཅིག་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་ཚབ་གཏོང་ཐབས་མ་བྱུང་པའི་ཆ་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཚོགས་ཚུང་ད་བར་རྒྱུགས་
ཐུབ་མེད་པ་དང་། གཉེས་ནས་རྒྱལ་བ་ངོ་ནང་པ་ལྟེ། ལྟ་གྲུབ་དང་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཆ་ནས་རང་རྒྱུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་
ཚོས་ཚོགས་འདིའི་ཐོག་ནས་ངོས་འཛིན་བྱུང་བར་བརྟེན། ཞིབ་འཇུག་ཚོགས་ཚུང་དགོས་གཤམ་མ་མཆིས། འོན་ཀྱང་ངོ་ནང་
པར་ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གནང་མིན་ནི་ཁྲིམས་བཞེ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འགན་དབང་ཡིན་པ་ལས་ཚོས་ཚོགས་འདིར་
འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་།”¹⁷¹ ཞེས་གོས་ཚོད་གཏན་འབེབས་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷ་བ་ 3 རང་པོད་མི་
མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་སྟེང་འོས་བསྟུན་ལས་ནས་ཐག་གཅོད་གནང་སྐབས། གོས་ཚོགས་འཐུས་མི་བཅུ་བདུན་
ཅས་ལས་རྒྱུ་སྐོར་བྱེད་མཁན་མ་བྱུང་བས་མི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་དེང་འབད་བ་བསྟེན་པའི་བྱ་བར་དེ་ཞིག་གྲུབ་འབྲས་
མེད་པར་གྱུར། དེར་བརྟེན། རྒྱལ་བ་ངོ་ནང་པའི་རྗེས་འཇུག་མེད་སྤྱི་སྐོར་ཞིག་ནས་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་སྐོ་
འབྲས་དུ་ཞི་འབོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཀྱང་སྟོན་དགོས་བྱུང་། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་འཐུས་དང་བཀའ་ཤག་སོགས་ལ་
སྤུལ་པའི་བཀའ་སྟོན་པོད་གཉེས་པ་ལས།

¹⁷¹ ཚོས་ཚོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་གོས་ཚོད་ཅེས་པའི་ཁོངས་སུ་གསལ། ཚོས་ཚོགས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྟོན་དེ་བ་གཉེས་
པ་ལས་བྱངས།

ངོས་སྤོན་མ་ཚུང་ཚུང་སྐབས་ནས་གཞན་ལ་སྐད་ཆ་འདྲི་བའི་གོམས་གཤེས་ཤིག་ཡོད། འབྲེལ་ཡོད་ཚོར་གོ་བསྟར་བྱ་
རྒྱ་སྒྲོམ་མེད་ཐོག་། རང་གི་སྤྱིར་བཏང་གི་མི་གད་བ་ཚུན་ཆད་ལ་བསམ་འཆར་སོགས་འདྲི་གིན་ཡོད། དེ་སྤོན་ཡིན་
ན། འབྲེལ་ཡོད་ཁག་ལ་གོ་བསྟར་བྱས་ནས་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ངོས་ཀྱིས་བྱས་ན་མ་འགྲིག་པ་མེད་པའི་བཟོ་འདྲ་སོ་
རེད། ཡིན་ནའང་། བར་ལམ་ང་ཚོའི་བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ཟེན་པའི་རྗེས་ལ། ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུའི་རིགས་བཅའ་
ཁྲིམས་དང་མཐུན་གྱིན་ཡོད་དམ་མེད་བསམ་པའི་བསམ་སློབ་གཉིས་པ་ཞིག་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་འདུག ། དེ་ནི་ཡར་རྒྱས་
རེད་བསམ་པ་བྲན་གྱིན་འདུག ། ཅེས་སོགས་གསལ་བ་ལས་མགོན་པོ་མཚོ་ག་ནས་སྤྱགས་ཐག་གཅོད་པར་མ་མཛད་
པའི་དོན་གནད་ཤེས་དགོས།

ཉེར་གཅིག་པ། འཛམ་གླིང་བྱམས་བཅེས་སྐྱོང་བའི་མཛད་བཟང་གི་རིམ་པར་སྤྱེ་བ།

གངས་ཅན་མགོན་པོ།

དེ་ལ་དགོན་མཚོག་འབངས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་རབས་ལས། སྤྱིར་སེམས་ཅན་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་པོ་ཡིན། །སྐོས་གངས་
 རིའི་ཁོད་དུ་རྒྱལ་སྤྱི་སྐྱོང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱིར་མཁའ་ཁྲབ་ཀྱི་འགོ་བ་སྤྱི་དང་ཡང་སྐོས་གངས་ཅན་པ་
 རྣམས་ཀྱི་མགོན་པོར་བཞེངས་ཤིང་། དེ་ལ་ཡང་བརྒྱ་དཀར་པོ་ལས། བསྐྱལ་བ་ཤེས་པ་སྤྱོད་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པ། །དེ་
 ཡི་ཚད་ནི་ནམ་ཡང་མེད་པ་ནས། །བྱང་ཚུབ་མཚོག་རབ་དེ་ནི་ངས་བརྟེས་ཏེ། །ངས་ནི་ཉུག་ཏུ་ཚོས་ཀྱང་རབ་འཚད་
 ཏོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཀམ་མོག་རིག་འཛིན་ཆེ་དབང་ལོར་བུའི་གཏེར་ཚོས་སྐོས་མ་དམར་མོའི་སྐྱབ་ཐབས་ལས།
 “ད་ལྟ་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོའི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་མཚུས་ཅིག་ལས་ཀྱི་ལྷན་སྐྱེ་མའི་རང་ལོད་ཅིག་ཅེས་མདོ་ཁམས་ཤར་ནས་པག་
 ཀམ་གྱི་བའི་མོ་ རྒྱལ་ལམ་མཚོ་ཞེས་སྤེལ་དཀར་དོ་ཤལ་ཅན་ སྟན་གསལ་ལྡན་པ་མཐའ་ནས་དབྱུས་སུ་འབྱུང་ བོད་ཡུལ་
 ཡོངས་ཀྱི་བརྟན་པའི་བདག་པོ་ཤེད་ཅེས་¹⁷² ཅེས་པ་ལྟར་རྒྱལ་དང་རྣམ་པ་དུ་མའི་སྐོས་ནས་འཛིག་ཉེད་དང་འཛིག་ཉེན་ལས་
 འདས་པའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལས་བཅུམས་པའི་སྤྱོད་དོར་གྱི་གནས་མཐའ་དག་ལྷིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བརྟན་པའི་སྐོ་
 ལས་སྐྱབས་དང་མགོན་མཛད་པ་ནི། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྤྱི་རྣམས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་སྐྱོང་ཚུལ་གྱི་སྐོ་མདུན་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཡིན་
 པས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཀྱང་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སུ་སྤྱིས་པའི་འགོ་བ་མཐའ་དག་ཚུལ་དེ་ཉིད་གྱིས་
 གཙོ་བོར་སྐྱོང་བར་མཛད། དེ་ཡང་རྗེ་སྤྱི་ལས། མཛད་པ་ཀུན་ལས་གསུང་གི་ནི། །མཛད་པ་མཚོག་ཡིན། ཞེས་པ་
 ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་ལ། གཞན་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བོད་འབངས་རྣམས་དུས་སྐད་ཅིག་སྤོའི་ཡུན་ལ་
 ཡང་ཡལ་བར་མི་འདོར་བར་སྤྱུགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཚུལ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 2
 ཉིན་རྒྱ་གར་ཅམ་པ་ཁུལ་གྱི་བོད་རིགས་སེར་སྐྱ་ལམ་བཟོ་བ་རྣམས་ལ།

ངོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སེམས་ནི་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བོད་མི་དམངས་གང་དུ་གནས་པ་དེ་དག་དེ་དང་མཉམ་དུ་
 འབྲལ་བ་མེད་པར་བསྐྱེད་ཡོད། བོད་མི་དམངས་སྤྱི་དེ་ལོ་བྱུང་དུས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་སྤྱི་དེ་བོར་གནས་པ་དང་། བོད་མི་
 དམངས་སྤྱུག་པོ་བྱུང་དུས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་སྤྱུག་པོར་གནས། དེ་བཞིན་བོད་མི་དམངས་དགའ་བའམ་སྐྱོ་བའི་སྐབས་
 སུ་ངོས་ཀྱི་སེམས་ལའང་དགའ་སྐྱོའི་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་སྟེ། ངོས་དང་བོད་མི་དམངས་ལུས་སེམས་གཅིག་གྱུར་ལྟར་
 གནས་ཡོད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 7 ཚེས་ 1 ཉིན་རྒྱ་གར་ཇ་ལ་ཉའོ་སའི་བོད་རིགས་སེར་སྐྱ་རྣམས་
 ལ། “ངོས་ནི་བོད་མི་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ནད་པོག་པ་དང་ཤི་བའི་གནས་ཚུལ་མཐོང་པོས་བྱུང་སྐབས། སྤྱིང་ལ་ཆེར་མ་སྤྱུག་པ་ལྟ་

¹⁷² འདི་སྤྱི་ལོ་ 2016 ལོར་དགེ་ལུགས་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་བློན་རྗེས་བཞུག་ཚོགས་ཚུང་གིས་གོ་སྐྱིད་ལྟར་དཔལ་ལྡན་སྐོད་རྒྱུད་ལྔ་ཚོར་དུ་
 མཁས་པའི་བཟོ་སྐྱེད་ཚོགས་པར། ཤེས་རབ་སྤྱིར་རྒྱན་དག་དབང་མཚོག་ནས་བཟོ་སྐྱེད་ཚོམ་ཡིག་གནང་བ་ལས་བཟུས་ཏེ་འདིར་བསྐྱོད།

བྱུང་བཅོང་དཀའ་བ་དང་། ཡིད་སྐྱོ་སྐྱོ་ལམ་ཉ་ཅང་གིས་ཆེན་པོ་ཡོང་གིན་འདུག”ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། རང་ཉིད་གང་གི་དོན་དུ་བསམ་བཞིན་སྲིད་པ་བཟུང་བའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་རྗེས་སུ་འཛིན་པ་དང་། དེ་དག་སྐྱལ་བསྐལ་གྱི་སྐོ་མཐའ་དག་ལས་སྐྱོབ་པར་མཛད་པའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་བདག་གིར་མཛད། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 29 ཉིན། “གཙོ་ཆེ་ཤོས་བར་སྐབས་དཀའ་སྐྱལ་ཚོང་ཚུལ་རྣམས་བོད་ནས་བསྐྱར་བའི་ཡི་གེ་དང་། འཕྲིན་ལན། མི་འགོ་ཚེའི་དག་ཐོག་གི་འགྲེལ་བཤད་གོ་ཐོས་ཡོང་སྐབས་ཉ་ལས་པ་དང་། རྫོང་ཡུལ་དུ་མི་ཤོང་བ་ལྟ་བུ། མིག་ཚུ་མ་ཤོང་ཐབས་མེད་ལྟ་བུ་འདུག”ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 31 ཉིན།

ཚོས་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། [ངོས་ལ་]ལས་དང་བསོད་ནམས་སྐྱེ་བུ་ཡོད་པ་རེད། བོད་སྤྱི་དོན་གཉན་འཕྲང་འདི་འབྲེེ་སྐབས་ལ་ངོས་གྱིས་འཛོན་རུང་མི་འཛོན་རུང་བྱེད་དགོས་པའི་ལས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ས་རེད། རྫོན་ལམ་མཐུ་བཅན་པོའི་དབང་གིས། ... གཙོ་ཆེ་ཤོས་བོད་མི་ས་ཡ་རྒྱལ་གྱི་བདེ་བ་སྐྱལ་བསྐལ་གྱི་དོན་དག་ཡིན་པ་དང་། ཡང་རྫོས་བོད་ནང་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་གྱིས་རྫོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་སྐྱལ་བསྐལ་དང་དངངས་སྐྱལ་ཚོང་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་གྱི་འོག་ནས། དཔུལ་བ་ནས་མི་ཡུལ་དུ་ཁ་ཆེམས་བསྐྱར་བ་ལྟར་ལན་འཕྲིན་དེ་ག་ཅུ་བསྐྱར་ཡོང་དུས་ང་ཚོ་མིའི་ཡུང་བར་ཡོད་མཁན་ཚོ་སེམས་ལྷགས་ཆག ། ཡིད་ཐང་ཆད་ནས་བསྐྱད་ན་ག་ལ་འགྲིག་བསམས་ཉེ་ད་ལྟའི་བར་དུ་གང་ཡོང་ཅི་ཡོང་བྱས་པ་ཡིན། ད་དུང་ཡང་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་དང་། མོ་དེ་གའི་ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 14

ཉིན། “བོད་ནང་གི་བོད་མི་ཚོས་ཤིན་ཏུ་སེམས་ལྷགས་དང་རེ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱལ་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་འབྲེེ་བོད་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་མཐོང་། ཁོ་ཚོའི་ཡི་གེ་དེ་ཚོ་སྐོག་པའི་སྐབས་སུ་སྤྱིར་བཏང་མིའི་སྐད་ཆ་ཤོད་སྲོལ་ལ། ‘ད་ལྟ་ཤི་བ་ཡིན་ནའང་། དཔུགས་ཆད་པ་མི་འདུག’ཟེར་བ་འབྲེེ་པོ་ཞིག་རྒྱལ་ཡོང་གིན་འདུག”ཅེས་ཀྱང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1982 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 17 ཉིན། “ངོས་སྤོད་ས་དབག་ཚད་དུ་མས་ཚོད་པའི་རྒྱ་གར་འབགས་པའི་ཡུལ་ཡིན་ནའང་། ངོས་གྱིས་འདི་ནས་སྐོན་ལམ་འདེབས་རྒྱ་དང་། རྗེས་འཛིན་སྐབས་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་སོགས་དུས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་གཡེལ་བ་མེད་པར་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན། རྒྱ་མ་དང་སྐོབ་མའི་བར་དད་པ་དང་དམ་ཚིག་གཙང་མ་ཡོད་ཕྱིན་ཕྱིན་རྒྱབས་དང་ཐུགས་རྗེ་ལ་ཉེ་རྒྱུ་རིང་ལུང་མེད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་ལོ་ 1992 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 27 ཉིན།

ངོས་ལ་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། ཆོ་རབས་མང་པོ་ནས་ལས་དང་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་སྐོན་ལམ་གྱི་མཐུ་བཅན་པོ་ཡིན་པ་རིགས་པས་བསྐྱབས་ན་པལ་ཆེར་ཤེས་ཐུབ་ཅིང་། དུས་ཚོད་གཉན་འཕྲང་འདི་འབྲེེ་ཞིག་གི་མགོ་རྒྱལ་པའི་སྐབས། ངོས་རང་སྐྱེས་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་གདན་གྲལ་དུ་བསྐྱེབས་པར་བརྟེན། ད་ལྟ་ཤི་ན་དུས་ཚོད་གཉན་འཕྲང་ཅན་འདིར་སྐྱེས་པའི་གོ་ཚོད་མེད། སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན། ལོ་རྒྱལ་རྩ་ལ་ཉེ་བར་བཅར་བ་འདིའི་རིང་མི་ཆེར་རང་དབང་གས་ནས་མི་ཡུལ་དུ་བཅན་བྱོལ་བའི་མིང་ཐོག་ནས་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་ཞབས་འདེགས་གང་ལ་གང་འཚམས་བསྐྱབས་ཡོད། ངོས་ལ་འཛོན་པོ་རྒྱུད་པོའི་ལུས་པ་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། ལྷག་བསམ་དག་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་ལས་དང་སྐོན་ལམ་གྱི་མཐུ་བཅན་པའི་དབང་གིས། བན་ཐོགས་ཏན་ཏན་ཡོང་གིན་ཡོད། བཅན་བྱོལ་བའི་སྐབས་ལ་

བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་། བོད་པའི་མིང་དང་བཅས་པ་མི་བརྒྱུག་པའི་ཆེད་དུ། ད་བར་དུ་ལས་ཀར་གྱུར་འབྲས་
 གང་ལ་གང་འཚོམས་ཐོན་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་དོན་ཡང་རང་གི་ལུང་པའི་རང་དབང་རང་ལག་དུ་
 སོན་ནས་གཞིས་བྱེས་མཉམ་འཛོམས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་ཉི་མ་འཚར་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སླུལ། མདོར་ན། བོད་
 གངས་ཅན་པས་དུས་རབས་དུ་པའི་རིང་བསགས་ཤིང་བསྐྱབས་པའི་རྒྱ་ཚོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་སློན་ལ་ཉེ་
 བའི་ཆེ་མགོན་པོ་མཚོག་མདོ་སྐད་སྟག་མཚོར་དུ་སྐྱབས་བཏུས་ཤིང་དུས་སུ་ཕེབས། གནས་བབ་མི་བརྟན་པའི་ཁོར་
 ཡུག་དུ་འཚར་ཡོངས་གནང། ཅུང་ནར་སོན་མ་ཐག་རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་དཀའ་བ་བརྒྱ་
 ཐུག་བདག་གིར་བཞེས། གཞན་ཡང་། རྒྱ་མི་དམར་པོ་བོད་དུ་འཕྱོར་བ་ན། བཅན་འཇུག་བྱས་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་
 “སྐྱོ་སྐྱོ་”དང་“ལུན་ནག་”སོགས་ལོག་འགྲེལ་དང་། “སྐྱུག་ཕྱོ་བ་”སོགས་སུ་བཏུས་པའི་བརྟན་དཔོན་རྒྱ་ཚོགས་བྱས་
 ཤིང་རྒྱ་ཁྲབ་དུ་སླེལ་ཐབས་བྱས། བོད་མི་འབྲམ་ཐག་ཡས་མས་ཅམ་སྐོ་བྱར་དུ་སྐྱབས་བཅོལ་བར་གྱུར་པའི་ཆེ་སྲིད་
 སྐྱི་ཚོགས་སུ་སྐྱར་པོ་ལྟ་བུར་ཤིན་དུ་ཉམས་དམའ་བའི་དཀའ་སྐྱུག་སྲོང་དགོས་བྱུང། རྒྱུ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས། ལོ་
 རབས་དུག་ཅུ་པ་དང་བདུན་ཅུ་པའི་ནང་རྒྱ་གར་སོགས་ཤར་ཁུལ་དང་འབྲུག་སྲོད་བོད་མིའི་ཁོད། རང་ཉིད་བོད་པ་ཡིན་
 ཞེས་བཤད་པར་ཡང་དོ་ཆོ་བའི་གནས་སུ་གྱུར། གཞིས་སུ་ཞི་ལོ་རབས་དགུ་བརྒྱུ་པའི་བར་དུ་དེ་ལྟ་བུ་རྒྱུན་མ་ཆད།
 དེ་ལྟར་བོད་མི་རྣམས་ཉམས་སྐྱར་ཞན་པའི་ཚད་རིམ་ཆེས་དམའ་ཤོས་སུ་བསྐྱེབས། དེ་ལྟ་བུ་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་
 གི་མཚན་མཚོང་དང་མཚན་འཛིན་ཅན་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་འཛམ་གླིང་ཉིལ་པོར་ཁྲབ་ཅིང་། ཉི་ཤར་སྐར་ལོས་མི་ཁོག་པ་
 ལྟར་གཟི་བྱིན་སྲོགས་མེད་དུ་འབར། ཕྱི་མི་རིག་པ་ཅན་རྣམས་བོད་མིའི་ཚོས་རིག་དང་གོམས་སོལ། བསམ་སྒྲིའི་
 འཁྲེང་སོ་སོགས་ལ་འགམ་ཚུ་སྤང་ཞིང་། བོད་ཀྱི་སྲུ་མ་དང་མཁས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་བདེ་སྲིད་སྲིད་པའི་སྐོན་
 མཚོག་བཅོལ། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་བསྐྱབ་གཞི་འགའ་སློབ་ཆེན་ཁག་དུ་བཅུགས། ཚོས་ཚོགས་ཀྱིས་ས་སྤྱང་ཁྲབ།
 ཚོས་ལ་སྤང་བའི་ཚོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱང་བོད་བརྒྱུད་ནང་བཟོན་གྱི་སྐོགས་བམ་ལ་འཐམས། ཆེས་ཡང་རྩེར་དོས་
 འཛིན་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ལུགས་སེམས་ཁམས་རིག་པ་བ་དག་ཀྱང་བོད་མིའི་མདུན་དུ་མགོ་བོ་སྤང། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་
 ཀྱང་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་གསོ་ཐབས་སུ་དོས་འཛིན་གྱིས་དང་བ་རྒྱས། རྒྱ་རིགས་ཤེས་ཡོན་ཅན་དང་ཚོས་དད་པ་
 རྣམས་ཀྱང་གསར་སྟབས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ཞབས་རྗེས་སྟེག། རྒྱལ་དེ་ལྟ་བུས་བོད་མིའི་མཚན་
 མཚོང་དགུང་དུ་བཏེགས་ཏེ། འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ནང་བོད་མིའི་མཚོས་སུ་གཞན་པའི་སྤྱང་བརྟན་གསོན་པོ་དེ་ཆད་
 མཚོ་ཤོས་ཀྱི་གནས་སུ་བསྐྱུལ་བ་ན། ད་གཟོད་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཕྱིའི་ཆ་ལུགས་ཚུན་ཆད་ནས་བོད་ཀྱི་རྣམ་པ་
 ལྟོན་ཐབས་བྱེད་ཅིང་། བོད་རིགས་ཡིན་ཞེས་གཞན་གྱི་མདུན་སར་སློབས་ཉམས་དོལ། ད་དུང་བོད་མི་རྣམས་སྐྱོ་བའི་
 ཆེ་མགོན་སྐྱབས་དབྱང་གཉེན་ལུ་ས་དང་། དད་ན་བསྟེན་བཀུར་ལུ་ས། དཀའ་ཚོགས་བྱུང་ན་མཚན་མཚོང་གཡོར་ས།
 ཆེའི་འདུ་བྱེད་རྫོགས་ན་ཕྱི་མའི་ལམ་སྐྱ་འཛིན་མཁམ། མདོར་ན། མགོན་པོ་མཚོག་ཞི་བོད་ཀྱི་ཡོད་ཚད་ནས་ཡོད་

ཚད་དུ་གྱུར། འདི་ནི་བོད་གངས་ཅན་པའི་མགོན་པོར་བསམས་བཞིན་སྲིད་པ་བཟུང་སྟེ་བོད་ཉམས་ཉེས་ལས་སྐྱོབ་པར་
མཛད་པའི་ཚུལ་ཡིན།

གཞན་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་པ་སྐྱེའུ་བྱང་
ཚུབ་སེམས་དཔའ་དང་མ་བྲག་སྲིན་མོ་གཉིས་འདུས་པ་ལས་བྱུང་བའི་“བོད་མི་རྣམས། སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་རྣམས་མཐུ་དང་བྱིན་རྒྱབས། ལས་སྐྱོན་གྱི་འབྲེལ་བ་བཅས་ལས་བྱུང་བ་དང་། གནས་སྣངས་འདིའི་ཚོག་ནས་བོད་
མི་རྣམས་སྐྱུན་རས་གཟིགས་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་ཞིང་། བོད་པས་དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད། དངོས་གནས་བྱས་ན། དོས་ཀྱང་དེ་
ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་བར་ཅན་དེར་ངོ་མཚར་སྐྱེ་སྲོང་།” ཞེས་“<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པར་བཀའ་སྐུལ་བ་ལྟར། དེ་ལྟ་
བུའི་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས། ཆེས་གཞན་འགག་གི་སྐྱབས་ཉེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་པའི་ཚོ། མི་ལམ་དུ་མགོན་པོ་
མཚོག་ནས་བསྐྱབ་བྱ་དང་ལམ་སྟོན་ཞིབ་ཚགས་གཞན་བ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་། ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་བསྐྱབས་པས་ལས་
དོན་ཐམས་ཅད་བདེ་ལྡན་ཏུ་གྱུབ་པའི་བོད་མི་དད་པ་ཅན་མང་དུ་བྱུང་བ་ཡང་སྐྱབས་དང་མགོན་མཛད་ཚུལ་གྱི་རྣམས་པ་
གཞན་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། བཅོན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་པའི་དུས་སུ་འགའ་ཞིག་གི་མི་ལམ་དུ། “དོས་ཀྱིས་དུས་ཚོད་འདི་
དང་དེ་ལ་བོད་ནས་བྲོས་བྱོལ་བྱེད་དགོས་ཞེས་དང་། ས་ཆ་དེ་དང་འདི་ལ་འགོ་དགོས་ཤིང་། ལས་དོན་དེ་དང་འདི་ལྟ་བུ་སྐྱབ་
དགོས་ཞེས་ལམ་སྟོན་བྱས་པར་དེ་དག་གིས་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་རྗེ་བཞིན་བསྐྱབས་པ་ན། བསྐྱབ་གང་ཡང་བྱུང་མི་འདུག །”
ཅེས་མགོན་པོ་མཚོག་གིས་བཀའ་སྐུལ་བ་ལྟར། དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་དང་མངོན་སྟོག་གཉིས་ཐད་ནས་མགོན་
སྐྱབས་དང་དབྱང་གཉེན་མཛད་དེ། གཞན་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1996 ལྷ་ 7 ཚེས་ 10 ཉིན་གཞུང་ཞབས་བཟེས་ཡོལ་རྗེས་
བྲན་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་།

དོས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་མེད་ཀྱང་། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་མོས་པ་ཅེ་གཅིག་པའི་
ཚོག་ནས་གང་སྐབས་ཀྱིས་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། དོས་རྒྱུད་རྒྱུད་སྐྱབས་ནས་ཚོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་འབྲེལ་
བ་ཚོགས་པ་དེ་དག་ལ་དོས་ཀྱིས་སྟོན་ལམ་བརྒྱབས་ན་ཐུན་བྱ་པའི་ཀྱི་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག་ལ། ཏུག་པར་སྟོན་ལམ་
ཡང་རྒྱག་གིན་ཡོད། དེ་བཞིན་བོད་ཚོས་ལྡན་ཞིང་གི་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་པའི་ལས་བྱེད་པའི་ནང་གི་མི་སྐྱེ་སྐྱིད་བཏང་
གཞུང་ཞབས་ཀྱི་མིང་ཅམ་ལས་ལྷ་མ་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མིང་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་འཆི་ཁར་འཆི་སྣངས་མི་འབྲ་ཅམ་བྱས་
ནས་འཆི་མཁན་དེ་འབྲ་ཡོང་གིན་འདུག །དཔེར་ན། གཡུ་ཚོག་ཞབས་པད་གཤེགས་ཁར་གཞན་དང་མི་འབྲ་བར་ཉ་ཅང་
གཤེད་དང་ལྡན་པར་བྱས་ཉེ་གཤེགས་འདུག །བར་ལམ་ཆ་བཞག་ན། བྲེང་རིང་སློ་བོ་ལགས་ཀྱང་མི་འབྲ་བ་ཅམ་བྱས་
ནས་གཤེགས་འདུག །དེ་བཞིན་སྟོན་མ་ཤུན་ཁ་བ་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སྤྱིར་བཏང་གི་ལྷ་མ་དང་
དགེ་བཤེས་ཤིག་ལས་ལྷག་པ་མེད་ནའང་ཞན་པ་མེད། དེ་དག་ནི་དངོས་གནས་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་ཚོས་སྲིད་གཉིས་
ལྡན་གྱི་གཞུང་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུས་པའི་བྱང་ཚོས་ཡིན། དེ་ཚོའི་རིགས་ནི། དོ་བདག་སོ་སོའི་དོས་ལ་ཆ་བཞག་ན།

གསོན་པའི་རིང་ལ་སྡེ་བ་གཞུང་གི་ཞབས་འདེགས་ཞུས། འཆི་ཁར་གདེང་དང་ལྷན་པའི་དང་ནས་ལོ་སྟེ་ཆེ་རབས་ནས་
ཆེ་རབས་སྤུ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དང་ལས་འབྲེལ་ཡོད་པ་དང་། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་རྗེས་སྤུ་
བརྒྱུད་བའི་རྟོགས་དང་མཚན་མའི་གདེང་རིས་ཅན་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་འགྲོ་མཁན་ཁ་ཤས་བྱུང་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱིམ་བ་ལྟར།
རང་ཉིད་ནས་སྤྱད་བསམ་དང་གྲུས་གཡོ་མེད་ཀྱིས་སློབ་དོགས་ཡིད་གཉིས་སྤུ་ཅེ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་རྒྱལ་བའི་བཀའ་
དགོངས་ཀྱི་རྗེས་སྤུ་ཞུགས་ན། འདི་སྤྱི་གང་དུ་ཡང་ཡ་ང་བའི་གཡལ་ས་དང་འཛིགས་ཡེང་བའི་འཕྲུང་ལས་བརྒྱུད་མི་
དགོས་པར་བོད་གངས་ཅན་པའི་མགོན་པོ་སྤྱི་གཅིག་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཕྱགས་རྗེའི་སྤྱབས་འོག་ནས་རི་སྤྱིད་
སངས་རྒྱལ་ཀྱི་གོ་འཕང་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་བདེ་ཞིང་ལེགས་པའི་གཞི་ལ་གནས་སྐབས་བར་གདོན་མི་ཟ།

མཛད་པ་སྤྱི་སློབ་སྤྲངས་ལ། ཆོས་སྤོགས་ནས་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་སྤྲེང་ན་རིམ་གྱི་ཁྲིད་ནས་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་
དང་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་ལ་སྤྱགས་བཙུན་རྒྱ་ཆེར་གནང་ཞིང་། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུལ་པ་ཆེན་པོར་“མཁས་
གྲུབ་གཉིས་ལྷན་གྱི་སྤྱིམ་བུ་བསམ་ཀྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག”ཅེས་ཡང་ཡང་བསྤྱགས་པས་མཁས་བཙུན་བཟུང་བཟང་གསུམ་
ཀྱི་ཚུལ་བཞེས་ཚུལ་ཤེས་ལ། སྤྱིད་སྤོགས་ནས་རྒྱལ་བ་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོར་“རྒྱལ་དབང་གི་ཁྲི་ལ་ཕེབས་པའི་གོ་
མ་ཚོད”ཅེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛད་པ་སློབ་ཚུལ་ཡང་སྤོགས་སྤོགས་ནས་སྤྱི་བུས། ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་
ཐད་ནས་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་པ་ཆེན་པོ་དང་ཡགོང་ས་བཙུན་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་བསྤྱགས་བཙུན་མཛད་པས་
ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་མཛད་པ་སློབ་སྤྲངས་ཤེས། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོར་བསྤྱགས་བཙུན་དང་རྒྱུར་ཟ་གཉིས་
ཀ་གནང་ཞིང་། སྤྱི་སྤྲེང་གཞན་རྣམས་ལ་སྤྱི་ཡོན་གྱི་བྲག་པའི་སྤྲེང་ནས་བསྤྱགས་བཙུན་གནང་ཡང་སྤྱབས་པས་མོ་
ཆེར་བཏང་སྤོམས་སྤུ་མཛད་པ་ལས་ཀྱང་དོན་དུ་མ་རྟོགས་སྤྱབ། གང་ལྟར། རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྲིད་ནས་
འགྲན་རྒྱ་དང་བྲལ་བ་ནི། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུལ་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་གཟུ་བོར་གནས་པའི་སྤྱི་མཚོ་གཤམ་ལྟུང་། “རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་
འདི་བར་སྤྱི་སྤྲེང་གོང་མ་ཀུན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྤོགས་གཅིག་དུ་བསྤྱས་པ་ལས་ཀྱང་སྤྱི་ཡོན་མངའ་”ཞེས་
གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དགོངས་པ་ནི། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་སྟོན་ཁར་སྤྱབས་རྗེ་གི་བྱང་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོས་འབྲས་སྤྲངས་སློབ་མང་དུ་ལས་རིམ་གྱི་གསུང་ཆོས་
རྒྱལ་བ་ཞིག་གནང་ཞིང་། དེ་སྐོལ་བའི་ཉིན་མོ་དེར་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་བཅས་བསྟོ་བ་དང་སྤྱགས་ཏེ་བཀའ་སློབ་
རྒྱལ་བ་ཞིག་གནང་བའི་སྤྱབས་སྤུ། བོད་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལྷོགས་ན། རྒྱལ་བ་སྤྱི་སྤྲེང་བཙུན་པ་ཆེན་
པོ་འདི་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་དང་རྒྱལ་བ་ལྷ་པ་ངག་དབང་སློབ་ཟུང་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་བུལ་པ་
བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོ་བཅས་གསུམ་བསྤོམས་པ་ལས་ཀྱང་མཛད་འཛིན་འཛིན་དང་སྤྱི་ཡོན་རྒྱལ་བ་ཞིག་ཕེབས་རྒྱུར་ཐེ་ཆོས་
མི་དགོས་ཞེས་བཀའ་གནང་སོང་། དེ་ནས་ཞལ་ཤོབ་དང་སྤྱགས་པ་སྡེ་བ་གཞུང་གི་ལྷོ་གཟན་པ་ཞིག་ཡིན་སྤྱབས་སྤྱིལ་
ལད་བཤུད་པ་རེད་མ་ཟུང་མང་། དེ་ནི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན། བོད་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་རྒྱལ་
ཁོགས་ན། རྒྱལ་དབང་སྤྱི་སྤྲེང་འདི་ཉིད་སྤྲེང་མ་བྱུང་བའི་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་མངའ་བའི་སྤྱིལ་བུ་

དམ་པ་ཁྱད་པར་བཞིག་འཕྱོད་དེས་པ་ཡིན།   ཚང་མས་གསོལ་བ་སློབ་ལམ་འདེབས་དགོས།   སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་
ནམས་གསོག་དགོས་ཞེས་བཀའ་ལེན་སོང་།   ལྷན་པས་དེར་ང་རང་སྤུ་གུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གི་བསམ་སློབ་ནང་རྒྱལ་བ་སྤྱི་བློང་
དང་པོ་དང་ལྷ་ས།   བདུན་པ་བཅས་ནི་སྤྱི་བློང་རིམ་གྱི་ནང་ནས་མཁས་པའི་མཛད་པ་རྒྱས་ཤོས་རྣམས་ཡིན་པས།
དེ་གསུམ་བསྐྱོམས་པ་ནི་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ།   དེ་ནི་སློབ་ལུས་དུ་མི་ཤོང་བ་ལྟ་བུ་རེད་ཅེས་མྱོང་།   ད་ལྟ་བུར་བལྟས་ཡོག་
སྐབས།   སྤྱི་བསམ་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རྗེ་རྗེ་འཆང་མཚོག་གིས་གསུངས་པ་དེ་དངོས་གནས་དེས་པ་དོན་གྱི་གསུང་རྗེན་པ་ཞིག་རེད་
འདུག་སྟེ་མ་པ་ཡང་ཡང་ཡོང་གིན་ཡོད།   ཅེས་ <<སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་
ཚོམ་སོགས་གལ་ཆེ་ཁག་སྟོགས་བསྐྱུས་>>དེབ་སྤེང་དུག་པར་གསལ་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས།   ཡོངས་འཛིན་གྱི་དུས་
པོ་ཆེ་མཚོག་ནས།   “རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་གོས་ཆེན་མངགས་བཏགས་ཟེར་བ་ལྟར་ཡིན།”   ཞེས་དུས་དང་གནས་བབ་
སོགས་གང་ལ་དེ་འཆོམས་གིས་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་སློང་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་མཐུ་བུས་ཡོངས་སུ་བཏགས་པ་སྲོང་
བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུངས།

འཛིན་ཉེན་མགོན་པོ།

རིག་འཛིན་ཉི་མ་གྲགས་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མ་རིག་ལུན་སེལ་གྱི་ལུང་བྱང་ལས།   “ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་སློབ་
ལམ་མཐུ་བཅོན་པས།   །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སྤྱིང་སྤོབས་ལྡན་པའི་བྱ།   །འགོ་བའི་སྤྱི་བས་མགོན་བསྟན་པའི་རྩ་ལག་
གཅིག་ །དུས་ནས་འབྱུང་ཞིང་མདོ་སྤྱོད་པ་འཛིན།   །རྒྱ་མཚོའི་མིང་ཅན་འཕྲིན་ལས་སྟོགས་བཏུར་བྱེད།”¹⁷³ ཅེས་
གསུངས་པ་དང་།   ཡང་གོང་དུ་གྲིས་ཟེན་བ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1942 ལོར་ཡོངས་འཛིན་སྟེན་གྲག་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་དུང་
ནས་སྤྱི་ཆེ་འདི་ལ་སྟོས་པའི་བཀའ་དབང་ཐོག་མ་སྟེ་འཛིན་གྱི་དུང་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་བཀའ་དབང་གསལ་སྐབས།
མི་རིང་བར་ཐུགས་ལ་འཛིན་པའི་སྤང་བ་སྤྱོད་པའི་ཅན་ལང་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་མེད་དུ་སློང་བར་འགྱུར་བའི་
རྣམ་ཐར་དང་མཚན་མ་ཁྱད་པར་བཞིག་བྱུང་ཡོད།   དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

དེ་དུས་ངོས་རང་ལོ་ན་ཉ་ཅང་རྒྱུ་བས་དབང་ཞུས་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ལ་རྩེད་མོའི་འདུ་ཤེས་བཞག་པ་འདྲ།   དེའི་སྐབས་
གིས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་འཇུག་པ་སོགས་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་བྱུང་ཡོད།   ལྷན་པས་དེར་འཛིན་གྱི་དུང་
ཞུས་པའི་གསང་མཚན་དེ་སྤང་མཛད་རྗེ་རྗེ་ཡིན་པ་ད་ལྟ་ཡང་ཤོད།   དེ་ལ་བསམ་སློབ་ཞིག་བཏང་ན།   གསང་མཚན་དུ་
“རྣམ་པར་སྤང་མཛད་”ཅེས་ཟེར་བས།   གཞན་དོན་རྒྱུང་ཅན་ཞིག་ཡོང་བུ་བ་མིན་ནམ་སྟེ་མ་ཞིག་སེམས་སུ་ཤོད་

¹⁷³ འདི་སྤྱི་ལོ་ 2016 ལོར་དགེ་ལུགས་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འཛིན་རྗེས་ཤོན་ཆོགས་རྒྱུང་གིས་གོ་སྐྱོད་ལྟར་བྱ་ཆེད་དུ་
མཁས་པའི་བསྐྱོང་ཆོགས་པར།   རྣམ་གྲོལ་སྤེང་མཁའ་པོ་ཆེ་རིང་དོན་གྲུབ་མཚོག་ནས་བསྐྱོང་ཆོམ་ཡིག་གནང་བ་ལས་བཤུས་ཏེ་འདིར་
བསྟན།

སོང། འདི་ནི་ངོས་ཀྱིས་ཁྱེད་རང་ཚོར་ནང་ཚོགས་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན།¹⁷⁴ ཞེས་སྐབས་དེའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་
པར་ཐར་བ་དང་མཚན་མ་བྱུང་བར་ཅན་བྱུང་བའི་ཚུལ་རྒྱུར་ཅམ་གསུངས་པ་ལྟར་དང། སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 2 པའི་
ཟླ་དེའི་ཉེ་བོད་མེ་སྤེལ་ལོ་ལོ་སར་སྐབས། བཀའ་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིན་པས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་མེན་པོ་
ཡང་བའི་གནས་སུ་བསྐྱུར་ཏེ་པལ་ཆེར་ཅི་བྱ་གཏོལ་བུལ་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། སྤར་སྤོལ་ལྟར་གཞུང་
བསྟེན་དགའ་ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྤུན་འདེན་གྱིས་བོད་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་གནང་བར།
ཚོས་སྤོང་ཆེན་པོ་ནས། “ཚུ་ལེལ་འོར་བུའི་འོད་སྤང་དེ། །རུབ་ནས་འཆར་བའི་དུས་འོང་ངོ་།།” ཞེས་གོ་རྒྱུ་ཟབ་པའི་ལུང་
བསྟན་ཞིག་སྤོང་བུ་དུ་བུལ་བར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་འཕགས་ལུལ་དུ་སྟོན་པ་བྱུང་འདས་ཀྱི་དུས་ཆེན་ལ་ཆེབས་
སྤུར་བསྐྱུང་དེས་ཀྱི་ལུང་བསྟན་ཡིན་པར་དགོངས་ཀྱང་། སྤྱིས་སུ་<<བཅའ་སྤོང་གི་རང་དབང་།>>ལས། “དེ་ནི་ལོ་
དེར་ངོས་རང་རྒྱ་གར་དུ་འགྲོ་བའི་བཅའ་བསྟན་པ་ཅམ་མིན་ནམ་སྟམ་ཡང་། ད་ལྟ་བསམས་ན་ལུང་བསྟན་དེར་གོ་རྒྱུ་ཟབ་མོ་
ཞིག་ཡོད་པར་མཐོང་།” ཞེས་བཀའ་སྤེལ་ལྟར་དང། སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 29 ཉིན་སྟོན་པ་བྱུང་འདས་ཀྱི་
རྗེས་འདྲེན་ཚོགས་ཆེན་སྤྱི་དང། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ལུང་ལས། ང་སྤུ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་སོང་བ་ན། གཤོང་དམར་
ཅན་གྱི་ལུལ་དུ་དམ་པའི་ཚོས་དར་བར་འགྱུར་རོ། ། ཞེས་གསུངས་ཡོད་པར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ནི་སྤེལ་
གཤོང་དམར་གྱི་རིགས་ཅན་བོད་ལ་དམ་པའི་ཚོས་དར་བར་བཞེད་ཀྱང་། རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཤུག་ཤིས་རུབ་
སྤོང་གི་ལུལ་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དར་བ་ལ་དགོངས་པ་ལྟར། དེར་དུས་རུབ་སྤོང་གི་ལོ་རོབ་ཀྱི་ལུལ་གྱི་རྣམས་སུ་
ནང་པའི་ཚོས་ལ་དོ་སྤང་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་རྣམས་མཚན་དེ་ནི་ལུང་བསྟན་པའི་དུས་དེས་པ་ཅན་དང་ལིན་ཏུ་མཐུན་པར་

འདུག་སྟམ། ཞེས་དང། སྤྱི་ལོ་སྤུན་པོ་བཟང་དབང་རྒྱལ་གྱིས། “དེ་ཡང་སྟོན་པས། ང་ནི་སྤུ་ངན་འདས་ནས་ལོ། །ཉི་
སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འདས་པའི་འོག་། གཤོང་དམར་ཅན་གྱི་ལུལ་དུ་ནི། །དམ་པའི་ཚོས་ནི་དར་བར་འགྱུར། ། ཞེས་དང། བྱུང་གི་
སྤོང་གི་བརྒྱུད་པ་རུ། །དགེ་བ་ཅན་གྱི་ས་སྤོང་གི་དེས། །ང་དང་འབྲེ་བའི་སྤེལ་བུ་འབྱུང། །བསྟན་བཅོས་ཞེས་པ་དེ་ཡིས་
སྤེལ། །ཞེས་བྱུང་གི་སྤོང་གི་རྒྱ་གར་དོ་རྗེ་གདན་ནས་བཅེས་ན་བོད་བྱུང་གི་སྤོང་གི་སྤོང་གི་ལེལ་བ་དང། དགེ་བ་ཅན་གྱི་ས་
ཞེས་པ་སྤུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་དང། ང་དང་འབྲེ་བའི་སྤེལ་བུ་འབྱུང་ཞེས་པ་སངས་རྒྱས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུང་གིས་ཟིན་
པའི་འཕགས་པ་སྤུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྤུལ་ལ་རྒྱལ་དབང་སྤུ་སྤེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཡིན་
ཞིང། དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་གོང་དུ་བཞོན་ཟིན་པ་ལྟར་རྒྱ་གར་དུ་ཚོགས་པའི་སྟོན་པ་སྤུ་ངན་ལས་འདས་པའི་དུས་འདྲེན་གྱི་མཚན་
སྤོང་གི་ལ་རྒྱལ་དབང་རིན་པོ་ཆེས་སྤུལ་བའི་བཀའ་སྤོང་གི་གནས་ཚུལ་དེར་སྐབས་དངོས་སུ་ར་འཛོལ་བྱུང་བ་ཚང་མས་

¹⁷⁴ རྒྱུད་སྤྱི་དུ་སྤུལ་བའི་འཛིན་པ་བྱེད་སྤོང་ཁྱེད་སྐབས་ལོག་གསུངས།

མཐུན་གསལ་ལེད།” ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་འཛམ་གླིང་ཕྱོགས་མེད་དུ་མཛད་འཕྲིན་སྐྱོད་པའི་ལུང་བསྟན་སོགས་མང་
དུ་བྱུང་།

དེ་ལ་འདི་ལྟར་བརྗོད་རིགས་ཏེ། དེ་ཡང་སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་སྐྱུ་སྐྱུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་
མཛད་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་འདས་པའི་དུས་ཉིད་ན། ལུབ་ཕྱོགས་གདོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཚོས་
ཟབ་མོ་ཆེས་ཆེར་དར་བ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ཆོ། རྒྱ་གར་ནས་བཅིས་པའི་བྱང་གི་ཕྱོགས་ཏེ་དགོ་ལྷན་བསྟན་པའི་
སྲོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་རྗེ་ལྷ་མ་རྒྱལ་བཟང་གཤམ་པའི་དཔལ་དེ་ཉིད་གང་དུ་སྐྱུ་བསྟམས་པའི་གནས་ཚུལ་ཁ་སྐྱུ་འབྲུམ་དུ་
གཤམ་པའི་སའི་ཆ་དང་ཁང་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བའི་ཕྱོགས་སྟག་མཚོར་ཞེས་བྱ་བ་དེར། རྒྱལ་བུ་གཞོན་ནུ་དོན་ཀྱན་གྲུབ་པ་
ཉིད་དང་ཚུལ་ཀྱན་ནས་མཚུངས་པའི་སྐྱེས་མཚོག་ལྷ་མོ་དོན་ཀྱན་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད་མངོན་པར་འཁྲུངས་ཏེ་ལྷ་
ལྷན་ཚོས་གྱི་ཞིང་དུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར། སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པ་ཉིད་ནས། “རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་བྱང་ནས་བྱང་
དང་། དེ་ནས་སྐར་ཡང་དབྱུས་སུ་དར་བར་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར།” རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་
པ་རིན་པོ་ཆེ་སྐར་ཡང་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པ་སོགས་གྱི་ཉེན་འབྲེལ་ཟབ་མོ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ན། སྐྱི་ལོ་
1959 ལོར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཆེབས་གྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱུར། ལུབ་ཕྱོགས་གདོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་ཁམས་སུ་ཚང་ལ་
མ་ལོར་པའི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསལ་དུ་དར་བའི་རྒྱ་ཚོགས་ཡོངས་སུ་ཚང་བ་ན། སྐྱི་ལོ་ 1973 ལོར་ལོ་
རོབ་ཏུ་ཐོག་མར་ཞབས་སོར་བཀོད་ཅིང་ཚོས་གྱི་བཀོ་སྐལ་དང་པོ་སྐལ་ཏེ། ཉོན་མོངས་པའི་དག་རྒྱམས་མ་ལུས་པར་
འཚོས་ཤིང་ངན་འགྲོའི་སྲིད་པ་མཐའ་དག་ལས་སྐྱོབ་པར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཏེ་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆེ་
རྒྱ་ཆེར་སྐྱེལ་བའི་དབྱུ་ཚུགས། བཞུགས་སྐར་སོགས་སུ་འང་ལུབ་ཕྱོགས་པ་དང་རྒྱ་གར་བ་དུ་མར་ཚོས་མིད་དངོས་
སུ་གནང་། བོད་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་ནང་ཚོས་གྱི་འཛིན་གྲུ་བཅུགས། ཚོས་སྲིད་ཁོར་ཡུག་དང་སྐྱི་ཚོགས་བདེ་དོན་
སོགས་ལས་བཅུམས་པའི་སྐང་དོར་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་སློབ་འཛམ་གླིང་ཀུན་ལ་སྐུལ། མཐོ་སྲིད་འཛིན་པོ་བྱང་ནས་
དམའ་ཉམས་ཐག་གི་སྲོད་གནས་ཚུན་ཆད་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས། གང་མཛད་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་དུ་བསྐྱོ་བར་
མཛད་དེ། “དོས་གྱིས། རང་གི་དབྱུགས་གྱི་རྒྱ་བ་ལྷ་མོ་ཚུན་ཆད་ནས་གཞན་དོན་དུ་བསྐྱོས་ཟིན།” ཞེས་དང་། “ཆེས་མཐའ་
མའི་དབྱུགས་གྱི་རྒྱ་བ་མ་འགག་གི་བར་དུ། འཛམ་གླིང་གི་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་གྱི་དོན་ལྟེད་པར་ཐག་བཅད་ཟིན།” ཞེས་བཀའ་སྐུལ། དེར་
བརྟེན། སྐྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་སྣ་གནད་ཅན་དུ་མས་མཐོན་གཅིག་ཏུ། “ཡལོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་འདི་བ་སྐྱུ་བའི་དབྱུ་མིད་ཅིག་སྐར་
ཡང་འཛམ་གླིང་དུ་མ་བྱུང་ལ། སྐྱེས་གྲང་མི་འབྱུང་”ཞེས་ཆོག་ཐག་ཚོད་པོས་གསུངས། ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་གྱི་དམངས་
གཙོ་ཚོགས་པའི་སྐྱི་འབྲེལ་ཚོགས་གཙོ་འདས་པོ་ Tom Lantos ལས།

སྐར་ཡོངས་སུ་མ་གཤམ་པའི་གྲུ་རྒྱུང་དཀྱུས་མ་འདིས་ད་ཆ་འཛམ་གླིང་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་གྱི་ཡིད་དབང་ཅིག་ཅར་དུ་ཕྱོགས་
པ་ནི། དཔལ་འབྱོར་གྱི་རུས་པ་དང་ཆབ་སྲིད་གྱི་འཕགས་རྒྱེན་སོགས་གྱིས་མ་ཡིན་པར་བཟང་སྟོང་གི་ཐེལ་འཕགས་ཁོ་ན་

ལས་བྱུང་བ་ཡིན། འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ནང་། མིའི་བཟང་སྲོད་ཀྱིས་ཆེས་ཆེར་ཡོངས་པའི་དུས་སྐབས་འདིར། བྱང་པའི་
དགེ་འདུན་པ་དགུས་མའི་ཚུལ་བརྒྱུད་བའི་སྐྱེས་བུ་འདི་ཟད་དུ་མེད་པའི་འགོ་བ་མིའི་བཟང་སྲོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཉིད་དུ་
གྱུར་ཡོད། དེ་ནི་འཛམ་གླིང་སྐྱེ་འགོ་མ་ལུས་པས་གྲུས་བཅེ་དང་ཆེ་མཐོང་། དགའ་མོས་བཅས་བྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་རོ་མ་དེ་
རེད། ཅེས་དང་། ཨ་རིའི་གོས་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་ Ileana Ros-Lehtinen ཀྱིས།

སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་གིས། བདག་ནི་མགོན་མེད་རྣམས་ཀྱི་མགོན། །ལམ་ལུགས་རྣམས་ཀྱི་དེད་དཔོན་
དང་། །བཀའ་འདོད་རྣམས་ཀྱི་གྲུ་དང་ནི། །གཟིངས་དང་ཟམ་བ་ཉིད་དུ་གྱུར། །སྲིང་དོན་གཉེར་ལ་སྲིང་དང་ནི། །མར་མེ་
འདོད་ལ་མར་མེ་དང་། །གནས་མལ་འདོད་ལ་གནས་མལ་དང་། །བདག་ནི་ལུས་ཅན་བཟོད་པ། །ཀུན་གྱི་བྲན་དུ་
འགྱུར་བར་ཤོག །ཅེས་བུགས་བསྐྱེད་ཅིང་སློན་པ་ལྟར། ཁོང་གི་མཁུན་རབ་དང་བྱམས་བཅེ་གཉིས་ནི་བོད་ཅམ་མ་ཡིན་
པར་མི་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་ཐམས་ཅད་ལས་ཡོངས་སུ་བཀའ་ཡོད། ཅེས་རྒྱ་ཆེར་བསྟུགས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྐྱེ་

ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 28 ཉིན།

ཤེས་ཡོན་དང་འཛོན་ཐང་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལུགས། ལུང་པ་ཞིག་གི་མགོ་ཁྲིད་བྱས།
རོས་ལ་དག་ཡང་མེད་ཅིང་གཉེན་ཡང་མེད། རང་ཤི་ན་འདི་ལྷག་སོང་བསམ་པའི་སེམས་ཁྲུལ་ཡང་མེད། ལུས་ན་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་པ་མར་བསྐོས་རྒྱ་ཡིན། མ་ལུས་ན་ནི་དེ་ག་རེད། དེ་ནི་ཁྲིམ་ནས་ཁྲིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་གི་གཟི་བརྒྱན་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་མི་རིགས་དང་འབར་བའི་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་

མཚམས་ལས་ཡོངས་སུ་བཀའ་ཉེ་ཚོས་སྲིད་ལྷ་གྲུབ་དང་ཤེས་རིག་བཟང་སྲོད། ཁོར་ཡུག་སྐྱེ་ཚོགས། གཞན་པན་
བདེ་དོན་སོགས་འདིག་ཉེན་གྱི་རོ་མཚར་བའི་གནས་དང་མཁོ་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གཅིག་གིས་
འཛམ་གླིང་ཁྲོན་ལ་སྐབས་པར་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན། སྲིད་པ་ཆགས་ནས་ད་ལ་སྐབས་གི་བར་དུ་མགོན་པོ་
མཚོག་ལྷ་བུ་ཞིག་བྱུང་མེད་ཅེས་བཤད་ཀྱང་རྒྱུ་དུ་འགྱུར་བའི་གནས་མེད། མདོར་ན། ཁྲིའུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་
ནར་མ་སོན་གོང་། མདོ་ཁམས་སྤྱང་གི་གོང་རྒྱུ་མཚོར་ནས་ལུས་ལམ་རིང་མོ་ཤེད་ཀྱིས་གཤམས་ཉེ་སོ་ཉེ་པའི་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲི་མཐོན་པོར་འདོགས། གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་སྐབས་མགོན་ནས་འདིག་ཉེན་ཀུན་གྱི་རེ་བའི་
མིག་འབྱུར་གཏོད་པའི་མགོན་པོ་ཉིད་དུ་གྱུར་བ་ནི་སྐྱ་ཆེ་ཤིས་པོའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།

ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་པའི་རིམ་བཞེས་བསྟུས་ཉེ་བྱིས་ན། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་དེ་སྲོན་
བོད་ནས་རྒྱ་ནག་ལ་ཐེངས་གཅིག་དང་རྒྱ་གར་དུ་ལན་གཅིག་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་པའི་ཤིང་། བཅོན་བྱོལ་དུ་ཐེབས་ནས་
ཕྱིའི་ཡུལ་གྱུར་ཐེབས་པའི་ཐོག་མ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1967 ཟླ་བ་ 9 རང་ཉི་ཉོང་དང་ཟླ་བ་ 11 རང་ཐའི་ལན་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་
བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1972 ཟླ་བ་ 6 རང་སྤྱང་ཡང་ཐའི་ལན་དུ་ལན་གཅིག་དང་། 1973 ལོར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་རྒྱལ་
ཁབ་ 11 རང་ལན་ 12 ཅམ་ཐེབས་ཉེ་མཛད་འཛིན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་ས། སྐབས་དེར་ཨི་ཎ་ཡིར་ཐེབས་པ་ནི་ཡོ་རོབ་
གླིང་གི་ཆིབས་སྐྱུར་ཐོག་མ་དེ་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1974 ཟླ་བ་ 9 རྒྱུ་སྤྱད་སིར་མེབས་ཏེ་གཞུང་འཁོར་གསུམ་ལྷག་གི་རིང་མཚན་འཕྲིན་བསྐྱབས། སྤྱི་ལོ་ 1974 ཟླ་བ་ 9 རྒྱུ་སྤྱད་སིར་ལན་ 9 དང་། སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 10 རྒྱུ་ཉི་ཉོང་དུ་ལན་ 9 ། 1979 ལོར་ལྷ་རྩ་སྤྱད་སོག་ལྷུལ། ཨ་རི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 4 ལ་ལན་ 2 ཙམ་མེབས་ཏེ་འགྲོ་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཚན། འདི་ནི་མེ་སྤྱིང་དུ་མེབས་པ་དང་པོ་ཡིན། 1980 ལོར་ཁེ་རྒྱ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 2 ལ་ལན་དེར་མེབས། 1981 ལོར་དབྱིན་རི་དང་ཨ་རི། བལ་ལྷུལ་བཙས་སྤྱུ་ལན་དེ། 1982 ལོར་མ་ལེའེ་ཞི་ཡ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 11 རྒྱུ་ལན་གྲངས་ 13 ཙམ་མེབས། 1983 ལོར་རྒྱ་ཁེ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 2 རྒྱུ་མེངས་ 4 མེབས། 1984 ལོར་ཉི་ཉོང་དང་དབྱིན་རི། ཨ་རི་བཙས་ལ་ལན་དེ། 1985 ལོར་སྤྱད་སིར་མེངས་གཅིག །1986 ལོར་རྩ་རན་སི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 6 ལ་ལན་དེ། 1987 ལོར་ཨ་རི་སོགས་གསུམ་ལ་ལན་དེ། 1988 ལོར་ལོར་མེ་རྒྱལ་ཁབ་སོགས་ 10 ལ་ལན་ 13། 1989 ལོར་མེག་སི་ཀོ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 1 ལན་ 11། 1990 ལོར་སི་བན་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 12 རྒྱུ་ལན་ 14།

1991 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 12 ལ་ལན་ 34།	1992 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 11 ལ་ལན་ 14།
1993 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 13 ལ་ལན་ 16།	1994 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 16 ལ་ལན་ 12།
1995 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 14 ལ་ལན་ 13།	1996 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 12 ལ་ལན་ 14།
1997 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 2 ལ་ལན་ 14།	1998 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 2 ལ་ལན་ 11།
1999 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 14 ལ་ལན་ 14།	2000 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 13 ལ་ལན་ 13།
2001 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 11 ལ་ལན་ 13།	2002 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 14 ལ་ལན་ 10།
2003 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 14 ལ་ལན་ 11།	2004 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 13 ལ་ལན་ 12།
2005 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 10 ལ་ལན་ 13།	2006 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 16 ལ་ལན་ 30།
2007 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 11 ལ་ལན་ 12།	2008 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 11 ལ་ལན་ 13།
2009 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 16 ལ་ལན་ 33།	2010 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 14 ལ་ལན་ 16།
2011 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 14 ལ་ལན་ 31།	2012 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 1 ལ་ལན་ 13།
2013 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 13 ལ་ལན་ 14།	2014 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 1 ལ་ལན་ 11།
2015 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 3 ལ་ལན་ 3། (2015 ལོའི་ཟླ་བ་ 4 པའི་བར།)	

འདི་ལྟར་ཡང་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དང་པོ་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱབས་པ་ནས་སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 4 རྒྱུ་ཉི་ཉོང་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱབས་པའི་བར་དུ་ཨ་རི་ལ་མེངས་ 44 དང་། འཛར་མི་ནེ་(Germany)ལ་ 23། ཉི་ཉོང་ལ་ཆེད་དུ་མེབས་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་མེངས་ 34། ཨི་ཏེ་ལིར་

ཐེངས་ ༡༢། སི་ཐིའི་ཅིར་ལན་ཏི་(Switzerland)ལ་ཐེངས་ ༡༤། ཨོ་སི་ཉི་རེ་ལི་ཡ་(Australia)ལ་ཐེངས་ ༡༡
བཅས་ཉེ་འདི་དག་ནི་ལེབས་ཐེངས་མང་ཤོས་ཀྱི་གསལ་ཡིན། མདོར་ན། ལོ་ངོ་ ༤༠ ལྷག་གི་རིང་རྒྱལ་ཁབ་ ༤༤ ལ་
ལན་གངས་ ༤༡༢ ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་སྤོངས།

འཛམ་གླིང་ཁྲིལ་ལ་སྤྱི་སེམས་སྤེལ་བའི་ མཛད་བཟང་།

སྤྱི་ནོར་ཡ་ཤོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་དགུང་ན་ཆེས་གཞོན་པའི་དུས་ནས། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་
ཀྱི་གདམས་པ་མང་དུ་གསལ་ན་ཞིང་སྐྱབས་ཉམས་སུ་བསྟར། ཉུག་ཏུ་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་འབའ་ཞིག་སྐྱབས་ལ་
དགོངས། ལོ་སྐྱབས་ནམ་གུང་ལ་གཞན་དོན་མཛད། བཅོན་པོའི་དུ་སྤར་ལས་ཀྱང་གནས་སྤངས་མང་དུ་གསེགས།
ལས་རིགས་དང་ཤེས་ཚད། དབུལ་སྐྱུག་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཀུན་ལ་ནང་གི་ཞི་བདེས་ཐོངས་པའི་ངང་ཚུལ་
ཞིབ་ཏུ་མཐུན། གཞན་དོན་སྤྱོད་མེད་དུ་སྐྱོང་བའི་སྐྱབས་བསྐྱེད་དང་སྤོན་ལམ་ཡོངས་སུ་བཟུངས། ཤར་གླིང་བཟུང་
ཉེ་བུ་སྤྱོད་ལེགས་ཀྱིས་བཅགས། དེ་ལྟར་འཛམ་གླིང་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་སྐྱོང་བའི་མཛད་བཟང་གི་དབུ་ཚུགས། དེའི་ཚུལ་
ལ། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ང་ཚོ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་བྱེད་མཁུན་རེད་ལ། ཁ་ནས་ཀྱང་མ་གྲོན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཅེས་ཤོད་པ་ལས་སེམས་
ཅན་གྱི་བྲག་པ་ཞིག་ཟུར་དུ་སྤེལ་ནས་ཤོད་ཀྱིན་མེད། དེ་ལྟར་སྤོན་ལམ་རྒྱག་པ་དེ་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཅིག་ཡིན་ན་ནི། ལོ་
སྐྱབས་ནམ་གུང་ལ་འབད་བཅོན་བྱེད་དགོས། ཆོག་ཅམ་དུ་བཞག་ན་གནས་ཚུལ་ཐ་དད་རེད། ང་ཚོ་བཅོན་པོའི་དུ་
བསྐྱེབས་ནས་རིམ་བཤམ་མི་མང་པོ་དོ་ཤེས། ལས་རིགས་སྤྲོ་ཆོགས་གཉེར་མཁུན་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན། ཚོས་པའི་རིགས་
འདྲ་མིན་མང་པོར་སྐྱབས་ཅིང་མཚོང་བ་ན། རང་གཞན་ཀུན་ནས། བྱེ་བྲག་ཏུ་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤྱི་བོ་མི་དུང་སྤྱོད་བདུན་
ཅུ་པོ་ཚང་མ་སྐྱབས་བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་དང་བདེ་བ་འདོད་མཁུན་གཅིག་གྱུར་དུ་མཚོང་། ཡིན་ནའང་། བདེ་བ་སྐྱབས་སྤངས་
ལ། ཕྱིའི་དངོས་པོ་ཅམ་ལ་བདེ་བའི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོར་ཞེན་ཉེ་དེ་ཁོ་ནར་ཁ་སྤྱོད་སྤོངས། དེས་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་མི་
འགྲུབ་པའི་ཁར། ད་དུང་འདོད་ཚམ་དང་སྐྱབས་དོག། འགྲན་སེམས་སོགས་ཆེ་དུ་ཕྱིན། གང་ལྟར། ལྷོ་བས་དང་ལུས་པ་
ཅན་གྱི་འཕྲོར་ལྷན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ལྷོད་ལྷོད་བྱས་ཉེ་སྐྱོད་ཆ་ཤོད་དུས་སེམས་ལ་ཞི་བདེས་ཐོངས་པ་གསལ་པོར་
མཚོང་། དེར་བརྟེན། རོས་ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་ཡོ་རོབ་ཏུ་བསྐྱེབས་དུས། སྤྱི་སེམས་འབྱེད་བ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་

འདི་ཅེས་བཤད་རྒྱ་བྱུང་།¹⁷⁵ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོགས་ཆེས་ཐོག་མར་ཡོ་རོབ་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་སྐྱོད་
སྐབས། ལུ་བ་སྤོགས་པས་རྣ་བས་མ་ཐོས་ཤིང་སློང་འཆར་ཙམ་ཡང་མ་སྐྱོད་བའི་འདུའེས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོངས་ཁྲབ་
ཏུ་སྐྱུལ་བ་ནི། ལོང་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་སུ་ཡང་ཡང་རྩལ་འདོན་གྱིས་གསུང་བའི་“སྤྱི་སེམས་
”ཞེས་བ་དེ་དེད། བརྗོད་ཚུལ་བསྐྱུར་ན། “གཞན་དོན་ཁྱེད་འབྲེལ་གྱི་བསམ་བ་”ཞེས་ཀྱང་རྗོད། བཀའ་བཤད་སྐྱོད་དོན་
གཅིགས་འཛིན་མི་བྱེད་པར་སྤྱི་དོན་ནམ་གཞན་དོན་ཁྱེད་ལེན་པར་འདོད་པའི་བསམ་སློབ་འབྲེལ་སོ་ལ་ཟེར། དེ་ལྟ་
བུའི་འདུའེས་ཆེན་པོ་དེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུང་རབ་ཀྱུན་གྱི་སྤྱི་པོ་འཇམ་གདམས་པ་མཛད་ཏུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་།
འཇམ་གླིང་སྤྱིའི་ཕོད་སློབ་ལྟར་གྱི་ཚོས་ལུགས་གྱི་འདུའེས་སུ་བཀའ་བཤད་མི་ལེགས། སྤྱིར་བཏོན་པའི་གཞུང་ཆེན་མོ་
རྣམས་སུ། སེམས་ཅན་གཞན་སྤྱུག་བསྐྱུར་དང་བུལ་འདོད་གྱི་སྤྱི་རྗེ་དང་། བདེ་བ་དང་ལྡན་འདོད་གྱི་བྱམས་པ། དེ་
དག་གི་སྤྱུག་བསྐྱུར་སེམས་བ་དང་བདེ་བ་སྐྱུབ་པའི་ཁྱེད་རང་གིས་ལེན་འདོད་གྱི་སྤྱུག་བསམ་སོགས་འདུའེས་ཆེན་པོ་
འགའ་གསུང་བ་ལས་“སྤྱི་སེམས་”ནི་སྤྱི་མ་ཉིད་ལ་གོ་དགོས། འགའ་ཞིག་གིས་དེ་ལ། “འཛིན་ཏེན་ཀུན་ཁྲབ་གྱི་
འགའ་ཁྱེད་”ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་གིས། “བོད་སྐད་ཐོག་ཀུན་ཁྲབ་དང་། ཀུན་
པན་སོགས་འདྲ་མིན་སྐྱོ་ཚོགས་ཤིག་བསྐྱུར་འདུག །ད་རང་གིས་ནམ་རྒྱུན་ Universal Responsibility ཞེས་བ་དེ་
བསྐྱོམས་ནས། ‘འཛིན་ཏེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འབྲེལ་བའི་ལས་འགན།’ ཞེས་བཤད་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།”¹⁷⁶ ཅེས་གསུངས། མགོན་
པོ་མཚོགས་ནས། “ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། མི་གཅིག་ཏུ་མིན་པར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གྱི་དོན་ལ་
བསམ་སློབ་གཏོང་རྒྱ་ལེད། ལྷག་བསམ་ཟེར་བ་ཡོང་སའི་རྩ་བ་འདི་དེད།”¹⁷⁷ ཅེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གྱི་དོན་ཁྱེད་ཏུ་
ལེན་འདོད་གྱི་སྤྱུག་བསམ་གང་ལས་འབྱུང་བ་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར། དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་བོད་སྐད་ཏུ་
བཞུགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་གྱི་གདམས་པ་ཟབ་མོ་དག་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེའི་ཐ་སྐད་ཀྱང་བོད་སྐད་ནས་པར་
དབྱིན་སྐད་ཏུ་བསྐྱུར་བ་ལས། དབྱིན་སྐད་ནས་ཚུར་བོད་སྐད་ཏུ་བསྐྱུར་རྒྱ་ཞིག་མིན་པར་མཐོང་།

གཞན་ཡང་། དེ་ལ་སྤྱི་དོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་པོ་མཚོགས་དབྱིན་སྐད་ཏུ་ Universal
Responsibility ཞེས་མང་ཏུ་གསུངས་ཤིང་། Global Responsibility ཞེས་ཀྱང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 2006 ལོར་
སྤྱི་འཇུག་ལྷན་ཚོགས་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2009 ལོར་ཉི་ཉོད་ཏུ་མང་ཚོགས་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་
སློབ། སྤྱི་ལོ་ 2010 ལོར་ཁེ་ན་ཏར་རྒྱ་རིགས་རྣམས་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་སོགས་སུ་བོད་སྐད་ཀྱིས་“སྤྱི་སེམས་”
ཞེས་དང་། “སྤྱི་པའི་སེམས་ཁྱེད་ལེན་བ་”ཞེས་གསུངས། Ethics for the New Millennium ཞེས་བ་ལས་མགོན་

¹⁷⁵ 2014 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཇུག་ཚོགས་ཁང་གསར་བའི་སློབ་འབྲེལ་སྐབས་གསུངས།
¹⁷⁶ སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་ཚོམ་དང་གསུང་བཤད་ཚུགས་བསྐྱུར་དེ་བ་སྤོང་བུག་པ་ལས་བྱུངས།
¹⁷⁷ 1973 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 4 ཉིན་ལྗོངས་བོད་གཞོན་རྣམས་ལ་གསུངས།

པོ་མཚོག་ནས། “[universal responsibility ཞེས་པ་]འདི་ངོས་ཀྱིས་འདོད་པའི་“སྤྱི་སེམས་”ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་སྐད་
དོད་ངོ་མ་དེ་མིན་སྲིད། ཚིག་འགྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། སྤྱི་སེམས་ཞེས་པའི་སྤྱི་ནི་ universal དང་། སེམས་ནི་
consciousness ལ་ཟེར། འགན་ཁུར་ཞེས་པའི་གོ་དོན་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེའི་ཚིག་ཟེན་ན་མེད་ཀྱང་དོན་ལ་ཡོད་པ་སྤོས་
མེད་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སླུལ། གོང་དུ་བྲངས་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཇུག་ཚོགས་ཁང་
གསར་པའི་སྐོ་འབྲེད་སྐབས། “སྤྱི་སེམས་འབྲེད་པ་”ཞེས་དང་དེའི་མཚུགས་ཐོག་སྤྱི་སེམས་ཞེས་གསུངས།
དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

བོད་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཆ་བཞག་ན་ཡང་། བོད་པའི་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་གཉིང་ཟབ་པོ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་
པ་དེ་མ་བཟོགས་པར་ལོགས་པར་ཟེན་སྲུབ་ན། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་གི་དེའི་སློང་ནས་སླེབ་ཡོང་གི་རེད། དཔེར་
ན། ད་གིན་ལམ་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་ངོས་ཐོག་མར་ཡོ་རོབ་ལ་འགྲོ་བའི་སྐབས་ཉེ་ལགས་འདས་པོ་དེ་ཡོད། དེ་
དུས་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ལུང་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐད་ཚིག་གཅིག་ཅེས་ཡང་བཤད་
མེད། གང་ལྟར། སྤྱི་སེམས་ཟེར་བ་ universal responsibility ཞེས་ཟེར་བསྐད་པ་དེ་བཤད་པ་ཡིན། བྱས་ཅང་།
འགའ་ཤས་ཀྱིས། དེ་དུས་ངོས་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྐོར་ཁྲིན་ནས་བཤད་མ་སོང་། དེ་བཤད་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་ཟེར་
བར། ཉེ་ལགས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཅེས་མ་གསུངས་ཀྱང་། universal responsibility ཟེར་བ་དེ་ཆབ་སྲིད་
ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་གྱིན་ཡོད།¹⁷⁸ ཅེས་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 22 ཉིན་མདོ་སྐད་ཚོལ་ཁས་

གོ་སློབ་ཀྱིས་པའི་ཀྱང་སློབ་མཚན་སློབ་སློང་། “གསར་འགོད་པ་རྣམས་ལ་སྤྱི་སེམས་སླེལ་བའི་འགན་ཡོད་པ་རེད། ... ང་
ཚོའི་མ་འོངས་པ་དེ་འཛམ་གྱི་སྤྱི་ལ་བཞེན་ཡོད་པས། འདོད་ཀྱང་བྱུང་མི་འདོད་ཀྱང་བྱུང་། ང་ཚོ་ཚང་མས་སྤྱི་སེམས་ཤིག་
འབྲེད་དགོས་པ་རེད། འཛམ་གྱི་སྤྱི་ལ་འདི་ཡག་པོ་ཞིག་དང་བདེ་སྲིད་ལྡན་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ང་ཚོ་ལ་ཕན་པ་རེད། དེ་མིན་ད་ལྟ་
ནང་བཞེན་སྤྲོད་དང་འགན་སེམས། གཡོ་སྤྱོད་སྤྲོད་ཀྱི་སློང་ནས་ཕྱིན་པ་ཡིན་ན། ང་ཚོར་གྲོང་རིག་པ་མ་གཏོགས། སྐར་
ཁག་སོ་སོ་རང་མགོ་ཐོན་མི་སྲུབ།” ཅེས་“སྤྱི་སེམས་”གས་ཆེ་ཚུལ་གསུངས། གང་ལྟར། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་རྒྱས་
སྤོང་བྱུང་བཤད་ཅིང་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་ལུ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། བོད་སྐད་དུ་“སྤྱི་སེམས་”
ཞེས་ཡང་ཡང་བཀའ་སླུལ་བ་དང་དབྱིན་སྐད་དུ་གསུངས་པའི་ཐ་སྙད་དེ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འབབ་པའི་ཚུལ་མི་རྟོགས་པ་
ཅི་ལ་ཡོད།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་རང་དབྱིན་སྐད་དུ་འཛོག་པའི་ལམ་སློབ་ལ་ཡུན་རིང་གོམས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཆེན་
པོ་དེར། གཞན་དབྱིན་སྐད་དུ་འཛོག་པའི་ཐབས་ཚུལ་གསར་པ་ཞིག་ཡོངས་གྲགས་སུ་སླེལ་བ་ན། རང་གཞན་གྱི་གོ་
ས་དེ་མ་ཐག་བརྗེ་སྤྱོད་ཏུ་དཀའ་ཡང་། དགོངས་ཚུལ་དེས་ཡིད་སློགས་ཉེ་བོད་ཀྱི་སྐབས་མགོན་པོ་ལའི་བླ་མ་ཞེས་

¹⁷⁸ 2014 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཇུག་ཚོགས་ཁང་གསར་པའི་སྐོ་འབྲེད་སྐབས་གསུངས།

པའི་མཚན་སྟོན་སྤྲོད་ལས་ཁྲུ་པའི་དབུ་ཚུགས། སྐབས་དེའི་ཆེབས་ཞབས་སུ་རྒྱ་རི་ལྗོ་ལོས་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་
ཀྱང་ཡོད། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཕྱི་མི་དེ་དག་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་འབའ་ཞིག་སྟེ་མགོན་པོ་
དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་མོལ་མ་གསུངས་པར་བརྟེན། རྒྱ་རི་ལྗོ་ལོས་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་གིས་སྟེང་གི་སྐབས་ཀྱིས་མ་བཟོད་
པར་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ། “སྐྱེ་འདུན། འདི་ནི་ཉ་ལས་པའི་ལོ་སྐབས་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་པས། མགོན་པོ་མཚོག་གིས་བཀའ་མོལ་
མང་ཚུལ་གཞན་དགོས་པ་རེད། ང་ཚོས་འཛམ་གླིང་ཀུན་ལ། མགོན་པོ་མཚོག་གིས་སྐྱེ་བའི་ཞིག་པའི་གནས་སྟངས་
དེས་བསྐྱབས་མང་དུ་གཞན་དགོས་པ་འདྲ།” ཞེས་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

དེ་བཞེན་པ་རེད། དངོས་གནས་བྱས་ན། དོས་ཀྱིས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཚོག་གི་མང་ཚུལ་བཞད་ན་བསམས་བྱུང། ཡིན་
ནའང་། རྒྱུ་རང་གིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། མི་མང་ཆེ་བར་སེམས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད། དཀའ་ངལ་དེ་དག་དོས་
ཀྱིས་སེལ་བྱས་མི་ཡོང་ངམ་སྟེ་པའི་དེ་བཞེན་པ་ཞིག་བཅངས་ནས་ཁོང་ཚོ་ཡོང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་། དཀའ་ངལ་དེ་
དག་སེལ་དཀའ་བའི་ཁར། རང་ཅག་གི་དཀའ་ངལ་དེའི་བསྐྱབས་བྱས་ཏེ་ཁོང་ཚོར་དོག་ཞེས་སྟོན་མ་ཞིག་སྟེན་པའི་
ཐོབ་ཐང་རྒྱུ་ལེན་སྟེ།¹⁷⁹ ཞེས་བཀའ་སྟེ། དེ་ལོས་མ་ཐག་རྒྱ་རི་ལྗོ་ལོས་རྒྱལ་མཚན་མཚོག་ཡིད་འགྲུལ་དབང་
མེད་དུ་ཐེབས་ཏེ་སྟེན་ཆ་བཞེད། རྒྱ་རི་ལྗོ་ལོས་རྒྱལ་མཚན་སྟེ་མགོན་པོ་མཚོག་གི་འཕྲུངས་པའི་གཞི་སྟེ་སྟེ་
སེམས་སྟེ་གསལ་ཅན་མང་དུ་ཡོང་ངམ་པ་སོགས་དགོས་པ་དུ་མར་གཞིགས་ཏེ། ཡོ་རོབ་དུ་ཆེབས་སྐྱེར་མ་བསྐྱེད་སྟེ་
གོང་གི་རྒྱ་བ་དགུ་ཅུ་ཀྱི་སྟེན་ཏེ། སྟེ་ལོ་ 1973 ལྷ་བ་ 1 ཚེས་ 4 ཉིན་སྟེ་ལིང་པོ་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སྟེ་ལོ་མཚོར་ཆེད་
བྱ།

དེར་སང་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྐྱེད་ལ་རྟོག་བྱ་མང་པོ་ཡོད། གཙོ་ཆེ་ལོས་རྟོག་བྱ་པ་དེའི་ཐོག་ནས་ཡོང་གིན་ཡོད་དམ་
ཟེར་ན། སོ་སོ་གཅིག་ལུ་བསམ་སྟོ་(individualism)དང་། སོ་སོ་གཅིག་ལུ་ཁེ་སན་གྱི་དོན་ལ་གཞན་ལེད་སྟེད་
བྱེད་པ་མ་གཏོགས། བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྐྱེ་བའི་མི་འདོད་པའི་ཚོར་བ་རང་ལ་ཡོད་པ་ནང་བཞིན་མི་གཞན་ལ་
ཡང་ཡོད་པར་བསམ་མ་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་མི་གཞན་ལ་གུས་བཅེ་བྱེད་པ་དང་། གཞན་ལ་དགའ་ཞེན་བྱེད་པའི་བསམ་
སྟོ་དེ་བསྐྱབས་ནས། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྐྱེད་ལ་རྟོག་བྱ་མང་པོ་ཡོང་གིན་ཡོད། སྐབས་དེར་བསམ་སྟོ་གཏོང་དུས་
དངོས་གནས་འཛིགས་སྤང་སྟེ་ཡོང་གིན་འདུག །འཛམ་གླིང་འདིའི་སྐྱེད་ལ་རྟོག་བྱ་མང་པོ་ཡོང་གིན་ཡོད། དེ་མཚུངས་འཛུགས་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ལྷ་བའི་སྟེང་ལ་འགོ་གིན་ཡོད། དེ་ཅུ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ནའང་། ཚུར་
སྟེ་གསལ་འདིར་ང་ཚོ་སྟེ་ནས་མ་ཤིའི་བར་དུ་སྟོན་པའི་འཛམ་གླིང་འདིའི་ནང་དུ་དངོས་གནས་བྱེད་གཞན་གཅིག་གིས་
གཅིག་ལ་ཤ་ཆའི་བསམ་སྟོ་དེ་བསྐྱབས་པ་ཡིན་ན། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྐྱེད་ལ་ཉ་ལས་མི་ཆེ་འདི་སྟེ་ལོ་མཚོར་པར་
ཆགས་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་འདུག །དོས་ཀྱིས་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱེད་ཀྱིན་འདུག །འདྲ་དམ་མ་རེད། དངོས་གནས་གཞན་ལ་ཤ་ཆའི་
བསམ་སྟོ་དང་། སེམས་བཟང་པོའི་བསམ་སྟོ་འདི་རེན་ཐང་བའི་དངོས་པོ་ཡིན། དེ་ལོན་ཏུ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དོས་

¹⁷⁹ དེའི་ཡངས་བཟོད་བསྐྱབས་ཀྱི་ནུས་དཔྱད་དུ་གསལ་བ་པའི་བསྐྱེད་ཀྱིས་བྱངས།

ཀྱིས་ཚོས་བྱེད་དགོས་ཟེར་གྱིན་མེད་ལ། ཚོས་པའི་ངོས་ནས་སྐད་ཆ་ཤོད་གྱིན་མེད། གནས་ཚུལ་འདི་དང་དང་ཚོར་ཁ་
ཡོད་ལག་ཡོད་རེད། ... མི་ལ་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་དངོས་པོ་ནི། སེམས་བཟང་པོ་དེ་ཡིན། དེ་དངོས་གནས་རིན་ཐང་བྲལ་
བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། འདིར་གསུངས་པའི་“གཞན་ལ་ཤ་ཚེད་བསམ་སློབ་”ཞེས་པ་པོད་རང་སྐད་ཀྱི་བརྗོད་
ངོ་མ་ཞིག་སྟེ་དོན་ལ་ཚོས་གཞུང་དུ་“གཞན་དོན་ཁུར་འབྱེད་ཀྱི་བསམ་བཤམ་”ལམ་“སྤྱི་སེམས་”ཞེས་པ་དེ་ཡིན། སྐབས་
དེར། མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གཞན་ལ་གུས་བཅི་དང་དགའ་ཞེན་བྱེད་པའི་བསམ་སློབ་དང་། སེམས་བཟང་པོའི་འདུ་
ཤེས་ཞེས་སོགས་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནམ་ནང་གི་ཡོན་ཏན་(inner value)ནམ་འཕྲོ་བ་མིའི་ཡོན་ཏན་(human
value)དང་། “ཚོས་བྱེད་དགོས་ཟེར་གྱིན་མེད་”ཅེས་དང་། “ཚོས་པའི་ངོས་ནས་ཤོད་གྱིན་མེད་”ཅེས་སོགས་ཚོས་
ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྤྱོད་(secular ethics)ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་ཡང་པོད་མི་ཚོར་གསལ་བར་གསུངས།

སྤྱི་སེམས་སྤེལ་བར་མཛད་པའི་གནད་འགག་གཞན་ཞིག་ལ། <<བཅོན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས། “སྤྱི་
སེམས་ནི་འཕྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཡར་རྒྱས་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་སྡེ་མིག་ལྟ་བུ་རེད། སྤྱི་སེམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མེད་ན། ཡར་རྒྱས་ཕྱོགས་
རེ་བ་ཅོམ་ལས་ཡོང་ཐབས་མེད།” ཅེས་གསུངས། འཛམ་གླིང་འདི་སྤྱི་སེམས་སམ་གཞན་དོན་ཁུར་དུ་འབྱེད་པའི་འདུ་
ཤེས་ཀྱིས་པོངས་པའི་དབང་གིས། དབུལ་སྤུག་ལ་ཚད་ལས་བཀལ་བའི་བར་ཁྱད་ཆེ་བ་དང་། ཆགས་སྤང་ཚོ་བ། མི་
རིགས་དང་ཚོས་ལུགས་འཐེན་འབྱེད་བྱེད་པ། རང་དོན་དུ་གཞན་སྤུག་ལ་སྤྱོད་པ། བཟུ་གཞོག་གཏོང་བ། བདེ་སྤུག་
དང་མཐུན་སྦྱོར་འདུ་མཚུངས་མེད་པ། རང་གི་ཁེ་འབབ་ལ་དམིགས་ཏེ་ཁོར་ལུག་ལ་གཞོད་ལས་ཅི་འདོད་དུ་སྤྱོད་པ་
སོགས་སྤོན་སྤོར་ཚོགས་བྱུང་དང་འབྱུང་བར་བརྟེན། མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གས། ཡོ་རོབ་ཏུ་ཆེབས་སྐྱུར་ཐོག་མའི་སྐབས་
ནས་འཛམ་གླིང་ཤིང་པོར་སྤྱི་སེམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་ཐབས་མཛད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ།

གོང་གསལ་ཡོ་རོབ་ཆེབས་སྐྱུར་གྱི་སྐབས་དང་མཚུངས་པར་པོད་དོན་བཞག་སྟེ་གཞན་དོན་ཁུར་དུ་བཞེས་
པའི་མཛད་པ་གཞན་ཞིག་གནང་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1989 ལོར་གནས་བདེ་སྐོ་མོ་ཆེད་དམར་གསོད་ཆེན་མོའི་དོན་རྒྱུན་
སྐབས་རྒྱ་རིགས་སློབ་མ་རྣམས་ལ་རྒྱ་སྐྱོར་དང་། རྒྱ་གཞུང་གི་དྲག་གཞོན་ལ་རོ་རྒྱལ་གྱི་གསལ་བསྐྱབས་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་
སྤེལ་བར་མཛད་པ་དེ་རེད། མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གཞན་གཞུང་གི་སྤྱི་དུས་ཀྱི་འགའ་ཕྱོགས་སུ་བཞེངས་ཆེ་བོད་ཀྱི་རེ་
འདུན་ལ་དོ་སྣང་འབྱུང་བ་མི་མཐུན་པ་གལ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་ནག་དཔོན་རིགས་ཚོའི་དོ་སྣང་ཅམ་གྱི་སྤྱི་ཉམ་ཚུང་རྣམས་
ལལ་བར་འདོད་བ་ཐ་མལ་པའི་དང་ཚུལ་ལས་མ་འདས་པས། མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གས་ཕྱགས་དོགས་སྤྱི་ཅོམ་ཡང་མེད་
པར་དེ་མ་ཐག་རྒྱ་རིགས་སློབ་མས་དམངས་གཙོ་ཚོད་ལེན་བྱས་པར་རྒྱ་སྐྱོར་དང་། དེར་བཟུང་བའི་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་
དུས་ལ་དགག་བྱ་གནང་། སྐབས་དེ་ནི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ཐད་གོ་བསྐྱུར་གནང་བཞིན་པའི་དུས་རེད། དེ་ཡང་རྒྱ་
གཞུང་གིས་མཐའ་མའི་དྲག་གཞོན་ཆེན་པོ་མ་བྱས་པའི་གོང་དུ། ཡགོང་ས་མཚོ་གཤམ་གས། བསྟན་འཛིན་དགེ་བྱེད་དང་
རྒྱ་རི་སྐོ་སྐོས་རྒྱལ་མཚོན་གཉིས་འབོད་འགྲུག་གནང་སྟེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱ་རིགས་སློབ་མར་དྲག་གཞོན་བྱེད་པར་

མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངོ་རྒོལ་དང་། སློབ་སྦྱོང་རྣམས་ལ་བཅོས་མིན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆ་ཚང་ཡོད་པའི་གསལ་བསྐྱབས་གསུང་
བཤད་ཅིག་འབྲི་དགོས་པའི་བཀའ་གནང་སྐབས། རྒྱ་རི་སློབ་སྦྱོང་གི་མཚན་གྱི་སྦྱོང་སྦྱོར་ལ། ཨ་ཁ། ད་འགྲིག་མ་སོང་།
དེ་ལྟར་གནང་ན། ལོ་མང་རིང་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་པའི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་གྱི་གོ་སྐབས་དེ་མེད་པར་འགྱུར་ངེས་
སྟེ་སྦྱོང་སྦྱོར་བ་ན། ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས།

དེ་དངོས་གནས་རེད། བྱིད་རང་ལ་རྒྱ་མཚོན་འདུག །ཡིན་ནའང་། གལ་ཏེ་ངོས་གྱིས་ད་ལྟོ་གསལ་བསྐྱབས་མ་བྱས་ན།
འགྱུར་འགྱུར་ངོས་རང་ལ་རང་དབང་དང་མང་གཙོའི་ཐད་སྐད་ཆ་ཤོད་པའི་བཟང་སྲོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ནས་ཡང་མེད། སློབ་
མ་ལོ་རྒྱུད་དེ་དག་གིས་ཚོད་ལེན་བྱེད་པ་ནི། ངོས་གྱིས་ཚོད་ལེན་བྱེད་བཞིན་པ་དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ལྷིག་ལས་གཞན་
གང་ཡང་མ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྐྱབས་བའི་ཚུལ་<<དེའི་ཡངས་བཟོད་བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད།>>ཅེས་པར་

གསལ། སྤྱིར་སྲིད་དོན་པ་རྣམས་གྱིས་རང་དོན་འགྲུབ་པ་ལ་གཞན་ཅི་མི་སྟེ་ལས་ལས་བར་འདོར་ཞིང་། བཅོམ་པོའི་
ངོ་སྤྱང་བ་དང་། རང་དོན་དུ་གཞན་བཀོལ་བ་སོགས་བྱེད་ན་ཡང་། ལ་གོང་ས་མཚོག་ནི་དེ་དག་ལས་ཡོངས་སུ་སློབ་
སྟེ། གཞན་གྱི་འདོད་འདུན་འགྲུབ་པ་ལ་རང་དོན་ལས་བར་འདོར་བའི་སྦྱོང་སྦྱོར་གཞི་སྤོང་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན་
ལ། སྤྱི་བོ་ཆེ་མ་རྒྱུད་གསུམ་གྱི་ཡིད་དབང་བདེ་ལྡན་ཏུ་སྦྱོང་སྦྱོར་བ་དང་། དམངས་གཙོ་དོན་གཉེན་པོ་སོགས་རྒྱ་རིགས་
མང་པོས་ལ་གོང་ས་མཚོག་ལ་དགའ་ཚོས་དང་། བོད་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་རྒྱུན་མཐུན་ནས་བྱེད་པའང་ཡང་དེད་ན་ཅ་བ་
གཅིག་གོང་གསལ་ལྟ་བུའི་མཚན་པ་དག་ལ་སྦྱོང་སྦྱོར་ཡོད།

ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། ཐོབ་ཐང་ཚོད་པ་ནི་ལོ་ལོ་ཤིང་དགོས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། དེ་དང་ཆབས་
ཅིག་འགན་ཁུར་ལེན་དགོས་པའང་གལ་གནད་ཆེན་པོར་གཟིགས་པའི་ཚུལ་བཀའ་མང་དུ་སྦྱོང་། འཛམ་གླིང་སྤྱི་བོ་
ཐང་ལ་བྱེ་བྲག་མང་དུ་བྱེ་སྟེ་རྒྱུན་མཐུན་ནས་ཚོད་ལེན་བྱེད་ཅིང་དེ་ལ་ཁྲིམས་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེ་ཡང་། འགན་ཁུར་ལེན་
པའི་འདུལ་ལེན་ནི་དེ་ཅུང་དར་སོ་མེད། དེའི་ཅ་བ་ནི་སྤྱི་བོ་ཐང་དང་སྤྱི་བོ་ཐང་གཉིས་ལ་སྦྱོང་སྦྱོར་ཡོད། གང་དུ་སྤྱི་
ཐང་སྤྱི་བོ་ཐང་རང་དོན་དཀྱིལ་སྤྱི་བོ་ཐང་དུ་འཛོག་པའི་འདུལ་ལེན་(individualism)ཐབ་ན་དེ་ཅུ་ཐོབ་ཐང་གཙོ་ལ། གང་དུ་སྤྱི་
ཐང་སྤྱི་བོ་ཐང་གཞན་དོན་དཀྱིལ་སྤྱི་བོ་ཐང་དུ་འཛོག་པའི་འདུལ་ལེན་(altruism)དར་ན་དེ་ཅུ་འགན་ཁུར་གྱི་སྤྱི་བོ་སྤྱི་བོ་ཐང་
མང་། བར་པའི་བརྗེ་ཆད་ཀྱི་སྤྱི་བོ་ཐང་བཤད་ན། འདུལ་ལེན་དེ་གཉིས་ལ་རང་གཅེས་འཛིན་དང་གཞན་གཅེས་འཛིན་
ཞེས་ཟེད། གནད་དོན་འདི་དག་ལ་དགོངས་ཏེ། རྒྱུ་འགྱུར་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་དངོས་སྤྱོད་ལོ་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ནས་
རང་གི་བདེ་སྦྱོང་ཡོད་ཆད་གཞན་དང་འབྲེལ་ཏེ་འགྱུར་ཞིང་། སྤྱི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་དུ་ཡོད་
པའི་གནས་སྤྱོད་ཀྱི་དཀྱིལ་སྤྱི་བོ་ཐང་མཐའ་ཡས། མདོར་ན། སྤྱི་ལོ་ 2001 ལོར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཡོ་
རོབ་གྲོས་ཚོགས་སྟེང་། “སྤྱི་ཐང་ཐོབ་ཏེ། གང་ཐབ་སྤྱི་བོ་ཐང་གྱི་བདེ་སྤྱོད་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་བོ་ཐང་ཞི་བདེ། དངོས་པོའི་ཐོན་ཁུངས་ཆ་
མཉམ་དུ་སྤྱོད་པ། མི་རབས་རྗེས་མའི་བདེ་སྦྱོང་ལ་བསམ་ལེས་བྱས་ཏེ་ཁོར་ཕུག་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ་བཅས་ལ་ཕན་པའི་གཞི་

ཅུ་ཡག་ཤོས་དེ་ཡིན་ཞེས་སྤྱི་མཐུན་གྱི་དགོ་མཚན་དང་དར་སྤེལ་གནང་བའི་དགོས་དམིགས་གསུངས་པ་སོགས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་པོ་བཟང་ཕྱོགས་སུ་འཁྲིད་པའི་མཛད་འཕྲིན་སྐོང་བཞིན་པ་འདི་ག་ལགས་སོ།།

ཐུགས་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གསུམ།

མགོན་པོ་མཚོ་ག་ནས་འཛམ་གླིང་རྒྱ་བརྒྱུ་བསྐྱེད་དང་སྐོང་བཞིན་པའི་མཛད་པ་སྤྱི་ཚོགས་ལས་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་ཐུགས་བསྐྱེད་གསུམ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་ three commitments ཞེས་གསུངས། འདི་ནི་བོད་སྐད་དུ་ཐུགས་འགན་གསུམ་དང་འགན་ཁུར་གསུམ། མཛད་པ་གསུམ་ཞེས་སོགས་སུ་གྲིས་པ་དེ་རེད། དེ་དག་ལས་དང་པོ་ནི། promotion of human value རྟེན་འགྲུབ་མིའི་ཡོན་ཏན་གོང་དུ་སྤེལ་བ་དང་། གཉིས་པ་ནི། promotion of religious harmony རྟེན་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་གོང་དུ་སྤེལ་བ། གསུམ་པ་ནི། promotion of the solution of the Tibetan issue རྟེན་པོད་ཀྱི་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་གནང་བ་བཅས་རེད། དེ་དག་ལ། མགོན་པོ་མཚོ་ག་ནས། གོ་རེས་བཞིན་འགྲོ་བ་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དང་། ཚོས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཐད་ནས་དང་། བོད་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་དེ་དག་མཛད་ཚུལ་གསུངས། མཛད་པ་དང་པོ་ནི་སྐྱེ་བོ་དུང་ལྷུང་བདུན་ཅུའི་དོན་དང་། གཉིས་པ་ཚོས་དང་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་དུང་ལྷུང་དུག་ཅུའི་དོན། གསུམ་པ་བོད་མི་ས་ཡ་དུག་གི་དོན་ལ་དམིགས་པར་མཛད་པ་ཡིན་པས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ལས་སྤྲོ་མ་སྤྲོ་མ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གལ་གནད་ཀྱང་དེ་མཚུངས་ཡིན་སྟབས་གོ་རེས་ཡང་ཆེ་རེས་ནས་གསུངས།

ཐུགས་བསྐྱེད་དང་པོའི་མཛད་པ་སྐོང་སྐབས། གསུང་ཆེ་ག་གཙོ་བོ་སྟེ། “ནང་གི་ཡོན་ཏན”དང་“འགྲོ་བ་མིའི་ཡོན་ཏན”ཞེས་པ་གཉིས་རེས་མོས་སུ་གསུང་ཡང་དོན་ལ་ཁྲུང་བར་མེད། དེ་ཡང་བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེ། བཟོད་བསྐྱན་དང་བསམ་ཤེས། འདོད་པ་རྒྱུང་དང་ཚོག་ཤེས་པ། དང་བདེན་དང་འབྲ་མཉམ་གྱི་འདུ་ཤེས། རང་ཁྱིམ་རང་སྤྱང་སོགས་ཉེ་འདི་དག་ལ་ཡ་རབས་ཀྱི་སྐོང་བ་བཟང་པོ་ཞེས་ཟེད། དེ་ལྟ་བུའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་སྤེལ་བ་ལ། ཡ་གོང་ས་མཚོ་ག་ནས།

ཡ་རབས་སྐོང་བཟང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ། དངོས་གཙོའི་རིང་ལུགས་ཀྱིས་མན་ཅུས་གང་ཡང་འདོན་མི་ཐུབ་པ་སྐོང་བས་གྲུབ་པ་དང་། བྱམས་སྣང་རྗེ་དང་འདོད་རྒྱུང་ཚོག་ཤེས་ནི་ནང་པའི་ཚོས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་སྣང་བོ་ཞིག་ཡིན། ཤིན་ཏུ་དགོས་གལ་ཆེ་བའི་གཤེས་རྒྱུད་བཟང་པོ་འདི་དག་གོང་འཕེལ་གཏོང་བའི་འགན་དེ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་སྡེ་ཁག་དང་། ལས་ཀྱི་སྡེ་མོར་ཡོད་པའི་མགོ་ཁྲིད་མི་སྣ། ཚོས་ལུགས་ཁག་གི་དབུ་ཁྲིད་ནམ་པ་བཅས་ཀྱི་སྐྱབ་སྐྱེད་དུ་བབས་ཡོད། དེས་ན་ཚང་མས་ལྷག་བསམ་བཟང་པོའི་སྐོར་ནས་དམིགས་ལུལ་བཟང་པོ་འདི་འགྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཅུས་ལུགས་གང་ཡོད་བཏོན་ཉེ་འབད་བཙོན་གནང་དགོས་པ་ཡིན། བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེ། དང་བདེན། འབྲ་མཉམ་བཅས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་ཞིག་

བསྐྱེད་ཀྱི་འཛིན་པ་ཉེན་མེད་པའི་རྒྱ་ཆེའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཁོ་མོ་མེད་པའི་ཡིན་གཤམས། ལ་རབས་སྐྱོད་བཟང་གི་མང་གཞིའི་ཚོགས་ལ་འཛིན་མྱིང་སྐྱི་ཡོངས་ཀྱི་དོན་དུ་ཚང་མས་སེམས་ཁུར་མཉམ་ཡེན་གྱི་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་འཛིན་མྱིང་ཞིག་སྐྱེད་པའི་དོན་དུ་མ་འོངས་པའི་རེ་བ་བཅོམ་པའི་མི་རབས་ལ་རྒྱུད་ཀྱིས་པའི་དུས་ནས་གོམས་གཤམས་འཇགས་

ཐབས་སྤྲུལ་ཆེའི་སྐོབ་ནས་སྐོབ་སྐོབ་སྐོབ་དགོས།¹⁸⁰ ཞེས་བཀའ་སླུལ། བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་རྒྱ་ཁྲབ་ཏུ་སྤེལ་བར་ “ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྐོབ་”ཅེས་བར་རྩལ་འདོན་མང་དུ་གནང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “མི་དུང་ལྷུང་བདུན་ཅུའི་ནང་ནས་དུང་ལྷུང་བཅུ་ལ་ཚོས་དང་མེད། ཚོས་དང་མེད་མཁམ་ཚོ་ཡང་མི་ཡིན་པ་དང་། བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྤྱད་བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་ཡིན་པས་བརྗེ་བའི་ཡུལ་ཡིན།” ཞེས་ཚོས་དང་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དུང་ལྷུང་བཅུ་ཅམ་པོ་བ་དེ་ཡང་སྐྱབས་འོག་ཏུ་བཅུག་སྟེ། སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་སྐྱབ་པའི་སྲིད་ Secular ethics སྟེ་ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྐོབ་ཅེས་གསུངས་ཏེ་འགྲོ་དོན་རྒྱ་ཆེར་མངོད། འདི་ནི། བར་གི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་ལྷན་ཀ་མེད་པར་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཁྲུང་བར་ཅན་ཞིག་སྟེ། སྐོབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས། “དེ་ནི་དེང་རབས་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་དང་བསྐྱེད་ན་ཏེ་ཅང་གསར་གཏོད་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད།”¹⁸¹ ཅེས་གསུངས། འགོད་ས་མཚོག་ནས།

རིམ་བུ་དང་པོ་དེ། འོས་རང་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། གཙོ་བོ་ནང་སེམས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་གལ་ཆེ་བ་དང་། བར་སེམས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་བཟོ་བ་དེ་ཡང་ཚོས་དང་ཡོད་ཀྱང་རྒྱུད་མེད་ཀྱང་རྒྱུད། གང་ལྟར། ང་རང་ཚོ་རྒྱུད་བའི་སྐྱབས་ནས་པ་མས་ཇི་ཅམ་གྱིས་བརྗེ་བས་བསྐྱེད་པའི་ཚོད་ཀྱིས་སེམས་ལ་དགའ་སྐྱེད་དང་། སྐྱིད་སྐྱེད་ཡོང་གིན་ཡོད་པར་བརྟེན། བུམས་བརྗེ་ནི་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། བར་སྐྱབས་ཤིག་ནས་ཚན་རིག་པ་ཚོས་ཀྱང་ཚན་རིག་གིས་ཞིབ་འཇུག་གམ་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་དུས། བུམས་བརྗེ་ཞེས་པ་དེ་ལྟ་བུ་བདེ་བ་དང་། བྱིས་ཚང་སྐྱིད་པ། སྐྱི་ཚོགས་ལ་ཐན་ཚོགས་ཡོང་བ་ཞིག་ཏུ་ཤོད་ཀྱིན་འདུག །དེར་བརྟེན། མི་ཞིག་ཡིན་སྲིད་མིའི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་རྒྱས་པའི་ཚོགས་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་བསྐྱབ་རྒྱ་དེ་འོས་ཀྱིས་རིམ་བུ་དང་པོ་དེར་ཅི་གིན་ཡོད།¹⁸² ཅེས་བཀའ་སླུལ། གཞན་ཡང་།

སངས་རྒྱུས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ད་ལྟ་ཐེབས་པ་ཡིན་ན། ཚོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྐོབ་འདི་གསུང་ངེས་ཡིན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གལ་ཆེ་པོས་བདག་མེད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཡང་། གདུལ་གྱི་འགའ་ཤམས་ཀྱི་ཁམས་དང་མོས་བར་བསྐྱེད་ནས། སྤང་བོ་ལྟ་ནི་ཁུར་དོ། །ཁུར་འཁུར་བ་པོ་ནི་གང་ཟག་གོ། །ཅེས་ཀྱང་གསུངས་ཡོད། བཅོམ་ལྷན་འདས་ནི་ཀུན་ལ་བརྗེ་ཞིང་། ལུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཀུན་ལ་ཁྲབ་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ཚོས་དང་མེད་མཁམ་ཚོར་ཡང་རྗེ་ལྟར་མི་ཆེ་སྐྱིད་པོ་ཡོང་ཐབས་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་ཀྱི་རེད། དེར་བརྟེན། འོས་རང་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་མི་དུང་ལྷུང་བདུན་ཅུ་ལ་ཐན་ཚོགས་བྱེད་པ་དང་། ཐན་ཚོགས་བྱེད་ཐབས་ཀྱང་མི་རེ་རེའི་རྣམ་དཔྱད་དང་བསྐྱེད་ནས་རྒྱ་

¹⁸⁰ བཀའ་སྐོབ་སྐྱིད་གི་ལོར་གྱི་ལས་བྱངས།

¹⁸¹ སྐོབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་དང་བཀའ་ཚོམ་སྐོབ་སྐྱིད་ཀྱི་སྐྱབས་དེབ་སྐྱེད་ལུག་པ་ལས་བྱངས།

¹⁸² 2014 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 11 ཉིན་སྐྱི་འཇུས་ཚོགས་ཁང་སྐོབ་འབྱེད་སྐྱབས་གསུངས།

མཚོན་ལྷན་པའི་ཚོག་ནས་བསམ་སྒྲོར་རིམ་པས་འགྲུར་བ་ཡོང་བས་ལ་འབད་བཅོལ་བྱེད་དགོས་པ་ལས། མི་དུང་
ལྷུང་བདུན་ཅུ་ལ་བཀའ་བཏང་ནས་འགྲུར་བ་འགྲོ་བས་མེད།¹⁸³ ཅེས་གསུངས།

འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། “ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྲོད་”ཅེས་པའི་གོ་དོན་ཐད་ཡིན། མགོན་པོ་
མཚོག་ནས་ཀྱང་འདི་ལ་གསལ་བཤད་ལན་འགར་མཛད། དེའི་དོན་མཐིལ་སྤྱོད་པར་ཤེས་དགོས་ན། ཚོས་ལུགས་
དང་མ་འབྲེལ་བའི་“ཚོག་ནས་”ཞེས་གསུངས་པའི་བདེ་སྲོད་ཀྱི་ཞིབ་ཆ་ཤེས་དགོས། དེས་ན། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྲོག་
སྲོགས་སམ་དེའི་འགལ་སྲོགས་ལྟ་བུ་ཞིག་དང། ཚོས་དང་འབྲེལ་བ་ཅུ་བ་ནས་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་གོ་མི་རུང་སྟེ། དོན་ནི།
ཚོས་ལུགས་གང་ཞིག་དང་སྲེལ་ཏེ་ནང་གི་ཡོན་ཏན་སྲེལ་བས་མི་གནང་བའི་དོན་ཡིན་པས། བྱེད་པ་པོས་“ཚོས་
དང་མ་སྲེལ་བར་སྲེལ་བའི་བཟང་སྲོད་”ཅེས་པར་གོ་དགོས། དེས་ན། དེ་ལ་“ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་”ཞེས་
གསུངས། གལ་ཏེ་ཚོས་གཞུང་དུ་གསུངས་པའི་ལུགས་ལྟར་རམ་དེའི་གདམས་པ་ཅུལ་འདོན་གནང་སྟེ་སྲེལ་ཆོ།
ཚོས་དང་མེད་པ་དག་ལ་འཇུག་པ་མི་བདེ་ཞིང་སློ་ཁ་མི་སྲོགས་པས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཚོས་དང་མ་སྲེལ་བར་
འགྲོ་བ་མི་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་ཅིང་ཀུན་ལ་བན་བ་དང་ཀུན་གྱིས་འདོད་པ། ལུས་པོ་བྱུང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད། མ་
བུའི་འབྲེལ་བ་དང་ཨ་མའི་བྱམས་སྦྱོང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མི་ཆེད་སྲོང་ཚོར། ཚོན་རིག་པས་སྟེད་དོན་སོགས་གནས་
ལུགས་མང་དུ་གསུངས་ཏེ་སྲེལ་བར་མཛད། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལོ་དུང་ལྷུང་བདུན་ཅུ་ཚམ་ཡོད་པ་རྣམས་མ་འོངས་པར་འཆམ་མཐུན་དང། ཞི་བདེ། འཆེ་བ་མེད་པ་
བཅས་ཡོང་བར། ལྷན་སེམས་ཀྱི་བྱམས་བཅེ་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བ་དེ་ཏེ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། ཚོས་ལུགས་གཙོ་ཆེ་
བ་རྣམས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་མི་འདྲ་ཡང་། སེམས་པ་བཟང་པོ་དང་ཡ་རབས། མི་ལ་མན་སེམས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་
རྣམས་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། ཚོས་ལ་དད་པ་ཡོད་མཁན་ཚོས་རང་གིས་གང་ལ་དད་པ་བྱེད་པའི་ཚོས་དེ་བསམ་པ་རྣམས་
དག་གིས་ལག་ལེན་དུ་བཀའ་ན་འཕྲིག། སྲོགས་གཅིག་ནས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བྲག་པ་ཞིག་རི་ཅམ་གྱིས་སྐྱེས་དག་པོ་
ཞིག་ཡོད་ནའང་འཛམ་གླིང་ཀུན་ལ་བྱུང་བའི་ཡོང་བས་མེད་པ་དང། གཉིས་ནས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལོ་དུང་ལྷུང་
མེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པས་ཚོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཚོག་ནས་ཡ་རབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཡོང་བའི་བསམ་ཤིག་
ཡོད་ཀྱང་ཡོད་ལ། དེ་ལྟར་བྱེད་སྐབས་ན་བསམས་ནས་མཁས་པ་མང་པོ་དང་གོ་བསྐྱུར་བྱས། ལ་ཞིང་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་
མཁས་པ་འགའ་དང་གོ་བསྐྱུར་བྱས་ཏེ། ཚོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྤྲེའི་ནང་ལ། ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་
བའི་བཟང་སྲོད་ཀྱི་སློབ་ཆེན་འཛོག་སྐབས་པར་དེ་བ་བྱས་ནས་འཆར་གཞི་ཞིག་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།¹⁸⁴ ཅེས་བཀའ་སླུལ། འདི་ནི་

རྒྱ་གར་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ཏེ། ཨ་རིའི་ཁུལ་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་ཚོད་ལྷ་དང་ལག་ལེན་གཉིས་ཀ་སྤར་ནས་དབུ་འཇུགས་
བྱུང་བཞིན།

¹⁸³ ཡགོང་ས་མཚོག་གི་བྲ་ཆེགས་ལས་བྱངས།
¹⁸⁴ 2012 ཡོང་བོད་རིགས་ཁ་ཆེད་སློབ་མ་རྣམས་ལ་གསུངས།

ཐུགས་བསྐྱེད་གཉིས་པ་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྤྲིལ་ནི། ཚོས་ལུགས་པན་ཚུན་གྱི་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ལ་དགག་
སྐྱབ་དང་། འཐེན་འཁྲེང་དམའ་འབེབས་སོགས་རྩལ་འདོན་གྱི་དཔེ་ཡོངས་སུ་སྤངས་ཏེ། ཚོས་ལུགས་སོ་སོའི་དགོས་
མཁོ་དང་ཁྱད་ཚོས་ངེས་པའི་ཐོག་ཚང་མ་མཉམ་གནས་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་པན་བདེ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཚུལ་ཁྱད་པར་
བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ཟབ་མོ་དེ་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་སྟོན་པ་ལྟར་འདས་ཀྱི་དུས་འདྲེན་མཛད་སྒྲོར་
ཕེབས་པའི་སྐབས་ནས་འཁྲུངས་པར་མཛད་ཏེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་<<ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྤྲིལ་རྣམ་པའི་
ཕྱོགས་སུ་སྐྱོད་ཐབས།>> ཞེས་པར།

1956 ལོའི་བྱུང་བར་བསམས་ན། རྒྱ་གར་གྱི་ཁྲོང་ཁྲེང་ཅེ་རྒྱའི་(སྐར་ Madras ཟེར་ཡང་དེང་སང་ Chennai
ཟེར།)ལ་ཡོད་པའི་ Theosophical Society¹⁸⁵ ཞེས་པའི་ཚོགས་པར་ལྷ་སྟོར་དུ་བསྐྱོད་པ་དེས་ངོས་གྱི་སེམས་
ནང་བག་ཆགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བཞག་འདུག་པ་ཤེས། དེ་ནི་ངོས་རང་འཛམ་གླིང་ཚོས་ལུགས་ཁག་གི་རྣམ་དཔྱོད་དང་
ཚན་རིག་མཉམ་ཐུབ་གྱི་དཔེ་ཡོངས་འབད་བཙོན་གྱི་མཁའ་དཔལ་དེའི་བྱ་བ་ལ་འབྲེལ་བ་ཐད་ཀར་བྱུང་བ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན།
སྐབས་དེར། ངོས་གྱི་སེམས་སུ། ཁོང་ཚོར་ཚོས་ལུགས་ཐོག་ཏུ་ཅང་གུ་ཡངས་པའི་བསམ་ཚོད་དང་། པན་ཚུན་མཉམ་
གནས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་རྣམ་ལ་ལྡན་པའི་ཚོར་སྤང་འུགས་འགྲུ་སྤྲེལ། ཆེས་ངོ་མཚར་པའི་གནས་མཚོག་རྒྱ་གར་དུ་ཆོ་བ་
གསུམ་ལྷག་བསྐྱེད་དེ་སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོར་སྤྱིར་བོད་དུ་ལོག་པ་ན། ངོས་ནི་འགྲུར་བ་ཆེན་པོ་ཐེབས་པའི་མི་ཞིག་ཏུ་བྱུང་
ཡོད། དེར་བརྟེན། སྐར་བཞེན་རང་ལྷ་མཚོག་འཛིན་གྱི་ལྷ་བར་བསྐྱེས་ཏེ་ནང་པའི་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པར་མཛོང་
པའི་ལྷ་ཚུལ་ལ་སློབ་གཉེན་པོ་བདེ་བར་བྱུང། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ནི་མགོན་པོ་མཚོག་གིས་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྤྲིལ་དང་།
ཚོས་ཚན་མཉམ་གཤེབ་ཡོང་དགོས་པའི་གལ་གནད་འུགས་འགྲུ་གཟིགས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་རེད།

¹⁸⁵ Theosophical Society ཞེས་པའི་ཚོགས་གི་དོན་ནི། Theos ཞེས་པ་དགོན་མཚོག་དང་། Sophia ཞེས་པ་རྣམ་དཔྱོད་དམ་ཤེས་རབ་གྱི་
དོན་དུ་བཤད། དེ་ཡང་ལྷ་མ་རྟེ་ལ་བ་སི་ཀི་(Madame Blavatsky)ཞེས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1831 ལོར་ Ukraine དུ་འཁྲུངས། རྒྱུ་དུས་ནས་གྲུབ་
ཉལས་ལྷ་བུ་སྟོན་ཏུ་སའི་བྱུང་མེད་ཅིག་ཏུ་བཤད། ལོ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་སོན་པ་ན་ཨ་མ་འདས། སྤྱི་ལོ་ 1849 ལོ་སྟེ་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་སྟེད། མི་
ཆུན་ཞིག་དང་གཉེན་སྤྲིག་གུས་ཀྱང་མཐའ་མ་བསྐྱུལ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དང་སྤང་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། 1873 ལོ་རིའི་ནེུ་ཡོག་ཏུ་སྟོས་ཤིང་
1875 ཟླ་བ་ 9 ནང་གཅོད་འགན་བཞེས་ཏེ་ Theosophical Society ཞེས་པའི་ཚོགས་པ་དེ་བཅུགས། ཚོགས་པ་དེ་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་དམ་པ་
འགའི་ཐད་ཀའི་ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་བཅུགས་ཞེས་ཁོང་གིས་གསུངས། ཚོས་ལུགས་ལ་སྤྱི་རྣམ་པའི་ཆ་ནས་མི་མཐུན་པ་ཡོད་ཀྱང་། དོན་ལ་
གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པར་བརྗོད། དུས་རབས་གསར་པའི་བསམ་སྟོན་སྟོན་ལྟེ་ཆེན་པོའི་མཚན་སྟོན་རྒྱས། བརྟམས་ཚོས་ལ། 1877 ལོར་
བརྟམས་པ་<<རང་བྱུང་ལྷ་མོའི་ཞལ་རས་མཛོད་པ།>> ཞེས་པ་(ཉིན་དང་སོར་འབྲེལ་ཚོང་གུས་ཚར་)དང་། <<ལྷིང་འཛགས་ཀྱི་འབོད་སྐྱ།>> རོ་
སྟོད་དཔེ་དེབ་<<ལྷ་ཚོས་ལྷེ་མིག་>>ཅེས་པ་སོགས་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ 1891 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 8 ཉིན་དེའི་ལན་དུ་འདས། ལོ་དུ་མའི་གོང་བདག་གིས་
ཕྱིས་པའི་<<གསང་ཆེན་ཉམས་རྟོགས་ཀྱི་སྟོན་ལྟེ་ཆེན་པོ་རྟེ་ལ་བ་སི་ཀི།>>ཞེས་པའི་རྩོམ་ཡིག་ཁ་བད་ཅ་ཚོགས་སུ་བཀོད་པར་ཞེས་ཅམ་
ཕྱིས་ཡོད།

འཛམ་གླིང་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་ཉམས་བཞེས་ཕྱག་བསྟར་གནང་བ་ནི། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན་དོ་རྗེ་གདན་དྲུ་བོད་རིགས་རྣམས་ལ། “ད་ལས་ངོས་གནས་སྐོར་ལ་སྐྱོད་སྐབས། བང་བ་དང་ཉིན་རྒྱ། ཡེ་ཤུ་སོགས་ཚང་མའི་ལྷ་ཁང་མངལ་བའི་ཐོག་ཚང་མ་དང་གྲེང་མོལ་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1968 ལོ་ནས་ཕྱགས་མཉེས་ཤོས་གནང་སའི་ཨ་རིའི་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་བ་ཐོ་མ་སི་མེར་ལོན་(Thomas Merton)དང་ལན་གསུམ་ཙམ་མངལ་འབྲུད་གནང་སྟེ། བང་ཚོས་དང་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་ལུགས་གྱི་དགོངས་ཚུལ་སྟེལ་རེས་གནང་། འདི་ནི་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་འབྲུགས་སྟོན་མཛད་པའི་ཡོངས་གྲགས་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ཡིན། “ཁོང་གི་རེས་བ་དོན་གྱིས་དམན་ས་འཛིན་པའི་ཚོས་བ་རྣམ་མ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་།” ཞེས་སོགས་ཕྱགས་སྟོགས་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྟེལ། རྒྱ་བྱུ་ཏུ་སྟེལ་བའི་དབུ་འཇུགས་མཛད་པ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1975 ཙམ་ནས་ཡིན་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

འཛམ་གླིང་འདིའི་སྐང་ལ་ཚོས་ལུགས་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྱས་ཏེ་ཚོང་བ་བྱེད་པ་དང་། ལུགས་ནས་བཤད་ན། གསོད་རེས་གཏོང་བ་སོགས་ཡོང་གིན་འདུག །ངོས་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱབས་ནས། སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོར་ངོས་ལྷ་རྒྱ་སིར་ཡོད་དུས་ལས་འགུལ་ཞིག་མགོ་བརྟུགས་ཏེ། དང་པོ་ཉིན་རྒྱའི་ལྷ་ཁང་དང་དེ་ནས་ཁ་ཆེའི་ལྷ་ཁང་། དེ་ནས་གཅེར་བྱ་བ་དང་ནང་པའི་ལྷ་ཁང་། ཡེ་ཤུ་དང་སིག་གི་ལྷ་ཁང་སོགས་སུ་གནས་སྐོར་དུ་བྱིན། དེའི་རྗེས་ལ་(1986 ལོར་ཨི་ཏ་ལིའི་ཡེ་ཤུའི་གནས་ཆེན་ Assisi ཞེས་པར་འཛམ་གླིང་ཚོས་ལུགས་ཆེན་པོ་ཁག་གི་དབུ་ཁྲིད་སྐྱོ་ཚབ་མང་འཛོམས་གྱིས་འཛིག་ཉེན་ཞི་བདེར་ཕྱགས་སྟོན་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་ 1993 ལོར་¹⁸⁶)རྒྱ་རན་སིའི་ Lourdes ཞེས་པའི་ཡེ་ཤུའི་གནས་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་བྱིན། དེ་བཞིན་དུ། པོར་ཏུ་གྲུལ་(Portugal)རྒྱལ་ཁབ་གྱི་གནས་མཚོག་རྩ་ཏེ་མ་(Fatima)ཞེས་པ་དང་། ཨི་ཟེ་རལ་དུ་ཡོད་པའི་རྗེ་རུ་སི་ལེམ་(Jerusalem)གྱི་ཚིག་གྲང་ Wailing Wall ཟེར་བ་དེར་ཡང་བྱིན། དེ་དག་ལ་ལྷ་སྐོར་མིན་པར་གནས་སྐོར་གྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་སྟེ་བྱིན་པ་ཡིན།¹⁸⁷ ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་། གནས་དེ་དག་ཏུ་ཡེ་ཤུ་དང་འཛེལ་ཉིན་རྒྱ། ཁ་ཆེ། བང་བ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་གནས་སྐོར་དང་ཕྱགས་སྟོན་མཛད་པ་སོགས་ལན་དུ་མར་གནང་བའི་ཚུལ་བཀའ་སྟེལ། ཡང་<<ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྒྲིལ་རྣམ་པའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱོད་ཐབས།>>ཞེས་པ་ལས།

ཚོས་ལུགས་དང་འགྲུབ་སྐྱོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་པ་ལ། གནད་དོན་དུ་མའི་ཐོག་བསམ་གཞིག་བྱ་རྒྱུ་གསུམ་ཆེ། དང་པོ་ནི། རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པའི་ཚོས་ལུགས་དེ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པ་དང་མཚོག་ཏུ་ལྷ་བའི་འདུ་ཤེས་དེ་རེད། དེ་ནི་མི་མཐུན་པའི་རྩ་བ་ཡིན། གཉིས་པ་ནི། ཚོས་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ལྷ་བྱུར་སྐྱང་བའི་འགྲུབ་དུ་མ་ཞིག་ནི་བྱིའི་རྣམ་པའི་ཆ་ནས་ཚོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བར་མངོན་ཡང་། དོན་གྱིས་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱི་ཚོགས། ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་བཅས་གྱི་གནས་སྐྱངས་རྣམས་འཛིང་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་། བང་པའི་ཤོད་སྟོལ་ལ།

¹⁸⁶ ETHICS FOR THE NEW MILLENNIUM ཞེས་པའི་ཕྱག་དེབ་ཏུ་གསལ།

¹⁸⁷ 2012 ལོར་བོད་རིགས་ཁ་ཆེའི་སློབ་མ་རྣམས་ལ་གསུངས།

ལྷ་བདུད་དུ་བབས་པ་དང་སྐྱེན་དུག་ཏུ་གྱུར་པ། ཞེས་པ་ལྟར། ཚོས་ལུགས་དེ་ཉིད་ལེགས་པའི་ལམ་དུ་སྐྱོད་པའི་ཚབ་ལ།
[ང་ནང་པ་ཡིན། ཁྱེད་ཡི་ལུ་རེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་]རང་ཉིད་གཞན་ལས་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པའི་འབྱེད་ཚོས་སུ་སྐྱོད་པ་དང་
འབྲེལ་ནས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། གལ་ཆེ་ཞིང་གཞན་སྐྱེ་བ་ནི་དང་པོ་སྟེ། དེ་ཡང་རང་གི་ཚོས་ལ་ཤེས་ནས་དང་
བ་དང་ཡིད་ཆེས་ཐོབ་ཀྱང་། དེ་ལ་ཆགས་ཞེན་ནམ་ཡང་བྱེད་མི་རུང་བ་དང་། ཆགས་ཞེན་བྱས་པའི་འབྲས་བུར།
གཞན་གྱི་ཚོས་ལུགས་དམན་པར་བརྒྱབ་སྟེ་དེའི་རིན་ཐང་མི་མཐོང་བ་དང་། དེའི་དབང་གིས་ལེགས་ཉེས་སུ་བལྟས་ཏེ་
ཆགས་སྤང་གི་འདུ་ཤེས་སྟེ་བའི་ཚུལ་ཡང་ཡང་གསུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

དེ་ལྟར་ Argentina ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཚོགས་པའི་བཟོ་སྐྱེད་ཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་སྐབས་སུ། Chile རྒྱལ་ཁབ་ནས་
ཡིན་པའི་ཚོན་རིག་པ་སྟོན་གྲགས་ཅན་མིང་ལ་ Humberto Maturana ཟེར་བ་དོས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཚོན་རིག་པ་འདས་
པོ་ Francisco Varela ཡི་དགོ་ཚུན་ཡིན་པ་དེས། “ཆགས་ཞེན་གྱིས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་རི་བཞིན་མཐོང་བ་ལ་
གེགས་བྱེད་པས། ཚོན་རིག་པ་ཞིག་གི་དོས་ཐད་ནས་བཤད་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་ཆེད་སྤྱོད་ལས་གཞི་ལ་ཆགས་ཞེན་གཏན་
ནས་བྱ་མི་རུང་།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཁོར་ལུག་ཏུ་འདུག་གལ་གཞན་ཆེ་བའི་བསམ་ཚུལ་དེ་ལག་
བསྟར་བྱེད་དགོས། དེའི་དོན་ནི། བྱང་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དོས་ཀྱིས་ཀྱང་ནང་པའི་ཚོས་ལ་རང་གཅེས་འཛིན་གྱིས་
བསྐྱེད་པའི་ཆགས་ཞེན་ནམ་ཡང་བྱེད་མི་རུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བྱས་ཆེ། ཚོས་ལུགས་གཞན་གྱི་རིན་ཐང་
དེ་མཐོང་མི་སྲུབ།¹⁸⁸ ཅེས་གསུངས། གཞན་དོན་འདི་ནི་འཛམ་གླིང་ཚོས་ལུགས་ཁག་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་བོད་ཀྱི་

ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་བར་དུ་མཐུན་ལམ་ཡོང་བའི་དོན་དུ་ཡང་ལན་མང་བཀའ་སླུལ། ཡང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།
ཚོས་ཀྱི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་ནི། རང་རྒྱུད་འདུལ་བ་དང་གཞན་པན་གྱི་འདུ་ཤེས་གོང་མཐོང་སྟེལ་བ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་།
ཚོས་དང་ཅན་མང་པོ་ཞིག་གིས་རང་རྒྱུད་འདུལ་བ་དང་། གཞན་པན་གྱི་འདུ་ཤེས་སྟེལ་བར་བྱེད་པའི་ཚོས་དེ་ཡང་ཉོན་
མོངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་ཅིང་ལོག་པར་སྐྱོད་ལ། དེ་ལྟར་བྱས་པའི་འབྲས་བུར། མཐར་ཚོས་ཀྱིས་རང་ལྟ་མཚོག་འཛིན་གྱི་འདུ་
ཤེས་བརྟན་དུ་གཏོང་བ་དང་། མེ་ཐོག་ཏུ་སྐྱེས་སྐྱེས་པ་ལྟར་རང་སེམས་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་མི་སྲུབ་པ་ལྟ་བུའི་ཚོད་དུ་
སྟེབས། ཅེས་བཀའ་སླུལ། འདི་དག་ནི་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་ཡོང་ཐབས་སུ་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྱོར་སྟེལ་བའི་གཞན་
དོན་དག་ཡིན། དེ་ལྟར་མཚམས་མ་ཆད་པར་ཚོས་ལུགས་ཁག་གི་དབུ་མིང་རྣམས་ལྟར་དུ་འཛོམས་ཏེ་སྐྱོམ་གྱི་ཉམས་
ལེན་དང་བྱགས་སྟོན་ལྟར་ཅིག་གཞན་ཞིང་། བན་ཚུན་ལ་བོ་རྟོགས་སྟེལ་རེས་དང་། མཐུན་སྦྱོར་གྱི་ཐབས་ཚུལ་གསར་
འཛོལ་སོགས་གཞན་། དེ་ལྟར་གཞན་བའི་འབྲས་བུར། ཚོས་ལུགས་དབུ་མིང་དང་ཚོས་བ་རྣལ་མ་མང་པོས་བྱམས་
སྟོང་རྗེ་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་འདི་དགོངས་སྐོར་མང་དུ་བྱུས། མང་པོས། མགོན་པོ་མཚོག་ཁོང་ཚོའི་ཚོས་
ལུགས་ཀྱི་གདམས་པ་བཟང་པོ་རྣམས་ཉམས་བཞེས་གཞན་མཁའ་རྣལ་མ་ཞིག་ཏུ་མངས། དེ་ལྟར་“ཚོས་ལུགས་ཆེན་

¹⁸⁸ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་ཀ་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྱོར་རྣལ་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱོད་ཐབས་ཞེས་པར་གསུངས།

པོ་རྣམས་ལྟ་བུ་གི་ཆ་ལ་མི་མཐུན་ཡང་། འུམས་སྤྱི་ཇི་སོགས་བསྐྱབ་བྱ་བཟང་པོའི་ཆ་ནས་ཁྱད་པར་མེད།” ཅེས་གསུངས་པ་སྲོང་ཐོག་ནས་ར་སྲོང་མཛད། དེར་བརྟེན། ཡེ་ཤུའི་ཚོས་པ་ཚོའི་རེ་སྐུལ་ལྟར་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་གསུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བྱུང་སྟེ། འདི་ནི་འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་པའི་ལྷ་མ་ཞིག་གིས་ཡེ་ཤུའི་ལྷ་ཁང་དུ་ཡེ་ཤུའི་གསུང་རབ་གི་སྟེང་ནས་བཀའ་ཚོས་གནང་བ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་པར་མཛད། དེའི་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2005 ལྷ་བ་ 2 རང་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཚོས་གྲིང་དུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་བྲིད་གནང་སྐབས།

སྐབས་ཤིག་དེའི་ལན་གི་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་ཚོགས་ཤིག་གིས་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་བཤད་པར་ཤོག་ཅེས་སྐད་བཏང་བ་ལྟར་སོང་སྟེ། Bible ཞེས་པའི་ཡེ་ཤུའི་གསུང་རབ་ནས་ཚོགས་གྲུབ་རེ་རེ་བཏོན་ཏེ་འགྲེལ་བཤད་བརྒྱབས་པ་ཡིན། དེ་དུས་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཁས་མི་ལེན་མཁན་ཞིག་གིས་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོའི་རྣམ་གཞག་གཞི་ལ་བཞག་པའི་ཚོས་ཤིག་བཤད་དགོས་དུས། ཅུང་ཙམ་ཡང་ཆ་སོ་འདྲ་ཞིག་བྱུང། དེར་བརྟེན། འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཐོག་གྲུབ་གམ་གྲུབ་ཕྱག་ལེག་ལེག་མི་འགྲོ་བར། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་དད་པ་བཏུན་དུ་འགྲོ་བ་ཞིག་བྱུང་ན་སྐྱམ་པའི་ཀུན་སྲོང་ཁྱེད་ཏེ་བཤད་པ་ཡིན། ཚོས་མ་བཤད་གོང་། ངོས་རང་སྐད་གཏོང་མཁན་ཡེ་ཤུའི་ལྷ་མ་མགོ་དམར་པ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དང་ལྡན་དུ་གོ་བསྐྱར་དང་ནང་སྲོང་སྲོང་ཅུང་ཟད་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན། དེའི་སྐད་ལ། བཟོད་པའི་ཉམས་ལེན་དང་ཚོགས་ཤིག་གི་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་བྱེད་ལ། ཚད་དང་དུས་ཀྱི་རིམ་པ་སོགས་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་དག་འབྱུང་བ་ཡིན། འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་མེད་ན་དེ་ལྟར་མི་ཡོང། དེ་དག་ལ་འགྲིག་དང་ཚད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། དེ་དག་གི་རྒྱུ་ཏུ་ཅིག་ཡོད་པའི་རྟགས་ཡིན་ཞེས་སོགས་གངས་ཅན་པའི་སྤྱི་གཙོ་སོ་ཡོད་པའི་སྐབས་བྱེད་ལྟར་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་བྱེད་ཅུང་ཙམ་རེ་བཀོད་པ་ཡིན། ཇི་སྲིད་ལྟར་གི་གཏམ་བཤད་ཉན་མཁན་མང་པོས། གཏམ་བཤད་དེ་ཉན་ནས་ཁོང་ཚོའི་དད་པ་བཏུན་དུ་ཕྱིན་སོང། ཞེ་དག་ཡག་པོ་བྱུང་ཞེས་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག །བསམ་པ་རྣམས་དག་གིས་བཤད་པ་ཡིན། ངོས་ཀྱིས་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་པ་ཚོར་ཚོས་བཤད་ནས་མིང་ཆེ་དུ་འགྲོ་བ་དང་། དུལ་སོགས་ཐོབ་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་པ་གང་ཡང་མེད་ལ། དེ་དག་དགོས་པ་ཡང་མི་འདུག །པར་ཚོས་གྲོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་པ་དང་། ཚུར་ཡང་ཚོས་གྲོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་པས། དེའི་རྗེས་ལ་ཁོང་ཚོ་ཚུར་ཡོང་ནས་རྗེ་རྗེ་གདན་ལ་ཉི་མ་གསུམ་གི་རིང་བཟོ་སྦྱང་བྱས་ཏེ་སྲོད་སྐབས། ཉིན་རེ་བཞེན་རྗེ་རྗེ་གདན་གི་བྱང་ཆུབ་ཤིང་གི་ལོག་ལ་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་པ་དེ་དག་ལྟར་དང་མཉམ་དུ་ཆུ་ཚོད་བྲེད་ཀ་ལྷག་ཙམ་རེར་སྒོམ་བརྒྱབས་ཏེ་བཟུང་བ་ལྟར། ཡག་པོ་མ་ལེད་དམ། པར་ཡག་པོ་བྱས་ན། ཚུར་ཡང་ཡག་པོ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག །པར་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་པ་ཚོར་སྐད་པོ་ཞེས་ལབ་ན། ཚུར་ཡང་སྐད་པོ་ཟེར་གི་རེད་ལ། ཞེས་བཞག་མོ་དང་

བཅས་ཏེ་གསུངས། དེའི་རྗེས་སུ་འདྲེན་རིགས་ཁ་ཆེ་རྣམས་ལ།

ལོས་ཀྱིས་ཁོ་རང་ཚོར་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་བཤད་པ་རེད། དེ་དུས་ཡེ་ཤུའི་དགོན་མཚོག་གི་གསུང་རབ་ནས་ཅུང་ཟད་རེ་བསྐྱབས་ཏེ་འགྲེལ་བཤད་བརྒྱབས། རང་པས་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དགེ་རྣམས་ཙམ་ལས་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོར་མི་འདོད། རང་པ་སངས་རྒྱུས་པས་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཁས་མི་ལེན་ཡང་། ལོས་ཀྱིས་ཡེ་ཤུའི་ཚོས་གྲོགས་ཚོར་

འཛིན་ཉེན་བཞོན་པ་པོ་ཡོད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་འཛོད་པ་སོགས་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་ཏེ་མདུ་བྱུང་བའི་རྣམ་ཐར་
ཡིན། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2007 ལོར་མི་རིགས་འདྲ་མིན་གྱི་སློབ་མ་སྐོར་ཞིག་གིས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པའི་ཡན་དུ།

དང་པོར་བཤད་ན། འཛིན་ཉེན་བཞོན་པ་པོའམ་དེར་བཏགས་པའི་དཀོན་མཚོག་ལ་དད་པ་མེད། ཡིན་ནའང་། སྐབས་
ཤིག་རྒྱ་རན་སིའི་ས་ཆ་ལོའོར་ཾཾ་(Lourdes)¹⁸⁹ཞེས་པར། སྟོན་པ་ཡེ་ཤུ་དང་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་(Virgin Mary)གཉིས་
གྱི་སྐྱེ་འདྲའི་མདུན་དུ། ཚེལ་བ་མེད་པར་བཅས་མིན་གྱི་མོས་གུས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་ལོང་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་པོར་ཏུ་གྲུལ་
(Portugal)རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ས་གནས་རྩ་ཉི་མ་(Fatima)¹⁹⁰ཞེས་པར། དེད་ཅག་གིས་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་སྐྱེ་འདྲ་ཆུང་ཆུང་
ཞིག་ཡོད་པའི་མདུན་དུ་ཡུད་ཅམ་རིང་སྐོམ་བརྒྱབས་ཏེ་ཕྱིར་ཡོང་བའི་སྐབས། ཕྱིར་བཞུས་ཤིག་བྱས་ཏེ་སྐྱེ་འདྲ་དེ་ཉིད་
སྐར་ཡང་མཇལ་བ་ན། སྐྱེ་འདྲ་དེས་ངོས་རང་ལ་འཇུམ་ཤིག་ཤིག་གི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པ་མཚོང་། སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱི་
མིག་ལ་སྐྱོན་ཞིག་བྱུང་བ་འདྲ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་མིན་ན། སྐྱེ་འདྲ་དེས་འཇུམ་མདངས་སྡིང་རྗེ་པོ་ཞིག་བསྟན་པ་སྐོས་མེད་
ཡིན། ཡེ་ཤུ་བའམ་འཛིན་ཉེན་བཞོན་པ་པོ་འདོད་པའི་ལུགས་ལྟར་ན། ངོས་ནི་ཆོས་དད་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེ་ལྟ་
བུའི་ཆོས་དད་མེད་མཁན་ཞིག་ལ་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་བྱིན་རྒྱལ་སྐོབ་པ་རེད། ཅེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་གསུངས། བྱུང་
བ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྱི་ཁག་ཏུ་ཡན་དུ་མར་བཀའ་སྐྱེལ་བས་ཨ་རིའི་ཆོགས་པར་སྟུན་གྲགས་ཅན་ཞེ་ཅུ་ཡོག་དུས་བབ་
སོགས་སུ་ཐོན་ལ། ལོ་ཤས་པོད་བཞུགས་སྐར་གཅུག་ལག་ཁང་དུ་ལོ་རྒྱུས་འདི་དང་ལྷན་དུ་བོད་ཀྱི་མཁས་བླ་བ་ཆེན་
པོ་ཞིག་གི་སྐྱེ་འདྲས་ཀྱང་དེ་མཚུངས་གནང་བའི་ཚུལ་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 12 ཉིན་བཞུགས་སྐར་
བྱ།

ཕྱིར་བཏང་ཆོས་ལུགས་ཁག་ཚོའི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན་ནི། འགོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་པན་ཐོགས་སྐྱབ་བྱུབ་པ་ཞིག་
ཡོད་ཐབས་ལ་འབད་བཅོམ་གང་ལ་གང་འཚམས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། བྱུབ་འབྲས་ཀྱང་ཐན་བུ་ཐན་བུ་ཐོན་གྱིན་འདུག །
དཔེར་ན། ངོས་རང་ས་ཁུལ་འདྲ་མི་འདྲར་བསྐྱབས་དུས། ས་ཁུལ་དེ་དང་དེའི་ནང་ཡོད་པའི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་གཅིག་

¹⁸⁹ རྒྱ་རན་སིའི་ས་གནས་ལོའོར་ཾཾ་(Lourdes)ཞེས་པ་ནི། འཇུམ་སྡིང་སྡིང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གནས་ཅུ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ། དེར་བྲག་ཕྱག་
ཅིག་ཡོད་པར་རང་ལོ་བརྒྱ་བཞེར་སོན་པའི་བུ་མོ་རྟེན་ལྟེ་ཉི་(Bernadette Soubirous)ཞེས་པར་སྤྱི་ལོ་ 1858 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 11 ཉིན་ནས་
ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་ཐེངས་བཅོ་བརྒྱད་ཅམ་ཞལ་གཟིགས་བྱུང་བ་དང་། དེའི་ཕྱི་ལོ་ནས་མི་སྡོད་ཕྱག་མང་པོ་གནས་སྐོར་དུ་འགོ་མགོ་བཅུགས་ཏེ་ད་ལྟའི་
ཆར་ལོ་ལྷེར་མི་ས་ཡ་ལྷ་ཡས་མས་རེ་འགོ་སྐྱོད་བྱེད་པའི་གནས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་བྲག་ཕྱག་དེར་སྤྱི་ལོ་ 1864 ལོར་དག་སྐར་དུ་བྱུང་
བ་རི་ལྟ་བ་བཞེན་ལངས་སྐབས་སུ་བཞུགས་པའི་སྟོན་པ་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་སྐྱེ་འདྲ་ཆུང་ཆུང་ཅན་ཞིག་གསར་དུ་བཞེངས་པ་དང་། སྐབས་བཅོས་ཀྱིས་
གསོ་མ་བྱུབ་པའི་ནད་རིགས་སྐྱ་ཆོགས་གསོ་བའི་ཚུ་མིག་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་པར་བཤད། ད་ལྟའི་ཆར་དེའི་ཉེ་འཁྲིས་སུ་ཡེ་ཤུའི་སྐྱེ་འདྲ་སོགས་ཀྱང་
ཡོད།

¹⁹⁰ པོར་ཏུ་གྲུལ་(Portugal)གྱི་རྩ་ཉི་མ་(Fatima)ནི། བྲེད་བའི་ལྟ་མོ་ཞེས་འཛོད་པའི་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་སྐྱེ་འདྲ་བཞུགས་པའི་གནས་ཅུ་ཆེན་
ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ས་གནས་དེར་ལུག་རྗེ་བུ་མོ་གཉིས་དང་བུ་གཅིག་བཅས་བྱིས་པ་གསུམ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1917 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 13 ཉིན་ཟླ་བ་བྲུག་
གི་རིང་ཆོས་པ་བརྒྱ་གསུམ་ནམ་འཁེལ་ལ་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱིས་ཞལ་དངོས་སུ་བསྟན་ཏེ་ལུང་བསྟན་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་
སོགས་ངོ་མཚར་བའི་གཏམ་མང་དུ་ཡོད།

གྲུང་ཡིན་ནའང་། བུ་གསེས་གྲུབ་མཐའ་ཕྱན་ལུ་མི་འདྲ་བ་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྱས་ཏེ་རྣམ་ཀུན་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་པ་དེ་
འདྲ་ལ་ངོས་བསྐྱབས་པ་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྱས་ཏེ། ཁོང་ཚོ་ནང་ཁྲུལ་མཉམ་དུ་སྤྱད་འཕྲད་སྤྱད་པའི་གོ་སྐྱབས་གསར་བ་དེ་
འདྲ་མེད་ཁ་ཁུགས་བྱུང་། རང་ཉིད་ནང་པའི་དགོ་སྤོང་ཞིག་དང་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་མིང་གི་ཐོག་ནས་ཚོས་བརྒྱུད་པའི་ཚུན་
མཚན་མཐུན་ཡོང་བ་དང་། སུ་ཚུན་ཉམས་ལེན་གྱི་ཉམས་སྤོང་སྤེལ་རེས་བྱེད་པའི་ཐོག་ལ་ཞབས་འདེགས་སྤོང་བྱ་
བསྐྱབས་ཡོད། རོས་གྱིས་ཐོགས་པོ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་རིས་སྤུ་མ་ཆད་པའི་ཚོས་པ་ཆང་མ་
ལ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་བཅི་བཀུར་བྱེད་སྤངས་འདི་ང་ཚོར་སུ་ཐོགས་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་ངོས་ལ་བསྐྱབས་
བརྒྱུད་དམ་སྤོང་བས་སྤོང་མཁུན་དེ་འདྲ་གང་ལ་གང་འཚམས་ཡོང་གིན་འདུག། །དེ་དག་ནི་མི་རིགས་གཞན་ལ་སུ་བདེ་
སྤྱོད་པའི་བྱ་བའི་རིགས་ཤིག་རེད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 9 རང་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེན་དང་སྤྱོད་ཆ་བཟོར།
འདས་པའི་ལོ་རྒྱ་བཅུ་དག་གི་འདྲེ་རིང་མི་འདྲ་མིན་ལ་སྤྱད། །ལྷག་བར་དུ་ཚོས་ལུགས་འདྲ་མིན་གནང་མཁུན་གྱི་
མཁུན་པ་དང་། ཉམས་ལེན་པ། དཔུ་ཁྱིད་སོགས་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྤྱད་པའི་སྐབས་སུ། ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་
གིས་ཚོས་ཐོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་སྟེ། ཀུས་ཞབས་དང་ལྷན་པའི་ཐོག་ནས་བཟོ་སྤོང་སོགས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ...
གཉིས་ནས་སྤེལ་འདི་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁུན་དབང་དང་ཉམས་ལེན་པ། དེ་བཞིན་ལེགས་སྤྱད་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁུན་དབང་
དང་ཉམས་ལེན་པ། རྒྱ་ནག་དང་ཉི་འོང་། ཀོ་རི་ཡ། སེ་ཏེ་ནམ་སོགས་ཀྱི་ཚོས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཚོས་ཐོགས་དང་ངོ་ཤེས་
ཆགས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། མདོར་ན། འཛིན་ཉེན་འདིར་ཡོད་པའི་བྱི་ནང་གི་ཚོས་བརྒྱུད་ཐམས་ཅད་ནང་སུ་
ཚུན་མཚན་མཐུན་ཡོང་ཐབས་གནང་བར་མ་ཟད། ཚོས་དང་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་བར་ཀུན་ལ་ཚོས་ལུགས་སོ་སོའི་
ཁྱད་ཡོན་གསུངས་ཏེ་དེ་དག་ལ་དད་བ་བྱེད་མི་དགོས་ཀྱང་། ཀུས་ཞབས་བྱས་ན་ལེགས་པའི་དགོངས་ཚུལ་རྒྱ་མཚོན་
དང་བཅས་ཏེ་རྒྱ་ཁྲུང་ཏུ་གསུང་བ་འདི་ལྟ་བུ་ད་སུ་གང་དུ་འདྲེ་བྱུང་མེད།

སྤྱད་པའི་གསུམ་པ་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་ནི། སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་
འཕྲིན་ཚོགས་ཁང་གསར་པའི་སྤོང་འབྲེད་སྐབས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “བོད་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས། བོད་རང་གི་
ཚོས་དང་རིག་གཞུང་དང་། བོད་པའི་མི་རིགས་དང་ངོ་ཤོངས་རྣམས་ལ་མི་བརྒྱུད་བར་བྱེད་པ་སོགས་ལུགས་རྒྱུག་གིན་ཡོད།
དོན་གྱི་ངོས་ནས། བོད་ཀྱི་བསྐྱེད་སྤོང་སྤྱི་ལ་སུ་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར། བཅོན་བྱོལ་དུ་ཆེབས་སྤྱད་
བསྐྱེད་པའི་དམ་སྤོང་གི་བར་གྱི་མཚན་པ་ཐམས་ཅད་དངོས་བརྒྱུད་དང་བྱི་ནང་གསང་གསུམ་ཅེ་རིགས་ནས་བོད་
དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་སྤུ་མ་གྱུར་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པས། འདིར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའི་དང་བ་མ་སྤྱེས།
མདོར་བསྐྱས་ན། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 12 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དུ་བོད་མི་རྣམས་ལ།

ངོས་རང་ད་ཆ་ལོ་དུག་ཅུ་རེ་གཅིག་ལ་བསྐྱབས་པའི་དུས་ཡུན་འདིའི་རིང་ལ་མི་ཆེ་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བསྐྱེད་པར་
བསམ་སྤོང་ཞིག་བཏང་བ་ཡིན་ན། ཉ་ལམ་འགྲོད་པ་མེད་པ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། རང་ཉིད་འཛམ་གླིང་མི་མཚེད་འཛིག་
ཉེན་གྱི་ཁམས་འདིར་དུས་ཚོད་སྤྱིགས་མ་ལ་སྤྱེས་པའི་མི་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། རོས་གྱིས་མི་སྤྱད་པའི་ཡིན་ནའང་རིགས་

དང་རྩལ་ལ། ལམ་དང་ལུགས་སོལ། ཚོས་དང་མི་རིགས། ལོ་ས་མཚོ་དཔུགས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཀུན་ལ་མན་
པའི་བསམ་པའི་སློབ་པ་མན་བདེ་སྐྱབ་གང་སྐྱབ་འགྲོད་པ་མེད་པར་བྱས་ཡོད། དེ་དང་འབྲེལ་ནས་སོག་ཆགས་སློག་
སྐྱར་ཚུན་ཆད་ལ་ཡང་གཞོན་འཚོ་མེད་པར་མན་སེམས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཅེས་དང། སྤྱི་ལོ་ 2001 ལོར་ཨ་རིའི་བྱད་མེད་
སློབ་གྲགས་ཅན་ Oprah ཞེས་པས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ། སྐྱེ་ཆའི་ནང་སྐྱབས་འགྲོད་གནང་དགོས་པའི་དོན་ཅི་ཞིག་
ཡོད་མེད་སོགས་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “མ་ཤེས་པར་འབྱ་སྲིན་ཅམ་བསད་པ་ལྟ་བུའི་དོན་
ཀྱིན་ཚུང་དུ་ལས་གཞན་མེད།” ཅེས་དང། སྐྱབས་འགྲོད་གནང་དགོས་པའི་“དོན་ཀྱིན་ཆེན་པོ་གང་ཡང་མེད་ཚོད་ཡིན།”
ཞེས་བཀའ་སྐྱེལ་བ་ལས་ཀུན་ཤེས་རྩལ་སོ།།

གཞེངས་རྟགས་དང་དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་ ཕྱག་འཁྲུང།

འདིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཞི་བདེས་འཚོ་ཞིང་སྦྱོང་བར་བཞེད་པའི་ཕྱག་ལེན་དང་ལམ་སྟོན་སོགས་མད་དུ་བྱུང་
བའི་མཚན་འཛིན་དང། སྤྱི་འགོ་ཀུན་གྱི་བདེ་དོན་ཉལ་གཅིག་སྐྱབས་ལ་བརྟུགས་པའི་བྱམས་བཅེ། གཞོན་ལན་གཞོན་
པས་མི་འངལ་བར་གནས་ལུགས་དང་བཟོད་བསྐྱར་གྱིས་གདོང་ལེན་གནང་བའི་སྐྱབས་སྟོབས། ཕྱི་ནང་གི་ཤེས་པར་
བྱ་བ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཆེ་སྒ་ཀུན་ལ་གཏུགས་པ་མེད་པར་འཇུག་པའི་མཁུན་དཔྱོད་སོགས་སྤྱི་ལོ་གཞན་
ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་འཛིན་ལས་ཀྱིས་འདིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་དབང་ཅིག་ཅར་དུ་སྟོགས་པར་བརྟེན།
འཛམ་གླིང་ཤར་བུ་དང་སྤེ་ཚན་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་གཞེངས་བསྟོད་དང་ཆེ་མཚོང་ཚད་མེད་ཕྱལ།

དེ་ལ་སྤྱི་དོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་སྟོན་པ་སྤང་འདས་དུས་
ཆེན་མཚན་སྐོར་ཆིབས་སྐྱར་གནང་སྐབས། Banaras Hindu University ཞེས་པའི་གཙུག་ལག་སློབ་ཆེན་གྱིས་
རྒྱལ་བ་བཀྲ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་ལ་ཆེ་བསྟོད་ཕྱག་འཁྲུང་“Doctor of Letters”ཞེས་པ་རེ་ཕྱལ་བ་ནི་ཕྱག་འཁྲུང་འབྲུལ་
བཞེས་ཀྱི་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། ཕྱག་འཁྲུང་འདི་ལྟ་བུ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དུའང་འབྲུལ་སྟོལ་ཡོད། འདི་ལ་སློབ་གཉེར་དངོས་
ཀྱི་ལམ་ནས་ཐོབ་པ་དང། མཚན་རྗེས་ཅན་རྣམ་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ལ་ཆེ་བསྟོད་དུ་འབྲུལ་བ་སྟེ་རིགས་གཉིས་ཡོད།
མི་སྣ་གྲགས་ཅན་མཚན་རྗེས་ཅན་ལ་སྤེ་བ་ནི་“དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་ཕྱག་འཁྲུང་”དུ་གོ་དགོས།

མགོན་པོ་མཚོག་བཅོན་གྲོལ་དུ་ཕེབས་ནས་ཐོག་མར་སྤུལ་བའི་གཞུང་ལྟགས་ནི། ལྷོ་ལོ་ 1959 ལོར་ལྷོ་ལོ་
 ལེའི་ཕིན་(Philippines)ནས་སྤུལ་བའི་“Ramon Magsaysay Award”ཞེས་པའི་ལྟགས་མ་དེ་ཡིན།¹⁹¹ གཞུང་ས་
 ལྟགས་དེ་ལྷོ་ལོ་ལེའི་ཕིན་གྱི་སྲིད་འཛིན་འདས་པོ་ Ramon Magsaysay ཞེས་པའི་མཚོན་ཐོག་ནས་ལྷོ་ལོ་ 1957 ལྷོ་
 ལོ་ 4 ལོར་ཁོང་གི་མཚན་ཅན་དུ་བྱུང་བའི་མཚན་ཅན་གྱི་རྒྱུ་འབྲེངས་སྤྲད་མཚན་ཅན་རྣམས་སྡེ་ཆོན་དུ་བཞག་ཏུ་བཞག་ས་
 ཉེ་གསལ་གཏོང་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཏེ་དེས་བཤད་ན། དེ་ནི་ལོ་སྤུལ་ལྟགས་མ་(Nobel Prize)དང་མཚུངས་པའི་
 ་ཤར་སྤོགས་ཀྱི་གཞུང་ས་ལྟགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གྲགས། མགོན་པོ་མཚོག་གཞུང་ས་ལྟགས་འབྲུལ་བཞེས་སུ་
 ཆེབས་སྐྱུར་མ་བསྐྱུངས་པར་སྐྱེ་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་བཞེས།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས་གཞུང་ས་ལྟགས་མར་དུ་བཞེས་པའི་ཁོང་ནས་སྐྱེ་གྲགས་དང་དོན་སྦྱང་ཆེ་ཤོས་ནི། ལྷོ་
 ལོ་ 1989 ལྷོ་ལོ་ 12 ཆེས་ 10 ཉིན་སྤུལ་བའི་ལོ་སྤུལ་ཞི་བདེའི་གཞུང་ས་ལྟགས་“Nobel Peace Prize”ཞེས་པ་
 དང་། ལྷོ་ལོ་ 2007 ལྷོ་ལོ་ 10 ཆེས་ 17 ཉིན་སྤུལ་བའི་ཨ་རིའི་ཕྱོགས་ཚོགས་ཀྱི་གསེར་གྱི་ལྟགས་མ་“US
 Congressional Gold Medal” ཞེས་པ། ལྷོ་ལོ་ 2012 ལྷོ་ལོ་ 5 ཆེས་ 14 ཉིན་སྤུལ་བའི་“Templeton
 Prize”ཞེས་པའི་ལྟགས་མ་གསུམ་ཡིན། བསྐྱུས་ཉེ་བཞེད་ན།

1956 ལོར་ ༡།	1959 ལོར་ ༣།	1963 ལོར་ ༡།
1969 ལོར་ ༡།	1979 ལོར་ ༥།	1984 ལོར་ ༡།
1987 ལོར་ ༡།	1988 ལོར་ ༡།	1989 ལོར་ ༢།
1990 ལོར་ ༣།	1991 ལོར་ ༤།	1992 ལོར་ ༤།
1993 ལོར་ ༡།	1994 ལོར་ ༥།	1995 ལོར་ ༣།
1996 ལོར་ ༡།	1997 ལོར་ ༤།	1998 ལོར་ ༥།
1999 ལོར་ ༤།	2000 ལོར་ ༡།	2001 ལོར་ ༣།
2002 ལོར་ ༤།	2003 ལོར་ ༢།	2004 ལོར་ ༡༣།
2005 ལོར་ ༢།	2006 ལོར་ ༤།	2007 ལོར་ ༡།
2008 ལོར་ ༢།	2009 ལོར་ ༡༠།	2010 ལོར་ ༡༡།

¹⁹¹ Ramon Magsaysay Award Foundation ཞེས་པའི་འཛིན་ལྟགས་ www.rmaf.org.ph ཞེས་པར། ལྷོ་ལོ་ 1959 ལོར་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་
 ལྷོ་ལོ་མཚོག་དགུང་གཤམ་ཉེར་བཞེད་ཕེབས་སྐབས། ལྷོ་ལོ་ལྟགས་དུ་བྱུང་གི་སྡེ་ཆོན་ཁོངས་ནས་ལྟགས་མ་དེ་སྤུལ་ཞེས་གསལ་ལ། ལྟགས་མ་
 བཞེས་པར་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཚོག་དང་ཕྱག་རོགས་ཤིག་བཅས་ཕེབས་ཞེས་ཐོས།

2011 ལོར་ ༥།   2012 ལོར་ ༩།   2013 ལོར་ ༦།

2014 ལོར་ ༧།   2015 ལོར་རྒྱ་བ་ 3 ཆོས་ 25 བར་ ༩། བསྐྱེལ་ས་ ༡༥༧ ལྷོ་འདི་དག་ནི་ད་

ལྷོ་འདི་བར་དངོས་སུ་སྤུལ་ཟིན་པ་ཡིག་ཆ་དག་ན་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན་ལ།   མཛད་གྲེལ་གྱི་དབང་གིས་ཆིབས་སྐྱར་
གནང་ཁོམ་མ་གྲུང་བར་ངང་སྐྱུག་ཁུ་བཞིན་པའི་ཉམས་མ་དང་སྤྱུག་འཁྲེང་ཇི་སྟེད་ཅིག་ཕྱོགས་སོ་སོ་ན་ཡོད་པར་
མངོན་ནོ།།

ཉེད་གཉིས་པ། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་ རིམ་བར་སྤེལ།

འདིག་ཉེན་ཀུན་ཏུ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བའི་མཛད་ཆེན།

འཛམ་གླིང་སྤེང་ཆོས་དང་འདིག་ཉེན་གཉིས་སྤྱོད་པ་ནས་སྣོན་ཐུགས་ཅན་གྱི་དབུ་མེད་དུ་མ་གྱུར་ཡང་།
འདིག་ཉེན་སྤྱི་ལ་ཞལ་སྤྱོད་པ་ཉེ་ཐབས་ཚུལ་སྤྲོ་ཆོག་གིས་དངོས་སུ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བ་ནི་མགོན་པོ་མཚོག་ཅན་དུ་བྱས་
པ་ལོ་རྒྱུས་ཉིད་ལས་ར་འཕྲོད་ཐུབ། དེ་ཡང་ཆོས་སྤྱོད་པ་ནས་བཤད་ན། ཆོས་སྤྱོད་པ་གྱི་སྤོལ་སྤེལ་བའི་སྣོན་པ་ཆེན་པོ་
དུ་མ་གྱོན་ཡང་། ཐུན་མོང་སྤང་ཆོད་སྣང་ན། སྤྲོ་ཆོད་ནང་ཡུལ་ལུང་གི་བྲག་བར་རང་རང་གི་རྗེས་འཇུག་ཅན་གྱི་དོན་
མཛད་པ་ལས་འཛམ་གླིང་རྒྱ་ཁྲབ་ཏུ་གྱུར་བའི་ལོ་རྒྱུས་མེད། དེ་བཞིན་དུ་སྤྲོ་ཆོག་ལེགས་ལམ་དུ་འཕྲིད་པའི་དབུ་
མེད་སྣོན་ཐུགས་ཅན་འགའ་ཞིག་གྱུར་ཡང་། དེ་དག་གིས་ཀྱང་རང་ཉིད་འཚོ་ཞིང་གཞེས་པའི་ཆེ། ཡུལ་ལུང་གི་བྲག་བར་
དང་མི་རིགས་སྤྱོད་པ་དེ་བའི་དོན་བསྐྱབས་པ་ལས་རྒྱལ་ཡོངས་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་མེད། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སྣོན་ཆེན་
མཚོན་ན། ལོ་རྒྱུས་མཚོག་གི་ཀྱུས་བཀུར་གནང་སའི་སྤྱོད་པ་སྤེལ་བའི་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འཚོ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་ནས་
ཨ་སྤྱི་ཡི་ཀ་སྤྱོ་མའི་ཁུལ་དུ་ཐོབ་ཐང་དང་རྒྱ་གར་དུ་རང་བཅོན་ཚོད་ལེན་གནང་བ་དང་།   སྤྱི་ལོ་ལོ་ཐེང་ཁོའི་འཛིང་
(Martin Luther King)གིས་ཨ་འཛི་མི་རིགས་ནག་པོའི་ཐོབ་ཐང་། ལེལ་སོན་སྤྱོད་ཆེ་ལ་(Nelson Mandela)ཡིས་
ཨ་སྤྱི་ཡི་ཀ་སྤྱོ་མའི་མི་རིགས་ནག་པོའི་རང་དབང་ཐོབ་ཐང་། ལུམ་ཨུའུ་སུ་སྤྱོད་ཀྱི་(Aung San Suu Kyi)ཡིས་
འབར་མའི་དམངས་གཙོ་ཚོད་ལེན་གནང་བ་ཅན་ལས་སྤྱོད་པོར་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་པ་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་མཚུངས་
བར་ཆོས་དད་ཡོད་མེད་དང་། ཤེས་ཡོན་པའི་སྤེལ་སྤྲོ་ཆོག་ས། མིན་དོན་བ་དང་ཆོད་པ། དབུལ་པོ་དང་སྤྱོད་པ་བདག་
སོགས་མདོར་ན། ཤེས་ཀུན་སོགས་མི་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་རྒྱལ་མཚོན་མེད་པར་སྤྱོད་པོ་དྲག་ཞན་བར་མ་ཐམས་
ཅད་འཚོ་མེད་ཞི་བའི་གནས་སུ་འཕྲིད་པའི་སྤྱོད་པ་ལས་གནང་ཐུབ་མེད། དེ་སྣང་ན། མགོན་པོ་མཚོག་གིས་འཛམ་
གླིང་རྒྱ་ཁྲབ་ཏུ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བར་མཛད་པ་འདི་མཛད་ཆེན་དང་པོར་བགྲངས།

མཛད་ཆེན་འདི་ཉིད་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ཚུལ་གཙོ་པོ་ནི། གཞན་དོན་ཁུར་དུ་ལེན་པའི་སྤྱི་སེམས་དང་བྱམས་
བརྟེན་སོགས་ནང་གི་ཡོན་ཏན། ཆོས་དང་མ་འཕྲེལ་བའི་སྤྱོད་པ་བཟང་སྤྱོད། འཚོ་བ་མེད་པའི་ལས་སྤྱོད་ཚུལ། ཆོས་
སྤྱོད་པ་མཐུན་སྤྱོད། ལོ་རྒྱུས་མཚོན་འགོག་སྤྱོད། རྒྱལ་བ་ཐེང་འདོན། ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་སོགས་ཀྱི་དགོ་མཚོན་རྒྱ་ཁྲབ་
ཏུ་གསུངས་ཤིང་ལག་ལེན་དངོས་ལ་མིན་པར་མཛད་པ་དེ་ཡིན། དེ་དག་ཀུན་འདིག་ཉེན་ཞི་བའི་བསྐྱུར་བའི་སྤྱོད་དེ།
དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྤྱོད་བསྐྱུངས་པ་ནས་མཛད་ཆེན་འདིའི་སྤེང་དགོངས་བཞེས་གནང་མགོ་

བརྟུགས་ཡོད།   དེ་ནི་བོད་དུ་ཐུགས་བསྐྱེད་གཉེས་པ་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་སྐབས་སུ་ལུང་འདྲེན་ཞུས་པ་ལས་
ཤེས་ཀྱིས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1963 ལྷ་བ་ 10 ཚེས་ 13 ཉིན་སིམ་ལའི་དུ་གསོ་ཁང་དུ་བོད་སྐད་ཀྱི་ཞུས་པ་ལ།

བོད་སྐད་ཀྱི་ཚུང་འདི་ཞུས་པ་རང་གི་པ་མེས་ཀྱི་ཚོས་དང་གཤེས་ལུགས་བཟང་པོ་ཞུས་པ་དང་། དེར་དུས་རིག་གསར་གྱི་
ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤོག་ཟུང་ལྡན་དུ་བྱས་ནས། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འཛིན་ཉེན་གྱི་དགུང་མཁར་མི་རིགས་གཞན་དང་
འདྲ་མཉམ་ཅི་བདེར་འཕུར་སྐྱོད་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་དང་། རང་ལུལ་བདེ་སྐྱིད་དུ་སྐྱོད་པའི་ཞབས་

འདེགས་རྒྱུ་ལོ་ཆེ་སྦྱུང་མཁའ་ཉལ་སྐྱབ་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། འདི་ལས་ཀྱང་སྐབས་དེ་ཤིང་ནས་མང་
དུ་བྱུང་བའི་མཚན་ཆེན་དངོས་སུ་དབུ་འཇུགས་བསྐྱེད་པ་ཞེས། <<ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་རྣམས་མའི་ཕྱོགས་
སུ་སྐྱོད་ཐབས། >>ཞེས་པ་ལས། “འཛམ་གླིང་གི་ཚོས་ལུགས་དང་བྱུང་མཐའ་ཁག་གི་བར་དུ་ཕན་ཚུན་ལ་རྒྱས་ཡོད་དང་
མཐུན་ལས་བྱེད་པ་ནི། མིང་དོན་མཚུངས་པའི་འཛིན་ཉེན་ཞི་བདེ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་སྡོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱན་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་
གསུངས། བཀའ་སློབ་སྦྱང་གི་ལོར་བྱུང།

དོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་དོ་མ་ནི། མཚོན་ཆའི་རིགས་མཐའ་དག་ཉུང་འཕྲི་བྱ་རྒྱ་ནས་མགོ་བརྟུགས་ཏེ། མཐར་མཚོན་ཆ་
མེད་པའི་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་འཇུགས་རྒྱུའི་རེ་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་མཚོན་ཆ་ཚོད་ལྟ་བུར་
པ་ནི་ཐབས་སྐབས་དང་སློབ་པའི་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། དོས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་གི་སྐབས་བསྐྱེད་ཀྱི་
འཕུང་ཅ་རྒྱལ་མཚོན་ཆ་ཚོད་ལྟའི་རིགས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དོ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ... རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོན་
མཚོན་ཆ་མཐའ་དག་མེད་པར་བཅོས་ཏེ། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཚོས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཚོད་ལྟ་དང་ཉར་འཛོག་བྱས་ན་མི་འགྲིག་
ཅེས་བཤད་ན། དེ་ནི་ཡང་དག་པ་དང་། འགྲོ་བའི་བདེ་སྐྱིད་དང་ཞི་བདེའི་གཞི་ཅ་ཞིག་ཡིན་པས། དེ་ལ་དགའ་བསུ་དང་
རྒྱལ་སྐྱོར་མི་བྱེད་ན་སུ་ལ་བྱེད། དམག་འཇུག་ལ་བརྟེན་ནས་དམག་འཇུག་བཀག་འགོག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལྟར། རྒྱལ་
མཚོན་ཆ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་མཚོན་ཆ་མེད་པར་བཅོས་པའི་ཐབས་ལས་གསར་པ་ཡོང་མི་སྲིད་པ་མིན། དེ་ཡོང་
དང་མི་ཡོང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་མེད་རྒྱུ་ཞིང་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་སློབ་གོས་དང་། གཞན་ཕན་གྱི་བསམ་པ། སྦྱང་སྦྱོབས། རྩོན་
ཡོངས་ཀྱི་གོ་རྟོགས། ལུགས་རྒྱང་རིང་བའི་བསམ་སློབ། ཁ་ཞེ་གཉེས་མེད་ཀྱི་འབད་བརྩོན་བཅས་ལ་རག་ལས་ཡོད། ཅེས་

གསུངས། དེ་ལྟར་འཛིན་ཉེན་ཉིམ་པོ་ཞི་བདེར་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་སུ་ཚོགས་བསྐྱེད་པར་མཚན། མདོར་ན། ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ཚོས་རྒྱལ་མཚོན་པོ་རང་གིས་ཐུགས་ཉམས་སུ་བསྐྱེད་ཞིང་། གཞན་ལ་རྒྱལ་མཚོན་པོ་བཞིན་སྡོན་པའི་བཤེས་གཉེན་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། ཅི་མཚན་ཐམས་ཅད་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཞི་བདེ་མར་ཟད། ཁམས་གསུམ་གྱི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་
པའི་ཕན་བདེ་སྦྱུང་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པར་གཤོན་མི་བྱ་སྟེ། རི་སྲིད་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་། །གང་དུ་མ་གྲོལ་
དེ་སྲིད་དུ། །དེ་སྲིད་སྐྱོད་པའི་ལོ། །བྱང་རྒྱལ་ཐོབ་ཀྱང་གནས་གྱུར་ཅིག །ཅེས་སོགས་ཡང་ཡང་ལུང་འདྲེན་གྱིས་
གཞན་དོན་སྲིད་མཐའི་བར་དུ་སྐྱོད་པའི་ལུགས་སྡོན་དང་། གཞན་རྣམས་ཀྱང་རྒྱལ་དེ་ཉིད་ལ་འགོད་པའི་མཚན་པ་ལྟར་
བཞེས་པ་སོགས་ལས་ཚོགས་མེད་དུ་ཤེས་ཀྱིས།

ཚོས་ལུགས་རྣམས་ཅད་གསོ་བར་མཛད་པའི་ མཛད་ཆེན།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཉམས་གསོ་དང་དར་རྒྱས་ཡོང་བ་ལ་མཛད་པ་སྣ་ཚོགས་བསྐྱེད་པའི་ཚོས་ལ་རིམ་
 བ་གསུམ་དུ་སྤྱེ་ཚོག་སྟེ། དང་པོ་ནི། བོད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱད་ཆེ་པ་རྣམས་ཏེ་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རྩོམ་བོན་དང་བཅས་པ།
 གཉིས་པ་ནི། བར་པའི་བསྟན་པ་སྟེ་པ་ལི་དང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཚོས་བརྒྱད་རྣམས་ཡིན། གསུམ་པ་ནི། འཛམ་གླིང་གི་
 ཚོས་ལུགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཡིན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བོད་བརྒྱད་བར་བསྟན་ཅམ་མ་ཡིན་པར་འཛམ་གླིང་གི་ཚོས་
 ལུགས་ཆེན་པོ་ཀུན་གྱི་རང་རང་གི་བྱུང་ཚོས་དང་། དགོས་མཁོ། སན་རུས་བཅས་རི་བཞིན་གཟེགས་ཏེ་རྣམས་ཅད་
 ཉམས་སྦྱང་ལས་སྦྱོར་བར་མཛད་པ་འདི་སྣོ་ཡུལ་དུ་མི་ཤོང་བ་ལྟ་བུར་སྦྱང་ན། དེ་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་སྣོ་སྦྱོར་ཅམ་ལས་
 གཞན་ཅང་མིན། དེ་ལྟར་མཛད་པའི་རྩ་བ་ནི། ཚོས་བརྒྱད་ཀྱི་བྲག་པ་ཞིག་གི་རྗེས་འབྲང་ཅམ་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་པར་
 འགོ་བ་ཀུན་གྱི་སན་བདེ་སྦྱོར་བར་བཞེད་པའི་ལུགས་བསྐྱེད་ལ་ལྷན་ཡོད། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ངོས་ཀྱིས་
 རྟུང་བྱ། ཚོས་ལུགས་ལ་འགོ་བ་མིའི་སེམས་ཁམས་གསོ་བའི་སྣོ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འཛོག་གིན་ཡོད། གང་ཟག་གྱེ་བྲག་པ་དང་
 གནས་སྦྱངས་ཡན་གང་པ་ཞིག་ལ་རན་མིན་དང་དེའི་བཀོལ་སྦྱོར་ལ་མ་སྟོས་པར་སྦྱོར་རང་ངོས་ནས་དེའི་སན་རུས་བཤད་མི་
 ལུགས་སྦྱོར་གྱི་བྲག་ཆ་ཅམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱོར་འདི་དང་དེ་བཟང་ཞེས་བཤད་ན། དེ་ནི་རྒྱ་མཚོན་ལྡན་པ་ཞིག་ཏུ་མི་འགྱུར། ...
 ཚོས་ལུགས་རྣམས་ཀྱང་དེ་མཚུངས་ཡིན། གང་ཟག་གྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཚོས་ལུགས་འདི་སན་རུས་ཆེ་ཤོས་དེད་ཅེས་བཛྲ་
 ལུགས་ཀྱང་། ལྟ་བུ་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ལ་དགག་སྦྱོར་བྱས་ཏེ་ཚོས་ལུགས་འདི་ནི་གཞན་ཀུན་ལས་བཟང་ཞེས་བཤད་ན་དེར་
 སན་ཐོགས་ཅི་ཡང་མེད།”¹⁹² ཅེས་དང་། “ཚོས་ལུགས་བྱུང་མཐའ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འདས་པའི་དུས་སུ་མི་ས་ལ་མང་པོ་
 བྱམས་པ་དང་སྦྱིང་རྗེའི་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་ཞབས་འདེགས་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པ་ཡོད་ལ། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པའི་དུས་སུ་འདྲེ་
 ལྟར་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས་ལ། “འཛམ་གླིང་གི་ཚོས་ལུགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས།
 བྱམས་པ་དང་སྦྱིང་རྗེ། བཟོད་པ། གུ་ཡངས། དམན་ས་འཛིན་པ་སོགས་གསུང་ཞིང་། ཚོས་བརྒྱད་དེ་དག་ཀུན་ལ་སྦྱེ་བོ་སོ་
 སོའི་རྒྱུད་ལ་བྱམས་པ་སོགས་སྦྱེད་པའི་རུས་པ་ལྡན།” ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་བྲན་པའི་ཡུལ་དུ་བཞག་ན། མགོན་པོ་
 མཚོག་གི་མཛད་པ་འདི་ཤེས་རུས་ལ། གནད་འགག་སྦྱོར་སོ། “དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ། སེམས་ཅན་ལ་ཁམས་
 དང་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པར་བརྟེན། ཚོས་ལུགས་གཅིག་གིས་དེ་དག་གི་རེ་བ་སྦྱོང་བྱས་མེད། དེར་བརྟེན། ཚོས་

¹⁹² ལུང་ཚོན་གཉིས་ཀ་ ETHICS FOR THE NEW MILLENNIUM ཞེས་པར་གསལ།

ལུགས་སྐྱོ་ཚོགས་པའི་¹⁹³སྐོ་ནས་སོ་སོའི་ཁམས་དང་མོས་པར་བསྟུན་ཏེ་ཕན་ཚུན་གྲེད་ཐུབ་པ་འདི་འགྲིག་པ་ཞིག་རེད།
དཔེར་ན། ཁ་ཟས་སྐྱོ་ཚོགས་ཡོད་པའི་ཟ་ཁང་དུ་མི་རྣམས་རང་རང་གི་འདོད་པ་ལྟར་ཁ་ཟས་གདམ་ག་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཡོད།
གལ་ཏེ་ཁ་ཟས་སྐྱོ་རེ་ལས་མེད་པའི་ཟ་ཁང་ཞིག་ཡིན་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་ཁམས་ལ་འཕྲོད་མིན་དང་། དགའ་མོས་ཡོད་མིན་
ལ་མ་ལྟོས་པར་དེ་ག་རང་ཟ་བཅས། ཡང་ན། ལྟོགས་ཏེ་སྲོད་པ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད།¹⁹⁴ ཅེས་བཀའ་སླུབ་བ་འདི་ཡིན།

བྱུང་སྐྱོགས་སུ་ཚོན་རིག་དང་དེའི་ལྟ་བུ་དར་བྱུང་བྱུང་བ་དང་བསྟུན་ནས་ཚོས་ལུགས་རྣམས་ཉམས་སྲུང་དུ་
འགོ་བའི་མགོ་བརྟུགས། དེ་ཡང་ཉམས་པའི་ཚུལ་ལོ། ཁ་གཏད་དམ་སྲུང་རྒྱལ་འཛིན་མཁན་མང་དུ་གྱུར་བ་དང་། རྗེས་
འདྲུག་ཉུང་དུ་སྒྱེན་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཐེལ་ལུགས་དང་རིན་ཐང་ཉམས་ཤིང་། ལུགས་རྒྱེན་ཚུང་
བར་གྱུར་བ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཤིལ་པོར་ཚོན་རིག་གི་དབང་སྲུང་ཐེབས་པ་བཅས་རེད། ཚོས་ལུགས་དེ་དག་སྲུང་གསོ་
དགོས་ན། སྤྱི་ཚོགས་ཤིལ་པོའི་ནང་དེ་དག་གི་རིན་ཐང་སྲུང་གསོ་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཚོན་རིག་སོགས་སྡེ་ཁག་གཞན་
དང་མཉམ་གཞན་མཉམ་གཤིབ་ཡོང་ཐབས་ལ་འབད་དགོས་པ་དེ་རེད། སྤྱི་ཚོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཚོག་ནས། བྱམས་བརྟེན་དང་བཟོད་བསྟན། དཀྱིལ་ཡངས་སོགས་ཀྱིས་སོངས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་གསར་པའི་གནས་
བབ་དང་བསྟུན་ཏེ། ཚད་པ་སློང་བའི་གཞིགས་ཚུལ་གཙོ་འདོན་གནང་སྟེ། བྱམས་བརྟེན་སོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་
དགོ་མཚན་གསུངས་ཤིང་། ཚོས་ལུགས་ཚོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱུང་དེ་དག་ལས་མ་འདས་པའི་ཚུལ་ལོ་རྒྱས་དང་
ལག་ལེན། རྒྱ་མཚན་སོགས་དང་སྲུང་ཏེ་ཚོས་ལུགས་རྣམས་ལ་ཆེ་བསྟོད་དང་བརྟེན་འདོག་ཆེས་ཆེར་གནང་བར་མ་
ཟད། ཚོས་ལུགས་མི་སྣ་དག་དང་སྐྱེད་དུ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཕན་བདེ་མང་དུ་སྐྱབ་པའི་མཚན་པ་ལྟར་བཞེས། ཚོས་པ་
རྣམས་ལ་ཡང་། ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་གང་ལ་དད་བ་བྱེད་པའི་ཚོས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱུ་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་སྐྱབ་དགོས་

¹⁹³ འདིར་ཚོས་ལུགས་སྐྱོ་ཚོགས་པ་ཞེས་པ་ནི། “Religious Pluralism” ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་སྟེང་ pluralism དང་
monism ཞེས་ཚོས་སྲིད་དང་མི་རིགས། རིག་གཞུང་དང་སྐད་ཡིག་སོགས་སྡེ་ཁག་ཆེན་པོའི་རིགས་ཐབས་ཅད་ལ་སྤྱོགས་པའི་ལྟ་བུ་འགལ་རྒྱུ་
ཅན་གཉིས་སྲར་ནས་བྱུང་ཡོད། pluralism ཞེས་པ་སྐྱོ་ཚོགས་པའམ་དུ་མ་ཅན་དང་། monism ཞེས་པར་གཅིག་སུ་བ་སྟེ། དུ་མ་ཅན་གྱི་ལྟ་བུས།
སྡེ་ཁག་མི་འདྲ་བ་རྣམས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དཔལ་དང་ཁྱད་ཚོས་སུ་འདོད་ཅིང་། དེ་དག་འཆམ་མཐུན་མཉམ་གཞན་གྱི་སྐོ་ནས་འགོ་བའི་རིགས་ཀྱི་
དགོས་མཁོ་སློང་དགོས་པར་འདོད། གཅིག་སུ་བའི་ལྟ་བུ་ཅན་གྱིས། ཚོས་གཅིག་དང་དགོན་མཚོག་གཅིག་ཤིགས་པ་གཅིག་དང་བདེན་པ་
གཅིག་ཤིག་ལུགས་གཅིག་དང་སྲིད་གཅིག་ཤིག་སྐད་ཡིག་གཅིག་དང་རིག་གཞུང་གཅིག་སོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འོག་ཐལ་སྟོད་དང་བཅན་འཛུལ། དག་
གཞོན་དང་དབང་ཆ་གཅིག་འདྲིན། ལྟོགས་རིས་དང་འཐེན་འཁྲེད། གཏོར་བཤིག་སོགས་བྱས་ཏེ་རང་དང་རང་གི་སྡེར་གཏོགས་ཅམ་ཞིག་གི་
དགོས་མཁོ་སྤྱོགས་རེ་བ་ཅམ་ལས་གཞན་མི་སྐྱབ། འདི་གཉིས་ཀྱི་དཔེ་མཚན་ཡག་ཤོས་ལོ། འདྲ་སྤྱོགས་སུ་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ཡིན་ལ། འཛམ་
གླིང་སྤྱི་ལ་མཚོན་ན། ཨ་རི་དང་རྒྱ་ནག་གཉིས་ཡིན། སྲར་ཚོལ་གསུམ་སྐད་ཡིག་གཅིག་གྱུར་ཐད་བརྟེན་གྱི་མང་དུ་བྱས་པའི་བོད་མི་པལ་མོ་ཆེས་
ལྟ་བུ་འདི་གཉིས་ཀྱི་གནད་རྟོགས་མེད།

¹⁹⁴ བཀའ་སློབ་སྟེང་གི་ཚོར་བུ་ལས་ཤངས།

བ་དང་། མང་ཚོགས་ཚོར། “ཚོས་ལུགས་དེ་དང་དེར་དང་བ་བྱེད་མི་དགོས་ཀྱང་། གུས་ཞབས་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས།”
ཞེས་ཡང་ཡང་གདམས་བ་སོགས་ཀྱིས་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་ཉམས་གསོ་གཉིས་ཀར་པན་རྒྱབ་ས་སློབ་ན་མེད་
བ་ཐོན་ཡོད། དེ་ལྟར་ཚོས་ལུགས་ཁག་གི་ཆེ་མཐོང་དང་སློབ་ས་བ། པན་ཚུན་བར་གྱི་མཐུན་སྦྲིལ་གོང་དུ་སླེལ་ཏེ་
ཉམས་བ་སློབ་གསོ་གནང་བའི་མཛད་བ་འདི་ལྟ་བུ་འཛུམ་སྲིང་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྲུང་ཀྱང་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་མ་གནང་བའི་
མཛད་ཆེན་མང་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། ཚོས་ལུགས་ཆེན་པོ་ཁག་ཉམས་གསོ་མཛད་པའི་ཐབས་ཚུལ་མང་དུ་བྱུང་བ་
ཞིག་ནི། “དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་འགོ་སྟོན་དུ། ཚན་རིག་དང་རྒྱུས་ཀྱིས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་དང་སེམས་ལ་ལུགས་རྒྱུན་ཐེབས་
རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་བྱུང་ཡང་། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་བའི་འགོ་སྟོན་འདིར་ནི་ཞི་དུལ་གྱི་སྟོན་བ་སྦྱི་དང་། ལྷག་པར་
སེམས་ཁམས་དང་ལྟ་བུ་གི་རྣམ་གཞག་ཡོད་པའི་གནད་པོའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་ལ་དེ་བས་དོ་སྣང་བྱེད་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་
ཡོད།”¹⁹⁵ ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་ཚོས་དང་ཚན་རིག་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གནང་བའི་མཛད་ཆེན་དེ་ཡིན།

ནང་པའི་བསྟན་བ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་སློང་ན། སྦྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 9 ཉིན་ཚོས་
བརྒྱུད་སློབ་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ཆེན་དང་པོའི་སྐབས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

རང་རེ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་བའི་གནས་ཚད་ལོ་ལྷ་བརྒྱུ་བ་སྐབས་བརྒྱ་གསུངས་བ་རྫོགས་པའི་དུས་མིན་ཞིང་། འཕམ་རྩ་
ལའི་དམག་སོགས་འབྱུང་བ་དང་། འཛུམ་སྲིང་སྐྱོར་འགྲུར་བའི་དུས་དེ་ཡང་མིན། ལུང་བསྟན་ཡོད་ཆད་ལ་ཆ་འཛོག་
འཕེར་མིན་མ་ངེས་ཀྱང་། མང་པོ་ཞིག་ལ་བརྟུག་དབྱེད་ལུན་དུ་བྱས་ཏེ་ཅེ་མཐུན་འགྲུར་མེད་བྱུང་ཅ་ན་ཆ་འཛོག་འཕེར་བ་
ཡོད་པ་རེད། ངོས་རང་ལོ་དེ་ཅམ་རྣམས་པོ་མིན་ཡང་། ད་པན་རང་གི་ཉམས་སྲོང་ཁག་ལ་གཞིགས་དུས། ཐེངས་གཅིག་
ཅམ་མིན་པར་ཆ་འཛོག་འཕེར་བ་རི་སྟེན་བྱུང་། གནས་ལུགས་དེ་ལྟ་བུར་གཞིགས་ན། ད་ལྟའི་གོང་ཆག་འདི་བསྟན་བའི་
འཕེལ་འགྲིབ་བར་གྱི་ཁྲག་ཏུ་བསྐྱེད་ས་བ་ལས། ཅ་སྟོངས་སུ་འགྲོ་བའི་དུས་མིན་བ་གསལ་པོ་རེད། རྒྱ་མཚན་དེ་
དག་གཞིར་བཞག་ནས་བདེན་བ་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཚོག་བ་དང་། དེ་ཡང་རེ་སྟོང་མིན་པར་དོན་འཁེལ་
ཡོང་རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཚོག་བ་ཡིན་པས། ཚང་མ་སྐྱོ་ཞུས་ནས་མ་བསྐྱད་པར་དུས་ཀྱི་འགྲུར་བའི་གནས་ཚུལ་དང་
བསྟན་ནས་ཐབས་ཤེས་འབད་ཚོལ་བྱེད་དགོས། ... སྦྱིར་ན་སྦྱི་དངོས་པོའི་ཡར་རྒྱས་དང་ནང་བསམ་སློབ་ཡར་རྒྱས་
གཉིས་ལས། ནང་བསམ་སློབ་ཡར་རྒྱས་གལ་ཆེ་ཡང་། དེ་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་འགྲུབ་ཐབས་བྱ་དགོས། དེ་ལ་དཀའ་ངལ་
ཆེན་པོ་ཡོང་ངེས་ཀྱང་། ཟུང་འབྲེལ་འབྱུང་མི་སྲིད་བ་མིན། ར་རང་ཚོས་འབད་བ་ཆེན་པོ་དང་། བསམ་སྟོར་མ་འཁུལ་
བའི་ཐབས་སྟོ་སྟོ་ཚོགས་པས་འབད་སྐབས་བྱེད་དགོས།¹⁹⁶ ཞེས་སོགས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱོགས་

ཡོངས་ནས་དར་སླེལ་གནང་དགོས་བ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སླུལ། དེ་ཡང་ནང་པའི་བསྟན་བ་ཉམས་གསོ་
མཛད་པའི་ས་ཁུལ་གྱི་ཆ་ནས་བཤའ་ན། ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཚོས་བརྒྱུད་དང་སྦྱི་ཡིའི་ཚོས་བརྒྱུད་དང་བའི་གནས་ཐམས་

¹⁹⁵ ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སླུལ་བའི་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་བུ་གི་རྣམ་གཞག་ཀྱི་སྟོན་སྟེང་ལས་བྱངས།

¹⁹⁶ ཚོས་ཚོགས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྟོན་དེ་བ་སྟེང་དང་པོ་ལས་བྱངས།

ཅད་ཡིན་ལ། ཉམས་གསོ་མཚན་པའི་ཚུལ་གཙོ་བོ་ནི། ཚོས་ལྷགས་རིས་མཚན་གྱི་མཚན་བཟང་བདག་གིར་བཞེས་ཏེ།
སྲར་གྱི་སྲོལ་དུ་གྲགས་པ་དང་ཚོས་གྱི་དོན་དུ་འགྱུར་དཀའ་བའི་ལག་ལེན། ལྷན་འབྲམས་སུ་སོང་བའི་འཁྲུལ་བ་ཐེང་
འདོན།¹⁹⁷ ཐོས་དོན་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་ཞིབ་འབྲེལ། ཚོས་ཚུལ་དོ་མའི་གནད་དང་དངོས་ཡོད་གྱི་དོན་གཉིས་སྲུང་ཏེ་
དོ་སྲོད། ཚོས་བརྒྱད་ནང་ལུལ་བཞེས་དང་སྲུངས་ཤད། སྡེ་ཚན་མི་འབྲ་བའི་ཚན་རིག་གི་རྙེད་དོན་དང་ཚོས་གྱི་
བསྟན་དོན་རྒྱུད་སྡེལ་སོགས་མཛོད་ན། བཤད་སྐབ་གཉིས་སམ་གོ་རྟོགས་དང་ལག་ལེན་གཉིས་གྱི་སྐོ་ནས་ཚོས་སམ་
བསྟན་པ་འདྲིན་སྐོར་དགོས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་དང་ལམ་སྟོན་གནད་ཞིང། ཚོས་ཚུལ་རྣམས་གྱི་ཟབ་ཁྱད་དང་རང་རང་གི་
ཕུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དོན་རྣམས་ཐབས་སྐྱོ་ཚོགས་གྱིས་ར་སྐོད་མཚན་དེ། རྗེས་འཇུག་རྣམས་ལ་གོ་རྟོགས་དང་
སྐོབས་པ་སྐྱོན་ཞིང་དང་བ་བསྐྱེད། ཚོས་བཤད་དང་འཆད་ཁྲིད་ལྷན་མ་ཆད་པར་གནད། གང་ལ་ཅི་དགོས་གྱི་རྒྱབ་
སྐོར་དང་མཐུན་སྐྱོན་སྐོར་བར་མཚན་པ་སོགས་མཐའ་ཡས།

པོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་ཉམས་གསོ་མཚན་པའི་ཚུལ་ལ།   འཆད་ཉན་གྱི་སྡེ་སྲར་གསོ་མཚན་པ་སོགས་ནི་
ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་བས་འདྲིར་བསྐྱར་རྫོས་བྱ་དགོས་དོན་མེད་མོད། བསྟན་ལྷན་དུ་མ་སྲར་གསོ་མཚན་པའི་ཚུལ་
ལ། དེ་ཡང་སྐྱི་ལོ་ 1973 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 10 ཉིན་དོར་གདན་མཚན་རྙེན་ཆེན་མོའི་གཙུང་ཁབ་གི་རྟོན་པ་ཐུབ་པའི་
དབང་པོའི་སྐྱེ་མའུལ་དུ་ཡོངས་འདྲིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་བྱང་རྒྱུ་གཞུང་ལམ་གྱི་སྡེར་ནས་བྱང་སྡོམ་འབོགས་
པའི་ལྷན་སྲར་གསོ་མཚན། དེའི་ཚུལ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཡོངས་འདྲིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ།

རྒྱད་སྡེ་བཞིའི་དབང་གི་སྐྱབས་ལྷན་བྱང་སྡོམ་ལེན་པའི་ཚུལ་གཅིག་དང་། ཡང་སྐྱོད་འཇུག་ལས། རི་ལྷར་སྟོན་གྱི་བདེ་
གཤེགས་གྱིས། །ཞེས་སོགས་གྱི་ཆེག་དང་འབྲེལ་བའི་སྐོ་ནས་སྟོན་འཇུག་ཅིག་ཅར་དུ་ལེན་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐྱོད་བྱེད་
སྲོལ་བཅས་ཀྱང་མཚུས་མོད། ཅིག་ཅར་དུ་ལེན་པ་ཞེས་པའི་ཆེག་དེར་དབྱེད་དགོས་པ་ཞིག་སྐྱབས་པར་མ་ཟད། རྗེ་བདག་
ཉིད་ཆེན་པོའི་ལམ་རིམ་ཆེ་འབྲིང་གཉིས་ཀར་སྟོན་སེམས་ཚོ་གས་བརྒྱུད་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། བྱང་སྡོམ་ལེན་
པའི་ཚུལ་བྱང་སའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེའུའི་རྣམ་བཤད་བྱང་རྒྱུ་གཞུང་ལམ་དུ་ཞལ་འཕངས་གནད་བ་ལྟར། ཚོ་ག་དེའི་སྡེར་
ནས་བྱང་སྡོམ་འདྲིན་ཅིང་འབོགས་པའི་ལྷན་ལྷན་སྐྱོ་ལོའི་དོ་རྗེ་སོགས་གྱི་སྐྱེ་དུས་བར་བཞུགས་ཀྱང་། བར་ལམ་
དབྱུས་གཙུང་ལུལ་དུ་དེ་ཅམ་གྲགས་མི་ཆེ་བར་བརྟེན་ཤུག་ལེན་ཉམས་པ་སྲར་གསོ་བའི་ཆེད། ཁོ་བོས་རྟ་ས་ནས་བྱང་

¹⁹⁷ ལམོང་ས་མཚོག་ནས། “བཞེས་བྱང་འཇུག་དོན་ལ་དོ་སྲོད་པས། ཞེས་པར་བདུན་ཆེགས་བཞེས་བྱང་འཇུག་ཏུ་དོ་སྲོད་བྱེད་ཚུལ་བཤད་པ་
དང་། འདུལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིང་པོར། རབ་བྱང་སྡོམ་པ་ཐམ་ལ། ཞེས་པ་ལ། དགོ་སྐོར་ཐེངས་ལྷ་བསྐྱར་སྐྱབ་ཆོག་པར་འབྲེལ་བཤད་བྱས་ཆོད་
འདུག། དེ་དག་ལ་ང་ཚོས་བསྟན་ན་དགོད་སྡོ་པོ་ལྟ་བུ་ཡོད་ཀྱང་། ཞེས་ཏུ་བསམས་ན་སྟོན་དཔོན་དབྱིག་གཉིན་གྱིས་གསུངས་པ་དེ་རང་ཡིན།
སྟོན་པ་འདྲིག་རྟེན་མིག་ནི་ལྷན་གྱི་ཅིང་། །དབང་གྱུར་སྐྱོ་པོ་སལ་ཆེར་ཟད་བ་ན། །དེ་ཉིད་མ་མཚོང་རང་དགར་གྱུར་པ་ཡི། །རན་རྟོག་རྣམས་གྱིས་
བསྟན་པ་འདྲི་དགུགས་སོ། །ཞེས་དང་། དེའི་རྗེས་སུ། ཐར་པ་འདོད་པ་དག་གིས་བག་ཡོད་གྱིས། ཞེས་ཏུ་ཐུག་ནས་གསུང་འོར་བ་དེ་དོ་མ་རེད།”
ཅེས་ 1964 ལོར་བཀའ་སྐྱེལ། མང་ཆོགས་ལ་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སྐོབ་དེབ་དང་པོ་ན་གསལ། འདི་ལྟ་བུ་གཞན་ཡང་མང་།

རྒྱལ་གཞུང་ལམ་གྱི་བྱུང་དཔེ་ཞིག་འབྲུལ་ལམ་ལྷན་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དེའི་ཐོག་ནས་སྡོམ་རྒྱན་ཞིག་བསྐྱེད་འགོ་བཙུག་
ལྷན་པ་ལྟར་དབྱེས་བཅེ་ཆེན་པོའི་སྡོམ་ལམ་གྱིས་བཞེས། མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སྐྱེ་ལ་མ་ཉེད་ན། ཉེན་གྱི་བྱུང་
ནས་བྱུང་སྡོམ་སྐྱེས་ལ་སྐྱེ་བར་གཞུང་ལུགས་ཆད་ལྡན་དུ་མའི་དགོངས་པ་བཞིན། སྤྱི་ཆེས་བཅུ་ཉེན་སྡོམ་དུ་ཡོངས་
འཛིན་རྗེ་རྗེ་འཆང་རང་ཉིད་གྱིས་མཚན་ཉེན་ཆེན་མོའི་གཙང་ཁང་དུ་སྐབ་དབང་རིན་པོ་ཆའི་མཛུན་ནས་སྡོམ་བཞེས་
གནང། དེ་ནས་ཁོ་ལོ་དང་གསེར་ཀོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་སྐྱེ་ལ་རྗེ་རྗེ་འཆང་གིས་བྱུང་རྒྱུ་ལམ་
གྱི་སྤྱིང་ནས་བྱུང་སྡོམ་བསྐྱེད་པ་ཉ་ཅང་སྐྱེས་པ་བཟང་པོའི་གནས་སུ་གྱུར། དེ་རྗེས་ཁོ་ལོ་སྐབ་ལེན་དེ་ཉིད་སྐྱེས་སྤེལ་
བར་བྱ་བའི་སྐྱེད་ལན་མང་གཞུང་འདིའི་སྤྱིང་ནས་བྱུང་སྡོམ་ཕོག། ཅེས་གསུངས། དེ་བཞིན་མདོ་སྐབས་གྱི་གཞུང་གི་ཁྲིད་
རྒྱུ་དགོན་པའམ་ཆད་ལ་ཉེ་བ་མང་པོ་ཞིག་སྐྱེས་གསོ་མཚན་པ་ལས། བཀའ་གདམས་གཞུང་དུ་གྱི་ཁྲིད་རྒྱུ་སྐྱེས་
གསོ་མཚན་པའི་རྒྱལ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

སྐྱེས་འཕྲོམ་སྡོམ་ཆེས་གྱི་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་གསུང་པོ་ཉ་བ་དང་། འཕྲ་བ། འཆད་ཀ་བ། སྐྱེད་པའི་ཐང་པ་སོགས་
བཀའ་གདམས་གོང་མ་ཚོའི་བྱུང་བཞེས་ལ། སྤྱིས་རབས་དང་ཚོམས་གཉིས་ལ་སྤྱིས་ཚོམས་དང་པོའི་གཞུང་དང་། བྱུང་
ས་དང་མདོ་སྐྱེ་རྒྱན་གཉིས་ལ་ས་རྒྱན་ཉིང་འཛིན་གྱི་གཞུང་། བསྐྱེད་བཅུས་དང་སྤྱོད་འཇུག་གཉིས་ལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་
སྤྱོད་པའི་གཞུང་ཞེས་བཀའ་གདམས་གཞུང་དུ་གྱི་ཐོག་ནས་ལམ་རིམ་གྱི་འཆད་ཉན་གནང་བ་རེད། དེ་ལ་གཞུང་ཆེན་
མོ་དང་སྐབས་ཉེ་གསུང་བས་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བཞེས་ཟེད། དཔེ་ཆའི་ནང་གཞུང་དུ་གྱི་སྤྱིང་ནས་ལམ་རིམ་
འཆད་ཉན་གནང་བ་རེད་ཅེས་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་བུ་ཞིག་གསུང་བ་མ་གཏོགས། བར་སྐབས་གཞུང་དུ་གྱི་ཆ་ཆང་གི་སྤྱིང་ནས་
དངོས་སུ་འཆད་ཉན་གནང་མཁན་པལ་ཆེར་མེད་པ་འདྲ། སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོའི་བཤའ་ལུང་དང་སོ་ཆེན་པོ་ཡིན། སྤྱིས་
རབས་འཁྲིད་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་བཤའ་ལུང་གི་རྒྱུ་ཡོད་མེད་མི་ཤེས། ཚོམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་རེད། ཅན་གཙོད་བྱེད་
བཞིན་ཡོད། ག་ལེར་སྤྱིས་ཚོམས་གཉིས་ཀྱང་འཆད་ཉན་བྱེད་སྐབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་བསམ་པའི་རེ་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།
བྱམས་ཚོས་སྤྱི་ལུའི་ཞལ་ལུང་ཡོད་པས་མདོ་སྐྱེ་རྒྱན་གྱི་བཤའ་ལུང་ཡོད། བྱུང་པའི་བཤའ་ལུང་མེད་ཀྱང་ལུང་རྒྱུ་ཅམ་
ལ་བཞེན་ནས། མདོ་སྐྱེ་རྒྱན་ཅ་བ་ལྟ་བུ་དང་བྱུང་ས་པལ་ཆེར་དེའི་འགྲེལ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། ཁྲིད་རྒྱུ་ཉམས་པ་གསོ་
བའི་ཞབས་འདེགས་གྱི་རྒྱལ་ལ་དེ་སྡོམ་སེ་ར་ལ་དེ་གཉིས་སྐབས་ནས་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན། གང་ལྟར། བཀའ་གདམས་

གཞུང་དུ་གྱི་ནང་ནས་(ས་རྒྱུན་དང་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་)གཞུང་བཞི་པོ་དེ་སྐྱེས་གསོ་སྐབས་ཡོད། ཅེས་སྤྱི་ལོ་ 2006 ལོར་བཀའ་
སྐྱེད་པ་ལྟར་དང་། སྐྱེད་ནས་སྤྱིས་ཚོམས་གཉིས་ཀྱི་ཁྲིད་རྒྱུ་ཡང་སྐྱེས་གསོ་མཚན་དེ་སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 1 རང་
སྡོམ་ལམ་དབྱིད་ཚོས་སུ་སྤྱིས་རབས་སོ་བཞི་པ་དང་ཚོམས་གཉིས་སྐབས་ཉེ་བཀའ་ཚོས་ཟབ་མོ་སྐྱེད་ཅིང་། བཀའ་
གདམས་ཐེག་ལེ་བཅུ་དུ་གྱི་ཟབ་ཚོས་སྤྱིད་ན་དགོན་པ་བྱུང་བཞེས་དང་དག་སྐྱེད་སྐྱེད་མོང་མ་ཡིན་པར་བཅས་ཡང་
ནས་བསྐྱེད་དུ་སྐྱེད་བ་¹⁹⁸སོགས་བཀའ་འདེན་གྱི་ཆ་ཅམ་གསལ་བ་པར་དགའ། དེ་ལྟར་བཀའ་གདམས་གཞུང་དུ་གྱི་

¹⁹⁸ ཞིབ་ཏུ་ཤེས་འདོད་ན། བཀའ་གདམས་ཐེག་ལེ་བཅུ་དུ་གྱི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་ལན་དུ་མར་སྐྱེད་པ་ཁོ་ལོ་ལོ་གྱི་འབེབས་ཐེན་ཐེན་མདོར་
བསྐྱེད་སུ་བཀོད་པ་ <<ཁྱབ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་ལྟར་བཅས་སྤྱིད་ཞེས་གཞུག་རྒྱུ་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྐྱེ་

མིང་རྒྱན་ཉམས་པ་སྐྱར་གསོ་མཛད། རྗེ་སྐུ་མའི་གསུང་རྒྱན་ཉམས་པ་སྐྱར་གསོ་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ། མགོན་པོ་
མཚོག་ནས།

ལུ་ཨི་པའི་ལུགས་ཀྱི་བདེ་མཚོག་སྐྱབ་ཐབས་བདེ་ཆེན་གསལ་བ་དང་། དཔལ་འཁོར་ལོ་སྤྲོམ་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱ་ཆེར་
བཤད་པ་འདོད་འཛོལ་གཉིས། རྗེ་གསུང་རྗེ་གི་སྐོར་ལ་ལུ་ཨི་པའི་རྗེ་གསུང་རྗེ་རྣམས་བཤད་དངོས་གྲུབ་སྟེ་མ་སོགས་ལ་
ལུང་རྒྱན་རྣམས་དག་ཡོད་ཀྱང་མིང་རྒྱན་ཆད་ནས་མེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། མཉམ་ཏུ་བཏོན་ན་ཡག་པོ་མིན་ནས་སྤྲུལ།
གསལ་བ་འདུས་པའི་སྐྱབ་ཐབས་རྣམས་འབྱོར་དག་རིམ་ལ་ཡང་ལུང་རྒྱན་མ་གཏོགས་མེད། དེར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་
རྣམས་པ་གཉིས་ཞལ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ལ། དེར་ལུང་ཚམས་ལས་མིང་རྒྱན་མེད་ཀྱང་། དེའི་ཐོག་ནས་མིང་བཏོན་ན་ཅི་
ཞེས་བྱེད་ཡོང་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་དགོངས་སྐོར་ལུས་པར་འགྲིག་ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་གསལ་
བ་འདུས་པའི་མིང་བྱེད་སྐབས་རྣམས་འབྱོར་དག་རིམ་དེ་འདོན་གྱིན་ཡོད། ཡང་རྣམས་གཞག་རིམ་པའི་རྣམས་བཤད་ལ་ལུང་
ཚམས་ཡོད་པས་ལུང་གི་སྟེང་ནས་མིང་ལྟ་བུར་བྱེད་པ་ལ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་དགོངས་སྐོར་ལུས་པར་ཡག་པོ་
ཡོང་གི་རེད་ཅེས་བཀའ་གནང་བས་དེ་ལྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།¹⁹⁹ དེ་རིང་སྐྱབ་ཐབས་བདེ་ཆེན་གསལ་བ་དང་འདོད་འཛོལ་
གཉིས། ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་མིང་རྒྱན་ཡོད་པ་འདི་དང་སྤྲུལ་ནས་མིང་གཏོང་བར་དགོངས་པ་ལུ་མ་ཡོད་
པ་མ་རེད་དེ། འདུལ་བ་མདོར་བསྐྱུས་ལྟར་རིགས་འགྲེལ་བཏང་བ་ཡིན་ན་དེ་ཡང་འགྲིག་སྤྲུལ། དེ་ནི་ངོས་ཀྱིས་ཆོས་ལ་
དབང་ཟ་བ་ལྟ་བུར་བྱས་པ་མིན། ངོས་ཀྱིས་གསལ་པོ་བྱས་ནས་མིང་རྒྱན་མེད། ལུང་རྒྱན་གི་ཐོག་ནས་མིང་ལུ་གིན་ཡོད་
ཅེས་གསལ་པོར་ལུ་གིན་ཡོད། མིང་མེད་པ་ལ་གལ་ཏེ་ཡོད་མདོག་མདོག་བྱས་ནས་བཤད་ན་ལོར་འཁྲུལ་རེད། ལུང་
རྒྱན་གི་ཐོག་ནས་དེ་ལྟར་བཏོན་ན་རྗེའི་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་གི་ཞབས་འདེགས་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག །²⁰⁰ ཅེས་དང་། འཛིགས་

བྱེད་ཀྱི་དབང་དང་མིང་གནང་བའི་སྐབས་ཤིག །

རྗེ་རིན་པོ་ཆེས། གཤམ་དམར་བཅུ་གསུམ་མ་དང་། དག་ལྔ་བཅུ་གསུམ་མ། འཛིགས་བྱེད་བཅུ་གསུམ་མ་བཅས་ཚོག་
སྤྲིག་གཅིག་གི་སྟེང་ནས་བྱེད་ཚོག་པའི་བཅུ་གསུམ་མ་གསུམ་གྱི་དཀྱིལ་ཚོག་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ཞེས་པ་དེ་མཛད་ཡོད།
ད་ལྟ་གཤམ་དམར་བཅུ་གསུམ་མ་དང་དག་ལྔ་བཅུ་གསུམ་མའི་དབང་གི་རྒྱན་ཏུ་ཅང་དགོན་པོ་ཡིན་པ་འདྲ། རྗེ་རིན་པོ་
ཆེས་བཅུ་གསུམ་མ་གསུམ་གར་བྱེད་ཚོག་པའི་དཀྱིལ་ཚོག་ཅིག་ལུང་དུ་མཛད་པ་ཡིན་པས། དཀྱིལ་ཚོག་དེའི་སྟེང་ནས་

སྤེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས་ཀྱིས་ལན་གངས་དུ་མར་སྤུལ་པའི་ཟབ་ཚོས་སྤིང་ན་དགོན་པ་བཀའ་གནངས་ཐེག་ལེ་བཅུ་ལྷག་གི་
བཀའ་དབང་ཟབ་མོའི་ཐེན་བྲིས་མདོར་བསྐྱུས་ལུང་འཇུག་ཉི་ལྔའི་སྤང་བ་>> ཞེས་བུ་བར་གསེགས།

¹⁹⁹ ཡགོངས་མཚོག་ནས། ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོས་གསུངས་པ་བཞིན། པ་མེས་ཀྱི་དུས་ལ་བཀའ་བསྐྱུན་རྣམས་ལ་བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་ཡོད།
དུས་ད་ལྟ་བཀའ་བསྐྱུན་གྱི་གཞུང་ཆེན་པོ་དེ་དག་གི་བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་ཏུ་ཅང་ཉམས་སྤོང་ཆགས་འདུག །ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚོན་ལ་
བརྒྱུད་སྟོང་པའི་བཤད་ལུང་མེད་ཀྱང་། ལུང་རྒྱན་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་གནང་བ་ལ་ཨ་མདོའི་བཀའ་ཤེས་འཁྲུལ་གྱི་སྐྱབ་ཐབས་འོ་མཚར་ཆེན་
པོ་དང་། ཡག་པོ་རེད་ཅེས་བསྟོན་བསྐྱུས་གནང་འདུག །ཅེས་ 1964 ལོར་རྩལ་བཤད་གནང་བའི་བྲུག་བཞེས་སྤར་ནས་ཡོད་པའི་ཚུལ་གསུངས།
འདི་ཚོགས་པ་ཁག་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སྐོར་ཏུ་གསལ་ལ། དུས་གཞན་དུ་བཀའ་སྤུལ་བ་ཡང་ཐོས།

²⁰⁰ བདེ་མཚོག་གི་བཀའ་མིང་གི་སྐབས་ཤིག་གསུངས། གསུང་འཁོར་ལས་བལྟས།

དམར་ལྗག་འཛིགས་གསུམ་གྱི་དབང་འདོན་པ་ཞིག་གྱེད་ཐུབ་ན་བསམས་ཏེ། སྔོན་མར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྟོན་གསེང་ཞུས་ཀྱང་དབང་རྒྱུན་ལྷོ་མེད། སྤྱི་ལོ་བཙུན་མེད་ཀྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་གཤེད་དམར་བུ་གསུམ་མ་དང་དགའ་ལྗག་བུ་གསུམ་མ་གཉིས་ཀྱི་དབང་ཞུ་སྐབས་བཙུན་མེད་ཀྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེད། དབང་འདི་གཉིས་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་ཞུས་པ་དེད། རྗེས་མར། རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་འབྲུམ་པོ་ཉི་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ལ་ཡོད་པ་བུ་གསུམ་མ་གསུམ་གྱི་དཀྱིལ་ཚོགས་སྐབས་ཐབས་རིན་ཆེན་མེད་པའི་ཐོག་ནས་དབང་འདི་གཉིས་འདོན་ཚོགས་གི་དེད་པ་ཞེས་ཞུས་པ་ཡིན་ལ་ཐོག་མའི་དམིགས་ལུལ་ཡང་དེ་ཡིན། དེ་བྱུང་ན་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་དཔེ་དེས་བྱ་བ་གྱེད་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་འབྱུང་ལ་དེ་བྱུང་ན་བསམས་ནས་དེ་བ་བརྒྱབས་པ་ཡིན། བསྟོན་པ་མ་བཟང་བ་མ་གཏོགས་དབང་ལེགས་པར་ཐོབ་ཡོད།

འདི་ནི་འཛོམས་བཤད་ཡིན།²⁰¹ ཞེས་བཀའ་སླུལ། གཞན་ཡང་། “བར་སྐབས་དགེ་ལུགས་པའི་སྤྱོད་ལ་མི་ཉ་དང་རྣོ་མེད་གི་རྒྱུན་ཉ་ཅང་དགོན་པོ་ཆགས་ཡོད་པས། སྔོན་མ་སྔོན་མ་ཞིག་ལ། ཀའི་ཉིའི་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་མ་སྐྱོ་ཆོས་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་པ་གཉིས་ལ། ད་དེ་ཉིད་རང་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་བབས་ལྟ་བུ་ཆགས་འདུག་པས་བསྟོན་པ་གནང་སྟེ་སྤེལ་སྐབས་ལག་པོ་དེད། ཅེས་ཆེད་མངགས་ཀྱིས་འཛོད་སྐུལ་འབྲུ་པོ་ཞུ་བྱུང་ལ། ད་ནི་དེ་ལྟར་སྐབས་དེད། དེ་ལ་དབང་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས། དགེ་ལུགས་སྤྱོད་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་དེ་དག་བར་སྐབས་གསོ་སྐབས་བྱུང་བ་དེད”ཅེས་བཀའ་སླུལ། གཞན་ཡང་། དབྱུས་གཙང་ཞུས་དུ་བྱ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁའ་ལོ་ལྷན་པ་ནས་བརྒྱུད་པའི་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་འགྲེལ་མཚན་སྐྱགས་ཆེན་མོའི་བཤད་ལུང་གི་རྒྱུན་མི་བཞུགས་པས། རྒྱུད་རྒྱུན་གྱི་ཅེན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་མ་བསྐྱུངས་གོང་ནས་ཅུད་གཙང་གནང་ཡང་དོན་འབྲས་མ་སོན་པས། གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་བཙུན་པོ་ལྟ་བུ་ཐེབས་ནས་ཀའི་ཉིའི་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེར་བཀའ་བསྐྱུལ་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོར་ཀའི་ཉིའི་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེས་གནང་བ་གསེར་གོང་མཚན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་གིས་ཐོག་མར་གསལ་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2000 ལོར་བཤད་ལུང་ཐེངས་བདུན་པ་དེ་ཉིད་གནང་བ་འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་དགའ་ལྷན་ཁྲིའི་པ་རི་རྫོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བསྟོན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་རྒྱུད་རྫོང་མཁའ་པོ་བྱ་དོ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་ལེགས་པར་གསལ་ཏེ་བསྟོན་རྒྱུན་དེ་ཉིད་གསོ་བར་མཛད། དེ་བཞིན་དུ། མགོན་པོ་མཚོགས་རང་ཉིད་ནས་སྐྱེ་བ་གཞན་ལས་དུགས་པོ་ཐར་རྒྱུན་དང་ཀུན་བཟང་སྐྱེ་བའི་ཞལ་ལུང་། སེམས་ཉིད་ངལ་གསོ་སོགས་གསལ་ཏེ་ཞལ་སྐྱོབ་རྫོང་ཕྱག་དུ་མར་སྤེལ་བར་མཛད་པ་སོགས་མཐའ་ལས་ལ། དབྱུས་གཙང་ཞུས་དུ་ཁྲིད་རྒྱུན་དགོན་པ་ཞུ་དམར་ལམ་རིམ་དང་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོའི་དཀའ་གནད་རྗེད་བྱུང་སོགས་སྐྱགས་ཞུར་ཆེན་པོས་གསལ་ཏེ། ལམ་རིམ་གྱི་བཤད་ལུང་ཆེ་སྐྱ་བཙུན་ཅེས་རྒྱ་ཞུས་དུ་སྤེལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་སྤྱོད་འདུག་ཆེན་མོ་དང་དབྱུས་བཞི་བརྒྱུ་བ། བྱུང་རྒྱུ་སེམས་འགྲེལ། གསལ་འདུས་འགྲེལ་བ་བཞི་སྐྱགས་དང་ལམ་རིམ་

²⁰¹ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་འཛིགས་གྱེད་ཀྱི་དབང་ཁྲིད་སྐབས་ཤིག་གསུངས། གསུང་འཁོར་ལས་བཤུས།

མཚན་བཞི་སྐྱགས་སོགས་མདོར་ན། འཕགས་བོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཤའ་རྒྱུན་ཉམས་པའམ་
དགོན་པའི་རིགས་པལ་མོ་ཆེ་སྐར་གསོས་ཤིང་། འཕེལ་བར་མཛད་པའི་ཚུལ་བསམ་བཞེད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས།

ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ཚན་རིག་རྒྱུང་འབྲེལ་གནད་པའི་ མཛད་ཆེན།

སྤྱིར་བཤའ་ན། འཛམ་གླིང་སྤྲོད་ཚན་རིག་དང་དེའི་ལྷ་ཚུལ་ལུགས་ཆེད་དང་བ་དང་བསྟན་ནས་ཚོས་ལུགས་
པལ་མོ་ཆེད་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་རྒྱུང་བ་ལོ་རྒྱུས་ན་གསལ། དོན་གྱིས་བཤའ་ན། ཚོས་ལུགས་པས་ཚན་རིག་དང་
ཚན་རིག་པར་གཏོར་བཅོམ་བྱས་པ་ཉུང་ཉུང་མིན། གང་ལྟར། འདས་པའི་དུས་སྐབས་རིང་མོའི་ནང་། ཚན་རིག་པ་
རྣམས་ཚོས་ལ་དང་བ་མེད་ཅིང་ཚོས་ལུགས་ནི་ཚན་རིག་གི་འགོ་གུ་རྒྱུ་ལོ་མཛོད་། ཚོས་པ་དག་གིས་ཚན་རིག་ནི་
ཚོས་ཀྱི་གཤེད་མར་མཛོད་ཞིང་དེའི་ཉེ་ས་ཅམ་དུ་ཡང་བཅར་མི་མོད་བ་ལྟ་བུའི་སྤྲོད་ཚུལ་ལན་མང་བྱུང་། སྤྱི་ཚོགས་
རྒྱུང་པའི་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཚོས་སྤྱི་གླིང་པ་རྣམས་བསྟན་དབང་བཟུང་བའང་དོན་ཅུ་ཚན་རིག་ལ་ཐུག་ཡོད་ཅིང་།
བཅོན་བྱོལ་དུ་འང་མཁན་སླ་དུ་མས་ཚན་རིག་ལ་ཐུགས་མི་མཉེས་པའི་ཚུལ་བཞེས་པ་མགོན་པོ་མཚོག་གིས་
གསུངས།²⁰² དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྟངས་འོག །མཁུན་དཔྱོད་དང་ཐུགས་སྟོབས་འགྲན་སྒྲུབ་པ་བཞེས་མིན་ན། ཚོས་
དང་ཚན་རིག་མཉམ་གཤེན་གྱི་ཁོར་ལུག་སྐྱོན་དཀའ།

མགོན་པོ་མཚོག་ཚན་རིག་ལ་མཉེས་པ་ནི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཐུགས་གཤེས་ཡིན་ལ། ཚན་རིག་པ་དང་མཉམ་
གཤེན་གནད་བཞི་སྐྱེན་པའི་ཐུགས་སྟོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན། ཐོག་མར་ཚན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་འབྲིས་གནད་
སྐབས། བཅོན་བྱོལ་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མེད་ཀྱང་། བོད་མི་དང་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་བསྟན་པ་དང་
བཅས་པར་དགའ་ཞེན་ཅན་འགའ་ཞིག་གིས། “ཚན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་པ་ནི་ཉ་ཅང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་
རེད། ཚན་རིག་ནི་ཚོས་དད་མེད་པར་བཟོ་མཁན་རེད། དེར་བརྟེན། གཟམ་གཟམ་བྱེད་དགོས་ཞེས། དབྱིན་སྐད་དུ། Science
is the killer of religion. ཞེས་བཤའ་སོང་།”²⁰³ ཞེས་བཀའ་སླུབ་བ་ལྟར། ཚན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་འབྲིས་གནད་
ནས་གནད་མི་རུང་བའི་ཉེན་བརྒྱུ་ཡང་ཞུས་པ་ནམ་ཡང་མ་མཛད། དེ་ཡང་རིགས་པ་དང་མི་ལྷན་པའི་གྲུབ་མཐའ་
ཁས་ལེན་ན་སྤྱི་བ་པོ་ཆེད་མའི་སྤྱི་བ་པའི་རུང་བའི་གནས་ལུགས་ཇི་སྲིད་མས་གསུངས་པ་དང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་
གསུང་རབ་ལ་བརྟགས་ཤིང་དབྱེད་དེ་ཡང་དག་པར་མཛོད་ན་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་ལས། དད་གྲུས་ཅམ་གྱིས་མི་རུང་བར་

²⁰² 2011-12-16 ཉིན་ཀྱི་“འཛིན་ཉེན་ཁམས་ཀྱི་རིག་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་”ཞེས་པའི་བསྐོ་སྐྱེད་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ལྟར་གྱིས།
²⁰³ ཁོར་དང་མཚུངས།

བཅོམ་ལྷན་འདས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཀའ་སླུལ་བའི་སྤྲུལ་སྲོལ་སྤྱོད་ཐོག་ནས་ར་འཕྲོད་ཡོད་པས། དེ་མ་ཐག །གཞུང་
ལུགས་གང་ཞིག་གིས་གཞན་ཞིག་པམ་ཉེས་སུ་བཏང་ན། པམ་ཉེས་སུ་གྱུར་བའི་གཞུང་ལུགས་དེ་ཡང་དག་པ་མིན་
བའི་གནས་ལུགས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྤྲུལ་སྲོལ་ལ། དེའི་ཚུལ་ལ། “ནང་ཚོས་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཙོ་བོ་བརྒྱུ་
བྱེད་པ་དང་རྒྱ་མཚན་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། ཚན་རིག་སོགས་ཀྱིས་མི་གཞོན་པར་མ་བཟོ། ཉ་ཅང་མཐུན་པོ་ཡོད།”²⁰⁴
ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་ཚན་རིག་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བསྟུན་མར་གནང་། དེ་ལ་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་དང་། འཛུགས་སྤྱི་
སྤྱོད་པོ་སོགས་རྒྱ་མཚན་ཤིང་ཉུ་མང་། གཞན་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “ངོས་རང་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་
རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས།” ཞེས་དང་། “ཚན་རིག་ལ་དུང་བ་ནི་སྐར་དོན་ཅམ་གྱི་ཆེད་དུ་མིན།”²⁰⁵ ཞེས་གསུངས།
ཡང་། “ནང་པའི་ཚོས་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཉིང་ཐབ་ལ་ལག་ཏུ་སྤང་བའི་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་མི་རིགས་གཅིག་དང་ཡུལ་
གཅིག་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་མིན་པར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་གསུངས་པའི་ཚོས་ལུགས་ཤིག་ཡིན།”²⁰⁶
ཞེས་གྲུང་གསུངས།

མཛད་ཚེན་འདིའི་དགོངས་གཞི་ནི། <<ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་རྣམས་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱོད་ཐབས།>>ཞེས་
པའི་གསུང་དུས་ཞིག་གོང་དུ་བྲངས་ཐེན་པ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་པའི་སྐབས་ནས་
འབྲུངས་པར་མངོན་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 3 ཉིན་དོན་ཅེ་གདན་དུ་བོད་མི་དམངས་ལ།

དེ་ཡང་སྤྱི་བའི་མཐུན་འཛིན་ཉེན་བཞོན་པ་པོ་ཁས་ལེན་པ་དང་། བདག་རྟོག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་དུ་འདོད་པ་སོགས་
ནི་ཚན་རིག་མཁས་པ་ཚོའི་རིགས་པ་དང་མི་མཐུན། རང་རེའི་རྟོན་འབྲུང་གི་རྣམ་གཞག་འདི་ཚན་རིག་མཁན་ཚོར་རྒྱལ་
སྤྱོད་དུ་འགོ་གིན་ཡོད་འདུག །དེར་བརྟེན། ང་ཚོས་ཚོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རིགས་ལམ་ཚད་མའི་སྐོ་ནས་གོ་རུས་
ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྱོད་པར་ཤོད་སྲུབ་ན། རང་རེའི་ཚོས་འདི་ལུང་ལུག་འཕྲོག་འཕྲོམས་སྤེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་གཏོགས།
ཡུལ་དང་རྒྱལ་ཡོད་སའི་རིག་གསར་མཁན་ཚོའི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་པ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་སེལ་སྲུབ། རང་རེའི་སྤྱི་ཚོགས་
འགོ་སྐྱེས་ཀྱི་ཆ་ནས་རྗེས་སུ་ལོན་པ་ནི་ངེས་པར་དུ་ཁས་ལེན་བྱེད་འོས་པ་ལས་སྤྱི་སྤྱོད་དགོས་དོན་མེད། འོན་
ཀྱང་། འཛུགས་སྤྱི་གཞན་ན་མེད་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ནི་ངོམ་འོས་པ་ཞིག་རེད། རྒྱར་རང་རེའི་བོད་ནང་གཅིག་ལུང་
འཆད་ཉན་བྱེད་པ་ཅམ་ལས་མེད་ཀྱང་། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདི་བརྒྱུད་ལྟེ་འཛུགས་སྤྱི་རང་རེའི་ཚོས་ཀྱི་གནས་
ལུགས་གསལ་པོ་ཞིག་སྤོན་སྲུབ་ན། ཤེས་ཡོན་ཅན་རྣམས་ལུགས་ཀྱིས་རང་རེར་དགའ་ཞེན་དང་། བརྗེ་དུང་ཡོད་སྲུབ།

དེ་ལྟར་བྱུང་ན། རང་རེའི་ཚོས་སྤྱི་གཉིས་ཀར་མན་ཐོགས་ཡོད། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 1 ཉིན་ཁ་
ཉེའི་སེར་བོད་མི་སེར་སྐུ་མི་དམངས་ལ། “རང་རེའི་ཚོས་ཀྱི་མཐུན་སྤྱིལ་པའི་ལྷ་བའི་སྤྱོད་ཐབས་ཅིང་གསལ་ལ་ཡང་དག་པ་

²⁰⁴ བཀའ་སྤྱོད་སྤྱི་གོ་ལོར་བུ་ལས་བྲངས།
²⁰⁵ རྒྱལ་སྤྱི་གཅིག་ཁོ་ནའི་རྟོན་པོ་འཛུགས་ལས་བྲངས།
²⁰⁶ བཀའ་སྤྱོད་སྤྱི་གོ་ལོར་བུ་ལས་བྲངས།

ཡིན་པས། དེང་འཇམ་སྐྱིད་ཚོན་རིག་པས་ཀྱང་རྟེན་འབྲུང་ཁས་ལེན་གྱི་ཉིན་ཡོད། གོ་སྐབས་འདི་བཟུང་སྟེ་རྟེན་འབྲུང་གི་
རྣམ་གཞག་ཅི་མང་བཟོད་དགོས། འདི་ལྟར་རིགས་མཐུན་དུ་ཀྱང་པས་རང་རེར་རོགས་སྟོན་ཡང་བྱུང་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
བཟོད་ལུགས་ཐད་སྟོང་གཞི་གང་ཟག་གི་སྟེང་ནས་བཤད་ན་རྟོག་པོ་ཆེ་བས། བྱི་ཚོས་བུ་མ་པ་ལྟ་བུ་གཞིར་བཟུང་ན་ཀྱང་གྲིས་
རྟོགས་སྒྲིབ་དང་ཤོད་བདེ་བ་ཡིན། ཐོག་མར་ཕྱག་དཔེར་བཟང་བའམ་རིག་ཅལ་ཆེ་བ་ཚོས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་གཞི་མ་ཞིག་
བཅའ་ཉེ་བེད་ཐོང་བའོ། དེ་དག་དགོ་བཤེས་དྲག་གས་རྣམས་ནས་ཞིབ་བཟླ་ཚོད་བསྟུང་གིས་ཡིག་བེད་ཐོག་གཏན་
འབེབས་གནང་དགོས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐབས་དེ་དུས་ནས་ཐུགས་དགོངས་ཟབ་མོ་བཞེས་བེད། སྤྱི་ལོ་ 1963
ལྷ་པ་ 11 རྒྱུ་འཇིག་མེད་ཚོས་ཚོགས་ཐེངས་དང་པོའི་ཐོག་སྒྲིབ་ཆེན་དབུ་ཁྲིད་རྣམས་ལ།

དེང་དུས་ཚོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་། ཚོས་ལུགས་འབྲེ་འབྲེའི་ནང་ནས་རང་ཅག་མགོ་འཕང་མཐོན་པོ་གྱེད་ཐུབ་པའི་
ཅ་དོན་ད་ཆར་འཕྲོད་བཞིན་ཡོད། སྐབས་རེར་བཅོས་སྟོན་ལྟ་བུ་གནས་སྐབས་ཀྱི་དགོས་པ་ལྟ་མོའི་ཆེད་དུ་སྟོན་བུས་
ཀྱི་ཚུལ་འགའ་ལོད་ཀྱང་། ཅ་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རྟོག་བཟོ་མཛད་པ་མིན་ལ། རྗེས་འཇུག་པས་སྟོན་བཅོས་པ་ཡང་
མིན། རྟོན་བས་ཚོས་སྲིད་འཁོར་འདས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྗེ་བཞིན་གཞིགས་ནས་གསུངས་པ་རྣམས་དངོས་ཡོད་བདེན་
པའི་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་སྟེན་ཡིན། དེ་ཡང་བཅའ་བུ་གཞི་གཅིག་ལ། གཅིག་གིས་ལག་ཆ་དང་རྗེས་འབྲུལ་ལ་
བཞེན་ནས་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་འགྲེལ་ཐབས་གྱེད་པ་དང་། གཅིག་གིས་བསམ་སྟོན་སྟོན་བུས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་སྟོན་ནས་
འགྲེལ་ཐབས་གྱེད་པ་གཉིས་ཕྱོགས་མང་པོ་ནས་ར་འཕྲོད་ཡོང་གིན་ཡོད། ཚོན་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཅོག་ཅེ་ལྟ་བུ་ཆ་ཤས་
འདུས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱལ་ཐོན་ལ་ཐུག་པ། དེ་ཡང་ཆར་བྱེ་བའི་ཆེན་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ལྟ་བུ་པའི་དངོས་པོ་ལ་
ཐུག་སྐབས། དེ་དག་སྐད་ཅིག་གིས་སྐྱེ་འགག་གྱེད་པའི་གནས་ལུགས་རྟེན་གྱིན་ཡོད་པ་དེ་ནི་སྤྱི་བའི་མི་རྟོག་པའི་ར་
སྟོན་རྟོན་པ་ཡིན། ... དེང་དུས་ལུགས་ཕྱོགས་པའི་སྟོན་བུ་ཆེ་ཞེས་གི་ནང་གཞིན་ཏུ་གང་འཚམས་ནས་ནང་པའི་ཚོས་ལ་
བཟླ་ཞིབ་གྱེད་འདོད་རྒྱ་ཆེར་གྱེད་པ་དང་། བོད་སྐད་ཨེ་ཤེས་ལྟ་བུ་དེ་དག་སྐབས་པ་ཉམས་ལེན་གྱེད་འདོད་ཀྱིས་ཡིན་
མིན་གང་ལྟར་ཡང་། ཚོས་འདིར་ཐོ་བཞེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་རྟོགས་རེད། འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཐོག་མར་ཡེ་ཤེས་ཚོས་བུས།
དེ་ནས་ཉིན་རྒྱུ་ལུགས། མཐར་ནང་ཚོས་ལ་འཇུག་མཁན་ཡང་ཡོང་གིན་འདུག །ནང་ཚོས་ནི་ཉིན་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་ཟབ་
ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན། བསྟན་པ་སྤྱིའི་དབང་དུ་བུས་ན། དེང་སྐབས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཆ་ཚང་ལ་སྤྱི་བུ་དག་པ་ནི་བོད་
དམ་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ཏུ་ཡོད། འཇམ་སྐྱིད་ནང་ཚོས་འདི་ལ་དོ་སྣང་གྱེད་མཁན་ཡང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་འདུག །ཅིས་བཀའ་

སྤྱི་བུ་ལྟར་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་ཡང་། “མོ་རབས་བུག་ཅུ་པའི་ནང་། རོས་ཀྱི་སྟོན་གནས་ན་རམ་ས་ལའི་པོ་བྱང་
དུ། མཐོན་པོ་གཏན་ཡོད་དུ་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཚོས་ལུགས་དང་ཚོན་རིག་བར་ཀྱི་གཏན་དོན་ཐོག་བཟོ་སྐྱོང་ཐོག་མ་བུས་”ཞེས་
དང་། “རོས་ཀྱི་ཚོན་རིག་གི་དགོ་ཆུན་ཐོག་མའི་གས་དང་གོགས་པོ་ཉེ་ཤོས་ཀྱི་གས་ཤིག་ནི། ལུགས་འཇམ་མཁན་ཀྱི་སྲིད་འཇིག་

མཚོག་གི་སྤྱི་མཆེད་དངོས་ཁམས་སྤྱི་བ་དང་མཚན་ཉིད་རིག་པ་བ་ Carl von Weizsacker ཞེས་པ་ཁོང་ཡིན་²⁰⁷ ཞེས་སོགས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། བཅོམ་བྱོལ་དུ་བེབས་ནས་རིམ་གྱིས་སྤྱི་ཉིད་ནས་ལུ་བ་སྤོགས་ཚན་རིག་མཁས་ཅན་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཚན་རིག་གི་ལྟ་བུ་དང་རིགས་ལམ། ཐབས་ཚུལ་དང་རྟེན་དོན་སོགས་ལ་བཟོ་སྐྱེད་དང་སྤྱད་ཞེས་ཀྱི་ཆེད་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1983 ལོར་ཚན་རིག་པ་ Francisco Varela ལགས་དང་མཛད། དེའི་རྗེས་སུ་སྤྲོད་ཡང་སྤྲོད་རན་སི་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་སྤྲོད་ཡང་མཛད་འདུལ་བྱུང་བའི་སྐབས། འབྲུང་འབྲུང་གཟའ་འཁོར་གཅིག་རིང་དོན་གཞན་དུ་མའི་སྐྱེད་བཟོ་སྐྱེད་གནད་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་མཛད་དེ་རིམ་གྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1987 ལོར་བཞུགས་སྐྱར་པོ་བྱང་དུ་ཚན་རིག་མཁས་ཅན་དུ་མ་དང་ལྷན་དུ་ “Mind and Life Conference”²⁰⁸ ཞེས་པའི་བཟོ་སྐྱེད་སྤྱན་གྲགས་ཅན་དེ་དབུ་འཇུགས་གནད། བཟོ་སྐྱེད་གི་གཞི་གཙོ་པོ་ནི་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

སྤྱན་གྲགས་ཆེ་བའི་ཚན་རིག་པ་ཚོར་རིམ་གྱིས་སྤྱད་འདུལ་བྱས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། སྤྱད་ཅིའི་རྣམ་གཞག། སྤྱི་དངོས་རིག་པ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལམ་རྩལ་ཐོན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ། སྤྱི་གསུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོར་ཆ་ཤས་བསེལ་ནས་མཐར་ཆེད་རྒྱ་མེད་པ། སེམས་ཅན་པའི་སྤྱི་དོན་འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་ཉེ་པོ་ཡོད་ཅིང་། དབུ་མའི་གཞུང་ནས་བཞུགས་དོན་བཅོམ་ནས་མི་རྟེན་པར་བཤད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཚན་རིག་གི་སྤྱི་ཚན་ཁག་དག་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཞི་ལྷག་གི་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་སྤྱི་དང་། སྤྱི་བཀའ་སངས་རྒྱལ་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་སོགས་ཀྱི་ཐོག་དུ་གོ་བསྐྱར་ལན་མང་བྱས་པ་ཡིན།²⁰⁹ ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་ཡིན། དེ་ལྟར་ཚོས་ཚན་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་ཀྱི་ཁོང་ཡུག་རྒྱ་སྤྱི་དང་ཆ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་འཛོམས་པ་ན། ད་གཟོད་ཚོས་དང་ཚན་རིག་མཁས་ཅན་ཅི་མང་སྤྱན་བཞུགས་ཀྱིས་བཟོ་སྐྱེད་གནད་པའི་སྤོལ་རྒྱ་ཆེར་བཏོད།

ཚོས་ཚན་གཉིས་མཉམ་གཤིབ་བྱུང་འབྲེལ་གནད་པའི་དམིགས་དོན་ནི། “པན་ཚུན་གྲོས་བསྐྱར་ལ་བརྟེན་ནས་དེར་རབས་ཚན་རིག་དང་། སེམས་ཁམས་རིག་པ་བྱུང་འབྲེལ་གྱིས་མའི་རིགས་ཀྱི་ལུས་སེམས་བདེ་ཞིང་སྤྱི་དཔའི་དགོས་

²⁰⁷ རྒྱལ་མཚོག་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྤྱི་ལོ་འཇིག་རྟེན་ཞེས་པར་གསལ་བ་པའི་སྤྱི་ལོ་ཞུས།

²⁰⁸ འདིར་ Mind and Life Conference ཞེས་པར་ད་པན་ཚང་མས། “སེམས་དང་སྤོག་གི་བཟོ་སྐྱེད་”ཞེས་ཟེད། བཟོ་སྐྱེད་འདིའི་དགོངས་གཞི་གལ་གནད་ཅན་ཞིག་ནི། ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་བཅོམ་མཚོང་ཚོས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཁོ་རང་ཞེས་འཇུག་གིས་དེ་དག་གི་པན་རུས་སོགས་ལ་མཇུག་སྤོལ་འགོད་པ་དང་མི་ཆེའམ་འཚོ་བའི་དགོས་མཁོ་སྤྱི་བཅོམ་ཐབས་བྱེད་པ་ལས། དབང་པོའི་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པའི་སྤོལ་ཞེས་འཇུག་གིས་དེས་མི་ཆེའམ་འཚོ་བར་ལུགས་རྒྱུན་དང་པན་གཞོན་འཇེན་ལུགས་སོགས་ལ་དཔྱོད་པ་མི་འཇུག་པས། མའི་མི་ཆེའི་ནང་འབྲེལ་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་ཤས་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱར་རྒྱ་དེ་དང་། དེས་ན། སེམས་ཞེས་པ་ལས་སྤོལ་ཞེས་པ་རྗེས་དོན་དུས་ཆེ་ཞིང་། སྤོག་ཅེས་པ་ལས་མི་ཆེའམ་འཚོ་བ་ཞེས་པ་རྗེས་དོན་དུ་ལོག་པ་གནས་ཤིང་། ཀུན་གྱི་སྤོལ་འཚོམས་པའི་བྱུང་བར་གཉིས་ཀ་ལྷན་སྤྱོད་ལ། བཟོ་སྐྱེད་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་སུ་མ་རྟེན་ཉེ་བ་ཚོགས་པའི་བརྗོད་གཞི་དག་ལ་བསམས་ན་མི་ཤེས་པ་ཆེར་མེད་ཀྱང་། འདི་ཅན་ལས་བརྗོད་པར་མི་འདོད།

²⁰⁹ ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྤྱད་ཀྱི་སྤོལ་སྐྱེད་ལས་བྱངས།

མཁོ་ལ་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབ་ཐུབ་པའི་རེ་བ་ཡོད།”²¹⁰ ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། ཕྱི་དངོས་ལོ་དང་ནང་སེམས་ཀྱི་
གནས་ལུགས་རྣམས་ཐབས་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་སློབ་སྦྱོར་ཅད་ཞིབ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་སློབ། གཅིག་པན་གཅིག་
གྲོགས་ཀྱིས་གོ་རྟོགས་རྗེས་བྱུང་། བན་ལུས་དང་དཔྱོད་པའི་ཁྲབ་ཁོངས་རྗེས་ཆེར་བཏང་སྟེ་ཚོས་ཚན་གཉིས་མཉམ་
གཤེན་ཀྱིས་འགོ་བ་མ་ལུས་པའི་པན་བདེ་བསྐྱབ་རྒྱ་དེ་རེད། ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་དམིགས་ལུལ་ཞིག་ནི། “ང་ཚོའི་མི་
ཚའི་མངོན་འདོད་བདེ་སྐྱིད་ཡིན་པའི་གནད་དོན་འདི་ལ་གཞིགས་ཏེ། ཚན་རིག་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཁག་འདི་ལ་འཚོ་བའི་
སྐྱེ་འགོ་སྐྱེའི་པན་བདེའི་དགོས་མཁོར་བསྐྱར་རྒྱ་གལ་ཆེར་མཐོང་ནས། དོས་ནས་ལོ་མང་ཚན་རིག་གི་མཁས་པ་རྣམས་དང་
གོ་བསྐྱར་བྱས་པ་ཡིན།”²¹¹ ཞེས་པ་འདི་ཡིན། མཐར་དམིགས་དོན་གཉིས་བཀའ་སླུལ་བ་ནི།

ཤེས་བྱའི་སྟེ་ཚན་གྱི་ནང་དུ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གྲང་དེས་པར་ཚུད་དགོས་པར་བརྟེན། ད་ཡོད་ལྟར་
ཅའི་རྣམ་གཞག་ནས་སློབ་ལུ་ཤེས་པ་སོགས་ལྟར་པ་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོའི་ཤེས་པའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་འགྲེལ་
བཤད་ཡོད་ཐོག་དུང་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེ་བྱུང་། ཞིབ་ཚགས་སུ་བཏང་སྟེ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་
གཞག་གསལ་བའི་དང་རབས་ཚན་རིག་གི་གཞུང་ལུགས་འདར་དེས་ཤིག་བྱས་ཏེ་ཤེས་བྱའི་གཞི་རྒྱ་རྗེས་ཆེར་གཏོང་རྒྱ་
དེ་དམིགས་ལུལ་གཅིག་ཡིན། ... གནད་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐབས་མཐའ་སྐྱེད་དང་། རྒྱུ་བྱུང་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ནས་
གསུངས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་ནི། ཞེ་ལྷག་སོགས་སེམས་སློང་བའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་ཐོན་པས། ད་ལྟ་ཡོད་བཞིན་
པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་ཡོན་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཤིག་སུ་གཏོགས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྟེ་ཚན་ལ་སློབ་སྦྱོང་དེས་པར་
འགྲུལ་ཐུབ་པ་དང་། མིའི་རིགས་སྤྱིའི་ནང་སེམས་ཀྱི་གདུང་བ་སེལ་བ་དང་ཞེ་བདེ་སྐྱབ་པར་བན་ལུས་ཐོན་པའི་
དམིགས་བསལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡོད་ལྟར་སྟེ། ཆ་རྒྱུན་དེས་ད་ཡོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ལུགས་སུ་བྱས་ཐུག་རྗེས་ཆོག་སུ་
འགྲུལ་བའི་རམ་འདེགས་བྱས་ཏེ་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་སློང་བཟང་གིས་མི་ཐོངས་པ་ཞིག་ཡོད་རྒྱ་དེ་འདི་དམིགས་ལུལ་

གཉིས་པ་ཡིན།²¹² ཞེས་པ་ལྟར་དང་། ཚོས་ཚན་བསྟོ་སྐྱེད་རྒྱུན་གནས་ཐུབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་གཅིག་ནི། “ནང་པ་
སངས་རྒྱས་པས་ཚན་རིག་པ་མཉམ་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱེད་དུས། ཚན་རིག་པས་ལྟར་མོར་བལྟས་ཏེ་སློང་བ་མ་ཡིན་པར། འདི་
ནས་ལེགས་བཤད་དང་འགྲེལ་བཤད་གསར་པ་ཞིག་སྤང་རྒྱ་འདུག་བསམས་ནས་དོ་སླང་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་ལ། དེ་ལྟར་དོ་སླང་
བྱེད་མཁན་རྗེས་མང་ནས་རྗེས་མང་དུ་གྱུར་པ་རེད།”²¹³ ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། ཚན་རིག་པར་མེད་པའི་ནང་སེམས་ཀྱི་
གནས་ལུགས་ཞིབ་ཏུ་སློབ་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་། སེམས་ཀྱི་བདེ་སྐྱབ་ལ་པན་གཏོང་འདེན་དེས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཚད་

²¹⁰ གོང་གསལ་སྟེན་སྐྱེད་ལས་བྱུངས།
²¹¹ གོང་གསལ་སྟེན་སྐྱེད་ལས་བྱུངས།
²¹² གོང་གསལ་སྟེན་སྐྱེད་ལས་བྱུངས།
²¹³ 2011 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 16 ཉིན་འདི་གཉིས་ཁམས་ཀྱི་རིག་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་སྟེང་བསྟོ་སྐྱེད་གནད་པའི་སྐབས་
ཀྱི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱུངས།

ལྷན་ཅི་མང་ནང་པར་ཅི་འདོད་འདོད་དུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར། བཅོམ་བྱོལ་ལམ་སྐབས་བཅོལ་བའི་གནས་སྟངས་
འོག་ཚོས་ལུགས་གཤེད་མང་འཛིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེར་བའི་ཚན་རིག་གི་སྡེ་སྡེ་ཚོགས་ནང་ཚོས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་
བསྐྱུས་ཤིང་། རང་པའི་ལྷ་གྲུབ་དང་རིགས་པའི་འགྲོས་སྡེ་ཚོགས་ཚན་རིག་གི་སྡེར་མངགས་གཏོང་བྱུང་བ་ནི། ཚེས་
མང་དུ་བྱུང་བའི་མཚན་ཆེན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འཛིན་ཉེན་འདིའི་ལེགས་སྐྱེས་རིན་ཐང་བྲལ་བ་ཞིག་ཀྱང་
ཡིན། གཞན་ཡང་། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆེན་དང་ཚོས་བརྒྱུད་སྐྱེ་ཆོས་
རྣམས་ལ།

ང་ཚོས་ཚན་རིག་པ་དང་ནང་པ་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་ལས་མགོ་བརྩམས་པར་མ་ཟད། གདན་ས་གསུམ་གྱི་ནང་[ཚན་རིག་]
སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པའི་མགོ་ཡང་བརྩམས་ཐེན་པ་དེ། ང་ཚོས་དེ་ནས་ཕྱིར་འཐེན་ནས་ཡང་རྒྱག་རྒྱ་མིན་ལ་མཐའ་སྐྱེལ་
བའི་སློབས་པ་ཡང་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱས་ན། སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱེད་པར་ཕན་པ་ལས་གཞོན་པ་གཏན་ནས་མེད། དེ་སྔ་ང་
ཚོ་བོད་ལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། བསྐྱེད་དམ་སྤྱི་སྤྱིང་པ་ཞེས་ཏ་ཅང་སྤྱུག་པོར་བཅིས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཞེས་ཏ་
ཅང་ཅ་ཆེར་བཅིས་པ་དེ། མཐའ་མང་ང་ཚོར་སྤྱི་བྱོང་བཏང་སོང་།²¹⁴ ཞེས་བཀའ་སྤྱི་བ་བུ་དང་། གདན་ས་ཁག་ཏུ་ཚན་
རིག་གི་སློབ་ཚན་གསར་འཛུགས་གནང་བར་མ་ཟད། རང་པའི་ཉེན་འབྱུང་གི་རྣམ་གཞག་དང་། བདག་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་
གནས་ལུགས། སློ་སྦྱོང་གི་བསྐྱེད་བྱ་སོགས་ཀྱིས་ཚན་རིག་གི་སྡེ་སོ་སོ་ན་གདན་བྲལ་མཐོན་པོ་དེ་ཐེན་ཡོད།

ཚོས་ལུགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཉམས་གསོ་གནང་བ་མཚན་ཆེན་འདིའི་སྐབས་བབས་ཀྱི་དམིགས་བྱ་མིན་ཡང་།
མཚན་པ་མཐའ་དག་གཅིག་ལ་གཅིག་འབྲེལ་དང་གཅིག་རྒྱབ་གཅིག་གཞོན་ཡིན་པས། འདིས་ཀྱང་དངོས་དང་བརྒྱུད་
པའི་ཐོག་ནས་འཛུལ་སྤོང་ཚོས་ལུགས་ཁག་ལ་ཞབས་འདེགས་སྐྱེ་ན་མེད་པ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་ནི་རིགས་པས་ཚོགས་
མེད་དུ་དཔོག་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། འཛིན་ཉེན་ཀུན་ཏུ་ཞི་བདེ་སྐྱེལ་བའི་མཚན་ཆེན་ལ་ཕན་ཚུབས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་
ཡང་སློབ་མེད་ཡིན། “ཆ་རྒྱུན་དེས་ད་ཡོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ལུགས་ལུན་སུམ་རེ་ཚོགས་སུ་འགྱུར་བའི་རམ་འདེགས་བྱས་
ཏེ། མིའི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་སྤྱོད་བཟང་གིས་མི་སོངས་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱ་དེ་དའི་དམིགས་ལུགས་གཉིས་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་མཚན་ཆེན་འདི་བརྒྱུད་དེ་ལུགས་བསྐྱེད་དང་པོ་འགྲོ་བ་མིའི་ཡོན་ཏན་གོང་དུ་སྐྱེལ་བའི་མཚན་པ་མཚན་པའི་ཚུལ་
ཡང་ཤིན་ཏུ་གསལ། འདི་ལྟ་བུ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་གྲིས།

མཐའ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། མཚན་ཆེན་འདིའི་ཁོངས་ནས་མཚན་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དུས་གཅིག་ཏུ་སྦྱོང་
སྟོན། རང་པའི་གཞུང་ལུགས་སམ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་སྡེ་ཚོན་གསུམ་དུ་སྤྱེ་སྤྱེ། རང་པའི་གཞུང་ནས་
གསུངས་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་གཉིས་ཚོས་དད་ཡོད་མེད་ཀྱི་འགྲོ་བ་སྤྱིའི་ཕན་བདེའི་ཅ་ལག་ཏུ་འགྱུར་བར་
གནང་བའི་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་འབྲུངས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

²¹⁴ ཚོས་ཚོགས་ཁག་གི་ལམ་སྐྱེད་བཀའ་སློབ་དེབ་གཉིས་པ་ལས་བྱངས།

བཀའ་དང་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་པོད་སྤུངས་བརྒྱ་ཉི་ལུ་ལྷག་པོད་དུ་བསྐྱར་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱ་ཡོངས་
རྫོགས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་བཤ། འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་ཚུལ་གསུམ་དུ་འདུས་པས།
སངས་རྒྱལ་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་། ལྷག་མཐའི་རྣམ་གཞག་སྟེ་
ལྷ་ལྷུང་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་བཤ་དང་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་ཚུལ་ཉེ་ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་བཤ་གསུམ་དུ་ངེས་
པས། རོས་ནས་བཀའ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་། ལྷ་ལྷུང་གི་རྣམ་
གཞག། ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་བཅས་གསུམ་དུ་སྟེ་ནས་བརྟུན་གཞིག་བྱས་ན། དེང་གི་དུས་སྤུ་པའི་རྟོགས་
ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་ངོ་།²¹⁵ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་འཇམ་གླིང་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྟེ་རྣམས་སུ་བྱུང་དུ་རྒྱུང་བའི་
<<ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་ལྷུང་གུན་བརྟུས་>>ཞེས་པ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་དགོས་གཤམ་ཆེ་བའི་ཚུལ་སྤྱི་ལོ་ 2010 ལྷ་
བ་ 6 ནང་བསྐྱར་འཛིན་གྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལྟར། མདོ་སྤྲུལ་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་གཞན་རྗེ་མི་འཛོག་པའི་
ངེས་དོན་གྱི་མཁས་པའི་དབང་པོ་བཞི་²¹⁶ནས་སྤྱུ་དཔ་འཇམ་མེད་ཀྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བཀའ་དགོངས་ཟབ་མོའི་
རྒྱ་ལས་རྒྱུང་ཟད་ཀྱང་མ་འདས་པར་ཚུལ་སྤྱིག་ལེགས་ལྷབ་གྱིས། མཐར་མགོན་པོ་མཚོག་གི་དབྱེས་མཉེས་བསྟོད་
བསྤྲུལ་དང་བཅས་ཉེ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་པར་སྤྱུན་འགྲེལ་སྟེལ་ལྷབ་པ་འདི་ག་ལགས་སོ།།

ཆོས་གསུམ་པོད་མེད་རྣམས་པ་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་བའི་ མཇུག་ཆེན།

མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “དེ་སྤྱི་པོད་ལ་ཡོད་པའི་སྐབས་ལྷ་མ་སོ་སོས་བསྟན་དོན་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་ནས་གནང་
གིན་ཡོད་ཀྱང། གོང་གྲུའི་རྣམ་པ་མེད། ལྱིས་སུ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཆགས་ནའང་གོང་གྲུའི་རྣམ་པ་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་མེད། དེར་
བརྟེན། ང་ཚོ་དུས་ཚོད་གཉེན་འབྲུང་ཞིག་ལ་དེ་སྤྱི་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ལ་གསལ་མ་སྤོང་ཞིང་འཇམ་གླིང་སྟེང་གྲུང་མ་སྤོང་
བའི་འགན་ཁུར་བྲངས་ནས་དཀའ་ངལ་གདོང་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་དུས་ཚོད་ཡིན་སྟབས། གོང་གྲུའི་རྣམ་པ་འདོན་རྒྱ་ཉ་ཅང་གཤམ་
ཆེན་པོ་མེད།”²¹⁷ ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་བཅོན་གྱིས་དུ་ཕེབས་ནས་
མཇུག་ཆེན་དུ་མ་བསྐྱུངས་པ་ལས་གཤམ་གནང་ཤིག་དུ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཆོས་གསུམ་པོད་མེད་རྣམས་པ་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་
བར་མཇུག་པའི་མཇུག་ཆེན་དེ་ཡིན། དེ་སྤྱི་པོ་རྒྱུས་དང་གནས་བབ་གཉེས་ཐད་ནས་བཤད་ན། པོད་རིགས་རྣམས་

²¹⁵ ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྲུལ་བའི་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་ལྷུང་གུན་བརྟུས་ཀྱི་སྟོན་སྟེང་ལས་བྱངས།
²¹⁶ ཚུལ་སྤྱིག་པ་བཞི་ནི། དགའ་ཤར་དགེ་བཤེས་བྱང་ཚུལ་སངས་རྒྱལ་དང་། འབྲས་སྟོན་དགེ་བཤེས་དག་དབང་སངས་རྒྱལ། དགའ་བྱང་དགེ་
བཤེས་དབྱི་ས་བྱང་ཆེན་སྤུལ་སྤྱུ། འབྲས་སྟོན་དགེ་བཤེས་སྟོན་བཟང་མཁས་མཚོག་བཅས་སོ།།
²¹⁷ ཆོས་ཚོགས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྤྲུལ་དེ་བ་གཉེས་པ་ལས་བྱངས།

ཀྱི་རྒྱལ་པ་གཅིག་བསྐྱེལ་མ་ཐུབ་པར་རང་མགོ་རང་ཐོན་དང་རང་སར་རང་འཚོ་བྱས་ཏེ་དུས་རབས་དུ་མ་ཕྱིན་ཡོད།
དེ་ནི་ཡུན་རིང་ཚོས་རྒྱལ་ཚོས་བོད་ཕྱི་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱུར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་མ་བྱུང་བའི་དབང་གིས་རེད། དེར་བརྟེན།
བོད་རིགས་རྣམས་ཁ་ཐོར་དུ་གྱུར་ཅིང་། སྤང་ཕྱོགས་ནས་བོད་ས་རིམ་ཟད་གིས་ས་ཁུལ་མང་པོ་གཞན་གྱི་དབང་སྐྱུར་
འོག་ཚུད་དེ། མཐར་ཆུ་ཕྲེ་དང་བོད་ཕྲེ་ཞེས་ཕྲེ་ཁག་གཉིས་སུ་གྲུས་པའི་མཚན་སུ་བསྐྱེབས། དབུས་གཙང་ཁུལ་ལ་
མཚོན་ན་ཡང་། ཐམས་ཅད་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་གི་མངའ་འོག་ཏུ་ཡོད་ཡོད་འདྲ་ཡང་། དོན་གྱིས་དབུས་
གཙང་གཉིས་ཀྱང་འགལ་རྒྱར་གྱུར་པའི་དུས་སྐབས་ལན་འགར་བྱུང་བ་སོགས་གཅིག་འོག་གཅིག་ལ་འདུ་དཀའ་བའི་
གནས་སྐབས་མང་དུ་བྱུང་། གནས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུའི་འོག །རྒྱ་དམར་གྱིས་རྒྱ་ནག་ཡོངས་རྫོགས་དབང་སྐྱུར་བྱས་ཏེ་
བོད་སར་འཕྱོར་བའི་སྐབས། སྤང་ཕྱོགས་ནས་བཀའ་འགལ་ལ་རོགས་རམ་ཞུས་ཀྱང་སྤང་མེད་དུ་བསྐྱུར་བ་དང་།
དབུས་གཙང་གཉིས་ཀྱང་གྲོས་ཁ་མ་འཆམས་པ་སོགས་གཞོང་ཁ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་མ་ཐུབ་པར་མཐར་བོད་ས་ཡོངས་
རྫོགས་རྒྱ་འོག་ཏུ་ཤོར་བ་ནི་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་
ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 4 ཉིན་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་འཕྲུལ་མི་སོགས་ལ།

ཕྱིན་ཆད་ང་ཚོ་བོད། རིགས་དང་ཚོས། སྤང་ཡིག་བཅས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་ལས་ཀྱི་འགན་ཕྱེ་བའི་དར་ཅེ་མདོ་དང་ཨ་མདོ་ཚོན་
གྱི་བོད་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་གཅིག་གྱུར་ཐོག །ཐོབ་ཐང་དང་དབང་ཆ་འདྲ་མཉམ་ཡོད་པའི་སྤྱིའི་གཞུང་ཞིག་དགོས་པ་
བཅས་ལ་དམིགས་ནས་འཕྲུལ་མི་བསྐྱུས་པ་ལས། འབྲེལ་སེལ་རྒྱ་གར་ནང་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཉུང་ཤས་ཀྱི་འཕྲུལ་མི་ལྟ་

བྱ་མིན། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 29 ཉིན་<<བདེན་གསོལ་སློན་ཚིག་>>ལས། “རིང་ནས་སྤྱི་དུ་
བཞགས་པའི་འདོད་པའི་དོན། །ཡོངས་རྫོགས་བོད་ལྗོངས་རང་དབང་གཙང་མའི་དབལ། །རྒྱན་འབྲུབ་ཚོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་
དགའ་སློན་ལ། །སློད་པའི་སྐལ་བཟང་རྒྱུར་བ་རྒྱུར་དུ་སློལ།།” ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 27 ཉིན་དོར་གླིང་
དུ་བོད་རིགས་རྣམས་ལ།

ཚང་མས་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ཡོངས་རྫོགས་བོད་ལྗོངས་རང་དབང་གཙང་མའི་དབལ།། ཟེར་
བ་འདི་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཞེས་པའི་རྩ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། དེ་སྔ་ཚོས་རྒྱལ་ཚོའི་སྐབས་ལ་སློབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོང་
བའི་རྩ་བ་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཚང་མ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་སློབས་ཤུགས་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། བར་
ལམ་བོད་མིལ་བྱར་གྱུར་དུས། དཔེར་ན། དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཡང་མིལ་བྱར་ཕྱིན། དེ་བཞིན་ཁམས་དང་ཨ་མདོའི་
ཁུལ་ལ་ཡང་མིལ་བྱར་ཕྱིན། བྱང་པ་རེ་རེའི་ནང་ཡུལ་དཔོན་རེ་བྱས་ཏེ། བར་ཚུར་གང་ལ་ཡང་མི་ཐེ་བའི་ང་རང་གི་ལུང་
པའི་ནང་ལ་ང་རང་གིས་གང་བྱས་ཟེར་བ་ལྟར། སོ་སོ་སྐྱེར་བཅོན་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱས་ནས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་སྤྱིའི་སྤྱིག་

འཕྲུགས་དང་རྒྱལ་པ་ཉམས་ཆག་ཏུ་ཕྱིན་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 28 ཉིན་བཞུགས་
སྐར་དུ་རྒྱ་བཞི་སྤང་དུག་གི་འགན་འཛིན་འཕྲུལ་མི་དང་བཅས་པ་ནང་འགྲིག་གིས་མངའ་བཅར་སྐབས།

ང་ཚོ་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཆེག་བསྐྱེད་བྱེད་པ་འདི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། མ་འོངས་པར་བོད་རིགས་སྟོབས་ལུགས་གང་
 འདྲ་ཡོང་མིན་དེ་བོད་མི་རིགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་མ་བསྐྱེད་ལ་རག་ལས་བ་རེད། ང་ཚོ་ཆེག་བསྐྱེད་བྱེད་ན་ས་ཆའི་ཆ་
 ལས་ཨེ་ཡིན། གཙོ་བོ་མིའི་ཆ་ནས་ཨེ་ཡིན། དངོས་གནས་ང་ཚོར་རྒྱལ་ལུགས་ཤིག་ཡོང་གི་རེད། ང་ཚོ་ཆེག་བསྐྱེད་མ་
 བྱེད་ན་དེ་སྔ་ཡང་བོད་སིལ་བུ་ཆགས་ནས་འཇུག་ཤོར་བྱིན་བ་རེད་ལ། མ་འོངས་པ་ལ་ཡང་བོད་སིལ་བུར་བྱིན་ན་བོད་
 རིགས་ལས་མས་ཚང་མར་གྲོང་རེག་རྒྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་མེད་པེས་ཡིན། སྤར་པན་བོད་དབུས་གཞུང་ནས་མཐའ་
 མཚམས་ཁག་ལ་འབྲེལ་བ་དང་ལྷ་རྟོག་ཡག་པོ་ཞིག་མ་བྱེད་བ་དང་། མཐའ་མཚམས་ཁག་གི་མི་ཚོའི་དོས་ནས་ཀྱང་
 བོད་དབུས་གཞུང་འདི་གནད་ཆེན་པོ་དང་རྩ་ཆེན་པོ། བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཁེ་གྲོང་ལ་ཐུག་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་
 གསལ་པོ་གོ་རྟོགས་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་རྗེས་འབྲུས་ཤོར་བྱིན་འདུག ། ... ཅེ་བ་ང་ཚོ་(སྐྱེ་འབྱུང་གལ་སྔོན་གཞི་)བོད་
 རིགས་ཡིན་པ་རེད་དེ། རང་བཞིན་གྱིས་བསམ་སློབ་ནང་ལ་དཔོན་པོ་ནི་སྐ་སྐུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་བསམ་པ་ལས། བོད་གཞུང་
 ཡིན་བསམ་པ་ཉ་ལས་ཅན་གྱིན་མེད། དེ་ཚོའི་གས་རྩ་བ་ནས་ལོར་འཇུག་རེད། བོད་གཞུང་ནས་ཀྱང་དེ་སྔོན་འཇུག་
 བྱས་འདུག ། མ་འོངས་པའི་བོད་གཞུང་གི་དབང་ཆ་དོས་ཀྱིས་ཟེན་ནས་འགན་འཁུར་བའི་རིང་ལ་དེའི་རིགས་རྩ་བ་ཉིད་
 ལས་ཡོང་གི་མ་རེད། ཅེས་ཐུགས་ཐག་ཚོད་བོས་བཀའ་སྐུལ་ལྟར་བོད་ས་ཁྲིན་ཡོངས་དང་བོད་མིའི་རྒྱུས་པ་གཅིག་
 ཏུ་བསྐྱེད་པའི་མཚན་ཆེན་དེ་བཅན་གྱོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་ཅེས་ནས་དབུ་འཇུག་མཚན། ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན།
 བཅན་གྱོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་མ་ཐག་ནས། མང་གཙོའི་གཞུང་གསར་འཇུགས་བསྐྱེད་པའི་ཆོལ་གསུམ་དབྱེར་
 མེད་ཀྱི་འཇུག་མི་བསྐོས་བཞག་དང་། བཀའ་སློབ་དང་བྱེད་ཆེ་སོགས་ཀྱང་ཁྲིམ་རྒྱུད་དང་དབུས་སྐུག་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་
 མེད་པར་སྤྱི་འདོན་སྤྱོད་པའི་གཙོ་བོ་དམིགས་ཀྱིས་བདམས། ཨ་མའི་བྱ་ལ་འདོན་ཐང་ཡོད་ན། དགའ་ལྷན་ཁྲིམ་
 བདག་པོ་མེད་པའི་དཔེ་ལྟར་གྱི་ལམ་སློལ་གསར་གཏོད་གནང་། དེ་ལྟར་གཞུང་རྒྱུང་པའི་ལམ་སློལ་ཡོངས་སྤྱོད་ཏེ་
 མང་གཙོར་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུ་རྗེས་སམ་དགོངས་སྤྱུགས་གཏོད་སར་བསམ་གཞིག་བྱས་ཆོ། དེ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལམ་
 སློལ་ལ་ལད་རྒྱུས་ཀྱིས་སྤྱི་དབུ་ལམ་ལུགས་བཅས་བསྐྱེད་གནང་བའི་ཆེད་མ་ཡིན་པར། ཚོལ་གསུམ་བོད་མིའི་རྒྱུས་
 ལུགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་སྤྱད་ཡིན་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེ་ཡང་མང་གཙོའི་ལམ་སློལ་གསར་གཏོད་མཚན་པ་ནི་
 དབང་ཆ་བཟོ་བའོལ་རྒྱག་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར། ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་སྤྱད་དེ་རྒྱུས་པ་མཉམ་རྒྱུ་ཡོང་བའི་
 ཁོར་ལུག་ཆེན་པོ་ཞིག་གསར་བཟོ་གནང་བའི་ཆེད་རེད། ཕྱིའི་སྤྱད་ལུགས་ཀྱི་སློབ་གཞིའི་ནམ་པ་བསྐྱེད་བཞི་
 དམིགས་དོན་ལ་སྤྱུགས་པའི་གོམ་རིམ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེ་ཅེས་གྱིས་རྒྱུས་པ་གཅིག་བསྐྱེད་ཡོང་བའི་རེས་
 པ་མེད། བཀའ་སློབ་ལས།

རྒྱ་གར་ནང་བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་གུང་འབོར་ལ་མ་བསྐྱེད་པར་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ལ་སྤྱུགས་བཟོས་བྱས་པ་རེད། དེ་
 ལ་དགོ་མཚན་ཡང་གང་ལ་གང་འཚམས་ཤིག་བྱེད་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ལས་ཀ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནའང་རྩ་བའི་དོ་བོ་དེ་
 ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། བེད་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱངས་དང་ལག་ལེན་དུ་འགྲེལ་སྤྱངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་ཡོང་གི་དཔེ་བཟོས། བར་

ལམ་ཞིག་ལ་ཚོལ་ཁའི་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་ཡོད་པ་དེ་བོད་མི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དམ་ཚེག་འོ་རྒྱ་གཅིག་འདྲེས་ཡག་པོ་
ཞིག་དང་། གཅིག་བསྐྱེལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཐོན་པའི་མཐུན་རྐྱེན་དུ་འགྲོ་བའི་ཚབ་ལ། དེ་བྱུང་གི་བྱ་སྤོང་དང་བྱེད་སྤངས་གྱི་
རྐྱེན་པས་ནང་ཁྲུལ་འཕེན་འཁྲེར་བྱེད་པ་དང་། ཚོལ་ཁའི་དབྱེ་བྱེད་མཁུན་གྱི་བཟོ་འདྲེས་ཞིག་ཆགས་གྱིན་ཡོད་པ་
རེད།²¹⁸ ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་འདྲ་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ང་ཚོ་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱེལ་བའི་སྐབས་སུ་དབྱེན་ཇིའི་མིང་ཚིག་ Tibetan ཟེར་བའི་ཚིག་འདིའི་འོག་ལ་ང་ཚོ་
བོད་རིགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་རྒྱུན་ལྡན་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་བོད་མི་ས་ཡ་དུག་དང་ས་ཡ་དུག་ཅེས་ཉལ་ཏུ་
བརྗོད་དོན་ཡང་ཚོལ་ཁ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་བོད་གཅིག་ལ་བསམ་སྒོམ་བཏང་ནས་བཤད་པ་རེད། ད་ཆ་ཚོལ་ཁ་
གསུམ་གྱི་བོད་མི་ཚང་མ་སྤྱིད་གཅིག་སྤྱུག་གཅིག་བྱེད་པའི་དུས་ཚོད་ལ་བསྐྱེལ་བར་བརྟེན། ང་རང་ཚོར་སྤྱིད་སྤྱུག་
བཟང་པོ་ལེགས་ཉེས་ཅི་བྱུང་ན་ཡང་། གཅིག་སྐྱེལ་བྱས་ནས་སྤོང་རྒྱའི་དམིགས་ལྷུལ་བཟུང་སྟེ། ཞེས་སོགས་ཡང་ནས་ཡང་

དུ་བསྐྱེལ་བྱ་དང་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད་པར་བརྟེན། ད་ཆ་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་འདུ་
ཤེས་སྤར་ལས་སྤར་བརྟེན་དུ་གྱུར་ཅིང་། ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་མཉམ་རུབ་དང་པན་རྒྱུན་ལ་རམ་འདེགས་
སོགས་སྤོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱལ་པོ་གཅིག་ཏུ་སྤངས་པའི་རྣམ་པ་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་གསལ་ནས་གསལ་དུ་འགྲོ་
བཞིན་ཡོད། དེ་ལ་དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་ཨོ་རྒྱུན་འཕྲིན་ལས་དོ་རྗེ་མཚོག་ནས། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷ་བ་ 4 ཚེས་ 16
ཉིན་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཕམ་ཤིན་ཀོལ་དུ་གནས་པའི་བོད་རིགས་དང་བོད་ཀྱི་སྤོགས་པོ་སྤྱི་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ།

ང་རང་ཚོ་བོད་ལ་སྤར་འབྲུང་སྤོང་མེད་པའི་གོད་ཆག་གས་རྒྱན་ཆག་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ནས་གཞིས་བྱེས་གཉིས་
སུ་ཁ་བལ་བ་དང་། བོད་ཀྱི་སྤོང་བརྒྱུད་གཉིས་ལ་རྒྱད་པ་ཚབས་ཆེན་བྱུང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། སྤོགས་གཅིག་ནས་
ཞུས་ན། ང་ཚོ་བོད་ལ་སྤར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་བྱུང་བར་དཀའ་བའམ། ཡང་ན་བྱུང་མ་སྤོང་བའི་ཚོལ་གསུམ་བོད་རིགས་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་མཐུན་སྤྱིལ་དོག་ཅ་གཅིག་སྤྱིལ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་བྱུང་བ་རེད། ང་རང་ཚོ་འདིའི་ནང་ལ་ཚོལ་
ཁ་གསུམ་ནས་ཡིན་པའི་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་ཚང་མས་མཁྲེན་མཁྲེན་པ་རེད། མང་པོ་ཞིག་བོད་ནས་རྒྱུར་
ཡོང་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོ་རྒྱུད་དུས་བོད་ལ་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་བསམ་སྒོམ་གཏོང་སྤངས་གང་འདྲ་ཡོད། ད་ལྟ་བོད་ལ་ཡོད་
པའི་བོད་མི་ཚོའི་བསམ་སྒོམ་གཏོང་སྤངས་གང་འདྲ་ཡོད། དེ་གཉིས་བར་ལ་ཁྱད་པར་གང་འདྲ་ཡོད། དེ་ཚོ་ང་ཚོས་ཉན་
ཉན་མཁྲེན་སྤུབ་གྱི་རེད། ང་རང་སྤྱེས་ས་དེ་ཁམས་ཀྱི་ལུང་བ་རྒྱུད་ཆུང་ཞིག་རེད་དེ། ང་ཚོ་བོད་ལ་བསྐྱེད་དུས་ཁམས་པ་
བོད་པ་ཟེར་དུས་ཁ་ཁ་ཡིན་སྤང་འདྲེས་པོ་ཞིག་འཆར་གྱི་རེད། ཁམས་པ་ཟེར་ན་ང་ཚོ་ཡིན་པ་ཞིག་དང་། དཔུས་གཙང་ལ་
ཡོད་པ་ཚོ་བོད་པ་རེད་ཅེས་ལྟ་སྤངས་དེ་ཅུ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། གང་ལྟར། ཁམས་པ་དང་བོད་པ་ཟེར་བའི་ལྟ་
སྤངས་ཤིག་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་ཆ་ལ་མི་ཚང་མས་ང་ཚོ་བོད་རིགས་ཚོ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤོངས་ཀྱི་ལ་རྒྱུས་གདུང་
རྒྱུད་གཅིག་ལས་མཆེད་པའི་སྤྱན་རློང་ཡིན་པ་ཞིག་དང་། མི་མེད་ཡིན་པའི་ཚོར་སྤང་ཏུ་ཅང་གཉིང་ཟབ་པོ་བྱུང་འདུག་
ག །མི་ཞིག་གིས་དེ་ལྟ་བུའི་གཅིག་གྱུར་ཅིག་བཟོ་དགོས་བྱུང་ན་ཏུ་ཅང་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་རེད། དུག་པོའི་མཚོན་ཆ་

²¹⁸ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་ཀ་བཀའ་སློབ་ལས་གསུམ་ལ་སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སློབ་དེ་བ་དང་པོ་ལས་ཤངས།

དང་ཞི་བའི་བསྐྱེད་གཤམ་ལ་ཡང་བརྟེན་མ་དགོས་པར་ཚོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་གོང་ལུ་གཅིག་གྲུར་གྱི་ལྷ་ས་
 པ་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ། ང་ཚོ་ཚང་མ་དགའ་འོས་པ་ཞིག་དང་སློབས་པ་སྐྱེ་འོས་པ་ཞིག་རེད། གོང་ལུ་གཅིག་གྲུར་དེ་
 འདྲ་ཞིག་ཡོང་བ་དེ་ཡང་རྒྱ་མཚན་རྒྱུ་མེད་དུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་།
 གཙོ་ཆེ་ཤོས་ང་རང་ཚོར་དབུ་མིན་འགྲན་ཆུ་བྲལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་རེད། སྤྱིར་
 བཏང་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་མེད་རིམ་བྱོན་ཚང་མ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲུལ་པ་དང་། བོད་གངས་ཅན་
 ཀྱི་ལྷོངས་ཀྱི་གདུལ་བུའི་ཞིང་གི་མགོན་པོའི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཡགོང་ས་སྐྱེ་མེད་བཅུ་བཞི་པ་
 ཆེན་པོ་མཚོག་དགུང་ལོ་རྒྱུད་དུའི་དུས་ནས་བརྒྱུད་སྟེ། ད་ལྟ་དགུང་ན་མ་སྟོན་པའི་བར་དུ་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་
 སྐྱེ་ལས་གཙང་ཅིག་བསྐྱོན་ཡོད་པ། དེ་བཞིན་དུ་བྱུགས་བཅའི་གཟིགས་པ་གཙང་ཅིག་གནང་ཡོད་པ་དེ་ང་ཚོས་བཤད་
 མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོ་བོད་པའི་སྐད་ལ། ལྷ་ཁང་རྩིང་པར་རྟེན་བཞེངས་གསར་པ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་
 པ་རེད། གང་ལྟར། བཀའ་འཁྲིན་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་དེ་བཤད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་། ཚོལ་གསུམ་བོད་
 མི་ཡོངས་སུ་རྗེ་གསུམ་པ་མཐུན་སྦྱིལ་དོག་ཅ་གཅིག་སྤྲིལ་ཡོང་བ་ལ་ཡགོང་ས་སྐྱེ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་འཕགས་
 རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཡོད་པ་དེ་བཤད་མི་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚོན་ལ་བརྟེན་ནས། ང་རང་
 ཚོར་དེ་འདྲའི་འགྲན་ཆུ་དང་བྲལ་བའི་དབུ་མིན་དམ་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་གཙོ་འཛིན་ཟེར་ཡང་འདྲ། དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་
 ང་རང་ཚོའི་ངོས་ནས་ཉ་གོ་དོན་རྟོགས་དགོས་པ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་བསམ་གྱིན་ཡོད། ཅེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཉེ།
 ཞིབ་འགྲེལ་གཞན་དགོས་པར་མ་མཐོང་།

ཉེར་གསུམ་ལ། དགྲུང་གངས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་བར་དུ་བཞུགས་པའི་མནལ་ལྷས་ལུང་བསྟན་ འཕྲོས་དོན་དང་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་རིམ་བར་སྟེ་བ།

མགོན་པོ་མཚོག་གི་མནལ་ལྷས་དང་དོ་གྲུབ་ཆེན་གྱི་ལུང་བསྟན་སོགས།

དེ་ལ་སྟེ་ལོ་ 2010 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 7 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྒྱན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་གྲགས་ཅན་
Barkha Dutt གས་མགོན་པོ་མཚོག་དགྲུང་གངས་དོན་ལྡར་ཐེབས་པའི་འཁྲུངས་སྐར་དང་བསྟན་བཅར་འཛི་ཞུས་ཏེ་
ལེ་ཚོན་ཆེད་གཏོང་སྐབས། ལུབ་སྟོགས་བུ་མོ་ལྷ་མི་རིའེན་ཞེས་པས་སྐྱ་ཆེ་ཡུན་དུ་བཞུགས་པའི་གསོལ་འདེབས་ལུལ་
བར། མགོན་པོ་མཚོག་གས།

ངོས་རང་ལོ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཤིག་གི་བར་དུ་སྡོད་པ་ནི་ཡོང་སྲིད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་སྟོན་གྱི་ལུང་བསྟན་དུ་མ་དང་།
ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཞིག་གིས་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཅམ་གྱི་གོང་དུ་ངོས་དང་འབྲེལ་བའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་
གནང་འདུག་པའི་ནང་། མི་དེའི་(མགོན་པོ་མཚོག་)ཆེ་ཆོད་ལོ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་འདུག་ལ། དེ་
དང་མཚུངས་པར་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོད་ཅམ་ལ། ངོས་རང་ལོ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་བར་དུ་སྡོད་པའི་མི་ལས་
ཞིག་ཀྱང་མི་སྟོང་། གོང་དུ་བཤད་པའི་ལུང་བསྟན་དེ་ལོ་གཉིས་ཀྱི་གོང་ལ་ངོས་ཀྱི་ལག་ཏུ་འབྱོར། ཞེས་བཀའ་སྩལ། དོ་གྲུབ་
ཆེན་སྐྱ་སྟེང་དང་པོ་འཛིགས་མེད་འོད་ཟེར་འཕྲིན་ལས་(1745-1821)ཀྱི་ལུང་བསྟན་ནི།

“པོ་ལོ་གཞི་ཀ་དག་སྟོང་ཆེན་དྲུངས་མའི་མཁར་ཅུལ་ཤར་གོལ་བདེ་སྟོང་འགྲིའི་སྟེང་སྟོན་ལེགས་བྲས་ལོར་བུའི་
རང་འོད་ཀྱིས་ཉེན་འདོད་འཛོའི་གདུལ་བུའི་ཞིང་ས་བརྒྱཅ་དུར་སྟེག་ཁྲིམས་ལྡན་གྱི་གཟི་བྱིན་འབར་ཐབས་
མཁས་ཀྱིས་བོད་འབངས་རྗེས་སུ་སྟོངས་སྟེག་གཟིགས་སྟེག་པ་བསྟན་མིང་པ་ཡི་ལོ་འབྱུང་ཤིང་པག་སྟེ་བ་
གཉིས་ནག་བསྟན་པ་སྐར་གསོ་ལྷ་ལྡན་ཡུལ་འཁྲུངས་སྟོན་ལམ་དང་གནས་དུས་སྟོན་ཚོགས་ལྡེའི་ཉེན་
འབྲེལ་གྱི་སྟོ་བརྒྱ་དུས་གཅིག་འབྲེད་དུས་ས་བྱི་སྟེ་བ་གཅིག་དཀར་དུས་གངས་ལྗོངས་བདེ་སྟོན་ཉི་མ་ཤར་
དད་ལྡན་ལས་འཕྲོ་ཅན་གྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་མི་དགོ་བཅུ་སྟོང་ཁྲད་པར་སྟོག་གཅོད་སྟོང་སྟོན་ལྷ་སྟེག་གཟིགས་
སཱིི་དུང་སྟུར་བརྒྱུ་གནས་ཆེན་གནས་རྒྱུ་ལ་མཐོང་གོལ་བཞག་མ་འགོ་བའི་བསོད་ནམས་མཁའ་
དབྱིངས་སུ་དོན་དགོ་ལེགས་ཉི་ལྷའི་འོད་སྟེང་མཛེས་ཁོང་དགྲུང་གངས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་བཞུགས་
འབྲེལ་བཅས་ཀྱིས་འགོ་བ་མིག་འཕྲུལ་བཞིན་ཞིང་གང་འདོད་གནས་ལ་ལྷ་འདེད་བྱེད་སྟེ་སྟོན་ཚོས་དུང་དཀར་
པོའི་རང་སྐྱད་ཀྱིས་འདབ་དྲུག་གི་ལྷ་འབངས་མགོན་དུ་བསྟུན་ཞུས་ལམས་གདུལ་བུའི་ཡུལ་གྱི་སྟུན་པ་སེལ་
དོན་ལེགས་ཚོགས་འབྲས་བུ་ཀྱིས་བརྒྱུད་ཅུ་སྟེག་གྱི་བསྟུང་ལྡན་དོ་རའི་ཁོད་ཀྱང་ཀར་དྲུག་གི་གཞོན་ཏུ་
གར་ལ་བྲེལ་ལས་དག་པའི་གདུལ་བུའི་སྲིད་ལྷ་སྟེགས་ཡང་ལྡན་གྱི་སྟོད་པ་ཡང་རྒྱའི་སྟེན་དགོ་ལེགས་ཀྱི་

དབྱར་རྩ་ཕྱོགས་སུ་སྤྲུལ་ཞེས་སོགས་སྤྲུང་ཆ་མི་ཤིག་ཚོས་དབྱིངས་ལྷོ་ཞེས་ཞེས་པ་འདི་སྟེ་ཤོག་བྱང་དུ་རི་ལྟར་གསལ་བ་བཞེན་བཀོད། སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 5 ཚེས་ 24 ཉིན་བཀའ་ལློན་ཁྲི་བ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་བོད་གཞུང་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་གཉིས་པའི་མཚུགས་སྤོངས་གསུང་བཤམས་པ་ལྟར་དུ།

ཉེ་བའི་ཆར་བཅོན་ཕྱོགས་གཞུང་གི་སྤྱི་ལུ་ལས་བྱེད་པ་ཡོངས་རྫོགས་དང་། གཞུང་བསྟེན་དབྱ་ལྷ་ཚང་མའི་ངོས་ནས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབྲུལ་ལ་ལྷ་སྐྱབས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་གནས་དགའ་བསྟན་མ་ཆེ་རིང་མཚེད་ལྷ་ཚང་མར་དགྲུང་ལོ་ 1993 བར་བཞུགས་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་མཛད་འདུག། །དེ་སྟོན་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་བཅུགས་ནས་ལོ་སྤུས་བརྒྱ་དང་དྲུག་ཅུ་ལོར་བའི་དུས་ཆེན་སྐབས་གཞུང་དམངས་ལྷ་སྤོངས་ཡོངས་ནས་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་ལྷ་སྐྱབས་དགྲུང་གངས་ 1904 བར་བཞུགས་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་དེ་གནས་

རྒྱུང་གིས་བཀའ་བསྟར་གནང་བ་ལྟར་དུ། དེས་དགྲུང་གངས་ 1993 བར་བཞུགས་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་མཛད་ཡོད། ཅེས་གསུངས།

ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 2013 ལྷ་བ་ 9 ཚེས་ 2 ཉིན་ཉེ་བོད་སྤྱིངས་མང་གཙོའི་དུས་ཆེན་གྱི་ཉིན་རྒྱལ་པོ་བྱང་དུ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་དམངས་གཙོའི་ཀ་བ་གསུམ་གྱི་མཛད་གཙོ་རྣམས་པ་དང་སྤྱི་ཚོན་འགན་འཛིན་སོགས་ལ། དེ་སྟོན་དགྲུང་གངས་ 1993 བཞུགས་འཆར་ཡོད་ཀྱང་། “དེ་ཉི་ངོས་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་ན་དགྲུང་གངས་ 1904 ཚམ་མིན་ནས།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། གཞན་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་དགྲུང་གངས་བརྒྱུད་ཅུར་ཕེབས་སྐབས་བོད་སྤྱིངས་མངོ་སྤྲོད་ཚོལ་ཁས་གོ་སྤྱིག་ལུས་པའི་སྤྱིའི་གྲ་སྟོན་གྱི་མཛད་སྤོངས་ཆེན་མོའི་སྤྱིང་དགའ་ལྷན་ཁྲི་ཆེན་རི་རྩོད་སྤུས་སྤྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས། ཡགོང་ས་མཚོག་དགྲུང་གངས་ 1906 བར་དུ་བཞུགས་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་ཡོད་ཅེས་གསུངས། གང་ལྟར། ཡགོང་དུ་སྤོབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས། དགྲུང་གངས་ 1904 བར་བཞུགས་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་དེ་གནས་རྒྱུང་གིས་བཀའ་བསྟར་གནང་བ་ལྟར་དུ། ཅེས་གསུངས་པ་དང་འབྲེལ་བར་སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་ 12 ཚེས་ 21 ཉིན་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རྒྱ་གར་སྤོངས་ཕྱོགས་འབྲས་སྤྲུངས་སུ། “གནས་རྒྱུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ངོས་རང་ལོ་ 1904 བཞུགས་རོགས་ཞེས་ལྷ་རྒྱུགས་ལུགས་ཆེར་སྟོན་གྱིན་འདུག” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ།

ཅེས་ཕྱིར་དགྲུང་གངས་ 1993 དང་ 1904 དང་ 1906 ཅེས་སོ་སོར་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ཡིན་ནམ་སྟམ་ན། དེ་ནི། དངོས་ཡོད་མཛོང་བའི་མིག་རས་གཉིས་ཀ་རྫོངས་པའི་ཡིང་ཉོག་གིས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེབས་ཏེ། ཀུན་ལས་རིགས་ཞེན་དང་རང་བཅོན་གྱི་འདོད་པ་ཆེ་མདོག་གིས་གཅམ་བུ་ཚོལ་སྤྱོད་གྱི་བསྐྱབས་ཚོགས་སྐབས་པོ་ཁ་ལ་ཁྲིར་བའི་བོད་རིགས་ལོག་ལམ་པ་ཉུང་ཤས་ཀྱིས། བོད་དོན་སྐྱབ་ཐབས་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྤྱིད་རྒྱས་དང་། སྤྱི་དབང་ཅིས་སྤྱོད་གནང་བ་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་མ་འགྲིག་མ་འཇུག་པ་དང་། ལོག་འབྲེལ་འི་བསྐྱབས་སོགས་སྤྲོད་པར་ཅི་མང་འདོད་གཏམ་ལོག་འབྲུམས་གྱི་རྒྱུ་དུ་བསྐྱབས་པའི་སྐབས་ཀྱིས་ཏེ། འདི་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ལོག་པའི་ཚོས་ཉིད་དང་སྤོངས་བཅས་གོ་སྤོངས་གི་གནད་གཉིས་ཀ་ཤིན་ཏུ་སྤོངས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་ཡོད། ཞེས་ཏུ་བསམས་ན་དེ་ནི།

རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་བོད་འབངས་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་དང་བརྟན་སྲིད་ལ་དགོངས་ཏེ། རྒྱ་
ཐབས་ཅད་ནས་པལ་པའི་སློང་མི་ཚུད་པའི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་དང་བཅོམ་པ་སྣ་ཚོགས་བསྐྱེད་ན་ཡང་། བཞེད་དོན་རི་
བཞིན་འགྲུབ་པ་ལ་ནང་ཁུལ་གྱི་གོགས་སྣ་ཚོགས་བྱུང་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་པས། མཐར་སྐྱེ་ཆེ་དེ་ཉིད་དུ་བཞེད་དོན་
འགྲུབ་དཀའ་བར་གཞིགས་ཏེ་དགྲུང་གངས་དོན་བདུན་ནས་རེ་དུག་དང་། དེ་ནས་དུག་ཅུ། དེ་ནས་ཡུང་དགྲུའི་བར་
དུ་སྐྱེ་ཆེ་སྐྱེད་བར་མཚན་པའི་ཚུལ་གོང་དུ་ལུང་བསྟན་དང་སྤྱུགས་ཏེ་བཤད་ཐེན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་སྟེ་ལས། བརྟན་འགོ་
སྤྱིར་གཅེས་ཤིང་བྱེ་བྲག་གངས་ཅན་པའི་བདེ་ཐབས་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་དག་གིས་རྟེན་འབྲེལ་ལ་གཞོན་པའི་ལས་
ཐབས་ཆེ་སྤྱ་ཐབས་ཅད་ལ་ཅེས་ཡུང་འཛེམ་འཚལ་ལྷུ་བར་འདོད་དེ། དེ་ཡང་བོད་མིའི་སློབ་ཀྱི་ལྟ་སྟེ་ཆེན་པོ་ཡགོང་
ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུ་མཚོག་འཛིན་རྟེན་འདིར་ཐེབས་པ་གཙོ་བོ་བོད་བརྟན་སྲིད་ཀྱི་ཆེད་ཡིན་པས། དེ་ལ་ཐན་
དཀའ་བར་གཞིགས་ཆེ་དེ་འབྲེལ་གྱི་འབྲས་བུ་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་བར་ཚོད་མི་སྤྱབ་པ་ག་ལ་ཡིན། ལར་ནས་སྤྱིས་བྱ་
དམ་པ་དག་གི་རྣམ་ཐར་དུ། ཞིང་དེ་དང་དེའི་གདུལ་བྱ་རྫོགས་པ་ན་ཞེས་སོགས་གསལ་བཤད་། གདུལ་བྱ་ཐབས་ཅད་
ཐར་པའམ་ཐབས་ཅད་མཁུལ་པའི་གོ་འཕང་དུ་བཀོད་ཐེན་ཏེ་འགོད་རྒྱུར་ལྟག་པ་གཞན་གང་ཡང་མེད་པའི་དོན་མིན་
པར་སྤྱིས་ཆེན་གང་ཞིག་གི་གསང་བ་གསུམ་གྱི་འཛིན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་འདུག་པའམ་རིང་མོ་ཉིད་ནས་སྤྱུགས་
བསྐྱེད་པའི་བཞེད་དོན་གང་ཞིག་འགྲུབ་པའི་སྤྱབས་རྫོགས་པ་ན་ཞེས་འབྲེལ་དགོས་པར་མངོན།

གཞན་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་ 8 ཚེས་ 8 ཉིན་གཞུང་འབྲེལ་མཚན་སྤྱིའི་སྤྱིང་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྲིད་
གྱི་འགན་དབང་ཡོངས་རྫོགས་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་དབུ་ཁྲིད་ལ་གནང་སྟེ་བོད་ཀྱི་སྲིད་ལུགས་དེ་ཉིད་སྤྱུགས་
མཐའ་དག་ནས་དམངས་གཙོ་ཡང་དག་པའི་ལམ་དུ་བསྐྱར་ཅིང་། བཅའ་ཁྲིམས་སུ་གསལ་བའི་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་
པོ་བྱང་སྤྱོད་ལས་རྣམས་རྒྱལ་ལམ་ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་མཚན་གནས་རྗེས་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེད་དབང་གི་སློབ་མ་
ལུས་པར་བཅོས་བསྐྱར་མཚན་པ་ན། སྤྱིང་སྤྱོད་ལ་དགའ་ཞིང་དོན་མ་རྟོགས་པའི་སྤྱིང་ཁམས་ཅན་ཆེས་ཉུང་ཤས་
ཤིག་གིས་སྤྱད་གསང་མཐོན་པོས་བྱི་སྤྱོད་གང་སར་དུ་འབོད་ཀྱིས་རྒྱག་པ་ལྟར་“བོད་གཞུང་སློབ་བརྒྱབས་སོང་། བོད་
གཞུང་ཕྱིར་བསྐྱེད་སོང་།” ཞེས་སོགས་འཛེར་སྤྱད་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་གཞན་རྣམས་ཡུང་རང་ཉིད་གང་དུ་ལུགས་པའི་
ལོག་ལམ་དེ་ཉིད་དུ་འཛུང་པའི་ཐབས་སྣ་ཚོགས་བསྐྱེད་པ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་ 6 ཚེས་ 28 ཉིན་ཨི་ཏེ་ཡིར་གནས་
སྤྱད་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

བོད་རིགས་ནང་ནས་ཞེན་ཁོག་དང་ཤ་ཚ་ཡིན་ཡང་། ཁལ་ལས་ཤིག་གིས་ད་བོད་གཞུང་ཕྱིར་བསྐྱེད་སོང་། འགྲིག་གིན་
མི་འདུག་ཅེས་སྤྱད་རྒྱག་མཁན་བྱུང་བ་དེ་ལ་ངོས་རང་སློབ་མ་ཉོག་ཅུ་བྱུང་། ངོས་ཀྱིས་ལོ་བརྒྱ་དུག་ནས་ལོ་བདུན་ཅུ་
དོན་དུག་ལ་བསྐྱེབས་པའི་བར་བོད་གཞུང་གི་འགན་ཁྲིའི་ཏེ། ལུ་བྱ་རྒྱུང་རྒྱུང་གཡས་ཁྲོའི་གཡོན་ཁྲོའི་བྱེད་མཁན་ལྟ་བུ་
ཞིག་མགོ་འདོན་འཚོ་སྤྱོད་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་ལ་ད་ཆ་བོད་གཞུང་ཕྱིར་བསྐྱེད་སོང་ཞེས་

བརྗོད་པ་ལག་དག་གི་རེད་དམ། ལོ་རྒྱུ་ཚུའི་རིང་དོས་ཀྱིས་གཡམས་སྐྱོར་གཡོན་སྐྱོར་གྱིས་ལྷོ་རྟོག་བྱས་པ་དེ་རི་ལྷོར་
 སྤྱིར་བཏུ་བྱེད་རྒྱ་རེད་དམ། དེ་ཙམ་ཡང་བསམ་སྐྱོར་མ་འཁོར་བར་བོད་གཞུང་བཏུ་གསོག་བརྒྱབས་སོང་ཞེས་སྐད་
 ཅོར་དུས། དེ་ནི་ང་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་པའི་རྟགས་རེད་བསམ་པ་བྲན་བྱུང་། ཚུར་ཡིད་ཆེས་མེད་ན་དེ་ལ་བྱེད་རྒྱ་གང་ཡང་
 མེད། ཡིད་ཆེས་ཡོད་ན་ལོ་བཅུ་རྒྱུ་ནས་འགན་འཁུར་མཁན་གྱི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བོད་གཞུང་བཏུ་གསོག་རྒྱུ་གི་
 མ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་ 2012 ལྷོ་བ་ 8 ཚེས་ 3 ཉིན་ལ་དུགས་སུ་བོད་རིགས་ཚོར།
 ང་ཚོ་བོད་རིགས་ཀྱི་ནང་ནས་གཞོན་ནུ་ཚོ་གསུམ་པ་དང་མི་སྐྱེར་ཁ་ལས་ཀྱིས་ད་ཆ་བོད་གཞུང་གི་རྒྱུ་བཏུ་བྱས་ཏེ་བོད་
 གཞུང་མེད་པ་ཆགས་པ་རེད་ཅེས་ཏེ་ཅང་སྐད་ལོག་བརྒྱབས་ཡོད། ... དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ཞེས་པའི་ཚོག་འདི་ཕྱིར་བཏུ་
 ཟེན་པ་དང་བོད་གཞུང་ཞེས་པ་འདི་བཅོན་ཤོལ་གཞུང་རང་ཆགས་ཀྱིན་ཡོད། དེར་གཟབ་གཟབ་བྱེད་དགོས་ཞེས་དོས་
 ཀྱིས་བསམ་འཆར་བཤད་པ་ཡིན། དེ་རྗེས་བོད་གཞུང་ཞེས་པའི་ཚོག་འདི་ཕྱིར་བཏུ་བྱེད་ཤོགས་སྐོར་སྤྱི་འབྲུལ་གྱོས་
 ཚོགས་ཐོག་གོ་བཏུར་མང་པོ་བྱས་ཡོད། དེས་འཁོགས་ཐེབས་ནས་བོད་གཞུང་གི་རྒྱུ་བཏུ་བྱས་ཏེ་མེད་པར་བཟོས་པ་
 རེད་ཅེས་སྐད་ཆ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། སྐབས་དེར་དོས་རང་ཕྱན་བུ་སྐོ་པམ་བྱུང་། སྐོ་པམ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དོས་
 རང་ལོ་བཅུ་རྒྱུ་ནས་བདུན་ཅུ་དོན་རྒྱུ་ལ་བསྐྱེབས་པའི་བར་ལོ་རྒྱུ་ཚུའི་རིང་བོད་གཞུང་བདག་པོ་བརྒྱབས་ཏེ་བཀའ་
 རལ་རིམ་པ་མང་པོ་བརྒྱུད་པའི་ནང་གཡམས་སྐྱོར་གཡོན་སྐྱོར་བྱས་ཏེ་འཚོ་འདེན་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་གིས་མི་ལོ་རྒྱུ་ཚུའི་
 རིང་གཅེས་པར་བསྐྱེད་རྗེས་ཕྱིར་བཏུ་རི་ལྷོར་བྱེད་ཀྱི་རེད་དམ། མི་ལ་མཚོན་ན། བ་མ་ཞིག་གིས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ཚུའི་
 རིང་གསོས་ཏེ་མཐའ་མར་སྐོ་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་རེད་དམ། དེ་ནི་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མེད་ལ་ཐུག་ཡོད། དོས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་
 བ། ད་རེས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་གཞུང་ཞེས་པའི་ཚོག་འདི་ཕྱིར་བཏུ་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་ཉན་ཉན་ཡོད་དེས་
 ཞེས་བཏུ་དགོས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དེ་ལྷོར་མ་བྲན་པར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བོད་གཞུང་གི་རྒྱུ་བཏུ་ད་ཆ་ང་ཚོར་རྒྱ་གར་
 ནང་གཞུང་མེད། བོད་ནང་མ་གཏོགས་བསམ་སྐྱོར་གཏོང་དགོས་རྒྱ་མེད་ཅེས་སྐད་ཆ་མང་པོ་བཤད་པ་དང་། ད་ལྟའང་
 བོད་བཞིན་ཡོད་པར་དོས་རང་ཕྱན་བུ་སྐོ་པམ་ཡོང་གིན་འདུག །ལོ་བཅུ་རྒྱུ་ནས་བདུན་ཅུ་དོན་རྒྱུ་བར་ཅུར་ཐག་བྱས་
 པ་ཡིན། དེ་ལ་ཡག་བྱུང་ཟེར་རྒྱུའི་ཚབ་ལ་ད་དུང་སྐད་ཆ་ཁྱད་མཚར་དེ་འདྲ་ཡོད་དུས། མ་ཤེས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ན་
 རྒྱུད་པར་མི་འདུག །གཅིག་བྱས་ན། དགོས་པའི་དབང་གིས་གོ་སྐབས་བརྒྱུད་སྟེ་ཆེད་མངགས་དཀྱོག་རྒྱུན་བཟོ་བ་ལྟ་བུ་
 འདུག །དེ་རིང་ཁ་སང་ཡོད་སྟངས་མང་པོ་ཞིག་ལ་གཟབ་གཟབ་མ་བྱས་ན། ང་ཚོ་བཅོན་ཤོལ་བ་ཚོག་འབྲུལ་ལྷ་མི་ད་
 བར་དུ་རྟོག་ལ་བསྐྱེལ་ནས་གནས་ཡོད་པ་འདི་རིམ་བཞིན་རལ་པོ་ཁ་ལུག་ལྷར་བཟོ་ཉེན་ཡོད། ཅེས་སོགས་ངན་པ་ཐེར་འདོན་
 དང་སྐྱོར་དོར་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་གསུང་ཐབ་པོ་སྤྲུལ། དེ་བཞིན་དུ་ཨ་རིའི་ཁྲུལ་དང་སྤྱད་སི། རྒྱ་གར་གྱི་གཞིས་
 ཆགས་དུ་མ། བཞུགས་སྐར་དྲ་ས་སོགས་སུ་གནས་བཅས་པའི་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་ཡང་གོང་གསལ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་
 སྤྱོད་པའི་དཀྱོག་གཏམ་མམ་རྗོལ་གཏམ་དེ་དག་ཡོངས་སུ་སེལ་ཆེད་གསལ་བཤད་ཡང་ཡང་གནང་དགོས་པའི་
 མཚན་དཀའ་ཅི་མང་འཕྲད་པར་མ་ཟད། ལམ་ལོར་སྟོག་ཤེས་འབྱུང་བ་དང་བཟང་པོ་ལམ་གོས་དུ་མི་ལྷུང་བའི་སྐད་
 གྲང་ལམ་སྟོན་སུ་མཐུད་ནས་གནང་དགོས་བྱུང་ཡོད། དེ་ལྟ་བུར་། ཚོངས་པ་མགོ་འཛོམས་རང་སྐོམ་ཅན་ཆེས་ཉུང་

འགས་ཀྱིས་མངོན་སྟོན་ཅི་རིགས་ནས་སྤྱི་མཐུན་གཞི་མེད་ཀྱི་སློབ་སྦྱོར་ལུས་པ་ན། སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 3 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སློང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བར་ཁམས་རིང་པོ་ཤོག་ཁ་བརྒྱད་སོགས་ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་འདུལ་སྐབས། བརྟན་བཞུགས་འདུལ་མི་དག་གིས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དགོངས་ཚུལ་བཏོན་ཅིང་བཅའ་བྱོལ་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་རྒྱུ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཤར་སྐྱོད་ཐེ་ཆོས་མེད་པར་ལུ་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་སྤུལ་བར།

དེ་རིང་ཁྱེད་རང་ཆོས་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་རྒྱུ་ལ་ཡིད་ཆེས་གཙང་མའི་ཐོག་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་ཀྱི་ཡིན། དེ་ལ་འགྱུར་བ་མེད་ཅེས་བརྗོད་པ་དེར་ངོས་རང་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཐོད་ལ་ཤ་ཆ་གི་རེད་པ། ཐོད་ལ་ཕན་པར་བསམ་སློབ་གཏོང་གི་རེད་པ། ཐོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་ཁུར་ནས་ལོ་དྲུག་ཅུ་ཚམ་ཞིག་ལས་ཀ་བྱས་པ་རེད། ད་ཆེན་ཡོལ་བྱས་ནས་ལོ་བརྒྱད་ཅུར་བསྐྱེབས་པའི་སྐབས་ལ་འགྲིག་མ་སོང་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན་ན། སྐབས་རེར་སློབ་ཉེན་ཅམ་ཕམ་གྱིན་འདུག་པ། བསམ་པ་རྣམ་དག་གིས་བྱས་པ་ཡིན། ད་ཡག་བྱུང་ཐེར་རྒྱུའི་ཆབ་ལ་འཇུག་ཤོར་བཏང་བཞག་ཅེས་ལབ་ན་སློབ་པས་གྱིན་འདུག་པ། ཞེས་སོགས་སྟུག།²¹⁹

དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་དབང་ཅིས་སློབ་དམ་བཅའ་བྱོལ་ཐོད་མའི་སྤྱི་གཞུགས་དེ་ཉིད་ཡང་དག་པའི་དམངས་གཙོའི་ལམ་དུ་བསྐྱར་ཉེ་མི་ལོ་བཞི་ལྷག་འདས་པའི་རིང་། བཅའ་བྱོལ་ཐོད་མའི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ནས་བ་དང་ཀུན་སློབ་སོགས་རེ་ཞིག་མགོན་པོ་མཆོག་གི་སྤྱོད་པ་དེ་ལྟར་ལེགས་ལམ་དུ་བྱིན་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོའི་ལོ་མཇུག་ཚམ་ནས་ 2016 ལོའི་ལོ་མགོའི་བར་དུ་གཙོ་བོ་སྲིད་སློབ་གི་འོས་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ་ཉེ། བཅའ་བྱོལ་ཐོད་མའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་དབུ་དམངས་སེར་སྐུ་འགའ་ཞིག་གིས་ཕྱོགས་ཞེན་གྱི་དབང་གིས་ཆེས་མ་རུང་བའི་ཉམ་རྒྱུའི་བསམ་སློབ་གཉིས་ཀ་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་སྤེལ་བ་དང་། བདག་ཉིད་དཀྱིལ་སྤྱིད་དུ་འཛོག་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་དབང་གིས་ནོར་བ་ལ་ནོར་བར་མ་ཤེས་ཤིང་འཇུག་པ་ལ་འཇུག་པར་མ་མཐོང་བ། སྤྱི་ལོ་དེ་ལྟེན་ཕྱི་ལོ་སྤོང་གི་ཆོར་བ་ཅམ་ཡང་མེད་པ། རང་ཉིད་ཅམ་ལས་འབངས་ཉམ་ཐག་དག་གི་བདེ་སྤུག་དང་ཆོལ་གསུམ་ཆེག་སྤྱིལ་ལ་མ་བསམས་པ་སོགས་ཕྱོགས་མང་པོ་ནས་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་ལོ་མང་རིང་སྐུ་ངལ་འཛེམས་མེད་དང་ཐུགས་བཅེ་ཆེན་པོས་གནང་བའི་ལམ་སྟོན་དང་དགོངས་གཞིར་འགལ་བའི་རིགས་སྤྱི་ཆོགས་བྱུང་བས། སྤྱི་ལོ་ 2016 ཟླ་ 3 ཚེས་ 20 ཉིན་སྲིད་སློབ་དང་སྤྱི་འཇུག་གི་འོས་བསྐྱེད་ཆེན་མོ་བྱུབ་ཐེན་པའི་རྗེས་ཐོགས་དེ་མ་ཉིད་དེ་སྤྱི་ལོ་ 2016 ཟླ་ 3 ཚེས་ 23 ཉིན་རྟ་ས་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སློང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། ཐོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཅིས་ཁང་དབུ་བརྟེན་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཐམ་པ་འཁོར་བའི་དུས་དྲན་

²¹⁹ འདི་འབྲེལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་སླ་དབུས་ཐོད་མའི་སྤྱི་གཞུགས་བཀའ་ཤག་གི་གལ་ཆེའི་རྗེས་བསྐྱབས་ཡིག་ཆ་<<སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ཨི་ཏུ་ལའི་ཐོང་ཁྱེར་མི་སྟན་དང་ལ་དུགས་བཅས་སུ་སྤུལ་བའི་གལ་ཆེའི་བཀའ་སློབ།>>ཅེས་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོའི་<<ཤེས་བྱ>>འདོན་ཐེངས་བརྒྱ་གཅིག་པ་སོགས་སུ་གཞིགས་ན་གསལ།

མཚན་སྒྲིལ་སྤྱོད་གཞུང་ཚོགས་ཀྱི་འཕུལ་ཤོར་དང་བོད་མིའི་ཡ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་གནས་བབ་ཞན་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་
སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་བཀའ་སློབ་རྒྱས་ཅམ་སྤུལ། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཚོ་གཤམ་གྱི་ཞུ་སྤྱོད་ཀྱིས།

གསོ་བ་རིག་པར་ཆ་བཞག་ན། ལྷན་ཅིས་ཁང་ནས་བྱས་རྗེས་བྱུང་བའི་འབྲས་ལག་ཐག་ཚོད་བྱང་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ང་ཚོ་
གཞིས་ཆགས་ཁག་ལ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་ལ། ད་དུང་མི་ནད་པ་ཉ་ཅང་མང་པོ་འདུག། འཕྲོད་འགྲོག་གི་ཕྱི་ལོ་འབྲས་
ཤོར་ཕྱིན་པ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་རེད། དེ་ཡང་འཕྲོད་བསྐྱེད་ལས་ཁུངས་ནས་ཀྱང་འཕུལ་ཤོར་དུ་ཕྱིན་པའི་བཟོ་འདྲུ་ལོ་
འདུག་ལ། ལྷན་ཅིས་ཁང་གི་བོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོགས་ནས་ཀྱང་འཕུལ་ཤོར་དུ་ཕྱིན་པའི་བཟོ་འདྲུ་ལོ་འདུག། ང་ཚོས་དུས་
ཐོག་མཚན་སྒྲིལ་འདིར་འདྲུ་ཆགས་པོ་དང་རྒྱས་རྒྱས་སློབ་སློབ་འདྲུ་ཞིག་བྱས་ན། ངོ་མོག་ས་གནས་ས་ཐོག་ལ་ནད་པ་
དང་དབུལ་པོ་མང་། ལྷན་ཅིས་ཁང་གི་མགོན་པོ་དུ་ལྷག་པ་དེ་ཚོའི་རིགས་ལ་རྒྱུ་མཐུན་འགྲོག་མ་མཚུངས་པ་རེད། མཐུན་
ལ་འདྲུ་ཆགས་པོ་བྱས་ཀྱང་རྒྱལ་ཡོགས་ལ་འཕུལ་ཤོར་དུ་ཕྱིན་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན། ང་ཚོས་འདིར་འདྲུ་ཆགས་པོ་བྱས་པ་
དེ་གཟེ་བཞིན་ཞིག་སྤོང་ཟེར་བ་དེ་ཆགས་པ་རེད། གཟེ་བཞིན་ལྷན་པ་འདྲུ་པོ་བྱེད་ཁུལ་གྱི་ཕྱི་ལོ་དང་ཀྱང་འགྲོག་དེ་
ཞིག་སྤོང་ཆགས་པ་ཡིན་ན་ཡག་པོ་གང་ཡང་མེད་པས། ང་ཚོ་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཀྱི་ཐོག་ལ་འགྲོ་དགོས་པ་ལས་འདྲུ་
ཆགས་པོའི་སྤོང་འགྲོ་མི་རུང་། ད་ལྟའི་བར་དུ་ཨུའུ་ཅམ་ཨུའུ་ཅམ་ཞིག་ཁུངས་འཁྲོལ་བ་རེད། ག་ལེ་ག་ལེར། ངོས་ནི་ཉི་
མ་ལ་བཞག་ཀྱི་མཚམས་(དགུང་གྲངས་གྲ་གཅིག)ལ་བསྐྱེད་ཡོད། ད་ལོ་བཅུ་འམ་བཅོ་ལྔ་ཅམ་ཞིག་སྤོང་སྤོང་། དེ་ནས་
ཤི་འགྲོ་གི་རེད། ཁྱེད་རང་ཚོའི་སྤོང་ལ་འགན་དེ་ཡོད་པ་རེད། གཟེ་བཞིན་གཟེ་བཞིན་གྱི་མ་གཏོགས། ད་ལྟའི་བར་དུ་ཁུངས་
འཁྲོལ་ཅམ་འཁྲོལ་ཅམ་ཞིག་བྱུང་སོང་། ད་དུང་ཡང་ཁུངས་འཁྲོལ་གྱི་རེད་བསམས་ནས་བསྐྱེད་ན་ལོར་འཁྲུལ་རེད། དེ་

ཁྱེད་རང་ཚོ་ཚང་མས་སེམས་ལ་ངེས་བར་བྱོས། ཞེས་འདས་པའི་ལོ་ཤས་རིང་གི་འཕུལ་ཤོར་དང་། ཕྱི་རྒྱུ་ལ་སྤོང་
ངམ་གཟེ་བཞིན་ཞིག་སྤོང་བྱས་དང་བྱེད་རྒྱུ་དགའ་བའི་ལས་ཀྱི་སྤོང་པོ་དག་གི་གཤམ་སྤོང་སོགས་ལ་ཐེར་འདོན་
ཤུགས་ཆེར་གནང་སྟེ་སྤུ་མཐུད། “**ང་ཚོའི་སྤོང་ཚོགས་ནང་ཡ་རབས་བཟང་སྤོང་ཟེར་བ་དེ་ཚོ་ཁ་ནས་བཤད། ལག་
མེན་པོ་མའི་ཐོག་ལ་ཚད་དམའ་རུ་དམའ་རུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པའི་བཟོ་འདུག**”ཅེས་སོགས་སྤྱིར་ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་གི་
བོད་མིའི་གཤམ་སྤོང་དང་། ལྷག་པར་དུ་སྤོང་སྤོང་འོས་འོས་མི་དང་རྒྱུ་སྤོང་བའི་བྱེད་བབ་སྤུགས་ཤོ་པོ་བཅས་ལ་
ཤུགས་སྤོང་གཏན་ནས་མ་ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཤུགས་ཀྱིས་སྤོང་གནང་མཚན་པས། བོད་ཕྱི་ནང་གི་བོད་རིགས་བསམ་
ཤེས་དང་ལྷན་རྒྱས་སྤོང་ཅན་དག་སྤོང་མི་བདེ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་བར་མ་ཟད། འོས་བསྐྱུ་ཆེན་མའི་སྐབས་ཀྱི་གཞན་
དོན་ཁ་ཁྱེད་དང་རང་དོན་ཞིག་བཅུག་གི་བྱེད་བབ་ལ་སྤོང་སྤོང་ཁག་ཀྱང་ཤུགས་འཁོན་དགོངས་འཁྲུགས་བྱུང་བ་ཤིན་
ཏུ་གསལ་ཏེ། དེ་ཡང་སྤོང་པོ་ 2016 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 1 ཉིན་གཞུང་བསྐྱེད་དག་སྤོང་གཙོ་པོ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་
པོ་དང་བཞུན་མ་སོགས་སྤོང་སྤོང་གོགས་གནང་བར་གཏང་རག་དང་སྤོང་ཀྱང་དེ་བཞིན་གནང་བའི་ལྷན་སྤུལ་ཆེད་
གནས་ཚུང་གྲ་ཚང་དུ་སྤོང་འདོན་ལྷན་བཟུང་། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས།

རྗེ་རྒྱལ་ཀུན་མཁྲོན་བཅའི་ཡེ་ཤེས་གཅིག་བསྐྱེད་སྤོང་། རྒྱུ་ལ་སྤོང་གིས་རྣམ་པོའི་ཉིན་ཅན་རྗེ།

རྗེ་བཙུན་ལྷ་མ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་མཚོག། །སྤྱི་བོར་བདེ་ཆེན་ལམོར་ལོའི་རྒྱན་དུ་སྦྱོལ།།
 བདེ་གཤེགས་ཀྱི་གསང་བ་མཛོད་འཛིན་སྤྲུལ། །རྒྱལ་མཚོག་ཚོགས་གཉིས་སྤྱི་སྦྱོབས་ཆེན་པོ་ཅན།།
 སྤྱིགས་དུས་འགོ་བའི་དེད་དཔོན་ཆེན་པོ་མཚོག། །མཁའ་མཉམ་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དུ་ཞབས་བརྟན་གསོལ།།
 གངས་ལྗོངས་མདུན་ན་འདོན་ཚོགས་དང་། །བསྟན་འཛིན་སེར་སྤྱི་མཚོག་དམན་སྤྱིས།།
 མགོན་སྤྱབས་མཚོག་འོར་བུའི་ཞལ་གདོང་དུ། །ཁྱེད་དམ་བཅའ་བཟུང་བ་ཡ་རེ་འདོད།།
 མགོན་སྤྱབས་མཚོག་འོར་བུའི་ལྷགས་བཞེད་ཞལ། །འཕྲེང་ཡིས་འགན་འཁུར་ལུ་མི་བྱ།། དཔལ་ལྡན་དགའ་བ་
 བརྒྱ་ལྡན་པའི་ཆབ་སྲིད་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་མང་མོས་ཁོད་དུ་གསོལ་སྦྱུལ་གྱིས་ལས་གང་བྱས་ཀྱང་བསམ་ཤེས་དམན།།
 དེན་མ་ཚོར་བཀའ་གསུང་མི་སྦྱོབ་པས། མགོན་ལྷགས་པམ་ཆེ་བས་དུས་གྱུར་བྱིད། ལྷགས་རྟེན་འབྲེལ་མ་གཟབ་ན་
 ལས་གང་བྱིང་བྱུང་བར་དོན་མི་གསལ། སྤྱིར་འཛུལ་བུའི་སྤྱིང་འདིར་མང་གཙོའི་ལམ། བོད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་ཁམས་
 འདིར། ཚོས་བརྒྱ་ཡི་ལག་བསྟར་བཞིས་ན་ལེགས། དོན་བསམ་ན་མཁའ་པའི་རང་བཞིན་ཆེ། རོས་གྱི་སྦོབ་དཔོན་
 མཐོང་བ་དོན་ལྡན་མཚོག་གིས་མང་པོའི་ཁོད་དུ་ཆབ་སྲིད་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས་པ་འདི་ནི། ཁ་བ་ཅན་གྱི་
 སྤྱི་འགོ་བསོད་ནམས་དམན་པས་ནང་ཁུལ་པན་ཚུན་ལབ་རེས་སྤྱིང་རེས་སྤྱིད་པའི་རྒྱར་འགོ་བ་འདི་ནི། སྤྱིར་འཛུལ་བུ་
 སྤྱིང་གི་གཙུག་གི་འོར་བུ་རོས་གྱི་སྦོབ་དཔོན་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་མཚོག་ཉི་ཤར་སྤར་མོས་མ་ཞེས་པའི་དཔེ་ལྟར་མཛོད་
 བཟང་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་ན་ཡང་ཁ་བ་ཅན་གྱི་བསོད་ནམས་དམན་པས་ནང་དུ་དམ་ཚིག་མི་ལྡན་ན་སྤྱི་ལྟར་འགན་
 ལེན་མི་མཐོང་བ་ཞེས་འདུག་པས། ད་སྤྱིད་བྱིན་སྤངས་སྤང་ཚུལ་བཞིན་བྱིན་ཆད་གསོལ་འདེབས་ནན་པོ་མ་མཛོད་ན་སྤྱི་
 ལྟའི་འགན་ལེན་མདུན་ན་འདོན་ཁྱེད་གྱིས་འགན་འཁུར་གྱིས་ལ། (ཚོས་རྒྱལ་མཚོག་པོས་བཀའ་སྤྱི་སྤྱོད་རྒྱས་ལ་མན་འཚུ་
 འཛིན་ནས་བཀའ་ལུང་སྤྱི་མཐུད་སྦྱུལ།) སྦོན་ཆད་བཤགས་སྦོམ་དང་བྱིན་ཆད་སྤངས་སྤང་ཚུལ་གྱིས་མན་འཚུ་འདི་ནི་
 དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་དམ་ཚིག་དར་གྱི་མདུད་རྒྱ་བརྟན་པོར་མཛོད་ཅིག །རོས་གྱི་སྦོབ་པའི་རྣམས་མདུན་ན་འདོན་
 ཚོགས་རྣམས་གྱིས་བསམ་ཤེས་བཞིས་ཏེ་གང་སྤྱིར་རོས་གྱི་སྦོབ་དཔོན་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་མཚོག་གི་སྤྱི་ཡི་གས་དུ་
 བཅར་ཏེ་སྦོན་ཆད་འགྲོད་མེམས་དང་བྱིན་ཆད་ཁས་སྤང་དམ་པོར་བཟུང་བར་གྱིས་ཤིག །ཁ་བ་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་འགོ་ཀྱན་
 ལས་ཞོག་པའི་སྤྱིང་དང་དཔལ་བའི་མིག་ནི་རོས་གྱི་སྦོབ་དཔོན་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་སྤྱི་ཉིད་བདེ་སྤྱིད་འཚོ་བཞུགས་དུས་
 འདིར་ཁ་བ་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱིད་པའི་ཉི་མ་ཤར་བའི་དུས་ཀྱི་སྦོན་ཆ་འདི་ནི་རོས་ནས་སྦོབ་བ་བཞིན་དུ། རོས་གྱི་སྦོབ་དཔོན་
 མཐོང་བ་དོན་ལྡན་མཚོག་གིས་སྤྱི་བར་གསུམ་ཚངས་ཐེག་དུ་མའི་ལམ་ལྷག་གཞན་མ་མཚེས་ན། བར་དུ་རང་རང་
 འཁུར་བཞིད་མེད་པར་སྦོབ་པ་མང་བ་འདི་ནི་པན་པ་ལས་གཞོད་ཆེ་བ་ཡིན་པས། བསམ་ཤེས་བཞིས་ཏེ་དམ་ཚིག་དར་
 གྱི་མདུད་རྒྱ་བརྟན་པོར་མཛོད་ཅིག²²⁰ ཅེས་བཀའ་ལུང་ལེབས། བཀའ་ལུང་གི་གནད་དོན་རྣམས་མདོར་བྲིལ་ན། དང་
 པོ་ནི། གལ་ཏེ་བཅན་གྱོལ་གཞུང་གི་མདུན་ན་འདོན་ཏེ་བཀའ་སྦོན་རྣམ་པས་གཙོས་བོད་རིགས་སེར་སྤྱི་མཚོག་དམན་

²²⁰ བཀའ་ལུང་འདི་བཞིན་གནས་ཚུངས་ཀྱི་ལས་ཤོག་སྤྱིང་ལས་ཐམ་དང་བཅས་ཏེ་བཟུམ་པ་ལ། བཞིས་ལ་གྱིས་དང་འཚོ་ལ་མཚོ་བྲིས་པ་
བཙོས་པ་ལས་འོར་བ་གཞན་རང་སོར་བཞག་ཡོད།

ཀུན་གྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བྱུང་བུ་ཁས་སྐྱབས་ཤིང་དམ་བཅས་པའི་དོན་རྣམས་རྗེ་བཞིན་མ་བསྐྱབས་ན། ཚོས་
 སྐྱོང་རང་ཉིད་ནས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་ཐུགས་བཞེད་སྐྱབ་པའི་འགན་ལེན་དམ་བཅས་གནང་དཀའ་བའི་ཚུལ་
 དང་། གཉིས་པ་ནི། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྲིད་གི་འགན་དབང་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་དོར་ཉེ་དབྱ་མིན་དམངས་གིས་
 འདེམས་པའི་ལམ་སྲོལ་མཛད་པ་དེ་བོད་རིགས་ནང་ལུས་ལ་བསྐྱེད་དང་སྐྱེ་བོ་མཚོག་གིས་སྐྱོང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་བཞིན་
 པས། ལུ་མཐུང་ནང་ལུས་དམ་ཚིག་མི་ལྟན་པར་རང་སྐྱོང་གང་ཤར་དང་སྐྱི་པན་ཐོལ་འཛོག་བྱས་ན། མགོན་པོ་མཚོག་
 གི་ལེགས་མཛད་གི་འཕྲིན་ལས་རྗེ་ལྟར་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་ཚོས་སྐྱོང་རང་ནས་འགན་ལེན་མི་བཟོད་པ་དང་། གལ་ཉེ་
 སྲ་འགོད་མྱི་སྲོལ་གི་ཁས་ལེན་དང་རྗེས་འཛིན་གི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཉན་བུ་མ་ལུས་ན། མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྐྱེ་
 ལུའི་འགན་མཐུན་ན་འདོན་ཉིད་གིས་ལེན་དགོས་པ་དང་། གང་སྐྱུར་མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྐྱེའི་བྱུང་བུ་བཅས་ཉེ་སྲར་
 བྱས་ལ་བཟོད་གསོལ་དང་ཕྱིན་ཆད་ལ་ཁས་སྐྱབས་པའི་ཐོག་ནང་ལུས་དམ་ཚིག་དང་གི་མདུད་པ་བཟན་པོར་གིས་
 ཤིག་ཅེས་གདམས་པའོ།། གསུམ་པ་ནི། མགོན་པོ་མཚོག་གསེར་ཞལ་འཚོ་བཞུགས་སྐབས་བོད་ལ་སྐྱིད་པའི་ཉི་མ་
 འཆར་བའི་ཐབས་མཚོག་གོང་ན་མེད་པ་ནི། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྲ་སྲི་བར་གསུམ་གི་གནད་དོན་མཐའ་དག་ལ་
 གཞེགས་ཉེ་དགོངས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་གིས་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་དབྱ་མའི་ལམ་གི་སྲིད་
 རྒྱུ་འདི་ཉིད་ལས་གཞན་མེད་པས། བོད་སྐྱེའི་བདེ་སྐྱབ་འགན་བུ་ལེན་པའི་ལྷག་བསམ་དང་གདེང་སྟོབས་མེད་པར་
 རང་བཅོན་ཞེས་སོགས་གང་འདོད་བྱུང་རྒྱལ་བུ་སྐྱོང་བ་འདི་ནི་གཞིས་བྱེས་ལྟོན་འཛོམས་ལ་ཐན་ལས་གཞོད་ཆེ་སྐབས།
 ཀུན་གྱིས་བསམ་ཤེས་བྱས་ཉེ་ནང་ལུས་གཞོང་ཁ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་དགོས་པར་གདམས་པ་བཅས་ཡིན། དེ་མཚུངས་
 གནས་བུས་དེ་ཉིད་བཟན་མ་སྐྱོན་འདེན་ལུ་བར་ཡང་བཟན་མས། “ཞེལ་ཡོད་ངོ་ཚ་མེད་པ་ཚོལ་ཁ་ཚོས་ལུགས་གི་རྣམ་
 འགྱུར་འདི་ཡིས། རྒྱལ་བ་དོ་རྗེ་འཆར་ཐུགས་པམ་ཡིད་སྐྱོང་བའི་རང་ནས་སྐྱེ་ཆེ་ཉུང་བུ་ག་ཚོད་ཕྱིན་པ་འདི་ཁོ་མོ་ང་ཡིས་མིག་
 གིས་མཛོང་”ཞེས་དང་ཡང་། “སྐྱ་མ་འོ་བརྒྱལ་ཆེ་བའི་ཐུགས་པམ་ཤིན་ཏུ་གནས་པ་ལགས་ན། དེ་ལྟོ་བསྐྱེད་མ་བསྐྱེད་ཀྱང་
 ལྷན་པར་མི་འདུག་འདྲན་པའི་ཐུགས་དགོངས་ཡིད་སྐྱོང་བུ་ལགས་ན།”²²¹ཞེས་སོགས་བཀའ་ལུང་ལེབས་ཡོད།

ལར་ནས་གཙོ་བོ་དེ་སྟོན་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་བུང་མིན་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་སྟོན་ཚུལ་བཞིན་མ་བགྱིས་པར་
 མཁྲེགས་ཞེ་གྲོང་གི་བརྒྱལ་ལུགས་བསྐྱེད་མར་སྐྱབས་པ་དང་། ལྷང་ལུས་འདོད་ལྷོགས་གཅིག་ཏུ་མ་སོང་བ་སོགས་
 ལས་མགོན་པོ་མཚོག་ཐུགས་པམ་བྱུང་ཞིང་སྐྱེ་སྐྱེའི་ཉིན་ཆ་བས་ཅི་ཆེར་སྐྱུར་པའི་ཐད་ལ་གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་

²²¹ མྱི་འཐུས་སྟོན་ཚོགས་གི་ལས་ཤོག་སྟེང་གསལ་བའི་བཀའ་ལུང་དེ་ལ་ཡིག་ལོར་དང་འབྲེལ་མཚམས། གཙོད་མཚམས་གི་ཤར་འགོད་སྐྱབས་
 སོགས་ཐམས་ཅད་ལ་ལོར་འཁྲུལ་མང་བ་ཡི་གེ་པ་ཉིད་གིས་བྱས་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་འདིར་ཆ་ཚང་བར་ལུང་འདེན་བྱེད་པའི་དང་བ་མ་སྐྱེས།

པོས་འབྲེལ་ཡོད་གནད་ཅན་དག་ལ་ཉེན་བརྟེན་བཀའ་ལུང་སྲ་སྲིར་ཕེབས་པ་ལས་ཉུང་ཅམ་ཞིག་དཔུས་གཅིག་ཏུ་
བྲིས་པ་ནི།

མིེ་ སྲིར་བཀའ་འཛིན་ཅན་གྱི་མགོན་པོ་ཡི། །རྒྱུ་ལེས་སམ་མཚོག་དམན་སྲེ་བོ་ཀུན། །དེད་ཡང་ནས་ཡང་སྲུས་ཅི་ཞིག་
བྱ། །སྲུབས་བསྐྱེ་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལམ་བ་མིན། །དོས་དུང་སྲོང་དབང་མོས་དེད་སྲེར་མིན། །འཕྲེ་ཤར་གྱི་སྲོགས་སུ་
གནས་པ་ལ། །སྲུང་ཏུ་བ་སྲོར་གཏོང་བ་དོན་རེ་ཆུང་། །དོན་གང་བྱུང་ཀུན་གྱི་སྲོ་ལ་མངའ། །སྲིར་པད་དཀར་འཆང་བ་
རིམ་བྱོན་གྱིས། །ད་བསྟེན་པའི་དགའ་སྣང་མིང་བཏགས་བྱུང་། །དོན་འགྲུབ་པའི་ལས་ལ་འཇུག་འདོད་ན། །དས་སྲུ་པའི་
ལུང་ལ་སྣངས་འཛིན་བྱེད། །དོན་སྲིང་ལ་བཅངས་ན་དེད་གཏོང་གྲོགས། །ཞེས་དང་། ཡང་། མིེ་ དོས་གྱི་དཔལ་ལྡན་
འབྲས་དཀར་སྲུངས་པའི་མཁན་སྲོབ་འདུས་སྲི་ཀུན་ནས་གཟུགས་མེད་དེད་ཀྱང་བསྐྱལ་བར་ལེགས་ཚོགས་ཆེ། །འོན་
ཀྱང་། དོས་གྱིས་སྲོན་ནས་སྲུས་ཟེན་པའི་དོས་གྱི་གངས་ཅན་མགོན་པོ་ཞིང་ཁམས་གཞན་དུ་གཤེགས་དེས་པས།
གངས་ཅན་སྲེ་འགྲོ་མཚོག་དམན་ཀུན་ལ་དོས་གྱིས་སྲོན་ནས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་སྲུས་པའི་དོན་ལ་སྲི་ཁུར་མ་བཞིས་པས།
ལྷག་པར། དོས་གྱི་ཚོས་སྲེ་འདི་ཉིད་གྱི་བསྐྱབ་གསུམ་ཚོས་སྲོད་འཕེལ་བའི་ཆེད་དུ་དོས་གྱི་འདོད་ཁམས་བདག་མོར་
བསྐྱང་བ་དང་། བཤགས་པ་འགྲོ་གང་ཆེ། གསོ་སྲོང་རྣམ་གསུམ་དང་། འདུས་སྲེ་ཀུན་ནས་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་
ཕྱག་མཚོད་གང་མང་འབད་ན། དེད་གྱིས་གཏོང་གྲོགས་བྱེད། ཅེས་གསུངས། ཡང་། མིེ་ དོས་གྱི་སྲིང་རོར་མཐོང་བ་
དོན་ལྡན་གྱི། །རྒྱབས་ཆེན་མཚན་འཛིན་ལའང་བཟོད་ལས་འདས། །འོན་ཀྱང་དོས་གྱི་སྲུ་པའི་གངས་ཅན་མགོན་པོ། །སྲུ་
ཡི་ཞིང་ཁམས་གཞན་དུ་འཕོས་ན་སྲུས། །གངས་སྲོངས་སྲེ་འགྲོ་གདུལ་བྱ་མ་ཡིན་པས། །སྲོགས་གཞན་ཀུན་ལ་སྲུར་དུ་
བྱོན་ན་སྲུས། །དོས་གྱི་མདུན་ཚོགས་སྲེ་འགྲོ་མཚོག་དམན་ལ། །དོས་གྱི་མགོན་པོའི་རྒྱུ་འདི་ཨེ་ཤེས་སམ། །གཟུགས་
མེད་དོས་གྱིས་བལྟས་ན། མགོན་སྲུབས་འདི་ལས་ལྷག་པ་གཞན་དུ་མ་མཚེས་པས། །པད་དཀར་འཆང་བ་རིམ་བྱོན་
གྱིས། །འདོད་ཁམས་བདག་མོ་དོས་གཉིས་ལ། །བསྟེན་པའི་དགའ་སྣང་མིང་སྲུས་བྱུང་། །དོས་གྱི་མདུན་ཚོགས་སྲོན་
ནས་གངས་ཅན་མགོན་པོའི་དུང་འདིར་སྲུ་པའི་སྲེ་བོ་མཚོག་དམན་ཀུན་ལ་གསལ་བར་སྲུ་དགོས།²²² ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་སྲོན་ནས་ལོག་ལམ་དུ་འབྱུང་བ་མང་དུ་བྱུང་བས་དུས་ངན་འཆར་ལ་ཁད་པ་ལན་མང་བྱུང་བ་དང་།
ལྷག་པར་དུ་ཉེ་བའི་ཆར་སྲེ་བོ་བསོད་ནམས་དམན་ཞིང་ལོག་ལམ་དུ་རྒྱ་བའི་གོམ་ཁ་ཡངས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་བོད་
གངས་ཅན་སྲོངས་གྱི་སྲི་དོན་ཁ་ལ་འབྲེལ་ཞིང་རང་དོན་སྲོགས་སྲུང་འབའ་ཞིག་སྲུང་སྲུངས་པ་ལ། མགོན་པོ་མཚོག་
ཉིད་ནས་ཀྱང་སྲུགས་པམ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ལྷགས་གྱིས་སྲོན་གནད་མཚན་པར་མ་ཟད། ཚོས་སྲུང་དག་གིས་ཀྱང་མགོན་
པོ་མཚོག་གི་སྲུ་སྲུ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་ལུང་གསལ་གསལ་ཐིང་ཐིང་དུ་ཕེབས་པས་སྲུགས་སྲོས་མ་བཟོད་པར། སྲི་
ལོ་ 2016 ལྷ་ 4 ཚེས་ 15 ཉིན་འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆབ་མཚུངས་མེད་ཚོས་གྱི་ཇེ་རི་རྗོང་སྲས་ཁྱི་ཆེན་དོ་ཇེ་
འཆང་ཆེན་པོ་དང་ཤར་བྱང་གི་ཚོས་ཇེ་རྣམ་གཉིས། རྒྱལ་སྲིའི་དགོ་ལྷན་སྲུན་ཚོགས་གྱི་མཚན་གཙོས་དཔུས་གཅིན་

²²² <<མཚན་མཚན་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྲིང་རྗོང་རོལ་མཚོ་>>དེ་བ་མེད་བཏུ་གསུམ་པ་ན་གསལ་ཡང་ཆ་ཆོད་བར་མ་དུངས།

ས་གསལ་གྱི་གྲ་ཚང་དུ་གྲུབ་པ་རྒྱུ་ལྡན་གྱི་སྤོང་སྤོང་གཉིས། བཟུང་བའི་སྤྱོད་པོ། རྩ་སྤོང་གྲ་ཚང་། ཅེ་ནས་རྒྱལ་གྲ་ཚང་
བཅས་ཀྱི་མཁའ་ལས་ཚབ་རྣམས་ལྟན་ཅིག་གངས་ལྗོངས་འགོ་བའི་ལྷ་སྐལ་འབགས་མཚོག་ལྷག་ན་བརྗོད་སྤྱོད་ཅིང་
ཡ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་མཛུགས་ཡངས་པོར་ཆེད་བཅར་གྱིས་ལྷ་དགོངས་ཡོངས་སུ་དྲངས་པ་དང་
སྐྱེ་ཆེ་ལུན་དུ་བརྟན་པ་སོགས་ཀྱི་སྤོང་གསོལ་བ་ལུང་རྒྱལ་སྤྱོད་བཟུང་བར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ཞེད་རང་ཚོ་དམ་གཙང་གི་སྐྱབས་མཉམ་དུ་འཛོམས་ནས་དོས་ལ་རེ་བསྐྱལ་ཞུས་པ་རེད། ཡིན་ལྟ་ཡིན། ཞེད་རང་ཚོ་སློ་
བདེ་པོ་བྱས་ནས་བཞུགས་རོགས། སྤོང་མ་ནས་དོས་ཀྱི་མི་ལམ་དུ་འང་ཡང་ནས་ཡང་དུ་ལོ་ ༡༡༣ བར་སྤོང་བའི་ཉིན་
འབྲེལ་གསལ་ལོ་བྱས་ནས་ཡོང་སྤོང་གི་ལོ་དུ། ད་ནས་སྤྱི་མཐུན་ལོ་བཅུ་གངས་ཤིག་གི་རིང་དོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྤྱི་
མཐུན་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་ཏེ་ཡར་མར་ལ་འགོ་བ་དང་ལས་དོན་སྐྱབས་སྐྱབ་པ་ཡོང་གི་རེད། དུས་ཚོད་དེའི་རིང་ལ་དངོས་
གནས་དྲང་གནས་ཚོས་ལུགས་ཚོས་བརྒྱུད་དང་བཅས་པའི་དབྱ་ཁྲིད་ཚོ་ཡིན་ནའང་འདྲ། བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་གི་
མགོ་ཁྲིད་ཚོ་ཡིན་ནའང་འདྲ། ཚང་མས་འབད་བརྗོད་ལུགས་ཆེར་གནང་སྟེ་ལས་དོན་རྣམས་ཚོགས་སྤོང་པོ་དང་ལམ་
སྤོངས་ཡོང་བ་ཞིག་གེད་དགོས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་པོ་རེད།²²³ ཅེས་སོགས་བཀའ་སྐྱེལ་དབྱུགས་དབྱུང་རྒྱ་ན་མེད་པ་

ཐོབ་པས་གཞིས་བྱེས་པོད་རིགས་མཚོག་དམན་སྐྱབས་བསམ་ཅན་མཐའ་དག་རེ་ཞིག་ས་དགའི་གནས་ལ་བཀོད་པ་ལྟ་
བུའི་དགའ་བ་སྐྱེ་མི་ཤིས་པ་བྱུང་སྟེ། ད་ལམ་ཁག་ཏུ་“གཏམ་བཟང་”ཞེས་མགོ་བརྗོད་དུ་འཁོད་པའི་གསལ་འགྲུའ་རིང་
ལུང་སྤོང་གསལ་གང་སར་བརྒྱུད་བསྐྱར་བཟང་ལས་འདས་པ་བྱས། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་ 7 ཚེས་ 6 ཉིན་རྒྱ་གར་སྤོང་
ཕྱོགས་མོན་སྤོང་འདོད་རྒྱ་སྤོང་འབྲས་སྤོངས་ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་ཆེན་མོར། དགོ་ལྷན་པའི་དབྱ་སྤོང་གི་འཛུགས་
སེར་སྤྱི་མང་པོས་བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་བར། མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

ནམ་མཁའ་མ་ཟང་བར་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་རྒྱུ་སྤོང་ལམ་རྒྱལ་མཁའ་ཞིག་དང་དམ་བཅའ་འཛོག་མཁའ་ཞིག་
ཡིན་ན། ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཀྱི་མི་ཆེ་གཅིག་ནང་ལ་པན་ཐོགས་གང་འཚམ་ཡོད་པ་ཡིན་དུས། རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤོང་སྤོང་བས་
ཤིག་བསྤོང་ནས་འཕེན་པ་བཏང་ན། ལོ་ངོ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་གི་གོང་ལ། རྩོ་གྲུབ་དང་ཀུ་ཐོག་ཆེ་དབང་རིག་འཛིན་(1698-
1755)འོང་ཚོའི་ལུང་བསྐྱར་ནང་དོས་ཀྱི་མིང་ཡིན་ནམ་སྤོང་པ། འགའ་ཤིས་ཀྱིས་རེད་ཅེས་ཟེར། ད་ལྟ་[དོས་ཀྱིས་]རེད་
སྤོང་པ་འདུག །དེ་འདྲའི་ལུང་བསྐྱར་དེ་ཚོའི་ནང་ལ། སྤོང་བུ་དེ་ལོ་ ༡༡༣ འཚོ་ཞེས་གསལ་འདུག །དོས་རང་ཡང་
བཅན་བྱོལ་བར་གྱུར་ཅམ་གྱི་མགོ་སྤོང་སྐབས། མི་ལམ་ཞིག་གི་ནང་ལ་ལོ་ ༡༡༣ ཆེ་ཆེད་རེད་སྤོང་པ་འདུང་སྤོང་།
འོན་ཀྱང་། ལོ་ ༡༡༣ འཚོ་སྤོང་དང་མི་སྤོང་དེ་རྒྱ་རྒྱུ་མང་དག་ཅིག་ལ་སྤོང་པ་ཡོད་པས། གང་ལྟར་ལོ་ ༡༠༠ ཅམ་འཚོ་
སྤོང་པའི་རེ་བ་རྒྱལ་བཞིན་ཡོད། རྒྱུ་དང་གནས་སྤོང་ལག་པོ་འཛོམས་ན། ལོ་ ༡༡༣ འཚོ་སྤོང་པ་རེད། ལོ་ ༡༠༠
གནས་སྤོང་པའི་རེ་བ་ཡོད་ལ། སྤོང་ལམ་ཡང་རྒྱལ་གིན་ཡོད། སྤོང་པ་མང་པོས་ཀྱང་རྩེར་བསྐྱས་ནས་ལོ་རིང་པོ་སྤོང་

²²³ སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་ 4 ཚེས་ 16 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དུ་ཤར་ཅེ་མཁའ་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་རྒྱལ་ཚོས་ལྷན་མཚོག་གིས་རྒྱལ་སྤོང་དགོ་ལྷན་སྤོང་གསལ་
ཀྱི་མཚོག་ཐོག་ནས་གསལ་འགོད་ལྷན་ཚོགས་ལ་གནང་བའི་གསལ་བརྒྱལ་བརྟན་འཕྲིན་ལས་བཞུགས།

ས་རེད་ཅེས་རྫོང་གི་འདུག། ཅེས་བཀའ་བཟང་ལེབས། གཞན་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་བ་ 11 ཚེས་ 2 ཉིན་གྱི་སྤྱི་
འཕན་ལོ་བ་རྣམས་དང་པད་མ་བཀོད་པ་བ་རྣམས་གིས་བཞུགས་སྐྱར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བརྟན་བཞུགས་རྒྱས་འབྲུལ་
ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་ནས། “སྤོན་གྱི་གཏེར་སྤོན་དུ་མས་ལུང་བརྟན་ཡོད་པ་རེད། མིང་སྐྱ་ལ་བཟུམ་ན་དེ་
ངོས་ཡིན་པ་འདྲ། ལུང་བརྟན་དེ་དག་ཏུ་ངོས་ལོ་ ༡༡༣ རིང་འཚོ་ཞེས་གསུངས་ཡོད། ངོས་གི་མི་ལམ་དུ་ཡང་དེ་ཉ་བྱ་བྱུང་།
འོན་ཀྱང་། ལོ་ ༡༡༣ རིང་འཚོ་མེན་མེ་ཤེས་ཀྱང་། ལོ་བརྒྱ་སྐོར་ཞིག་འཚོ་སྐབ་སྐྱུལ་ལ། སྤོན་ལམ་ཡང་དེ་ཉ་རྒྱག་བཞིན་
ཡོད་”ཅེས་ཞལ་བཞེས་ཟབ་མོའི་བཀའ་བཟང་སྤྲུལ།

དེ་ཉ་རྒྱུ་བཟོན་གྱི་ལོ་དེ་མི་དུ་མའི་བྱེད་བབ་ངན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྐྱབས་སུ་བྱུང་བའི་དུང་། ལྷ་
སྤང་ཁག་གིས་ཀྱང་དེ་དོན་གསལ་བར་གསུངས་པ་ན། བཀའ་རྒྱུར་རྣམས་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྐྱབས་སུ་བྱུང་བའི་བཟུང་བའི་
གསོལ་འདེབས་སྤྲུལ། ལྷ་བས་དེར་སྐྱབས་སུ་བྱུང་བའི་སྤྱི་བཀའ་སྐོར་མང་ཅམ་སྐྱུལ་བ་ལས་བཟོད་དཀའ་བའི་
གནད་དོན་ཞིག་གོ་ཐོས་སུ་བྱུང་བ་ནི། “ངོས་སྐོར་མམ་བྱུང་། ད་ནི་ངོས་རང་བསྐྱེད་མ་བསྐྱེད་མི་འདུག་སྐྱུལ་བ་བྱུང་
སོང་”²²⁴ཞེས་པའི་བཀའ་གསུང་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་ 5 ཚེས་ 27 ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྤིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་
སྤིང་སྐོར་ལས་ཡུན་གཉིས་པའི་དམ་འབྲུལ་སྐབས་ཀྱང་། སྤིང་གི་སྐྱེ་མོར་བཞེངས་པ་དག་དང་། ལྷ་སྐྱུལ་དགོ་བཤེས་
སོགས་གི་ཁྲིད་ནས་ཆགས་སྤང་འཐེན་འཁྱེར་མང་དུ་བྱས་པ་དང་། བཟང་སྐོར་ཉམས་དམས་སུ་འགྱུར་བཞིན་པ་ལ་
སྐྱབས་སུ་བཞེས་ཆེན་ཆེད་པའི་རྒྱལ་བཀའ་སྤྲུལ།

དེས་ན། མགོན་པོ་མཚོག་གི་སྐྱབས་སུ་བྱུང་བའི་དམངས་གཉིས་འབྲེལ་ཚབས་ཆེ་ཆུལ་རི་ལྷ་བུ་ཞེས་ལའ་ནས་
ཚོས་ལ་དད་རྒྱས་ཆེ་བའི་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་སྤོང་བ་སྤོང་བ་ཞིག་ཡིན་ན། གཞན་དོན་སྤྱི་དང་བྱེད་པར་དུ་བོད་མི་
རིགས་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱི་སྤྱི་བ་བཞེས་པའི་སྤྱི་སྤྱི་བ་ཆེན་པོ་དག་གི་སྐྱེ་ཆེད་བོད་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་དེས་
ཤེས་རྟེན་དཀའ་བའི་གནས་མེད། ལྷན་པར་དུ་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་ཆེད་དུ་སྐྱེ་ཆེ་བྱུང་བའི་བཟུང་སྤོང་
སྤྱི་ལའ་གཉན་འཕྲང་གི་དུས་སྐབས་དེ་ཉ་བྱུང་བོད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་སུ་སྐྱབས་སུ་བཟུམས་ཏེ་དུས་འགྱུར་རྒྱལ་ཁབ་
ཆེན་པོར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་དང་། གཤམ་གྱི་རྒྱུར་རྒྱུན་གྱི་ལེ་ཆོན་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་གནད་དོན་དག་
ལ་བསམས་ན། རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བཞི་བ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་ཆེད་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་འབྲེལ་བ་རི་ལྷ་བུ་ཞེས་
ཡོད་པའི་ཚོད་དཔག་བྱེད་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་དེ་ཅམ་མེད། གང་ལྟར། རྒྱལ་དེ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1965 ལྷ་
3 ཚེས་ 17 ཉིན། “ངོས་ཀྱི་ཆེ་འདི་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་སྤོང་གྱུ་ལིན་པས་དེའི་འབྲེལ་བ་སྤོང་གསུམ་ཡོད་གི་རེད་
སྐྱུལ་”ཞེས་སོགས་འབྲེལ་བ་གསུམ་དང་གནད་འགག་གཅིག་བཅས་དོན་ཆོན་བཞིར་བཤོས་ནས་བཀའ་གསུང་

²²⁴ སྤྱི་ལོ་ 2016 ལྷ་ 5 རང་སྐབས་རི་བཀའ་རྒྱུར་གཉི་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་མདོ་སྤོང་སྤྱི་འབྲུས་རྣམས་ལ་གནད་བའི་བཀའ་སྐོར་ཏུ་གསལ།
368

གསལ་བར་ལེབས་ཡོད། དེ་ཡང་སྡེ་ཚན་དང་པོ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་རང་ངོས་ནས་མཚན་དོན་
མཚུངས་པའི་མཛད་པ་སྐྱོང་བ་སྐྱེ་ཆེད་མཐུན་ཆེན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས།

གཅིག་ངོས་རང་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ངོས་ཀྱི་མི་ཆེ་འདི་རང་ཉིད་གཅིག་སུའི་ཆེད་དུ་མིན་པར་མི་
རིགས་ཤིག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཡང་ན་གོང་གསལ་མི་རིགས་ཤིག་གི་འབྲེལ་བའམ། ཡང་ན་ཆོས་ཀྱི་
ཐོག་ནས་སྐྱོ་སྐྱོ་བམ་གཏུག་གྲུ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ངོས་གཅིག་སུའི་དོན་མིན། ངོས་གཅིག་སུའི་
དོན་ཡིན་ན། ངོས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གཅིག་སུ་དང་ལས་གཅིག་སུའི་དབང་གིས་[སྐྱེ་ཆེ་ལ]འབྲེལ་འབྲིབ་འཛོལ་གི་རེད།
དེ་འདྲ་ཞིག་མིན་པར་ང་ཚོ་ཚང་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཡིན་སྐབས། ངོས་ལ་ད་ལྟ་རང་དབང་མེད་ཀྱང་ཤམ་གྲུ་བྱུང་
པར་ཡོང་རེས་ངོས་ཀྱིས་འཕེན་བ་རིང་པོ་ཞིག་བཏང་ན་ཡང་། [གཞན་སྐོར་]ཆང་མའི་ཐོག་ནས་ལེགས་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་
[སྐྱེ་ཆེ་ལ]འགྱུར་བ་ཡོང་གི་དུས་ཀྱི་རེད། དེར་བརྟེན། སྐྱེ་མིང་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་དང་ཆོས་མིང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་
འབོད་པའི་མི་ཐེབས་ཆག་ཅིག་ཡིན་ཡང་། རང་གི་ལས་དང་སྐོར་ལམ་དབང་གིས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མིང་ཞིག་ཐོགས་
ནས་ཡོད་པས། ངོས་ཀྱིས་མིང་དོན་མཚུངས་པ་ཞིག་དང་། གཞན་དག་མ་བྱུང་བུང་བོད་མི་ཚོར་གང་མན་ཞིག་མ་བྱས་
ན། བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་གྲུབ་རྒྱུའི་མཐུན་ཆེན་མ་ཚང་བ་རེད། བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་རང་ངོས་ནས་
མཐུན་ཆེན་མ་ཚང་ན་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་གྲུབ་དུ་སྡོད་མི་ཐུབ། དེ་ནི་གནས་ཚུལ་གཞན་དག་གི་མཐུན་ཆེན་མ་ཚང་བ་
མིན་ཡང་རང་ངོས་ནས་མ་འཛོན་པ་ཡིན་པས། དེ་འདྲའི་ཆེན་ཀྱིས་ཀྱང་ངོས་ཀྱི་ཆེ་ལ་འགྱུར་བ་ཡོང་གི་དུས་ཀྱི་རེད། དེར་
བརྟེན། ངོས་རང་གི་སྐྱོད་པའི་ངོས་ནས་ཀྱང་ངོས་ཀྱི་ཆེ་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོང་གི་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག །དེ་སྡེ་ཚན་གཅིག་

ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་གཞུང་ཞབས་རྣམས་ནས་དམ་ཚིག་མཐུན་ཞིང་རྒྱུར་བཅོམ་ལྷན་པ་དང་

ངོ་སྐོག་མཚུངས་པའི་སྐོར་ནས་ལས་དོན་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་པ་སྐྱེ་ཆེད་མཐུན་ཆེན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ལ།
གཉིས་པར། ང་ཚོ་མི་ཚང་ཞིག་མིན་ཞིང་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་ཡང་མ་ཡིན་པར་མི་རིགས་ཤིག་གི་རྩ་དོན་ཡིན། མི་རིགས་
ཤིག་གི་དོན་སྐྱབ་པ་ལ་ཐུན་མོང་ངམ་སྐྱེ་ཆོགས་ཀྱི་རུས་པ་ཞིག་དགོས། མི་སྐྱེར་སོ་སོའི་རུས་པ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་
བསྐོས་པའི་སྐྱེ་གཞུང་ཞིག་དགོས་པ་དེ་ལ་ང་ཚོས་དགའ་ལྷན་སོ་སོའི་ཞེས་བཞགས་ཡོད་པ་འདི་ནི་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་
ནས་མགོ་ཚུགས་པ་ཡིན། ད་ལྟ་དགའ་ལྷན་སོ་སོའི་དེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གནས་མ་ཐུབ་ཀྱང་། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྡེར་བསྟན་
ཡོད། ... གང་ལྟར་ཆང་མས་ངོ་སྐོག་མེད་པར་འབད་བཅོམ་རྣམས་དག་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་གཅེས་པའི་ལས་དོན་སྐྱབ་དགོས།
དེ་ནས་དམ་ཚིག་མཐུན་སོ་དགོས། དེས་ཀྱང་མི་འབྲིག་པས་རྒྱུར་བཅོམ་ཡོད་དགོས། ཐོན་ལ་སྐྱབ་ཀྱི་འཕུམས་
ནས་བསྟན་ན་དམ་ཚིག་མཐུན་སོ་ཡོང་ཡོང་བ་རེད་དེ། ང་ཚོས་རང་སྐོར་སྐྱེད་ཀྱི་ཡང་ཐོན་འཛོལ་ཞེས་ལྟ་བུ་བའི་རྒྱུར་
བཅོམ་མེད་ན་མི་འབྲིག །དམ་ཚིག་མཐུན་ལ་རྒྱུར་བཅོམ་ལྷན་པ། ངོ་སྐོག་མཚུངས་པ་བྱུང་ན། དེ་མཐུན་ཆེན་གཉིས་པ་

ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་བོད་རིགས་རྒྱ་ཆེད་མི་དམངས་དམ་ཚིག་གཞིང་ཁ་ཆེག་སྐྱེལ་གྲེད་པ་

སྐྱེ་ཆེད་མཐུན་ཆེན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ལ།

དེ་གཉིས་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་མི་འགྲིག། །ལས་བྱེད་ནང་ཁོངས་སྤྱོད་དོན་སྲུ་མ་ཞུགས་པའི་རྒྱ་ཆེད་མང་ཚོགས་ཀྱི་དམ་
ཚོག་མཐུན་པོ་བྱ་རྒྱུ་དེ་གལ་ཆེན་པོར་མཐོང་གིན་འདུག། དེ་ཡང་མཐུན་རྒྱུན་གཅིག་ཡིན་གྱི་རེད། ད་དུང་ཉིས་ཚོས་སྲུ་
བཤད་ན། སྤྱིར་ཚོས་སྐྱད་ལ་དམ་ཚོག་ལ་རྒྱ་དང་། སལ་སྐྱད་ལ་མཐུན་སྤྱིལ་ལོང་གུ་གཅིག་གྱུར་ཟེར་བ་འདི་གལ་ཆེན་
པོ་འདུག། ཆང་མས་ཁ་ནས་དམ་ཚོག་གཞོང་ཁ་ཆེག་སྤྱིལ་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། གཙོ་བོ་ལག་ལེན་ལ་དེ་བཞིན་
འགོ་རྒྱུ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཁ་ནས་བཤད། ཡི་གེར་གྱིས། རི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་། ལག་ལེན་ལ་མ་བཀལ་ན་འགྲིག་གིན་མི་
འདུག། ཆེ་ས་མི་རིགས་པན་ཚུན་དང་། དེ་ཚོ་མི་རིགས་གཅིག་ལ་ཡང་ཚོལ་ཁ་པན་ཚུན་ཟེར་བ། ལྷང་ཚོན་སོ་སོ། རྗེ་
ཚོན་སོ་སོ་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མ་བྱེ་བར་ཆང་མ་བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་བསམ་སྒོ་གཏོང་རྒྱུ་འདི་གལ་ཆེན་པོ་
འདུག། །... ད་ཆ་ང་ཚོ་དམ་ཚོག་རྗོག་ཅ་ཆེག་སྤྱིལ་བྱེད་དགོས། དེ་ཚོར་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་མེད་དམ་བསམ་གྱིན་
འདུག། གང་ལྟར་དེ་ཚོ་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་འགོ་འཇགས་ཉལ་འདུག་གི་སྤྱོད་ལམ་ག་དུས་ཡིན་ཡང་ལག་ལེན་དུ་འཁེལ་བར་
བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། ཅེས་སོགས་ཞིབ་རྒྱས་སྲུ་བཀའ་སྐྱེལ་ཏེ། སྤྱིར་ཡང་རྗེ་ཚོན་གསུམ་པོ་གོ་རིམ་བརྒྱུ་གཉེ་

སྤྱིལ་དུ་མཚན་པ་ནི།

དེ་ལྟར་ (༣) རྒྱ་ཆེད་མང་ཚོགས་ནས་ཀྱང་དམ་ཚོག་ལོང་གུ་ཆེག་སྤྱིལ་བྱས་ཏེ་སྤྱིའི་གཞུང་ལམ་དུ་ཤར་བཤོད་བྱེད་
ཐུབ་པ་ཞིག་དང་། (༤) དེ་བཞིན་ལས་བྱེད་པ་རྣམས་ནས་ཀྱང་སྤྱི་དོན་བསྐྱབ་བྱ་གཞི་འོད་དང་ལྷན་པའི་ལམ་སྤྱོད་གས་
འདིའི་ཐོག་དཀའ་ངལ་དང་འགལ་རྒྱུ་ཅི་བྱུང་སེལ་བཤོད་ཐུབ་པ། (༥) །ཡུགོང་ས་མཚོག་ཀྱང་དོན་ནས་ཀྱང་བོད་རྒྱ་
ཆེད་མི་དམངས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པར་པན་ཐབས་སྤྲོད་བྱ་ལས་མ་བྱུང་རུང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེད་མིང་དོན་
མཚུངས་པའི་ཉུར་ཐག་བྱེད་ཐུབ་པ་བཅས་སྤྱི་ཚོན་གསུམ་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཉེན་འབྲེལ་ལེགས་པོ་ཞིག་འཛོམས་ཐུབ་པ་བྱུང་
ན། དོན་ཀྱི་ཆེ་ལ་འགལ་རྒྱུ་ཡོང་གི་མ་རེད་སྤྱིལ་པའི་གདེང་འཁེལ་ཞིང་ཡིད་ཆེས་ཀྱིན་འདུག། །འདི་ལྟར་ཆང་མས་
རྒྱུར་རེས་པར་བྱ་དགོས། ཞེས་འབྲེལ་བ་གསུམ་ཉུང་བསྐྱས་ཀྱིས་བཀའ་སྐྱེལ་ཏེ། གནད་འགག་གཅིག་གི་ཚུལ་ལ།
མིའི་འཕེན་པ་ཞེས་པ་འདི་གནད་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞིང་། མིའི་སེམས་པམ་དུ་མི་འཇུག་པ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། མིའི་
སེམས་པམ་ན་འཕེན་པ་ཐུང་དུ་འགོ་བའི་ཉེན་ཁ་ཡོད། འཕེན་པ་ཐུང་དུ་སྤྱིན་ན། དཔེར་ན། དོན་ཐེ་བའི་སྤྱིར་མི་སྲུ་ཞིག་
ཡིན་རུང་སོ་སོར་རང་དབང་མེད་ཀྱང་འཕེན་པའི་ཤུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཅིག་ཡོད། འཕེན་པ་ལ་སྤྱོད་པ་གཞན་ནས་བཤད་ན་
སེམས་ཤུགས་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། ... གང་ལྟར་སྤྱི་འཛེལ་རང་དབང་ཐོབ་པའི་སྤྱིལ་བྱ་དམ་པ་སྤྱོད་ཅི་དགོས། སྤྱིར་བཏང་
རང་རེ་ཐ་མལ་པ་ཡིན་རུང་། ང་སྤོད་དགོས། ངའི་མི་ཆེས་འདད་བར་བྱ་དགོས་སྤྱིལ་པའི་སེམས་ཤུགས་པམ་འཕེན་པ་
ཡོད་ན་ཉེན་འབྲེལ་ཞིག་འགྲིག་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་མིན་པར་མིའི་རྫོ་མེད་སྤྱོད་གཅིག་པམ། མེད་སྤྱོད་གཉིས་པམ་
ནས་ད་ནི་པན་ཐོགས་གང་ཡང་མི་འདུག་བསམས་ན། ཁོས་ཀྱི་མེ་མདས་རང་གི་རྒྱག་པ་མིན་ཡང་སེམས་ཤུགས་ཆག

པ་ཡིན་སྐབས་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་ཚོད་ཤིང་།²²⁵ ཅེས་བཀའ་སླུལ་ཏེ། བོད་དུ་བྱངས་པའི་ལུང་དོན་གཞན་ཅན་འདི་ལྟ་བུ་དག་ལ་ད་ལྟའི་གཞུང་འབྲེལ་དབུ་ལས་གསར་ཞུགས་འགའ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྡེ་ལྷན་གྱི་ལས་ལ་རྩལ་གཏོགས་ཆེ་ཞིང་། འདི་ག་ཉེན་པའི་བཀྱི་བ་སྐྱ་ཚོགས་ལ་ཞེན་པ་མ་ཚོད་པའི་སེར་མོ་བ་དག་གིས་རྒྱུས་ཡོད་གཞན་སྟེ་བག་ཡོད་པར་བྱ་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། གང་ལྟར། བཞེད་དོན་གཞན་ཅན་དག་འགྲུབ་པ་ལ་དུས་ཀྱིས་འདད་དཀའ་བར་གཞིགས་ཏེ་སྤྲུགས་འཚོ་བ་སྐྱ་བྱས་དགུང་གཏངས་ ༡༡ ཏུ་མེབས་ཀྱང་། སྤྱོད་པ་ཡོངས་ནས་སྤར་བཞེན་སྐྱེད་པ་འཛེམས་མེད་གཞན་བཞེན་པའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན། ལས་ཀྱི་སྡེ་མོ་བ་དག་གིས་ཡར་སྐྱེད་མེད་པར་སྤར་ལམ་རྒྱུན་འཛིན་ཅེས་དང་འབྲེལ་ཆགས་དོ་སྐོབ་ཅེས་ཞིག་སྤྱར་སྤངས་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོད་ཞེན་དུ་འགོ་བ་སོགས་ལ་དོ་སྤར་གཟབ་ཅན་གྱི་དགའ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ། གཤམ་གྱི་བཀའ་སློབ་ལ་གཞིགས་འཚོལ། དེ་ཡང་མོད་རིགས་སྤོབ་བྱ་ཁག་གི་ཀུན་བདག་དང་དགོ་ཀུན་དོ་གཏངས་ད་བདུན་ཅེས་བཞུགས་སྤར་དུ་ཟབ་སྤོང་ལ་འགྱུར་བ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 2016 ཟླ་ 4 ཚེས་ 16 ཉིན་མོ་བྱང་དུ་ཆེད་མངགས་བཀའ་འགྲུག་གཞན་སྟེ། “ང་ཚོའི་དམིགས་ལུལ་ནི། འཛམ་བུ་གླིང་གི་མི་དུང་སྤུར་ ༥༠ ཅེས་དེ་རིམ་གྱིས་སྤོབ་སྤོང་གི་ཐོག་ནས་བྱམས་བཅེའམ་སྤྱིང་རྗེ་ལྡན་པའི་མི་སྡེ་ཞིག་ཏུ་བསྐྱུར་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དེ་བྱུང་ན། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པ་འདི་ཉིད་ད་གཟོད་སྤྱིང་རྗེ་ལྡན་པའི་དུས་རབས་ཤིག་དང་གོལ་མོལ་གྱི་དུས་རབས་ཤིག་གམ་འཆེ་བ་མེད་པའི་དུས་རབས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་བྱུང་ལ། དེ་དག་གི་ཅ་བ་ནི་སྤྱིང་རྗེ་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སླུལ་བ་དང་དེའི་རྗེས་སྟེ། “ད་ཆ་དོས་རང་ལོ་ ༡༡ ལ་བསྐྱེད་པས་ཡོད། མ་འོངས་པའི་ལོ་བཅུའི་རིང་དོས་ཀྱིས་པལ་ཆེར་བྱ་བ་སྐྱབ་བྱུང་གྱིང་དེ་ནས་ཀས་བྲགས་ཏེ་བྱ་བ་བྱེད་དཀའ་བས་དུས་ཚོད་དེ་ཅེས་མེད། དེར་བརྟེན། འགྲུང་འགྲུང་ལོ་བཅུའི་ནང་ལ་ང་ཚོས་ལས་དོན་གང་ཅིའི་ཐོག་ལ་ཡིན་ཡང་ཤུགས་རྒྱག་དགོས་ཞེས་ཞུ་ཡང་ཞུས་པ་ཡིན་ལ། བྱེད་རང་ཚོར་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་ཞེས་བཀའ་སླུལ།

བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་བསྐྱེད་བཟང་ཉི་གཞོན་
བསྐྱེད་པའི་པོ་ཉ།

འཕགས་པ་འདི་ག་ཉེན་དབང་སྤྲུག་གི་རྣམ་པར་སྐྱེལ་བ་རིགས་ལྡན་སྤྲུ་དཀའ་པོ་གསུམ་ལྡན་དུར་སྤྱིག་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་བྱོན་པ་དོ་རྗེ་འཚང་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱིས། སྤྱི་ལོ་ 2006 ཟླ་བ་ 1 ནང་གཞན་མཚོག་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྤུངས་མཚོད་ཉེན་ཆེན་པོ་ག་ལ་བར། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་

²²⁵ ལུང་ཚོན་འདི་རྣམས་སྤིང་ཞེའི་རྣམ་འདྲེན་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་རྒྱ་ཆེའི་མོད་མི་སེར་སྐྱེ་མང་ཚོགས་ལ་སྤོབ་དོར་བྱེད་སྤོབ་སྤོང་སྐྱེལ་པའི་བཀའ་སློབ་སྤོབ་སྤོང་སྤྲུག་དང་པོ་ལས་བྱངས།

བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་ཐེངས་སྐུམ་ཏུ་བ་སྐུལ་བའི་སྐྱབས་ཉིད་དུ། “བསེལ་ལྷན་ཁ་བའི་ལྷོངས་ནས་གངས་ཅན་པ་ཞིག་གིས།
ངོས་ལ་ཡིད་འགྲུལ་ཐེངས་ངེས་ཀྱི་བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་ཤིག་གིས་ཉེ་བསྐྱར་བ་ཐེངས་གཅིག་ལྷོག་པར་འདོད་པས།
གསོན་ཅིག་”ཅེས་བཀའ་སྐུལ་ཉེ། གསོལ་འདེབས་བསྐྱལ་བཟང་ཉི་གཞོན་བསྐྱལ་བའི་པོ་ཉ་ཞེས་བྱ་བ་ཕྱི་ནང་གི་ཚོས་ལུ་
བ་ཁྲི་སྐག་མང་པོར་ལྷགས་ལྷོག་མཛད་པ་འདི་ལྟར།

༡༧། །པོད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ལྷོ་ན་མེད་པ་ཡ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ་མཚོག་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པ་
བསྐྱལ་བཟང་ཉི་གཞོན་བསྐྱལ་བའི་པོ་ཉ།

ཨོ་སར་སྐྱེ། རིག་སྟོང་གཉེན་མ་མི་ཤིགས་ཐེག་ལའི་སྐབས། །སྐྱབས་སྐྱེས་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱ། །ཁམས་གསུམ་འགོ་
བའི་འདྲེན་པ་སྐྱབས་རས་གཟིགས། །འབགས་པ་འདིག་རྟེན་དབང་བྱུག་ཁྲིད་བྱུག་འཚལ། །རྒྱལ་སྐུམ་མུ་བོ་བྱུག་ན་བརྗོ་
མཚོག། །ལྷ་མིའི་གཙུག་རྒྱུ་ཚོས་རྒྱལ་ཚུལ་འདྲིན་ཞིང་། །སྤྱི་སྤྱིང་རྒྱལ་ཁབ་ཚོས་ཀྱིས་འདུལ་དགོངས་ནས། །གངས་ཅན་
པོད་ནས་ཨོ་ཉེ་ཡ་ནང་གཤེགས། །རྒྱལ་བསྐྱབས་འཛམ་གླིང་ཀུན་ཏུ་སྤང་བར་བྱེད། །པོན་ཀྱང་གངས་རིའི་ཁྲིད་འདིར་སྐྱག་པ་
རྣམས། །སྟོན་བསགས་དཀར་མིན་ལས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་མཛད། །འདི་ལས་སྐྱོབ་པའི་དུས་ཤིག་ནམ་འོངས་ན། །སྐྱམ་སྐྱེ་རེ་ལྟོས་
བྱེད་ལུལ་ཁྲིད་གཅིག་བྱ། །ཁྲིད་ཞལ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཉིན་དང་མཚོག། །རྒྱུ་ཆད་མེད་པར་གདུང་བས་འཁོད་ལགས་ན།
ཐམས་ཅད་མཁྲེན་པས་དེ་མི་དགོངས་སམ། །གངས་ལྷོངས་སྤང་བའི་སྟོན་མེ་ཁྲིད་གཅིག་བྱ། །བདག་ཅག་ཡལ་བར་འདོར་
རམ་སྤྱིང་རྗེའི་བདག་ །པོན་ཀྱང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་དང་བྱེད་པར་བྱ། །བསེལ་ལྷན་ར་བ་དཀར་པོའི་ལྷོངས་འདི་ན། །རྒྱལ་བའི་
བསྐྱབས་དང་དེ་འདྲིན་འདུལ་བའི་སྤེ། །རི་སྤྱིང་འབྲུང་བ་མགོན་པོ་ཁྲིད་ཀྱི་རིན། །འིན་དེ་བསམ་གྱིན་སྤྱིང་ནས་མཚེ་མ་
འཁྲུགས། །གསོལ་བ་འདེབས་སོ་བསྐྱབས་འགོའི་མགོན་གཅིག་བྱ། །འིན་ཀྱིས་རྗོབས་ཤིག་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྤེ། །དེ་
གདུལ་བྱའི་སྟོན་ལམ་འདིར་དགོངས་ཉེ། །གངས་ལྷོངས་ས་ཡི་སྤེ་བ་སྤང་པོའི་སྤང་། །རོ་མཚར་རེ་པོ་པོ་བྱང་བྱུ་འདྲིན་དུ།
མི་འདིགས་གདོང་ལྷས་བཏེགས་པའི་གསེར་ཁྲིའི་མཁམ། །ཁྲིད་སྐྱེ་ཉི་གཞོན་བྱེ་བའི་ལང་ཚོའི་དཔལ། །རབ་བརྟན་གཤོ་མེད་
བསྐྱལ་བརྒྱུ་བཞུགས་གསོལ་འདེབས། །གངས་ཅན་སྐྱ་གཅིག་བྱུག་ན་བརྗོ་དང་། །གང་གི་སྐྱུལ་བའི་སྤེང་བ་དུ་མ་ཡིས།
པོད་འབངས་འགོ་བ་སྐྱོབ་པའི་དམ་བཅས་བཞིན། །མཛད་བྱུང་བྱུགས་བསྐྱེད་སྐྱབས་ཀྱིས་འབྲུབ་པ་དང་། །ཁྲིད་སྐྱེ་གཞོན་གཞིག་
བྲལ་བ་རྗོ་རྗེའི་ཁམས། །ཆེ་མཐའ་ཡས་པའི་ངོ་བོར་འཚོ་གཞེས་གསོལ། །བསྐྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་རུལ་གྱི་བྱངས་སྤེད་དུ།
མགོན་པོ་ཁྲིད་དང་སྐྱད་ཅིག་མི་འབྲལ་བར། །མགོན་ཁྲིད་རི་བཞིན་དོན་གཉིས་སྐྱབས་བྱུག་ནས། །ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་དོང་
ནས་སྐྱུགས་ཀུས་ཤོག། །ཅེས་བཀའ་སྐུལ་བ་དང་། །འཁོར་དུ་འདུས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་
རྣམས་དང་། །ཤར་རུབ་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་བྱ་དང་རིགས་ཀྱི་བྱ་མོ་དད་ལྷན་མ་ལུས་པ་ཡི་རངས་ཉེ། །བཞིན་ལ་འཇུག་གིས་
ཁེངས། །དག་གིས་བསྐྱུགས་པ་བརྗོད། །ཡིད་ཀྱིས་གསོལ་འདེབས་བྱུལ། །ལག་པས་ཐམ་མོ་བརྟེན་པ་དང་བཅས་
མགོན་པོ་མཚོག་གིས་གསུངས་པ་ལ་མཛོན་པར་བསྟོད་དོ།། དེ་ནས་སྤང་ཡང་།

ལྷན་ཚུ། འཕགས་པ་སྐྱེན་རས་གཟིགས་སོགས་ཀྱི་ཕྱགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞིའི་
རིམ་བར་ལྷེ་བ།

འཕགས་མཚོ་གསུམ་རས་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་མཚོ་གསུམ་པའི་བར་ཀྱི་
ཕྱགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞི།

སྤྱི་སྤྱོད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དར་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་འདས་སོང་གི་རྒྱ་དང་འབྲས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ཞིང་། དེ་
དག་ལ་ཡང་སྐྱེ་བོ་པལ་པའི་སྤྱང་དོར་ཤར་བའི་འདྲིལ་ཉེན་མཚོང་ཚོས་དང་། ལྷན་ཚོང་བ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་སྐྱོག་གྲུར་གྱི་
གནད་དོན་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཚོག་དེས། འཛམ་གླིང་སྤྱི་སྤྱོད་ལྟར་ན། སྐྱེ་བོ་ཐ་མལ་པའི་སྤྱང་དོར་གྲུབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཚམ་
མ་གཏོགས་དེ་ལས་ཕྱགས་རིང་བའི་གནད་དོན་དག་ལ་སློབ་ཁ་ཚམ་ཡང་མི་སྤྲོད་པ། དེ་དག་ནི་རིག་གཞུང་དང་ལྷ་གྲུབ་
མི་འབྲས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཡིན་སྟབས་རང་དགར་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཤུག་འབྱེད་མི་རུང་ཡང་། དངོས་པོའི་གཤིས་
ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལྟར་གང་ལ་ཡང་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་གྲུབ་པས། ལྷན་ཚོང་བ་དང་སྐྱོག་གྲུར་
གཉིས་ཀར་དཔྱོད་པའི་ཚུལ་དེ་འབྲས་སྐོ་ཤིན་ཏུ་ཚང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པར་མགོ་བོ་སྤྱད་དགོས་དོན་ལམ་ཡང་
མེད་ལ། ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་འདོད་དབང་ལ་བསྐྱེད་དགོས་པའི་གནས་ལུགས་ཀྱང་རྙེད་དཀའ། ལྷན་པར་ཏུ་རྟེན་
འབྱུང་གི་གནས་ལུགས་ཚད་མར་བྱེད་ཅིང་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་རྩིས་ཆེ་བའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མཚོན་ན།
དར་རྒྱུ་གྱི་གནས་ལུགས་འཚོལ་བ་ན་མཚོང་ཚོས་དང་སྐྱོག་གྲུར་གཉིས་ཀར་གཞི་མི་བཅོལ་ག་མེད་ཡིན། སྤྱི་ནོར་
ལ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་གསུམ་རྒྱུ་གནས་ལུགས་དེ་གཉིས་ཀའི་སྤྱི་དོན་ལོད་ཀྱི་གནས་བབ་སྤྱི་ལ་
སྤོམ་ཆེག་བསྐྱོན་པ་དང་། འབྱུང་འབྱུར་ལ་འབྲས་པ་མི་འབྱུང་བའི་ལམ་སྟོན་གནད་བ་ཐངས་གཅིག་གཉིས་ཚམ་ག་
ལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། འཛམ་གླིང་སྤྱི་སྤྱོད་ལྟར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བའམ་འདྲིལ་ཉེན་མི་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་རབས་ཚོད་པ་ན།
ལྷན་ཚོང་བ་ཉིད་གཅིགས་སུ་འདྲིལ་བ་གས་གནད་ཏུ་གཟིགས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དཔྱིན་དེབ་
ལས། “ལྷན་ཚོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷ་ཚུལ་དེ་དག་ལོ་རྒྱུས་སུ་བཟང་མི་ཚོགས། ལོ་རྒྱུས་སྐྱེ་བ་དག་གིས་བྱུང་རབས་སུ་འགོད་
ཀྱང་མི་རུང་། ཡིན་ནའང་། དེ་དག་མི་བདེན་པའི་དེས་པ་མེད་པས། ལྷན་པའི་ཚོས་དང་ལས་བྱུང་བའི་འཚར་སྤང་ཚམ་ཏུ་
འདོད་མི་རུང་”ཞེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་ན། གཤམ་ཏུ་འཚད་པར་འབྱུར་བའི་ཕྱགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞིའི་
གནས་ཚུལ་རྣམས་དང་རབས་ལོ་རྒྱུས་རིག་པར་བསྟོད་པའི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་དོན་ལས་མ་གཞིག་བྱ་མིན་དོ་བདག་རང་
ཉིད་ལ་རག་ལས་པས། གང་གནད་དོན་ཏུ་མཚོང་བ་རྣམས་རང་དོན་རང་གཅེས་ཀྱིས་མི་འཚོར་བར་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེ།

ཤེས་དགོས་པ་གཞན་ཞིག་ནི། བརྗོད་ཚན་འདིའི་གཞི་འཛིན་ས་གཙོ་བོ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>²²⁶ ཞེས་པའི་
དཔེ་དེབ་དེ་ཡིན། དཔེ་དེབ་དེ་ནི་ཚོམ་པ་པོ་ཐོ་མ་སི་ལེར་ཏི་(Thomas Laird)ཞེས་པས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡང་ཡང་
བསྐྲུན་པའི་མང་གཞིའི་སྟེང་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་ཡུན་རིང་བཀའ་འདྲི་ཞུས་ཏེ་བཅའ་ས་པ་ཞིག་སྟེ་བར་སྐྱུན་མ་བྲུས་
གོང་དེ་ལ་ The History of Tibet སྟེ་“བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་”ཞེས་བཏགས་ཀྱང་། སྐད་མར་ The Story of Tibet སྟེ་
“བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་”ཞེས་བར་བསྐྲུན་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལན་དུ་མར་གོ། གང་ལྟར། དཔེ་དེབ་དེའི་མགོར་ཡགོང་ས་
མཚོག་ནས།

དོན་དངོས་བཤད་ན། རོས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཙམ་མི་ཤེས་པས་ལོ་རྒྱུས་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་མེད། རྒྱུས་པའི་སྐབས་སུ་དགོ་
བའི་བཤེས་གཉེན་ཚོས་རོས་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འཁྲིད་པའི་འབད་བཙོན་མ་གནང་བར་སྐབས་དེའི་ལྷ་བ་དུལ་མ་དག་
ལ་དགོས་པའི་ཤེས་ཡོན་ཙམ་ཞིག་གནང། རོས་ཀྱི་སློབ་ཚན་ནི་ནང་པའི་ལྷ་བྱུང་གི་སློབ་རེད། ལོ་ན་རྒྱུང་བའི་དུས་སུ་
ལྷེབས་རིས་དང་གཞན་གྱི་སྟེང་མོལ། །དུས་དཔེ་སྟེང་ཐོན་པའི་འཛམ་གླིང་གནས་ཚུལ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་ལོ་རྒྱུས་
ལྟ་ཙམ་སྐྱེས་པ་ལས་སློབ་ཚན་དོ་མའི་སྟེང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མ་སྟོང་། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མིས་བཙན་བཟུང་བྲུས་པའི་རྗེས་
སུ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་བཙན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་སྐབས་ད་གཞོན་ལོ་རྒྱུས་ལ་དོ་སྣང་སྟེ་མགོ་ཚུགས། ཡིན་ནའང་། འདིར་
གསལ་པོ་བྱེད་འདོད་པ་ཞིག་ནི། རོས་རང་ལོ་རྒྱུས་སྐྱབ་ཞིག་མིན་ལ། གནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་ཞིབ་པའི་གནས་ཚུལ་
ཡང་མི་ཤེས་པ་དེ་ཡིན། ... ཁོ་བོས་ལོ་རྒྱུས་ཆེད་དུ་མ་སྐྱེས་ཀྱང་། གལ་ཏེ་མི་ཞིག་གིས་རོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡིན་
ཞེས་ཀྲིས་ན། རོས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་བཤད་རྒྱུ་ལོས་ཡོད། སྐབས་རེར་རོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ནི་གཞན་གྱི་
བསམ་ཚུལ་ལས་སྐྱུང་ག་དོད་ཅིང་གནད་དུ་འཁེལ་བ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་སྟེ། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

འདིར་བརྗོད་འདོད་པ་དངོས་ནི། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་དར་རྒྱུད་ལས་འཕྲོས་པའི་ཕུན་
མོང་དང་ཕུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྐྱོ་ཚོགས་གསུངས་པའི་ཁྲིད་ནས། དམིགས་ཀྱིས་བཀའ་ཏེ་འཕགས་པ་སྐྱུན་
རས་གཟིགས་ཀྱི་ཕྱགས་བསྐྱེད་དང་ཚོས་རྒྱལ་སྟོང་བཙན་སྐྱམ་པའི་དགོངས་གཞི། རྒྱལ་བ་ན་རིམ་གྱི་མཚན་པ་དང་
ཕྱགས་བསྐྱེད་བཅས་གསལ་བར་མཚན་པའི་གསུང་དང་། སྐབས་འགྲེལ་གྱི་གནད་དོན་དུ་མ་བྲངས་ཏེ་སྤར་བོད་མིའི་

²²⁶ <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པར་ THE STORY OF TIBET-Conversations with the Dalai Lama ཞེས་ཟེང་ཞིང་སྤྱི་ལོ་ 2006
ལོར་བར་དུ་བསྐྲུན། ཚོམ་པ་པོ་ཐོ་མ་སི་ལེར་ཏི་(THOMAS LAIRD)ཞུ་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱི་
ལོ་ 1997 ལྷ་བ་ 11 ནས་ 2000 ལྷ་བ་ 7 བར་ཟེངས་ 91 ཙམ་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་མངའ་འཕྲད་ཀྱིས་རྒྱ་ཚོད་ 40 རིང་བཙན་འདྲི་ཞུས་ཏེ་
བཀའ་ལན་གནང་བ་རྣམས་གཙོ་གནད་དུ་བཟུང་ཞིང་། མཐར་ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་མཁས་པ་གསུམ་ལ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བཀའ་ལན་གནང་
བ་དག་ལ་བསྐྱུང་ཞིབ་ནན་ཏན་བྱེད་དགོས་ཞེས་ཡགོང་ས་མཚོག་རང་ནས་བཀའ་བཀོད་གནང་བ་ལྷ་བ་སྐབས་པར་བྲུས་པ་ཞིག་རེད། མགོན་པོ་
མཚོག་སྐྱུན་སྤྱི་ལོ་སྐབས་ཀྱི་དངོས་བྱུང་སྐྱོ་ཚོགས་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཟིགས་སྟོན་དམིགས་བསམ་པ། སྟེང་དོན་གྱི་བཞེངས་སྟོན་གསུང་
ཁྱད་པར་ཅན་སོགས་ཞིབ་ཙམ་མཁྲེན་པར་འདོད་ན་དཔེ་དེབ་འདི་ལན་གཅིག་རེས་པར་དུ་སྟོན་དགོས་ཚོད་དུ་སྐྱེད་བསམ་མཚོགས་སྟོར་བྱུང་དུ་འདི་
བྲུས་སོ།།

ཁོད་དེ་ཅམ་གྲགས་མི་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་དུ་མ་ཡིན། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཏུ་འདིར་བཤམ་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞི་ལ་ master plan ཞེས་དང་། སྐབས་རེར་ plan ཞེས་པ་ཅམ་ཞིག་ཀྱང་གིས། འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ལ་ Chenrezig's master plan for Tibet ཞེས་གིས་ཉེ་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་ལྷན་ཅིག་བོད་ཀྱི་འདས་དོན་སྐྱེད།   སྐབས་གཞན་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ “འཆར་གཞི”ཞེས་ཀྱང་བོད་སྐད་དུ་གསུངས། གོ་ཚུལ་སྐུན་མོང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན། master plan ཞེས་པ་ནི་གཙོ་ཆེར་གནས་བབ་རྣམས་འཛིང་ཅན་གྱི་ནང་དུ་དོན་གནད་ཐམས་ཅད་གཞུག་བཤམ་སྐྱངས་འཛིན་རི་བཞེན་གྱི་དབང་པར་དམིགས་པའི་འཆར་གཞི་ཞིབ་ཚགས་ཅན་ལ་གོ་ཡང་། འདིར་ནི་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་། སྐོང་བཅོན་སྐུལ་པོ་དང་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་གྱི་དགོངས་གཞི་ཞེས་བཞོན་ན་བབ་འོས་ཆེ་སྟེ།

ཐོག་མར་དེ་དག་གི་ཚུལ་ཆེས་མདོར་བསྡུས་སུ་བཞོན་ན། དེ་ཡང་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཐུགས་བསྐྱེད་ནི། སྐོན་གྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྐད་པ་སྐྱོད་པའི་ཆེ་སངས་རྒྱལ་སྐོང་གི་སྐུན་སྐྱེད། དུས་གསུམ་སངས་རྒྱལ་གང་གི་ཡང་གདུལ་གྱུར་མ་གྱུར་པའི་གནས་མཐའ་འཁོབ་ཁ་བ་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་སྐོང་བར་དམ་བཅས་ཤིང་། དེ་བཞེན་གཤམ་པའི་ཆོས་ཚུལ་ཐབ་མོ་རྣམས་སྐྱེལ་ཞིང་རིང་དུ་གནས་པར་བཞེད་པ་དེ་རེད།   ཆོས་རྒྱལ་སྐོང་བཅོན་སྐུལ་པོས། རི་ལྷར་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་རྣམས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྐོངས་སུ་འགྲུབ་པར་མཛད་རྒྱ་དང་། རྒྱལ་བ་སྐྱ་སྐོང་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས། སྐྱ་སྐོང་གསུམ་པའི་མཛད་འཛིན་རྒྱལ་བ་དང་རྒྱལ་ཉེ་སོག་ཡུལ་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བའི་གཞི་འདིར་བར་མཛད།   གསུམ་པས་བཞི་པ་ལོན་ཏེ་རྒྱ་མཚོ་སོག་པོར་འཁྲུངས་པའི་ལྷ་གོན་དང་། བཞི་པས་བོད་སོག་གི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཆོས་ཀྱི་དབང་དུ་བསྡུས་ཉེ་མཐར་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྐོང་བའི་རྒྱ་ཆོགས་འགྲུབ་པར་མཛད། མདོར་ན། སྐྱ་སྐོང་དང་པོ་བཞིས་ཆོས་རྒྱལ་སྐོང་བཅོན་སྐུལ་པོས་བཅུ་མས་པའི་མཛད་པ་བར་ཆད་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་དེ་དག་སྐྱར་གསོ་གནང་བར་བཞེད་པ་དེ་རེད། རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ནི།   ཆོས་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་གནང་སྟེ་སྐྱེ་སྐོན་ཅན་གྱི་དབྱ་མིང་ཅིག་དང་། མིང་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་བསྐྱར་གསོ་གནང་བའི་ཉེར་བཟོགས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཛད་རྒྱ་དང་། དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་དགོངས་གཞི་ནི། ལྷ་བ་ཆེན་པོས་བཏིང་བའི་དགོངས་གཞི་ལྷར་ཆོས་ལུགས་རིས་མེད་དང་གདུང་སྐུལ་བསྐྱེད་དེ་ཆོས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་ལམ་སྐོལ་བྲག་བསྐྱར་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན་པར་མདོན། རྒྱལ་མཚོག་བདུན་པ་ཆེན་པོར་འདིར་བཤམ་པའི་དགོངས་གཞི་ཞིག་ཡོད་མིང་གྱང་གསལ་བར་མ་གསུངས་པས་བཤམ་དགའ་ལ། མིང་ལ་ཐུགས་སྐྱར་མ་མཛད་པར་བཞུགས་པ་ཡང་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་དགོངས་གཞི་ལམ་དུ་མ་སྐོངས་པས་ཡིན་མིང།   བརྒྱུད་པ་ནས་བཅུ་གཉིས་པའི་བར་དུ་འདིར་བཤམ་པའི་དགོངས་གཞི་དམིགས་

བསམ་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གསུངས། རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་དང་པོ་ནི། མོ་ཀྱན་ནས་པོད་
ཀྱི་སྲིད་ལུགས་དེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་བབ་ཅན་དུ་བསྐྱར་ཏེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་དང་པོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་བསྐྱར་རྒྱ་དེ་
རེད། གཉིས་པ་ནི། དགོངས་གཞི་དང་པོ་མ་གྲུབ་པ་ན་དེ་སྲུང་མ་བཞུགས་པར་གང་མཁྲོགས་གང་སྲུང་གིས་སྐྱ་སྐྱ་
སྐྱ་མ་ཐེབས་ཏེ་འཛམ་གླིང་ཁོངས་ལ་ཆེབས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་ནས་པོད་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་
བཅས་པ་ཆགས་འདྲིལ་གི་གཡང་ས་ལས་སྐྱོབ་ཐབས་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། ཕྱི་མ་འདི་ཉིད་ལོངས་སྤྱུ་ཤེས་པར་འདོད་ན།
རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོའི་སྐོར་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་སྲ་སྲི་དང་། གནས་ཚུང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལྟར་།
རྒྱལ་མཚོག་འདི་པའི་མཛད་འཕྲིན་བཅས་ཀྱང་བསྐྱིགས་ཏེ་བསམ་རྒྱུ་གལ་ཆེ།

ཅུང་ཟད་བཤད་ན། གོང་དུ་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཕྱགས་བསྐྱེད་ནི་པོད་ཁམས་སྐྱོང་
ཞིང་བསྟན་པ་སྐྱེལ་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ། སྲོང་བཅོན་སྐྱམ་པོ་ནི་ཕྱགས་བསྐྱེད་དེ་ཉིད་དངོས་སུ་ལག་བསྟར་གནང་མཁུག་དེ་
རེད། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་སྐྱམ་པོས་མཛད་པ་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱེད་ས་པ་ལས་པོད་ཁམས་
སྐྱོང་ཞིང་བསྟན་པ་དར་བར་མཛད་པ་ནི་འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་ཕྱགས་བསྐྱེད་པའི་དོན་དེ་ཡིན་ལ། པོད་
ཁམས་གཅིག་གྱུར་བྱ་སྲིད་མཛད་པ་སྐྱ་ཚོགས་བཅའ་ས་པ་དང་རྒྱལ་པོའི་མཛད་འགན་གཞན་དང་གཞན་མང་དུ་
བསྐྱབས་པ་ནི་མི་རང་བཞིན་པའི་བྱ་བའམ་སྐྱུན་མོང་བར་སྤང་བའི་མཛད་པ་དག་ཡིན་ཞེས་<<པོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་
བར་གསུངས། འདིར་མི་རང་བཞིན་པའི་བྱ་བ་ཞེས་པ་ནི། དག་འདུལ་གཉེན་སྐྱོང་སོགས་སྐྱེ་བོ་སྐྱུན་མོང་བ་ལ་སྤང་
བའི་རྒྱལ་པོའི་མཛད་པ་དག་ཡིན། ཚོས་པ་པོ་ཐོ་མ་སི་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་ནས་སྲིང་དར་
བར་གྱི་གནས་ཚུལ་རགས་ཅམ་བཀའ་འདྲི་ལྷུས་རྗེས། སྤར་ཡང་། དགས་ཅིས་བྱས་ན། སྤྱི་ལོ་ 600 ནས་ 850
བར་བྱར་བཅད་ཀྱིས། དེ་ནི་སྤེ་ཚན་གཅིག་ཏུ་གཏོགས་སམ་ཞེས་ལྷུས་པར། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “རེད། འདི་ནི་
པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་གཅིག་རེད”ཅེས་དང་ཡང་། སྲིང་དར་མས་བསྟན་པ་བསྐྱབས་པའི་རྗེས་ནས་རིམ་གྱིས།

པོད་སྤྱི་ལ་ཁུབ་པའི་སྲིད་དབང་མེད་པར་གྱུར་ཅིང་། སྲིད་དབང་འཛིན་མཁུག་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་ས་ཁུལ་ཅམ་དང་།
ཚོས་བྱེད་པ་ཚོས་བྱུང་རང་རང་གི་དགོན་སྡེ་དང་ཚོས་བརྒྱུད་ཅམ་ལས་པོད་སྤྱི་ལ་ཕྱགས་སྤང་གནང་མེད། དེའི་རྒྱ་
མཚན་གཅིག་ནི། པོད་དེ་ས་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཆེ་བས་ས་བབ་ཀྱི་གནད་ཀྱིས་ཡིན། གལ་ཏེ་པོད་དེ་ས་རྒྱ་ཅུང་ཅུང་ཞིག་ཡིན་ན།
དུས་གཞུང་ནས་སྤངས་འཛིན་བྱ་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་དེ་ཅམ་མེད། གནས་སྤངས་འདི་དག་གི་ཁོད་དུ། ལམ་སྲོལ་ལམ་
འུགས་རྒྱུན་འཁུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཚོས་ལ་དང་ཞེན་ཆེ་བྲགས་པའི་དབང་གིས་མི་རིགས་ནི་ཚོས་བརྒྱུད་ལ་ལྷོས་ཏེ་
རིམ་བུ་གཉིས་པ་དང་། སྲིད་དོན་གྱི་གནད་དོན་ནི་ཚོས་ལ་ལྷོས་ཏེ་རིམ་བུ་གཉིས་པར་བཞག་པ་དེ་རེད། སྤྱག་ཤོས་
ཤིག་ལ། ཁོང་ཚོས་དོ་སྲིད་བྱེད་པར་བསྐྱེད་པའི་ཚོས་དེ་ནི་དགོན་པའི་ཉེན་དང་བཞེན་པ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་རྒྱ་དང་། མཛེས་

མཚོར་དང་རྗེ་གཉེས་དོད་པའི་བཟོ་སྐྱོད་ལ་འབད་རྒྱ་ཚམ་ལས་ཚོས་རྣམ་མ་དེ་མ་རེད། ཅེས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་
བར་བཀའ་སྡུམ། སྐབས་དེ་ཚམ་ཞིག་ནས་འཕགས་པ་སྐྱོད་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་དང་མཐུན་པའི་ཚོས་རྒྱལ་
སྲོང་བཙན་ཀྱི་དགོངས་གཞི་དེ་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་དོ་ར་ནས་རེ་ཞིག་མཚམས་ཆད་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ལྟར་དགོངས་
གཞི་ཟབ་མོ་མ་གྲུབ་པ་ན། འཕགས་པ་སྐྱོད་རས་གཟིགས་ཀྱིས་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་མཚན་དེ་
ཡུན་རིང་བོད་ཁམས་བསྐྱེད་མཐུན། སྐར་ཡང་སྤྱུགས་བསྐྱེད་དེ་ཉིད་འགྲུབ་ཐབས་གནང་བ་ནི་རྒྱལ་དབང་སྐྱ་སྲིང་
དང་པོའི་དུས་ཉེ་ཐད་ཀར་བཤད་ན། ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ནས་བོད་ཁམས་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱིས་སྲོང་བའི་སྤྱ་གོན་
གནང་རྒྱ་དེ་རེད། དེའི་ཚུལ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས།

འཆར་གཞི་དེ་ནི་མི་རབས་གཅིག་གམ་གཉིས་ལྷག་གི་རིང་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་སྟེ། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་སྤྱིག་འཇུགས་ཚམ་
དུ་མ་ཟད། བོད་མི་ཡོངས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་བཙུག་ལ་མཉམ་པ་ཞིག་ཡིན། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་དོན་དུ་བཏོང་
བའི་འཆར་གཞི་དེ་སྐྱ་སྲིང་དང་པོ་ནས་ལྷ་བའི་བར་དུ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། སྐྱ་སྲིང་དེ་རྣམས་དམིགས་ཡུལ་
གཅིག་གི་དོན་དུ་སྤྱུགས་རེ་གནང་བ་རི་བཞིན་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་འཇུག་ཉེ་ཁ་སྤོགས་གཅིག་ཏུ་ཐེབས་ཡོད། ཅེས་
བཀའ་གནང་། ཅིའི་སྲིར་མི་རབས་གཅིག་གམ་གཉིས་ལྷག་ཅེས་གསུངས་ཤིང་། སྐྱ་སྲིང་དང་པོས་དམངས་ཁྲིད་ནས་
རྒྱབ་ཉེན་ཀྱི་མང་གཞི་འཇུགས་རྒྱ་དང་། གཉིས་པས་རྗེས་འབྲང་གི་ས་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་
ཅེས་བཀའ་སྡུམ། སྐྱ་སྲིང་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གནང་བ་ནི། བོད་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སྐྱ་སྲིང་གསུམ་པ་མཚོག་
སོག་ཡུལ་དུ་ཐེབས་ཉེ་ཚོས་ཀྱི་མངའ་དབང་བསྐྱར་བའི་དོན་དུ་སྟེ། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས།

བསྐྱས་ཉེ་བརྗོད་ན། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་སྐྱ་སྲིང་དང་པོས། གཙང་ཁུལ་དུ་དབང་ཆའི་མང་གཞི་བཏོང་ཡོད། དེ་ནི་དམག་དབང་
དང་སྲིད་དབང་མིན་པར་དམངས་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱབ་ཉེན་ཚམ་ཡིན། སྐྱ་སྲིང་དང་པོས་བཟུ་ཤིས་སྐྱོན་པོ་གསར་བཞེངས་
གནང་བ་ལ་བཞེན་ནས་དེའི་ཁུལ་དུ་ཟླ་མ་གནང་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དེ་ནས་སྐྱ་སྲིང་གཉིས་པ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་བཟུ་
ཤིས་སྐྱོན་པོ་དགོན་པར་ཐེབས་ཉེ་དགྲུང་གངས་བཟུ་དུག་གམ་བཟུ་བདུན་བར་དུ་བཞུགས། དེ་ནས་ཐག་དོག་གམ་རྩོག་
སྲིང་གཞན་གྱིས་སྐྱོན་བྱས་ཉེ་དགོན་པ་དེ་གར་བཞུགས་སྐབས་མ་བདེ་བར་ཐེབས་ཐོན་གནང་དགོས་བྱུང་། ལྷ་སར་
ཐེབས་ཉེ་གཞུང་ཆེན་ལ་གསན་བསམ་མཚན་མཐར་འབྲས་སྐྱེད་ཀྱི་ཁྲིར་ཐེབས། དེར་བཞེན། དབུས་ཁུལ་དུ་མཚོན་
སྐྱོན་ཆེན་པོ་བྱུང་། རྗེས་སུ་སྐྱོན་ཁུལ་དུ་ཐེབས་ཉེ་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོན་པ་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་བྱུག་བཏབ། ... དེ་དང་དུས་
མཚུངས་པར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་གཉིས་ཉེ། ཀོང་པོ་དང་དུགས་པོའི་ཁུལ་དུ་ཡང་འབྲེལ་བ་གསར་འཇུགས་གནང་། དེ་
ལྟར་སྐྱ་སྲིང་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་དབུས་དང་ལྷོ་ཁུལ་དུ་འབྲེལ་ལམ་གྱི་གཞི་རྒྱུགས་སྤུབ་པ་བྱུང་། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་

2014 ལོའི་ལོ་མཇུག་འབྲས་སྐྱེད་ཚོས་སྐར་དུ།

ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་དགྲུང་ལོ་བཟུ་དུག་བཟུ་བདུན་ལ་ཐེབས་པའི་སྐབས། བཟུ་ཤིས་སྐྱོན་པོ་ལ་
དོག་ཚམ་བཞུགས་སྐབས་མ་བདེ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཚོར་དགོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། ལྷོ་བྱུང་དུ་བཞུགས་ན། བཞུགས་བཟོས་

མ་བདེ་བ་བྱུང་བ་ལྟེན། དེ་གི་གནས་ལྟིང་རྒྱལ་པོས་ཚོང་འཕུལ་ལྟེན་གསུང། དེ་འབྲེལ་ཚོགས་པ་ཞུགས་པ་ཚོས་མ་བདེ་བ་
 བྱུང། ཡང་། ལྷན་ཚོང་ལྷན་པོར་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ནས་མི་མང་པོས་དད་མོས་ཞུས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་
 པས་དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྐབས་སྐབས་པ་ཆ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྩེ་མོ་ཉོག་ཅམ་མ་བདེ་བ་ཞིག་བྱུང། དོན་གྱིས། བཟ་
 ཤིས་ལྷན་པོ་རང་ལ་བཞུགས་པ་ཡིན་ན། བཟ་ཤིས་ལྷན་པོ་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་མ་གཏོགས། དབུས་དང་སྟོ་ཁ། དུགས་གོང་གི་
 ཞུལ་ལ་མཛད་པ་རྒྱས་མི་སྐབས་པའི་བཟོ་འབྲེལ་ལྟེན། དེར་བརྟེན། ལྷ་སར་ལེབས། འབྲས་སྐྱེད་ཀྱི་འདབས་ནས་
 ཡར་ལེབས་བྱས་ཀྱི་ཕྱོགས་བཞི་ནས་ལྷ་སོ་བཞིས་བཏོགས་ཏེ་ལེབས་པ་ཞིག་འབྲས་སྐྱེད་མཁའ་པོའི་མཚན་ལམ་
 དུ་བྱུང། འབྲས་སྐྱེད་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་གཙོ་བོ་བརྟན་མ་ཡིན། དེ་ལྷན་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་འཕྲིན་ལས་རྒྱས་ཏེ། སྐབས་
 བབས་ལྷ་བྱུང་སྟོན་ལ་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་གནས་སྟོན་སྟེ། ལྷ་སོའི་སྐབས་མཚོ་ལོས་འཛིན་གནང། དེ་ནས་བཟུང་ལྷ་སོའི་སྐབས་
 མཚོ་དེ་མ་ལོངས་ལུང་བརྟན་ཞུ་ཞིག་དུ་བྱུང། རྒྱལ་དབང་སྐྱེད་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་ལྷ་སོའི་སྐབས་མཚོ་ལ་མཚོ་གཟིགས་
 གནང་སྟེ་ཐག་བཅད། དེ་ལྷན་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་བྱུག་བཏབ། མངའ་རིས་ཕྱོགས་ནས་ལྷ་སྐྱེད་མང་པོ་འབྱོར་བར་མངའ་
 རིས་ལྷ་ཚང་ཡང་བྱུག་འདེབས་གནང། དེ་ནས་དུགས་པོ་སྐྱེད་པའི་མཁའ་པོ་གནང་སྟེ་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱེད་སྟེ། དེ་
 བཞིན་དུ་སེ་རའི་མཁའ་པོ་ཡང་གནང། ཞེས་བཀའ་སྐྱེད། དེའི་རྒྱལ་ལ། གཡང་བ་ཚོས་རྗེས་མཛད་པའི་རྒྱལ་བ་དགེ་
 འདུན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་ལས། “དེའི་ཆེ་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོ་བ་དཔོན་སྟོན་རྣམས་ལ། སྐྱེད་པོ་ཆེ་དབུས་ཕྱོགས་ལ་
 སྐྱེད་པོ་ཞེས་མཚན་པར་ཆེ་བར་བྱུང་ན་ཡང་། དོན་གྱི་གཙོ་བོ་ནི། ཐམས་ཅད་མཁའ་པོ་དགེ་འདུན་གྲུབ་དེ་ཉིད་སྟོན་པའི་
 དགའ་ལྷན་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ཤིག་གྲུབ་པ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་བརྟན་བརྟུ་དུག་གིས་བསྟོར་བ་ཞལ་གཟིགས། དེའི་ཆེ་
 གསོལ་བ་བཏབ་པས་མཚོག་གི་དངོས་གྲུབ་བརྟེན་པར་འབྱུང་བུ་བ་ཞིག་བྱུང་གསུང། སྐར་གསོལ་བ་བཏབ་པས། གཙང་གི་
 བརྒྱུགས་ལྷག་ཞལ་སྐྱེད་འབྲེལ་བར་ཤོག་ཅེས་ཀྱང་གསུངས་གངལ། དེའི་དོན་སྐྱེད་འདིར་ཞལ་སྐྱེད་དང་དབུས་ཀྱི་འགྲོ་བ་
 དཔག་དུ་མེད་པའི་དོན་རྒྱ་ཆེ་བར་འབྱུང་བ་འདི་ལ་དགོངས་པར་སྐྱེད་ཞིང་། པ་ཆ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྩེ་མོས་ཀྱང་དེ་ལ་དགོངས་པར་
 སྐྱེད་སྟེ། པ་ཆ་ཆེན་གྱི་ཞལ་ནས། ཁོང་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁའ་པོའི་སྐྱེད་ཡིན་པར་འདུག །འམ་བུ་ལ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁའ་པོ་མི་
 ལམ་དུ་ཡང་ཡང་འབྱོན་པ་ཞིག་ཡོད་ན་ཡང་། སྤེས་ཁོང་དབུས་ལ་ཐེགས་རྗེས་ཡེ་མ་བྱུང་ཞེས་གནས་ལྟིང་རྗེ་ལ་ཞུས། དེས་
 བདག་གི་སྐྱེད་པ་རྗེ་བརྟན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་པ་ལ་གསུངས་པར་སྐྱེད། དེས་ན། སྐྱེད་པ་དག་གིས་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་རྒྱལ་སྐྱེད་
 ཚོགས་སྟོན་པ་ལ་རང་ཅག་སོ་སོ་སྐྱེད་པོ་དག་གིས་དབུས་གདགས་པར་བྱ་མི་རུང་སྟེ། མཁའ་པོའི་དབང་པོ་མང་པོ་ནི་པ་ཆ་
 ཆེན་ཉིད་ལྷ་སྟོན་ཆེན་པོའི་སྐྱེད་པར་ཡང་བཞེད་དོ།” ཞེས་གསུངས། བོད་དུ་བཤའ་བ་ལྷན་ལྷན་ཚོང་དང་ལྷན་ཚོང་མ་
 ཡིན་པའམ་སྐྱེད་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་ཞེས་པ་འདི་ལྷ་སྐྱེད་དག་གི་སྟེང་ནས་གོ་དགོས་ལ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐྱེད་འདི་ལྷ་
 སྐྱེད་ཤིན་ཏུ་མང་། མཁོན་པོ་མཚོག་ནས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཅུང་མི་འདྲ་བར་
 གསུངས་པའང་གནད་འདི་ལྷ་སྐྱེད་བྱུག་ཡོད། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལྷ་སོའི་རྗེས་གནང་སྐབས་འབྲས་སྐྱེད་ཚོས་
 ལྷན་དུ།

དེ་ནས་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་དབུས་དང་གཙང་ལྷོ་དུགས་ཀྱི་ཁུལ་སོགས་སུ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པུས་ཐོག་ལ། ཆབ་མདོ་
དང་ལི་ཐང་དགོན་ཆེན་སོགས་ཁམས་ཁུལ་དང་། དེ་ནས་མར་ཨ་མདོའི་ཕྱོགས་ལ་སྐྱེ་འབྲུམ་སོགས་སུ་འབྲེལ་བ་བྱང་
སྟེ་མཐར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕེབས། ཆེན་པོ་རྟོག་གི་ཡུལ་ལ་སངས་རྒྱལ་གི་བསྟན་པ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་འཇམ་མགོན་ལྷ་
མའི་བསྟན་པ་དང་སྤེལ་གནང་། སོག་པོས་ཀྱང་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་ཞེས་པའི་མཚན་དེ་ཡུལ། དེ་ལྟར་སོག་པོ་དང་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་བྱང་ནས་མཐར་སོག་ཡུལ་དུ་དགོངས་པ་རྫོགས། ཞེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར། རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་གསུམ་
པས་འབྲས་སྤངས་སུ་གསན་བསམ་མཛད་ཅིང་ཁྲིར་ཕེབས་པ་སོགས་མཚན་སྟན་པར་ལས་རྒྱས། ཆོས་བརྒྱུད་
གཞན་དང་ཁྲིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་འང་མཚན་སྟན་བྱས། སོག་པོ་ནམས་ཀྱིས་མཇམ་འདོད་ཆེས་ཆེར་བྱས། ཨལ་
ཐན་རྒྱལ་པོས་གདན་འདྲེན་སྤྱིར་བྱས། མཐར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཕོང་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐོར་ཏེ་ཀུན་དང་
པར་མཛད། སྐྱེ་བྱེད་བཞི་པ་སོག་པོའི་རིགས་སུ་འབྱུང་རྒྱུའི་སྟེ་གོན་ནམ་གྱི་སྤྱི་གཤེགས་པར་བསྐྱབས། དེ་ནས་བཞི་
པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་སོག་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་དུ་འབྱུངས། བོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་གསན་བསམ་དང་སེ་འབྲས་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས་པ་
སོགས་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་བཞིས་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པས་བོད་ཁམས་སུ་དབང་ལུང་བསྐྱར་བའི་
གྲ་སྤྱི་གྲུབ་པར་མཛད། དེ་དག་འཕགས་པ་སྐྱོན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་ལྟར་འགོ་བ་བདེ་བ་དང་བསྟན་པ་
དར་བར་བཞེད་པ་ཅི་ལས། རྒྱ་དབང་དང་མིང་གཤམ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་མིན། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལྷ་མོའི་རྗེས་
གནང་སྐབས་འབྲས་སྤངས་ཆོས་སྐར་དུ། “དེའི་ཡང་སྤྱིར་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་སོག་པོའི་དཔོན་པོ་
ཞིག་གི་སྐུ་སུ་འབྱུངས། དེ་ནས་དབུས་ལ་ཕེབས། སྐྱེ་ཆེ་རིང་པོར་མ་བུུགས། དེའི་གཞུག་ལ། འཕྲོངས་རྒྱས་སུ་ཡགོང་
ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་འབྱུངས། ཅ་གསུམ་ལྷ་ཡི་སྐྱེད་བ་གཞན་དང་མི་འབྲ་བ་ཞིག་ཡོད་”ཅེས་གསུངས། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>
ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

ངོས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་རིམ་ལ་བསམ་གཞིག་གཏུག་སྐབས། ཕམ་ཆེར་དེ་དག་གོད་སྤྱི་གཞན་མཁན་ཞིག་ཡོད་པ་
ལྟ་བུ་དང་འཆར་གཞི་ཞིག་ཡོད་པེས་སྐུ་པ་འབྱུང་། འོན་ཀྱང་། འདིར་གོད་སྤྱི་གཞན་མཁན་ཞེས་པ་ནི། འདི་གཞེན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཀོད་པ་པོར་འདོད་པའི་དགོན་མཚོག་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་མི་ཟེར། དེ་ནི་སྐྱོན་རས་གཟིགས་དང་སྐྱོན་རས་
གཟིགས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བདམས་པ་ལྟ་བུའི་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་དཀར་པོ་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རེད།
དེ་ཡང་གོང་དུ་བཤད་ཟེན་པ་ལྟར་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙུན་གྱི་སྐྱེ་ཆེ་ལྟ་བུ་ཡིན། རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་དང་པོ་བཞིས་རྒྱལ་
མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ཕེབས་པར་སྟོན་འགྲོའི་བྱ་བ་བསྐྱབས་པའམ་ཕེབས་ལམ་བཟོས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་། སྤྱིར་བཏང་
འབྲེལ་བཤད་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ཀྱང་ངོས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་དུ་འདོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཆོས་
བརྒྱུད་རིས་མེད་གནང་ཞིང་བོད་ཁམས་དབང་དུ་བསྐྱར། ལུ་མཐུན་བོད་ཁམས་རི་ལྟར་སྐྱོད་བར་དགོངས་བཞེས་
མཛད་པའི་མཐའ་སྟོན་ལྟ་བུར། སྐྱེ་བྱེད་རྗེས་མ་ནས་པ་ལྷུ་ལྟ་བུ་འདྲིན་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་སྤྱུགས་ལ་འབྱུངས།
དེ་དང་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་གནང་རྒྱ་གཉིས་ནི། འདིར་བཤད་པའི་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་“དགོངས་གཞི་

”གཙོ་བོར་མངོན། དེ་ཡང་རྒྱལ་པོའི་བརྒྱལ་ལྷགས་བཞེས་ཏེ་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་སུ་བུལ་བྱ་འདྲིན་
ལྷན་གཏུང་སྲས་ཀྱིས་བར་མ་ཆད་དུ་བསྐྱེད་ཆོ། བར་མཚམས་སུ་སྡེ་སྲིད་དམ་རྒྱལ་ཚབ་གཞན་ཞིག་སློབ་དུ་
ལྷགས་ཏེ་ལྷགས་གཉིས་སྐྱོང་ལྷན་གྱི་མི་དགོས་པ་སོགས་དག་མཚན་མང་དུ་གཟིགས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་
བ།>> ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས། སྡེ་སྲིད་གང་ཞིག་གིས་སྲིད་དབང་བཟུང་བའི་དུས་སྐབས་ལ་ལྷགས་ལྷན་གྱི་སྡེ་སྲིད་
སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོར། “ངོས་ཀྱི་ཆེ་ཡི་འདུ་བྱེད་ཚོགས་པ་ན་ཚུལ་དེ་རེ་ཞིག་གསང་བ་ཕྱོས་”ཞེས་གདམས་ཡོད། རྒྱལ་
མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་སྐུ་མ་གཤེགས་གོང་ལྷགས་འཚབ་གནང་ཡོད་པར་མངོན། སྲིད་དོན་ཅམ་གཉེར་མཁན་ཞིག་
ཡིན་ནའང་འབྱུང་འགྱུར་ཅི་ཡོང་པལ་ཆེར་ཤེས་ཀྱིས་ལ། རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ནི། སྲིད་སྐྱོང་བ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་ཚོས་
ཀྱི་ཉམས་ཚུགས་ཀྱང་ཏ་ཅང་མཐོན་པོར་ཤེས་པའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག་ཡིན་པས། མ་འོངས་སངས་འབྱུང་སྲིད་པའི་གནད་དོན་
རྣམས་གཟིགས་པའི་དུས་སུ་ལྷན་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད། ... རྒྱལ་དབང་གང་ཞིག་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པ་ན།
ཐོག་མར་[ཡང་སྐུལ་མ་ཤེས་ཀྱི་བར་དུ་]སྐྱུག་དགོས་ལ། དེ་ནས་ཡང་སྐུལ་ཅད་གཅོད་ཀྱི་མགོ་ཚུམ་དགོས། དེ་ནས་
ཀྱང་སྐུལ་སྐྱེ་དེ་ཉིད་ནར་མ་སོན་ཀྱི་བར་དུ་སྐྱུག་དགོས། དེ་ནི་དཀའ་ལྷོག་སྐྱོན་མ་འབྱུང་བའི་དུས་སྐབས་ཉེན་ཚབས་
ཅན་ཞིག་སྟེ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཚོགས་མེས་དཀའ་ལྷོག་དེ་རེ་བཞིན་བྱུང་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ། རྒྱལ་

མཚོག་ལྷ་པོའི་དགོངས་གཞི་དངོས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

ཡགོང་ས་ལྷ་པས་འཆར་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་བཏོང་གནང་ཡོད། དེར་ཡག་ཉེས་འདྲ་པོ་གཉིས་འདུག །དཔེར་ན། ལྷ་པ་
ཆེན་པོས་དགོངས་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་བཞེས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནས་དེ་ནང་བཞིན་གཏུང་རྒྱུད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱིན་པ་ཡིན་ན།
པལ་ཆེར་དེ་དུས་ཏན་ཏན་འདི་ལས་བརྟན་པ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད་པའོ་འདུག །ཅེས་<<མངོན་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་ལོ་ལོ་ལོ་
མཚོ་>>ཏུ་བཀའ་སྐྱེལ་ལ། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ལས།

ངོས་ཀྱིས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་སྐོག་སྐོང་། རྣམ་ཐར་དུ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པས། རེ་བོ་དག་ལྷན་པའི་སྐུལ་སྐྱེའི་ལམ་
ལྷགས་དང་མི་མཚུངས་བར་སུལ་བྱ་འདྲིན་གྱི་མི་སྐྱེའི་ལྷགས་དེ་ཤིན་ཏུ་བརྟན་ཞེས་དེ་ལ་བསྐྱེད་པ་མཚོན་
ཆེས་ཆེར་མཚན་པ་དང་། ང་ཚོའི་ལམ་སློལ་འདི་ནི་མི་བརྟན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྐྱེལ། རྒྱལ་

མཚོག་ལྷ་པས་ས་སྐུ་པ་ལྷན་ལྷགས་གཉིས་གཏུང་སྲས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་ལམ་ལྷགས་ལ་བསྐྱེད་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་
སྐྱེས་ན། དེ་ཡང་དུ་ཀླུ་ལའི་གོས་བཟང་ལས། “རྒྱ་གར་དང་མི་འདྲ་བའི་བོད་ལུལ་འདིར་གླ་མ་ལ་གཏུང་བརྒྱུད་དང་སྐྱེ་བས་
འདྲིན་པ་གཉིས་སུ་འདུག་པའི་སྐུ་མ་[གཏུང་བརྒྱུད་ཀྱིས་འདྲིན་པ་]ནི། ལྷགས་གཉིས་ཀའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་སུ་བུལ་བྱ་
འདྲིན་ལྷ་ལྷ་བར་གསོང་མེད་ཅིང་བྱ་སྐོབ་འཁོར་འབངས་རྣམས་ཀྱང་བག་ཤེས་པར་སྤང་”ཞེས་པ་འདི་ཡིན་འདྲ་ལ།
དེའི་དོན་གསལ་བར་བཤད་ན། རྒྱལ་སྲིད་གཏུང་སྲས་ཀྱིས་བཟུང་ཆོ། སྐྱེ་བའི་རེ་རེ་སྐྱེ་བའི་ལས་འདས་མ་ཐག་
གཤམ་འོག་ཏུ་དབང་ཚོད་ནང་འཇུག་འབྱུང་བའི་སྐབས་མེད་ལ། བར་དུ་སྡེ་སྲིད་དམ་རྒྱལ་ཚབ་གང་ཞིག་གིས་སྲིད་

དབང་བཟུང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལྷན་སྐྱེས་མི་སྲུང་བའི་ཉིན་ཁ་དེ་ཡང་མེད། ལྷ་བ་ཆེན་པོས་“སྤྱི་བས་འཛིན་པའི་ལས་
ལུགས་”ལ་མཉམས་པར་མ་མཛད་པའི་ཚུལ་རི་ལྟ་བུ་ཞིན། དེ་ཡང་དུ་ཀྱི་ལའི་གོས་བཟང་ལས།

སྤྱི་མ་སྤྱི་བས་འཛིན་པ་འདི་གོང་མ་[གཏུང་བརྒྱུད་ཀྱིས་འཛིན་པ་]ལས་གོ་སྟོན་ཅིང་ཤི་གསོན་གྱི་དགོང་ནག་སོགས་
ཟང་ཟེང་གི་འབྲུལ་བ་མ་ཉི་བའི་ཉེན་སྐྱེས་ལྟར་ལེན་རྒྱ་རྣམས་རྒྱུ་འཆད་པའི་དབང་གིས་རྗེས་འཇུག་ཚོ་སྤྱི་མ་སྤྱི་བས་འཛིན་པ་
ལས་སྤྱི་བས་བྱུང་བ་སེམས་ལས་ཆེ་ཞིང་དེ་གའི་རྩ་ཆད་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་ཆེ་གོ་མོ་ན་གྱིས་བ་པ་མ་སོགས་ཀྱིས་གཤོ་སྤྱོད་
བཅོས་པ་འདྲ་ལ་ཆོས་ཚོས་མེད་པར་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་བཞུགས་གལ་ལ་ཆུང་དེས་གྱི་ཐག་ཁ་ལ་སྤྱི་བས་འཛིན་པ་ལྟར་
སྤྱི་བོ་དུ་མའི་རི་བོང་ཅལ་སྟོན་ལ་བརྟེན་མ་སྤྱི་བས་མེད་གེར་བརྟེན་བའི་སྤང་ཚུལ་ཁོ་ན་སྟེ། ཞེས་སྤྱི་མ་འདས་པ་ན། ལྷ་བ་མཛོད་
སོགས་ཀྱིས་དགོང་ནག་གི་འབྲུལ་བའི་རྒྱུ་རེ་ཞིག་ཆད་པར་མ་བཅོད་པར་སྤྱི་མ་འདས་པར་སྤྱི་བས་འཛིན་པ་ལྟར་ཆོས་ཆེན་ཏུ།
འབྲུལ་དངོས་དང་རྒྱ་དབང་སོགས་ལ་སྟེན་ཞེན་གྱིས་ཡང་སྤྱི་བས་ནམ་ཐེབས་ལ་སེམས་ཁུར་ཆེས་ཆེར་བྱེད་པའི་
སེམས་ངལ་གྱི་རྒྱབས་ཁ་མཐོ་བའི་དབང་གིས། ཆོས་ཚོས་དང་བརྟེན་དེ་ཅམ་མེད་པར་སྤྱི་བས་འཛིན་པ་ལྟར་ཞིག་སྤྱི་བས་འཛིན་
སྤྱི་བས་ཏུ་འཛོག་ཐབས་ལ་འབད་པའི་དང་ཚུལ་དེ་གསུངས།

གོང་དུ་མགོན་པོ་མཚོག་ནས་རྒྱལ་དབང་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་སྤྱི་བས་འཛིན་པའི་ལས་ལུགས་དེ་གསུང་སྐབས་
དགེ་ལྡན་པའི་མིང་གསལ་འདོན་གནང་བ་ཅི་ཡིན་སྟེ་ལྟར་ན། ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་མཚན་
གཞན་ཞིག་ཡོད་སྟེ་ཡང་། གཙོ་བོ་ནི་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་གྱི་སྤྱི་བས་སྤྱི་བས་ལྟར་དགེ་ལྡན་པ་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བའི་
དབང་གིས་ཡིན་པར་གདོན་མི་ཟ་བས། རང་སྤྱི་བས་དང་གིས་ཉོ་བ་ལ་ཅི་མི་སྟེ་ལས་ལ་ཐང་ཐང་དུ་འབད་ཅིང་ཆོས་
བརྒྱུད་ཀྱི་ཚོར་བ་སྤྱི་བས་རྣམས་ཀྱིས། རྒྱ་མཚན་བྲལ་བའི་དན་ཉོག་གི་སྤང་བ་ཡང་ཤུར་ཤུར་བ་དག་སེམས་ཁོང་དུ་
མི་བསྐྱེད་པར་འཆལ་ཞེས་གསལ་འདེབས་སུ་བཅོད་པར་འདོད།

རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་བས་རིས་མེད་གནང་བའི་ཚུལ་ལ་“རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བཅར་འདྲི།”ཞེས་པ་ལས་
ལ་གོང་ས་མཚོག་ནས། “རྒྱལ་དབང་ལྷ་བ་ཆེན་པོར་མཚོན་ན། འདས་པའི་དུས་སུ་སྟེན་དབང་གི་སྤྱི་བས་འགན་མ་བཞེས་
གོང་དགོན་པ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་གཏོགས་ལ། སྟེན་གཞུང་གི་སྤྱི་བས་འགན་བཞེས་པ་ནས་ཚོགས་སྡེ་གཅིག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་
ཆོས་བརྒྱུད་ཐམས་ཅད་དུ་གཏོགས་པའི་ཚུལ་མཛད་”ཅེས་རིས་མེད་གནང་དགོས་པའི་དོན་གྱི་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཞིག་
གསལ་སྟོན་མཛད། དེ་ལྟར་ན། རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་“དགེ་ལྡན་པ་ཞེ་གཙང་”དུ་བཞུགས་དགོས་པར་འདོད་པ་རྣམས་
ཀྱིས་གནད་དོན་འདི་ལྟ་བུར་བསམ་གཞིག་གནད་དུ་ཐིང་བར་བྱ་འོས། ཡང་“འོད་ཀྱི་བྱུང་བ་”ལས་ལ་གོང་ས་
མཚོག་ནས། “གཞན་གྱིས་མཛད་པ་དེ་དག་སྟེན་དོན་གྱི་བྱེད་ཐབས་སུ་མཐོང་ཡང་། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ཚོའི་དགོངས་པ་ནི་
དེ་ལྟར་ག་ལ་ཡིན། རོས་ཀྱིས་བཤད་ཟེན་པ་ལྟར། སལ་ཆེར་སྟེན་སྤྱི་བས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ལ་དམིགས་ཉེ་གཞན་གྱིས་རྒྱལ་དབང་
ཚོའི་མཛད་པ་རྣམས་སྟེན་དོན་གྱི་བྱེད་ཐབས་བརྒྱུར་བ་རེད་”ཅེས་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་བས་འཛིན་པ་རྣམས་བསྟན་པ་

དང་འགྲོ་བ་སྐྱོད་བའི་དོན་ཅམ་ལས་སྲིད་དབང་གི་དགོས་མཁོར་གཞིགས་བ་མིན་པའི་རྒྱལ་གསལ་བཤད་མཛད། དེ་ལྟར་ན། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ལྡེ་དགོངས་གཞི་ཉོགས་ལུས་སྐྱམ་མོ།

རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གི་ དགོངས་གཞི་སོགས།

ད་ནི་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེད་དུག་པ་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གི་དགོངས་གཞི་ལས་འཆར་གཞི་ཅུང་ཟད་སྐྱོས་ཏེ་བཤད་པ་ལ་ཐོག་མར་འདི་ལྟར་བཞུགས་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ལྷ་བཅུན་དག་དབང་རྒྱ་རྒྱུ་མཛད་པའི་རྒྱལ་མཚོག་དུག་པའི་གསལ་རྣམས་དུ་གསལ་བ་ལྟར། རྒྱལ་པོ་བཀའ་ཐང་ཡིག་ལས། “སྐྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་རྗེ་རིགས་རྣམས་འབྱོར་པ། །ཐ་མལ་མོན་བུ་ལྷ་སྲིན་དེད་དཔོན་གཅིག །”ཅེས་སོགས་དང་། སྐྱེ་ལུང་བཤད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་མཛད་པར་རྣམས་<<རིག་པ་འཛིན་པ་སྐྱོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཉོགས་པ་བཞུགས་སྐྱེས་བཟང་དགའ་སྐྱོན་>>ལས།

བཀའ་ཐང་ལས། སྐྱོ་མོན་ཤིང་ལོའི་ཆལ་ཞེས་བྱ་བ་རུ་ལྷ་པོའི་རྒྱལ་གྱིས་སེམས་ཅན་དོན་མཛད་པུ་ དགོ་སྐྱོད་རིན་ཆེན་བཅོན་པོ་ཞེས་བྱ་བེ་ ལྷ་ལྷན་དུས་ཀྱི་སྐྱེགས་མའི་མཐའ་ལ་འབྱུང་ ཞེས་མོན་དུ་འབྱུང་བ་དང་། རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་མཛད་པ། རིན་ཆེན་གྱི་མཚོན་སྐྱོ་སོགས་གསལ་བ་དང་། བཀའ་གདམས་སྐྱེགས་བམ་ལས། སྐྱ་མེན་བཀའ་གདམས་དྲང་པོར་སྐྱ་བའི་དོན། ཞེས་དབྱ་སྐྱ་ལུང་ལོ་སྐྱ་མེན་གྱི་མདོག་ཅན་དུ་འབྱུང་བ་དང་། ཀྱེ་ལུང་ཆེན་མཁའ་ལ་ལྗིང་བ་ལ། །བྱ་མཚོལ་ལུས་ཁྱིམ་ནས་འབྱུ་བ་བཞིན། །ང་ཡེ་ཤེས་དབྱིངས་སྐྱ་ལྗིང་བ་ལ། །སེམས་ཁོང་སྐྱོན་ཅན་དེས་འབྱུ་བར་བྱེད།²²⁷ ཅེས་དགོས་པའི་དབང་གིས་གནས་སྐབས་མཛད་པ་སྐྱོ་མོགས་

²²⁷ ཚོགས་བཅད་འདི་བད་དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོའི་ལུང་བསྐྱོན་དུ་སྐྱོར་མཁའ་ཡོད་པ་ནི། “ང་ཡེ་ཤེས་དབྱིངས་སྐྱ་ལྗིང་བ་ལ།” ཞེས་པའི་ཚོགས་གི་རྗེས་སྐྱེ་ལུངས་པར་འབྲེལ། འབྲས་སྐྱེངས་ཁྱི་རྒྱར་གྲུང་དུ་བསྐྱོན་པ་བསྐྱོན་འཛིན་མཚོག་གིས་མཛད་པའི་འབྲས་སྐྱེངས་བཀའ་ཤིས་སྐྱོ་མར་བྱ་ཚང་གི་ཚོས་འབྱུང་ཚོས་དུང་གཡས་འཁྲིལ་སྐྱ་དབྱངས་པོད་དང་པོ་ལས། “ཀུན་མཁུན་རང་གི་གསུང་རྒྱུན་སྐྱེ་བ་སྐྱོ་བཟང་དོན་གྲུབ་ཅེས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེ་མཁུན་པ་ཡང་བྱེད་སྐྱོད་བ་དེ་ཉིད་ནས་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་པ་དབལ་མང་པ་རྗེས་བཀོད་པ་ནི། བཀའ་གདམས་ལུང་བསྐྱོན་ལས། པོད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས། །བྱ་སྐྱིང་མེད་པ་ལ་གཤེ་བ་བཞིན། །ང་མན་བདེའི་འབྱུང་གནས་རིན་ཆེན་ལ། །སེམས་རྟོག་པ་ཆེ་ཞེས་སྐྱོད་པར་བྱེད། ཅེས་པས་རྒྱལ་དབང་དུག་པ་ཚངས་རྒྱ་མཚོ་དང་། ཀྱེ་ལུང་ཆེན་མཁའ་ལ་ལྗིང་བ་ལ། །བྱ་མཚོལ་ལུས་ཁྱིམ་ནས་འབྱུ་བ་བཞིན། །ང་ཡེ་ཤེས་ལུང་ཆེན་ནས་མཁའ་ལྗིང་། །སེམས་ཁོང་སྐྱོན་ཅན་དེས་འབྱུ་བར་བྱེད། ཅེས་པས་དུག་པ་བད་དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ལུང་བསྐྱོན་པར་བཤད་ཅིང་། སྐབས་དེར་གཉེས་ཀའི་མཛད་པ་ལ་སྐྱོགས་ལུང་གིས་གཞོད་པར་གསུངས་པའི་ལུང་བསྐྱོན་ཐོག་དུ་བབས་ཏེ།” ཞེས་སོགས་གསལ།

འིག་སྟོན་པར་ཚང་མའི་སྐོར་མ་ཚུད་པའི་སྐུར་འདེབས་ལྷུ་བ་སོགས་དང་། ང་དགོས་འདོད་འབྲུང་བའི་རིན་ཆེན་ལ། ཞེས་རིན་ཆེན་གྱི་མཚན་སྐྱེད་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བར་དགོས་འདོད་འབྲུང་བ་ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་མཚོའི་དོན་ཏེ། རིན་ཆེན་ཚངས་རྒྱ་མཚོའི་མཚན་སྐྱེད་སྟེན་པ་སོགས།²²⁸ ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། རིག་པ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་མཚོག་འཕྲུལ་བ་སྐོར་བཟང་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་མོན་ལུལ་དུ་འབྱུངས་ཤིང་། རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཡན་གྱི་དགོངས་གཞི་དང་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་རི་ལྷ་བ་བཞིན་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་ལས་བཅོན་པོའི་སྲོལ་གྱིས་བོད་རྒྱལ་ཁམས་ཆེན་པོའི་ཚོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ལོ་རང་དབང་དུ་བསྐྱུར་བའི་མཚན་པ་བདག་གིར་བཞེས་ནའང་། དགོངས་གཞི་དང་ཐུགས་བསྐྱེད་ལས་དུ་མ་སྐོངས་པར་གངས་རིའི་སྐོངས་ཀྱི་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་ཆེ་སྤྲོ་མཐའ་དག་ཚུ་བོ་ཐུར་བསྐོད་ཀྱི་རང་ཚུལ་ལས་གཞར་ཡང་འདེལ་བར་མ་གྱུར་བ་ནི། འདིར་ཐོག་མའི་གཏམ་དུ་བྱ་བའི་རིམ་པ་སྟེ་རེས་པར་བྱ་བའི་གཞན་དམ་པའོ། དེ་ལ་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བོད་ཁམས་སྐོང་བར་དམ་བཅས་ཤིང་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་ལྷེད་ན་རིམ་འཕགས་མཚོག་ཐུག་ན་བསྐོའི་རྣམ་སྐུལ་དུ་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཁས་ལེན་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་དབང་དུག་པའི་མཚན་པ་རྣམས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་རང་ག་བའི་སྐོད་ཚུལ་དང་མི་མཚུངས་པ་ཞིག་དུ་ཁས་ལེན་མི་བྱ་ག་མེད་ཡིན་མོད། དུག་པ་ཆེན་པོ་པམ་ཉེས་ཡང་བཞེས་གིས་ལྷ་སའི་མཐེལ་ནས་ཐེབས་དགོས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུ་དེ་དག་གི་ནང་དེ་ལྟར་གཞན་མོད་པ་དུ་མ་ཞིག་ལས་བྱུང་མེད་ཚོད་དུ་སྐྱུང་བ་ནི་ཆེས་སྐོར་བའི་གནས་སུ་ཆེ། གང་ལྟར། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོས་གསུང་གི་ཐོག་མར། “ངོས་རྒྱལ་བ་སྐོར་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ཡིན།” ཞེས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྐུལ་དུ་དངོས་སུ་གསུངས་པ་དང་། ལྱུ་བའི་ཉིགས་མཚན་གཞན་དང་གཞན་ཡང་མང་དུ་སྟོན་པར་མཚན་པ་རྣམས་ཐར་དང་ཚོས་འབྲུང་སོགས་སུ་གསལ།²²⁹ དེ་ལྷ་བུའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་

²²⁸ ལུང་བསྟན་འདི་དག་སྟེ་ལུང་བཞན་རྫོང་གྱི་རང་རྣམ་<<རིག་པ་འཛིན་པ་སྐོར་བཟང་འཛིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བཟོད་པ་སྐུལ་བཟང་དགའ་སྟོན། >>དེའི་གཟུགས་ཀྱི་ཤོག་ངོས་༥༠༠ན་གསལ།

²²⁹ བདུད་འཛོམས་རྒྱལ་རབས་ལས། “གསུང་གི་ཐོག་མར་རྒྱལ་བ་སྐོར་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཅུང་ནར་སོན་པ་ན། སྐྱེ་ཅིང་སྐབས་རྗེས་ཕུག་ཞབས་ཀྱི་རྗེས་བཞག་པ་སོགས་ངོ་མཚར་བའི་མཚན་པ་བསྟན། ཞེས་གསུངས། རྩུ་སྐབས་ཀྱི་མཚན་པ་ཚང་དུ་བྱུང་བ་གཞན་ཡང་དེའི་ཐེངས་དང་རྣམས་ཐར་སོགས་ལས་ཤེས་དགོས། དུག་པའི་རྣམ་ཐར་(སྟེ་སྲིད་ཀྱིས་མཚན་པ་)ལས། བཅས་མ་ཐག་ས་གཡོས་ལན་གསུམ་དང་། དེ་རྗེས་འབྲུག་སྐྱེད་ཆེན་པོ་དང་སྐུགས་ཚར་ཐེངས་དང་མེ་རྟོག་ཚར་འདྲེས་སུ་བབས། ཞག་གསུམ་པའི་བར་ལུ་མའི་རིགས་མ་བུངས། གཞན་ཡང་མའི་སྐྱུང་བ་ལ་ངོ་མཚར་བ་སྐྱེ་ཚོགས་བྱུང་ཞིང་། ཨ་རི་སོགས་གཞན་ལ་ཡང་ཡ་མཚན་མང་ལ། མེས་པོའི་སྐྱུང་བར་སྐྱེ་གྱུའི་གཡལ་སུ་བུ་མོ་དང་གོས་སྟོན་པོ་གཞེད་ཀྱི་རིགས་ལྷ་སྟོན། དུས་པའི་རྒྱན་དུག་གིས་སྐས་པ་མདའ་དར་དཀར་སོ་ཐོགས་པ་དང་། གཡོན་དུ་དེ་བཞིན་དར་གོས་དམར་སོ་མདའ་དར་སེར་སོ་ཐོགས་པ་གཉིས་འབྲེལ་མེད་དུ་བྱུང་བ་སོགས་ངོ་མཚར་བའི་གནས་ཚུལ་དུ་མ་དང་། བཅས་ནས་ཞག་གསུམ་སོང་བའི་ཉི་མ་དགུང་མ་ཐེན་ཅམ་དུ་ལེས་པོས་གསང་སྐགས་བསྟན་འཛིན་ཞེས་མིང་བཏགས།” ཞེས་གསལ། ཞིབ་དུ་ལྷ་པ་དུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ་དུ་གསལ་བས་དེར་གཟིགས།

ཞིག་རྒྱལ་བའི་སྐྱ་ལྷན་དུ་བཞུགས་མ་ཐུབ་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་སྐྱུ་ལྷན་ན། སྐྱོན་དུ་སོང་བའི་རྒྱ་མང་བར་དེས་ཀྱང་འབྲེལ་རྒྱུ་གཅིག་ཞི་ཐུན་མོང་བའི་དོར་བྱིས་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་ལ་མཉེས་པའི་རྣམ་པ་བདག་གིར་མཛད་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མཐོ་ས་ན་འགྲིང་བ་དུ་མས་དེ་ཉིད་སྐྱེ་བོ་དམ་པའི་མཛད་པར་མི་འོས་ཤིང་རང་གི་ལུགས་དང་འགལ་བ་དང་། སྐྱེ་བོ་པལ་པའི་སྲོད་ཚུལ་དང་། “གཞན་གྱི་ལུགས་”སུ་མཐོང་བས་ཡིན། དེའི་ཅ་བ་ཞི་སྐྱེས་ལུ་ཚེན་པོའི་དགོངས་གཞི་མ་ཉོགས་པའམ་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཅན་པ། སྲིད་ཀྱི་དབང་ཅོད་ཚོ་བ་སོགས་ལ་ཐུག་ཡོད། གཤམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བཞེ་མ་ཚེན་པོ་མཚོག་ནས། དེ་ནི། “ཅུང་ཟད་ཞབས་འདེན་ལྟ་བུ་རེད་”ཅེས་དང་། “ཕྱིའི་སྐྱུ་ཚུལ་ལྟར་ན། རྒྱལ་བ་དུག་པའི་མཛད་སྲོད་དེ་ཡང་དེ་ཅམ་ལེགས་པ་ཞིག་མིན།” ཞེས་ཐུགས་ཅུང་ཟད་འཁང་བའི་ཚུལ་མཛད་པར་གཞིགས་ན། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གིས་དུས་བསྐྱེད་ཐབས་མཁས་མ་གནང་བས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ལན་པ་ལྟ་བུར་མངོན་ཡང་། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་བཀའ་གསུང་དེ་ལྟ་བུ་སྐྱུ་བ་ཞི་ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་དགག་དགོས་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་གཞིགས་པར་གདོན་མི་ཟ་བས། འཕགས་ཚེན་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ་ལ་པལ་པས་ཅི་མི་སྐྱུ་མ་པར་འབྲས་གདགས་པ་ནི་རང་ཉིད་ལུང་བའི་རྒྱ་ཁོ་ནར་འགྱུར་བས་ཅེས་ཀྱང་གཟབ་པར་འཚལ་ཞུ། གང་ལྟར། འདིར་བཤད་པའི་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་དགོངས་གཞི་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཚོས་ལུགས་རིས་མེད་དང་གདུང་སྲས་བསྐྱེད་དེ་བཅོན་པོའམ་ཚོས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ཐུག་བསྐྱར་གནང་རྒྱུ་དེ་རེད། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་སྐབས་འབྲས་སྐྱུངས་ཚོས་སྐྱར་དུ། “དེའི་རྗེས་སུ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་འཁྲུངས། རྣོ་གཙང་བྱས་ནས་མ་བཞུགས་པ་ནི་ཅུང་ཟད་ཞབས་འདེན་ལྟ་བུ་རེད། དེར་དགོས་པ་ཞིག་ཞི་ཡོད་ས་རེད། ལམ་དུ་མ་སྐྱོན་པ་མ་གཏོགས། དེ་དང་མཐུན་པའི་འཆར་གཞི་ཞིག་ཡོད་པའི་བཟོ་འདེལ་སོ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། རྗེས་སུ་ལམ་ལ་མ་སྐྱོན་པ་རེད།” ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1978 ལོར་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “རྒྱལ་དབང་དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་རྗེང་མའང་ལུགས་ཚེར་གནང་ཡོད་ཚོད་རེད། ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཚེན་པོའི་མཛད་སྲོལ་དེ་མ་མ་ཡལ་བར་བསྐྱེད་ཡོད་པ་རེད།”²³⁰ ཅེས་བཀའ་སྐྱུལ་ཉེ་འདི་ལ་གོ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་ཚེ་སྐྱུ་། <<པོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས།

རྒྱལ་བ་དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་“འཆར་གཞི་དང་བསྐྱེད་ཉེ་བསྐྱབ་པ་ལུལ་ཡོད།” གས་ཉེ་རྒྱལ་བ་དུག་པ་མཚོག་གིས་བསྐྱབ་པ་ལུལ་ཉེ་སུ་མཐུད་རྒྱལ་བའི་མཚན་གནས་ཐོག་གནས་ཤིང་། དེ་ལ་མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱལ་སྲོལ་སུ་མཐུད་བྱུང་ཡོད་ན། ཁོང་ལ་པོད་ཀྱི་རྒྱལ་བོར་བཞེངས་དེས་ཀྱི་སྲས་ཤིག་ཡོད་དེས། དེ་ནི་སྐར་ལས་ལེགས་པ་ཞིག་དང་། ཡལ་སྲས་བརྒྱུད་པའི་བར་ནས་ཏུ་ལའི་གླ་མའི་གོ་བཔ་ཀྱང་རེ་བཞུན་དུ་འགོ་དེས། དེ་ལྟར་བྱུང་ན། མན་ཏུ་གོང་མའི་རོགས་རམ་མམ་སྐྱུང་སྲོལ་དེ་ནམ་ཡང་དགོས་དོན་མེད་ལ། དུས་རབས་བརྒྱུ་བཞེན་པ་ནས་བརྒྱུ་དགུ་བའི་བར་གྱི་བསྐྱེད་གཙུག་དེ་དག་ཀྱང་པལ་ཚེར་བྱུང་མེད། འདི་ནི་དོས་ཀྱི་ཚོར་སྐྱུང་ངམ་བསམ་ཚུལ་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

²³⁰ དོལ་རྒྱལ་ཐད་ལ་སྐྱུལ་བའི་བཀའ་སྲོལ་ཐུག་དེབ་དང་པོར་གསལ།

དུག་པ་མཚོག་གིས་བསྐྱབ་སྒྲོམ་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་ཐད་ལ་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྲུ་མཐུད། “འགའ་ཞིག་གིས་བརྗོད་པ་དང་འདོད་པ་ལྟར། རྒྱལ་དབང་དུག་པས་རྫོགས་ཆེན་ཉམས་བཞེས་མཛད་པར་བཞེད་ནས་བསྐྱབ་སྒྲོམ་སྲུལ་བར་འདོད་མི་རུང་སྟེ། དེ་ལ་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད། ཁོང་གིས་དང་པོ་ཉིད་ནས་སྡེ་སྡིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་དང་ལྷ་མ་གཞན་གྱི་དབང་ནས་རྫོགས་ཆེན་གསལ་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ནས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ། “རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་བསྐྱབ་པ་སྲུལ་བའི་རྒྱ་མཚོན་མངོན་གསལ་ཅན་ཞིག་ནི་གཞོན་ནུ་མ་དག་ལ་དགའ་བ་དེ་ཡིན། རོས་ཀྱིས་བསམས་ན། དེ་ནི་སྐྱོན་མོང་བར་སྒྲུང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད། རོས་རང་ལོར་ཡོད་སྲིད་ཀྱང་དེ་ལས་གཉིང་ཟབ་བའི་རྒྱ་མཚོན་ཞིག་ཡོད་པ་ཁྱེད་ལ་བཤད་ཅིན་”ཞེས་གསུངས། རྒྱལ་དབང་དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོག་གི་སྐྱེ་མཛད་ལ་ལྷུང་བསྟན་གསལ་གནང་ཅན་གཞན་ཞིག་སྟེ་ལྷུང་བཞད་དོ་རྗེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ནི་དེ་ཉིད་ལས།

འཇམ་དཔལ་ཅ་རྒྱུད་ལས། ཡི་གེ་ར་དང་བ་དང་པོར། དགོ་སྟོང་གང་ཞིག་རབ་བྱུང་བསྐྱུང་། རྟོན་པའི་བསྟན་པ་གསལ་བྱེད་པ། འབྲུང་བར་འགྱུར་བ་ཟེ་ཚོམ་མེད། རེས་ཡི་གེ་བས་སྟོང་མཚན་སྐྱ་དང་། རས་རིན་ཆེན་ཏེ་སྟོ་བཟང་རིན་ཆེན་ཞེས་མཚན་རྒྱུར་དང་པོ་དང་། དགོ་སྟོང་གང་ཞིག་རབ་བྱུང་བསྐྱུང་། ཞེས་པོ་པོ་དེས་དོན་གྱི་དགོ་སྟོང་དང་། རབ་བྱུང་བསྐྱུང་བ་སྟེ་རྣམ་པ་རབ་བྱུང་དོར་ནས་ཁྲིམ་པའི་ཆ་ལུགས་མཛད་པ་སོགས་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མེགས་ཀྱི་མཚན་དང་མཛད་པ་རྣམས་གསལ་བར་ལྷུང་བསྟན་པ་དང་།²³¹ ཞེས་གསལ། འདིར་མཚན་རྒྱུར་དང་པོ་སྟོ་བཟང་རིན་ཆེན་ཞེས་པ་ནི། པཎ་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་དུག་པ་མཚོག་དགོ་སྟོན་དུ་བསྐྱབས་པའི་ཆེ་སྟོ་བཟང་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ་བའི་མཚན་གྱི་རྒྱུར་དང་པོ་དེ་ཡིན་ལ། རྒྱལ་བ་རྒྱ་མེགས་དང་གོང་ས་རྒྱ་མེགས་ཞེས་པ་ནི། དགྲུང་གངས་ཉེར་ལྷུང་མེགས་པའི་ཆེ་རྒྱལ་བའི་ཁྲི་ལས་པབ་སྟེ་རྒྱ་ལུལ་དུ་གདན་དངས་པའི་རྒྱལ་དབང་དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་ཡིན།

རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་བསྐྱབ་པ་འི་ལྷུང་སྲུལ་སྟུལ་ན། <<རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཚན་བརྗོད་པར་དགའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དོ་རྗེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སྲུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དང་པའི་སྟོ་འབྱེད་གེ་ཏ་ཀའི་འབྲེང་བ། >>ཞེས་པའི་ཤོག་གངས་ཀྱི་དུག་པའི་མདུན་རོས་ཐིག་སྟེང་གཉིས་པ་ན།

དེ་ནས་ཚངས་དབྱངས་པ། བདེ་མོ་སྐུལ་སྐུ། རྗེ་འདི། རྒྱལ་སྐས་ལྷ་བཟང་། སྟེ་བ་སྟུག་ཅེ་སོགས་བཅས་གཙང་ལ་མེགས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱུ་བ་ལ་ཉིན་ལམ་གཅིག་གིས་སར་མེགས། རྟོན་མོ་བྱས་མཛལ་འབྲུད་གནང་བས་བཞུགས་གྲུལ་དེ་ནས་ཚངས་དབྱངས་པས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སྟོམ་པ་ལེན་དུས་དགོ་བསྟེན། དགོ་སྟོན་དེམ་གྱིས་ལེན་ཨེ་དགོས་ལུས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ནས་དེ་དགོས་གསུངས། འོན་འབྲུལ་དུས་དེ་ལྷུང་རིམ་

²³¹ ལྷུང་བསྟན་འདི་སྟེ་ལྷུང་བཞད་དོར་གྱི་རང་རྣམ་<<རིག་པ་འཛིན་པ་སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན། >>དེ་བ་གསུགས་ཀྱི་ཤོག་རོས་༥༠༠ན་གསལ།

སྐབས་ཤིག་མི་ལམ་གྱི་རྒྱལ་དུ་རྩེད་(གཙང་)ངོས་ནས་གཡལ་ཆེན་པོ་ཞིག་དབྱུགས་ལ་ཡོང་བས་སྤྱི་(སྤྱིད་)ཤོད་ལུང་བ་
ལ་ཤོད་མི་ཤོད་བའི་ཚོད་འདུག། གཡལ་དེ་འཁྲབ་འཁྲབ་ནས་རྒྱུ་ཆེ་ལ་དབྱུགས་ཀྱི་མི་གཉིས་འབྲུང་སོང་བས་རྒྱུ་སྤྱིད་
ན་མར་འགོས་ས་བཞིན་འདུག། མནལ་སད་ནས་སྤྲུགས་ལ། ཚངས་དབྱུངས་པ་དང་སྤྱི་བ་གཉིས་དགེ་ལུགས་ལ་མི་
དགའ་བ་འདུག། ཚོས་སྤྱིད་ཚོས་ཡུན་མི་རིང་བར་བརྒྱུག་པ་འདྲ། བན་ཆེན་འདི་ཡང་རྒྱུས་པ་ཆེ་བ་བདེན་པ་རེད།
སྤྲུགས་དམིགས་རྩེད་ཟད་རེས་ཀྱང་འདི་ཅམ་བྱས་འདུག་དགོངས་གསུངས། ཞེས་གསལ། གཟིགས་རྒྱལ་དང་དགོངས་
སྤྱིགས་དེ་ལྟ་བུ་རྒྱ་གཞན་ལ་ཡང་སྤྱི་བ་སྤྱིད་ལོད་ཚོད་དུ་སྤྱིད་སྤྱི། <<རིག་པ་འཛིན་པ་སྤོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་
ཉོགས་པ་བརྗོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན།>>ལས།

མངའ་རིས་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་གོང་མས། རྩེས་ཐང་ལྷ་མཚོད་པའི་ཁོད་དུ་ཚོགས་གཏམ་གནང་དུས། དམ་ཅན་ཚོས་
རྒྱལ་གྱིས་སྤྱི་སྤྱིད་ཁོད་སྤྱི་ནས་ཞགས་པ་ཞིག་བརྒྱབ་ནས་འཕྲུང་སོང་བ་དེ་རེས་མ་བྱུང་བ་ཨེ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་
དང་། གཞན་ཡང་རང་རེད་ལྷ་ས་ལྷ་ཚང་དུ་མ་ནས་ཡོན་ཏན་ཆེ་རྒྱུང་ལ་མ་བཟོས་པའི་སྤྱི་སྤྱིད་ཆེན་མོར་སྐྱུར་འདེབས་
དང་། བདུད་སྤྱིག་ཅན་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་མ་གཅིག་ལ་བ་སྤོན་ལ་ཁག་བཏགས་པའི་ལུང་བསྟན་གསུང་པ་འཚོས་
པ་སོགས་སྤྱིད་དན་ཚབས་པོ་ཆེ་སྤྱི་ཚོགས་པ་ཞིག་བཞིས་འདུག་པ། དམ་པ་རྣམས་གསུང་བ་ནི་དགོངས་གཞི་ཁྱད་
པར་ཅན་ཡོད་པ་གཞིར་བཅས་ཤིང་། དེ་དག་གི་དགོངས་པ་མ་ཉོགས་པའི་བབ་ཅོལ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྱི་བ་དག་ནི་རང་ཉིད་
དན་སོང་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཚབས་པོ་ཆེ་ཡིན་པ་གཞིར་བཅས་མོད། བོད་ཁམས་སྤྱིད་བདེ་སྤྱིད་འགྲོག་པ་ལ་ཡང་གཞོད་
ཤོས་གཅིག་ཏུ་བྱུང་སྤྱིད་འོ། ། ཞེས་དམ་པ་དུ་མས་དམ་ཅན་ཚོས་རྒྱལ་གྱིས་སྤྱི་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་བསྐྱེད་པར་
འདོད་པ་དང་། ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་སྤྱི་སྤྱིད་མཚོག་བདུད་སྤྱིག་ཉོ་ཅན་དུ་བསྐྱེད་སྤྱིད་ལུང་བསྟན་རྒྱན་མ་གསུང་བའོ་
བྱས་པའི་རྒྱལ་སོགས་གསལ་བར་བྱིས།

རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོས་མཚན་པ་དེ་ལྟ་བུ་མཚན་པ་ལ། སྤྱི་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོར་ལེ་ཁག་
དང་སྤྱི་བ་སྤྱིད་མང་དུ་བྱུང་ཡོད་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་སྤྱི་སྤྱིད་རྒྱུ་སྤྱིད་སྤོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རང་རྣམ་ལས། “སྤྱི་སྤྱིད་
སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་བཀའ་ཤིས་སྤྱི་བ་པོར་དན་གཏད་མང་དུ་གནང་བ་མཛོན་སྤྱི་བ་པོར་ལོན་པ་ཡིན་ཟེར་བའི་གཞུང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
བར་འདུག་ཅིང་། བོད་འཕྲུང་བྱེད་ཀྱི་འབྲུང་བོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུད་བརྒྱུས་པའི་སྤྱི་བོའི་གཏུག་རྒྱུ་གཡོ་བའི་འགོ་རྒྱུགས་ལུ་བ་
འདུག་”ཅེས་སྤྱི་སྤྱིད་བཀའ་ཤིས་སྤྱི་བ་པོར་སྤྱིད་པའི་བཤད་ཡམས་ཤིག་ཁྲབ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་གསུངས།

ཡི་གེ་དག་ན་གསལ་བའི་དངོས་ལུགས་ཀྱི་དོན་རྣམས་བསྐྱེད་ཉེ་སྤྱིགས་བསྐྱེད་སྤྱི་བ་ལྟོད་ན། སྐབས་
དེ་དག་ཏུ་རྒྱ་གཞན་མང་པོས་ཚངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོའི་མཚན་སྤྱིད་རྣམས་མི་ལེགས་པར་མཐོང་ཞིང་ཚོས་བརྒྱུད་འབྲུང་
བར་དོགས། ལེ་ཁག་རྣམས་སྤྱི་སྤྱིད་ལ་བཀའ། སྤྱི་སྤྱིད་དགེ་ལུགས་པར་སྤྱིད་བར་བཤད། ལྷ་བཟང་ཁང་དབང་ཚར་
སྤྱིད། དགེ་སྤྱིགས་ཀྱིས་ལྷ་བཟང་ཁང་བསྐྱོད། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་བོད་མིའི་ནང་ཁྲལ་གྱི་འཕྲུང་འབྲུང་བེད་ལོག་ཏུ་

སྤྱད། ལྷན་པས་དེར་ཁ་གཏད་ཀྱི་སྤྱོད་པས་གཉེས་དང་བར་གནས་བཅས་གསུམ་གྱི་ཁར། ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པ་གཅིག་སྟེ་སྟེ་
ཁག་བཞི་ཙམ་ཡོད་པར་སྤང། དེ་ལྟར་ན། ཁ་ཚོན་ནི་ནམ་ཡང་གཅོད་དཀའ། གང་ལྟར། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ལས།
སྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་ཉམས་བཞེས་ནི་རྙིང་མ་ཡིན་ལ། སྟེ་སྲིད་ཀྱིས་ཚངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོ་ངོས་
འཛིན་གནང་བའི་སྟེང་རྫོགས་ཆེན་གྱི་ཚོས་སྐོར་མཇུག་ཁྲིད་གནང། དེའི་རྗེས་ལ། རྒྱ་བ་མཚོ་ག་གིས་བསྐྱབ་བ་ལུལ།
ཕྱིའི་སྤང་ཚུལ་ལྟར་ན། རྒྱ་བ་དུག་པའི་མཛད་སྟོན་དེ་ཡང་དེ་ཙམ་ལེགས་པ་ཞིག་མིན། ལྷ་བཟང་ཁང་ནི་དགོ་ལུགས་
པ་ཡིན། དེ་ནི་སྟེ་སྲིད་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་མཚོན་གཅིག་ཡིན་སྟེ། ལྷ་བཟང་ཁང་ཚངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོ་དང་ཚངས་
དབྱུངས་རྒྱ་མཚོའི་མཛད་སྟོན་གཉེས་ཀར་མི་དགའ་བར་གྱུར། དེ་ནས་ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་བཟང་ལྷ་བྱ་སྤྲུག་དང་བཅས་
པ་ཡོད་པའི་སྟེ་སྲིད་ལ་ལེ་ཁག་བཀའ། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ནས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་
ཚོམ་པ་པོས། “སྤྱི་མཐུན་ཁྲེད་ཀྱིས། མཚམས་འདིར་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གྲུགས་བསྐྱེད་དེ་ལམ་སྟོངས་མ་བྱུང་བའི་(master plan
for Tibet failed)ཚུལ་གསུངས་བྱུང། དེ་གསུངས་དུས། རོན་ནི། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་བར་དུ་རིམ་གྱིས་འཕེལ་བའི་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་
དབང་ལུགས་དང། རྒྱལ་དབང་དུག་པ་ནས་གདུང་སྤང་བསྐྱེད་དེ་རྒྱལ་རྒྱུད་འཛིན་པའི་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་དེ་གསུང་གིན་
ཡོད་དམ།” ཞེས་ཞུས་པར།

ལ་གོང་ས་མཚོ་ག་ནས། “དེ་ག་རང་རེད། ཡིན་ན་ཡང། དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཙམ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

ཚོམ་པ་པོས་སྤང་ཡང། “དགོངས་ཚུལ་ཨ། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་དབྱེད་དོན་མ་རེད་དམ།” ཞེས་དོགས་འདྲི་ཞུས་པར།

ལ་གོང་ས་མཚོ་ག་ནས། “རེད། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་དང། ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་བརྟག་ཐབས་དང་འབྲེལ་བའི་སྐེར་གྱི་ཉམས་ཞིབ་
གཉེས་ཀའི་དབྱེད་དོན་ཡིན།” ཞེས་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་དང་སྤྱི་སྐེར་གྱི་དགོངས་ཚུལ། ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་ཉམས་སྤང་
ངམ་གཞིགས་སྤྱོད་པས་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་བྱུབ་དོན་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུངས།

ཡང་ཚོམ་པ་པོས། “དེ་ལྟར་ཡིན་ནའང། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་[རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ཚོའི་དགོངས་གཞི་]འདི་དག་གང་ཡང་མ་རྫོགས་
པར་ཐུན་མོང་སྤང་ཚོད་ཙམ་ཞིག་མཐོང་འདུག་” ཅེས་ཞུས།

ལ་གོང་ས་མཚོ་ག་ནས། བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ། “ལྷ་བཟང་ཁང་ཁོ་སྟོང་རྗེ་ཡང། ཁོ་ནི་མི་བྱུབ་ཚུང་ཞིག་རེད། རོས་ཀྱིས་དེ་ག་
རང་བོད་ཀྱིན་ཡོད། དགོ་དགོན་ཁ་ལས་ཀྱིས་ལྷ་བཟང་ཁང་དང་ཁོའི་དམག་དབྱུང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས། དེ་ལྟར་དགོ་ལུགས་པ་དང་
རྙིང་མ་པའི་བར་དུ་འཕེན་འཁྲེད་སྤྱོད་ཞེན་གྱི་རྙོག་པོ་དེ་བྱུང་བ་རེད།” ཅེས་གསུངས། དེ་ནི་དེའི་སྟོན་དུ་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་
འཕེན་འཁྲེད་མེད་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར་འཕེན་འཁྲེད་ཀྱི་རྩ་རྗེ་དམག་དང་རྗེ་གསལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་ཡིན། དེ་ནས་ཀྱང་
ལ་གོང་ས་མཚོ་ག་གིས། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་བོད་རིགས་ནང་ལུལ་གྱི་སྤྱོད་པས་རིས་འཕེན་འཁྲེད་ཀྱི་རྙོག་པོ་དེ་དག་ལག་
ཆར་སྤྱད་དེ་ཁོ་བ་རང་ཉིད་ལ་དབང་ལུགས་ཐོབ་ཐབས་བྱས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། ལྷན་པས་དེའི་གནས་སྤངས་རི་ལྷ་
བྱ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་<<རིག་པ་འཛིན་པ་སྐོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྙོག་པོ་བ་བརྗོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན།>>ལས།

དམག་གི་ཉེན་དོགས་ཆེ་བའི་སྐབས་ཡིན་པར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་ལ་ཁྱད་བར་ཅི་ཡོད་ཀྱང་། དབུས་གཙང་གི་སྲོགས་
སྤྱང་ཆེ་བ་འདིས་ཐོད་འཕྲུང་བྱེད་ཀྱི་གཞི་ཅ་གཅིག་ཏུ་འདུག་པར་དགོས་པའི་ཡང་དེ་གའི་མཛད་སྤྱོད་འདི་ལོང་ཞབས་
རིན་པོ་ཆེར་(ཆངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོ་)དང་ཞེན་ཚུར་ཞིང་། ལྷག་པར་ཕྱེ་སྤྱིད་ཆེན་མོར་ཤིན་ཏུ་གནག་པས་རྒྱུན་པར་
ཡང་དཔོན་པོ་སངས་རྒྱལ་བ་[ཞེས་]སོགས་སྐྱུང་འདེབས་སྤྱོད་ཆོགས་རང་ལྟ། ལྷག་པར་ཐོད་ཏུ་སོག་དམག་འདྲ་བུར་
བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོར་ཡོ་འཁྱོམས་ནི་མི་ཡོད་། ཕྱེ་སྤྱིད་མེད་པ་ཞིག་འཚོས་སྐབས་ན་སྤྲུམ་པར་རང་བྱེད། ཅེས་དགོ་འདུན་པའི་ཁྱོད་
དུ། དབུས་གཙང་གཉིས་ཀྱི་སྲོགས་ཞེན་བྱེད་ཅིང་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོར་དང་འདུན་མེད་ལ། ཕྱེ་སྤྱིད་ལ་
སྤང་བྱུག་ཆེ་བའི་ཁར་ཁོང་ཉིད་མེད་པར་བཟོ་བྱུག་ན་ཅི་མ་རུང་སྤྲུམ་པའི་སེམས་ཁམས་ཅན་དུ་མ་ཡོད་པ་བཅས་
གསལ་བར་གསུངས། དེ་ལྷན་ཕྱེ་ཤོག་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཕེན་འཁྱེད་དང་ལྷ་བཟང་ཁར་གི་འདོད་སྤེད་སོགས་མེ་ལྷབས་
བཞིན་འཕྲུང་བའི་སྐབས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1705 ལོར། ཕྱེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་གནད་ཡོད་ལྷ་མི་གཉིས་ཀ་འདུས་
པའི་སར་ཐོས་བསྐྱུང་ཉེ། ལྷ་བཟང་ཁར་རྒྱལ་པོའི་མིང་གནས་རང་འཇགས་ཐོག་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་རྒྱུ་དང་། ཕྱེ་སྤྱིད་རང་
ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ལོ་གནས་ནས་དཔོན་པོ་ལྟ་རྒྱུར་ཐག་བཅད། <<ཇི་བཅུན་དམ་པ་མཚན་བཟོད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་
དབྱུངས་བཞད་པའི་དོ་རྗེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བཟོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དང་པའི་སྐོ་འབྱེད་ཀྱི་ཉ་ཀའི་འཕྲེང་
བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་གྲངས་ལོ་བརྒྱད་པའི་མདུན་དོས་ཐིག་སྤེང་བཞི་བ་ན།

དགྲ་ལོང་བརྒྱད་པ་མེ་བུའི་ལོ་²³²ཚོ་འབྲུལ་གྱི་དུས་སུ་ཕྱེ་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་གཉིས་མ་འཆས་པར་རྒྱལ་པོས་ཕྱེ་བ་ལ་
ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་ལ་དུག་ཅི་འདོད་སྤྱད་པ་ཡིན་ཞེས་དང་། ... དེ་ནས་ཕྱེ་བས་སྤང་ནས་ལ་མོ་[ཚོས་སྤྱོད་]ལ། རྒྱལ་པོ་རང་
ཡུལ་ལ་སོང་ན་བཟང་གསུངས་ཞེས་ཞུས་ཡོད་པའི་དོར་ལ་མོས་དེ་མཐུན་གསུངས་ནས། རྒྱལ་པོ་མཚོ་ཁ་ལ་འགོ་བར་
ཐག་བཅད། ... དེ་ནས་ཕྱེ་བས་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་འདི་འཛིན་དགོས་ཟེད། ལྷ་མ་ཚོ་ལ་ཕྱོས་དེས་བས། ལྷ་མ་གཞན་ཚོས་
ཅང་མི་གསུངས། ཇི་འདིའི་ཞལ་ནས། རྒྱལ་པོ་འཛིན་ན་ང་དེའི་ནང་ན་མེད། མཚོ་ཁ་ན་རྒྱལ་པོའི་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཡོད།
དེ་ཚོས་གཞུང་དང་དེད་རང་ཚོ་ཀུན་ལ་བཟང་པོ་བྱས་མི་ཡོད་གསུངས་པས་གཞན་ཚོས་དེས་སྲོགས་འདྲ་བ་ཟེར་བས་
འཛིན་མ་རུས། དེ་ཉིན་ཁོང་ཚོས་བསམ་པ་ལ་རྒྱལ་པོ་འཛིན། དེ་ནས་ཇི་འདི་ཡང་འཛིན་བསམ་ཡོད་འདུག་ཀྱང་།

དཀའ་སྲོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྲོགས་བྱས་ནས་དེ་མ་ཐོད། ཅེས་གསལ། དེ་ནས་ལྷ་བཟང་ཁར་གིས་གཡོ་ཐོལ་གྱིས་
ཕྱོས་དོན་ལྷར་མ་བསྐྱབས་པར་ལམ་བར་ནས་གསང་སྤྱོད་ཀྱིས་སོག་དམག་བསྐྱུས་ཉེ་ལྷ་སར་ཕྱིར་ལོག་པའི་
གྲབས་བྱས། ཐོད་དམག་གིས་སོག་དམག་དང་འཐབ་ཞུལ་བྱས་ཀྱང་ཡིད་མ་བཟོན་པར་རང་སྲོགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་དོར།
ལྷ་མ་མཁན་པོ་སོགས་བར་འདུམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཐོད་གཞུང་ལྷ་བཟང་ཁར་ལ་སྤྱོད་རྒྱུའི་ཐག་བཅད་པའི་ཚུལ་
སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ཀྱང་བྱིས། <<ཇི་བཅུན་དམ་པ་མཚན་བཟོད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་དབྱུངས་བཞད་པའི་དོ་
རྗེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བཟོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དང་པའི་སྐོ་འབྱེད་ཀྱི་ཉ་ཀའི་འཕྲེང་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་

²³² ཀུན་མཁྱེན་གཉིས་པ་འཛིགས་མེད་དབང་པོས་ཤིང་མོ་བྱ་ཞེས་གསུངས།

གངས་བརྒྱ་དང་གཅིག་གི་མཉམ་འབྲེས་ཐོག་སྤོང་གསུམ་པ་ན། “དེ་ནས་སྐྱོ་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་དང་སྤེ་བ་གཉིས་ཀྱི་
བར་བཤད་ནས་སྤེ་བ་མི་བཞག་ནས་ཤོང་ཀར་རྫོང་ལ་བཞུགས། གཞུང་རྒྱལ་པོ་ལ་སྤོང་བ་བྱས་ནས་སྤེ་བ་དེར་མེབས། རྒྱལ་
པོ་ཤོང་སྤོང་ལ་བཞུགས།” ཞེས་གསལ། དེ་ནས་སོག་དམག་གིས་སྤོང་ལུང་སྤོང་ཅེར་སྤེ་སྤིད་ཀྱི་མགུལ་བཅད་དེ་
བཤོངས། <<རིག་པ་འཛིན་པ་སློབ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན། >>ལས།

ཕྱིས་རྒྱལ་པོས་སྤོང་ཅེར་སྤེ་སྤིད་རིན་པོ་ཆེ་བཤོངས་པའི་སྐྱད་ཆ་ཚོར་དུས་དགའ་ཚོར་ཆེ་བ། རྒྱལ་པོའི་བྱ་རིགས་གན་
པོ་གནད་མ་རྟོགས་ཤིང་སྤོང་སྤོང་ཅེར་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་སྤེ་སྤིད་ནས་རྫོང་སྤོང་(རྫོང་རྫོང་གི་སྤོང་སྤོང་སྤོང་)
སོགས་ལ་བདག་སྤོང་གནད་བསྐྱོར་མ་བཟོད་པས་རང་རེའི་བྱ་སྤོང་སྤོང་མ་བཟོད་ཅིན་རི་ལྷོ་ཡོང་སྤོང་གཅིག་ཀྱང་མ་
བསམས་པའི་སྤོང་འདེབས་དང་དུས་འགྲུང་གི་སྤོང་ལས་བྱེད། སྤེ་སྤིད་བཤོངས་དུས་ཀྱི་གཤམ་བཅད་སོང་། དེ་ལས་ལུན་
རིང་ན་དགོ་ལུགས་པའི་མིང་གྲག་ཏུ་འཇུག་པ་མི་འདུག་ཅེས་ཡང་ཡང་ཟེར་བ་སོས་པས་རང་ན་སོ་གཞོན་ཀྱང་ཡི་མ་
རངས་པ་བྱུང་། ... འདི་ལོ་རྒྱལ་པོ་བྱང་དུ་བརྒྱུད་པ་རྒྱུ་ལོག་གི་དམག་རྣམས་ཁད་ཉེར་འབྱོར་བས་དམག་ཅེས་ཀྱི་
རྣམ་ཞོགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། མངའ་དུགས་གཉིས་དང་རྒྱལ་པོ་སོགས་ཀྱང་བན་དམག་དགོས་མིན་གྱི་སྤོང་བརྗོད་དང་སྤོང་
གཡེང་སོགས་བྱེད། དུགས་སྤོང་གི་དམག་རྣམས་ཀྱང་རིམ་བུར་འཛོལ་སོང་ཞིང་། རིམ་གྱིས་སྤོང་ལའི་རྣམ་ཉེས་བཅད་
བས་རྒྱལ་པོ་སྤོང་སར་མེབས་པའི་གཏམ་གྲགས་ཀྱིས་ས་གཡོས། སྤོང་མཐའ་ཀུན་ཏུ་སོག་པོ་རྒྱལ་ཅིང་བཟུང་བརྒྱས་
ཀྱི་རིགས་མང་བས་རྣམ་གསལ་ཆེ། རྒྱ་ཆེན་འགའ་ཞིག་ཀྱི་ཉེན་དོགས་ཆེ་བས་བྱེད་ཆེར་མའི་སྤོང་དུ་ཉལ་བ་སྤོང་ཆེ་
སྤོང་ནས་རྒྱུང་དངོས་པོའི་བར་ལ་འཕོ་འཕྱུགས་བྱུང་དོགས་ཀྱིས་མནད། འགའ་ཞིག་ཀྱི་མ་འགྲུངས་མང་བདག་སྤོང་
ཡོང་བའི་ཁ་འཇུག་དུས་ལེ་མེམས་སྤོང་སྤོང་གོ། འགའ་ཞིག་ཀྱི་སོག་པོའི་སྤོང་དུ་འཇུག་ཅིང་རྒྱ་བ་སོགས་དགའ་སྤོང་
གི་རྣམ་འགྲུང་ཞིན་ཏུ་ཆེ། ཞེས་གསལ། སྤོང་མཐའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་སྤོང་ས་མཐའ་ཀྱི་རྣམ་པ་
གནས་བབ་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་ཆེན་ཆེ་བ་སྤོང་གཤམ་དགོས། དེ་ལྟར་འཕགས་པ་འཛིན་ཉེན་དབང་ལུག་གི་རྣམ་སྤོང་
རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ནས་ཡུལ་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་སྤོང་
བདག་གིར་མཛད་ཀྱང་། ལས་དུ་མ་ཕྱིན་པ་ནི་ད་ལྟའི་བོད་ཀྱི་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་འདིའི་མགོ་འདེན་ལྟ་བུར་བྱུང་ཡོད་
ལ། དེའི་རྩ་བ་ཡང་སྤེ་སྤོང་དང་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཕེན་འཕྱེར་ཉིད་ལ་སྤོང་འདུག་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་རང་ན་ཁ་ལས་མེར་
གསལ་བ་འདི་ག་ཡིན། གང་ལྟར། ད་ལྟ་བོད་འདོད་པ་ནི། སྤེ་སྤིད་བཤོངས་པའི་རྗེས་ལ་སྤོང་བཟང་ཁང་སོགས་ཀྱིས་
ཅི་ཞིག་བྱས་པ་དང་། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གིས་རི་ལྷོ་གནད་མིན་དེ་ཡིན། དེ་ལ་སྤོང་ལུང་རྗེ་བྱང་
སྤོང་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས།

ལྷན་སྤྱུལ་ཁང་གསར་ཀྱི་གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཡང་སྤོང་གཞིས་སུ་རྩ་ལོག་གིས་མེབས་པ་བཅས་ལྷན་སྤྱུལ་ཁང་གསར་
དུ་འབོད་མི་བྱུང་བ་བཞིན་ཕྱིན། བདག་སྤོང་དང་སྤོང་མ་སོགས་གཟབས་པར་མཛད། ཁོང་པ་ཤོང་ཞབས་རིན་པོ་ཆེར་
དད་ཞེན་ཆེ་བས་སྤོང་ལས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། ལྷག་པར་ཤོང་(ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་)ནས་སྤོང་སྤོང་མའི་བཟུང་སོག་
ཅིག་མེབས་འདུག་པར། རྒྱལ་པོས་དེ་ལ་བསྤོང་རྗེས་སྤོང་བ་ཤོད་ལ་བསྤོང་ཚོག། དེ་མིན་རྒྱ་ལག་ཏུ་རྫོང་ཟེར་བའི་

འག་འཇུག་གྲེད་འདུག་ཀྱང་སློང་བབས་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ཕྱིན་ཉན་རྒྱ་ཅི་ཡོད། ཅེས་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ།
རྒྱུན་པར་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོང་ངེས་པ་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྲར་ནས་མཁུའ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཡང་། སླེ་ལུང་བས་སྲ་
མཚུང་ནས་གསུང་དོན།

[རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་སྤྱན་རླབ་ཁང་གསར་གྱི་གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོར།] གཞི་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལས་ཆོ་
ཚད་མེད་པ་ལ་ཞེས་སོགས་ནང་བཅར་ལྷག་པར་གནང་འདུག་ཅིང་། [གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོས་]ད་ཞལ་བཞུགས་པ་
མེད། ལྷ་གོང་སྤྱ་ཆས་བསྐྱར་བ་མ་གནང་བའི་གོང་རང་ནས་ཆོ་ཚད་ནི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལས་མེད། དེའི་རིང་ལ་གང་དགའ་
གང་སྤྱིད་བྱས་པ་དགའ་ཞེས་ཡང་ཡང་མེད་པས་ཀྱིན་ཡོད་གསུང་ཞིང་སྤྱན་ཆབ་མཚན། ཅེས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་

མཚོས་དག་ཚུལ་གྱི་སྤྲོམ་པ་མ་ཕུལ་གོང་ནས་དགྲུང་ལོ་ཉེར་ལྷའི་སྤྱ་ཆའི་ཚད་ལས་མེད་ཚུལ་གསུངས་འདུག་ལ། དེ་
ནི་ངེས་དོན་དུ་དགྲུང་གངས་ཉེར་ལྷར་མེད་པས་པའི་ཆོ་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སྤྱ་མའམ་རྒྱལ་དབང་གི་མཚན་གནས་འཚོར་
བར་ངེས་པའི་ལུང་བསྟན་ཡིན་པར་གདོན་མི་བ། དེ་ལ་ལུང་བསྟན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། རྒྱལ་མཚོག་བརྟུ་བཞི་
ནས་ཐར་དུ། “རྗེ་གོང་མ་སློ་བཟང་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་རྒྱས་པ་ནི་གཞན་དུ་འབྱུང་
བས་འདིར་མི་སྤོ་ལ། རྗེ་ཉིད་འབྱུངས་པའི་སྤོང་བསྐྱར་བའི་གཞི་ནི་རྗེ་གོང་མ་དེ་ཉིད་ལ། གསང་ལུང་འགའ་ཞིག་ལས། ཉི་ཤུ་
གཅིག་དང་ལྔ་ཡི་མཐར།” ཞེས་གསལ་བ་འདི་ཡིན།

དེ་ནས་ལྷ་བཟང་ཁང་སོགས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་སམ་སྟུམ་ན། <<རྗེ་བརྟུན་དམ་པ་མཚན་བརྗོད་པར་དགའ་
བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དོ་རྗེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དང་པའི་སློ་འབྲེད་ཀྱི་ཏ་
ཀའི་འབྲེད་བ། >>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་བརྒྱ་དང་ལྷའི་རྒྱབ་ངོས་ཀྱི་ཐིག་སྤོང་དང་པོ་ན།

རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་པོ་སོགས་ལ་ཆོས་མང་པོ་གནང་། རྒྱལ་པོས་རྒྱ་ནག་བང་ཆེན་མི་ཆེན་པོ་ཅིག་སྤྲོས་པ་ལ་ཁང་ཡོད་པས།
གོང་མ་རྒྱལ་པོ་འདིའི་གསེར་ཡིག་ལ་ཅི་ཟེར་ཡོང་ཆོད་མི་ཐེག། [ལྷག་ཏུ་གཞུང་བསྟན་པའི་ལ་རྒྱ་ལ་གོང་མ་རང་ལ་ལུ་
དགོས་པ་སོགས་ཐུགས་གྲོས་ལུས་པས་ཞལ་བཞུང་ལེགས་པར་མཚན། རྒྱལ་པོས་དུལ་སྲང་སྲུམ་བརྒྱ་གོས་དར་
མང་པོ་བཅས་སུལ། ཕྱིར་ལམ་བསང་གི་མགོན་པོ་ཁམས་ཅན་ལ་མཇལ་ནས་གསོལ་ཁ་བཏང་འཕྲིན་ལས་བཅོལ། འདི་
གདན་འདྲེན་བྱས་ན་དགོངས་ཡང་འཚུབ་ཆེན་པོ་བྱེད་གིན་མི་ཉན་པ་འདྲ་གསུངས། དེ་དུས་ཚངས་དབྱངས་པ་པོ་ཏ་
ལའི་ཆེ་ནས་ཆེར་མི་བཞུགས་པར་རྒྱབ་ངོས་ན་ལྷ་སྤྱ་དགའ་ཚལ་ཟེར་བ་ཅིག་བྱས་ནས་རྒྱན་དེར་བཞུགས་པ་ལ། འབྲས་
སྤུང་གི་སྤྲོ་མ་རྣམས་འཚོགས་ཐོག་ནས་རྗེ་འདིའི་ཞལ་ནས་ཁྲིད་པོ་ཏ་ལ་ནས་བཞུགས་དགོས། འདི་རྗེ་འབྲེལ་ལ་
གཞོད་པས་མི་བཟང་གསུངས་པས། ཚངས་དབྱངས་པས་ལན་ཅི་ཡང་མ་ལུས། ཞེས་གསལ། ཡང་དེའི་གཤམ་དུ།
ངས་ནི་ལས་འབྲས་དབང་བཞག་གི་ཆེག་ལུས་པ་ཡིན། སྤྱ་སྤོགས་འདིའི་མཚན་པོ་ལོར་ན་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་
བཟང་པོ་མི་ཡོང་བས། ང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་ཤ་ཆོ་བ་ཡིན། ཁྲིད་ཆོས་ཡང་ལུ་དགོས་པ་ཡིན་མོད་གསུངས། ལྷག་ས་
ཤིག་ཚངས་དབྱངས་པ་འཁོར་བཅས་ཀྱི་རྗེ་འདི་གདན་འདྲེན་བྱས་ནས། ཁྲིད་པོ་ཏུ་ལར་བཞུགས་གཞུང་གི་བྱ་བ་དང་།

དགེ་ལུགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་མཁུན་པ་བྱེད་དགོས། ང་རང་ཚོས་ད་མེན་དཀའ་བ་འདྲ་ཞུས། རྗེ་འདིའི་ཞལ་ནས་ཁྱེད་ཚོས་ངའི་
ལག་ལ་འཛོལ་ན་སྔ་མོ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་མ་ཉམས་དུས་བཞག་ན་ངས་ཀྱང་སྐབ་མི་སྐབ་གང་ཡིན་ཀྱང་སྐྱ་ཡུ་སྐྱ་ཡུ་བྱེད་
མོད། ད་སྡེ་བ་མེད་པར་བྱས། བྱལ་རྗེས་མཛོད་ཐམས་ཅད་མེད་པར་བྱས། དེ་ནས་ངས་ཅིའི་སྟེང་ནས་དགའ་ལྡན་པོ་
བྱང་འཛོལ་རྒྱ་ཡིན། ངན་ཞེས་ངས་ལེན་རྒྱ་ཨེ་ཡིན་གསུངས་ཕྱིར་ཐེབས་ཡོངས། དེ་སྐབས་རྒྱལ་པོ་བྱང་ཁ་ནས་རྒྱུར་
དམག་དང་བཅས་ཐེབས་པ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱ་ནག་གི་མི་སྣ་ཡོང་བ་དེ་ཡང་སྣ་སར་ཡོད། ཅེས་གསལ།

ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་རྒྱལ་བའི་མཚན་གནས་རི་ལྟར་ཤོར་བའི་ཚུལ་གྱི་བྱུང་བ་སྔ་ཕྱི་ནམས་དཀྱུས་
གཅིག་ཏུ་བརྗོད་ན། དེ་ཡང་ཐོག་མར་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ལྷ་སར་གདན་ཞུའི་སྐབས་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་ཞིག་ལ། <<རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཚན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྗེ་རྗེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་སྐོ་འབྲེད་ཀྱི་ཉ་ཀའི་འཕྲེང་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་གངས་བདུན་རྩེ་
མདུན་གྱི་ཡིག་ཐེང་གསུམ་པ་ན། “དེ་དུས་གཟིགས་སྣང་གང་ལགས་ཞུས་པས། སྐྱ་སྐྱེས་དེ་ལ་དབུ་མི་འདུག་སྐྱམ་པ་ཡུན་
རིང་གཟིགས་པས། མ་མཐོང་ཞིབ་ཏུ་ཡང་ཡང་གཟིགས་པས་རེ་ཞིག་ལ་མ་ཤར་གསུངས། དོན་ལ་རྒྱ་མ་གཅིག་ཡིན་པའི་
བརྗོད་པའི་”ཅེས་དང་། ཡང་གོང་གསལ་རྣམ་ཐར་གྱི་ཤོག་གངས་བརྒྱ་དང་གསུམ་གྱི་རྒྱབ་ངོས་ཐིག་ཐེང་བཞི་པ་ན།
“དེ་དུས་ཏུང་ཐེའི་རིས་ཀྱང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་སྐྱ་ཚངས་དབྱངས་པ་མིན་ལུགས་མང་པོ་བཤད་འདུག། རྗེ་འདིའི་ཞལ་
ནས་རྒྱལ་བའི་སྐུའི་སྐྱེ་བ་འདི་ལྷང་བསྟན་མང་པོའི་བབ་ལ་ཁམས་ནས་འཁྱུངས་པ་འདི་ཡིན། ཚངས་དབྱངས་པ་ལ་ལྷང་
བསྟན་མེད་གསུངས་པས། དཔོན་པོ་སློ་བཟང་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་དེ་ཞུ་མི་ཉན་”ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་བསམ་དགོས་
ལ། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་སོག་དམག་གི་ལག་ནས་འབྲས་སྐྱངས་པས་བཅོན་འཕྲོག་བྱས་ཏེ་
འབྲས་སྐྱངས་སུ་བཞུགས་སྐབས། གནས་རྒྱང་ཚོས་རྒྱལ་ཚེན་པོས། “སློབ་དཔོན་འདི་ཉིད་ཀུན་མཁུན་ལྷ་པའི་ཡང་སྲིད་
མིན་ན་གཟུགས་མེད་པའི་མགོ་བོ་ཁོས་ཤིག་”ཅེས་རྗེ་རྗེའི་བློ་བོར་བར་སོག་གྲ་སྐྱང་སྟེང་ཅན་འགས། “གཟུགས་མེད་ལ་
མགོ་བོ་འཁོས་རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱིར་”ཞེས་སོགས་བརྗོད་པའི་ཚུལ་སྲིད་དོན་རྒྱལ་བས་ན་གསལ་བ་ལྟར་དང་། རྒྱལ་
མཚོག་བདུན་པའི་རྣམ་ཐར་དུ་རྒྱལ་དབང་བྱལ་པའི་སྐོར་གསུངས་པ་ན།

དེ་ནས་དན་འབག་སྒྲིང་ཁར་ཐབ་བསུ་བྱས་པའི་སར་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྐྱངས་པའི་དགེ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་
ནས་མིག་མཆི་མས་གང་བཞིན་དུ་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་དབྱངས་དང་བཅས་ལུས་སོག་ལ་སྟོས་པ་མེད་པར་སོག་པོའི་
དབྱང་ལས་སོགས་ཏེ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་དུ་གདན་བྱངས་པ་ན། རྗེ་རྗེ་འོད་ལྡན་དཀར་པོ་(གནས་རྒྱང་)མིའི་ཁོག་ཏུ་
བརྒྱལས་པ་དངོས་སུ་ཐེབས་ཏེ། སློབ་དཔོན་འདི་ཉིད་ལྷ་པའི་སྐུའི་ཡང་སྲིད་མིན་ན། འདྲེ་པའི་མགོ་བོ་ཁོས་ཞེས་འདུས་
ཚོགས་རྒྱ་མཚོའི་དབུས་སུ་རྗེ་རྗེའི་བློ་བོར་བར་མཛད་པ་དང་། དེ་སྐབས་གནས་རྒྱང་གི་ཐད་ནས་འཇམ་ཁ་དོག་སྐྱ་ལྷ་
པ་ཞིག་ནར་གྱིས་བྱུང་བའི་སྟེ་གཅིག་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་དབུ་ཐོག་དང་། སྟེ་གཅིག་པོ་བྱང་གི་སྟེང་ལ་ལུག་པའང་བྱུང་འདུག། ཅེས་གསལ།

དེ་ནས་གོང་གསལ་ཀུན་མཁུན་ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཤོག་གངས་བརྒྱ་དང་བཅུ་བཞིའི་མདུན་གྱི་ཐིག་ཐེང་ལྷ་པ་ན།

དེ་ནས་རྒྱལ་པོས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་སྐྱོད་ཁགས་སོ་སོ་ལ་བརྟལ་བ་བྱས་ནས་ཁམས་ནས་འཁྲུངས་པའི་པད་
དཀར་འཛིན་པ་འདི་རྒྱལ་པོའི་སྐྱུ་ལྷན་པའི་ལྷང་བསྟན་བབས། རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཆེན་པོ་ལ་ཞུས་པས་ཀྱང་དེ་རྒྱལ་
པོའི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ཆུག་དང་བདག་རྒྱུན་གྱི་ཤེད་ཅེས་བཀའ་མེད་པས་པས་རྒྱལ་པོས་རྗེ་འདི་ལ་ཞུས་པས། རྗེ་འདིའི་ཞལ་
ནས་རེ་ཞེག་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་འདྲེན་ནས་དབུས་ནས་བཞུགས། སྐྱུ་ལྷན་གྱི་སྐྱུ་ལྷན་གཉེན་གྱི་དབུག་ནས་མི་
མངོན་པར་བྱས་ན་བཟང་གསུངས་ཀྱང་། རྒྱལ་པོས་དེ་བྱས་ན་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་གཞོན་ཅིང་ཐམས་ཅད་གྱིས་
རྒྱལ་པོ་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་མེད་པར་བྱས་ཟེར་འོང་། རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་ལྷན་ཞེག་ཡོད་ཕྱིན་ཁྲི་ལ་སྐྱུ་དུ་འདོན་
དགོས་ཟེར་ཐབས་མ་བྱུང་བར་རྒྱལ་པོ་མེད་པས་ནས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དབུས་ལ་གདན་འདྲེན། པད་དཀར་འཛིན་པ་
དགྲུང་པོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཉོར་ཆེ་གཉིས་པའི་ཉི་ཤུ་ལྷའི་ཉིན་ཁྲི་ལ་བཏོན། ཁྲི་སྟོན་བྱས། ཞེས་གསལ། སྐྱེ་ལྷང་རྗེ་

བྱང་སྐོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རང་རྣམ་ལས།

དེ་སྐབས་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་ལམ་དུ་གདན་འདྲེན་པའི་དུས་རྒྱལ་པོ་སྐྱུ་སར་མེད་པས་ནས་[སྐྱེ་བ་]པ་ལྷོ་ལགས་དང་། ལྷ་ག་
ལྷ་མས་བསྐྱེགས་པར་གྲགས་པའི་གང་ལྷར་ཀྱང་རྒྱ་ཅན་སོགས་ལྷང་བསྟན་རྣམས་ལ་གོ་བ་ལོག་འགྲེལ་གྱི་ཙམ་ཆོག་ཆེན་
མོ། གོང་ས་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་ཡ་གོང་ས་ལྷ་པའི་ཡང་སྲིད་འཁྲུལ་མེད་མེན་པ་དང་། ཅེ་[བད་དཀར་འཛིན་པ་དག་
དབང་]ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་པའི་སྐྱུ་ལྷན་གྱི་སྐྱུ་ལྷན་གཉེན་གོང་ས་ཞེག་བཀའ་ཞེད་ཞིམས་བསྐྱེགས། ཞེས་གསུངས། གོང་

གསལ་ཀུན་མཁྲེན་སྐྱེ་མའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཤོག་གྲངས་བརྒྱ་དང་དགྲའི་མདུན་པོས་ཐེག་སྲིད་གཉིས་པ་ན།

དེ་ནས་ཚངས་དབྱངས་པ་རྒྱལ་པོས་སྐོགས་ནས་རྒྱ་ནག་བད་ཆེན་ལ་བྱིན་ནས་ཁྲིར་སོང་། འཁྲེར་ཉིན་ཡང་དཔོན་པོ་སྐོ་
བཟང་ལུན་ཚོགས་དང་། གཤམ་སྐོར་ལ་འཇམ་དབྱངས་གཉིས་སྐྱུ་མདུན་ལ་སོང་ནས་ཚངས་དབྱངས་པ་ཁྲིར་སོང་
ཚར། ད་ཡག་པོ་བྱུང་ཞུས་པས། རྗེ་འདིའི་ཞལ་ནས་ད་རུང་འདིས་ཅི་བྱས་ཡོད་ཉ་མི་གོ་གསུངས། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་
དེའི་ཅི་ཡོད་ཞུས་པས། སྐྱུ་ལྷན་འཁྲུབས་ནས་མི་སྐྱུ་པོ་ཚོ་ཁོང་ཚོས་ཅི་ཤེས། ད་རུང་གཞན་གྱི་སྐྱེ་བ་རྗེས་མ་འདི་ལས་
ཆེ་གཅིག་གིས་དགོ་ལུགས་ལ་གཞོན་པ་བྱས་ཡོད་། ཁྲིར་རང་ཚོས་སྟོན་སྟོན་ཤི་མ་སོང་ན་ཡང་རིག་ཡོད་གསུངས། དེ་
དང་མཚུངས་པས་གསུངས་འགའ་རེ་ཕྱོད་བྱུང་བས། དེ་དུས་གསུངས་རང་འགའ་བ་ཡིན་མོད། དེ་ཅམ་མི་ཡོད་བ་ལས་
ཆེ་བསམ་ཀྱང་ཅུང་ཟད་འོར་བ་མ་བྱུང་། ཞེས་གསལ། རྒྱལ་མཚོག་དུག་པའི་གསང་རྣམ་ལས།

གོང་མས་མཁྲེན་ནས་སྐྱེ་སྲིད་དང་ལྷ་བཟང་གཉིས་ལ་འཆིང་གྱིད་པར་བྱག་ན་ལྷ་མ་དང་ལྷ་ལྷ་ལྷ་གཉིས་རྫོང་བདའ་
མཚན་པ་ཁོང་གཉིས་མ་སྐྱེ་བས་མཚམས་ནས་ལྷ་བཟང་གིས་སྐྱེ་སྲིད་བཀོངས་ནས་འཁྲུགས་པའི་ཐ་སྐྱེ་བས་ཆེས་ཆེར་
གཡོས་པའི་སྐབས་དེར་གསེར་ཡིག་པ་ཁོང་གཉིས་ཀྱང་འཕྱོར་པར་ལྷ་བཟང་བདུད་དུ་བབས་ནས་གསེར་ཡིག་པ་
གཉིས་ལ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་ལྷང་པའི་ཚོག་སྐྱེ་ཚོགས་སྐྱུ་ཉེ། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་རྗེ་ཉིད་དགྲུང་པོ་ཉིད་ལྷང་མེད་པས་པའི་མེ་
པག་པོའི་སྟོན་ཀ་རྒྱ་ནག་དུ་གདན་འདྲེན། དེ་སྐབས་ཡངས་པ་ཅན་བརྒྱུད་དེ་གཉན་ཆེན་ཐང་ལྷའི་མདུན་ཐང་དུ་སྐྱེ་བས་

སྐབས་ཐང་ལྷས་བསྐྱུ་བ་བྱས་པའི་རྣམ་པ་བྱུང་གསུངས། ཞེས་གསལ་ཞིང་། དེ་ལ་དགོས་པ་གཞན་ཞེག་ཀྱང་ཡོད་ཚོད་
དུ་སྐྱང་བ་ནི། གསང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྷར་སྐྱེགས་བམ་རིན་པོ་ཆེ་ལས། “རི་པོ་པོ་ཉ་ལ་ཡི་ཅེ་མོ་ནས། །སྐྱེགས་ཀྱི་སྐྱུ་ལ་

པའི་འོད་ཟེར་ཕྱོགས་བརྒྱུ་འབྱེད། །མི་ཁོ་བོའི་སྐྱུལ་པ་དམ་པ་ཞིག། །བོད་བྱང་གི་ཕྱོགས་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སུ། །འབངས་
མགོན་མེད་མང་པོ་འབྲེན་དུ་འབྱོ།”²³³ ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་མགོན་དཔུང་བལ་བ་རྣམས་རྗེས་སུ་འཛིན་
པའི་དུས་ལ་བབས་པ་དེ་ཡིན། སྐབས་དེར་དམངས་ཁྲིད་དུ་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དམ་སྟེ་ན། དེ་ལ་སྡེ་ལུང་བསམ།

མེར་འབྲས་ཀྱི་གྲུ་རིགས་ཁ་ཅིག་གིས། ལོང་ས་རེན་པོ་ཆེ་བྱང་ནས་ཁ་སང་འདྲིར་མེབས་ཏེ་ཆིབས་པའི་ཞབས་རྗེས་
འཛིག་པ་གནང་སོང་ཞེས་ལབ་པས་རྒྱུན་བྱས། བཀ་མེད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་འགའ་ཞིག་ལ་དོན་མེད་དུ་སྤོང་སྤོང་དང་འཛིན་འཆང་
སོགས་སྣ་ཚོགས་བྱུང་སོང་། ... འབགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་སྤྱུག་གི་གསུང་སྐུལ་དང་ཅོག་རོ་སྤྱིའི་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་
རྣམ་རྟོག་དུ་ལུང་གིས་ཐེན་པའི་དུང་དཀར་སྐུལ་བའི་སྤྱིའི་མཇུག་ཁར་ཕྱིན། ... (དུང་དཀར་སྐུལ་སྐྱེ་)ཀུན་མཁུན་ལ་བ་
དང་འབྲ་བར་ཡིན་ཡིན་ས་དང་མིན་མིན་ས་མ་གཏོགས་མཛེས་མཛེས་ཀྱི་བསྐྱེད་ལྡོག་དེ་རིགས་ཅུ་བ་ནས་མི་གནང་
བས་རྒྱལ་པོའི་དཔུང་བཅོན་དུས་དེ་སྐབས་ཀྱང་དག་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་སྐྱེ་བའི་རྣམ་རྟོག་མིན་སོར་བཞག་དང་།

རྒྱལ་བ་རྒྱུ་མེབས་(ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་)ཡིན་སོར་བཞག་བསྐྱེད་ལྡོག་ཁོམ་བསྐྱེད་པའི་གནང་བཞིན་པ་ཡིན། ཞེས་
སོགས་གསལ། དེ་ལྟ་བུ་དག་ལ་གཞིགས་ན། འབངས་མི་བྱིངས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་པ་གོང་
ས་ལྟ་བུའི་ཡང་སྐུལ་འབྲུལ་མེད་དུ་འདོད་པར་མངོན་ལ། འབྲས་སྤྱངས་སྒོ་མང་གྲུ་ཚང་གི་གདན་རབས་བདུན་ཅུ་དོན་
གཅིག་པ་འབྲས་སྤྱངས་ཁྲི་བྱང་གྱུང་དུ་བསྟན་པ་བསྟན་འཛིན་མཚོག་གིས་མཛད་པའི་འབྲས་སྤྱངས་བཀའ་ཤིས་སྒོ་
མང་གྲུ་ཚང་གི་ཚོས་འབྲུང་ཚོས་དུང་གཡས་འབྲེལ་སྐྱེ་དབྱངས་པོད་དང་པོ་ལས།

།སྤྱི་ལོ་ 1655 ལོར་འབྲུངས་ཤིང་འབྲས་སྤྱངས་སྒོ་མང་གྲུ་ཚང་གི་གདན་རབས་སུམ་ཅུ་བར་མེབས་པ་ཉོར་དོན་གྲུབ་རྒྱ་
མཚོ་འཕེན་པ་ཚང་དོན་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་།དབྱང་ལོ་ཞེ་བརྒྱད་པ་ཚུ་ཉ་ལྷེ་ལོ་༡༧༠༩ལོར་དགའ་ལྷན་གསེར་ཁྲིར་མེབས་ཤིང་
རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་ཡོངས་འཛིན་གྱི་མཛད། དེ་ནས་མི་རིང་བར་སྡེ་སྡིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་དང་རྒྱལ་
པོ་ལྷ་བཟང་གཉིས་མི་མཐུན་པའི་འགལ་རྒྱུ་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་དུས་མཚུངས། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་རབ་
བྱུང་གི་སྒོམ་པ་ལུལ་ནས་ཁྲིམ་པའི་ཚུལ་བཞེས་པ་སོགས་རྒྱུན་མང་པོ་ཞིག་འཛོམས་པར་བརྟེན། རྒྱལ་བ་ཚངས་
དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་པོ་ཉ་ལའི་གསེར་ཁྲིའི་སྡེ་དུས་པ་བུ་སྡེ་པེ་ཅིན་ཕྱོགས་སུ་གདན་བྱངས། བད་དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་
རྒྱ་མཚོ་ཁྲི་ལ་བཞོད་པ་སོགས་རྩ་བུ་ཉ་ཅང་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཁྲི་ཆེན་འདིའི་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་བ་ལྷ་
པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྡིད་འབྲུལ་མེད་ཡིན་པའི་བཞེད་པ་མཐའ་འཁྲོངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྒྱལ་བོ་ལྷ་བཟང་ཕྱོགས་ཁག་ལ་མཛུང་
ཅེ་ཁ་སྤོང་གི་ཚོད་སྡེར་གནང་ཡང་། སྐབས་དེར་ལྷ་བཟང་ཕྱོགས་ཁག་ལ་ཆིང་གོང་མ་ཁང་ཤེས་རྒྱལ་སྤོར་ལུགས་ཆེ་བ་
ཡོད་སྟབས་འགོག་ཐབས་མ་བྱུང་བར་སྤང་ཞིང་། ཁྲི་ལོ་བདུན་གཅོད་ནས་དུས་སྡོད་བྱུལ་དགོན་པར་བྱུང་བཞུགས་

²³³ འདི་རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོའི་ལུང་བསྟན་དུ་ཡོངས་གཤགས་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། རྣམ་ཐར་བཅོན་པོ་མར་ཀུན་མཁུན་འཇམ་དབྱངས་བཞེད་
པའི་ལུང་བསྟན་དུ་འབྲུང་འབྲུག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་གཤངས་༡༧༥༥རྒྱལ་པོས་སུ་གསལ།

མཛད། དགྲའ་ལོ་དོན་གསུམ་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་མེ་ལུག་སྤེལ་ལོ་༡༩༩༩ལོར་སྐྱབས་གཤེགས། ཞེས་གསལ་བ་སོགས་
ལ་བལྟས་ན། སྐབས་དེར་ཁ་གཏད་སྲིད་ལུགས་པའི་སྡེ་ལ་གནས་གཞི་མི་བརྟན་པའི་འགལ་རྒྱུ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་བར་
མ་ཟད། གདན་སའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དུ་མར་ཡང་དེ་མཚུངས་མངོན་གསལ་དུ་བྱུང་འདུག་པ་བསྟོན་དུ་མེད་པ་ཞིག་གོ།

གོང་དུ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དག་གི་གསུང་བྲངས་ཉེ་མང་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་བྱེད་འདོད་པ་ངོ་མ་ནི། ཡགོང་ས་བརྒྱ་
བཞི་པ་ཆེན་པོས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཡགོང་ས་ལྷ་པའི་དགོངས་གཞིའི་སྟེང་ཐེབས་ཀྱང་ལམ་
སྟོངས་མ་བྱུང་བའི་ཚུལ་བྱར་ཙམ་བཀའ་སྩལ་བ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་བ་དེ་ཉིད་ལུང་འདྲེན་ལྷ་རྒྱུ་དང་། དེའི་རྒྱབ་
སྟོངས་རྒྱུང་ཟད་གསལ་སྟོན་བྱེད་པ་ལས་གཞན་ཅང་མེད་ལ། གོང་དུ་གྱིས་པའི་ཡིག་རིགས་དེ་དག་ལྷོག་དགོས་པའི་
རྒྱ་མཚོན་ཡང་དོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐད་དུ་ཡིན་པ་ལས་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་དགྲུག་པའི་དམིགས་ལུལ་གཞན་སྟེ་གཅིག་ཀྱང་
མེད། གང་ལྟར། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྤེལ་ལོ་ 1991 ལྷ་བ་ 3 ཚེས་ 7 ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཚོས་སྲིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་
འཕགས་མཚོག་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་གནང་སྐབས།

ད་ལྟ་བལྟས་པའི་སྐབས་ལ། ཁ་སང་ལྷས་པ་བཞེན། རྒྱལ་བ་ལྷ་པས་འཆར་གཞི་ཞིག་ཉན་ཉན་བཏིང་འདུག། རིན་ཆེན་
ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་སྐྱབས་ལྷུངས་ནས་གཞོན་ལུང་སྐབས་ལ་རྒྱལ་བ་ལྷ་པས་བཏིང་ཐེན་པའི་འཆར་གཞི་ལྟར་བྱིན་
ཡོད་པ་འདྲ། དེ་ནས་འཆར་གཞི་དེ་རྗེ་བཞེན་ལག་ལེན་དུ་འཁེལ་སྐབས་ཡོད་པ་མ་ཤེད། དེའི་སྐབས་ལ་ཀྱུ་མཐའི་འཐེན་
འབྲེར་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་སྟོན་མང་པོ་ཞིག་ཉན་ཉན་བྱུང་འདུག། དེ་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ་ཟེར་ན།
སྐབས་དེའི་སྐོ་མང་སྟོན་དཔོན་ཀུན་མཁེན་ལྷ་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་འཇམ་བཞད་དག་དབང་བཙོན་འགྲུས་དངོས་
གནས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པའི་ལྷ་མ་ཤེད། དངོས་གནས་ངོ་མཚར་སྟེ་འོས་པ། རྗེ་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱབས་ལོན་ཞེས་ལྷ་
ཡང་ལྷ་གིན་ཡོད་པ་ཤེད་ལ། ལྷས་དོན་གཞིར་བཟུང་དངོས་གནས་བྲང་གནས་ཆ་མཚུངས་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པ་ཤེད།
ཁོང་གི་མཛད་རྗེས་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། ཡིག་ཆ་མང་པོ་མཛད་ཡོད། ད་ལྟ་ལྷ་བྲང་བཀའ་ཤིས་འབྲིལ་གྱིས་མཚོན་པའི་
བསྟན་པ་འཛིན་སྟོང་སྟེལ་གསུམ་གནང་མཁུག་གི་བསྟན་པའི་གཞི་མ་དེ་འདྲ་བཙུགས། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྲབ་པ་ཤེད། ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་དང་ཀུན་མཁེན་ལྷ་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཐོག་ནས་
དམིགས་བསམ་གྱིས་སྐྱབས་འདུན་ཡོད་པ་དང་། སྡེ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགལ་རྒྱུ་ཞིག་བསྟེན་པ། དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་
གྱི་ཐོག་ནས་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དངོས་གནས་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྲིད་ལ་ཐེ་ཚོམ་བྱེད་མི་
དགོས་པའི་སྐྱེས་བུའི་སྐྱེ་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྲིད་ལ་ངོས་འཛིན་ལྷས་ཡོད་པ་མ་ཤེད། དཔེར་ན། ཀུན་མཁེན་ལྷ་
མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་གསུང་འཛིན་གྱིས་འཛིན་གྱིས་འཛིན་པའི་སྐྱེས་བུ་ལ་ལོ་རྒྱུས་གསུངས་
ཡོད། ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་རྗེས་ལ་ད་ལྟ་བུ་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ལེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་འཚོ་ཞིང་གཞེས་པ་འདིའོ་
ཞེས་འཁོད་ཡོད་པ་ཤེད། དེར་བརྟེན། རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གནང་
ཡོད་པ་མ་ཤེད། ལྷ་བཟང་ཁང་དང་། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་བཙུགས་བཞག་པའི་བུ་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ལེ་ཤེས་རྒྱ་
མཚོ་ཐེར་བ་དེ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ལ་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་ཤེད། རྟེན་འབྲེལ་ཉེས་སྦྲངས་དེ་ལྟར་ཉེས་ཀྱིན་ཡོད་པ་

རེད། ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་མཐའ་ནས་དགྲ་པོའི་དམག་ཡོང་དགོས་ཀྱིན་མི་འདུག་ག། །ལྷག་བསམ་མ་དག་པ་ཡིན་དགོས་ཀྱིན་མི་འདུག་ག། །ཡིན་ནའང་། སྤྱི་དང་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་འདི་འདྲ་ཡོང་གིན་ཡོད་ས་རེད། གང་ལྟར། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་བ་ལྷ་པས་འཆར་གཞི་བཏོང་བཞག་པའི་ཐོག་ལ་རི་བཞེན་མ་སྤྱིན་པར་བྱས་ནས་མཐའ་མར་རྒྱལ་བའི་མཚན་གྱི་ནང་ལའང་བཞུགས་མ་ཐུབ་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ས་རེད། དེ་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཉེས་པའི་ལག་རྗེས་ལ། ཁ་སང་ཞུས་པ་བཞེན་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་པའི་མ་ཕྱོག་སྐྱེས་པའི་མཐའ་མ་འཁྲོངས་པར་མཐའ་མར་སྐྱེས་པའི་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་ལ། གཞི་ནས་གནས་ཚུལ་སྤྲུལ་པ་ཞིག་གི་འོག་ནས་འཆར་གཞི་ཞིག་བཏོང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་མཚོག་གིས་དགོངས་གཞི་དམིགས་བསམ་པ་ཞིག་བཏོང་བ་དང་། སྤྲུལ་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཐོག་མའི་དུས་སུ་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་གཞིར་བཞག་གིས་མེབས་ཀྱང་བྱུང་མཐའི་འཐེན་འཁྲེང་གྱི་དབང་དུ་བྱུང་བ་དང་། སྤྱི་དང་གི་རྟེན་འབྲེལ་ཉེས་པའི་ལག་རྗེས་སུ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་པའི་སྤྱི་མ་རྣམས་ཡུན་རིང་མ་བཞུགས་པར་རྒྱལ་བའི་“དགོངས་གཞི”མ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་མཚོག་བཀའ་འཁྲུག་ལྷ་མེད་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་དགོངས་གཞི་གཞན་ཞིག་མི་འདིང་ག་མེད་དུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་སོགས་གནད་དུ་མ་བཀའ་སྩལ། བོད་དུ་གསུངས་པའི་འཛིགས་བྱེད་ཚོས་འབྱུང་ནི། <<དཔལ་རྩོུ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་འབྱུང་ཁམས་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་དངོས་གྲུབ་གྱི་གཏོར་མཛོད་ཅེས་བྲ་བ།>>ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ནས་སྐུལ་སྐྱེ་ལོ་ངོ་གཉིས་མ་ལོན་པ་གཅིག་འཕར་ནས། ལྷན་བར་ཁམས་ཚོ་རོང་ཁ་དཀར་དུ། མཚོག་གི་སྐུལ་པའི་སྐྱེ་རྗེ་བཅུན་སྐུན་རས་གཟིགས་དབང་སྐུལ་མིའི་རྣོས་གང་མཛད་པ་མཛད་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་འདི་འཁྲུངས་ཏེ། དེ་དུས་རྟགས་མཚན་ལོན་ཏུ་ལ་མཚན་པ་མང་པོ་བྱུང་། གསང་ལོན་ཏུ་དམ་ཡང་སྤྲོད་མ་ཐུབ་པས་སྤེ་སྤྱིད་གྱིས་ལྷོག་ནས་གདན་དྲངས། ལྷགས་པོ་རི་ལ་སྐྱེས་པའི་ཡིན་ཟེར་མཁན་འགའ་ཞིག་དང་ལྟན་དུ་བཞག་ནས་མིན་གྱུ་བ་བྱས་ཀྱང་། སྤེ་སྤྱིད་གཞེགས་རྗེས་སུ་མེ་མོ་ལག་ལ་པོ་ཏུ་ལའི་ཁྲིར་བཏོན་ཅིང་། ད་ལྟ་སྐྱེ་རྒྱུ་བཏོད་ཞིང་ལྷགས་གཏོར་དང་གསུང་ཚོས་རྣམས་འཕེལ་བར་བཞུགས་པ་འདི་ལགས་སོ།། ཞེས་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་འཕྲོར་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་བྱུང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་མེད། ཀུན་མཁྱེན་སྐྱེ་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་མཚོག་ནི། ལྷགས་འབྲེལ་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་ཀྱི་གདན་སའམ་དགོ་སྤྱོད་ཀྱི་མི་སྐྱེ་གནད་ཅན་དེ་ཡིན་པས་མཚན་དངོས་སུ་སྤོས་པར་མཛད་ཀྱང་། སྤྱིར་ནི། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་པའི་རྣམ་ཐར་དུ། “ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགོ་འདུན་གྲུབ་པ་དཔལ་བཟང་པོས། ལར་ད་ལྟ་གངས་རིའི་ཁོད་འདི་ན། །རང་བལྟན་པ་འཛིན་པར་ཁས་ལེན་ཅིང་། །གཞན་བལྟན་འཛིན་དགྲ་པོའི་དྲངས་མར་འཛིན། །རྩོལ་འདི་ལ་སྤྱོད་བ་གཏོང་ནས་སྤྱོ། །ཞེས་དང་། རྗེ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པའི་རྣམ་ཐར་ལས། ར་ཡི་སྤྲུག་དོག་སྤོར་བས་སེ་འབྲས་ཀྱིས་ཁྲེང་ཏེ། མིང་སྤོས་ནས་ལ་རྒྱ་ཞེས་བཏགས་འདུག་ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར།” ཞེས་དམ་པ་བོད་མའི་གསུང་དྲངས་ཏེ་བྱུང་བ་གནད་པ་ལྟར་རོ།།

འོ་ན། རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བའི་གཉིས་ཀྱི་རིང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབས་ཏེ་མཐར། རང་ཉིད་ཀྱི་དབྱེ་
དེ་ཡང་སོག་དམག་གི་ལག་ཏུ་ཤོར་བའི་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་བ་དོན་ལ་སྲུ་ཡིན་སྐྱེས་ན། དགོས་དབང་
ཚུལ་བསྟན་བྲང་དོན་དང་དོན་དམ་དངོས་ཡོད་དེས་དོན་གང་ཡིན་མ་དེས་ཀྱང་དགོ་སྲོགས་ཀྱི་དམ་བ་གོང་མ་དུ་མའི་
གཟིགས་ཚུལ་མི་ལེགས་བ་ཞིག་ཡིན་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཡང་། རྒྱལ་དབང་ལྡ་བས། “མ་དེག་གཉིད་སངས་རྒྱལ་དཔྱོད་
རབ་རྒྱལ་བ། །རྒྱ་ཆེན་གཙུག་ལག་མཚོ་ལྷ་གཉིད་ཟབ་བར། །མཁུན་དཔྱོད་ཡངས་བའི་ས་སྐྱོད་ལྷ་སྐྱེས་ཀྱི། །རྣམ་སྐྱེལ།”
ཞེས་དང་། འདིར་ལྷ་སྐྱེས་ཀྱི་རྣམ་སྐྱེལ་ཞེས་བ་ནི། ཐོན་མདའ་སྐྱེན་གྱིང་ཕྱག་ནང་འཆི་མེད་མགོན་པོ་འཕམ་དགོས་སྐྱོད་སྐྱོ་
བཟང་དོན་ལྷན་གྱིས་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བའི་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ཞུའི་བསྐྱེལ་བཟང་ལ་འོངས་སྲུ་སྐྱེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་ག་
མོ་>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་ ༤༧ ལ། “ཉི་བའི་ཆར་ཡ་སྐྱེ་མདུན་སྐྱེ་བའི་བཅུ་བཞེ་བ་ཆེན་པོས་གསུང་ཆོས་ཤིག་གི་སྐྱབས་
སྐྱེན་བསལ་ཀུན་འཕེལ་ལགས་དང་། སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་སྐྱེས་སྲུ་མི་བཅོན་པོ་བཅས་སྐྱབས་རྒྱུད་གཅིག་པ་
ཡིན་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་སོང་བ་དོན་ལ་གནས་དེས།” ཞེས་བ་ལྷར་བསམ་དགོས་ལ། ཡང་<<གངས་ཅན་པོད་ཆེན་
པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་བ་སྡོན་མེད་དུངས་ཤེལ་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་།>>ལས།

སྤྱི་ལོ་ ༡༧༠༥ བར་ལྷ་བཟང་ཁང་བ་བོད་དུ་འབྱོར་ཏེ། སངས་རྒྱལ་བས་དགོ་བསྟན་ལ་དང་བ་མ་མཛད་པར་བསྟན་ནས་
གཡོ་སྐྱེའི་སྐྱོར་བས་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་དེ་ཉིད་སྐྱོད་ལུང་སྐྱང་ཆེ་ཏུ་མགུལ་སྐྱངས་ཏེ་བཀོད་ས། འདི་ནི་ལེགས་
ལྷན་རྗེའི་གཉེན་ལུང་དུ། མ་འོངས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་པོ་ཆངས་པའི་སྐྱེས་ཤེ། དེ་ལི་འཕྲིན་ལས་གཏུག་སྐྱོད་བསྟན་པའི་
བདག་ཤེས་སྐྱེས་པ་བརྒྱུའི་མིང་ཅན་འབྲུང་། འོན་ཀྱང་ཆོས་ཟབ་ཆེ་ན་བདུད་ཀྱང་ཟབ་ཤེས་འཕྲེལ་མ་འཕྲིག་བདུད་
ཀྱི་བར་ཆད་དང་། སེམས་ཅན་བསོད་ནམས་ཟད་པའི་དུས་འཛོམ་ཆེ་། སྐག་དོག་དབང་གིས་པན་ཚུན་མཐོ་གོན་གྱི་དུང་
གཅིག་ལ་གཅིག་དག་གྱེད་ཅིང་ཚོད་པ་ན་། བརྒྱའི་སྐྱབས་སྐྱེས་ཡིན་ཀྱང་ལི་རེ་སྐྱེས་ཤེ། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་པོ་གམ་ཁའི་ཆེན་
ལུང་འཕྲང་། བརྒྱ་བདག་གིས་བསྐྱབས་ཀྱང་སྐྱོབ་མི་འགྲུང་། ཞེས་གསུངས་པའི་ཤོག་ཏུ་བསྐྱེལ་བར་གོ། ཞེས་གསུངས་བ་ལྷར་
ཤེས་དགོས་སམ་སྐྱེལ་ཡང་དམ་བ་རྣམས་ཞལ་མི་འཆམ་པས་ཀུན་ལ་དག་སྐྱང་བསྐྱོམ་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་ཅི་ཡོད་
སྐྱེས་དུ་སེམས་སོ།།

མདོ་དོན། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་ཡ་གོང་ས་ལྷ་པའི་དགོངས་གཞི་ཕྱག་བསྟར་མཛད་པར་སྐྱབས་
བཅོན་བསྐྱེད་ཀྱང་ལམ་སྐྱོངས་མ་བྱུང་། ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཕྲེན་འབྲེལ་དང་ལྷ་བཟང་ཁང་གི་འདོད་སྡེད་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་
བས་སོག་དམག་གིས་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་མགུལ་སྐྱངས། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་པ་ཁྲིམ་ཉང་ཐུན་གྱིང་སྐྱོད་གཞིས་
ཀའི་ཆས་ཀ་རྣམས་ཉེ་སའི་གྲ་བ་རྣམས་ལ་བྱིན། གྲ་བ་བསམ་མེད་ཆོས་ཉལ་ཐོབ་བརྒྱབས་ཚུལ་ལུང་སྐྱོག་དག་
དབང་བྱམས་པས་གསུངས་པ་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བྲིས། རྒྱལ་བ་ཆངས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་བའི་ཁྲི་ལས་པབ་སྡེ་
སོག་དམག་གི་སྡོད་གནས་ལྷ་སྐྱེད་སྐྱེན་བྲངས། རྒྱ་ཡུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པར་ལམ་བར་དུ་འབྲས་སྐྱེད་པས་

སློབ་པ་ཉེ་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དགོན་གྲར་ཉམས་ཉེས་ཡོང་དོགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་སྐྱ་རྒྱུ་
སོག་དམག་གི་ལག་ཏུ་སྤྱིར་སེབས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱང་བ།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་ཐུགས་ལ། གལ་ཏེ་རང་ཉིད་དགོ་འདུན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིར་འོག་འབྲས་སྤངས་སུ་བཞུགས་
ཆེ་དགོ་འདུན་པ་མང་པོར་འཚོ་སྤོན་འབྱུང་བར་ཐེ་ཚོས་མེད་པས། རང་ཉིད་གཅིག་ཤུའི་སྐྱ་སློག་ཤོར་ཡང་སྤོན་མེད་པར་
དགོངས་ཤིང་། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྤངས་ལ་གཞིགས་ཏེ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་སེབས་པའི་ཉེ་ཞལ་བཞེས་མཛད། གནས་དུས་དེར་
གོ་མཚོན་སོགས་པའི་སོག་དམག་ ༢༠༠༠ ཙམ་ཡོད་པས་བོད་དམག་ལས་སྤོབས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། སོག་པོ་དང་ལྷན་
དུ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་སེབས་པ་ནི་ཁོང་གི་ཐུགས་བཞེད་མིན་ཡང་། གལ་ཏེ་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་ཆེ་བོད་མི་མང་པོ་སྐྱབ་བསྐྱུ་
ཀྱི་གནས་སུ་བསྐྱུ་ལ་དེས་ཡིན་པས། དཀའ་ངལ་དེ་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་སེལ་དགོས་པའི་དགོངས་བཞེས་མཛད། དེ་ལྟར་
ཚོས་སྤོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་དགོངས་ཏེ་ཐག་གཅོད་གནང་བ་རེད། ཅེས་སྐུལ། ལྷང་སྐྱ་རོལ་བའི་རྣམས།

དེ་ནས་ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་གཡུལ་བཤམས་པར་དཀའ་བཅུ་ངག་དབང་དཔལ་མགོན་དང་། དུ་སྤྱིང་ཞབས་བྱུང་སོགས་
ཀྱིས་འཐབ་འཛིང་བྱེད་པར་བཅུམས་པ་ན། དེ་དག་ལ་མི་བཟོད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་འཁྲུངས་ཏེ་ང་གི་གསོན་གང་བྱུང་
ཡང་སྤོན་མི་ཡོང་། རང་རེ་སྐྱ་རྒྱ་ཆམས་འབྱུངས་མེད་འབྲུད་ཡོང་ཞེས་འཛིགས་པ་མེད་པའི་བཀས་དབྱུགས་སྤྱང་སྟེ་
བག་ཚ་བ་མེད་པར་ཤད་ཀྱིས་སོག་དམག་ཁོང་དུ་སེབས་པ་སོགས་བདག་བས་གཞན་གཅེས་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་གསལ་
བར་མཛད་དོ། ། ཞེས་རྒྱལ་མཚོག་བདུན་པའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས། <<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོ་>>

དེབ་སྤོང་བཞེ་པ་ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས། “བྱག་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དོས་གནས་བྱས་ན། མཛད་འཕྲིན་རྒྱལ་
ཐུབ་པའི་ཆ་རྒྱུ་ཡག་པོ་ཞེ་བྱག་ཡོད་པའི་བཟོ་འབྲུ་པོ་ཡོད་ན་ཡང་། བར་ཆད་ཀྱི་དབང་གིས་རྒྱལ་མ་ཐུབ་པ་རེད་”ཅེས་དང་།
སྤྱི་ལོ་ 2005 ལོའི་བྱང་ལུག་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས།

ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས། རིགས་རྒྱུད་རྙིང་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་སྐྱ་ན་རྒྱུང་བའི་དུས་ནས་རྙིང་མའི་
ཉམས་བཞེས་གནང་། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ངོས་འཛིན་གནང་རྗེས་འབྲས་སྤངས་སུ་ཡོངས་འཛིན་དགོན་མཚོག་
ཚོས་འཕེལ་ཀྱི་བྱུང་ནས་ལམ་རིམ་སོགས་གསལ། དགོ་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་མཐའ་དག་མཁྱེན་པར་མཛད། དགོ་ལུགས་
ཀྱི་ཉམས་བཞེས་ལུགས་ཆེར་གནང་། ཡང་སྐྱ་ཆེའི་སྤང་ལ་ས་སྐྱ་དང་རྙིང་མའི་ཉམས་བཞེས་གནང་། བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་
ཉམས་བཞེས་དེ་ཙམ་ལུགས་ཆེར་གནང་མེད་ཀྱང་གཞན་རྣམས་ཀྱི་དབང་ལུང་མན་ངག་ཚང་མ་གསལ་ཏེ་གཞན་ལ་ཡང་
སྤེལ་བར་མཛད་པས་རིས་མེད་ཀྱིས་གཙུག་ཏུ་བཀུར་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དོན་ངོ་མར་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོར་ཡང་སོག་
མར་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གནང་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་ཡོད་པར་འབྲུ་ཡང་ལམ་འགྲོ་མ་བྱུང་བ་རེད། རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱུ་བཟང་རྒྱ་
མཚོས་དགོ་ལུགས་གཙང་མ་གནང་སྟེ་རིས་མེད་གནང་རྒྱ་མ་བྱུང་བ་རེད། གལ་ཏེ་ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་གཞུག་ལ་
མཐུད་ཏེ་རིས་མེད་གནང་ནས་ཉག་ཉག་སྤོན་པ་ཡིན་ན། ང་ཚོ་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་སྦྱིལ་དང་ཚོས་ལུགས་མཐུན་

སྤྱིལ་ལེགས་པ་ཡོང་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད་ཀྱང་དེ་མ་བྱུང་བ་དེད།²³⁴ ཅེས་བཀའ་སྤྱིལ་བ་ནི་འདིར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤོམ་དུ་
 འགོད་པར་འདོད། གང་ལྟར། རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་ཐིམ་ནས་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་
 རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་ལེབས་པའི་རྗེས་ལ། ལྷ་སའི་མཐེལ་དུ་སྐྱེ་སེར་དབྱེར་མེད་དང་དབུ་ཞུག་གཉིས་ཀའི་
 ཁོད་ནས་ཚོས་སྲིད་འདྲེས་མར་སྤྱད་དེ། གཞུང་སྲིད་དང་རྒྱལ་དབང་དུག་པའི་མཚན་ཕྱོགས་སོགས་ལ་ཐེ་གཏོགས་
 རྱེད་མཁུ་མང་དུ་བྱུང་། དེ་ལྟར་བུའི་གནས་སྤངས་རྟོག་འཛིན་ཅན་གྱི་འོག་ནས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་
 མཚོག་གིས་རང་ཉིད་སློམ་གཏོང་མཚན་དེ་དེ་ཞིག་ཆེས་ཡང་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྟོག་འཛིན་ཅན་དེའི་མཚུག་བསྐྱེ་ཞེ་སྐབ་
 ཀྱི་འབད་བ་དབུ་དུ་བསྐྱེན་ཏེ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ལེབས། འགའ་ཞིག་གིས་ནི་ལེབས་ལམ་དུ་ཞི་བར་གཤེགས་ཐེད། གཞན་
 དག་གིས་ནི་དེ་ལས་སྤོག་སྤེ་གསང་ནམ་སྤོང་། བཟ་ཆེན་བརྒྱུ་པས་ཀྱང་དུག་པ་བཞུགས་བཞིན་དུ་བདུན་པ་ལེབས་
 གསུངས། སྤྱི་པོ་རང་ག་བའི་སློང་འོད་དཀའ། སར་གནས་ཀྱི་སེམས་དཔའ་དག་གི་མཚན་པ་ནི་སློ་ཡུལ་ལས་འདས།
 འཛིག་ཏེན་པ་རྣམས་སུ་མཚུངས་མགོ་འཛོམ། བོད་ལ་གསང་བ་ཤིན་ཏུ་མང་། ལོ་རྒྱུས་རྣམས་མག་མོག་ཏུ་བྱུང།
 དེ་ལྟར་སྤྱི་པོ་དུ་མས་གཞུང་དཔལ་གཉིས་ཀ་མི་བདེ་བའི་ལས་ཐབས་སྤོམ་གསེང་བཅམས་ཏེ་རང་ཉིད་གཞན་
 ལས་རྒྱལ་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཞིག་མཛོན་ཡང་། བསམ་དོན་ཡུམ་རིང་དུ་མ་བཞུན་པར་འགྱུར་སྤོག་སྤོམ་གསེང་བར་མ་
 ཐད། སྤོག་ལ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུན་རུན་ཅི་རིགས་བྱུང་། གནས་སྤངས་འདི་ལ་ལུང་བསྐྱེན་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་རྣམ་ཐར་
 བཅོན་པོ་མའི་འོག་གྲངས་༡༢༡ཀྱི་རྒྱབ་དོས་སུ།

རྒྱལ་པོས་ལ་མོས་ལུང་བསྐྱེན་གྱི་ཡི་གེ་འདི་ལ་གཟེགས་ཟེར་ནས་སྤུལ་བས་ནང་ན། **འཇམ་བུའི་དར་གྱི་སྤེལ་མོ་རིང་ལ་**
བཟང་། །སྤྱི་མི་ནང་གི་མ་དབྱེ་བ་མ་བྱེད་ན། །མ་བརྒྱབ་མཐུད་པ་སྤོམ་སྤོམ་ཚང་དུ་འཆའ། །ཟེར་བ་འདུག །རྗེའི་ཞལ་ནས་
འདི་ལ་སྤོམ་གང་འདུག་གསུངས། རྒྱལ་པོས་ལུང་བསྐྱེན་འདི་བཟང་པོ་མི་འདུག །འདིས་ཚོག་གཉིས་པ་ཡང་མི་བཟང་།
གསུམ་པ་འདི་ལྷག་ཏུ་མི་བཟང་ཐེད། རྗེའི་ཞལ་ནས་དེ་ལ་སྤོམ་མི་འདྲ་འདུག་གསུངས་པ་ལ། རྒྱལ་པོས་འཇམ་བུའི་དར་
གྱིས་སྤེལ་མོ་རིང་ལ་བཟང་ཞེས་པ་ཀོ་ལུ་ལི་རྒྱལ་པོས་བཟུང་བའི་ང་རང་ཚོའི་བསྐྱེན་སྲིད་ཀྱི་ལ་རྒྱལ་འདི་དེད། སྤྱི་མི་ནང་
གི་མ་དབྱེ་བ་མ་བྱེད་ན་ཟེར་བ་འདི། མཚོ་ཁ་བ་དང་། ང་རང་ཚོའི་ནང་མི་འཆམ་པར་ང་རང་ཚོས་སྐྱེ་སྤྱེས་འདི་(ལང་
དཀར་འཛིན་པ་)ཡིན་ཐེད། མཚོ་ཁ་བ་ཚོས་ཚངས་དབྱངས་པ་ཡིན་ཟེར་བ་དེའི་རྒྱུན་གྱིས་ལ་རྒྱལ་མི་ཟེན་པའམ། ཡང་
ནང་རང་ཚང་གི་ནང་ན་ཡང་སྤོམ་དགའ་ལྡན་བསྐྱེན་འཛིན་(སྤོ་བཟང་གི་བྱ་ཆེ་བ་)འདི་སྤོམ་པ་ཅེག་འདུག་པ་དའི་ཕྱོགས་
བྱེད། ལུང་ཟ་(སུང་ལ་སྤོ་སྤོ་བཟང་གི་བྱ་ཆུང་བ་)འདི་ལོམ་པ་ལ་ཉ་ཅང་གཞག་པ་མའི་ཕྱོགས་ལ་ཆད། རྗེའི་སང་མི་
བཟང་རྣམས་ཀྱང་མན་རྩེན་གྱི་ཕྱོགས་བྱས་ནས་ནང་མི་འཆམ་པ་བྱས་པས། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་ལ་རྒྱལ་མི་ཟེན་པ་གང་ལྟར་
ཡང་། ཚོག་རྒྱུང་གསུམ་པ་མ་བརྒྱབ་མཐུད་པ་སྤོམ་སྤོམ་ཚང་དུ་འཆའ། ཟེར་བ་འདི་ང་རང་ཚང་དང་མཚོ་ཁ་བའི་རྒྱུད་པ་

²³⁴ སྤྱི་པོ་ 2005 ཟླ་བ་ 2 ནང་དབྱིད་ཚོས་སུ་སྤུལ་བའི་ལམ་རིམ་བཀའ་ཁྲིད་གསུང་འཁོར་གྱི་ track 25 ན་ཡོད།

མིན་པའི་གཞན་གཅིག་ལ་འཚོར་ཟེར་བ་ཡིན་པ་འདྲ་བསྟུངས། རྗེས་རྒྱལ་པོའི་སེམས་འཛིན་དང་། ཆོག་སྤྲོ་ལེགས་པའི་
ལྷན་གྲིས་དེ་འདྲ་ཅང་མིན་མོད། ཆོག་སྤྲོ་མ་གཉིས་མི་བཟང་ནའང་། དང་པོ་འཇམ་བུའི་དར་གྱི་སྤྲེ་མོ་འིང་ལ་བཟང་ཟེར་
བ་འདི་བཟང་གི་འདུག་སྐྱོན་མེད་མོད་གསུངས་ནས། སྤྲེ་བ་སྤོ་བཟང་ལ་ཁ་བཏགས་གཅིག་ཁྲེར་ཤོག་གསུངས། ཞེས་ལ་མོ་
ཚོས་སྤོང་གི་ལུང་བསྟན་དང་། ཡང་སྤྲེ་ལུང་བཞད་པའི་རྩོད་རྩེད་རང་རྣམ་དུ་རྒྱལ་མཚོ་གཤམ་པའི་གཞིགས་སྤང་དུ་བྱུང་
བའི་ལུང་བསྟན་དང་ལ་མོ་ཚོས་སྤོང་གི་ལུང་བསྟན་གཞན་ཞིག་གསལ་བ་ནི་དེ་ཉིད་ལས།

གང་ལྟར་ཡང་ཀུན་མཁུན་གྱི་པ་ཆེན་པོའི་གཞིགས་སྤང་དུ་རྒྱ་ཡོས་ཀྱི་ལོ་གྲུབ་ཆེན་ལས་ཀྱི་རྩོད་རྩེད་ཉེན་འབྲེལ་འབྲུགས་
ན་ལོ་བཅུ་གཅིག་ནས་བསྟན་པ་ལ་འཕོ་འབྲུགས་འོང་། ཉེན་འབྲེལ་འབྲིག་ན་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཙམ་ལྟའི་བར་དུ་བསྐྱོད་ཐུབ།
ལྷན་པར་ནག་ཅན་མཆེ་བ་ཅན་ལ་ཆགས་ཆེ་ཞེས་གསུངས་པའི་ལུང་དོན་འགྲུར་བ་མེད་པར་རྒྱ་ཡོས་(1663)ནས་ས་ཁྲི་
(1718)ལོར་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཙམ་ལྟའི་ཐོག་ཏུ་སྤྲེ་བས་བ་དང་། ཉི་ལྗོན་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་འདི་དུས་སུ་ས་ཁྲི་ཡང་ཤར་
གྲུབ་པ་བཅས་དུས་འགྲུར་ལྗོན་ཏུ་མེད་པ་དང་། རྒྱ་སྤྱུལ་ལོ་ལོ་མོའི་ལུང་བསྟན་དུ། ར་ཅིད་པ་ཅན་གྱི་ར་མ་དང་། །ཤ་གྲ་
འཇམ་ལེགས་པའི་དབུ་ལ་སྤྲེ་གཉིས། །མཉམ་སྤྲེལ་གྱི་ཐག་པ་བཅུ་གཉིས་འདོམ། །སྤྲེ་ལྟོད་པའི་དུས་ཚོད་མ་ཤེས་
ན། །རྩོ་ཨ་མོ་ལིང་གས་ཆེས་གྲིས་འོན། །ཞེས་རྒྱལ་པོ་(སྤྲེ་བཟང་)དང་མཁན་པོ་འིན་པོ་ཆེ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་²³⁵བསྤྲེལ་
བའི་བསྟན་སྤྲེད་ལོ་བཅུ་གཉིས་སུ་འཛིན་པར་མཚན་རྒྱ་ལས་མེད་པའི་ལུང་གསལ་བ་དང་། ཞེས་སྤྲེ་ལོ་ 1717 ལོའི་ལོ་

མཇུག་རྒྱན་གང་དམག་གིས་སྤྲེ་བཟང་བཀོད་ས་ཉེ་བད་དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་པོ་ཉ་ལ་ནས་གནས་དབྱུང་
གཏོང་བར་ངེས་པའི་རྒྱལ་གསལ་བར་བསྟན་པ་འདི་ཡིན།

ད་ལྟའི་བར་སྤོང་སྤོགས་དུ་མ་ཞིག་མ་འཇགས་པར་ཡོད་པ་ནི། སྤྲེ་སྤིད་གིས་གདན་ས་གསུམ་སོགས་ལ་གྲོས་
འདི་སྤོང་བསྟན་མ་གནང་བར་སྤྲེ་དབང་བཅོན་སྤོང་གིས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཡུལ་ས་ལྔ་པའི་ཡང་
སྤྱུལ་དུ་ངོས་འཛིན་གནང་བ་དང་། སྤྲེ་སྤིད་ཆེན་པོ་རྟེན་ཞེན་ཆེ་བས་ཚོས་བརྒྱུད་གཞན་ལ་སྤང་ཞིང་རྟེན་མར་བསྤྲུང་
འདུན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞེས་དང་། ཡང་། ཡུལ་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྤྱུལ་དུ་དངོས་བཏགས་ལ་མ་སྤོས་པར་དང་པོ་རྒྱལ་

²³⁵ འདི་བད་དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་ལ། སྤྲེ་ལུང་བས་ཁོང་ལ་མཁན་པོ་འིན་པོ་ཆེ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ཁོང་གིས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་
བད་དཀར་འཛིན་པའི་བྱང་ནས་བསྟན་རྩོགས་བསྟན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་གསུངས། དེ་ལ་སྤྲེ་ལུང་པའི་རང་རྣམ་ལས། “མངའ་ངེས་གྲུ་ཚང་གི་དབྱ་
མཚན་དག་དབང་སྤོང་བཟང་སོགས་མི་དུག་གཞིམས་རྒྱུད་ཉི་ལོད་འཁྲེལ་བར་ཅེ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོས་མཁན་པོ། དགའ་ལྷན་ཁྲི་འིན་པོ་ཆེ་དགོ་འདུན་
ལུན་ཚོགས་གྲིས་ལས་སྤོང་། ལྷ་ག་ལྷ་མས་གསང་སྤོང་། རྫོང་གོས་བཟོད་པས་ཁ་སྤོངས། རབ་འབྲུམས་པ་སྤུབ་བསྟན་གྱིས་དུས་གོ་བ་བཞིས་ཉེ་
དུས་ཚོད་ཉི་མའི་བཞི་ཆུམ་པ། གྲིབ་མ་སྤྲེས་བྱ་གཅིག་དང་རྟེན་པ་གསུམ་དུ་སྤྲེ་བ་པའི་དུས་སུ་བསྟན་རྩོགས་སུ་མིང་བཏགས། འོན་ཀྱང་སྤོང་མ་
ནི་སྤྲེ་བའི་ཐེབས་མེད་དེ་དེའི་རྒྱ་མཚོན་ནི། བབས་ནས་དེ་དུས་སུ་བསྟན་པར་རྩོགས་འདོད་མེད་པ་དང་། ... འོན་དུ་རྩི་ལྟར་ཡང་འདྲ་བར་གི་
སེམས་ལ་ལྷ་ག་ལྷ་མ་སྤྲེ་སྤིད་ཆེན་པོ་བཀོད་བའི་གོས་སུ་ཐེ་ཡོད་འགྲོ་སྤྲེ་མ་བ་དང་། རབ་འབྲུམས་པ་སྤུབ་བསྟན་ལ་ཡང་རྒྱལ་པོའི་མོན་དམག་གི་
དུས་སུ་འདོད་པ་གཅིག་པའི་གོས་སུ་ཐེ་བས་ན། མཛོན་པ་མཚོད་ལས། དམག་ལ་སོགས་པ་དོན་གཅིག་ལྟེད། །ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་ལོ་བཞིན་ལྟོད། །
ཞེས་གསུངས་པས་སྤོང་བ་ཉམས་ཡོད་འགྲོ་སྤྲེ་མ་བ་སྤང་ངེར་ཡོད་པས་དེས་ན་སྤོང་བ་ག་ལ་སྤྲེ་”ཞེས་གསུངས།

བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང། གཉིས་པ་བད་དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ། གསུམ་པ་རྒྱལ་བ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་
མཚོ་སྟེ་རྒྱལ་དབང་དུག་པ་གསུམ་བྱུང་ཞེས་པ་སོགས་རེད། འདི་དག་ནི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྐབས་དེའི་དངོས་
བྱུང་། སྲིད་དོན་གྱི་དོ་བོ། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས། འཕྲོག་ཚོད་ཀྱི་རྣམ་པ་སོགས་ལ་བལྟས་པའི་སྤང་ཚུལ་གཞན་
ཞིག་ཡིན་ཅན་དེ་ལ་སྐྱབ་ཀ་བྱེད་པའི་སློབས་པ་མ་རྟེན་ཡང་། མོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་གཞན་མང་པོ་དང་མོད་གཞུང་
དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ཉིད་ཀྱི་བཞེངས་སློབས་སམ་གཟེགས་ཚུལ་དོ་མ་ནི། རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་
མཚོག་རྒྱལ་དབང་དུག་པ་འཇུག་མེད་དང་། རྒྱལ་བ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་རྒྱལ་དབང་བདུན་པ་སྟེ། བད་
དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་དེ་ཉིད་དེས་པ་དོན་ལ་རི་ལྟར་ཡིན་ཡང་བཏང་སྟོམས་སུ་གནང་བ་དེ་ཤེས་གཤམ་ཆེ་
ལ། ལྷན་པར་དུ། དམ་པ་གང་ཞིག་གི་སློབ་བརྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་སྐྱེས་བུ་དུ་མས། བད་དཀར་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་
མཚོ་ཉིད་མཚོག་དུ་བཅེས་པའི་གསུང་སློབ་མང་ཅོམ་སྤང་ཡང་། མོད་དུ་བྱངས་པ་ལྟར་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་
པོ་འདི་པ་ཚང་གིས་ནི་དེ་ལས་བརྒྱུ་སྟེ་ཡོངས་གྲགས་སུ་བཀའ་སླུལ་བ་རྣམས་རང་དགར་འདོད་མི་དུང་བ་ནི་དེ་
བས་ཀྱང་ཤེས་གཤམ་ཆེ། གང་ལྟར། དམ་པ་མོང་མ་གཞན་གྱི་གསུང་བསྐྱེད་ཤིང་བྱངས་ན། འདས་དོན་ལས་མོ་ཆེ་
དོ་ཆ་འཕྲོད་ལུལ་ཤིན་དུ་ཆེ་བར་སྤང་ཡང་། ཅི་མི་སྟམ་པར་ཞེན་པའི་ཐག་ཁྲ་སེ་རལ་དུ་གྱོན་ཞིང་སྟེར་གཏོགས་ཀྱི་
འདུ་ཤེས་གཞུང་རིས་སུ་པལ་པ་རྣམས་དང་། དམོད་པའི་དབང་ཅུ་གཏོམ་ཞིང་མཚོང་བའི་མིག་དཀྱུས་རྩུང་བའི་ཕྱི་
རབས་པ་དག་ལ་སློ་འགྲུག་དང་གོ་བསྟོན་སུ་ཞིག་གིས་ལུས་སམ་སྟམ་སྟེ། དེ་ལྟར་དུ་བྱེད་པའི་ལྷན་ཡང་སྟེར་དུ་
བབས་མེད་པས་གོང་དུ་བྲིས་པ་ལས་སློབ་པའི་བཤད་པ་གཞན་ཅི་ཡང་བདག་གིར་ལེན་པར་མི་འདོད་པ་ནི་ཚན་པ་
འདིའི་མཚུག་བསྟུའི་གཏམ་མོ།།

རྒྱལ་མཚོག་བདུན་པ་སོགས་ཀྱི་ དགོངས་གཞི།

ད་ནི་རྒྱལ་དབང་བདུན་པ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ནས་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་བར་གྱི་གནས་
ཚུལ་ཚུང་བཟང་བཞེད་པ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་འབྲས་སྤངས་ཚོས་སྤར་དུ། “དེའི་(ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་)རྗེས་ལ།
རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་རེད། འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་ནས་མར་སྐྱ་ཆེ་རེད་པོ་བཞུགས་མེད། ཕྱིས་སུ་སྐྱ་སྟེང་བཅུ་
གསུམ་པ་མཚན་འཕྲིན་རྒྱལ་ཤོས་ཤིག་བྱུང་བ་རེད”ཅེས་བཀའ་སླུལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་བད་དཀར་འཛིན་པའི་རྒྱལ་
མཚོག་རྒྱལ་བའི་སྐྱ་གཤམ་དུ་དོས་བཞེས་མི་མཚན་པར་མཛོད། <<མོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ལས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས།

རྒྱལ་དབང་དུག་པའི་སྐབས་སུ། སྐྱེ་མེད་དང་པོ་ནས་བྱུང་བའི་དགོངས་གཞི་དེ་ལམ་དུ་ཕྱིན་མེད། རྒྱལ་དབང་བདུན་པ་
ཆེན་པོའི་སྐུ་དུས་སུ། དགོངས་གཞི་གཞན་ཞིག་འཁུངས་པའི་སྐབས་ཡོད་ཚེད་དུ་སྤང་ཡང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་མེད་དུ་གོངས་
གཞི་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་མེད་པ་འདྲ། སྐྱེ་མེད་བརྒྱུད་པ་དགུང་ལོ་གཞོན་དུས་གཤེགས། དགུ་པ་ནི་དགུང་ལོ་བཅུ་ཅམ་ལ་
ཕེབས་སྐབས་ལྷ་རྒྱུ་ལས་འདས། དགུ་པ་དེ་ཉིད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན། གལ་སྲིད་བུ་ཚུང་དེ་སྐུ་འཚོ་ཞིང་
གཞེས་ཡོད་ན་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལེགས་བཅོས་གནང་ཡོད་དེས་སྟེ། ཁོང་ནི་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་མེད་གཉིས་པ་ལྟར་
དག་སྤང་མང་དུ་ཡོང་བའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཞེས་དང་། བཅུ་པ་ནས་བཅུ་གཉིས་པའི་བར་དུ་ཡང་དགུང་ན་
གཞོན་པའི་དུས་སུ་སྐུ་ལྷ་རྒྱུ་རྒྱ་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་གསུངས། བརྒྱུད་པར་མཚོན་ན། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ལྷ་ནས་
རིས་མེད་ཚོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་།

འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོས་སྐུ་ཆེད་སྟོང་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚོན་ཀྱི་བྲག་བཞེས་གཙོ་བོ་དང་སྐུ་ཆེད་སྟོང་ལ་
ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་བྲག་བཞེས་གཙོ་བོར་གནང་སྟེ། ཅེད་གཞིམ་ཚུང་ཉི་འོད་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་འདྲ་སྐུ་
ཞིག་ཀྱང་བཞེངས། གསང་བ་རྒྱ་ཅན་ཀྱི་དཀའ་གནད་ལས་འཕྲོས་པའི་དོགས་གཙོད་བཀའ་འདྲི་སོགས་ཁྱི་ཆེན་བཟླ་
པ་རབ་རྒྱས་ལ་གནང་བ་སོགས་ཁྱི་ཆེན་དེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ན་གསལ། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ་བར་གཞིགས་ན། སྐྱེ་མེད་
བརྒྱུད་པས་རིས་མེད་གནང་སྟེ་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་གཞིའི་ཆ་གཅིག་བྲག་བཟླར་གནང་བར་མངོན།

སྐྱེ་མེད་དུ་མ་སྐུ་ཆེ་མཐའ་མ་འཁྲོངས་པའི་རྒྱ་མཚོན་འདྲ་མིན་བཤད་པ་མང་ཡང་། དེ་ནི་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་
ཆེན་པོ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ནས་རྒྱལ་མཚོག་ཆངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཚོའི་དུས་སུ་ཚོས་བརྒྱུད་ཚོད་རྣམས་
སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བོད་ལ་དཀའ་ངལ་སྤོང་ཚོགས་བྱུང་བའི་སྐབས་ཀྱིས་ཡིན་ནམ་སྟེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་
མཚོག་ནས། “རྟེན་འབྲེལ་ཉེས་པའི་ལག་རྗེས་ལ། རྒྱལ་པ་སྐྱེ་མེད་རིམ་བྱོན་སྐུ་ཆེད་མཐའ་མ་འཁྲོངས་”ཞེས་སོགས་
གསུངས། རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོས་ནི། དགེ་ལུགས་ཁེ་གཙང་གནང་སྟེ་ཚོས་སྤོངས་ཀྱི་མཚན་པ་གཙོ་
བོར་བསྐྱུངས་པ་ལས་སྲིད་ལུགས་ལ་ཐེ་རྩུས་དེ་ཅམ་མ་གནང་བ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ཡིན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་
སྤྱི་ལོ་ 1994 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 14 ཉིན་གཟུག་ལག་ཁང་དུ།

རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ནི་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་སྤྲོ་མ་མཐོང་ཚོས་རང་ལ་བྱུང་འདུག་གི་གོ་འཕང་བརྟེན་
པ་རེད་ཅེས་ཉ་ལམ་བརྗོད་ཚོགས་པ་ཡིན་ནའང་། སྲིད་སྤོངས་ནས་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་བཅུགས་པའི་དགའ་ལྷན་པོ་
བྱང་གི་ཁྱི་འདྲི་སྟེང་ལ་བཞུགས་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆང་མེད་པ་ཞིག་དོས་ཀྱིས་དོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།
རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོས་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་སྟོན་ཆ་མཐའ་ཅད་ཀྱི་མཚན་སྟོང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐག་ཐག་ཅིག་
གནང་ཡོད་ན། དང་སང་རྒྱ་མིས་བོད་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་ཞེས་ལག་པ་ཕྱིས་ས་ལྷ་བྱུང་རྒྱལ་དབང་རིམ་བྱོན་དང་འབྲེལ་བ་
ཡོད་ཅེས་ཐེར་བ་འདི་ཡོད་དོན་མེད། ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་འཆར་གཞི་བཞེད་པའི་ལམ་སྟོན་ཐོག་འཕྲོ་མ་སྐབས་པས་
རྒྱུན་བྱས་ཉེ་བོད་གཞུང་གི་རྒྱས་པ་ཉམས་དམས་སུ་ཕྱིན། དེའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ནང་ཁུལ་དབང་ཡོད་ཤོད་དེས་ཀྱི་རྣམས་
ཡོང་སྐབས་བོད་པས་མཚོད་ཡོན་སྤྱོད་བདག་གི་ལ་རྒྱུའི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་མན་རྩུའི་གོང་མ་རྒྱལ་རྟེན་དུ་བཅུལ། རྒྱ་

མིའི་ངོས་ནས་དེ་དག་དཔོན་འབངས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོར་བེད་སྲོད་ལོག་པར་བྱས་ཏེ་འཁྲིག་བཤའ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
ཡགོང་ས་ལྷ་ལ་ཆེན་པོས་ལམ་སྟོན་གནང་བ་དེའི་ཐོག་འགྲོ་བྱུང་ལ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ན་པལ་ཆེར་གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་
དེ་ཚོ་ཡོང་གི་མ་དེད་བསམ་གྱིན་འདུག། དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་མཚོང་ཚུལ་ཡིན། ཞེས་དང་། <<མཚན་ཅན་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་ངོས་
མཚོ།>>ལས་མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “དེ་ནས་རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོ་དགེ་ལུགས་པ་གཙུག་ལག་ནང་བ་དེད།
སྐྱ་གཟུགས་གཙུག་ལོང་པོ་གྲ་མ་འགྲིག་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་བསྟན་པ་དེ་འདྲ་བྱུང་བ་དེད། ...
རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་གོང་མ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པོའི་སྐྱབས་ཞེ་དག་གྲ་འགྲིག་པོ་དང་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དེ་འདྲུས་པོར་ཆེན་པོར་བྱིན་
པ་དང་། རྒྱལ་དབང་རང་ཡང་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཡིན་ཏུད། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པོའི་བཞུགས་ཁྲིའི་སྐྱང་ལ་བཞུགས་མཁན་དེས་མི་གོ་
ཆ་ཆང་ཞིག་ཚོད་མི་འདུག་བསམ་པ་ཞིག་བྱན་ཡོང་གིན་འདུག”ཅེས་གསུངས། བཀའ་སློབ་འདི་ལྟ་བུ་ལན་གཅིག་ཅུ་
མ་ཡིན་པར་ཐེངས་དྲུ་མར་གནང་།

ཡགོང་ས་བཟུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ལ་འདིར་བཤའ་བའི་དགོངས་གཞི་དེ་ཡོད་མེད་ཤེས་
དགའ་ཡང་། འདིར་འདྲེན་འདོད་པའི་དག་སྐྱང་ལུང་བསྟན་ཞིག་མཚལ་བ་ནི་བཟུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར་ལས།
རྒྱལ་དབང་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོར་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་དངོས་སུ་ཞལ་གཟེགས་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་སྦྱུལ་
བ་ལས། འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་ཚོས་ཀྱི་མཚོག་མེད་ལེ་ལྷགས་ཀྱི་སྦྱུལ་པ་ཡིན་མེད་གསུངས་སྟབས་དེའི་སྦྱུང་བ་ལྟར་
པོད་ཀྱི་བསྟན་པ་བདེ་བར་འབྱུང་ དེ་ནས་དམ་སྤྱི་ཅན་གྱིས་དཔྱད་མེད་ལྟར་ ལྷག་རྒྱ་དངོས་བྱུང་མ་བསྟེན་ན་ ཁྱེད་ཉིད་ཆོ་
འཕོས་ཁྱེད་ཆབ་ནི་ རྒྱང་ལུང་ནགས་ལ་ཐུབ་པའི་མིང་ཅན་(རྒྱལ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་)འབྱུང་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་
སྟེ་ རྒྱལ་སྤྱི་ཚོས་སྤྱི་དགཉིས་སུ་འདྲིན་ ཞེས་པ་འདི་དེད།

རྒྱལ་མཚོག་བཟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞིའི་ཐད་ལ། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། “སྐྱེ་མའུ་རྒྱ་གོང་མར་
ཆ་བཞག་ནའང་། རང་ལྟར་དུ་ལུང་བ་ཉམས་བཞེས་གཙོ་བོར་གནང་ལ། གཏེར་སྟོན་གྱི་མཚན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད།” ཅེས་ངོས་
མེད་གནང་ཚུལ་ཚོས་བརྒྱུད་སྐྱོད་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་སྤྱིང་གསུངས་ཤིང་། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>ལས། “རྒྱལ་མཚོག་
བཟུ་གསུམ་པའི་སྐྱབས་སུ། དགོངས་གཞི་ཞིག་ཡོད། ཁོང་གྲུ་དན་ལས་མ་འདས་སྟོན་གྱི་ལོ་ལོ་གོང་། དགོངས་གཞི་དེ་མ་
བྱུང་པས། དགོངས་པ་གྲུ་དན་ལས་འདས་ཏེ་རྒྱལ་མཚོག་བཟུ་བཞི་ལ་ཆེན་པོ་འཕྲེད་བཞི་ལ་བྱུང་ཚུང་ངོས་རང་ཁྲོད་གི་
ཆབ་ཏུ་ཀྱེད་པའི་དགོངས་བཞེས་མཚན་པ་དེད”ཅེས་བཞུགས་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་གནང་། ལེགས་འགྲུབ་མ་བྱུང་
བའི་དགོངས་གཞི་ནི། “ཚུ་སྟེལ་ཞལ་གདམས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ནང་། རྒྱལ་ཐབས་སྤྱོད་ལུགས་གང་འདྲ་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་
མེད་དང་། སྤྱིར་བཏང་གི་དགོངས་པ་གང་འདྲ་བཞེས་པ། འབད་བཙོན་གང་འདྲ་གནང་བ། མཐའ་མར་དགོངས་གཞི་མ་བྱུབ་
པའི་ཐོག་ནས་ཐུགས་པམ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་གསལ་པོ་དེད། མོ་མོས་རང་ས་རང་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པ་དང་། མོ་མོའི་

མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ། རྒྱལ་ཁབ་འདི་བརྟན་པོ་གནས་ཐབས་ལ་འབད་བཅོམ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་གནང་ཡོད་²³⁶ཅེས་
བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར་བོད་ལྗོངས་དེང་རབས་ཀྱི་ལུགས་སམ་འཛམ་སྐྱིད་སྤྱི་སྲོལ་དང་མཐུན་པར་བསྐྱར་ཉེ་རང་ས་རང་
སྤུང་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་གཞི་དེ་རི་བཞིན་ལམ་དུ་མ་སྤོངས་པས་མཐར་སྐྱ་སྤང་བཅུ་བཞི་པ་ལེབས་
ཉེ་འཛམ་སྐྱིད་ཁྱོན་ལ་དངོས་སུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ནས་བོད་བརྟན་སྤིད་མི་རིགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་
བདག་སྤོང་གནང་རྒྱུ་དགོངས་བཞེས་མཛད་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་<<མཛད་ནུས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཚོ།>>ལས།
དེ་ནས་དུས་ཚོད་ཉ་ཅང་སྤུག་པོ་དེ་ཚོ་ཕྱིན་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ་མདུན་སྐྱོད་པའི་སྐབས་ཡང་བསྐྱར་གཞི་ནས་ལེའུ་
གསར་བ་ཞིག་ཚུགས་ཉེ་དགོངས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཞེས་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་བྱུང་འདུག །ཡང་དེའི་ཅིས་ཀྱང་འཇུགས་པ་
རེད། ཁམས་ལ་མདོ་སྤྱི་ར་མོད་སྐབས་ཇུས་ཉེས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། དེ་སྐབས་ར་མོད་ལ་བཀའ་ཉེས་ཤིག་ཀྱང་གནང་
ཡོད། སྐྱོད་པ་མཐུགས་མམ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་ལོར་བྱ་སྤིང་ཁར་གཏོར་རྒྱག་ཅིག་ཀྱང་བསྐྱོན། གཏོར་རྒྱག་དེ་བསྐྱོན་
པའི་ཡས་མས་སུ། རྫོང་བྱུང་བཞེས་ཉེས་ཆེན་པོ་བཞེས་སོང་ཞེས་དཔོན་པོས་གསུངས་བྱུང་། ... དེ་རྗེས་བར་ཆད་ཀྱི་
དབང་དུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནའང་འདྲ། གང་ལྟར་ཇུས་ཉེས་ནས་རྫོང་བྱུང་དུ་སྐྱོ་ཆེ་བསྐྱུངས་པ་མིན་ནམ་བསམ་པ་སྟེ། འཕེན་པ་
ལྷུང་དུ་བཏང་གནང་བ་ཞིག་ལམ་ཆེར་མིན་ནམ་འབྲིན་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སླུལ།

རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་ དགོངས་གཞི།

ལ་གོང་ས་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ཅི་ཡིན་མ་བཤད་གོང་། ཐོག་མར་སྟོན་གྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་
རེ་ལྷུང་དང་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་པར་ཉེ་བཤད་པར་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་མཐོང་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1954
ཟླ་བ་ 5 ནང་། གངས་རིའི་ཁོང་གི་སྐབས་པའི་རྒྱལ་མཚོན་འཛིན་པ་མཐའ་དག་གི་དབུས་ན་གཟེ་བྱིན་གྱི་དཔལ་མངོན་
པར་མཐོ་བ་བྱུང་བའི་སྤྱི་ལོ་བྱ་ཆེན་པོ་ཉེ་རྫོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་གང་དེ་གཡོ་བ་མེད་པའི་གཉིད་ཀྱི་འོད་
གསལ་ཆེན་པོའི་སྐོར་དུ་འབྱམས་སུ་སྐྱས་པའི་སྐབས་ཤིག་ན། རྒྱགས་ཀྱི་སྤྱང་བར་སུ་ཡིན་པེས་ཆ་འདྲོངས་དཀའ་བ་
ཞིག་གིས། ད་ནི་དབུས་འགྲུར་ལྟ་ལྟོན་ཞིང་དུ་འཕྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་པའི་འགྲུང་གནས་ཉིད་ཀྱིས་ཐབ་ཚོས་ཀྱི་གདམས་པ་
སྟོལ་བཞིན་པས་པེས་པར་དུ་ལེབས་དགོས་ཞེས་བརྟུན་པར། དེ་མ་ཉིད་དུ་ཀུན་སྤངས་བྱ་བལ་ཆེན་པོ་ཉིད་འཁོར་
དང་བཅས་ཉེ་སྤྱོད་ཚུགས་སུ་ཞབས་བཏེགས། དེའི་ཚུལ་ལ་<<ཉེ་རྫོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་རོ་མཚར་
རིན་ཆེན་དོ་ལལ།>>ལས།

²³⁶ 1996 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 8 ཉིན་བཀའ་སླུལ་བ་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུང་དོར་བཀའ་སྐྱོབ་དེབ་དང་པོ་ལས་བྲངས།

དེ་ནས་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་བྱ་གཅིག་པ་ལྟར་གསེགས་པའི་སྤྱི་ཚེའི་ལུགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་གཅིག་ཏུ་
དགོངས་ཏེ། རྒྱལ་བའི་བཅས་མཚམས་སྤྱོད་ལས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཡང་མི་འདའ་ཞིང་། བཤད་སྐབ་གཉིས་ཀྱི་སློབ་ནས་
བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གྱུ་བཞི་ལམ་ཀྱིས་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་བའི་རིང་ལུགས་པ་ཆེན་པོ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་མཚོ་གྱུ་བའི་
དབང་པོ་སྐྱེས་པའི་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་སྐུལ་བ་ལ་མངོན་དུ་
སྤྱོད་པའི་ཚུལ་གསལ་བ་ན། དད་གུས་ཀྱི་འོ་མཚོ་གྲོན་དུ་འཕྱུར་ནས་འཁོར་སློབ་རྣམས་ལ། ད་རེ་ཆོ་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་
སློབ་པའི་བྱུང་དུ་དབང་ལྷ་བར་འགྲོ་དགོས་པས་གྲུབས་ཀྱིས་ཤིག་གསུངས། ... ད་ལྟ་བསྟན་པ་ལག་མཐོལ་ཅམ་ཞིག་
གནས་པ་འདི་ཡགོང་ས་རྒྱལ་མཚོ་གྲོན་ལོང་བཞིན་ལོང་བའི་ལྷགས་རྗེས་རེད། ཅེས་དང་། རྣམ་འབྲོར་པ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་
བཅོན་པའི་དུ་མེབས་ཏེ་འབྲུག་ཡུལ་ནས་སྤྱོད་ཆ་མིང་འབྲོར་སྐབས། “ཤག་སློབ་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་ཞལ་སྤྱོད་ནས་ཉི་མ་
རྒྱལ་མཚོན་པ་ཡང་ཁལ་ཉོར་ནས་ཆེད་གཉེར་གྱིས་དེར་ཕྱོན་ཏེ། འདི་ནས་མཛད་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཚོད་བར་ཁ་ཉལ་ཉལ་
སེར་ཆེབས་བསྐྱར་ཡོང་བ་དང་། དེར་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤད་ཁྲིད་ཅིག་ཀྱང་ལྷགས་རྗེས་འདྲིན་འཚལ་ལྷུས་པར། རྩེ་ཉོར་
སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་ཀྱུ་སྤྱང་ལས། ང་འདི་ནས་ཐོག་མར་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་གྱི་གདན་སར་འགྲོ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཁལ་ཉོར་
དུ་ཡོང་ཆོག་ཅེས་བཀའ་སྐུལ་”ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་རྒྱལ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དག་པའི་སྤྱང་འོར་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་
པ་ཆེན་པོ་གང་ཉིད་དཔལ་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་གྱི་རྣམ་སྐུལ་འཕྲུལ་མེད་དུ་ཤར་བའི་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1961
ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 15 ཉིན་ 17 བར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གནང་སྐབས། ལྷུས་པའི་དབང་སྐུལ་ཆེན་
པོ་ཉེ་ཉོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དངོས་དང་། རྒྱལ་མཚོ་ལྷ་བྱུང་འདྲིན་པའི་རིན་པོ་ཆེས་གྱུ་
ཏུ་རིན་པོ་ཆེ་དངོས་སུ་མཛལ་བའི་ཚུལ་རྣམས་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་ཚེའི་འོལ་མཚོ་དེབ་སྤྱོད་པར་གསལ།

གཞན་ཡང་། ལུབ་སྤྱོད་པ་དག་གི་སློབ་པོ་ལ། རྒྱལ་བའི་“ལྷ་རྒྱལ་”(God-King)ཞེས་ཤེས་ཆོར་རང་ག་བ་
དང་བྲལ་ཞིང་། མི་རང་བཞིན་པའི་ཚུལ་ལས་འདས་པའི་སྤྱང་བརྟན་ཞིག་ཨ་འཕམས་སུ་ཡོད་ཅིང་། ཡགོང་ས་མཚོག་ཉི་
དེ་ལས་སྤྱོད་པའི་ལྷ་ལྷན་པར་མ་སུ་དང་མཛལ་ཡང་། གསེགས་ཚུལ་ལ་མཐོ་དམའ་དང་འདྲ་ཆགས་མེད་ཅིང་སྐམ་
ཚུགས་བྲལ་བ། གཞན་དང་འདྲིས་སྤྱོད་ལྷན་པའི་ཉམས་རང་ཆས་སུ་མངོན་པ། ལྷ་ལྷན་པའི་ཅེད་མཚར་ལ་དཔྱེས་
ཤིང་མཛལ་བ་ཅམ་གྱིས་ཡིད་ལ་བདེ་བ་སྐྱེན་པ། སློབ་པོར་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་ལྷ་ལྷན་པའི་དུ་བསྟན་པ། ལྷགས་ལ་བཀག་རྒྱ་
མེད་ཅིང་མི་རང་བཞིན་པ་ལྟར་ཤེས་ཆོར་ཉ་ཅང་སྤྱོད་པ་སོགས་སུ་མཛལ་བས། ཁོ་བོ་ཅག་ཉ་ལས་ཤིང་ཡིད་དབང་
མེད་དུ་སྤྱོད་པས་བཀའ་འདྲི་སྤྱོད་ཚུགས་ལྷ་འདྲིན་གྱི་སེམས་ཆོར་འགོག་མེད་དུ་སྤྱོད། དེར་བརྟེན། <<ཡགོང་ས་རྒྱ་
སྤྱོད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ། >>ཞེས་པའི་ཚོམ་པ་པོ་ Michael Harris Goodman ཀྱིས། མགོན་པོ་
མཚོག་“ལྷ་རྒྱལ་”ཞེས་པ་ཡིན་མེད་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་ལྷ་སྐབས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས། “རྒྱལ་བ་ལ་རིགས་

མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད། རྩོམ་གྱི་རྩོམ་འཕྲུལ་གནས་བབ་ནི་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་²³⁷ཉེ་འདྲིག་ཉེན་འདྲིར་
སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་རྩིས་འཕྲུལ་གནས་གཏོང་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་པས། [ལྷ་ཞེས་པ་]དེ་ནི་བདེན་པ་ལྟར་ཅེས་
གསུངས། སྤྱོད་ཡང་ཚོམ་པ་ལོས། རྒྱལ་པོ་མ་ལོང་དམ་ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། བཞད་མོ་དང་བཅས་ཉེ། “བོད་ཀྱི་
རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་དུས་རབས་དུ་མའི་གོང་ནས་ཆད་ཀྱང་། ལེགས་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་རྩིས་རྒྱ་རྒྱ་ཞེས་པ་སྤྲོམ་རྒྱལ་ཞེས་པའི་
ཐད་ནས་བཞད་ན། རྩོམ་རང་ཚོས་དད་ཅན་གྱི་སྤྱོད་རྩིས་ཤིག་གི་མགོ་ཁྲིད་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དེ་ཡང་བདེན་པ་ལྟར་ཅེས་
གསུངས་ཤིང་། “རྩོམ་གྱིས་རང་ཉིད་སངས་རྒྱལ་བཙུན་ལྷན་འདས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་དེ་བས་
ཀྱང་གལ་ཆེ་བར་ཅི་གིན་ཡོད་”ཅེས་ཀྱང་བསྟན་ཉེ་བཀའ་སྤྲུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1988 ལོར་དབྱིན་ལན་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་ཉེ་མཛད་འཛིན་སྤྱོད་པའི་སྐབས་སུ། གསལ་འགོད་པ་
ཞིག་གིས། མགོན་པོ་མཚོག་ཁོ་བོ་ཅག་གིས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་ལྷ་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར།

ནང་པས་འདྲིག་ཉེན་བཞེད་པ་ལོའི་རྣམ་གཞག་ཁས་མི་ལེན། སྤྱོད་པ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཐོག་མར་ཐ་མལ་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
ནས་སེམས་སྤྲོད་གི་རྗེ་མ་སྤྱོད་ཉེ་མཐར་སངས་རྒྱལ་བ་ཞིག་ཡིན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་གོ་འཕང་
དེ་ལྟ་བུ་མཛོད་དུ་བྱེད་པའི་ཐབས་སྤྲོད་བཞིན་ཡོད། གང་ལྟར། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་རྣམས་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་དང་
དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྣམས་གསལ་པོ་འདུག། རྩོམ་རང་ནི། མི་ལམ་དང་མྱོང་སྤྱོད་ཀྱང་བར་ཅན་དག་
གཞིང་བྱས་ན། ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་དང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་དུ་མ་ཞིག་གི་བྱིན་རྒྱབས་སམ། དེ་དག་ལ་འབྲེལ་བ་ཀྱང་བར་

²³⁷ མགོན་པོ་མཚོག་ནས། སྤྱོད་རྩིས་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་པའི་སྤྱོད་པ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་དངོས་ལུགས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་ཡང་ཡང་
བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལ། བཀའ་གདམས་ལྷ་ཚོས་ཀྱི་ལེའུ་གཉིས་པ་ལས་འགོ་སྤྱོད་པས། “རྗེ་གཞུང་ཐོས་པ་དང་ཡོན་ཏན་གྱིས་ང་རྒྱལ་མེད། དད་གུས་
ཀྱི་གཞི་ཆེ། ལྷ་མ་དང་ཕྱོགས་པོ་ལ་ལྷ་མ་དང་ཕྱོགས་པོར་འདྲིན། མི་ཚོས་དང་ལྷ་ཚོས་གཉིས་ཀ་ལ་མཁས་པས། མགོན་པོ་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་ལ་
དུལ་གྱི་མཚུལ་ཞིག་ལ་དུང་རྒྱུད་དཀར་པོའི་རྒྱན་བཞེད་ལ་ལུགས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་རྩིས་ལ་གཞིགས་ལ། སྤྲོད་རྗེ་ཞིག་ཀྱང་
སྤྲོམ་ས། བདག་ལའང་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་པའི་སྤྱོད་པ་ཡིན་སྟེ་མ་ལོང་པའི་མོས་པ་མཛོད་ལ་ཉོན་ཅིག་”ཅེས་རྒྱལ་བ་འགོ་རང་
ཉིད་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་པ་དང་། རྒྱལ་དབང་དུག་པའི་གསང་རྣམ་དུ། “འཕགས་པ་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་
གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་པའི་སྤྱོད་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྤྱོད་རྩིས་ལ་གསོལ་བ་ཐོབ་དང་དེ་ག་རང་དགོ་ཞེས་གསུངས་”ཞེས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་པས་ཀྱང་
རང་ཉིད་སྤྱོད་རྩིས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་པའི་སྤྱོད་པ་ཡིན་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་དུ། “ད་
ནི་རུས་འཚམས་ཉིད་ན་མདོ་གསུམ་གྱི་ཕུག་ཅིག་ན་ངས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་པའི་བཟང་པོ་བཟང་པོ་འགའ་ཞིག་འོང། ཞེས་པས་རྗེ་ལྷ་ཉིད་ལུང་
བསྟན་ཅིང་”ཞེས་སོགས་ལྟར་དང་། སྤྱོད་ལུང་བཞད་རྗེས་ཀྱི་རང་རྣམ་ལས། “རང་ཉིད་ལ་རྗེ་དུང་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱོད་པའི་ལྷ་ཉིད་ཀྱི་རེ་བ་ཅི་ལ་ཡོད་
ཀྱང་། དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྲོལ་པས་དམ་པ་ཉིད་ཡིན་པ་ལྟར་གྱི་བག་ཆགས་ཡོད་པའི་རྣམ་འགྲུར་སྤྱོད་རྩིས་ཀྱང་བར་འདུག་ལ།”
ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ལ་བསམས་ན་སྤྱོད་རྩིས་ཀྱི་ལོ་ལ་ལེས་ཤིག་སྤྱོད་པ་སྤྲོད་པ་ལྟར་ལ། ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་དུ་སྤྱོད་པ་དངོས་ཞེས་འབྲུང་བ་དག་ལ་
ཡང་སྤྱོད་རྩིས་དང་འཚམ་པར་འདི་ལྟ་བུའི་སྤྲོད་རྩིས་ཞིབ་ཆ་འདོན་དགོས་པ་ཡོད་པར་སྤྱོད་པའི་མཛད་པར་འགྲུར་བས་མ་གྲིས།

ཅན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཆོར་སྤང་ཡོད། རོ་མ་ཡིན་མེན་མེ་ཤེས་ཀྱང། དེའི་མཚན་མ་དང་ཆོར་སྤང་གཉིས་ཀ་ཡོད། ཅུ་བའི་
ཆ་ནས། རོ་མ་རང་དགོ་སློང་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་བསྟོན་དུ་མེད་ལ། དེ་ནི་དོན་དངོས་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྩལ།

སྤྱི་ལོ་ 1992 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 27 ཉིན་བོད་མི་རྒྱལ་ལ། “རོ་མ་ལ་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང།
ཆོ་རབས་མང་པོ་ནས་ལས་དང་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་སློན་ལམ་གྱི་མཐུ་བཅན་པོ་ཡིན་པ་རིགས་པས་བསྐྱབས་ན་པལ་
ཆེར་ཤེས་ཐུབ་”ཅེས་དང། སྤྱི་ལོ་ 1995 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 12 ཉིན་བོད་མི་རྒྱལ་ལ། “རོ་མ་གྱིས་ནམ་རྒྱུན་མིང་ཉགས་
འགོད་པའི་སྐབས་ལ་ཡང། འུ་ཀྱའི་དགོ་སློང་ཞེས་ཉག་པར་འབྲི་གིན་ཡོད། རོ་མ་རང་གི་བསམ་སློབ་ནང་ལ། སེམས་ཐག་ཉེ་
ཤོས་དེ་དགོ་སློང་ཡིན་བསམ་པ་དེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། མི་ལམ་ཚུན་ཆད་ལ་ཡང་རོ་མ་དགོ་སློང་ཡིན་བསམ་པ་དེ་ཡོང་གིན་ཡོད།
རོ་མ་གྱི་མི་ལམ་ནང་རོ་མ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་བསམ་པ་དེ་ཉ་ལམ་ཡོང་མ་སློང་”ཞེས་བཀའ་སྩལ། སྤྱི་ལོ་ 1976 ལྷ་བ་
3 ཆེས་ 21 ཉིན་ལོ་འཁོར་ལས་བསྐྱེས་ཐོག་བཅན་གྱི་ལོ་བོད་མིའི་མགོ་གཙོ་རྒྱལ་ལ།

གང་ལྟར་ལོ་འདིའི་ནང་ལ་མ་ཉི་གང་འཚམས་ཤིག་བསགས་ན་ཡག་པོ་རེད། ཞབས་བཏན་དེ་ལས་ལྷག་པ་དགོས་དོན་
མེད། ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས། ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་པ་ཡིན་ན། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པ་
ལས་ལྷག་པ་ཁྲོན་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། རོ་མ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ལེད་ཟེར་གྱིན་མེད། རོ་མ་འཕགས་པ་སྤྱན་
རས་གཟིགས་ཡིན་ན། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞབས་འབྲེན་རེད། ཡིན་ནའང། མོ་སོའི་ཆེ་སློན་མའི་ལས་དང་སློན་ལམ་
མང་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་བལྟས་ཀྱང་
པལ་ཆེར་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ།

ཡང། <<གོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མའི་མཚན་ཅན་ལ།>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཚོམ་པ་པོ་ Claude B. Levenson
གྱིས། ཡགོང་ས་མཚོག་ལ། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱལ་བ་ཡིན་པའི་ཐད་ལ་དགོངས་ཚུལ་ཅི་ཡོད་ཅེས་བཀའ་འདྲི་ཞུ་
སྐབས། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཞལ་འཇུག་བཀའ་དང་བཅས་ཏེ།

སྤྱི་བ་ལ་རིགས་བཞི་ཡོད་པར་ང་ཆོས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ཡང་དང་པོ་ནི། སྤྱིར་བཏང་གི་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་ལས་
ཀྱི་དབང་གིས་རང་དབང་མེད་པར་སྤྱི་བའི་སྤྱི་བ་དང། གཉིས་པ་ནི། དེ་ལས་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་མཚན་པར་རྟོགས་པར་སངས་
རྒྱལ་ནས་གཞན་དོན་གཟུགས་སྤྱི་བ་རྣམས་ལ་ལོ་བུ་དེ་རེད། འདི་ནི་སངས་རྒྱལ་ཡིན་པ་སྤྱི་བ་མེད་ཡིན། གསུམ་པ་ནི།
ཉམས་རྟོགས་མཚན་པོར་མེད་པའི་སྤྱི་བས་ཀྱིས་རང་ཉིད་གང་དུ་སྤྱི་བའི་གནས་དང་རྒྱུན་ལ་ཡོངས་སུ་དབང་འབྱོར་
བའམ་དེ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་སྤྱི་བས་སྤྱི་བའི་སྤྱི་བ་དེ་རེད། བཞི་པ་ནི། འདི་གྱིས་བཟུངས་པའི་སྤྱལ་བ་ཞེས་པ་སྤྱི་
དེ་ནི་སྤྱི་བོ་ལས་པའི་རྣམས་མཐུ་ལས་འདའ་བར་བྱེད་པའི་འདི་གྱི་རྒྱུ་ལྡན་པར་ཅན་ཐོབ་པའི་དབང་གིས་ཆོས་སྤྱི་བ་
སོགས་གཞན་དོན་རྒྱ་ཆེར་སྤྱལ་བའི་གང་ཟག་ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་རེད། སྤྱི་བོ་འདིའི་རིགས་ནི་ཆོ་རབས་སྤྱི་བ་མང་གཞན་
དོན་དུ་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་ཞིག་རེས་པར་དུ་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་འདི་གྱི་རྒྱུ་ལྡན་ཀྱི་ཆོན་ཁ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དེ་
ཡིན། རོ་མ་རང་ནི་དེ་དག་ལས་གང་ཡིན་མེ་ཤེས། ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏེ་གསལ་བར་མ་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཆོ་
འདིར་རོ་མ་རང་འཚོ་ཞིང་གནས་པར་བྱེད་པའི་སྤྱི་བས་འུགས་ནི། རི་སྤྱི་བ་མཐུ་ལས་གནས་པ་དང། །འཕྲོ་བ་རི་སྤྱི་བ་གནས་

ལྷུང་པ། །དེ་སྲིད་བདག་ལོ་གནས་ལྷུང་ནས། །འགོ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་སེལ་བར་ཤོག། །ཅེས་པའི་སྒྲོན་ལམ་དེ་ཡིན་ལ། ཆོ་
རབས་སྤྲུལ་རྣམས་སྤྱི་ཡོད་དེ་ལྷུང་སེལ་ས་བསྐྱེད་ཡོད་པ་དོས་ཀྱིས་ཤེས་"ཞེས་གསུངས།

ད་ནི་ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་འདིར་བཤད་པའི་དཔོངས་གཞི་དེ་ཅི་ཡིན་སྐྱེས་
ན། དེ་ནི་བཀའ་སྒྲོབ་དུ་མ་བྲངས་ན་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་འདི་ལྷུང་། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1986 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 3 ཉིན་
བཞུགས་སྐྱེད་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཞུག་ལག་ཁང་དུ།

ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་པོ་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་དང་པོར་འཇུགས་མཁན་དེ་ཡིན། འདི་འདྲའི་ཚོག་ནས་དཔེར་ན། ད་ལྟོ་འདྲ་
བོད་ནང་ལ་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས། རྒྱལ་བ་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་དོས་ལ་རེ་ལྟོས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དོས་
ཀྱིས་འཛིན་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། དོས་གནས་བྲང་གནས་དེ་རིང་ཁ་སང་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་གི་གནས་ཚུལ་གཉན་
འཕྲང་། འགག་དོག་པོ། འགག་ཆེན་པོ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཞྱོགས་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་མ་རེད། ཡིན་ནའང་། མོ་
སའི་ཆོ་སྒྲོན་མའི་ལས་དང་སྒྲོན་ལམ། བོད་སྤྱི་པའི་རྒྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས། དོས་ཨ་མ་དོའི་སྤྱི་གྲུ་
ལུང་པ་རྒྱལ་མེད་ཞུག་ཀྱི་ཅིག་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་གསུལ་ལ་བསྐྱེད་སེལ་བ་རེད། དོས་རང་སོ་སོ་སྤྱིང་
གྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་གནས་སྤངས་ག་རེ་ཡིན་དུང་མིན་དུང། སྤྱིའི་ཚོག་ནས་དོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྱི་དེའི་སྤྱིང་ལ་
བསྐྱེད་ཡོད་པ་དང་། ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་པོའི་ཁྱི་དེའི་སྤྱིང་ལ་བསྐྱེད་དེ་ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་པོའི་མཇུག་མཐུད་ཀྱིན་ཡོད་

པའི་སྤྱིང་ཆ་རེད། ཅེས་ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་པོའི་དཔོངས་གཞི་རྒྱུན་འབྲེངས་གནང་བཞིན་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་
1994 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 14 ཉིན་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་བོད་ནས་གསར་དུ་འབྲོར་བ་ཚོར་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་སྒྲོབ་ལས།
"དོས་ནས་རི་སྲིད་གཞུང་འདྲའི་འགན་འབྲེང་བའི་རིང་ཚོག་མར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་པོས་ལམ་སྒྲོན་གནང་བ་དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་
བྱས་ཏེ་ཁོང་གི་རྗེས་སྤྱོད་ལོན་ཡོད། དཔེར་ན། དོས་རང་གིས་ཆོས་བརྒྱུད་ཉམས་ལེན་བྱེད་སྤངས་ཀྱང་ཡལོང་ས་རྒྱལ་
ཆེན་པོ་མིག་དཔེ་གཙོ་བོར་འཛིན་ཀྱིན་ཡོད་"ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1996 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 21 ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་
གཞུག་ལག་ཁང་དུ་རྟ་མགིན་ཡང་གསང་དང་གསང་སྤྱོད་ཀྱི་སྐ་ལོན་སྐབས། "དོས་ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་པོའི་སྤྱི་གསུལ་
ཡོད་པ་ཞིག་ཆགས། ལས་འབྲེལ་ནི་ཉན་ཉན་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་སྤྱི་མཐུན་སྤྱི་གོང་མར་ཡང་ལས་འབྲེལ་ཉན་ཉན་ཡོད་པ་
རེད། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱན་ཟེར་བ་དེ་ག་རེ་ཡིན་དུང་མིན་དུང། གང་ལྟར། ལས་འབྲེལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་དོས་རང་གིས་
ཤེས་ཀྱིན་འདུག །ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་པོ་དང་སྤྱི་མཐུན་སྤྱི་གོང་མའི་སྐབས་བྲུག་ལེན་དུ་ཡོད་པའི་མཇུག་བསྐྱེད་རྒྱུ་དེ་དོས་
ཀྱི་ལས་འགན་ཡིན་"ཞེས་དང་། མཚན་ལམ་དུ་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་རྣམས་གཉིས་ཡང་ཡང་མངལ་ཏེ་བཀའ་འདྲི་གནང་བ་
སོགས་ཀྱི་ཚུལ་ཡང་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 8 ཉིན། "དོས་རང་སྤྱིང་ལ་ཆ་བཞག་ན། དེ་རིང་གི་ཉིན་མོ་འདིར་དོས་གནས་
དོས་ཀྱི་མི་ཆེའི་ནང་། རིང་ནས་སྤྱིང་དུ་བརྒྱགས་པའི་འདོད་པའི་དོན། ཞེས་བརྗོད་པའི་འདོད་དོན་གཅིག་དོས་སྤྱོད་
ཐུབ་པ་བྱུང་"ཞེས་སྲིད་ཀྱི་གསུལ་ཀྱི་སྤྱི་དབང་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་དབུ་ཁྲིད་ལ་ཅིས་སྤྱོད་གནང་བའི་མཛད་སྤོའི་

མོག་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཡང་ཤེས་དགོས་སྟེ། གསུང་འདིའི་གནད་ཤེས་དགོས་ན། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རྒྱལ་
དབང་སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་ནས་དུག་པའི་བར་གྱི་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ཀྱང་བསྐྱིགས། དེ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
གནས་བབ་ཀྱི་དབང་གིས་འགྲུར་ལྷོག་བྱུང་བའི་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པའི་དགོངས་གཞི་གཙོ་བོ་དག་གི་རྒྱབ་
སྤོངས་དང་། རྒྱལ་མཚོག་འདི་བས་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་ཚོས་སྤྱི་དུ་སྤྱུགས་འགན་མ་བཞེས་གོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡིད་དུ་བྱས་
ཏེ་ད་ལྟའི་མཛད་པ་རྣམས་ལ་བསམས་ན་ཤེས་པར་འགྲུར་ཏེ། མདོར་ན། རྒྱལ་མཚོག་དང་པོ་ནས་བཞི་པའི་བར་དུ་
དགོངས་གཞིའི་རིམ་བུ་གཅིག་དང་། ཡགོངས་ལྡེ་བ་ཆེན་པོ་དང་དུག་པའི་བར་དུ་རིམ་བུ་གཅིག་། བདུན་པ་ནས་བརྒྱ་
གཉིས་པའི་བར་དུ་མི་གསལ། བརྒྱ་གསུམ་པ་དང་བརྒྱ་བཞི་པའི་བར་དུ་རིམ་བུ་གཅིག་བཅས་སུ་དབྱེ་ཚོགས་སྟེང་ལ།
ཚོས་པ་པོ་ Glenn H. Mullin གྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པའི་བཀའ་ལན་<<རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་སྤྱི་
གཉིས་པའི་རྣམ་ཐར་དང་བཀའ་འབུམ། >>ཞེས་པར་འཁོད་པ་ནི། “དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་སྤྱི་དང་ན་རིམ་ལ་དགོངས་གཞི་ཆེན་
པོ་གསུམ་ཡོད་པར་སྣང་སྟེ། དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་ནས་ལྡེ་བའི་བར་ལ་འབྲེལ་བའི་དགོངས་གཞི་དེ་རེད། གཉིས་པ་
ནི་རྒྱལ་དབང་དུག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་དགོངས་གཞི་ལམ་སྤོངས་མ་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། གསུམ་པ་ནི་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་གསུམ་པ་
དང་དོས་རང་ལ་འབྲེལ་བའི་དགོངས་གཞི་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་། དོས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ལ་མཚོན་ན། གཞོན་ཤུགས་ཆེན་པོ་
ཞིག་གི་འོག་དུ་མཐོན་ཏེ་གཡོ་འགུལ་བྱ་ས་མེད་པས། སལ་ཆེར་འཆར་གཞི་བཞི་པ་ཞིག་ལ་བསམས་སྟོལ་གཏོང་ག་མེད་ཡིན་
པ་འདྲ།” ཞེས་པ་འདི་རེད།

གོང་དུ་བྲངས་པ་ལས་ཤེས་སྤྱོད་པ་ནི། རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་སྤྱི་དང་གོང་མ་བཞི་པ་རྒྱལ་མཚོག་ལྡེ་བ་ཆེན་པོ་མཚོག་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲི་ལ་ལེབས་པའི་དགོངས་གཞི་ལམ་འཆར་གཞི་བསྐྱིགས་པ་དང་། དུག་པས་ཚོས་རྒྱལ་དངོས་
ཀྱི་ལུགས་བཟུང་སྟེ་བོད་ཁམས་བསྐྱུང་རྒྱ། བརྒྱ་གསུམ་པ་དང་བརྒྱ་བཞི་པའི་སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་དུ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ལུགས་
དེ་དང་རབས་ཀྱི་ལུགས་སུ་བསྐྱུར་ནས་བོད་ཁམས་བསྐྱུང་རྒྱ་དང་། དེ་ནས་སྤྱི་ནང་གི་རྒྱུ་སྐྱེས་སྤྱི་ཚོགས་པའི་དབང་
གིས་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་དགོངས་གཞི་ཆེན་པོ་གཞན་ཞིག་བདག་གིར་བཞེས་དགོས་པའི་གནས་སྤངས་བྱུང་བ་དེ་
རེད། ལྷང་དུས་བཤད་ན། རྒྱལ་མཚོག་ན་རིམ་ཀྱི་དགོངས་གཞི་ནི། ལུན་མོང་སྣང་དོར་གངས་ཅན་མགོན་པོ་ནས་
འཛིག་ཉེན་མགོན་པོར་བཞེངས་པའི་བར་དུ་བསྐྱུས་ཚོགས་པར་སེམས་ཏེ། དེ་ཡང་གསལ་བར་ཞུས་ན། སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་
ནས་བརྒྱ་བཞི་པའི་སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་གངས་ཅན་མགོན་པོའི་རྣམ་ཐར་གཙོ་བོར་བཞེས་ཤིང་། དེ་ནས་འཛིག་ཉེན་
མགོན་པོའི་མཛད་པ་བདག་གིར་བཞེས་པ་དེ་རེད། རྒྱལ་འདི་ཞིབ་ཆ་དང་བཅས་ཏེ་ཤེས་དགོས་ན། སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་
རྣམ་ཐར་ཡིད་ལ་བྱས་ནས་སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་མཛད་པ་སྟེ་ལུགས་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་སྐྱེས་སྤྱི་དང་པོ་སྟོན་གནང་
བ་སོགས་ལ་ཞིབ་དུ་བསམས་ན་ཤེས་པར་འགྲུར་བས་དེ་ཙམ་གྱིས་འཇུག་པར་བྱས།

གཞན་ཡང་འདིར། ལྷ་དང་ལྷ་མའི་ལུང་བསྟན་དུ་མ་གྱུང་བསྐྱེགས་ཏེ་བསམས་ན་དད་པ་ཅན་ལ་གོ་བ་ལྷག་
པོར་བསྐྱེད་པར་པན་པས་འདི་ལྟར། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1647 ལོར་མདོ་ཁམས་ཟམ་མོ་སྐང་གི་སའི་ཆ་ལུང་པ་བན་ཏུ་གྱུ་
ཡ་གོང་ཞེས་བྱ་བར་ཡབ་ཀམ་རྣམ་རྒྱལ་དང་ཡུམ་བསོད་ནམས་འཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འབྱུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1710
ལོར་གཤེགས་པར་གྲགས་པ་གཏེར་སྟོན་ཉི་མ་གྲགས་པའི་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མ་དེག་ལུན་སེལ་གྱི་ལུང་བྱང་དུ།
ལ་གོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་མཚན་སྐྱ་དང་བཅས་ལུང་དུ་བསྟན་པ་ནི།

ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་སྟོན་ལམ་མཐུ་བཅན་པས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟོང་སྟོབས་ལྡན་པའི་བྱ།

འགོ་བའི་སྐྱབས་མགོན་བསྟན་པའི་རྩ་ལག་གཅིག །དབུས་ནས་འབྱུང་ཞིང་མདོ་སྤྲེལ་བསྟན་པ་འདྲིན།

རྒྱ་མཚོའི་མིང་ཅན་འཕྲིན་ལས་སྟོགས་བཅུར་བྱུག། །གདམས་པ་འདི་འཕྲད་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་ལེགས་སྐྱབས། ཞེས་
དང་། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1698 ལོར་མདོ་སྐད་ས་ངན་བསོ་བ་ཞེས་པའི་གོང་དུ་ཡབ་རྩ་བ་ཨ་ཏི་མགོན་པོའམ་རྩོ་བོ་སྐྱབས་
དང་ཡུམ་སྟོ་བཟའ་དོ་རྗེ་འཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འབྱུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1755 ལོའམ་དེའི་རྗེས་སྟོགས་ཤིག་ལ་
གཤེགས་པར་གྲགས་པ་ཀ་ཐོག་དེག་འདྲིན་ཆེན་པོའམ་དེག་འདྲིན་ཆེ་དབང་ལོར་བུའི་གཏེར་ཆོས་སྟོལ་མ་དམར་
མོའི་སྐྱབ་ཐབས་མཚན་སྐྱ་སོགས་དང་བཅས་ལུང་བསྟན་ལས།

ད་ལྟ་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོའི་སྤྱགས་བསྐྱེད་མཐུས་མིན་ལས་བྱིན་རྒྱལ་སྐྱེ་མའི་རང་འོད་ཅིག་

མདོ་ཁམས་ཤར་ནས་པག་གམ་བྱི་བའི་ལོ་རྒྱལ་ལམ་མཚོ་ཞེས་སྟེ་དཀར་དོ་ཤལ་ཅན་

སྟན་གྲགས་ལྡན་པ་མཐའ་ནས་དབུས་སུ་འབྱུང་། བོད་ཡུལ་ཡོངས་ཀྱི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་བྱེད་ཅེས་དང་། རྩོ་

གྲུབ་ཆེན་གྱི་ལུང་བསྟན་ལས།

སྐྱང་མཐའི་སྐྱལ་པ་བཀ་ཆེན་པོ། །ཅི་ནའི་ཡུལ་བྱོན་ཆོས་ལ་བཅུད།

བདུད་སྐྱལ་ཁྱི་ཡི་མིང་ཅན་གྱིས། །ཡུལ་སྡེ་ལ་ལར་བུང་དུ་འཇུག།

སྐྱོན་གཞིགས་སྐྱལ་པས་ལྷ་ལྡན་གྱི། །འགོ་སྟོ་ཆོས་ལ་བསྐྱར་ནས་ཀྱང་།

མཐའ་ཡི་དམག་ཚོགས་དེམ་བཞིན་བརྒྱུག། །ཅི་ནས་དམག་ཚོགས་ལོ་རེ་བཞིན།

ལུང་ཞིང་ཡུལ་འགར་འཕོ་སྐྱེས་བྱེད། །དགོན་ཚོགས་མང་བཅོམ་བསྟན་འདྲིན་གསོད།

ནད་མཚོན་སུ་གའི་སྐ་ཡང་འདྲེན། །ཆོས་རྒྱན་སྐ་ཚོགས་རྒྱང་ལྷར་འཇུགས། ཞེས་དང་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1956 ལྷ་
བ་ 2 པའི་ལྷ་དཀྱིལ་ཏེ་བོད་མེ་སྟེལ་ལོའི་ལོ་སར་སྐབས། སྐྱང་སྟོལ་ལྷར་གཞུང་བསྟན་དག་ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་ཆུང་
ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྐྱབ་འདྲེན་གྱིས་བོད་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་གནང་བར། ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོས།

རྒྱལ་མཚོ་ག་བརྩུ་བའི་མཁའ་མཁུ་གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེད། | ལྷན་ཆ་ལ་འཆར་བའི་དུས་ལོ་དོ། | ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ནི་རྒྱལ་མཚོ་ག་བརྩུ་བའི་མཁའ་མཁུ་གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེད་ལོ་ལྔ་པ་ལ་འཆར་བའི་དུས་ལོ་གི་འགྲུང་བར་ལོང་བར་དེས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་རེད།

འདིར་ཁོ་བོས་གཞན་གྱིས་གསལ་ཁ་མ་བཏོན་པའམ་མ་བོན་པ་དང་ཀུན་གྱིས་ཤེས་དགོས་ཤིང་མཇུག་ཆོག་པ་མང་ཅམ་ཞིག་ལྟར་དུ་བྲིས་ཡོད་པས། ལོ་རྒྱུས་སློབ་ཤེས་ཤིང་གནད་དོན་གྲུང་སློབ་པ་ལ་གོ་རིག་མངའ་བ་རྣམས་དགུས་དགུས་མཛོད་ཅིག ། །

རྒྱལ་མཚོག་བརྒྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཁའ་དཀར་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེད་གི་
ལྷན་ཁུངས་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས།

1. <<སྐྱེ་འབྱུང་གྲུམས་པ་སྤིང་གི་གདན་རབས་དོན་ལྡན་ཚངས་པའི་དབྱེད་སྐྱོན། >>གསལ་ཏོག་སློབ་བཟང་ཚུལ་
ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོས་མཛད།
2. <<གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་འབྱུང་གྲུམས་པ་སྤིང་གི་གདན་རབས་ལུ་ཉིག་འཕྲེང་བ། >>ཀུན་མཁུན་འཛིགས་མེད་
དབང་པོས་མཛད།
3. <<རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཤར་ཚོང་ཁ་བ་སློབ་བཟང་གྲགས་པའི་དབལ་གྱི་རྣམ་ཐར་སྐྱེ་ལྡན་པ་ད་ཚལ་རྒྱས་པའི་འོད་
སྟོང་། >>མངའ་རིས་ཤུག་བཅུན་དག་དབང་འཇམ་དབྱེད་ཉི་མ་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚོག་དབལ་བཟང་པོ་ཐེག་
མཚོག་མི་འགྱུར་དབང་གི་སྤྲེས་བཅུམས།
4. <<རྗེ་བཅུན་སྐྱེ་མ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་འོ་མཚར་མད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དད་པའི་འདུག་རོགས། >>
མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དབལ་བཟང་གིས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
5. <<འཕགས་པ་འཛིག་ཉེན་དབང་ལྷག་གི་རྣམ་སྐྱེལ་རིམ་འོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེང་ལོར་འཕྲེང་བ། >>
དེབ་ཕྲེང་ ༥ ཅན། སྐྱེ་སྤྲེད་ཡིག་ཚང་གིས་བར་སྐྱོན་མཛད།
6. <<རྗེ་ཞུ་དམར་དགེ་འདུན་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། >>དགེ་བཤེས་གྲགས་པ་རྒྱ་མཚོས་མཛད།
7. <<མཉམ་མེད་རི་པོ་དགེ་ལྡན་པའི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཅམ་བཟོད་པ་འཇམ་མགོན་བསྟན་པའི་མཛེས་
རྒྱ། >>བསེ་ཚང་སློབ་བཟང་དབལ་ལྡན་གྱིས་བཅུམས།
8. <<སྐྱེ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མདོ་ཅམ་བཟོད་པ་ལུབ་བསྟན་ཁང་བཟང་མཛེས་པའི་
ཏོག། >>ཆོ་ཏན་ཞབས་བྱུང་གིས་བཅུམས།
9. <<རོས་གྱི་ཡུལ་དང་རོས་གྱི་མི་དམངས། >>ཡགོང་ས་སྐྱེ་སྤྲེད་བརྒྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
10. <<འཇམ་མགོན་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡ་རྒྱལ་ཚབ་ཡ་སྐབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་སྤིང་སྐྱེལ་དོ་རྗེ་འཚང་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ་
མདོ་ཅམ་བཟོད་བ། >>ཡགོང་ས་སྐྱེ་སྤྲེད་བརྒྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
11. <<རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཚོའི་མངའ་བདག་བཀའ་རྒྱུམ་ལྡན་རྗེ་ཞུ་དམར་པ་དགེ་འདུན་བསྟན་འཛིན་
རྒྱ་མཚོ་དབལ་བཟང་པོའི་རྟོགས་པ་བཟོད་པ་མཛད་བཟང་རིན་ཆེན་ཁམས་ཚོགས་ལེགས་སྐྱུངས་ཉམས་

འཕྱུར་གཟི་བྱིན་འབར་བའི་སྟོན་མེད་རྣམས་ཐར་ལོར་བྱའི་སྲེང་བ། >> ལ་ཤོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་སྟབ་བསྟན་རྒྱ་
མཚོས་ལྷགས་ཚོས་མཛད།

12. <<མདོ་སྐད་སྐྱེ་འབྱུང་བྱམས་པ་གྲིང་དང་ལྷ་ལྡན་ཆོ་འཕུལ་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་བཅས་ཀྱི་ཚོགས་མགོན་དུ་ལེབས་
སྐབས་སྐྱེས་རབས་སོགས་ཀྱི་གསུང་བཤད་ལྷགས་བསྐྱིགས། >> ལ་ཤོང་ས་བཅུ་གསུམ་པའི་གསུང་འབྱུང་།
པོད་གཉིས་པ།

13. <<དཔལ་རྩོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་འབྱུང་ཁམས་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་དངོས་གྲུབ་ཀྱི་གཏེར་མཛོད་
ཅེས་བྱ་བ། >> གུར་མཁུལ་ཆེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་མཛད།

14. <<མཛད་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཚོ། >> དེ་བ་སྲེང་ ༩ ཅན། ལོར་གྲིང་པོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཅེས་སྦྱོར་ཁང་
གིས་པར་སྐྱབ་གནང།

15. <<སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། >> ལྟོད་སྐད་ ༩ ཅན། ལྷ་སྐབ་པ་དབང་ལྷག་བདེ་ལྡན་གྱིས་བཅམས།

16. <<ལ་ཤོང་ས་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱའི་གཅེན་པོ་སྐྱེ་འབྱུང་ཁི་རྩར་སྟག་མཚོར་མཚོག་སྐུལ་སྟབ་
བསྟན་འཇིགས་མེད་ལོར་བྱའི་སྟན་མོང་གི་མཛད་རིམ་བསྟུན་དོན་དཔྱད་ལྡན་ཡོངས་ལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་སྟོན་
མེད་ལེགས་བཤད་ངེས་དོན་སྟོན་གྱི་ལོ་ཉ། >> ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་བཅམས།

17. <<པོད་གཞུང་ཅེ་ཡིག་ཚང་དང་། རྩི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས། >> ལྷེ་ལྷེ་ལྷེ་སྟབ་བསྟན་ཐར་པ།

18. <<སྣར་བཅས་འགོ་བའི་འཇུག་མཚོག་ལ་ཤོང་ས་ལ་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྲེང་བཅུ་བཞི་པ་བསྟན་འཇིག་རྒྱ་
མཚོ་ཆེན་པོ་མཚོག་ཐོག་མར་ཅད་དཔྱད་དོས་འཇིག་གདན་ལུས་རི་ལྷར་ལུས་སྐོར་རང་སྲོང་མ་བཅོས་ལྷག་
པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་རྣ་བའི་བདུད་ཅི། >> ལེ་སྐད་སྐས་བསོད་ནམས་དབང་འདུས།

19. <<འབྲི་གྲུང་ཚོས་འབྱུང་། >> འབྲི་གྲུང་དགོན་མཚོག་རྒྱ་མཚོས་བཅམས།

20. <<སྟོན་པ་སྟབས་རྗེ་ཅན་གྱི་བཀའ་ལྷན་ལྷར་ལ་སྐྱེ་ལོར་ལ་ཤོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་མཛད་འཇིག་ལས་
འཕྲོས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཅན་སྲེང་བ། >> ལྷུའི་བྲ་སྟན་ལྷོ་བཟང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་བཅམས།

21. <<རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ལུའི་བསྐྱེལ་བཟང་ལ་ལོངས་སྤྱ་སྐྱེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་པོ། >> ལོན་མདའ་
སྟན་ལོང་བྲག་ནང་འཆི་མེད་མགོན་པོས་གསུངས།

22. <<དགའ་ལྡན་ཁི་ཆེན་བྱང་རྒྱལ་ཚོས་འཕེལ་གྱི་སྤྱི་གལ་དུ་རྗོལ་པའི་གྱི་ན་པ་ཞིག་གིས་རང་གི་རང་རྒྱལ་མ་
བཅོས་ལྷག་པར་བཀོད་པ་འཕུལ་སྣང་སྐྱེ་ལའི་རྗོལ་གར། >> ཡོངས་འཇིག་ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚོས་
མཛད།

- 23. <<གོང་ས་སྐྱ་མེད་རྣམ་འབྲེན་སྐྱ་སྤོང་བརྟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་རབ་བྱུང་གསལ་བཞེས་མཛད་སྤོའི་ཐིག་གིས། >> ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་གྲག་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
- 24. <<གོང་ས་སྐྱ་སྤོང་བརྟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོར་བསྐྱུས་ཚད་པར་ཕྱིན་དབུ་སོགས་ཀྱི་གསལ་བཞེས་སྤུལ་བའི་སྐོར། >> ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་གྲག་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
- 25. <<གོང་ས་ལ་རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་འཇུངས་སྐྱ་སྤོའི་གཉན་པོའི་གསོལ་མཚོད་ཀུན་བཟང་སྤྱིན་སྤྱང་། >> ཡོངས་འཛིན་སྐྱུ་གྲག་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
- 26. <<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ། >> དེ་བཟེང་ ༣ ཅན། ལྷག་སྐྱ་ཕུན་ཚོགས་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས་བརྟུངས།
- 27. <<རང་ཉིད་འོ་སྤོར། >> ཉ་ར་བ་བསྐྱུན་འཛིན་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས།
- 28. <<མི་ཆེའི་སྤོང་ཚོར་གསལ་བར་བཤད་པ། >> ཅེ་བྱང་ཤར་ཅེ་བྱུབ་བསྐྱུན་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གསུངས།
- 29. <<བོད་དམག་ཅིག་གི་མི་ཆེ། སྐྱ་སྤྱང་ཏུ་དཔོན་བསོད་ནམས་བཟུ་ཤིས་ཀྱི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས། >> སྐྱ་སྤྱང་ཏུ་དཔོན་བསོད་ནམས་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས་གསུངས།
- 30. <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྒྲ། >> བར་ཞི་རྗེ་བྱང་དག་དབང་བསྐྱུན་སྤོང་གིས་བརྟུངས།
- 31. <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག ། >> བཀའ་རྒྱུ་སྤོག་སྤོང་བསྐྱུན་ལོར་བཟང་གིས་བརྟུངས།
- 32. <<རྩ་སྤོང་བསྐྱུན་པ་ཆེ་རིང་གི་མི་ཆེའི་སྤོང་བ། >> དབུ་བརྟུ་གསུམ་ལས་འགྲུལ་ཚོགས་པས་དཔར།
- 33. <<རྩ་སྤོང་སྐྱ་སྤོང་སྐྱ་བ་སྤུབ་བསྐྱུན་འཇུག་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྐྱུན་པའི་རྒྱལ་མཚོག་གང་གི་མཛད་རྣམ་མཛོད་ཅམ་བརྗོད་པ། >> རྩ་སྤོང་རོ་སག་འཇུག་དཔལ་རྒྱལ་མཚོག་གིས་བརྟུངས།
- 34. <<སྐྱུ་ཆེ་དབང་རོ་རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱང་བ་རགས་རིམ་བརྗོད་པ། >> ཞེས་པའི་ཚོམ་ཡིག །
- 35. <<དུས་འགྲུང་མ་བྱུང་གོང་བོད་དུ་ཆབ་སྲིད་སྤོང་རིམ། >> དག་དབང་ཚོས་འཕེལ། རྒྱལ་མཁར་ནང་པ་ཆེ་དབང་ཉ་མགྲིན། རྒྱུ་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས། ཉོར་རྒྱུར་བསོད་ནམས་ཚོས་འཕེལ་བཅས་ཀྱིས་གསུངས།
- 36. <<རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྷད་མེད་ཟངས། >> ཤུ་ཁ་བ་འགྲུང་མེད་བསོད་ནམས་སྤོབས་རྒྱས་ཀྱིས་བརྟུངས།
- 37. <<བཅོན་ཚོལ་རྒྱལ་སྤོར། >> དེ་བཟེང་ ༤ ཅན། ཚོར་ཁ་སྐྱ་མོ་ཆེ་རིང་གིས་བརྟུངས།
- 38. <<ཡབ་གཞིས་སྐྱུ་གྲག་འཚོར་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཡབ་གཞིས་དེའི་ཞབས་ཞུའི་བརྟུང་རིམ་ཏུང་བད་སྤོང་བ། >> དཀོན་མཚོག་ལྷ་སྤོབས་ཀྱིས་བྲིས།
- 39. <<རྒྱལ་ཁམས་ཉུལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་བསྐྱུས་སོགས་ཀྱས་པོའི་འཕེལ་གཏམ་སྤེ་ཚོན་སྐྱ་ལྷན། >> རོ་སག་ཁེ་སྤོང་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱིས་བརྟུངས།

- 40. <<ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་དམ་པ་བཟུ་ཤེས་དོན་གྲུབ་མཚོག་གི་སྐྱ་ཆེའི་བྱང་བ་ཆེ་ལོང་ཅམ་མ་བཅོས་སྐྱུག་པར་བརྗོད་པ།>>གཡུ་ཐོག་ཆེ་འིང་སྐོལ་དཀར་གྱིས་བཅམས།
- 41. <<དགོ་སྤྱིག་ལས་གྱི་སྤོང་བ།>>དེབ་སྤེང་ ༩ ཅན། སེར་སྤྲད་འི་འབྱུང་འིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚོམ་གནང།
- 42. <<ཉེ་ཉོར་སྤྱིར་དཔོན་འིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་འིན་ཆེན་དོ་ཤལ།>>སེར་སྤྲད་འི་འབྱུང་འིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚོམ་གནང།
- 43. <<འའི་པ་ཡུལ་གྱི་ཡ་ང་བའི་ལོ་རྒྱུས།>>ཨ་ལགས་ཅ་ཡུས་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབར་གྱིས་ལྷགས་ཚོམ་མཛང།
- 44. <<བསྟན་སྲུང་དང་སྤངས་དམག །>>ལྷོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་གྱིས་སྤྱོགས་བསྐྱིགས་གནང།
- 45. <<སྤེར་ཟུར་ཁང་གི་གཡོག་ནས་ཐོད་གྱི་བཀའ་སློན་ཁྲི་པ་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པ།>>བཀའ་ཟུར་བདེ་ཐོང་དབང་འདུད་རྗོ་རྗེས་གསུངས།
- 46. <<བཅན་བྱོལ་ཐོད་མའི་བཅའ་ཁྲིམས།>>སོགས་གཞུང་ཡིག་ཆེ་ཆུང་དུ་མ།
- 47. <<རྒྱ་གར་ཉེ་མ་ཅལ་མངའ་སྡེ་རྣ་རམ་ས་ལ་སྤྱོད་ཆེན་ཚོས་སྤྱིང་གཙུག་ལག་ཉེན་དང་བཉེན་པར་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དཀར་ཆག་དད་གསུམ་འཛིན་པའི་ཤིང་རྟ།>>རྒྱལ་དབང་སྐྱ་སྤེང་བཅུ་བཞི་པས་མཛང།
- 48. སྤོབ་གྲུ་ཁག་དང་བཀའ་ཤལ། །སྤྱི་འཇུག་ལས་ཉེད། ཚོགས་པ་ཁག །གཉེན་འཇུག་པ། མི་དམངས་སོགས་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སློབ་སྤྱོགས་བསྐྱིགས། དེབ་སྤེང་ ༡༡ ཅན། ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་གྱིས་བར་སྐྱུན་གནང།
- 49. <<བཀའ་སློབ་སྤྱིང་གི་ལོར་བྱ།>> ཐོད་གྱི་བྱུང་མེད་ལྷན་ཚོགས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
- 50. <<ཐོད་གཞུང་གཞུང་ཤེས་འིག་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས།>>ཐོད་གཞུང་ཤེས་འིག་ལས་ཁུངས་གྱིས་བསྐྱིགས།
- 51. <<ཤེས་འིག་ལས་ཁུངས་གྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་སྤྱོགས་བསྐྱིགས།>>ཤེས་འིག་ལས་ཁུངས།
- 52. <<བཅན་བྱོལ་ཐོད་མའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྤྱིད་བྱས།>>ཟམ་གདོང་ལྷོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་མཚོག་གིས་མཛང།
- 53. <<བཅན་བྱོལ་ཐོད་མའི་གཞི་རིམ་སྤོབ་གྲུ་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས།>>ཐོད་གཞུང་ཤེས་འིག་ལས་ཁུངས་གྱིས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
- 54. <<བཅན་བྱོལ་ཐོད་མའི་མང་གཙོའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ།>>དེབ་སྤེང་ ༩ ཅན། ཐོད་མི་མང་སྤྱི་འཇུག་ལྷན་ཚོགས་གྱིས་དཔར།

- 55. <<བཙན་ཤོལ་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས།>>དེབ་མེད་ ༣ ཙན། བོད་གཞུང་ནང་སྲིད་ལས་ཁུངས་
ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
- 56. <<བཙན་ཤོལ་བོད་མིའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས།>>དེབ་མེད་ ༣ ཙན། བཙན་ཤོལ་བོད་གཞུང་ཚོས་རིག་
ལས་ཁུངས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
- 57. <<བཙན་ཤོལ་དུ་ལོ་ལྔ་བརྒྱའི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱོགས་བསྟུན།>>བོད་གཞུང་དབུས་འབྲོར་ལས་ཁུངས་ནས་འགྲེམས་
སྤེལ་གནང།
- 58. <<བཙན་ཤོལ་ནང་གི་བྱང་བ།>>ཕྱི་ཤིལ་ལས་ཁུངས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
- 59. <<སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཀུན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྲིད་འོས་
འཛིན་མངོན་རིམ།>>ཚོས་རིག་ལས་ཁུངས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
- 60. <<སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གིས་ཨི་ཏཱ་ལིའི་སྲོང་རྒྱུར་མི་ལྷན་དང་ལ་དུགས་བཙས་སུ་
སྐལ་བའི་གལ་ཆའི་བཀའ་སློབ།>>དབུས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུགས་བཀའ་ཤག་གི་གལ་ཆའི་ཤིལ་བསྐྱབས་
ཡིག་ཆ།
- 61. <<གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྡོན་མེད་དུངས་ཤེལ་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་>>
བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྗེས་ལྷགས་ཚོམ་མངོན།
- 62. <<མི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྤོང་སྟོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ།>> དེབ་མེད་ ༣ ཙན། བཀའ་
རྒྱུར་ཀུན་སྲིད་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚོན་གྱིས་བརྩམས།
- 63. <<མི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྲོང་པོའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ།>>དེབ་མེད་ ༣ ཙན། མདའ་རྒྱུར་མི་ཐང་དབྱ་སྟེག་དག་
དབང་གིས་བརྩམས།
- 64. <<དོལ་རྒྱལ་སྟོར་གྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།>>དེབ་དང་པོ། ཤེས་རིག་པར་ཁང་ནས་བསྐྱབ།
- 65. <<དོལ་རྒྱལ་སྟོར་གྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།>>དེབ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་གསུང་འབུམ་
ཕྱོགས་སྤྱི་གཞུགས་དབང་གིས་དབང།
- 66. <<ཚོས་ཚོགས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།>>དེབ་མེད་ ༣ ཙན། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་
སྤྱི་གཞུགས་དབང་གིས་དབང།
- 67. <<རིག་ས་འཛིན་པ་སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཉོགས་པ་བཟོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན།>>སྤེ་ལུང་རྗེ་བྱང་བརྩ་
བཞན་པའི་དོ་རྗེ་ཡིས་མངོན།

- 68. <<རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཚན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དོ་རྗེའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་ཡོངས་སུ་
བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་སློབ་འབྲེད་ཀྱི་ཉ་ཀའི་འཕྲེང་བ། >>བསེང་བཤམ་དབང་བཤམ་གྱིས་མཛད།
- 69. <<སྐྱམ་ས་ཚོས་སྐར་གྱི་བྱུང་བ་ལོར་བྱའི་སྲིང་བ། >>དགོ་བཤམ་ཚེ་དབང་ཉི་མས་མཛད།
- 70. <<ཚོལ་གསུམ་ཚིག་བསྐྱེལ་ཚོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བདེན་བྱུང་རིམ་དེབ་ཐེང་བྱང་སྲོང་དབྱེས་པའི་མཚན་
སྲིན། >> ཚིག་བསྐྱེལ་ཚོགས་པས་བྲིས།
- 71. <<ཞེ་པོ་སློབ་ཐབས་དར་རྒྱས་གྱི་མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། >>ཞེ་པོ་སློབ་ཐབས་དར་རྒྱས་གྱིས་བཅུམས།
- 72. <<སློབ་དཔོན་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་ཚོམ་སོགས་གསུང་ཚེ་ཁག་སློབ་སྲིད་
བསྟུན། >>དེབ་ཐེང་དང་པོ། སློབ་སྲིད་བསྟུན།
- 73. <<སློབ་དཔོན་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་ཚོམ་སོགས་གསུང་ཚེ་ཁག་སློབ་སྲིད་
བསྟུན། >>དེབ་ཐེང་གཉེན་པོ། སློབ་སྲིད་བསྟུན།
- 74. <<རྒྱ་སློབ་ཐབས་བཤམ་གྱིས་དང་རྒྱ་སྐད་། >>བྱ་རྗོད་ལྷ་མོ་ཚང་ཚོ་རིང་དབང་ལྷག་གིས་བཅུམས།
- 75. <<རང་གི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་སྲོང་པོར་བརྗོད་པ་བྱ་དུར་ཚངས་ཐེག་། >>དེབ་ཐེང་ 3 ཅན། བྱ་དུར་ཐབས་པོས་
བཅུམས།
- 76. ཀུན་གཟིགས་པའི་ཚེན་སྐྱེས་ཐེང་བཙུ་བ་མཚོག་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གསལ་གསུང་ནས་མི་ལོ་ 30 འཁོར་བའི་
དུས་བཟོ་མཛད་སློབ་སྐབས་ཀྱི་ལགོང་ས་མཚོག་གི་གསུང་བཤད་དང་། གསུང་ཚོས། བཤམ་སློབ་སོགས་
བརྗོད་འཁོར་དང་སྐད་འཁོར་ཅི་མང་།
- 77. <<ནང་པའི་ཚོན་རིག་དང་ལྷ་བྱུབ་ཀུན་བཅུས། >>དེབ་ཐེང་ 3 ཅན། ཀུན་བཅུས་ཚོམ་སྐྱིག་ཚོགས་ཚུང་ནས་
འགྲེམས་སྲིད་གནང་།
- 78. དགོ་ལུགས་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཚེན་དང་པོའི་མཚུག་བསྐྱོམས་བཤམ་སློབ། 2015 ལོའི་ཟླ་བ་ 6 ལོར་སྐྱེས།
- 79. <<ཚོས་སྤེ་ཚེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྐྱེས་བཤམ་སྐྱེས་སློབ་པ་ལྷན་ཚེན་གི་ཚོས་འབྲུང་ཚོས་དུང་གཡས་སུ་
འབྲིལ་བའི་སྐྱ་དབྱངས། >>འབྲས་སྐྱེས་མཁན་ཁྱི་བཙུན་པ་བཙུན་འཛིན་གྱིས་མཛད།
- 80. <<སྐྱམ་ལུལ་འབྲས་མོ་སློངས་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་
པོར། >>གཉིང་སྐྱེས་དགོན་བྱང་མཁན་པོ་ཚོས་དབང་གིས་བཅུམས།
- 81. <<སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ་ལྷ་སྐབས་རྗེ་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་སློབ་སྲིད་བསྟུན། >>སྐད་མི་དང་ལེག་
ཉེན་སེའ་ཡན་པོད་རིགས་མི་མང་གསུང་འཕྲིན་ཏུ་རྒྱ་ཚོགས་ཚུང་གིས་དབང་།

93. My Spiritual Autobiography- Collected by Sofia Stril-Rever

<<ངོས་ཀྱི་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་རང་རྣམ། >>

94. The Story of Tibet, Conversations with the Dalai Lama by Thomas Laird

<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ། —གོང་ས་མཚོ་གཤམ་བུ་དང་ལྷན་དུ་སྐྱེད་མོལ་ལུས་པ། >>

95. A Short History of Tibet by H. E. Richardson

<<བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུན། >>

96. SEVEN YEARS IN TIBET by Heinrich Harrer

<<བོད་ནང་ལོ་བདུན། >>

97. The early life of the Dalai Lama—TENZIN GYATSO by Claude B. Levenson

<<གོང་ས་རྒྱལ་དབང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེ་ཆེ་སྟོན་གྱི་མཛད་རྣམ། >>

98. Travels in Tartary, Thibet, and China (1844-1848) by E. Huc and Gabet

<<ཁྲར་ཁྲ་རེའི་དང་། བོད། རྒྱ་ནག་བཅས་སུ་བསྐྱོད་པ། >>

99. Like a Waking Dream, THE AUTOBIOGRAPHY OF GESHE LHUNDUB SOPA by Geshe

Sopa with Paul Donnelly

དགོ་བཤེས་ལྷན་གྲུབ་བཟོད་པའི་རང་རྣམ་ <<ཉིན་མའི་མི་ལམ། >> ཞེས་བྲི་བ།

100. TOWARDS THE TRUE KINSHIP OF FAITHS—How the world’s religions can come

together by H.H the Dalai Lama

<<ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་རྣལ་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱོད་ཐབས། >>

101. THE HEART OF THE PATH by Lama Zopa Rinpoche

<<ལམ་གྱི་སྙིང་པོ། >>

102. THE WISDOM OF FORGIVENESS by H.H the Dalai Lama and Victor Chan

<<དཤེས་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོན་གྱི་རྣམ་དཔྱོད། >>

103. THE WISDOM OF COMPASSION by H.H the Dalai Lama and Victor Chan

<<སྙིང་རྗེ་ཅན་གྱི་རྣམ་དཔྱོད། >>

104. TIBET-My Story by Jetsun Pema

སྐྱའི་གཞུང་མོ་རྗེ་བཙུན་བསྐྱེས་བཅའ་ས་པའི་ <<བོད། ང་ཡི་བྱུང་བ། >>

105. THE DALAI LAMA-A BIOGRAPHY by Claude B. Levenson

<<གོང་ས་ཏཱ་ལའི་ལྷ་མའི་མཛད་ཀླུ།>>

106. Worlds in Harmony-Dialogues on Compassionate Action by the Dalai Lama with Daniel Goleman etc.

<<མཛད་པ་ཚེས་འཚོ་བའི་འཛིན་ཉེན། -སྤྱི་ཚེའི་བྱ་སྤྱོད་གྲུབ་པ།>>

107. THE UNIVERSE IN A SINGLE ATOM by H.H the Dalai Lama

<<རྒྱལ་ཐོག་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྤྱི་གི་འཛིན་ཉེན།>>

108. How to Practice-The Way to a Meaningful Life by H.H the Dalai Lama

<<མི་ཚེ་དོན་ལྡན་ཡོང་བའི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ།>>

109. ETHICS FOR THE NEW MILLENNIUM by H.H the Dalai Lama

<<སློང་ལོ་གསར་བའི་སློང་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག།>>

110. THE NOODLE MAKER OF KALIMPONG-The Untold story of My Struggle for Tibet by Gyalo Thondup and Anne F. Thurston

<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྤྱུག་པ་ལས་བཟོ་བ། -སྲར་མ་གྲགས་པའི་ངའི་བོད་དོན་འཐབ་ཚོད་གྱི་བྱུང་བ།>>

111. ON CHINA by Henry Kissinger

<<རྒྱ་འབྲེལ་ལོ་རྒྱུས།>>

112. SUNRISE / SUNSET

<<ཉི་མ་འཆར་བྱུང།>>ཅེས་པ་ཉིན་ཞག་སྤྱུགས་གཅིག་གི་མཛད་ཀླུ་ལྷན་སྤྱི་སྤྱོད་ལུ་ཕབ་པའི་དངོས་བཤུས་སློག་བརྟན།

113. Compassion in Exile

<<བཅོན་རྒྱལ་ནང་གི་བྱམས་བཟེ།>>ཞེས་པའི་དངོས་བཤུས་སློག་བརྟན།

114. སྤྱི་ལོ་ 2010 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 7 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྟན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྤྱི་གྲགས་ཅན་ Barkha Dutt ལས་བཅར་འདི་དབྱིན་སྐད་ཅན།

(གསལ་བཤད། ལུང་ཁྲུངས་དབྱེད་ཡིག་ཁག་ཅིག་དང་སྤྱི་བརྟན་འཕྲིན་ཐག་སྐོར་ཞིག་འདིར་ཚུད་མེད།)

“དཀ་པོའི་མཚོན་ཆ་དང་ཞི་བའི་བསྐྱུ་བྲིད་གང་ལ་ཡང་མ་བརྟེན་པར་ཚོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་རུས་པ་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ། ཚང་མ་དགའ་འོས་ཤིང་སློབས་པ་སྐྱེ་འོས་པ་ཞིག་རེད། གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོང་བ་དེ་ཡང་རྒྱ་མེད་རྒྱུན་མེད་དུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་རྒྱུན་མང་པོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། གཙོ་ཆེ་ཤོས་ང་ཚོར་དབུ་བྲིད་འགྲན་ལྷ་བལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་རེད།”

--རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་ཨོ་རྒྱན་འཕྲིན་ལས་རྩོམ་ཅིང་།

ཚོམ་པ་པོ།   ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
རྒྱབ་ཤ་རྩུས་སྟོན་པ།   ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
རྒྱབ་ཤ་རྩུས་འགོད་པ།   ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ།

“ལྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྲིད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་ལྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྲིད་བཅུ་གསུམ་པོ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ལས་ཀྱང་ལྷག་པའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པོ་བྱུང་ཡོད།”

--སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས།

“ལགོང་ས་ཏཱ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་གི་སྤྲོད་ནས་སྟོན་པ་ཡི་ཤུའི་རྣམ་པ་མངལ་བ་ལྷ་བུ་ཞིག་ཡི་ཤུའི་ཚོས་པ་རོ་མ་དག་གི་སྤྲོད་ནས་མངལ་མ་སྟོང་།”

--ཡི་ཤུའི་ལྷ་པ་གྲགས་ཅན་ Brother Wayne Teasdale གིས།

“ཡི་ཤུའི་ལྷ་ཆེན་པོ་དང་ལགོང་ས་ཏཱ་ལའི་ལྷ་མ་གཉིས་བསྟར་ན། ཚངས་སྟོན་ལ་གནས་ཤིང་ལྷ་ཆས་མནལས་པ་དང་། རྗེས་འབྲུག་ཚོས་དང་མོས་བྱེད་པ་བཅས་ནི་གཉིས་ཀའི་ཐུན་མོང་གི་བྱུང་ཚོས་རེད། ལྷ་ཆུལ་དེ་ལས་བཀལ་ཏེ་བསམ་གཞིག་བྱས་ན། ལགོང་ས་ཏཱ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་གི་ལམ་སྟོན་ནི། ལྷ་ཆེན་པོ་ལྱི་ལམ་སྟོན་ལས་ཆེས་ཆེར་བཀལ་ཞིང་འཇིག་རྟེན་ཀྱན་ལྷན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར། ལགོང་ས་མཚོག་ནི། རང་ཉིད་སུ་ཡིན་དང་ཅི་གནང་ལ་གདོང་སློབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། གཞན་གྱི་ཚོས་ལུགས་དང་ལྷ་ཚུལ་བསྐྱར་ཐབས་ནམ་ཡང་མི་གནང་བའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་རྒྱལ་བ་བསྟོན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ནང་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞིག་མིན་ཚེ། རོལ་དབྱངས་སྟོན་པོའི་ཁྲོད་བདེན་པ་གདངས་སུ་གྱུར་བའི་དེང་རབས་རོལ་དབྱངས་པ་འགྲན་ལྷ་བལ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད་པའི་ཚོར་སྣང་བྱུང་།”

--ཨ་རིའི་བུ་མོ་ Megan གིས།

